

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

HESIODVS ASCRAEVS.

Apud Fulvium Vrsinum in marmore.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

Τ Ο Υ

Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Υ

Τ Α Ε Υ Ρ Ι Σ Κ Ο Μ Ε Ν Α.

Η Ε Σ Ι Ο Δ Ι

Α Σ Κ Ρ Α Ι

QUÆ SUPERSUNT,

CUM

NOTIS VARIORUM.

EDIDIT

THOMAS ROBINSON, S. T. P.

OXONI,

E THEATRO SHELDONIANO.

MDCCXXXVII.

Imprimatur.

STEPH. NIBLETT.

VICE-CAN. *Oxon.*

Jul. 1, 1737i

Reverendissimo in CHRISTO Patri

JOANNI POTTERO,

PROVIDENTIA DIVINA

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI,

T H O M A S R O B I N S O N .

NI animi Tui moderationem, Pater Reverendissime, jam diu perspectam exploratamque habuissem, deterruisset me tum locus, quem ornas, in Ecclesiâ celsissimus, tum fama Tua in Literato Orbe celebratissima, ab ambitione illâ quâ ardebam, ut hic libellus venerando Tuo nomine insignitus prodiret. Sed cùm istam recolo humanitatem Tuam, istam mansuetudinem, & summâ gravitate conditam suavitatem, quam omnes amant dum maximè reverentur; virtutibus Tuis essem injurius, ni
hoc

DEDICATIO.

hoc munusculum haud Tibi penitus ingratum, hoc Tributum istorum Tibi studiorum Principi acceptum fore sperarem. Tu enim Ille es, quem Græcis literis addicti ducem suspicimus, hujusmodi vectigalia existimantes justissimâ lege persolvi Tibi, ex cujus thesauro ditissimo magnam nostrarum opum partem accepimus. Libenter quidem soleo; Præsul doctissime, pristina Tua studia in memoriam revocare, & præterita illius vitæ contemplari spatia, cujus nullum non stadium pulcherrimis notis distinctum conspicitur. Cùm illa tamen mihi ætas adsit, illa jam munera accefferint, quæ animum meum non unicè ad Te humanarum literarum scientiâ excellentem, sed ad sapientem constantemque Virum, ad consummatum Theologum, ad Antistitem sanctissimum debent convertere; quantas Tibi gratias agam, quâ vocé prædicabo benignitatem Tuam, qui mihi tale exemplar non è longinquo admirari, sed propiùs quandoque intueri concesseris? Orbi tamen Christiano gratulor lumen illud Tuum in summo jam fastigio collocatum. Faxit Deus, ut id multi suspicientes, Coelesti Patri gloriam tribuant; multi-
que adeò, heu! nimium multi, omni doctri-
næ

DEDICATIO.

næ vento circumlati, & Fidei naufragio periclitantes, illius radiis in veritatis portum dirigantur!

Me verò, Pater Colendissime, benedictioni Tuæ commendo, precibusque plurimum valituris; ut, cùm sacrosancto Tuo ministerio ad ordines Sacerdotii, ad gradus Theologiæ evectus fuerim, pars aliqua illius Spiritus, quem Tibi abundanter afflavit Deus, ex impositione Tuarum manuum in me descendat. Dabam in Burgo Sancti Petri Calendis Juliis, MDCCXXXVII.

LECTORI

LECTORI S.

EN Tibi, Lector erudite, in manus trado Poetam omnium forsan, qui jam extant, post Sacros, vetustissimum, Editione, ni fallor, utili & luculenta; à qua quid Tibi expectandum sit, in ipso limine Te velim certiore facere.

Ut Textus Græcus quàm emendatissimè prodiret, præcipuam curam adhibui, Codices MSS. quos potui comparare cum libris impressis conferendo. Ex his unum mihi suppeditavit Codicem Bibliotheca Bodleiana, qui integram Theogoniam exhibet, alterumque dimidia penè parte spoliatum, cujus tamen eo levior est jactura, quòd illum à priori Codice tam parùm discrepantem deprehendi, ut alter ab altero descriptus videatur. Tertiū autem Codicis, idem Poema integrum conservantis, à Celeberrima Societate Regia Londinensi, in cujus Bibliotheca est repositus, usum impetravi. Operum & Dierum quatuor exemplaria MSS. versavi, tria nempe Bodleiana, unumque Regiæ Societatis; porrò, varias lectiones Codicis Coislīniani, ex Bibliotheca quæ Cancellarii Seguerii fuit, cum Editione Clerici à se collati, humanissimè ad me transmisit senex longe doctissimus, ordinis sui patriæque decus, Fr. Bernardus Montfaucon. Scuti Herculis unus, quem sciam, Codex est in Angliā; ille autem in Bibliotheca pretiosissima Nobilissimi Comitiss Oxoniensis conservatur, ad quam cum Domini liberale ingenium literatis Viris aditum facilem patefaciat, varias ex hoc Codice lectiones à se collectas mecum communicavit eruditissimus Amicus Thomas Hutchinson, qui Xenophonteis Κύρξ Παίδεια & Αναλάρεα adornandis tam felicem industriam adhibuit, ut reliqua elegantissimi Auctoris scripta æquissimo jure literatus orbis ab Illo postulet, quippe qui alios omnes ab hoc opere suscipiendo deterruit.

Quid commodi ex hoc meo Amicorumque labore perceperim, Te Notæ docebunt, in quibus Codicum omnes animadverti varietates, quæ spem aliquam melioris lectionis adferrent; earum verò nonnullas, quamvis in emendationes incertas minimè proclivis, vel in ipsum Textum admittere, Lectore semper monito, non dubitavi. Omnes autem varias lectiones ad calcem voluminis exhibui, ne sagacibus ingeniis materia desit, vel repetito labore perquiratur, in qua se & Hesiodum futuris temporibus exerceant.

Versionem Latinam, quæ in Clerici Editione usurpatur, ad examen revocavi, eamque plurimis in locis correxi, ubi ab Auctoris Scopo aberrare, ejusve sensum infelicius interpretari visa est.

P R Æ F A T I O.

Certamen Homeri & Hesiodi versione Latina, quam nunquam antea, quod sciam, sortitum est, donavi. Fragmentorum collectioni nonnulla addidi, quæ priorum Editorum industriam fugerant. Integras Dan. Heinsii, & Georgii Grævii Lectiones, plurimas Clerici, Guæti nonnullas exhibui; observationibus quibusdam propriis subinde interspersis; facilem, ut opinor, veniam impetraturus, quod operosis Commentariis in res nihili patientem Lectorem nollem prægravare.

Toti autem Operi præmittitur Dissertatio, in qua de vita & scriptis, præcipuè verò de ætate Hesiodi agitur. De illa quidem statuenda maximæ semper inter Doctos lites intercesserunt, ex quorum scriptis, tam antiquis quam recentioribus, excerpti omnia, quæ ad hujusce rei illustrationem facere videbantur; cunctorum inter se collatis argumentis, & adjectis, ubicunque esset opportunum, propriis observationibus, si quo pacto veritas erui possit. Cum verò nonnullorum fuerit opinio, hanc litem ratiociniis Astronomicis dirimi potuisse; ne quid hujus operis integritati decisset, in consilium advocavi Amicum longè Doctissimum Josephum Atwell, S.T.P. qui calculum Astronomicum solita sua industria & acumine à se factum, Dissertationi nostræ inserendum transmisit. Maximam Insigni Viro gratiam habeo, quod mecum non dedignatus sit hancce studiorum societatem inire, nec paginae meæ nomen præfigere, quod etiamnum celebre in literato orbe, brevi futurum est celeberrimum.*

Denique, quod hæc Editio ad umbilicum adducta sit, singulari debeo amicitiae Viri ingenio & politiori doctrina præcellentis, Roberti Eden, Collegii Universitatis Socii, & juventutis ibidem Rectoris præstantissimi; qui gravissimis suis occupationibus tempus aliquod negotiis meis impendendum surripuit, nec, me absente, preli molestiam suscipere recusavit.

Unum jam restat, ut, hac data occasione, gratum animum devotumque tester erga Venerabilem Præsulem Robertum Clavering, Episcopum Petriburgensem, qui me per plures annos favore suo & amicitia ornatum voluit, nec indignum prorsus existimavit, cui in Ecclesia sua Cathedrali Canonicatum conferret. Paribus me officiis devinctum profiteor viris ornatissimis, quondam fratribus, jam verò patronis meis colendissimis, Custodi & Sociis Collegii Mertonensis, qui me, dum hoc opusculum meditabar, in amabili & florentissimo suo domicilio alebant, nec abeuntem dimiserunt indotatum. Hujusce quidem nostræ necessitudinis mihi semper erit jucunda recordatio; jucundior tamen, si aliquod demum opus elaboravero, quod tantæ Domûs nomini & splendori melius conveniat.

* Incipit p. 21. desinit p. 30.

DISSERTATIO

D E

VITA, SCRIPTIS, & ÆTATE

HE S I O D I.

UORUM scripta & ingenium admirantur homines, de personis eorum solent curiosius inquirere, & omnia, quæ ad illos attinent, umbra quamvis antiquitatis obscurata, patriam, parentes, sæculum, mores, literato labore perscrutari. Quæ quidem industria, utcumque videatur esse otiosorum hominum, insignium virorum famæ & meritis debetur, gratumque ostendat animum, & beneficii memorem, si eorum, quæ ad humano generi beneficientes pertinent, nihil à nobis alienum putamus. Et quanquam ex tam remotæ vetustatis monumentis explorata veritas speranda non sit, haud tamen iste arguendus est labor, qui pro certis & manifestis quidquam possit probabile & verisimile eruere. Nihil ulterius ausim Lectori promittere in præsentis opusculo, in quo de vita, scriptis, & ætate antiquissimi Poetæ disferitur; & si in argumento tam dubio & obscuro eatenus prodire contigerit, haud frustra susceptum laborem judicaverim.

Notat * Paterculus Hesiodum *visasse*, ne in id, quod Homerus, incideret, patriamque & parentes testatum esse. Narrat * quidem Hesiodus patrem su-

* Lib. 1. cap. 7.

* Ege. v. 636, &c.

um è Cuma Æolica fuisse, & ex illa civitate migrâsse Ascræ Bœotiæ vicum propè Heliconem; an vero ipse Cumæ natus fuerit, an potius Ascræ post migrationem paternam ex dictis non liquet. Plutarchus * quidem, Ephorum secutus, contendit Hesiodi patrem, Ascræ jam inquilinum uxorem Pycimeden duxisse, & ex ea Hesiodum genuisse; Suidas verò tradit, eum, cum adolescentulus esset, à parentibus suis à Cuma Ascræ translatum fuisse, eandemque Strabo † tuetur sententiam. Qui eorum partes sequuntur, Eclogæ quartæ Virgilianæ versum quartum,

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas,

quem ad Cumanam Sibyllam referebant interpretes, de Poeta nostro interpretantur. * Nec absurda quidem videtur hæc interpretatio, si animadvertamus quàm aptè tota penè Ecloga versibus Hesiodi de mundi sæculis respondeat. Noster certè haud obscurè tradidit, post ferrei sæculi consumptionem, aureum denuò renaturum:

Μηκίτ' ἔπειτ' ἄφελον ἰγὺ πέμπλοισι μετᾶναι
 Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόθεσι θανέιν, ἢ ΕΠΕΙΤΑ γρήδῃ.

quæ quidem † ætas, non quòd *ultima* idem sit ac *prima* & *antiquissima*, sed ideo *ultima* dici potest, quòd post aliarum consumptionem reversura sit, & proinde ultimo ordine censenda. Ad hanc igitur doctrinam haud obscurè respicit versus ille Virgilianus, *ultima Cumæi*, &c. Virgilianum illud, *redeunt Saturnia regna* ad Hesiodæum illud quadrat. * Οἱ μὲν δὲ Κρόνῳ ἦσαν ὄτ' ἔργῳ ἐμβασιλεύον, *Jam redit & virgo* ad Ἀθανάτων μὲν Φύλ' ἵτην προλιπόντ' ἀνθρώπους Αἰδῶς & Νέμεσις, *Cedet & ipse mari victor, nec nautica pinus Mutabit merces* ad Ἀλφάκι πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνῷ καταθεῖο, *Non rastros patietur humus, & Robustis quoque jam tauris juga solvet arator* ad Ἐργὰ βοῶν δ' ἀνδράσιν ἡμιόνων ταλαεργῶν, *Molli paulatim flavesceit tempus arista, Incultisque rubens pendebit sentibus uva* ad καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρ & ἄρυσσιν Ἀυτομάτῃ πολλὸν τε & ἄφρονον. Ex his omnibus manifestissima apparet inter Hesiodea carmina & Eclogam quartam convenientia, quæ supradictæ *Cumæi carminis* interpretationi favet. Haud interea dissimulandum est, hanc interpretationem validissimis argumentis oppugnari posse, quæ velim petat Lector ex præclara illa Christianæ religionis defensione † quam vir longè doctissimus Dunelmensis jam Episcopus in lucem edidit; quibus ego, ut ad institutum opus denuò revertar, illud solum adjicio, nequaquam fieri posse ut in navigatione illa à Cuma ad Ascræ patri comes fuerit Hesiodus, cum ipse disertissimè testetur se unica tantùm vice navigâsse, ex Aulide sc. † in Eubœam,

Οὐ γὰρ πώποτε καὶ γ' ἐπέπλων δόρεα πόντον,
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδος.

* Vide Lil. Gyrard. de vitis Poet.

† Geogr. lib. 13.

‡ Val. Probus. Fabricii Bibl.

Græc. lib. 1. cap. 20. Grævii Lect. Hesiod. ad Ery. v. 174.

§ Fabricii Bib. Græc. lib. 1.

cap. 30. Goralli i. e. J. Clerici not. in Severi Ætnam.

|| Ery. v. 111. & sequent.

¶ An-

swer to the scheme, &c. p. 497.

|| Ery. 650.

nisi quis ex argumenti tenore contenderit, hoc solum voluisse Poetam, se hanc unicam navigationem suscepisse in ætate sua virili, quâ capax erat maritimarum rerum scientiam acquirendi. Utcunque verò se hæc res habet, vel ex quacunque urbe noster ortum duxit, satis constat Ascram pro patria plerumque agnoscî, eumque sæpius à Virgilio * appellari Ascræum, idemque velle Paterculum, cùm patriam suam Hesiodum indicasse memorat.

Quòd vero idem tradit Auctor, sc. Poetam, *patriam suam memorasse contumeliosissimè, quoniam ab ea multatus erat*, vel à traditione quadam, vel à libris deperditis, vel à prava ipsius verborum interpretatione traxit. Nulla enim multæ occurrit mentio, nisi forte in hunc sensum torqueantur, quæ de iniqua iudicum sententia tradita sunt; nec porro iracundiæ tribuendum est, quòd Ascram tam ignobilem vicum & miserum descripserit,

Νάσσαν δ' ἄρχ' Ἑλικῶν^Θ οἰζυρὴν ἐν κώμῃ,
 Ἀσκρα, χεῖμα κακῇ, δίεον ἀργαλίῃ, ἡδὲ ποτ' ἰοθλή

Quæ quidem incommoditas, ut tradunt ¹ scholiastæ, à loci situ oriebatur; nam propinquitate excelsissimi montis Heliconis interceptæ sunt auræ, quæ æstivum calorem possent lenire, & hyberno tempore exclusi sunt radii solares, nivalesque aquæ defluxerunt. An non verò licuit sine invidiæ suspitione veram vici sui naturam describere? Quam tamen hîc loci ob hanc causam unicam videtur tradidisse, ut melius depingeret patris paupertatem, quâ bonus vir nativâ urbe exulare, & in tam miserum vicum profugere compulsus erat. Haud interea dissimulare velim, ² Ephorum, qui & ipse Cumanus erat, tradidisse, hunc hominem, non ob pauperiem, sed cæde quadam perpetrata, patria profugisse.

Æquè vanus est auctor idem Paterculus, cùm tradit Hesiodum parentes suos indicasse, nisi fortè in quodam libro jam deperdito eorum nomina invenerit. In illis qui supersunt, unicus occurrit versus, quem quis de tali re possit suspicari, ³ iste sc. quo fratrem suum hisce verbis compellat, *Ἐγγλέην, Πίρην, δίον γέν^Θ*, quem sic Tzetzes exponit, *ἢ Δίῳ, ἢ Διγενέσι γέν^Θ*. Prior quidem explicatio non adeò est absurda, quin admitti commodè posset, si ex aliis monumentis constaret Dium Hesiodi patrem fuisse; non tamen adeò probabilis, ut per se valeat ad confirmandam de hac re sententiam, cùm altera significatio, *Διγενέσι γέν^Θ*, illa sit, quam & ipse Hesiodus, eique suppar Homerus, sæpiissime hisce verbis affigunt. Quod verò nonnulli obijciunt, incongruum prorsus videri, ut Poeta fratrem suum, plebeium, vel certè mediocrem hominem tam magnificis titulis compellet, nullius erit ponderis æstimanti ⁴ Homerum ipsum tam benignum esse, ut hoc ipsum Epithetum Ulyssis subulco largiatur. Longè aptius tam honestam appellationem fratri suo tribuit noster, qui inter majores suos, ut fert traditio, Deos

* Ecl. 6. v. 71. Georg. 2. v. 176.
 clus ibid.

² Eγγ. 229.

¹ Proclus & Tzetzes ad Eγγ. v. 640.
³ Odyss. φ. v. 234.

⁴ Pro-

Musasque recensebat; præsertim si hoc argumento fratrem hortari vellet, ut paupertatem tam generosa familia prorsus indignam laudabili industria evitaret¹,

Εργάζεσθαι, Πέρση, δῖον γένος, ὅφρα σε λιμὸς
ἔχθαισιν.

Post migrationem illam ad Ascram nihil præterea de Hesiodi patre scriptum invenio; sed credere par est eum exinde uberiori usum esse fortuna; nam post ejus mortem de dividendo patrimonio inter Hesiodum fratremque Persen lis intercessit, in qua Perses, corruptis judicibus, superior evasit, & largiorem hæreditatis partem ad se traxit. Noster verò, tali quamvis acceptâ injuriâ, frugalitate sua vel industria adeo factus est opulentior, ut hunc ipsum fratrem, ignavum, ut videtur, & stolidum homuncionem, ad angustias redactum sæpius sublevaverit; — generosæ sanè indolis argumentum, quòd in discordia, acriori plerumque in fraternis animis, non modo suorum necessitati ministraverit, sed paterno penè affectu & auctoritate præclarum Poema composuerit, ut hunc ipsum à pravo vitæ instituto abstraheret, & ad industriam virtutemque accenderet.

Rus plerumque se abdebat Hesiodus, ibique in vallibus (non jugis, ut narrat ingeniosissimus Βότρυς) Heliconis pastor erat; quæ quidem occupatio nequaquam, ut idem vult auctor, erat ignobilis, sed quam melioris conditionis homines sæpius sectabantur in priscis temporibus. Huic operi intentum advenerunt Musæ montis incolæ, pastoremque ignaviam increpantes, de sacrata arbore lauru ramum tradiderunt, & poeticum inflarunt spiritum. Hanc quidem historiam joculariter perstringit, & mendaci gloriolæ attribuit egregius ille derisor Lucianus; eandemque Ovidius sui carminis veracitatem testatus seria videtur animadversione dignari:

*Nec mihi sunt visæ Clio, Clîusque sorores,
Servanti pecudes vallibus, Ascra, tuis.*

Sed uterque in hac re perversum criticum agunt, nequaquam ignorantes fabularum rationem, vel poeticam licentiam audendi quidlibet. Nam si Numæ gravissimo & sapientissimo viro condonârunt posteri, quòd nocturnas cum Egeria Nympha confabulationes venditaverit, ad majorem legibus suis venerationem conciliandum; si in sæculo illo politissimo & minimè superstitioso Horatio licuit furores poeticos effundere, Bacchum in remotis carmina rupibus Vidi docentem (credite posteri) Nymphasque discentes, & aures Capripedum satyrorum acutas; & iterum, Me fabulosæ Volture in Appulo Fronde

¹ Διοτρεσίας ἡ ἀπὸ τοῦ τῷ πατρὶτι ἰγκυρίῳ πρὸς ἀγαθοεργίαν προτρέψις. ἀπρεπὶς ὃ ἀνδρὶ ἀγνῷ τῷ μὲν χρεῖται ἀποτρέχον, &c. Tzetzes ad locum. ² Egey. 37, &c. ³ Ibid. 396.

⁴ Ibid. 10. Dan. Heinsii Introduct. ad Egey. ⁵ Odyss. 23. ⁶ Kennett's Lives of Greek Poets. ⁷ Ἀνδρὶ δῖμῳς οὐκ ἔστι νῆψι, ἐπιβώτορι μέλει, Πανακτάλῳ, οἷσι τε ἀνάλῳι παῖδες ἴσται. Odyss. N. 222. Vide etiam Iliad. Z. v. 424. & Hom. Hymn. in Venerem. ⁸ P. 269. Edit. Bourdel.

⁹ De arte amandi. lib. 1. v. 25. ¹⁰ Livii lib. 1. cap. 19. ¹¹ Carm. lib. ii. ed. 19. ¹² Lib. 3. Od. 4.

nova parum palumbes Texere; si, inquam, Augustanis concessum fuit poetis tam portentosa figmenta venditare; quidni liceret Hesiodo, in ætate sua rudi & fabulis addicta, commercium quoddam cum Musis Heliconiadibus prætereundere, cum manifestum sit, nihil aliud hanc totam narrationem significare, quàm quòd primùm juxta hunc montem poesi operam dederit?

Quanquam verò *otii & quietis cupidissimus erat* Hesiodus, non aded tamen sibi indulgebat, quin ad gloriam quandoque & famam adspiraret. Mos erat inter veteres Græcos, quem Romani postea usurpârunt, regum procerumque exequias ludis quibusdam & spectaculis, inter cætera verò certaminibus poeticis ^a celebrare. Istiusmodi ludis in honorem Amphidamantis Chalcidici indictis, ad Eubœam navigat ^b Hesiodus, poeticum præmium ambiturus; ibique cùm victor judicatus esset, tripodemque reportasset, eum patronis suis, Heliconiadibus Musis dicavit. Quod quidem fecit, vel gratitudinis ergò, vel ad victoriam suam tali trophæo illustrandum, vel potiùs, ut videtur, ^c quòd mos erat, præmia in istiusmodi certaminibus reportata, non ad privatum usum convertere, sed alicui Deo consecrare. Haud quidem me latet, Proclum in scholiis suis tradere Plutarchum versus omnes Contentionis historiam narrantes Hesiodo abjudicasse; quod sanè an rectè notaverit scholiastes, haud facilè judicaveris, cùm libri nonnulli Plutarchi, qui Procli tempore exstarent, jam perierint. In his qui restant, hujus Contentionis bis fit mentio. In *septem sapientum convivio* Plutarchus Periandrum inducit hanc historiam adhibentem pro argumento quòd inter priores Græcos fuerint certamina poetica; nec cæteri convivæ hujusce traditionis veritatem oppugnârunt. Sed in *Symposio*, cùm antiquum hunc fuisse morem vellet ostendere, negat se hanc historiam pro argumento adhibiturum, quoniam res erat obsoleta, & à Grammaticis decantata. Quæ quidem oratio, ut judicium meum interponam, nequaquam id, quod de Plutarcho asserit scholiastes, evicerit. Dicit enim Plutarchus se hoc argumentum prætermittere, non quòd *falsa*, sed quòd *trita nimis & vulgaris* res esset. Si quis tamen Plutarchi verba ^d *τὰ ἰωλὰ περὶ γυμνασία* *vanas & aniles fabellas* significare contendit, non opus est ut de hac re controversia moveatur, cùm, hoc sensu admisso, minimè sequatur, Plutarchum totam hanc de Hesiodi contentione historiam respuere, sed istam solummodò illius partem, quæ tradit eum ab Homero victoriam reportasse; cujus rei nullum certè vestigium in Hesiodi scriptis usquam apparet. Quòd si manifestissime constaret, illam fuisse Plutarchi sententiam, quam Proclus repræsentaverit vix tamen unius auctoritate permotus versus per tot sæcula comprobatos rejicerem; præsertim, cùm probè sciant, qui antiquos solent scriptores versare, quàm prodigi sint *obelorum* suorum Critici & Grammatici, opinantes

^a Vell. Patere. lib. 1. cap. 7. ^b Plutar. Sympos. lib. 5. Prob. 2. Sept. Sap. Conviv. Livii lib. 41. Vide etiam inscriptionem Adelphi Terent. ^c Egv. 654. ^d Herodot. lib. 1. Cicer. Epist. lib. 9. Ep. 2. *Esse erat ἰωλὸν illa epistola.* Ubi τὸ ἰωλὸν non *vana* seu *inanis*, sed *obsoleta* significat.

nimirum si quidlibet audere Poetis liceat, æquam sibi esse potestatem quidlibet¹ expungendi.

Historiæ Hesiodæ ex ipsius scriptis huc usque lucem adtuli, in quibus, senili quamvis garrulitate imbutus, paucissima vitæ suæ vestigia conservavit. Ne tamen Lectori invidemus quæ de tanto viro tulit fama, ad alia jam libet descendere, quæ quidem, si Nostri ætatem spectes, à recentioribus, haud tamen vanis vel obscuris scriptoribus traduntur. Interierunt sanè^a Plutarchi integer liber, Lampriæ memoratus, de vita Hesiodi; ^a alter Cleomenis; ^o tertius Heraclidis Heracleotis, ex scriptis, ut dicitur, Chamæleontis compilatus; haud tamen, credo, cum magno literarum incommodo hæc jactura evenit, cùm nihil de hac re explorati ex tam recentibus scriptis expectare fas esset, quæcunque verò probabilia traditio venditaverat, ea vel Plutarchus in scriptis quæ supersunt, vel liber ille de Certamine Homeri & Hesiodi, videatur congefisse; quem librum Editioni huic nostræ subiectum adeant illi, qui hujusce certaminis seriem velint cognoscere.

De ipsius verò Contentionis historia celebratissima variorum^p Authorum sententias hîc loci tædet congerere. Non equidem pro fabuloso repente respuerem, quod tot tantique viri, quamvis inter recentiores numerandi, tradiderunt; cùm illi quæ scripserint, nequaquam finxisse, sed à vetustioribus libris, & famâ antiquâ traxisse videantur. Plutarchus qui historiæ auctoritatem labefactare creditur πῶς ἔωλον πρῶτον καὶ διαλεθροῦς καὶ ἀναιδέως ἀποκαλεῖται^m appellando, exinde concedit, eam non esse figmentum recens, sed à veteri fama derivatum. Sed non ego is sum qui tantum antiquitati arrogem, ut ei censeam in omnibus adhibendam esse fidem. Multo, ut fatear probabilius est hanc historiam universam à priscis Grammaticis confictam esse, qui cùm competerint Hesiodum certaminis poetici, in quo victoriam retulit, meminisse, itemque forsitan Homerum in Hymno¹ Veneri supplicasse ut in certamine quodam victor evaderet, δὲ δ' ἐν ἀγῶνι Νίκαν τῷδε φέρεσθαι, ἱμῶν δ' ἐνὺνον αἰοιδῆν, exinde ansam arripuerunt duos celeberrimos Poetas inter se committendi, quamvis alii essent coævi Poetæ, quibuscum contendere uterque poterat. Memorantur sanè, quâ tamen auctoritate nescio, quorundam Poetarum nomina, qui ad hunc honorem creduntur adspirasse.

¹ Vide quæ in hanc rem jocatur Lucianus: Εἰς τὸ αὐτὸ τῷ ἀδελφῷ εἰχόν [τῷ Ομηρῷ] ἱπποκρίτων, ἢ καὶ αὐτὸν εἰς γέγραμμένον· καὶ ὅς ἴφασκε πάλαι αὐτῷ ἢ κατιγίνεσκον ἐν τῷ ἀμφὶ τῷ Ζηρόδοτον καὶ Αἰεταρχῶν γεγραμμένῳ ποδῶν τῷ ψυχρολογίῳ. Ver. Hist. lib. 2. Eosdem perstringit Cicero Epist. Fam. lib. 3. ep. 11. Si, ut scribis, ea litera non fuerunt diserta, scito meas non fuisse. Ut enim Aristarchus Homeri versum negat, quem non probat, sic tu (libet enim mihi jocari) quod disertum non eris, ne putaris meum.

^m Proclus & Tzetzes in suis scholiis ad hunc librum sæpissimè respiciunt, nisi verum sit, Plutarchum commentarios etiam in Hesiodum composuisse. Illi tamen in ejus scriptorum catalogo apud Lampriam non occurrunt, nec ab A. Gellio, ut nonnulli existimaverint, lib. 20. cap. 8. memorantur. Ibi enim pro 1111 in Hesiodum commentario proculdubiò legi debet, in Isin & Osiridem commentario.

^a Clent. Alex. 1 Strom. ^o Diog. Laert. lib. 5. sect. 92. ^p Plutar. Sympos. lib. 5. prob. 2. Conv. 7. Sap. Philostr. in Heroicis. Libanius Socrat. Apol. Tzetzi Proleg. ad Hes. Eustath. Proleg. ad Homer. A. Gell. lib. 3. cap. 11. ¹ N. 5. Edit. Barnes.

Thomas Magister in argumento ranarum Aristophanis tradit, obscurum quendam dictum Syagrum cum Homero, cum Hesiodo Cercopem certasse; idemque à Diogene Laertio^f traditum invenias. Occurrunt quidem a nonnullis auctoribus citata duo Epigrammata, quæ ad hujusce certaminis veritatem confirmandam^f adhibentur,

Ἡσίοδῳ Μύσαις Ελικωνίσι τ' δ' ἀνέθηκε,
 Ὑμνῷ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὀμηρον,

Et^f

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ ἔ' Ὀμηρῷ ἀοῖδοι
 Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδὴν.

Sed utrumque a viris doctis merito rejicitur. Ecce enim hujusmodi, ut videtur, Epigrammatum originem & historiam! Splendidum quoddam mendacium & verisimile ingeniosus vir confingit, scriptis committit, ex vetusto forsan raroque libro petitum simulat. Natam fabulam avidè amplectitur & fovet semidoctorum turba, nova a vetustis, falsa a veris discernendi imperita. In succedente sæculo invaluit traditio, facilèque ei assentiuntur homines, quam a patribus demissam acceperunt. Exoritur tandem Poeta cyclicus, qui hoc sibi Thema proponit, versus pangit, fraudem molitur, omne se tulisse punctum arbitratus, ingenioque suò tacitè plaudens, si quid sui literatus orbis vetustum crediderit. Votis respondet eventus; pro Homérico vel Hesiodéo venditur; itaque demum ad probandam historię veritatem adducitur, quod ipsum ab historiâ confictâ ortum duxit. Annon hujusmodi sit origo citatorum Epigrammatum, Lector viderit. Prius quidem ab ipsis Hesiodeis versibus paululùm immutatis constatum videtur. Posterioris, ut notârunt^g viri docti, *νοθείαν* arguit, quòd in eo mentio occurrit τ' *ῥάψωδιαις*, quæ quidem in usu nondum erat in ista Poeseos infantia; nec sanè quis crediderit, cui Stylus nostri familiaris est, ei adjudicandos esse duos versiculos qui vocibus penè iisdem *ἀοῖδοι*, & *ἀοιδὴν*, barbarè & incultè desinunt. Utcunque tamen de ipsius certaminis veritate statuere placuerit, nemo certè Contentionis Acta & Processum, quem *Ἀγὼν Ὀμήρου ἔ' Ἡσίοδου* inscriptum in manibus jam habemus, pro vero ac genuino agnoverit. Post Adriani imperatoris tempora, ^h qui in ipso libro nominatur, scriptum constat; & quamvis non negem quædam forsan istius rei momenta sparsa olim fuisse & vulgata, longè tamen plura, ut opinor, ipse Auctor *φιλόμηνος* excogitavit, victoriam quidem, ne famæ contradiceret, Hesiodo concedens, sed in aliis omnibus Homeri gloriæ iniquè subserviens. Ne hoc temerè dictum putes, ecce hominem in ipsa fraude deprehensum! Quoniam intricatas & subtiles quæstiunculas proponere nullius sit operis vel ingenii, maximi verò, iisdem extemplo respondere; idcirco perpetui interrogatoris partes Hesiodo assignat, responsoris Homero. Quod quidem contra histo-

^f Lib. 2. sect. 46.

^g Lib. Anthol. Dion. Chrysost. Orat. de regno.

^h Eustath.

ad Il. A. p. 5. Schol. Pindar. ad Nemæon. Od. 2.

ⁱ Salmastii Plin. Exercit. p. 609.

Lucianus verò in Hermotimo Hesiodum appellat τ' *ῥάψωδοι*.

^k *Ἀγὼν* p. 227.

riæ veritatem factum constat. Nam quæstionem, quam Auctor Certaminis Hesiodo assignat,

Μῆτο', ἄγε μοι τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐορόμενα, περὶ τ' ἐόντα,
Τῶν μὲν μηδὲν δεῖδει· σὺ δ' ἄλλης μνήσασαι ἀειδής·

itemque responsum Homero attributum,

Οὐδέποτε' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ παναχήμεδες ἵπποι
Ἀρματα συντρέψουσιν ἐρίζοντες πρὸ νίκης·

utrumque horum, verbis paululum immutatis, memorat Plutarchus, * sed historię, ut opinor, sequacior, quam vix crediderim per totam Certaminis seriem ineptas percontatoris partes Hesiodo demandasse, quæstionem Homero, Hesiodo responsum assignat; haud obscurum iniquæ istius operis falsitatis documentum, cum scriptor ad propugnandas quas tuetur partes, receptæ traditioni audeat contradicere. Porro si ita in certamine processisset res, ut ab hujusce libri auctore repræsentatur, absurda admodum esset vel ipsius Hesiodi, vel eorum qui citata Epigrammata composuerunt, de tali victoria gloriatio. Accommodatius ei esset, quod Pyrrhus de Romanis victor gratulatori cuidam narratur respondisse; * *Si alteram hujusmodi reporterimus victoriam, omnino perimus.*

Quæ verò post hoc certamen Hesiodo evenerunt, hoc ferè modo traduntur. A Chalcide Delphos ^b navigavit, tum victoriæ præmium Musis consecraturus, tum oraculum de futura vita ibidem consulturus. Cum verò vix templum ingrederetur, Prophetissa Deo repleta, talia effudit:

ΟΛΒΙΟΝ ἔστω ἀνὴρ, ὃς ἱμὸν δόμον ἀμφιπολλέει,
Ἡσιόδῳ, Μήσσει τήμερόν τε ἀθανάτῃσι.
Τὴ δ' ἦτοι κλέος ἔσαι, ὅσον τ' ἐπικίδναται ἡῶς.
Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμείῃς ἀγλαὸν ἄλσος.
Καὶθι δὲ πρὶ θανάτῳ τέλει πεπρωμένον εἶναι.

* Nemeæ Jovis apud Argivos templum erat celebratissimum, *seneca stadia*, & stadium in quo eidem Jovi ludos faciunt. Hunc lucum cum haud obscure a Deo significari Hesiodus crediderit, ut fatalem regionem vitaret, Cænoen Locrensi oppidum migrans, ab Amphiphane & Ganyctore Phægei filiiis hospitio excipitur. Sed ineluctabilis fatorum vis. Ab ambiguo oraculo Poeta decipitur; ista enim regio, quamvis obscuriore fama, * Nemeæ Jovi consecrata erat. Eadem ferè fallacia circumventi & alii insignes viri dicuntur occubuisse. * Cambysi Persarum regi redditum erat oraculum cum Ecbatanæ decessurum, quod quidem de Ecbatana Medica interpre-

* Conviv. 7. Sapient. Latuit igitur Barnesium hoc a Plutarcho memoratum. Reprehendit enim Lyl. Gyrard. competitorum partes ita disponentem. Vix autem, ut opinor, auctoritatem libri *Ἐργῶν* Plutarchi præposuisset.

* Plut. in vita Pyrrhi.

^b Idem v. 11 Sap.

Conviv. *Ἀγών*, &c.

* Pausanias in Corinthiacis.

* Thucyd. Hist. lib. 3.

Herodot. lib. 3.

tatus est; alia autem erat Ecbatana Syriaca, urbs obscurior, in qua vulnere accepto mortem obiit. In Antigoni morte fratris jussu interfecti rem haud absimilem accidisse tradunt. Quid memorem Henricum quartum Anglorum regem, qui, cum prædictum esset, eum Hierosolymis moriturum, Westmonasterii deliquio correptus, & in cameram dictam Hierosolymitanam deportatus, ibidem, vaticinii memor, animam efflavit? Hesiodeo verò apud Æneenses commorante, vir quidam nomine Demodes, qui ei comes erat, hospitem sorori stuprum intulit. Illi autem Hesiodum istius fuisse injuriæ auctorem suspicati eum interfecerunt, marique Eubœam & Locridem interfluente submerserunt; cujus cum tertio post die cadaver ad terram delphines detulissent, dum festum solenne in honorem Ariadnæ celebraretur, populus universus ad littus decurrit, agnitumque corpus lugens sepeliit. Interfectores verò ad supplicium conquisiti cymbam piscatoriam arripientes ad Cretam navigarunt. Sed eos consequuta est vindicta. Tradunt aliqui^a eos in itinere fulmine percussos Jovem submersisse; alii^b, Chalcidem reversos ab Eurycle aruspice, pœna hospitalium legum violatoribus indicta, morte mulctatos fuisse, detectos quidem, ut tradunt^c alii, ab ipso Hesiodi cane. Ejus ossa ad se postea Orchomenii transtulerunt, hæc de causa, ut ipsi^d narrant. Sæviente in homines & pecudes pestilentia, missi ad oraculum consultores responsum tulerunt, ad sedandam luem unicum id fore remedium, si ex Naupactio agro in Orchomenium Hesiodi ossa deportassent. Percontantibus autem iis, in qua tandem Naupactii agri parte essent illa reperturi, respondit Pythias, locum cornicem monstraturam. Redeuntes verò in patriam qui sciscitatum missi fuerant, & per agrum Naupactium iter facientes, non longe a via cornicem conspexerunt saxo insidentem, ibique, Hesiodi ossa, in saxi cavitare inventa, cum his Elegis inscriptis apud se sepelierunt:

Ἀσκη μὲν πατρὶς πολυλήθη, ἀλλὰ θανάτη.

Ὅσα πληξίππων γῇ Μινυῶν κατέχευ.

Ἡσίδω, ὃ πλεῖστον ἐν Βῆλαδι κῦδος ὀρέσσεται,

Ἀνδρῶν κενομήτων ἐν βασιάνῃ σοφίης.

Istam verò mulierem nomine^e Ctemenen cujus stupratæ ob suspicionem interfectus est^f Hesiodus, nonnulli ejus fuisse uxorem tradunt, ex qua filium genuit Mnaseam, vel, ut dicit Philochorus, Stesichorum, vel, ut alii, Archiepem. Ad extremam dicitur senectutem pervenisse; unde proverbium illud *Ἡσιόδειον γῆρας*, & Epigramma Pindaro^g attributum:

Χαῖρε δις ἡγήσας, ἢ δις τάφῳ ἀντιβολήσας,

Ἡσίωδ', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

^a Joseph. Ant. Jud. lib. 13. cap. 11. ^b Eratosthenes in *Ἀνδροπόδῃ*.

^c Plutarch. de solertia Animal.

^d Ἀγών. Alcidas in Museo.

^e Pausanias in Boeoticis. Ἀγών.

In nonnullis tamen circumstantiis inter se discrepant.

^f Ita corrigit Lyl. Gyrard. pro *Κλυρβίω*.

^g Proclus & Tzetzes in Sholiis ad *Εγγ.*

^h Tzetzes in Proleg. ad *Εγγ.*

Communem quandam cum Homero sortem, si Pausaniæ sit * credendum, Hesiodus obtinuit. Regum, principumque familiaritates, vel fortunæ invidiâ nacti non sunt, vel consulto spreverunt. Hic agresti vitæ addictus ab urbana fronte, fastidiosus dominis, aulicis artibus & officiis penitus abhorruit. Homerus per varias terras peregrinatus, gloriam suam propagare præstabilius duxit, quàm contractiori fama potitum Magnatum opibus & gratiâ floruisse. Fortunati ambo! si quid veri cecinit Poeta, qui & regiam & parasiticam mensam probe cognoverit, † *Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus motuit.* Sed felicior multo Hesiodus, qui, dum clientelæ tædium non subiret, *stirpis Achilleæ fastus non perferret, gaudebat parvisque sodalibus & lare certo.*

Hæc fere sunt quæ passim de Hesiodo nostro conscripta leguntur; dubiæ quidem auctoritatis omnia, quæ tamen, si falsa existimantur, haud poenitet protulisse, quoniam ex his inferri potest, maximo cum per omnia sæcula in honore habitam, de quo talia conficta fuerint.

De hominis verò moribus & indole, cujus vitæ vix ulla supersunt vestigia, quis aliquid ausit pro certo tradere? Quod autem nobis invidit historia, ipse quodammodo suppeditavit in libris, quos veram quasi animi sui imaginem posteris reliquerit. Et quamvis de moribus hominum ex eorum scriptis, de praxi ex præceptis non sine erroris periculo judicatur; in hoc tamen auctore, cum senili quadam garrulitate tantus elucet candor & infucata simplicitas, ut ipsum dum lego, penè videre videar qualis esset, omnemque vitam senis in libris suis veluti votiva descriptam tabella patere existimem. Dignus homo quem quis Patriarchæ alicui vel Prophetæ assimilaverit. *Rusticus, abnormis, sapiens*; abundans præceptis omnigenis, agriculturæ, œconomix, virtutis, quæ quidem, ni fallor, Ascræo populo quotidie inculcabat, fabularum, antiquo more, ornamentis illustrata, faciliisque innocuis condita. Inter cæteras verò virtutes, justitiæ & frugalitatis cultor præcipuus, quarum alteram ei commendavit à corruptis iudicibus accepta injuria, ad alteram exercitatum fecerunt, quæ erant patrimonii parte spoliato, facultatum angustix. Non adeo tamen ad rem attentus, quin arctum quandoque solveret hospitii animum, ‡ neque πολύξενος, neque omnino ἀξένος; si quid verò valeat argumentum illud, *Laudibus arguitur, &c.* haud ille illiberalis conviviorum apparator, § qui, convivis ad bibendum dispositis, *voluit super cratera cyathum quiescere.* Mitis vir ingenii, placabilis, generosus, qui summa licet injuria affectus, fratrem tamen damni auctorem docere, hortari, beneficiis cumulare non destitit. *Otiis, quietisque cupidissimus*, qualem decet esse agricolam & pastorem; ista tamen ambitione famæque siti, qua literati penè omnes, poetæ maxime laborant. Hinc navigatio illa ad certamen Chalcidense, & plures forsitan contentiones in deperditis libris memoratæ. Vaniloquentiæ accusationem, quam non-

* In Atticis.
Conviv.

† Horat. Epist. lib. i. ep. 18.

‡ Ep. 715.

§ Plutarch. Diocl.

nulli Hesiodo intentarunt, jam supra diximus; si qui verò superstitiosum arguunt, nec licet, nec libet refellere. Talem habemus, qualem expectare fas est antiquissimum Poetam, summa Deorum reverentia imbutum; quæ quidem in illuminata mente religionem parit veramque pietatem, sed in intellectu cæcutiente, divinæque naturæ prorsus ignaro, superstitio-nem omnimodam. Vitium hoc habuit, non proprium, sed temporum. Ab erroribus autem popularibus animi maximè erecti haud facile emer-gunt.

Sed hominem jam dimittamus, ut contemplemur poetam; omnium præ-ter Homerum ab antiquis celebratissimum; Cui dum *χαεαλίηος* affigere, explorare genium, propriamque scribendi speciem depingere suscipiam, dolebit sanè, si sensum meum sequutum, judicioque confisum, ab his ipsis Antiquis *κατικοτάτοις* viris quandoque dissentire contigerit. Acutissimi vir ingenii Dionysius Halicarnassensis hanc nobis Poetæ nostri imaginem exhi-bet; *Ἐφεσίλειον ἰδούης, ἡ ὀνομάτων λαότης, ἡ συνθέσις ἱμνῶν*. Idemque cùm politam & floridam *ἡ σύνθεσις* descripsisset, ¹ Hesiodum inter eos pri-mum recenset, qui in hoc stylo visi sunt elaborasse. Ab illo non discrepat Velleius Paterculus. ² *Vir fuit perelegantis ingenii, & mollissima dulcedine carminum memorabilis*. Eandemque penè sententiam, tenuiori quamvis elo-gio, Grammaticorum princeps, Fabius Quintilianus in his verbis tueri vi-detur; ³ *Rarè affurgit Hesiodus, magnaue pars ejus in nominibus est occu-pata, tamen utiles circa præcepta sententiæ, lenitasque verborum. & sententia-rum probabilis, daturque ei palma in illo medio genere dicendi*.

Decreta hæcce summorum Criticorum locus erit in posterum perpenden-di; illud tamen interea libet animadvertere, sc. eos, quamvis vera forsan, quæ citavimus, de Nostro protulerunt, non ei in his *χαεαλίηος* maximè proprium & familiarem attribuisse. Sagaces viri, & Criticorum regulis affueri, hoc vel illud scribendi genus, acri habito examine, in Auctore quo-vis forsitan deprehendant. Sed illud unicum pro peculiari distinctionis nota cuique attribuerem, siquid in eo sit quod non acutis, ut sentiatur, na-ribus indiget, non ut Criticorum trutinà pensetur, exigit, sed per se placum & perspicuum vulgarem quævis & oscitantem ferit lectorem, & nequa-quam sui finit esse immemorem. Ecquid verò hujusmodi deprehendimus in Hesiodo? Imò. Admirabilem quandam simplicitatem, & ut ita di-cam, modestiam orationis & castitatem; à qua quidem scribendi norma in vetustissimo quoque Auctore maximè conspicua, recentiorum hominum plerique falsas, sacatasque Veneres sectati penitus deflexerunt. Simplicitas verò vel in cogitatis, vel in verbis præcipuè consistit. Cogitationum sim-plicitas ea est, quæ res concipit & apprehendit, ut in ipsa natura inveni-untur existere, purè, perspicuè, distinctè. Iis autem opponuntur cogita-tiones perplexæ, obscuræ, subtiles, quæ veritatem forsan in se continent,

¹ Censura ætæ. scripse.
Instit. Orat. lib. 10.

² *Hæsi. οὐμβλῶν*, lect. 23.

³ Lib. 1. cap. 7.

⁴ De

sed longè quæsitam, paucis obviam, & fundo quasi adhærentem. Verborum ea est simplicitas, quæ res exprimit propriè & clarè, non affectatis vocibus, quælitivæ figuris, sed istis quæ ad communem usum proximè accedentes vulgari captui maximè accommodantur. Hic, inquam, Stylus est & dicendi character, in quo Veteres illi excelluerunt, à quo tamen Recentiores, delicati homines & fastidiosi, acuminatum aliquid, & exquisitum, & à vulgo longè longèque remotum investigantes, omnino recesserunt, & in locum ejus frivolos conceptus, argutas ingeniosasque sententias introduxerunt. Ex hoc hominum genere perpauci Ascræi vatis veneratores inveniuntur. Nam de rebus rusticis non urbanè, de humilibus non excelsè, de gravibus non lepidè & concinnè, loqui didicit; sed suum cuique rei colorem induens naturam ducem optimam in omnibus sectatur. In eo igitur dominatur ista, de qua loquimur, simplicitas; sive ad hanc à natura factus, seu pastoralis vita institutus, seu ab ipso denique subjecto coactus videatur. *Rarò* certè *assurgit Hesiodus*, nec in tali debuit argumento assurgere; sed aliarum Venerum vices suppleant, & certissimam ei palmam conciliant, præceptorum gravitas, verborum aptitudo, & versificationis lenitas & dulcedo. In Ethica parte, præceptorum aridorum, jejunorum, sine ordine vel connexionem repetita crambe; in descriptionibus, notissimarum circumstantiarum minuta congeries, nullis figmentis decorata, vel figuris variegata; totius ruris inornata facies; omnia denique ad utilitatem potius quàm delectationem comparata; hæc quidem vitia sunt quæ delicatis nostris hominibus fastidium creant; sed istiusmodi sunt vitia quæ in optimo quoque Antiquorum maximè conspicitur, & pro ipsissima nota antiquitatis & characterem genuino habenda² sunt. Ecquid enim Homero sublimius, ne dicam divinius? Sed in ipso, quandocunque à bellorum strepitu recedere, & in domestica vita occupari, vel arva incolere dignatur, eadem conspicitur tum sensuum tum verborum veneranda simplicitas; cujus quidem plurima vel in ipsa Iliade occurrunt exempla, Odyssea autem tota in hac est. Quinetiam in argumentis maximè excelsis hæc ipsa ἀφελεια locum habet, simplex, inquam, magnificentia, & nativa majestas, quæ, per se satis conspicua, extranea respuit ornamenta; nec purpureos pannos affuit; Qualem videre licet in sacris scripturis, quæ ab omni fastu & tumore abhorrentes, descriptionibus, colloquiis, Patriarcharum historiis, rebus quidem plerumque grandibus, suam attribuunt sublimitatem, ulteriorem non arrogant. Quod siqui sint, qui hanc ipsam orationem simplicem & incultam contemnant, utpote facile imitabilem, & sine sudore obtinendam, næ illi egregiè falluntur, frustra, ut opinor, laboraturi, si eandem tentaverint. Ita enim plerique vel pravorum librorum lectione, vel propria affectatione,

² Huc referri possunt quæ dicit Macrobius in comparatione Catalogorum Homeri & Virgilio. *Has copias fortasse putas aliquis divina illi simplicitati preferendas. Sed nescio quo modo Homerum repetitio illa unice decet, & est genio antiqui poeta digna.* Saturnal. lib. 5. cap. 5. Dolet tamen quod celeberrimum gentis nostræ Poetam Alexandrum Popium in hac re diffinitatem habeamus; Quem vide in Dissertatione sua in Homeri Catalogum.

& novitatis, falsæve sublimitatis studio pervertuntur, ut eos ad naturam denuo revocare, & ad justos sensus veramque eloquentiam effingere, opus sit difficillimum, nec nisi diuturno usu & exercitatione crebra perficiendum. Quid verò? Nullisne liceat ornamentis, nullo uti acumine? An omne dicendi artificium, omnis Rhetorica ableganda? Nequaquam. Plura sunt subjecta ita à natura comparata, ut nitidè, ut splendide tractari possint, hoc interim si modò caveatur, ne adscitis ornamentis naturalis gratia & venustas obscuretur. Illud verò concedens, nego tamen antiquissimis scriptoribus inornatam suam simplicitatem exprobrandam esse, cum & prisca gens mortalium istiusmodi phalerarum incuriosa esset, & ipsa fors argumenta nitorem omnem & splendorem respuerent. Hæc scripsi in eorum gratiam, qui natura quid sit, quod temporum morumque discrimen, quid denique subjecto cuique conveniat, prorsus ignorantes, inornatam Hesiodi simplicitatem fastidiunt & irrident.

Qui justam verò de Hesiodo ideam formare velit, oportet eum non in uno quovis, sed in diversis operibus poetam contemplari. In *ἔργοις* & *ἡμέροις*, quod unum pro genuino ejus opere ab omnibus * agnoscitur, talis est qualem modò depinximus, agrestis, gravis, inornatus, senex, ævi sui antiquitatem & mores fassus; ista tamen dictionis puritate, & numerorum suavitate, ut nihil in hac parte vel elegantissimæ aures reprehendant. Libens igitur Dionysio Halicarnassensi accedo, qui de nostro ita scribit, *Εφρόνισεν ἡδονῆς καὶ ὀνομάτων λεϊότητος, καὶ σωθέως ἡμετέρως*. Et Quintiliano, qui hanc nobis ejusdem imaginem proponit, *Lenitas verborum & sententiarum probabilis, daturque ei palma in illo medio genere dicendi*. Itemque Velleio, qui eundem *mollissima carminum dulcedine memorabilem* depingit. Sed in his omnibus desidero quod unicum pro genuino ac maximè proprio Hesiodi caractere lubens admitterem, rusticam illam quam descripsi, verissimum antiquitatis exemplar, simplicitatem, cujus illi præ omnibus debuerunt meminisse qui justam Hesiodi imaginem exhibere voluerunt. Præcipuè verò miror Velleium, hominem tum sensu tum stylo ab antiqua *ἀφελείᾳ* quàm longissimè recedentem, sub *ingenii perelegantis* caractere Hesiodum bonum virum politis illis & nasutis lectoribus deridendum propinasse. Malè quidem Hesiodo palpatur, dum istam ei laudem arrogat, quam ille solam non ausit sibi vindicare. Sed Velleium nihil moror. Ecquid enim tam putidum est & inane quod ab isto adulate vane gloriæ non fas sit expectare?

Ad *Θεογονίαν* jam procedamus, quam omnes penè præter Bœotos pro genuino opere admittunt; in qua quidem non eadem quæ in *ἔργοις* Hesiodi facies, nec tamen prorsus diversa. Hoc poema respicit illud Quintiliani, *magna pars ejus in nominibus est occupata*; à quo quamvis indicari videatur opus horridum & jejunum, ad illud tamen quàm aptissimè refertur quod de nostro sequitur Elogium, *Lenitas verborum & sententiarum proba-*

* Pausanias in Bœoticis.

bilis, itemque Halicarnassensis illud, Εφρόνισεν ἡδονῆς, ἢ ὀνομάτων λαιότητος, ἢ σωβρίως ἐμμελῆς. Nam quod in Homero Critici solent admirari, cum sc. in Catalogo ex tot hominum urbiumque nominibus tam suavem & mol-liter fluentem orationem conflare potuisse, illud ipsum in Hesiodi Theogonia tam feliciter elaboratum invenias, ut si inter eos de hac re certamen jam institueretur, meritò dubitarent iudices, utri palmam decernerent. In tanta verò nominum congerie quis miretur, si *rarò affurgat* Hesiodus? Non tamen vel in hoc opere omnino expers est poetici spiritus, sed occasione data tam magnum spirat & feliciter audet, ut quibus rebus idoneus esset possis æstimare; nec immeritò deplores, vel quòd incongrua tam sublimi ingenio ei contigerint argumenta, vel quòd operum ejus ποιητικωτέρων ple-
raque interciderint.

Ex hoc autem libro petitum atrocissimum impietatis crimen Hesiodo intentarunt Veterum nonnulli. Primus omnium Pythagoras^b Hesiodi se animam vidisse finxit apud inferos vinculis adstrictum æreæ columnæ, stridentemque, propter ea quæ de Diis commentus erat. Eidem dicitur subscripsisse^c Xenophanes, Homerum etiam, uti æquum erat, pariter arguens,

Πάντα θεοῖς ἀνέθηκαν Ὀμηρῶς Ἡσιόδῳ τε,
Ὅσα πρὸς ἀνθρώποισιν ἐνείδεα ἢ ψόγῳ ἔστιν,
κλέπειν, μοιχάειν τε, ἢ ἀλλήλους ἀπατῶειν.

Ipse etiam Sextus,^d qui ista Xenophanis verba citavit, miti quidem reprehensione Hesiodum perstringit μὴ ἀξιοχρεῶν ὄντων κριτὴν τῇ φιλοσοφίᾳ. Platonis verò celeberrimam & decantatam sententiam quid^e referam, qui Hesiodum & Homerum ob impias quas de Diis finxerunt fabulas è republica sua ejecit? Quis igitur Christianus vir Hesiodi tam ineptè fautor est, ut ei velit in hac lite adesse, nec potius fateatur eum optimo jure istius culpæ esse damnandum, quam vel Ethnici philosophi, & ipsi quoad res divinas cæcutientes, reprehendere potuerunt! Illis certe libens accedo, mentisque acumen admiror, quæ, quamvis ad veritatem perspiciendam obtusior, multos tamen errores vel in istis tenebris detegere valuerit; & si jam metus esset, ut quis à vera religione hujusmodi librorum lectione perverteretur, nec potius sperandum esset, ut omnes istius superstitionis odium conciperent, quæ figmenta tam absurda venditare potuit, & ipse inter primos essem, qui Hesiodum è nostra etiam republica ablegatum vellent.

^b Diog. Laert. lib. 8. sect. 21.

^c Sextus Empiricus adv. Mathem. lib. 8. Ad idem

innuit Aristoteles Rhetor. lib. ii. cap. 24. Οἷον Ἐποφάνης ἔλεγε ὅτι ποιεῖται οἱ ἥσυχαι φάσκειν τις θεὸς τοῖς ἀπθανόντων λόγους. ἀμφοτέρως γὰρ συμβαίνει μὴ ἴδι ποιεῖν τὸν θεόν. ^d Pyrrhon. Hypoth. lib. iii. cap. 16.

^e De republ. lib. 2. Vide etiam quæ in hanc rem notarunt Cicero de Nat. Deor. lib. 1. Longinus cæc. ἔψυ; cap. 9. quem haud opportune confirmat Tullius testimonio Aristotelis in lib. 10. Polit. Utum enim libellum in imitationem Aristotelis à Kyriaco Stroza Florentino conscriptum quis ignorat?

Libens tamen interea in medium proferrem quodcunque in tanti viri, tam bonis moribus præditi, excusationem allegari posset; illud verò præfertim, sc. quod ipse non finxerit quam scripsit μυθολογίαν, sed religionem popularem diu antea receptam carminibus celebraverit. In superstitionis gentilitiæ, in communis erroris culpa poetam nostrum patiar involvi, dummodo non audax impostor, tantæque impietatis inventor habeatur; ideoque ut hæc valeat Apologia, ad Herodoti sententiam contrarium asserentis ponderandam procedamus. De religionis enim Græcæ primordiis sic scribit Historicus, * Οθεν ἡ ἐχέτο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτι αἰεὶ ἦσαν πάντες, ἐποιοῖ τε τινὲς τὰ εἶδεα, ἔκ ἡπιστάτο μέχρι τῆς πρώτης τε καὶ χθῆς, ὡς εἰπὼν λόγῳ. Ἡσιόδον δὲ καὶ Ὀμηρὸν ἡλικίῃν τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μὲν πρεσβυτέρους ᾤχεσθαι καὶ ἐπὶ πλείοσι. Οὗτοι δὲ εἰσι οἱ ποιήσαντες Θεογονίην Εἰρησί καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ τιμὰς τε καὶ τεχνὰς διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημήναντες. Unde autem singuli Deorum extiterint, cunctine semper fuerint, aut qua specie, hætenus ignoratum erat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam Hesiodum atque Homerum 400 non amplius annis ante me opinor fuisse. Illi autem finxerunt Græcis Theogoniam, Diis cognominibus datis, divisiisque honoribus & artibus inter eos, & descriptis eorum formis. Huic igitur si fidem habeamus, religionis Hellenisticæ auctores erant primarii Hesiodus & Homerus, & ab eorum inventione profluxerunt fabulæ, quas Græci primum, deinde Ethnicorum penè omnium vulgus avidè amplexi sunt. Sed non is est Herodotus, cui, in re tam vero absimili, contra aliarum historiarum fidem, tutò credas. Vir quidem eleganti ingenio, & suavissima compositione memorabilis, sed placendi quàm docendi studiosior, innumerisque fabellis, & μυθήσει, scatens; adeò ut quantum ei arrogat auctoritatis ævi antiquitas, tantum detrahat hominis^f vanitas, & in admiranda rerum effusa libido; cui ne in illis assentiamur, quæ de Græcorum religionis origine narravit, sequentes rationes vehementer obstant.

1. Quantacunque apud suos fama & auctoritate Hesiodus & Homerus valuerint, vix tamen suspicari possumus eam tantam fuisse, ut hac permota universa gens aliter de Diis & forsàn faniùs sentiens, Theologiam ab iis inventam, & tam portentosis fabulis refertam admittere voluerit. Ille quidem honos & nomen divinis vatibus olim attributus est, ut nova quædam dogmata eos potuisse adjicere faciliè concedam; sed ut receptam penitus abolere superstitionem; religionemque novam ex improvviso inducere unus & alter valuerit, vix credibile videbitur reputanti, quàm difficulter se in mentes hominum præoccupatas insinuet religio sanissima, etiamsi miraculis, validissimo veritatis argumento, muniatur.

2. Si prætendatur, istam fuisse Græcorum ignorantiam, ut ante Hesiodi tempora omni prorsus religione vacui fuerint, nullique extiterint poetæ vel

* Lib. 2. cap. 53. ^f Cicero de Leg. lib. 1. cap. 1. Plutarch. de Herod. malig. Dio Chrysost. Orat. 18. Aul. Gell. lib. 1. cap. 10. Strabo lib. 1. & 11. Thucyd. lib. 1. Οὗτοι αἱ λογιζέμενοι, &c. ad quod Scholiastes Αἰνείδης τῇ Ηῃ δόλον.

sapientes qui de hac re præcepta tradere potuerint; & historiæ auctoritatem, & ipsam rationem huic opinioni repugnantem habemus. Multis proculdubio ante hæc tempora sæculis Græcia habitata fuit; cumque ex variis olim conflata sit coloniis, mixtam quandam, ex variis regionibus invectam, ^g religionem accepit. Ne rem altiùs repetamus, Danaus ^h qui Argis, Cecrops ⁱ qui Athenis regnavit, cum ipsi ex Ægypto essent, aliquam certè religionis partem quæ in supersticiosa ista gente invaluerat, secum induxerunt. Dicitur & Phoroneus Ægyptius ^k templorum, altarium, sacrificiorum usum Græcis indicasse; ideoque vel Deos quosdam tunc temporis apud eos in honore habitos invenit, vel ipse peregrinos & ignotos invexit. Testatur etiam & ipse Herodotus ^l penè omnia Deorum nomina ex Ægypto in Græciam pervenisse; Bacchum verò diu ante Hesiodum Græcis fuisse notum, quippe cujus nomen & ceremonias Melampus interpretatus fuerit. Quanquam verò idem Historicus contendit, ^m poetas illos, qui antiquiores Hesiodo & Homero ferebantur extitisse, posteriores fuisse, ei tamen vel ipsa ratione permotus strenuè repugnarem. Cui enim verisimile videatur, hæc poemata tam pulchra & penè divina prima fuisse inter rudes Græcos Poeseos tentamina, ⁿ cùm alioqui omnes artes & scientiæ, non uno saltu, sed gradatim, lentisque passibus ad culmen soleant pervenire? Rursus igitur idem notandus est Velleius, qui verborum, ut solet, sonitu & antithesi, potiùs quàm ratione & veritate ductus, vanum hoc Homero confert elogium; ^o *Neque ante illum, quem ille imitaretur, neque post illum, qui eum imitari posset, inventus est.* Nam præter ipsorum poematum perfectionem, quæ ea nequaquam prima omnium fuisse satis demonstrat, etiamnum conservantur antiquorum poetarum nomina, qui de Dis & religione scripsisse traduntur. Meminit Pausanias ^p Lycii cujusdam Olenis, qui antiquissimos inter Græcos conscripsit hymnos, & in hymno suo

^g Summi viri Joh. Potteri, Archiep. jam Cantuar. Archæol. Græc. lib. 2. cap. 1. ^h Pausanias in Corinthiacis. ⁱ Eusebius Chronico. Pausanias in Arcadicis. ^k Clem. Alex. Protreptico. Arnobius contra Gentes lib. 6. ^l Lib. 2. ^m Ibidem. ⁿ Vide hac de re sententiam Viri doctrina & ingenio præcellentis Francisci Hare Cicerstrensis Episcopi in Prolegom. in Psalmos à se methodo & arte admirabili metricè divisos; cujus tamen observationes elegantissimas Lectori invidere iniquum esset. *Respondeo, hanc ipsam simplicitatem partim in causa fuisse quod ejus investigatio querentibus non felicius cesserit. Qui non satis secum reputantes, antiquissima quæque esse simplicissima, artesque omnes quo initiis propiores essent, eo fuisse rudiores, nec nisi longo temporis progressu ad ætatem suam perductas, temere nimis crediderunt Poematia hæc, quod sacra essent, nec sine quodam numinis afflatu compasita, ideo esse in suo genere perfectissima, omnemque Poeseos cultum & ornatum, qui multis post sæculis apud Græcos obtinuit, in his quæri oportere.* — Notandum tamen est, Poeseos Hebrææ imperfectionem, istius linguae, vel ipsorum forsitan poetarum, genio, æquè ac antiquitati poematum quæ jam supersunt, adscribi posse. Nam inter Jobum, Moysen, Deborah, sacrorum poetarum primos, & posteriores illos, Davidem, Solomonem, cæterosque qui Babylonicam captivitatem exceperunt, satis longum tempus intercessit, quo perpoliri, & ad ætatem quandam perducì posset Poësis Hebrææ, si modò istiusmodi perfectionis capax fuisset, vel huic rei sacri scriptores operam dedissent; cùm tamen iisdem, quibus antiquissima, vitiis & maculis laborent poemata recentiora, nec ullum in iis vestigium profectus cernatur. ^o Lib. 1. cap. 5. ^p In Boeoticis. Herodot. lib. 4.

in Lucinam dicit Amorem Lucinae filium fuisse; post eum verò Pamphus & Orpheus poetæ claruerunt, & ab utroque compositi sunt hymni in Amorem. Fertur etiam eundem Pamphum ¹ primum in Gratias carmina cecinisse; ² ejus verò hymnum in Jovem Homerum imitatum esse. Si Ciceroni sit credendum, ³ Chrysippus Orphei, Musæi, Hesiodi, & Homeri fabellas accommodavit ad ea, quæ ipse de Diis immortalibus dixerit. Dicitur autem Musæus ⁴ Θεογονίαν composuisse; licet hymnum in Cererem pro unico Musæi illius prisca scripto certo ac genuino agnoscit ⁵ Pausanias. Ex hoc tamen poeta Hesiodus & Homerus quædam descripsisse, ac suis intexuisse poematibus ⁶ narrantur. De Orphea autem, Græcorum religionis auctore celeberrimo, variorum scriptorum testimonia congerere infinitum penè ⁷ esset; à quo, cum patriâ Thrax esset, ipsum religionis nomen, ut nonnulli existimant, ⁸ derivatum est. Dicitur enim cultus divinus Θεσηκεία, quasi Θερακεία, i. e. Thracis hominis inventum.

3. Plurimæ Græcorum religionis fabulæ ab historia sacra desumptæ sunt; ⁹ quod quidem patet tum ex circumstantiarum factorumque inter se congruentia, tum ex ipsis locorum, personarum, Deorumque nominibus ab Hebræa radice derivatis, parvaque mutatione ad Græcam aurem accommodatis. Sed vehementer errat, si quis existimat, hujusmodi mutationem unius alteriusve hominis inventioni & ingenio deberi. Non enim uno aliquo tempore, sed sensim corrupta fuit antiquarum rerum notitia, quæ, cum nullis certis monumentis conservata fuerit & propagata, per longum, ut solet, traditionis cursum innumeras subivit mutationes, à quolibet narrante ademptis, additis, variatis ad libitum circumstantiis, donec ad istum ferè statum religio pervenerat, qualis in Hesiodi Theogonia ¹⁰ describitur. Haud tamen asseveraverim tam scrupulosum eum fuisse in omnibus, fidemque religionis suæ interpretem, quin, licentiâ à veteribus poetis vindicatâ, novis quibusdam circumstantiis & splendidis fabellis Poema suum decoraverit. Ejus tamen si τὸ ἅλιν spectes, ab antiqua eum traditione argumentum desumpsisse, vel hac ratione inductus crediderim, quòd has res, ut notas diuque receptas, securè & tranquillè narret, nullamque præ se ferat speciem hominis exponentis commenta sua, iisque fidem conciliare laborantis.

¹ Pausanias in Boeoticis.

² Philostratus in Heroicis.

³ De nat. Deor. lib. 1.

⁴ Diog. Laert. in Proëmio. Harpocration. Suidas in Μελέτη.

⁵ In Messeniis.

⁶ Clemens Alexand. Strom. lib. 6.

⁷ Vide tamen Aristoph. in Ranis, & Euripid. in Rheso.

⁸ Nonnus Evay. i. 109. In Stel. 1. Potteri Archæol. Gr. lib. 2. cap. 1.

⁹ Bochartus passim.

¹⁰ Clerici Notæ in Hesiod. passim. Stillingfleet Origines Sacræ lib. 3. cap. 5.

¹¹ Cum ita

Neomeniorum festis Hesiodi temporibus inter Ethnicos obtinuerint, nemo nisi paulò morosior ambigere queat, quin seculis longè vetustioribus in usu fuerint, cum omnia scaterent idolis, &c. Spencer de Neomen. festis, cap. 1. sect. 1. Idem de purificationibus verba faciens: Si Gentium penè omnium usus antiquitatis indicium habeatur, consentaneum est, ut lotiones illas Hesiodo longè antiquiores fuisse, & originem suam à remotissimo mundi senio duxisse, judicemus. De lustrat. Hebræor. cap. 3. sect. 2.

Ex his omnibus mihi quidem persuasissimum est longè vetustiores Hesiodo fuisse has de Deorum origine factisque historias. Illud tamen libens concedo, cum forsitan copiosissimè & accuratissimè de hac re scripsisse, primumque πεποιημένα TEAEIAN Θιογονίαν Ελληναι.

His jam expeditis quæ ad Εργα & Ημέρας, & Θιογονίαν pertinent, ad aliud jam pergamus Poema, seu poematis fragmentum, Ασπις Ηεκαλέης nuncupatum, quod an genuinum sit Hesiodi opus, an potius recentioris ævi, summa est inter viros doctos controversia. Variorum opiniones hic loci memorare supervacaneum esset, cum ea, quæ in hanc rem congescit vir πολυμαθής J. Albertus Fabricius, huic nostræ Editioni integra subjunxerimus; rationes autem, quibus inducti literati quidam viri hoc opus Hesiodo abjudicaverint, paulisper expendere non pigebit, quas si inanes, nulliusque esse ponderis deprehendemus, nihil certè apud me illorum auctoritas valebit, quo minus tam pulchri poematis honorem Hesiodo tribuam. Argumenta, quæ ad hujus poematis νοθείαν probandam adhibentur, hujusmodi ferè sunt. 1. Ασπις Ηεκαλέης auctor Homeri Clypeum Achilleum imitatus esse videtur, & ab ipso plurima carmina mutuatus; quinimò, in quadraginta locis, ut recenset vir quidam ^d ἀνεκρίνατο, istiusmodi utitur locutionibus, quales non nisi in hymnis Homero adscriptis inveniuntur, ac proinde necesse est, ut qui Hesiodum Homero coævum, vel eo forsitan seniore rem existimant, recentiori alicui poetæ hoc opus adjudicent. A similitudine igitur duorum inter se poematum concludis Ασπις auctorem Homeri clypeum imitatum fuisse? Pulchrum sanè argumentum! quod in te pari ratione torqueri potest. Cum enim inter duo scripta notabilis quædam apparet convenientia, exinde probabiliter inferri potest unum ad alterum respexisse, sed utrum sit apographum, utrum archetypum, aliis argumentis indicandum restat. Æquo igitur jure Hesiodi fautores contendant, Homerum Hesiodi imitatore fuisse, nisi aliæ occurrant rationes, quæ contrarium possint evincere. Porro, argumentum illud, quod duoitur à quadraginta locutionibus, quæ ab hymnis Homero adscriptis petiti videntur, eadem laborat infirmitate, & majori quidem, quanto major est istorum hymnorum novitatis suspicio. Nam quo longius ab Homericæ ætate hymni recedere creduntur, eo probabilius est in parallelis locis eos ad Ασπιδα respexisse, quàm ad illos Ασπιδα, cujus antiquitas à tanto doctorum numero defenditur.

2. Ecce verò aliam rationem qua Ασπις antiquitas oppugnatur. In eo nempe invenitur allusio ad Centauri nomen, quod in * Fornace, poematio Homero attributo, memoratur.

Ασπις. Ἀμφὶ μέγαν Πηλεΐαν, ἰδ' ΑΣΒΟΛΟΝ ὀϊανισλῶ.

Κάμιν. ——— Σμάρταγόντ' & ΑΣΒΟΛΟΝ.

Vide, quæso, argumentum. Idem occurrit nomen in Ασπις & Κάμιν;

^d Vide librum, Anglico sermone conscriptum, cui titulus, Miscellaneous Observations on Authors antient and modern.

* Herodot. vit. Homeri.

Ergo unum ad alterum respexit. Idem occurrit nomen in Ασπίδι quod dubia est antiquitatis, ac in Καμίνε quod proculdubio est recens; ergo Ασπίς illud nomen à Καμίνε mutuatum est: Talis est Grammaticorum argumentatio; cujus quidem pueret meminisse, nisi instituti ratio requireret, ut Hesiodi nihil à me alienum putarem. Si quidem Ασκολος nomen esset ab auctore Καμίνε confictum, valeret argumentum quod exinde contenderet Ασπίδα Καμίνε recentius esse Poema. Sed illud non supponitur, nec supponi potest. Nam Ασκολος vetustissimum est Centauri nomen, diu, ut videtur, ante Hesiodi tempora celebratum, quem ob impietatem & truculentiam ab Hercule fuisse interfectum vetus fama^f tulit. Sed hæc nihil moror cum illud ipsum falsissimum sit, quod in hoc argumento supponitur. Vox enim Ασκολον in Καμίνε, in omnibus, ut opinor, codicibus legebatur Ασκετον seu Ασκετον, donec Homeri editor Barnesius in Ασκολον commutaverit, ratus nimirum ea fuisse Centaurorum nomina, quæ in isto versu memorantur. Sed in hoc frustra est vir doctus. Verisimilius enim est, ea esse Cyclopum nomina, tum quod fictili arti adversarii^g prædicentur, tum præcipue quod infra invocet Poeta^h Chironem omnesque simul Centauros, ideoque in tantillo Poematio sui esset oblitus, si illi etiam sint Centauri, qui in priori versu designantur.

3. Tertia verò obiectio petita est ab illa dissimilitudine quæ inter Ασπίδα aliaque Hesiodi opera conspicitur. Abundat quippe Ασπίς sublimibus figuris & ornamentis poeticis, quæ aliena prorsus videntur à gravi illo & simplici poeta, qui Εργα & Θεογονίαν composuit. In hoc argumento consequentia non valet. Vix enim à stylo auctorem possis dignoscere, nec in re tam incerta existimatori docto tutò confidas, nedum Grammaticorum turbæ, qui hoc utentes criterio, de Antiquorum scriptis superbum ferunt iudicium; prorsus ignorantes, in eodem Auctore Stylos maximè diversos inveniri. Primò enim, ab ætate Auctoris scribendi ratio variatur. Quod enim in Hortensio jam seniore, & de solita industria aliquid remittente animadvertitⁱ Cicero, *sui dissimilior videbatur fieri quotidie*; id ferè in omnibus quodammodo, maximè in poetis, qui scribentes senescunt, conspicitur. Acce. illud & vehemens hebescit, venustum & politum deflorescit, vestitu splendido oratio spoliatur, & omnino, ut Græcorum notat Criticorum princeps^k, *ἡ ἀπαιμὴν ἔπαυεν ἐν τοῖς μεγάλοις συγγραφεύσιν ἢ ποιηταῖς εἰς ἡβὴν ἐκλήθη*. Non inutile est illud Horatii^l præceptum, *Solve senescentem*, &c. & ille ipse quamvis in omni genere excellens, æstum tamen ingenii deferbuisse, & ad aliquid *sermoni propius inclinasse* expertus est:

*Nunc itaque ἔ' versus ἔ' cætera ludicra pono,
Quod verum atque decens curo ἔ' rogo ἔ' omnis in hoc sum.*

^f Philostratus in Heroic. Fabricii Bibl. Gr. lib. 1. cap. 2.
λα πορίζει. ^g Διὸς ὃ Χείρην ἀγίαν πολίαν Κισσάρην, Οἱ δ' Ἡρακλείας χεῖρας θύγον, οἱ
τ' ἀπώλοντο. ^h De claris Oratoribus. ^k Longinus περὶ ὑψους cap. 8. ^l Epist. 1.
lib. 1.

Maximè verò in ipso Homero ista, de qua loquimur, ingenii declinatio conspicitur. Δείκνυσι διὰ τῆς Οδυσσεύας ὅτι μεγάλης φύσεως ὑποφωτισμένης ἤδη ἰδίον ἔστιν ἐν γήρει τὸ φιλόμυθον Ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας, οἶμαι, τὸ μὲν Ἰλιάδῃ γλαφυρότης ἐν ἀκμῇ πνέματι, ὅλον τὸ σωματικὸν δραματικὸν ὑπερῆσαντο καὶ ἐπαγώνιον τὸ δὲ Οδυσσεύας τὸ πλέον διηγηματικὸν, ὅπερ ἰδίον γήρειον^a. Quid igitur? Si dicam Ασπίδα figuris & ornamentis abundantem, in juventute sua, alia quæ restant poemata, inclinata jam ætate, Hesiodum composuisse; eumne deinceps ob styli diversitatem Poetæ nostro abjudices?

Secundo, ob varietatem argumenti scribendi ratio variatur. Eundemne requiris in Bucolicis & Georgicis fervorem & impetum, qui in Virgilio Æneide conspicitur? Eademne figuras in navium catalogo, vel cum in curruum certamen Diomedes descenderet, ac cum Δαῖε' οἱ ἐν κόρυθός τε καὶ ἄσπιδος ἀκάματον πῦρ, Ἀσείρ' ἰπωρίῳ ἐναλίγκιον^b; Eadem inter Scutum Herculis & alia Hesiodi poemata ratio est. Εργα καὶ Ημέραι poema est didacticum, virtutis & agriculturæ præceptis constans, subjectorum sanè quæ non admittunt, proculdubio non postulant, vel sensuum altitudinem, vel dictionis splendorem. Maxima pars Θεογονίας est διηγηματικὴ, & in nominibus occupata, quæ quidem si tam aptè inter se Poeta composuerit, ut nihil asperum, vel auriculis delicatis ingratum occurrat, omne punctum tulisse existimatori candido videbitur. In hoc tamen poemate, cum ad res quasdam nitoris & sublimitatis capaces digreditur, istis utitur figuris & ornamentis, quæ satis demonstrant, non ei ad hæc ingenium, sed subjectum idoneum plerumque defuisse. Descriptio prælii inter Deos & Titanas, ac postea Jovis cum Typhæo pugnae, omnibus orationis ornamentis abundat, nec quidquam ποιητικώτερον in Scuto legitur; cujus tamen argumentum istiusmodi est, ut omnes poetæ vires & universum impetum faciliè patiat. Malè igitur *figurarum vi*, & *ornamentorum abundantia* Scuti nobiscum arguitur.

Restat jam ut de ætate Hesiodi pauca dicamus, pauca quidem, nam paucissimæ occurrunt notæ, quæ curiosum in hac re investigatorem possunt dirigere. Periculosa plenum opus alexæ! in quo iterum iterumque monendus est lector, ut rationibus verisimilibus contentus sit, nec ultra probabilitatis fines velit evagari. Argumenta quæ huic rei illustrandæ inserviunt, duplicia ferè sunt, Veterum testimonia, & Rationes Astronomicæ.

Veterum testimoniis ultra probabilitatem nihil fas est tribuere. Nam & ipsi Veteres respectu Hesiodi pro Recentioribus sunt habendi, & præterea, quod maximè eorum auctoritatem levat, inter se discordes sunt. Duobus igitur omnino utemur testimoniis, quibus tamen tutius credendum est, quoniam & antiquissima sunt omnium quæ jam supersunt, & inter se consentiunt; tali quidem concordia, qualem de re tam remotâ expectare fas est, in qua sc. non nisi paucorum annorum differentia occurrit. Herodotus, post Hesiodum & Homerum scriptorum profaicorum antiquissimus, testatur eos 400 ferè annis ætatem suam præcessisse. Vixit autem Herodotus quo tempore

^a Longinus ibid.

^b Iliad. E.

^c Lib. 2. cap. 53.

Xerxes copias in Græciam duxit, annis ante Christum 480. ideoque floruit Hesiodus annis ante Christum ferè 900. Quantum Herodoti auctoritati tribuendum sit, superius dixi. Illud interea animadvertendum est, quòd, si quis in eo sit error, longè probabilius est peccasse eum, recentiore, quàm par erat, Hesiodo ætatem tribuendo, quàm assignando nimis vetustam. Nam præter illam phrasin, τετρακοσίσις ἔτισι δολίῳ μὲν πρεσβύτερος γινέσθαι, καὶ οὐ ΠΑΕΟΣΙ, quæ quodammodo innuit, eum à vulgari de hac re opinione discedere, animadvertendum est, hanc ipsam opinionum diversitatem antiquitatem rei arguere. Ad hanc rem facit, quòd sibi ipsi parùm constet Herodotus, à suo quandoque longius removens sæculum Hesiodéum. Nam in vita illa Homerica ponit Homerum, ideoque Hesiodum, ante Xerxis expeditionem annis 622, i. e. annis ante Christum 1042. Cujus quidem memini, non ut suspecti istius libelli auctoritatem historiæ Herodotæ testimonio opponerem; sed ut monerem, si quæ sit in prædicta Epocha erroris suspicio, in eo verti controversiam, an non multo antiquior habendus sit Hesiodus, nequaquam an recentior habendus sit.

Hæc etiam confirmatur supputatio ex Chronici Marmoris testimonio. In illo enim sic scriptum legimus. Αφ' ἧς Ἡσίοδος ἐφάνη ἐν τῇ ΠΡΗΛΙΑΔΑ . . . βασιλεύοντι Ἀθηναίων . . . Literarum quidem numeralium ultima, nomenque Archontis interierunt. Illam autem lacunam bene suppleri numerali literâ τῷ Δ, hanc verò τῷ Μεγακλῆς, ex iis quæ de hac re notarunt Doctissimi Marmorum Editores *, abunde constat. Vixit Auctor Marmoris, ut ex plurimis in ipso Marmore notis constat, annis ferè ante Christum 260, quibus adjectus numerus supradictus 680 numerum efficit 940. Illo autem tempore Athenis Megacles regnavit; eodem igitur floruit Hesiodus.

Hactenus historiæ fidem secuti sumus; jam verò dispiciamus, quid luminis huic rei illustrandæ præbeat Astronomia. Cecinit Hesiodus Arcturi exortum ἀκρόνυχον, confectâ Brumâ, sexaginta post dies accidisse †;

Εὐτ' ἂν δ' ἐξηκοντα μὲν τροπὰς ἡλίου
Χαίμεν, ἐκτελείῃ Ζεὺς ἡμάτα, δὴ ρὰ τότε ὥσπερ
Ἀρκίῳ πρὸς ὁριπῶν ἱερὸν ῥέον Ωκεανοῖο
Πρῶτον παμφαίνων θηπέλαι ἀκροκτέφαι.

ex quibus verbis ætatem nostri Poetæ, calculi Astronomici ope, intra septuaginta plus minus annos posse constinui Scaliger ‡ & Vossius § sunt arbitrati.

Vellem equidem huc usque rationum Astronomicarum ope prodire liceret; nam certiore calculo opus non esset in negotio à nostris temporibus tam remoto, & exigui momenti. Sed frustra hujusmodi ἀκρίβειαν speramus; postulat enim ὃ θητολίω Arcturi rite & accurate definitam fuisse Hesiodi temporibus, & regionem cognitam; deinde nihil ambigui inesse verbis Poetæ.

* Vide Seldeni & Prideauxii Comment. in Marm. Oxon. ad. Euseb. N°. 1255. p. 72. Edit. Amst. 1658.

† Ep. 564.

‡ Animadv.

§ De Græcis Poetis, cap. 2. sect. ult. p. 117.

Sed

Sed ἡ ἄντιον ἀντιον Ἀρκτου ritè & exactè definitam fuisse ne credamus, vetat quidem rudis Antiquorum Astronomia, quam nimis imperfectam multa post Hesiodum sæcula mansisse adeo demonstrat, inter alia, Eudoxi Sphæra^c, ut merito dubitari possit, an tempus revera interjectum Brumæ & exortui Stellæ cognitum fuerit necne Hesiodo, aut Astronomis quorum ille usus est observatis. Quis enim pro certo affirmaverit eo usque processisse Antiquos in Astronomica scientia, ut veros ἡ τροπῶν dies statuere possent? Prima omnium istiusmodi observationum quas Veteres literis tradidere, ea est Solstitii ab Euctemone & Metone observati: ^f cui tamen neque Ptolemæus, nec eo antiquior Hipparchus ausus est confidere; Petavius^g autem eam de errore unius circiter diei arguit. Quid igitur miri est, si ab Hesiodo, aliquove ejusdem sæculi Astronomo minora speremus, quàm ab Euctemone & Metone, quorum nomina inter cultores Astronomiæ multum celebrantur? Nec in hac re Antiquorum laudibus detrectare cupio. Sol cursum suum tardissime flectit; & conversionem aliquando ita inter duas meridies evenire oportet, ut Astronomo minus perito vix aut ne vix quidem constaret, utrùm huic illine diei esset accensenda. Sed de imperitia Veterum in constituendis ἡ τροπῶν solis audiamus Attalum & ipsum Eudoxum. Hic^h dicit in Εὐνόπῳ suo; φαίνεται ὅτι διαφορὰν ἡ τροπῶν τόπων ἔχει ὁ ἥλιος παύσασθαι· ille affirmatⁱ ὅτι ἥλιος τὰς τροπὰς μὴ αἰεὶ ἐπὶ τῇ αὐτῇ κύκλῳ ποιεῖται· ἀλλὰ ποτὲ μὲν νοτιώτερον, ποτὲ δὲ βορειώτερον.

Neque id solum nobis facessit negotium. Apparens stellæ ortus, modò ut eum in animo habuerit Poeta, fit eo tempore quo solis centrum sub Horizonte depressum est certo graduum numero^k pro magnitudinis stellæ ratione. definito, ipsum Horizontem occupante stella. Quanquam verò Stella revera esset isto tempore Astronomiæ conspicua; utrùm tamen tunc temporis, nec solaribus radiis magis expedita, viro Astronomiæ imperito observari posset, haud injuriâ dubitatur. Rusticus enim expectaverit stellam non modo sub visum cadere, sed etiam toto splendore coruscare. Hic autem splendor majorem forte depressionis arcum postulabit; & unusquisque gradus depressionis, ad arcum definitum accedens, apparentem exortum stellæ ἀντιον ἀντιον accelerat, & ἡ τροπῶν moratur, uno ad minimum, pluribus nonnunquam diebus, pro ratione situs quem signifer habet ad Horizontem. Huic etiam splendori quandoque obstant longiora crepuscula & lucidiora^l, quæ ex aeris statu, ardore solis, halitibusque terræ perpetuo mutantur, & aliquando ἀτμός τις quidam Aer^m Horizonti incumbens, per quem majores etiam stellæ tralucere non possunt nisi gradibus aliquot supra Finitorem extiterint; unde inter alias causas, scriptorum illa varietas in designando stellarum ortu occasuque à quibusdam jure petiturⁿ.

^a Apud Aratum, & Hipparchi commentarium in Arati poemata.

^f Ptolemæi magnum

opus lib. 3. cap. 2.

^g Auctarium Operis de doctr. Temp. lib. 6. cap. 10. p. 247. Edit.

Par. 1630.

^h Hipparch. Φων. lib. 1. cap. 21. p. 198.

ⁱ Coma Berenices. v. 94.

^k Auctarium operis de doctr. Temp. lib. 1. cap. 14. p. 45. & Riccioli Almagest. novum. tom. I. lib. 6. cap. 20. sect. 15. p. 464.

^l Ibid. tom. I. lib. 1. cap. 31. p. 48.

^m Petavius

ⁿ Auctarium, &c. lib. 2. cap. 8. p. 99. B.

Porro

Porro haud satis constat Arcturi exortum ab Hesiodo memoratum ipsius Poetae temporibus, & in Ascræo agro fuisse observatum. Plinium, Columellam, aliosque scriptores reperimus docentes Astrorum Stellarumque ortus & occasus ex præceptis & parapegmatibus antecedentium Astronomorum^o, qui diversis sane temporibus, & in variis mundi plagis astrorum coelique motus notarunt; quod si, ut par est, Hesiodus itidem fecisse credatur, exinde nihil de ejus ætate constabit. Nam sæculi mutatio aliquod discriminis, & varietas regionis qua fit observatio, insigne discrimen temporis exortui inducet; & Arcturus ἀργονύχης citius seriusve post Brumam orietur pro ratione sæculi magis minusve remoti, & loci magis minusve septentrionalis. Hoc sane discrimen ex mutatione sæculi oriundum Antiqui usque ad Hipparchi tempora ignorabant; neque illud alterum regioni debitum magis calluisse videntur Poetae; & fere omnes rei rusticæ scriptores libris suis insarcientes ortus & occasus undique excerptos, & perplexè & obscurè, ne specie quidem aliquando memorata, designatos¹. Igitur necesse est ut istiusmodi observationes plerumque sint incertæ, nec sæpe Chronologiae inservire queant.

Denique numerum, quem Poeta statuerat, sexaginta dierum à Brumæ ad Arcturi exortum, eundem multi alii scriptores², & tandem Plinius³, posuerunt. Sed utri horum, Plinio an Hesiodo, fides est adhibenda? Alterum certè de suo tempore locoque cogitantem suus fefellit animus, & fortasse utrumque. Plinius quidem scientia ac eruditione prælucebat Poetae, sed Poeta antiquior, ideoque, ni fallor, testis fide dignior est hujus exortus Arcturi; nam hic alteri, non verò alter huic auctor ejus rei esse potuit. Quoniam tamen utrique potuerant ex aliis suam de hac re testimonium mutuo sumplisse, adhuc incertum erit, quò sæculo, quaque regione observatus fuerit ille exortus quem noster poeta nos docuit. Et hæc fere sunt quæ in genere dicenda de incertis Antiquorum præceptis ad ortus occasusque stellarum attinentibus occurrunt.

Jam restant consideranda Poetae verba, in quibus aliquod ambigui nobis suspicari licet. Concesso enim quod dies Brumæ rite definitus, & Arcturi exortus ætate Hesiodi & Ascræ fuerit observatus; quis tamen statuere possio diemne illum intra tempus à Brumæ ad Arcturi exortum, an extra esse numerandum? Antiquis utraque computandi methodus erat usitata; sed utram Hesiodus usurpavit, in promptu non est dicere. Præterea Græci⁴ civilem diem ab occasu solis inchoabant; & exortus siderum ἀργονύχης, sive ipso occasus momento, seu post occasum solis factus, sub initio diei civilis eveniebat. Erit igitur incertum, an ille quoque dies numero inclusus fuerit necne; & minimè constabit, an Hesiodus voluerit Arcturi exortum posuisse quinquagesima nona an sexagesima post Brumam vespere, an sexagesima prima. Id verò notandum est singulos dies numero ad-

^o Eiusdem Op. lib. 2. cap. 8. p. 89. B & D.

¹ Miscell. Observat. pro Novemb. &

Decemb. 1733. Edit. Amst. tom. III. p. 358.

² Nat. Hist. lib. 11. cap. 16.

³ Plini

Nat. Hist. lib. 2. cap. 77. A. Gellii lib. 3. cap. 2. Macrobi. Saturn. lib. 1. cap. 3.

ditos Poetæ ætatem ad nos propius admove re septuaginta duobus circiter annis. Aliam etiam litem Docti moverunt. Duplex est ἀκρόνυχⓄ ortus[†]; alter quo tempore Sol infra Horizontem occidentalem eo usque nec amplius processit, ut stella in orientali Horizontis parte conspiciatur; qui ortus ἀκρόνυχⓄ & apparens, seu ἐσπερία θητολή φαινομένη vocatur: alter est cūm Sol versatur in occidentali Horizonte eodem temporis articulo quæ stella est in orientali, & ἐσπερία θητολή ἀληθινή vocatur, sive ortus ἀκρόνυχⓄ verus; qui quidem observari non potest, sole tunc temporis oculis Astronomi surripiente, & radiis suis abscondente stellam. Newtonus[‡] (præcuntibus Longomontano, & Keplero, si Ricciolo[§] fides est) arbitratur posteriorem ortum esse designatum, quem necesse est apparente serius evenire duodecim ad minimum diebus, & nonnunquam pluribus, respectu habito ad τὸ ἔγκλημα mundi. Sed hunc sensum prorsus respuunt verba Poetæ: nam vox παμφαίνων manifeste indicat ἡ θητολήν φαινομένην, & minimè congruit vero ortui quem Geminus[¶] ἀθεώρητον vocat. Neque mehercle qui compos esset sanæ mentis, id indicium tempestatis anni daret Agricolis, quod oculis eorum non occurreret, & ex calculo astronomico esset deducendum. Sed alia insunt verbis difficilia: nam ἀκρόνυχⓄ & apparente ortu posito, stella in Horizonte orientali tum ultima vice conspicitur, neque ibi amplius ante heliacum ejus ortum apparebit. Quonam igitur sensu dicitur Ἀρκτῦρος πρῶτον παμφαίνων θητέλλει, cum revera hic ortus sit ultima θητολή φαινομένη, ultimaque ἀνατολή ἐμφανής? si dixeris hæc verba, πρῶτον παμφαίνων, se jungi debere à τῷ θητέλλει, & ad præcedentia προλιπόντες ἱερὸν ῥόον ὠκεανοῖο referri, ut stellam jam emergentem ex oceano denotent & in Horizonte conspiciam; si ita, inquam, exposueris locum, redundat oratio, eo ipso stellæ situ clarè & aperte à τῷ θητέλλει expresso. Sin verba, πρῶτον παμφαίνων, volueris à se invicem distingui, & seorsim ad τὸ ἀκρονέφαιⓄ referri; sensus, fateor, commodus exinde elicietur: quoniam enim duplex est ἀκρονέφαιⓄ seu ἀκρόνυχⓄ ortus, quorum prior est φαινομένη, posterior ἀθεώρητη; quidni videatur Hesiodus dixisse quòd Ἀρκτῦρος θητέλλει ἀκρονέφαιⓄ, πρῶτον, παμφαίνων; qui in vero ortu ἀκρόνυχⓄ diceretur θητέλλει ἀκρονέφαιⓄ, ἰχθυόν, ἀθεώρητη? Displicet tamen hæc loci interpretatio, utpote omnino subtilior quàm quæ à vetere Poeta & rustico forsan viro expectari possit.

Alia tandem, &c, ni fallor, vera loci interpretatio occurrit, quam vox παμφαίνων omnino tuetur. Ea Latine sonat *totus collucens*, ideoque non convenit uni cuivis stellæ, sed constellationi. Prior enim nullum habens sensibilem diametrum, vel tota est φαινομένη, vel tota ἀθεώρητη: posterior vero per plures noctes diversis suis partibus pedetentim exoriens, magis magisque sub visum ἀκρόνυχⓄ cadit. Huic autem distinctioni quàm maximè favet locutio veterum Astronomorum, qui de stellâ nudè[‡] dicunt, θητέλλει,

[†] Gemini Εἰσαγωγή apud Petavii Uranologiam cap. 11.

[‡] Chronol. p. 95.

[§] Al-

magest. Novum. tom. I. lib. 6. cap. 20. sect. 13. p. 463.

[¶] Cap. 11. p. 45. E.

[‡] Gemini Εἰσαγ. cap. 16. p. 65. B. οὐ ὅ τῇ 14 — Δοξάζει πρῶτον γὰρ ἀκρόνυχⓄ ἐπιτίλλει.

δύνη,

δύναι, &c. sed de ^a Astro, ἀρχῇ ὀπτιέλλαν, λήγει ἐπιέλλαν, μέσθ' ὀπτιέλλαν, ὀλθ' ὀπτιέλλαν; &c. additis nonnunquam vocibus ^b φανερός, ἐκφανής. Itaque videtur τὸ παμφαίνων ὀπτιέλλαν idem significare ac τὸ ὀλθ' ὀπτιέλλαν φανερός; & Arcturum pro signo Bootæ Poeta usurpaverit: quod neque novum nec improbandum est. Nam idem fecere Catullus Callimachi ^c interpretes, ^d Plautus, ^e Virgilius, ^f Vitruvius, ^g Columella, ^h Plinius, Julius ⁱ Firmicus, & ^k Auctor (quisquis ille fuerit ^l sive Bassus, seu ipse Germanicus) commentariorum in Arati Phænomena à Germanico conversa. Nec ipse Hesiodus, optimus sui interpretes, prætereundus est. Nam V. 611. Arcturum oriri nos docuit quo tempore Orion & Sirius in medium cælum venerint; nec multum aliter exortum Bootæ descripsit Hipparchus; μεσσηνῶσι δ' ἤ τ' ἄλλον αἰτέραν, ἀρχομένης μὲν ἀνατέλλαν δ' Βούτε, ὃ τὰ ἀριστερὸς ὦμθ' ἔχει Ὡρίωνθ', καὶ ὁ ἀριστερὸς πῶς, ὡς ἡμιπύχιον προηγμένθ' ἔχει μεσημβρινῶ. λήγονθ' ἢ αὐτῶ, μεσσηνῶ δ' Κυνὸς ὁ δὴ τ' ἰσχυρὸν λαμπρόν. ἀνατέλλει δ' ὀλθ' ὁ Βούτης ἐν ὥραις ἰσημεριῶν δυνὶν ὡς ἐγγίσει. Nam Hesiodi ætate, quo tempore exoriebatur clarissima stella Arcturi, Meridianum jam pridem transierat Orion, nec dum ad eum Sirius pervenerat: sed oriente toto Boote, duabus circiter horis Orion & Sirius Meridianum transcurrerant circulum. Quare ut Hesiodus sibi constet, congruum est arbitrari Arcturum loco præ manibus nostris, vel propriè, vel saltem per synecdochen poni pro tota constellatione Bootæ. Atque ita forte intellexerunt Poetam Moschopulus ^m & Proclus ⁿ, qui Arcturum ὁμολογῇ & σωματέλλοντα virginis constellationi fecerunt: id quod neque propriè stellæ, nec ei æquè ac signo competit, & ab Hipparcho ^o Bootæ tribuitur. Proclus, fateor quidem, subjungit; ἀρκῦρος δ' ὁ δ' ἀρκιόφυλάκας [potius ἀρκιόφύλακθ'] αἰσῆρ,

C. ὃ δ' τῇ ἡμέρᾳ — ἐπιτίθει δ' ἡ Αρκτῦρθ'. D. ὃ δ' τῇ καὶ ἡμέρᾳ Καλίππῳ τάχος ἐπιτίθει. p. 67. C. ὃ δ' τῇ καὶ Εὐδόξῳ αἰετὶ ἰσὺς δύνει. p. 69. E. ὃ δ' τῇ καὶ Εὐκτῆμονι Αρκτῦρθ' ἰσὺς δύνει. Ptolemæi φάσκει ἀπλανῶν, apud Petavii Uranol. p. 71. A. γ' ὁ ἐπὶ τ' ὥρῃς δ' Λίονθ' ἐπιτίθει. Aëtii Amideni Serm. 111. ibid. 422. Columella Edit. Paris. lib. 11. cap. 2. p. 340. ^a Gemini Εἰσαγ. cap. 16. p. 64. & passim. Columella lib. 11. cap. 2. p. 340. ^b Gemini Εἰσαγ. cap. 16. p. 65. atque alias passim. ^c Coma Berenices. v. 94. ^d Rudens Prol. v. 70. "Namque Arcturus signum omnium sum acerrimum," &c. ^e Georg. lib. 1. v. 204. "Arcturi sidera nobis, Hædorumque dies servandi." ubi Servius quidem Arcturum stellam esse explicat, sed malè, ni fallor: quia τὸ sidera idem ac signum valet; imo ipse Servius ad v. 68. nos ita submonuit — "Arcturus enim pluviarum & tempestatum sidus est."

"Arcturus autem idem Arctophylax — idem Bootes, &c." ^f Lib. 9. cap. 6. "Item alia contra est stella media genuorum Custodis Arcti, qui Arcturus dicitur." Hanc lectionem probat Philander; sed Cl. Perraultius suspicatur legendum esse Arctophylax: perpenso quidem loco mallet legere, qua dicitur, &c. ^g Lib. 11. cap. 2. p. 341. "vii Kal. Septembris Vindemiator exoritur mane, & Arcturus incipit occidere." ^h Nat. Hist. lib. 18. cap. 28. "viii Idus Aug. Arcturus medius occidit." cap. 31. "v Idus Septembris Cæsari capella oritur vesperi. Arcturus verò medius pridie Idus vehementissimo significato terra marique per dies quinque." ⁱ Lib. 8. cap. 14. "in quinta parte Sagittarii oritur Arcturus. Hoc signo oriente, &c." ^k Sect. 10. p. 109. Edit. Par. "Bootes, qui & Arcturus, fertur esse custos Plautri, &c." p. 145. "viii Idus Aug. Arcturus medius occidit — Arcturus verò pridie Idus Septemb. imbres vehementissimos significat, terrâ marique. Ratio ejus hæc traditur, si Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arcturum, ejus signi ortum servat," &c. ^l Vossius de Hist. Lat. 1. cap. 22. p. 104. ^m Comment. in Hesiodum. ⁿ Lib. 2. cap. 18. p. 229.

ὁ μῆταξὺ τῶν ἀστέρων αὐτῆς ἀνατέλλων. ὃ ἢ αὐτὸς ἀρκτοφύλαξ καλεῖται ἢ Βούτης. sed mihi videtur vel τὸ ἔτος, vel τὸ Ἀρκτῶρος excidisse post τὸ Ἀρκτοφύλαξ; quia stella Arcturi nusquam, quod scio, Arctophylax vel Bootes vocatur, sed ē contra sub Arcturi nomine ipse Arctophylax sæpius occurrit.

His omnibus quæ jam dicta sunt, opponat aliquis, quod Poeta, si Booten in animo habuisset, non αἴηρ Ἀρκτῶρος dixisset, sed ἄστρον Ἀρκτῶρος, seu potius ἄστρον Ἀρκτοφύλαξ, quod omnem dubitandi præcidisset ansam. Nam Astronomi^p distinguunt inter τὸ αἴηρ & τὸ ἄστρον, huic Constellationis, illi verò stellæ simplicis notionem attribuentes: & ^q Homerus de stella loquens, τὸ αἴηρ unā cum verbo παμφαίνειν utitur; ubi ^r Eustathius ὁ μὲν αἴηρ, inquit, ἐν σῶμά ἐστι· τὸ δὲ ἄστρον ὡς περιελκιδόν. ἄστρον γὰρ ἐν πολλῶν ἀστέρων συγκείμενον ἀστροβέτημα μιᾷ φανιάσει ὁψέως ὑποπίπτει, μετὰ τινος μυθολογίας διπλοδύμῳ ὡς ἐν τοῖς Ἀράτοις φαίνεται. ἢ ἔτω μὲν καὶ τὰς παλαιὰς. οἱ δὲ ὑπερον συνέχουν τὰς λέξεις, ὡς εἶναι παρ' αὐτοῖς ταῦτόν ἄστρον καὶ αἴηρα. Sed videant Docti an non hic loci dormitet bonus Eustathius: distinctionem quidem agnosco; tamen dubito, an illa vetustissimis scriptoribus fuerit cognita. Apud Homerum & Hesiodum neque τὸ ἄστρον in singulari, nec τὸ αἴηρες in plurali numero occurrunt: ideoque res ejusdem speciei, diversi tamen numeri mihi designare videntur. Quod constellationes ἄστρα vocantur, & propriè sanè, quia ex pluribus constant stellis, id patet; sed an una aliqua constellatio, quippe quæ quodammodo ἐν σῶμα est, à τῷ αἴηρ designari potest, necne, res haud ita certa est. Callimachus tamen in eo sensu usurpavit vocem, quum dixit περὶν αἴηρα τῷ Βερενίκης, fatente ipso ^r Achille Tatio distinctionis istius vocum fautore maximo; & si ^s αἴηρα ὁπωρινόν Homeri eodem modo interpretatus fuero, neque mihi deerit Auctor, nec argumenta. Nam ^t Ricciolus affirmat quod Canis major est Homero lib. 20. Iliadis, αἴηρ ὁπωρινός, *astrum subautumnale*, seu *astatem finiens*: & ipse Homerus interpretationi favet, canens

ἀεὶ ἔξηλοι δὲ οἱ αὐγαὶ

φαίνοντο πολλοῖσι μετ' ἈΣΤΡΑΣΙ νυκτὸς ἀμολγῶ.

Ὁν τε ΚΤΝ' Ωρίωνος ἐπικλησιν καλέεσι.

Λαμπρότατον μὲν ὄγ' ἐστὶ, κανὼν δὲ τε ΣΗΜΑ τέτυκτο.

ubi illam μυθολογίαν quam ^u Eustathius Astris propriam esse judicat, cum vocibus, ἄστρασι, καὶ Ωρίωνος, & σῆμα, conjunctam videmus. Ipsa quidem stella Sirii Canis aliquando vocatur, ex sententia ^x Hygini & ^y Bassi, sed nunquam σῆμα, vel *signum*: quapropter de signo potius quàm de stella Poeta est accipiendus. Si tamen hoc displicet, propterea quod comparatio inter Diomedem & Sirius instituta melius competit similitudini Achilles & solis, quam Homerum in animo habuisse Eustathius innuit; dicendum

^p Achilles Tattus. Eισαγ. cap. 14.

^q Iliad. E. 5.

^r Comment. in locum. p. 514.

^t Eισαγ. cap. 14. p. 134. D.

^s Almag. Nov. tom. I. lib. 6. cap. 5. sect. 5. p. 408.

^u Comment. in Iliad. E. 5.

^x De signis Cœli lib. 3. cap. 34.

^y Comment. in Germanici Phænomena cap. 32. sub fine.

est Poetam utramque notionem & Stellæ & Constellationis, quæ communi nomine Canis vocantur, commiscuisse, quod idem fecit Plautus de Arcturo, Prologo in Rudentem:

*Ita sum, ut videtis, splendens stella candida,
Signum quod semper tempore exoritur suo,
Hic atque in celo: nomen Arcturo est mihi.*

Quicquid verò de Homero statuatur, Hesiodus aliam, quàm quæ data est, interpretationem non facilè admittet; de qua re jam satis superque.

Perpenſis igitur verbis Poetæ calculum aggrediamur, & exinde ſententias propoſitas examinemus. Verum ortum ἀρκούρου stellæ Arcturi ſtatu-
runt ^a Ricciolus & ^b Newtonus accidiſſe, prior Athenis anno ante Chriſtum
953. poſterior anno ante Chriſtum 870. nulla loci mentione facta. Riccioli
calculum nihil moror, quippe qui mendis ſcatet. Sed Polo boreo ad gr.
41°. 30'. elevato, ad quod ἡ γλῶσσα mundi Eudoxi ſphæra ^c conſtituitur; &
angulo Eclipticæ & ſæquinoctialis, cum Cl. Noſtrate Halleio, conſtituto
gr. 23°. 29'. (quem tamen angulum eundem ſemper fuiſſe nonnulli forſan
negabunt) his, inquam, poſitis anno ante Chriſtum 942. longitudinem
ſolis, verè & ἀρκούρου oriente Arcturo, comperio fuiſſe gr. 329°. 16'. 59".
& meridie diei 27^{mi} Febr. fuit fere gr. 329°. 17'. Londini. Bruma autem
prioris anni 30mo die Decemb. mane ante lucem eveniebat; ideoque exortus
Arcturi ἀρκούρου verus fuit vesp̄era ſeu initio diei 28^{vi} Febr. i. e. poſt ſexa-
ginta dies à Bruma numeratos. Sed minor Aſcræ latitudo, & annus à
Newtono memoratus ſeriorem exortum requirunt. Latitudinem Aſcræ
conſtituo eſſe gr. 38°. 30'. quia Clar. M. D. Jac. Jurin ^d recentiſſimas ob-
ſervationes ſecutus, Athenas poſuit in gr. 38°. 15'. Anno autem ante Chri-
ſtum 870. exoriebatur Arcturus verè & ἀρκούρου Aſcræ, ſole 4um gradum
Piſcium ingrediente, vesp̄era ſeu initio 3^{mi} diei Martii: Bruma autem con-
ficiēbatur anno priore, tempore poſtmeridiano diei 29ⁿⁱ Decembris, igitur-
que ἀρκούρου exortus Arcturi in agro Aſcræo eveniebat vesp̄era poſt Bru-
mam conſectam ſexageſima quarta, ſeu die ſexageſimo quinto, connumera-
tis utriſque extremis. Quid igitur ſibi voluit Newtonus, qui Arcturi ex-
ortum ἀρκούρου & verum ex ſententia Poetæ hoc anno eveniſſe nos ^e docu-
it! Num falſus fuit (abſit invidia verbo) clariſſimus ille vir, cujus nomi-
ni honos ſemper eſt habendus? an diverſa methodo inivit calculum, pro
regione ad Boream magis accedente, computatis ſexaginta diebus à medio
Brumæ tempore, & excluſis numero extremis? De hac re, tacente ipſo
Auctore, nihil certi, quod dicam, invenio.

Alter jam reſtat examinandus ἀρκούρου stellæ ortus Clerico ^f probatus.
Hic ortus apparens eveniebat Aſcræ anno ante Chriſtum 870. ſub initio
18^{vi} diei Febr. ſole occupante 21um gradum Aquarii, & ad 12 gr. ſub

^a Almageſt. Nov. tom. I. lib. 6. cap. 20. ſect. 13. p. 463.
parchus apud Petavii Uranol. lib. 1. cap. 5. p. 178. E.
cap. 31. prop. 7. p. 41.

^b Chron. p. 95.

^c Hip-
^d Append. ad Varenii Geogr.

^e Chron. p. 95.

^f Not. ad Heſ. Epy. v. 569.

Horizontem depresso: i. e. post quinquaginta dies integros à Bruma ad exortum numeratos. Hoc tempus Hesiodi verbis minime conveniet, nisi nobis suspicari liceret Poetam scripsisse, Εὗτ' ἂν πενήκοντα, quod Grammatici posteriores cum φαινομήνοις sui temporis, vel aliorum observatis discordare inventientes, id in Εὗτ' ἂν δ' ἐξήκοντα commutaverint; cujusmodi emendationes Attalus testatur se in Arati poemate fecisse. Sed hac conjectura repudiata, quippe quæ nullo nitatur fundamento, hic loci obiter subjungere libet, quod Eudoxus & Democritus eadem quæ Hesiodus, de Arcturi exortu, Hirundinis adventu, & occultatione Vergiliarum notarunt. Nam Hesiodus cum Arcturi exortu hirundinem venisse affirmat; Eudoxus autem, teste Gemino^h, ait die 60mo à Bruma utrisque inclusis extremis, Ἀρκτοῦρος ἀπρόνοχος ἐπιτέλλει, καὶ ὑπὸς γίνετο, καὶ χειλιδὼν φαίνειτο. Hesiodus autem docuit Vergilias sub initio veris fuisse occultas quadraginta circiter dies: & Democritus die 13to post æquinoctium vernum, πλειάδες κρύπτοντο ἅμα ἡλίου ἀνίσχοντι, καὶ ἀφανεῖς γίνοντο νύκτας μί. Unde hæc essent cognita Democrito & Eudoxo disceptandum aliis relinquo; ab iis certe non mutuo sumpsit Poeta, neque in his locis Hesiodi interpolatio lectori emunctissimæ naris unquam suboluit.

Jam ultimam sententiam expendamus, quæ Booten sub Arcturi nomine intelligendum proposuit. Cum Marmore Arundeliano ponamus Hesiodum floruisse anno ante Christum 944. seu potius, calculi gratia, anno 942. quia idem est annus ratione bissextilis ac 870. Stella ultimum exorians in Constellatione Bootæ ponitur ab Hipparcho, & Ptolemæo in pede dextro signi, & αζ in catalogo Bayeri notatur. Hæc stella tertiæ est magnitudinis, & solem postulat sub Horizontem depressum ad quatuordecim usque gradus in verticuli circulo numerandos, ut in Horizonte conspiciatur. Calculo autem inito, eam inveniemus ἀρκτοῦρος orientem ultimum in Horizonte fuisse conspectam anno prædicto, sub initio diei 27^{mi} Febr. sive die sexagesimo post Brumam, utrisque connumeratis extremis; sole tunc temporis occupante 29^m gradum Aquarii. Neque hæc ratio numerandi nova est, etiam ubi π μζ apud Græcos, seu post apud Latinos occurrit. Nam Cicero ait, “Neque te illo die [sc. Idibus Mar.] neque postero [sc. die xvii Kal. Apr.] vidi: — post diem tertium [sc. die xvi. Kal. Apr.] veni in ædem Telluris,” &c. Quodque de Spina Ægyptia dicit Plinius, “Cæsa anno tertio resurgit,” id Theophrastus expresserat, ὅταν ᾗ κοπῇ μὴ τρίτον ἔτος διὸς ἀναβῇ βλάσκειν. Si quis verò contenderit Hesiodi verba ἐξήκοντα — χειμέρας ἐκτελέσει Ζεὺς ἡμῶν, postulare sexaginta dies integros, quales inter ortum solis & occasum exiguntur, quique à nonnullis *Naturales* vocantur, τῷ ἐκτελέσει denotante tempus esse completum & exactum, ne uno quidem dierum se aliter habente;

^g Hipparchi φαίμεθα. lib. 1. cap. 4. p. 178.

^h Εἰσαγ. cap. 16. p. 68. C. & 69. B.

ⁱ Εἰσαγωγή. ibid.

^k Hipparchi φαν. lib. 2. cap. 18. p. 229.

^l In ὁμήροις ἔστι

εἰσμεῖν apud Hudfoni Geographos minores.

^m Orat. Philip. 2. cap. 35.

ⁿ Lib. 13.

cap. 9.

^o Hist. Plant. lib. 4. cap. 3.

haud malè forsan ei respondebimus dicentes, apparentem ἀκρόνυχον exortum stellæ non isti diei tribuendum esse, quo ultimum in Horizonte orientali stella conspicitur; sed diei potius sequenti, quo in conspectum veniens primum incipit videri non amplius in Horizonte posita, sed supra eum aliquantillum elevata. Hoc enim accidit stellæ, de qua nobis sermo est, vespera seu initio diei 28^{vi} Febr. i. e. vespera sexagesima post Brumam accidente, diebus sexaginta naturalibus, & quinquaginta novem noctibus; unâ cum parte duarum aliarum inter Brumam & Exortum interpositis. Hoc temporis intervallum diminuetur, sive majorem demus Polo elevationem, seu ætatem antiquiorem tribuamus Poetæ: & è contrâ augebitur, positis minore Poli elevatione, aut recentiore ætate Poetæ. An verò mutationem aliquam huic illive inducendam suadeant cætera φαινόμενα ab Hesiodo memorata, jam nobis dispiciendum est.

Scribit ^p Poeta de Vergiliis, αἱ δὲ τοὶ νύκτας τε καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα κεκρύφαλ: quæ verba primâ facie occultationem, non tantum quadraginta noctium, qualis fuit ea Democriti, sed quadraginta νυχθημέρων designare videntur. Sed id nobis est animadvertendum, quod dies noctesque occultationis æquales fieri non possunt. Nam occultatio omne id tempus est, quod ab ἡλιακῷ stellæ cujuscvis occasu sub vesperam accidente, usque ad ἡλιακὸν ejus ortum aurora evenientem transcurrit, à nocte inchoatum pariterque clausum: itaque necesse est, ut aut noctes numerum quadraginta excedant, aut ab eo deficient dies. Neque hoc impedit, quo minus νυχθημέραι à majore numero denominentur; cujus rei sacræ scripturæ illustre præbent exemplum. Idem igitur erit occultationum quæ ab Hesiodo & Democrito memorantur tempus; nempe noctes 40, diesque interpositæ 39. Sed hoc posito tempore, litem fortasse movebit aliquis, dicetque id nobis minimè constare, utrum Poeta locutus sit de occultatione perfecta omniumque stellarum ad Vergilias pertinentium, qualis ea est ab ἡλιακῷ occasu stellæ maximè orientalis usque ad exortum ἡλιακὸν stellæ maximè occidentalis, cujus occultationis brevissima est duratio; an de occultatione qualicunque & imperfecta ab ἡλιακῷ occasu stellæ maximè orientalis computanda, cujus longissima est duratio; an denique de media quadam occultatione, illius scilicet stellæ, quæ insignissima est Vergiliarum, & sub visum maximè cadit. De hac ultima Poetam esse intelligendum videtur rationi maximè consentaneum, quia cæteræ stellæ nimis sunt nebulosæ. Calculo autem inito pro anno ante Christum 942. comperiemus Lucidam Vergiliarum ultimò fuisse visam, ideoque occultationem ejus esse inceptam vespera seu initio diei 6^{ti} Aprilis, & finitam manè diei 15^{ti} Maii, quo demum stella post apparuit quàm abscondita fuisset noctes quadraginta, diesque triginta novem ex vicinitate solis. Hæc occultatio eò longior erit, quò magis ad Boream locus Poetæ, vel ad nostra tempora ætas accedat; & è contrâ minùs ad Boream accedente loco, vel ad nostra tempora ætate, brevior erit occultatio.

Aliud φαινόμενον ab Hesiodo memoratum ita se habet :

Εὖτ' ἂν δ' Ὀρίων ἢ Σείρα[⊙] εἰς μέσον ἔλθῃ
Ουγενόν, Ἀρκῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλ[⊙] Ἥως, &c.

ubi Booten sub Arcturi nomine designatum esse jam supra notavimus. Restat inquirendum an τὸ Σείρα[⊙] de tota Canis Constellatione, an de stella ejus insigni sit intelligendum. De hac re in neutram partem acriter disceptare velim: id tantum submonendus est lector, quod Sirius semper designat stellam Canis principalem apud Aratum, Eratosthenem, Hyginum, & Bassium, seu Commentatorem Germanici. Si Hesiodus eodem sensu intelligendus est, id quod Proclus censuit, Poeta dixerit, quod Arcturi seu Bootæ signo oriente, ad meridianum circulum accederet primò Orionis Sidus; deinde aliqua pars Canis, non tota Constellatio, sed Sirii stella, i. e. ultima Bootæ stella in Horizonte Orientali conspicietur, quo tempore Sirius in Cœli fastigium advenerit. Si nulla esset Aeris refraction, & apparens idem ac verus esset locus stellæ; ultima Arcturi stella in Horizonte posita, Sirius transisset Meridianum Aſcræ anno ante Christum 942. duabus fere tertiis partibus unius gradus, seu 44', quod intervallum quidem nimis erat exiguum quàm quod ab Antiquis dignosceretur. Sin refractionem esse 29'. 30". cum Ricciolo statuamus; tum quo tempore ultima Arcturi stella in Horizonte visa fuerit, Sirius deficeret à Meridiano 4'. seu decima quinta parte unius gradus, ita ut stella Arcturi quàm minimum elevata, Sirius in ipso Meridiano conspiceretur. Hoc autem obiter est notandum; si magis Boream versus admovemus locum, vel à nostris temporibus amovemus Poetam, Sirius ne quidem attigerit Meridianum; at è contrà minùs Boream versus admoto loco, minusve à nostris temporibus amoto Poeta, transierit jam pridem Meridianum, quo tempore prædicta stella Bootæ oritur. Igitur ex τὰ φαινόμενα quæ Poeta nos docuit, nihil quod ætati ejus apud Marmorem Arundelianum traditæ repugnet, inferri potest; sed omnia ita optime conveniunt, ut mirari liceat unde hæc ei cognita fuissent.

Quamquam verò quæ jam dicta sunt proposito nostro satisfacisse videantur, haud tamen lectori ingratum fore existimo, si ad alias nonnullas quæstiones ab hac re non alienas; & à viris doctis ventilari solitas, discutiendas descendero. Quæritur enim Primò, Quomodo se habeat ætas Hesiodi respectu temporum Trojanorum? Secundo, Quomodo se habeat respectu ævi Homerici?

Ad priorem quod attinet, causa nulla est ut à vulgari & recepta opinione recedamus, qua Trojæ excidium mille & ducentis ante Christum annis, ante Hesiodum fere trecentis collocatur. Hæc enim sententia argumentis quibusdam verisimilibus defenditur. Primo Homerus, Hesiodo, ut plerisque videtur, antiquior, sed ei forsàn æqualis, comparatione facta Trojanorum virorum, eorumque qui suis temporibus vigeant, tantam roboris præstanti-

* Comment. in locum. σαφές ἐν τῇτοις τ' ἐπὶ τ' γένε[⊙] τ' πύλ[⊙] Σείρα[⊙] λέγει. Nov. tom. I. lib. 3. cap. 9. sect. 7. p. 115.

† Almag.

am prioribus illis ^a attribuit, ut vix credibile videatur tam insignem humanarum virium diminutionem uno alterove sæculo fieri potuisse. Argumentum à Vell. Paterculo petiit ipsius verbis proponemus; ^b “*Hic [Homerus] longius à temporibus belli, quod composuit, Troici, quàm quidam tentur, absuit. Nam ferme ante annos nongentos quinquaginta floruit, intra mille natus est. Quo nomine non est mirandum, quòd sæpe illud usurpat οἱ νῦν βροτοὶ εἰσι: hoc enim, ut hominum, ita sæculorum notatur differentia.*” Hoc quidem argumentum oppugnari potest ab eo, quòd Homerus eadem fere usurpat verba ad notandum discrimen inter Trojanos viros, eosque qui Trojanis temporibus perpaucorum annorum intervallo præcesserunt. Ita enim Nestor de illis, qui unà secum juvene militabantur, prædicat, “*Κείνοισι δ’ ἐν δτις — Τῶν οἱ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι μαχέσσο.*” Sed responderi potest, longè diversam esse hic loci istorum verborum rationem. Nestor commilitonibus suis præscis attribuit non virium corporis, sed virtutis bellicæ præstantiam, quarum alteram sine altera posse subsistere. Siquo in re tali opus est testimonio, vel ab ipso Homero discamus, “*Τυδῆος τοι μικρὸς μὲν ἔην δέμας, αἰὶνὰ μαχητής.*” Quinetiam animadvertite perpetuum Nestoris *χαρὰν ἦεν*. Vaniloquentiam illi minimè indecoram attribuit Poeta. More senum laudator temporis acti describitur. Quamobrem, si disertè affirmasset æquales suos magnitudine & robore corporis præcelluisse, vix tamen ab oratione ejus grandiloqua argumentum peterem, quòd ipsius Poetæ, in propria loquentis persona, sententiæ opponerem.

Secundum argumentum, ex quo inter Trojanum bellum ætatemque Homeri distantia inferitur; desumptum est ab invocatione illa Solenini Musarum, quæ ante initium Catalogi navium à Poeta ^c usurpatur,

Εστέτι νῦν μοι, Μῆσαι, ὀλύμπια δώματ’ ἔχουσαι
 Ὑμῖν δ’ θεαί εἰσι, πάρεστέ τε, ἴστέ τε πάντα
 Ἡμῖν δ’ κλέος οἶον ἀκούμεν, ἔδέ τι ἶδμεν,
 Οἱ τινες ἠγεμένους Δαναῶν ἢ κοίρανοι ἦσαν.

Negat se quidquam certi cognoscere vel de navium numero, vel ductorum nomine. Quod si paucis annis à Trojana obsidione vixisset, non modo illustra illa, sed minutiora multa ad tam celebre bellum pertinentia, utpote quæ in omnium ore tunc temporis fuissent, absque inspiratione scire potuisset. Quis enim hodiernum Poetam non ineptum existimaverit, qui Magni Malburii res gestas cantaturus, exordium tale Flandriadi suæ præposuerit?

Ex his, inquam, inferitur argumentis, distantiam temporis non mediocrem inter Trojanum bellum & Homeri sæculum intervenisse, quæ omnia pari jure ad Hesiodum transferri possunt, quippe quem Homero vel contemporaneum, vel illo perpauca annis priorem fuisse ex sequentibus patebit.

^a Iliad. E. 304. M. 383. 449. Y. 287. 272.

^d E. 801.

^e B. 484.

^b Hist. Rom. lib. 1. cap. 5.

^c Iliad. A.

Huic autem sententiæ maxime adversatur Illustriss. Newtoni hypothesi, qui tercentum totos annos à Veterum Chronologia amputans, Hesiodum quidem 870 annis ante Christum collocat, sed inter illius ævum & Trojana tempora vix ultra triginta annos intercessisse^f contendit.

Opusculi hujus limites transcurrerem, si omnes rationes, quæ ad tam novam hypothesin muniendam adhibentur, discutiendas in me susciperem: sat erit, ut opinor, præcipuas selegisse, ut de universa argumentationis serie æquum Lector ferat judicium.

Primò igitur supponit Vir Magnus^g γενεάς illas, quæ à Poetis & præcipuè ab Hesiodo^h celebrantur, uni hominum successioni quæ intra triginta ferè annos perfici solent, pares esse singulas; testatur autemⁱ Hesiodus se in illa γένῃ, quæ à Trojanis temporibus proxima fuit, vixisse; Ergo, &c.

De significatione vocis γενεή maximè apud Doctos ambigitur. ^k Herodotus tres γενεάς centum annis respondere affirmat. Homeri^l Scholiastes tradit, Veterum calculo^m γενεάν triginta annis definiri. Sedⁿ Plutarchus incertissimam esse hujusce vocis significationem innuit, utpote quæ aliquando de ætate hominis vigentis intelligitur, & sic triginta annis definitur; aliquando verò de ætate hominis senescentis, & sic 108 amplectitur. Idem præterea, si quidem ego illius sensum capio, & γενεάνⁿ existimat apud Hesiodum nequaquam humanæ vitæ spatio circumscribi, sed diversam prorsus significationem obtinere; dicens μήπῃ^o ἢ Ἡσίοδον ἀνθρωπίνῳ ζωῇ^o ἢ γενεάν λέγειν. Utcunque verò de generali hujusce vocis sensu statuatur, mihi quidem exploratissimum est γενεάς illas Hesiodéas nullum comprehendere definitum annorum numerum, sed aliis alias prolixiores esse, & singularum longitudinem vel actionum quarundam serie, vel morum similitudine, vel ipsius forsan Poetæ arbitrio determinari. Quamvis enim aureum illud, quod vocatur sæculum, uno Saturni regno definivit Hesiodus, Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἔρχοντο ἰμθασιλίδει; malè tamen exinde concluditur longitudinem unius hominum successionis huic ætati Poetam tribuisse. Saturnum enim & Jovem divina & immortalī præditos natura describit, ideoque plures hominum successiones sub imperio Saturni præterisse pari ratione existimaverit, qua Jovi in successivas hominum generationes imperium disertis verbis attribuit. Dicit enim de Jove, quòd argenteæ ætatis homines^o Ζῶς Κρονίδης ἐκρυψε; deinde verò, Ζῶς ὃ πατὴρ τρίτον αἶψα γέν^o μερόπων ἀνθρώπων Χάλκειον ποίησ^o; illisque demum sublati, Αὖθις ἐτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πυλυβολείῃ Ζῶς Κρονίδης ποίησε, & postremum de ferreo sæculo, Ζῶς δ' ὀλέσθ' ἢ τῆτο γέν^o μερόπων ἀνθρώπων. Cum igitur Jovis imperio plures hominum generationes sint subjeçtæ, quid impedit ne totidem sub Saturno etiam fuisse concludamus? Nihil certè obstat huic hypothesi, quòd unicum, scilicet aureum, genus hominum sub Saturno flo-

^f Chron. p. 29. 32.

^g Ibid.

^h Eγ. 108.

ⁱ Ibid. 174.

^k Lib. 2.

^l Comment. ad Iliad. A. v. 250.

^m De Oracul. Defectu. p. 415. Edit. Franc.

ⁿ Ibid.

p. 416.

^o Eγ. 138. & sequent.

ruisse dicitur. Vox enim illa, τὸ γένος, non ad notandum hominum successionem adhibetur, sed respectum habet ad mores, indolem, consuetudines, res gestas; in quibus qui inter se conveniunt vel magnopere discrepant, ii eodem esse vel diverso τῷ γένει dicuntur. Concludo igitur aureum illud sæculum eo usque durasse, donec homines, conversis studiis moribusque, simplicem illam ab Hesiodo descriptam vivendi rationem exuerant.

Ita verò se rem habere, nec una hominum successione ætatem terminari, à quarti illius, quod dicitur Heroicum, sæculi longitudine patebit. Illustriss. quidem Chronologus, ut suæ faveat Hypothesi, ultra aurei sæculi initium Deucalionis diluvium^p removet. ^q Apollodorus autem & ^r Proclus testantur, Jovem istud diluvium ad perdendos ænei sæculi homines immisisse. Quorum sententia quàm sit vero consentanea, nec ante æneum sæculum Deucalionem vixisse ex ipso Newtono manifestò constat. Tradit enim Vir Magnus, ^s “decem post Deucalionem annis Idæos Dactylos ferrum “in Ida Cretensi invenisse, illudque in arma & instrumenta fabricantes “fabrorum & armariorum artibus apud Europenses initium posuisse.” Quod si verum sit, necesse est ut Deucalionem usque ad æneum sæculum & illius quidem extremam partem deducas, nam ipse testatur ^t Hesiodus in æneo sæculo *ferrum nondum inventum fuisse* — Μέλας δ' ἐκ τότε σίδηρος. Pone igitur Deucalionem juxta finem ænei sæculi, & computa hominum generationes, quæ inter eum & ferrei sæculi initium intercesserunt, & sic tandem de intermedii sæculi, quod dicitur Heroicum, longitudine constabit. Post excisam Trojam ferreum sæculum inceptit; discimus autem ab ^u Homero à Deucalione ad Trojanum bellum octo hominum generationes successisse, viz. Deucalionem, Hellenem, Æolum, Sisyphum, Glaucum, Bellerophontem, Hippolochum, Glaucum qui Trojanorum fuit auxiliarius. In altera ejusdem familiæ linea septem generationes ^v Apollodorus & ^w Proclus recensent, nempe, Deucalionem, Hellenem, Æolum, Chritheum, Pheretem, Admetum, Eumelum, qui eidem bello interfuit. Si igitur cum Newtono tres hominum successiones centum annis circumscribi supponamus, Heroicum sæculum fere in 266 annos, vel secundum Eumeli genealogiam in 233 excrescere necesse est. Ipse quidem Hesiodus ^x disertis verbis testatur plures hominum successiones intra Heroici sæculi terminum comprehendì. Nam *istorum*, inquit, *Heroum alii in Thebano, alii in Trojanò bello interierunt*. Sed Thebani Heroes patres erant Trojanorum, Tydeus Diomedis, Stheneli Capaneus, &c. De aliis quidem successioneibus, quæ à Thebano bello retro ad Deucalionis tempora præterierant, apud Hesiodum siletur, illis solummodo memoratis Heroibus, qui maxime in isto sæculo inclaruerunt, causamque præbuerunt præcipuam cur illud sæculum Heroicum denominaretur. His omnibus perpenfis, Newtonianam illam hypothefin

^p Chron. 13. ^q Biblioth. lib. 1. ^r Comment. ad Hes. Epy. v. 157. ^s Chron. p. 13. 14. ^t Epy. 151. ^u Iliad. Z. v. 153. & sequent. ^v Bibl. lib. 1, 2. ^w Comment. ad Hes. Epy. v. 157. ^x Epy. v. 162.

de ἡρώων Hesiodearum longitudine nequaquam esse probabilem concludo; ac proinde, etiamsi Hesiodus in sæculo ab excidio Trojæ proximo floruerit, fieri tamen posse ut multorum annorum intervallo ab illis temporibus remotus fuerit.

Sed instat Vir Magnus — “ Non modò ipse Hesiodus testatur se in sæculo à Trojanis temporibus proximo vixisse, sed illud etiam sæculum finem habiturum cùm homines tunc viventes canescerent & morerentur; quod idem est acsi dixisset sæculum illud suum longitudinis fuisse mediocris, & una hominum generatione terminandum. Verba Hesiodi, ad quæ respicit Newtonus, hæc sunt:

Ζῶς δ' ὀλέσει, ἡ τῷτο ἡρώων μέρῳπων ἀνθρώπων,
Εὖτ' ἂν γενόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.

in quibus explicandis ipse bonus (quàm indignor!) in communem lapsus est errorem interpretum, qui ab accuratissimo Grævio sic reprehenduntur — “ Insulsè Interpretes Latini — *Post quam facti circa tempora cani fuerint.* An ἡρώων πολιοκρόταφον τελέθωσιν est fieri canum? Quid absurdius fingi potest? “ Γενόμενοι sunt τεχθέντες. Sic autem verte — *Quum vix nati canescant*, hoc est, senescant, quum vix postquam lucem adspexerunt, senio conficiantur, &c.” Eandem penè phrasin à Josepho usurpatam invenias; apud quem Abramus brevem filii sui jam, ut videbatur, maestandi vitam deplorans, Ἐπειδὴ, inquit, ἡμνηθεὶς ἀποθανοίη, *Cum jam nato moriendum sit.* Idem proculdubio est sensus verborum Hesiodi, qui à brevi contemporaneorum suorum vita argumentum ducit, quòd Jupiter non quidem extemplo, sed aliquando illud genus perditurus sit, & meliora deinde sæcula reducturus.

Quum verò, ut supra dixi, Newtonus ante aureum sæculum Deucalionem collocat, nec aliter quidem ejus Hypothesis potest consistere; expendamus argumenta, quæ ad hanc opinionem muniendam adhibentur. Ex illis autem præcipua hujusmodi fere sunt. “ Deucalionis diluvium in secunda vel tertia ante Cadmum generatione evenit; sed Cadmus in aureo sæculo vixit; Ergo Deucalionis diluvium in secunda vel tertia ante aureum sæculum generatione evenit. Probatur Deucalionis diluvium tertia fere ante Cadmum generatione evenisse exhinc, quòd Ino Cadmi filia nupsit Athamæ filio Æoli, filii Hellenis, filii Deucalionis. Probatur Cadmum in aureo sæculo vixisse duplici argumento. 1. Asterius, qui Antiquorum erat Saturnus, in aureo sæculo vixit; ille autem Asterius Europam Cadmi sororem uxorem duxit. 2. Curetes, quos secum Cadmus in Græciam invexit, Jovem nutriverunt; Jupiter autem Minos erat Cretenfis, & Asterii filius.”

Animadvertat Lector totam argumentationis vim ex hoc pendere, quòd Asterius & Minos sint Saturnus & Jupiter ab Antiquis celebrati, ac

^b Chron. ibid.
cap. 13.

^c Eeg. 180.

^d Lession: Hesiod.
f Chron. p. 142, 148, 149, 159.

^e Antiq. Judaic. lib. 12.

proinde Saturnus ille & Jupiter Cadmo coævi fuerint; illud autem neutriquam probari, nisi verisimile sit, tum Curetas Jovem puerum nutritivisse, tum eisdem Curetas unâ cum Cadmo in Græciam venisse. Sed neutrum horum, ut opinor, vel certum est, vel probabile. Curetas quidem Jovem nutritivisse ab Historicis memoratur; sed ab omnibus pro fabula, summæve re incertitudinis habetur. ^f Strabo, scriptor gravissimus, cùm de his Curetibus copiosius differuisset, hac de causa vereri videtur ne Lector eum fabulis addictum existimaverit; inter discrepantes autem opiniones quas de his congeffit, una est eorum, ^g qui Curetas non Jovis altores, sed Jove & Calliopa natos perhibent. Newtonus quidem Lucianum hujusce rei testem adducit, ^h sed prorsus incommode ejus utitur testimonio, qui universam Græcorum μυθολογίαν deridendam solet propinare. Quamobrem mirari licet egregium hunc philosophum, in Mathematicis demonstrationibus δεινότατον, sperasse tam levibus argumentis, ab anilibus fabellis petitis, universam Antiquorum Chronologiam se posse subvertere. Sed concessio Curetas Jovem aluisse, unde constat illos unâ cum Cadmo in Græciam venisse? Refert quidem Herodotus ⁱ Phœnicos quosdam viros Cadmi comites artes literasque in Græciam invexisse; illos verò eisdem fuisse ac Curetas Jovis altores neutiquam testatur. Ipse etiam ^k Diodorus, qui omnes Cretensium historias exploraverat, eandem de Jove & Curetibus fabulam narrat, sed eorum opinioni penitus adversatur, qui illos una cum Cadmo, Asterio, Minoe vixisse arbitrantur; nam Cretenses Heroas, Minoem, Rhadamanthum, &c. multis sæculis post Deos genitos floruisse ^l refert. Porro Pausanias & Strabo, qui eorundem ^m Curetum mentionem faciunt sæpissime, inter varias & repugnantes quæ de iisdem prædicantur fabulas, eorum cum Cadmo societatis vel συγγενισμῷ nusquam meminerunt. Hypothesis igitur Newtoniana, quòd Cadmus Saturno & Jovi fuerit coævus, quodque Asterius & Minos Saturnus ille & Jupiter fuerint, conjecturâ solâ nititur, omnisque probationis expers est, etiam illius quæ ab obscura & sibi ipsi sæpius adversaria Græcorum μυθολογία petitur.

Sed alios Vir Magnus sententiæ suæ patronos ⁿ exhibet, ipsos nempe Cretas, qui Jovis tumultum in insula sua conspici jactabant. Argumentum sanè *minime validum*; nam Cretes hac unica de causa pro mendacibus usque ad proverbium notati sunt, ^o Κρήτες αἰὲ ψεύδαι, quoniam, ut à Callimachi

^f Περίχρημα ὃ ἂν πλείονα εἴπῃ περὶ τούτων, καίπερ ἔκιστα φιλομυθῆται, lib. 10. p. 726. Edit. Amst. ^g Ibid. p. 723. ^h De saltatione, non de sacrificiis, ut citatur a Newtono Chron. p. 149. ⁱ Lib. 5. ^k Lib. 5. p. 230. Edit. Steph. ^l Ibid. p. 237.

Μετά τῃ τοῖς θεοῖς θύουσιν ἔτι καὶ ποταμῶν θύσεις φασὶ ἡντιάδῃ καὶ Κρήτην ἤρως ἀπὸ Ἀλίου, ὃν ὑπάρχειν ἐπιφανέστατος τῆς περὶ Μίνω, καὶ Ραδάμανθου. ^m Pausanias Messen. & Eliac. prior. Strabo. lib. 10. ⁿ Chron. p. 152. ^o S. Pauli Epist. ad Titum cap. i. v. 12. Callimach. Hym. in Jovem v. 8. Epimenides, ut testantur Hieronymus ad Titum, Augustinus contra Adversarium Legis, Chrysost. Sermon. III. Epist. ad Titum, & Origenes lib. 3. contra Gellum. Innuit quidem Scholiastes Callimachi aliam ob causam Cretensium mendacia in proverbium abiisse, Παροιμία ἐστὶ τὸ κρητίζειν ἐπὶ τῷ ψεύδει, ἀπὸ Ἰδομνείας τῆς Κρητὸς ἡρώος ὅς λαχὼν μελέσαι τοῖς Ἕλλησι τὰ λάφυρα τῷ Ἰλίου τῷ κρητίζῳ ἰαυτῇ ἀποποιήσατο. Et Suidas, Κρητίζειν τὸ ψεύδειν. Ἰδομνείας γὰρ ἐπιλεγμένης τῆς ἡρώος ἰαυτῇ ἐκνήλητο. Sed mecum certè sen-

scholiaſte accepimus, ⁹ hoc ipſum ſepulchrum Minois erat, hac inſcriptione inſignitum, ΜΙΝΩΣ ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΤΑΦΟΣ, ſed cū injuria temporis τὸ Μίνω⊙ eraſum eſſet, pro Jovis ſepulchro oſtentabatur. Newtonus autem Cretenſium veracitatem vindicat, integram inſcriptionem Jovis ſepulchrum designare exiſtimans. Nam Μίνω⊙ ἔ Διὸς τὰφ⊙ latine reddit *Minois Jovis ſepulchrum; Minois qui erat Jupiter*; ſed hæc verba verti debere *Minois Jovis filii ſepulchrum*, ſubintellecto τῷ υἱῷ per Ellipſin Græcis uſitatam, Græculis omnibus eſt notiſſimum. Quòd ſi ita ſe res habet, tota Newtonianæ argumentationis moles funditus ruit. Nam ſi Minos non ſit Jupiter, Aſterius non eſt Saturnus; ſi Aſterius non ſit Saturnus, tum Cadmus Aſterio coævus in aureo ſæculo non vixit; quòd ſi Cadmus in hoc ſæculo non vixerit, nequaquam probatur, quod probandum erat, Deucalionis diluvium in ſecunda vel tertia ante ſæculorum initium generatione eveniſſe.

Sed inſtare poſſunt Newtonianæ Hypotheſeos fautores, parum intereſſe an Minos ſit ipſe Jupiter, an Jovis filius; hoc enim conceſſo, unius ſolummodo generationis differentiam oriri, quæ in re tam remota & obſcura nullius eſt momenti. Sed falluntur illi qui ſic argumentantur, quique ætatem Jovis conſtituunt reſpicientes ad ætatem eorum qui pro filiis ejus ſunt habiti. Jovi enim, quicumque is fuerit, in Deorum numerum relato, & immortalitatem induiſſe credito ſuccedentium hominum ſuperſtitio varios poſuit imputare filios, non eos modò qui eodem quo ille in terris verſatus eſt ſæculo vixiſſe putabantur, ſed eos etiam qui multa poſt ſæcula nati fuerunt, nimirum quotieſcunque adulatores regi cuivis vel heroi hunc honorem adſcribere voluerunt. Sed Newtonus ab hoc negotio omnem ſuperſtitionem & fabulam removet, eoſque univerſos qui Jovis filii dicti ſunt ita reverà fuiſſe exiſtimans, ex eorum notiori ſæculo ipſius Jovis ſæculum ſtatueret non dubitat. Hujusmodi argumentationis breve quoddam ſpecimen Lectori juvat exhibere, ut quàm fallax, inanis, & nullius ponderis ſit exemplo oſtendam. Secundum Newtonum ⁹ condita eſt Roma ſexcentis fere ante Chriſtum annis, ſecundum uſitatam Chronologiam fere ſeptingentis quinquaginta. Ego autem ſi methodo Newtoniana probare velim longè antiquiorem fuiſſe Romam, ſequente argumento quod ex Newtono didici, opinionem meam defenderim. Heros ille qui ſub Martis nomine colebatur, erat Sefoſtris Ægypti rex, ¹ qui mille ferè ante Chriſtum annis ¹ floruit. Sed Mars Romuli erat pater, ut Livius, Virgilius, alique memorant; ideoque Romam nongentis plus annis ante Chriſtum conditam fuiſſe neceſſe eſt fateamur. Vel aliàs ſic inſiſtam — Romulus ſexcentis ante Chriſtum annis floruit; Ergo Mars, ſeu Sefoſtris, Romuli pater, non amplius ſexcentis &

tiunt Callimachus, Κρήτις ἀνὴρ ψόδαται καὶ ΓΑΡ τάφον, ὃ ἀνὰ, οὗτο Κρήτις ἐτεκλήθητο. Et Lucanus extremo 8° Tam mendax Magni tumulo quàm Creta Tonantis. Et Nonnus Dionyſiac. lib. 8. Οὐ γὰρ ἀνὴρ παρήμενος Διὸς ψόδαται τὴν τὴν Τερπομένη Κρήτισιν, ἐπὶ πύλον ἐπεργαῖες. P Ad Hymn. in Jovem v. 8. Εἰ Κρήτη ἐπὶ τῷ τάφῳ ἔ Μίνω⊙ ἐπιγίγμεται, Μίνω⊙ ἔ Διὸς τὰφ⊙· πῶς χεῖρον ἔ τῷ, ἔ Μίνω⊙, ἀπληροῦς ὅτε ἀειλαβῆται, Διὸς τὰφ⊙· ἐν τούτῳ ἔ ἔχεν λίγυσι Κρήτις ἔ τὰφον ἔ Διὸς.

⁹ Chron. p. 38.

¹ Ibid. p. 98.

¹ Ibid. p. 23.

triginta.

triginta. Quis tales rationes inanes esse non videt? Hujusmodi tamen est omnis Newtoniana argumentatio de Asterio, Minoe, cunctisque insuper Deorum filiis, quæ ex antiqua μυθολογία desumpta est.

Aliud verò argumentum quo Hypothefin suam Vir Magnus tuetur, hisce penè verbis conceptum legimus. “ Aliquando cum Mentore in Ithaca vixit Homerus, & ab eo multa didicit quæ pertinerent ad vitam & res gestas Ulyssis, cujus Mentor amicus fuerat.” Quod si verum sit, Hesiodum, Homero supparem, in generatione post Trojanum bellum proxima vixisse necesse est.

Sed unde, quæso, constat Mentorem illum Ithacensem Ulyssi cognitum fuisse? Homerus nempe, ut tradit libellus ille de vita ejus Herodoto adscriptus, cum Mentore quodam in Ithaca versatus est, à quo cùm multa beneficia accepisset, hanc illi gratiam retulit, ut nomen ejus Odysseæ infereret sub charactere viri prudentissimi, & amici summi Ulyssis. Haud commode ex suspecto hoc libello argumentum petit Newtonus, cujus quidem auctoritati, ut jam patebit, quandocunque hypothefi suæ adversatur, solito usus acumine, nihil tribuit. Sed historiæ habeatur fides; cum Mentore Ithacensi versatus fuerit Homerus; ægrè tamen evinces eundem Mentorem Ulyssi familiarem fuisse ex eo quòd in Odyssea talis describitur. Solent enim Poetæ, aliam referendi gratiam plerumque incapaces, amicorum nomina immortalitati consecrare. Phemius ille^a quem in procorum epulis citharâ canentem Homerus inducit, pro ipsius vitrico & præceptore à prædicto Biographo venditatur. Tychius vero^x quem σπυλοτόμων ὄχ' αἶψον, & clypei septemplex fabricatorem idem celebrat, eundem Cumâ diversantem benigno hospitio excepisse traditur. Et magistrum suum imitatus Virgilius, ut nobilibus quibusdam inter Romanos familiis blandiretur, ^zSergestum, Cloanthum, &c. Æneæ comites adjunxit. Sed quis sibi persuadeat utrumvis poetam historiæ in hac re auctoritatem secutum fuisse, vel exinde trahat argumentum, quo rei incertæ fides concilietur? Quinimò nec ipsius Mentoris ætas faciliè pateretur, ut ille una cum Ulysse, ac deinde cum Homero versatus fuerit. Ita enim computando colligimus. Ulysses ad Trojanum bellum profecturus rei familiaris curam & regimen Mentori jam *Seniori*^a committit;

Μέντωρ δὲ εἰς Ὀδυσῆα ἀμύμονα ἦν ἵταρεν,
καὶ οἱ ἰὼν ἐν νηυσὶν ἐπέτρεπεν οἶκον ἅπαντα
Πείθεσθαι τε ΓΕΡΟΝΤΙ, καὶ ἐμπεδα πάντα φυλάσσειν.

Mentorem isto tempore quinquaginta ad minimum annos natum fuisse suppono, nam Hesiodus virum quadraginta annorum juvenem^b appellat; Trojâ jam captâ ad sexagesimum annum pervenerat, ideoque floreante Homero triginta quinque abhinc annis, haud procul absuit à centesimo si superstes fuerit. Non igitur verisimile est Mentorem illum quocum vix-

^a Ibid. p. 164.

^b Odyss. P. 263.

^x Iliad. H. v. 220.

^z Æneid. lib. 5. 121.

122.

^a Odyss. B. v. 225.

^b Ege. v. 441. Τισαρχονταίτης αἰζηός.

isse Homerus dicitur, Ulyssi cognitum fuisse; nec id quidem in animo fuit Biographo illi qui Herodoti nomine insignitur. Nam Homeri ætatem ad annum à capta Troja centesimum sexagesimum deducit, quo tempore nemo certè ex Ulyssis amicis in vivis esse potuit.

Sed ab ipso, ni fallor, poetæ verbis hæc omnis lis de distantia inter Hesiodi ævum & Trojanum bellum componi potest. Octoginta post hoc bellum annis, si Thucydidi credamus, ^c Græci colonias deducere cœperunt. Alii ^d quidem, inter quos ^e Newtonus, anno post Trojam *sexagesimo* Æolicam migrationem primam factam constituunt; inter omnes autem convenit ^f non ante tertiam Æolorum migrationem, quæ post primam tertia generatione, post Trojam ^g annis fere centum & quinquaginta facta fuit; Cumam conditam fuisse. Ipse verò Hesiodus testatur ^h patrem suum fuisse, Cumanum, & in paupertatem tandem delapsum, relicta ista urbe, Ascrum migrasse. Verisimile autem est non eum ex primis Cumæ colonis fuisse sed ex eorum posteris; ejus autem familiam quæ in nova forsân colonia floruerat, processu temporis ad angustias redactam. Ex qua historia licet determinatum ævi Hesiodi tempus statui non potest, ejus tamen ætas in tantum colligitur, ut istam post ducentos ad minimum annos à Trojanano bello collocare necesse sit. Quapropter quid sibi velit Newtonus nequaquam intelligo, qui Hesiodum pluribus annis ante Æolicam migrationem vixisse arbitratur.

His adjicio, quòd Herodoti auctoritas, cui multum videtur Newtonus tribuere, cum illis est qui inter Trojana tempora & Hesiodum maximam interponunt distantiam. Trojanum enim bellum ⁱ octingentis ante se annis accidisse, quadringentis Hesiodum floruisse existimat. Cum eo videtur consentire scriptor gravissimus & ferè suppar Thucydides, qui de Homero absque ulla cunctatione tradit ^k πολλὰ ὕστερον ἐπὶ τῇ Τρωϊκῇ ἡρώ-
μῳ.

Quinetiam ab ipso penè nomine quod Trojanano sæculo Hesiodus attribuit, conjectare licet illud à suis temporibus remotius fuisse. ^l Ἀνδρῶν ἡρώων θείων ἡρώων, οἱ καλέοντο Ἡμιθεοί, augustius quiddam sonat quàm quod de hominibus à nobis penè visis & cognitis prædicare solemus. Reverà maximi homines in suo sæculo meri sunt homines, & quamvis famam meritis suis respondentem adipiscuntur, major tamen è longinquo reverentia, & venerationem conciliat antiquitas. Non nisi volventibus annis res gestæ splendidis fabellis decorantur, & insignes viri ad Deos evehuntur; ^m

*Præsentī tibi maturos largimur honores
Jurandasque tuum per nomen ponimus aras;*

^a Lib. 1. cap. 12. p. 11. Edit. Wetst.

^d Strabo lib. 13.

^e Chron. p. 33.

^f Strabo lib. 13. Pausanias in Laconic. Vell. Paterc. lib. 1.

^g Marmor Chronic. Homeri Vita Herod. adscripta.

^h Ege. v. 636.

ⁱ Herodot. lib. 2.

^k Thucyd lib. 1.

^l Ege. v. 159.

^m Horat. Epist. 1. lib. 2. v. 15, &c.

quis à vera veneratione profectum judicaverit, nec potius à turpissima dominantium adulatione? Quanto rectius vera vita hominumque sensus in sequentibus exprimuntur?

*Sed tuus hoc populus sapiens & justus in uno,
Cætera nequaquam simili ratione modoque
Æstimat, & nisi quæ terris semota suisque
Temporibus defuncta videt, fastidit & odit.*

Si quis igitur suspicetur Hesiodum de hominibus triginta annorum intervallo à se remotis tam magnifica & portentosa prædicasse, næ ille non satis intelligit vel humani generis ingenium, vel rationem fabularum, quæ longo intervallo res gestas sequuntur, & generatione quadam, ut dicitur, æquivoca, ex veritatis corruptione nascuntur.

Jam verò summi viri rationes Chronologicas quæ ad Hesiodum immediate spectant, absolvisse videor. Instituti operis modum excederem, si universas quæ in isto libro continentur ad examen revocarem. Sed negotium illud literatis viris commendò industria sua & perscrutatione dignissimum. Quamvis enim universas simul sumptas tantum in se roboris habere non existimo ut ab illis antiqua Chronologia subverti queat; in iis tamen tanta scientia, tam perspicax judicium, & acris vis animi elucet, ut etiam in hoc opere (quid ultra dicam?) Newtoni genius agnoscatur.

De ætate verò Hesiodi respectu habito ad ætatem Homericam quid sit statuendum dispiciamus. In hac re duobus testimoniis ante citatis accedo, Herodoti nempe & Chronici Marmoris Auctoris, inter quos convenit eos vel iisdem temporibus vixisse, vel Hesiodum perpaucis annis præcessisse. Ad quod confirmandum non leve est argumentum non solum in utroque poeta veneranda illa morum simplicitas quæ certissima est nota antiquitatis, sed insuper eadem simileve locutiones in utriusque operibus subinde occurrentes; quibus nonnulli quidem inducti existimant quòd recentior Hesiodus Homerum imitatus fuerit; sed cum easdem phrasas rarissime à recentioribus usurpatas inveniamus, æquius est concludere istas locutiones proprias fuisse isti sæculo in quo poetæ nostri vixerunt, & postea in desuetudinem abiisse. Sed cum alii aliter scriptores sentiant, & opiniones suas variis muniant argumentis, postulat instituti nostri ratio ut eorum singula examini subjiciamus, & quid in se ponderis habeant perscrutemur.

Prima nota per quam de utriusque Poetæ ætate judicatur, diversus est stylus character quem viri docti in utroque se deprehendisse arbitrantur. Illud vero *æσθησις* quàm fallax sit & errori obnoxium supra à me meminisse. Jam verò eandem rem confirmare libet ab iis quæ vir do-

ctrina & judicio præcellens Joh. Albertus Fabricius, ad hanc litem respiciens ° observavit. “ Justus Lipsius in notis ad lib. 1. Velleii affirmat “ *majorem simplicitatem & rudiorē antiquitatem in Hesiodo comparere quàm in Homero.* Contra Salmasius ad Solinum p. 867. Lipsii judicium (nominis ejus præterito) refellens, contendit longè suaviorem Hesiodum & comptiorem, eoque minus antiquitatis redolentem censeri debere, quòd Dionysio Halicarnassensi judice *ἡ ἐφρονίσεν ἡδονῆς, ἡ ὀνομάτων λειότης, ἡ σωθέσεως ἐμμελὲς.* Quam Salmasii sententiam nuper Cl. vir Ludolphus Neocorus in historia Critica Homeri amplexus, *si ex scriptis, inquit, utriusque Poetæ judicium ferendum est, Homerus sanè ob majorem simplicitatem remotiorem antiquitatem redolet. Comptior enim Hesiodus & rotundior.* Sed quod pace doctissimorum virorum dictum esto, magna in utroque simplicitas, nec minor elegantia nativa in utriusque poematis compareret; ut ætatem diversam ex adeo diversi argumenti scriptis tam parum diversis conjicere fortassis sit operam perdere. Præcipue cùm omnes fere qui Hesiodum Homero antiquiorem negant, illum tamen putent vel aliquo eodem tempore cum Homero vixisse, vel non ita multis annis post, quæ exigua temporis diversitas non adeo diversum statim scribendi characterem inducit.” Merito igitur rejicimus illud ætatis *κελίηλον* quod à styli characterē desumitur, præcipue cùm inter viros doctissimos qualis sit utriusque Poetæ stylus nondum convenerit. Quorum tamen discordiæ hanc unicam esse causam existimo, quòd qui majorem Hesiodo quàm Homero simplicitatem attribuunt, auctorem *Ἰλιάδου* cum auctore *Εργων* & *Ημέρων* conferant; qui majorem Homero, auctorem *Οδυσσεύς* cum auctore *Θεογονίας* vel *Απιδου*, haud interea secum reputantes quantum à subjecti diversitate scribendi ratio variari debeat.

Aliud argumentum ex quo ætas antiquior Homero arrogatur, desumitur à vocabulis quibusdam ab Hesiodo usurpatis, quæ in sæculo Homeroico vel in usu nondum fuisse, vel diversam ab ista quam in Hesiodo obtinent, tunc temporis significationem habuisse existimantur. Sic enim Dan. Heinsius ad *Εργ.* 229. *Αργαλέον πόλεμον τεκμαίρεθ*), “ Frustra non fuerunt antiquorum glossæ nescio quæ, quæ nos monent *τεκμαίρομαι παρ’ Ομήρου* τὸ τελειῶ, *παρ’ Ησιόδου* ὃ τὸ βελύω. Ceterum quod notabunt utriusque poetæ studiosi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui τὸ τεκμαίρεσθαι est τὸ τελειῶν. Antiquā enim linguā τέκμαρ ita in usu erat. Philosophus Rhet. 1. τὸ ὅ τέκμαρ ἡ πείρα ταύτων ἐστὶ *ἡ δὲ ἀρχαῖαν γλῶτταν.*” Valeret hoc argumentum si semper τὸ τεκμαίρομαι τῷ τελειῶ æquipolleret, nec alio unquam sensu à Veteribus usurpatum inveniretur. Sed sæpius ab ipso Homero idem huic verbo quem ei affigit Hesiodus, sensus attributus est, ut ex sequentibus patebit: *Ἰλιάδ.*

H. v. 70. Ἀλλὰ κατὰ φρονίον τεκμαίρετ' ἀμφότεροι. Odyss. H. 317. Πόμπην δ' ἐς τὸδ' ἰγὼ τεκμαίρομαι. M. 139. Εἰ δὲ γε εἴηαι, τότε τοὶ τεκμαίρομ' ὄλαθρον. K. 563. Ἀλλ' ὅν ἡμῖν ὁδὸν τεκμήροισιν Κίρκη. In his, inquam, omnibus eundem sensum obtinet τὸ τεκμαίρομαι, quem in versu Hesiodico supra citato, Ἀργαλίον πόλεμον τεκμαίρετ' ὄρυπα Ζῆς, & ejusdem operis v. 239. Τοῖς δ' ἰκλὺ Κρονίδης τεκμαίρετ', & aptè ab Homeri interprete exponitur Βελδύω, προσημαίνω. Nec quidquam obstat huic interpretationi, quod notavit Aristoteles τὸ τέκμαρ eandem quam τὸ πείρετ' vetere lingua significationem obtinuisse. Patet enim causa cur hic ei sensus attributus est; nam cum τὸ τεκμαίρομαι primario sensu *machinari, moliri, intendere*, significaret, finis verò illud sit in quod homines colliment & tendant, ideo τὸ τέκμαρ, quod proprio sensu *consilium & propositum* denotat, pro ipso *sine* Veteres usurparunt.

Afferunt porrò vocem νόμος Homeri ætate in usu non fuisse, sed τὰς δέμους occurrere, quotiescunque apud eum legum jurisve sit mentio; sed legitur νόμος apud Hesiodum; de qua re videat Lector quæ fufius adnotavi ad Theogon. v. 66. Illa interim hîc loci responsio sufficiat, quòd à silentio Homeri malè arguitur prætermiffam vocem post ejus sæculum natam fuisse. Quis enim credere, vel omnino suspicari potest universum Græcæ linguæ thesaurum per ejus poemata distributum esse?

Ejusdem generis est observatio illa, quam à Summo Viro Samuèle. Clarke in Notis suis in Homerum factam legimus: "Occurrit hæc vox καλός, in Iliade & Odyssæa, ampliùs *ducenties & septuagies*; & his omnibus in locis priorem semper producit. Unde sequentes mihi videor observationes colligere à nemine, quod sciam, occupatas.

Quartò: Hinc mihi novo argumento confirmari videtur, Hesiodum non æqualem fuisse Homeri (nisi fortè per longa regionum intervalla linguis loquebantur planè diversis) sed recentiorē multò (quod & aliunde censuit Cicero; *Homerus*, inquit, *multis, ut mihi videtur, antè sæculis fuit*. Lib. de Senect.) Hesiodus nimirum, ut priorem in voce καλός sæpè producit [Eg. 2, Hm. v. 196, Theogon. v. 8, 17, 22, & alibi] ita eandem sæpè quæ corripit [Eg. v. 63. Theogon. v. 584, & 902.] Neque hoc solum; verùm etiam more Dorico ultimam in vocibus τρεπός, ἀνός, νέγος, Ἀγρίος, μέλαινας, θυλάς (quinetiam & λαγός in accusativo plurali) corripuit: [Eg. v. 182, 281, 293. Aaw. Hg. v. 302. Theog. v. 60, 267, 401, 534, 653.] Cujusmodi exempla apud Homerum neutiquam occurrunt. Similiter vocem ὀπωρινός, cujus penultimam Homerus semper producit, Hesiodus recentiorē pronuntiandi more corripuit: Eg. v. 33." Ad hæc respondeo; nihil certi vel probabilis de ætate utriusvis Poetæ ex hisce observationibus inferri posse, ob defectum scilicet aliorum Poetarum Homero cœvorum. Si enim alii exstarent cœvi Poetæ

duo vel plures, qui in vocum citatarum prosodia cum Homero constanter & perpetuò congruerent, haud injuria Hesiodum ab eorum praxi discrepantem ab eodem sæculo amoveremus, eumque postea, vel forsàn priùs (quid enim vetat?) vixisse suspicaremur. Sed cùm nemo jam talis, præter Hesiodum, de quo quæstio est, supersit, ex cujus scriptis de communi praxi istius sæculi judicare possumus; ecquis tutò affirmaverit, omnes istius ævi Poetas istam constanter secutos esse prosodiam, quam sibi Homerus præscripsit? Judicium hoc esset, pace tanti Viri dixerim, nimis temerarium. Nam quo magis æqualibus suis Homerus antecelluit, eo majorem ab ipso ἀνέχων, & strictiores poeseos regulas expectare fas est; alios autem inferioris notæ Poetas, quibus tantus rigor esset incommodus, laxiora sibi fræna imposuisse, omnesque omnium Dialectorum varietates sibi in subsidium vocasse, suspicari. Ejusdem ferè rei insigne exemplum vel ætas nostra & patria suppeditat, in qua eundem virum tum in sensuum sublimitate, tum in numerorum modorumque venustate exactissima æqualium suorum chorum longissimè superantem admiramur. Habeat igitur istam Homerus laudem, quam præclaro ejus Interpreti denegare non possumus; Hesiodumque, quem Homero in arte sua inferiorem, nimirum ne nobis Πανίδου ψῆφος obijciatur, statuimus, majorem sibi licentiam indulsisse, eumque nihilominus, cum illo vixisse fateamur.

Nostræ etiam Hypothesi objici potest, quòd eidem genti populoque diversos ritus & mores Homerus & Hesiodus attribuant, ac proinde inter ipsos intervallum temporis haud mediocre intercedere necesse sit, cùm vix fieri possit, ut universa gens, mutatis moribus, ad contrarias consuetudines repente transfugiat. Hujus quidem discordiæ unicum, quod sciam, allegatum est exemplum; ad illa Hesiodi verba ¹ Λοκροὶ τ' ἀρχέμαχοι notat scholiastes, Ὁ Ομηρὸς τ' ἐναντίον εἶπεν, Οὐ γὰρ σφί τινι δὲ ὑμῖν φίλον ἔκλιν. Responderi potest, 1. Non satis constare an uterque Poeta de eodem populo verba fecerit. Nam cùm diversæ essent ² Locrorum gentes, & Homerus, ut patet ex urbium ³ nominibus, Opuntios & Epicnemidios solos Oilei Ajacis imperio subiectos descripserit, suspicari possumus Locros illos, qui Amphitryonem secuti sunt, & ab Hesiodo ἀρχέμαχοι appellantur, Ozolitas fuisse, qui ab aliis Locris interjecta Phocidis regione removebantur, & fortasse ut locorum situ, sic institutis & militia à prioribus illis distabant; de quibus sane Hesiodum verba fecisse verisimilius esse arbitror, ex eo quòd isti Locri Taphiorum & Teleboarum, quibuscum bellum gerebat Amphitryo⁴, erant finitimi. 2. In dubio est, an utervis Poeta singularum gentium mores & consuetudines, quales in Trojanis erant temporibus, descripserit vel cognovit. Nescio equidem quo pacto ad ipsos tam magno

¹ Λοκροὶ Hes. v. 25.

² Iliad. N. 713.

³ Λοκροὶ ἀμφότεροι. Xenophon de Agesi-

ho rege. Et Hist. Gr. lib. 4. Ὁ τε γὰρ δ' ἡ Φωκίς τῇ Βοιωτίᾳ ἀφ' ἧς καὶ τῇ Φωκίδι ἐναλίγκ' ἀπὸ τῆς ἰσθμίου, &c. Strabon. Geograph. lib. 9. p. 637. Edit. Amst. Εφεξῆς δ' ἰσθμίου ἡ Λοκρὶς διήκει) γὰρ δὲ. Ibid. p. 650. Pausan. in Phocidis.

⁴ Iliad. B. v. 531.

Τῶν γε γὰρ Εὐρυπύλου Λοκρῶν Ομηρὸς ἡ μίμνη. Ibid. p. 653.

⁵ Iliad. B. v. 486.

temporis intervallo remotos istiusmodi circumstantiarum notitia posset pervenire, quippe cū in ista ætate historia vel nulla esset, vel admodum imperfecta, & Homerus ipse testetur * res maxime memorabiles, Græcorum ducum, populorumque nomina, incerta & obscura se fama accepisse. 3. Idcirco probabile est utrumque Poetam singulis gentibus à se memoratis ritus & consuetudines non ex vera historia, sed pro arbitrio attribuisse, illud sibi solum proponentes, ut poemata sua pulchris descriptionibus & grata varietate decorarent; ut omnino temerarium esset & ineptum ex Epithetis illis *πληξίπποι, ἀρχέμαχοι*, &c. de varia variarum gentium militia aliquid statuere. 4. Observari debet hanc objectionem petitam esse ex *Ααΐδι*, *Ηεγκλίυς*, quod quidem poema pro genuino Poetæ nostri opere habendum duxi; de illo tamen sic mecum statuens, infirmiora esse argumenta, quibus ejus *αὐθεντία*, quàm quibus Homeri & Hesiodi *συγχερονισμός* evincitur. Si cui igitur citata objectio alicujus esse momenti videatur, in illam potius quàm in hanc incidat suspicio.

* *Iliad*: B. v. 486. *σι*

ERRATA.

Theog. v. 104. pro *catilenam*, lege *cantilenam*. 170. pro τελέσαιμι, l. τελίσαιμι. Scut. Herc. 180. pro Φάλερον, l. Φάληρον. 275. pro αὐθομήρον, l. αἰθομήρον. Opera 27. pro *veto*, l. *verò*. 316. pro *follitus*, l. *follicitus*. 728. pro ἀνιόνει, l. ἀνιόνεια. Frag. 124. Iκτω δ' εἰς dele. 179. Χαίρετε Λυγυκῇ dele. Certamen p. 244. pro *Medone*, l. *Medonte*.

Errata in accentibus notare supervacaneum duxi, cum istiusmodi non sint, ut lectorem morari possint.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

HESIODI

A S C R Æ I

THEOGONIA.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Θ Ε Ο Γ Ο Ν Ι Α.

Μουσάων Ελικωνιάδων δ' ἐρχώμεθ' αἰεὶ δὲν,
 Αἶθ' Ἐλικῶνος ἔχουσιν ὄρεσ' μέγα τε ζάθεόν τε,
 Καί τε παρὶ κρήνῃσι τοῖσδε πόσ' ἀπαλοῖσιν
 Ορχεῦνται, ἣ βαμὼν ἐριδένε' Κρηνίων,
 Καί τε λοεσάμεναι τέρενα χρεῖα Περμυσσοῖο, 5
 Ἡ Ἰπποκλυΐδης, ἣ Ὀλμειῖ ζαθέοιο,
 Ακροτάτῃ Ελικῶνι χρεῖς ἐνεποιήσαντο,
 Καλὰς, ἱμερμένους· ἐπερρώσαντο δ' ὅσιν·
 Ἐνθεν δ' ὀρνυμέναι, κεκαλυμμέναι ἥρι πολλῶ,
 Ἐννύχαι σείχον, παλαιά τε ὄσταν ἱέσται, 10
 Ὑμνεῦσαι Δία τ' Αἰγίοχον, καὶ πόττιαν Ἥρην
 Ἀργεῖην, χρυσεοῖσι πεδίλοις ἐμβεβαῦσαν,
 Κέκην τ' Αἰγίοχοιο Διὸς γλαυκῶπι Αἴθλυν,
 Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, ἔς Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἡδὲ Ποσειδάωνα γαμήροχον, ἐννοσίγαιον, 15
 Καὶ Θέμιν αἰδομένην, ἐλικοβλέφαρὸν τ' Ἀφροδίτην,
 Ἡβην τε χρυσοσέφελον, καλήν τε Διώνην,
 Ἡώ τ', Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὰν τε Σελήνην,
 Λήτω τ', Ἰάπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον ἀγκυλομήτην,
 Γαῖάν τ', Ωκεανὸν τε μέγαν, ἣ Νύκτα μέλαιναν· 20

Ἄλλων

HESIODI ASCRÆI DEORUM GENERATIO.

A Musis Heliconiadibus incipiamus canere, [numque :
Quæ Heliconis habitant montem, magnumque divi-
Et circa fontem cæruleum pedibus teneris
Saltant, aramque præpotentis Saturnii,
Atque ablutæ tenerum corpus aqua Permeffi,
Aut Hippocrenes, aut Olmii sacri,
Summo in Helicone choreas ducere solent,
Pulchras, amabiles, firmiterque saltare pedibus :
Inde concitatæ, velatæ aere multo,
Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
Celebrantes Jovemque ægida tenentem, & venerandam Junonem
Argivam, aureis calceamentis incedentem :
Filiamque Ægiochi Jovis, cæruleos oculos habentem Minervam :
Phœbumque Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
Atque Neptunum terram continentem, terræ motorem,
Et Themis venerandam, & blandis oculis Venerem,
Hebenque aurea corona decoram, formosamque Dionen,
Auroramque, Solemque magnum, splendidamque Lunam,
Latonamque, Japetumque, ac Saturnum versipellem,
Terramque, Oceanumque vastum, & Noctem atram :

Ἀλλων τ' Ἀθανάτων ἱερὸν γῆϑ' αἰὲν ἑόντων·

Αἶ νύ ποθ' Ἡσίοδον χαλὴν ἐδίδαξαν αἰοιδὴν,

Ἀριᾶς ποιμαίνονθ' Ἐλικῶνθ' ὑπὸ Ζαθέοιο.

Τοῖνδ' ἐγὼ με πρῶτα θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν

Μῆσαι Οὐλυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγιόχοιο·

25

Ποιμῆρες ἄγραυλοι, καὶ ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,

Ἰδυρ ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·

Ἰδυρ δ', εὖ τ' ἐγέλωμιν, ἀληθεῖα μυθήσασθαι.

Ὡς ἔφασαν κῆραι μεγάλα Διὸς δ' ὀρέπειαι,

Καί μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐμυθιλέθ' ἔζον,

30

Δρέψασθαι θηπτόν· ἐνέπιδυσαν δέ μοι αὐδῶν

Θείων, ὡς κλείοιμε τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸ τ' ἑόντα.

Καί με κέλονθ' ὑμνεῖν μαχάρεων γῆϑ' αἰὲν ἑόντων,

Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτον τε καὶ ὕστερον αἰὲν αἰεῖν.

Ἀλλὰ τίη μοι τῶντα πρὸ δρυῶν ἢ πρὸ πέτρων;

35

Τιῶν, Μυσάων δ' ἐχώμεθα, ταῖ Διὶ πατρὶ

ὑμνῶσαι τέρπασσι μέγαν νόον ἐντὸς Οὐλύμπου,

Εἰρῶσαι, τὰ τ' ἑόντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸτ' ἑόντα,

Φωνῇ ὁμιλεῦσαι τῇ δ' ἀχάματ' ῥέει αὐδῇ

Ἐκ σομάτων ἡδεῖα. Γελαῖ δέ τε δώματα πατρὸς

40

Ζηνὸς ἐριγδούποιο, θεῶν ὅπ' ἐλεοέσση

Σκιδναρμήν. Ἡχεῖ δ' ἡ χάρις νιφόεντ' Οὐλύμπου,

Δώματα Ἀθανάτων. Αἶ δ' ἄμβροτον ὅσων ἰεῖσαι,

Θεῶν γῆϑ' αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν αἰοιδῇ

Ἐξ ἀρχῆς, ἐς Γαῖα καὶ Οὐρανὸς ἀνὴρ ἐπικτον,

45

Οἳ τ' ἐκ τῆς ἐγγύοντο θεοὶ, δαῖτες ἐάων.

Δεύτερον

DEORUM GENERATIO.

Aliorumque immortalium sacrum genus semper exsistentium:

Quæ olim Hesiodum pulchrum docuerunt carmen,

Agnos pascentem Helicone sub divino.

Hoc autem me primum Deæ sermone compellarunt

Musæ Olympiades, filiæ Jovis Ægiochi:

Pastores sub dio manentes, mala probra, ventres solum,

Scimus falsa multa dicere veris similia:

Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.

Sic dixerunt filiæ Jovis magni veridicæ,

Et mihi sceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,

Decerpere mirandum. Inspirarunt autem mihi vocem

Divinam, ut canerem tam futura quam præterita.

Et me jubebant celebrare beatorum genus sempiternorum,

Se vero primo & postremo semper decantare.

Sed quo mihi hæc circa quercum, aut circa petram?

O tu, à Musis ordiamur, quæ Jovi patri

Canendo oblectant magnum animum in Olympo,

Memorantes, & præsentia, & futura, & præterita,

Voce concinentes. Illarum vero indefessa fuit vox

Ab ore suavis. Ridet autem domus patris

Jovis valde tonantis, Dearum voce suavi

Dispersa. Resonat vero vertex nivosi Olympi,

Domus immortalium. Hæ vero immortalem vocem emittentes,

Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilena

Ab exordio, quos Tellus & Cælum latum genuerunt,

Quique ex his prognati sunt Dii, datores bonorum.

Secun-

Δεύτερον αὐτὲ Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδ' ἐ καὶ ἀνδρῶν,
 Λεχόμεναί θ' ὑμνεῦσι θεαί, λήγασαί τ' αἰοιδῆς,
 Οὐσον φέρεταός ἐστι θεῶν, κρατεῖ τε μέγιστος.
 Αὔθις δ' ἀνθρώπων τε γένεθ', κρατερῶν τε γηράντων
 50 ὕμνῳσαι, τέρεπαι Διὸς νόον ὀντός Ολύμπου,
 Μῆσαι Ολυμπιάδες, καὶ αἱ Διὸς αἰγιόχοιο.
 Ταῖς ἐν Πιερίῃ Κρηνίδῃ τέκε πατρὶ μαγείῃσιν.
 Μνημοσύνη, γανοῖσιν Εὐλαδῆσθ' μεδέουσα,
 Δημοσύνην τε χακῶν, ἄμπαυμά τε μεσημεράων.
 55 Ἐνεία γὰρ οἱ νύκτας ἐμύσχετο μηπίετα Ζεὺς,
 Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὴν λέχθ' εἰσιναβαίνων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ὀψαυτὸς ἔλιν, παρὶ δὲ ἔτρεπον ὦρα,
 Μηνῶν φθινόντων, παρὶ δὲ ἤματα πολλ' ἐτελέσθη,
 60 Ἡ δ' ἔτεκ' ἐνεία κέρας ὁμόφρονος, ἦσιν αἰοιδῇ
 Μέμβλεται, ἐν σήθεσιν ἀκινδέα θυμὸν ἐχέουσα,
 Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς ἠφόμεν' Ἰθ' Ολύμπου,
 Ἐνθά σφιν λιπαροί τε χοροὶ καὶ δώματα χαλὰ.
 Παρὲ δ' αὐταῖς Χάριτες τε, καὶ ἱμερῶ οἰκί' ἔχουσιν,
 65 Ἐν θαλίῃς ἐρατὶν ὃ ἀγαθὸν ὅσον ἰέεται,
 Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἦθεα κεδνὰ
 Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ἔσσαν ἰέεται.
 Αἱ τότε ἴσαν παρὲς Ολύμπου ἀγαλλόμεναι ὅπῃ χαλῇ,
 Ἀμβροσίῃ μαλπῇ. παρὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
 70 ὕμνεύουσα· ἐρατὸς ὃ ποδῶν ὑπὸ δῖπος ὀρώρει,
 Νιοσμένων πατέρ' εἰς ἐν, ὃ δ' ἔβραν' ἐμβασιλεύει,
 Αὐτὸς ἔχων βροντὴν ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,

Secundo rursus Jovem, Deorum patrem atque hominum,
Incipientesque canunt Deæ, & finientes carmen,
Quam sit præstantissimus Deorum, & imperio maximus.
Porro & hominum genus, fortinque gigantum
Celebrantes oblectant Jovis mentem in Olympo,
Musæ Olympiades, filiæ Jovis ægida habentis :
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mista
Mnemosyne, collibus Eleutheris imperans,
Oblivionemque malorum, & solatium curarum.
Novem enim cum ea noctes mistus est prudens Jupiter,
Seorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.
Sed cum jam annus exactus, circum volutæ vero essent tempestates,
Mensibus exactis, diesque multi transacti essent,
Ipsa peperit novem filias concordēs, quibus carmen
Curæ est, in pectoribus securum animum habentibus,
Paululum à summo vertice nivosi Olympi,
Ubi ipsis splendidique chori, & ædes pulchræ.
Juxta vero eas & Gratiæ & Cupido domos habitant,
In conviviis : amabilem autem per os vocem emittentes,
Canunt omniumque leges, & mores venerandos
Immortalium celebrant, amabilem per os vocem emittentes.
Illæ tum ibant ad Olympum exultantes voce pulchra,
Immortali cantilena : undique vero resonabat terra atra
Canentibus hymnos : jucundus vero à pedibus strepitus excitabatur,
Euntium ad patrem suum. Ille autem in cœlo regnat,
Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,

Κάρετ' νικήσας πατέρω Κρόνον. Εὖ γ' ἔχασα
 Αἰθιόχοις διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε πημάτων.
 Ταῦτ' ἄρα Μῆσαι αἶδον, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι, 75
 Ἐννέα θυγατέρες μεγάλας Διὸς ἐκγεγαῖαι,
 Κλειώτ', Εὐτέρπη τε, Θάλεια τε, Μελπομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', Εὐρατώ τε, Πολύμνια τ', Οὐρανίη τε,
 Καλλιόπη θ'. ἡ γ' ὅσ' ἔφραδε πάντα πάσης.
 Ἡ γ' ἔβασίλευσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ. 80
 Οἷονα πημήσας Διὸς κῆρα μέγαλοιο,
 Γενόμενόν τ' ἐσθλὰς διοτρεφέων βασιλῆων,
 Τῷ μὲν ὅπ' ἑλπίσιν γλυκερὴν χεῖρσιν ἔεσθ' ἔλκω,
 Τῷ δ' ἐπὶ ἐκ σώματος ῥεῖ μέλιχ'· οἱ δὲ νύ λαοὶ
 Πάντες ἐς αὐτὸν ὀρώσι, ἀφ' αἰθέρος γέμοντας 85
 Ἰθύνει δίκησιν· ὁ δ' ἀσφαλὲς ἀγορεύων,
 Αἰψά τε ἔμμεγα νείκε' ὅπ' ἑλπίσιν κατέπαυσε.
 Τένεκα γ' βασιλῆες ἐχέφρονες, ἔνεκα λαοῖς
 Βλαπτομένοισι ἀγορήφιν μετὰ τ' ἔργα τελεῦσι
 Ρηϊδίως, μαλακοῖσι πῶσαι φάμενοι ἐπέεσσιν. 90
 Εὐχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὦς, ἰλάσκειν
 Αἰδοῖ μελιχίην· μὲν γ' ὅσ' ἔφραδε ἀγορεύουσιν·
 Οἷα τοι Μυσίων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ γ' Μυσίων ἔκ' ἐκβόλας Ἀπόλλωνος
 Ἀνδρες αἰοῖσιν ἔασιν ὅπ' ἑλπίσιν κατέπαυσε. 95
 Ἐκ γ' Διὸς βασιλῆες. ὁ δ' ὅλβιος ὄνπνα Μῆσαι
 Φιλεῦν· γλυκερὴ οἱ δ' ἀπὸ σώματος ῥεῖ αὐδὴ.
 Εἰ γὰρ τις καὶ πένθος ἔχων νεοκηδεῖ θυμῷ

Vi superato patre Saturno. Bene autem singula
 Immortalibus disposuit simul, & ordinavit honores.
 Hæc sane Musæ canebant, cœlestes domos incolentes :
 Novem filiaæ magno è Jove prognataæ :
 Clioque, Euterpeque, Thaliaque, Melpomeneque,
 Terpsichoreque, Eratoque, Polymniaque, Uraniaque,
 Calliopeque : hæc autem præstantissima est omnium.
 Hæc enim & reges venerandos comitatur.
 Quemcumque honoraturæ sunt Jovis filiaæ magni,
 In lucem editumque adspexerint à Jove nutritorum regum,
 Huic quidem super linguam dulcem fundunt rorem,
 Hujus vero verba ex ore fluunt suavia : ceterum populi
 Omnes ipsum respiciunt, reddentem jus
 Rectis judiciis. Hic autem secure in concione verba faciens,
 Statim etiam magnam contentionem scite dirimere solet.
 Propterea enim reges prudentes sunt, ut populis
 Damno affectis in foro res iterum integras restituant
 Facile, mollibus alloquentes verbis.
 Incedentem vero per urbem, tanquam Deum, venerantur
 Reverentia blanda : eminet vero inter ipsos congregatos.
 Tale Musarum præstans munus hominibus.
 A Musis etenim, & eminus feriente Apolline,
 Viri cantores super terram & citharœdi :
 Ex Jove vero reges. Ille vero beatus, quemcumque Musæ
 Amant : suavis ei ab ore fluit vox.
 Si quis enim vel luctum habens recenti dolore faucio animo

Αἴψ' ἰδὼν κραδίῳ ἀκροχήμεν', αὐτὰρ αἰδοῖς
 Μισαίων θεράπων κλέϊα πρῶτον ἀνδρώπων 100
 Ὑμνήσῃ, μάκρος τε θεὸς οἱ Οὐλύμπῳ ἔχουσιν,
 Αἴψ' ὄγε δυσπρεπένων Ὀπλήτῃ, ἐδὲ τι κηδέων
 Μέμνη'· ταχέως δ' παρέρχασθε δῶκε θεάων.
 Χαίρετε τέκνα Διός, δότε δ' ἱμερτέσταν αἰοιδίῳ.
 Κλείετε δ' ἀθανάτων κερὸν γῆρ' αἰὲν ἑόντων, 105
 Οἱ Γῆς ἐξεγρόντο καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,
 Νυκτὸς καὶ ὀνοφερῆς, ἧς δ' ἀλκυονὸς ἔσσεφε Πόντος.
 Εἵπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γρόντο,
 Καὶ ποταμοὶ, καὶ Πόντος ἀπείρεται οἴδματι θύων,
 Ἀσπερ τε λαμπετόωντα, καὶ ἑσπερὸς ἄρ' ὕπνῃ, 110
 Οἳ τ' ἐκ τῆς ἐγρόντο θεοὶ, δωτῆρες ἐσάν.
 Ὡς τ' ἀφέντα δάσσαντο, καὶ ὡς τιμὰς διέλαιτο,
 Ἡ δὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπλοχα ἔχον Οὐλύμπῳ.
 Ταῦτα μοι ἔσπετε Μῆσση, Ὀλύμπῳ δώματ' ἔχουσι,
 Εξ ἀρχῆς, καὶ εἵπαθ' ὅ, τι πρῶτον γῆετ' αὐτῶν. 115
 Ἡ τοι μὲν πρῶτα Χάος γῆετ' αὐτὰρ ἔπειτα
 Γαῖα διγύσσειν, πάντων ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσιν κάρη νιφόεντα Ὀλύμπῳ,
 Τάρταρά τ' ἡρόεντα μυχῷ χυδοῖς διγυοδείης.
 Ἡ δ' Ἐρως, ὃς κάλλιπτος ὃν ἀθανάτοισι θεοῖσι, 120
 Λυσιμελής, πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνδρώπων
 Δάμνα' ὃν σῆθεσι νόον, καὶ ἐπιφρονά βελλίῳ.
 Ἐκ Χάος δ' Ἐρεβός τε, μέλαινα τε Νύξ ἐγρόντο.
 Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἥμερη ἐξεγρόντο,

DEORUM GENERATIO. II.

Tristetur, animo dolens, Poëta vero
Musarum famulus res claras priscorum hominum
Laudibus celebraverit, beatosque Deos qui Olympum incolunt;
Statim hic sollicitudinum obliviscitur, nec quicquam dolorum
Meminit: cito enim deflexerunt eos alio dona Dearum.
Salvete natæ Jovis, date vero amabilem catilenam.
Celebrate quoque immortalium divinum genus, semper existentium,
Qui Tellure prognati sunt, & Coelo stellato,
Noctæque caliginosa, quosque falsus nutrit Pontus.
Dicite insuper, ut primum Dii & terra fuerint,
Et flumina, & Pontus immensus, æstu furens,
Astræque fulgentia & cœlum latum superne:
Et qui ex his nati sunt Dii, datores bonorum.
Utque opes diviserint, & quomodo honores distinxerint,
Atque quomodo primum multa jura habentem tenuerint Olympum.
Hæc mihi dicite Musæ, cœlestes domos inhabitantes,
Ab initio: & dicite quodnam primum fuerit illorum.

Primo omnium quidem Chaos fuit, ac deinde
Tellus lata, omnium sedes tuta semper
Immortalium, qui tenent jura nivosi Olympi,
Tartaraque tenebricosa in recessu terræ spaciøsæ:
Atque Amor, qui pulcherimus inter immortales Deos,
Solvens curas, & omnium Deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
Ex Chao vero Erebusque, nigraque Nox editi sunt.
Ex nocte porro Ætherque & Dies prognati sunt: :

Οὓς τέκε κωστανμήν, Ερέβι φιλόττη μεγίστα.
 Γαῖα δέ τοι παρθοῖσι μὲν ἐγένεατο ἴσσι ἐαυτῇ
 Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν παῖ πάντα χαλύπῃ,
 Ο φρ' εἴη μαχάρεσσιν θεοῖς ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ.
 Γένεατο δ' ἔρεα μαχερά, θεῶν χαλκείνῃσι ἐναύλῃσι
 Νυμφέων, αἱ ναίεσιν αὖ ἔρεα βηοσπέντα.
 Ἡ δὲ καὶ ἀπύργετον Πέλαιον τέκεν οἴδματι θυῶν,
 Πόντον, ἄτερ φιλόττην ἐφίμερε· αὐτὰρ ἔπειτα
 Οὐρανῷ δύνῃθεῖσα, τέκεν Ωκεανὸν βαθυδύνῃν,
 Κοῖόν τε, Κρεῖόν θ', Ὑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε,
 Θέαν τε, Ρείαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
 Φοῖβον τε χρυσοσέφανον, Τηθύω τ' ἐρατεινῇ.
 Τὴν μὲν ὀπλότατον γένετο Κρόνον ἀγκυλομήτης,
 Δεινότατος πάντων· θαλερόν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
 Γένεατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπερβίον ἦτορ ἔχοντας,
 Βρόντιόν τε, Στερόπιν τε, καὶ Αἰγύον ὀβριμόθυμον,
 Οἱ Ζηνὶ βρογνίω τ' ἔδοξεν, τὰ δ' ἔσαν τε κεραυνόν.
 Οἱ δὲ τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦεν,
 Μῆν' δ' ὀφθαλμὸς μέσσω ἐπέκειτο μετώπῳ.
 Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦεν ἐπώνυμον, ἔνεκ' ἄρα σφέων
 Κυκλοτερέης ὀφθαλμὸς εἰς ἐπέκειτο μετώπῳ.
 Ἰγὺς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦεν ἐπ' ἔργοις.
 Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγρόντο,
 Τρεῖς πάντες μεγάλοι καὶ ὀβριμοί, ὅσκα ὀνομαστοί,
 Κόπιός τε, Βερέρεώς τε, Γύγης θ', ὑπερφάνη τέκνα.
 Τῶν ἐλατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἰῶσαντο

125

130

135

140

145

150

Απλα-

Quos peperit ubi concepisset, Erebo concubitu mista.
 Tellus vero primum quidem genuit æqualem sibi
 Coelum stellis ornatum, ut ipsam totam obtegit,
 Utque esset beatis Diis sedes tuta semper.
 Genuit præterea montes altos, Dearum grata domicilia
 Nympharum, quæ habitant per montes saltuosos.
 Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æstu furens,
 Pontum, absque amore suavi. Ceterum deinde
 Coelo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentem,
 Cœumque, Creumque, Hyperionemque, Japetumque,
 Theamque, Rheamque, Theminque, Mnemosynenque,
 Phœbenque aurea corona insignem, Tethyæque amabilem.
 Hos vero post natu minimus natus est Saturnus vaser, [tem
 Sævissimus inter liberos: floridum autem odio prosequébatur paren-
 Porro genuit & Cyclopes superbum cor habentes,
 Brontenque, Steropenque, & Argen forti animo præditum:
 Qui Jovi & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
 Qui sane per alia Diis similes erant,
 Unus vero oculus media positus erat fronte.
 Cyclopes vero illis nomen è re erat, eo quod ipsorum
 Rotundus oculus unicus inerat fronti:
 Roburque & vires, & variæ artes erant in operibus.
 Alii rursus è Tellure & Coelo prognati sunt,
 Tres filii magni, & prævalidi, nefandi,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque, superba proles.
 Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpebant

Inac-

Απλαστον κεφαλαὶ ὃ ἐκείνῳ πενήκοντα
 Εξ ὧμων ἐπέφυκον ὅπῃ σφαιροῖσι μέλεσσαν.
 Ιχὺς δὲ ἀπλατῶν καθετέρη, μεγάλην ὅπῃ εἶδει.
 Οὔτοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῶν ὄξε γήμοντο,
 Δεινότατοι πάντων, σφιδέρον δὲ ἤχοντο τοκῇ
 Εξ δ' ἄρχης. Καὶ τῆ μὲν ὅπως τις παρῶτα γράσῃ,
 Πάντας διαφυλάσσει, καὶ ἐκ φάθῃ σὺν αἰνέσσει,
 Γαίης ἐν κλυθμώνι κακῶ δὲ ἐπ' ἐτέρπετο ἔργῳ
 Οὐρανὸς ἢ δὲ ὄντος συναχέσθαι Γαῖα πελώρη,
 Στεινομήνη· δολίλῃ δὲ κακῶν ἐπεφράσατο τέχνῃ.
 Αἶψα δὲ ποιήσασα γένος πολιῶν αἰδέμαντος,
 Τόξε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε πασι φίλοισιν.
 Εἶπε δὲ γαρσύνουσα, φίλον τετιμυμένη ἦτορ·
 Παιῖδες ἐμοὶ καὶ πατέρης αἰταοδαίε, αἳ κ' ἐθέλητε
 Πείθεσθαι, πατέρης γε κακῶν ποιήμεθα λάβειν.
 Ἡμετέρῃ. Πρώτῃ γὰρ αἰεκέα μήσατο ἔργα.
 Ὡς φάτο· τίς δὲ ἄρα πάντας ἔλεν θεός, ὃδὲ τις αὐτῶν
 Φθέγγετο. Θαρσύνουσα δὲ μέγας Κρόνῳ ἀγκυλομήτης
 Ἀψ' αὐτῆς μύθοισι παρσύνουσα μητέρα κεδνὴν
 Μῆτερ, ἐγὼ καὶ τὸ γ' ὑπαρχόμενόν τελέσσειμι
 Ἔργον. Ἐπεὶ πατὴρ γὰρ δυσωνύμῃ σὺν ἀλεγχέω
 Ἡμετέρῃ· παρσύνουσα γὰρ αἰεκέα μήσατο ἔργα.
 Ὡς φάτο· γήθησιν δὲ μέγα φρεσὶ Γαῖα πελώρη.
 Εἰσε δὲ μιν κρύψασα λόχῳ ἐνέδθηκε δὲ χεῖρ
 Ἀρπην καρχαρόδοντα· δόλον δὲ ὑπεδήλατο πάντα.
 Ἠλθε δὲ Νύκτ' ἐπ' αἶγαν μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ δὲ Γαίῃ

 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

Inaccessæ : capita vero unicuique quinquaginta

Ex humeris prognata erant super robustos artus.

Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.

Quotquot enim Tellure & Coelo procreati sunt,

Potentissimi (sunt) filiorum, à suo vero infestabantur parente

Ab initio. Et horum quidem ut quisque primum nascebatur,

Omnes occultabat, & in lucem non mittebat,

Terræ in latebris : malo autem oblectabatur opere

Coelus. Ipsa vero intus ingemiscebat Terra vasta,

Contristata : dolosam vero malamque excogitavit artem.

Statim vero cum procreasset genus cani ferri,

Fabricavit magnam falcem, edixit vero caris liberis.

Dixit autem animum addens, suo moerens corde :

Filii mei & patris nefarii, si volueritis

Parere, patris malam ulciscemur contumeliam

Vestri. Prior enim indigna machinatus est opera.

Sic dixit : illos vero omnes invasit metus, neque quispiam illorum

Locutus est. Confirmato animo tandem magnus Saturnus versutus

Rurfus verbis compellavit matrem venerandam :

Mater, ego certe hoc in me recipiens peragam

Facinus. Patrem enim detestabilem nihil curo

Nostrium. Prior enim foeda machinatus est opera.

Sic dixit : gavisâ est autem valde animo Tellus ingens.

Collocavit autem ipsum celans in insidiis : indidit vero manus

Falcem asperis dentibus : dolum autem adhibuit omnem

Venit autem Noctem inducens magnus Coelus : undique vero Telluri

Flagrans

Ιμείων φιλόπτος ἐπέχετο, καὶ ῥ' ἐτανύθη
 Πάντη. Ο δ' ἐκ λοχεοῖο παῖς ὠρέξατο χεῖρ
 Σκαῖν, δεξιτερῇ δ' πελώριον ἔλλαβεν ἄρπην,
 Μακρὴν, χαρχαρόντα, φίλη δ' ἀπὸ μῦθεα πατρὸς · 180
 Εὐσιμῶς ἤμισε, πάλιν δ' ἔρριψε φέρεας
 Εξοπίσω. Τὰ μὲν ἔπι ἐτώσια ἐκφυγε χειρός·
 Οἶσται γὰρ ῥα θάμνιες ἀπέστυθεν αἱματόεσσαι,
 Πάσας δέξατο Γαῖα. Περιπομφύων δ' ἐνιαυτῶν,
 Γένετ' Εὐρίνις τε κρατερὰς, μεγάλας τε Γίγαντας, 185
 Τάχῃσι λαμπομόντας, δόλιχ' ἔλχεα χερσὶν ἔχοντας,
 Νύμφας δ' αἰς Μελίας καλέεσθ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Μῦθεά δ' ὥς τὸ παῖτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι,
 Κάββαλ' ἀπ' Ἠπείργιο πολυκλύσῳ ἐνὶ Πόντῳ,
 ὧς φέρετ' ἀμπέλαιον παλιν χροῖον ἀμφὶ δ' λευκὸς 190
 Ἀφρὸς ἀπ' ἀθανάτων χροὸς ὤρνετο· τῷ δ' ἐνὶ κέρει
 Εὐρέφθη παῖτον δ' Κυθήριοι ζαθέοισιν
 Ἐπλετο· ἐνθ' ἔπειτα παῖρρυτον ἵκετο Κύπρον.
 Ἐκ δ' ἔβη αἰδοῖη καλὴ θεός· Ἀμφὶ δ' ποίη
 Ποσσὶν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν αἰέετο· τίμω δ' Ἀφροδίτῃ, 195
 Ἀφρογυῇ τε θεῶν, καὶ εὐσέφανον Κυθήριαν
 Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι, ἔνεκ' ἐν ἀφρῷ
 Θρέφθη ἄπαρ Κυθήριαν, ὅτι παρθενεύσε Κυθήρις·
 Κυπρογυῇ δ' ὅπ' γέντο πολυκλύσῳ ἐνὶ Κύπρῳ,
 Ἡδὲ φιλομῦθεα, ὅπ' μῦθεον ἐξεφάνθη. 200
 Τῇ δ' Εὐφροῖ ὠμάρησε, καὶ Ἰμερὸς ἔσπετο χαλὸς,
 Γενομένη τὰ παῖτα, θεῶν τ' ἐς φύλον ἴση.

Flagrans desiderio concubitus incumbibat, & sane extensus est
 Passim. Ex insidiis autem filius petiit manu
 Sinistra, dextra vero immanem cepit falcem,
 Longam, asperos dentes habentem, sui que genitalia patris
 Festinanter demessuit, rursusque abiecit ut ferrentur
 Pone. Illa quidem non incassum elapsa sunt manu:
 Quotquot enim guttæ proruperunt cruentæ,
 Omnes suscepit Terra. Volventibus autem annis,
 Produxit Erinnyasque validas, magnosque Gigantes
 Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:
 Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram:
 Testiculique, postquam ut prius (*sc.* dictum) resectos ferro
 Projecerat è continenti undis agitatum in pontum,
 Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca vero alba
 Spuma ab immortali corpore oriebatur: in ea autem puella
 Innutrita est: primum vero ad Cythera divina
 Vehebatur, inde tum circumfluam pervenit ad Cyprum.
 Prodiit vero veneranda formosa Dea: circum vero herba
 Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditen autem ipsam,
 Spuma progeneratam Deam, & decoram pulcris fertis Cytheream,
 Nominant tam Dii quam homines: eo quod in spuma
 Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cythera:
 Cyprigenam vero, quod nata sit undosa in Cypro:
 Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit.
 Hanc vero Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
 Natam primum, & Deorum ad cœtum euntem.

Ταῦτίων δ' ἔξ ἀρχῆς πρὶν ἔχει, ἠδὲ λείλοιχε
Μοῖραν ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Παρθενίς τ' ὀάρας, μειδήματά τ', ἔξαιπάς τε,
Τέρψιν τε γλυκερίῳ, Φιλόππῳ τε, μελιχλίῳ τε.

205

Τὸς ὃ πατὴρ Τιτίῳας ὀπίκλῃσιν καλέεσκεν,
Παῖδας νεικέων μέγας Οὐρσενός, ἐς τέκεν αὐτός·
Φάσκε ὃ, πταίνοντας ἀτασθαλίῃ μέγα ῥέξαι
Εργον, τοῖο δ' ἔπειτα πῶς μετόπισθεν ἔνεαδ·
Νύξ δ' ἔτεκε συζυγὴν τε Μόρῃν, καὶ Κῆρσι μέλαιναν,
Καὶ Θάνατον· τέκε δ' Ὑπνον· ἔπικτε ὃ Φύλῃν Οὐνείρων,
Οὔτινι κοιμηθεῖσσι θεὰ τέκε Νύξ ἐρεβενή.

210

Δάτερσιν αὖ Μῶμον, καὶ Οἰζυνὸν ἀλγυνόεσσιν·
Εσπερίδας δ', αἷς μῆλα πέτρῳ κλυτῇ Λυκάωνοιο
Χρύσα καλὰ μέλῃσι, φέροντά τε δένδρεα χερσὶν·
Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγένετο νηλεοποιῖνες,
Κλωθώ τε, Λάχεσσι τε, καὶ Ἀτρεσπον, αἵτε βροτοῖσι
Γεινομύθοισι διδῶσιν ἔχειν ἀγαθόν τε, κακὸν τε,
Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παρδαιβαυῖας ἐφείπουσσι,
Οὐδέποτε λήγῃσι θεῶν δεινοῖο χόλοιο,

215

220

Πρὶν γ' ἄπο τῆς δώωσι κακῶν ὅπιν ὅστις ἀμάρτη.
Τίκτε ὃ καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,
Νύξ ὅλη. Μετὰ τούτ' Ἀπάτιον τέκε, καὶ Φιλόππῳ,
Γῆρας τ' ἐλόμῃσιν, καὶ Ερεν τέκε καρτερόθυμον.
Αὐτὰς Ερεν συζυγὴν τέκε καὶ Πόνον ἀλγυνόεντα,
Λήθη τε, Λιμόν τε, καὶ Ἀλγέα δακρυόεντα,
Υσμίναν τε, Φόνος τε, Μάχας, Ἀναφροτασίας τε,

225

Νείκεά

Hunc vero ab initio honorem habet, atque fortita est
Sortem inter homines & immortales Deos,
Virgineas confabulationes, & risus, & deceptiones,
Obleſtationemque ſuavem, & amorem, blanditiasque.

Illos vero pater Titañas cognomento vocabat,
Filios objurgans magnus Cœlus, quos genuit ipſe.
Diſtitabat porro, pœnas ſumentes ex protervia magnum patraſſe
Facinus, cujus deinceps ultio in poſterum futura ſit.
Nox præterea peperit odioſum Fatum, & Parcam atram,
Et Mortem: peperit etiam Somnum: peperit vero agmen Somniorum,
Quæ nulli miſta Dea peperit Nox obſcura.

Rurſum poſtea Momum, & Ærumnam dolore plenam,
Heſperidesque, quibus mala trans inclytum Oceanum
Aurea pulchra curæ ſunt, fragiferæque arbores,
Et fatales Deas & Parcas genuit immites,
Clothoque, Lacheſinque, & Atropon, quæ mortalibus
Naſcentibus dant habendum bonumque malumque,
Quæque hominumque Deorumque delicta perſequentes,
Nunquam deponunt Deæ vehementem iram,
Priuſquam ab illo ſuſſerint gravem pœnam, quiſquis peccarit.
Peperit præterea & Nemefin, cladem mortalibus hominibus,
Nox pernicioſa: poſt hanc Fraudem enixa eſt, & Concubitum,
Seniumque noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
Ceterum Contentio odioſa peperit quidem Laborem moleſtum,
Oblivionemque, Famemque, & Dolores lacrymabiles,
Pugnaſque, Cædeſque, Prælia, Strageſque virorum,

Νείκεά τε, Ψευδέας τε Λόγους, Αμφιλογίας τε,
Δυσνομίην, Ατλήν τε, σωήθεας ἀλλήλοισιν.

230

Ορκον δ', ὃς δὴ πλείον ὀπτηθόντες ἀνθρώπους

Πημαίνῃ, ὅτε κέν τις ἐκὼν ὀπίορκον ὁμόσῃ·

Νηρέα τ' ἀΨευδέα καὶ ἀληθέα γέναιτο Πόντος,

Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ χαλὰςσι χέρσιντα,

Οὔτεκα νημερτής τε καὶ ἥπιος· ὁδὲ θεμισέων

135

Λήγῃ), ἀλλὰ δίκεμα καὶ ἥπια δήνεα αἶδεν.

Αὖτις δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγνώορα Φόρκιν,

Γαίῃ μεσγόμενους, καὶ Κητῶ καλλιπάρηον,

Εὐρυβίην τ' ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν.

Νηρῆος δ' ἐγένοντο μεγάρτα τέκνα θεῶν

240

Πόντῳ ἐν ἀπρυγέτῳ, καὶ Δωρίδ' ὑπὸ κόμοιο,

Κέρης Ωκεανοῖο τελλέεντος ποταμοῖο,

Πρωτῶ τ', Εὐκράτη τε, Σαώ τ', Αμφιτείτῃ τε,

Εὐδώρῃ τε, Θέτις τε, Γαλήνῃ τε, Γλαύκῃ τε,

Κυμοδόῃ, Σπειῶ τε, Θοῇ, Θαλίῃ τ' ἐρέεσσα,

245

Καὶ Μελίτῃ χαρίεσσα, καὶ Εὐλιμνῇ, καὶ Αἰγαίῃ,

Πασίτῃ τ', Ερετῶ τε, καὶ Εὐνείκῃ ῥοδόπηχος,

Δωτῶ τε, Πρωτῶ τε, Φέρυσσά τε, Διωμαμνῇ τε,

Νησαίῃ τε, Ἐκταίῃ, καὶ Πρωτομέδεια,

Δωρεῖς, Ἐπανόπῃ, καὶ Διειδῇς Γαλάτεια,

250

Ἰπποδόῃ τ' ἐρέεσσα, καὶ Ἰπποιοῇ ῥοδόπηχος,

Κυμοδόκῃ δ', ἥ κύματ' ἐν ἡεροειδέϊ πόντῳ,

Πνοιάς τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυματολήγῃ,

Ρεῖα πρηνῇ, καὶ εὐσφύρῳ Αμφιτείτῃ·

Κυμῶ

Jurgiaque, mendacesque Sermones, Disceptionesque,
 Legum contemptum, Noxamque, familiares inter sese:
 Jusjurandumque quod plurimum terrestres homines
 Lædit, quando quispiam volens pejeraverit:
 Nereumque alienum à mendacio, & veracem genuit Pontus,
 Maximum natu filiorum: sed vocant senem,
 Eo quod verus atque placidus: nec juris & æqui
 Obliviscitur, sed justa & moderata judicia novit.
 Deinde rursus Thaumantem magnum & fortem Phorcyn,
 Terræ commistus, & Ceto formosam,
 Eurybiamque ferreum in pectore animum habentem.
 Ex Nereo porro prognatæ sunt perquam amabiles filiæ Dearum
 Ponto in infructuoso, & ex Doride pulcra,
 Filia Oceani ultimi fluvii,
 Protoque, Eucrateque, Saoque, Amphitriteque,
 Eudoraque, Thetisque, Galeneque, Glauceque.
 Cymothoë, Spioque, Thoë, Thaliaque jucunda,
 Et Melita gratiosa, & Eulimene, & Agave,
 Pasitheaque, Eratoque, & Eunice roseis lacertis prædita,
 Dotoque, Protoque, Pherusaque, Dynameneque,
 Nesæaque, & Actæa, & Protomedia,
 Doris, & Panope, & speciosa Galatea,
 Hippothoëque amabilis, & Hipponoë roseis lacertis prædita,
 Cymodoceque, quæ fluctus in obscuro ponto,
 Et flatus vehementium ventorum, una cum Cymatolege,
 Facile mitigat, & cum pulcros talos habente Amphitrite:
 Cymoque,

Κυμώ τ', Ηϊόνη τε, εὐσέφηνός θ' Αλμυήδη,
 Γλαυκονόμη τε Φιλομμειδής, καὶ Ποιτοπόρεια,
 Λαιαγόρη τε, καὶ Εὐαγόρη, καὶ Λαομέδεια·
 Πελλωλόμη τε, καὶ Αυτονόη, ἔς Λυσιάναιον,
 Εὐάρνη τε Φυλὴ τ' ἔρατῃ, ἔς εἶδ' αἰμωμῶ·
 Καὶ Ψαμμάδῃ χαλκίοντα δέμας, δῖη τε Μενίππῃ·
 Νησώ τ', Εὐπόμπῃ τε, Θεμιστώ τε, Περωνή τε·
 Νημερτὴς θ', ἥ πατρὸς ἔχ' νόον ἀθανάτοιο.
 Αὐτὰρ ἤ Νηηΐδ' αἰμύμοισι δ' ἐξεγρόντο
 Κῆραι πεντήκοντα, αἰμύμονα ἔργ' εἰδῆαι.
 Θαύμας δ' Ὀκεανοῖο βαθυρρέϊταιο δῖα τέρατα
 Ηγάγετ' Ηλέκτριον. Ἡ δ' ὠκείαν τέκεν Ἰον,
 Ηὔκόμες θ' Ἀρπύρας, Ἀελλώ τ', Ὠκυπέτιον τε,
 Αἶ ῥ' ἀνέμων πνοῖσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἔπονται,
 Ὠκέης πλερύγεσσιν· μετὰ χρόνῳ γὰρ ἴαλλον.
 Φόρκυι δ' αὖ Κητὴ Γεραίᾳ τέκε καλλιπάρῃ,
 Ἐκ γενεῆς πολιᾶς, τὰς δὴ Γραίᾳ καλέουσι
 Ἀθάνατοί τε θεοὶ, χαμαὶ ἐρχόμεναί τ' ἀνθρώποι.
 Περφρηδὴ τ' εὐπεπλον, Εὐρώ τε κροκόπεπλον,
 Γοργὸς θ', αἱ ναῖσαι πέριον κλυτὴ Ὀκεανοῖο,
 Ἐχελὴ πρὸς νυκτὸς ἵν' Ἐσπερίδης λευγρόφωνοι,
 Σφεινώ τ', Εὐρυάλη τε, Μένεσσι τε λυγροὶ παθῆσαι.
 Ἡ δ' ἔπειτα θνητὴ, αἱ δ' ἀθάναται καὶ ἄγνη
 Αἰ δύο· τῇ δ' μὴ πῦρ ἐλέξατο Κυσκοχαίης
 Ἐν μαλακῷ λευκῶνι, καὶ ἀνέστην εἰσαενοῖσι.
 Τῆς δ' ὅτε δὴ Πηγεῦς κεφαλῇ ἀπεδεφοτόμηναι,

255

260

265

270

275

280

Εξέ-

Cymoque, Eioneque, pulchreque coronata Halimede,
 Glauconomeque hilaris, & Pontoporia,
 Liagoreque, & Euagore, & Laomedia :
 Polynomeque, & Autonoe, & Lysianassa,
 Euarneque tam indolis gratæ, quam inculpata formæ.
 Et Psamathe decora corpore, divinaque Menippe :
 Nefoque, Eupompeque, Themistoque, Pronoeque,
 Nemertesque, quæ patris habet animum immortalis.
 Hæ quidem ex Nereo inculpato procreatae sunt
 Filiae quinquaginta, inculpata opera callentes.
 Thaumases vero Oceani profundissimæ filiam
 Duxit Electram. Hæc autem celerem peperit Irim
 Pulchricomasque Harpyias, Aëolloque, Ocypetenque,
 Quæ ventorum flamina, & aves adsequuntur
 Pernicibus alis. Sublimes enim volitant.
 Phorco post hæc Ceto Græas peperit formosa,
 A partu canas, quas ob id Græas vocant
 Immortalesque Dii, humique incedentes homines.
 Pephredoque pulchro peplo, Enyoque croceo peplo,
 Gorgonesque, quæ habitant trans celebrem Oceanum,
 In extrema parte ad noctem : ubi Hesperides argutæ,
 Sthenoque, Euryaleque, Medusaque gravia perpeffa.
 Ipsa erat mortalis, ast aliæ immortales, & senio non obnoxia
 Duæ : cum una concubuit cœrulea cæsarie Neptunus
 In molli prato, & floribus vernis.
 Ejus autem Perseus caput cum amputasset,

Exfiliit

Εξέδοξε Χρυσάωρ τε μέγας, ἢ Πήγασος ἵππος.
 Τῷ μὲ ἐπώνυμον ἴω, ὅτ' ἄρ' Ωκεθυῖ παρὶ πηγάς
 Γενεῖτο, ὃδ' ἄορ χεύσειον ἔχεν μὲν χερσὶ φίλησι.
 Χ' ὦ μὲν δ' ἀποπλάμυθον, παρ' ὀλίπων χθόνα μητέρα μύλων,
 Ἰκετ' ἐς ἀθανάτας· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει, 285
 Βρογτίλῳ τε Σεροπλίῳ τε φέρον Διὶ μῆλιόεντι.
 Χρυσάωρ δ' ἔτεκε Τρωάδελον Γηρυονῆα,
 Μιχθεῖς Καλλιερῆ κέρη κλυτῷ Ωκεθυοῖο.
 Τὸν μὲν ἄρ' ἔξενάειξε βίη Ηρακλεΐη,
 Βασί παρ' εἰλιπόδεσσι, παρ' ὤρυτῳ ἐν Ερυθείῃ· 290
 Ἡματι παρ', ὅτε πρὶ βῆς ἦλθον δὲρυμετώπας
 Τίρυνθ' εἰς ἱερὴν, Λαβὰς πόρθην Ωκεθυοῖο,
 Ορθρον τε κτείνας, ἔβηκόλον Εὐρυτίωνα,
 Σταθμῷ ἐν ἡέρειντι, πέριλῳ κλυτῷ Ωκεθυοῖο.
 Ἡ δ' ἔτεκε ἄλλο πέλωρον, ἀμύχανον, ἐδὲν εἰοικὸς 295
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, ἐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Σπῆϊ ἐνὶ γλαφυρῷ, θείῳ κρατερόφρον' Εχθόαν·
 Ἡμῶν μὲ νύμφῳ ἐλικώπιδά, καλλιπάεινον,
 Ἡμῶν δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινὸν τε μέγαν τε,
 Ποικίλον, ὠμῆϊν, ζαθέης ὑπὸ κούρῃσι γαίης. 300
 Εἴθα δέ οἱ σπέσθ' ὅστις κείτω, κοίλῃ ὑπὸ πέτρῃ,
 Τηλὲς ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·
 Εἴθ' ἄρα οἱ δάσσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν.
 Ἡ δ' ἔρυσ' ἐν Αἰμόμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρῇ Εχθόνα,
 Αἰάνατ' ὠμῆϊν ἔα γήρατ', ἡμῶν πάντα. 305
 Τῇ δ' Τυφάονά φασι μιγήμεναι ἐν φιλόπῃ,

Exfiliit Chrysaor magnus, & Pegasus equus.

Huic quidem cognomen erat, quod Oceani apud fontes

Natus esset; ille vero enssem aureum tenebat manibus charis.

Et ille quidem cum avolasset, relicta terra matre malorum,

Pervenit ad immortales: Jovis vero in domo habitat,

Tonitruque & fulgur ferens Jovi prudenti.

Chrysaor porro genuit tricripitem Geryonem,

Mistus Calliroæ filia nobilis Oceani.

Illum quidem armis exuit Hercules,

Boves apud flexipedes, circumflua in Erythia:

Die illo cum boves egit latas frontes habentes

Tirynthum in sacram, cum trajecisset Oceanum,

Orthroque interfecto, & bubulco Eurytione,

Stabulo in obscuro, trans inclytum Oceanum.

Ipsa insuper peperit aliud monstrum, ingens, nihil simile

Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,

Specu in concavo, divinam animo infracto Echidnam:

Dimidiam nympham, nigris oculis, pulchris genis,

Dimidiam item ingentem serpentem, horrendumque & magnum,

Varium, crudivorum, divinæ sub cavernis terræ.

Illic vero ei specus est in imo, cava sub petra,

Procul ab immortalibusque Diis mortalibusque hominibus:

Ibi sane ei destinarunt Dii inclytas domos incolere.

Atque coërcebatur apud Syros sub terra tetra Echidna,

Immortalis nympa & senii expers, diebus omnibus.

Huic Typhaonem aiunt mistum esse concubitu,

Δεινὸν θ', ὑβρίσῃν τ' ἀνέμων, ἐλαϊώπιδι κέρε.
 Ἡ δ' ὑποκμοσμενὴν τέκετο κρατερὸς Φορβία τέκνα.
 Ορστρον γὰρ κορστρον κλυῖα ζείνατο Γηρυονῆϊ,
 Δούτερον αὖτις ἐπικτεν ἀμύχανον, ἔστι Φατειόν,
 Κέρβερον ὠμητήν, Αἶδεω κλυῖα χαλκεόφωνον,
 Πεντηκονταχάρελνον, ἀναιδέα τε κρατερόν τε.
 Τὸ τρίτον, Ὑδρίω αὖτις ἐζείνατο λυγρὸν εἶδῃσαν
 Λεοναίω, λυὸν θρέψε θεὰ Λουκώλενθ' Ἡσθ,
 Ἀπλητον κοτέεσσι βίη Ἡρακληΐην.
 Καὶ τὴν μὲν Διὸς υἱὸς ἀνέχετο νηλεὲς χαλκῷ,
 Ἀμφιτρωνιάδης, σὺν ἀντιφύλῳ Ἰολῶϊ,
 Ἡρακλῆς, βελήσιν Ἀθηναίης Ἀγέλης.
 Ἡ δ' Χίμαρα ἐπικτε, πένεθ' ἀμυμμάκετον πῦρ,
 Δεινὴν τε, μεγάλην τε, ποδώκεά τε, κρατερὴν τε.
 Τῆς δ' ὡς περὶ κεφαλῇ, μία γὰρ, χαρπυῖο Λέοντ'·
 Ἡ δ' ἡμιόνης, ἡ δ' ὄφις, κρατεροῖο δράκοντ'·
 Πρὸς δὲ Λέων, ἔσπινεν ὁ δράκων, μέσση δ' ἡμιόνης,
 Δεινὸν δ' ὑποπνέεσσι πύρεθ' ἑμὴν αἰδομένηοι.
 Τὴν γὰρ Πήγασος ἔειλε, ἱεράλῳς Βελλεροφόντης.
 Ἡ δ' ἄρα Φίχ' ὀλοὴν τέκε, Καρμείωσιν ὀλεστρον,
 Ορστρον ὑποδμηγεῖσσι Νεμειῶν τε Λέοντι,
 Τὸν ῥ' Ἡρμῆς θρέψασσι, Διὸς κλυῖα κορσάκοις,
 Γενοῖσιν χατέναοσε Νεμείης, πῆμ' αὐθρόποις.
 Ἐνθ' ἄρ' οὐχ' οἰκέων, ἐλεφαίρετο Φῦλ' ἀνθρώπων,
 Κοιρανέων Τριτοῖο, Νεμείης, ἠδ' Ἀπείαντ'·
 Ἀλλὰ ἐῖς ἐδάμασσε βίης Ἡρακληΐης.

Vehementem, & violentum ventum, nigris oculis decoræ puellæ.
 Illa vero gravida facta peperit fortes filios.
 Orthrum quidem primo canem peperit Geryoni.
 Iterum secundo edidit partu imensum, dirum,
 Cerberum crudivorum, Platonis canem ænea voce,
 Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
 Tertio, Hydram rursus genuit perniciosam
 Lernæam, quam enutrivit Dea albis ulnis Juno,
 Implacabiliter irascens Herculi.
 Ac illam quidem Jovis filius occidit sævo ferro
 Amphitryoniades, cum bellicoso Iolao,
 Hercules, ex consiliis Minervæ Ageleæ.
 Tum ipsa Chimæram peperit, spirantem terribilem ignem,
 Trucemque, magnamque, pernicemque, validamque.
 Illius erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
 Alterum capellæ, tertium vero serpentis robusti draconis.
 Ante leo, pone vero draco, in medio autem capra,
 Horrende efflans ignis vim ardentis.
 Hanc quidem Pegasus occidit, & strenuus Bellerophontes.
 Illa fane Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciens,
 Ab Orthro compressa; Nemeæumque leonem,
 Quem Juno cum enutrivisset, Jovis veneranda uxor,
 In collibus collocavit Nemeæ, cladem hominibus.
 Ibi fane hic commorans, damno afficiebat homines,
 Dominans Treto, Nemeæ, atque Apefanti.
 Sed ipsum robustus domuit Hercules.

Κητῶ δ' ὀπλότατον, Φόρκυϊ Φιλότῃ μιγείσας,
 Γένεατο δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κεύθεσι γαίης
 Πείρασιν ἐν μεγάλοις παγχεύσας μῆλα φυλάσσει. 335
 Τῷτο μὲν ἐκ Κητῆς καὶ Φόρκυν θ' ἥνυσ' ἐστὶ.
 Τηθύς δ' Ὀκεανῷ ποταμῆς τέκε δινῆεντας,
 Νείλόν τ', Αλφειὸν τε, καὶ Ηλεδανὸν βαθυδίνην,
 Στυμφόνα, Μαίσκηδ' ἔν τε, καὶ Ἰσθρὸν καλλιῖνόν τε,
 Φαῖόν τε, Ρῆσόν τ', Αχελῷον δ' ἐνυδρίν τε, 340
 Νέασον τε, Ρόδιον θ', Αλιακμονά θ', Ἐπιάπορ' ἔν τε,
 Γρήνικόν τε, καὶ Αἴσσηπον, θ' ἑὸν τε Σιμῶντα,
 Πλωειόν τε, καὶ Ερμον, εὐρρείτῃ τε Καίικον,
 Σαλγαειόν τε μέγαν, Λαδωναί τε, Παρτηνίον τε,
 Εὐλιών τε, καὶ Αἰδησκον, θ' ἑὸν τε Σχάμανδρον. 345
 Τίκτε δ' ὕδατέων ἱερὸν ἥνυσ', αἱ κ' ἔχουσιν
 Ἄνδρας κρείττους, Απόλλωνι ξυμὸν ἄνακτι,
 Καὶ ποταμοῖς· ταῦτ' ἔν Διὸς πάρα μοῖραν ἔχουσι.
 Πειθῶ τ', Αδμήτῃ τε, Ἰάνθῃ τ', Ηλέκτῃ τε,
 Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, καὶ Οὐρανίῃ θεοειδῆς, 350
 Ἰππῶ τε, Κλυμμένη τε, Ροδίᾳ τε, Καλλιρρόῃ τε,
 Ζωξῶ τε, Κλυτίῃ τε, Ἰδυᾷ τε, Πασιδῶν τε,
 Πληξάωρ' τε, Γαλαξάωρ' τ', ἑρατὴ τε Διώνη,
 Μηλόβοσις τε, Θόῃ τε, καὶ Διειδῆς Πολυδώρη,
 Κερκηῖς τε Φυλῶ ἑρατῇ, Πλατῶν τε βοώπις, 355
 Περγηῖς τ', Ἰάνειρος τ', Αχάρῃ τε, Ξάνθῃ τε,
 Πετρεαίῃ τ' ἐργέσας, Μενεαδῶ τ', Εὐρώπῃ τε,
 Μῆτις τ', Εὐρυνόμῃ τε, Τελεαδῶ τε κροκόπεπλ'·

Κελσίν

Ceto vero minimum natu, cum Phorcyne concubitu mista,
Peperit sævum serpentem, qui obscuræ in latibulis terræ
Finibus in amplis aurea mala custodit.

Hæc quidem Cetus & Phorcynis sôboles est.

Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa,
Nilumque, Alpheumque, & Eridanum profundos vortices habentem,
Strymonem, Mæandrumque, & Istrum pulchrisuum,
Phasinque, Rhesiumque, Acheloum limpidum,
Nessumque, Rhodiumque, Haliacmonemque, Heptaporumque,
Granicumque, & Æsepum, divinumque Simoënta,
Peneumque, & Hermum, amœneque fluentem Calcum,
Sangariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,
Euenumque, & Ardescum, divinumque Scamandrum.

Peperit quoque filias sacras, quæ per terram

Viros tondent, una cum Apolline rege,

Et fluminibus: hanc vero à Jove sortem habent.

Pithoque, Admeteque, Iantheque, Electraque,

Dorisque, Prymnoque, & Urania forma Deam referens,

Hippoquæ, Clymeneque, Rhodiaque, Calliroëque,

Zeuxoque, Clytieque, Idyiaque, Pasithoëque,

Plexaureque, & Galaxaure, amabilisque Dione,

Melobosisque, Thoëque, & venusta Polydora,

Cerceisque indole amabilis, Plutoque magnis oculis,

Perfeisque, Ianiraque, Acasteque, Xantheque,

Petræaque amabilis, Menesthoque, Europaque,

Metisque, Eurynomeque, Telesthoque croceo peplo :

Chri-

Κελσὶν τ', Ἀσπὶ τε, καὶ ἱμερόεσσα Καλυψώ·
 Εὐδωρή τε, Τύχη τε, ἔς Ἀμφιφρῶν, Ωκυρόη τέ·
 Καὶ Στυξ, ἣ δὴ σφέων παρφερεσάτη ὄσιν ἀπαυσέων.
 Αὐταὶ δ' Ὀκεανῷ καὶ Τηθύῳ ὄξε γένοντο
 Πρεσβύται) κῆραι· πολλάί γε μὴ εἰσι ἔς ἄλλα.
 Τρεῖς γὰρ χύλαι εἰσι τανύσφυροι Ὀκεανίνας,
 Αἱ ῥα πολυσπερές γαῖαν καὶ βόηθεα λίμνης
 Πάντη ὁμῶς ἐφέπασα, θεῶν αἰγλαὰ τέκνα.
 Τόσσοι δ' αὖθ' ἔτρεφον ποταμοὶ καὶ μαχηδοὶ ῥέοντες,
 Υἱέες Ὀκεανῷ, τῆς γένετο πότνια Τηθύς·
 Τῶν ὄνομα δ' ἄρα λέον πάντων βροτῶν ἀνδρῶν ἐνίαπειν·
 Οἱ δ' ἔχαστοι ἴσασιν οἱ ἂν πωλεναετώωσι.
 Θεία δ' Ἡελίου τε μέγαν, λαμπρὸν τε Σελήνῳ,
 Ἡῶθ', ἣ πάντεσσιν ὄπασσεν ὁπλοοῖσι φαεινῇ,
 Ἀθανάτοισ τε θεοῖς τοῖς ἑρῶν δόρυ μὲν ἔχουσι,
 Γένεθ', ὑποδμηθεῖσ' Ἰφιδίῳ ἐν φιλότῃ.
 Κρίω δ' Εὐρυβίη τέκτει, φιλότῃ μιγῆσαι,
 Ἀστραῖον τε μέγαν, Πάλλαντά τε, διὰ θεῶν,
 Πέρσιω θ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδωσύνῃσιν.
 Ἀστραῖω δ' Ἡὼς ἀνέμῃς τέκε καρτερὰ δύμῃς,
 Ἀργέλιω Ζέφυρον, βορέαν τ' αἰφροκέλδουσαν,
 Καὶ Νότον, ἐν φιλότῃ θεῶν θεὰ δῖνῃθ' εἶσα.
 Τὴς δ' μετ' ἀστέρων τέκτει Εὐσφύρον ἡελυγμένα,
 Ἀστρα τε λαμπετόωντα παρ' ἑρῶν ἐξεφάνη).
 Στυξ δ' ἐκ' Ὀκεανῷ θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγῆσαι,
 Ζῆλον καὶ Νίκην καλλίσφυρον ἐκ μεγάρεσι,

Καὶ

Crisiëque, Asiaque, & amabilis Calypso:

Eudoreque, Tycheque, & Amphiro, Ocyroeque:

Et Styx, quæ ipfarum excellentissima est omnium.

Atque hæ Oceano & Tethye prognatæ sunt

Grandiores natu filia; multæ quidem sunt & aliæ.

Ter mille enim sunt pulchræ filia; Oceani,

Quæ fane dispersæ terram & profunditates lacus

Passim pariter incolunt, Dearum splendida proles.

Tot rursus alii fluvii cum strepitu fluentes,

Filii Oceani, quos peperit veneranda Tethys:

Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui;

Sed singuli noverunt, quicumque circum habitant.

Thia præterea Solemque magnum, lucentemque Lunam,

Auroramque, quæ omnibus terrestribus lumen præbet,

Immortalibusque Diis qui cælum latum tenent,

Peperit, congressa cum Hyperione in concubitu.

Crio autem Eurybia peperit, concubitu mista,

Astræumque magnum, Pallantemque, præstantissima Dearum,

Perfenque, qui etiam omnes præcellebat peritia.

Astræo vero Aurora ventos peperit validos,

Argesten Zephyrum, Boreamque velocem,

Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congressa.

Post hos vero Aurora stellam peperit Luciferum mane genita,

Astræque fulgentia quibus cælum cinctum est.

Styx vero peperit Oceani filia, Pallanti mista,

Zelum & Nicen formosam in ædibus,

Et

Καὶ Κράτῳ, ἠδὲ Βίλῳ, αἰεδείκετα γείνατο τέκνα,

385

Τῶν οὐκ ἔς' ἀπάνδρῳ Διὸς δόμῳ, ἔδδ' ἐδρη,

Οὐδ' ὁδός, ὅππῃ μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονεύῃ·

Ἀλλ' αἰεὶ πρὶν Ζηνὶ βαρυκτύπῳ ἐδριόων·

Ὡς γὰρ ἐβέβλυσσε Στυγὲς ἄφθιτῳ, Ωκεανίνῃ,

Ἡματι τῷ, ὅτε πάντας Ολύμπῳ ἀσερῃπῆτης

390

Ἀθανάτης ἐκάλεσσε θεὸς ἐς μακρὸν Ὀλυμπον.

Εἶπε δ', ὅς αὖ μιν εἶο θεῶν Τιτῆσι μάχῃτο,

Μὴ πιν' ἀπορραίσειν γεράων, τιμῶν δ' ἔχαστον

Εξέρμῃ λυὲ τοπαρῳ γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Τὸν δ' ἔφαθ', ὅστις ἄπμῳ ὑπὸ Κρόνῳ ἠδ' ἀγέραςτος,

395

Τιμῆς ἢ γεράων ὑπεβησέμῃ ἢ θεμῆς ὅσῃ.

Ἠλθε δ' ἄρα παρῳ Στυγὲς ἄφθιτῳ. Οὐλυμπόν δέ

Συὺ σφοῖσι παῖδεσσι, φίλῃς ἀφ' μῆδεα πατρὸς.

Τινὲν δ' Ζεὺς τίμησε, παρῳ δ' ὅσῃ δῶρα ἔδωκεν.

Αὐτῷ μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμεναι ὄρεον,

400

Παῖδας δ' ἡμάτῃ πάντα ἐς μετὰναιέας εἶναι.

Ὅς δ' αὖτως πάντεσσι ἀφ' ἀμπερὲς, ὥσπερ ὑπῆρθε,

Εξετέλεσθ'· αὐτὸς δ' ἐμέγα κρατεῖ, ἠδὲ ἀνάσσει.

Φοίβῃ δ' αὖ Κοίῃς πολυήρατον ἦλθεν ἐς Διὶν.

Κυοσαμνὴν δ' ἥπειτα θεὰ θεῶν ἐν Φιλόπῃ,

405

Λητῷ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ,

Ἡπιον ἀνθρώποισι ἢ ἀθανάτοισι θεοῖσι,

Μείλιχον εἰς δαρκῆς, ἀθανάτων ἐντὸς Ολύμπῳ.

Γείνατο δ' Ἀσερίῳ Διώνυμον, λυὲ ποτε Πέρσης

Ἠγάγετ' ἐς μέγα δῶμα, φίλῃν κεκληῖσθαι ἀκοίτην.

410

H

Et Robur, atque Vim, præclaros peperit filios,
 Quibus non est seorsim à Jove domus, nec ulla sedes,
 Neque via, qua non illis Deus præit:
 Sed semper apud Jovem graviter tonantem sedem habent.
 Sic enim consuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
 Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
 Immortales vocavit Deos ad latum Olympum.

- o Dixit autem, quod quisquis una secum Deorum contra Titanas pugnet,
 Nulli se adepturum præmia, sed honorem quemque
 Habiturum, quem antea inter immortales Deos.
 Illum etiam dixit, qui honoris expers fuerit sub Saturno & immunis,
 Ad honores ac præmia provecturum ut æquum est.
 Venit autem prima Styx incorruptibilis in Olympum
 Cum suis filiis, sui per consilia patris.
 Illam vero Jupiter honoravit, eximia quoque dona dedit.
 Eam enim constituit Deorum magnum ut sit jusjurandum,
 Filii autem diebus omnibus sui inquilini ut sint.
 Similiter etiam omnibus prorsus, sicuti pollicitus erat,
 Perfecit: ipse autem præpotens est, atque imperat. . .
 Phoebe porro Coei perjucundum venit ad torum;
 Gravida vero facta deinde Dea Dei in concubitu,
 Latonam cæruleo peplo peperit blandam semper,
 Mitem hominibus atque immortalibus Diis,
 Suavem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
 Peperit insuper Asteriam claram, quam olim Perfes
 Duxit in amplam domum, sua ut esset uxor.

Η δ' ὑποκυσαμένη Εχάτιω τέκε, τὴν παρὰ πάντων
 Ζῴης Κρονίδης ἤμισσε· πόρεν δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα,
 Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 Η δ' καὶ ἀσεργέντη ὑπὸ Οὐρανῷ ἔμμορε τιμῆς,
 Αἰθανάτοισ τε Θεοῖσι τετιμῆρη βῆσι μάλιστα.
 Καὶ γὰρ νῦν ὅτε περ τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
 Εξδὼν ἱερὰ χαλὰ κτ' νόμον ἰλάσκηται,
 Κικλήσκῃ Εχάτιω πολλὴν τέ οἱ ἔσπετο τιμὴν
 Ρεῖα μάλ', ὣς παρὰ φρεσὶν γε θεὰ ὑποδέξεται δὴ χάρις.
 Καὶ τε οἱ ὄλβον ὀπάζοι· ἐπεὶ δυνάμεις γε πάρεσιν.
 Οὔσσι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξερχόμενοι,
 Καὶ τιμὴν ἔλαχον, τέττων ἔχον αἵσαν ἀπάντων.
 Οὐδέ τι μιν Κρονίδης ἐβίησατο, οὐδέ τ' ἀπύρρα
 ὄσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μὲν παρτέρεσσι θεοῖσιν.
 Ἀλλ' ἔχον ὡς τὸ παρῶν ἀπ' ἀρχῆς ἐπλετο δασμός.
 Οὐδ' ὅπιν μενοχμῆς, ἥσων θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
 Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ ἑρμανῶ, ἠδὲ θαλάσῃ.
 Ἀλλ' ἐπὶ καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζῴης τίει αὐτῶν.
 Ὡς δ' ἐθέλει μεγάλως παρὰ γένε', ἠδ' ὀνίνησιν,
 Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὅν κ' ἐθέλησιν.
 Η δ' ὁπότ' ἐς πόλεμον φθισιλόρα φρεσὶ σὸν
 Ἀνέρες, ἐνθα θεὰ παρὰ γένε' οἷς κ' ἐθέλησι,
 Νίκῃω παρὰ φρεσὶν ὀπάσαι, καὶ κῦδος ὀρέξασθαι.
 Ἐν τε δίκη βασιλεύσει πρὸ αἰδοίοισι χαρίζεσθαι.
 Εἰδὼν δ' αὖθ' ὁπότ' ἀνδρες ἀγῶνι ἀεθλεύουσιν,
 Ἐνθα θεὰ καὶ τοῖς παρὰ γένε', ἠδ' ὀνίνησι.

415

420

425

430

435

Ni-

Illa autem gravida facta Hecaten peperit, quam super omnes
Jupiter Saturnius honoravit: dedit vero ei splendida dona,
Potestatem ut habeat terræque & infructuosi maris.

Imo etiam stelligero à Coelo fortita est honorem,
Immortalibusque Diis honorata est maxime.

Etenim nunc quando alicubi aliquis terrestrium hominum

Faciens sacra fausta secundum patrios mores expiat,

Invocat Hecaten: ingens vero eum sequitur honor

Facillime, cujus benevola Dea suscipit preces:

Et illi divitias largitur; nam facultas ei adest.

Quotquot enim Terra Coeloque prognati sunt,

Et honorem forte acceperunt, illorum habet sortem omnium.

Neque quidquam ei Saturnius per vim ademit, neque abstulit

Eorum, quæcumque fortita est Titanas inter priores Deos.

Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.

Nec quia unigenita, minorem Dea fortita est honorem,

Et potestatem tam in terra ac coelo, quam in mari:

Sed insuper multo magis, quoniam Jupiter honorat illam.

Cui vero vult, magnifice præsto est, atque eum juvat.

Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.

Atque quando ad bellum exitiosum armantur

Viri, tum Dea adest quibus voluerit,

Victoriam promte ut præbeat, & laudem porrigat.

Inque judicio reges apud venerandos sedet.

Bona insuper quando viri in certamine colluctantur,

Ibi Dea & illis præsto est, atque eos juvat.

Νικήσας ὃ βίη καὶ χάρεϊ, χαλὸν ἄεθλον
 Ρεῖα φέρε, χαίρων τε τοκάσιν κῦδ' ὀπάζῃ.
 Εἰδὼ δ' ἵππῃεσσι πρῶτά μιν οἷς κ' ἐθέλῃσι.
 Καὶ τοῖς οἱ γλαυκὴν δυσπέραστον ἐργάζοντι, 440
 Εὐχῶν δ' Ἐκάτη, καὶ ἐρικτύω Εἰνοσίγαιῳ,
 Ρηϊδίῳ δ' ἄγρῳ κυδρὴ θεὸς ὤπασε πολλήν.
 Ρεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην, ἐθέλῃσά γε θυμῷ.
 Εἰδὼ δ' ἐν σαθροῖσι σὺν Ερμῇ ληΐδ' ἀέξει,
 Βακολίας τ', ἀγέλας τε, καὶ αἰπόλια πλατὲ αἰγῶν, 445
 Ποίμνας τ' εἰρηπύκων γ' οἴων, θυμῷ γε θέλῃσά,
 Ἐξ ὀλίγων βελιάδ, καὶ πολλῶν μείονα θῆκεν.
 Οὕτω τοι καὶ μενοχρῆς ἐκ μητρὸς ἔεσσι,
 Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετάρτῃ γεράεσσι.
 Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτοτόφον, οἱ μετ' ἐκένῳ 450
 Οφθαλμοῖσιν ἴδοντο φάθ' πολυδερχέθ' Ἥῃς.
 Οὕτως ὅξ ἀρχῆς κροτοτόφθ' αἰδὲ τε τιμαί.
 Ρεῖα δ' ὑποδμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε φαιδίμα τέκνα,
 Εἴλω, Δήμητρα, καὶ Ἥλῳ χρυσοπέδιλον,
 Ἰφιδιμόν τ' Αἰδῶν, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα νυΐθ, 455
 Νηλεὺς ἦτορ ἔχων, καὶ ἐρικτυπον Εἰνοσίγαιον,
 Ζεῦ δ' ἀμύμοντα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 Τῷ καὶ ὑπὸ βροτῆς πελεμίζῃ δὴεῖα χθών.
 Καὶ τὸς μὲν κατέπινε Κρόνθ' μέγας, ὅστις ἔκασθ'
 Νηδύθ' ὅξ ἱερῆς μητρὸς πατρὸς γένεσθ' ἴκοιτο 460
 Τὰ φρονέων, ἵνα μή τις ἀγαυῶν ἔρασι γένων
 Ἀλλ' ἐν ἀθανάτοισιν ἔχη βασιληΐδα τιμῇ.

Qui vero vicerit virtute & robore, pulcrum præmium
 Facile fert, lætusque parentibus gloriam dat.
 Bona item equitibus adesse, quibus voluerit.
 Et his qui cæruleum (*mare*) trajectu difficile exercent,
 Votaque faciunt Hecatæ, & valde sonanti Neptuno,
 Facile etiam prædam inclyta Dea dedit copiosam;
 Facile vero abstulit apparentem, volens saltem animo.
 Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,
 Armenta que boum, gregesque, & greges magnos caprarum,
 Gregesque lanigerarum ovium, animo certe volens,
 Ex paucis copiosos, & ex multis pauciores reddit.
 Adeo fane etiam unigenita ex matre cum sit,
 Omnibus inter Deos honorata est muneribus.
 Fecit autem eam Saturnius altricem juvenum, qui post eam
 Oculis adspexerunt lumen multa contuentis Auroræ.
 Sic ab initio nutrix est puerorum: atque hi sunt honores.
 Rhea autem compressa à Saturno peperit illustres liberos,
 Vestam, Cererem, & Junonem aurea calceamenta habentem,
 Fortemque Plutonem, qui sub terra domos incolit,
 Immite cor habens, & valde sonantem Neptunum,
 Jovemque sapientem, Deorum patrem atque hominum,
 Cujus & à tonitru concutitur lata terra.
 Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque
 Ex utero sacro matris ad genua venerat:
 Hæc agitans, ne ullus clarorum filiorum Coeli
 Alius inter Immortales haberet regium decus.

Audierat

Πεύθετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀσεργέντων,
 Οὐνεχά οἱ πέπρωτο ἔω ὑπὸ πατὴρ δαμνῶμαι,
 Καὶ κρατερῶ πρὸς ἑόντι, Διὸς μεγάλης ἀγὰρ βυλάς.
 Τῷ ὅγε σὺν ἀλαοσκοπίῳ ἔχεν, ἀλλὰ δοκεύων
 Παῖδας ἐς κατέπνε· Ρέω δὲ ἔχε πένθ' αἶλαστον.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
 Τέξεσθαι, τότε ἔπειτα φίλης λιπνύουσε τοκῆας
 Τὸς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀσεργέντα,
 Μῆτιν συμφροσάμεναι ὅπως λελάθοιτο τεκῆσα
 Παῖδα φίλον, τίσαστο δὲ ἑρμῆς πατρὸς ἐοῖο
 Παίδων, ἐς κατέπνε μέγας Κρόνον αἰκυλομήτης.
 Οἱ δ' ὅθι θυγατρὶ φίλῃ μάλα μὲν κλύουσι καὶ ὀπίδοντο,
 Καὶ οἱ πεφραδέτιν ὅσα πρὸς πέπρωτο γυνεῶς
 Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ ἡεὶ κρατερῶν θυμῷ.
 Πέμψαν δὲ ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πύονα δῆμον,
 Οππότ' ἄρ' ὀπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέειν,
 Ζῴῃα μέγαν· ἣ μὲν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
 Κρήτη [ἐν] εὐρείῃ τραφένῃ ἀπὸ ἀλλέμεναι τε.
 Ἐνθα μὲν ἴκτο φέρουσα δολὴν ἀγὰρ νύκτα μέλαιναν,
 Πρώτῳ ἐς Λύκτον· κρύψεν δὲ ἐν χερσὶ λαβῆσαι
 Ἀντρω ἐν ἡλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
 Αἰθαίῳ ἐν ὅρῳ πεπυχασμένῳ ὑλῆεντι.
 Τῷ δ' ὅθι ἀπαρτανίσασα μέγαν λίδον ἐγναλίξεν
 Ουραιόδῃ μέγ' ἀνακτι, θεῶν πρεστέρῳ βασιλῆϊ.
 Τὸν τότε ἔλῳγ χείρεσσιν ἐλὼν ἐγκάτθετο νηδυῖ,
 Σχέτλι· ἔδ' ἐνόησε μὲν φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω

465

470

475

480

485

Ἀντι

Audierat enim ex Terra, & Coelo stellis micante,
 Quod sibi fatale esset suo à filio domari,
 Quamvis robusto, Jovis magni per consilia.
 Ideoque hic non vanam speculationem habuit, sed insidias struens
 Filios suos devorabat: Rheam autem tenebat luctus gravis.
 Sed quando jam Jovem erat Deorum patrem atque virorum
 Paritura, jam tum caris supplicabat parentibus
 Suis, Terræque & Coelo stellato,
 Consilium ut conferrent quo pacto clam pareret
 Filium carum, & ulcisceretur furias patris sui
 Contra filios, quos devoraverat ingens Saturnus versutus.
 Illi vero filiæ dilectæ auscultaunt & morem gesserunt,
 Et ei commemorarunt, quæcumque fatis constitutum esset fieri
 Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
 Miserunt autem in Lyctum, Cretæ in pinguem tractum,
 Cum minimum natu filiorum esset paritura,
 Jovem magnum: hunc quidem sibi suscepit Terra vasta
 In Creta lata educandum & delicate enutriendum.
 Tum quidem pervenit ferens celerem per noctem nigram, [sum
 Primum ad ipsam Lyctum: abscondit autem ipsum manibus prehen-
 Antro in excelfo, divinæ sub latebris terræ,
 Ægæo in monte denso sylvofo.
 Huic autem fasciis involutum magnum lapidem in manus dedit
 Coeli filio præpotenti, Deorum priori regi.
 Quem tum arreptum manibus suam condidit in alvum
 Miser; nec cogitavit animo quod sibi in posterum

Ἀντὶ λίθου ἑὸς υἱὸς ἀνίκητος καὶ ἀκηδής
 Λείπεθ', ὅ μιν τάχ' ἐμελλε βίη καὶ χερσὶ δαμιάσας
 Τιμῆς ἔξελάν, ὃ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξει.

490

Καρπαλίμως δ' αἶρ' ἔπειτα μύθε' καὶ φαίδιμα γῆα
 Ἡὔξετο τοῖο ἀνακτος· ἔπιπλομύων δ' ἐνιαυτῶν,
 Γαίης ἐννεσῆσι πολυφραδέεσι δολωθεῖς,

Ὀν γόνον ἀψ' αἰνέκε μέγας Κρόνους ἀγκυλομήτης,
 Νικηθεὶς τέχνησι βίηφί τε παῖδός ἐοῖο.

495

Πρῶτον δ' ἔξήμεσε λίθον, πύματον χαλκίπινων.

Τὸν μὲν Ζεὺς σήειξε κτ' ἕξονός εὐρυοδείης

Πυθοῖ ἐν ἡγάθῃ, γυάλοις ὑπὲρ Παρνησοῖο,

Σῆμ' ἔμμεν ἔξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.

500

Λῦσε δ' πατρεγκασιγνήτης ὀλοῶν ἀπὸ δεσμῶν

Οὐραγίδας, ἔς δ' ἦσε πατὴρ ἀεσιφροσύνησιν.

Οἱ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν εὐεργεσιάν,

Δῶκεν δ' ἐβροντῶν, ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνὸν,

Καὶ σεροπλῦν· τὰ πρὶν δ' ἐπελώρη Γαῖα κεκεύθε'

505

Τοῖς πίσσω, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.

Κέρεν δ' Ἰαπετὸς χαλκίσφυρον Ωκεδνῶνιν

Ἠγάγετο Κλυμῶνιν, καὶ ὁμὸν λέχον ἐισθνήβαινε.

Ἡ δέ οἱ Ἀτλάντα κρατερόφρονα γέννατο παῖδα.

Τίχτε δ' ὑπερκύδαντα Μειοίτιον, ἠδὲ Προμηθεά

510

Ποικίλον, αἰολόμην, ἀμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθεά,

Ὅς κακὸν ἔξ ἀρχῆς γῆκετ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσι·

Πρῶτος γάρ ῥα Διὸς πλαστῶν ὑπέδεκτο γυναικα

Παρθένον. Ὑβριτῶν δ' Μειοίτιον εὐρύοπα Ζεὺς

Εἰς

Pro lapide suus filius invictus & securus
 Superesset, qui ipsum mox esset vi & manibus domitum
 Ex honore expulsurus, ipseque immortalibus esset imperaturus.
 Celeriter autem deinde robur & fortia membra
 Crescebant illius regis: revolutis dein annis,
 Terræ consilio astuto circumventus,
 Suam sobolem iterum emisit magnus Saturnus versutus,
 Victus artibus ac vi filii sui.
 Primum vero evomuit lapidem, ultimo devoratum.
 Illum quidem Jupiter firmiter defixit in terram spatiosam
 Pytho in divina, in amfractu Parnassi,
 Monumentum ut sit in posterum, miraculum mortalibus hominibus.
 Solvit vero patruos noxiis à vinculis
 Cœligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
 Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
 Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
 Et fulgur; quæ antea immanis terra occultaverat:
 Quibus confusus, mortalibus atque immortalibus imperat.
 Puellam porro Japetus pulchram Oceanidem
 Duxit Clymenen, & eundem lectum conscendit.
 Ipsa vero ei Atlantem magnanimum peperit filium.
 Peperit præterea gloria præsignem Menœtium, atque Prometheus
 Varium, versutum, stultumque Epimethœum,
 Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inventoribus rerum.
 Primus enim Jovis fictam suscepit mulierem
 Virginem. Flagitiosum vero Menœtium late videns Jupiter

In Erebum detrufit, feriens ardente fulmine,
 Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
 Atlas vero coelum latum fufinet dura ex neceffitate,
 Finibus in terræ, è regione Hæſperidum argutarum
 Stans, capiteque & indefeffis manibus.
 Hanc enim ipſi fortem deſtinavit prudens Jupiter.
 Ligavit vero firmiſſimis compedibus Promethea verſutum,
 Vinculis duris mediam in columnam affigens.
 Et ei aquilam immiſit expanſis alis: ceterum hæc hepar
 Comedebat immortale: quin ipſum creſcebat tantum ubique
 Noctu, quantum toto die ediſſet extenſas alas habens avis.
 Hanc quidem Alcmenæ formosæ fortis filius
 Hercules occidit, malam vero peſtem proſtigavit
 Ab Japetionida, & liberavit ab ægritudine:
 Non invito Jove Olympio in alto imperante,
 Quo Herculis Thebis geniti gloria eſſet
 Major etiam quam antea ſuper terram multos paſcentem.
 Eum itaque veneratus remiſit iram, quam prius habuerat,
 Eo quod contendiſſet conſilio cum præpotente Jove.
 Etenim quando diſceptabant inter ſe Dii, mortalesque homines
 Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo
 Diviſum propoſuit, Jovis mentem fallens.
 Nam hac quidem parte carneſque, & inteſtina cum pingui adipe
 In pelle depoſuit, tegens ventre bubulo:
 In altera rurſum oſſa alba bovis dolofa arte
 Rite diſponens recondidit, tegens candida arvina.

Δὴ τότε μιν παρσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

Ἰαπετιονίδη, πάντων ἀειδέϊκετ' ἀνάκτων,

Ω πέπον, ὡς ἑτεροζήλῳς διεδάσσαιο μοίρας.

Ὡς φάτο κροταμέων Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς.

Τὸν δ' αὖτε παρσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,

545

Ἡκ' ὀπμειδίσσας· (δολίης δ' ἐλήθετο τέχνης)

Ζεὺς κώιδε,, μέγιστε θεῶν αἰγιόχετάων,

Τῶν δ' ἔλθω ὅπωςτέρῃω σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγῃ.

Φῆ ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς·

Γινώ ῥ', ἐδ' ἠγνοίησε δόλον. Καχὰ δ' ὅσπετο θυμῷ

550

Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ καὶ τελέεσθ' ἐμελλεν.

Χερσὶ δ' ὄγ' ἀμφοτέρησιν ἀνείλετο λαυκὸν ἄλειφαρ.

Χώσατο ᾗ φρένας· ἀμφὶ χόλῳ δέ μιν ἴκετο θυμὸν,

Ὡς ἴδεν ὅσέα λαυκὰ βοῶς, δολὴν ὅπῃ τέχνη.

Ἐκ τ' δ' ἀθανάτοισιν ὅπῃ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων

555

Καίεσ' ὅσέα λαυκὰ θυπέντων ὅπῃ βωμῶν.

Τὸν ᾗ μέγ' ὀχθήσας παρσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

Ἰαπετιονίδη, πάντων ὧδε μῆδεα εἰδώς,

Ω πέπον, ὅκ' ἄρα πῶ δολὴς ὀπλήθεο τέχνης.

Ὡς φάτο χυώμῳ Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς.

560

Ἐκ τῆς δ' ἤπειτα, δόλε μεμνημύθ' αἰεὶ,

Οὐκ ἐδίδε μελέοισι πυρὸς μύθ' ἀκαμάτοιο

Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ ὅπῃ χθονὶ ταίστασιν.

Ἀλλὰ μιν ἔξαπάτησεν εὖς παῖς Ἰαπετοῖο,

Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλεσχοπον αὐγλήν

565

Ἐν κοίλῳ ἰάρθῃ. Δάκεν δ' ἄρα νειόθι θυμὸν

Ζῆν'

Jamque tum ipsum allocutus est pater hominumque Deorumque :
 Japetionida, omnium illustrissime regum,
 O amice, quam inique partitus es portiones!

Sic dixit eum carpens Jupiter perpetua consilia sciens.
 Hunc vicissim alloquutus est Prometheus vafer,
 Tacite arridens: (dolosaë autem non immemor erat artis) .
 Jupiter gloriosissime, maxime Deorum sempiternorum,
 Harum elige utram tibi in pectoribus animus suadet.

Dixit sane dolosa cogitans. Jupiter autem æterna consilia sciens
 Cognovit certe, nec ignoravit dolum. Mala autem concipiebat animo
 Adversus homines mortales, quæ & perficienda erant.
 Manibus vero hic utrisque sustulit album adipem.

Irasebatur autem mente: ira vero ejus occupabat animum,
 Ut vidit ossa alba bovis, dolosa arte.
 Ex illo tempore Diis super terram genus hominum
 Adolent ossa alba odoratis in aris.

Hunc autem valde indignatus allocutus est nubicogus Jupiter :
 Japetionida, super omnes sapiens,
 O amice, nondum sane dolosaë oblitus es artis.

Sic dixit ira percitus Jupiter æterna consilia sciens.
 Ex illo tempore deinceps, doli memor semper,
 Non dabat miseris ignem insatiabilem
 Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.
 Sed ipsum decepit egregius filius Japeti,
 Furatus indomiti ignis eminus apparentem splendorem.
 In concava ferula. Momordit vero in animo

Jovem

Ζῶν ὑψιβρεμέτιν, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,
 Ως ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς πηλέσχεπον αὐγλήν.
 Αὐτίκα δ' ἀντὶ πυρὸς τεύξεν χαλκὸν ἀνθρώποισι.
 Γαίης γ' ὅς μιν πλάσσε φεακλυτὸς Ἀμφιγυήεις
 Παρθένω αἰδοίῃ ἵκελον, Κρονίδεω δ' ἔβριχας.
 Ζῶσε ἧ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 Αργυφῆ ἐδῆπ' κ' κρήτην ἧ καλύπτειν
 Δαιδαλέην χεῖρας κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθαι.
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνης νεοθηλέθ' ἀνθεσι ποίης
 Ἰμερτὸς σφ' ἐθήκε χερσὶ Πάλλας Ἀθηνῆ.
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνην χρυσέην κεφαλῇφιν ἔθηκε,
 Τὴν αὐτὸς ποίησε φεακλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
 Ἀσκήσας παλάμησι, χερσὶν ὀμῶν Διὶ πατρί.
 Τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχετο, θαῦμα ἰδέσθαι,
 Κινῶδ' ὅς ἠπείρεθ' πολλὰ τέφρ' ἠδὲ θάλασσαν.
 Τῶν ὅγε πόλλ' ἐνέθηκε, (χέρεις δ' αἰπελάμπετο πολλή,
 Θαυμασίη) ζῶσιν ἐοικότα φωνήεσσιν.
 Αὐτὰρ ἐπειδὴ τούτῳ χαλκὸν χαλκὸν, ἀντ' ἀγαθοῖο,
 Εξάγαγ' ἔνθα πρὸς ἄλλοι ἐξέ θεοὶ ἠδ' ἀνθρώποι,
 Κόσμῳ ἀγαλλομαίην γλαυκῶπιθ' ὀβριμοπάτρης.
 Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεὸς, θνητὸς τ' ἀνθρώπους,
 Ως εἶδον δόλον αἰπὺν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ τ' ὃν γούθ' ὅσι γυναικῶν θηλυτεράων.
 Τῆς γ' ὁλώϊόν ὅσι γούθ', ἧ φύλα γυναικῶν
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι νομετάεσσαν,
 Οὐλομένης πενίης ἐσφόρα, ἀλλὰ κόρηιο.

570

575

580

585

590

Ως

Jovem in alto tonantem, & ad iram ejus animus commotus est,
 Ut vidit inter homines ignis procul apparentem splendorem.
 Protinus autem pro igne struxit malum hominibus.
 E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus.
 Virginis pudicæ simulacrum, Saturnii consilio.
 Cinxit vero & adornavit Dea cæcis oculis Minerva
 Candida veste: capiti vero calyptram
 Ingeniose factam manibus imposuit, mirum visu:
 Circum vero ei serpta recens florentis è floribus herbæ
 Amoena imposuit capiti Pallas Minerva:
 Circumque ei coronam auream caput posuit,
 Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
 Elaborans manibus, gratificans Jovi patri.
 In hac artificiosa multa cælata erant, mira visu,
 Belluæ quas Continens plurimas alit, atque Mare,
 Ex illis multas in ea posuit, (gratia vero resplendebat magna,
 Mirabilis) animantibus similes vivis.
 Ceterum postquam effecit pulchrum malum, pro bono,
 Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,
 Ornatu gestientem cæcæ Palladis forti patre progeneræ.
 Admiratio autem cepit immortalesque Deos, mortalesque homines,
 Ubi viderunt dolum exitiosum, inexplicabilem hominibus.
 Ex illa enim genus est mulierum tenerarum.
 Illius enim perniciosum est genus, & gens mulierum
 Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
 Perniciosa paupertatis non comites, sed luxus.

Ως δ' ὅπότ' ἐν σμήθεσι χαλκῆς φέεσι μέλισσαι
 Κηφῆνας βόσκεισι, χαλκῶν ξυνήνοας ἔργων,
 Αἰ μὲν τε πῶρ' ἦμαρ ἐς ἥλιον καταδιώτα
 595
 Ημᾶται ἀπεύδουσι, πιδᾶσί τε κηρία λουγὰ,
 Οἱ δ' ἐνταδε μύροντες ἐπηρεφέας κτ' σίμβλους,
 Ἀλλότερον χάματι σφετέρῳ ἐς γαστέρ' ἀμῶν.
 Ως δ' αὐτως ἀνδρεῖσι κακὸν θνητοῖσι γυναικάς
 Ζεὺς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήνοας ἔργων
 600
 Ἀργαλέων. Ἐτερον ὃ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο.
 Ος κε γάμον φεύγων, καὶ μέμμερα ἔργα γυναικῶν,
 Μὴ γῆμα ἐθέλῃ, ὀλοὸν δ' ἐπὶ γῆρας ἵκη,
 Χήτη γηροκόμοιο, ὅδ' ἐ βιότῃ βηδεύῃς
 605
 Ζῶν, ἀποφθιμὸς ὃ γὰρ κτήσιν δατέον.
 Χηρῶσαί. Ω δ' αὖτε γάμῃ μὲν μοῖρα γῆν,
 Κεδνὴ δ' ἔχεν ἀκοίτην, δρεαῖαν περσπιδέουσι,
 Τῷ ὃ ἀπ' αἰῶν' ὁ κακὸν ἐδ' ὧ ἀντιφείζῃ
 Εμμύρα. Ος δέ κε τέτμη ἀταρταροῖο γενέθλης,
 610
 Ζῶν ἐνὶ σήθεσιν ἔχων αἰλίαςον ἀνίλῳ
 Θυμῷ καὶ κραδίῃ, καὶ ἀνήκεσον χαλόν βῆν.
 Ως εἴς ἐστι Διὸς κλέψαι νόον, εἴδ' ἔπειτα εἶν.
 Οὐδὲ γὰρ Ἰαπετιονίδης ἀχάκητα Προμηθεὺς
 Τοῖο γ' ὑπεξήλυξε βαρυὸν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκῃς
 615
 Καὶ πολυΐδην ἔοντα μέγας κτ' δεσμὸς ἐρύκε.
 Βειάρεω δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ὠδύσατο θυμῷ,
 Κότῃ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ,
 Ηγορέῳ ὑπέροπλον ἀγῶμυθ', ἠδὲ καὶ εἶδ',
 620
 Καὶ

Ac veluti cum in alveariis tectis apes
 Fucos pascunt, malorum participes operum,
 Illæ quidem per totum diem ad solem occidentem
 Diurnæ laborant, & faciunt favos albos,
 At illi intus permanentes coopertis in alveariis,
 Alienum laborem suum in ventrem metunt:
 Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
 Jupiter altitonans dedit, participes operum
 Molestorum. Aliud vero præbuit malum pro bono:
 Qui nuptias refugiens, & anxietate plenas res mulierum,
 Non uxorem ducere velit, gravem vero attigerit senectam,
 Caret quæ senectutem foveat; si non sine opibus
 Vivat, mortui vero possessionem inter se dividunt
 Remoti cognati. Cui vero nuptiarum conditio contigerit,
 Pudicam vero habuerit conjugem, sapientem,
 Huic perpetuo malum cum bono certat
 Ut adfit. Qui vero adeptus fuerit nocentis generis foeminam,
 Vivit in pectore gestans perpetuum moerorem
 Animo & corde, & immedicabile malum est.
 Adeo non licet Jovis fallere consilium, neque effugere.
 Neque enim Japetionides nulli injurius Prometheus
 Illius evitavit gravem iram, sed necessario
 Eum quamvis multifidus sit, magnum vinculum coërcet.

Briareo vero ubi primum pater iratus erat animo,
 Cottoque atque Gygæ, ligavit forti vinculo,
 Fortitudinem immanem admirans, atque etiam formam,

Καὶ μέγ' ἐϑ'· κατέναυσε δ' ὑπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης,
 Ἐνθ' οἷγ' ἄλγ' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναυεταόντες,
 Εἴατ' ἐπ' ἐρατῇ, μεγάλης ἐν πείρασσι Γαίης;
 Διητὰ μάλ' ἀχνύμῃροι, κραδίη μέγα πένθ' ἔχοντες.
 Ἀλλὰ σφέας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
 Οὓς τέκεν ἦτορ μ' Ῥέη Κρόνῃ ἐν Φιλόπῃ,
 Γαίης φρεσμοσυήσιν ἀνῆραγον ἐς φάθ' αὐτῆς.
 Αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα διωκεέως κατέλεξε,
 Σιωὶ κείνοις νίκῃω τε καὶ ἀγλαὸν ὄψ' ἀρέας.
 Διηρὸν γὰρ μάρτυρο, πόνον θυμαλγὲ ἔχοντες,
 Τιτῆνες τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῃ ἐξεγύοντο,
 Ἀντίον δ' ἀλλήλοισι δῖα κρατερὴς ὑμῖνας·
 Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Ὀφρυῖ· Τιτῆνες ἀγαυοί,
 Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ δωτῆρες ἰάων,
 Οὓς τέκεν ἦτορ μ' Ῥέη Κρόνῃ δῖνῃ· εἴσα.
 Οἱ ῥα τότε δ' ἀλλήλοισι μάχῃω θυμαλγὲ ἔχοντες,
 Σιωεχέως ἐμάχοντο δέχα πλείας ἐνιαυτός.
 Οὐδέ τις ἴω ἐρῶθ' χαλεπῆς λύσης, ὅδ' ἐτελευτῇ
 Οὐδετέρῃς, ἴσον ᾗ τέλ' ἔπειτα πολέμοιο.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέχεθεν ἄρμυρα πάντα,
 Νέκταρ τ' ἀμβροσίωω τε, τάπ' θεοὶ αὐτοὶ ἔδωσι,
 Πάντων ἐν σήθεσσι ἀέξετο θυμὸς ἀγλῶω.
 Ως νέκταρ δ' ἐπίασαντο καὶ ἀμβροσίωω ἐρατεσίω,
 Δὴ τότε τοῖς μετέπειτα πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
 Κέκλυτέ μω, Γαίης τε καὶ Οὐρανὸς ἀγλαὰ τέκνα,
 Οφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

620

625

630

635

640

Ἡδὴ

Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,
 Ubi illi dolores habentes sub terra agentes,
 Sedent in extrema plaga, magnæ in finibus Terræ,
 Usque valde moerentes, corde magnum luctum habentes.
 Sed ipsos Saturnius atque immortales dii alii
 Quos peperit pulchricoma Rhea Saturni in amore,
 Terræ consiliis reduxerunt in lucem iterum.
 Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,
 Cum illis victoriamque & splendidam gloriam accepturos.
 Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes,
 Titanesque dii, & quotquot è Saturno nati sunt,
 Contra sese mutuo per validas pugnas:
 Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
 Illi vero ab Olympo, dii datores bonorum,
 Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno concumbens.
 Illi fane tum inter se pugnam animum excruciantem habentes,
 Continenter pugnant, decem totos annos.
 Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
 Alterutris: æqualiter autem finis extendebatur belli.
 Sed quando jam illis præbuit congruentia omnia,
 Nectarque ambrosiamque, quibus dii ipsi vescuntur,
 Omnium in pectoribus accendebatur animus generosus.
 Ubi vero nectar comederunt & ambrosiam amabilem,
 Jam tum ipsos sic affatus est pater hominumque deorumque:
 Audite me, Terræque & Cœli inclyti liberi,
 Ut dicam quæ me animus in pectore jubet.

Ἦδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι,
 Νίκης καὶ κρατέῃ· πρὶ μάχῃ μετ' ἡμᾶτα πάντα,
 Τιτῶές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐκγεγόμεσθαι.
 Ὑμεῖς δ' ἐμεγάλυν τε βίῃ καὶ χεῖρας ἀάπῃς
 Φαίνετε Τιτῶεσσιν ἐνδυτοὶ ἐν δαΐ λυγρῇ,
 Μνησάμενοι φιλόπρῃ ἐννέῃ, ὅσα παδόντες
 Ες φάει· ἀψ' ἀφίκεσθε δυσπλερέῃ· δὴ δέσμιον,
 Ἡμετέρας δ' ἀβελᾶς, δὴ δέσμιον ἡρόεντων.

645

650

Ὡς φάτο. Τὸν δ' ἔξαυτις ἀμείβετο Κόη· ἀμύμων
 Δαίμονι, ὅκ' ἀδάηται πρῶτον· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
 Ἰδμεν ὅτι πρὶ μὲν πρῶτον, πρὶ δ' ἐστὶ νόμος,
 Ἀλκίῃ δ' ἀθανάτοισιν δόξῃς γένοιο κρυερῷ.
 Σῆς δ' ἐπὶ φρεσὶ μοῖσιν δὴ δέσμιον ἡρόεντων
 Ἀψορρὸν δ' ἔξαυτις ἀμειλίχων δὴ δέσμιον
 Ἠλύθαμεν, Κρόνῳ καὶ ἀναξ, ἀνὰ ἐλπία παδόντες.
 Τῷ καὶ νῦν ἀτενέει τε νόμος, καὶ ἐπὶ φρονι βελῇ
 Ρ' ὑσόμεθα κρατὸς ὑμῶν ἐν αὐτῇ δειότητι,
 Μαρνάμενοι Τιτῇσιν ἀνὰ κρατερὰς ὑσμίνας.

655

660

Ὡς φάτο. Ἐπήνησαν δ' ἐπὶ θεοὶ δωτῆρες ἑαῶν,
 Μῦθον ἀκούσαντες. Πολέμῳ δ' ἐλὶλαίετο θυμὸς
 Μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπάρει· μάχῃ δ' ἀμέγαρτον ἔγειραν
 Πάντες, θήλειά τε καὶ ἀρσενες, ἡμᾶτι κείνῳ,
 Τιτῶές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἐξεχρόντο,
 Οὓς τε Ζεὺς ἐρέβδυσεν ὑπὸ χθονὸς ἥκε φῶς δέ,
 Δεινοὶ τε κρατεροὶ τε, βίῃ ὑπὲρ ὅπλον ἔχοντες.
 Τῶν ἐκατὸν μὲν χεῖρας ἀπ' ὤμων αἰῶσοντο

670

Πᾶσιν

Jam enim admodum diu adversi nobis mutuo,
 Pro victoria & imperio pugnavimus dies omnes,
 Titanesque dii, & quotquot è Saturno sati fumus.
 Vos vero magnamque vim & manus invictas
 Ostendite Titanibus contrarii in pugna gravi,
 Memores amicitiae placidae, & quae perpeffi
 Ad lucem redieritis molesto à vinculo,
 Nostra per consilia, à caligine obscura.

Sic dixit. Illum vero rursus excepit Cottus egregius:
 Venerande, non ignota loqueris: sed & nos
 Scimus, quod excellas prudentia & intellectu,
 Depulso autem immortalibus damni fueris horrendi.
 Tua vero prudentia ab caligine opaca
 Retro iterum acerbis à vinculis
 Venimus, Saturni fili rex, insperata passi.
 Ideoque nunc intento animo, & prudenti consilio,
 Vindicabimus vestrum imperium in gravi conflictu,
 Pugnantes cum Titanibus per acria praelia.

Sic dixit. Collaudarunt vero dii datores bonorum,
 Sermone audito. Bellum vero cupiebat animus
 Magis etiam quam antea: pugnam vero arduam ciebant
 Omnes, foeminaeque & mares, die illo,
 Titanesque dii, & quotquot Saturno prognati sunt,
 Quosque Jupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,
 Acres robustique, vires immensas habentes.
 Horum centum quidem manus ab humeris erumpebant.

Omnibus

Πᾶσιν ὁμῶς. Κεφαλαὶ δ' ἐχάστω πεντήκοντα
 Εξ ὧμων ἐπέφυκον ὅππῃ σβαρῶσι μέλειν.
 Οἱ τότε Τιτῶεσσιν κατέσταθαι ἐν δαΐ λυγρῇ,
 Πέτραις ἡλιβάταις σβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Τιτῶες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτυώμενοι Φάλαγγας 675
 Προφρονέως, χειρῶν τε, βίης δ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
 Ἀμφοτέρω· δεινὸν δ' ὡδείαχε πόντῳ ἀπείρων.
 Γῇ δ' ἐμὲν ἑσμεράγιστον ἐπέσενε δ' ἔρανος δῦρος
 Σειόμενῳ, πεδὸν δ' ἐπινάοιτο μακρὸς Οὐλύμπος
 Ρίπῃ ὥσ' ἀθανάτων· ἔνοσις δ' ἵκηκε βαρεῖα 680
 Τάεττον ἡερόντα, ποδῶν ἀπ' ἐὰ τ' ἰωῇ
 Ἀσπέτα ἰωχμοῖο, βολάων τε κρατεράων.
 Ως ἄρ' ἐπ' ἀλλήλοισι ἔεξ βέλεα βυρόντα.
 Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' ἔρανον ἀσερόντα
 Κεκλομένην· οἱ δ' ἐξωίχθ' ἐμεγάλῳ ἀλαλητῇ. 685
 Οὐδ' ἄρ' ἐπὶ Ζεὺς ἵχεν ἐὼν μῦθος, ἀλλὰ νυ τῷ γε
 Εἴθαρ μὲ μῦθε· πάλιν το φρένας, ἐν δὲ τε πᾶσαν
 Φαῖνε βίῳ· ἄμυδις δ' ἄρ' ἀπ' ἔρανος ἠδ' ἀπ' Οὐλύμπου
 Ἀσεράπων ἔσειχε στωχασδόν· οἱ δ' κεραυνοὶ
 Ἰκταρ ἅμα βρογντῇ τε καὶ ἀσερόπῃ ποτέοντο 690
 Χειρὸς δ' ἀπὸ σβαρῆς, ἱερὴν φλόγα δ' εἰλυφόωντες
 Ταρφέες· ἀμφὶ δ' γαῖα φερέσβιθ' ἑσμεράγιζεν
 Καιομένη· λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἀσπετῷ ὕλη.
 Εἰσε δ' ἤχθων πᾶσα, καὶ Ωκεανοῖο ῥέεθρα,
 Πόντῳ τ' ἀτρυγέτῳ· τὰς δ' ἀμφοπε γερμὸς αὐτμῇ 695
 Τιτῆνας χρονοῖας· φλόξ δ' ἤερα δῖαν ἵχκεν

Ἀσπετῷ·

Omnibus simul. Capita vero unicuique quinquaginta
 Ex humeris enata erant in robustis artubus.
 Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,
 Rupes magnas validis in manibus gestantes.
 Titanes vero ab altera parte confirmabant palanges
 Alacriter, manuumque, viriumque simul opus ostentabant
 Utrique: horrende vero insonuit pontus immensus.
 Terra autem valde stridebat: ingemiscebat vero latum coelum
 Quassatum, & penitus concutiebatur amplus Olympus
 Impetu à deorum: concussio vero venit gravis
 Ad Tartarum tenebricosum, & pedum acris fragor
 Immodici tumultus, ictuumque fortium.
 Ita sane in sese mutuo jaciebant tela gemitunda.
 Vox autem utrorumque pervenit ad coelum stellatum
 Adhortantium: at illi congregiebantur magno cum clamore.
 Neque sane amplius Jupiter cohibebat suam robur, sed ipse
 Statim robore implebatur animus, & omnem
 Exseruit vim: simul etiam à coelo atque ab Olympo
 Fulgurans incedebat confertim: fulmina autem
 Celerrime una cum tonitru & fulgure volabant
 Manu à robusta, sacram flammam circumvolventia
 Crebra: circum vero terra alma reboabat
 Ardens: crepitabat autem undique igne valde magna sylva.
 Fervebatque terra tota, & Oceani fluentia,
 Pontusque immensus: circumdedit autem calidus vapor
 Titanes terrestres: flamma vero ad aërem divinum pervenit

Magna

Ασπετῷ· ὅσπερ δὲ ἄμερδ' ἐκὶ ἰφθίμων πρὸς ἑόντων
 Αὐτὴ μαρμαίρεσσι κεραυνῷ τε σερπῆϊ τε.
 Καῦμα δ' ἵεσπέσιον χάτεχεν χάτῳ· ἔπατο δὲ ἅντα
 Οφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἠδ' ἔασιν ὅσταν ἀκῆσαι, 700
 Αὐτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἔρανος δ' ὕρως ὑπῆξεν·
 Πίλνατο· τοῖτ' γάρ κε μέγας δ' ἔπος ὀρώρῃ,
 Τῆς μὲν ἐρεμπομένης, ἔδ' ὑπόβηι ἔξερεπόντος.
 Τόσθ' δ' ἔπος ἔχρητο θεῶν ἐριδι ξυμμιόντων.
 Σὺν δ' ἄνεμοι ἐνοσίν τε, κόνιν δ' ἅμα ἐσφαράγιζον, 705
 Βρογνίῳ τε, Στεργπλίῳ τε, καὶ αἰθαλέντα κεραυνόν,
 Κῆλα Διὸς μεγάλῳ· φέρον δ' ἰαχίῳ τ' ἐνοπλίῳ τε
 Ες μέσσι ἀμφοτέρων· ὅτοθ' δ' ἀπλητος ὀρώρῃ
 Σμερδαλέης ἐριδος· κάρτος δ' ἀνεφαίνετο ἔργων.
 Εκλίνθη δ' μάχῃ· πρὶν δ' ἀλλήλοισι ἐπέχοντες, 710
 Εμμένεας ἐμάχοντο λαὸν κρατεράς ὑσμίνας.
 Οἱ δ' ἄρ' ἐπὶ παρῳτοισι μάχῃ δειμῖαν ἔγειραν,
 Κόπῃς τε, Βεαρέως τε, Γύγῃς τ' ἁατος πολέμοιο.
 Οἱ ῥα τεληκοσίας πέτραις σιβαρῶν δ' ἀπὸ χειρῶν
 Πέμποι ἐπασυτέρας· καὶ δ' ἐσκίαζ' βελέεσσι 715
 Τιτῶνας· καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλέοισιν ἔδηξ',
 Νικήσαντες χερσὶν, ὑφ' ἰδύμεας πρὸς ἑόντας,
 Τόσθ' ἔνευθ' ὑπὸ γῆς, ὅσον ἔρανος ἔς' ἀπὸ γαίης.
 Ἴσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερέντα. 720
 Εὐνέα γ' ὑνύκας τε καὶ ἥματα χαλκεὸς ἀκμων
 Οὐρανόθεν καπνῶν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο·

Εὐνέα

Magna: oculos vero visu privabat quantumvis fortium
 Splendor radians fulminisque fulgurisque. [tur ac si quis coram
 Incendium attem magnum corripuit Erebum: simileque videba-
 Oculis adspiceret, ac auribus vocem audiret,
 Eodem modo cum olim & terra & coelum latum superne
 Appropinquabat: talis enim maximus strepitus excitabatur,
 Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente.
 Tantus fragor erat diis pugna configentibus.
 Simul quoque venti motumque, pulveremque cum strepitu excitabant,
 Tonitruque, fulgurque, & ardens fulmen,
 Tela Jovis magni. Ferebant autem fremitum clamoremque
 In medium utrorumque: strepitus autem ingens excitabatur
 Stupendæ pugnae: robur autem exferebatur operum.
 Inclinata vero est pugna: prius autem sibi mutuo imminentes,
 Fortiter pugnabant in forti prælio.
 Illi vero inter primos pugnam acrem ciebant,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque insatiabilis belli.
 Hi sane trecentas petras robustis è manibus
 Mittebant frequentes: obumbrarunt autem jaculis
 Titanas: atque hos quidem sub terram longe patentem
 Miserunt, & vinculis molestis alligarunt,
 Cum vicissent manibus, superbi licet essent,
 Tantum infra sub terram, quantum coelum distat à terra.
 Par enim spatium à terra in Tartarum caliginosum.
 Novem enim noctes ac dies ærea incus
 Coelitus delapsa, decimo die ad terram perveniret:

Εὐνέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἡμέματα χαλκεῖται ἄκμων
 Ἐκ γαίης καπνῶν, δεκάτῃ ἐς Τάρταρον ἵκοι·
 Τὸν ποῖ χαλκεον ἔρκος ἐλήλα· ἀμφὶ δέ μιν νύξ
 Τεισυχὴ κέχυ· ποῖ δειρίω· αὐτὰρ ὕψ' ἔστιν
 Γῆς ῥίζαι πεφύκασι καὶ ἀπρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἐνθα θεοὶ Τιτῶνες ὑπὸ ζόφῳ ἡεθέεντι
 Κεκρύφα·, βελῆσαι Διὸς νεφεληγερέτεια,
 Χώρῳ ἐν δ' ῥώεντι, πελώρης ἔρχεται γαίης.
 Τοῖς δ' ἄνδ' ὄξιντόν ῥ' ἐστι· πύλας δ' ἐπέδυκε Ποσειδῶν
 Χαλκείας· τέχ' αὖ ποῖ δ' ἀμφοτέρωθεν.
 Ἐνθα Γύγκη, Κόπ' αὖ τε, καὶ ὁ Βελιάρεος μεγάθυμος
 Ναῖσιν, φύλακες παρὶ Διὸς αἰγούχοιο.
 Ἐνθαδὲ γῆς ἀναφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἡεθέεντος,
 Πόντες τ' ἀπρυγέτοιο, καὶ ἑραὶ ἀστερόεντος,
 Εξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασαν,
 Αἰγαλὲ', δι' ῥώεντα, πᾶ τε συγχεῖται θεοὶ πᾶ·
 Χάσμα μέγ'. Οὐδ' αὖ κα πάντα τελεσφόρον εἰς ὀναιαυτὸν
 Οὐδας ἵκοιτ', εἰ ποῖ πύλων ἔντοδ' ἔχουτο.
 Ἀλλὰ κεν ἔνθα καὶ ἔνθα φέροι ποθ' ἑύελλα θύελλα
 Αἰγαλὴν· δεινὰ τε καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι
 Τῆτο τέρας· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
 Ἐσηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένη καυκῆσι.
 Τῶν ποῖ Ἰαπετοῖο παῖς ἔχει ἑραὸν ἄρ' αὖ
 Ἐσπῶς, κεφαλῇ τε καὶ αἰσμάτῃσι χέρεσσιν
 Ἀσεμφέως, ὅθι Νύξ τε καὶ ἡμέρα ἄσπον ἴσσαι
 Ἀλλήλας πορροέουσι, ἀμερόμηναι μέγα ἔδον

725

730

735

740

745

Χάλ-

Novem rursus noctes & dies ærea incus,
 Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perveniret.;
 Quem circa æreum septum ductum est: circum vero ipsum nox
 Triplici ordine fusa est circa collum: sed superne
 Terræ radices sunt & infructuosi maris.
 Illic dii Titanes sub caligine obscura
 Absconditi sunt, consiliis Jovis nubicogi,
 Loco in squalido, *ubi* vastæ ultima terræ.
 His non exitus patet: portas vero imposuit Neptunus
 Æreas: murus etiam circumdatus utrimque.
 Illic Gyges, Cottusque, & Briareus magnanimus
 Habitant, custodes fidi Jovis Ægiochi.
 Ibidem terræ tenebricosæ, & Tartari caliginosi,
 Pontique infructuosi, & cœli stelligeri,
 Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi dii:
 Hiatus ingens. Nec vero *quisquam* toto integro anno
 Solum attingeret, ubi primum portas intra venisset,
 Sed fane huc & illuc ferret impetuosâ procella
 Molesta: horrendumque etiam immortalibus diis
 Hoc monstrum: & noctis obscuræ domus horrenda
 Stat, nubibus obtecta nigris.
 Has ante Japeti filius sustinebat cœlum latum,
 Stans, capiteque & indefessis manibus
 Firmiter, ubi Noxque & Dies prope euntes
 Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnum limen

Χάλκεον. Ἡ μὲν ἔσω χαταβόσῃ, ἡ δὲ θύραζεν
 Ερχεται, ὧδ' ἐποτ' ἀμφοτέρως δόμος ἐντὸς ἔεργ'·
 Ἀλλ' αἰεὶ ἐτέρη γε δόμῳ ἐκτοδεν ἔσσα,
 Γαῖαν ὀπίσσεφ'· ἡ δὲ αὖ δόμῳ ἐντὸς ἔσσα,
 Μίμν' ὅτ' αὐτῆς ὤρεω ὁδὸν, ἔς' ἂν ἵκη.
 Ἡ μὲν ὀπίχθονίοισι φάτο· πολυδερκὲς ἔχουσα,
 Ἡ δὲ ὕπνου μὲν χερσὶ, χροσίγητον ὀφθαλμοῖσι,
 Νύξ' ὅλην, τεφέλη κεκαλυμμένη περσεῖ.
 Εἴθ' αὖ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,
 ὕπνου καὶ Θανάτος, δεινοὶ θεοὶ ὧδ' ἐποτ' αὐτὰς
 Ἡέλιος φάεσσαν ὀπίσσεφ' αἰκτίνεσσιν,
 Οὐρανὸν εἰσανίων, ἐδ' ὕρανόθεν χαταβαίνων.
 Τῶν ἑτέρως μὲν γλῶττι καὶ θύρα νῶτα θαλάσσης
 Πουχὸς ὀπίσσεφ' καὶ μέλιχτο ἀνδράποισι.
 Τῷ δὲ σιδηρῇ μὲν καρδίῃ, χάλκεον δὲ οἱ ἦτορ
 Νηλεὲς ἐν στήθεσιν ἔχ'· ὅν περ σὺ λάβῃσιν
 Ἀνθρώπων· ἔχθρὸς δὲ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
 Εἴθ' αὖ θεὸς χθονὶς περσάδεν δόμοι πηχέες
 Ἰφθίμῳ τ' Αἰδῶ καὶ ἐπαρῆς Περσεφονείῃς
 Εἰσῶσιν· δεινὸς δὲ κύνων περσάροισι φυλάσσει,
 Νηλεΐδης· τέχνῳ δὲ χαλκῷ ἔχ'· ἐς μὲν ἰόντας
 Σαῖνδ' ὁμῶς ἐρεῖ τε καὶ ἔασιν ἀμφοτέροισιν·
 Εἰσελθὼν δὲ σὺ αὖτις εἴα πάλιν, ἀλλὰ δοκῶσι
 Εὐδίδ' ὅν κε λάβῃσι πυλέων ἐκτοδεν ἰόντα
 Ἰφθίμῳ τ' Αἰδῶ καὶ ἐπαρῆς Περσεφονείῃς.
 Εἴθ' αὖτε ναιετάει συγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,

750

755

760

765

770

Δεινὴ

Æreum. Hæc quidem intrat, illa vero foras
 Egreditur, neque unquam utrasque domus intus cohibet:
 Sed semper altera saltem extra domum dum est,
 Terram super movetur: altera rursus in domo cum sit,
 Exspectat sui tempus itineris, donec veniat.
 Hæc quidem terrestribus multa cernens lumen habens,
 Illa vero Somnum in manibus, fratrem Mortis,
 Nox noxia, nube tecta atra.
 Ibi autem Noctis obscuræ filii domus habent,
 Somnus & Mors, graves dii: neque unquam eos
 Sol lucidus intuetur radiis,
 Cælum scandens, nec cœlitus descendens.
 Horum alter quidem terramque & lata dorsa maris
 Quietus percurrit & placidus hominibus.
 Alterius vero ferreum quidem cor, æreum vero ei pectus
 Crudele in præcordiis: tenet autem quem primum arripuerit
 Hominum: hostis vero etiam immortalibus diis.
 Illic dei inferi in anteriore parte ædes resonantes
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpinæ,
 Stant: horrendus autem canis pro foribus custodit,
 Sævus: artem autem malam habet: introeuntibus quidem
 Adulatur pariter caudaque & auribus ambabus:
 Exire vero non iterum permittit denuo, sed observans
 Devorat, quemcumque prenderit extra portas euntem.
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpinæ.
 Ibidem habitat abominanda dea immortalibus,

Δεινὴ Σπύξ, θυγάτηρ Ἀφροδύτης Ωκεανοῖο
 Πρεσβυτάτη νόσφιν ὃ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακρῆσι πέτεται χατρεφέ· ἀμφὶ δ' ὅ πάντα
 Κίοισιν ἀργυρέοισι παρὰ ἕρκυν ἐσθλὴν.
 Παῦρα δ' ὁθαύμαντο θυγάτηρ πόδας ὠκεία Ιεῖς
 Ἀγελίης πωλεῖται ἐπ' αἰθέρα νῶτα θαλάσσης,
 Οὔ ποτ' ἔρις ἢ νείκε' ἐν ἀθανάτοισιν ὄρη'.
 Καί ῥ' ὅστις ψεύδεται Ολύμπια δώματ' ἐχόντων,
 Ζεὺς δέ τε Ιεὺ ἐπεμψε θεῶν μέγαν ὄρκον ἐνέικαι
 Τηλόθεν ἐν χερσὶν παρὰ πολυώνυμον ὕδωρ
 Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἠλιβάτοιο,
 Ὑψηλῆς πολλὸν δ' ὑπὸ χθονὸς δρυοδότης
 Εἰς ἱερῶν ποταμοῖο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν
 Ωκεανοῖο κέρας· δείκται δ' ὅππῃ μοῖρα δέδασαι.
 Εὐνέα μ' παρὶ γλῶττι καὶ αἰθέρα νῶτα θαλάσσης
 Δίνης δρυορέης εἰλιγμύθε' εἰς ἄλλα πίπτε·
 Ἡ δ' ἐμὲ ἐκ πέτρης παρὰ μέγα πῆμα θεοῖσιν.
 Οὐ σκεν τιμὴν ὀπίορκον ἀπολλείψας ἐπομόσῃ
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι χάριν κφόεντος Ολύμπου,
 Κεῖται νῆυτμος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν·
 Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἄσπον
 Βρώσει, ἀλλὰ τὰ κεῖται ἀνάπνους ἢ ἀναυδός
 Σπρωτοῖς ἐν λεχέσσι, κακὸν δ' ὅππῃ κῶμα καλύπτει.
 Αὐτὰρ ἐπὶ νῆσον τέλος ἡ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,
 Ἀλλ' ὅτ' ἄλλος δέχεται χαλεπώτατος ἄθλος.
 Εὐνάετες δ' ὁ θεῶν ἀπομείρε' αἶν ἐόντων,

775

780

785

790

795

800

Οὐδέ

Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani
 Maxima natu: seorsum vero à diis inclytas ædes incolit
 Ingentibus faxis superne tectas: circum autem quaque
 Columnis argenteis ad coelum firmatae sunt.
 Raro vero Thaumantis filia pedibus velox Iris
 Nuncii causa versatur super lata dorsa maris,
 Quando lis & contentio inter deos exorta fuerit.
 Et fane quisquis mentiatur coelestes domos tenentium,
 Jupiter Irim mittere solet deorum magnum jusjurandum ut ferat
 E longinquo in aureo vase aquario celeberrimam aquam
 Frigidam, quæ è petra destillat alta,
 Excelsa: multum vero subtus terram spatiosam
 E sacro flumine fluit per noctem nigram
 Oceani cornu: decima vero pars attributa est.
 Novem quidem circa terramque & lata dorsa maris
 Vorticibus argenteis intortum in mare cadit;
 Una vero ex petra profluit, magnum damnum diis.
 Quisquis perjurium libans pejeraverit
 Immortalium, qui tenent verticem nivosi Olympi,
 Jacet spiritus expers integrum per annum:
 Neque ambrosiæ & nectaris fruitur
 Cibo, sed jacet non respirans & mutus
 Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.
 Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,
 Alia ex alia excipit molestissima ærumna.
 Novennio autem à diis separatur æternis,

Neque

Οὐδέ ποτ' ἐς βαλὺν ἔπιμιόγεται, ἐδὲ ἔπι δαΐδας,
 Ἐννέα πάντ' ἔτεα· δεκάτῳ δὲ ἔπιμιόγεται αὖτις
 Εἰρέας ἀθανάτων, οἱ Ολύμπια δώματ' ἔχουσι.
 Τοῖσι δ' ἔσθον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἀφ' οὐρανόθεν ὕδωρ,
 Ωγύγιον, τὸ δὲ ἴησι χαλκισυφέλας ἀφ' ἡρώεσσιν.
 [Ἐνθα δ' ἔστι δνοφερῆς, καὶ Ταρταρεὺς ἡερέντος,
 Πόντε τ' ἀπρυγέτοιο καὶ Οὐρανῷ ἀσεργέντῳ,
 Εξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
 Αἰθαλέ, ἀνέωκτα, τὰ τε συγέσσι θεοὶ περ.]
 Ἐνθαδὲ μαρμαίρεαί τε πύλαι, καὶ χαλκεῖα ἐδδός
 Ἀσμεφῆς, ῥίζησι δὴλυκεέεσσιν ἀνέωκτα,
 Αὐτοφυής· περὶ δὲ δὲ θεῶν ἐκτοδὲν ἀπάντων,
 Τιτῶνες ναῖουσι, πέριχον χαλκῷ ζοφεροῖο.
 Αὐτὰρ ἐρεσμαρχόριον Διὸς κλειτοὶ ἔπικρατοι
 Δώματα ναεταῖασι ἐπ' Ὠκεανοῖο θεμέθλοισι,
 Κόητ' ἔστι δὲ Γύγης. Βερέων γε μὴν ἦν ἔοντα,
 Γαμβρόν ἔον ποίησε βαρύκτυπος Ἐνοσίγαστῳ.
 Δῶκε δ' ἔστι Κυμοπόλειαν ὀπίηεν, θυγατέρα ἰὺν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτῶνας ἀπ' ἔρανος ἐξέλασε Ζεὺς,
 Οπλοῦσάν τε τέκε παῖδα Τυφώα Γαῖα πελώρη,
 Ταρταρεὺς ἐν φιλόπῃ, ἀφ' ἡρώεσσιν Ἀφροδίτῃ.
 Οὐ χεῖρες μὴ ἔασιν ἐπ' ἰσχυρῷ ἔργματ' ἔχουσι,
 Καὶ πόδες αἰχμάματοι κρατερῶς θεῶν· ἐκ δὲ οἱ ὤμων
 Ἦν ἐχάτον κεφαλαὶ ἐφίη, δεινοῖο δράκοντῳ,
 Γλώσσησι δνοφερῇσι λελειχμότες· ἐκ δὲ οἱ ἔσσαν
 Θεάσσης κεφαλῇσιν ἔσσαν ὀφρύσι πῦρ ἀμάευσσε.

805

810

815

820

825

Πασέων

Neque umquam in consilio cum iis versatur, neque in epulis
 Novem totis annis: decimo tandem versatur iterum
 In coetibus immortalium, qui cœlestes domos incolunt.
 Tale itaque jusjurandum constituerunt dii Stygis perennem aquam,
 Antiquam illam, quæ tranat valde asperum locum.
 [Ibi autem terræ caliginosæ, & Tartari obscuri,
 Pontique infructuosi, & cœli stellati,
 Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.]
 Illic splendidæque portæ, & æreum limen
 Immotum, radicibus longis compactum,
 Sua sponte natum: ante illud vero extra omnes Deos
 Titanes habitant, ultra Chaos caligine obductum.
 Ceterum valde tonantis Jovis inclyti auxiliarii
 Domus incolunt in Oceani fundamentis
 Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cum esset,
 Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
 Dedit autem Cymopoliam, ut duceret uxorem, filiam suam.
 Ast ubi Titanas è Cœlo expulerat Jupiter,
 Minimum natu peperit filium Typhoëum Terra magna,
 Tartari in concubitu, per auream Venerem.
 Cujus manus quidem sunt ob robur occupatæ,
 Et pedes indefessi robusti dei: ex humeris vero ei
 Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,
 Linguis nigris lambentia: præterea ex oculis ei
 Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:

Πασάν δ' ἐκ κεφαλῶν πῦρ καίετο δειχομύοιο,
 Φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἐξ δεινῆς κεφαλῆσι,
 Παντοίῳ δ' ὅπ' εἴσται ἀγέσφατον· ἄλλοτε γὰρ
 Φθέρῃονθ', ὥς τε θεοῖσι στυγέμεν· ἄλλοτε δ' αὖτε
 Ταύρῃ εἰλεβύχῳ μύθη· ἀχέτε ὅσων ἀγαυρῇ.
 Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντος ἀναυδέα θυμὸν ἔχοντος·
 Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν εἰκότα, θαύματ' ἀκῆσαι·
 Ἄλλοτε δ' αὖ ῥοίζαχ', ὑπὸ δ' ἔχεν ἔρεα μακρά.
 Καὶ νῦν κεν ἔπλετο ἔργον ἀμύχανοι ἥματι κέναι,
 Καὶ κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι ἀναξεν,
 Εἰ μὴ ἄρ' ὅξυ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Σκληρὸν δ' ἐβρόντασιν καὶ ὄβεσσιν. Ἀμφὶ δ' οὖ γαῖα
 Σμερδαλέον κονάβησιν, καὶ Οὐρανὸς εὐρύς ὑπέσθεν,
 Πόντος τ', Ωκεανὸς τε ῥοαί, καὶ πᾶσα γαῖα.
 Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὀλυμπος
 Οὐρνομύοιο ἀνακτὸς· ἐπεσενάχζε δ' οὖ γαῖα.
 Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων χεῖτεχεν ἰοειδέα πόντον,
 Βρογνῆς τε, σερρῆς τε, πυρὸς δ' ἀπὸ τοῦ πελώρου,
 Πρηστῆρων ἀνέμων τε, κεραυνὸς τε φλεγέδοντ'·
 Εἴξε δ' οὖ χθονὶ πᾶσα, καὶ ἔρανος, ἠδὲ θαλάσσης.
 Θυε δ' ἄρ' ἀμφ' ἀκτὰς παρὶ τ' ἀμφὶ τε κύματα μακρά·
 Ριπῇ δ' ὑπ' ἀθανάτων· ἔνοσι δ' ἀσβέσθ' ὀρώρε.
 Τρέας Αἰδῆς δ' ἐνέρισι κραταφθιμύοισιν ἀνάσταν,
 Τιτλῶές θ' ὑποταρτάλοι, Κρόνον ἀμφὶς ἔοντες,
 Ἀσβέες κελάδοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτήτος.
 Ζαὺς δ' ἐπεὶ οἷα κάρθυνεν ἐόν μύθη, εἴλετο δ' ὅπλα,

830

835

840

845

850

Βερί-

• Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis,
 Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
 Omnigenum sonitum emittentes ineffabilem. Interdum enim
 Sonabant, ut diis intelligere liceret: interdum rursus
 Tauri valde mugientis robore indomiti vocem ferocis:
 Interdum rursus leonis sævum animum habentis:
 Interdum rursus catulis similia, mira auditu:
 Interdum vero stridebat, resonabantque montes alti.
 Et sane evenisset res inevitabilis die illo,
 Atque ipse mortalibus & immortalibus imperasset,
 Nisi statim intellexisset pater hominumque & deorum.
 Graviter autem intonuit atque fortiter. Circum vero terra
 Horrende edidit fragorem, & cœlum latum superne,
 Pontusque, & Oceani fluctus, & remota loca terræ.
 Pedibus vero sub immortalibus magnus contremuit Olympus,
 Insurgente rege: ingemiscebat autem tellus.
 Ardor vero ab utrisque occupabat cœruleum pontum,
 Tonitruque, & fulguris igne ab illo immani,
 Igneorumque turbinum, & fulminis ardentis.
 Fervebat autem terra omnis, & cœlum, atque mare.
 Furebant & circum littora undique fluctus magni
 Impetu à deorum: concussioque sedatu difficilis oriebatur.
 Expavit autem Pluto inferis mortuis imperans,
 Titanesque sub tartarum detrusi, circa Saturnum,
 Ob inexstinguibilem fremitum, & gravem conflictum.
 Jupiter vero postquam incitavit suum robur, sumpsitque arma,

Βρογνύω τε, σερρηπύω τε, ἢ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
Πληῖξεν ἅπ' Οὐλύμποιο ἐπάλμῳ· ἀμφὶ δ' ἅπασας
Ἐπρῆσε θεσπεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου.

855

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασε πληγῇσιν ἱμῶστας,
Ἡεπε γηῶθεῖς, σενάχιζε δ' ἄλῃα πελώρη.

Φλόξ δ' κεραυνωθέντος ἀπέσσυτο τοῖο ἀνακτος,

Οὔρεσ' ἐν βήσῃσιν αἰδῶνις παμπαλῶεσσι

Πληγῆντο. Πολλὴ δ' ἐπελώρη καίετο ἄλῃα

860

Ἀτμῇ θεσπεσίῃ, καὶ ἐθήκετο κραδίτερος ὥς,

Τέχνη ἔω' αἰζῶν, ἔω' τ' εὐτρεπὲς χράνοιο

Θαλφθεῖς, ἢ σίδηρος, ὅπως κρατερώτατός ἐστι,

Οὔρεσ' ἐν βήσῃσι δαμαζόμεντο πυρὶ κηλέω,

Τήκε' ἐν χθονὶ δῖν, ἔω' Ἡφαίστιον παλάμῃσιν.

865

Ὡς ἄρα τήκετο ἄλῃα, σέλα πυρὸς αἰδομένοιο.

Ρίψε δέ μιν θυμῷ ἀχάχων ἐς Τάρταρον εὐρεῖν.

Ἐκ δ' Τυφώεσ' ἔς' ἀνέμων μῦθον ὑγρὸν ἀέντων,

Νόσφι Νότῃ, Βορέω τε, ἢ Ἀργέσῳ Ζεφύρῳ.

Οἳ γε μὲν ἐκ θεόφιν γρυεῇ, θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ.

870

Αἱ δ' ἄλλαι μαψαῦραι ὀππινέουσι θάλασσαν,

Αἱ δὲ τοι πίπτεσσι ἐς ἠερθεῖδ' ἀπόντον,

Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ δύσῃσι ἀέλλῃ·

Ἀλλοτε δ' ἄλλαι αἴεσι, ἀλκασκιδναῖσι τε νῆας,

Ναῦτας τε φθείρουσι κακῶ δ' ἐ γίνεται ἀλκή

875

Ἀνδράσιν, οἳ κείνοισι σωφροτῶσιν κτ' ἀπόντον.

Αἱ δ' αὖ καὶ κτ' ἄλῃαν ἀπείριτον ἀνθεμόεσσαν

Ἐγ' ἐρετὰ φθείρουσι χαμαὶ γρυέων ἀνθρώπων,

Πιμ-

Tonitruque fulgurque, & coruscans fulmen,
 Percussit ab Olympo infiliens: circum vero omnia
 Combussit ingentia capita sævi portenti.
 Ceterum ubi illud vicit ictibus percutiens,
 Cecidit mutilatum, ingemiscebat autem terra vasta.
 Flamma vero fulmine icto profiliebat à rege,
 Montis in saltibus opacis asperis
 Percusso. Multaque ac vasta ardebat terra
 Vapores ingenti, & liquecebat stanni instar,
 Quod arte juvenum, & in magnum foramen habente catino
 Calefactum, vel ut ferrum, quod solidissimum est,
 Montis in cavitatibus victum igne urente,
 Liquefcit in terra divina, sub Vulcani manibus.
 Sic fane liquecebat terra fulgore ignis ardentis.
 Abjecit autem illum animo moestus in Tartarum vastum.

Ex Typhoëo autem est ventorum vis humide flantium,
 Excepto Noto, Boreaque, & Argeste Zephyro.
 Qui fane ex diis sunt nati, hominibus magna utilitas.
 Ast alii sine usu venti inspirant mare,
 Qui utique incidentes in obscurum pontum,
 Clades magna hominibus gravi sæviunt turbine,
 Alibi autem alii flant, dissipantque naves,
 Nautasque perdunt. Mali autem non est remedium
 Viris, qui illis occurrerint in ponto.
 Iidem rursus per terram immensam floribus ornatam
 Opera jucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,

Replentes

Πιμπλάσσαι κόνιός τε καὶ δ' ἔργα λεία κολοιουσγῆ.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάχαιρες θεοὶ ἔξετελεσσθην,

880

Τιτλώεσι δ' ἑπμάων κείνδυντο βίηφι,

Δή ῥα τότε ὤτρεμνον βασιλιδέμεν ἠδὲ ἀνάσσειν,

Γαίης φρεσδομοσιύησιν, ὀλύμπιον δ' ἐρύοπα Ζεῦ,

Αθανάτων. Ο δ' τοῖσιν εὖ διδασσάτο πημάς.

Ζεὺς δ' ἑωὶ βασιλεὺς παρ' ὅττιν ἄλσχευ ἦτο Μῆτιν,

885

Πλείστα θεῶν εἰδῆσαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.

Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεῶν γλαυκῶπιν Ἀθήνην

Τέξεας, τότε ἔπειτα δόλῳ φρένας ἔξαπατήσας

Αἰμυλίοισι λόγοισιν εἰλὼ ἐγκάτ' ἦτο νηδυῖ

Γαίης φρεσδομοσιύησι, καὶ Οὐρανῷ ἀσπερέντος.

890

Τῶς γάρ οἱ ἐφρασάτιν, ἵνα μὴ βασιληίδα πημῶ

Ἀλλ' ἔχη, Διὸς ἀντι, θεῶν αἰεττοστάων.

Ἐκ γὰρ τ' εἴμαρτο παρ' ὅττιν τέκνα γενέας.

Πρώτῳ γὰρ κέλετο γλαυκῶπιδά Τειτοχρύειαν,

Ἴσον ἔχαστ' πατρὶ μύθῳ καὶ ὁππότε βελίω.

895

Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν

Ἠμελλεν τέξεας, ὑπὲρ βίον ἦτορ ἔχοντα.

Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς παρ' ὅττιν εἰλὼ ἐγκάτ' ἦτο νηδυῖ,

Ὡς δὴ οἱ φράσσεται θεὰ ἀγαθὸν τε καὶ κακόν τε.

Δεύτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ωρεας,

900

Εὐνομίην τε, Δίχην τε, καὶ Εἰσηίην τε θαλῆαν,

Αἵ τ' ἔργ' ὠραῖσαι χατὰ θνητοῖσι βροτοῖσι,

Μοίρας δ', ἧς πλείστην πημῶ πόρε μητίετα Ζεὺς,

Κλωθῶ τε, Λάχρῳ τε, καὶ Ἀτρεπον, αἵ τε διδῶσι

Θνητοῖς

Replentes pulvereque & molesto palearum strepitu.

Sed postquam sane laborem dii beati perfecissent
Cum Titanibus autem pro honore pugnassent vi,
Jam tum jubebant regnare atque imperare,
Ex Terræ consilio, Olympium late cernentem Jovem
Immortalibus. Hic vero inter illos bene distribuit honores.

Jupiter autem deorum Rex primam uxorem duxit Metin,
Plurimum ex diis edoctam & mortalibus hominibus.

Sed cum jam esset deam cæsis oculis Minervam
Paritura, tum demum dolis animo decepto
Blandis sermonibus, in suam condidit alvum,
Telluris consiliis, & Cœli stellati.

Sic enim consuluerunt, ne regium honorem
Alius haberet Jovis loco deorum sempiternorum.
Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci.
Primam quidem virginem cæsis oculis apud Tritonem genitam,
Par habentem patri robur & prudens consilium.

Ceterum deinde sane filium deorum regem & virorum
Erat paritura, magnum animum habentem :

Sed illam sane Jupiter ante in suum condidit ventrem ;
Ut, nempe, ei indicaret dea bonumque malumque.

Postea duxit splendidam Themis, quæ peperit Horas,
Eunomiamque, Dicenque, & Irenen florentem,
Quæ operibus venustatem conciliant mortalium hominum,
Parcisque, quibus maximum honorem dedit prudens Jupiter,
Clothoque, Lachetique, & Atropo, quæ dant

Morta-

Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθὸν τε κακὸν τε. 905
 Τρεῖς δὲ οἱ Εὐρυνόμη Χάριδας τέκε χαλκίπαρής,
 Ωκεθυῖ κέρε, πολυήρατον εἶδ' ἔχουσα,
 Αἰγλήϊω καὶ Εὐφροσυνῶϊ, Θαλίῳ τ' ἐρατεινῶ.
 Τῶν καὶ ἄπ' βλεφάρων ἔρε' εἶετο δεσπομφαίων 910
 Λυσιμελής· χαλὸν ᾧ ὑπ' ὀφρύσι δεσποίων).
 Αὐτὰρ ὁ Δῆμιτ' πολυφόβος ἐς λέχ' ἦλθεν,
 Ἡ τέκε Περσεφόνειω λευκώλενον, ἠὲ Αἰδωνεύς
 Ἡεπασεν ἥς πατρὶς μητρὸς, ἔδωκε δ' μητιέτα Ζεὺς.
 Μνημοσύνης δ' ἔξαυτις ἐράσασατο χαλκικόμοιο,
 Εξ ἥς αἱ Μῆσαι χερσάμπυκες ἔξεργοντο 915
 Εννέα, τῆσιν ἄδον θαλία, καὶ τέσσις ἀοιδῆς.
 Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἰμεργέντι γόνον πατρὶ πάντων ἐρατεινῶν,
 Γείνατ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς Φιλότῃ μεγαῖσα.
 Λοιοδοτάτῃ δ' Ἡῆω θαλερῶϊ ποιήσατ' ἀκοιπν. 920
 Ἡδ' Ἡῆω, καὶ Ἀρηα, καὶ Εἰλείθυαν ἔπικτε,
 Μιχθῆϊσ' ἐν Φιλότῃ θεῶν βασιλῆϊ καὶ ἀνδρῶν.
 Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τειτοχόρειαν,
 Δεινῶ, ἐγρεκύνδομον, ἀγέερατον, ἀτρυτώνην,
 Πότνια, ἥ κέλεσθαι τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχη τε. 925
 Ἡεπ δ' Ἡφαιστον κλυτὸν ἐν Φιλότῃ μεγαῖσα
 Γείνατο, (καὶ ζαμύησε, καὶ ἤειπεν ὧ πατρὶσσι)
 Ἐκ πάντων τέχνησι κεκασμῆρον ἐρατεινῶν.
 Ἐκ δ' Ἀμφιτείτης καὶ ἐρικτύου Εἰνοσιγάης
 Τείτων εὐρυβίης γένετο μέγας ὅς τε θαλάσσης

Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
 Tres vero ei Eurynome Gratias peperit pulcras genas habentes,
 Oceani filia, peroptabilem formam habens,
 Aglaïam & Euphrosynen, Thaliâque amabilem:
 Quarum è palpebris amor destillat contuentium
 Solvens membra: jucundum vero sub superciliis adspiciunt.
 Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
 Quæ peperit Proserpinam formosam, quam Pluto
 Rapuit sua à matre, dedit autem sapiens Jupiter.
 Mnemosynen vero deinceps amavit pulchricomam,
 Ex qua Musæ aureis reticulis revinctæ natæ sunt
 Novem, quibus placent convivia, & oblectatio cantûs.
 Latona autem Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
 Suavissimos liberos præ omnibus cœlicolis,
 Peperit sane, Ægiocho Jovi concubitu mista.
 Postremam vero Junonem floridam duxit uxorem.
 Hæc autem Heben, Martem, & Lucinam peperit,
 Mista concubitu Deorum regi & hominum.
 Ipse vero ex capite, cæcis oculis præditam Tritogeniam,
 Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitûs, indomitam,
 Venerandam, cui clamoresque placuerunt, bellaque, pugnaque.
 Juno autem Vulcanum inclytum, concubitu non mista,
 Peperit, (ac vires intendit, & contendit cum suo marito)
 Præ omnibus artibus ornatum cœlicolis.
 Ex Amphitrite autem & valde resonante Neptuno
 Triton late potens natus est magnus: qui maris

Πυθμὸν ἔχων, ὥδ' αὖ μιντεὶ φίλῃ καὶ πατρὶ ἀνακτι
 Ναΐδ' χρυσέα δῶ, δεινὸς θεός· αὐτὰρ Ἀρηϊ
 Ρινοτόρῳ Κυθήρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔπικτεν
 Δεινὸς, οἳ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέεσσι φάλαγας
 Ἐν πολέμῳ κρυόεντι, σὺν Ἀρηϊ πολυπόρῳ, 935
 Ἀρμονίῳ δ', ἐνὶ Κάδμῳ ὑπέρθυμῳ γέτ' ἀκοιπν.
 Ζηνὶ δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίη τέκε κῦδιμον Ἑρμῆν,
 Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὴν λέχῳ εἰσαναβάσας.
 Καδμείῃ δ' ἄρα οἳ Σεμέλη τέκε Φαίδιμον υἱόν,
 Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότῃ, Διώνυσον πολυγηθέα, 940
 Ἀθάνατον θνητῇ· νύ δ' ἀμφοτέρῃ θεοὶ εἰσιν.
 Ἀλκμήῃ δ' ἄρ' ἔπικτε βίῳ Ἡρακλεΐῳ,
 Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότῃ Διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἀγλαΐῃ δ' Ἡφαιστος ἀγακλυτὸς ἀμφιγυΐεις,
 Οπλοτάτῳ Χαείτῳ, θαλερὴν ποιήσας ἀκοιπν. 945
 Χρυσόχορμης δ' Διώνυσος ἔσθ' ἐνὶ Λαοδάμῳ,
 Κέρεν Μίνῳ, θαλερὴν ποιήσας ἀκοιπν.
 Τίῳ δέ οἳ ἀθάνατον καὶ ἀγχεῶ θῆκε Κροχίῳ.
 Ἡέλω δ' Ἀλκμήης καλλιπάρῃ ἀλκιμῇ υἱός,
 Ἰς Ἡρακλῆα, τελέσας σονόεντας αἰέθλας, 950
 Παῖδα Διὸς μεγάλῳ καὶ Ἡρῇ χρυσοπέδιλα,
 Αἰδοίῳ γέτ' ἀκοιπν ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι·
 Ολβίῳ, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσας,
 Ναΐδ' ἀπήμαντ' καὶ ἀγχεῶ ἥματα πάντα.
 Ἡελίῳ δ' ἀλάμαντι τέκε κλυτὴ Ωκεανοῖν
 Περσὶς Κίρκῳ τε, καὶ Αἰήτῳ βασιλῆα. 955

Fundum tenens, apud matrem caram & patrem regem
 Incolit aureas ædes, magnus deus: sed Marti
 Clypeos diffecanti Venus Terrorem & Metum peperit
 Graves, quique virorum densas turbant phalanges
 In bello horrido, una cum Marte urbes devastante,
 Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
 Jovi vero Atlantis filia Maja peperit gloriosum Mercurium,
 Præconem Deorum, sacrum lectum conscendens.
 Cadmi filia vero ei Semele peperit clarum filium,
 Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
 Immortalem mortalis: nunc vero ambo Dii sunt.
 Alcmenæ vero peperit fortem Herculem,
 Mistæ in concubitu Jovi nubes cogenti.
 Aglaia vero Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
 Minimam natu è Gratiis floridam duxit uxorem.
 Sed aureo crine conspicuus Bacchus flavam Ariadnen,
 Filiam Minois, floridam fecit conjugem.
 Hanc vero ei immortalem expertemque senii fecit Saturnius.
 Heben autem Alcmenæ pulchros talos habentis fortis filius,
 Hercules, peractis luctuosus certaminibus,
 Filiam Jovis magni & Junonis aureis calceamentis utentis,
 Pudicam duxit uxorem in Olympo nivoso:
 Felix, qui magno facinore inter Deos confectus,
 Habitat illæsus & expers senii omnibus diebus.
 Soli autem indefesso peperit inclyta Oceanis
 Perseis Circenque, & Ætæm regem.

Αἰήτης δ' ὕδ' Φαεσιμβρότε' Ἡελίοιο
 Κέρλεω Ωκεανοῖο τελέεντ' ποταμοῖο
 Γῆμε, θεῶν βαλῆσιν, Ἰδῶαν χαλλιπάρηον.
 Ἡ δέ οἱ Μήδεια ἐύσφυρον ἐν φιλότῃ
 Γείνατ' ὑποδμηθεῖσα λαὸν χρυσῆν Ἀφροδίτῃ.

960

Υμεῖς μὲν νῦν χαίρετ', Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
 Νῆσοί τ', ἡπειροί τε, καὶ ἀλμυρὸς ἐνδοδι πόντος.
 Νῦν δ' ἑταῶν φύλον αἰεῖσατε, ἡδυέπειαι
 Μῆσαι Ολυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγίοχοιο,
 Οὔσαί δ' ἔσονται πρὸς ἀνδράσιν δινηθείσαι
 Ἀγάναι, γένοντο θεοῖς ὑπείκελα τέκνα.
 Δημήτῃ μὲν Πάριον ἐγένεατο, δῖα θεῶν,
 Ἰασίῳ ἥρωϊ μεγίστ' ἐρατῇ φιλότῃ
 Νειῶν ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτῃς ἐν πίονι δήμῳ,
 Ἐδλόν' ὃς εἶσ' ἔσθ' ἐπὶ γῆν τε, καὶ αἰθέρα νῶτα θαλάσσης,
 Πᾶσι δ' ὅς τ' ἐστὶν ἐν τυχόντι, καὶ ἔκ' ἐς χεῖρας ἱκῆται,
 Τὸν δ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολὺν τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.
 Κάδμω δ' Ἀρμονίῃ, θυγάτηρ χρυσοῦς Ἀφροδίτης,
 Ἰνὸν καὶ Σεμέλῳ, καὶ Ἀγαυῷ χαλλιπάρηον,
 Αὐτονόῳ δ', ἣν γῆμεν Λεϊσταῖον βαθυχάρτης,
 Γένεατο καὶ Πολύδωρον εὖσεφάνω ἐνὶ Θήβῃ.
 Κέρῃ δ' Ωκεανὸς Χρυσάορι κατεροδύμεν
 Μιχθεῖσ' ἐν φιλότῃ πολυχρῆσος Ἀφροδίτης,
 Καλλιρόῃ τέκε πῦρ δα βροτῶν χάριτον αἰπάντων,
 Γηρυονέα, τὴν κτείνει βίην Ἡρακλεῖα,
 Βοῶν ἕνεκ' εἰλιπόδων ἀμφιρρύτῳ εἰν Εὐρεΐῃ.

965

970

975

980

Τῆσ-

Æetes autem filius lucem hominibus dantis Solis

Filiam Oceani ultimi fluvii

Duxit, deorum ex confiliis, Idyiam pulchris genis præditam.

Hæc autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
Peperit subacta per auream Venerem.

Vos quidem nunc valetе, cœlestes domos tenentes,
Insulæque, & continentes terræ, & falsus intus Pontus.

Nunc autem dearum genus cantate blandiloquæ . . .

Musæ Olympiades, filiæ Jovis Ægiochi,

Quæcumque mortales apud viros cubantes

Immortales pepererunt diis similem prolem.

Ceres quidem Plutum peperit, præstantissima dearum,

Jasio heroï mista jucundo amore

Novali in ter proscisso, Cretæ in pingui tractu,

Bonum: qui vadit super terram, & lata dorса maris,

Omnem: cui vero obviam fuerit, & cujus ad manus venerit,

Illum locupletem fecit, multamque ei præbuit felicitatem.

Cadmo præterea Harmonia, filia aureæ Veneris,

Ino & Semelen, & Agaven pulcras genas habentem,

Autonoënque, quam duxit Aristæus densa cæsarie præditus,

Peperit & Polydorum in mœnia pulcra habentibus Thebis.

Filia vero Oceani Chrysaori magnanimo

Mista in concubitu aureæ Veneris

Calliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium.

Geryonem, quem interfecit Hercules,

Boves propter flexipedes circumflua in Erythea.

Tithono

Τιθωνῷ δ' Ἡὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυΐν,
 Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ Ἡμαδίωνα ἀνακτα.
 Αὐτὰρ τοι Κεφάλῳ φυτήσατο φαίδιμον υἱόν,
 Ἰφιδιμον Φαέδοντα, θεοῖς ὑπείκελον ἄνδρα.
 Τόν ῥα νέον, τέρεν ἄνδρος ἔχοντ' ἐρικυδέα ἥβης,
 Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομμείδης Ἀφροδίτη
 Ωρετ' ἀνερεψαμένη, καὶ μιν ζαθέος ἐνὶ νηοῖς
 Νηοπόλον νύχον ποιήσατο, δαίμονα δῖον.
 Κέρην δ' Αἰήταο διοτρεφέα βασιλῆα
 Αἰσονίδης, βελήσι θεῶν αἰεγετετάων,
 Ἦγε πρ' Αἰήτι, τελέσας σονόεντας αἰέθλους,
 Τῆς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλὺς ὑφ' ἡνίως,
 Ὑβριδὴς Πελίδης, καὶ αἰτάδαλα, ὀβριμοεργός.
 Τῆς τελέσας ἐς Ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
 Ωκέϊς ὅππ' ἠὲ νηὸς ἄγων ἐλικώπιδά κέρην,
 Αἰσονίδης, καὶ μιν θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.
 Καὶ ῥ' ἦγε διμυθεῖσ' ὑπ' Ἰήσωνι ποιμνὶ λαῶν,
 Μήδειον τέκε παῖδα, τ' ἔρυσιν ἔτρεφε Χείρων
 Φιλυρείδης· μεγάλην δ' Διὸς νόστος ἔξετελεῖτο.
 Αὐτὰρ Νηητὴν κῆρα αἰλίοιο γέροντος,
 Ἦτοι ῥ' Φῶκον Ψαμάθῃ τέκε, δῖα θεάων,
 Αἰακὸς ἐν φιλότῃ, ἀπ' ἡρυσίνῳ Ἀφροδίτῃ.
 Πηλεὶ δ' ἀμυθῆισα θεὰ Θέτις δρυγρόπεζα
 Γένεατ' Ἀχιλλῆα ῥηξιδόρα, θυμολέοντα.
 Αἰνείαν δ' ἄρ' ἐπικτεν εὐσέφου Κυθέρεια,
 Ἀγχίσῃ ἥρωϊ μεγεῖσ' ἐρατῇ φιλότῃ,

985

990

990

1000

1005

Ιδης

Tithono vero Aurora peperit Memnona ærea galea instructum,
 Æthiopum regem, & Hemathionem regem.
 Verum Cephalo peperit inclytum filium,
 Fortem Phaëthontem, diis similem virum,
 Quem fane juvenem, tenerum florem habentem gloriosæ pubertatis,
 Puerum juvenilia sapientem amans genitalia Venus
 Celeriter abripuit & ipsum in templis
 Ædituum nocturnum fecit, dæmonem divinum.
 Filiam vero Æëtæ à Jove nutriti regis
 Æsonides, voluntate deorum æternorum,
 Abduxit ab Æëta, peractis gravibus certaminibus,
 Quæ multa imperabat magnus rex superbus,
 Injurius Pelias, & impius, fortium facinorum patrator.
 Quibus peractis, ad Jolcum rediit multa perpeffus,
 Veloci in nave vehens blandis oculis præditam puellam,
 Æsonides, & ipsam floridam fecit uxorem.
 Et sane hæc subacta ab Jasone pastore populorum
 Medeum peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
 Phillyrides: magni vero Jovis voluntas perficiebatur.
 Ceterum Nerei filia marini senis,
 Phocum quidem Psamathe peperit, præstantissima dearum,
 Æaci in amore, per auream Venerem.
 A Peleo autem subacta dea Thetis argenteos pedes habens
 Peperit Achillem prostermentem viros, leonis animo præditum.
 Æneam porro peperit pulcre coronata Cytherea
 Anchisæ heroï mista jucundo concubitu,

Ιδης ἐν κορυφῇσι πολυπύχῃς, ὑληέσσης.

Κίρκη δ', Ἡελίε θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο,

1010

Γείνατ' Ὀδυσῆα ταλασίφρονα ἐν φιλόπῃ.

Ἀγριον, ἠδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κρατερὸν τε,

Οἳ δὴ τοι μάλα πῆλε μυχῶν νησῶν ἱεράων,

Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἀνασσει.

Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆϊ Καλυψῶ, δαΐφρονος,

1015

Γείνατο, Ναυσινόον τε, μεγάς ἐρατὴ φιλόπῃ.

Αὐταὶ μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν δυνήθεισαι

Ἀθάναται γένοντο θεοῖς Ὀπείκελα τέκνα.

Νηῶν γ' ἑκακῶν φύλον αἶσατε, ἠδυέπειαι

Μῆσσι Ολυμπιάδες, κῆρυγας Διὸς Αἰγιόχοιο.

1020

Τέλει δ' Ἡσιόδε Θεογονίας.

Idæ in verticibus habentis multa juga, sylvosæ.
Circe vero, Solis filia, filii Hyperionis,
Peperit Ulyssis ærumnosi in amore
Agrium, atque Latinum inculpatumque, sortemque.
Qui sane valde procul in recessu insularum sacrarum
Omnibus Tyrrhenis valde inclytis imperabant.
Naufithoum vero Ulyssi Calypso excellentissima Dearum
Peperit, Naufinoumque, mista amabili concubitu.
Hæ quidem, mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt Diis pares filios.
Nunc vero foeminarum genus cantate suaviloquæ
Musæ Olympiades, filiaë Jovis Ægiochi.

Finis Theogoniæ Hesiodi.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

HESIODI

A S C R Æ I

SCUTUM HERCULIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

Η Οἷη παρλιπῶσα δόμους ἢ πατεῖδα γαῖαν,
 Ηλυθεν ἐς Θήβας, μετ' ἀρήϊον Ἀμφιτρύωνα
 Ἀλκμῶν, θυγάτηρ λαοσπόδ' Ἡλεκτρύωνος.

Ἡ ῥα γυναικῶν φύλον ἐκαίνυτο θηλυτεράων

Εἶδεῖ τε μεγέθει τε νόον γε μὴ ἔτις ἐείξε

5

Τάων, ἃς θνητὰ θνητοῖς τέκον δύνηθ' ἔισται.

Τῆς καὶ δ' ἀπὸ κρήνην, βλεφάρεσσιν τ' ἀπὸ κυσσωμένων

Τοῖον ἄνηθ', οἷον τε πολυχρῆστος Ἀφροδίτης.

Ἡ δ' ἢ ὥς κ' ἔθιμον ἔον τίεσκεν ἀκοίτῳ,

Ὡς ἔπω τις ἔπιδε γυναικῶν θηλυτεράων.

10

Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν ἀπέκτανεν, ἱφίδαμάσας,

Χωπάρμυθ' ὡδὲ βασί. Λιπὼν δ' ὅγε πατεῖδα γαῖαν,

Ἐς Θήβας ἰκέτ' ὅσπερ φερεσσιμέας Καδμείας.

Ἐνθ' ὅγε δώματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ παρὰ κοιτῇ,

Νόσφιν ἄτερ φιλότῃ ἐφίμερ'· ἔγ' γὰρ οἱ ἦεν

15

Πρὶν λέχων ἔπλευνον εὐσφύρεσσι Ἡλεκτρύωνος,

Πρὶν γε φόνον τίσαντο κασιγνήτων μεγαθύμων

Ἡς ἀλόχεα, μαλερῶν δ' καταφλέξαι πυρὶ κόμας

Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.

Ὡς γὰρ οἱ δέκετο, θεοὶ δ' ἔπαινον ἔειπον.

20

Τῶν

HESIODI ASCRÆI SCUTUM HERCULIS.

AUT qualis, relicta domo ac patria tellure,
 Venit Thebas, secuta martium Amphitryonem
 Alcmena, filia bellicosi Electryonis.
 Quæ mulierum genus superabat mollium
 Formaquæ & proceritate: prudentia utique nulla cum ea certabat
 Illarum, quas mortales mortalibus peperere concumbentes.
 Ejus & a vertice, & a palpebris nigricantibus
 Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.
 Atque hæc talis cum esset, sic animo suum colebat conjugem,
 Perinde ut nulla umquam coluit mulierum mollium.
 Ille tamen ejus patrem præstantem occiderat, vi domitum,
 Ira commotus propter boves: relicta autem patria tellure,
 Thebas venit supplicans scutatis Cadmeis.
 Ibi idem habitabat cum veneranda conjuge,
 Scorsim absque concubitu desiderabili: non enim licebat illi
 Ante lectum conscendere formosæ Electryonidis,
 Quam cædem ultus esset fratrum magnanimorum
 Suæ conjugis, flagrantique combussisset igne vicos
 Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
 Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant.

Eorum

Τῶν ὅγ' ὀπίζετο μιλῶν, ἐπείγετο δ' ὅττι τάχιστα
 Εκτελέσαι μέγα ἔργον, ὃ οἱ διόθεν γέμει ἦεν.
 Τῷ δ' ἅμα, ἰέμεντοι πολέμοιό τε φυλόπιδός τε,
 Βοιωτοὶ πλῆξιπποι, ὑπὲρ σακέων πνείοντες,
 Λοκροὶ τ' αἰχέμαχοι, καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι, 25
 Εσποντ' ἦρχε δ' τοῖσιν εὖς παῖς Ἀλκαῖοιο,
 Κυδίοων λαοῖσι. Πατρὸς δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἀλλῶ μῆτιν ὕφαινε μὲν φρεσὶν, ὅφρα θεοῖσιν
 Ἀνδράσι τ' ἀλφειῇσιν δῶρ' ἀλκτῆρα φυτεύσει,
 Ωρετο δ' ἀπ' Οὐλύμποιο δόλον φρεσὶ βουστοδομῶν, 30
 Ἰμέρων φιλόπιδ'· εὐζώνοιο γυιακὸς
 Εὐνύχ'· τάχα δ' ἔξ' Τυφάονιον, τόθεν αὖθις
 Φίκιον ἀκρότατον ᾤεσθ' ἔπειτα Ζαῖς.
 Εἴη καὶ θεζόμην', φρεσὶ μῆδετο θεσκελα ἔργα.
 Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ παντοφύρες Ἡλεκτρυνῶν 35
 Εὐνῇ καὶ φιλόπιδι μίγῃ, τέλεσεν δ' αἶρ' ἐέλδωρ·
 Αὐτῇ δ' Ἀμφιτεύων λαοσφύρ', ἀγλαὸς ἦρας,
 Εκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο οἶδε δόμοιδε.
 Οὐδ' ὅγ' ὅττι δμῶας καὶ ποιμνίας ἀγροικίας
 Ωρετ' ἔναι, πρὶν γ' ἥς ἀλόχευ' ἐπιδήμναι θύνης. 40
 Τοῖ' γὰρ κραδίη πότ' αἶνυτο ποιμνία λαῶν.
 Ως δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀσπασὸν ὑπεκπροφύγῃ χαλότητι
 Νέσσει ὑπ' ἀργαλῆς, ἢ καὶ κρατερῷ ὑπὸ δεσμῷ·
 Ως ῥα τότε Ἀμφιτεύων χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπείσας,
 Ἀσπασίως τε, φίλως τε εὖν δόμον εἰσαφίκανε. 45
 Πρηνύχ' δ' ἄρ' ἔλεκτο σὺν αἰδοίῃ πατρίκοι,

Eorum ille verebatur iram, festinabatque celerrime
 Exsequi magnum opus, quod sibi divinitus incumbibat.
 Hunc autem una, cupidi bellicque præliique,
 Boeotii equitando insignes, super clypeis spirantes (*sc. robur,*)
 Locrique cominus pugnantes, & Phocenses magnanimi
 Sequebantur: ducebat autem eos egregius filius Alcæi,
 Glorians populis. At pater hominumque Deorumque
 Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter [raret.
 Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulsores gene-
 Profectus autem ab Olympo est dolum alta mente volvens,
 Desiderans concubitus elegantis mulieris
 Per noctem: celeriterque venit in Typhaonium, inde rursum
 Ad Phicium summum accessit prudens Jupiter.
 Ubi residens mente versabat divina opera.
 Nam eadem quidem nocte cum pulchra Electryonide
 Lecto & concubitu mistus est, perfecitque desiderium:
 Eadem autem & Amphitryo bellicosus, illustris heros,
 Perfecto magno opere, rediit domum suam.
 Neque ille ad famulos & pastores agrestes
 Iit, antea quam suæ conjugis conscendisset lectum.
 Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.
 Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit malum
 Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:
 Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,
 Magnoque desiderio, lubentique animo domum suam reversus est.
 Totaque nocte concubuit cum veneranda uxore,

Τεσπόμην· δώρσισι πολυχρῦσα Αφροδίτης.
 Ἡ δ' ἔγωγε δουρὶς ἔκτα, καὶ ἀνέρι πολλὸν αἰείσω,
 Θήσῃ ἐν ἑπταπύλῳ διδυμάονε γένεατο παῖδε,
 Οὐκ ἔσθ' ὁμὰ φρογέοντε, (χραιογνήτω γε ἤ ἥϊλῳ.) 50
 Τὸν μὲ χειρότερον, τὸ δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα Φῶτα,
 Δεινὸν τε κρατερόν τε, βίβω Ηρακληΐην·
 Τὸν μὲ ὑποδμηθεῖσα κελαϊνεφεί Κροθίωνι,
 Αὐτὰρ Ἰφικλῆα γε δορυασὼ Ἀμφιτρύωνι,
 Κεκευμένῃν γρηλεύ· τὴν μὲ, βροτῶ ἀνδρὶ μεγέισα· 55
 Τὸν δ' Ἰδί Κροθίωνι, θεῶν σημαίντορ πάντων·
 Ος καὶ Κύκνον ἔπεφνεν Ἀρητιάδην μεγάθυμον.
 Εὖρε γὰρ ἐν τεμνέει ἐκατηβόλῃ Ἀπόλλων·
 Αὐτὸν, καὶ πατέρ' ὄν, Ἀρην, ἄτον πολέμοιο,
 Τάχιστα λαμπομόντας, σέλας ὡς πυρρὴς αἰδομόμοιο, 60
 Ἐσαότ' ἐν δίφρῳ· χθόνα δ' ἐκτυπον ὠκείες ἵπποι,
 Νύσσοντες χηλῆσι· κόνις δέ σφ' ἀμφιδεδήφ,
 Κοπτομένη πλεκτοῖσιν ὑφ' ἄρμασι καὶ ποσὶν ἵππων.
 Ἄρματα δ' ὑπὸ πύλαι καὶ ἀντιγες ἀμφαράειζον,
 Ἴππων ἱερῶν· κεχάρητο δ' Κύκνῳ ἀμύμων, 65
 Ἐλπόμην· Διὸς υἱὸν δαήτιον, ἡνίοχόν τε,
 Χαλκῶ δῆλώσειν, καὶ δ' ὅτ' ἔκλυε Φοῖβ' Ἀπόλλων.
 Ἀλλὰ οἱ δ' ὤχληέων σὸν ἔκλυε Φοῖβ' Ἀπόλλων.
 Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπ' ὤρσε βίην Ηρακληΐην.
 Πᾶν δ' ἄλλος καὶ βωμὸς Ἀπόλλων· Παγασαίης 70
 Λάμπειν ὑπαὶ δεινοῖο θεῷ τρυχέων τε, καὶ αὐτῷ·
 Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. Τίς κεν ἐκείνῳ

Oblectando se muneribus aureæ Veneris.

Illa autem à Deo pariter compressa, & ab homine longe optimo,

Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,

Haud quaquam similes, (quamquam fratres essent.) [virum,

Alterum siquidem deteriorem, alterum autem longe præstantiorem

Magnum ac validum, Herculem :

Hunc quidem compressa à pluvix auctore Jove,

Iphicleum autem hastarum à concussore Amphitryone,

Diversum sobolem : alterum quidem, cum viro mortali concumbens:

Alterum autem, cum Jove Saturni filio Deorum imperatore om-

Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum. [nium :

Invenit enim in luco longe jaculantis Apollinis

Ipsum, & patrem ejus, Martem, bello infatiabilem,

Armis fulgentes, ceu fulgorem ignis ardentis,

Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,

Ferientes ungulis; pulvisque circa ipsos dividebatur,

Excitatus compactis sub curribus & pedibus equorum.

Currus autem fabrefacti & rotarum ambitus circum resonabant,

Equis festinantibus. Gaudebat vero Cygnus egregius,

Sperans se Jovis filium, strenuum, aurigamque

Ferro interemturum esse, & inclytis armis exuturum.

Sed ejus vota non exaudivit Phœbus Apollo.

Ipsè enim contra illum concitavit Herculem.

Totus vero lucus & ara Apollinis Pagasæi

Collucebat præ vehementis dei armis, & ipso ;

Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi

Ετλη θνητός ἐὼν κατενδυτίον ὀρμηθῆναι,
 Πλὴν Ἡρακλῆος καὶ κυδαλίμευ Ιολάου;
 Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη, καὶ χεῖρες ἀάπτοι
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὅππῃ σβαργῖσι μέλεσσι.
 Ὅς ῥα τόθ' ἠνίοχον παρσέφη κρατερὸν Ιόλαον·

75

Ἡρώς, ὦ Ιόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
 Ἡ περ μετ' ἀθανάτους μάχουρας, τοὶ Οὐλύμπον ἔχουσιν,
 Ἡλιτεν Ἀμφίτρυων, ὅτ' εὐσέφῃμον ποτὶ Θήβην
 Ἡλθε, λιπὼν Τίρμυθον εὐκτίμῃμον πολίεθρον,
 Κτείνας Ἡλεκτυῶνα, βοῶν ἕνεκ' εὐρυμετώπων·
 Ἰκετο δ' εἰς Κρεῖοντα, καὶ Ἡνίοχῳ τανύπεπλον·
 Οἳ ῥά μιν ἠπαύζοντο, καὶ ἀεμῖμα πάντα παρῆχον,
 Ἡ δὲ δίκη ἔσθ' ἰκέτησι, πόν δ' ἄρα κηρύδι μᾶλλον.
 Ζῶε δ' ἀγαλλόμενος σὺν εὐσφύρῳ Ἡλεκτυῶνῃ·
 Ἡ δ' ἀλόχῳ τάχα δ' ἄμμες ὀππλομήδων ἐνιαυτῶν
 Γεινόμεν', ἔτε φυλὴν ἀναλίγκιοι, ἔτε νόημα,
 Σὸς τε πατὴρ καὶ ἐγώ· ἔ μιν φρένας ὀξέλετο Ζεύς.
 Ὅς παρ' ὀλίπων σφέτερόν τε δόμον, σφετέρης τε τοκῆας,
 Ωχετο τιμήσων ἀλιτήμῃμον Εὐρυδῆα,
 Σχέτλιος· ἥ περ πολλὰ μετεσυναχίζετ' ὀπίσσω,
 Ἡν ἄτλω ἀχέων· ἥ δ' ἐπὶ παλιν ἀγρετός ἔστιν.
 Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπετέλλετ' αἰέθλης.
 Ω φίλτος, ἀλλὰ σὺ γάῃσον ἔχ' ἠνία φοινικόμεντα
 Ἴππων ὠκυπόδων· μέγα γ' φρεσὶ γάῃσος αἰέξων,
 Ἰθὺς ἔχειν θοὸν ἄρμα, καὶ ὠκυπόδων ἀνέντος ἵππων,
 Μηδὲν ὑποδδείσας κτύπον Ἀρεῶ ἀνδροφόνου,

80

85

90

95

Ος

Sustinuisset mortalis obviam ire,

Præter Herculem & præclarum Iolaum?

Illorum enim & vis magna, & manus invictæ

Ex humeris natæ erant una cum robustis membris.

Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum :

O heros Iolaë, mortalium longe carissime omnium

Utique in immortales beatos, qui Olympum tenent,

Deliquit Amphitryo, quoniam bene munitas ad Thebas

Abiit, relicta Tiryntho urbe bene condita, [frontes:

Postquam occiderat Electryonem, propter boves latas habentes

Venitque ad Creontem, & Heniochen longis ornatam vestibus.

Qui eum exceperunt, & necessaria omnia præbuerunt,

Ut æquum est supplicibus, colueruntque ex animo magis.

Vivebat autem exsultabundus cum formosa Electryonide

Conjuge sua : moxque nos revoluto anno

Nati sumus, neque statura similes corporis, neque ingenio,

Pater tuus & ego : ejus quidem mentem sustulit Jupiter.

Qui relicta domoque sua, & suis parentibus,

Abiit veneraturus nocentem Eurystheum,

Infelix: certe multum ingemiscebat postea,

Culpam suam lugens: sed illa irrevocabilis est.

Mihi vero Deus difficiles imperavit labores.

O amice, sed tu celeriter arripe habenas rutilantes

Equorum alipedum: magnamque mente fiduciam concipiens,

Recta dirige celerem currum, & alipedum robur equorum,

Nihil veritus strepitum Martis hominum occisoris,

Ὅς νῦν κεκληγὼς ὤψιμαίνεται ἱερὸν ἄλσος
Φοῖβος Ἀπόλλωνος ἐκατηβέλετο ἀνακτος.

100

Ἡ μὲν καὶ κρατερὴς περ ἐὼν ἀά) πολέμοιο.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμύμοντι Ἰόλαος·
Ἡθ' εἴ, ἥ μάλα δὴ τι πατρὸς ἀνδρῶν τε θεῶν τε

Τιμᾷ σὺν κεφαλῇ, ἣ ζῶρετο Ἐννοσίγαιος,

Ὅς Θήβης κηδεμόνων ἔχθρ', ῥύεταί τε πόλιν·

105

Οἷον δὴ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερὴν τε μέγαν τε

Σαῖς ἐς χεῖρας ἄγασιν, ἵνα κλέοι ἐσθλὸν ἄρσεν.

Ἀλλὰ γε, δύσσο τούχῃ δ' ἡμία, ὄφρα τάχιστα

Δίφραξ ἐμπελάσαντες, Ἀρηὸς δ' ἡμέτερόν τε,

Μαρνώμεσθ' ἐπεὶ ἐπὶ ἀπαρβήτην Διὸς υἱόν,

110

Οὐδ' Ἰφικλείδην δειδίξῃ. Ἀλλὰ μιν οἶω

Φόβ' ἔσθ' δύο παῖδας ἀμύμοντι Ἀλκείδαο,

Οἳ δὴ σφι χερδὸν εἰσι, λιλαιόμηναι πολέμοιο

Φυλόπιδά σῆσειν· τὰ σφιν πολὺ φίλτερά σ' εἴη.

Ὡς φάτο. Μείδησεν ὃ βίη Ἡρακλεΐη,

115

Θυμῷ γηθήσας· μάλα γὰρ νῦν οἱ ἄρ' ἔμμεναι εἶπεν.

Καί μιν ἀμειβόμενοι ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Ἡρώς, ὦ Ἰόλαε, διότρεφές, ὁκέτι πολλὰ

Υσμίνη τσηχεῖα. Σὺ δ' ὥς πάρος ἦσθα δαΐφρων,

Ὡς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυδνοχαΐτῃ

120

Πάντῃ ἀναστροφᾷ, καὶ δ' ἡγεμέην ὥς κε δυνάμει.

Ὡς εἰπὼν, κνημῖδας ὀρειχάλκοιο φαιινῆς,

Ἡφαίστος κλυτὰ δῶρα, πρὶ κνήμηναι ἔθηκε.

Δεύτερον αὖ γόρηκα πρὶ στήθεσιν ἔδωκε

Κα-

Qui nunc cum clangore circumquaque furit per sacrum nemus
Phœbi Apollinis longe jaculantis Regis.

Enimvero, validus licet sit, tamen exsaturabitur bello.

Hunc contra allocutus est egregius Iolaüs :

O venerande, certe valde pater hominum atque Deorum

Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,

Qui Thebarum moenia tenet, & tuetur civitatem :

Sicut fane & hunc mortalem validumque magnumque

Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.

Sed age, induere arma mavortia, ut quam celerrime

Currus inter se committentes, Martis & nostrum,

Decertemus : quoniam neque intrepidum Jovis filium,

Neque Iphiclidem perterrebit : sed ipsum puto

Mox fugiturum duos filios inculpati Alcidaë,

Qui prope adsunt, cupientes bello.

Prælium conferere : quæ res ipsis multo gratior quam epulæ.

Sic ait. Arrisit autem fortis Hercules,

Animo oblectatus : admodum enim illi grata dixerat :

Atque eum, respondens, verbis volucris allocutus est :

O heros Iolaë, Jovis alumne, non procul etiam hinc

Pugna aspera. Tu vero, quemadmodum antea fuisti bellicosus,

Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus fetis obfitum

Quoquoversum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.

Sic locutus, ocreas ex Orichalco splendido,

Vulcani inclyta dona, tibiis induxit.

Mox & thoracem pectori induit.

Pulcrum,

Καλὸν, χρῦσειον, πολυδαίδαλον· ὃν ῥ' οἱ ἔδωκε

125

Παλλὰς Ἀθηναίη κέρη Διὸς, ὅππότε ἔμελλε

Τὸ πρῶτον συνόεντας ἐφορμήσας ἀέθλας.

Θήκατο δ' ἅμ' ὤμοισιν ἄρ' αἰκτῆρα σίδηρον

Δεινὸς ἀνὴρ· κοίλῳ δ' ὡς εἰς κρήνησι φασγάνῳ

Καββάλετ' ἐξόπιθεν· πολλοὶ δ' ἔντοθεν οἴσιν

130

Ριγηλοῖ, θανάτοιο λασιφθόγχοιο δοτῆρες.

Πρόθεν μὲ θάνατόν τ' εἶχον, καὶ δάκρυσι μῦθον·

Μέσσοι δ' ἔξοι, πρὸς ἐμὴ κείες· αὐτὰρ ὅππῃθεν

Μορφνοῖο φλεγύαο χαλυπτόμενοι περύχεσθιν

ἦν. Ὁ δ' ὄβριμον ἔχ' ἀκαχμήνῳ εἴλετο χαλκῷ·

135

Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κινέειν εὐτυχτον ἔθηκε,

Δαίδαλέω, ἀδάμαντ' ὅτι κροτάφοις ἀραγῆαν,

Ἡ τ' εἴρυτο κέρη Ἡρακλῆ' ἰεῖοιο.

ΧΕΡΣΙ γε μὲ σάκ' εἴλε παναίολον· ὅσδε τις αὐτὸ

Οὐτ' ἔρρηξε βαλὼν, ἔτ' ἔθλασε, θάψμα ἰδέσθαι.

140

Πᾶν μὲ γὰρ κύκλῳ πτάνῳ, λευκῷ τ' ἐλέφαντι,

Ἠλέκτρῳ δ' ὑπολαμπὲς ἔειν, χρυσῷ τε φαινῷ

Λαμπόμενον· κινάνε δ' ἀπὸ πύχης ἠλήλουντο.

Ἐν μέσῳ δ' ὀδράκοντος ἔειν φόβος, ἔπ' φατειὸς,

Ἐμπαλιν ὁσσοῖσιν περὶ λαμπόμοις δεδορκώς.

145

Τὰ καὶ ὀδόντων μὲ πλῆτο σῶμα λαμπρὰ θεόντων,

Δεινῶν, ἀπλήτων. Ἐπὶ δ' βλοσυροῖο μετώπῃ

Δεινὴ ἔειν πεπόνητο, κορύσσεια κλόνον ἀνδρῶν,

Σχετλίν, ἥ ῥα νόον τε καὶ ἐκ φρένας εἴλετο φωτῶν

Οἵπινες ἀντιβίλιν πόλεμον Διὸς ἥϊ φέρουσαν.

150

Τῶν

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat
 Pallas Minerva filia Jovis, tunc cum erat
 Primum luctuosa aggressurus certamina.
 Posuit autem circa humeros malorum depulforem ferrum
 Fortis vir: cavam autem circa pectora pharetram
 Rejecit in tergum: in hac multæ erant sagittæ
 Horrendæ, mortis vocem eripientis datrices. [crymis madebant:
 Hæ ab anteriori quidem parte mortem habebant præfixam, & la-
 Mediæ autem politæ erant, longæ: sed à tergo
 Nigræ aquilæ contactæ alis
 Erant. Ille autem validam hastam præfixam ære corripuit:
 Capiti vero ingenti galeam fabrefactam imposuit,
 Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,
 Quæ muniebat caput Herculis divini.

A T manibus clypeum accepit valde varium: eum neque quisquam
 Perrupisset jaciendo, neque comminuisset, mirum visu.
 Nam totus quidem circumquaque gypso, candidoque ebore,
 Et electro lucidus erat, auroque fulgido
 Splendens: cæruleæ vero laminæ erant ductæ.
 In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,
 Retro oculis igne lucentibus tuens.
 Cujus & dentibus quidem repletum erat os candicantibus,
 Sævis, inaccessis. Supra terribilem autem frontem
 Sæva contentio volitabat, accendens pugnas hominum,
 Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris
 Quicumque bellum adversus Jovis filium gererent.

Quorum

Τῶν καὶ ψυχὰ ῥ' ἡ χθονὰ διώσ' αἰδοῖτο ἔσω

Αὐτῶν· ὅσ' αὖ δέ σφι, πῶε' ῥινοῖο σαπίσης,

Σειεῖς ἀζαλέοιο, κελαινῇ πύρρ' αἶη.

Εἴν' ὃ παρ' ἰώξ' τε παλῖώξ' τε τέτυκτο.

Εἴν' δ' ὁμαδὸς τε, φόβ' ὃ τ', ἀνδροκτασίη τ' ἐδεδήη.

155

Εἴν' δ' ἔρις, ἐν ᾧ κυδοιμὸς ἐθυύεω· ἐν δ' ὀλοὴ κῆρ,

Ἄλλον ζῶν ἔχουσα νεύτατον, ἄλλον ἄστον,

Ἄλλον τεθνηῶτα, κτ' ἴσθον ἔλκε ποδοῖιν.

Εἶμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφοίνεον αἶματι φωτῶν,

Δεινὸν δεσχομῶν, κηναχῆσί τε βεβελῶνα.

160

Εἴν' δ' ὀφίων κεφαλὰ δεινῶν ἔξ' ἐπὶ φατειῶν

Δώδεκα· τὰ φοβέεσθαι ὅπ' ἡ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων,

Οἵτινες ἀντιβίβω πόλεμον Διὸς ἢ φέρειν.

Τῶν καὶ ὀδόντων ῥ' ἡ κηναχὴ πέλει, ὅτε μάχοιτο

Ἀμφιτρυωνιάδης· τὰ δ' αἰετο γαυῦτ' ἔργα.

165

Σπύγματα δ' ὡς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δράκασι,

Κυάνεα κτ' ἰῶτα, μελάνθηρ' ὃ γῆρυα.

Εἴν' ὃ συὼν ἀγέλαι χλόνων ἔξ', ἠδὲ λεόντων

Εἰς σφέας δεσχομῶν, κοτεόντων τ' ἱερῶν τε,

Τῶν καὶ ὁμληδὸν εἶχες ἠἶξ· ὅδ' ἐνὶ τῶν γε

170

Οὐδέτεργι τρεῖς τῶν φείσονται ῥ' αὐχένας ἀμφω.

Ἦδη γάρ σφιν ἔκειτο μέγας λῖς, ἀμφὶ δ' ἡ χάπροι

Δοιοί, ἀπεράμμοι ψυχὰς, κτ' δέ σφι κελαινὸν

Αἶμα ἀπελείβει ἔραζ'. Οἱ δ' αὐχένας ὀξευπόντες,

Κεῖατο τεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσι.

175

Τοὶ δ' ἐπὶ μάλλον ἐγειρέσθω, κοτέοντε μάχεσθαι,

Αμ-

Quorum & animæ quidem sub terram eunt ad Orcum intro

Ipforum: ossa autem eorum, pelle circum putrefacta,

Sole à torrido, in nigra putrescunt terra.

In eo autem & propulsatio & vice versa persecutio factæ erant.

In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant.

In eo contentio quoque, & turba furebant: in eo perniciofa Parca,

Vivum alium tenens recens vulneratum, alium autem illæsum,

Alium mortuum, per pugnam trahebat pedibus. [rum

Vestem autem habebat circum humeros cruentam sanguine viro-

Sævum intuens, clamoribusque vehementer strepens. [effabilium.

In eo autem & serpentum capita sævorum erant, haud quaquam

Duodecim; illa perterrefaciebant super terram homines,

Quicumque bellum contra Jovis filium moverent.

Eorum & dentium quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat

Amphitryoniades. Hæc autem distincta erant miranda opera.

Porro veluti puncta quædam apparebant sævis draconibus,

Cærulea per terga, denigratæque erant illis maxillæ.

In eo autem & suum greges agrestium erant, atque leonum

Mutuo sese adspicientium, irascentiumque & ruentium,

Quorum etiam turmatim ordines incedebant; neque vero hi,

Neque illi alteros timebant; horrebant attamen colla utrorumque.

Jam enim ipsis jacebat magnus leo, circum autem apri

Duo, spoliati vita, deorsumque illis niger

Cruor destillabat in terram. Ipsi autem, cervicibus dejectis,

Jacebant mortui sub terribilibus leonibus.

At illi magis etiam excitabantur, incensi ad pugnandum,

N Utrique,

Αμφότερῃ, χλῆναί τε σῖες, χαρῶποί τε λέοντες.

Εν δ' ἰὺ ὑσμίνῃ Λαπιθαίων αἰχμητῶν,

Καινέα τ' ἀμφὶ ἀνακτα, Δρύφωτά τε, Πειρίδον τε,

Οπλέα τ', Εξάδιον τε, Φάλεργον τε, Πρύλοχόν τε,

180

Μόψον τ' Αμπυκίδην, Τιταρήσιον, ὄζον Αρηθ,

Θησέα τ' Αἰγείδην, ὀπείκελον ἀθανάτοισιν,

Αργύρεοι, χρύσεια παρὶ χερσὶν ἔχοντες.

Κένταυροι δ' ἐτέρωθεν ἐκλυτοὶ ἠγερέδοντο,

Αμφὶ μέγαν Πετρεῖον, ἰδ' Ασβολον οἰωνιστῶν,

185

Αρχτον θ', Οὐρίον τε, μελαγχρόν τε Μίμαντα,

Καὶ δύο Πάυκείδας, Πεμμήδεά τε, Δρύαλόν τε,

Αργύρεοι, χρυσεὰς ἐλάτῃς ἐν χερσὶν ἔχοντες.

Καὶ τε στυγαῖκτον, ὥσπερ ζωὴν περ ἔχοντες,

Εγγχεσιν ἠδ' ἐλάτης αὐτοχρόν ὠρεγνῶντο.

190

Εν δ' Αρηθ βλοσυροῖο ποδάρες ἔστασαν ἵπποι

Χρῦσοι· ἐν δ' καὶ αὐτὸς ἐναρφόρεθ' ἔλιθ' Αρης

Αἰχμῶν ἐν χείρεσσιν ἔχων, περὶ ἔσσι κελεύων,

Αἶματι φοινικόεις, ὥσπερ ζωὴς ἐκαείζων,

Δίφρῳ ἐμβεβαώς· παρὰ δ' Αἰμῶς τε Φόβος τε

195

ἔστασαν, ἰεμφοὶ πόλεμον καταδύμναι ἀνδρῶν.

Εν δ' Διὸς θυγάτηρ Αἰγλήν Τειτοχρῖα,

Τῇ ἰκέλη, ὥσπερ μάχῃ ἐθέλῃσιν κορύσσειν,

Εἶχθ' ἔχουσ' ἐν χερσὶν, χρυσεῖαν τε περὶ φάλαγαν,

Αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· ἔπει δ' ὤχετο φύλοπιν αἰνῶν.

200

Εν δ' ἰὺ ἀθανάτων ἱερός χροός· ἐν δ' ἄρα μέσῳ

Ἰμερῶν κατέειξεν Αἰτῆς καὶ Διὸς υἱός

Χρυ-

Utrique, agreſtesque ſues, trucesque leonēs.
 In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,
 Cæneus Rex, Dryasque, Pirithouſque,
 Hopleuſque, Exadiuſque, Phaleruſque, Prolochuſque,
 Mopſuſque Ampycides, Titareſius, filius Martis,
 Theſeuſque Ægides, ſimilis immortalibus :
 Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
 Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,
 Magnus Petræus, atque Aſbolus augur,
 Arctuſque, Huriuſque, nigerque pilis Mimas,
 Et duo Peucidæ, Perimedes, Dryaluſque,
 Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
 Atque impetum pariter faciebant, perinde ac ſi vivi eſſent,
 Lanceiſque atque abietibus cominus certabant.
 Inter hæc autem Martis terribilis alipedes ſtabant equi
 Aurei, & ibidem ipſe quoque ſpoliator pernicioſus Mars,
 Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
 Sanguine cruentus, veluti qui vivos ſpoliaret,
 Currui inſiſtens : juxta autem Pavorque Metuſque
 Stabant, geſtientes bellum ſubire virorum.
 Ibidem autem & Jovis filia Agelea Tritogenia,
 Ei ſimilis, quaſi quæ pugnam vellet accendere,
 Haſtam habens in manibus, aureamque galeam,
 Ægidemque circum humeros : gradiebatur autem in prælium ſævum.
 At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cujus medio
 Dulce perſonabat Latonæ & Jovis filius

Χρυσείη φέρμιγ· θεῶν δ' ἔδος ἄγνυτ' Ολυμπος.

Εν δ' ἀγορῇ, πῶε δ' ὄλεθ' ἀπείρετος ἐσεφάνωτο,

Αθανάτων. Εν ἀγῶνι θεαὶ δ' ἔξῃεχον αἰοιδῆς

205

Μῆσσι Πιερίδες, λιγὺ μελπομένης εἰκῆαι.

Εν ᾧ λιμὺν εὐόρμος ἀμαρμακέτοιο θαλάσσης

Κυκλοτερῆς ἐτέτυκτο πανέφθ' κλαυτέρῳ,

Κλυζομένην ἵκελθ'· πολλοὶ γε μ' ἀμμέσον αὐτῇ

Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθιμύειν ἰχθυάοντες,

210

Νηχομήδους ἵκελοι· δοιοὶ δ' ἀμφυσιόωντες

Αργυρεὶ δελφῖνες ἐδοίων ἔλλοπας ἰχθύς.

Τῶν ὑπὸ χάλκειοι τρέον ἰχθύες· αὐτὰρ ἐπ' ἀκταῖς

Ἦστο ἀνὴρ αἰλιεύς δεδοκημύθ'· εἶχε δ' ἡ χερσὶν

Ἰχθύσιν ἀμφίβλησθον, ἀπορρίποντι ἑοικώς.

215

Εν δ' ἡνὶκόμεν Δανάης τέκθ' ἵπποτα Περσεύς,

Οὐτ' ἄρ' ὄππ' αὖτις σάκεθ' ποσὶν, ἔθ' ἐκὰς αὐτῇ.

Θαῦμα μέγα φράσασθ'· ἐπεὶ ἔδοαμ' ἐσήεικτο.

Τῶς γάρ μιν παλάμῃς τᾶξεν κλυτὸς Ἀμφιγυῖς

Χρύσειον ἀμφὶ δ' ποσσὶν ἔχε πτερόεντα πέδιλα.

220

Ωμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἄορ ἔκειτο

Χάλκεον ἐκ τελαμῶνθ'· ὁ δ' ὥς τε νόημ' ἐποτᾶτο.

Πᾶν δ' μετὰφρενον εἶχε χάρη δεινοῖο πελώρε

Γοργῆς· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις ἴεε, θαῦμα ἰδέασθαι,

Αργυρῇ, δύσανοι δ' ἡσπληνέοντο φαεινοὶ

225

Χρύσειοι· δεινὴ δ' ὡς κρητὰ φοισιν ἀνακτῇ

Κεῖτ' Αἴδως κυμένη, νυκτὸς ζόφον αἰνὸν ἔχουσα.

Αὐτὸς δ' ἀπεύδοντι καὶ ἐρρίγοντι ἑοικώς

Περ-

Aurea cithara : Dæorum autem sedes frangebatur Olympus.
 Ibi & coetus, circum vero splendor immensus fusus erat,
 Immortalium. In certamine Deæ autem incipiebant cantum
 Musæ Pierides, suave canentibus similes.
 In eo autem & portus appulsu facilis immensi maris,
 Rotundus factus erat purissimo è stanno,
 Inundanti similis: multi vero per medium ipsius
 Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inhiantes,
 Natantibus similes: Duq autem fursum efflantes,
 Argentei delphines, depascebant mutos pisces.
 Sub his ærei trepidabant pisces; sed in ripis
 Sedebat vir piscator observans; habebat autem manibus
 Piscium retè, projecturo similis.

In eo autem & pulcricomæ Danaës filius eques Perseus,
 Neque quidem contingens clypeum pedibus, neque longe separatus.
 Miraculum magnum dictu! quoniam nusquam nitebatur. [ab illo:
 Ita enim illum manibus fecerat inclytus Vulcanus
 Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria.
 Ex humeris autem circa eum nigro capulo ensis pendebat.
 Æreus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
 Totum autem tergum ejus tenebat caput sævi monstri
 Gorgonis: ipsum autem pera complectebatur, mirum visu,
 Argentea, fimbriæque dependebant lucidæ
 Aureæ: sæva autem circum tempora Regis
 Posita erat Orci galea, noctis caliginem gravem habens.
 Ipse autem fugienti & formidanti similis

Perseus

Περσεύς Διὸς αἰδοῖο ἐπταίνετο· ταὶ δ' ἐμὲ αὐτὸν
 Γοργόνες ἀπλητοὶ τε καὶ ἐφαταὶ ἐρρώοντο, 230
 Ἰέρμην μαπτεῖν· ὅπῃ δ' ἔχλωρε ἀδάμαντον
 Βαινυσέων ἰάχεσκε σάκῃ μεγάλῃ ὄρυμαγδῷ
 Οὔρεα καὶ λιγέως· ὅπῃ δ' ἑλάνησι δρέκοντε
 Δοῖω ἀπὴν ἄρῃ, ὅπῃ δ' ἐκπνέοντε χέρῃ.
 Λίχμαζον δ' ἄρα τῶγε· μὲν δ' ἐχάρασσον ὀδόντας,
 Ἀγρία δεσπομένη· ὅπῃ δ' ἀεινοῖσι καρπύοις 235
 Γοργείοις ἐδοῖτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
 Ἄνδρες ἐμαρτιάδην, πολεμῆϊα τεύχε' ἔχοντες.
 Τοὶ μὲν δ' ἀπὸ σφετέρης πόλιν, σφετέρων τε τοκῶν
 Λοιγὸν ἀμύνοντες· τοὶ δ' ὥρεον μεμαῶτες. 240
 Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἐπὶ δῆριν ἔχοντες
 Μάγνους· αἱ δ' ἑταῖρες εὐδμήτων ὅπῃ πύργων
 Χάλκεον ὀξὺ βόων, καὶ δ' ἐρύποντο πῦρ αἶας,
 Ζῶσιν ἱκέλαι, ἔργα κλυτὰ Ἡφαίστιο.
 Ἄνδρες δ' οἱ πρὸς ἑσθλὰς ἔσαν, γῆρας τε μέμαρπον, 245
 Ἀθροῖοι ἐκτοῖς πυλῆας ἔσαν, ἂν δ' ἑταῖροι
 Χεῖρας ἔχον μαχάρεσσιν, ὥρῃ σφετέρῃσι τέκεσσιν
 Δειδότες· τοὶ δ' αὖτε μάχῃ ἔχον, αἱ δ' ἐμὲ αὐτὰς
 Κῆρες κυάνεαι, λαοκῆς ἀεὶ βεῦσαι ὀδόντας,
 Δεινωτοὶ, βλοσυροὶ τε, δαφνοὶ τ', ἀπλητοὶ τε 250
 Δῆριν ἔχον ὥρῃ πύργων· πᾶσαι δ' ἄρ' ἱέντο
 Αἷμα μέλαν πίεον· ὃν δ' ὥρῃ μεμάποιεν
 Κεῖρμον ἢ πίπτοντα νεύοντες, ἀμφὶ μὲν αὐτὰς
 Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας· ψυχὴ δ' αἰδὸς δὲ κατέειν

Perseus Danaides currebat: post ipsum vero
 Gorgones inaccessæ & ineffabiles ruebant,
 Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
 Euntium resonabat clypeus magno strepitu
 Acutum & tinnulum: In zonis autem dracones
 Duo dependebant, incurvantes capita.
 Lambebant autem illi, iraque acuebant dentes,
 Crudele tuentes: supra sæva autem capita
 Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
 Viri pugnabant, bellica arma habentes.
 Hi quidem à sua civitate, suisque parentibus,
 Pestem depellentes: illi autem depopulâri studentes.
 Ac multi quidem jacebant, plures autem etiam pugnam cientes
 Dimicabant: mulieres autem in bene constructis turribus
 Vehementer acute clamabant, lacerabanturque genas,
 Vivis similes, opera inclyti Vulcani.
 Viri autem qui seniores erant, & ad senectutem pervenerant,
 Conferti extra portas ibant, sursumque Diis
 Manus tendebant beatis, pro suis liberis
 Metuentes: illi vero contra pugnam conferebant, post ipsos autem
 Parcæ nigræ candidis crepantes dentibus,
 Torvæ, terribilesque, cruentæque, & inaccessæ
 Dimicabant de iis, qui cadebant: omnes enim cupiebant
 Cruorem nigrum bibere: & quem primum forte ceperant
 Jacentem vel cadentem recens faucium, ei quidem
 Injiciebant ungues magnos: animaue ad Orcum descendebat,
 Tartarum

Τάρταρον ἐς κρύεινθ'. Αἱ δ' ὅφρ' ἐπ' ἔσαντο 255
 Αἵματ' ἀνδρομέεσσι, τ' ἔμπεδον ὅπως,
 Αἴψ' δ' ὄμαδον καὶ μῶλον ἐξυμῶεν αὐτὶς ἰῶσαι.
 Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέσταζ'· ἡ δ' ὑφ' ἡστων,
 Ατρεπτοῖ, ἔπ' πέλεν μεγάλη θεός, ἀλλὰ καὶ ἔμπηξ 260
 Τῶν γε μὴ δαμάων περφερέης τ' ἰὺ, πρὸς βυτάτη τε.
 Πᾶσαι δ' ἀμφ' ἐνὶ φωτὶ μάχῃ δαιμόνιαν ἔφεντο.
 Δεινὰ δ' ἐς ἀλλήλας δαίμον' ὄμμασι θυμὸν ἔπεισαν.
 Ἐν δ' ὄνυχας χεῖρας τε θρασέας ἰώσαντο.
 Παρ δ' Ἀχλὺς εἰσῆκε θυμολυγρή τε καὶ αἰνή, 265
 Χλωρὴν, αὔταλιν, λιμῶν καταπεπληῖα,
 Γενοπαχέας· μακροὶ δ' ὄνυχας χεῖρας ἔπεισαν.
 Τῆς ἐκ μὴ ρινῶν μύξαί ρέον, ἐκ δ' ἐπ' αἰνῶν
 Αἶμα' ἀπελείβει ἔραζ'. Ἡ δ' ἀπλητον σεσαρῖα,
 Εἰσῆκε, πολλὴ δ' ἐκόνει καταπύοντι ὄμους,
 Δάκρυσι μυδαλέη. Παρὰ δ' εὐπυργος πόλις ἀνδρῶν 270
 Χρυσεία δέ μιν εἶχον ὑφ' ὑπὸ ἰσίοις ἀραρυῖα
 Ἐπὶ πύλαι. Τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε
 Τέρψιν ἔχον. Τοὶ δ' ὅτ' εὐσώτερος ἐπ' ἀπλήτης
 Ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δ' ὑμῖναι ὁδὸς.
 Τῆλε δ' ἀπ' αὐτομυρῶν δαΐδων σέλας εἰλύφαζε 275
 Χερσὶν ἐνὶ δμῶν. Ταὶ δ' ἀγλαΐη τε θαλῖα
 Πρὸς ἔκκον, τοῖσιν δ' ἐκ χοροῖς παίζοντες ἔποντο.
 Τοὶ δ' ὅτ' ἐπ' αἰ λυγρῶν συρίγῃν ἴσαν αὐδῶν
 Εξ ἀπαλῶν σομάτων, πρὶ δ' ἐσφισιν ἄγνωτο ἦχώ.
 Αἱ δ' ἐπ' ἀπὸ φορμύγῃν αἶαγον χορὸν ἱμερόεντα. 280

Εὐγεν

Tartarum in frigidum. Illæ autem præcordia postquam exsatiassent
Sanguine hominis, illum quidem abjiciebant post tergum,

Retro autem in tumultum & stragem festinabant iterum ire.

Clotho & Lachesis iis adstabant, atque paulo minor

Atropos: neque enim erat magna dea: sed tamen

Aliis quidem præstantiorque erat, & natu maxima.

Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:

Sævoque modo seipsas mutuo adspiciebant, oculis succensentes:

Inter se vero unguis manusque audaces conferebant.

Juxta autem & Tristitia stabat misera, & gravis,

Pallida, aridaque, fame exhausta,

Craffis genibus: longique unguis à manibus prominebant.

Hujus quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem

Cruor destillabat in terram. Hæc vero dentes stringens, ita ut accede-
Stabat, multo autem pulvere adspersa erat circa humeros, [*re non auderes,*

Lacrymis madens. Juxta vero turrita urbs hominum:

Auræ autem eam tenebant superliminaribus adaptatæ

Septem portæ. Hominesque in voluptatibus & choreis

Oblectationem capiebant. Alii siquidem bene fabrefacto in currum

Ducebant viro uxorem, multusque hymenæus excitabatur.

Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat

In manibus famulorum. Mulieres vero venustate florentes

Præibant, quas chori saltantes sequebantur.

Atque hi quidem canoris fistulis emittebant cantum

Ex tenero ore, circumque eos frangebatur echo.

Illæ vero ad citharam ducebant chorum amabilem.

Ενθην δ' αὖθ' ἐτέρωθε νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλῃ,
 Τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ αἰοιδῇ,
 Τοί γε μὲν αὖ γελόωντες ὑπ' αὐλητῇ δ' ἔκαστος
 Πράδ' ἔκιοι· πᾶσαν δὲ πόλιν θαλία τε χροί τε
 Αἰγυπία τ' ἔχον. Τοὶ δ' αὖ περπαροῖτε πόλιν
 Νῶθ' ἵππων ἑπείαντες ἐδυέον. Οἱ δ' ἀροτῆρες
 Ἡρεῖον χθόνα διὰν, ὀπισθὰ δ' ἔχοντες
 Εσταλάτ'. Αὐτὰρ ἔλω βαδὺ λήϊον· οἷγε μὲν ἥμων
 Αἰχμῆς ὀξείῃσι κορωνιόωντα πέτλα,
 Βελδομήρα σαχύων, ὥσπερ Δημήτερος ἀκτῖν.
 Οἱ δ' αἶψ' ἐν ἐλλεδαμοῖσι δέον, καὶ ἐπιτνον ἀλωῇ·
 Οἱ δ' ἐτρυγών οἶνας, σρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν ὑπὸ τρυγητῶν
 Λαυκαὶ καὶ μέλκους βότρυας, μεγάλων δ' ὄρχων,
 Βελδομήρων φύλλοισι καὶ ἀργυρέης ἐλίκεσσιν·
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν· ὧδ' αὖ σφιισιν ὄρχεται
 Χρύσε' ἰώ, (κλυτὰ ἔργα περὶ φρονέοντι· Ἡφαίστιο)
 Σειρόμενοι φύλλοισι καὶ ἀργυρέοισι κάμαξι,
 [Τῷ γε μὲν οὖν παίζονται ὑπ' αὐλητῇ ἔκαστος]
 Βελδομήρος σαφυλῇσι· μελάνθησάν γε μὲν αἶδε.
 Οἷγε μὲν ἐτράπεον, τοὶ δ' ἤενον· οἱ δ' ἐμάχοντο
 Πύξ τε καὶ ἐλκεδόν· τοὶ δ' ὠκύποδας λαγός ἤενον
 Ἄνδρες θηροῦται, καὶ καρχαρόδοντες κυνέες περὶ,
 Ἰέρμιοι μαπέων, οἱ δ' ἰέρμιοι ὑπαλύξαι·
 Παρ δ' αὐτοῖς ἵππῆες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' ἀέθλους
 Δῆεν ἔχον καὶ μόχθον· εὐπλεκέων γὰρ ὅππ' ἀφρον

285

290

295

300

305

Hn10-

Inde rursus ex alia parte juvenes comessabantur ad tibiam,
 Alii quidem ludentes saltatione & cantu,
 Alii vero ridentes: sub tibicine autem singuli
 Procedebant; totamque urbem lætitiæ, choreæque,
 Voluptatesque tenebant. Alii autem rursus extra oppidum,
 Tergis equorum conscensis currebant. Aratores vero
 Proscindebant terram bonam, ornateque tunicas
 Succinctas habebant. Sed erat magnus ager segetibus confitus: ubi
 Mucronibus acutis incurvos culmos, [alii quidem metebant
 Gravidos spicis, tanquam Cereris donum,
 Alii autem in manipulos ligabant & projiciebant in aream:
 Rursus alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes:
 Alii vero in calathis ferebant, à vindemiatoribus acceptos
 Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
 Gravidis foliis, & argenteis capreolis:
 Alii rursus in calathis portabant; juxtaque illos ordo vitium
 Aureus erat (inclytum opus prudentis Vulcani)
 Agitatus foliis, & argenteis perticis,
 [Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque]
 Oneratus uvis, quæ ipsæ nigræ erant.
 Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant; alii autem dimicabant
 Pugnis, & luctando: alii vero alipedes lepores venabantur
 Viri venatores, & asperis dentibus canes duo ante illos,
 Cupientes adsequi, illi vero cupientes effugere.
 Juxta eos autem & equites habebant laborem, proque præmiis
 Certamen habebant & pugnam: bene contextis vero in curribus

Ηνίοχοι βεβαῶντες ἐφίεσαν αἰέας ἵππους,
 Ρυτὰ χολαίνοντες. Τὰ δ' ἔπι κροτέοντα πέτοντο
 Αεμῶτα κολλήεντ', ἔπ' ὃ πλῆμναί μ' αὐτεῖω.
 Οἱ μὲν ἄρ' αἰδίου εἶχον πόνον· οὐδέ ποτέ σφιν
 Νίκη ἐπινύσθη, ἀλλ' ἀκραιον εἶχον ἄεθλον.
 Τοῖσι δ' καὶ παρῴκειτο μέγας τείπος ὄντος ἀγῶν,
 Κρύσει', κλυτὰ ἔργα πείφρον' Ἡφαίστιο.
 Ἀμφὶ δ' ἵτινι ῥέει Ωκεανὸς πλήθοντι ἑοικώς,
 Πᾶν δ' συνέχευε σάκος πολυδάδαλον· ὃ δ' κατ' αὐτὸν
 Κύκνοι ἀερισπότης μεγάλ' ἤπυον, οἳ ῥά γε πολλοὶ
 Νῆχον ἐπ' ἀκρον ὕδαρ' παρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
 Θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ἔσθ' ἀβελῆς
 Ἡφαίστος ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
 Ἀεσάμν' παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἀλκιμος υἱὸς
 Πάλλει ἔπι κροτέως· ἔπ' ὃ ἵππεις θόρε δίφρῳ,
 Εἵκελ' ἀεργῇ πατρὸς Διὸς αἰγίοχιο,
 Κεῖφα βιβᾶς· τὰ δ' ἠνίοχ' κρατερὸς Ἰόλα'
 Δίφρῳ ἐπεμβεβαὼς ἰδυέτο χαμπύλον ἄρμα.
 Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Καὶ σφείας θαρσύνεσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 Χαίρετε Λυγῆ' ἡμεῖς πλεκλειτοῖο,
 Νυνὶ δὲ Ζεὺς κρατός ὑμῖν διδοί, μαχάρεσιν ἀνάστων,
 Κύκνον τ' ἔξεναρῆιν, καὶ δ' κλυτὰ τεύχεα δύσσει.
 Ἄλλο δέ σοι πῖ ἔπος ἐρέω, μέγα φέρεται λαῶν,
 Εὖτ' ἂν δὴ Κύκνον γλυκερῆς αἰὼν' ἀμέρῃς,
 Τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτὰς λιπέειν, καὶ τεύχεα τοῖο·

310

315

320

325

330

Αὐ-

Aurigæ stantes immittebant veloces equos,
 Habenas laxantes. Illi autem subsultantes volabant
 Currus compacti, rotarumque modioli valde resonabant. [iis
 Illiquidem igitur perpetuum habebant laborem; neque enim unquam
 Victoria expedita erat, sed anceps habebant certamen.
 Illis autem etiam propositus erat magnus tripus in stadio,
 Aureus, inclyta opera prudentis Vulcani.
 Circa extremam vero oram manabat Oceanus, inundanti similis,
 Totum autem ambiebat clypeum variegatum: per ipsum vero
 Cygni altivolantes magnum clangebant, qui illic multi
 Natabant in summa aqua; juxta autem pisces lasciviebant,
 Mirum visu etiam Jovi gravitonanti, cujus consiliis
 Vulcanus fecit clypeum magnumque & validum,
 Aptans manibus, quem quidem Jovis fortis filius
 Jactabat facile: equestrem autem infiliit in currum,
 Similis fulguri patris Jovis, ægida tenentis,
 Leviter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolaus,
 Bigis insistens regebat curvum currum.
 Prope autem illis advenit Dea cæsis oculis Minerva,
 Atque ipsos confirmans verbis volucris alloquebatur:
 Salvete Lyngei progenies longe inclyti,
 Nunc itaque Jupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
 Cygnumque interficere, & inclyta arma ejus despoliare.
 Sed tibi aliud verbum dicam, multo fortissime hominum,
 Postquam jam Cygnum dulci vita spoliaveris,
 Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ejus:

Ipse

Αὐτὸς ὃ βροτολογὸν Ἀεὶω ὀπὸντα δοκῶσαι,
 Εὐθαί κε γυμνώθεντα σάκους ὑπὸ δαυδαλέοιο
 Οφθαλμοῖσιν ἴδης, ἐνθ' ἐπ' αἶμαρ ὀξεί χαλκῷ
 Ἀψ' δ' ἀναχάσασθαι, ἐπεὶ ἔνυ τοι αἰσιμόν ἔστιν
 Οὐθ' ἵππως ἐλέειν, ἔτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.

335

Ὡς ἐπ' αὖτ' ἐς δίφρου ἐβήσατο δῖα θεάων,
 Νίκη αἰθανάτης χερσὶν καὶ κῦδος ἔχουσα
 Εστυμνῶς. Τότε δὴ ρα διόγνητο Ἰόλαο
 Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέλετο· τοὶ δ' ὑπὸ ὁμοκλῆς
 Ρίμφ' ἔφερον θοὸν ἄρμα, κονίοντες πεδίοιο.
 Ἐν γὰρ σφιν μῦθος ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Αἰγίδ' ἀνααγείσασα· πρῶτονά χ' ἔειπε γαῖα.
 Τοὶ δ' ἄμυδις πρῶτον ἵκελοι πυρὶ ἢ θυέλλῃ,
 Κύκν' θ' ἵπποδάμος, καὶ Ἀρης ἀκόρητο αὐτῆς.
 Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπερδυτίοι ἀλλήλοισιν
 Ὀξεία χεῖμαρ, πρὶ δέ σφιν ἄγρυτο ἦχώ.
 Τὸν πρῶτον πρῶτον βίη Ηρακλεΐη·

340

345

Κύκνε πέπον, τί νυ νῶϊν ὀπίσθετον ὠκέας ἵππους,
 Ἀνδράσιν, οἳ τε πόνος καὶ οἰζὺς ἴδμεν εἰμῆρ;
 Ἀλλὰ πρῶτ' ἔχε δίφρου εὐξοον, ἠδὲ κελύθε
 Εἵκε πρῶτ' ἵεσθαι. Τρηχῖνα δέ τοι πρὸ λαύνω
 Ἐς Κήρυκα ἀνακτα· ὃ γὰρ δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ
 Τρηχὺς πρῶτον ἔβηκε· σὺ δ' εἴ μάλ' οἶδα καὶ αὐτός·
 Τὰ γὰρ ὀπίσθ' ἐπὶ θεμισονόλῳ κυανῶπιν.
 Ὡς πέπον, ἔμμεν γὰρ τοι Ἀρης θανάτιο τελευτῶ
 Ἀρκέσθαι, εἰ δὴ νῶϊ σιωοισόμεθα πολέμεζεν.

350

355

Hδη

SCUTUM HERCULIS. III

Ipse autem homines perimentem Martem accedentem observans,
Ubi nudatum clypeo variegato

Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro :
Retroque te recipe, quoniam tibi fas non est
Neque equos capere, neque inclyta arma illius.

Sic locuta, in currum adscendit præstantissima Dearum,
Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens
Celeriter. Tunc igitur generosus Iolaus
Horrendum equos increpuit : illi autem à comminatione
Celeriter ferebant celerem currum, pulverem cientes per campum.
Nam iis animum addiderat Dea cæcis oculis Minerva,
Ægide concussa : ingemiscebat autem circumquaque tellus.
Illi autem pariter procedebant similes igni, sive procellæ,
Cygnus equum domitor, & Mars infatiabilis belli.
Horum equi deinde obviam sibi mutuo facti
Acutum hinnivere, circaque eos resonabat echo.
Atque hunc prior alloquebatur Hercules :

Cygne ignave, cur nobis immittitis veloces equos,
Viris, qui laborem & ærumnam experti fumus ?
In diversum age currum bene politum, atque è via
Cede prætergrediendo. Trachinem enim tendo
Ad Ceycem regem : nam ille potentia pariter & reverentia
Trachinis imperium tenet : Tu vero satis hoc scis etiam ipse :
Ejus enim connubio habes filiam Themistonoën nigros oculos habentem.
O ignave, non enim tibi neque Mars mortis exitium [tem.
Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur ad pugnandum.

Jam

Ἡδὴ μὲν τέ ἐφημὲ καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
 ἔρχετο ἡμετέρῃ, ὅθ' ὑπὲρ Πύλῃ ἡμαθόειλετο
 Ἀντίο ἐς ἡμεῖο, μάχης ἄμοτον μινεαίνων.
 Τεῖς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δαερί τυπεῖς ἡρείεσθαι γαίῃ,
 Οὐταμὲν σάκετο· τὸ δ' ἵππετον, ἥλασα μιν
 Πάσι μὲν σπυρίδων, ἀλλὰ δ' ἵππετον σάκετο ἄρα.
 Πρὶν δ' ἐν κοίνῃσι χαμαὶ πέσεν ἔρχετο ὄρμη.
 Ἐνθά κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
 Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρα βροτόεντα.

360

365

Ὡς ἔφατ'· ἔδ' ἄρα Κύκνῳ εὐμμελὲς ἐμμελὲς
 Τῷ Ἰππειόμορῳ ἐχέμεν ἐρυσσάματις ἵππους.
 Δὴ τότε ἀπ' ἀπλεκέων ἀφρων θόρον αἶψ' Ἰπὶ γαίῃ
 Παῖς τε Διὸς μεγάλῃ, καὶ Εὐαλίοιο ἀνακτοῖ.
 Ἡνίοχοι δ' ἐμπλήνῃ ἐλαῖ καλλιτέχεας ἵππους.
 Τῶν δ' ὑποσευομένων κινάχζε ποσὶ δῦρεα χθονί.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρετο μέγαλοιο
 Πέτραι δόποθ' ὥσκειν, ἐπ' ἀλλήλοισι δ' πέσωσι,
 Πολλὰ δ' ὄρεται ὑψόκομοι, πολλὰ δέ τε πύλαι,
 Αἰγυροὶ τε τανύρριζοι ῥήγνυν ὑπ' αὐτῶν
 Ρίμφα κυλινδομένων, εἰς πεδίον δ' ἀφίκων.
 Ὡς οἱ ἐπ' ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.

370

375

Πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις, κλειτή τ' Ἰαωλὸς,
 Ἀρνη τ', ἠδ' Ἐλίκη, Αἰθρα τε ποίησεν,
 Φωνὴ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. Οἱ δ' ἀλαλητὰ
 Θεασίῃ σὺνιζ. Μέγα δ' ἔκτυπε μητίετα Ζεὺς,
 Καὶ δ' ἄρ' ἀπ' ἐρανόθεν ψιάδας βάλεν αἵματόεσας,

380

Σῆμα

Jam ipsum quidem aio ante quoque aliquoties periculum fecisse
 Hastæ nostræ, quando pro Pylo arenosa
 Adversus stetit mihi pugnam infatiabiliter optans.
 Ter siquidem mea hasta percussus sustinuit se terra,
 Vulnerato clypeo: quarto autem, transfadegi femur ejus,
 Omnibus viribus incumbens magnumque illius clypeum perforavi:
 Pronus autem in pulveribus humi prostratus cecidit hastæ impetu.
 Ubi etiam ignominia affectus inter immortales fuit,
 Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.

Sic dixit: at Cygnus bellicosus haudquaquam volebat
 Huic obtemperans retinere trahentes currum equos.
 At tunc a bene compacto curru defilierunt celeriter in terram,
 Et Jovis filius magni, & Enyalii regis.
 Aurigæ autem propius egerunt pulcricomos equos:
 Illis autem irruentibus sonitu pedum concitata est lata terra.
 Ut autem ab alto vertice montis magni
 Rupes defiliunt, aliæ super alias cadentes:
 Multæque quercus alticomæ, multæ item piceæ,
 Populique radices altas habentes franguntur ab illis
 Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant:
 Ita & illi in se mutuo ruebant, cum magno clangore.
 Tota autem Myrmidonum civitas, celebrisque Iaolcus,
 Arneque, & Helice, & Anthea herbosa,
 Voce utriusque valde resonabant. Illi autem cum clamore
 Mirando congressi sunt. Valde autem intonuit prudens Jupiter,
 Et à coelo guttas dimisit sanguinolentas,

Σῆμα πῆεις πολέμοιο ἐὼ μεγαθαρσεῖ παῖδί.
 Οἷόν δ' ἐν βήσσης ὄρεον χαλεπὸς περιδέας
 Κάπσεν χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθαι
 Ἀνδράσι θηρυτῆς, θήγδ' δέ τε λυκὸν ὀδόντα
 Δοχμωθεῖς, ἀφρὸς ὃ πρὸ σῶμα μασιχρώντι
 Λείβε', ὅσπερ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἴκτω,
 Ορεθὰς δ' ἐν λοφίῃ φείας τείχας, ἀμφὶ τε διελεύ.
 Τῷ ἵκελ' Διὸς υἱὸς ἀφ' ἱπώεις ὄρε διφρε.
 Ἥμος ὃ χλοερῷ κυκλώπιδεν ἤχετα τέτιξ
 Οἷον ἐφεζόμενον ἕρος ἀνθρώποισιν αἰεῖδεν
 Ἀρχεται, ὃ τε πόσις καὶ βρώσις θῆλυς ἔεσσι,
 Καὶ τε πανημέριός τε καὶ ἡὺς χεῖρ' αὐδῶ
 Ἰδὲ ἐν αἰνοτάτῳ, ὅποτε χροῖα Σείριος ἄλξ.
 Ἥμος δὴ κείχρσι πρὸ γλῶχες τελέεσσι,
 Τῆς τε γέρ' ἀπείρουσιν, ὅτ' ὀμφακες αἰόλονται,
 Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάριμα καὶ ἄχθος
 Τὴν ὥρην μάχοντο, πολλὸς δ' ἐρυμαγδὸς ὀρώεσθαι.
 Ως ὃ λέοντες δύν' ἀμφὶ κταμένης ἐλάφοιο
 Ἀλλήλοισι κοτέοντες ἐπὶ σφέας ὀρμήσωνται,
 Δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ, ἄραβός τ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων.
 Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυποὶ γαμψώνυχες, αἵκωλοχέϊλαι,
 Πέτρη ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλῃ κλάζοντες μαχέσωνται
 Αἰγὸς ὀρεασινόμας ἢ ἀγροτέρας ἐλάφοιο
 Πίοισιν, ἢ τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήϊον ἀνῆς
 Ἰὼ ἀπαῖ νδυρῆς, αὐτὸς δ' ἀπαλῆσεν ἄλλη
 Χώρα ἀΐδεις ἐών· οἱ δ' ὀτρεαλέως ἐνόησεν,

385

390

395

400

405

410

Εστυ-

Signum id ponens bello suo multum confidenti filio.
 Qualis autem in vallibus montis sævus adfpectu
 Aper dentes habens exsertos fertur impetu ad pugnandum
 Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
 Incurvatus, spuma autem circa os mandenti
 Destillat, oculique ei igni splendenti similes sunt,
 Erectis autem in dorso horret fetis, circaque collum:
 Tali similis Jovis filius ab equestri defiliit curru.
 Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
 Ramo insidens æstatem hominibus canere
 Incipit, cujus & potus & cibus herbas vegetans ros est,
 Atque per totum diem, & mane fundit vocem.
 Æstu in gravissimo, quando corpus Sirius exsiccat:
 Quando & milio aristæ nascuntur,
 Quod æstate feminant, cum uvæ acerbæ colorem mutant,
 Qualia Bacchus dedit hominibus in lætitiā & laborem;
 Eā tempestate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur.
 Ut vero leones duo pro occiso cervo
 Sibi mutuo irati in se ipsos impetum faciunt,
 Sævusque inter ipsos ragitus, strepitusque exoritur dentium;
 Atque ut vultures incurvis unguibus, repandis rostris,
 Rupe in excelsa magno clangore dimicant,
 Capræ montivagæ gratia aut feræ cervæ
 Pinguis, quam interfecit jaculando juvenis vir,
 Sagitta è nervo emissa, ille autem aberrarit alibi
 Loci ignarus: at illi celeriter animadverterunt,

Εαυμύρως δέ οἱ ἀμφὶ μάχῃν δειμῖαν ἔθεντο·
 Ως οἱ κεκληρόντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεξ'.
 Ενθ' ἦτοι Κύκνος μὲ ὑφ' ὀφρυνέος Διὸς υἱὸν
 Κτεινέμεναι μεμαῶς, σάκῃ ἔμβαλε χαλκῆον ἔγχος,
 Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκόν· ἔρυτο δ' ὃ δῶρα θεοῖο. 415
 Ἀμφιπευωνιάδης δ' ἔβη Ηρακλεΐην
 Μεσσηγύς κόρυθος τε καὶ ἀσπίδος ἔγχρ' μακρῷ
 Αὐχένα γυμνώθεντα θοῶς ὑπέεργε χυμέν·
 Ηλασ' ὀπκρατέως· ἀπὸ δ' ἑὶ ἀμφω κέρσε τένοντε
 Ἀνδροφόνος μελίη· μέγα γὰρ ἀένος ἔμπεσε φῶτός. 420
 Ηεπε δ', ὥς ὅτε τις θρύς ἤειπεν, ἢ ὅτε πέτρῃ
 Ηλιδατος, πληγέῃσα Διὸς ψολόεντι κεραυνῷ·
 Ως ἔειπ'· ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τάχιστα ποικίλα χαλκῷ.
 Τὸν μὲν ἔπειτ' ἔασε Διὸς ταλακαρδῖος υἱός·
 Αὐτὸς δ' ἔβροτολοιγὸν Ἀεῖω ἔπλόντα δοκύσας, 425
 Δεινὸν ὁρῶν ὅσοισι, λέων ὥς σώματι κύρσας,
 Ος τε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν κρατερῆς ἐνύχεσσι
 Σχίσσας, ὅπῃ τάχιστα μελίφρονα θυμὸν ἀπύρεα·
 Εμμυμένως δ' ἄρα ἔγε κελαινὸν πῖμπλαται ἦτορ,
 Γλαυκίῳ δ' ὅσοις δεινὸν, πλῆθ' αἰεὶ τε καὶ ὤμους 430
 Οὐρῇ μαстиγῶν, ποσσὶ γλάφει· ὅδ' ἔτις αὐτῷ
 Ἐτλη ἐς ἅντα ἰδὼν χερδὸν ἐλθεῖν, ὅδ' ἔτι μάχεσθ'.
 Τοῖσ' ἄρ' Ἀμφιπευωνιάδης ἀλόρητος αὐτῆς
 Ἀντίος ἔστη. Ἀεῖος, ἐνὶ φρεσὶ θάρσος ἀέξων
 Εαυμύρως. Ο δέ οἱ χερδὸν ἤλυθεν ἀχνύμενος κῆρ. 435
 Ἀμφοτέρω δ' ἰάχοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεξ'.

415

420

425

430

435

Ως

Acriterque pro ea pugnam acrem instituerunt :
 Sic & hi duo cum clamore contra se mutuò irruerunt.
 Ibi fane Cygnus quidem potentis Jovis filium
 Occidere meditans, clypeo æream hastam adegit,
 Neque tamen perrupit æs : defendebant enim dona Dei.
 Contra autem Amphitryoniades Hercules
 Inter galeam & clypeum hasta longa
 Cervicem nudatam celeriter infra mentum
 Percussit vehementer, amboque abscidit nervos in collo
 Homicida lancea ; magnum enim robur inciderat viri.
 Cecidit autem, veluti cum quercus aliqua, aut cum rupes
 Excelsa, icta Jovis fumanti fulmine :
 Sic cecidit : circum ipsum autem resonabant arma variegata ære.
 Atque hunc quidem ibi reliquit Jovis ærurnosus filius :
 Ipse autem occiforem hominum Martem accedentem observans,
 Sævum videns oculis ut leo corpus forte nactus,
 Qui admodum accurate pelle validis unguibus
 Dissecta, quam celerrime dulcem animam abstulit :
 Avide autem hujus nigrum expletur cor,
 Ac cæsiis intuens oculis sævum, costasque & humeros
 Cauda flagellans, pedibus fodit ; neque quisquam ipsum.
 Sustinet ex adverso adspiciens prope ire, neque pugnare.
 Talis igitur & Amphitryoniades insatiabilis bello
 Contra Martem stetit, in præcordiis audaciam augens
 Celeriter. Ille autem prope venit mœsto corde.
 Utrique autem cum clamore alterum invaserunt.

Ut

Ὡς δ' ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πέτρη πρηῶνος ὄρεσσα,
 Μακρὰ δ' ἔπιθρώσκουσα κυλίνδε), ἡ δέ τε ἠχῇ
 ἔρχεται ἑμμεμαῖα, πάγος ᾧ οἱ ἀντεβόλησεν
 Ὑψηλός, τὰ δὴ σιωπῆεν), ἔνθα μιν ἵχθη.

440

Τόσση ὁ μὲν ἰαχῇ βεισάρματος ἔλσιος Ἀρης
 Κεκληγώς ἐπόρυσεν· ὁ δ' ἑμμαπέως ὑπέδεκτο.

Αὐτὰρ Ἀθλιωαῖη κέρη Διὸς αἰγίοχοιο

Ἀντίη ἦλθεν Ἀρηῷ, ἐρεμνίῳ αἰγίδ' ἔχουσα,

Δεινὰ δ' ὑπὸ δρεα ἰδὼσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

445

Ἄρες, ἔπιγχε μὲν ἔχρατερὸν ἢ χεῖρας ἀάπτεις.

Οὐ γάρ τοι γέμεις ὄσιν ἀπὸ κλυτὰ τούχρα δῦσαι

Ἡρακλέα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν·

Ἀλλ' ἄγε, παῦε μάχης, μηδ' ἀντίῳ ἴσασ' ἐμείο.

Ὡς ἔφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' Ἀρεως μεγαλήτορα θυμόν·

450

Ἀλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ εἵκελα τούχρα πάλλων,

Καρπαλίμως ἐπόρυσσε βίη Ἡρακλήην,

Κακτάμηναι μεμαώς· ἢ ῥ' ἔμβαλε χαλκεον ἔγχῳ

Σπερχνόν, ἐξ παμδὸς κοτέων παρὶ τεθνηῶτος,

Ἐν σάκει μεγάλῳ. Ἀπὸ δ' ὑλαυκῶπις Ἀθλιῇ

455

Ἐγχῳ ὀρεμνὴν ἔτραπ', ὀρεξάμην δ' ἀπὸ δίφρου.

Δειμὺν δ' Ἀθλιῷ ἄχος εἶλεν· ἐρυστάμηνος δ' ἄος ὄξυ,

Εἰσὺτ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ κρατερὸφρονι. Τὸν δ' ὀππόντα

Ἀμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀκόρητος αὐτῆς,

Μηρὸν γυμνωθέντα σάκος ὑπὸ δαμδαλέοιο,

460

Οὔτας ὀπικρατέως· ἀλλ' ὅτ' ἡ μέγα σάκος ἀραξε,

Δέρεα πινυμίσας, ὅππ' ὅτ' ἡ χθονὶ χάεβαλε μέσση.

Τῷ

Ut autem, quando à magno rupes cacumine præcipitans,
 Et in longum delata saltu volvitur, fragorque
 Venit subito ingens, collis autem illi obvius fit
 Altus, ad quem cursu defertur, ubi illam retinet :
 Tanto ille fremitu currum gravans perniciosus Mars
 Vociferans irruit ; ille autem prompte venientem excepit..
 Porro Minerva filia Jovis ægida tenentis
 Obviam venit Marti, tenebrosam habens ægidem,
 Sæva autem torve intuens, verbis volucris allocuta est :

Mars, inhibe animos ingentes & manus invictas.

Neque enim tibi fas est inclytis armis spoliare
 Herculem occisum Jovis magnanimum filium.

Sed age, desiste à pugna, neque adversus steteris mihi.

Sic ait : sed non persuasit Martis magnanimi animo :

Sed magno fremitu flammæ similia arma vibrans,

Celeriter invasit Herculem,

Occidere festinans : & conjecit æratam hastam

Magno impetu, ob suum filium irascens mortuum,

In clypeum magnum. At procul cæsa Minerva

Hastæ impetum avertit, protendens se à curru.

Acris autem dolor Martem cepit : extractoque gladio acuto,

Irruit contra Herculem magnanimum. At illum accedentem

Amphitryoniades sævi infatiabilis belli,

Femore nudatum clypeo sub variegato,

Vulneravit valide : magnumque trajecit clypeum,

Hasta perrumpens, in terram autem prostravit mediam.

At

Τῷ δ' ὃ Φόβῳ ἢ Δεῖμος εὐτρεχὼν ἄρμα ἢ ἵπῳ
 Ηλαῖ' αἶψ' εἶγυς, ἢ ἄπ' οὐρανὸς Διευοδείης
 Ες δὲ φρεσὶ θῆκαν πολυδαίδαλον· αἶψα δ' ἔπειτα 465
 Ἰπῳας μασιέτιν, ἵκοντο δ' μακρὸν Ὀλυμπον.
 Υἱὸς δ' Ἀλκμήνης ἢ κλυδάλιμος Ἰόλαος,
 Κύκνον σκυλεύσαντες ἀπ' ὤμων τεύχεα χαλὰ,
 Νίουντ'· αἶψα δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχῆνος ἵκοντο
 Ἰπῳοῖς ὠκυπόδεσιν. Ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη 470
 Εξίκετ' Οὐλύμπον δὲ μέγαν ἢ δώματα πατρῶς.
 Κύκνον δ' αὖ Κηῦξ γάπην, ἢ λαὸς ἀπείρων,
 Οἳ ῥ' εἶγυς ναῖον πόλιος κλειτῆ βασιλῆος,
 Ἀνθίω, Μυρμηδόνων τε πόλιν, κλειτὴν τ' Ἰαωλκὸν,
 Ἀεθίω τ' ἠδ' Ἐλίκῳ. Πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς, 475
 Τμῶντες Κηῦχα, φίλον μαχάρεσσι θεοῖσι.
 Τῷ δ' ὃ τάφον ἢ σῆμ' αἰδὲς ποίησεν Ἀναυρῶς,
 Ομβρῷ χειμερῷ πλήθων. Τῷ γάρ μιν Ἀπόλλων
 Λητοίδης ἤνωξ', ὅτι ῥὰ κλειτὰς ἐχαιτόμβας
 Οσὶς ἄγροι Πυθοῖδε, βίη σὺλασκε δοχεύων. 480

ΑΣΠΙΔΟΣ ΤΕΛΟΣ.

SCUTUM HERCULIS. 121

At illi Pavor & Metus agilem currum & equos
Adegerunt celeriter propius, & à terra lata
In currum posuerunt variegatum: atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olympum.
Filius autem Alcmenæ & gloriosus Iolaus,
Cygno despoliato armis ab humeris pulchris detractis,
Revertebantur: moxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
Equis velocibus. At cæcis oculis Minerva
Pervenit in Olympum magnum, & domos patris.
Cygnum autem contra Ceyx sepelivit, & populus innumerabilis,
Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
Anthen, Myrmidonumque urbem, celebremque Iaolcum,
Arnenque & Helicen. Multus autem congregabatur populus,
Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
Sed illius sepulcrum & monumentum obscurum reddidit Anaurus,
Imbre hyemali exundans. Ita enim eum Apollo
Latonæ filius jussit, propterea quod (Cygnus) inclytas hecatombas
Quicumque ageret Delphos, eum vi spoliabat infidiatus.

SCUTI FINIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

HESIODI

A S C R Æ I

OPERA ET DIES.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

ΜΟὔσαι Πιερίην αἰοιδῆσι κλείουσαι,
Δεῦτε δὴ, ἐνέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνέουσαι·

Ὀν τε λῆξ' βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε,
Ρήτοί τ' ἄρρητοί τε, Διὸς μεγάλοιο ἔκκητι.

Ρῆα μὲ γὰρ βεβιάει, ρῆα δὲ βεβιάοντα χαλέπτει·

5

Ρῆα δὲ ἀείζηλον μινύθει, καὶ ἀδηλον αἰέξει·

Ρῆα δὲ τ' ἰδυῖν σκολιόν, καὶ ἀγνώσκει χάρφει

Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

Κλυθεὶ ἰδὼν αἴων τε· δίκη δὲ ἰδυῖναι ἔμελλας

Τυίῃ· ἐγὼ δὲ κε Πέρσῃ ἐπὶ πύμα μυθησάμελλω.

10

Οὐκ ἄρα μῦθον ἔλω ἐρίδων γύρω, ἀλλ' ὅππῃ γαῖαν

Εἰσὶ δύνω· τίω μὲν κεν ἐπαμνήσκει νοήσας,

Ἡ δὲ ἔπιμωμπτὴ· λῆξ' δὲ ἀνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.

Ἡ μὲ γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆλον ὀφέλλει,

Σχετλὴν· ἔτις τίωγε φιλεῖ βροτὸς, ἀλλ' ὑπὸ ἀνάγκης

15

Ἀθανάτων βελήσιν ἔρειν τιμῶσι βαρεῖαν.

Τίω δὲ ἐτέρω παρτέρω μὲ ἐγέναιτο νύξ' ἐρεβενή,

Θῆκε δὲ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθερὶ ναίων,

Γαίης ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι, πολλὸν ἀμείνω.

Ἦτε καὶ ἀπάλαμνοί περ ὁμῶς ἔπῃ ἔργον ἐγείρει.

20

Εἰς

HESIODI ASCRÆI

OPERA ET DIES.

MUſæ ex Pieria, carminibus gloriam conciliare ſolitæ,
 Adeſte quæſo, dicite veſtro patri hymnum;
 Per quem mortales homines pariter obſcurique ſunt & clari,
 Nobiles ignobileſque, Jovis magni voluntate.
 Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimit:
 Facile præclarum minuit, & obſcurum auget:
 Facileque corrigit pravum, & ſuperbum attenuat
 Jupiter altitonans, qui ſupremas ædes incolit.
 Audi intuens & auſcultans; & juſte rege judicia
 Tu (*quidem*): ego vero Perſæ vera dicere queam.

Non ſane unum eſt contentionum genus, fed in terra
 Sunt duo: alteram quidem probaverit prudens,
 Altera vituperanda; diverſa autem ſentientem animum habent.
 Nam hæc bellum exitioſum, & diſcordiam adauget,
 Noxia: nemo hanc amat mortalis, fed neceſſario
 Immortalium conſiliis litem colunt moleſtam.
 Alteram vero priorem genuit nox obſcura,
 Poſuit vero eam Saturnius ſublimis, in æthere habitans,
 Terræ in radicibus & inter homines, longe meliorem.
 Hæc quamvis inertem tamen ad opus excitat.

Alium

Εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χαρίζων
 Πλέσσιον, ὃς ἀπείδῃ μὲ δρόμῳ μῦθον ἠδὲ φυτεύειν,
 Οἶκόν τ' εὖ θάσῃ· ζηλοῖ δὲ τε γείτονα γείτων,
 Εἰς ἄφρονον ἀπείδοντ'· ἀγαθὴ δ' ἔρις ἦδὲ βροτοῖσι.
 Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων,
 Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῷ.

25

Ὡ Πέρση, σὺ δ' αὖτὰ τεῷ ἐνικράτῃσι θυμῷ
 Μὴδὲ σ' ἔρις κακὸν χαρτῷ ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκοι
 Νείκε' ὁππότεύοντ', ἀγορῆς ἐπακκὸν ἔοντα.
 Ὡρὴ γάρ τ' ὀλίγη πέλει) νεκρέων τ' ἀγορέων τε,
 Ὡς τινι μὴ βίῃ) ἐνδὸν ἐπιπτατὸς κατὰ κεί)
 Ὡραῖ)· τ' γαῖα φέρει, Δημήτερι) ἀκτῶν,
 Τῷ κεκορεσάμενος νέικει καὶ δῆλον ὀφέλλοις
 Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις. Σοὶ δ' ὅττι δέυτερον ἔσαι
 Ὡδ' ἔρδειν· ἀλλ' αὖθις ἀφαικινώμεθα νέικῃ)
 Ἰθείησι δίκαις, αἵ τ' ἐκ Διὸς εἰσιν ἀεισσαι.
 Ἦδη μὲ γὰρ πληθεῖν ἔδρασαν μεθ'· ἀλλὰ τε πολλὰ
 Λεπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας
 Δωροφάγους, οἳ τίωδε δίκῃν ἐθέλῃσι διαΐσασθαι·
 Νήπιοι· ἐδ' ἴσασιν ὅσω πλέον ἡμῶν παντὸς,
 Οὐδ' ὅσον ἐν μαλ' ἔχει καὶ ἀσφοδὲλ' ἡμῶν ὄνειας.
 Κρύψαντες γὰρ ἔχουσιν θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 Ρηϊδίως γάρ κεν ἔπ' ἡμᾶς ἐργάσαιο,
 Ὡς τέ σε κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχει, καὶ ἀεργὸν ἔοντα.
 Αἰψά κε πηδάλιον μὲ ἰπῶες καπνῶσιν καπνῶσιν,
 Ἐργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμῶν ταραχεργῶν.

30

35

40

45

Αλλὰ

Alium enim quispiam intuens opere vacans
Divitem, & ipse festinat arare atque plantare,
Domumque recte gubernare : æmulatur enim vicinum vicinus,
Ad divitias contendentem : bona verò hæc contentio hominibus.
Et figulus figulo succenset, & fabro faber,
Et mendicus mendico invidet, & poëta poëtæ.

O Perſa, tu veto hæc tuo repone in animo :
Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducatur.
Lites spectantem, concionum auditorem factum.
Curæ enim parva esse debet litiumque & fori,
Cui non est victus domi in annum repositus,
Æstate collectus, quem terra fert, Cereris munus,
Quo satiatus lites ac rixam moveas
De facultatibus alienis. Tibi vero non amplius licebit
Sic facere : sed in posterum dirimamus controversiam
Rectis judiciis, quæ ex Jove sunt optima.
Olim quidem hereditatem divisimus : alia autem multa
Rapiebas, valde demulcens reges
Donorum appetentes, qui hanc litem volunt judicasse :
Stulti : neque sciunt quanto plus dimidium fit toto,
Neque quam magnum in mala & asphodelo bonum.
Occultarunt enim Dii victum hominibus.
Facile enim alioqui vel uno die tantum acquisivisses,
Ut in annum quoque fatis haberes, etiam otiosus.
Statimque clavum quidem in fumo poneres,
Opera vero boum cessarent mulorumque laborioforum.

Sed

Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε χλωσάμενθ' φρεσὶν ἥσιν,
 ὅττι μιν ἔξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.
 Τένε' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε δ' ὃ πῦρ· τὸ μὲν αὖτις εὖς παῖς Ἰαπετοῖο
 Ἐκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πάρα μητόεντος
 Ἐν κοίλῳ νάεσθαι, λαθὼν Δία τεραπικέεσσον.
 Τὸν δ' ὃ χλωσάμενθ' ὥρεσέ φη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

50

Ἰαπετιονίδη, πάντων πέρι μῆδεα εἰδώς,
 Χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμὰς φρένας ὑπεροπδύσας,
 Σοί τ' αὐτὰρ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἐσορμήσοις.
 Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω χαλόν, ὃ κεν ἅπαντες
 Τέρπωνται καὶ θυμόν, εἰς χαλὸν ἀμφαγαπῶντες.

55

Ὡς ἔφατ'· ἔκ δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
 Ἡφαιστον δ' ἐκέλευσε ὤφειλτον ὅττι τάχιστα
 Γαῖαν ὕδει φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώποις ἴμεν αὖδ' αὖ,
 Καὶ δένειν, ἀθανάταις δ' ἑαῖς εἰς ὧπα εἴσκειν
 Παρθενικῆς χαλὸν εἶδος ἐπήρατον· αὐτὰρ Ἀθήνη
 Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἴσον ὑφαίνειν·
 Καὶ χάλειν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χερσὶν Ἀφροδίτῃ,
 Καὶ πόδον δ' ἔργαλέον, καὶ γυμνόχρως μελεδῶνας.
 Ἐν δ' ἴμεν κινέειν τε νόον καὶ ὀπίκλοπον ἥθος
 Ἐρμείῳ ἥνωγε χροῖον Ἀργεϊφόντῃ.
 Ὡς ἔφαθ'· οἳ δ' ὀπίθοντο Διὶ Κρονίῳ ἀνακτι.
 Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς Ἀμφιγυῖος
 Παρθένῳ αἰδοίῃ ἵκελον, Κρονίδεω δ' ἑὸν βέλτερος.
 Ζῶσε δ' καὶ κόσμισε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.

60

65

70

Ἀμφί

Sed Jupiter abscondit iratus animo suo,

Quia eum decepit Prometheus versutus.

Quocirca hominibus machinatus est tristia mala.

Abscondit vero ignem: quem rursus egregius Japeti filius

Surripuit ad hominum usum Jove à consulto

In cava ferula, fallens Jovem fulminibus gaudentem.

Huncque indignatus affatus est nubes cogens Jupiter:

Japetionide omnium maxime versute,

Gaudes ignem furatus, quodque animum meum deceperis?

Tam tibi ipsi magnum erit malum, quam posteris.

Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes

Oblectent animum, suum malum vehementer amantes.

Sic ait: risitque pater hominumque Deorumque.

Vulcanum vero inclytum jussit quam celerrime

Terram aqua miscere, hominisque indere vocem,

Et robur, immortalibus vero Deabus facie similem reddere

Virginis pulcram formam peramabilem: at Minervam

Opera docere, ingeniose telam texere:

Et venustatem circumfundere capiti auream Venerem,

Et desiderium vehemens, & ornandi corporis curam.

Indere vero impudentem mentem & fallaces mores

Mercurium jussit nuncium Argicidam.

Sic dixit. Illi autem obtemperarunt Jovi Saturnio regi.

Moxque ex terra finxit inclytus Vulcanus

Virgini verecundæ similem, Jovis consiliis.

Cinxit vero & ornavit Dea cæsia Minerva.

R

Circum

Ἀμφὶ δὲ οἱ Χάριτες τε θεαὶ, καὶ πότνια Περσὺ
 Ὀρμυς χρυσείας ἐφεῖχ' ἑστί· ἀμφὶ δ' ἔτι
 Ωρεα καλλίκομοι σέφου ἀνέστην ἑαρινοῖσι. 75
 Πάντα δὲ οἱ θεοὶ κόσμον ἐφήρμωσε Παλλὰς Ἀθηνῆ.
 Ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι χέκτορ' Ἀργεϊφόντης
 Ψυδρεά τ' αἰμυλίης τε λόγους καὶ ὀπίκλοπον ἥθη
 Τάξε, Διὸς βελλῆσι βαρυκτύπε. Ἐν δ' ἄρα φωνῶ
 Θῆκε θεῶν κήρυξ, ὀνόμηνε δ' ἐτιμῶδε γυναικα.
 Παιδῶν γένος ὅτι πάντες οὐλύμπια δώματ' ἔχοντες
 Δῶρον ἐδώρηξ', πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειῆσιν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν αἰμήχανον ἔξετέλεσεν,
 Εἰς Επιμηθεα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργεϊφόντι
 Δῶρον ἄγοντα θεῶν ταχυὴν ἄγγελον. Οὐδ' Επιμηθεὺς 85
 Εφράσατο ὥς οἱ ἔειπε Περμηθεὺς, μήποτε δῶρον
 Δέξασθαι παρὲς Ζηνὸς Ολυμπίης, ἀλλ' ὀλοπόμεναι
 Εξοπίσω, μήτε τι κακὸν θνητοῖσι γῆνι.
 Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.
 Πρὶν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ Φύλ' ἀνθρώπων 90
 Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
 Νέσων τ' ἀργαλέων, αἳ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.
 Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγχεάσκεσι.
 Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσι πίθ' ἐμέγα πῶμ' ἀφελῆσαι
 Εσκέδασ'· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ. 95
 Μένει δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοις δόμοισι
 Ἐνδον ἔμμενε πίθ' ὑπὸ χεῖλεσιν, ὅδδ' ἐσφραζέ
 Εξέπλη· πρῶτον γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,

† Αἰγίοχος

Circum etiam Charitesque Deæ, & veneranda Suada,
Monilia aurea imposuerunt corpori: illam porro
Horæ pulchricomæ coronarunt floribus vernis.
Omnem vero illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva,
At in pectore illi nuncius Argicida
Mendacia blandosque sermones & dolosos mores
Condidit, Jovis consilio tonantis. Sed nomen illi
Imposuit Deorum præco, appellavit autem mulierem hanc
Pandoram: quia omnes coelestium domorum incolæ
Donum contulerunt, detrimentum hominibus industriis.
At postquam dolum perniciosum inevitabilem absolvit,
Ad Epimethea misit pater inclytum Argicidam
Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
Cogitavit quod illi præcepisset Prometheus, ne quando munus
Susciperet à Jove Olympio, sed remitteret
Retro, necubi mali quidpiam mortalibus eveniret.
Verum ille recepto eo, cum jam malum haberet, sensit.
Prius namque in terra vivebant homines
Et sine malis, & sine difficili labore,
Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.
Statim enim in afflictione mortales consenescent.
Sed mulier manibus vasis magnum operculum cum dimovisset,
Disperfit; hominibus autem immisit curas graves.
Sola vero illic spes in non fracta pyxide
Intus mansit dolii sub labris, neque foras
Evolavit: prius enim injecit operculum dolii,

† Αἰγίοχος βαλῆσι Διὸς νεφεληγερέταο.

Ἀλλὰ ὃ μῦρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάλη). 100

Πλείη μὲ γῶ γαῖα χακῶν, πλείη δ' ἰθάλασσα.

Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἡδ' ἰθὺ νυκτὶ

Αὐτόματοι φοιτῶσι, χακὰ θνητοῖσι φέρονται

Σιγῇ· ἐπεὶ φωνὴν ἔξείλετο μητιέτα Ζεύς.

Οὕτως ἔπι παρὰ Διὸς νόον ἔξαλέααζ. 105

Εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω

Εὖ καὶ ἰθυσταμύως· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.

Ὡς ὁμῶθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,

Χρῦσεον μὲν κορόπια γῆϋ μερόπων ἀνθρώπων

Ἀθάνατοι ποίη' ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες. 110

Οἱ μὲν ἰθὺ Κρόνος ἦρ', ὅτ' ἐραυνῶ ἐμβασίλδυν·

Ὡς τε θεοὶ δ' ἐζών, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,

Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύϋ· ὅσδε π δειλὸν

Γῆρας ἐπὶ· αἰεὶ δ' ὀδὸς καὶ χεῖρας ὁμοῖοι

Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι χακῶν ἐκτοδεν ἀπάντων, 115

† Αφνειοὶ μῆλοισι, φίλοι μαχάρεσι θεοῖσι.

Θνησκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημύοι· ἐσθλὰ δ' ὅ πάντα

Τοῖσιν ἔλω· χαρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρ' ἄερα

Αὐτομάτῃ πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐθελήμοι

Πουχοὶ ἔργα νέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν. 120

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τέτο γῆϋ καὶ γαῖα χάλυψεν,

Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι, Διὸς μεγάλας ἀγὰς βελάς,

Εσθλοὶ, ὄππιδόμοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἱ γὰρ φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,

Ἡέρα

†Ægiochi consilio Jovis nubes cogentis.

Alia vero innumera mala inter homines errant.

Plena enim terra est malis, plenumque mare.

Morbi autem hominibus tam interdium quam noctu

Ultro oberrant, mala mortalibus ferentes

Tacite: nam vocem exemit prudens Jupiter.

Sic nequaquam licet Jovis decretum evitare.

Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam

Belle ac scienter: tu vero præcordiis infige tuis.

Ut simul nati sunt Dii mortalesque homines,

Aureum primo genus variis linguis loquentium hominum

Dii fecerunt coelestium domorum incolæ.

Et ii quidem sub Saturno erant, cum in cœlo regnaret:

Et ut Dii vivebant, securo animo præditi,

Plane absque & laboribus & ærumna: neque molesta

Senecta aderat: semper vero pedibus ac manibus sibi similes

Suaviter vivebant in conviviis extra mala omnia,

†Abundantes pomis, cari beatis Diis.

Moriebantur autem ceu fomno obruti: bona vero omnia

Illis erant: fructum autem ferebat fertile arvom

Sponte sua multumque & copiosum; ipsique pro lubitu

Quieti res suas curabant cum bonis multis.

Verum postquam hoc genus terra abscondit,

Ii quidem dæmones facti sunt, Jovis magni consilio,

Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:

Qui quidem observant & iusta & prava opera,

Ἡέρα ἰοσάμβροι, παντὶ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλατοδόται. Καὶ τῷτο γέρας βασιλήϊον ἔχον.

125

Δάτερρον αὖτε γῆϑ πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
Αργύρεον ποίηξ' ολύμπια δώματ' ἔχοντες,
Χρυσῶν ἔτε φυλὴν ἀναλίγκιον, ἔτε νόημα.
Ἀλλ' ἔχατὸν μὲ πῶς ἔτεα πατρὶς μητέρει κεδνῇ
Επξέφετ' ἀτάλλων μέγα νήπιϑ ὧ ἐνὶ οἴκῳ.
Ἀλλ' ὅταν ἠβήσῃς, καὶ ἠβῆς μέτρον ἴκοιτο,
Παυρίδιον ζώεσκον ὅπῃ χέρονον, ἀλγέ' ἔχοντες
Αφραδίαις. ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον οὐκ ἐδυώδυντο
Ἀλλήλων ἀπέχων, ἐδ' ἀθανάτους θεραπύειν
ἠγέλων, ἐδ' ἔρδειν μαχάρεσσιν ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
ἠ θεμὺς ἀνθρώποισι κατ' ἤθεα. Τὸς μὲ ἔπειτα
Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε, χολέριϑ ἔνεκα πρῶτος
Οὐκ ἐδίδον μαχάρεσσιν θεοῖς οἱ Ολυμπον ἔχουσιν.

130

135

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γῆϑ κατ' ἡγεῖα κάλυψε,
Τοὶ μὲ ὀπρχόνοιο μάχαιρας θνητοὶ καλέον)
Δάτερον, ἀλλ' ἔμψης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπιδεῖ.
Ζεὺς ὃ πατὴρ τρίτον ἄλλο γῆϑ μερόπων ἀνθρώπων
Χάλκεον ποίησ', οὐκ ἀργυρῷ ὅδδ' ὁμοῖον,
Ἐκ μελιᾶν, δεινὸν τε καὶ ὀμβρεμον· οἷσιν Ἀρήϑ
Εργ' ἔμελε στυρόντα, καὶ ὕβριες· ὅδδ' ἔτι σῖτον
ἠαῖον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερὸφρονα θυμὸν
Ἀπλάσιοι· μεγάλη ὃ βίη καὶ χεῖρες ἀάπτοι
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὅπῃ σπάργῃς μελέεσσιν.
Τοῖς δ' ἰὼ χάλκεα μὲ τάχιστα, χάλκεα δέ τε οἴκοι,

140

145

150

Χαλκῷ

Aëre induti, passim oberrantes per terram,
Opum datores. Atque hanc regiam dignitatem consecuti sunt.

Secundum inde genus multo deterius postea
Argenteum fecerunt coelestium domorum incolæ,
Aureo neque corporis habitu simile, neque ingenio.
Sed centum annis puer apud matrem fedulam
Nutriebatur crescens valde rudis domi suæ :
Cum vero adolevisset, & ad pubertatem venisset,
Pauxillum vivebant ad tempus, dolores habentes
Ob stultitias. Injuriam enim pravam non poterant
A se mutuo abstinere, neque Deos colere
Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,
Ut justum est hominibus oppidatim. Hos quidem deinde
Jupiter Saturnius abscondit iratus : quia honores
Non dabant beatis Diis qui Olympum habitant.

At postquam & hoc genus terra occultavit,
Hi quidem terrestres beati mortales vocantur
Secundi ; sed tamen honor etiam hos sequitur.
Jupiter vero pater tertium aliud genus varie loquentium hominum
Æneum fecit, omnino argenteo dissimile,
E fraxinis, vehemens & robustum : quibus Martis
Opera curæ erant luctuosa, ac injuriæ : neque ullum cibum
Edebant, sed ex adamante habebant durum animum,
Inaccessi : magna autem vis & manus invictæ
Ex humeris nascebantur in validis membris.
His erant ænea arma, æneæque domus :

Ære

Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο· μέλας δ' ὅκ' ἔσκε σίδηρος.

Καί τοι μὴ χείρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμνύτες

Βῆπαι ἐς εὐρώεντα δόμον κρυερῷ Αἴδαο,

Νώνυμοι· θάνατος γ' καὶ ἐκπάγλος πρὸ ἐόντας

Εἶλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἡελίοιο.

155

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γῆϋ καὶ γαῖα χαλκῷ, γαῖα χαλκῷ, γαῖα χαλκῷ,

Ἀΐδης ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἔπει χθονὶ πελυβοτείρῃ

Ζεὺς Κρονίδης ποίησε δικαιότερον καὶ ἀρεῖον,

Ἀνδρῶν ἡρώων θεῶν γῆϋ, οἱ χαλέον

Ἡμέτεροι, περσέτη γῆϋ, κατ' ἀπείρην γαῖαν.

160

Καὶ τὸς μὲ πόλεμός τε χαλκὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ,

Τὸς μὲ ἐφ' ἐπ' ἀπύλῳ Θήβῃ, Καδμηίδι γαίῃ,

Ωλεσε μαρναμύχας μύλων ἔνεκ' Οἰδιπόδαο·

Τὸς γ' καὶ ἐν ἡέσσι ὑπὲρ μέγα λαΐτμα θαλάσσης

Ες Τροίην ἀγαγὼν, Ελένης ἔνεκ' ἠυκόμοιο·

165

Ενθ' ἦτοι τὸς μὲ θανάτῳ τέλῳ ἀμφεχάλυψε.

Τοῖς γ' δὲ χ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἦγε ὀπάσας

Ζεὺς Κρονίδης κατένευσε πατὴρ ἐς πείρατα γαῖης,

† Τηλῷ ἀπ' ἀθανάτων· τοῖσι Κρόνῳ ἐμβασίλδου.

Καὶ τοὶ μὲ ναίεσσι ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες

170

Εν μακάρων νήσοισι, πρὶν ὧκεδνὸν βαθυδύνῳ,

Ολβιοὶ ἥρωες· τοῖσιν μελιηδέα χαρπὸν

Τεῖς ἔτεον θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄερα.

Μηκέτ' ἐπεὶ ὥφειλον ἐγὼ πέμπηοισι μετένα

Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρῶτ' ἀθανάτων, ἢ ἔπειτα γῆϋ.

175

Νῦν γὰρ δὴ γῆϋ ὅσι σιδήρεον· ὅσδ' ἐποτ' ἡμαρ

Παύ-

Ære vero operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.

Et hi quidem manibus suis interfecti,

Descenderunt tenebricosam in domum horribilis Plutonis

Ignobiles: mors autem, tametsi terribiles erant,

Invasit atra, splendidumque liquerunt lumen solis.

Sed postquam & hoc genus terra operuit,

Rursum aliud quartum in terra multorum altrice

Jupiter Saturnius fecit justius & melius,

Virorum heroïum divinum genus, qui vocantur

Semidei, priore ætate, per immensam terram.

Hos quoque bellumque malum & pugna gravis,

Alios quidem ad septem portas habentes Thebas, Cadmæam terram,

Perdedit pugnantes propter oves Oedipi:

Alios vero in navibus trans ingentem maris amplitudinem,

Ad Trojam ducens, Helenæ gratia pulcricomæ:

Ubi mors quoque oppressit illos.

Iis autem seorsum ab hominibus vitam & sedem tribuens

Jupiter Saturnius pater constituit eos ad terræ fines,

†Procul ab immortalibus: Saturnus horum Rex est.

Et ii quidem habitant securum animum habentes

In beatorum insulis juxta Oceanum profundum,

Felices heroës: his dulcem fructum

Ter quotannis florentem profert foecunda tellus.

O utinam ego quinto non interesssem

Hominum generi, sed aut mortuus essem prius, aut postea natus!

Nunc enim genus est ferreum: neque unquam aut die

Παύσονται καὶ οἰζύονται, ὅδ' ἐπὶ νύκτωρ
 Φθιέροντες χαλεπαὶς ἢ θεοὶ δώσουσι μερίμνας.
 Ἀλλ' ἔμψης καὶ τοῖσι μεμίζε' ἐοδὼν κακοῖσιν.
 Ζεὺς δ' ὀλέσει ἔτι το γένος μερόπων ἀνθρώπων, 180
 Εὖτ' ἂν γενόμενοι πολιορκήσονται τελέσων.
 Οὐδὲ πατὴρ πύδεσθαι ὁμοῖον, ὅδ' ἐπὶ πῦδες,
 Οὐδὲ ξύνει ξεινοδόκῳ, καὶ ἐταῖρον ἐταίρῳ,
 Οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἕως, ὥς τὸ πάρος περ.
 Αἶψα ἢ γηράσκοντες ἀπλήσασιν τοκήας. 185
 Μέμψονται δ' ἄρα τὰς χαλεποῖς βάζοντες ἐπέεσσιν
 Σχέτλιοι, ὅδ' ἐφ' ὅπιν ἐνόησεν· ὅδ' ἔμ' οἱ γὰρ
 Γηράντεσσι τοκοῦσιν δ' ἀπὸ θρηπτήρια δοῖεν,
 Χαιροδίκῃ· ἕτερον δ' ἕτερον πόλιν ἐξαλαπάξει.
 Οὐδέ τις εὖρεκα χάρις ἕως, ἔτε δικαίη, 190
 Οὐτ' ἀγαθὸν μᾶλλον ἢ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβρις
 Ἀνέρεα πημήσασιν· δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδώς
 Οὐκ ἔσται· βλάψει δ' ὁ κακὸς τ' ἀδρείονα φῶτα,
 Μύθοισι σχολιοῖς ἐνέπων, ἔπειτα δ' ὄρεον ὁμείτα·
 Ζῆλον δ' ἀνθρώποισιν οἰζυροῖσιν ἅπασιν 195
 Δυσκέλαδος κακὸς χαρὸς ὁμαρτήσιν συγχερώπης.
 Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλυμπον δ' ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
 Λαοκοῖσιν φασέεσσι χαλὺψαμνὴν ῥέονα καλὸν,
 Ἀθανάτων μὲν φύλ' ἵππῳ, πρηνέσιν ἀνθρώπους,
 Αἰδὼς καὶ Νέμεσις· τὰ δ' ἐλπίσιν ἄλγεα λυγρὰ 200
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι· κακὰ δ' ὅσα ἕως ἀλκή.
 Νῦν δ' αἶνον βασιλεὺς ἐρέω φρονέει καὶ αὐτοῖς.

180

185

190

195

200

Ωδ'

Quiescent à labore & miseria, aut nocte

Corrupti : graves vero Dii dabunt curas.

Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis.

Jupiter autem perdet etiam hoc genus varie loquentium hominum,

Quum vix nati canescant.

Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,

Neque hospes cum hospite, neque amicus cum amico,

Neque frater amicus erit, ut antehac :

Celeriter vero senescentes contumelia afficient parentes.

Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis

Impii, neque Deorum vindictam veriti : neque hi sane

Senibus parentibus educationis præmia reddent,

Violenti : alter autem alterius civitatem diripiet :

Neque ulla pii gratia erit, neque iusti,

Neque boni : magis vero maleficum & injurium

Virum colent : justitia autem in manibus & pudor

Non erit : lædetque malus meliorem virum,

Verbis iniustis alloquens, pejerabit vero :

Livor autem homines miseros omnes

Malos rumores spargens, malis gaudens comitabitur inviso vultu.

Tum demum ad coelum à terra spatiosa,

Candidis vestibus tectæ corpus pulcrum,

Ad Deos ibant, relictis hominibus,

Pudor & Nemesis : relinquuntur autem dolores graves

Mortalibus hominibus : mali vero non erit remedium.

Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipsi sapiant.

Ωδ' ἱρήξ' ὡροσέειπεν αἰηδὸνα ποικιλόδειρην,
 Ὑψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρον ὀνύχεσσι μεμασπώς.
 Ἡ δ' ἔλεδον, γναμπιόισι πεπαρμυρή αἰμφ' ὀνύχεσσι,
 Μύρετο· τὴν δ' ὅγ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε·

205

Δαιμονίη, τί λέλακας; ἔχιδ' νῦν σε πολλὸν δ' ὀρέων.
 Τῇ δ' εἷς, ἣ σ' ἂν ἐγὼ πρὶν ἄγω, καὶ αἰοιδὸν ἐῴ.
 Δείπνον δ', αἶκ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἥ με δῆσσω.
 † Αφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφereίξειν·
 † Νίκης τε σέρε), πρὸς τ' αἴχεσιν ἄλγεα πάχει.

210

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ, τανυσίπτερος ὄρνις.
 Ω Πέρση, σὺ δ' ἄκχε δίκης, μηδ' ὕβρει ὄφελλε.
 Ὑβρις γάρ τε κακὴ δειλῶ βροτῶ· ὅδ' δ' ἔμ' ἐσθλὸς
 Ρηϊδίως φερέμεν διυῖα), βαρύνει δέ τ' ὑπὸ αὐτῆς,
 Εγκύρσας αἵτησιν· ὁδὸς δ' ἐτέρηφι πρὸς ἐλθεῖν
 Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἵχει
 Ες τέλος ἐξελεῖσθαι· παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
 Αὐτίκα γὰρ τρέχει Οἰκος ἅμα σκολιῇσι δίκησιν.
 Τῆς ὅτι Δίκης ῥόδος ἐλκομένης ἣ κ' ἀνδρες ἄγῃσι
 Δωροφάγοι, σκολιαῖς ὅτι δίκαις κείνωσι γέμιστας.
 Ἡ δ' ἐπέ) κλαίεσσι πόλιν τε καὶ ἦγεα λαῶν,
 Ηἶερα ἑσταμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρεσσι,
 Οἳ τέ μιν ἐξελεύσονται, καὶ ὅτ' ἐσθλὰν ἐνεύκων.
 Οἳ ὅτι δίκαις ξένοισι καὶ ἐνδημοῖσι διδάσιν
 Ἰθείας, καὶ μή τι πρὸς ἐκβαίνεισι δικάει,
 Τοῖσι τέθνηκε πόλις, λαοὶ δ' ἀνγεῦσιν ἐν αὐτῇ.
 Εἰρηνὴ δ' ἀνὰ γλῶττι κροτοφύει· ὅδ' δ' ἐπὶ αὐτοῖς

215

220

225

Αἰθαλέον

Sic accipiter affatus est lusciniam canoram,
Alte in nubibus ferens unguibus correptam.
Illa vero misere, curvis confixa unguibus,
Lugebat: eam autem ille imperiose compellavit.

Infelix, quid strepis? habet te multo fortior,
Hac vadis, qua te duco, licet sis cantatrix.
Epulabor vero te, si libet, vel dimittam. [dere
† Imprudens autem quicumque voluerit cum potentioribus conten-
† Quippe victoria privatur, & præter convicia dolores patitur.

Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.

O Persa, tu vero cole justitiam, neque injuriam fove.
Injuria enim perniciofa est tenui homini, nam nec dives
Facile ferre eam potest, gravaturque ab illa,
Quoties in damna incidit: via vero altera perveniendi
Melior ad justa: justitia enim injuriam vincit
Ad finem progressa: stultus vero malo suo discit.
Continuo enim cursu sequitur Jurisjurandi Deus injusta judicia.
Justitiæ vero aspera est semita tractæ quocumque viri duxerint
Donis corrupti, pravis postquam sententiis deciderunt res.
Hæc vero sequitur deflens urbemque & sedes populorum,
Aëre induta, malum hominibus adferens,
Quique ipsam expellere solent, neque rectam ferunt sententiam.
At qui jura tam peregrinis quam civibus reddunt
Recta, neque à justo quidquam exorbitant,
Iis floret urbs, populi que florent in illa.
Pax vero per terram alma; neque unquam illis

Molestum

Αργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς,

Οὐδέ ποτ' ἰδυδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,

230

Οὐδ' ἄτη γαλήνης ᾗ μεμνηλότα ἔργα νέμον).

Τοῖσι φέρε μὲν γαῖα πολὺν βίον· ἔρρεσι δ' ὄρυς

Ακρὴ μὲν τε φέρε βαλάνους, μέσση δ' μελίστας·

Εἰρηπόκοι δ' ὅιες μαλλοῖς καταβεβείηται·

Τίκτυσιν δ' γυναιῖκες ἐοικότα τέκνα γοιεῦσιν·

235

Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι ἀφαιμπερές· ἐδ' ὅπῃ νηῶν

Νείουσιν). καρπὸν δ' φέρε ζείδωρον ἄερεα.

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμνηλε κακὴ, καὶ χέτλια ἔργα,

Τοῖσδε δίκλῳ Κρονίδης τεκμαίρε) εὐρύοπα Ζεὺς.

Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλιν κακῷ ἀνδρὸς ἀπήυρε

240

Ὅστις ἀλιτρεῖν, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάα).

Τοῖσιν δ' ἐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,

Λιμὸν ὁμῶς καὶ λοιμὸν· ἀποφθινύθουσι δ' λαοί·

Οὐδὲ γυναιῖκες τίκτυσιν· μινύθουσι δ' οἶκοι,

Ζηνὸς φρεσμοσυήσιν Ολυμπίᾳ. Ἄλλοτε δ' αὖτε

245

Ἡ τᾶν γε στρατὸν εὐρυὸν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τείχεα,

Ἡ νείας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίνν) αὐτῶν.

Ω βασιλεῖς, ὑμεῖς δ' καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ

Τινύδε δίκλῳ. Εἰ γὰρ γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔοντες

Αθάνατοι λεύσασιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκησι

250

Ἀλλήλους τείνουσιν, θεῶν ὅπιν ὅσα ἀλέγοντες.

Τεῖς γὰρ μύεροι εἰσὶν ὅπῃ χθονὶ πελυδοτείη

Αθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἱ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,

Ἡέρα

Molestum bellum immittit late cernens Jupiter,
Nec unquam justos infestat homines fames,
Neque noxa: convivia autem celebrant.
Fert quippe iis terra multum victum: in montibus vero quercus
Summa quidem fert glandes, media vero apes:
Lanigeræ autem oves velleribus onustæ sunt:
Pariunt vero mulieres similes parentibus liberos:
Florentque bonis perpetuo: neque navibus
Iter faciunt: fructum vero profert fœcundus ager.
Quibus autem injuria perniciofa curæ est, pravaque opera,
Iis poenam Saturnius parat late cernens Jupiter.
Sæpeque universa civitas malum ob virum punitur
Qui peccat, & iniqua machinatur.
Illis autem coelitus magnum importare solet malum Saturnius,
Famem simul & pestem: intereunt vero populi;
Neque mulieres pariunt; minuuntur autem familiæ,
Jovis Olympii consilio. Interdum vero rursus
Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut ille murum,
Aut naves in ponto Saturnius punit illorum.

O reges, vos autem considerate etiam ipsi
Pœnam hanc. Prope enim inter homines versantes
Dii vident, quotquot pravis judiciis
Se mutuo atterunt, Deorum vindictam non curantes.
Ter enim decies mille sunt in terra multorum altrice
Dii Jovis, custodes mortalium:
Qui judicia observant & prava opera,

Ἡέρα ἐσάμεννοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

255

Ἡ δέ τε πρῆνεν ὅσι Δίκη, Διὸς ἐκγεγαῖα,

Κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἱ Ολυμπον ἔχουσιν.

Καὶ ῥ' ὅπότ' ἄν τις μὲν βλάβῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,

Αὐτίκα παρὲς Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι,

Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκον νόον· ὅφρ' ἄποψις

260

Δῆμ' ἀτασθαλίᾳ βασιλῆων, οἱ λυγρὰ νοθύντες

Ἀλλῇ πρὸ κλίνῃσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.

Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰδυέετε μύθας,

Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ὀπιπάλῃ ἀφάγετε.

Οἱ αὐτὰ κακὰ τεύχε' ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τεύχων·

265

Ἡ δὲ κακὴ βελὴ τὰ βελεύσαντι κακίστη.

Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντα νοήσας,

Καί νυ τὰδ', αἶκ' ἐθέλῃσ', ἔπιδέρκε'· ὅδ' ἔ' ἐ λήθη

Οἴῳ δὲ καὶ τιώδ' ἐκίῳ πόλιν ἐντὸς ἔεργα.

Νυνὶ δὲ ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαι'·

270

Εἴλω, μὴτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον

Εμμεναι, εἰ μείζω γε δίκῳ ἀδικώτερον ἔξω.

Ἀλλὰ τάγ' ἔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.

Ω Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μὲν φρεσὶ βάλλεο σῆσιν,

Καί νυ δίκης ἐπάκχε, βίης δ' ἔπι λήθεο πάμπαν.

275

Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων,

Ἰχθύσι μὲν καὶ θηροῖς καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,

Ἐσθιν ἀλλήλους, ἐπεὶ ἐ δίκη ὅσιν ἐπ' αὐτοῖς.

Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκῳ, ἢ πολλὸν ἀρίστη

Γίγνη'. Εἰ γάρ τις καὶ ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν

280

Γινώσκων

Aëre induti, passim oberrantes per terram.
Virgo autem est Justitia, Jove prognata,
Augusta & veneranda Diis qui coelum habent.
Et cum quis illam lædat impie contumelia afficiens,
Statim apud Jovem patrem confidens Saturnium,
Queritur hominum iniquitatem: ut luat
Populus peccata regum, qui prava cogitantes
Alio inflectunt jus, injuste sententiam pronunciantes.
Hæc caventes, ô reges, corrigite sententias
Donivori, injustorumque judiciorum prorsus obliviscamini.
Sibi ipsi mala fabricatur var alii mala fabricans:
Malumque consilium consultori pessimum.
Omnia videns Jovis oculus, omniaque intelligens,
Et hæc (siquidem vult) inspicit: neque illum latet
Quale hoc quoque judicium civitas intus exerceat.
Ego porro nec ipse nunc inter homines justus
Sim, nec meus filius: quoniam malum est justum
Esse, siquidem plus juris injustior habebit.
Sed hæc nunquam arbitror facturum Jovem fulmine gaudentem.
O Persa, ceterum tu hæc in animo tuo repone,
Et justitiæ quidem obtempera, violentiæ vero obliviscere prorsus.
Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius,
Piscibus quidem & feris & avibus volucris,
Se mutuo ut devorent, quandoquidem justitia carent.
Hominibus autem dedit justitiam, quæ multo optima
Est. Si quis enim velit vera in publico dicere

Γινώσκων, πῶ μὲν τ' ἔλθον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς·
 Ὃς δέ κε μαρτυρήσιν ἐκὼν ἔπιόρχον ὁμόστας
 Ψεύσει, ἐν ᾧ δίκλῳ βλάβῃσας, ἤκεσον ἀάσθη,
 Τῷ δέ τ' ἀμεινότερη γυνὴ μετόπισθε λέλαιπται
 Ἀνδρὸς δ' ἀόρχα γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
 Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω, μέγα νήπις Πέριον.
 Τίω μύρτοι χακότητι καὶ ἰλαδὸν ὅσῃ ἐλέας
 Ρηιδίως· ὀλίγη γὰρ ὁδὸς, μάλα δ' εἰργύδι ναίει.
 Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ παρὰ γένεθ' ἔδωκαν
 Ἀθάνατοι· μακρὸς γ' καὶ ὄρεσι τοῖσι μὲν ἐπ' αὐτῶν,
 Καὶ τσηχὺς τὸ παρῶν· ἐπὶ δ' αἰς ἄκρον ἵκκαται,
 Ρηιδίη δ' ἥπειτα πέλδι χαλεπὴ περ ἔσσα.
 Οὐτὸ γὰρ πανάρετος ὅς αὐτὸς πάντα νοήσει,
 † Φρασαμένη μὲν ταῦτ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ἦσιν ἀμείνω.
 Εσθλὸς δ' αὖ καὶ κῆν' ὅς εὖ εἰπὼντι πάσῃται.
 Ὃς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοήσει, μήτ' ἄλλος ἀκέρων
 Ἐν θυμῷ βάλληται, ὅδ' αὖτ' ἀχρήϊοι ἀνὴρ.
 Ἀλλὰ σύ γ' ἡμετέρης μεμνημένη μὲν αἰὲν ἐφετμῆς
 Εξαΐζου, Πέριον, δῖον γῆν, ὅφρα σε Λιμὸς
 Ἐχθαίῃ, Φιλήη γ' εὐσέφας Δημήτηρ
 Αἰδοίη, βίότῃ γ' ἐπὶ πῆλησι χαλκίῳ.
 Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῶ σύμφορος ἀνδρὶ.
 Τῷ γ' οἱ θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς
 Ζῶν, κηφίνας κοδάρους ἵκελ' ὁρμήν,
 Οἳ τε μελισσάων χάματι τρύχεσιν ἀεργοί,
 Εσθόντες· σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτελα κοσμεῖν,

285

290

295

300

305

Ως

Quæ novit, ei opes largitur late videns Jupiter:
Qui vero testimoniis volens pejerans
Mentietur, justitiam impediens, sine spe remedii læditur,
Atque ejus obscurior progenies postea relinquitur:
Viri autem justæ progenies apud posteros illustrior.
Ceterum tibi ego bene cupiens dicam, stultissime Persa.
Malitiam quidem cumulatim etiam capere
Facile est: brevis quippe via est, & in proximo habitat.
Ante virtutem vero sudorem Dii posuerunt
Immortales: longa vero atque ardua via est ad illam,
Primumque aspera: ubi vero ad summum veneris,
Facilis deinceps est quantumvis difficilis fuerit.
Ille quidem optimus est qui per se in omnibus sapit,
† Cogitans quæcumque dein & ad finem usque sint meliora.
Sed & ille bonus est qui bene monenti paruerit.
Qui vero nec per se sapit, neque alii parere
In animum inducit, ille contra homo inutilis est.
Verum tu nostri semper præcepti memor
Operare, ô Persa, divinum genus, ut te Fames
Oderit, amet autem pulchre coronata Ceres
Veneranda, victuque tuum impleat horreum.
Fames enim semper ignavo comes est viro.
Huic vero & Dii indignantur, & homines, quicumque otiosus
Vivit, fucis aculeo carentibus similis cupiditate,
Qui apum laborem absumunt otiosi,
Vorantes: tibi vero opera decentia obire gratum sit,

Ως κέ τοι ὠραίη βίότη πλήθωσι καλῶ.
 Εξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε.
 Καί τ' ἐργαζόμενοι, πολὺ φίλτεροι ἀθανάτοισιν
 Εἴσεαι ἠδὲ βροτοῖς· μάλα γὰρ συγέουσιν ἀεργούς. 310
 Εργον δ' εὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.
 Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσῃ ἀεργός
 Πλεῖδυντα· πλέτω δ' ἄρετή καὶ κῶδός ὀπηδεῖ.
 Δαίμονι δ' οἷα ἔπαυσα. Τὸ ἐργάζεσθαι ἀμεινον,
 Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κλεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν 315
 Εἰς ἔργον τρέψας, μελετᾷς βίη, ὥς σε κελεύω.
 Αἰδώς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημύμενον ἄνδρα κομίζει·
 Αἰδώς ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἠδ' ὀνίνησι.
 Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῳ, γάερος ἢ πρὸς ὄλβον.
 Χρήματα δ' ἔχ' ἀεπακτά· θεόσδοτα πολλὰν ἀμείνω. 320
 Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἔληται,
 Ἡ ὅγ' ἀπὸ γλώσσης ληΐσεται, (οἷά τε πολλὰ
 Γίνεται, εὖτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἔξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδὼ δέ τ' ἀναυδέει κατοπάζῃ)
 Ρεῖά τε μὲν μαυρῶσι θεοὶ, μινύθουσι ἢ οἶκοι 325
 Ἀνέει παρ' παῦρσιν δέ τ' ὅππῃ χρόνον ὄλβον ὀπηδεῖ.
 Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτῃ, ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἔρξῃ·
 Ος τε κασιγνήτοιο ἐξ ἀνὰ δέμνια βαῖνοι
 Κρυπταδὴς εὐνῆς ἀλόχε, παρακαίερα ῥέζων·
 Ος τέ τευ ἀφραδὴς ἀλιταίνεται ὀρφνὰ τέκνα· 330
 Ος τε γοῖα γέροντα, κακῶ ὅππῃ γήραθ' ἐδῶ,
 Νεικίῃ χαλεποῖσι κατὰ πόρον ἐπέεσσιν.

Ut tibi æstate collecto victu impleantur horrea.
Ex laboribus autem viri evadunt divites & opulenti.
Et laborans, multo etiam carior jam immortalibus
Eris ac hominibus : valde enim oderunt otiosos.
Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.
Quod si laboraveris, mox te æmulabitur & otiosus
Ditescentem : divitias vero virtus & gloria comitatur.
Deo autem similis fueris. Laborare (*inquam*) melius,
Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
Ad opus convertens, de victu sis sollicitus, sicut te jubeo.
Pudor autem non bonus egenum hominem tenet :
Pudor qui hominibus valde & obest & prodest.
Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero (*ducit*) ad divitiās.
Opes autem non rapiendæ : divinitus datæ multo meliores.
Si quis enim & manu per vim magnas opes paraverit,
Aut ille lingua prædatus fuerit, (qualia multa
Fiunt, quam primum lucri amor mentem deceperit
Hominum, pudorem vero impudentia vicerit)
Facile & illum pessumdant Dii, minuuntur vero familiæ
Viri talis : exiguumque ad tempus divitiæ adsunt. (afficiet :
Par vero committit delictum, & qui supplicem & qui hospitem malo
Quique fratris sui cubilia adscenderit,
Furtivi causa concubitus uxoris, scelerata patrans :
Quique mala cujuspiam fraude deceperit orphanos liberos :
Quique parentem senem, misera in senectute,
Probris affecerit gravibus incessens verbis :

Huic

Τῷ δὴ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαμέταρ, ἐς ᾧ τελευτῶν
 Εργῶν ἀντ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν αἰμοιβήν.
 Ἀλλὰ σὺ τῶν μὲν πάντων ἕεργ' ἀεσίφρονα θυμόν·
 Καδδύαμιν δ' ἔρδειν ἱεὺς ἀθανάτοισι θεοῖσιν
 Ἀγνώης κ' καθαρεύς, ὅπῃ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν.
 Ἀλλοτε δὴ σπονδῆς θυέεσσι τε ἰλασκεάδ',
 Ἡ μὲν ὅτ' οὐκ ἀνείλῃ, κ' ὅταν φάθῃ ἱερὴν ἔλθῃ·
 Ὡς κέ τοι ἴλαον κερδοίην κ' θυμόν ἔχουσιν·
 Οφρ' ἄλλων ὦνῃ κληῖρον, μὴ τ' ἐδὸν ἄλλῳ.
 Τὸν φιλέοντ' ὅπῃ δαῖτα χαλεῖν, τ' δ' ἐχθρὸν ἐᾷσαι.
 Τὸν δ' ἰσχυρὰ χαλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ.
 Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖρ' ἐχέωμεν ἄλλο γῆρ',
 Γείτονας ἄζωτοι ἕμιον, ζώσαντο δ' ἰπποί.
 Πῆμα χακὸς γείτων, ὅσων τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειρε.
 Εμμορέ τοι τιμῆς ὅς τ' ἐμμορὲς γείτον' ἐδ' ἔλθῃ.
 Οὐδ' ἂν βῆς δ' ἀπολοῖτ', εἰ μὴ γείτων χακὸς ἔσθι.
 Εὖ μ' ἐμετρεῖσθαι ὅσῃ γείτον' ὄνῃ, δ' δ' ἀποδέναι.
 Αὐτὰρ τὰ μέτρω, καὶ λώϊον, αἷ' κε διύημαι·
 Ὡς ἂν χεῖρ' ἴζων καὶ ἐς ὕπερθεν ἀρχιον εὖρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνεω κακὰ κέρδεα ἴσ' ἀτήσιν.
 † Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τὰ προσίοντα προσεῖναι.
 † Καὶ δόμῳ ὅς κεν δῶ, κ' μὴ δόμῳ ὅς κεν μὴ δῶ.
 † Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδότη δ' ἔτις ἔδωκεν.
 Δῶς ἀγαθὴν, ἀρπαξ δ' κακὴν, θανάτοιο δότευχε.
 Ὅς μ' ἐγὼ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε κ' μέγα δοίην,
 Χαίρει τὰ δώσω, καὶ τέρεται ὃν κ' θυμόν.

Huic certe Jupiter irascitur, ad extremum vero,
Pro operibus iniquis gravem exhibet talionem.
Verum tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum :
Pro facultate autem sacra facito immortalibus Diis
Caste & pure, nitidaque femora adole.
Interdum certe libaminibus atque odoramentis placa,
Et quando cubitum ieris, & quando matutinum tempus venerit :
Ut benevolum erga te cor atque animum habeant ;
Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.
Amicum ad convivium vocato, inimicum vero relinque.
Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.
Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eveniat,
Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.
Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.
Nactus est rem bonam quicumque nactus est vicinum bonum.
Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit. [redde,
Recte quidem metiaris à vicino (*mutuum accipiens*) recte etiam
Eadem mensura, & amplius, si quidem possis :
Ut indigens etiam in posterum promptum invenias.
Ne mala lucra captes : mala lucra æqualia damnis.
†Amantem te ama, & invisentem invise.
†Et da ei qui dederit, neque da ei qui non dederit.
†Datori quidem est qui dat, non danti vero nemo dare solet.
Donatio bona, rapina vero mala atque lethifera.
Quicumque etiam vir libens dat, etsi multum dederit,
Gaudet donando, & delectatur suo in animo.

Qui

Ος δὲ κεν αὐτὸς ἔλῃ), ἀναιδεΐηφι πιθήσας,
 Καὶ τε σμικρὸν ἔδν, τό τ' ἐπάχνωσεν φίλον ἦτορ. 360
 Εἰ γάρ κεν ἢ σμικρὸν ἔπῃ σμικρῷ καταθεῖο,
 Καὶ θαμὰ τέθ' ἔρδαι, τάχα κεν μέγα ἢ τὸ γήοιτο.
 Ος δ' ἐπ' ἐόντι φέρει, ὅδ' ἀλύξε) αἰδοπα λιμόν.
 Οὐδὲ τό γ' εἰν οἴκῳ κατακείμενον ἀνέρα κήδῃ.
 Οἴκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θυρήφι. 365
 Εὐλοὺν ῥῆ παρσέοντο ἐλέας· πῆμα ᾗ θυμῷ
 Χρηΐζειν ἀπεόντος· ἅ σε φραζέας ἀνωγα.
 Αεχρομύς ᾗ πίσυρ, καὶ λήγοντος κορέσας.
 Μεσότη φείδεσθαι· δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμύρι φειδῷ.
 Μιαθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημύτο ἀρκεῖτο ἔσω. 370
 Καὶ τε χροσιγνήτω γελάσας ἐπὶ μάετρεα θέσται.
 Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπίστῳ ὥλεθ' ἀνδρας.
 Μηδὲ γυνὴ σε νόον πυροσόλο· ἔξαπατάτω,
 Αἰμύλα κωπίλλεσσα, τελέω διφῶσα χαλιδῷ.
 Ος ᾗ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτησι. 375
 Μεινογῆυς ᾗ παῖς σῶζοι πατρῴϊον οἶκον
 Φερβέμεν· ὥς γ' πλῆτος ἀέξεσθαι ἐν μεγάροισι.
 Γηραιὸς ᾗ γάμοις ἕτερον παῖδ' εἰχαταλείπων.
 Ρεῖα δὲ κεν πλεόνεοσι πόροι Ζεὺς ἀσπετον ὄλβον.
 Πλείων ῥῆ πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη. 380
 Σοὶ δ' εἰ πλῆτε θυμὸς ἐέλδῃ) ἐν φρεσὶ σῆσι,
 Ωδ' ἔρδεν· ἔργον δὲ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεας.

ΠΛΗΙΑΔΩΝ Ατλαγῆνέων ἐπιτελλομυράων,
 Αρχεὺ ἀμυτῶ· δρότοιο ᾗ, δυσομυράων.

Qui vero libens rapuerit, impudentia fretus,
Quamvis id sit exiguum, tamen cruciat suum animum.
Siquidem enim parvum parvo addideris,
Et frequenter istud feceris, mox magnum & hoc evaserit.
Qui vero parto adjicit, is vitabit atram famem.
Neque vero quod domi repositum est hominem sollicitum habet.
Domi melius esse, quoniam damno obnoxium quod foris est.
Bonum quidem de præsentis capere: noxa vero animo
Egere absente: quæ te cogitare jubeo.
Quum relinitur dolium, & fere est epotum, saturare:
Medio parce: sera vero in fundo parcimonia.
Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.
Etiam cum fratre ludens testem adhibeto.
Credulitas pariter ac diffidentia perdere solent homines.
Ne vero mulier te animo nates exornans decipiat,
Blande garriens, tuum inquirens finum.
Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.
Unicus vero filius servet paternam domum
Pascendo: ita enim opulentia crescet in ædibus.
Senex autem moriaris, alium filium relinquens.
Facile vero & pluribus præbuerit Jupiter ingentes opes.
Major autem plurium cura, major quoque accessio.
Tua si opes mens appetit in animo tuo,
Sic facito: operamque operæ subinde addito.
Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
Incipe metere; arare vero, occidentibus.

Αἰ δὴ τοι νύκ᾽ αὖτε καὶ ἡμέτα πεσσεύοντα
 385 Κεφύφαται· αὖτις δ' ὥσπερ λομφύρα ἐνιαυτῷ
 Φαῖνον), τὰ πρῶτα χαρσατομύριοιο σιδήρε.
 Οὗτός τοι πιδίων πέλε) νόμος, οἳ τε θαλάσσης
 Εἰγύδι ναιετάωσ', οἳ τ' ἄγχεα βηοσθέντα
 Πόντι κυμαίνοντο· ἀπόπρωδι πίονα χῶρον
 390 Ναίωσιν. Γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δ' ἐβοωτεῖν,
 Γυμνὸν δ' ἀμαῖσιν, εἰ χ' ὤρεια πάντ' ἐθέλησθαι
 Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος· ὥς τοι ἔχεται
 Ωρεῖ ἀέξῃ), μὴ πως τὰ μεταξὺ χατίζων
 Πτώσσης ἀλλοτρίας οἴκας, καὶ μηδὲν αἰνύσσης.
 395 Ως καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι σὺν ἐπιδώσω,
 Οὐδ' ὀπιμιετήσω. Ἐργάζου, νήπιε Πέρση,
 Ἔργα, τὰτ' ἀνδρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·
 Μὴ ποτε σὺν παῖδεσσι γυναικὶ τε θυμὸν ἀχδύων,
 400 Ζητῶν βίοτον καὶ γείτονας, οἳ δ' ἀμελῶσιν.
 Δὲς μὲ γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τούτῳ· ἰὺ δ' ἐπὶ λυπῆς,
 Χρῆμα μὲν ἐπὶ πρῆξις, σὺ δ' ἐτώσια πολλὰ ἀγορεύσεις.
 Ἀχρεῖοι δ' ἔσαι ἐπὶ νόμος. Ἀλλὰ σ' ἀνωγα
 Φράζεσθαι χρεῖων τε λύσιν, λιμὲν τ' ἀλεωρεῖν.
 405 Οἶκον μὲ πρῶτα, γυναικί τε, βῆν τ' ἀργήρεα,
 Κτητὴν ἐγαμετὴν, ἥ τις καὶ βροτὸν ἔποιτο.
 Χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἀεμνῶμα ποιήσασθαι·
 Μὴ σὺ μὲ αἰτῆς ἄλλον, ὃ δ' ἀνῆται, σὺ δ' ἐπὶ πῆτ᾽,
 Ἥδ' ὥρη πρῶτα μείβεται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
 410 Μὴδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὖριον, ἐς τ' ἐννηφιν.
 Οὐ

Hæ quidem noctesque & dies quadraginta
Latent : rursus vero revoluto anno
Apparent, primum ut acuitur ferrum.
Hæc utique arborum est lex, (*cum iis*) qui mare
Prope habitant, (*tum iis*) qui valles flexuosas
Mari fluctuante procul pinguem regionem
Colunt. Nudus ferito, nudusque arato,
Nudus quoque metito, si quidem matura omnia voles
Opera ferre Cereris : ut tibi singula
Matura crescant, ne quando interim egens
Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
Sicut & nunc ad me venisti : ego vero tibi non amplius donabo,
Neque amplius mutuum dabo. Labora, stolide Persa,
Labores quos hominibus Dii imposuerunt :
Ne quando cum liberis uxoreque animo dolens
Quæras victum per vicinos, hi vero negligent.
Bis enim & ter forsitan consequeris : si vero amplius molestus fueris,
Rem quidem non facies, tu vero inania multa dices.
Inutilis autem erit verborum copia. Sed te jubeo
Cogitare debitorumque solutionem, famisque evitationem.
Domum quidem primum, foeminamque bovemque aratorem,
Famulam non nuptam, quæ & boves sequatur.
Instrumenta vero domi omnia apta para :
Ne tu quidem petas ab alio, illeque recuset, tu vero careas,
Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
Ne vero differas inque crastinum, inque perendinum.

Οὐ γῶ ἐπωσισεργὸς ἀνὴρ πῖμπλησι χαλίῳ,
Οὐδ' ἀναβαλλόμεν· μελέτη δέ τοι ἔσθ' ὀφέλλει.

Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίῃ.

Ἡμῶς δὴ λήγῃ μὲν ὀξέει ἡελίοιο

Καύματος ἰδαλίμῃ, μετοπωρινὸν ὁμῶρήσαντος

415

Ζηνὸς ἐρωθενέει, μὲν ἢ τρεπέει βρότεει χεῶς

Πολλὸν ἐλαφρότερον· (οὐ γῶ τότε σείρει αἰσῆς

Βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κλειτρεφέων ἀνθρώπων

Ἐρχεται ἡμάπι, πλείον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)

Ἡμῶς ἀδηκτοτάτῃ πέλει τμηγεῖσαι σιδήρει

420

Υἱῃ, φύλλα δ' ἔραζε χεῖρ, πόρθοιό τε λήγῃ.

Τῆμει ἄρ' ὑλοτομεῖν μεμνημένει ὦρον ἔσθ'.

Οἰμοὶ μὲν τεταπόδιω τάμνειν, ὑπερὶ ἢ τείπηχιω,

Ἀξονά θ' ἐπταπόδιω· μάλα γὰρ νύ τοι ἄρμυρον ἔτω.

Εἰ δέ κεν ὀκταπόδιω λυτὸν ἢ σφύραν κε τάμοιο,

425

Τεταπίθαμον δ' ἄψιν τάμνειν δεκαδῶρ' ἀμάξει,

Πολλ' ἐπὶ χαμπύλῃ χαλῇ· φέρειν ἢ γύλῳ, ὅτ' ἀν' ὀρύγῃ,

Εἰς οἶκον, κατ' ὅρει διζήμεν, ἢ κατ' ἀεραῖαν,

Πείνιον· ὅς γ' ἔστιν ὀρεῖν ὀχυρώτατός ἐστιν,

Εὖτ' ἀν' Αἰτωαίης δρυὸς ἐν ἐλύματι πήξας

430

Γόμφοισιν πελάσας παρσσεύεσθαι ἰσοδοῖν.

Δοιὰ ἢ γέσθαι ἄρσεν, πονησάμεναι καὶ οἶκον,

Αὐτόγυον ἢ πηκτόν· ἐπεὶ πολὺ λῶϊον ἔτω.

Εἴ χ' ἔτερον γ' ἄξαις, ἔτερόν γ' ἐπὶ βυσὶ βάλοι.

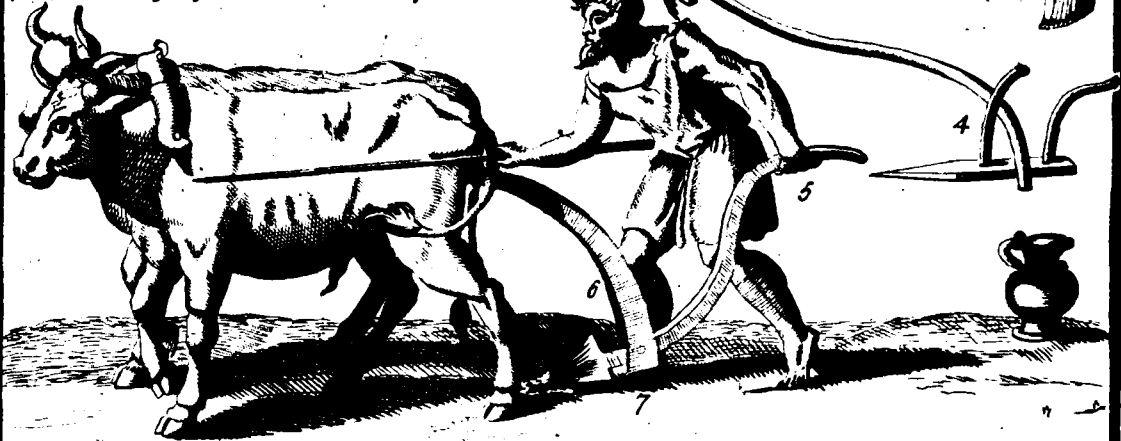
Δάφνης δ' ἢ πελέης ἀκμώτατοι ἰσοδοῖν.

435

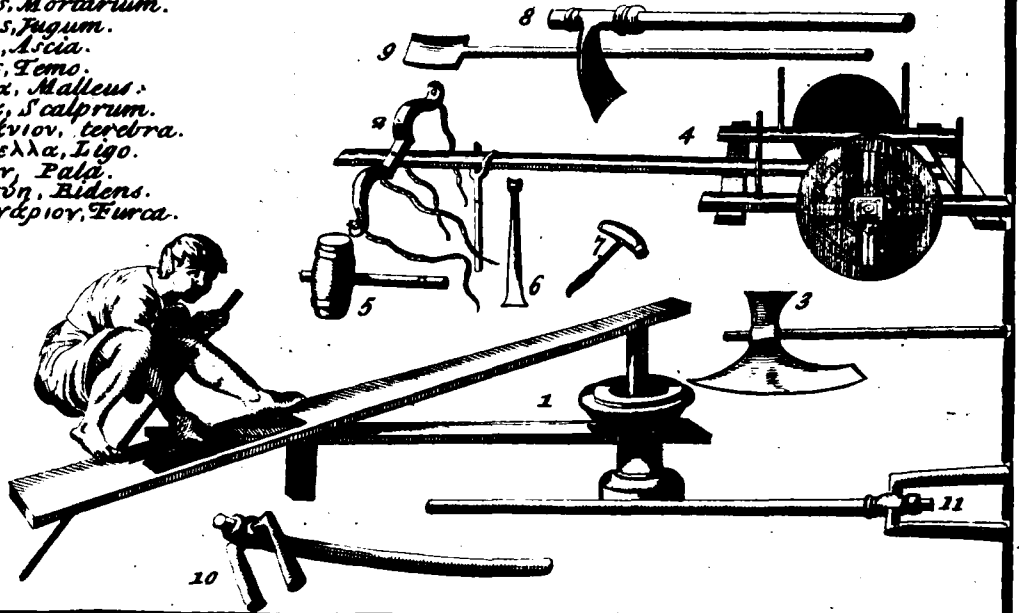
Δρυὸς ἐλυμα, πρίνθ' δὲ γύλῳ. βόει δ' ἐνναετήρει

Ἀρσεν

1. Χάδευτήριον, *Fala*.
2. Δικμητήριον, *Ventilabrum*.
3. Αρπη, *Fala serrata*.
4. Αὐτόγυον ἀροτρον, *Aratrum nativum*.
5. Εἰς ἑταλή, *Sura*.
6. Εἰς λυμὸς, *Medium aratri*.
7. Πηκτὸν ἀροτρον, *Aratrum compactum*.

1. Οἶλμος, *Mortarium*.
2. Ζυγὸς, *Yugum*.
3. Ἀξίνη, *Ascia*.
4. Ἰνμὸς, *Femo*.
5. Σούρα, *Malleus*.
6. Σμίκα, *Scalprum*.
7. Τρομπάνιον, *terebra*.
8. Μάχελλα, *Iigo*.
9. Πτύον, *Palu*.
10. Σμινὸν, *Bidens*.
11. Λυσγάριον, *Furca*.

Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
Neque procrastinator: studium vero tibi opus auget.
Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.
Quum itaque jam definit vis fervidi Solis
Calorem fudoriferum, per autumnum pluyente
Jove præpotente, movetur vero humanum corpus
Multo levius; (nam tunc Sol
Paulisper supra caput mortalium hominum
Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
Quando minime cariei est obnoxia cæsa ferro
Materia, folia autem humi fundit, finemque facit germinandi:
Tunc sane ligna secare tempestivum esse opus memento.
Mortarium quidem tripedale seca, pistillum vero tricubitale,
Axemque septempedalem: valde enim certe conveniens sic.
Si vero octopedalem & malleum inde secueris,
Trium palmorum curvaturam rotæ secato decem palmorum plaustro,
Multa præterea curva ligna: ferto autem burim, cum inveneris,
Domum, sive in monte quærens, sive in agro,
Ilignam: hæc enim bobus ad arandum firmissima est,
Si Palladis famulus dentali infigens
Clavis conjungens adaptaverit temoni.
Bina vero facito aratra, laborans domi,
Non compositum & compactile: quoniam multo optimum sic.
Si quidem alterum fregeris, alterum bobus injicias.
E lauro autem vel ulmo firmissimæ stivæ sunt.
E quercu dentale, sed ex ilice burim. boves vero duos novennes

Masculos

Ἀρσενε κεκτῆσθαι (τῆν γὰρ δένει οὐκ ἀλαπαδῖόν)
 Ἡβης μέτρον ἔχοντε· τὼ ἐργάζεσθαι δέριστο.
 Οὐκ ἂν τῷ γ' εἰσίναντες ἐν αὐλακι χαμμηὺν ἄρστρον
 Ἀξίαν, τὸ δ' ἔργον ἐτώσιον αὐτὶ λίποιεν. 440
 Τοῖς δ' ἅμα τεσσαροκονταετῆς αἰζῆος ἔποιτο,
 Ἀρτον δειπνήσας τετράπευφον, ὀκτάβλωμον,
 Ὅς κ' ἔργα μελετῶν ἰθείαν αὐλακ' ἐλαύνει,
 Μηκέτι παπταίνων μετ' ὀμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
 Θυμὸν ἔχων· τῷ δ' ἐπὶ νεώτερόν αἶλλετο ἀμείνων 445
 Σπέρματα δάουσαι, καὶ ἔπαιον αἰεταῖοι.
 Κεχρῆσθαι γὰρ αἰὲς μετ' ὀμήλικας ἐπλοῖη).
 Φράζεσθαι δ' οὐτ' ἂν φωνῇ γεράνε πακέσης
 Ὑψόφει ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυῖης·
 Ἡ γ' ἄροτοιο τε σῆμα φέρε, καὶ χεῖματος ὥρην 450
 Δεικνύει ὁμῆρηρ'· κραδίην δ' ἔδωκεν ἀνθρώποισι ἀβύσσος.
 Δὴ τότε χρεάζειν ἔλικας βόας ἐνδον ἐόντας.
 Ρηϊδίον γὰρ ἔπος εἶπεν, βόε δὲ καὶ ἅμαξαν·
 Ρηϊδίον δ' ἀπανήνασαι, πῶς δ' ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πῆξασθαι ἅμαξαν, 455
 Νήπιόν· οὐδὲ τόγ' οἶδ', ἐχάτον δέ τε δέρας ἀμάξης.
 Τῶν παρόθεν μελέτιν ἐχέμεν οἰκῆσαι θέσθαι.
 Εὖ γ' ἂν δὴ παρότις ἄροτος θνητοῖσι φανείη,
 Δὴ τότε ἐφορμηθῆναι, ὁμῶς ὁμῶς τε καὶ αὐτὸς,
 Αὐτὸν καὶ διεξιὼν ἄροτον, ἄροτοιο κατ' ὥρην, 460
 Πρῶτ' ἄλλα σπένδων, ἵνα τοὶ πλήθωσιν ἄρστροι.
 Εἶτα πολὺν θέρετο δ' ἐν νεωμῇ ἔσ' ἀπατήσθαι.

Masculos comparato (horum enim robur non imbecillum est)
Juventutis mensuram habentes : hi ad laborandum optimi.
Non utique hi dimicantes in fulco aratrum
Fregerint, opus vero imperfectum reliquerint.
Hos autem simul quadragenarius juvenis sequatur,
Panem coenatus quadrifidum, octo frustorum,
Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,
Non amplius circumspiciens æquales, sed in opere
Animum habens : hoc vero neque junior alius melior
Ad spargendum semina, & iteratam sationem evitandam.
Junior enim vir æqualium desiderio flagrat.
Observe vero, cum vocem gruis audieris
Alte in subibus quotannis clangentis;
Quæ & arationis signum affert, & hyemis tempus
Indicat imbriferæ : cor autem rodit viri bobus carentis.
Tunc sane pascere camuros boves, domi manentes.
Facile enim dictum est, par boum da & plaustrum :
Facile autem recusare, (& dicere) boves occupati sunt.
Constituit autem homo, qui opinione sua dives est, fabricare plaustrum
Stultus : & hoc nescit centum esse ligna plaustri.
Horum ante curam habere oportet ut sibi acquirat.
Cum primum igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,
Tunc aggredere, simul & servi & tu ipse,
Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,
Summo mane festinans, ut impleantur tibi arva.
Vere vertito, æstate vero iterata non te fallit.

Νειὸν ὃ σπείρειν ἐπὶ καθίζουσιν ἄρρασαν.
 Νειὸς ἀλεξιάρη, πύδων δύκμηλῆτερα.
 Εὐχεσθαι ὃ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερίθ' ἀγῆῃ,
 465 Ἐκτελέα βρίθειν Δημήτεροῦ ἱερὸν ἀκτῶ.
 Ἀρχόμετο τὰ παρῶν δρότε, ὅταν ἄκρον ἐχέτης
 Χερὶ λαβὼν ὄρπηκά βοῶν ἐπὶ νῶτον ἵκηαι
 Ενδρυσον ἐλκόντων μεσάβων. Ο ὃ τυτθὸς ὅπιθεν
 Δμῶς ἔχων μακέλλω πόνον ὀρνίθεσι πείη,
 470 Σπέρματα χακκρύπλων. Εὐθημοσύνη γὰρ αἰεὶ
 Θνητοῖς ἀνθρώποις χακοθημοσύνη ὃ χακίση.
 Ωδὲ κεν ἀδρυσὴν εὐχες νεύοιεν ἔραζε,
 Εἰ τέλοῦ αὐτὸς ὅπιθεν Ολύμπῳ ἐσλὸν ὀπάζοι.
 Εκ δ' ἀγέων ἐλάσειας δρόχνια· καὶ σε ἔολπα
 475 Γηθήσειν, βιότοιο ἐρεύμῳ ἐνδον ἑόντος.
 Εὐοχέων δ' ἵξεαι πολὺν ἔαρ, ὅδδ' ἐπὶ ἄλλης
 Αἰγάσει· σέο δ' ἄλλῳ ἀνῆς κεχρημῆος ἔσαι.
 Εἰ δέ κεν ἡελίοιο προπαῖς δρόης χθόνα διαν,
 480 Ἡμῶς ἀμήσεις, ὀλίγον παρὶ χειρὸς ἔεργων,
 Ἀντία δεσμύων κεκοιμημῶς, ἐ μάλ' αὖ χαίρων.
 Οἴσεις δ' ἐν φορμῶ· παῦροι δέ σε θήσουσι.
 Ἀλλοτε δ' ἀλλοῖος Ζηνὸς νόος Αἰγιόχοιο·
 Ἀργαλέος δ' ἀνδρεσι κτ' θνητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δέ κεν ὄψ' ὀρόσεις, τόδδ' ἐν τοι φάρμακον εἴη.
 485 Ἡμος κόκκυξ κοκκύζῃ θρυὸς ἐν πετάλοισι
 Τὸ παρῶτον, τέρπει τε βροτὲς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
 Τῆμος· Ζεὺς ὅοι τείτω ἡμάτι, μὴδ' ἀπολήγοι,

Μήτ'

Novalem vero ferito adhuc levem terram.
Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.
Supplica vero Jovi infero, Cererique castæ,
Ut matura grandescant sacra Cereris dona.
Incipiens arare, cum extremum stivæ
Manu capiens stimulum boum terga attigeris
Temonem trahentibus loris. Juvenis autem pone
Servus ligonem tenens negotium avibus faceffat,
Semina abscondens. rectus enim ordo optimus
Mortalibus hominibus est; confusio vero pessima.
Sic quidem ubertate spicæ nutabunt ad terram,
Si finem ipse postea Jupiter bonum præbuerit.
E vasis autem ejicies araneas: teque arbitror
Gavifurum, victu potitum intus reposito.
Bene instructus cibus autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
Respicias: tui vero alius vir indigus erit.
Si vero bruma araveris terram alnam,
Sedens metes, pauxillum manu comprehendens,
Ex adverfa parte manipulos ligans pulverulentus, nec valde gaudens.
Feres autem in fporta: pauci vero te suspicient.
Alias autem alia Jovis mens Ægiochi;
Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.
Sin autem sero araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit.
Quando cuculus canit quercus in frondibus
Primum, delectatque mortales in immensa terra,
Tunc Jupiter pluat triduo, neque desinat,

Μήτ' ἄρ' ὑφ' ἑστέων βοὸς ὀπλυνῶ, μήτ' ὑπολείπων.

Οὕτω κ' ὀψαρήτης παρρηγῆτη ἰσοφαεῖζέ.

490

Ὡς θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσει· μηδὲ σε λήθοι

Μήτ' ἔαρ γνῶμεμον πολὺν, μήτ' ὦρεθ' ὄμβρεθ'.

Πὰρ δ' ἴθι χαλκείον θῶκον, καὶ ἐπαλῆα λέχλυ,

Ὡς χειμερῆν, ὅποτε κρύθ' ἀνέρας εἶργον

Ἰχάνε' ἔνθα κ' ἀοκνεῖ ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλει.

495

Μή σε κακῶ χειμῶνθ' ἀμνηστική καταμάσῃ

Συὺ πηνίη, λεπτήν τ' παχυὴν πόδα χειρὶ πύζοις.

Πολλὰ δ' αἰετὸς ἀνὴρ κενεῖν ὅππῃ ἐλπίδα μένων,

Χρηίζων βιότοιο, κακὰ παρὰ πύξας θυμῷ.

Ἐλπίς δ' ὅκ' ἀγαθὴν κεχρημένον ἀνδρᾶ κομίζει,

500

Ἡμῶν ἐν λέγει, τὰ μὴ βίθ' ἀρετῇ ἐστίν.

Δείκνυε τ' ὁμιλῶντες, γέρους ἐπὶ μέσσοις ἐόντος,

Οὐκ αἰεὶ γέρθ' ἐστέονται, ποιῶντε καλίας.

Μῆνα τ' Ἀθηναίων, κακ' ἥματα, βέδδοι πάντα,

Τῶτον ἀλδίασθαι· καὶ πηγάδας, αἵτ' ὅππῃ γαῖαν

505

Πινύσαντος βορέαο, δυσπληγέες τελέθουσιν,

Ὅς τε ἀπὸ Θρήκης ἵπποτρεφὲς ἀρετῇ πόντω

Ἐμπνύσας ὠρεῖ· μέμυκε τ' ἡ γαῖα καὶ ὕλη·

Πολλὰς τ' ὁρῶνς ὑψικόμας, ἐλάτας τε παχείας,

Οὔρεθ' ἐν βήσσης πλινᾷ, χθονὶ πελυβοτείρῃ

510

Ἐμπνύων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριτος ὕλη.

Θῆρες τ' φρίσσουσ' ἐρᾶς δ' ὑπὸ μέζ' ἔθεντο,

Τῶν καὶ λάχνη δέσμα κατὰ σκίον· ἀλλὰ νῦ καὶ τῶν

Ψυχρῶν ἐὼν ἀφ' ἡσίου, δαυσέγγων πρὸς ἐόντων.

Καί

Non utique supra bovis ungulam, neque infra:
Ita & ferus arator primo aratori æqualis fuerit.
Animo autem bene omnia ferva: neque tibi lateat
Ver exoriens canum, neque tempeſtiva pluvia.
Præteri autem officinam ærariam, & calidam tabernam,
Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
Detinet: tunc ſane impiger vir valde domum auget.
Ne te malæ hyemis difficultas opprimat
Cum paupertate, macilenta vero craſſum pedem manu premas,
Multa autem ignavus vir vanam ob ſpem exſpectans,
Egens victus, mala verſat in animo.
Spesque non bona indigentem virum fovet,
Sedentem in taberna, cui victus non ſufficiens fit.
Dic autem ſervis, æſtate adhuc media,
Non ſemper æſtas erit, exſtruite caſas.
Menſem vero Lenæonem, malos dies, bobus nocentes omnes,
Hunc vitate: & glacies, quæ quidem ſuper terram
Flante Borea, moleſtæ ſunt,
Qui per Thraciam equorum altricem late mari
Inſpirans illud movet: conſtringitur autem terra & ſylva:
Multas vero quercus alticomas, abietesque denſas,
Montis in vallibus dejicit, terræ multos paſcenti
Incumbens, & omnis reboat tunc ingens ſylva.
Feræ autem horrent, caudasque ſub pudenda ponunt,
Eæ etiam quarum villis cutis denſa eſt: ſed & has
Frigidus cum ſit perflat, villoſas licet pelles habentes.

Καί τε λῆξ' ῥινὸν βοὸς ἔρχεται, ὅσδ' ἔμιν ἴχθ'.
 Καί τε δὲ αἶψα ἄησι τανύτειχα· πώεα δ' ἔπ,
 Οὐνεκ' ἐπηεταναὶ τείχες αὐτῶν, ἔ λῆξ' ἦσιν
 Ἰς ἀνέμῳ βορέε· τρυχάλον ᾗ γέροντα τίθησι.
 Καὶ λῆξ' παρθενικῆς ἀπαλόχρησθ' ἔ λῆξ' ἦσιν,
 Ἡ τε δόμων ἔντοσδε φίλῃ ᾧ μπτέει μίμνῃ,
 Οὐπω ἔργ' εἶδ' ἄ πολυχέυσεσ Αφροδίτης·
 Εὔτε λουσαμένη τέρενα χρέα, καὶ λίπ' ἐλαίῳ
 Χεισάμην, νύχθι καταλέξ' ἔνδοθεν οἴκῳ
 Ἡματι χειμερῆ, ὅτ' ἀνόσεσθ' ὃν πόδα τέτθ',
 Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἥγεσι λευγαλείοισιν.
 Οὐ γάρ οἱ ἥλιος δέικνυ νομὸν ὀρμηθιῶναι·
 Ἀλλ' ἔπ' ἡ κυστέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στρωφᾶται, βράδιον ᾗ Πατελλιώεσι φαείν'.
 Καὶ τότε δὴ κεραοὶ καὶ νήκερσι ὑληκοῖται
 Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρυῖα βροσθήεντα
 Φεύγουσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τῆτο μέμνηεν,
 Οἱ σέπα μαμόμφοι πυκινὰς κευθμῶνας ἔχουσι,
 Καὶ γλάφυ πετρεῖν· τότε δὴ τείποδι βροτῶ ἴσοι,
 Οὐ τ' ὅπ' νῶτα ἔαγε, χάρι δ' εἰς ἕδας ὀρεῖται,
 Τῷ ἴκελοι φοιτῶσιν αἰλδύμενοι ἡφα λυκίῳ.
 Καὶ τότε ἔσταδαι ἔρυμα χροὸς, ὥς σε κελεύω,
 Χλαῖναν ᾗ μαλακίῳ, καὶ θερμόεοντα χιτῶνα.
 Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόα μπεύσαδ'.
 Τὴν ᾧ εἰσάσας, ἵνα τοι τείχες ἀτρεμέωσι,
 Μήδ' ὀρεθᾷ φρίσσωσιν, αἰερόμεναι κατ' σῶμα.

Quinetiam per bovis pellem penetrat, neque illum arcet..
 Etiamque per capram flat longos pilos habentem: ovium autem gre-
 Eo quod valde densi ipsarum villi sunt, non perflat [ges non item,
 Vis venti boreæ: incurvum vero senem facit.
 Et per tenelli corporis virginem non perflat,
 Quæ in ædibus suam apud matrem manet,
 Nondum opera sciens aureæ Veneris:
 Beneque lota tenerum corpus, & pingui oleo
 Unctæ, noctu cubat intra domum
 Tempore hiberno, quando exoffis (*polypus*) suum pedem arrodit,
 Inque frigida domo, & in latibulis tristibus.
 Non enim illi Sol ostendit pabulum ut invadat:
 Sed super nigrorum hominum populumque & urbem
 Vertitur, tardius autem Græcis lucet.
 Et tunc sane cornutæ bestię & non cornutæ sylvarum cultrices
 Misere dentibus stridentes per quercetum clivofum
 Fugiant; & passim omnibus id curæ est,
 Quæ tectæ inquirentes densas latebras habent,
 Et antrum in petra: tunc utique tripodi homini similes,
 Cujus & humeri fracti sunt, & caput terram spectat,
 Huic similes incedunt vitantes nivem albam.
 Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo,
 Lænam mollem, & talarem tunicam.
 Stamine vero in pauco multum subteminis intexe.
 Hanc circuminduito, ne tibi pili tremant,
 Neque erecti horreant, arrecti per corpus.

Circum

Ἀμφὶ δ' ὅπου πέδιλα βοῶς ἴφι καταμύοιο
 Ἀρμύρα δῆσαδ', ἴλως ἐντοαδε πυκνάσας.
 Πρωτογόνων δ' εἰρίφων, ὅποταν κρύθ' ὤμιον ἔλθῃ,
 Δέρματα συρράπτειν νεύρω βοῶς, ὅφρ' ἐπὶ ὤμιω
 ὕετ' ἀμφιδάλη ἀλείω. Κεφαλῇφι δ' ὕπερθεν
 Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἔατα μὴ καταδέυῃ·
 Ψυχὴν γάρ τ' ἠὼς πέλεται βορέας πεσόντος·
 Ἡῶθ' δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' ἔρηνθ' ἀστερέεντος
 Ἀὴρ πυρρφόρος τέταρτον μαχάρον ἐπὶ ἔργοις·
 Ὅς τε δρυονάμηνθ' ποταμῶν δαπν' αἰεναόντων,
 Ὑψὲς ὑπὲρ γαίης δρυεῖς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
 Ἄλλοτε μὲν θ' ὕψ' ἐπὶ ἔσπερον, ἄλλοτ' ἀήσι,
 Πυκνὰ Θρηϊκίῃς βορέας νέφεα κλονέοντος.
 Τὸν φθάμηνθ', ἔργον τελέσας, οἶκόνδε νέεσθ',
 Μήποτέ σ' ἔρηνόθεν σφαιτόεν νέφος ἀμφικαλύψῃ,
 Χερσὶν τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ θ' ἔμματα δεύσῃ.
 Ἀλλ' ὑπαλεύεσθ'· μεῖς γὰρ χαλεπώτατος ἔσθ'·
 Χειμέριθ', χαλεπὸς παρθάτοισι, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
 Τῆμος θώμῃσιν βῆσ', ἐπὶ δ' ἀνέρι καὶ πλέον εἴη
 Ἀρμαλῆς· μαχεσθὶ γὰρ ἐπὶ ῥόδοι εὐφρέναί εἰσι.
 [Ταῦτα φυλασσόμενθ', τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
 Ἰσθὰς νύκτας τε καὶ ἡμέρας, εἰσέκεν αἴθρις
 Γῆ πάντων μήτης χαρπὸν σύμμεκτον ἐνείκη.]
 Εὖ τ' αὖν δ' ἐξήκοντα, μετ' ἑρπῆος ἡελίοιο,
 Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμέρας, δὴ ῥα τότε ἀγῆς
 Ἀγκυρῆθ' ἀπολιπὼν ἱερὴν ῥοὴν Ὠκεθμοῖο,

545

550

555

560

565

Πρώτον

Circum vero pedes calceos bovis vi occifi
Aptos ligato, pedulibus intus condensans.
Primogenitorum vero hœdorum, cum frigus tempestivum venerit,
Pelles confuito nervo bovis, ut super humeros
Contra pluviam injicias munimentum. Supra caput vero
Pileum habeto elaboratum, ne aures humefiant :
Frigida enim aurora est Borea cadente :
Matutinus vero super terram à coelo stellifero
Aër foecundus extenditur beatorum supra opera :
Qui haustis è fluminibus perennibus,
Alte supra terram levatus venti procella,
Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
Densas Thracio Borea nubes excitante.
Hunc antevergens, opere perfecto, domum redi,
Ne quando te coelitus tenebrofa nubes opprimat,
Corpusque madefaciat, vestesque humectet.
Sed evitato: mensis enim gravissimus hic
Hibernus, gravis ovibus, gravisque hominibus.
Tunc medium bobus, homini vero amplius adfit
Alimoniz: longæ enim noctes succurrunt illis.
[Hæc observans, totum in annum
Æquato noctesque & dies, donec rursus
Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]
Quum autem sexaginta, post conversionem Solis,
Hibernos exegerit Jupiter dies, tunc sane stella
Arcturus relinquens sacrum finctum Oceani,

Πρῶτον παμφαίων ὀπτέλλε) ἀεροκνέφαιθ'.
 Τόνδε μετ' ὀρθρογόνῃ Πηληϊονὶς ὦρτο χελιδὼν
 Ες φάθ' ἀνθρώποις, ἔαρεθ' νέον ἱσταμένοιο.
 Τὼ φθάμενος οἶνας πείλασμένεμεν' ὥς γ' ἄμεινον. 570
 Ἀλλ' ὅπότε ἂν φερέοικος δ' ἀπὸ χθονὸς ἂν φυτὰ βαΐνη,
 Πληιάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφος ὀκέει οἰνέων.
 Ἀλλ' ἄρπας τε χερσαυέμεναι, καὶ δρυῶας ἐγείρειν.
 Φεύγειν δ' ὀκιστὴς θώκας, καὶ ἐπ' ἧῶ κοῖτον,
 Ωρεῖ ἐν ἀμνητῇ, ὅτε τ' ἥελιος χεῖρα κέρει,
 575 Τημέστος ἀπεύδειν, καὶ οἴχαδε κερπὸν ἀγείρειν,
 Ορθεῖ ἀνιστάμενθ', ἵνα τοι βίῃ ἄρκεθ' εἴη.
 Ἡὼς γάρ τ' ἔργοιο τέτιν' ἀπομείρεται αἴσαν.
 Ἡὼς τοι περφέρε' ἔμ' ὁδῷ, περφέρε' δ' καὶ ἔργα.
 Ἡὼς ἥτε φρυεῖσα πολέας ἐπέθηκε κελύφῃ 580
 Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ἐπὶ ζυγὰ βεσσι τίθησιν.
 Ἥμος δ' ὀκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡχέει τέτιξ
 Δενδρέω ἐφεζόμενθ' λιγυρίῳ κατὰχεύει αἰοδῶ
 Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, γέρεθ' ἡματώδεθ' ὥρη.
 Τῆμος πύσσεται τ' αἶγες, καὶ οἶνθ' αἰετός,
 Μαχλόταται δ' ἡμναῖκες, ἀφανρότατοι δέ τε ἄνδρες
 Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλῶν καὶ γένατα σείειθ' ἄλκι,
 Αὐαλέος δέ τε χεῖρας ὑπὸ καύματος. Ἀλλὰ τότε ἦδη
 Εἴη πετσαῖη τε ακιή, καὶ βύβλινος οἶνος,
 590 Μᾶζα τ' ἀμολγαῖη, γάλα τ' αἰγῶν σβεντυμενάων,
 Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μήπω τετοκίης,
 Πρωτογόνων τ' ἐρίφων. ἐπὶ δ' αἰδοπα πινέμεν οἶνον,

Primus totus apparens exoritur vespertinus.

Post hunc mane lugens Pandionis venit hirundo

In lucem hominibus, vere nuper coepto.

Hanc prævertens vites incidito: sic enim melius.

At cum domiporta (*cocbled*) è terra plantas adscenderit,

Pleiades fugiens, tunc non amplius fodiendæ vites:

Sed falcesque acuito, servosque excitato.

Fugito vero umbrosas sedes, & matutinum somnum,

Tempore messis, quando Sol corpus attenuat,

Tunc festina, & domum fruges congere,

Diluculo surgens, ut tibi victus sufficiens sit.

Aurora enim operis tertiam fortitur partem.

Aurora magis promovet quidem viam, magisque promovet laborem:

Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam

Homines, multis vero juga bobus imponit.

Quum vero scolymusque floret, & canora cicada

Arbori infidens dulcem fundit cantum

Frequenter sub alis, æstatis laborioso tempore,

Tunc pinguesque capræ, & vinum optimum,

Salacissimæ vero mulieres, & viri imbecillissimi

Sunt, quoniam caput & genua sol ficcet,

Siccum vero corpus ob æstum. sed tunc jam

Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,

Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,

Et vaccæ quæ frondibus pascitur caro nondum enixæ,

Tenerorumque hœdorum. præterea nigrum bibito vinum,

Εν σκίῃ ἐζόμηνον, κεκορημύμον ἦτορ ἐδωδῆς,
 Αντίον ἀκροαέος ζεφύρου πρέψαντα παρῶσσιπον,
 Κελύνης τ' αἰενάα κ' ἀπορρύτα, ἦτ' ἀδολωτος.

595

Τεῖς δ' ὕδατος παρῶσιν, τὸ δ' ἵ τέτρατον ἱέμεν οἶνε.

Δμῶσ' δ' ἐποτρυνύειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῶν
 Δινέμεν, εὖτ' αἶ παρῶτα φανῇ δένου Ωρίωνου,
 Χώρῳ ἐν δ' αἰεῖ, κ' ἀντροχάλῳ ἐν ἀλωῇ.

Μέτρῳ δ' αὖ κομίσσας ἐν αἴγῃσιν. αὐτὰρ ἐπὶ δὴ

600

Πάντα βίον χατάρθῃαι ἐπάρμυμον ἐνδοθεν οἴκῃ,

Θῆτα ἀοικον ποιέωδ' κ' ἀτεκνον ἔλθον

Δίξας κέλομαι χαλεπὴ δ' ὑπόπορις ἔλθας.

Καὶ κυῖα χαρχαρόδοντα κομῶν μὴ Φεῖδες σίτῃ·

Μὴ ποτὲ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ δ' ἀπὸ χεῖματ' ἔλῃ.

605

Χόρτον δ' ἐσχρμίσαι, κ' συρφετὸν, ὄφρα τοι εἴη,

Βυσὶ κ' ἡμόνοισιν ἐπηρετανόν. αὐτὰρ ἔπειτα

Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γένατα, κ' βόε λῦσαι.

Εὖτ' αἶν δ' Ωρίων κ' Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανὸν, Αἰκτῆρον δ' ἐσὶ δὴ ροδοδακτυλῷ Ἡώς,

610

Ω Πέρση, τότε πάντας ἀποδρεπε οἴκαδ' ἐβότρευς.

Δείξαι δ' ἡελίῳ δέκα τ' ἡμέματα κ' δέκα νύκτας.

Πέντε δ' οὐσκιάσαι, ἔκτω δ' εἰς αἴγ' ἀφύσσαι

Δῶρα Διωνύσου πολυγηθέα. αὐτὰρ ἐπὶ δὴ

Πληιάδες θ', Υἱάδες τε, τό τε δένου Ωρίωνου

615

Διῶσιν, τότε ἔπειτ' ἀρότε μεμνημύου εἶναι

Ωρεαῖς· πλειὸν δ' ἢ χ' χθονὸς ἀρμυρῷ εἶναι.

Εἰ δέ σε ναυπλῆς δυαπεμφελες ἱμερῷ αἰεῖ,

Εὖτ'

In umbra sedens, animo saturatus cibo,
Contra purum Zephyrum obverso vultu,
Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis sit.
Tres partes aquæ infunde, quartam vero partem vini admisce.
Famulis autem impera Cereris sacrum munus
Triturare, quando primum apparuerit Orion,
Loco in ventis exposito, & bene planata in area.
Mensura vero diligenter recondito in vasis. sed postquam
Omnem victum deposueris bene conditum intra domum,
Servum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
Inquirere jubeo : molesta est autem quæ liberos habet ancilla.
Et canem dentibus asperum nutrito : nec parcas cibo :
Ne quando tibi interdiu dormiens fur facultates auferat.
Foenum autem importato, & paleas, ut tibi sit,
Bobus ac mulis annum pabulum. sed postea
Servorum refocilla cara genua, & boves solve.

Quum vero Orion & Sirius in medium venerit
Coelum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
O Persa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
Exponito vero Soli decem dies totidemque noctes.
Quinque autem in locum opacum repone, sexto in vasa conde
Dona lætitiæ datoris Bacchi. sed postquam utique
Pleiadesque, Hyadesque, ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempestivæ : ita annus in opere rustico bene dispositus sit.

Quod si te navigationis periculosaë desiderium ceperit,

Εὖτ' ἂν Πληϊάδες, δεινὸν ἔβριμον Ωρίωνος

Φάγασσι, πίπτωσιν ἐς ἡεροιδέα πόντον,

620

Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θυεσσὶν αἶψαι·

Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ·

Γινώσκειν ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελεύω.

Νῆα δ' ἐπ' ἡπείρου ἐρύσσει, πυκνάσαι τε λίθοισι

Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχθυσ' ἀνέμων μύθῳ ὑγρὸν αἰέντων,

625

Χείμαρσιν ἔξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος.

Οπλὰ δ' ἐπάρμενα πάντα τεῶν ἐγχάτ' ἑοῦ οἴκῳ,

Εὐκόσμως σολίστας νηὸς πτερὰ ποιοπόροιο.

Πηδάλιον δ' εὐεργές ὑπὲρ χαλκῶν κρεμάσσειναι.

Αὐτὸς δ' ὥραϊον μίμνεν πλόον, εἰσέκεν ἔλθῃ

630

Καὶ τότε νῆα θοῶν ἄλαδ' ἐλκόμεν, ἐν δέ τε φόβον

Αεμφυον ἐντυώαδ', ἵν' οἴκαδ' ἐκέρδος ἄρῃαι,

Ωσπερ ἐμὸς τε πατὴρ καὶ σὺς, μέγα νήπιε Πέρση,

Πλωϊζέσκεν νηυσὶ, βίη κεχρημύθῃ ἐσθλῇ.

Ὅς ποτε καὶ τῆδ' ἦλθε πολὺν ἄλγος πόντον ἀνύσας,

635

Κύμῳ Αἰολίδα πωρυπῶν, ἐν νηὶ μελαίνῃ

Οὐκ ἄφενθ' Φεύγων, ὅδ' ἐπ' αὖτ' ἄν τε καὶ ὄλβον,

Ἀλλὰ χακίῳ πενίῳ, τὼ Ζεὺς ἀνδρῶσι δίδωσι.

Νάουσατο δ' αἶψ' Ἐλικῶν οἰζυρὴ ἐνὶ κώμῃ,

Ἀσκη, χεῖμα χακῇ, θέρψ' ἀεζαλέῃ, ὅδ' ἐπ' αὖτ' ἐσθλῇ.

640

Τινὴ δ', ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημένος εἶναι

Ωρεαίων πάντων, πᾶσι ναυπλῆς ὃ μάλιστα.

Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτίᾳ θέσθαι.

Μείζων μὲν φόρτος, μείζον δ' ἐπὶ κέρδει κέρδος

Εἴσε-

Quando utique Pleiades, vehementem Orionem
Fugientes, subierint obscurum pontum,
Tunc certe variorum ventorum frident flamina :
Et tunc ne amplius naves habe in nigro ponto :
Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
Navem vero in continentem trahito, munitoque lapidibus
Undiquaque, ut arceant ventorum vim humide flantium,
Sentina exhausta, ne putrefaciat Jovis imber.
Armamenta vero disposita omnia domi tuæ repone,
Recte contrahens navis alas pontigradæ.
Clavum vero fabrefactum super fumum suspendito.
Ipse autem tempestivam exspectato navigationem, dum veniat :
Tuncque navem celerem in mare deducito, intus vero onus
Aptum imposito, domum ut lucrum reportes,
Quemadmodum meusque pater & tuus, stultissime Persa,
Navigabat navibus, victus indigus boni.
Qui olim & huc venit immensum pontum emensus,
Cuma Æolide relicta, in navi nigra :
Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,
Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,
Æscra, hyeme malo, æstate autem molesto, numquam bono.
Tu vero, ô Persa, operum memor esto
(Ut) tempestive omnia (*fiant*,) navigationis vero maxime.
Navem parvam laudato, magnæ vero onera imposito.
Majus quidem onus, majus vero lucrum ad lucrum

Erit

Εὐεῖ), εἴ κ' ἀνεμοὶ γε κακὰς ἀπέχουσιν αἴπας.
 Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίῳ τρέψας ἀεσίφρονα θυμὸν,
 Βέληαι ὃ χρεῖα τε παρφυγῇν, καὶ λιμὸν ἀτερπῆ,
 Δείξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὔτε τι ναυπλῆς σεσοφισμένῳ, ἔτε τι νηῶν.
 Οὐ γὰρ πώ ποτε νηὶ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
 Εἰ μὴ ἔς Εὐβοίαν ἔξ Αὐλίδος, ἥ ποτ' Ἀχαιοί,
 Μείνδοντες χειμῶνα, πολὺ σὺν λαὸν ἄγειραν
 Ελλάδος ἔξ ἱερῆς Τροίῳ ἔς καλὴν γυναικα.
 Ενθαδ' ἐγὼν ἐπ' αἰετλα δαΐφρονα Ἀμφιδάμαντος
 Χαλκίδα τ' εἰσπέρῃσαι. τὰ δ' ὅσπερ φραδμύρα πολλὰ
 Ἀθλ' ἔρεσαν πῦδες μεγαλήτορες· ἐνθα με φημὶ
 Ὑμνῶ κικλήσονται φέρειν τείποδ' ὠτῶντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μέσης Ελικωνιάδεωσ' ἀνέδηκα,
 Ενθα με τὸ παρῶτον λιγυρῆς ἐπέδῃξ' αἰοιδῆς.
 Τόσόν τοι νηῶν γε πεπείραμα πολυγρόμφων.
 Ἀλλὰ καὶ ὥς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
 Μῆσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖδεν.

Ηματα πεντήκοντα μὲν τροπαὶς ἡελίοιο,
 Ες τέλῳ ἐλθόντος ἡέρεῳ καματώδεῳ ὥρης,
 Ωραῖῳ πέλε) θνητοῖς πλόῳ· ἔτε κε νῆα
 Καυάξαις, ἔτ' ἄνδρας λυποφύσειε θάλασσα,
 Εἰ μὴ δὴ παρῶσαν γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλησιν ὀλέσσαι.
 Εν τοῖς γὰρ τέλος ὅσῃ ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῆμος δ' εὐκλενέες τ' αὖραι, καὶ πόντος ἀπήμων,

Erit, si quidem venti malos contineant flatūs.
Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
Volueris & debita effugere, & famem molestant,
Ostendam tibi rationes sonori maris,
Etsi neque navigandi peritus, neque navium.
Neque enim unquam navi transiisti latum mare,
Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Græci,
Expectata tempestate, magnum collegerunt exercitum
Græcia è sacra ad Trojam pulchris foeminis præditam.
Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis
Chalcidemque trajeci. indicta (*per præcones*) vero multa
Præmia posuerunt jvenes magnanimi: ubi me glorios
Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
Quem ego quidem Musis Heliconiadibus dicavi,
Ubi me primum dulcis compotem fecerunt cantus,
Tantum naves expertus sum multos clavos habentes.
Sed tamen dicam Jovis consilium Ægiochi.
Musæ enim me docuerunt divinum carmen canere.

Dies quinquaginta post conversionem Solis,
Ad finem progressa æstate laboriosi temporis,
Tempestitiva est mortalibus navigatio: nec certe navem
Fregeris, neque homines perdiderit mare,
Nisi data opera Neptunus terræ quassator,
Aut Jupiter immortalium rex velit perdere.
Penes hos enim potestas est simul bonorumque & malorum.
Tunc vero facilesque auræ, & mare innocuum,

Tran-

Εὐκῆλος· τότε νῆα θολὴν ἀνέμοισι πηδήσας
Ελκέμεν εἰς πόντον, φόρτον δ' αὖ πάντα τίθεσθαι.

Σπύδειν δ' ὅτι τάχιστα πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι·

Μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον, καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,

Καὶ χειμῶν' ἐπιόντα, Νότοιο τε δεινὰς αἴητας, 675

Ὅς τ' ὤρεινε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρον

Πολλῷ ὀπωρινῷ· χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.

Ἀλλ' οὐδ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνδρώποισιν·

Ἡμος δὴ τὸ πρῶτον, ὅσον τ' ἐπιβάσῃ κορώνῃ.

Ιχθυὸς ἐποίησεν, τόσον πέταλ' ἀνδρὶ φανέει 680

Ἐν κεράδῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβρατός ἐστι θάλασσα.

Εἰαρινὸς δ' ἔστος πέλε' πλόος. οὐ μὲν ἔγωγε

Αἴνημ'· ἐ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχραμένος ἐστίν,

Ἀεπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις κακόν. ἀλλὰ νῦν καὶ τὰ

Ἀνδρωποὶ ῥέζουσιν αἰδρεῖσθαι νόοιο. 685

Χρήματα γὰρ ψυχὴν πέλε' δειλοῖσι βροτοῖσι.

Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μὲν κύμασιν. ἀλλὰ σ' ἀνωγα

Φράζεσθαι τὰδε πάντα μὲν φρεσὶν ὅσ' ἀγορεύω.

Μήδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεσθαι·

Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δ' ἢ μείονα φορτίζεσθαι. 690

Δεινὸν γὰρ πόντε μὲν κύμασι πῆμασι κύεσθαι.

Δεινὸν γ', εἰ κ' ἐφ' ἁμαξάν ὑπέρβιον ἄχθος αἰέρας,

Ἀξονα κανάξαις, τὰ δ' ἢ φορτί' ἀμαυρωθεῖη.

Μέτρα φυλάσσεσθαι. καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν αἰετός.

Ὡραῖος δ' ἡ γυναικα τεὸν ποτὶ οἶκον ἄγεαδ', 695

Μήτε τεληκόντων ἐτέων μάλα πολλὰ δ' ἀπολείπων,

Μήτ'

Tranquillum : tunc navem celerem, ventis fretus,
Deducito in pontum, onus vero bene omne colloca.
Propera autem quam celerrime iterum domum redire :
Neque vero exspectato vinumque novum, & autumnalem imbrem,
Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus,
Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
Multo autumnali : asperum vero pontum facit.
Sed alia verna est navigatio hominibus ;
Nempe cum primum, quantum incedens cornix
Vestigium facit, tantum folia homini apparent
Summa in ficu : tum sane pervium est mare.
Verna autem hæc est navigatio. non ipsam ego tamen
Probo : neque enim meo animo grata est, [tamen & hæc
Quia occasio illius invadenda. ægre quidem effugeris malum. sed
Homines faciunt stultitia mentis.
Opes enim sunt anima miseris mortalibus.
Miserum vero est mori in fluctibus. verum te jubeo
Considerare hæc omnia in animo quæcumque tibi consulo.
Ne vero intra naves omnem substantiam cavas pone :
Sed plura relinquito, pauciora vero imponito.
Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere.
Miserum etiam, si in plaustrum prægrande onus imponens,
Axem fregeris, onera vero corrumpantur.
Modum ferva. tempus vero in omnibus optimum.
Mature autem uxorem ad tuam domum ducito,
Neque triginta annis valde multum inferior,

Μήτ' ὀπθεῖς μάλα πολλά· γάμος δέ τοι ὤριον ἔσται.

Ἡ δ' ἡγεῖται τέτορ' ἑὸν, πέμπω δ' ἡγεῖται.

Παρθενικὴν δ' ἡγεῖται, ὡς κ' ἦτορ κεδνὰ διδάξῃς.

Τὴν δ' ἡγεῖται ἡγεῖται ἥτις σέθεν ἐγγύθι καί.

700

Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἑὸν, μὴ γένοιτο χεῖρματα γήμης.

Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς αἰνὴς ληΐζῃτ' ἀμεινον

Τῆς ἀγαθῆς· τ' δ' αὖτε χαλκὸς ἐρίων ἄλλο,

Δειπνολόχῃς ἢτ' ἀνδρῶν κ' ἰφθιμὸν περ ἔονται

Εὐδ' ἀτερὲς δαλῶ, κ' ἡγεῖται γήμῃ σῆκεν.

705

Εὐ δ' ὅπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένον εἶναι.

Μηδὲ χασιγνήτω ἴσον ποιῆσθαι ἑταῖρον.

Εἰ δέ κε ποιήσῃς, μὴ μὲν πρῶτος χαλκὸν ἔρξῃς.

Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χρεὼν. εἰ δέ κεν ἀρχῇ

Ἡ τι ἔσται· τ' εἰπὼν δ' ἀποθύμιον, πῆ κ' ἔρξῃς,

710

Δὲς τόσα τίνυσθαι μεμνημένον· εἰ δέ κεν αὖτις

Ἡγῇτ' ἐς φιλόπτητα, δίκλῳ δ' ἐθέλῃσι πρῶτον,

Δέξασθαι. δαίμων τοι αἰνὴς φίλον ἄλλοτε ἄλλον

Ποιεῖται· σὲ δ' ἡγεῖται τι νόον κατελέγχετο εἶδος.

Μηδὲ πολύξωνον, μηδ' ἄξιον χαλκῶσθαι,

715

Μηδὲ χαλκὸν ἑταῖρον, μηδ' ἐσθλὸν νεκερῆσθαι.

Μηδὲ ποτ' ἐλομφύτω πηνίῳ θυμοφθόρον ἀνδρῶν

Τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἔοντων.

Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἀριστος

Φειδωλῆς, πλείῃ δ' ἡγεῖται κ' μέγιστον ἴσως.

720

Εἰ δ' ἡγεῖται εἰποῖς, τάχα κ' αὐτὸς μεῖζον ἀκέρως.

Μηδὲ πολυξείνῃς δαίμων δυαπέμφεσθαι (ἔτι)

Εκ

Neque superans multum : nuptiæ vero tibi tempestivæ hæ.

Mulier autem quatuor annos pubescat, quinto vero (*sc. pubertatis*)

Virginem vero ducito, ut mores castos doceas. [nubat.

Eam vero potissimum ducito quæ te prope habitat :

Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.

Neque enim muliere quicquam vir fortitur melius

Bona : rursus vero mala non gravius aliud,

Comessatrice : quæ virum licet robustum

Torret sine face, & crudæ senectæ tradit.

Bene vero reverentiam erga Deos immortales observato.

Neque fratri æqualem facito amicum :

Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias.

Ne vero mentiaris dicis gratia. si autem coeperit

Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,

Bis tantum punire memineris : si vero rursus

Redeat in gratiam, poenam autem velit dare,

Recipe. miser namque vir amicum alias alium

Facit : tuum vero ne quid animum coarguat vultus.

Ne vero multorum hospes, neve nullius hospes dicaris,

Neve malorum socius, neque bonorum convitiator.

Neque unquam miseram pauperiem animum comedentem homini

Sustineas exprobrare, divorum manus immortalium.

Linguae certe thesaurus inter homines optimus

Parcæ, plurima vero gratia ejus quæ modum servat.

Quod si malum dixeris, forsitan & ipse majus audies.

Ne in convivio, quod multi amici instruunt, sis morosus

Εκ κοινῆ· πλείη ᾗ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.

Μηδέ ποτ' ὄξῃς Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον

Χερσὶν ἀνίπτοιςιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.

725

Οὐ γὰρ τοίγε κλύεσθαι, ἀποπύεσθαι δέ τ' ἀρεάς.

Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο τετραμυδύθῃ ὀρεδὸς ὀμχεῖν.

Αὐτὰρ ἐπὶ κέ δῦναι, μεμνημύθῃ, ἐς τ' ἀνιόντος,

Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδῷ παρθαδὺν ἐρήσης,

Μηδ' ἀπογυμνωθεὶς μακάρων τοι νύκτες ἕλωσιν.

730

Εζομνός δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμμένα εἰδώς,

Ἡ ὅγε παρὲς τοῖχον πελάσας διερκέθῃ αὐλῆς.

Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμνός ἐνδοθεν αἴκας

Εἴη ἐμπελαδὸν παρὰ φαιέμεναι, ἀλλ' ἀλέαδαι.

Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπνοσησάντα

735

Σπερμαίνεσθαι χυεῖν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαίμονος.

Μηδέ ποτ' αἰεάων ποταμῶν χαλγίρροον ὕδωρ

Προσὶ περᾶν, πρὶν γ' αὔξει ἰδὼν ἐς χαλὰ ῥέεθρα,

Χεῖρας νηψάμενος πολυεργάτῳ ὕδατι λαοκῶ.

Ὅς ποταμὸν ἀφ᾽ ἧς, χακόηται ἡ χεῖρας ἀνιπθῇ,

740

Τῶδ᾽ ἐπεὶ θεοὶ νημεσῶσι, ἢ ἀλγεα δῶχαν ὁπίσσω.

Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο, θεῶν ἐνὶ δαίτῃ θαλεῖν,

Αὔρον ἀπὸ χλωρῆς τάμνειν αἶσθαι σιδήρεα.

Μηδέ ποτ' οἶνοχόῳ πηγέμεν κρητῆρῳ ὑπερθεῖν

Πινόντων ὅλην γὰρ ἐπ' αὐτὰ μοῖρα τέτυκ'.

745

Μηδέ δόμον ποιῶν ἀνεπίξουσιν καταλείπειν,

Μή τοι ἐφεζομνὴ κρῶζῃ λακέρυζα κορώνη.

Μηδ' ἀπὸ χυτσοπόδων ἀνεπὶ ῥέκτων ἀνελόντα

Εἴδειν

De symbolis: plurima enim gratia, sumptusque minimus.
 Neque umquam mane Jovi libato nigrum vinum:
 Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
 Neque enim illi exaudiunt, respuunt vero etiam preces.
 Neque contra Solem versus stans meito,
 Sed etiam postquam occidit, memor ejus rei, usque ad orientem,
 Neque in via, neque extra viam inter eundum meas,
 Neque denudatus: Deorum quippe noctes sunt.
 Sedens vero divinus vir & prudens,
 Aut ad parietem accedens bene septæ caulæ.
 Neque pudenda semine pollutus intra domum
 Focum juxta revelato, sed caveto.
 Neque à feralibus epulis reversus
 Seminato progeniem, sed Deorum à convivio.
 Nec unquam perennium fluviorum limpidam aquam
 Pedibus transito, priusquam oraveris adspiciens pulcra flumina,
 Manus lotus amoena aqua limpida.
 Qui fluvium transferit, malitia vero manus illotus,
 Ei succensent Dii, & damna dant in posterum.
 Ne vero à manu, Deorum in celebri convivio,
 Siccum à viridi refeca nigro ferro.
 Neque umquam urceum, ex quo vinum funditur, pone super craterem
 Bibentium: perniciosum enim in eo fatum est situm.
 Neque domum faciens imperfectam relinquito,
 Ne forte infidens crocitet stridula cornix.
 Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens

Εἰδέν, μηδὲ λῶεας· ἐπεὶ κὺ τοῖς ἐνὶ ποινῇ.
 Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι χαλίζειν (ὃ γὰρ ἄμεινον) 750
 Παῖδας δωδεκαταῖον, ὅτ' αἰεὶ ἀνλώορα ποιεῖ
 Μηδὲ δωδεκαμέλιον· ἴσον κὺ τῆτο τέτυκται.
 Μηδὲ γυναικείῳ λατρῷ χροῖα φαιδριύεας
 Ἀνέρας λοθαλέη γὰρ ἔστι χροῖον ἐς ἑπὶ κὺ τῷ
 Ποινῇ. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰδομένοισι κυρήσας, 755
 Μωμώειν αἰδήλα· θεὸς γὰρ κὺ τὰ νεμεσγᾷ.
 Μηδὲ ποτ' ἐν παρρηχῇ ποταμῶν ἄλλαδε παρθεόντων,
 Μηδ' ἐπὶ κρήναιων ἐρεῖν· μάλα δὲ ἔξαλέεας.
 Μηδ' ἐναποψύχειν τὸ γὰρ ἔτι τοι λωῖόν ἐστιν.
 Ωδ' ἔρδειν· δεινὸν γὰρ βροτῶν ὑπαλδίοιο Φήμι. 760
 Φήμι γάρ τε χαλκὴ πέλε), κέφῃ μὲ αἰεταί
 Ρεῖα μάλ', ὀρθαλέη γὰρ φέρειν, χαλεπὴ δὲ δόποθέας.
 Φήμι δὲ ἔτι τις πάμπαν δόπολλυ), ἰὺ τινα πολλοὶ
 Λαοὶ φημίζουσι· θεὸς γὰρ τις ἐστὶ κὺ αὐτή.

ΕΡΓΩΝ ΤΕΛΟΣ.

Comedito, neque lavator : quia & hisce noxa inest.
Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)
Puerum duodecennem, quia virum inertem facit :
Neque duodecim mensium : æquale & hoc est.
Neque muliebri in balneo corpus abluito
Vir : gravis enim suo tempore erit & hujus rei
Poena. neque in sacrificia accensa incidens,
Reprehende arcana : Deus quippe & hæc indigne fert.
Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium,
Neque super fontes meito ; quin valde evitato ;
Neque incacato ; id enim nihilo est melius
Sic facere ; gravem vero mortalium evitato famam.
Fama enim mala est, quæ celeriter quidem excitatur
Facillime, molesta vero portatu, difficilisque depositu.
Fama vero nulla prorsus perit, quam quidem multi
Populi divulgant ; quippe Dea quædam est & ipsa.

O P E R U M F I N I S.

HESIO-

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Η Μ Ε Ρ Α Ι.

Η Ματα δ' ἐκ δίοθεν πεφυλαγμένῳ, οὗ κ' ἔμοιραν, 765
 Πεφραδέμεν δμῶεσι. Τειχεῖάδ' ἀμνὸς ἀείρει
 Ἔργα τ' ἐποπιδίειν, ἠδ' ἀεμαλὶνὸν δατέαδαι,
 Εὖτ' ἂν ἀληθεύῃω λαοὶ κέροντες ἄγῃσιν.
 Αἶδε γ' ἡμέραι εἰσὶ Διὸς πῶδ' ἀμυπτόεντος.
 Πρῶτον ἔνη, τετράς τε, καὶ ἑξοδόμη, ἱερὸν ἥμαρ. 770
 Τῇ γ' Ἀπόλλωνα χερσάσθαι γένετο Λητώ.
 Ουδοάτη τ' ἐνάτη τε, δύω γε μὴ ἥματα μινὸς
 Ἐξοχ' ἀεξομνύοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.
 Ἐνδεκάτη τε, δωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὴ ἐσθλαί.
 Ἡ μὲν οἷς πείκειν, ἡ δ' οὐφρονα χαρπὸν ἀμαῖσαι. 775
 Ἡ δ' ἐν δωδεκάτῃ τ' ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
 Τῇ γάρ τοι νεὶ νήματ' ἀερεσιπότητος ἀράχνης,
 Ἡματος ἐκ πλείε, ὅτε τ' ἴδῃς σωρὸν ἀμαῖται.
 Τῇ δ' ἐσὸν σήσεται γυνή, παρθάλαιό τε ἔργον.
 Μινὸς δ' ἰσαμνύει τεισκαδεκάτῳ ἀλέασαι 780
 Σπέρματος ἀρξάσθαι· φυτὰ δ' ἐνδρέψασθαι ἀείρει.
 Ἐκτὴ δ' ἡ μέση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν·
 Ἀνδρογόνῳ τ' ἀγαθή· κέρη δ' ἐσύμφορός ἐστιν,
 Οὔτε γινέσθαι παρῶτ', ἔτ' ἀεὶ γάμῳ ἀντιβολῆσαι.

Οὐδὲ

HESIODI ASCRÆI D I E S.

Dies verò ex Jove observans, bene secundum decorum,
 Doce servos. Tricesimum mensis optimum
 Ad opera inspicienda, demensumque dividendum,
 Nempe, cum in jure dicendo populus versatur.
 Hi enim dies sunt Jove à prudente.
 Primum, novilunium, quartusque, & septimus, facer dies:
 Hoc enim Apollinem ense aureo armatum peperit Latona.
 Octavusque & nonus, ambo dies mensis
 Egregie crescentis ad curandum opera mortalium.
 Undecimus vero, duodecimusque, ambo quidem boni:
 Hic quidem tondendis ovibus, ille vero lætis segetibus metendis.
 Duodecimus tamen undecimo multo melior.
 Hoc enim net fila in aëre suspensus araneus
 Die adulto, quum & prudens (*formica*) acervum colligit.
 Hoc telam ordiatur mulier, & inchoet opus.
 Mensis autem inchoati decimotertio caveto
 Sementem facere incipias: plantis vero inferendis optimus est.
 Sextus vero medius valde incommodus est plantis:
 Viriparus bonus: puellæ vero non utilis est,
 Neque gignendæ primum, nec nuptui collocandæ.

Οὐδὲ μὲν ἡ κορώτη ἔκτι κέρησι χυμέας 785
 Αἰγυρῶ, ἀλλ' εἰφας τάμνειν καὶ πώεα μῆλων
 Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἡμαρ.
 Εὐλὴ δ' ἀνδρογόνῳ, Φιλέε δέ τε κέρτομα βάζειν,
 Ψύδεά τ' αἰμυλίαις τε λόγαις, κρυφίαις τ' ὁαρισμαῖς.
 Μίωος δ' ὀγδοάτῃ χάπρον καὶ βῆν ἐρίμυκον 790
 Ταμνέμεν, ἔβηας δ' ὀδυδεκάτῃ παλαεργάς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλείω ἥματι, ἴσους φῶτα
 Γείνασθαι μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένῳ βῆν.
 Εὐλὴ δ' ἀνδρογόνῳ δεκάτῃ, κέρη δέ τε τετραῖς
 Μέσση. τῇ δέ τε μῆλα, καὶ εἰλίποδας ἑλικας βῆας, 795
 Καὶ κυῖα κρεχχερόδοντα, καὶ ἔβηας παλαεργάς
 Περσύνειν, ὅππῃ χεῖρα πηΐς. πεφύλαξο δ' θυμῷ
 Τετραδ' αἰεύασθαι φθινοτός τ' ἰσαμύνε τε
 Αλγεα θυμοβορεῖν. μάλα τοι τετελεσμένον ἥμαρ.
 Ἐν δ' τετάρτῃ μίωος ἀγεσθαι ἐς οἶκον ἀκοῖτιν, 800
 Οἰωνὸς κρίνας, οἱ ἐπ' ἔργματι τέτῳ αἰεῖται.
 Πέμπτης δ' ὀξάλεσθαι. ἐπεὶ χαλεπαὶ τε καὶ αἰνάι.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Εἰρινύας ἀμφιπολεῦειν,
 Οἶκον πινυμύρας, τ' Εἰς τέκε πῆμ' ἐπιόρκοις.
 Μέσση δ' ἐβδομάτῃ Δημήτερῳ κερὸν ἀκτῶν 805
 Εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντα εὐπροχάλῳ ἐν αἰλῇ
 Βάλλειν. ὑλοτόμον τε ταμῆν θαλαμῆϊα δῖα,
 Νηϊά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' αἰγυρῶ νηυσὶ πέλον.
 Τετραδὶ δ' ἀρχεσθαι νῆας πῆγνυσθαι δρυαῖς.
 Εἰνὰς δ' ἡ μέσση ὀπιδείελα λώϊον ἥμαρ. 810

Nec primus quidem sextus puellis gignendis
Aptus est, sed hoedis castrandis & gregibus ovium:
Stabuloque circumsepiendo pastoralis benignus dies est.
Bonus vero viriparus, amatque convitia loqui,
Mendaciaque, & blandos sermones, & occulta colloquia.
Mensis vero octavo caprum & bovem mugientem
Castrato, mulos autem duodecimo laboriosos.
Vicesimo vero in magno, pleno die, prudentem virum
Generato: valde enim animo sapiens est.
Bonus autem viriparus decimus, puellæ vero & quartus
Medius. hoc vero & oves, & pedes flectentes camuros boves,
Et canem asperis dentibus, mulosque laboriosos
Cicurato, manum imponens. teneto vero memoria
Quarto die ut vites finientis & inchoantis mensis
Doloribus conficere animum. valde hic sacer est.
Quarto autem mensis uxorem domum ducito,
Observatis avibus, quæ ad hanc rem sunt optimæ.
Quintos vero evitato: quia noxii sunt & graves.
In quinto enim aiunt Furias obambulare,
Horum vindicantes, quem Eris in perniciem peperit perjurorum.
Medius vero septimus Cereris sacrum munus
Diligenter inspiciens bene æquata in area
Ventilato: arborumque sector incidito cubicularia ligna,
Navaliaque ligna multa, & quæ navibus congrua sunt.
Quarto vero incipito naves compingere tenues.
Nonus autem medius pomeridianus melior dies.

Πρωτίσῃ δ' εἰνὰς παναπήμων ἀνθρώποισιν.

Εὐδλὴ μὲ γάρ θ' ἦδ' ἐφυτευέμεν, ἦδ' ἐγενέσθαι,

Ἀνέρι τ' ἦδ' ἡμῶν καὶ ἔποτε πάγκρατον ἦμαρ.

Παῦροι δ' αὖτ' ἴσασι τεισινάδα μῆλός ἀρίστω

Ἀρξάδαί τε πίθη, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θῆναι

815

Βεσὶ καὶ ἡμίονοις καὶ ἵπποις ὠκυντόδεσσι.

Νῆα πολυχληίδα θολῶ εἰς οἶνοπα πόντον

Εἰεῦμναι. παῦροι δέ τ' ἀληθέα κυκλήσκουσι.

Τετραδὶ δ' οἶχε πίδον. ὥδ' ἐπὶ πάντων ἱερὸν ἦμαρ

Μηστήν· παῦροι δ' ἐμὲτ' εἰσάδα μῆλός ἀρίστω,

820

Ἡὲς γνομένης· ὀπιδείελα δ' ὅσιν χερσίων.

Αἶδε μὲ ἡμέρας εἶσιν ὀπιδονίοις μέγ' ὄνειαρ.

Αἱ δ' ἄλλαι μετὰδεποι, ἀκήμενοι, ἐπὶ φέρεσθαι.

Ἀλλ' οὐδ' ἀλλοίω αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.

Ἄλλοτε μητρὸς πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.

825

Τάων εὐδαίμων τε καὶ ὀλβιῶν, ὅς τ' ἀδὲ πάντα

Εἰδὼς ἐργάζῃ, ἀνάπτεσθαι ἀθανάτοισιν,

Ορεῖσθαι κρίνων, καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

T E Λ Ο Σ.

H S I O -

Primus vero nonus prorsus innoxius hominibus.
Bonus siquidem est ad plantandum, & ad generandum,
Tam viro quam mulieri : nec unquam prorsus malus dies.
Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum
Relinendis doliis, & ad jugum collo imponendum
Bobus & mulis & equis celeribus.
Navem multa transtra habentem celerem in nigrum pontum
Deducito. sed pauci veracem dicunt.
Quarto vero aperi dolium. præ omnibus facer dies est
Medius : pauci vero post vicefimum mensis optimum,
Aurora oriente : pomeridianus vero est deterior.
Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.
Ceteri autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil ferentes.
Sed alius alium laudat, pauci vero norunt.
Interdum noverca est dies, interdum mater.
De his beatusque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria observans, & delicta evitans.

F I N I S.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α Τ Ι Α.

Ex Eustathio.

ΟΥρανίη δ' ἄρ' ἔπικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
Οὐ δὴ ὅσοι βροτοὶ εἰσιν αἰαδοὶ καὶ κηθεύουσαι,
Πάντες ᾧ φλυαῖσιν ἐν εἰλαπύκῃς τε χοροῖς τε,
Ἀρχόμυθοι δ' ἄνδρες καὶ λήγοντες χαλάρου.

Ex Eodem.

Ἀκρον ἐπ' ἀνθρώπων χορὸν ἔγεν, ὅσδ' ἐκτέκλα·

5

Ι. Λίνον] *Eustathius* hos versus habet ad *Iliad.* Σ. 570. pag. Edit. Rom. 1163. ubi illustrantur. Dignum est notatu, in Phœnicia Lingua, ῥ' lin significare *ejulatam, gemitum*; quod nomen ei impositum est, ob luctum quo eum discipuli prosequuti sunt, ut ostendit in hisce versibus *Hesiodus*. Vixit Linus iis temporibus, quibus Lingua & Litteræ Phœniciæ in Græcia vigeant. *Diodorus Siculus* Bibliothecæ Lib. III. prodidit ex *Dionysio Mythologo*, πρῶτον εὐρέτω ἡμεῖς Λίνον εὐδμῶν καὶ μέλεις, ἐπὶ δὲ Κάδμῳ κομίσαντος ἐκ Φοινίκης τὰ κελέμενα γράμματα, πρῶτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταθέναι διάλεκτον, καὶ ταῖς στοιχοῖς ἐκείνῃ τάξαι, καὶ τοὺς χαρακτῆρας ἀστυπώσαι, κοινῇ δ' ἐν τὰ γράμματα Φοινίκια κληθῆναι, ἀφ' οὗ τὸ ὄνομα τῶν ἑλλήνων ἐκ Φοινίκων μετενεχθῆναι. ἀφ' οὗ δ' οἱ Πηλεσγῶν πρῶτον χειρὸς αὐτῶν ταῖς μεταθεταῖς χαρακτῆσι, Πηλεσγῶν πρῶτον αὐτοῦ μεταθεταῖς χαρακτῆσι, Πηλεσγῶν πρῶτον αὐτοῦ μεταθεταῖς χαρακτῆσι, Πηλεσγῶν πρῶτον αὐτοῦ μεταθεταῖς χαρακτῆσι. καὶ δὲ Λίνον ἐπὶ ποιητικῇ καὶ μελωδίᾳ θαυμάσιον μαθητὰς εἶναι πολλοὺς, ὅπως φανερὰς δὲ τοῖς, Ἡρακλῆα, Θάμειον, καὶ Ὀρφέα. τῶν δὲ καὶ Ἡρακλῆα κηθεύειν μαρτυροῦντα, διὰ

τὴν δὲ ψυχῇ βραδυτῆτι μὴ δύνασθαι διέξασθαι καὶ μάστιγι, ἐπειδὴ καὶ τὸ Λίνον πληγῇ ἐπιπυμνύντα διορμίζουσαι, καὶ τῇ κηθεύῃ δὲ διδασκαλὸν πατάξαντα σκοπεῖναι. *Linum*, apud Græcos, primum inventorem *cytharæ* & *melodici* fuisse; præterea cum *Cadmus* attulisset ex Phœnicia litteras, ut dicuntur, primum eas transfuisse in Græcam Linguam, & nomina singularis imposuisse & characteres formasse. Vulgo igitur litteras Phœnicas dici, quod ad Græcos à Phœnicibus translatae sint; cum vero Pelasgi primi usi essent mutatis characteribus, Pelasgicas esse vocatas. *Linum* autem poetica & cantu mirabilem, multos habuisse discipulos, sed tres illustrissimos, *Herculem*, *Thamyrim* & *Orpheum*; ex hisce, *Herculem*, cum disceret canere *cythara*, ingenique tarditate disciplinam non caperet, deinde à *Lino* plagis castigatum in iram erupisse, *cytharaque percussum magistrum occidisse*. Postea ex eodem narrat, *Λίνον* τοῖς Πηλεσγῶν γράμμασι σωταξάμενον ταῖς δὲ στοιχοῖς

Διονύσιον

H E S I O D I F R A G M E N T A.

Ex Eustathio.

URania peperit Linum amabilem filium,
Quem quotquot sunt homines cantores & fidicines,
Omnes lugent in conviviiis & choris,
Incipientesque Linum & desinentes vocant.

Ex Eodem.

Per summum spicarum fructum cucurrit, neque rupit,

Διονύσιος παρῆκεν καὶ τὰς ἄλλας μυθολογίας, ἀπολι-
πὲν ἐν ταῖς ὑπομνήμασι. *Linum* litteris *Pela-*
sgicis cum conscripssisset primi *Diony-*
sii res gestas, & alias mythologias, reli-
quisse eas in commentariis. Hæc paullo
pluribus exscripsimus, non tantum ut li-
queret nos non temere à Phœnicia Lin-
gua deducere nomen *Lini*, sed etiam ut
quæ de *Lino* feruntur hîc exstarent. Si
hæc scivisset aut in animum revocasset
Herodotus, minime miratus fuisset *Li-*
nam vocatam lugubrem cantilenam,
apud *Ægyptos* alioque vicinos populos.
Verba ejus sunt Lib. II. c. 79. quæ pro-
feremus, quia & quæ diximus firmant &
lucem *Hesiodi* loco foenerantur: Τοῖσι δὲ
πολλὰ ἐπαξία ἔστι νόμμος, καὶ δὴ καὶ ἄνομα ἔστι
Λίνος, ὅσων καὶ ἐν τῇ Φοινίκῃ ἀοιδίμους ἔστι καὶ ἐν
Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ. κατὰ μὲν οὖν ἑθνη οὐνομα
ἔχει. συμφέρειται δὲ αὐτὸς εἶναι καὶ οἱ Ἕλληες
Λίνον ὀνομαζόντας ἀείδουσι ὥς πολλὰ καὶ ἄλλα
ἀποδυνάμωσεν μετ' ὧν καὶ Λίγυπτον ἔκρινεν, ἐν δὲ
δὴ καὶ καὶ Λίγον ἐκάδον ἔλαβεν τ' οὐνομα: Quibus
(*Ægyptiis*) cum alia sint egregia institu-

ta, tum vero etiam est *Linus*, cantio in
Phœnicia & *Cypro* & aliis locis decanta-
ta; quæ varium quidem, pro singula-
rum gentium differentia, nomen habet;
sed quam convenit eandem esse quam
Græci, *Linum* vocantes, canunt; ita ut
cum alia multa, quæ sunt in *Ægypto*,
tum etiam illud admiretur unde *Lini* de-
sumserit nomen. Nimirum, sic vocabatur
lugubris hymnus in *Ægyptia* Lingua,
quemadmodum in Phœnicia; cum qua
multa communia vocabula habuit. Eo-
dem nomine similis hymnus vocabatur,
apud *Græcos*, in honorem antiquissimi
Poëtæ eadem de ratione. Lugubrem au-
tem fuisse hymnum, apud *Ægyptios*,
ostendit in sequentibus *Herodotus*, quam-
vis in eo falli videatur, quod putet *Li-*
num, apud eos, nomen viri fuisse, qui
aliter *Maneros* diceretur, cum sit no-
men hymni in laude *Manerotis*. Hym-
ni, qui diceretur *Linus*, meminit etiam
Eustathius loco laudato. *Clericus*.

5 Αχρον] Est imitatio *Homeri* *Iliad*.

T, 227.

Ἀλλ' ὅπῃ πυραμίνων ἀγέρων δρομάεσκε πόδεσσιν.

— Καὶ ἐσινέσκετο καρπὸν.

Ex Eodem.

— ἔνεκα Νύμφῳ

Εὐράμῳ ἴλεων μέχθῃ ἐρατῇ Φιλότῃ.

Ex Eodem.

Ὡς δὲ Τρὶν Βοιωτῶν ἔτρεφε κέβη.

10

Ex Eodem.

Καὶ γάρ σφιν κεφαλῇφι κτ' κρύθ' αἶνον ἔχθον
Ἀλφθ' ὃν χεῖρα πάντα κατέχευεν· ἐν δὲ νύχαι
Ἐρρεον ἐκ κεφαλῶν ψίλωτο ὃ καλὰ κέρηνα.

Ex Eodem.

Ὡς τε Λιλαίην περὶ χεῖρα καλὴν ὕδαρ.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔπικτεν εὐζώνος Πολυκάστῃ,
Νέστορ' ὀπλοτάτῃ κέβῃ Νηληιάδῃ,
Περσέπολιν, μεχθεῖσα δὲ χευστῷ Ἀφροδίτῃ.

15

Ex Eodem ad Iliad. B.

Νέστωρ οἷον ἄλυσεν ἐν ἀνθεμόεντι Γερῆνῳ.

τ, 227. ubi de equabus suis Æneas: Ἀφρον ἐπ' ἀνθεμόεντων καρπὸν δόν, ἔδ' ἐπὶ κέβη. Similes aut majores hyperbolas, de celeritate Camillæ, habet *Virgilius* Æneid. VII. sub finem, quas vix defendi posse putavit *Henr. Stephanus*, in Dissert. de Criticis Veteribus. *Clericus*.

De *Iphiclo* hæc dicuntur, de quo *Hesiodum* ita scripsisse testatur etiam *Scholias* *Apollonii*. Lib. I. v. 45. Τῶν δὲ πνεύμων ἀγέρων πύργῳ φασί. Porro ul-

timum Hemistichium in aliis editionibus seorsim citatur ex *Athenæo*. *Rob.*

10 Τεῖν] Regio est prope Aulidem, de qua vide *Stephanum*, qui ad hunc Hesiodi versum respicit. Eum habet *Eustathius* ad Iliad B, 496. p. 264. *Clericus*.

12. Ἀλφθ'] Quod morbi genus sit docebit *Celsus* Lib. V. c. 28. §. 19. Optandum esset eos, qui primi fragmenta hæc *Hesiodi* collegerunt, notasse non tantum nomina Scriptorum in quibus ea invenerant,

Sed in acutis aristis cursitavit pedibus.

——Nec corruptit fruges.

Ex Eodem.

——propterea Nympham

Cum invenisset faventem mistus est amabili concubitu.

Ex Eodem.

In divina Hyria Boeotia nutrit vitellam.

Ex Eodem.

Etenim eorum capitibus effudit frigus grave;

Vitiligo enim cutem omnem tenuit; capilli vero

Defluebant ex capitibus; & decalvabantur pulchra capita.

Ex Eodem.

Quique ex Lilæa profundit pulchre fluentem aquam.

Ex Eodem.

Telemacho vero peperit bene cincta Polycasta,

Nestoris minima natu filia Nelidæ,

Persepolin, mista per auream Venerem.

Ex Eodem.

Nestor solus vitavit in florida Gereno.

venerant, sed etiam loca; hoc est, libros, capita, paginas, versus &c. ut videremus quâ occasione prolata & an recte exscripta sint. Nunc otiosum esse oporteat eum, qui ea quærere aggrediatur, & multum laborem posse incassum suscipere, quod nobis non vacat. *Clericus.*

14. Ος πη Λιλαϊδης] *Eustathius* hunc locum profert pag. 275. ubi sermonem habet de Cephisso fluvio, ad Iliad. B. 523. *Clericus.*

18. Νέστωρ] Hoc fragmentum in Heinsianis Editionibus, aliisque ex iis propagatis, legebatur inferius, inter fragmenta ex *Stephano* collecta. Hic vero adscripserat, ad oram codicis, ex *Eustathio* desumptum, doctissimus *Grævius*, quasi omissum. Itaque hic reliquimus, cum non multum interesset ubi legeretur, modo ne repeteretur, aut omitteretur. Exstat autem apud *Stephanum* in voce *Gerena*, qui ex primo Catalogo

B b

hæc

Ex Eodem.

Κτείνε ᾧ Νηληϊῷ παλασίφρονας ὕσας ἐοδλὺς.
 Ενδεχα, δωδέκατος ᾧ Γεῖνι ἵπποτα Νέστωρ
 Ζεῖν ἔων ἐτύχησε πρ' ἵπποδαμοῖσι Γεῖνοις.

20

Ex Eodem.

— Φύλεα φίλον μαχάρεσι θεοῖσι.

Ex Eodem.

— Παῦρε γὰρ εἰκόσσι πατράσι πῦδες,
 Οἱ πλέονες χακίαις.

Ex Strabone.

Καὶ κέρην Αῤάβοιο, ᾧ Ερμῶν ἀγκύκητα
 Γένεατο, καὶ Θερμῇ κέρη Βήλοιο ἀνακτος.

25

Ex Eodem.

Υἱὲς ἐξεγρόντο Λυκάον ἄντιθεοιο,
 Ον ποτε τίκτε Πελασγός.

Ex Eodem.

Ητοι γῷ Λοκρὸς Λελέγων ἠγήσατο λαῶν,
 Τὸς ῥα ποτὲ Κερνίδης Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδὼς
 Λεκτὺς ἐκ γαίης Αἰέας πόρε Δουχαλίωνι.

30

hæc profert, & apud *Eustathium* pag. 231. Ed. Romanæ. De hac historia vide *Apollodorum* Lib.I. Cap.IX. §.9. *Clericus*.

22. Φύλεα] Occurrit apud *Eustath.* pag. 125. Edit. Rom. *Fragm. inedit. Rob.*

23. Παῦρε] Occurrit apud *Eustath.* ad II. t. v. 235, ubi tamen inverso verborum ordine citatur — Παῦρε γῷ πῦδες εἰκόσσι πατράσιν. *Fragm. inedit. Rob.*

25. Καὶ κέρην Αῤάβοιο] Antea legebatur Αῤέας & πῶν, quæ, ut recte *Isaac Casaubonus* ad pag. 29. Lib. I. *Strabonis*,

monstruosa est lectio, quippe quæ duos patres eidem filię, duos maritos eidem uxori affingit. *Clericus*.

Ibid. Ερμῶν] Nomen hoc à Poëtis æque tribuitur Mercurio ac Ερμῆς, ut animadvertit *Casaubonus*, qui protulit hunc versum *Moscchi*:

Ὡς χέλω Ερμῶν, κισσέφω ὡς ἄδης Απόλλων.
 Quod ille notat, contra Interpretem Latinum *Strabonis*, qui frustra emendare conatus erat locum *Hesiodi*. Idem.

Ibid. Αγκύκητα] Hoc est, Epithetum Mercurii.

Ex Eodem.

Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes
Undecim, duodècimus vero Gerenius eques Nestor
Peregre profectus erat ad Gerenios equitandi peritos.

Ex Eodem.

——Phyleum carum immortalibus Diis.

Ex Eodem.

——Pauci similes sunt patribus filii,
Plures sunt deteriores.

Ex Strabone.

Et filiam Arabi, quem Mercurius innoxius
Genuit, & Thronia filia Beli Regis.

Ex Eodem.

Filii nati sunt Lycaonis, Diis similis,
Quem olim genuerat Pelasgus.

Ex Eodem.

Certe enim Locrus Lelegi præerat populo,
Quos olim Saturnius Jupiter immortalia consilia agitans
Electos ex terra Aleas dederat Deucalioni.

Mercurii. *Homerus* Iliad. II. 185. ex ejus *Catalogo*. Idem.

—— περιλέξατο λέσχη
Ερμείας ἀνέκλιπτε.

Concubuit clam Mercurius innoxius.
Blandiebantur tamen Poëtæ Mercurio,
cum *innoxium* vocabant Deum furum,
mercatorum, oratorum &c. & cujus ne-
quitiam ceteroqui celebrabant. Vide
Hymnum in Mercurium inter Homeri-
cos, & Dialogos Deorum *Luciani*. Ce-
terum notare debuerant collectores frag-
mentorum *Hesiodi* locum hunc proferri,

27. Τιός] Hoc fragmentum habet
Strabo Lib. V. p. 153. ubi agit de Pe-
lasgis, de quibus etiam non inutilia di-
cenda haberemus, si hic ea res agere-
tur. *Clericus*.

29. Ηντι δ' Λοκῶν Λιλέγων] Hic locus
existat, apud eundem Geographum Lib.
VII. p. 222. & pro Λιλέων, ut edidit *Hein-*
sus, habet ἀλίας, quod suspectum men-
di merito habet *J. Casaubonus*. At *Claud.*
Salmasius aliter hunc locum legebat at-
que

Ex Eodem.

Ωκεε δ' Ωλενίνην πέτρῳ ποταμοῖο πρ' ὄχθας
Εὐρεῖα Πείριο.

Ex Eodem.

Εξ ὧν ἔρειαι νύμφαι θεαὶ ἐξεγύνοντο,
Καὶ γῆρ' ἐπιδανῶν Σατύρων ἀμυχανοεργῶν,
Κέκρητές τε θεοὶ, φιλοπαύγμονες, ὀρχησῆρες.

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχῃ κτ' θυμὸν, ὅσας ἐρμειδὸς ὀλύνθῃς
Οὐτ' ἔχῃ, μικρὸς πρ' ἐὼν, εἰποῖς ἂν δριθμόν.

Responsio ex Eodem.

Μυεῖοι εἰσὶν δριθμόν, ἅτερ μέτρεα γε μέδιμνον.

que interpretabatur ad *Solinum* pag. 103.
Ed. Ultrajectinæ: "De Locris, inquit,
"quod Leleges olim dicti sint fidem fa-
"cere possunt hi versus *Hesiodi*, qui ex-
"stant apud *Strabonem*, qui interpreta-
"tur: τῇ γὰρ ἱππολογία τὸ συλλικτὲς γινώσκειν
"πᾶς ἐκ παλαιῶν αἰνίττειν μοι δοκεῖ ipsa ety-
"mologia obscure mihi indicare videtur
"fuisse quosdam olim collectitios. Sic
"λικτὲς accepit, apud *Hesiodum*, ἀπὸ τῆς
"συλλικτῶν καὶ μαγάνων, pro collectitiis &
"mistis. Tales enim Leleges fuere, qui
"& erronee varia Græciæ tenuere loca.
"Sed hic non est Poëtæ sensus. Λέλεγες,
"quasi λογάδες & λικτὲς dictos censet, qui
"ex electis & eximiis lapidibus, quos
"Deucalion jaciebat, nati sunt. Ita igitur
"tur legendum, in ultimo versu:

"Λικτὲς ἐκ γαῖης λατὲς ποτὶ Δευκαλίωνι.

"Et Λέλεγες λατὲς interpretatur λικτὲς λατὲς,
"lectos populos. *Hesychius*: λικτοί, ἀει-
"ταί. Idem: λογάδες, οἱ ὀβελικοί. Legi
"etiam posset:

"Λικτὲς ἐκ γαῖης λατὲς ποτὶ Δευκαλίωνι.

"Quod & verius existimo. *Λατὲς* autem
"idem *Hesiodus* ὑπὸ τῶν λίαν lapidibus,
"quos reformando generi humano post
"tergum jaciebat Deucalion, scribit ap-
"pellatos. Ex præcipuis & egregiis for-
"matos vult τὰς Λέλεγας, atque inde di-
"ctos. Hæc vir summus, erudite & fe-
"liciter, ut innumera alia. Possimus ex
"Phoenicia Lingua ostendere originem no-
"minis *Lelegum*, ita ut dicti sint à γῆ
"leabb, quod viride sonat, reduplicatis
"radicalibus, quia Leleges erronee seu
"Nomades erant, qui *viridia pascua* secta-
"bantur. *Clericus*.

Ibid.] Cares olim Lelegas à nonnullis
"vocatos fuisse testatur *Herodotus* lib. I.
"Εἰσι δὲ τότε Κᾶρες πρὸ ἀπυγμένοι οἰς τὴν ἡπειρὸν
"ἐκ τῶν νήσων. Τὸ γὰρ παλαιὸν ἰόντες Μῖναι τε
"κατήκοι, καὶ καλέμενοι Λέλεγες, εἶχον τὰς νήσους
"&c. In his Cares quidem ex insulis tran-
"sierunt in continentem. Olim enim
"Minoi parebant, appellatique Leleges,
"insulas habitabant, &c. Κατὰ μὲν δὲ Κᾶ-
"ρες ἔτι Κρήτης λέγουσι γινέσθαι. Οὐ μὲν τοι ὁμο-
"λογέουσι

Ex Eodem.

Habitavit Oleniam rupem fluvii ad ripas
Benefluentis Piri.

Ex Eodem.

Ex quibus montanæ Nymphæ ortæ sunt,
Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum auctorum,
Curetesque Dii, ludorum amantes, saltatores.

Ex Eodem.

Admiratio animum meum tenet, qua tot caprificus grossos
Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.

Responsio ex Eodem.

Decies mille sunt numero, medimnus sine mensura.

“λογίοντι τάτοις οἱ Κάρις, ἀλλὰ νομίζουσιν αὐτοὶ
“ἐκείνους εἶναι αὐτόχθονας ἰσχυροτάτας, καὶ τοὺς ἰσχυροτάτους
“τοὺς αὐτοὺς αἰεὶ διαχρονίαν τοὺς περὶ τὸν. Hunc
“in modum Cretenses de Caribus referunt. Quanquam his non assentiuntur
“ipsi Cares, qui se aborigines & indigenas continentis esse existimant, & eodem nomine, quo nunc, semper usos.
“Eisdem quidem memorat *Virgilius*
“*Æneid.* Lib. 8. sed à Caribus discernit
Hic Lelegas, *Carasque Sagittiferosque Gelonos.* *Rob.*

32. Ωκεῖ δ' Ὀληνίω] Est apud *Strabonem* Lib. VIII. p. 236. *Clericus.*

34. Εξ αὐτῶν] Fragmentum hoc legitur, apud *Strabonem* Lib. X. p. 325. ubi multis agit de Curetibus. *Clericus.*

Ibid. Οὐρῆαι νύμφαι] De Nymphis, vide dicta ad Theogoniam vss. 187, & 215. *Idem.*

35. Γένος ἰσχυρῶν Σατύρων ἀμυχανότατον] Nota sunt ex fabulis libidinosæ facta Satyrorum Nymphis insidiantium, aut cum Baccho compotantium; ad quorum mo-

res hic respicit *Hesiodus*. Propterea, re melius expensa, dictos putem Satyros à radice Phœnicia שָׁטָר *schatar*, quæ, apud Arabes, significat *molestum esse, malefaciendo lassare*. Sic tandem defatigatis Nymphis aut mulieribus potiebantur. *Clericus.*

36. Καρῆτις πηθὺς, φιλοποιήματος, ἰσχυροτάτης] Ultimum Epithetum Curetum prope modum mihi persuadet dictos à Radice Phœnicia כָּרַר *charar*, unde כִּרְכֵר *chircher*, quod est *saltavit*. Nihil insignius in Curetibus, quam Saltatio, ut docet *Strabo*, loco memorato. Vide etiam quæ de iis congegit vir illustris & de literis amœnioribus bene meritus *Ezech. Spanhemius* in *Callimachum* ad Hymn. in Jovem v. 52. *Clericus.*

37. Θῶμα] *Strabo* Lib. XIV. p. 442. ubi Calchas rem quævisse dicitur à Mopso filio Mantus, quæ Tiresia filia fuerat. *Clericus.*

39. Μοῖος] Responsio est Mopfi. *Clericus.*

Εἷς δὲ ᾤεωεύς, ἃ ἐπελθέμεν οὐκ ἐδυῖαο.

40

Ὡς φάτο, καὶ σφιν δριφμός ἐτήτυμος ἔειδετο μέγας,
καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνῳ θανάτοιο κάλυψε.

Ex Eodem.

Ὅς ᾤδ' Πανοπίδα· Γληκῶνά τ' ἐρυμνῶ,
καὶ τε δι' Ορχομενῶ ἐλιγμυρῶ εἶσι, δρᾶκων ὥς.

Ex Eodem.

Γλακτοφάγων εἰς αἶαν ἀπῆναις οἰκ' ἐχόντων.

45

Ex Eodem.

Αἰθιοπας, Λίβυάς τ', ἠδὲ Σκύθας ἱππημολγας,

Ex Eodem.

Δωδώνῳ, Φηγόν τε Πελασγῶν ἔδρανον ἦεν.

Apud Eundem, ἐκ τῶν Ἡοίων.

Ἡ οἷν διδύμους ἱερὰς ναῖσσα κολωνῆς,

Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρυον ἀντ' Ἀμύργιο,

Νίψατο Βοϊδιαῶδες λίμνης πόδα πρῶτον ἀδμής.

50

43. Ὅς πρὸς Πανοπίδα] Hoc fragmentum est apud *Strabonem* Lib. IX. p. 292. ubi de Cephissio fluvio loquitur, quem hisce verbis describit. *Clericus.*

45. Γλακτοφάγων] *Strabo* Lib. VII. p. 209. ait *Hesiodum*, in τῇ περιγραφῇ τῆς γῆς περιέειπε scripsisse Phineum ab Harpyis abductum fuisse in terram lacte viventium &c. hoc est, Getarum, quorum regionem & gentem describit eo loco *Geographus*. *Clericus.*

46. Αἰθίοπας] Legitur apud *Strabonem* Lib. VII. p. 208. qui aliquot versus Hesiodi exscripserat, sed quorum superest tantum primus, isque corruptissimus. Pro Λίβυάς πρὸς ἡδὲ legitur πρὸς Ἀργεῖ δὲ. *Heinsius* edidit Ἀργεῖς, sed qui melius cum

Æthiopibus conjungi possunt, quam Libyes? *Clericus.*

47. Δωδώνῳ] Est apud eundem *Geographum* Lib. VII. p. 226. ubi sermo est de Pelasgis. *Clericus.*

48. Ἡ οἷν διδύμους] Est apud *Strabonem* Lib. IX. p. 304. & Lib. XIV. p. 445. & apud *Stephanum* in voce Ἀμύργου. *Cassanbonus* legit διδύμους, quod nomen est proprium montis, & pro ἀντ', ἀγχ', hoc est, ἀγχι prope; sed, ut recte *Berkelius*, in *Stephanum*, ἀντ' potest esse pro ἀντα ἐ regione. Præterea *Strabo* habet Βοϊδιαῶδες. Non dicit *Geographus* hos versus lectos in Ecæis, sed ex primis vocalis conjecisse videtur hoc *D. Heinsius*. Huc autem transferemus quod habet *Isaac. Cassanbonus*

Unus vero superest, quem numerare nequisti.

Sic dixit, & iis verus numerus mensuræ cognitus est.

Tum vero Calchantem somnus mortis texit.

Ex Eodem.

Qui ad Panopidem & Gleconem munitam

Et qui per Orchomenum circumvolutus it, ut serpens.

Ex Eodem.

Galactophagorum in terram habentium domos in plaustris.

Ex Eodem.

Æthiopas, Libyasque, & Scythas, qui equas mulgent.

Ex Eodem.

Dædonamque, & ad fagum Pelasgorum sedem ivit.

Apud Eundem ex Ecceis.

Aut qualis gemina sacra incolens juga,

Dotio in campo è regione racemosi Amyri,

Abluit aqua Boebeïde pedem virgo intacta.

bonus ad Lib. I. *Strabonis*, p. 29. de hoc opere *Hesiodi* & alio affinis argumenti, qui Catalogus vocabatur. Cum ergo laudasset Geographus Catalogum: "Videri, inquit, poterat illud opus *Hesiodi* intelligi, quod *Hoïu*, vel *Hoïas μεγάλας* Græci Scriptores solent nuncupare. Sed ex Scholiaste *Apollonii* discimus diversa hæc esse opera. Sic enim ille scribit in Lib. II. *Θύμω Ησίοδος ἐν πῶς μεγάλας* *Hoïas* ὅτι φεῖται πῶς ὁδὸν ἰλιύμωσιν. ἐν δὲ πῶς γ'. κατὰ λόγον &c. Certum est tamen Ecceas quoque *Hesiodi* aliud fuisse nihil, quam mulierum præstantissimarum Catalogum. Nam hoc recte à doctissimo viro *Joan. Aurato* est animadvertit. Nos etiam postea observavimus,

"non *Hesiodum* tantum sed & *Soficratem* Opus eodem fere indice edidisse.
" *Athenæus* Lib. XIII. *Ἐπίπλε ἡμῶν ἱμποδὸν*
" *ἔχοντα κατὰ λόγον γυναικῶν ποιημάτων*, ἃ κατὰ
" τὸς *Σοφικράτους* τὸ *Φαναγορεῖου* *Οἶος* ἢ *Ἄ* *ῥ*
" *γυναικῶν κατὰ λόγον* *Νικηφόρου* τὸ *Σαρῖν*. Ubi
" legendum censemus *Οἶος* & de quodam
" *Soficratis* Opere accipiendum, cui, ad
" *Hesiodi* imitationem, titulum fecerat
" *οἶος* quod & ipse sua exempla omnia,
" per vocem *οἶος*, inciperet, ut *Hesiodus*
" per *ἢ οἶος*. Nam illud quidem dubitari
" non potest, fuisse illud *Soficratis* opus
" certorum hominum Catalogum. Omnia
" autem exempla ita incipisse conjectu-
" ra est, meo iudicio, admodum proba-
" bilis. Quam etiam confirmat, quod
" *Timon*

Ex Pausania.

Υηπῶ ὃ Μόλυρον Αἰσβαντῶ φίλον υἱὸν
 Κτείνας ἐν μεγάροισιν εὐνῆς ἐνεχ' ἥς ἀλόχοιο,
 Οἶκον δ' ὀπορολιπὼν Φεῦγ' Ἀργεῶ ἵπποβότοιο.
 Ἰξεν δ' Ὀρχομήδον Μινυήιον καὶ μὲν ὄγ' Ἡρώς
 Δέξατο, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρην, ὡς Ἰππειέες.

55

Ex Eodem.

Φύλας δ' ὥπρην κέλεω κλειτῇ Ἰολάῃ
 Λειποφίλλω ἦν δ' εἶδος Ολυμπιάδεσσιν ὁμοίη.
 Ἡ δέ οἱ..... υἱὸν ἐνὶ μεγάροισιν ἔπικτεν,
 Θηρῶ τ' αἰεὶδὴ ἱκέλλω φαέεσσι σελήνης.
 Θηρῶ δ' Ἀπόλλωνῶ ἐν ἀγκοῖνῃσι πεσῶσα
 Γαίνατο Χείρωνῶ κρατερὸν μὲν ἵπποδάμοιο.

60

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηληϊῶ ἀμύμονῶ υἱέες ἦν μὲν,
 Νέστωρ τε, Χρόμῶς τε, Περικλύμενός τ' ἀγέεωχῶ,
 Ολβιῶ, ὃ πόρρ' ὄρωρα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Πάυτοϊ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκεν
 Αἰετός· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο (θαῦμα ἰδέσθαι)
 Μύρμηξ· ἄλλοτε δ' αὖτε μελιωτέων ἀγλαὰ φύλα·
 Ἄλλοτε δεινὸς ὄφιν καὶ ἀμείλιχον· εἶχε δ' ὄρωρα

65

“*Timon* quoque in *Sillis*, idem fecerat
 “&c. Cetera lege apud ipsum Scripto-
 rem. Quæ cum expenderem diligentius,
 non duxi hic omittendum, si *Scutum*
Herculis sit fragmentum *Oceanum*, in
 prima voce ἢ οἷν nihil esse mutandum.
 Sed vix intelligo qui post longissimam di-
 gressionem, qua clypeus *Herculis*, ejuf-

que certamen cum *Cygro* describuntur,
 posset Poëta sequens exemplum ordiri
 iterum vocibus, ἢ οἷν. *Clericus*.

§ I. Υηπῶ] Hoc fragmentum est apud
Pausaniam, in *Bœoticis* p. 598. qui,
 cum dubitet an *Eceæ* sit Poëma *Hesiodi*,
 sic hos versus prolaturus præfatur: Τίτλε
 δὲ ἐπὶ ἱόντῳ μνημῶν καὶ ὁ πᾶσι ἐπὶ σωθεῖς, ὡς με-
 γάλας

Ex Pausania.

Hyettus vero Molyrum Arisbantis carum filium
 Cum occidisset domi propter concubitum ejus conjugis,
 Domo relicta fugit Argo equos pascente,
 Venit vero Orchomenum Minyarum; eumque Heros
 Excepit, & opum partem largitus est, ut æquum erat.

Ex Eodem.

Phylas compressit filiam clari Iolai
 Lipephilen; erat autem formâ Deabus similis.
 Illa vero ei filium domi peperit,
 Theronemque pulcram similem radiis Lunæ.
 Thero vero cum incidisset in ulnas Apollinis,
 Peperit fortem Chironem equorum domitorem.

Ex Scholiaste Apollonii.

Duodecim enim Nelei præstantis filii eramus,
 Nestor, Chromiusque, & Periclymenus ferox,
 Felix, cui dederat dona Neptunus terræ quassator
 Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur
 Aquila; aliquando vero erat, (mirabile visu!)
 Formica, aliquando apium splendida examina;
 Aliquando terribilis serpens, & ferus. habebatque dona

χαλκας Ηοίας καλῶντι Ἑλλάντι. Hyetti mentionem fecit qui versus composuit, quos Græci vocant magnas Eæas. De Hyetto vide plura apud Pausaniam. Clericus.

56. Φύλας] Sunt hi versus apud eundem Scriptorem, in Bœoticis, p. 605. Ubi sub nomine Hesiodi non laudat hoc opus. Interpres Pausaniæ Latinus Romanus

lus Amasæus vocem Ηοίας p. 599. vertebat perabsurde Orientalia monumenta, hic, non melius, magnas matulinas. Clericus.

62. Δόδωνα] Legitur hoc fragmentum in Scholiaste Apollonii, ad v. 156. Lib. I. Argonauticorum, ubi etiam explicatur. Clericus.

Παντοῖ, ὅκ' ὀνομαστὴ, τὰ μιν κ' ἔπειτα δόλωσε
Βελή Ἀθλιώτης.

70

Ex Eodem.

Θεσάμηνον γενεῶν Κλεαδαίμην κυδαλίμιοιο.

Ex Eodem.

Ενθ' οἷγ' ἀρχέδην Αἰνιῶ ὑψιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἰήτης δ' ὑὸς Φαεσιμβρότε ἡελίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πλήρησι διπετέον ποταμοῖο.

Ex Eodem.

— Λαεῖς ποί.

75

Ex Eodem.

Νῆσον ἐς ἀνθεμόεσσαν, ἵνα σφισὶ δῶκε Κρηνίων.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis.

ἐν τῇ ἡρωικῇ γενεαλογίᾳ.

Ελλήνων δ' ἐγένοντο θεμιστοπόλει βασιλῆον
Δωρὸς τε, Ἐξδός τε, κ' Αἰόλος ἵπποχάρις.
Αἰολίδαι δ' ἐχθρόντο θεμιστοπόλει βασιλῆες,
Κρηθεύς, ἠδ' Ἀθαμας, κ' Σίσυφον αἰολομητις,
Σαλμωνεύς τ' ἀδίκος, κ' ὑπέρθυμος Περίηρης.

80

71. Θεσάμηνον] Ad v. 824. Lib. I. Argonauticorum. Legitur Κλεαδαίμην in Ed. Stephani. Clericus.

72. Ενθ'] Ad v. 297. Lib. II. Argonauticorum. Clericus.

74. Αὐτὸς] Ad v. 757. Lib. I. Argonauticorum. Clericus.

75. Λαεῖς] Occurrit Lib. I. v. 456.

Sic explicatur à Scholiaste vox Λαεῖν. Παρὰ τὸ λίαν ἄγρως ἢ παρὰ τὸ λῶ τὸ δόλω πείνεται. Ησίοδος δὲ φησι — Λαεῖς ποί, τοῖς κατ' ὄψιν ἰδόν. *Frag. inedit. Rob.*

76. Νῆσον] Occurrit apud Scholiasten *Apollonii* Lib. IV. v. 892. Insula Sirenum intelligitur. Explicantur enim hi versus *Apollonii*.

Αἰψα

Omnis generis, quæ dici nequeunt, & eum deinde fefellerunt
Minervæ consilio.

Ex Eodem.

Theſſamenus sobolem Cleadæmi illustris.

Ex Eodem.

Tunc illi vovebant Æneio supremo.

Ex Eodem.

Æetes vero filius mortalibus illucentis Solis.

Ex Eodem.

Ipse autem in exundationibus fluvii à Jove delapsi.

Ex Eodem.

—— Delicatis pedibus.

Ex Eodem.

Insulam in ventosam, ubi iis dedit Saturnius.

*Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis,
in Heroum genealogia.*

Ab Hellene geniti sunt jus dicente rege

Dorusque, Xuthusque, & Æolus gaudens equis,

Æolidæ autem fuerunt jus dicentes reges,

Cretheus, & Athamas, & Sisyphus versutus,

Salmoneusque injustus, & superbus Perieres.

Αἴψα δὲ τῶν
καλῶν, ἀνδριμύτων τοῖσδε πατρὶ, ἔνθα Νηλεὺς
Σαρπητὸς σὺν τῷ Ἀγαμέμνῳ ———

Ἡκαλίστων Ἡλίδος ἕως ἐνκαίζοντι τῶν τῶν
ἑστ Σαρπητῶν. *Frag. inedit. Rob.*

77. Ἐλλως] Tres posteriores versus
invenio in Scholiaste Pindari ad Od. IV.
Pythiacorum. Duos priores quærentis,

apud Lycophronis Scholiasten, oculos
fugerunt. Interea non dubito quin le-
gendum sit, ut edidi, v. 2. Δῶρ non
Χῶρ, ut erat in Heinsianis Editionibus.
Crediderim etiam legendum Ἐλλως, hoc
est, ἰδ. Notum enim est hos fuisse Hel-
lenis filios. Vide *Apollodori Biblioth.*
Lib. I. Cap. VII. §. 2. *Clericus.*

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μὲν ἄρ' ἀγέλαο ἦλθε κόραξ ἱερῆς δ' ἀπὸ δαίτος
 Πυθῶ ἐς ἡραγέλω, καὶ ἔφρασεν ἔργ' αἰδήλα
 Φοίβω ἀκερσικόμῃ, ὅτε Ἰχὺς γῆμε Κόρωνιν,
 Εἰλαπύδης, Φλεγύαιο Διογνήτοιο θυγάτηρ. . .

85

Ex Eodem.

Τλώδ' Ἀμαρυγκείδης Ἰππόστρατο ὄζο Ἀρητο,
 Φυκτέως ἀγλαὸς υἱός, Ἐπειῶν ὄρχαμος ἀνδρῶν.

Ex Eodem.

Ἡδὲ δὲ οἱ καὶ θυμὸν δρίσῃ φαίνεται βελή,
 Αὐτὸν μὲν χέας. κρύψαι δ' ἀδόκητον * μάχμεθ' ἑν
 Καλλῷ, ἣν οἱ ἔτευξε περικλυτὸς ἀμφιγυῖς.
 Ὡς τὼ μασεύων οἶο καὶ Πήλιον αἰπὺ,
 Αἰψ' ὑπὸ Κενταύροισι ὀρεσκόοισι δαμείη.

90

Ex Eodem.

Αἴσωι, ὃς τέκε θ' υἱὸν Ἰάσωνα ποιμήνα λαῶν,
 Ὀν Χείρων θρέψεν ἐνὶ Πηλῷ ὑλήεντι.

Ex Eodem. ἐν ὑποθήκῃς.

Εὖ νύ τοι ἔχαστα μεταλλά * αἰεγενέτησι.

95

Ex Eodem.

Εἰ Δῆλῳ τότε περὶ ἔργῳ καὶ Ὀμηροῖ ἀοιδοῖ
 Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδῶν,

Ibid.] Aliter leguntur hi versus in Editione Clerici & aliorum,

Ἐλλῶν δ' ἐγένοντο δημοσπόλοι βασιλεῖς
 Δωρὸς τε, Πυθῶς τε, καὶ Αἰολοῖ ἱπποχάρμης.
 Αἰολίδαι δ' ἐγένοντο δημοσπόλοι βασιλεῖς
 Κρήνῃς, καὶ Ἀδαμῆς, καὶ Σίσυροῖ ἀιολομήτης,

Σαλμοντοῦ ἀδικοῦ, καὶ ὑπέρθυμος περὶ κλέ.

Recte, ut conjecerat Clericus legitur Ἐλλῶν non Ἐλλῶν, ut patet ex Lycophronis Scholiaste ad v. 284. Sed pro περὶ κλέ omnino legendum Πιερίης, qui, æque ac Salmoncus, testante Apollodoro erat

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Venit igitur illi nuncius corvus sacro à convivio,
 Pythonem in divinam, & dixit facta ignota
 Phoëbo intonso, Ichyn duxisse Coronidem,
 Ilatidem, Phegyæ Diogneti filiam.

Ex Eodem.

Hanc vero Amaryncides Hippostratus bellicosus,
 Rhyetei inclytus filius, Epeorum dux virorum.

Ex Eodem.

Hoc animo ejus optimum visum est consilium,
 Ipsum quidem retinere, occultare vero inexpectatum & gladium
 Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
 Ut hunc quærens solus per altum Pelium,
 Rursus à Centauris montanis domaretur.

Ex Eodem.

Æson, qui genuit filium Jafonem pastorem populorum,
 Quem Chiron nutriit in Pelio sylvofo.

Ex Eodem, in Monitis.

Recte hæc singula quærit immortalibus.

Ex Eodem.

In Delo primus ego & Homerus Poëtæ
 Canebamus, novis hymnis fuentes cantionem,

erat ex Æolidis. Male igitur apud *Scholiast. Lycophronis* secundo loco interfertur *Σαλμωεύς*, &c. *Rob.*

83. Τῇ [αφ] Est in Scholiis ad III. Pythiacorum. *Clericus.*

86. Τῷ δ' Est in Scholiis ad X. Olym-

piac. *Rob.*

95. Εἰς τῷ] In Scholiis ad VI. Pythiacorum, ubi profertur in *Χείρονος* *Προδίκων* quas *Ηρόδοτος* *ἀνὰ δία*. *Clericus.*

96. Εἰς Δῶλον] Occurrunt hi versus, excepto tertio, apud *Eustathium*. *Rob.*

95. H.

Φοῖβον Απόλλωνα χρυσάοργον, ὃν τέκε Λητώ.

Ex Eodem. ex τῇ Ἠοίῳ.

Ἡ οἷη Φθίη Χαρίτων ἀπὸ χαλῆς ἔχασσε
Πλωεῖς πρὶ ὕδαρ χαλῇ ναίεσκε Κυβέβη.

100

Ex Eodem, ex iisdem.

Ἡ οἷη Υἱὴ πυκνόφρων Μυκισοῖκῃ,
Ἡ τέκεν Εὐφημον Γαιόχῳ ἐννοσιγάμῳ,
Μιχθῆϊσ' ἐν Φιλόπῃ πολυχρῦσε Αφροδίτῃ.

Ex Eodem.

Ἡ δ' ὑποκυσταμένη τέκεν Αἰακὸν ἱπποχάρμῳ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἦεν πολυπράγῃς ἵκετο μέτρον,
Μῆν' ἐὼν ἤχαλλε, πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Οὔσι ἔσαν μύρμηκες ἐπιδράτῃ ἐνδοθι νῆες,
Τὲς ἀνδρας ποίησε, βαθυζώνης τε γυαῖνας.
Οἱ δὲ τοι παῖδ' ἔδωκεν ἑξέας ἀμφιελίσσαι,
Πρῶτοι δ' ἰσία γέντο νεῶς κυκλωπρώγιο.

105

110

Ex Eodem.

Ἡτοι ὁ μὲν Σῆρον, καὶ Ἀλάζογον ἡεῖς ἐσθλός.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἐστὶ τις Ἑλλοπὴ πολυλήϊος ἢ δ' αὖλῃμων,
Ἀφνειή μῆλ' οἰσὶ καὶ εἰσπόδεσσι βόεσσιν.
Ἐν δ' ἀνδρες ναίεσι πολύρριμες, πολυβῆται,
Πολλοὶ, ἀπειρέσιοι, Φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.

115

99. Ἡ οἷη Φθίη] Ad IV. Pythiacorum,
non procul ab initio. *Clericus.*

101. Ἡ οἷη Υἱὴ] Ad IV. Pythiacorum.
Clericus.

104. Ἡ δ' ὑποκυσταμένη] Legitur apud

Scholiasten Lycophronis p. 38. Edit.
Stephanicæ, ubi plura de hac fabula.

Clericus.

109. Οἱ δὲ] Nonnullis verbis mutatis
hi versus leguntur etiam apud *Pinda-*
rum

Phœbum Apollinem, qui habet aureum enfem, & quem peperit Latona.

Ex Eodem, ex Eæis.

Aut qualis Phthia habens formam à Gratiis

Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.

Ex Eodem, ex iisdem.

Aut qualis Hyria prudens Mecionice,

Quæ peperit Euphemum terræ domino & quassatori,

Mista concubitu aureæ Veneris.

Ex Eodem.

Hæc gravida facta peperit Æacum gaudentem equis.

Sed postquam juventutis amabilis attigit mensuram,

Solus cum esset, dolebat; pater vero hominum & Deorum

Quotquot erant formicæ, intra amabilem Insulam,

Eas viros fecit, & mulieres ampla cingula habentes.

Qui primum instruxerunt naves utrimque remis actas,

Et primi vela posuerunt navis nigram proram habentis.

Ex Eodem.

Ille quidem Serum, & Alazogum filios bonos.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Est quædam Ellopia dives segetum & pascuorum,

Abundans ovibus & bobus quibus pedes recurvi.

Inhabitantque eam viri habentes multos agnos, & boves,

Multi, innumeri, genera mortalium hominum.

nam in Olymp. n.

Οἱ δ' ἦτοι πρῶτον τιθεὶς νόμους ἀμφιγύας·
Πρῶτον δ' ἵστα δάσκειν γένος πηχὲς παντοπόρου. *Rob.*

III. Ητοι ὅ] Occurrit in Olymp. I.
Pater autem Seri erat Halirrothius testan-

te Scholiaste. Ην δὲ Σῆρος τῷ Ἀλκίροθι τῷ
Πατέρει καὶ Ἀλκίροθι. *Rob.*

III 2. Εστὶ τις Ἑλλοπία] Vide Scholiam
Sophoclis ad Trachinias p. 372. Ed. Ste-
phanicæ. *Clericus.*

Ενθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐρατῇ πεπόλισται.
 Τὼ δ' ὃ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρυσήλειον εἶδ'
 Τίμον ἀνθρώποις, ναῖον δ' ἐν πυθμῷ φηγεῖ.
 Εὐθεν ὅππῃ δουρίοις μαντεύματα πάντα φέρον'.
 Ος δὴ κείδι μολὼν θεὸν ἄμβροτον ὄξερεσιν
 Δῶρα φέρων ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

120

Ex Eodem.

Ἡ τέκεθ' Ερμῶνι δαεικλυτῷ Μενελάῳ,
 Οπλότατον δ' ἔτεκεν Νικῶσρατον ὅζον Ἀρηθ'.

Ex Eodem.

Ἰκέτο δ' εἰς Κρεῖοντα καὶ Ἡνιόχῳ.

Ex Æschyli Scholiaste.

Ἡ δ' ὑπακωσαμένη καλλίζων Στρατονίκη
 Εὖρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο φίλτατον υἱόν.
 Τῷ δ' ὑεῖς ἐχθρόντο Δηίων τε Κλύπιός τε,
 Τοξῶς τ' ἀντίθεο, ἥ δ' Ἰφίτη ὅζον Ἀρηθ'.
 Τὸς δ' ὃ μέθ' ὀπλοτάτῳ τέκετο ξανθὴν Ἰόλειαν
 Ἀντιόχην κρείσσεια, παλαιὸν γένος Αὔβολίδας.

125

130

Ex Athenæo. ἐν τῷ δευτέρῳ μιλαμποδίας.

—— τὰ δὲ Μάρης θοδὸς ἀγγέλῳ ἦλθε δι' οἴκου.

Πλήσας δ' ἀργύρεον σκύπφον φέρε, δῶκε δ' ἀνακτι.

Ex Eodem.

Καὶ τότε μάντις μὲ δεσμὸν βίβ' αἶνυτο χερσίν,
 Ἰφικλ' δ' ὅππῃ νῶτ' ἐπεμάχετο τῷ δ' ἐπόπιδεν
 Σκύπφον ἔχων ἐτέρη, ἐτέρη δ' οὐκ ἔπιδεν αἰείρας

135

131. Τῷ δὲ Μάρης] Priora duo fragmenta ex Athenæo

leguntur

Illic quædam Dodona in extremo tractu condita est.
 Hanc amat Jupiter, & suum oraculum esse
 Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.
 Hinc terrestribus vaticinia quælibet feruntur.
 Qui illuc profectus Deum immortalem interrogarit
 Dona ferens venerit cum bonis avibus.

Ex Eadem.

Quæ peperit Hermionen hasta inclyto Menelao,
 Minimum vero natu peperit Nicostratum Martium.

Ex Eodem.

Venit ad Creontem & Heniochen.

Ex Æschyli Scholiaste.

Gravida vero facta pulcre cincta Stratonice
 Eurytum domi peperit carissimum filium.
 Cujus filii fuerunt Deïon & Clytius,
 Sagittarius similis Diis, & Iphitus bellicosus,
 Post hosce vero minimam natu peperit Ioleam
 Antiope regina, priscum genus Aubolidæ.

Ex Athenæo, è secundo Melampodiæ.

—Huic Mares celer nuntius venit, per domum,
 Cum implevisset argenteum scyphum tulit, deditque Regi.

Ex Eodem.

Et tunc vates vinculum arcus sustulit manibus,
 Iphiclus vero ad humeros instabat ei, à tergo,
 Scyphum tenens altera manu, altera vero sceptrum tollens

Εστηκεν Φύλακος, ἢ ἐνὶ δμῳέσῃ εἶπε·

Apud Eundem. ἐκ τῆς Ἡοίας.

Οἷα Διώνυσος δῶκε ἀνδράσι χάριμα καὶ ἔχθρας,
 Οσὶς ἄδλω πίνῃ, οἷνθ' δὲ οἱ ἔπλετο μέγας,
 Σὺν δ' ὅ ποδας χεῖρας τε δέη, γλῶσσάιν τε νόον τε
 Δεσμοῖς ἀφράσους· φιλεῖ δὲ ἐμολυσσάμενος ὑπὸν.

140

Ex Eodem.

Τὰς δ' βροτοὶ καλέεσι Πελεΐαδας.

Ex Eodem.

Εὐρυγύης δ' ἐπὶ καὶ ἑσθ' Ἀθηναίων ἱεράων.

Ex Eodem.

Ἡδὲ γὰρ ἔσ' ἐν δαμῇ καὶ εἰλαπίνῃ τεγαλὴν
 Τέρπεσθ' μύθοισιν, ἐπὶ δαμὸς κορέσων.

Apud Stephanum. ἐν Διγίης δότιμα.

—— νήσῳ ἐν Ἀθαντίδι δῖν,

141

Τὴν περὶ Ἀθαντίδα κύκλησεν θεοὶ αἰὲν ἔοντες,
 Τὴν τότε ἐπώνυμον Εὐβοίαν βοὸς ὠνόμασε Ζεὺς.

Ex Suida.

Ἀλκίω μὲν γὰρ ἔδωκεν Ολύμπι' Αἰακίῳ,
 Νῆν δ' Ἀμυθονίδας, πλεῖστον δὲ πρὸς Ἀτρεΐδῃσιν.

Ex Eodem.

Εἵνεκα μαχλοσύνης συγρῆς τέρεν ὦλεται ἄνθρωπος.

150

137. Οἷα Διώνυσος] Est apud eundem Lib. X. p. 428, ubi multa in eandem sententiam. *Clericus.*

143. ΗΝ] Profertur ex Melampodia *Hesiodi, Athenæi* Lib. II. p. 40. *Clericus.*

145. Νήσῳ ἐν Ἀθαντίδι] *Stephanus* habet in voce *Αθαντίς*, ubi *Ab. Berkelius* ostendit legendum non ἐν Διγίης sed ἐν Αἰγίῳ Διγίης. De nominibus Eubœæ, ex Phœnicia Lingua, ea tradidit *Sam. Bochar-*

Stabat Phylacus, & inter famulos dixit.

Apud Eundem, ex Eois.

Qualia Dionysius dedit hominibus gaudium & inimicitiam,
Quisquis copiosè bibit, vinum vero est ei petulans,
Simulque manus & pedes vincit, linguamque & mentem
Vinculis quæ dici nequeunt, & eum amat mollis somnus.

Ex Eodem.

Quas mortales vocant Peleïadas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

Dulce enim est in convivio & in epulo florente
Recreari sermonibus, postquam convivio saturati sunt.

Apud Stephanum, è II. Ægina.

—— in divina Insula Abantide,

Quam prius Abantidem vocabant Dii æterni, &
Quam tunc à bove cognominatam Euboeam vocavit Jupiter.

Ex Suida.

Fortitudinem quidem dedit Jupiter Æacidis,
Sapientiam vero Amythaonidis, & divitias largitus est Atridis.

Ex Eodem.

Ob lasciviam odiosam tenerum (virginitatis) amiserunt florem.

Bochartus, Chanaan's Lib. I. c. 13. quæ ostendere queant quanti usus sit ea Lingua, ad Græciæ origines illustrandas.
Clericus.

150. *ling.*] Occurrit in voce Μαχλο-

οιν quam ita explicat Lexicographus
“ Καταφραση, παραφραση, Ηοδου & λεξις.
“ Αλυσ & οει & Περσευ διαφραση. Εινος
&c. *Fragm. Inedit. Rob.*

Ex Suida & Polybio.

Αἰακίδας πολέμῳ κεχαρηόσας ἢ τε δαυτί.

Ex Plutarcho.

— αἶτ' ἄλσασα καλὰ νέμοι),
Καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ πέισα ποιήεντα.

Ex Eodem.

Εννέα τοι ζῶντες γυνεὺς λαχέευσζα κορώνη
Ανδρῶν ἡρώωντων, ἔλαφθ' δέ τε τετρακόρωνθ'.
Τρεῖς δ' ἐλάφης ὁ κόραξ γηγάσκει· αὐτὰρ ὁ Φοῖνιξ
Εννέα τὲς κόρακας· δέκα δ' ἡμεῖς τὲς Φοίνικας
Νύμφαι εὐπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγίοχου.

155

Ex Eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔτερπεν ἔρωι Πανοπηίδος Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δ' ἔδεις ὅτι Πηχιδονίων ἀνθρώπων,
Ὅστις ἀν' εἰδέει Ζηνὸς νοδὸν Αἰγίοχου.

160

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς καὶ κοίρανος ὅστις
Αθανάτων· τοὶ δ' ἔτις ἐρήμειναι κρατὸς ἄλλῃ.

Ex Eodem.

Μισάων, αἶτ' ἀνδρα πολυφραδέοντα πηγεῖσι,
Θέσκελον, αὐδέοντα.

165

154. Εννέα τοι.] Apud Plutarchum de Oraculorum defectu p. 415. T. 2. exstant duo priora fragmenta Hesiodi, ubi & eorum interpretationem legere licebit. Compara etiam, si vacat aut lubet, trans-

lationem horum versuum, quæ exstat Eidyllio X. Ausonii, ad quem & Eliam Vinetum consule. Clericus.

Ibid.] Occurrit etiam hic versus apud Scholiasten Aristophanis ad Ovid. v. 610.

Ex Suida & Polybio.

Æacidas bello gaudentes ut convivio.

Ex Plutarcho.

— quæ nemora amœna habent

Et fontes fluviorum, & pascua herbida.

Ex Eodem.

Novem vivit ætates garrula cornix [nices;

Hominum qui juventute florent; cervus vero æquat quatuor cor-

Tres vero cervos æquans corvus senex fit; deinde Phoenix

Novem corvos æquat; nos vero decem Phœnices

Nymphæ cincinnatæ filia: Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Gravis enim cum atterebat amor Panopeïdis Æglæ.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo est terrestrium hominum,

Qui noverit mentem Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex & dominus est

Immortalium; tecum nemo alius de potentia certarit.

Ex Eodem.

Musarum quæ virum reddunt celebrem,

Divinum, vocalem.

Ad eundem respicit *Scholias* *Lycophronis* v. 794. cum dicit, Εἰς τὸν οὐρανὸν ἦν
 γαίης, καὶ Ἡρόδοτος, ὁ καὶ παλαιός. *Rob.*

159. Δεῖνός τις] In Vita Thesei p. 8.
 ubi, auctore *Herone* Megarensi, dicitur

Pisistratus hunc versum ex *Hesiodi* opo-
 ribus sustulisse. *Clericus.*

160. Μάγνη] Exstat *Stromate* V. p.
 610. & sequens fragmentum *Ibid.* p.
 603. *Clericus.*

168. Ζεὺς

Ex Eodem.

Ἡδὺ ᾧ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
 Ἀθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναργές.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ, εἴθε μοι * ἥσσω μὲ αἰῶνα βίοιο
 Ωφειλές δ' ἔναυ, καὶ αἴσια μῆδεα ἴδμεν
 Θνητοῖς ἀνθρώποις· νῦν δ' ὅκ' ἐμὲ τυτθὸν ἔπιας,
 Ὃς με μακρόν γε ἔσθλας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
 Ἐπὶ μ' ἔτι ζῶεν * ἡμεῖς μερόπων ἀνθρώπων.

170

Ex Eodem.

Τρεῖς μάλαρ Αἰακίδῃ, καὶ τετραῖκας Ὀδυσσεὺς Πηλεΐ,
 Ὃς τοῖς δ' ἐν μεγάροισι ἱερὸν λέχθ' ἐπιναβαίνεις.

Ex Eodem.

Οἴλω μὲ μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρεπ' ἀτὴρ,
 Τὰς δέκα δ' ἐμπύλησι γυνὴ τέρεπ' ἔσθλα νόημα.

175

Ex Eodem. ex t̃is Hērōikēs genealogias.

Ἡματι πᾶσι ὅτε τείχος εὐδμήτοιο πόληθ'
 Ὑψηλὸν ποίησε Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων.

Ex Eodem.

Χαίρετε Λυγκῆθ' ἡγετῆ —

Ex Athenagora.

— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε

180

Χώσατ', ἀπ' Οὐλύμπ' ᾧ βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ

168. Ζῷ πάτερ] Legitur p. 112. Ed.
 Pauli Stephani. *Clericus.*

175. Οἶνον μὲν] Citantur etiam hi ver-
 sus ab Apollodoro Bibl. Lib. III. Pesſime
 autem vertuntur in *Clerici* Editione

Quali sorte delectatur vir decem for-

tium

Tales decem implet mulier delectans
sapientia.

Primo enim scribitur οἶνον pro οἶνον. Per-
 peram etiam *delectans sapientia*. Quem,
 quæso, delectans? Quid deinde *sapien-*
tia?

Ex Eodem.

Dulce est resciscere quæ mortalibus constituerunt
Immortales malorum & bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Jupiter pater, utinam mihi minus spatium vitæ
Dedisses, & bona consilia scirem
Mortalibus hominibus: nunc vero me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitæ,
Septem me vivere ætates variæ loquentium hominum.

Ex eodem, in Epithalamio Pelei & Thetidis.

Ter beate Æacida, & quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

Ex Eodem.

Una sorte ex decem delectatur vir,
Decem vero implet mulier oblectans animum..

Ex Eodem.

Die illo quo murum bene fabricatæ urbis
Excelsum fecit Neptunus & Apollo.

Ex Eodem.

Salvete Lyncei genus

Ex Athenagora.

—— pater hominumque & Deorum

Iratus est, & ab Olympo jaculatus ardenti fulmine

ita? Nihil certe ad rem de qua agitur flem Lycophronis ad V. 393. Fragm. sapientia attinet. Omnino igitur vertendum Oblectans animum. Quo sensu Inedit. Rob.

usurpatur in ipso

177. Ημῶν] Occurrit apud Scholia.

179. Occurrit ad V. 1124. Fragm. Inedit. Rob.

180. Πᾶσι] In Legatione pro Christianis, paullo ante finem. Clericus.

183. Φαί-

Εκτανε Λητοΐδω, φίλον σὺν θυμὸν ὀρίων.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Φαισύλη ἡδὲ Κορωνίς, εὐσέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἡμερθέσσι καὶ Εὐδώρῃ τανύπεπλῳ,
Ἀς Υἱάδας χαλέεσσιν ἔπῃ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων.

185

Ex Etymologico.

Ὅπῃ κε χερσὶ λάβεσκεν, αἰδέελα πάντα πήθεσκεν.

Ex Eodem.

Βύβλόν τ' Αἰγύαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς κε πόλις ῥέζῃσι νόμῳ δὲ δεχαῖτο αἰετος.

Ex Scholiaste Theocriti.

— ὀλίγον δὲ εἴσεται κισυβίῳ.

Idem ad Id. XI.

Νήπιόν οὐς τὰ ἔτοιμα λιπὼν ἀνέτοιμα δώκε.

190

Ex Scholiaste Nicandri.

— χεὶρ πατεῖ κτίλον ἔμμεναι.

Ex Theone.

Καὶ τε διερχόμενον ἡπειγόμενον ὅς δ' ὀρέων ὥς.

Afrasius in III. Ethicorum Aristotelis.

Ὅτι τὸ πονηρὸς ὅτι ἔπιπτε τὰ πῆ) καὶ δυσυχὲς ἰκανὸς Ησίοδος

183. Φαισύλη] Ad Tom. 15. Φαιτομόων.
Morelianæ Edit. ubi de Hyadibus. *Clericus*.

186. Ὅπῃ] In voce αἰδέελα, seu col.
21. ubi postquam dixit Etymologici Au-
ctor αἰδέελα significare αἰετον, quamvis
apud *Nicandrum* contrario significatu
legatur, pro semper conspicuo, docet

hunc versum profudisse *Hesiodum* de
Autolyco furum nobilissimo, qui furaba-
tur equos, faciebatque ut alii videren-
tur, quia mutabat eorum colorem. Sed
potius inconspicuos reddidisse dicitur,
quos occultabat furto sublatos. *Clericus*.

Ibid.] Hic versus à Scholiaste *Lycophronis*

Occidit Letoidem, suam iram excitans.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Phæfyla & Coronis & bene cincta Cleea

• Phæoque amabilis & Eudora amplo peplo,

Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuisset, inconspicua omnia reddebat.

Ex Eodem.

Byblum & Anchialum & Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ut urbs faciat, lex antiqua optima est.

Ex Scholiaste Theocriti.

——parum sciet Cissybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata sectatur.

Ex Scholiaste Nicandri.

——oportet patri arietem esse.

Ex Theone.

Et transiens festinans est instar draconis.

Aspasius in III. Ethicorum.

Πονηρὸς poni pro laborioso & infelice ostendere potest Hesio-

phronis ad V. 344. sic citatur,

πάντα γὰρ ὅσα λείποναι εἰδὼς πάντα πείσεται.

Narratur autem ab eo Autolychi historia hoc modo. Ο Αὐτόλυκος κλεπτοσύνην πάν-

“ τας ὑφείκει· κλέπτων γὰρ πάντων ἴππους τε,

“ ἑβρῆς καὶ πρίμνις, τὰς σφραγίδας αὐτῶν με-

“ τειπνέει, καὶ δαίνεσθαι τὸς δασύτας αὐτῶν, ὡς

“ φησὶ καὶ Ἡρόδοτος. Σίσυφος δὲ μονοχέμῳ τυ-

“ πύματι τὸ τότε ὄνομα ἐγκατέστη τὰς οὐ-

“ ραυτῆς ζῶον ἰππῆος καὶ χελῆος, ἐπηρώσαν. Rob.

187. Βύβλον] In voce Βύβλος, seu col.

216. Clericus.

192. Καὶ τὸ ἀρχαῖον] Ad Tom. 6.

φαινομένην. Clericus.

πῶς αἵ ποιναι ἐν ταῖς μεγάλαις οἰαίαι, ἐν αἷς τὴν Ἀλκμήνην ποίῳν
(1. ποιῶ) πρὸς τὴν Ἡρακλέα λέγουσιν·

ὦ τέκνον· ἢ μάλα δὴ σε πονηρέστατον καὶ ἄριστον

Ζεὺς ἐτέκνωσε πατὴρ·

Καὶ πάλιν·

Τέκνον ἐμὸν αἰ μοῖραί σε πονηρέστατον καὶ ἄριστον.

195

Ex Scholiaste Euripidis.

— Τῇσι δὲ φιλομειδῆς Ἀφροδίτῃ

Ἡγάδῃ προσιδῶσα· χαλκὴν δὲ σφ' ἐμβαλε φήμην.

Ex Hierocratonis Lexico.

Ἐργα νέων, βελαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων.

Ex Eustratio.

Ἀργος ἀνυδρον ἐὼν Δαναὸς ποίησεν ἐνυδρον.

195. ὦ τέκνον] Duo priores versus ex *Eustratio*, Aristotelis Interprete, (non ex *Eustathio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) & quidem vitiosius fuerant prolati. Cetera fragmenta quædam harum rerum studiosi, quibus & otium & editionum commodiorum copia suppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare poenas negligentiae eorum, qui primi hæc fragmenta collegerunt. *Clericus.*

196. Τῇσι δὲ] Occurrunt in Scholiis ad Oresten v. 249.

Εὐφροσύνη ἔχου Τυδάρους εἰς τὴν πόλιν
Γένος θυγατρίαν, δυσχερὲς τ' ἐν Ἑλλάδι.

Insigne genuit Tyndarus ad vituperium
Genus filiarum, & infame per Græciam.

Ad quod sic Scholiastes. Σπέρματις φασί, ὡς θυγατρίς τοῖς τοῖς Τυδάρους Ἀφροδίτῃ ἐπιλάθεται. Ἡ δὲ θυγάτηρ ὀργισμένη, διότι τὴν καὶ περιλάμβανεν, καὶ λεγόμενος αὐτὴ τῆς θυγατρὸς ἐκπορεύεται.

T E A O Σ.

ΗΣΙΟ-

duſ, in magnis Ecceis, in quibus Alcmenam inducit dicentem Herculi :

O fili, ſane te laborioſiſſimum & optimum

Jupiter genuit pater.

Et iterum :

Parcæ te, ó fili, & laborioſiſſimum & optimum.

Ex Scholiaſte Euripidis.

—— Illis amans genitalia Venus

Irata eſt intuita ; malam autem iis inſecit famam.

Ex Harpocratiſ Lexico.

Opera ſunt juvenum, conſilia maturorum, preces vero ſenum.

Ex Euſtratio.

Argos quod erat ſine aqua Danaus reddidit aquoſum.

ον· ἔχει δὲ ἡ χεὶρ οὗτος·

Οὐκ οὐκ Τυτάρων ἔχον ἀπὸ τοῦ θεοῦ

Μίαν λάβειτο ἡποδὶς Κύπριδος·

Κόιν δὲ Τυτάρων κῆρας χαλασμένην

Διγὰμος τὴν καὶ περὶ αὐτὴν πῶς καὶ λυσιπτοῦρας.

καὶ Ἡρόδοτος, ut ſupra —

καὶ Ομήρου·

Ὡς δὲ Κλυταιμῆστρα λείπεισ' Αἰακίμηνον Διὸς

Αἰγίδα περικλυτὴν καὶ ἄλλοι χεῖρσ' ἀκροῖται,

Ὡς δ' Ἐλένη ἔχει λείας ἔσθλ' Ἐνδρ' Μενέλαον.

Hi autem Verſus non jam apud Homerum extant, ſed à Barnesio videntur pertinere ad V. 438. Odyſſ. λ. *Fragm. Inedit. Rob.*

198. Bgr.] Hunc Verſum, ex teſtimonio Hyperidis, *Heſiodo* attribuit Harpocratiſ. Τὸ καὶ Τυτάρων ἐν τῇ 197' Αὐτοῦ ἡσδὸς φησὶ εἶναι. Παροιμία τῆς οὖν ἢ ἀνέχεσθαι καὶ Λεωστάρων ὁ Γραμματικὸς οὗτος ἔχει. *Fragm. Inedit. Rob.*

F I N I S.

CONFIDENTIAL

MEMORANDUM FOR THE DIRECTOR, FBI

SUBJECT: [Illegible]

DATE: [Illegible]

TO: [Illegible]

FROM: [Illegible]

RE: [Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

[Illegible]

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ

Α Γ Ω Ν.

HOMERI & HESIODI

CERTAMEN.

CUM

PRÆLOQUIO & ANNOTATIONIBUS;

JOSUÆ BARNESII.

THE INDIAN
NATION

OF THE
NATION

OF THE
NATION

P R Æ L O Q U I U M

JOSUÆ BARNESII.

DE Hoc *Homeri*, & *Hesiodi* Certamine, nonnihil videtur congruum prælibare. *Varro* quidem apud *Gellium*, l. 3. c. 11. De *Homero* & *Hesiodo*, Non Dubium esse, ait, Quin aliquo tempore eodem vixerint, idque ex *Epigrammate* ostendi, quod in *Tripode* scriptum est, qui in Monte *Helicone*, ab *Hesiodo* positus traditur, Videtur hoc ipsum etiamnum extare, apud *Dionem* & *Antholog.* l. 3. fol. 270. *Ἡσίοδ' Μῦσης Ελικωνίῳ τόδ' ἀνέθηκεν, Τμῶν νικῆσας ἐν Καλλιῳδῇ ἦσαν Ὀμηρον.* Fertur & aliud *Epigramma*, quo memoratur, *Hesiodum* cum *Homero* aliquando Certasse, at non in *Chalcide*, quod aliud testatur, verum in *Delo*: & hi Versus ipsius *Hesiodi* nomine proferuntur.

* *Ἐν Δῆλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὀμηρος αἰδοὶ
Μέλψαμεν, ἐν ναρῶν ὕμνοις ῥάψαντες αἰδὸν,
φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσότονον· ὃν τότε Λητώ.*

Verum hoc Carmen nec Victum *Homerum*, nedum Contendisse memorat; at solummodo Utrosque *Apollinem* celebrasse. Extat quidem, apud ipsum *Hesiodum*, Locus, qui illum ad Exequias *Amphidamantis* Hymno Certasse, & Victoriā reportasse, Victoriæque Præmium, Tripodem; quem & *Musis* Dedicasse: at nihil ibi de Victo *Homero*; quæ res, si vera esset, majoris foret *Hesiodo* Gloriationis argumentum, *Oper. & Dier.* l. 2. v. 652.

*Ἐνθαδ' ἐγὼν, ἐπ' αἶθλα δαΐφρον' Ἀμφιδάμαντος,
Καλλιῳδα τ' ἰοσπύρου· καὶ ᾗ περὶ Φεαδμόνα πολλὰ
Ἀθλ' ἔθεσεν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθα με Φημι
Τμῶν νικῆσαντα Φέρει Τρίποδ' ὠτῶντα.
Τὸν μὲν ἐγὼ Μῦσης Ελικωνιάδος ἀνέθηκα·
Ἐνθα καὶ με πρῶτον λιγυρῆς ἐπέθεσεν αἰοιδῆς.*

* Duo Priores Versus apud *Eustath.* fol. 5. & *Scholiast.* fol. 5. & *Scholiast.* *Pindari*, ad *Nemæonic.* s. 2. Ultimus Versus additur his, in *Hesiodi Vita* à *Lillo Gyraldo* conscripta.
† Confer. *Hesiod. Theogon.* v. 22.

Plures tamen etiam Docti homines, nec heri illi, aut nudiustertius, hujus *Concertationis* meminerunt, quales sunt *Plutarchus*, *Symposiacus*, l. 5. Quæst. 2. & in Convivio *Septem Sapientum*, fol. 153. Item *Philostratus*, in *Heroicis*, *Libanius*; in *Socratis* Apologia, §. xxix. f. 633. *Joh. Tzetzes*, Prolegomenis ad *Hesiodum*, *Eustathius*, in Proœmio, fol. 3. lin. 47. cujus Verba mox proferenda, in Notis ad hoc *Certamen*. Præterea videtis *Jani Rutgersii* Varias Lectiones; *Danielis Heinsii* Introductionem ad *Hesiodum*, c. xviii. & *Erasmum* denique in Adagio *παῖδες ψῆφος* necnon *Johannis Alberti Fabricii*, Bibliothecæ *Græcæ*, 1 Volum. l. 2. c. 8. §. 2. fol. 370.

Nos nihil hic Disputamus, Utrum opus hoc sit *Genuinum*, an non; moneo tantum, Opus esse Prudentiæ plenum, & *Homeri* Famæ & Nomini destinatum; licet Illum exhibeat victum: nam id certe non sine *Judicium* Iniquitate, nec cum ullo *Hesiodi* Merito. Quod si post *Hadriani* Imperatoris tempora hoc, quod præ manibus habemus, sit scriptum; nihil tamen impedit, quin Res ipsa sit longe antiquior, & brevia illius Momenta diu ante sint hinc inde sparsa, & conservata; tum vero tandem collecta & Orbi Literato exhibita. Atque hæc de hac re sufficiant.

ΟΜΗΡΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ

Α Γ Ω Ν.

ΟΜΗΡΟΝ ἢ Ησίοδον, τὰς θειοτάτας Ποιητάς, πάν-
 τες ἄνθρωποι Πολίτας ἰδίαις εὐχῇ γενέας· ἄλλ' Ησίο-
 δος μὲν ἰδίαν ὀνομάσας πατρίδα, πάντας δὲ φιλονει-
 κίας ἀπῆλλαξεν, εἰπὼν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, [¹Κύμην Αἰολίδα προ-
 λιπὼν, ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν,]

^a Εἶσατο δ' ἄγχ' Ἐλικῶν, οἵζυρ' ἐνὶ κώμῃ,

Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, γέρει ἀργαλέῃ, ὅσδ' ἐποτ' ἐοδλῇ.

Ομηροῖν δ' πᾶσαι, ὡς ἐπείν, αἱ πόλεις, καὶ οἱ ἔποικοι αὐτῶν, ὅς-
 ῃ αὐτοῖς γεγενῆσθαι λέγουσι· ἢ ὡς οἱ γε Σμυρναῖοι, Μέλητος ὄν-

HOMERI ET HESIODI

CERTAMEN.

HOMERUM, & Hesiodum, Poetarum excellentissimos,
 omnes suos fuisse cives gloriantur. Hesiodus autem,
 sua patria nominata, omnem contentionem diremit,
 dicens de patre suo,

Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,

Ascra, hyeme malo, aestate autem molesto, nunquam bono.

Homerum autem omnes pene urbes, earumque coloni apud se
 natum affirmant: primi quidem Smyrnæi Meletis, patrii fluvii,

¹ Κύμην Αἰολίδα προλιπὼν,] ex ipso Hesiodo, v. 634. Voces, ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν, ad sensum sup-
 plendum, ὀφείλου.

^a Εἶσατο] γρ. κάσπετο, Hesiod. Ibid. v. 637.

Τα τὲ πρ' αὐτοῖς ποταμῶ, καὶ Κριθείδος Νύμφης, κεκληῖσθαι φα-
σι πρότερον, Μελεσιγένῃ ὕστερον μέντοι τυφλωθέντα, Ὀμηρον με-
τονομασθῆναι, ἀλλὰ τὸ πρ' αὐτοῖς ὅτι τῶν τοιούτων συνήθη προση-
γορίαν. Χῖοι δὲ πάλιν τεκμήρια φέρουσιν, ἴδιον ἐῖ) πολίτην ἱ αὐ-
τῶν, λέγοντες, καὶ προσιώζεσθαι πινὰς ἐκ τῆς γένεος αὐτῆς πρ' αὐτοῖς,
Ὀμηρείδας καλεσμένους. Κολοφώνιοι δὲ καὶ τόπον δεικνύουσιν, ἐν ᾧ
φασιν αὐτὸν γράμματα διδάσκοντα, τὸ Ποιήσεως ἀρχαῖσθαι, καὶ ποιῆ-
σαι πρῶτον τὸν Μαργίτην.

Περὶ δὲ τῶν Γονέων αὐτῶν πάλιν πολλὴ ἀμφωνία ὡς αὖ πᾶσιν ἔστιν.
Ελλάνικος μὲν γὰρ καὶ Κλεάνθης, ² πατέρας αὐτῶν Βίωνα λέγουσιν. Εὐ-
μάων δὲ, Μέλετα. Καλλικλῆς δὲ, ³ Δμασαγόραν. Δημόκριτος
δὲ Τροϊζώνην, Δαήμονα ἔμπορον. ἔνιοι δὲ, Ταμύραν. Αἰγύ-
πιοι δὲ, Μενέμαχον [τὸν] προγραμματέα. εἰσὶ δὲ, οἱ Τηλέ-
μαχον, τὸν Ὀδυσσεὺς μητέρα δὲ, οἱ μὲν, Μῆτην. ⁴ δὲ, Κρι-

& Critheidos Nymphæ filium fuisse, & exinde Melesigenem pri-
mo nominatum dicunt; deinde vero, cum cæcus factus esset, Ho-
meri nomen accepisse, quod quidem imponere visu privatis in ista
regione mos erat. Chii rursus argumenta adhibent quibus eum
civem esse suum evincant, dicentes, etiamnum apud se restare quos-
dam de genere ejus, Homeridas appellatos. Colophonii autem
vel locum ostentant, in quo dicunt eum, dum literas doceret,
Poesin primo attigisse, initio facto à poemate quod nuncupatur
ὁ Μαργίτης.

De parentibus autem ejus summa est apud omnes disceptatio.
Hellanicus quidem & Cleanthes dicunt patrem ejus Bionem fuisse;
Eumæon autem, Meletem; Callicles, Dmasagaram; Democritus
Troezenius, Dæmonem Mercatorem; Quidam vero, Tamyram;
Egyptii autem Menemachum illum scribam; Sunt etiam qui Tele-
machum Ulyssis filium. Matrem autem ejus, hi, Metin; hi, Cre-

1. Αὐτῶν] Addo.

2. Πατέρας αὐτῶν] Has voces recte additas
agnoscet, qui sequens τὸ μητέρα adverterit. I-
dem dicendum mox, ad τὸ, & similia, quæ

Uncinis inclusa videris.

3. Δμασαγόραν] Ita, pro δμασαγορ, ex Eu-
stathio. Vid. Not. in Τεχνικῇ, ad Odyss. μ'.
v. 63.

1. Θιμυτῶ]

Θηίδα· ④ δέ, *¹ Θειμιστῶ ④ ὃ, *² Εὐγναθῶ ἐνιοι ὃ Ἰθακησίαν
 πινὰ, ὑπὸ Φοινίκων ἀπεμποληθεῖσαν· ④ δέ, ² Καλλιόπην, τὴν
 Μῦσαν· πινὲς ὃ, Πολυχάστην, τὴν Νέστορος· Εξαλείψῃ ὃ, Μέλῃς·
 ὡς δέ πινὲς φασι, Μεληποτγένης· ὡς ὃ ἐνιοι, Αὐλήτιν ὀνομασθῆναι
 αὐτόν φασι· πινὲς, Ομηρεν, ἀλλὰ τὸ ἑ πατέρα αὐτοῦ ³ Ομηρεν δο-
 θῆναι ὑπὸ Κυπρίων Πέρσεως· ④ ὃ, ἀλλὰ τὸ πῆρωσιν τῶν ὀμμάτων·
 ὡς γὰρ τοῖς ⁴ Αἰολεῦσιν ἔτως ④ περὶ χαλῶν).

Ὅπως ὃ ἀκηκόαμεν, ὅτι ἔ⁵ θειοτάτης αὐτοκράτορος Ἀδριανῆς,
 εἰρημνίον ὑπὸ τῇ Πυθίᾳ περὶ Ομήρου, ἐκδοσόμεθα· τῷ γὰρ βασι-
 λέως πυδομένῃ, πότρε Ομηρεῖ, καὶ τίνῃ· ἀπεφοίβασε δι' ἑξαμέ-
 τρων τὸνδε τὸν τρόπον,

theida; hi, Themisto; hi, Eugnatho; aliqui vero Ithacensem
 quandam à Phænicibus, in servitutem venditam; alii Calliopen,
 Musam; alii Polycasten, Nestoris filiam. Vocabatur autem Me-
 les; vel, ut alii ferunt, Melesigenes; vel secundum nonnullos,
 Auletes; Aliqui vero Homerum nominatum prædicant, ex eo
 quod pater ejus in obsidem Persis à Cypriotis traditus fuerit; alii
 vero, ob cæcitatem; ita enim cæci ab Æolis vocantur.

Quod vero audivimus, Adrianum sc. divinum illum Impera-
 torem, Pythiam de Homero consuluisse, id exponemus. Cum
 enim rex ille interrogaret, qua patria, & patre natus fuerit Home-
 rus, hujusmodi responsum, versibus Hexametris comprehensum,
 tulit.

1. Θειμιστῶ] Ita, pro Θειμιστῶ, legendum Cen-
 seo, ut & Εὐγναθῶ, pro corrupto Εὐγναθῶ, cum
 illud ab αὐτῷ & γνάθῳ oriatur, συνάουμι τῇ καλ-
 λιστῇ, at hoc sit Μουσῆσσι potius, quam
 Νουμῆσσι.

2. * Καλλιόπην, τὴν Μῦσαν] Διόδοτος, γ. Ομηρεῖ, ὁ
 Πυθίᾳ, Μίλητος, ἔ⁵ ἐν Σμύρῃ ποταμῷ, καὶ Κερκυίδης·
 ὡς ὃ ἄλλοι, Ἀπύκων· καὶ Καλλιόπης, * Μύσης.

3. * Ομηρεν δοθῆναι] Διόδοτος, Ομηρεν, περὶ Θη-
 κιδῆ, ἰσχυροῦ, τὸ οἱ εἰρήνῃ διδόντες ἐπὶ συνηθείᾳ·
 Αἰλιανός, ὁ ὃ φησὶν ὅτι καὶ πάλιν, καὶ φίλος σύμβου-
 λον καὶ ὁμηρεν ὡς ποταμὸς καλεῖται τῇ ἰσχυρίᾳ αὐτοῦ. Ομη-
 ροῖ δὲ αὐτῷ, εἰ ἐπὶ συμβουλῇ διδόντες ὁμηρεν γὰρ, τὸ
 συμβουλεύειν. Οὐδὲν ποταμὸς ὃ, ὁμηρεν φασι, περὶ τοῖς ἄρ-

χάσις, λέγουσι, τὸ ἀπολαθῆναι τὰς ἐπὶ τῇ ἀκαλῇ τῶν
 ἀπολαθῆναι διδόντες, ἐπὶ τῇ Ομήρῳ φασὶ λέγουσι.
 Vid. ad Odyss. π' γ. 468. & Hesych. γ. Ομηρεῖ.

4. Αἰολεῦσιν εἰ περὶ, ὁμηρεν καλεῖται] Vid. Ety-
 molog. M. γ. Ομηρεῖ. Hujusmodi ineptias in E-
 tymologiis Græci suo more Commentu sunt,
 verè Originis ignari; nempe qui omnia ad
 suam Linguam referre solebant. Dixerunt ita-
 que, Ομηρεῖ, ὁ μὲν ὦν, & hinc, Homerus Cæcus.
 Hesych. Μίλητος, Ομηρεῖ ἰσχυροῦ καλεῖται τοφλῶς
 ὡς μὲν ἐπὶ τοῖς ἰσχυροῖς, ὁ ἀλλὰ τὸ ἰσχυρὸν ἰσχυρῶς.
 Verum ab Ομηρεῖ, Participio Ἑβραῖος, Verbi ἔ⁵
 ἄμαρ, ductam Vocem putant verisimilior
 nonnulli, ut alias probo.

228 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

Αγνώστῳ μ' ἔρεαι γενεὴν καὶ πατεῖδα γαῖαν
 Ἀμβροσίᾳ Σειρῆνῳ· ἔδος δ', Ἰθακήσιός ᾧ·
 Τηλέμαχῳ ᾧ πατὴρ, καὶ Ἰ Νεστορῆι ἠ' Ἐπικάστῃ·

Μήτηρ, ἣ μιν ἔτικτε βροτῶν πολὺ πάνσοφον ἄνδρα.

² Οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν, ἅψ' τε τὸν Πυθόμενον, καὶ τὸν Ἀποκλειόμενον· ἄλλως τὲ, ἔτιωσ τὴ ποιητῆ μεγαλοφυῶς τὸν παρπάτορα ἅψ' τῷ ἐπὶ δέδοξαχότος.

Εἴνοι ᾧ μὲν ἔν αὐτὸν παργενέεσσαν Ἡσιόδῳ φασὶν ^{ἔϊ}· τινὲς δ',
 νεώτερον καὶ συγγενῆ· ³ Ἀπόλλωνός φασι καὶ Θωώσης, τῆς Ποσειδῶ-
 νῳ, γενέσθαι Λίνον· Λίνα δ' ἔ, Πίερῳ· Πίερου δ' ἔ, καὶ Νύμφης
 Μεθώνης, Οἶα γερῶν· Οἶα γερῶν δ', καὶ Καλλιόπης, Ορφέα· Ορ-

Ignotum me percontaris genus, & patriam

Divini Seirenis: patria certe est Ithacensis.

Telemachus vero pater, & filia Nestoris Epicaſte

Mater, quæ eum peperit hominum longe sapientissimum.

Quibus omnino fides est adhibenda, & ejus gratia qui interrogavit, & ejus qui responsum dedit; præsertim vero cum ipse poeta (Ulysses) avum suum tam magnifice carminibus celebraverit.

Aliqui autem dicunt antiquiorem eum Hesiodo fuisse; nonnulli autem juniorem, & cognatum. Ab Apolline, ut dicunt, & Thooſa Neptuni filia, genitus erat Linus; à Lino Pierus; à Piero, & Nympha Methone Ocagrus; ab Oeagro, & Calliope Orpheus; ab

1. * Νεστὴρ Ἐπικάστῃ] Nestoris filia Nomen, Πολυκῆστῃ, Hesiodo, Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔκκεν ἰούκωντος Πολυκῆστῃ, Νέστῳ δ' ἰπλοπότη κῆρη Νηληϊάδα, Περσέϊππῳ, μυχθεῖσσι ἅψ' ἡγεσίου Αφροδίτῃ. Suidas, v. Ομηρῳ. Κατὰ δὲ ἄλλους, Τηλεμάχῳ, ἔ Οδυσσεύῳ, καὶ Πολυκῆστῃ, ἔ Νέστῳ. Adeo & Suidas videtur ad hoc Oraculum respexisse.

2. Οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν] Hinc apparet, Auctorem hujus Certaminis Eihmicum fuisse, cum hæc scriberet; quod Adriano Imperatori & Pythio Dæmoni tantopere fidendum putaret. At si Pythius verè locutus, quomodo hoc Hesiodo ignotum; qui Telemachi & Polycæ-

ſta non nisi unum memorat filium, Perſepolin?

3. * Ἀπιδάσιος φασι, καὶ Θωώσης, ἔ Ποσειδῶνῳ Ἡσιόδῳ Λίνῳ] Suidas paulo aliter hanc Genealogiam deducit, v. Ομηρῳ. Επὶ δ' ἔ ἔ γένος πῆρε κατὰ τὴ ἰσχυρῶν Ἰάκωβῳ, αὐτῇ, Αἰδύσης Θεόδοτος, Λίνῳ· τῷ δ' Πίερῳ· τῷ δ' Οἶα γερῶν· τῷ δ' Ορφέος· τῷ δ' Δρύς· τῷ δ' Εὐκλείῳ (ita lego, pro Εὐκλείῳ) τῷ δ' Ἰδμῶνιδος· τῷ δ' Φιλοτίμης· τῷ δ' Εὐφροῦ· τῷ δ' Επικραδῆς· τῷ δ' Μελάντι· τῷ δ' Απιδάσι· (Ita pro Απιδάσι) τῷ δ' Μαίαν· ἔς ἄλθῃ ἄμῃ τῇς Ἀμφόστῃς ἰς Σμύρῳ, καὶ γήρεος Εὐμῆτος, τῷ Εὐκλείῳ, τῷ Μησσίγῳ, ἰπποῖσι Ομηρῳ.

a Γε. Πολυκῆστῃ, Hesiod. Vid. Not.

1. Τῆς.

φέας ὃ, ^a Οἰτην· τῆ ὃ, Αἰμονίδην· τῆ ὃ, Φιλοτέρπην· τῆ ὃ, Εὐ-
φημον· τῆ ὃ, Επιφράδην· τῆ ὃ, Μελάνωπον· τέτε ὃ, Δῖον καὶ
Ἀπέλλαιον· Δίε ὃ καὶ Πυκμιδήε, τῆς Ἀπόλλωνος θυγατρὸς, Ἡσίο-
δον καὶ Πέρσην· Πέρσε ὃ, Μαίονα· Μαίονος ὃ θυγατρὸς [τῆ ¹ Κρι-
θίδος] ὃ Μέλετ· τῆ ποταμῶ, Ομηρον.

Τινὲς ὃ συνακμάσκει φασὶν αὐτὰς ὥς ἐ ἀγωνίσασθαι ὁμόσε, ἐν
Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας· ποιήσαντα γὰρ τὴν Μαργίτην Ομηρον, πει-
χάσαι καὶ πόλεις ῥαψωδῶντα· ἐλθόντα ὃ ἐ εἰς Δελφούς, πρὸς τῆς
πατρίδος αὐτῆς πυθαίνεσθαι, τίς εἴη· τὴν ὃ Πυθίαν ἐπεῖν,

² Ἔστιν Ἰ· νῆσος, μητρὸς πατρίς· ἢ σε Θανόντα.

Δέξῃ· ἀλλὰ ³ νέων παίδων αἰνιγμα φυλάξαι.

Τὸν ὃ, ἀκέσαντα, πείθεισθαι μὴ τὴν εἰς Ἴον ἀφίξιν, ἀγατεῖν.

Orpheo Ortes; ab eo Harmonides; ab eo Philoterpes; ab eo Eu-
phemus; ab eo Epiphrades; ab eo Melanopus; ab eo Dios, &
Apellæus; à Dio vero, & Pycimede, Apollinis Filia, Hesiodus &
Perfes; à Perse Mæon; à [Chritheide] vero Mæonis filia, & Melete,
fluvio, Homerus.

Aliqui autem eos una floruisse dicunt, simulque certasse Aulide
in Boeotia. Homerum enim, cum poema suum, Margitem, com-
posuisset, id canentem urbes circumisse; cum Delphos vero
advenisset, de patria sua percontatum, quænam esset; Pythiam
autem respondisse,

Est Ios insula, matris patria, que te mortuum

Accipiet; sed juvenum ænigma cave.

Eum autem, hoc audito responso, in Ion noluisse proficisci, sed

1. Τῆς Κριθίδος] Has Voces restituo, ex Hi-
storia.

2. Ἔστιν Ἰ· νῆσος] Hoc Oraculum extat in
Plutarchi Vita Homeri; ubi & aliud Oraculum
Prolixius; item Pausania, Phocic. c. 24. Plin-
nius, l. 4. c. 12. Ios, Homeri sepulcro nobili-
tata.

3. Νέων παίδων αἰνιγμα φυλάξαι] De hac re,
Herodes. in Homeri Vita, & ab illo alii, nec

non aliud Oraculum, apud Plutarch. & Euseb.

Εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον πλεονέσκει βίαιος,

Εὐτ' ἂν λάτῃ γλώσσης πάλαι μὴ γινῶς ἱπποκρίτης.

Δυσχερὲς ἀποκρίσας λόγους ἀντιφρόν ὄμιλον.

Suidas tamen negat illum, ex dolore ob æni-
gmatis perplexitatem concepto, fato concess-
isse: res enim erat ludicra, sed ex morbo,
ἐξ ἀδινείας· ἢ πικρὸν τὸ μὴ γινῶσθαι τὸ πικρὸν τὸ πάλαι
λαχθῆναι ἀντιφρόν ὄμιλον.

230 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

δὲ πῶς τὴν ἐκεῖ χώραν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Γανύκτωρ
 ἱ Ἐπιτάφιον τῷ πατρὸς Ἀμφιδάμαντος, βασιλέως Εὐβοίας, ἑπι-
 τελῶν, πάντας τὰς ἐπισημὰς ἀνδρας, ἔ μόνον ῥώμῃ, καὶ τάχῃ, ἀλλὰ
 καὶ σοφίᾳ, ἔπι τὴν Ἀγῶνα, μεγάλας δωρεῖς τιμῶν, συνεχάλεσε· καὶ
 ἔτοι ἔν τῇ τύχῃ, ὡς φασί, συμβαλόντες ἀλλήλοις, ἦλθον εἰς τὴν
 Χαλκίδα, Ομηροῦ τε ἔ Ησίοδος.

Τῷ δὲ Ἀγῶνι ἄλλοι τε πῖνές τῶν ἐπισημῶν Καλκιδέων ἐκα-
 θεζοντο Κεῖται, ἔ μετ' αὐτῶν Πανοίδης, ἀδελφὸς ὢν τῷ τετελευ-
 τηκότῃ ἀμφοτέρων δὲ τῷ Ποιητῶν θαυμαστῶς ἀγωνισαμένων, ² νι-
 κῆσά φασί τὴν Ησίοδον τὴν τρέπον τῶτον· παρελθόντα γὰρ εἰς τὸ μέ-

in illa regione commoratum. Hoc vero tempore Ganyctor fune-
 bres ludos patri suo Amphidamanti, Eubœæ regi, instituens, om-
 nes non robore solum & velocitate, sed sapientia etiam præcel-
 lentes viros, magnis præmiis ad certamen invitabat: Illi autem for-
 tuito, ut dicunt, sibi invicem obvii Chalcida venerunt, Homerus,
 & Hesiodus.

Certaminis autem Judices constituebantur aliqui maxime con-
 spicui ἐ Calcidensibus viri, & inter eos Panoedes, defuncti regis
 frater; & utroque poeta admirabiliter certante, Hesiodum tandem
 hoc modo vicisse dicunt: In medium enim prodeuntem quæstio-

1. *Επιτάφιον*] Subaudi ἀγῶνα. Mos peranti-
 quus ad Regum, aut Principum Funera, Cer-
 tare; ut ex *Homero* constat, qui de *Euryalo*,
Iliad. ψ. v. 679. Οἱ ποτὶ Θιόας ἦλθι, δίδυπότος
 Οιδιπόδου, Ες ταῖφον. Tale Certamen & ipse de-
 scribit, ad *Patrocli* funus, ψ. v. 258. &c. —
 & ad ipsius *Achillis*, *Odys.* α. v. 87. excepto,
 quod Ingeniorum Certamen, Decorum memor,
 ibi omittat, nempe inter *Αἰτιαίους*; licet alias
 & ipse etiam hujus rei meminerit, *viz.* *Hymn.*
Apoll. 149. v. Οἱ δὲ σὺ πρὸς γὰρ τί, καὶ ἀρχαῖον, καὶ
 ἀειδῶν, Μισσαίμωροι τέρκυσσι, ὅταν σὺ σπονδῶν ἀγῶνα. Inter
 Veteres etiam nostros *Brillantes*, Ingenio-
 rum Certamina fuerunt celebrata, Præmiis
 additis ingentibus, qualia *Aureæ*, aut *Argen-
 τεæ*, *Citharæ*, &c. ut *Seldenus* noster, ad *Dray-
 tonii*, *Polyolbion*, fol. 67. Vid. quæ Nos ad
Anacreon, v. 855. & v. 992.

2. *Νικῆσά φασί τὴν Ησίοδον τὴν τρέπον τῶτον*] Cum
 ergo *Hesiodo* *Victoria* non jure sit data, quod
 & *Auctor Certaminis* agnoscit, & res ipsa *Legen-
 tibus* sit manifesta, non erat, ut *Eustathius* ita
 loqueretur, Εἰ δὲ ἔμελλεν *Ομηρὸς* *Ησίοδον*, τῷ *Αρ-
 κείῳ*, καὶ ἡττήθη, ὡς φασὶ τῶν *Ομηρίδων*, καὶ λί-
 γων *Ζητητῶν* ἐν τοῖς αἰς τῷτο γράψασιν, ἐν οἷς ἐκκεν-
 ται ἐν ταῖς τῷ *Βελλοῖ*. Multo minus, ut *Johan-
 nes Albertus Fabricius*, *Vir infinitæ Lestionis*,
Viceris itaque *Homerum*, *ætate prævalens*, *viceris*,
 inquam, *Homerum*, *illum celebratissimum*, *Hesio-
 dus florens adhuc ætatis*; ut *Æschylus senex victus*
 est à puero *Sophocle*. Dicendum potius, *Victus*
 est, non *judicio*, sed *præjudicio*; non *jure*, sed *injuri-
 a*; non *Ingenio*, sed *Frande*; non *Rei merito*, sed
Judicium Ignorantia, aut *Malevolentia*; quale *judi-
 cium* haud raro subisse *summos Viros* constat.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ. 231

σον πυνθάνεσθαι ὅς Ομήρεα καθ' ἐν ἑκάστῳ· τ' ὃ Ομηροὶ λυποκρίνασθαι·
Φησὶν ἔν Ησίοδος,

Υἱὲ Μέλινθε, Ομηρε, Θεῶν ἀπο μύθεα εἰδὼς,

Εἰπ' ἄγε μοὶ πάμπρωτα, τί φέρεται τὸν ἔστι βροτοῖσιν;

Ομηρος, ^a Ἀρχὴν ἤ μὴ φῦναι ὅππῃ θοοίοισιν ἄριστον

Φύντα δ', ὅπως ὥκιστα πύλας αἰδαο πεῖσσαι.

Ησίοδος τοδεύτερον,

Εἰπ' ἄγε μοὶ καὶ τῷτο, Θεοῖς ἐπέεκελ' Ομηρε,

Τί ^b θνητοῖσιν ἄριστον οἶεαι ἐν φρεσὶν εἶναι;

Ο ὃ Ομηρε,

^c Ὅπποταν εὐφροσύνη ἤ ἔχη καὶ δῆμον ἅπαντα·

Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκκάζωνται αἰοδῶ,

Ημενοὶ ἐξείης· ὧδ' αὖ δὲ πλήθωσι τράπεζαι

Σίτε καὶ κρειῶν· μέθυ δ' ἐκ κρητῆρ' ἀφύσσων

Οἶνοχό' φορέησι, καὶ ἐγχέειν δεπάεσσι·

nes feriatim Homero proposuisse, Homerum autem respondisse :

Dicit igitur Hesiodus,

Fili Meletis, Homere, qui à Diis sapientiam obtinuisti,

Age, dic mihi primum, quid optimum sit mortalibus?

Homerus, *Primum quidem non nasci mortalibus est optimum;*

Natum vero, quam primum Orci-portas transire.

Secunda vice Hesiodus,

Age dic mihi & hoc, Diis similis Homere,

Quid mortalibus (dum vivant) existimas optimum esse?

Homerus,

Quoties letitia quidem detineat populum universum,

Convivantesque per domum audiant cantorem,

Sedentes ordine; juxta itidem impleantur mensæ

Pane, & carnibus; vinumque ex cratere hauriens

Pincerna adferat, & infundat poculis:

^a Ita Salomon. Proverb. c. 7. v. 1. *Dies Mortis potior Die Nativitatis.* ^b Hoc est, Dum in hac Misera degunt Vita. ^c Odyss. i. v. 6. Ubi totus fere hic locus. Et ibi v. 3. accedit huic etiam loco Salomonis suffragium. ^a Hæc

Τὸ π μοὶ χάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἶδεται ^{τῷ} εἶ).

Ρηθέντων δ' ἔτι ^{τῷ} ἐπῶν, ἔτω σφοδρῶς φασὶ θαυμασθῆναι ὑπὸ ^{τῷ} ἑλλήνων τὰ ἔπη, ὥστε χρυσὸς αὐτὸς σίχας πωροσάγορευθῆναι καὶ ἐπὶ καὶ νῦν, ἐν ταῖς κοιναῖς θυσίαις πρὸς τὸ δειπνῶν καὶ σπονδῶν πωροσάγεσθαι πάντας.

Ὁ δ' Ἡσίοδος, ἀχθεθεὶς ἐπὶ τῇ Ομήρου εὐημερίᾳ, ἐπὶ τῷ ^{τῷ} δόπρῳ ὤρεμυσεν ἐπερώτησιν, καὶ φησὶ τέσδε τὰς σίχας,

^a Μῆσ', ἄγε μοὶ τὰ τ' ἐόντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸς τ' ἐόντα,

Τῶν μὲ μὴδὲν αἶδε· σὺ δὲ ἄλλης μνήσῃ αἰοιδῆς.

Ὁ δὲ Ομηροῦ, βεβλόμενον ἀκολούθως τὸ ἀπορρῆν λῦσαι, φησὶν,

^b Οὐδέποτε ἄμφι Διὸς τύμβω ^c κρηναρήποδες ἵπποι

Αἰμάτα ^d συντρέψουσιν, ^e ἐρίζοντες πρὸς νίκης.

Καλῶς δὲ καὶ ἐν τέτοις ἀπαντήσαντος, ἐπὶ ταῖς ἀμφιβόλαις γνώμας ὤρεμυσεν ὁ Ἡσίοδος, καὶ πλείονας σίχους λέγων, ἤξιε καὶ

Hoc quidem mihi pulcherrimum in mente videtur esse.

His vero recitatis carminibus, adeo vehementer omnes Græcos ea admiratos fuisse dicunt, ut exinde aurea carmina nominarentur; & his etiam temporibus in publicis sacrificiis pro communi precationis formula ante cænas, & libationes usurpentur.

Hesiodus autem, Homeri famam ægre ferens, ad intricatas deinde quæstiones pergit, & hos versus recitat,

Musa, age, mihi præsentia, futura, & præterita,

Eorum nihil cane; tu vero aliam profer cantilenam.

Homerus vero carmine consequente difficultatem solvere cupiens dicit,

Nunquam circa Jovis tumultum sonipedes equi

Currus collident, contententes pro victoria.

His igitur pulchre expeditis, ad ambiguas sententias processit Hesiodus, & plures versus recitaturus voluit ut eorum singulis, alii

^a Hæc Homero male tribuit Lil. Gyrald. in Hesiod. Vna. ^b Ut hæc, Hesiodo. ^c Γρ. κρηναρήποδες. ^d Γρ. Συντρέψουσιν. ^e Γρ. Επιδόμουν. Lil. Gyrald.

ἔνα ἔχασον συμφώνως ἀποκρίνασθαι τῷ Ὀμηρον· ἔστι ὃ μὲν παλαιότερος Ἡσιόδου· ὁ δὲ ἔξῃς, Ὀμήρου· ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπὸ δύο στίχων τῷ ἐπερώτησιν ποιούμεεν τῷ Ἡσιόδου.

Ἡσιόδου, Δείπνον ἔπειθ' εἴλοντο βοῶν κρέα, καὶ αὐχένας ἵππων

Ὀμηρος, Ἐκλυνον ἰδρώσοντας· ἐπεὶ πολέμοιο κορέσθην.

Ἡσιόδου, Καὶ Φρύγες, οἱ πάντων ἀνδρῶν ἐπὶ νηυσὶν ἀριστοί

Ὀμηρος, Ἀνδρασι ληϊστῆσιν ἐπ' ἀκτῆς δόρυπον ἐλέσθαι.

Ἡσιόδου, Ἡρακλῆς ἀπέλυσεν ἀπ' ὤμων χαμπύλα τόξα,

Ὀμηρος, Χερσὶ βαλὼν ἰοῖσιν ὅλων καὶ Φῦλα γηράντων.

Ἡσιόδου, Οὗτος ἀνὴρ ἀνδρὸς τ' ἀγαθῆς, καὶ ἀνάλκιδος ὄντι

Ὀμηρος, Μητρὸς· ἐπεὶ πόλεμος χαλεπὸς πάσῃσι γυναιξίν.

Ἡσιόδου, Οὐτ' ἄρα σοὶ γε πατὴρ ἐμέγῃ καὶ πότνια μήτηρ

Ὀμηρος, Σῶμα τόγ' ἐσπείραντο ἀπὸ χερσέων Ἀφροδίτῃ.

Ἡσιόδου, Αὐτὰρ ἐπεὶ δμῆθι γάμῳ, Ἀρετῆς ἰοχέαιρα

Ὀμηρος, Καλλιστῷ κατέπεφνε ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο.

post alium, Homerus congruenter responderet. Prior igitur est Hesiodi, posterior Homeri; aliquando tamen duobus versibus quaestionem suam proponit Hesiodus.

Hesiodus, *Canabant deinde boum carnem, & cervices equorum*

Homerus, *Solvebant sudantes, postquam bello satiati sunt.*

Hesiodus, *Et Phryges, qui omnium hominum in navibus optimi sunt,*

Homerus, *Cum viris praedonibus qui in litore canam sumant.*

Hesiodus, *Hercules solvit ab humeris curvum arcum,*

Homerus, *Manibus jaculans sagittis universorum per gentes Gigantum.*

Hesiodus, *Hic vir à patre bono, & imbelli est*

Homerus, *Matre; quoniam bellum grave est omnibus feminis.*

Hesiodus, *Neque sane tibi pater mixtus, & veneranda mater*

Homerus, *Corpus hocce seminarunt per auream Venerem.*

Hesiodus, *Sed postquam subiecta esset nuptiis, Diana sagittis gaudens*

Homerus, *Callisto interfecit argenteo arcu.*

234 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

Ησίοδος, Ως ^α ἢ δάηνυντο πανήμεροι, εὐδὲν ἔχοντες
 Ομηρος, Οἶχον· ἀλλὰ παρῆχεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.
 Ησίοδος, Δείπνον δειπνήσαντες, ἐνὶ σποδῷ αἰθαλέωσιν
 Ομηρος, Σύλλεγον ὅσα λαοὶ βοὸς κατατεθνεῶτες.
 Ησίοδος, Καὶ ¹ τότε Ζεὺς ἐλέαιρε, τέρεν κτ' δάκρυα εἶδων,
 Ομηρος, Παιδὸς ὑπὸ θυμῷ Σαρπηδὸν ^β ἀντήθεο.
 Ησίοδος, Ἡμεῖς δ' ἀμπεδίον ^α Σιμόντιον ἥμενοι ^β οὕτως,
 Ομηρος, Νύκτα φυλασσόμεθα, Τρώων πόλιν ἐσσοράντες.
 Ησίοδος, Ἰομῆρ ἐκ νηῶν ὁδὸν, ἀμφ' ὁμοισιν ἔχοντες
 Ομηρος, Φάσγανον κωπύεντα, καὶ αἰχμῆας δουλιχαύλας·
 Ησίοδος, Δὴ τότε ἀεζήτες κῆρυγι χεῖρας θαλάσσης
 Ομηρος, Ἀσμενοι ἐσσυμένως τε ^γ ἀπείρυξ ὠκύαλον ^δ νηῶν.
 Ησίοδος, Κολχίδ' ἐπειθ' ἵκοντο, καὶ Αἰήτιον βασιλῆα
 Ομηρος, Φύγον· ἐπεὶ γίγνωσκον ἀνέσιον ἢ δ' ἀθέμειον.

Hesiodus, Sic illi epulabantur per totum diem, nihil habentes
 Homerus, Domo petitum; sed præbuit rex virorum Agamemnon.
 Hesiodus, Cenam capientes, in cinere ardente
 Homerus, Collegerunt ossa alba bovis mortui.
 Hesiodus, Et tunc Jupiter miseratus est, teneras lachrymas demittens,
 Homerus, Ob filium magnanimum Sarpedona divinum.
 Hesiodus, Nos vero per campum Simoisium sedentes hoc modo
 Homerus, Per noctem excubias egimus, Trojanorum urbem intuentes.
 Hesiodus, Profecti sumus ex navibus viam, circa humeros habentes
 Homerus, Enses capulis aptatos, & spicula longa.
 Hesiodus, Tunc primarii juvenes manibus de mari
 Homerus, Alacres, & propere detraxerunt velocem navem.
 Hesiodus, Colchida deinde profecti sunt, & Aeten Regem
 Homerus, Fugerunt, quoniam noverunt eum inhospitalem, & injustum.

¹ Hoc Tetraſtichon substituo, pro Veteri Disticho, quod sic olim se habebat, Hesiodus, Παιδὸς ὑπὸ θυμῷ, Σαρπηδὸν ἀντήθεο, Homerus, Ἡμεῖς

δ' ἀμπεδίον Σιμόντιον ἥμενοι αὐτός, cujus Distichi, sic se habentis, qui Mentem potest assequi, is Meo Tetraſticho rejecto, solus fruatur.

α καὶ τὸ Σιμόντιον. β αὐτός. γ ἀπείρυξαι. δ καὶ ταῦτα.

α καὶ αὐτός.

Ησίοδος, Αὐτὰρ ἐπεὶ ἀπέσιάν τε καὶ ἔκπιον· οἶδμα θαλάσσης

Ομηρος, Πομποποιεῖν ἡμελλον εὐατέλων ἐπὶ νηῶν.

Ησίοδος, Τοῖσιν δ' Ἀτρείδης μεγάλ' ὄχετο πᾶσιν, ὀλέας

Ομηρος, Μὴδέ ποτ' ἐν πόντῳ· καὶ φωνήσας ἔπος ἤδα,

Ησίοδος, Εἰδίετ' ὦ ξένοι, καὶ πίνετε· μὴδὲ τις ὑμέων

Ομηρος, Οἴχαδε νοσήσεις, φίλην ἔς πατρίδα γαῖαν,

Πημανθής· ἀλλ' αὖθις ἀπήμονες οἴχαδ' ἴκοιθε.

Πρὸς ταῦτα δὲ πάντα τῷ Ομήρῳ χαλῶς ἀπαντήσονται, πάλιν

• Φησὶν Ησίοδος,

Τὸτό π' ἤ μοι μένον ^a ἐιερθμύῳ καταλέξον.

Πόσσοι ἄμ' Ἀτρείδῃσιν ἐς Ἴλιον ἦλθον Ἀχαιοί;

Ο ὅς Ομηρος λογιστικῆ ἀσθένειαν ἀποκρίνεται ἔτις,

Πεντήκοντ' ἦν ^b πυρὸς Ἐχάρα· ἐν ᾧ ἐχάσθη

Πεντήκοντ' Ὀβελί· ὧς δὲ Κρέα πεντήκοντα·

Τεῖς δὲ πρηνόσοι ὧς ἐν κρέας ἦν Ἀχαιοί.

Hesiodus, Sed postquam libassent, & bibissent, fluctus maris

Homerus, Transitori erant bene transitis aptatis navibus.

Hesiodus, Illis autem Atrides magnopere precatus est omnibus, ut perirent

Homerus, Nunquam in ponto; & sic locutus est,

Hesiodus, Edite, o hospites, & bibite; neque quis vestrum

Homerus, Domum redeat in charam patriam terram,

Vulneratus; sed illæsi domum revertamini.

Ad hæc autem omnia pulchre Homero respondente, rursus dixit Hesiodus,

Hoc mihi solum percontanti narres,

Quot cum Atrides Trojam venerunt Achivi?

Homerus vero per Arithmeticum Problema ita respondit,

Quinquaginta erant ignis foci; in singulis vero

50 Obeli; circum eos carnes 50:

900 autem circa singulas carnes erant Achivi.

^a 25. ἀπρημύ. ^b Vid. ad Illad. κ'. v. 418.

236 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ:

Τὸτο ὃ εὐρίσκεται πλῆθος ἄπιστον· τῶν γὰρ Εξαεῶν ἑσῶν πενήκοντα, Οβελίσχοι γίνονται πεντακόσιοι, καὶ χιλιάδες δύο· Κρεῶν δὲ δεκάδύο μυριάδες, πεντακισχίλιοι, [τετρακόσιοι, καὶ πενήκοντα.]

Κατὰ πάντα δὲ τῷ Ομήρῳ ὑπερεῖνται, φθονῶν ὁ Ησίοδος ἀρχεται πάλιν,

Υἱὲ Μέλητος, Ομηρ', εἶπε τιμῶσί σε Μῆσαι,
Ὡς λόγος, ὑψίστιο Διὸς μεγάλῳ θυγατρὲς,
Λέξον μέτρω^a ἀναρμόζων, ὅ, π δὴ θνητοῖσι
Κάλλισόν τε καὶ ἔχθισον ποθέω γὰρ ἀκῆσαι.

Ὁ δὲ φησὶν Ομηρῷ,

Ησίοδ', ἔκχονε Δίε, ἐκόντα μὲ ταῦτα κελεύεις
^b Εἰπέμεν· αὐτὰρ ἐγὼ μάλα τοὶ παρόφρων ἀγορεύσω.
Κάλλισον μὲ τῷ ἀγαθῶν ἑσῶν μέτρον^c εἶ
Αὐτὸν ἑαυτῷ· τῷ δὲ κακῶν ἔχθισον ἀπάντων,
Εὖνεν^{εἶ} ἑαυτῷ αἰεὶ, χεῖρόνις εἰς τὸν ἀπαντα·

Hic autem incredibilis invenitur numerus; cum enim quinquaginta sint foci, obeli sunt quingenti & bis mille; carnes centies vicies quinquies mille, [quadringentæ, & quinquaginta.]

In his autem omnibus cum Homerus superior evaderet, Hesiodus invidia stimulatus rursus incipit,

*Fili Meletis, Homere, quoniam honorant te Musæ,
Ut fertur, summi Jovis magni filiæ,
Dicis metricis numeris, quid mortalibus
Pulcherrimum est, & maxime invisum; cupio enim scire.*

Homerus autem dicit,

*Hesode, fili Dii, haud invitum me hæc jubes
Narrare; ego autem valde promptus tibi narrabo.
Pulcherrimum omnium bonorum erit mensuram esse
Se sibi; malorum autem maxime odiosum omnium,
Benevolum esse sibi semper, in perpetuum:*

^a Ita, pro μέτρον ἀναρμόζων, emendo. . ^b χ. ἀπὸν. . ^c Γε. ἑσῶν.

- Ἄλλο δ' ὅτι πᾶν, ὃ, τι σὺ θυμῷ φίλον ἔστιν, ἐρώτα.
 Ησίοδος, Πᾶς ἂν ἄρ' οἰκοῖτο πόλεις, καὶ ἐν ἧσει ποίοις;
 Ομηρος, Εἰ μὴ κεῖται δότι τῶν αἰχρῶν ἐγγέλαι·
 Οἱ δ' ἀργαδοὶ ἀπαιτῶντο· Δόκη δ' ἀδίκουσι ἐπέη·
 Εὐχεῖται δ' ἰσοῖς, ὃς, τι πάντων ἔστιν ἀμεινον.
 Ησίοδος, Εν δ' ἐλαχίστῳ ἀρίστον ἔχεις, ὃ τι φύει εἰπείν;
 Ομηρος, Ως μὲ ἐμῇ γνώμῃ, Φρέσας ἐδὲ λαὶ σώμασιν ἀνδρῶν.
 Ησίοδος, Η δ' ἀποκαταστήσῃ, καὶ ἀνδρῶν, δύναμις τί;
 Ομηρος, Κοινὰς ὠφελίας ἰδίας μόχθοισι πορίζειν.
 Ησίοδος, Τῆς σοφίης δ' τί τέκναρ' ἐπ' ἀνθρώποισι πέφυκεν;
 Ομηρος, Γινώσκουσιν τὰ παρὸν ὁρθῶς, καμρῶ δ' ἄμ' ἐπεῖται.
 Ησίοδος, Πιστεύουσιν δ' ἐβροτοῖς ποῖον χρεῖται ἄξιόν ἔστιν;
 Ομηρος, Οἷς αὐτὸς κίνδυνος ἴσθι προεχθεῖται ἐπῆ.
 Ησίοδος, Η δ' Εὐδαιμονίῃ τί ποτ' ἀνθρώποισι καλεῖται;
 Ομηρος, Λυπηθέντ' ἐλαχίστα θανεῖν, ἠδέντα τὲ πλεῖστα.

Aliud autem omne, quod tibi animo lubet, percontare.

Hesiodus, *Quomodo optime habitentur civitates, & quibus moribus?*

Homerus, *Si lucrum facere ex turpibus rebus nolint;*

Boni autem in honore sint; & pena injustos sequatur;

Et Deos precentur, quod omnium est optimum.

Hesiodus, *Quæ res optima in re minima generatur, potestne dicere?*

Homerus, *Mea quidem sententia, Animi boni in corporibus humanis.*

Hesiodus, *Iustitia autem & fortitudo quid potest?*

Homerus, *Publicam utilitatem privatis laboribus promovere.*

Hesiodus, *Sapientiæ vero quid indicium inter homines est?*

Homerus, *Intelligere præsentia recte, & opportunitatem sequi.*

Hesiodus, *Credere vero hominibus quale negotium par est?*

Homerus, *Ea quæ ipsum periculum transacta sequatur.*

Hesiodus, *Felicitas autem quid ab hominibus vocatur?*

Homerus, *Minimo dolore, maxima vero lætitia affectum mori.*

a Γρ. πῶτον. b Ita, pro ἔχοντες, corruptissima sententia, monente Eruditissimo Henschelino, emendo. Reb. c Γρ. βροτοῖς, male.

238 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

Ρηθέντων ὃ καὶ τῶν, οἱ μὲν Ἕλληες πάντες τὸν Ὀμηρεὶ ἐκέλευον
σεφάνην· ὃ δὲ βασιλεὺς Πανοίδης ἐκέλευσεν ἕχασον τὸ καλλίστον
ἐκ τῶν ἰδίων ποιημάτων εἰπῶν· Ἡσίοδος ἔν εἴφῃ πρῶτος,

^a Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἔπτελλομένασιν,
Ἀρχεὺς ἀμνητῆς ἀργείοιο δὲ, δυοστομενάων.
Αἱ δὴ τοι νύκτας τὲ καὶ ἡμέρας τεσσάρων
Κεκρύφα). ^b αὖτις δὲ, πρῶτοιο ἐνκαυτῆ,
Φαίνον), τὰ πρῶτα χειροσπόμενοι σιδήρεα.
Οὗτός τοι πεδίων πέλε) νόμος· οἱ τε θαλάσσης
Εγγύθι ^c ναιετάσσι, δι' ἄγχεα βροσθέντα,
Πόντι κυμαίνοντος ἀπὸ πρὸς πόντα ^d χώρεσιν
Ναίεσσι· γυμνὸν σπέρειν, γυμνὸν δὲ βώτεϊν·
Γυμνόντ' ^e ἀμάειν, ὅταν ^f ὦρμα ¹ πάντα πέλων).

Cum autem & hæc dicta essent, Græci omnes Homerum coronari jusserunt : jussit autem Rex Panoedes utrumque poematum suorum pulcherrimam aliquam partem recitare : Hesiodus igitur primus dixit,

*Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
Incipe metere ; arare vero occidentibus.
Hæ quidem noctesque & dies quadraginta
Latent : rursus vero revoluto anno
Apparent, primum ut acuitur ferrum.
Hæc utique arvorum est lex (tum iis) qui mare
Prope habitant (tum iis) qui valles flexuosas
Mari fluctuante procul pinguem regionem
Colunt : nudus serito, nudusque arato ;
Nudus quoque metito, cum omnia matura fiant.*

1. Πάντα πέλωνται] καὶ Πάντ' ἰσχυρότα, Hesiod. Erg. l. 2. v. 10. aut v. 390. & hic locus ulterius laudatur, ad 12 totos amplius Versus; quomodo Daniel Heinsius in Certamine totidem di-

ctos memorat. At auctor Certaminis videtur ultro decurtasse locum; unde & legisse, πάντα πέλωνται, ut sistatur locus, qui in ἰσχυρότα non potest definere.

a Extat locus, Hesiod. Ergon καὶ ἡμεῖν, l. 2. v. 1. &c. aut, v. 381. Vid. mox ad Homerum locum, πρὸς τοῖς Αἰάντοις. b Γρ. αὖτις. c Γρ. ναιετάσσι· οἱ τ'. d Γρ. χώρεσιν. e Γρ. ἀμάειν. f Γρ. ὦρμα. 1 Hic

Μετ' οὖν Ομηροῦ,

Ἰ Ἀμφὶ δ' ἄρ' Αἴαντας δώδεκ' ἴσαντο φάλαγγες
Καρτεραί, αἷς ἔτ' αὖ κεν Ἀρης οὐδούταιτο μετελθών,
Οὔτε κ' Ἀθηναίη λαοουσόῃ· οἱ γὰρ ἄεστε
Κεῖθεντες Τρώας τε καὶ Ἐκτορα δῖον ἐμμένον,
Φεράξαντες δόρυ δ' αἰεὶ, σάκος σάκει παρθενύμνω.
Ἀσπίς ἄρ' αἰσπὶδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνὴρ·
Ψαῦον δ' ἵπποκόμοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
Ναούτων· ὡς πυκνοὶ ἐφάσαντο ἀλλήλοισιν.
ἂ Εφείξεν δὲ μάχῃ Φιδίμβροτος ἐγχείησι
Μακροαῖς, αἷς ἔχον τιμωσίχρους· ὅσπερ δ' ἄμμερδεν
Αἰγὴν χαλκείην, κορύθων ἀπὸ λαμπομενάων,
Θωρήκων τε νεοσμήκτων, σπικέων τε φαεινῶν,
Ἐρχομένων ἄμυνδς· μάλα κεν θρασυκαρόνῃ εἴη,

Post quem Homerus,

*Circum autem Ajaces duos stabant phalanges
Firmæ, quas ne Mars quidem vituperasset interveniens,
Neque Minerva populorum concitatrix: illi enim præstantissimi
Deleli Trojanosque et Hectorem nobilem manebant,
Addensantes hastam hastæ, scutum scuto mutuo:
Clypeus nempe clypeum fulciebat, galea galeam, virum vir: [conis
Seque invicem attingebant setis equinis comantes galeæ splendidis
Nutantium, adeo densi steterunt inter se.
Horruit itaque pugna mortalibus exitiosa hastis
Longis, quas tenebant incidentes corpora: oculosque perstringebat
Splendor æreus galeis à lucentibus,
Thoracibusque recens extersis, scutisque fulgentibus,
Congredientium in unum: valde audax animo esset,*

1. Hic locus, per 8. versus, extat *Iliad.* v. v. 126. ὅς. de quo ita *Philostrophus*, in *Hierocles*, ubi *Certaminis* hujus coram *Panida Rege* meminit, *Αἰσὶν ἄμφω ὡς Χαλκίδι, τὸν β', τὸν γ' τὸν δ' αὖ τὸν ε'*

Αἰάντων, καὶ ὡς αἱ φάλαγγες αὐτῶν ἀναστῆσαι τε καὶ καρτεραὶ ἦσαν· τὸν δ', τὸν εὖς τὸν ἀδελφὸν τὸν ἰαυτὸν Πύρρον. §. ΕΥΦΟΡΒΟΣ.

a Hic locus extat, *Iliad.* v. v. 339. ὅς.

240 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

Ὅς τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον, ἔδ' ἀλάχοιτο.

Θαυμάσαντες δὲ καὶ ἐν τούτῳ τὸν Ὀμηρον ④ Ἕλληνες, ἐπώνησαν, ὡς
 πρὸς τὸ προσηκόν γεγονότων τ' ἐπῶν, καὶ ἐκέλευον δοῖναι τ' νίκην·
 ὁ δὲ βασιλεὺς τ' Ἡσίοδον ἐσεφάνωσεν, εἰπὼν, Δίχαιμον ⑤, τ' ἐπὶ
 Γεωργίαν καὶ Εἰρήνην προχαλόμενον, νικάειν, καὶ τὸν Πόλεμον καὶ
 σφαγὰς διεξιόντα· τίς μὲν ἔν νίκῃς ἔτιωσ φασὶ τυχεῖν τ' Ἡσίοδον·
 καὶ λαβόντα τρίποδα χαλκῆν, ἀναθεῖναι ταῖς Μούσαις, ὅπως ἀ-
 ψάντα,

Ἡσίοδον Μούσαις Ἑλικωνίῳ τόπον ἀνέθηκεν,

Ἵμνω νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὀμηρον.

Τὴ δὲ ἀγῶν ⑥ ἀγαλύνειν ⑦, διέπλευσεν ὁ Ἡσίοδος εἰς Δελ-
 φος χρησόμενος, καὶ τῆς νίκης ἀπαρχὰς πρὸ θεῶ ἀναθήσων. Προ-

Qui tunc gavisus esset, viso labore, neque tristatus esset.

Græci autem & in hoc Homerum admirati, laudarunt, quod pulchriora, quam expectare fas erat, carmina composuisset, ideoque eum victorem prædicari iusserunt: rex autem Hesiodum coronavit, dicens, æquum esse, ut ille qui ad agriculturam, & pacem adhortaretur, victoriam reportaret, non ille qui bella, & cædes narraret: Victoriâ igitur hoc modo affecutum fuisse Hesiodum dicunt; tripodemque æreum, quem præmio acceperat, Musis consecrasset, hac prius inscriptione notatum,

Hesiodus Musis Heliconiâdibus hunc consecravit;

Cum in certamine Poetico vicisset Chalcide divinum Homerum.

Certamine igitur dimisso, Hesiodus Delphos navigavit, oraculum ibidem consulturus, & victoriæ suæ primitias Musis consecraturus.

1. Non ergo solito acumine utens, *Johannes Albertus Fabricius*, Bibliothec. Græc. lib. 2. c. 3. s. 3. hæc ait, "Vicerit itaque *Homerum* ætate "provestum *Hesiodus*, florens adhuc annis, &c. Quasi non in his omnibus *Homerus* longe *Hesiodo* superior, vegetior, & acutior; nisi quod stultum Judicem nactus esset, aut *Præjudiciis* laborantem, unde *Proverbium* Πάυδος ψῆφος, pro Πανίδε ψῆφος, de *Stulta*, aut *Injusta* sententia. Nec minus hallucinatus est *Hesiodi*, quisquis is

fuerit, *Encomiastes* ille, qui ob hanc Victoriâ illum omnium hominum sapientissimum pronunciat, cui & ego facile assensum darem, si aperto Marte, & solius ingenii viribus Victoriâ reportasset. Ita autem Epigramma illud se habet, *Antholog.* lib. 3. f. 270.

Λαμπρὴ μὲν πατρὸς πολλῶν ἄλλα θύμῳ

Ὅτι πλεῖστον γὰρ Μινυῶν κενεῖται

Ἡσίοδῳ: τὴν πλεῖστον δὲ ἀνθρώπων κλέος ἴσται,

Ἀνδρῶν κρονομένην δὲ βασιλῆα Σοφίης.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ. 241

σερχομένε δὲ αὐτὰ τῷ ναῶ, ἔνθεον γενομένην τὴν πορφύρεν φασιν
εἶπεν,

Ολβιότ' ἔτος ἀνῆρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολδεῖ,

Ἡσίودότ', Μύσησι τετιμένότ' ἀθανάτοισι·

Τῷ δ' ἦτοι κλέοτ' ἔσαι, ὅσον τ' ἐπικίδνα) ἦώς.

Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμεΐε^a ἀγλαὸν ἄλσος·

Κεῖθε δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ὄσιν.

Ο δὲ Ἡσίοδος, ἀκήσας τῷ χρησμῷ, τῆς Πελοποννήσου μὴ ἀνεχώρει,
νομίσας τὴν ἐκεῖ Νεμέαν τὸν θεὸν λέγειν· εἰς δὲ Οἰώνην τῆς Λοκρί-
δος ἐλθὼν, καταλύει πῶδ' Ἀμφιφάνει καὶ Γανύκτορα τοῖς Φηγέως
ποσὶν, ἀγνοήσας τὸ μαντεῖον· ὃ γὰρ τόπος ἔτος ἅπας ἐκαλεῖτο Διὸς
Νεμεΐε ἱερόν. Διατελεῖς δ' αὐτὰ πλείονότ' γενομένης ἐν τοῖς
Οἰνιάσιν, ὑπονοήσαντες ὁ νεανίσκος τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν μοι-
χεύειν τὸν Ἡσίοδον, δαποκτείναντες, εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ
τῆς Λοκρίδος πέλαγος κατεπόντισαν· τῷ δὲ νεκρῷ τεταῖς πρὸς

Cum vero templum ingrederetur, Deo repletam Prophetissam hoc
modo cecinisse dicunt,

Felix ille vir, qui circa domum meam versatur,

Hesiodus, Musis honoratus immortalibus.

Ejus certe gloria pervadet quocunque dispergitur Aurora.

Sed Jovis cave Nemei pulchrum lucum;

Ibi enim tibi mortis finis destinatus est.

Hesiodus autem, audito Oraculo, à Peloponneso discessit, putans
illam, quæ in illa erat regione, Nemean Deum significare. Oenoen
vero in Locride adveniens, apud Amphiphanem, & Ganycto-
rem Phegei filios diversatur; vaticinii sane ignarus; omnis enim
illa regio Jovi Nemeo consecrata erat. Cum autem diutius apud
Oenoenses commoratus esset, suspicati adolescentes Hesiodum fo-
rori suæ stuprum intulisse, eum interfecerunt, marique quod Eu-
boeam, & Locridem interjacet, submerserunt: Cum vero tertio

^a Γρ. κείνη, malè; ἀνὴρ; seu potius κείνη.

τὴν γῆν ὑπὸ Δελφίνων περσενεχθέντος, Εορτῆς πινθ' ἔπληχεύει
 πρ' αὐτοῖς ἔσσις Αἰαδνείας, πάντες ἔπ' τὸν αἰγυάλον ἔδραμον·
 ἢ τὸ σῶμα γνωρίσαντες, ἐκείνο μὲ πενήσαντες, ἔθαψαν· τὰς δὲ
 φονεῖς ἀνεζήτην· Οἱ δὲ φοβηθέντες τ' τῆς πολυτῶν ὀργὴν, κατα-
 σπύσαντες ἀλιευτικὸν σκάφος, διέπλευσαν εἰς Κρήτην· ἔς κ' ἔμ-
 στον τ' πλῆν ὁ Ζεὺς κεραυνώσας κατεπόντωσεν, ὥς φησιν Αἰχιδά-
 μας, ἐν Μουσείῳ. Ερατοδότης δὲ φησιν, ἐν Ἀνδραπόδῳ, Κτίμε-
 νον ἢ Αντιφον, τὰς Γανύκτορες, ἔπ' τῇ περσισμένη αἰτία ἀνελ-
 θόντας σφαγιασθῆναι θεομοῖς ξενίοις ὑπὸ Εὐρυκλῆος τῷ μάντεως·
 τὴν μέντοι πρ' ἑνὸν, τὴν ἀδελφὴν, τ' περσισμένων, μὲν τ' φερεῖν,
 ἑαυτὴν ἀναρεῖσαι· φθαρεῖναι δ' ὑπὸ πινθ' ἔστιν, συνάδῃ τῷ Ησιόδῳ,
 Δημιῳδῶς ὄνομα· ὃν καὶ αὐτὸν ἀναρεῖσθαι ὑπὸ τῆς αὐτῶν φησὶν.
 Ὑσερα δ' Ὁρχομήνιοι κ' χρησμὸν μετενέγκοντες αὐτὸν πρ' αὐτοῖς
 ἔθαψαν, ἢ ἐπέγραψαν ὅτι τῷ πατρὶ,

post die cadaver ad terram Delphines detulissent, tempore quo
 festum solenne in honorem Ariadnae celebraretur, omnes ad littus
 decurrerunt, agnitoque corpore, illud quidem lugentes sepelierunt,
 interfectores autem exquisiverunt; qui sane civium suorum iram
 pertimescentes, cymba piscatoria raptim comparata, ad Cretam
 navigarunt. Eos autem in ipso itinere fulmine percussos Jupiter
 submersit, ut narrat Alcidas, in Museo. Eratosthenes autem dicit
 in *Ανδραπόδῳ*, Ctimum, & Antiphum, Ganyctoris filios, ob prædi-
 ctum crimen, cum rediissent, ab Eurycle aruspice, ut leges hospitales
 exigunt, morte multatos fuisse. Virginem quidem, antedictorum
 hominum sororem, post violatæ pudicitiae injuriam, semet suspen-
 disse; corruptam vero fuisse ab hospite quodam, qui Hesiodo co-
 mes itineris fuerat, nomine Demode, quem & ipsum à supradictis
 interfectum narrat. Postremo vero Orchomenii, oraculo moniti,
 corpus ad se translatum sepelierunt, & hanc inscriptionem tumulo
 imposuerunt,

^a Ita, pro' *Ενηπιδῳ*.

Λοκρὴν γὰρ πατεῖς πολυλήϊθον· ἀλλὰ γαίοντόν

Ὀσεά πληξίππων γῆ^a Μινυῶν κατέχῃ

Ησιόδου· τὲ πλείστον^b ἐν ἀνθρώποις κλέει^c ὄσῳ,

Ἀνδρῶν κλεινομήων ἐν βασιάνῳ σοφίης.

Καὶ ὧς γὰρ Ησιόδου ποταῦτα.

Ὁ δὲ Ὀμηροῦ ἀποτυχὼν τῆς νίκης, ἀπερχόμενος ἔλεγε τὰ ποιήματά· ὡς ὅτον μὲν πρὶν Θηβαΐδα, ἔπη ἑπτὰ, ἧς ἡ ἀρχὴ,

Ἀργος αἶδε, Θεά, πολυδίψιον· ἐνθεν ἀνακτες.

Εἶτα^c Ἐπιγόνου, ἔπη ἑπτὰ, ὧν ἀρχὴ,

Νῦν αὖτ' ὀπλοτέρων ἀρχώμεθα, Μῦσαι.

Φασὶ γάρ πινε καὶ ταῦτα Ὀμήρου ἔσσαι· ἀκέσαντες δὲ τῶν ἐπῶν οἱ Μίδα ἔβασιλέως παῖδες, Ξάνθος καὶ Γόργος, ὡς βαιβυλοῦσιν αὐτὸν ὑπὸ γράμμα ποιῶσαι ὅτι τὴν τάφον ἔπατρεός αὐτῶν, ἐφ' ᾧ ἦν πρῶτον Χαλκῇ, τὸν Μίδα γαίοντον οἰκτιζομένην καὶ ποιῆσαι ἔτιος,

Ascre quidem patria fertilis; sed mortui

Ossa aurigarum terra Minyûm detinet

Hesiodi; cujus plurima inter homines gloria est,

Hominihus (sic) judicantibus in tentamine sapientie.

Hæc vero de Hesiodo.

Homerus autem post amissam victoriam circumerrans recitabat poemata; primum quidem, Thebaida, libros septem, quæ sic incipit,

Argos cane, Dea, siticulofum, ubi reges.

Deinde Epigonos, libros septem, quorum initium,

Nunc autem recentiores viros (celebrare) incipiamus, Musæ.

Dicunt enim nonnulli & hos Homeri esse: auditis autem carminibus Xanthus, & Gorgus, Midæ filii, rogant eum Epigramma, patris sui sepulchro inscribendum, componere. Sepulchro autem imposita erat imago Virginis ænea, Midæ mortem deflentis. Epitaphium igitur quod sequitur componit.

^a Γρ. Μινυῶν, male. ^b Γρ. ἡ ἐκείνη γῆ ἐστὶν, Πανσεν. Βασίλ. c. 38. fol. 787. ^c γρ. ἐπὶ τῷ ποταμῷ, οἷον male.

244 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

^a Χαλκήη παρεγένετο εἰμύ· Μίδεω δ' ἔπι σήματος ἦμα.
 Ες τ' αἶν ὕδωρ τὸ νάη, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλη,
 Καὶ ποταμοὶ πλήθωσι, περικλύζῃ ᾧ θάλασσα,
 Ἡελίος τ' αἰών φαίνει, λαμπρὰ τε σελήνη,
 Αὐτὲ τῇδε μύματα, πολυκλαύτω ἔπι τύμβω,
 Σημανέω παρῆσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέταπται.
 Λαβὼν ᾧ πρ' αὐτῶν φιάλῃ ἀργυρεῇ, ἀνατίθησιν ἐν Δελφοῖς
 πρὸς Ἀπόλλωνι, ἔπιγραφας,
 Φοῖβε ἀναξ, δῶρόν τοι ^b Οἶμης χαλὸν ἔδωκα
^c Σῆσιν ὑπὸ φροσύναις· σὺ δέ μοι κλέετο αἰὲν ὀπάζοις.
 Μετὰ δὲ ταῦτα ποιεῖ τὴν Ὀδύσειαν, ἔπη ^d καδ', πεπονηκώς ἤδη
^e Ἰλιάδα ἐπὶ ^e καδ'. ὡς αἰνέσας ἔκκεῖται εἰς Ἀθήνας, αὐτὸν
 ξενιδοῖν αἰ φασί, ὡς αἰ Μεδόντι, πρὸ βασιλεῖ τῶν Ἀθηνῶν. Ἐν ᾧ
 πρὸς βαλευστήν, ψυχρὸς ὄντος, καὶ πυρὸς κακομύς, χροιάσαι λέγε-
 ται τέσδε τὰς εἰχάς,^f

Aeneas virgo sum, Midaeque incumbo sepulchro.

Dum et unda fluit, et arbores altae florent,

Et fluvii tument, et inundat mare :

Et Sol exorians lucet, et splendida Luna,

Hic manens deplorato super tumulo

Narro praetereuntibus, quod Midas hic sepultus est.

Donatus autem ab iis phiala argentea, eam Apollini Delphico consecrat, hac prius inscriptione imposita,

Phaëbe Rex, donum quidem Homerus pulchrum dedi

Ob tuam sapientiam ; tu autem gloriam mihi semper praebes.

Post hæc autem componit Odysean, libris viginti quatuor, composita prius Iliade, libris totidem. Inde vero Athenas profectum à Medone, Atheniensium rege, hospitio acceptum dicunt. In curia vero, cum frigida esset tempestat, & ignis accensus esset, hos versus ex tempore recitasse dicitur,

^a Vid. post Odyss. ad §. xxxv. v. 1. ubi hoc Epitaphium ex Herodoto. ^b γρ. ἰλὸν τὸν Οἶμης. ^c Γε. οἷς ὑποφωτισμένους. ^d γρ. μὲν. olim. ^e γρ. μὲν. olim. ^f Extant apud Herodot. in Homeri Vita.

(a) (b) Vide Senec. Select. Epist. 88. p. 305. De Apollonio Grammatico & voce Μῆνις in Principio Iliados. 1 Post

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ. 245

Ἀνδρὸς μὲν^a σέφαντο, παῖδες^b πύργοι ᾗ, πόλη^c
 Ἴπποι δὲ^b αὖ, πεδία κόσμου^c· ἦες ᾗ, θαλάσσης·
 Χρήματα δὲ^c οἶκον ἀέξει· ἀπὲρ γεραργὶ βασιλῆες,
 Ἡμῶροι εἰν ἀγορῇ, κόσμου^c τ' ἀλλοισιν, ἵερα^d
 Αἰδομένη^c ᾗ πυρὸς γεραργώτερος^c οἶκ^c ἰδέσθαι,
 Ἡματι χειμερίῳ· ὅποταν νύφῃσι Κερνίων.

Εκείθεν δὲ πῶδα γενόμενος εἰς Κόρινθον, ἔρρα ψῶδει τὰ Ποιή-
 ματα· τιμηθεὶς ᾗ μεγάλως, πῶδα γινέ^c εἰς Ἀργος· καὶ λέγει ἐκ τ'
 Ἰλιάδος τὰ ἔπη ταῦδε,

οἱ δὲ Ἀργος τ' εἶχον, Τίρυνθά τε τειχόεσσαν,
 Ερμιόνην τ', Ἀσίνην τε, βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχέσας,
 Τροίζην, Ἠϊόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον,
 Νῆσόν τ' Αἰγινάιν τε, Μάσητά τε, καὶ Ἀχαιῶν.
 Τῶν αὖτ' ἠγεμόνευε βοῶν ἀγαθὸς Διομήδης,

*Viri quidem corona, liberi; turres vero urbis;
 Equi rursus, campi decus; naves autem, maris;
 Divitiae vero domum amplificat; sed reverendi Reges,
 Sedentes in concilio, venerabiles sunt & aliis aspectu.
 Ardente autem igne augustior domus videtur,
 Die hyberno; cum nivem demittat Saturnius.*

Inde Corinthum profectus, poemata ad virgam canebat, magnif-
 que honoribus affectus, Argos migrat, ibique ex Iliade hæc car-
 mina recitat,

*Quique Argos tenebant, Tiryntaque bene munitam,
 Hermionen, Asinenque, profundum finum habentes;
 Troezena, Eionasque & vitibus constam Epidaurum,
 Quique tenebant Aeginam, Masetaque, juvenes Achivorum:
 His porro præerat bello strenuus Diomedes,*

1 Post Ἰλιάδας, in Ἀγῶν sequitur, Ἀπὸ δ' οἱ ἀργεῖα καὶ ἡμῶροι ἱερά, at Emendo, ex Herod.

a Salomon, Proverb. c. 17. v. 6. Παῖδες πόλεως, σίφη^c καὶ μέγιστοι. b γῆ. δ' ἡ πόλις c γῆ. αὖτις
 olim, olim. d Extant. Iliad. 6 v. 559.

246 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

Καὶ Σθένεα^α, Καπανῆα^α ἀγακλειτὴ φίλα^α υἱός·
Τοῖσι δ' ἄμ' ^aΕὐρύαλα^α τείτατος κίεν, ἰσότη^α Φῶς,
Μηκισέως υἱός, Ταλαϊονίδαο ἀνακτ^α.

^b Συμπάντων δ' ἠγεῖτο βολὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Τοῖσιν δ' ἄμ' ὀγδώκοιτα μέλαινα νῆες ἔποντο·

^c Ἐν δ' ἄνδρες πολέμοιο δαήμενες βετχρώντο,
Αργεῖοι λινοθήρηκες, κέντρα πολέμοιο.

Τῶν ὃ Αργείων οἱ παρθέσπιότες, ὑπεβολῇ χαρέντες ὑπὲρ τῆς ἐγκω-
μαζέσθαι τὸ γέν^α αὐτῶν ὑπὸ τῇ ἐνδοξοτάτῃ τῇ Ποιητῶν, αὐ-
τὸν μὲ πολυτελεῖσι δωρεαῖς ἐτίμησαν· εἰκόνα ὃ χαλκῇν ἀναστήσαντες,
ἐψηφίσαντο θυσίαν ἐπιτελεῖν Ὀμήρῳ κατ' ἡμέραν, καὶ κατ' ἡμέραν, καὶ
κατ' ἐνιαυτόν· ἄλλω θυσίαν πενταστηρίδα ἐς Χίον ἀποστέλλειν·
Ἐπιγράψαι ὃ ἐπὶ τῇ εἰκόν^α αὐτῆς (τάδε,)

Θεῶ^α Ὀμηρ^α ὃδ' ἔστιν, ὃς Ἑλλάδα πλὴν ^dμεγάλαν χαν
Πᾶς ἐκόσμησεν καλλιπῆ σοφίῃ,

Et Sthenelus, Capanei inclyti dilectus filius :

*Una vero cum iis Euryalus tertius ibat similis deo vir,
Mecistei filius Talaionide regis.*

Universis autem praeerat bello strenuus Diomedes :

Et hos simul octoginta nigrae naves sequebantur.

In illis autem viri belli periti instructi sunt,

Argivi ligneis thoracibus, stimuli belli.

Argivorum vero procures, supra modum gaudentes encomio, quod
genti suae poeta celeberrimus tribuerit, pretiosis eum donis hono-
rarunt; erectaque statua aenea, decreverunt, ut diurnum, men-
struum, & annuum sacrificium Homero fieret, aliudque insuper sa-
crificium quinto quoque anno Chium mitteretur: statuae autem
ejus hanc imponunt inscriptionem.

Divinus Homerus hic est, qui Hellada magnanimam

Totam honestavit suaviloqua sapientia ;

^a Οὗτοι hic male, Εὐρυπύλα^α· verum ex Homero emendo. ^b γγ. Ex πάντων, olim, male.
^c Hoc Distichon, licet in nullis Poetae Exemplaribus reperiatur, inter Homeri Fragmenta me-
rito nunc repono. ^d γγ. μεγάλην, male. I. Ke-

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ. 247

Εξοχα δὲ Αργεῖες· οἱ τιμὴν θεοτειχέα Τροίῳ

ἤρσαν, ² πονέοντες ἠὲ κόμην Ἑλένης.

Οὐ γάρ κεν ἔστησεν δῆμος μεγαλόπλοος αὐτὸν

Εὐθαδέα, καὶ πρῶτος ἀμφέπτε ἀθανάτων.

Εὐδαιμονίας δὲ τῇ πόλει χρόνον τινα, διέπλευσεν εἰς Δῆλον, εἰς δὲ
πανηγύρεον καὶ σταθεὶς ἐπὶ τῇ Κερατινῷ βωμῷ, λέγει Ὑμνον εἰς
Ἀπόλλωνα, ὃς ἡ ἀρχή,

Μνήσομαι, ὅδ' ἐλθέτωμαι Ἀπόλλωνος ἐχέτω.

Ῥηέντων δὲ ὁ Ὑμνος, ὃ μὲν Ἴωνες πόλιν αὐτὸν κοινὴν ἐποίησαν-
το· Δῆλοι δὲ γράψαντες τὰ ἔπη εἰς λεύκωμα, ἀνέθηκαν πρὸς τὴν Ἀρ-
τέμιδι ἱερῶ.

Τῆς δὲ Πανηγύρεως λυθείσης, ὁ Ποιητὴς εἰς Ἴον ἐπλευσε, πρὸς
Κρεώφυλον· καὶ κεῖ χρόνον διέτριβεν, πρὸς αὐτοῦ ὥν ἦδη. Ἐπὶ δὲ τῇ

Præcipue vero Argivos, qui à Diis edificatam Trojam

Diruerunt, in remem pulchricomæ Helenæ.

Cujus gratia, statuit populus magnæ urbis eum

Hic, & honoribus colit divinis.

In hac autem urbe aliquantisper commoratus ad Delum navi-
gavit, ut conventui publico interesset; & altari è cornibus ex-
tructo insitens, recitat Hymnum in Apollinem, qui sic incipit,

Memorabo, nec obliviscar Apollinem longe jaculantem.

Recitato autem Hymno, eum quidem Iones civitate sua dona-
runt; Delii vero carmina, tabulæ albæ inscripta, in Dianæ tem-
plum retulerunt.

Dimisso vero conventu, poeta ad Ion navigavit, ad Creophylum;
ibique aliquantisper commoratus est, cum jam senex esset. Cum ve-

1. Κερατινὸν βωμόν] De hoc Altari, è Corni-
bus extructo, ita Callimach. Hymn. Apoll. v. 60.
Ἀρtemis ἀρχαῖστατος, καὶ ὅτι ἐν αὐτῷ αἰγῶν Κορινθίων
φορέοντο· ὃ δ' ἐπὶ λευκῷ βωμῷ Ἀπόλλωνος Δείματα μὲν
κατέκειτο ἰδὺθ' ἅπαντες ὁ βωμός· Ἐκ κείνου κατέβη

ὁ ποταμὸς ἐπὶ τῷ ἱερῷ. Hinc Martialis dicitur,
Cornibus Aræ frequens. Ovid. Epist. ad Cydippam,
Miror & innumeris structam de Cornibus
Aram. Vid. Illustrissim. Exekiel. Spanhem. in
locum.

248 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

θαλάσσης χαθήμενος, πύδων τινῶν ἐφ' αἰέας ἐρχομένων, ὡς φασι, πυθόμενός,

Ἄνδρες, ἀπ' Ἀρχαδίας αἰλιήτορες, ἦ ῥ' ἄ' ἔχετ' ἰχθῦς;
Εἴπυντων δ' ἐκείνων,

Ὅσ' ἔλομην, λιπόμεσθα· ὅσ' ἔχ' ἔλομεν, φερόμεσθα,
Οὐ νοήσας τὸ λεχθὲν, ἤρετο αὐτὲς, ὅ, τι λέγοιεν. ④ δὲ φασιν,
ὣν αἰεὶ μὴ ἀγρεῦσαι μηδὲν· ἐφθιεῖσθαι δ', καὶ τῷ φθιεῶν ἐς
ἔλαβον, καταλιπεῖν· ἐς δ' ἐκ ἔλαβον, [ἔπ] ὣν τοῖς ἱματίοις φέρειν.

Ἀναμνηθεῖς δὲ τῷ μαντεῖι, ὅτι τὸ τέλει αὐτῷ ἦκοι τῷ βίῳ,
ποιεῖ τὸ τῷ τάφῳ αὐτῷ Ἐπίγραμμα· ἀναχωρῶν δ' ἐκείθεν, ὄν-
τ' πηλῶ, ὀλιδῶν καὶ πεσῶν ὅππ' ἴδω πλουρὰν, τεταῦτό, ὡς
φασι, τελευτᾷ· καὶ ἐτάφη ἐν Ἰω. Ἐπὶ δὲ τὸ Ἐπίγραμμα τόδε,

¹ Ἐνθαδὲ πῶν ἱερὴν κεφαλὴν κ' ἔχ' ἰχθῦς καλύπτει,

Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα, γέρον Οἰμηρῶν.

ro juxta mare confedisset, adolescentes quosdam piscatum venientes fertur interrogasse,

Viri, Arcadici piscatores, habetisne pisces?

Illis autem dicentibus,

Qua cepimus, reliquimus; qua non cepimus, habemus,

Responsum non intelligens, percontatus est eos, quid dicerent;
Illi autem responderunt, in piscatione quidem se nihil cepisse;
sed pediculos venatos fuisse, eorumque quos ceperant, reliquisse,
quos vero non ceperant, jam in vestibus ferre.

Recordatus igitur vaticinii, vitæque finem sibi jam instare intelligens, sepulchri inscriptionem componit; inde vero recedentem, lutulento solo, lapsum, & in latus concidentem, tertio post die, mortuum esse dicunt, & in Io sepultum. Epigramma autem hoc est,

Hic sacrum caput terra tegit,

Virorum Heroum præconem, divinum Homerum.

1. Huc addatur Pauli Silentiarii illud, *Antholog.* l. 3. fol. 266.

Εἰς τὴν Περσίδα τὸ σφῆν ἦτορ, Θείῳ Οἰμηρῶν,
Κλεινὸς ἐπ' ἀγγέλλει τὸ μῦθον ἰχθῦς σκεπταί.

Εἰ δ' ὀλίγη γοργαῖα τίσσι χεῖρσι κείνη ἦτορ,
Μὴ τοῦτο θαυμάσῃς, ὅ, ἔστι, διερρημένον·
Καὶ γὰρ αἰλητὺς ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου πῶς Διὶ φησὶ,
Ματρίδ' ἀπ' ὀδῆος, δίδωται Ληϊτῖδην.

a Gr. ἴχθυος π, olim; male.

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES

HESIODEÆ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1110 O 1411

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES

HESIODEÆ.

CAPUT I.

ἱσιδῆς. εὐκλειδῆος. Vetus lectio Hesiodo asserta. γανὶ ἐλδθῆρος. ἐλδθῆρ. Cur Mnemosyne illi dicatur imperare. Egregius Hesiodi locus mendā liberatus. γλυκὴν χύμην ἰάσσην. Ros Achaius. Mel, nectar pro eloquentia. Lucianus emendatus. οὔρος Ἀφιδῶς. Antiqua lectio Poëtæ restituta, & alius Hesiodi versus à Cratis censura vindicatus. Μηχαναὶ. Cyclopibus cur centum manus tribuantur. Rursus Hesiodi lectio vindicata ab emendatione Seleuci. Στρουμύη.

V. 3. **K** *Ptōn ἱσιδῆς*] Non ignoro ἱσιδῆς sæpè esse μῆλα, violarum instar nigricans, ut apud Homertum Iliad. 2. πόρτα ἱσιδῆς, niger pontus, apud alium Poëtam ἱσιδῆς ἰσῆλιν, nigra nubes. Sed in fonte laudaveris potius liquidas & argento puriores aquas, quàm nigras, turbidas, limofas. Hinc adducor facillè ut veterum Magistrorum sententiam amplectar, qui ἱσιδῆς docent esse ἰσῆς, hoc est, ἐκείνῃ οὐρανῷ γύμνητον, ἀνδρῶν floribus cinctam fontem, in agro floreo fivam. Etymologicum Magnum: ἰσῆς ὅστις βουτῆς, τὸ ἰσῆς. πᾶσι τὸ ἀνδρῶν τυχῆ. Καὶ Ἡρόδοτος

Περὶ Ἐξουῶν ἱσιδῆς
Arti 7 πᾶσι ἀνδρῶν. Vide & antiqua Scholia Aratoris in hoc carmen.

V. 16. Εὐκλειδῆος τ' Ἀφιδῶν] Εὐκλειδῆος & Ἀφιδῶν puella Græcis dicuntur, quæ sunt nobilibus oculorum petulan-

tia, ut Petron. loquitur, sive quæ habent, ut idem dicit:

blandos oculos & inquietos

Et quædam propria nota loquaces.

Qui hinc Ovidio dicuntur *argusi*. Alii tunc plerique sentiant, & exponant: *nigros oculos habentes*. Sed ea vera est quàm dixi hujus vocis notio, quàm facillè pluribus confirmatam nisi res ipsa loqueretur.

V. 28. ἀλδῆς μωδῶν] Antiquorum scholiorum auctor notat in quibusdam libris fuisse γὰρ μωδῶν. quàm lectionem non temerè damnam. Sciunt enim qui Vegetum Scriptæ cum judicio versantur, rariora & exquisitiora semper fuisse expuncta, & pro iis supposita vitia, & ab usu vulgi mînis remota. μωδῶνδ' alterius est glossa. Hesych. γὰρ μωδῶν, ἰσῆς. Hesiodus in ἔργῳ, v. 257.

Αὐτὴς πρὸς Διὶ πατρὶ καθιζομένη Κερνίαν
 ἱστῶντ' ἀνδράων ἄδικον νόον.

*Sic jam apud Jovem patrem confidens
 Saturni filium exponit hominum iniqui-
 tatem.* Nec est quodd quis modulum
 syllabæ objiciat, quasi tertiam ante ul-
 timam habeat brevem. Qui Græcos
 Poëtas non negligenter legerunt norunt
 ancipitem esse hanc syllabam in plerif-
 que hujus notæ verbis, ut in ἀδικῶν, ἀνίω,
 ἀρίω, μύμιω, in ἀοείσοις perpetuò fere pro-
 duci.

v. 54. Γυνῶσιν Ελευθερῶ μινύου] *Fer-
 tilitati Eleutheræ ut imperans,* hoc est,
 fertilibus Eleutheris. Superius in ἔργους,
 νύεον βοῶς, pro νύεον βίεον. Eurip. σπυδῶ
 ποδὲς, pro σπύς σπύδω. quæ loquendi
 genera Hebræis, & qui eorum idiotismis
 gaudent, Græcis Scriptoribus Novi Fœ-
 deris sunt perfamiliaria. Apud quos μιν-
 εῖα κινύματα, est κινύμα μινέον, μινός
 ἀδικίας, pro μινός ἀδικῶ. de quibus fusè
 viri docti. Ελευθερῶ est urbs in confiniis
 Atticæ & Megaricæ propè Platæas, quæ
 postea in numero multitudinis dicta E-
 leutheræ, ut sequentibus temporibus Pla-
 τææ, quæ Homero Platæa. Nomen fer-
 tur accepisse ab Apolline Eleuthere. Ste-
 phanus de urbibus: Ελευθεραί πόλις Βοιω-
 τίας ἐπὶ Ελευθερῶ τῷ Ἀπολλωνί. Mnemo-
 syne illi dicitur imperare, quia ibi culta
 fuit, & fortè templum habuit. Horatius
 de Fortuna:

O diva gratum quæ regis Antium.
 quia Antii templum erat celebre For-
 tunæ.

v. 59. Μινῶν ἐπὶ νύεον] *Exactis men-
 sibus.* Virg. III. Georg. 139.

*Exactis gravida cum mensibus er-
 rant.*

Aurel. Victor. *Tam exactis mensibus
 geminos editos.* Plant. Amphit. III. 2.
Menses tibi exactos vides. vulgò malè
 exponunt: *mensium decrescantium.*

v. 83. Τῷ μὲν δὲ γλώσσῃ γλυκερὴν χρίσιν ἀοι-
 σῶν.] *Quid Regibus cum cantilena? Poëta-
 rum hoc donum est, quibus paulò post tri-*

buunt γλυκερὴν αὐδὴν, non Regum. Tam
 celebrem locum, tam πάνδημον, ut cum
 Luciano loquar, tam diu in mendo cu-
 buisse, nec id animadvertisse viros do-
 ctissimos, præsertim cùm antiquorum
 scholiorum auctor veram servaverit le-
 ctionem, quis non miretur? Ille verò
 pro αὐδὴν legit ἱέρων.

Εἶρην.] Εἶρην, inquit, ἢ ὄρθον κυρίας.
 τὴν δὲ μεταφορικῶς τὸ μέλι. γλυκερὴν δὲ τὴν γλυ-
 κὴν καὶ ἀπαλὴν ὅς τις λέγων. sic scripsisse Hesio-
 dum dubitare nos non finit Themistius
 in Protreptico ad Valentinianum Junio-
 rem, quæ est inter orationes numero un-
 decima, ubi non solum vera Hesiodi
 scriptura retinetur, sed & exponitur.
 Nam cùm versus hos ut olim scribeban-
 tur, recensuisset: Παππὶ, inquit, ἑλίκον
 αὐδὴν ἀεζένοι τῆς βασιλευσίν ὁ ποιητής, εἰ
 μὴ ὅς τις μινῶν ἀμυλῶν. Πρῶτον μὲν αὐδὴν αὐ-
 τὴς ὀνομάζει, &c. καὶ διορθοῖς ὀνομάζει τὴς
 βασιλέας τὴς ἐπὶ τῷ μινῶν ἱεραρχίας, καὶ ἐνίστη-
 αὶ αὐτῶν ἐπὶ τῇ γλώσσῃ ὄρθον γλυκερὰν,
 καὶ λέγουσιν ἐκείνους καὶ ἀπαλὴν λέγων ὅς τις ὄρθον.
*Papa quantam bonorum copiam Poëta
 regibus conciliat, nisi Musas contemps-
 rint. Primum enim venerandos illos no-
 minat, &c. Præterea reges ipsos, quos
 Musæ respexerint, alumnos Jovis ap-
 pellat, & ex illorum lingua suavissimum
 rorem destillaturum confirmat, utiles ac
 fructuosas orationes roris nomine signi-
 ficans.* videndus integer locus, qui hos
 sex Poëtæ versus egregia paraphrasi illu-
 strat. Totum enim exscribere nec vacat,
 nec lubet. Sic ros Achæicus in Catale-
 ctis Virgilii, est eloquentia Græca, At-
 tica:

*Ite hinc inanes Rhetorum manipuli, ite
 Inflata rore non Achæico turba.*

Sic benè Scaliger & Turnebus emen-
 dant, hoc est, Rhetores Latini, qui lo-
 quaces tantum estis, sed expertes & ru-
 des veræ illius Atticæ eloquentiæ. Εἴ-
 ρων autem hîc pro melle poni rectissime
 Scholiastes notavit. Mel verò & nectar
 Poëtis sæpissime est eloquentia. Ovidio:
 Ne-

Necia mella Nestoris eloquentia. Antiquus Poëta:

Cujus Cecropio pectora melle madent.
Symmachus: *Affluerat enim multo melle facundia, quod avectum tecum doleo.*
Licentius ad Augustinum:

— *reputans quæ pectore in alto
Conceptum in lucem vomuisti nece-
reum mel.*

Varro Atacinus:

*Pierio liquidam perfundis nece-
mentem.*

Lucianus in libro quomodo scribenda historia ferè eadem ratione herbam, ex qua mel apes conficiunt, pro eloquentia pomit. Sed locus est corruptus, Επεως ὃ Θυκυδίδης ἡλωτὴ ἀπὸ τοῦ οἴου τὸ μέλι τοῦ ἀρχαίου εὐκαταφύτου καὶ ὃ ἀρχόν, ὅς ἐστιν οὐκ ἐστὶν οὐδὲν ἄλλο, καὶ ὁ αὐτὸς ὁρᾷται, καὶ αὐτὸς ὁρᾷται, καὶ αὐτὸς ὁρᾷται. Interpretes sic reddunt: *Alter summus Thucydidis imitator valde similis archetypo cum suo nomine principium ducit, ut ille festivissimum illud principiorum, animamque Atticam spirans.* Profectò non minùs festivi sunt librarii simul & Interpretes, qui exordio tribuunt animum Atticum, quàm historiographi, qui putabant se egregiè referre Thucydidem, si nomen suum præponerent ipsi suæ historiæ, ut Thucydides. Lucianus scripsit: καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ οἴου τὸ μέλι τοῦ ἀρχαίου εὐκαταφύτου, elegantissimam omnium exordiorum, & thymum Atticum redolens. Nihil certius. Quid thymo Attico decantatus, unde mel Hymettium? Plin. XXI, 2. *Mellis Attici summa laus in toto orbe existimatur. Ergo translatus est ex Attico thymum. Sed alia ratio naturæ obfistit non durante Attico thymo, nisi in afflata maris.* Eubulus.

Καὶ εὐκαταφύτου τὸ ὄνομα.

Silphium & thymum Hymettiorum.
Sed de hac emendatione in nostris observationibus plura dicemus.

v. 91. Ερχόμενοι δ' ἀπὸ τοῦ οἴου] Legitur in aliis exemplaribus ἀπὸ τοῦ οἴου, testante scho-

liorum Auctore. quam lectionem superius asseruimus ad v. 312. Ἀποδο. Non tam per urbem euntibus, quàm in concionem venientibus Regibus hic cultus tribuebatur. Non quidem ignoro Reges olim urbes ingredientiæ divinis fuisse honoribus exceptos, inter aras, victimas, ardentisque tædas incessisse: sed antiquissimis illis Regibus, quorum regna finiebantur intra patriam, honores maximi in concionibus, ludis, & spectaculis præstabantur. Quis nescit etiam longè post in Græcia magna virtutis & doctrinæ præmia ac honores, si cui erant exhibendi, (de agonistis nunc non loquor) eos in sacris illis ludis fuisse exhibitos meritis?

v. 93. Οἷα τοι μοῖαν] Antiqua scholia legunt. οἷα τοι μοῖαν.

v. 94. Εὐκαταφύτου] Non in illis ipsi scholiis solum; sed & in Didymi, ut volunt, expositionibus ad Homeri Iliad. α. v. 176. scribitur: εὐκαταφύτου.

v. 118. Γαῖ' ὑπερπύου] Interpretes: *tellus lato pectore prædita.* sed ὑπερπύου hæc generaliter est ὑπερπύου, lata, latè patens, quod perpetuum terræ epitheton, sicut & ὑπερπύου, quod itidem ineptè reddunt *terra latus vias habens.*

v. 142. Οἱ δὲ τὸ πρὸς ἄλλα] Crates delevit hunc versum, & pro illo suppluit istum:

Οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ ἥσαν αἰδύωντες. causa hæc est. quia Cyclopes fuerint mortales, non dii, nec diis similes. Inde postea ab Apolline interempti, teste Leucippo in Catalogo. Sed hæc vis est. Quasi non plures commemorentur in hoc libro, qui ex diis sati mortales tamen nati fuerint. Cyclopes autem diis similes erant robore & staturæ magnitudine, non immortalitate.

v. 146. Ἰσὺς τ' ἢ δὲ βίη, καὶ μηχαναὶ τοῦ οἴου] Μηχαναὶ sunt doli, fraudes, non *molimina*, ut Interpretes. Hinc μηχαναὶ Euripidi est dolorum confutor. Plaut. *Machinari machinam*, dolum comminisci.

nisci. Apud quem frequenter machina est fraus, fallacia.

v. 150. Ἀπ' ὅμων ἀίσωτο] Variè vertitur. optimè, si quid video, *ab humeris prorumpebant*. Non Græci solum Hesiodi Interpretes, sed & nostræ ætatis viri docti nescio quas frivolas comminiscuntur rationes, cur his terræ filiis tribuantur centum manus. Mihi exploratum est hoc commento nihil aliud significasse Veteres quàm hominum illorum violentiam, ferocitatem, & injustitiam. Erant χειροδίκαι, nihil divini humanique pensi habebant, omnia vi & manu agebant; omne eorum jus & opes in armis sitæ erant. Χῆρις, ut Latinis *manus* est vis, ut suprâ notatum. Tales fuisse illos gigantes, qui ante diluvium καθολικὸν commemorantur à Mose, non tam corporis stupenda mole, quàm ferocitate, superbia, violentia, injustitia insignes, Gennadius, Theodoretus, Johannes Damascenus; pluresque alii docent. Tot manibus, ut solent semper fabularum læta esse incrementa, postea etiam tot affinxerunt capita. Vide Heraclitum περὶ ἀπείρων cap. II.

v. 155. Σπέρτερον δ' ἤχοντο τοῦτι] Non affecuti sunt sensum Poëtæ; qui reddi-

derunt: *suo verò insensum erant parenti; cum velit: à suo infestabantur parente.* quia fata cecinerant filios eum regno exuturos, hinc infestus erat liberis. Hi verò non antè succensuerunt parenti, quàm à Tellure matre certiores essent facti facinoris, quod in eos coctus moliebatur. ἄχδομαι est μισῶμαι. Homer. Oδω. ε.

Ἠχδοντο πάντι θεοῖσι,
Infestabatur ab omnibus Diis, invisus erat omnibus Diis. Quod rectè veteres Grammatici præcipiunt esse ab ἄχδομαι, non ἰχδομαι.

v. 160. Σπυνομένη] Seleucus scribit ἀχνομένη. Sed hoc ipsum est σπυνομένη, ut in illo Poëtæ: σπυνομένην νεκύων, *dolens super mortuos*. In tristitia enim cor contrahitur & angitur. Inde Cicero tristitiam definit opinionem recentis mali præsentis, in quo demitti contrahique animo rectum esse videatur.

v. 176. Ἀμφὶ δὲ ταῖν ἱμεῖων φλόπτο ἐπίχον] Vertunt: *Undique verò Telluri cupiens amorem imminabat*. Obscurè, & parum Latinè. ἱμεῖων φλόπτο, est flagrans cupiditate consuescendi, concubitûs. Φιλότης enim συνουσία, ut millies apud nostrum & Homerum.

C A P U T II.

Hesiodus sæpius emendatus, ut & Hyginus & Apollodorus. Μεταχρόνιος. Νύξ. Ζόφος. Αἰμαί cur Syri antiquis Græcis Scriptoribus sint dicti. χαλκίφωτος. λύχ' εἰδεία.

v. 188. ΜΗΔΙΑ Δ' ὡς τὸ πρῶτον διατμήξαι ἀδάμαντον

κάβχαλ' ἐπ' Ἠπείρω] Assentior Commelino, aliisque scribentibus: ἀδάμαντι. Falsum enim non abjiciebatur, & in ponto ferrebat, ut vulgata lectio & versio præ se fert, sed natura Cœli. Interpunge:

ΜΗΔΙΑ Δ' ὡς τὸ πρῶτον διατμήξαι ἀδάμαντι.

κάβχαλ' ἐπ' Ἠπείρω,

hoc sensu:

Testesque, postquam ut prius (scilicet dictum) resecul ferro,
Projecit in Epirum.

v. 227. Λάδων τῷ Λαμύν τῃ] Scribe: Λαμύν ex Diacono & veterum scholiorum Authore, quos non inspexit Commellinus, cum pro Λάδων olim λαμύν scriptum fuisse tradat. Λάδων omnes agnoscunt, non verò λαμύν.

v. 245. Κυμοδάη, Σπώπι δὲ, Θωλίη τ' ἑρρίστα] Pro Κυμοδάη corruptè apud Hyginum legitur *Cymothoea*. Θω verò non est epitheton, sed nomen Nereidis, uti ex antiquis scholiis apparet: Θὼ δὲ τὴν χεῖρτάη, Hygin. *Nesaea, Spio, Thoe*. Apud auctorem tamen bibliothecæ, qui Apollodorus esse dicitur, hæc Nympha ommissa est, ut aliæ plures: sicut contrà leguntur ibi alia Nympharum nomina, quæ nec hîc nec apud Hyginum extant. Nostre lectioni non obstat, quòd copula desideretur. Desideratur & v. 250.

— Καὶ Πρωτομήδεια,

Δωλείη, ἢ Πρωτομήδεια, ἢ ὠκεῖα Γαλατρία. Inferius v. 340.

Θαλίη τῇ, ἔσονται τ', Ἀχελαιοῖν ἀργυροδίτῃ.

Istam lectionem postulat quoque numerus Nympharum. Si enim hanc expungas, erunt tantum novem & quadraginta.

v. 245. Μελίτη] Apollodorus suppositivus: Μελίτη. Nihil muta. Homero quoque Μελίτη dicitur, & Virgilio *Æn.* 5. 825. Pro Εὐλκμήν vitiosè Hyginus Clymene. Jam antè enim hujus Nereidis meminerat. Bis enim illud nomen occurrit in indice illo Nereidum Hygini.

v. 247. Εὐρίκη] Melius apud Apollod. *Εὐρίκη*. Corruptè apud Hygin. *Euridice*, quæ nullum inter has marinas Nymphas locum habet.

v. 248. Πρωτομήδεια] Atqui hæc superius v. 243. fuit commemorata. Certum igitur aut hîc aut ibi hoc nomen esse corruptum. Forsan legendum *Κρωτομήδεια*, quod Nereidis nomen apud auctorem Bibliothecæ.

v. 249. Πρωτομήδεια] Apollodorus, Πρωτομήδεια.

v. 255. Ηἵβη] Sic & legendum apud Apollodorum, ubi malè *Ιβη*. Pro Γλαυκώρην, idem auctor Γλαυκωδόν.

v. 256. Πρωτομήδεια] Restitue hoc nomen Hygino, ubi malè legitur *Panopea*. Panopes paulld antè meminit, quamvis corruptè vulgò legatur in editis *Panope*.

v. 258. Πυλινθή] Apollodorus Πυλινθή. Pro Λυσιμάχεια mendosè Hygin. *Alamissa*.

v. 261. Εὐρύκη] Apollod. Εὐρύκη, & pro Πρωτομήδεια malè Πύρην. Et v. seq. pro Νημερτίς vitiosè apud eundem scribitur: Νημερτίς. Hygin. *Nimertis*.

v. 269. Μεταχρονίη δὲ ἰαλλόν] Hoc est, *sublimes feruntur, volans*. Interpretes: *in caelo enim degentes volitant*. Ergo Harpyiæ in caelo habitant? Μεταχρονίη est μετρίως. Apollonius Argonaut. II. 589.

Τῇ δὲ μεταχρονίη πύρην,

In alto autem sublimis ferebatur. Et Lib. IV, 952. de pila: καὶ ἵς ἵκαν πύρην ἔμμεταχρονίη. *Et in aërem projicit altè sublimem*. Scholia ad priorem locum. Τὸ μεταχρονίη σημαίνει ὅτι μετρίως.

v. 270. Γραῖα τίκα πηλοπάρης] Quomodo Græcæ sunt πηλοπάρης cum sint canæ natæ, unde & γράϊα dicuntur. Γραῖα enim est vetula. Scribendum omnino πηλοπάρης, ut sit Cetus epitheton, quod & superius versu 238. ei tribuitur. Ubi tamen malè scribitur Κρωτομήδεια, quamvis & apud Hyginum Cetho fix. Hunc locum sic emendandum esse vidit olim Seleucus apud scholiorum consarcinatore, cujus auctoritas hîc non fuit respuenda. Verba scholiorum adscribam ut corrigi debent, in editis enim sunt corrupta: *Γραῖα δὲ τὸν ἀρῶν. ἄμεινον δὲ γράϊον πηλοπάρης, ἢ ἢ δὲ Κρωτομήδεια τὸ ἐπίδωτον.*

v. 271. Εἰς τὸν ὠκεόν] Hoc est, *ad occasum*, quia ibi solem Oceano mergi, & noctem oriri credebant. Apud Homerum tamen ὤκεος est septentrio, secundum Aristarchi & Strabonis sententiam, quem vide lib. X, & Merici Casau-

Casauboni V. Cl. diatriben de Hackiana Homeri editione. Versu præcedente mirum cur Interpretes omiserint *πῆρ*, quæ ratione multos in fraudem deduxerunt, qui hac versione persuasi crediderunt Hesiodum Gorgonum sedem locasse in Africa. Verum ego nullus dubito quin significaverit Gorgades Insulas, quæ sitæ sunt contra *Εσπίου κίρ* olim, nunc Caput Viride dictum. Eæ enim à Gorgonibus nomen hoc acceperunt, quod illas coluisse ferantur hæ puellæ. Iis etiam vicinæ sunt Hesperides. De quibus vide antè v. 215.

v. 283. Ο δ' ἄγε χεῖρον] Noli credere Latinis Interpretibus, qui hîc denuò sensum auctoris non perspexerunt, cum vertunt: *ceterum hic ensẽm aureum tenebat manibus caris*, quasi ad Pegasus pertineret. Atqui de Chrysaore loquitur, cujus nominis reddit rationem, sicut in præcedente versu Pegasi. Inde opponitur *πῆρ μιν*, ὁ δ' *N.* Pegasus dictus quod ad *πῆρ* Oceani natus sit, *χεῖρον*, quod manibus teneret, cum ederetur, *χεῖρον* ἄρ.

v. 304. Εἰν Λείμῳ] *Apud Syros.* Græci magistri temerè hîc affirmant *Λεῖμα* montes esse Ciliciæ & Lydiæ. Arimi enim Homero & antiquissimis Poëtis Syri dicuntur. Strabo fine lib. XVI. λέγει ὅτι τὰς Λεῖμους ὁ ποιητὴς, ὡς φασὶν ὁ Ποσειδώνιος, ὁ λέγων δὲ τὸν μὴ τὸπον πῆρ ὅτι Συείας, καὶ ὁ Κιλικίας, ἢ ἄλλης πῆρ γῆς, ἀλλὰ καὶ ὅτι Συείας αὐτῶν. *Nominat etiam Arimos Homerus, quos Posidonius docet accipiendos non locum aliquem Syriæ, vel Ciliciæ, vel alius terræ: sed Syriam ipsam.* Ferebatur autem Typhoeus occisus esse in Syria ad Orontem fluvium, qui propterea Typhon dictus est. Idem Scriptor eodem loco: Οὐρανὸς τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς χειρὸς αὐτοῦ Οὐρανὸς μεταλάβει, καλέσθους αὐτῶν Τυφῶν. Μυθεύουσιν δ' ἐν ταῦτά περὶ τῆς αὐτῆς χειρὸς αὐτοῦ Τυφῶτος, καὶ τὰς Λεῖμους. *Oron-*

tes cum prius Typhon diceretur mutato nomine ab illo qui in eo pontem fecit, Oronses est appellatus. Huic loco Typhonis fulmine iecti fabulam affingunt & Arimos. Alii tamen & plerique Latini Poëtæ Insulam Campaniæ littoribus adversam *Inarimen*, quæ & *Ænaria* dicitur, Typhonis antro adsignant decepti similitudine vocis. Ut verò rectè docuit Strabo *Λεῖμος* esse Syros, sic docere non potuit, cur olim Syri dicti sint *Λεῖμοι*, & quæ sit hujus appellationis causa. Perablanda enim sunt quæ de illa prodidit. Hoc verò nuper admodum didicimus à Viro Maximo, Samuële Bocharto, qui in Geographia sacra ostendit hoc nomen antiquissimos Græcos accepisse ab Hebræis, quibus Syria dicitur *Aram* à conditore suo Aramo Semi filio. Inde Bethuel & Laban Aramæi Genes. XXV. & Syriæ regionibus *Aram* præponitur. *Aram Nabarajim*, Syria duorum fluviorum apud Sacros Scriptores est Mesopotamia. *Aram Damaseck*, Syria Damascena. Vide ipsum Lib. II, cap. 5, & 6.

v. 310. καλεῖσθον] Hoc est *magna voce*. Interpretes: *acne voce*. Hesych. καλεῖσθον, ἰσχυρῶς. Stentori Homerus tribuit. Superius in *Λαοῖ* v. 243. χάλκινον ὄξυ βῆαν. *Vebementer acutè clamabant.* Homerus:

Οἱ δ' ὡς ἔν ἄϊον ὅπα χάλκινον Αἰακίδεο.

Hi verò ut audierunt vocem magnam Achillis. Vide quæ de hoc loco notavit Porphyrius Quæstione VI. ad Hom. Virgilio eadem translatione: *vox ferrea*, Lucetio, *vox ærea*.

v. 312. Λυγρὸν εἰδῶν] Poëticum dicendi genus pro *λυγρὸν*, ἀλίστηρον, perniciosam. Superius in ἔργοις, *ὅτι μὴ δα εἰδὼς*, prudens. Nec abhorret longè ab hoc illud quod notavimus in *Λαοῖ*, *λυγρὸν δῖοντες*, pro *λυκοί*.

CAPUT III.

Vetus lectio reposita in Hesiodo. $\phi\acute{\iota}\kappa' \dot{\iota}\lambda\acute{\alpha}\nu$. $\phi\acute{\iota}\kappa\iota\omicron\nu$. Picati. $\beta\omicron\omega\pi\iota\varsigma$. Hefychius emendatus, & Dracontius. $\beta\acute{\alpha}\pi\alpha\upsilon\varsigma$. Catulaster. Hesiodo medela. Αρρίστης Ζήφυρος . Hesiodus emendatur, & alio loco exponitur. $\gamma\lambda\alpha\upsilon\kappa\acute{\eta}$.

v. 326. $\Sigma \phi\acute{\iota}\lambda\gamma' \dot{\iota}\lambda\acute{\alpha}\nu$] Reposui veterem lectionem ex antiquorum scholiorum auctore. qui legit $\phi\acute{\iota}\kappa' \dot{\iota}\lambda\acute{\alpha}\nu$, & explicat $\sigma\acute{\rho}\iota\gamma\gamma\alpha \dot{\iota}\lambda\acute{\alpha}\nu$. addit porro Bœotos dixisse $\phi\acute{\iota}\kappa\iota\omicron\nu$, unde $\phi\acute{\iota}\kappa\iota\omicron\nu$ locus ubi Sphinx ætatem egerit. Huic Euripidis Scholiastes adstipulatur in Phœnissis, qui tradit $\phi\acute{\iota}\kappa\iota\omicron\nu \dot{\iota}\rho\alpha$ à Sphinge dictum esse, ipsamque à Bœotis vocatam $\phi\acute{\iota}\kappa\iota\omicron\nu$. Hinc & Latinis picati dicti, quorum pedes formam Sphingum habebant. Festus: *Picati appellantur quidam, quorum pedes formati sunt in speciem Sphingum, quod eas Dorii phicas vocant.* Sic $\phi\acute{\iota}\kappa\iota\omicron\nu \tau\acute{\rho}\alpha\varsigma$ phiceum monstrum dicitur Sphinx apud Lycophronem Cassandra, v. 1463. $\phi\acute{\iota}\kappa\iota\omicron\nu$ verò est mons Bœotizæ, cuius meminit in $\Lambda\epsilon\alpha\sigma\iota$, v. 31.

— $\tau\acute{\alpha}\chi\alpha \delta' \dot{\iota}\xi\iota \pi\alpha\theta\epsilon\iota\sigma\iota\omicron\nu$, $\tau\acute{\iota}\delta\epsilon\iota\alpha\iota \alpha\upsilon\delta\iota\varsigma$,
 $\phi\acute{\iota}\kappa\iota\omicron\nu \acute{\alpha}\nu\epsilon\sigma\tau\alpha\tau\eta \pi\epsilon\sigma\sigma\epsilon\iota\kappa\iota\omicron\nu \mu\eta\tau\iota\tau\eta \text{Ζ}\omega\varsigma$.
Celeriter pervenit in Typhaonium, unde rursus ad Phicium summum accessit sapiens Jupiter. Stephanus de Urbibus: $\phi\acute{\iota}\kappa\iota\omicron\nu \dot{\iota}\rho\alpha \text{Βοιωτίας} \kappa\alpha\iota \text{Δ}\acute{\iota}\varsigma \delta\iota\sigma\tau\acute{\alpha}\gamma\gamma\alpha$, $\kappa\alpha\iota \text{Δ}\acute{\iota}\varsigma \beta\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\chi\omega\varsigma$ $\tau\acute{\omega}$ i. vide & Plutarchum in libello, quodd brutæ ratione utantur. Æoles postea præposuerunt σ , sicut pro $\phi\acute{\alpha}\lambda\alpha$, $\sigma\phi\acute{\alpha}\lambda\alpha$, pro $\mu\acute{\epsilon}\rho\omega$, $\sigma\mu\acute{\epsilon}\rho\omega$, pro $\mu\acute{\omega}\varsigma$, $\sigma\mu\acute{\omega}\varsigma$, sic & pro $\phi\acute{\iota}\kappa\iota\omicron\nu$, $\sigma\phi\acute{\iota}\kappa\iota\omicron\nu$. Sic enim ille mons appellatur apud Palæphatum in MSS. in editionibus perperam $\sigma\acute{\rho}\iota\gamma\gamma\iota\omicron\nu$ scribitur.

v. 330. Ελαφίριον] Benè Grammatici, $\dot{\iota}\epsilon\lambda\alpha\phi\iota\omicron\nu$. Hefych. $\dot{\iota}\epsilon\lambda\alpha\phi\iota\omicron\nu$, $\beta\lambda\acute{\epsilon}\phi\alpha\varsigma$.

v. 336. $\text{Εκ κούης καὶ φέκων}$] Rectius alii $\phi\acute{\epsilon}\kappa\omega\upsilon$, ut Homerus Odyss. a. 72.

& alibi. Vide Eustath. ad Il. β, v. 862. sed hoc & alii observarunt.

v. 352. Παιδίον] In nonnullis codicibus extitit $\pi\epsilon\alpha\delta\iota\omicron\nu$, ut veteres testantur.

v. 355. Παυτότι βούπις] Turpissimè Interpretes: *Pluto bovinis oculis.* Vel pueri norunt $\beta\omicron\omega\pi\iota\varsigma$ esse magnos oculos habens. Omnia enim magna Græci $\beta\omicron\omega\pi\iota\varsigma$ vocant, ut & prisca Latini. Hinc elephantem dixerunt *bovem Lucam*. Sic Græci $\beta\acute{\epsilon}\pi\iota\tau\eta\alpha$ apud Hefych. $\beta\acute{\epsilon}\lambda\iota\mu\omega\varsigma$ apud Erasistratum est $\mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha\varsigma \lambda\iota\mu\omega\varsigma$, *magna fames*, $\beta\epsilon\gamma\acute{\alpha}\iota\omega\varsigma$, $\mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\omega\chi\omega\varsigma$ jactator: $\beta\acute{\epsilon}\pi\iota\mu\omega\varsigma$, quod legitur apud Alciphronem ep. 62. est $\mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha\varsigma \pi\acute{\iota}\varsigma$ puer adultior. Hefych. $\beta\acute{\epsilon}\pi\iota\mu\omega\varsigma$, $\tau\acute{\iota}\omega \mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha\varsigma$, $\acute{\alpha}\rho\alpha\lambda\acute{\iota}\xi$, $\mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha\varsigma \pi\acute{\iota}\varsigma \dot{\iota} \chi\chi\acute{\alpha}\delta\iota\varsigma$, scribe $\dot{\iota}\chi\chi\epsilon\iota\varsigma$. Glossæ veteres: *catulaster βέπις*. Aliæ $\acute{\alpha}\rho\tau\acute{\iota}\mu\omega\varsigma$ *catulaster*. quæ vox Dracontio restituenda. In lib. II, v. 191. in editis legitur:

Non catulastra gerit puerilia, non puer audet

Aitrectare tener Martia tela manu.

Legendum: *Non catulaster agit puerilia.* Loquitur ibi de variis hominum pro distincta ætatis ratione studiis. Catulastri autem sunt pueri grandiores, qui incipiunt *catulire*, hoc est, ad venerem incitari. Inde & Catulli nomen. Oculi verò magni inter præcipua pulcritudinis $\tau\epsilon\mu\acute{\epsilon}\lambda\eta\alpha$. Liban. Progymnal. $\text{Ομῆρος ἐν δειξάδει βελδύει ὡς οἶνος ὀφθαλμοὶ τῇ Ἥρῃ καλοὶ τὴν μεγάλαν τι, βούπι αὐτὴν ἐχέλει.}$ *Homerus ostendere volens quod oculi Junonis*
 K k nis

nis magni essent & pulcri, bovinos oculos eam habere dixit.

v. 375. *Κείω δ' Εὐρύβιαν Πόντιον*] Sic & Interpretes: *Crio autem Eurybia peperit.* Igitur Crio est scæmina, Eurybia verò mas? Attamen superius Hesiodus ostendit Eurybiam esse filiam Ponti. Quid tricamur? legendum: *Κείω δ' Εὐρύβιαν Πόντιον*. Vidit hoc etiam Commelinus, nisi quoddam pro *Κείω* malè scribat *Κρείω*. Sed *Κείω* dicitur & Apollodoro, & Scholiis antiquis, & Euripidis Interpreti.

v. 379. *Ἀργέον Ζεφύρου*] *Ἀργέον* hîc non est Caurus, sed Zephyri *ἰνιδέον*. Inferius v. 870.

Νότος Νότος, Βόρειος τε, ἢ Ἀργέον Ζεφύρου.

Præter Notum & Boream: & celerem Zephyrum.

Homerus *Iliad.* λ, v. 307.

Ἀργέον Νότος βαθεῖν καίλαται πύλων.

Celeris Noti vehemente procella verberans.

Scholia antiqua ad hunc locum Hesiodi: *Ἀργέον πῖν ὄρεν καὶ πῶρον, καὶ καθερὶν εἶπεν.* Hefych. *Ἀργέον Νότιος, τῷ λεγομένῳ λευκόνος. πῖν εἰ καλὸς. Οὐρανὸς γὰρ τίνας αἶθρ' ἀνέμους. ὅστις ἐν πῶρον.* Sed quam Hefychius damnat expositionem, eam probat Strabo lib. I. quem vide.

v. 417. *Ἐρδον ἱερὰ καὶ νόμον*] Est sacra faciens secundum patrios mores & consuetudinem, ut in Carminibus aureis, quæ Pythagoræ adscribuntur:

Ἀθανάτους μὲν ποιεῖται δῖος νόμος ὡς δέδωκεν,
τίμα.

Immortales quidem Deos primo secundum patriæ consuetudinem, Venerare. κατὰ πάτριον dixit Prophyrius loco suprâ laudato.

v. 430. *Ἐν τ' ἀγορῇ λαοὶ μετατρέπονται, ἢ ἢ ἰδύμενοι*] Sic legant editiones recentiores: & vertunt: *Inque consione inter*

homines eminet, qua scilicet voluerit. Heinssii editio major: *ὅν κ' ἰδύμενοι*, Interpret. *quorum scilicet vult.* Sed utraque lectio non est unius assis. Quem enim commodum sensum inde conficeres? Reponenda est veterum librorum & editionum lectio, quam temerè commutavit Commelinus, ut ex notis ejus editioni præfixis videre est: *Hic pro ἰδύ, inquit, reposuimus ἐν τ', & pro ὅν κ' ὅν κ'.* Sed ὅν κ' non erat de sua sede deturbandum. Subauditur enim *μετατρέπονται*. Sensus est, in consione inter homines excellit quemcumque voluerit excellere Hecate. Ejusdem sententiæ versus est in initio *Εργων*, quod me docuit Vir summi ingenii & eruditionis Johannes Fredericus Gronovius, cui quantum debeant hæ reconditæ literæ nemo ignorat, nisi barbarus, & omnis humanitatis expers:

Ὅν τε ἀπὸ βροτῶν ἀνδρῶν ἰμῶς ἀρατῶν τε φατοῖ τε.

Ἐν τῷ τε ἀγῶνι τε δὲ μεγάλους ἔκπτε.

Per quem mortales homines pariter sunt obscuri clarique. Nobiles ignobilesque sunt Jovis magni voluntate. Sic hic locus ex sententia doctoris nostri est interpungendus. *Διὸς μεγάλους ἔκπτε*, idem est quod hîc dixit *ὅν κ' ἰδύμενοι*. Jupiter nobiles & ignobiles, claros & obscuros facit, quos vult. Omnia nunc sunt liquida, discussæ omnes tenebræ, quæ viros doctos exercuerunt, qui prava distinctione inducti sibi persuaserunt, *Διὸς μεγάλους ἔκπτε* abundare, & ominis causâ tantum esse appositum, quia nihil sit quod referatur. Sed nunc quod referatur nemo non videt.

v. 440. *Ὅ γλαυκὸν δωπόμενον ἱερὰ ζοῖται*] *Γλαυκὸν* simpliciter est mare, Latinis *carula*. Virgil. *carula verrunt*. Interpretes: *glaucum mare.*

CAPUT IV.

Hesiodus emendatur & ejus antiquus Scholiastes. Αἰγαῖον ὄρε. ἰεραὶ πίστες. ἰεραὶ πάντα. Κύβρα. Stephanus emendatus. Γύαλα παρηγοῦν. Mos Veterum in Deorum statuis, templis, aris ornandis lana. Cur Homerum Plato è Republica sua ablegans voluerit ornari lana. Locus Hesiodi ex conjectura emendatus. παρὰ λῆϊν. Chaos. Hesiodus interpunctione emendatus. Επαση. Lucianus correctus. Ωγύγιος. Εργματα ἔχον. Hesiodus emendatus & antiqua Scholia. Μαψαῦραι. Horæ pulcritudinis præfides. Ωραῖος. Ωραῖος. Χρυσάμπυκος. Αμπύξ. Ανάθημα. Mitræ sunt fasciæ, & barbararum mulierum cultus. Σπφάναϊ. Vetus lectio Hesiodi restituta. Εξακύνδομος. Αφροδίτη νύχτος.

v. 485. **A**ργεῖον ὄρε] In Cappadocia mons Argæus est, cujus meminit Claudianus, Plinius, alii. In Creta autem frustra quæras montem hoc nomine. Nullus enim in illa reperitur. Itaque in animum induxi meum jam dudum reddendam esse Poëtæ lectionem veram, quam servavit παλαιὸν χρόνον Scrip-
tor. Is legit: Αἰγαῖον ὄρε, aitque sic Cretam dictam olim à capra Olenia Jovis nutrice quasi Capræ montem. Αἰγαῖον ὄρε] Συμμενομεν ὅτι καὶ ἔτι αἰγίοχον ἐκάλεσαν τὸ Διὸς, ὡς αἶγα ἰδίωσιν. ἀπ' ἧς καὶ Κρήτη αἰγὸς ὄρε καλεῖται, καὶ Αἰγαῖον ὄρε ἐνὶ τῷ ἰδίῳ καλεῖσθαι. Οὗ ὁ Ομηρὸς ἐκ τῶ ἰδίου ὄρε καὶ αἰγίοχον αὐτῶν ἐκάλεσαν. *Nota quod & iste (nimirum Hesiodus) Ægiocum dixit Jovem, quia capræ ubera suxit. A qua etiam Creta appellatur Capræ mons. Et à nonnullis Αἰγαῖον dicitur mons Ida. Homerus ab ejus armatura ægide ipsum Ægiocum dixit.* Sic hic locus est restituendus, qui flagitiosè corruptus est in editionibus. Hanc lectionem confirmat quoque Theon ad Aratum, apud quem & ipsum olim sic lectum fuit in his ver-
sibus:

Δίκτυν ἐν ὠσέει, ὄρε καὶ Αἰγαῖοι
Αργεῖον ἐγκατέδαντο.

Sic enim scriptum fuisse, non ut nunc καὶ ἰδίῳ, his verbis testatur: Τινὲς καὶ φασί, καὶ Αἰγαῖοι, παρὰ Ησίοδου λαβόντες φέ-
σονται τὸν Δία ἐν Αἰγαῖῳ ὄρει πεπυκνωμένῳ ἐν Κρήτῃ παρὰ λῆϊν. Hinc & H. Grotius con-
jicit apud Aratum legendum esse Δίκτυν, ut hic apud Hesiodum. Sanè apud hunc scribi debere Αἰγαῖον luce clarius est. Montem Ægæum in Creta quia ignora-
bant, idè apud Aratum, ut sequentibus prodit Theon, expunctum est & Αἰγαῖοι & mutatum in ἰδίῳ. Sanè sic olim scrip-
tum fuisse licet ex Scholiaste antiquo Arati discere ad v. 32. Ο μὲν τότε κείνον-
τα Δίκτυν ἐν ὠσέει ὄρε καὶ ἰδίῳ. *Qui cum ludentem in Dictæ bene olente, prope montem Idæum. Τινὲς καὶ φασί, κα-
δὲ Αἰγαῖοι, παρὰ Ησίοδου λαβόντες φέσονται, τὸν Δία ἐν Αἰγαῖῳ ὄρει πεπυκνωμένῳ ἐν Κρήτῃ πα-
ρὰ λῆϊν. Quidam hic scribunt καὶ Αἰγαῖοι ex Hesiodo id sumentes qui dicit, Jo-
vem in Ægæo monte in Creta nutri-
tum.* Sed addit idem, *Si in Creta nul-
lus est mons Ægæus, præstat conque-
scere in lectione vulgata apud Aratum,*

Et aliter illum locum interpungere. Alius est Ægæus campus, Αἰγαῖον πεδῖον, sed ille campus fuit in Phocide, de quo vide Stephanum de Urbibus in αἰγαῖον πεδῖον, & quæ illic notarunt viri docti. Mons Ægæus est is ipse, mea quidem sententia, qui à Ptolemæo vocatur ἱερὰ πίνα. Inde sancta rupes dicta, quia in illius antro credebatur custoditus & enutritus fuisse Jupiter. Erat collis Idæ, qui postea ab urbe in illa posita appellabatur Pytna, & urbs ἱερὰ Πύτνα, quod cognomen ei adhæsit à colle. Strabo Lib. X. Τῆς δ' Ἰδῆς λόγῳ Πύτνα, ἀπ' ἧς ἱερὰ Πύτνα ἡ πόλις. *Pytna Ida collis, unde urbs Hiera Pytna.* Malè in Dione Lib. XXXVI. ἱερὰ Πύτνα scribitur. Quod & nuper animadvertit Vir magnus Ezechiel Spanhemius, in eruditissimo commentario de præstantia & usu Numismatum antiquorum. Hinc vides cur nonnulli Jovis incunabula ponant in monte Ida. Stephanus de Urbibus non collem, sed campum dicit. Εστὶ καὶ Αἰγαῖον πεδῖον συνάπτον τῇ Κίβρᾳ ὡς Ἡρόδοτος. λέγεται παρὰ αἷμα ποτὶ φερόμενον (sic emendarunt viri docti) ἀπὸ τοῦ ὅτι τὸ Πύθιον ὄρεος, ἀπ' ἧς καὶ τὸ πεδῖον Αἰγαῖον. *Est & Ægæus campus annexus Cirrhæ, ut apud Hesiodum. Dicitur vero à fluvio Αἰξ, qui olim descendit à monte ad Pythium, à quo & campus Ægæus.* Nullum est dubium, quin hunc locum respexerit ἱδρυχάου. Campus Ægæus latè patuit, ut & Pythium & Gortyna in illo fuerint sita. Hinc Strabo Gortynam in campo sedere ait. Hic verò est ille campus Ægæus. Imò totam Insulam olim αἰγαῖον fuisse appellatam ex Scholiaste modò accepimus. Sed quænam illa Cirrha cui fuit aditus Ægæus campus? Sanè Cirrha in Creta nulla est. Legendum Κίβρα quæ eadem est quæ Pytna. Stephanus: ἱερὰ Πύτνα, πόλις Κρήτης ἡ ὁρίωνος Κίβρα, ἥτις Πύτνα, ἥτις Κάμωτος, ἥτις ἔστιν ἱερὰ Πύτνα. *Hiera Pytna urbs Cretæ, quæ prius Cybra, postea Pytna, deinde Camiros, deinceps Hiera Pytna.*

Non est quodd nobis scrupulum injiciant Lyctii, ad quos à Rhea delatum esse Jovem pauldò antè Hesiodus cecinerat: cùm ii satis longè à Pytna, seu monte Ægæo absint. Verùm non urbs intelligitur Lyctus, sed populus Lyctius, sub quorum ditione tum fuit & mons & campus Ægæus. Lyctios enim magnis opibus aliquando floruisse Strabo dicto loco ostendit. Malè Hiera petra in mapis Ptolemæi littoribus maris Carpathii apposita est, non longè distans à Dicta, cùm sit collis Idæ.

V. 499. Ευάλοος ὑπὸ Παρνασσῷ. Interpretes: *in jugis Parnassi.* Sed γάλα potius sunt valles κοιλάματα, quàm juga. Apud Euripid. γάλα καρποφόρα, *valles frugiferæ.* Hoc loco intelligit anfractum illum rupis Parnassi & planitiem in qua urbs & templum Delphicum. De qua Strabo Lib. XI. & Justin. Lib. XXIV. In templi enim ἀναθήμασι longè pōst fuisse istum βαίτυλον testatur Pausanias in Phocicis: Επαρῶντι δ' ἀπὸ τῶ μνήματος, λέγουσιν ἡ μίχας, τόντι καὶ ἑλαῖον ἰσημίαν καταχεῖται, καὶ κατ' ἐορτὴν ἐκείνην εἰς ἀπὸνδῖαν ἀγρῶν. Εστὶ δὲ καὶ δόξα ἐς αὐτὸν δαδύσαι Κεῖνφ δ' ἰδὼν ἀπὸ τῶ πωδὸς καὶ ὡς αἰδῆς ἡμῶν αὐτὸν ὁ Κεῖνφ. *Ab eo monimento cum rursus ascendere inceptis, lapidem videas modice magnum. Hunc quotidie oleo perfundunt, singulisque festis lanam in eo ponunt radem. Fama autem tenet esse illum ipsum lapidem, qui datus fuerit Saturno pro puero, quemque postea rursus evomuerit.* Lana ornabatur hic lapis diebus festis, quoniam omnia quæ maximè sacra erant, & divino vellent honore affici, ungebantur, & lana, laneisque tæniis ac coronis ornabantur. Arborescens sacram Arnob. lib. V. lanarum vel leribus colligatam ac circumvolutam dixit. Et Plutarchus in Theseo ramum ex olea sacra decerptum εἰς λευκῇ κατασκευασμένον, lana alba recinctum fuisse ait. Sic solebant lares lana cingi, & fores ac aræ templorum, cùm rem sacram die solemn

nni essent facturi, vittis laneis ornari. Propert. IV, 6.

*Costum molle date, & blandi mibi
thuris honores.*

*Terque focum circa laneus orbis
eat.*

Hinc intelligimus cur Plato, ubi Homerum è sua republica in aliam civitatem dimittendum esse censet, eum jubeat unctum & lanà coronatum educi. Αποπιμπιμὴν τε ἄν, inquit, εἰς ἄλλαν πόλιν, μύρον καὶ τὸ καπνὸς καταχέοντες καὶ ἱεῖα στέφανους. *Dimittamus eum in aliam urbem unguento caput ejus perfundentes, & lanà coronantes.* Amandari quidem volebat Homerum è sua civitate, ne qua opinio sequior de Deo civibus suis, qui fabularum mysteria non intelligebant, per imprudentiam ex ejus cantibus affricaretur; sed volebat eum dimitti non tamquam hominem scelestum, & infamem, sed tamquam hominem divinum, dignumque qui ad instar Dei ungeretur, & lanà coronaretur, hoc est divinis afficeretur honoribus. Diis enim & rebus sacerrimis hic honos habebatur. Homerum enim Plato unus omnium maximi faciebat, & ob artis divinitatem mirificè celebrabat, ejusque sententiis utebatur frequenter ad docendum, verbis verò & loquendi generibus ad dictionem expoliendam. Hæc est vera ratio cur ungi & ἱεῖα voluerit coronari Homerum Philosophus: non quoddamquam exul & civiliter mortuus fuerit eje&us, quia mortui ungebantur: nec propter Poëtarum mollitiem, quam lanea corona significaverit, ut hercle Musarum & Platonis ingratis docuit Andreas Schottus Nodorum Ciceronianorum lib. III. cap. 12.

v. 532 Ταῦτ' ἄρα ἔλβηθ'] Ellipsis, quam hîc fingunt Interpretes, malè convenit cum genio auctoris & ipsius linguæ Græcæ. Quis enim dicat ταῦτα ἔλβηθαι, pro propter hæc venerari, ut illi volunt? Locus est contaminatus, qui sic

puto emaculabitur, si legas: Ταῦτ' ἄρα ἐπαλβήθηθ', hæc quidem moliens. & aut ventustate temporis, aut alio vitio exolevit, aut negligentia descriptorum incidit, inde ἔα à præcedente syllaba ἄρα est absorptum, quod frequentissimè in veterum libris contigisse nemo nescit paulld modò humanior.

v. 574. Ἀγροῖν ἰδὼν] Sic lege. vid. Etymol. Magnum. Malè vulg. ἀγροῖν.

v. 612. Παριδῶν] Est effugere, vitare Dei consilia, decreta. Nam *quæ fato manent, quamvis significata non vitantur*, ut Tacitus ait. Homer. Iliad. α, v. 134.

Μῆδ' ἔπος ἀγὰός ἐπ' ἰὼν, διοικῶν Ἀχιλλεῦ,
κλέπῃ νῆψ, ἔπει δ' Ὀδυσσεύς, δὲ μὲ πείσῃς.

Ne sic, quamvis fortis sis, divine Achilles, dolosè agas, quoniam non effugies, neque mibi persuadebis. & Ὀδυσσεύς, scilicet quæ decrevi facere.

v. 700. Καῦμα δ' διατίποι καταχεῖν καὶ] *Incendium ingens corripuit inferorum sedes.* Sicut paulld antè de clamore:

— Εὐρεῖς δ' ἵκανε βαρεῖα

Τάρταρον ἱερόντα, πῶδ' αἰπὴν τ' ἰωή.
Concussio verò gravis venit ad Tartarum caliginosum, & pedum magnus fragor. Chaos sæpè est inferorum domicilium: Plutarchus sanè καὶ, ἄδην, ὄρεον, ἱερὸν exponit. Orpheus apud Ovidium X. Metamorph. ad Plutonem & Proserpinam:

Per ego hæc plena timoris,

Per chaos hoc ingens, vastique silentia regni Oro.

Statius:

Qui nunquam sospite nato

Triste chaos, vastique situs patiære sepulcri.

posses etiam aërem interpretari. Aristophanes in Avibus:

Διὰ τὸ πολλὰς τ' ἀλλοτρίας, καὶ τὸ χῆρος

τῶν μελῶν τ' χρίσταν δ' ἀσπορόντα.

Per urbem alienam & chaos femorum nidorem non transferetis. Ubi Suidas & alii veteres Magistri καὶ exponunt aërem.

rem. Hinc & vetus Interpres Luc. XVI, 26. illud *μία χάσμα*, quod inter epulorem divitem & Lazarum erat *chaos magnum* interpretatur, hoc est, vastum inane, vastum intervallum quale est aer, si-ve, ut Tertullianus vertit, impen- sata distantia sublimitatis & profunditatis. Apud nostrum Poëtam inferiùs v. 740. locum Erebi vastum & immensum in quo Titanes servabantur *χάσμα μία* dicit, quem postea v. 814. ait esse *πύρρον χάσος*, ultra Chaos tenebricosum, hoc est, Erebum. Itaque magis probo priorem expositionem, & hoc nomine, quia de aëre paullo antè verba fecit:

Φλέξ δ' ἥρα διατ' ἵκαν' ἄπυρρον.

Flamma verò ad aërem divinum pervenit magna. Sequentia tam obscurè & ineptè versa sunt, ut quid Poëta velit ex versione ne Oedipus quidem intelligat. Verba Græca sunt:

— εἶσατο δ' αἶντα

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἡδ' ἔασιν ὅσων ἀκούσαι,
Αὐτὸς ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἑρπύς κέρν' ὑπὸ πύρρον
Πύλναται.

Sic interpungenda mihi videntur. Mens Poëtæ est: *Simile autem videbatur atque si coram oculis quis adspiceret, atque auribus audiret, eodem modo ut cum terra & cælum latum superne appropinquabat.* Aërem, inquit, terram, pontum, Tartara corripiebat ignis fulminum à Jove missorum, tantusque fragor ex illo oriebatur incendio, ac si cælum rueret, si-ve terram cælo misceri videret & audiret.

v. 709. *ὅτε δ' ἄπυρρον*] Antiquorum Scholiorum auctor notat in nonnullis exemplaribus legi *κόνος*, quod præ edita lectione placet. v. 718. *Ἀρχαίοισιν ἰδύσασα*. Scholia antiqua legunt *ἀρχαίησιν*, quæ vide.

v. 735. *Ἐνθάδε γῆς*] Appositè ad hunc locum Seneca Hercule furente:

Sterilis profundi vastitas squallet soli,

Et fœda tellus torpet æterno situ,

Rerumque mæstus finis, & mundi ultima:

Immotus aer hæret: & pigro sedet Nox atra mundo.

Vide Virgil. VI. *Æneid.* v. 577. Homer. *Iliad.* θ. v. 429.

v. 748. *Ἄσπον ἵκαν*] Sic leg. cum veteri Interprete. Nec aliter legisse videntur qui Latine verterunt Hesiodum, cum interpretantur *propinquantes*, quod non significat vulgatum *ἀμπερ ἵκαν*.

v. 768. *Ἐπειὺς Προσεφρίνας*] Est hoc proprium Proserpinæ epitheton. Homer. *Iliad.* ι.

Κιχλόνος Αἰδὼν καὶ ἑπαιὺν Προσεφρίνας.

Invocans Plutonem & terribilem Proserpinam. Proclus superius, ad *Ερμ. Αἰνείν* δὲ πρὸς *Θεογονίαν* περίλαβον, ὡς καὶ ἑπαιὺν Προσεφρίνας. Restituenda hæc vox Luciani *Necyomantæ*: *Δαίμονας ὅμῃ πάντας ἐπὶ ὁδῷ, ποινὰς, καὶ Ἑρινύας, καὶ νυχθὺν Ἐρπύραν, καὶ αἰπὴν Προσεφρίναν.* Interpres vertit: *Dæmonas simul omnes inclamat, Pænas, Erinnyes, Hecaten nocturnam, excessam Proserpinam.* Foedissimè. lege: *ἑπαιὺν Προσεφρίνας.* terribilem Proserpinam. *Ποινὰ* verò sunt Furæ.

v. 797. *Ἀπολείψας*] Benè antiqui Grammatici: *ποινὴς ποίνους*, libans. Libantes enim aliquid de pateris effundebant in mensas & aras. Sic & simplex *λείπειν*. Unde Latinorum libo, libum, libamen. Insaniunt qui hîc dicunt ab *ἀπολείπειν* esse *ἀπολείψας*.

v. 806. *Ὠρόμεν*] Referendum est ad *ἔργον*, non ad *ἵδωρ*, & exponendum magnum. *Ὠρόμεν* enim est magnus. Hefych. *Ὠρόμεν, παλαιῶ, ἀρχαῖον, μέγαλον πάν.* Stygem autem fuisse maximum Deorum jusjurandum alibi noster dixit, & res nota est.

v. 818. *Ὅς χεῖρες μὲν ἔασιν*] Nec hîc mentem Poëtæ ceperunt, qui vertunt: *Cujus manus quidem sunt ob robur operibus aptæ.* *Εργματα ἔχειν* est *ὑπάρχωναι*. Hîc est sensus: *Cujus manus quidem ob robur semper operantur.*

v. 851.

v. 851. *Κείνον ἀμφὶ ὕρτι*] Circa Saturnum existentes, qui unā cum illo in vincula sunt coniecti. Interpretes diverso planè & absurdo sensu: *A Saturno seorsim existentes*. Titanes Saturni fuerunt copiae contra Jovem, à quo victi cum suo Imperatore deturbati sunt ad inferos.

v. 872. *Μαλ' αἶραι*] Reddidi Hesiodo priscorum exemplarium lectionem: *Μαλ' αἶραι*, quam probant Hesychius & Scholia antiqua. Hæc: *Μαλ' αἶραι καὶ αἱ μάταιαι ποταμοὶ, οἷον κλυαίαι, Ὀρεστιάαι*. Sic lege, illum vide.

v. 875. *Ἄλλοι δ' ἄλλαι ἄν'*] Legendum *ἄνσι*, quod Æolicè dicitur pro *ἄνσι*. Et sic lectum olim fuisse Etymologici scriptor ostendit: *Τὸ γ' ἵ' ἀλαδωπικῶν, ἄνσι, Αἰωλικῶν τε. ἔρχητι ἢ αἰῶσι, ὡς ἰσθύν. Ἄλλοι δ' ἄλλαι ἄνσι*. Malè legitur *ἄλλαι* in Etymologico. Hanc emendationem sequens *ἀφαιδνῶσι* confirmat, & *ἄνσι* ferri non posse declarat.

v. 903. *Αἵ τ' ἔργ' ὀρέαται κατὰ πωτῆσι βροτῶσι*] Inficitur Interpretum insigne monumentum & hic locus est, dum vertunt: *Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus*. Loquitur de horis. Non quidem ignoro eas esse cœli janitrices & ministras solis. Valer. Flacc. lib. IV.

— *Sol auricomus cingentibus boris
Multifidum jubar & bisseño sydere
textam*

Loricam induitur.

sed quis non videt aut alias planè esse has Hesiodi horas ab illis Homeri, aut alias partes eis dari à nostro Poëta, cui sunt pulcritudinis præfides. Quod & nomina illarum declarant. Quid enim magis res humanas pulcras reddit & florescentes, quàm Eünomia, Dice, & Irene, hoc est, bonæ leges, Justitia & Pax. Hæc sanè divæ non matura reddunt mortalium opera, sed ornant, excolunt, nitorem & decus illis conciliant. Pind. Olympion. XIII. de beata & omnium

rerum copia affluente Corintho: *Εν τῇ δὲ δ' Εὐνομία ναίει· κατ' ἔργα τὴν πόλιν ἀσφαλὲς δίδω, καὶ ὁμότητος εἰσάνα, ταμίαι Ἀνδρῶν πᾶσι, χρυσὴν πῦλιν εὐχάλα Θέμιδος.* In hac (Corintho) Eünomia habitat sororesque, fundamenta urbium firma, Justitia, & iisdem moribus prædita pax, dispensatrices hominibus divitiarum, aureæ filiae Themidis consultricis bonæ. Hinc omnibus rebus ornandis adhibentur Horæ. In ἔργῳ in Pandora comenda, v. 74.

— *Ἀμφὶ ἢ τὴν γὰρ*

Ἦραι καλλίκαμοι σέφει ἀνδρῶν διαεινῶσι.

Ipsam porro Horæ pulcræ comam habentes coronarunt floribus vernis. Theocritus de poculo pulcherrimo, & suavem exhalante odorem Idyll I, v. 148.

Ἡ δὲ τίς τὸ δέπας· δῶσαι φίλον ὡς κλόν ὄσδον.

Ἦρᾶν περιπλάσαι νιν ὅττι κρέασι δακτύλῳ.

En tibi poculum: contemplare, amice, quàm suaviter olet,

Horarum in fontibus ablutum dices.

Hinc ὄρα est pulcritudo. *Ἦρᾶ* pulcræ. Hesych. *ὄρᾶ* ὡμορφία. ὑποπας, ὑγρότης, ὑπερβολή. Theocr. Idyll I, v. 109. *Ἦρᾶ* καλόν. Formosus Adonis. *Ἦρᾶ* pulcrum reddo, decus & venustatem concilio. Est vocula *μοῖρας*, sicut superius *μασιχέον*, & plures aliz. Pro *ὄρασι* frequentius legitur verbum paragogicum *ὄραίζον*. Hesych. *ὄραίζω*, καλλωπίζω. *ὄραισμός*, καλλωπισμός. Quia verò *ὄραῖος* est pulcræ, & homines in adolescentia & juventute sunt pulcherrimi, hinc *ὄραῖος* est ἀκμάζων, in ætatis flore constitutus. In ἔργ. v. 695.

Ἦρᾶς ἢ γυναικὸς πῶς ποτὶ οἶκον ἔλθοι.

In ætatis flore uxorem tuam in domum duc.

Sic enim bene exponit Scholiastes Theocriti ad Idyll. I, v. 109.

v. 916. *Μῦσαι χρυσάμπυκας*] Interpretes: *Musæ aureis mitris revinctæ*. Præstat interpretari: *aureis reticulis ornatae*. *Ἀμπύξ* est ἀφάδμη, περιχέλουμα, diadema,

dema, reticulum, fascia, quâ mulierum coma redimitur. Homerus Iliad. X, v. 468.

Τῆλε δ' ὑπὸ κρατὶς χεῖ δέσματ' αἰσθαλὴν,
 Ἀμπυκὰ, κακρυβαλον τ' ἡδὲ πλεκτὴν ἀναδί-
 σταν.

Longè autem à capite fudit splendidas fascias, reticulum, vittamque & implexum redimiculum. Ubi brevia Scholia Didymi, ut credunt vulgò: Ἀμπυκὰ κόσμον πρὸ σφί' ἢ κεφαλὴν, ἀνέχοντα τὰς νεύρας ἢ κεφαλὴς. Hinc rectè ab Hesychio exponitur ἀνάδημα. Anademata enim erant fasciæ crinales. Sed & mitræ erant fasciæ, quibus coma religabatur. Hinc Judith. X. *μίτρα* Castalio reddit fasciam. Verùm mitris utebantur barbaræ mulieres, & vetulæ, & meretrices: Ovid.

Simulavit anum mitraque capillos Presserat.

Juven. Sat. III. v. 66. *Ite quibus grata est picta lupa barbara mitra.* Plerumque vitio vertitur. Itaque mitras tribui Musis οἱ χερσίνης non ferent. Barbaræ enim illæ mitræ à Græcarum matronarum & puellarum reticulis fuerunt diversæ. Hæc Homero *σεράνας*. Iliad. Σ, v. 567.

Καὶ ῥ' αἱ μὲν γυναικὶς σεράνας ἔχον.

Sed apud Pollucem lib. V. cap. 16. rectius legitur:

Τῶν δ' αἱ μὲν πλεμπὰς σεράνας ἔχον.

Harum hæc quidem plexas coronas habebant. Ut superius *πλεκτὴ ἀναδίσταν*. Σεράνας autem fuisse propria antiquarum Græcarum mulierum ornamenta capitis ex Æliani Ποικίλ. Ιστορ. Lib. I, c. 18. cognoscimus: Πῶς δὲ ἡ δέξιον ὑπὸ νεύρῃς αἱ πολλὰ ἔσθ' γυναικῶν; Ἐπὶ μὲν γὰρ ἢ κεφαλῆς σεράνην ἐπιτίθοντο ὁψιλήν. Quis vero neget plerasque veteres mulieres luxu diffusisse? *Capat enim ornabant altā fasciā.* Sic verte. Erat enim σεράνη limbus seu fascia altior caput, seu aliud quid ambiens. Hinc & lorice & murorum pinnae σεράνας dicuntur.

v. 925. Ἀρχεκύδιμον] Miror unde in

recentiores editiones irrepsit hæc inepta lectio & vocabulum nihili, cùm rectè legatur in prima editione majore Heinsiana, Stephaniana, ac plerisque aliis omnibus antiquioribus, *ἐρχεκύδιμον*, quod rectè exponunt antiqua Scholia ἄρχεκύδιμον ἐχρίσσαι. Tumultus, turbas excitantem. Quamvis in editionibus vitio librariorum omisum sit *ἐρχεκύδιμος*, & sola extet explicatio. Monuit etiam me de restituendo hoc eleganti vocabulo Thomas Reinesius, vir numquam satis laudatus, præfatus extare id quoque apud Cointum Lib. I. v. 178. ubi Eris dicitur *ἐρχεκύδιμος*. Synonymum esse *ἐρχεμάχος*, *ἐχρημάχος*. *Εχρημάσαν Διόνυσον* dixisse Nonnum XIII. Dionys.

v. 927. *Ἐν φιλότῃ μύρῃ*] Legendum est οὐ φιλότῃ μύρῃ, ut nuper ostendit mihi elegantissimus juvenis Cuperus ex Scholiaste Apollonii, qui ad Argonaut. I. v. 859. ἰ φιλότῃ est sine concubitu, ex se sola, sine consuetudine cum masculo. Nihil certius. Confirmat vetus Scholiastes Hesiodi: Πρῶτος ἔσθ' ἢ Ἡραίων ἐκ μόνῃς Ἡρᾶς ἔπῃ. Δὲ καὶ τῷτο σήμειον. Οὐδ' Ὀμπερὶ ἐκ Διὸς καὶ Ἡρᾶς. *Primus iste Vulcanum ex sola Junone canit. ideoque & hoc nota. Homerus vero ex Jove & Venere.* Et Apollodorus I. Bibliothec. *Ἡρὰ δὲ χρεὶς ὧντος ἐχρημάσαν Ἡραίων. Juno sine concubitu peperit Vulcanum.* Hinc & Apollonio dicitur Ἡρῆς υἱός, Junonis filius non Jovis.

v. 934. Φόβον] Malo vertere *Terror*, quàm cum Interpretibus, *Timorem*. Sequitur enim Δῆμος, Timor.

v. 971. Κρίτης ἐν πόνῃ δμῶ] In accentu peccatur. Legendum Κρίτης ἐν πόνῃ δμῶ, ut superius v. 538. *ἐχρητά πόνῃ δμῶς, intestina cum pingui adipe.* Κρίτης πόνῃ δμῶς. *Creta pinguis adeps, est Cretæ fertilissimus ager.*

v. 989. Φιλομυμῶντος Ἀρχεκύδι] Sic legendum ex Hesiodi sententiā. Vide superius v. 200. & quæ ibi notat Interpres.

v. 991. Νηοπόλον νύχρον] Archilochus emendat *μύχρον*, quasi agentem in Cypri recess.

recessu, qui à nullis possit adiri. Alii eandem vim tribuunt τῷ νύχθι, exponentes ἀφανῆ, λαθραίον, occultam, quæ à nullo videatur: Sed propria vocis significatio retinenda. Pleraque enim sacra Veneris noctu celebrabantur. Inde *nocturnigila* dicitur Plauto. Idem Curcul. I. 3. v. 25, & 40.

Quid tu Veneri pervigilare te vovisti, Phædrome?

Nam hoc quidem haut multo post lucebit.

Pervigilia Veneris cui non nota? Vide carmen elegans incerti auctoris quod inscribitur, Pervigilium Veneris.

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES IN SCUTUM

HERCULIS.

CAPUT V.

Λαοσφόος. Hesiodus emendatus & vindicatus. τανύσφυρος. Δῶρα Ἀφροδίτης. πλεκτὰ ἄρματα. In Hesiodo conjectura. οἰχίον ἄπλω. Phædrus emendatus. ἔχων, habere pro regere. Adamantinus. Obscurus locus Hesiodi & aliquot Homeri expositi. Κυάνη πύχης. Πύχης in scutis quid. Πύχης montium juga. Πολύπυχος Ὀλυμπος. ἐλαύνειν, δαλαύνειν. Ducere.

ΑΞΠΙΞ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ] Servius ad XII. Æneid. hunc librum laudat nomine Λαοδοπίταις. *Latinus*, inquit, *secundum Hesiodum in Λαοδοπίταις Ulysses & Circes filius fuit.* Sed erat Servius; Non in Λαοδῇ sed in Theogonia hoc dicit Hesiodus. Et sic legendum videtur apud Servium.

In Λαοδῇ v. 3. Λαοσφόος] Ad bella concitantis, bellicosi. Hesych. Λαοσφόος, οὗτοι ἢ παρορμητοὶ εἰς τὸ πύχμην. Οἱ ἐστὶν ἐπίδουνοι Ἀδριαῖς. Cur vertant *populorum dissipatoris* causam nullam video. De matre Alcmenæ quæ Herculem edidit diversæ sunt

Veterum sententiæ. Pelopis filiam fuisse consentiunt ferè omnes. Hinc Hercules Pelopis pronepos dicitur in antiqua inscriptione. Diodorus Siculus illam vocat Eurymedam, Plutarchus Lyfidicen, Apollodoro in Bibliotheca Anaxo Alcæi filia dicitur.

v. 9. Η δ' ἐν ὧν] Lege: ἢ Ν.

v. 23. Τῷ δ' ἄμα ἱέρημοι] Diaconus legit ἱέρημοι, & interpretatur πορευόμενοι. Pessimè meo iudicio. ἱέρημοι παλέμοιο ἐν πολέμοις conjungenda esse vel puer videat.

v. 29. Ἀπὸς ἀλκίῃς φωνήν] Cui persuadeas tironem Græcæ linguæ nescire

ἀρῆς ἀλκίῃρα esse depulsatorem malorum, damnorum, calamitatum? Hinc Hercules appellatur ἀλκιμακός. Interpretes tamen portentoso errore transtulerunt: *Martis depulsorem*. Inferiūs:

Θήκετο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκίῃρα σίδηρον.

Injectit autem humeris malorum depulsatorem gladium.

v. 35. Ταυρόφυρον Ηλεκτρωνίδα] *Pulcra Electrionida*. Ridiculè Interpretes. *pro-cera Electrionida*. quam pauld antè appellaverat ὠσφυρην, nunc dixit, ταυρόφυρον. Hesych. ταυρόφυρος, ἰρδούφυρος, ὠσφυρος, λεπτοφυρος. quæ pulcros & teneros talos habet, formosa. Sic apud eundem: Ταυρῶπις est λεπτοπίης, tenuiter textus. Ταυρῶπις Veteres exponunt ὠμῶπις. Ταυρῶπις, λεπτοπίης. Ταυρῶπις non solum est μακρῆς, sed & λεπῆς.

v. 47. Τερπιδόμου δώριον πολυχρῆτον] Nescio quid hîc deliret Diaconus, qui hæc verba accipit de Alcmena, asseverans illam hîc à Poëta dici Venerem, quia superiùs scripserit, eam omnes antecellere mulieres ἡδὲ καὶ μεγίστη. quæ an sano homini in mentem possint venire dubito. Cui enim, præcipuè qui Græcos Poëtas enarrandi partes sibi imposuit, potest latere δεῖν Ἀφροδίτης esse συνουσίαν, αἰὲν, φιλότιμον, *Concubitum, consuetudinem?*

v. 52. Βίην Ηρακλείην] Ineptè vertitur: *vim Herculanam*. Cum sit secundum pervulgatam & creberrimam Græcis Poëtis circumscriptionem, *ipse Hercules*. Inferiūs:

Ἐν μέσῳ δ' ὀφείλοντος ἔην φόβος, ἔτι φοβερός.
In medio autem draco erat terribilis. Homerus Iliad. β. v. 387.

Εἰ μὴ νύξ ἐλθούσα ληλείηεν μόρον ἀνδρῶν.
Donec nox irruens dirimat viros, ubi ridiculè Interpres, robur virorum. Ubi Interpretes denuò: *draconis horror*. Imatatus est Horatius:

Perrupit Acheronta Hercules labor. hoc est Hercules, ut apud eundem Cato

nis virtus est Cato: Narratur & prisca Catonis virtus sæpe incaluisse meo.

v. 63. Πλακτίσιν ὤρ' ἄρμασι] Inferiūs v. 309. ἄρματα κολλήντα. v. 307. ὑπὸ πλακτίσιν δίφροις. hoc est, currus ex lignis contextos, compactos. πλακτίσιν de curribus, ut apud Latinos *texere* de navibus. Claud. *Quæ sylva carinas texuit*. Pro-pert.

Ite rates curvas & leti texite causas. Ut pulchrè & verissimè emendavit Gronovius ὁ πᾶν in Observationibus. Eustathius ad Iliad. θ. p. 602. Δίφρονι παραίτων, καὶ δ' ὁ δὴ λαδὴ μίερος ἐπὶ πλακτίσιν. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πλακτίσιν καὶ ὑπὸ πλακτίσιν λέγονται. Vide eundem ad Iliad. γ. Texebantur autem currus ex viminibus, ut multis docet Schef-ferus lib. 1. de re vehiculari c. 3.

v. 93. Ἦν ἄτλω ἔχων] *Culpam suam luens*, non *noxam*, ut vulgus Interpretum. Existimo autem legendum ἔχων, culpam suam ferens, hoc est, luens. Homer. Iliad. ε. 300.

Ὁ δ' ἦρσεν ἦσιν ἀσπίδι

Ἦν, ἢν ἄτλω ἔχων ἀσπίδι θυμῷ

Hic verò mente sua captus iuit, suam culpam luens stolidò animo. Quod loquendi genus etiam Hebræis frequens, ut in illo, *filius non portet delicta patris*, hoc est, *non luat*.

v. 95. Ἀλλὰ σὺ δῶσον ἔχ' ἦντα φοινικόντα ἵππων ἀκυπιδῶν] Hoc equos rege frenis. Hoc Phædro est, *ora continere frenis spumantibus*. Lib. III, fab. 6.

Sed istum timeo sella qui prima sedens

Jugum flagello temperat lentum meo, Et ora frenis continet spumantibus.

Sic legendum esse ante quadraginta annos vidi, & probavi Gronovio. Horatio est *ora frenis temperare*. Lib. 1. carm. 7.

Gallica nec lupatis temperet ora frenis.

Ubi Scholiastes meus ineditus: *Gallica pro Gallicarum equarum ora*. Ovid. *spumantia ora coercere*, IV. Metam.

— dum

— dum flectit in orbem

Quadrupedes cursus, spumantiaque
ora coercet.

Id. V. Metam.

— Dea fertilis angues

Curribus admoovit, frenisque coër-
cuit ora.

Id. epist. Phædræ:

Sæpe juvat versare leves in pulvere
currus,

Torquentem frenis ora sequacis
equi.

Seneca Hippolyto v. 1002.

Celsos somipedes ocyus subigit jugo
Et ora frenis domita substrictis ligat.

Manil. lib. V.

Stare levi curru moderantem qua-
tuor ora.

Spumigeris frenata lupis, & flecte-
re equorum

Prævalidas vires.

v. 103. Ηδῶν] Male in multis editio-
nibus legitur ἡ δῶν. In aliis ἡ δῶν, & sic
legit Joannes Diaconus. Sed nihil muta.
compellabant Seniores. Vide Scholiasten
Homeri ad dictum locum & Apollonii
Rhodii ad Lib. III, v. 52. Homerus Iliad.
ζ. v. 518.

Ηδῶν ἡ μάλα δῶν ἢ ἡ ἐκείνου κατὰ φύσιν.

Venerande, certe te jam valide pro-
perantem detineo.

v. 104. Ταῦρος Εννοσίγαιος] Non alia
ratione Neptunus dicitur ταῦρος, uti &
Oceanus apud Euripidem in Oreste: ἢ
πῶτος Ωκεανὸς ὅν ταυροειδὲς ἀνέβηκεν ἐλίσσων,
κυκλῶν ῥέθρα. Aut Pontum quem Oceanus
Taurinum caput habens Devolvens undis
circuit terram. quam ejus filii, fluvii,
nimirum propter violentiam, & strepi-
tum. Festus: Taurorum specie simula-
ta fluminum, id est, cum cornibus
quod sunt atrocitas ut tauri. Virgil. IV.
Georg. 371.

Et gemina auratus taurino cornua
vultu

Eridanus: quo non alius per pin-
guia culta

In mare purpureum violentior in-
fluit amnis.

Horatius: lib. IV. carm. ode 14. v. 25.

Sic tauriformis voluitur Ausidus,

Qui regna Dauni præfuit Appuli

Cum sævit.

Strabo lib. X. de Acheloo: Οἱ δὲ εἰσέρον-
τες ἐξ αὐτῶν τέλειδαι, ταύροι δὲ εὐκρότα λέγονται
& Ἀχελῷον φασί, καλεῖσθαι ἢ τῆς ἄλλης ποταμῆς,
καὶ τὰ ἑστῆ ἔχον, ἢ τῇ ἑστῇ τὰ ῥέθρα καμπῶν ἀν-
καλῶσι κέρατα. Qui autem ex fabulis ve-
rum colligunt, tauro similem forma A-
cheloom aiunt, ut & alios flavios, ob
streptus & flexus alveorum, qui cor-
nua dicuntur. Vide & Elian. Var. Hist.
II, 32. Sic & in antiquis nummis flu-
vii forma bovis exprimuntur, ut pridem
docuit vir doctrina & judicio magnus
Antonius Augustinus in Dialogis.

v. 105. Οἱ ἑὸν κέρδιον ἔχει] Inter-
pretes vertunt: qui Thebatum mania
tenet. Nec improbo. ἔχει tamen poterat
etiam verti, habet. Nam habere Latini
æquè ut Græcis ἔχει dicuntur loca,
qui illa possident, & gubernant, qui il-
lis præfunt. Justin. XII, 4. Terras inter
amnes Hydaspem & Indum Taxiles ha-
bebat. Flor. IV, 2. Siciliam & Sardi-
niam annona pignora per legatos habuit.
Tacitus II. annal. 20. Festinare & ur-
gere ut provincias & legiones solus ha-
beat. Sic & homines & Dii dicuntur
haberi ab iis, sub quorum potestate &
ditione sunt. Ovid. I. Metam. v. 196.

Cum mihi qui fulmen, qui vos ha-
beoque reoque,

Struxerit insidias.

v. 116. Θυρῶν γὰρ δῶν] Nonnulli codi-
ces legunt non malè μὲν γὰρ δῶν.

v. 136. Εὐρύς ἰσχυρὸς ἰδὼν Δαίδαλόν
ἀδύμαντον] Diaconus contendit ἀδύμαντον
hic non esse lapidem; sed ἄδυσον. Hunc
sequuntur Latini Interpretes. Sed quis
tam hospes est in Veterum Scriptis, cui
lateat adamantina Græcis & Latinis dici
omnia quæ valdè dura sunt & firma?
Sic Horatius Marti tribuit adamantini-

nam tunicam. Ovid. IV. Metam. de sedibus inferorum :

Carceris ante fores clausas adamante sedebant.

hoc est, obicibus & plicibus firmissimis. Sexcenta apud Poëtas exempla facile invenies.

v. 143. Κούρῃ δ' Ἀλφ' πύχας ἠλάσαντο] Interpretes inscitissime: *cæruleis plicis fulgorem interfecantibus.* Verre: *cæruleæ laminæ erant ductæ.* Κούρῃ πύχας, sunt cæruleæ laminæ, ut apud Homerum θρίκὸς κούρῃ, cærulea lorica. Πύχας sunt laminæ, tabulæ, plagulæ, coria ex quibus scuta conficiebantur. Etymolog. M. exponit τὰ Ἀλφ' ἄρα, ἱππὶ λώας ἰσάματα. Ex pluribus enim plagulis, pellibus, textis, tabulis, pro materiæ diversitate, conficiebantur clypei Græcorum, sicut & scuta Romanorum. Unde vult Varro scutum dici à secando, quasi secatum. Quamvis autem in veriverbio labatur Togatorum doctissimus, est enim scutum à σῦν, qui pellibus obducebatur, ostendit tamen Veterum scuta ex variis partibus fuisse compacta. Liquidissime Homerus Iliad. H, v. 248.

Εξ δ' Ἀλφ' πύχας ἠλθ' ἰδὺς χαλκὸς ἀτρεπής

Εν τῇ ἑσθ' ἡμῶν ἐνὶ χεῖρ.

Ceterum sex per plagulas penetravit findens hasta, in septima autem pelle hæsit. Ajacis clypeus erat ἱππὶ λώας, singula pellis constituebat πύχα, sive plagulam. Iliad. T, in descriptione scuti Achillis:

Ἀλλὰ δύο μ' ἔλασσε Ἀλφ' πύχας, αἱ δ' ἄρ' ἐπ' ὀφθαλμοῖς

Ἦσαν ἑπὶ πάντε πύχας ἔλασσε Κυλλοποσίαν
Τὰς δύο χαλκίαις, δύο δ' ἐνδοθὶ χρυσείοις
Τὴν δ' ἑμὴν χρυσῶν.

Sed duas quidem adegit per plagulas, hæ autem adhuc tres erant. Quoniam quinque plagulas Vulcanus duxerat, duas æreas, duasque intus flammæ: Unam vero auream. In quibus locis ineptissime Interpretes πύχας vertunt plicas, ut in

pluribus aliis. Polybius in descriptione scuti Romanorum σιδωμάτα appellat, lib. VI. Εκ διπλῆ σιδωμάτος, ταυροκόλλῃ πηχὺς ἰδόνῃ καὶ τὰ ταῦτα μαχίρῃ δέματι περιέκλειται. *Scutum è duplici tabulato glutine taurino est compactum: extrema superficies linteo, deinde vitulino corio circumtegitur.* Nicetas Choniata lib. I. rerum Ilaaci Angeli in descriptione thoracis ex lineo coactili sæpius aut decies in se complicato συμπύγματα dicit, quæ Poëtæ Veteres πύχας. Αὐτὸς μὲν τοι ὁ Κρόβ' ἔαδ' ἄν' ἐν θυρεῖ τῷ καὶ αὐτὰ διωρηγίστο, ἐκ δὲ λίνου περιεμειλῶν ὑπόσταμα οἶν' αὐτῶν ἰανῶς ἠλθ' ἡμῶν διδέρχον πολλὰς. περιπύχων δὲ λίνου θύρακα ἐνέδιστο. ἐς ποσὶν δ' ἦν ἀντιπύκας ἁλὸς καὶ οἶν' συμπύκων, ὅς καὶ βέλους τῇ παντὸς τρανώτερον, ἡεδμῆντο δ' οἱς ὀκτακώδεκα καὶ πλείους ὑπόσταμα συμπύγματα. Ipse *Contra dus sine scuto tunc dimicabat: sed pro lorica textum quoddam gestabat è lino factum, vino austero probe salito maceratum, sæpius replicatum; quod quidem sale & vino coactum adeo firmum adversus ictum erat, ut penetrari à nullo telo posset. Erant autem hujus texti plagellæ octodecim & eo plures.* Propter eandem rationem tabulæ quoque ex quibus fores compingebantur πύχας dicuntur. Pollux onomast. IX. 5. πύχας sunt etiam pugillarum tabulæ, sive sint eburnæ, sive lignæ, sive aureæ. Hinc δίαπυχον, τεῖπυχον, πολύπυχον. Nec longè inde discedit quod pro jugis montium πύχας ponuntur. Apollon. Rhod. III, 101.

Βῆ δ' ἵμεν Οὐλύμποιο καὶ πύχας.

Ivit per juga Olympi.

Ubi ridiculè Interpres novissimus *valles* exponit. Jugis montes connectuntur. Hinc nostro in Theogon. v. 113. πολύπυχον Οὐλύμπου est multa juga habens. Ineptè Interpretes: *cælum multis sphaeris implicitum.* Vide Eustath. ad Iliad. Θ. p. 610. ubi varias de hujus vocis notatione & origine sententias tradit. Ελαθ' ἡνὲν verò & ἀπαιρεῖται sunt propria in hac re

LECTIONES IN SCUTUM HERCULIS. 269

re verba. Homerus in loco superius laudato: ἐπὶ πύγῃ πύχας ἤλασεν Κυλλοποδίων. *Quoniam quinque laminas duxit Vulcanus.* Idem alio loco: ἦν ἄρα χαλκοῦς ἤλασεν, *quam faber ætarius fecit.* Ελαίνεν οἰδμεν, χρυσόν, ferrum, aurum ducere, propriè dicuntur fabri aurarii & ætarii. Hinc ἐλάσματα sunt laminæ ductiles. Eustath. ad d. l. πύγῃ πύχας ἤλασεν. εἴρηται τὸ τοῦ μὲν καὶ τὴν χαλκοπύγην. *dicatur hoc quidem secundum artem fabrorum ætariorum.* Est enim proprium χαλκέρων verbum. Herodot. I, 68. Ελάνει ἐν χαλκῷ οἰδμεν οἰδμεν ἐξελαινωμένον. *Cum venisset in officinam ætariam videns ferrum duci.* Idem I, 50. Καταχέμεθα χρυσόν ἀπλάτων, ἡμῶν δὲ ἐξ αὐτῶ ἐξέλαινε. *Immensam*

vim auri liquefecit, ex quo dimidiatos lateres duxit. Noster inferiùs in Theogon.

Τὸν δὲ χαλκόν ἐκ ἐλάσας.
Quem circa ferreum septum ductum est. Apollon. Rhod. Argonaut. II, 232.

Οὐδ' εἰ οἱ ἀδάμαντος ἐκλάμεθα κίον ὦν.
Ne si cor ei sit ex adamante ductum. Ελαίνεν Latinis est ducere. Horatius de Alexandri ærea statua: *Ne quis se duceret ære.* Πύχας rectè etiam verti possunt tabulæ, quamvis sint ferreæ, aut coriaceæ, aut ex alia materia. Sic apud Tertull. de pallio eadem translatione pliocæ longæ in toga dicuntur *tabulæ togæ*, quod similes sint tabulis.

CAPUT VI.

Ἀδὺκὰ ἵοντες. Ἀπληγίς. In Hesiodo menda exempta. Eidem lux. ἀμφικαίνια, & similes locutiones. Τιταρήσις. Ἀγλαΐη Ἀθηνῶν. Μάχην κορύσσει. Danielis Heinsii elegantissima emendatio asserta. Juvenali lux. Rumpere auditorium. Hesiodus distinctione adjutus. Πάντεφθες καοσίπρος. Κίσις. Τιτάνειον. Χλωρὸς est ὠχρὸς. ὅτι χλωρὸς ἀδάμαντος βαίνει. Leves in hastis. Et similes locutiones.

v. 146. **Ο** δόντων λευκὰ δόντων] Pervenustum loquendi genus est pro ὀδόντων λευκῶν. Antiqua inscriptio in consecrationem templi in agro Herodis Attici, πῶν χλωρὰ δόνται, herba viridis, quod olim observavit Salmasius, & ante eum David Hæschelius in epistola ad Meursium scripta, quæ penes me est. Simile loquendi genus apud Aratum, λεπτὰ φάσαι χλωαί. vertit Cicero *obscuro corpore chelæ.*

v. 147. ὀδόντες ἀπληγί] *Dentes magni.* Hesych. Ἀπληγί, ἀπλήγιστον, ἀχάριστον, μέγα. Interpretes pessimè: *dentes inaccessi.* Ut & v. 230. Γογγύεις ἀπληγί, sunt terribiles. In Theog. v. 151. Χῆρες ἀπληγί

manus magnæ, terribiles. Sophocles: Ajace flagellifero v. 256. Τὸν ἀπληγί ἔχει. *Hunc furor magnus tenet.* Nam sic legitur in editionibus antiquis. Recentiores Stephaniana, Plantiniana, ut & Græcus Interpres scribunt, ἀπληγί ut significet furorem seu insaniam veram, hoc est, magnam.

v. 155. Ἐν δ' ὁμαδὶ πῇ, φέσθ' τ' Ἀνδροκταστὴν τε δὲ δῆν] Legendum: ἀνδροκταστὴν τ' ἐν δῆν. Vertendum verò: *In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant* scilicet ira, indignatione, dimicandi libidine.

v. 171. Οὐδ' ἔπειτα πῇ τῇ] Legendum ἰδ' ἔπειτα.

v. 179.

v. 179. Καίνα τ' ἄμφι ἄνακτα, Δρίαντά τι] Hi omnes accusativi ab hoc versu usque ad 183. exponendi sunt per nominativos, *Caneus Rex, Piritheus, &c.* quod satis indicat versus, qui iis subjicitur:

Ἀρχήτοι, χρίσται σέι χεσὶ τούχ' ἔχοντες. Latinos Interpretes fugit elegantissimum illud dicendi genus, οἱ ἄμφι Πλάτωνα, pro Πλάτων, de quo superius egimus. Poëta omisit articulum.

v. 181. Τιταρήσιον] Notat Diaconus hunc Lapitham nomen accepisse à loco quem coluerit. Is est fluvius Thessalix. Suidas: Τιταρήσιον ποταμὸς Θεσσαλίας. Sed & ejus accolæ eodem nomine fruebantur. Stephanus de Urbibus: Τιταρήσιον ποταμὸς Θεσσαλίας. τὸ ἱδρικὸν ὁμοφώνως Τιταρήσιον. Stultè ἔξ' Ἀρηος vertitur *notus Martis*. cur non: *filius Martis*? Sic autem omnes dici πολυμυκὸς ἄνδρας qui Homerum, parentem omnis doctrinæ & elegantix legerunt, non possunt nescire. Apud eundem eodem sensu: ἦς Ἀρης.

v. 185. Ἀστυλον αἰανίστω] Ovidio XII. Metamorph. dicitur Astylos:

*Quique suis frustra bellum dissuas-
ferat augur*

Astylos.

v. 196. Ἰωφίαν τι] *Ruentium*. non: *festinantium*. nisi forsan legendum: ὁ ἰωφίαν τι avidorum scilicet pugnx.

v. 197. Ἀγλαίη πετοφύμενη] Cave veritas, *prædatrix Tritogenia*, cum Interpretibus. Retinendum Græcum epitheton *Agelea*. qua significatur bellicosa Minerva. Suidas: Ἀγλαίη ἢ Ἀδλωᾶ, ἡ ἀπὸ τοῦ ἄγειν λέγεται, σπεῖσι, σπαρτωμένη. Noster infer. Theog. v. 318. Homerus Iliad. α. v. 178.

Πρώτη δ' Διὸς θυγάτηρ Ἀγλαίη.

Prima Jovis filia Agelea. ubi æquè ineptè Interpretes: *prædatrix*. vide ibi Eustath. scholia Didymi & Etymolog. Magnum.

v. 198. Μάχην ἰδέσθαι κορύσσειν] Quid est, *pugnam velle armare*? Sic enim reddiderunt Interpretes. Κορύσσειν μάχην

est accendere prælium, ciere bellum, ut Justinus loquitur de Artemisia: *inter primos duces bellum acerrime ciebat*. Noster paullo antè: Κορύσσειν κλέον ἀνδρῶν, *accendens pugnam virorum*. Pindarus Isthmionic. VIII.

— μάχας ἐναεμβεῖται

Ἔργον ἐν πεδίῳ κορύσσειται.

Pugnæ homines interimentis opus in campo ciere, quod est fortiter pugnare. Κορύσσειν sæpè generaliter est augere. Hefych. Κορύσσειν αὖξεν. Pindarus Isthmionic. VIII. βίον κορυσιδμεναι ὁρδοέλοισι μάχαις, *fortunas amplificare bonis artibus*.

v. 203. Θῶν δ' ἔδ' ἄγρος Ολυμπόν] Elegantissimè hunc locum emendavit D. Heinsius, qui legit ἄγρος Ολυμπόν *frangebatur*, hoc est, resonabat Olympus. Polybius XV, 30. ἦν δ' ἀλυσσάμενται τὰ ἔδα & βασιλῆας κατεγγύοντο πᾶς ὁ τόπος τοῦ κέντρῳ ἐν τῇ κρυφίᾳ. *Satellitibus regia mandata exponentibus planctu & clamore omnia loca replebantur*. Noster Poëta inferius vers. 278.

Τοὶ μὲν ἄρα δὲ λυγρῶν σείειν ἴσταν αὐδῶν
Ἐξ ἀπαλῶν σμαράγδων, σέει δὲ σπρίσι ἄγρῳτο ἔχθρῳ.

Atque hi quidem canoris tibiis emittebant cantum ex tenero ore, circumque ipsos frangebatur echo, id est, resonabat. Vers. 347.

Τῶν δ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπὸ νικητῶν ἀλλήλοισιν
Οἰκῆα χέμενται, σέει δὲ σπρίσι ἄγρῳτο ἔχθρῳ.

Horum equi deinde obviam sibi mutuo facti, acutum hinnivere, circaque ipsos frangebatur echo. Virgilius:

*Et cantu querulæ rumpent arbusa
cicadæ.*

Juvenal. *Affiduo ruptæ lectore columna*. Nec aliter intelligendus ejusdem Poëtæ locus Sat. VII. v. 85.

Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est?

Curritur ad vocem jucundam, & carmen amice

Thebaidos, latam fecit cum Staius urbem,

Pro-

LECTIONES IN SCUTUM HERCULIS. 271

*Promisitque diem: tanta dulcedine
captos*

*Afficit ille animos, tantaque libidi-
ne vulgi*

*Auditur. sed cum fregit subsellia
versu*

*Esurit, intactam Paridi nisi vendat
Agaven.*

In quo loco exponendo principes ingeniorum Josephus Scaliger & Isaacus Casaubonus mirè trlicantur. Ille in Aufonianis lectionibus vult Statium Poëtam post incredibilem totius urbis expectationem tandem in agone Capitolino Thebaidem suam recitasse, sed non placuisse, & contra eum alios coronatos. Hoc falsè significare Juvenalem dicentem: *sed cum fregit subsellia versu*, nimirum Poëtam recitantem non stetisse, sed excidisse, hoc est, non placuisse. In diversum planè iit Casaubonus in animadversionibus in Sætonium, qui frangere subsellia interpretatur vehementissimè placuisse, sic ut *Κεῖται*. Enge, Sophos acclamantium quasi subsellia frangerentur. Fundam hujus sententiæ producit Sidonium Apollinarem V, ep. 70. *Hunc olim perorantem, & rhetorica subsellia plausibili oratione frangentem, focer eloquens ultro in familiam patriciam adscrivit.* Sed uterque nihil aliud significat quàm simplicem recitationem, quod & postea ipse Casaubonus fatetur. Frangere subsellia versu eadem ratione dicitur, ut rumpere legendo columnas, cantu arbuta, Olympum. Martianus Capella: *Nam absque his qui perturbantes pectora sensusque cunctorum cognoscentium quoque perfregere subsellia.* Non nego tamen etiam de *Κεῖται* & acclamationibus auditorum hoc loquendi genus posse usurpari. Sidon. lib. IX, ep. 19. *Dignum omnino, quem plausibilibus Roma foveret ulnis, quoque recitante crepitantis Athenæi subsellia curvata quaterentur.*

v. 204. *Εν δ' ἀγορῇ, ὅτε δ' ὄλεος ἀπείκε-
τον ἰσχυρίωτο*

Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι *ἔπειτα δ' ἔξῃ-
χον αἰσίδης*] Hi verius nec rectè sunt expositi, & prava distinctione corrupti. Ad quod enim referas *ἐν ἀγῶνι* non est. Sed leviter distinctione mutata omnis *ἀνελαι* tollitur.

Εν δ' ἀγορῇ, ὅτε δ' ὄλεος ἀπείκετος ἰσχυρίωτο

Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι *ἔπειτα δ' ἔξῃχον αἰσίδης.* *Ibi erat cæsus, qui cinctus erat ingentibus opibus Deorum. In certamine Deæ vero incipiebant cantare.* *Ἀγορῇ* hîc est concio, cœtus Deorum, qui Apollinem & Musas audiebant canentes. Posset & *πλεῖν στήμι* poni post *ἰσχυρίωτο*. Sed priorem distinctionem probō.

v. 208. *Πανίδου καυτίτρεος*] Interp. *stanno liquefacto.* Sed *πανίδου καυτίτρεος* est idem ac *ἀπιδος χρυσίτρεος*, stanno bene excoctum, purgatum, optimum. *ἀπιδος χρυσί* Herodoto est purissimum, *aurum ad obrussam*, ut loquitur Suetonius, lib. I. cap. 50. ubi *ἀπιδος χρυσί* opponit *χρυσὸν λευκόν*, *album aurum*. Ubi aurum *λευκόν* est aurum cui multum argenti est admixtum, quod propterea dicitur *pallere*, ut apud Catullum, *lure expalluit auri*. Hinc Augustinus sermone de commate Psalmi L. *Quoniam iniquitatem meam ego agnosco. Quid voluit? aurum pallorem terræ? argentum livorem terræ? honorem temporis sumum.* Theodoretus: *Ἀγρίωνται χρυσὸν δὲ χρυσὸν τι καὶ ἀπιδον.* *Dignoscere aurum probatum & excoctum.* Ubi perperam vir doctus in Analectis emendat *ἀπιδον*, *ἀργύριον ἀπιδον* eidem *argentum postulatum*. Pollux lib. VII. *ἀπιδος χρυσὸς ἀκρις, ἀκρίτης, ἀλκυονίς, ἀκραφίς.*

v. 224. *Ἀπὸ δὲ μὴ κλισίας δῖης*] Quàm malè Interpretes: *circum ipsum autem pera ferebatur.* Hæc nemo, nisi Græcè intelligat, assequetur quid sibi velint. Sensus est, ipsum caput erat sacco inclusum,

sum, sive perâ. *κίσις* est *πίρα*, *κλωρίς*. Callimachus :

Εἰ γὰρ θηδύνει πάντα ἑμὴ κίσις.

Sic dicta quodd in illam reponatur *βίσις*, id est *πρόσι*, si magni Etymologici auctori credimus, qui & hunc Hesiodi locum benè exponit : *ἑλάνθη in δρυϊκῇ πρὶ ἀγγείῳ πλὴν καρπὸν δ' ἰοργόνου ὁ Πρωτός*. Vide & Apollodor. Bibliothec. lib. II. *κίσις* est, quæ aliter dici *κίση* & *κοίση*, cista, in qua facientes iter panem circumferebant & obsonia. Vide Pollucem X, 23. Hesychium in *κοίση*, & Etymologicum Magnum in *κοίση*. Latinis propriè dicitur *sportula*. Menander in Dyscolo apud Athen. *Δειπνοσοφ.* IV.

— Ως δύνει δ' οἱ τοῦ χέρουχοι
κοίτας φέροντες, σάμνι' ὅχι ὅτι δῶν
Ενὶ ἀλλ' ἑαυτῶν.

— *Ut sacrificant parietum perfossores*

Cistas ferentes & serias non Deorum

Causa, sed sui.

Ubi malè Casaubonus reponendum putat *κίσις*, quamvis & ipse post in addendis repudiaverit hanc emendationem. Pessimè verò Dalecampius vertit *lectos*.

v. 229. Περσὺς Δαναΐδης ἱππῶντι] Interpretes cùm hæc, & paullo præcedentia ita vertunt : *ipse autem properanti & formidanti similis Perseus Danaïdes extendebatur*, ipsi nescierunt quid dicerent. *πταίνει* & *πταίνω* interdum est currere, festinare, fugere. Hesych. *πταίνειν, αἰώδην, πταίνωμι, πείζω*. Et sic hoc loco accipiendum.

v. 231. *Ἐπὶ χλωρῷ ἀδάμαντι βαίνοντι*] Exponitur : *In viridi adamante cunibus*. Virides adamantes quis vidit? *χλωρός* Græcis non solum est viridis, sed etiam *ὠχρὸς* pallidus. Interiùs v. 264. *Ἀχλὺς χλωρὰ*, tristitia pallida. Theophrastus carbunculos dixit *χλωροδίσκους*, hoc est, pallidiores. Galenus in multis lo-

cis notavit apud Hippocratem *χλωρὸν* frequenter poni pro *ὠχρῷ*. Sicuti contra ea apud Virgil. Eclog. VI. *pallentes herbe* pro viridibus. Notandum verò loquendi genus exquisitum *ἐπὶ χλωρῷ ἀδάμαντι βαίνειν*, in pallido adamante venire, pro ornatum adamantibus, ut apud Pindarum *ἵπποι in πρῆξις, equi in alis* pro alatis. Ennius : *levesque sequuntur in hastis*, hoc est, hastati. Virg. V. *Æn.*

— occurrit *Acestes*

Horridus in jaculis & pelle Lybistidos ursæ.

Jaculis instructus, & indutus pelle ursina. Flor. I, 1. *Juventus divisa per tribus in equis & armis ad subita belli excubaret*. Hoc est, equis instructa & armis.

v. 235. *Ἐχέραςαν ὀδόντας*] Propriè acuebant dentes, ut in *ἔργois* v. 573. *ἀρπας χαρσσίμων falces acuerè*. Sed hoc loco est frendebant dentibus, quod frendentium dentes colliduntur, sicut ferrum cùm acuitur ducitur in cote.

v. 260. *Περσὺς τ' ἢ in ἀριστοτάτη τε*] Hunc versum nullus dubito quin resperxit Aristarchus, qui in glossa antiqua ad istum in Theogonia versum : *καλλίστην μὲν περσέϊσιν ὄντι ἀπασίαν* interpretatur *περσέϊσιν, ἀριστοτάτην*. Quasi in *ἑλλάδι* essent posita *περσέϊς* & *ἀριστοτάτη*. Viri quidem doctissimi existimant Aristarchum ad versum 578. in *ἔργois*. *Ὥς τι περσέϊς μὲν ὀδὺ περσέϊς τε καὶ ἔργα*. Sed hæc nihil faciunt ad significationem *περσέϊσιν* pro *ἀριστοτάτης*. Ipsum verò Aristarchum errasse hic ipse locus, qui, cùm illa scriberet, ejus animo obverlabatur, vincit. *περσέϊς* enim est excellens, præstans. *περσέϊς* ἢ ἄλλων præ aliis excellens. Concisè dicitur pro *ἐκ* aut *ἐκ* ἢ ἄλλων, ut *διὰ γυναικῶν, nigra lanarum*, apud Plinium & mille talia. Hæc non moneam, nisi intellexissem ὅτι *πρόντας* hic impegisse.

C A P U T VII.

Αχλὺς. γυνοπαχὺς. Fame laborantium pedes tumescunt. Homeri locus insignis expositus. Mos nuptialis Græcorum. Παῖζαν. Ludere. ὑπὸ φορμύγαν. Hesiodo lux. βάθρῳ λήιον. Πέτηλα aristæ. Versus supposititius indicatus. ἐφίωδῃ, ὀπίσσω ἵππας. Ακρίων ἀεθλον. Αγών. Hesiodus emendatus. Gestatio. Jus. Θία. Ελαιον, ἀρώματα pro foris ubi venduntur. Λαοί. Διόν. Πολεμίζαν. Σπύδαν. Hesiodus quinques correctus. Μαστήριον, μαστήριον, μαστίδα. Massare. Θήλυς ἑρση. Θήλυα νύξ. Ἡ ἑλαφὸς cervus. Ψυχὴ vita. Λαὸς, multitudo. Populus.

v. 264. Π Ἀρ' δ' Ἀχλὺς οἰσύνει] Pulcrè & eruditè docuit V. Cl. Tanaquillus Faber ad Longinum ἀχλὺς hic esse tristitiam. Quo nihil est certius. sic contrā φῶς est χαρά. Hesych. φῶς, χαρά, οὐμεία. Exempla apud Sacros Scriptores & τὰ ἔξω ἱσπερ occurrunt. Cur verò ἐπισημαρῶ transferunt *perustæ similibus*? Diaconus scilicet exponit κακαυμένη. Sed iste homo suprā triviales Grammaticorum canones non sapit. *Επισημαρῶς* est miser, ærumnosus, plenus dolorum. At γυνοπαχὺς appellatur, quia fame est confecta & exhausta. Illorum enim qui fame laborant pedes tumescunt cum alia membra macescant, & exarescant. In ἔργοις, v. 496.

Μὴ σι κακοῦ χειμῶντος ἀμυχανὶ καταμύσσει

Σὺν πινίῃ, κατὰ τὸ παχὺ πῶς χειρὶ πίσις.

Ne te male hyemis difficultas opprimat cum paupertate: macilenta vero crassum pedem manu premas. Ovid. VIII. Metam. v. 807. in insigni descriptione Famis:

Auxeras articulos macies, genuumque tumebat

Orbis, & immodico prodibant tabere tali.

Apud Ephesios lex fuit, μὴ ἐξῆναι πατεῖ παιδὲς ἀποδίδου ἵνα ἀνὰ τὸν παχυνθῇ τοῖς πόδας. *non licere patri liberos exponere donec inedia pedes tumescant.* Plutarchus affirmat fame confectorum pedes turgescere, corporis verò reliquas partes macescere & attenuari. Hinc lux affulget Homeri loco Ὀδυσ. ε, cujus sensum nec Veteres nec recentes Interpretes ceperunt.

Τὸν κ' εἰ μοι δῖος σαρμῶν ἔστηρε θύρα
Στακοθεῖν τ' ἔρμαι, θαλλὸν τ' ἱερῶσι φορῶναι,

Καὶ καὶ ὅθεν πίνων, μάλιστ' ἐπιγυνώσκω
δοῖν.

Hunc si tibi dares stabulorum custodem esse, & caularum curatorem, ut frondes bædis apportaret, Ille saltem serum bibens crassum genu faceret. Hoc est, ita curarem, ut fame & macie confectus desisteret pererrare alienas urbes & domos, hominibusque mendicando negotium facessere: non plus cibi iste benè habitus mendicus caperet, quàm ad famem extremam expellendam satis esset, ne corpus faceret, cui nunc mendicando servit. Ulysssem fuisse benè habitum liquet inferiùs ex Odyss. ε, ubi Penelope ad Eurymachum procum, qui nolebat Ulysssem tractare arcum à Pene-

M m

lope .

lope propositum, illum hospitem ait esse μέγαν κ' ἐπὶ πύλῃ.

Οὗτος δὲ ξένος μάλα μὲν μέγας ἰδ' ὠπύης.

Iste hospes valde magnus est & validus. Scio Eustathium, Budæum, alios omitto, de hoc loco sentire aliter velleque μάλλιν ἐπὶ πύλῃ δῆτε esse, corpulentus fieret. In hanc rem producant ex sequente libro:

Οἶνον ἐκ ξαλίου ὁ γέρον ἐπὶ πύλῃ φαίνει.

quale ex pannoso hoc habitu senex femur ostendit. Quod enim hic ἐπὶ πύλῃ dixit, paullo antè appellavit μῦρος καλὸς τι μάλλιν τι. Sed hic de femore loquitur, quod crassum & robustum est ἐπὶ ξύας argumentum. Ibi verò de genu, cujus tumor est famis & maciei indicium. Ovidius: *genuumque tumebat orbis.* Εμπύης est vox παλίσθη. Cic. in Arato vertit genu. Sic capiendum in priore loco. Aristarchus verò exponit partem supra genu, τὸ ἐπὶ πύλῃ γένυος femur nimirum, ut posteriore loco accipitur. Constat autem etiam ex hoc versu οἶνον ἐπὶ πύλῃ φαίνει Ulysses corpulentum fuisse & validum. Cui bono igitur plus corporis fecisset? Deinde serum non videtur multum posse conferre ad ὠπύας. Minatur potius se feri potu illum redacturum ad maciem, ut cum corpore deponat istam ferociam & impudentiam, ac desinat ὑπερμαζῆν.

v. 273. Εἰσάγοντες ἐπ' ἀπὸν] Nimirum, ex more Græcorum, qui sponsas sellis insidentes in currus imponebant, quibus ex parentum ædibus in mariti vehebantur. Vide Lucian. in Lapithis. Suid. in Λεύγῳ.

v. 277. Χορὸν παίζοντες] Saltantes. Homer. Οδυσ. 4, 147.

Τῶσιν δὲ μέγα δῶμα φέειν ἀχέειτο ποσσὶν
Ἀνδρῶν παίζόντων καλλιζώνων τε γυναικῶν.

Horum autem magna domus strepebat pedibus virorum saltantium, & ornatarum feminarum. Sic & ludere Latinis. Virgil. Eclog. 6.

Tum vero in numerum Faunosque ferasque videres

Ludere.

Horat. III, 15.

*Maturo propior desine funeri
Inter ludere virgines.*

Ibidem:

*Illam coget amor Notbi
Lasciva similem ludere caprea.*

Et lib. II, carm. 12.

— *Nec dare brachia*

Ludentem nitidis virginibus.

hoc est choreas ducentem inter virgines. In saltationibus Veterum major brachiorum quàm pedum movendorum ratio habebatur. Ovid.

*Si vox est, canta: si mollia brachia,
salta,*

Antiquus ineditus Interpres Horatii, qui penes me est, ad locum illum, ex lib. II. carm. ult. notat, *dare brachia est saltare gestu brachiorum. Exprimi autem habitum mulierum, quæ brachiis extensis solent saltare.* Vide quæ nuper docuit Vir eruditissimus Franciscus Vavassor in libro omnibus Gratiis & Veneribus condito de ludicra dictione. Ab hac significatione ὡς *ludere*, manavit etiam *ludius*, hoc est, ὀρχηστῆς, χορευτῆς, saltator, histrio. Prudent.

Saltat Tonantem tauricorum ludius.

Et *ludi & ludicra* primò dicta sunt spectacula, quæ ludii, ὀρχηστῶν ediderunt, deinde ad alia translata spectacula, in quibus nullæ saltationes.

v. 280. Τὸ πρὸς κυμβῶν] Est ad *cymbaram*. Horat. ad *cymbaram cessatum ducere curas*. Lucian. lib. 4. οὐδ' ὀρχηστῶν διδασκῶν πολλὰ καὶ παλαιῶν καὶ αὐλοῦ καὶ κυμβῶν. *Multos discens antiquos ritus ad cantum tibie & ad cymbala.* Noster versu sequente: *κύμαζον καὶ αὐλῇ, comescabantur ad fistulam.* & v. 283. καὶ αὐλοῦ καὶ δ' ἱκαστοῦ καὶ δ' ἱκαστοῦ. Quæ non ceperunt Interpretes, qui vertunt: *ante tibicinem autem singuli precedebant.* Imo: *sub tibicine singuli procedebant.* Quilibet

bet habebat tibicinem qui præcedebat tibiā canens, ad cuius cantum ludebat & saltabat.

v. 288. Βαδὺ λίον] Est magnus ager segetibus constitus. Homer. Iliad. β, v. 147.

ὥς δ' ὅτε κινήσῃ Ζέφυρος βαδὺ λίον ἱλδών.
Velut cum spirabit Xephyrus in magnum agrum segete refertum irruens. Ibi malè Interpretes: *altam segetem*, ut hīc: *profundam segetem*. Ubi optimè antiqua scholia, quæ Didymo tribuuntur: βαδὺ λίον ὕψος, σποδὸν χεῖρον. Diaconus vero & Schollastes Theocriti χαρπύρον exponunt. Sed tamen Latinis etiam Poëtis *seges* est ager constitus segete. Virg. I. Georg. *Quid faciat lætas segetes, quo sydere terram Pertere, Mæcenas.* Ubi Servius: *id est, quæ res terras pingues efficiat. Segetem enim modo pro terra posuit.* Sic alibi: *Flourescit strictis seges ensibus.* Idem Poëta Eclog. I.

Impius hæc tam culta novalia miles habebit?

Barbarus hæc segetes?

hoc est, hos agros cultos. Tibull. lib. I. El. 10.

Non seges est infra, non vinea culta, sed andax

Cerberus & Sygiæ navita puppis aquæ.

v. 289. Κορυμβίτη πύλλα] Reddunt: *rostrata folia.* Quis vidit folia aristarum spicis grava, & quidem rostrata? Est foedissimus error. Quem corrigere potuissent ex Græcis magistris, qui hīc docent Hesiodum abuti vocabulo πύλλα, & uti pro σάχυν, κλάμα, culmi, aristæ. Sic in Veteri epigrammate καλλιπύλλον λίον, est ager refertus læta segete, gravidus aristis. ὅλλα quoque hac notione leguntur apud Herodotum L. 1. c. 193. de Babylonis agro: Τὰ δ' ὅλλα αὐτῶν, ὅτι τὰ πυλόν, ἢ ὅτι κειδίων τὸ πλάτος γίνεται ποσίων ὑπερῶν δακτύλων. *Quaternum autem digitorum maximorum latitudo est*

tritici atque hordei aristis. Legendum vero est κορυμβίτη, ex antiquis libris & editionibus. Quod est, fastigata, capitata, à κορύν, *virga capitata.* Phavorinus: Κορύν πύλλα ἐλάδης κορυμβίτη πύλλα κλάμα λέγεται. Johannes Diaconus hoc loco exponit, ἐλάδην ἢ δ' ὕψος πύλλα ὕψος. Κορύν δ' ἢ ἐλάδης. Idem est κορυμβίτης. Theophrastus asparagum κορυμβόν dixit, quod Plinius vertit *fastigatum.* Hesych. simpliciter exponit ramosus: Κορυμβός, ἐλάδης. & Κορυμβός, βλάστης. Sic quidem veteres Grammatici. Sed alii scribunt κορυμβίτη, ut notat Diaconus, hoc est, fastigata, acuminata. Latine possis dicere *spicatas aristas.* Diaconius in Hexæmero 409.

Ventus alis fluctus, & ventus spicat aristas.

Virgil. I. Georg.

Ferroque faces inspicat acuto.

ubi Servium vide. Si itaque sic scribas, est κορυμβίτης à κορύν, ut & κορυμβίτης clavæ instar se fastigans. Sic asparagum dixit κορυμβόν Theophrastus, quod Plinius vertit *fastigatus.* Κορύν est clava. Κορυμβίτη Diaconus exponit ἐλάδην, καὶ δ' ὕψος πύλλα ὕψος. Κορύν δ' ἢ ἐλάδης. Vide Phavorinum in κορύν & κορυμβίτης. Diaconus affert etiam interpretationem lectionis, quæ nunc in editis conspicitur, & exponit κορυμβίτη μίλλα, unde patet à multis seculis hujus vocis scripturam fuisse ambiguum. Cur aristæ nigræ dici possint ego sanè non video. Κορυμβίτης potest quidem nigrum significare, à κορυμβός, quæ est ficus nigri coloris, ut Scholiastes Aristophanis docuit, sed hīc locum non habet. Flavæ enim sunt aristæ non nigræ. Quamvis Diaconus dicat alias aristas esse albas, alias flavas, alias nigras. Sed nigras aristas, nisi injuriā cœli vitiatas, nemo vidit. Κορυμβίτη retinent MSS. & edit. antiquæ, idque est à κορύν. Quod inter alia notat quoque omne curvum, inflexum, ut solent flecti aristæ cum maturerunt, grandia ferentes grana. Ver-

su sequente Δημήτριος ἀκτῶν. vertendum Cereris donum, ut aliquoties in ἔργοις. quia frugum usum prima docuit Ceres. Antea glandibus vescabantur.

v. 291. Ἐπὶ πλοῦ ἀλάω] MS. meus, cum Palatinis, edit. Trincavellii ἱππῶν, quod rectè exponunt ἔξῃτον δὴ πλοῦ ἀλάω, hoc est extenderunt in area demessas aristas, sive manipulos ut rectius exarescerent: Hesych. πῖπῃ, ἐκπῖπῃ, ἐκτείνει. Qui verò retinere vulgatam lectionem malunt, exponunt, arcem, seu horreum impleat, ut Theocritus Idyll. VII, v. 34.

— Μάλα γὰρ σπῖσι πῖσι μέτρη

Ἡ δαίμων ἰκεῖδον ἀντιπάρωσιν ἀλάω.

— Nam ipsis valdè pingui mensurâ

Dea bono frumento implevit horreum.

v. 296. Παρὰ δὲ σπῖτι ὄρχος χεῖροσ ἦν] ὄρχος non est vitis, ut Interpretes existimant, sed vitium ordo. Inscriptio veteris Herodis:

Μὴδὲ πῖς ἡμεῖδων ὄρχος, ἢ ἐνάλωτα δένδρα.

Ne quis vitium ordines aut nemus.

Vid. Scholiast. Theocrit. ad Idyll. I, 47. qui videtur hunc locum respicere.

v. 299. Τῷ γὰρ ἦν] Iste versus irreptitius est. Nemo dubitabit qui hunc locum non negligenter leget, quod miror viros doctos non observasse. Quid enim faciat tibicen & ludentes inter agricolarum & vindemiatorum opus? Ne dicam ineptè eum interferi descriptioni aurei illius ordinis vitium, quæ hoc versu interrumpitur. Conflatus est ex versu 282, & vers. 283. Nec agnoscitur à Diacono & Tzetze. Si auctori hujus carminis sua debet restitui integritas, delendus est hic supposititius versus & tollendus.

v. 308. Ἐπίστω ἀκίαι ἱππῶν] *Immittabant veloces equos*, hoc est, *incitabant laxatis frenis*. sic & Latinis *immittere*. Sergius Galba ad Cic. in X. ad Famil. *Repente equum immisi ad eam legionem tironum quæ veniebat ex castris*. Vide

Gronovium ad Senecæ III. de Ira. Pro ἱππῶν ἱππῶν inferius dixit ὄρχον ἱππῶν, v. 550. Ovid. I. Metam. 280.

Fluminibus vestris totas immitte habenas.

Ἐπὶ γὰρ ἀκίαι ἱππῶν. nobis immittitis veloces equos. ubi Interpretes: *contra nos tenetis equos*. Ἐπὶ γὰρ & ἐπὶ γὰρ dicuntur ii qui in hostem movent. Herodot. ἐπὶ γὰρ δὴ Λακεδαιμονίους movere in Lacedæmonios.

v. 309. Ἐπικρατῶντα πῖπτον ἄεματα] Interpretes: *subsultantes volabant currus*. Ἐπικρατῶν esse subsultare πῖ πῖπτον; legendum: ὄρχεσθῶντα.

v. 311. Ἀκετον ἔχον ἄδλον] *Indefinitum certamen* Interpretes transtulerunt, quod quale sit, Latinus civis non intelligit, cui esset anceps certamen, dubium, cum adhuc certant & quis victoriam reportaturus sit in incerto est. Cui opponitur *decretum prælium*. Cic. X. ad Fam. ep. 10. *Quamobrem quamquam in uno prælio omnis fortuna reipublicæ disceptat, quod quidem cum hæc legeres, jam decretum arbitrabar fore*. finitum, peractum, ut liqueat penes quem sit victoria. Sic & *res judicata* apud eundem II. ad Att. 12. *Tota res etiamnum fluctuat, quæ si decesseris, magis erunt judicata quæ scribam*. certa, sicut post sententiam latam à iudicibus apparet uter litigatorum vicerit.

v. 312. Ἐν τῷ ἀγῶνι] *In stadio, circo*. non *intra agonem*, quod in versionibus extat sine sensu. Ἀγῶν est locus certaminis, stadium, hippodromus. Hesych. ἀγῶν ὁ δῖπτος, στάδιον, ἀθροίσμα. Idem, ἀγῶν ὁ τόπος, ἔνθα ἀθροίζονται οἱ ἀγωνισταί. Antiquorum scholiorum auctor ad vers. 91. in Theogon. Ἀγῶν λέγεται τερχῶς αὐτὸ τὸ χαλεπὸν, ὃ ἐν αὐτῷ ὄρχος, ἢ ξυμμετρήσθων, ὡς πρὸς τὸ πῶς. vide & Porphyrii Quæstionum in Homerum vicesimam primam. Equidem pro hominibus, qui conveniunt, & generaliter pro concione, & cœtu sæpius capitur. Pindarus Isthmionic

LECTIONES IN SCUTUM HERCULIS. 277

nicon 10: *Es ὑπερβόρειον αἶθρα, Ad Hyperboreum caelum.* Hesiod. Theog. v. 91.

Ἐρχόμενον δ' αὖ ἀγῶνα θῶν ἐς Ἰλίου πύλιν. *Venientem in concionem tamquam Deum venerantur.* Sic hunc versum legi in antiquis libris scholiorum auctor annotavit. quæ lectio vulgatæ præferenda. In concionibus enim, ludis, spectaculis præcipuè magno honore Reges & Principes afficiebantur, quod vel ex unius Suetonii lectione nemini potest esse ignotum. Non insolens verò Græcis & Latinis res, quæ in aliquo loco geruntur, ponere pro ipsis locis, in quibus aguntur. Δεῦμος, cursus, & locus ubi curritur, stadium. Phavorinus: Δεῦμος τοῖς γυμνασίοις. ὅπῃ δρῶσι τῶνοι πρὸς ἵππων, ὅπου ἔπαινον οἱ νῆοι. *Gestatio* locus ubi gestabantur lexicæ: *Ambulatio*, ubi ambulationibus vacabant, sic & Belgis *een wandeling*. Jus pro loco ubi jus dicitur. Titulus XI. lib. X. π. *de interrogationibus in jure faciendis.* est ἡ βήματα pro tribunali, ut rectè Græcos interpretatos esse observavit Princeps Jurisconsultorum Cujacius. Hinc *in jus vocare* est ad tribunal. Θία spectandi locus. θία καὶ παλαμίδων apud Lucianum, Synesium, & alios est spectandi locum occupare. Αἰχμαῖ loca in quibus confabulandi causâ conveniebant, ut suprâ vidimus. Οἶνον, ἔλαιον, χυτῆαι, ὄλον, vinum, oleum, ollæ, obsonium, pro foris & tabernis in quibus vinum, oleum, ollæ, obsonia venduntur. Βιβλιοθήκη tabernæ librariæ, ubi libri venduntur. Eupolis: πωλῶν οἷς τὰ σκευῆ, καὶ τὰ κρέμματα, καὶ τὴν λιβανωτὴν καὶ ἄλλα ἅψ' ἀρωματῶν, καὶ πᾶσι τὰ γένη. *Abiit in allium, & cepas, thūs, tum & aromata, & omnis generis merces.* hoc est, in loca ubi hæc merces venduntur. Ορνίς pro ὀρνιθώων forum ubi aves vendunt. Aristoph. Avibus: ἡ θειὰ καὶ δίδυμὰν ἐκ ἅψ' ὀρνέων. *Indignis nos officis malis, qui est ex avibus,* hoc est, foro, in quo aves veneunt. Sic & ἰχθυῖς pro ἰχθυο-

πωλώων. Aristoph. in vespis: διακεμήνῃς μ' ἂν τοῖς ἰχθύσι *in minutas me concidit numulos in piscibus,* hoc est, *in foro piscatorio.* Sic δέγμα specimen rerum venalium, & forum ubi proponebatur.

v. 330. Μέγα φέρτατα λαῶν] Latine red-
ditur vulgò: *præstantissime populorum.*
Sed hocine de uno homine dici potest?
Verte: *fortissime mortalium.* Hesych:
λαοί, ὄχλοι, δῆμοι. δυνάτα δ' ὅπως εὐρίδα
ἀνδρῶντι ἀπὸ τοῦ ἰδὲ λέλοι, ἔρδεν καὶ μέγας
ἀπὸ τῆς μαμεισιδῆς ἔχον τὸ ὅτι ὁ δὲ φέρτατον.

v. 331. Γλυκερὸς αἰῶνος ἀμύμον] Interpp.
dulci ævo spoliaris. Cur non: *dulci vi-*
tâ? Hesych. αἰὼν ὁ βίος ὅστις ἀνδρῶντι, ὁ δ'
ζῶης χρόνος, res trita.

v. 340. Εὐσυνδύως] Non viderant quòd
pertineat εὐσυνδύως. qui vertunt *certatim.*
Referendum ad ἰσχύατα. *Es δρεον ἰσχύατα*
εὐσυνδύως. In currum insilit celeriter.
Ibidem δόγηντις est generosus, ut millies
monuerunt veteres Magistri. Sed surdis
auribus prætermiserunt Interpretes.

v. 358. Συμμοίμαδα πολέμῳ] Πάλα-
μῶν non est bellare, bellum gerere, sed
pugnare, dimicare. ut πάλμα & Latinis
bellam frequentissimè pro prælio.
Sallust. *In eo bello trecenti milites defi-*
derati sunt.

v. 364. Παντὶ ῥέει σπώδων] *Omnibus*
viribus nitens, incumbens. Interpretes
ut solent: *totis animis festinans.* He-
sych. σπώδων, σπώδων, ἐνερῶν. In ἔργοις
σποδὸν ἀρβῆσαι, σπώδων, οἶκον εὖ διδῶν.
incumbere arationi, plantationi, rei fami-
liaris curæ. Ibidem σπώδων οἷς ἀγῶνος δι-
vitiis *querendis operam dare.* Ælianus
II. Var. Hist. 6. Καὶ ἄλλοι δ' ἰσχυρὰ πρὸς
λαβὴν ἅψ' νταίσκων, ὡς μάλα ἥδον πρὸς τῷ
παιδίῳ πρὸς τὴν δεινότητος. *Alios etiam*
adolescentes in societatem adsciscere stu-
duit, quos ad ejusmodi facinus prom-
ptissimos sciebat. Sic sæpissimè apud
hunc Scriptorem, & alios. Nihil tri-
tius.

v. 372. Ηνίοχος δ' ἔπλεον] Bene Pala-
tinus codex, ἔπλεον, hoc est πλεόντων, ἐπλη-
σάζον.

δίατον. Sic & Homerus Iliad. β. vide Suidam. probavit etiam Commelinus.

v. 380. Πάσα ἡ Μυρμιδόνων τε πόλις] Est Theffalia. Vellejus Paterculus: *Acer belli juvenis, natione Thesprotius, cum magna civium manu eam regionem armis occupavit, quæ nunc ab ejus nomine Theffalia appellatur, ante Myrmidonum vocitata civitas.*

v. 389. Ἀφ' ὧν ἡ σῶμα μαστράωντι Λαί-
γειται] *Μαστράων* & *μαστράων*, quod apud unum Hesychium in *μαστράων* legitur & exponitur *σποδρῶς μαστράων*, est paragogicum ἢ *μαστράων*, *μαστράων*, id est, edere, mandere, manducare, frendere. Gloss. *παρπάτ μαστράων*. A quo *μάστρομα*, id est, mansum, cibus. Latini sequiores dixerunt pro eodem *massare*, quod extat apud Theodorum Priscianum lib. I, c. 8. lib. II, c. 29. Unde liquet *μαστράων* notare actionem eam, qua animalia collisus dentium & conventu maxillarum res obiectas comprehensasque antequam deglutiant, commolunt & incidunt. Sic de isto loco Vir summus Thomas Reinesius, in litteris nuperius ad me datis, rectissime & eruditissime censuit. Hinc & *μάστρομα* cibus. Homerus Iliad. I. v. 324. *μάστρομα* ἵπποι καλῶνται. *Escam postquam inveneris.* Vide ibi Eustath. p. 655.

v. 395. Θῆλυς ἔρση] Diacono Θῆλυς est ἀπαλὸν tener ros, quem sequuntur Interpretes, qui interpretantur, *mollis*, alii ineptius: *fæmineus*. Verum Θῆλυς ἔρση est ros herbas vegetans. Hesych. Θῆλυς ἔρση ἢ τὰ φυτὰ θάλλειν ποιῶσα, ὁρόσος, καὶ θριπτική. Probat Etymologici Magni auctor, præfatus τὸ Θῆλυς dici pro Θῆλῳ, ut vice versa καρὴ pro καρῶν apud Callim. Θῆλῳ autem esse à θῶ quod proprie est πέρρω, quia mammarum lacte infantes nutriuntur. Εἴρη, inquit, θῶ ἔρημα θῆλῳ τὸ πέρρω, ἢ ὁ μέλλων θῆσθαι. Οἰμῶν γυναικῶν τε θῆσθαι μαζόν. ἀντὶ τῶ ἐθῆλασθαι. Εἰς τὸ θῆσθαι ἐνηματικὸν ὄνομα θῆλῳ καὶ προσηθῆ Θῆλυς, ὡς καρὴ καρῶν. At Eustathius ad Odys. ε, ubi hoc ipsum exponit Θῆλυς ἔρση, Θῆλυς ait signi-

ficare θριπτικὴν per translationem à foeminis ductam, quia foemellæ in omni animalium genere alant pullos suos & infantes, non masculi. Dici autem Θῆλυς pro Θῆλῳ. Θῆλυς, ait, ἢ θριπτική ἔρση ἔρση ἐν μεταφορᾷ ἔρση ζῶν, ἐν οἷς τὰ θῆλα θριπτικῶς εἰσι τὴν τοῖων μάλλον ἢ πρὸς τὰ ἀρσενικά. ποιητικῶς ἢ εἴπω τὸ Θῆλυς ὁμοίως τῷ πάλιν ἔρση ἔρση, ποιῶν καὶ τὸ Θῆλῳ τὴν μέλειαν καὶ τὸ Θῆλυς αὐτῇ. Quod verum est. Θῆλυς ponitur pro Θῆλῳ. Eadem ratione & apud Sophoclem ἔρση Θῆλῳ dicitur. hoc est ὑπομῆλῳ καὶ ποιῶσα θῆλῳ, ut veteres Grammatici monent. Priorem tamen etymologiam probat Plato in Cratylō, p. 284. edit. Francofurt. Wecheliana. Τὸ δὲ Θῆλῳ καὶ τὸ Θῆλῳς τὴν φαίνεται ἑπαινομαδίαν, ἢ τὸ Θῆλῳ ἀπὸ γα, ὃ ἐρμῶν, ὅτι τὴν θῆλῳ ποιῶσα, ὡς ἀπὸ ἀρσενικά, &c. Θῆλῳ est fæmina καὶ τὸ Θῆλῳς, id papilla dicitur. Θῆλῳ autem, *Hermogenes, videtur dici, qui germinare facit, quasi ea quæ irrigantur.* Hanc vim & ros & nox habet. Virg. II. Georg.

Et quantum longis carpent armenta diebus,

Exigua tantum gelidus ros nocte reponet.

Theophrast. VIII. hist. Plant. 6. Εἰς Αἴγυπτον καὶ Βαβυλῶνιν, καὶ Βάκτρον, ὅπου μὴ ὕψους ἢ χύρας, ἢ παρῶν, αἱ ὁδοὶ τὸ ὅλον ἐκτρέφουσιν, ἵπποι καὶ οἱ οἱ Κυρίων καὶ Εὐπειδῶν τόποι. *In Aegypto, Babylonia ac Bactriana, ubi raro aut nunquam pluit, rore omnia convalescunt, sicut & apud Cyrenenses & Hesperidas.* Igitur Θῆλυς ἔρση est vim habens vegetandi & fovendi sata, arbores, plantas, ut convalescant.

v. 397. Τῆμος δὴ κύχχοισι φειγλῶχες τελέθουσιν] Lege: Ἥμος δὴ κύχχοισι φειγλῶχες τελέθουσιν. *Quando & milio arista surgunt.* Res liquida est.

400. Δὸν ἀνδράσι χάμμα καὶ ἄχθος] Veteres Grammatici hoc loco tradunt dona Bacchi ἄχθος appellari, propter labores & molestias, quæ exhauriendæ hominibus in ferendis & colendis vitibus.

Sed

LECTIONES IN SCUTUM HERCULIS. 279

Sed verius existimo ἀχθὲς ea dici propter dolores & mala, quæ creat vinum si immodicè bibatur. Homerus Οδυσ. φ.

Οἷός σε πρῶτοι μάλινός τις, ὅτε καὶ ἄλλος

βλάπτει, ὅς σε μὴ χερσὶν ἔλθῃ, μὴ δ' αἶσμα πίνῃ.

Vinum te sauciat dulce, quod & aliis nocet, quicumque eo copiosè utitur, & immoderatè bibit. Vide & quæ sequuntur, si tanti est.

v. 402. Κερμῆς ἐλάφῳ] Non cervam, sed cervum hoc loco & versu sequente 407. intelligi nullus dubito. Græci enim tam Philosophi quàm Poëtæ ἱ ἐλαφῷ dixerunt de cervo & cerva, ut olim docuit vir incomparabilis ad Solinum. Callimachus hymno in Dianam v. 99.

Εὔρις ἐπὶ περμαλὺς ὄρεσσι καὶ Παζαρόισι
Συμῆους ἐλάφους.

Reperiebas in cacumine montis Parrhasii Salientes cervos. Cervos fuisse non cervas vers. 102. ostendit:

Κερδὼν δ' ἀπὸ λῆμπετο χερσὶν.

Cornuum verò aurum elucebat. Ad quem versum vide Spanhemium incomparabilem. Inveniri autem cornutas etiam cervas, præter illa quæ ibi Vir magnus notavit, ostendit cerva cornuta capta in Chersoneso Cimbrica, ante annos circiter triginta, à Duce Holsatiæ, quam elegantè elegia descripsit & decantavit doctissimus amicus noster Morhofius, cum superesset.

v. 405. Οἱ δ' ὅς τ' αἰγυποὶ] Puto scribendum: ἰδ' ὅς αἰγυποὶ. v. 410. legend. ἄλλῃ.

v. 416. Ἀμφιπερυσσινάδης δὲ βίη Ἡρακλεῖν] Lege: βίη Ἡρακλεῖν in casu primo. Sic & Diaconus legit, ut ex paraphrasi ejus licet colligere.

v. 420. Μῆγα γὰρ δύνῃς ἔμπτισι φανέ] De Hercule vulgò hæc accipiunt. Hinc vertunt: *Magnum enim robur inciderat viri.* Sed Diaconus Cygno hæc tribuit, κατέκτανε γὰρ ἡ μεγάλη ἰσχὺς τὸν ἀνδρῆ, ἥγυνε καὶ κίχυν. Quem si sequimur vertendum erat: *magnum verò robur viri concidit*, vir valdè robustus concidit. γὰρ & γὰρ vicissim nonnumquam apud Poëtās permutantur. Versus sequens tum optimè cum hoc cohæret, si Diaconum sequimur.

v. 428. Μελίφρονι θυμὸν ἀπύρνα] Dulcem animam seu vitam eripuit. Θυμός hic est ψυχή. Brevium scholiorum auctor in Homeri Iliad. α, v. 172. Θυμὸν παρὰ τῇ ποιότητι σημαίνει πάντα. πῶς ὀφείλει. ὅς τὸ, θυμὸς δὲ μέγας ἐστὶ διοτρεφέων βασιλέων. πῶς ψυχὴν. ὡς ὅταν εἴπῃ, μελλομένη θυμὸν ἀπύρνα, &c.

v. 431. Οὐρὴν μαστῶν] Rescripti ex codice Palatino μαστῶν.

v. 479. Λαὸς ἀπείρων] Verre: *populus magnus*, hoc est, ingens multitudo. Virg. 1. Æn. *Ac veluti magno in populo cum sæpè coorta est seditio.* Just. XI, 2. *Tantus natorum populus.* Ovid. IV. Metam. v. 447. & lib. VI, 197.

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES

In Opera & Dies.

CAPUT VIII.

Primi duo vexati versus in ἔργοις illustrati. ἐνέπτε ὑμνεύουσα. Δεῦτε δὴ. Antiqua Hesiodi lectio bis vindicata. Plato emendatus. Αἰέξεν. Augere. Κάροφεν. Δίκη. Jupiter Justitiæ Præses. Callimachus illustratus. Hesiodus emendatus. Διάνοιχα θυμὸν ἔχεν. ἔρις ἀγαθὴ est φιλία. Moschopulus correctus. Ἀγορῆς ἐπακτός. Ωρη. Vetus Hesiodi lectio defensa. Elegans præsentium usus apud Græcos. Interpretes Latini sæpè notati.

IN ἔργοις καὶ ἡμέραις.

V. 1. Μῦσαι Πιερίην ἀοιδῆσι κλείουσι
Δεῦτε δὴ ἐνέπτε σφίτερον] Non veteres solum Interpretes, Proclus, Moschopulus, Tzetzes, sed & Hesychius κλείουσι exponunt ὑμνεύουσι, δαξάζουσι. Scholia inedita libri Vossiani. ἀοιδῆσι, κλείουσι, φιδῆσι καὶ παραφιδῆσι δαξάζουσι. & sequenti versu: Δεῦτε, ἔλθτε. Eustathius quoque ad Odus. 1. Hesiodum Musas ex Pieria arcessere scribit. Κλείων pro κλειὸς nemo Veterum dixit. Inde liquet hos versus sic rectè exponi: *Musæ ex Pieria carminibus gloriam conciliare solitæ, Adeste, quæso, dicite patri vestro hymnum.* Cum Moschopulo ad κλείουσι intelligendum existimamus: ἔν ἂν ἰδίῳ. Nam ut ille ait: Εὐκ γὰρ Μουσῶν κλέει ἔρχεται. *A Musis venit gloria.* ἐνέπτε ὑμνεύουσι, est ὑμνεῖται. ut inferius v. 33. Ἀλλὰ τι πολλὰ Ἀρπάζων ἐφόρος pro ἡγευτής, & v. 43. κρύψαντες ἔχουσι βίον, pro ἐκρύψαν. Apud Hom. βῆ δ' ἴον pro ἔβη, ὥστε φεύγων pro ἔφυγε & sexcenta ta-

lia. Solere verò Poëtas Numina quorum opem implorant ex locis, quæ iis erant sacrata, vocare; Musas ex Parnasso, Pieria, Helicone, Pindo; Apollinem ex Delo, Lycia, Xantho, quis tam hospes est in illorum lectione qui ignoret? Et sic hunc locum intellectum olim fuisse locuples testis est Aristides hymno in Jovem: Εἴεν δὲ Μῦσαι Διὸς παῖδες, ἐ γὰρ ἔγωγε ὅρῳ πότι ἂν τις ὑμᾶς ἀμεινον κλείουσιν ἢ νῦν. εἴδ' ὑμεῖς γὰρ ἐπ' Ὀλύμπῳ σὺν Ἀπόλλωνι Μουσῆσιν πλοῦσι θεῶν φιδῆσι φέρετε ὑμνεύουσι τ' ὑμνεῖν τι καὶ τῶν ὅλων πατέρων, εἴτε Πιερίᾳ φίλον ὑμῶν ἐνδαιτύμα, εἴτε ἐν Ελικῶνι πλοῦσι Βοιωτῶν χορεύουσι. *Agite ergo Musæ, Jovis filiæ, (nec enim vos umquam alias quam nunc invocare præstiterit) sive in Olympo cum duce Apolline divinum canitis canticum, vestrum simul & universorum patrem celebrantes, sive Pieriam vos delectat domicilium, sive in Bæotio Helicone choreas ducitis.* In versu secundo δὲ legitur in utroque MS. Vossiano, ut & meo,

meo, nec non in editionibus priscis, Venerata Victoris Trincavelli, Florentina Juntae, aliisque, & id omnes agnoscunt Interpretes veteres, ut mirer H. Stephanum solius Eustathij auctoritate compulsum reposuisse d', quod deinceps pleraque editiones occupavit. Habet ista particula obsecrandi vim in hisce formulis, *ἀνέχθης δὲ, πέρι δὲ, ἰδίῳ δὲ*, age, sis, quæso. Hom. *ἄχθῃ δὲ ἔγχθῃ Διὶ Μῆνι*. Socrates in Phædro apud Platonem: *ἄχθῃ δὲ ὁ Μῆνι*, quo expressit hoc nostri Poëta: *ἀνέχθης δὲ ὁ Μῆνι*. Sed totus locus Platonis addendus est, ut ex illo menda eluatur. Socrates ibi ait: *ἄχθῃ δὲ, ὁ Μῆνι, εἰ τι δὲ ἀνέχθης εἶδος λέγουσι, εἰ τι ἀνέχθης ἡμῶν τὸ λέγον τῶντιν ἐχέτ' ἐπανομίαν, ἐνθάδε ἐστὶ τὸ μῦθος, ὅτι μὴ ἀναγκάζει ὁ βαλίων ἔπος λέγειν*. Quid hinc τὸ λέγον, scribendum puto τὸ λέγουσθαι, & vertendum: *Agite igitur, ὁ Μῆνι, dulces sive propter cantus genus, sive propter Musicæ genus suave, hoc nomen consecratæ estis, mihi adfuit in hoc sermone quem me hic amicis optimus jubet habere*.

v. 3. *Ὁρ τὴν ἀλφ βεγνί*] Hos duos versus aliter distinximus, & exposuimus quàm vulgò sit, uti apparet ex nostra editione. Vide inferius rationes in notis ad v. 430. *Θεογονία*. *Ὁρ τὴν ἀλφ* est, ut apud Demosthenem *ἀλφ τὰς θεάς, Deorum beneficio & munere*. Sic Johann. VI, 51. *καὶ δὲ ἀπέστειλέ με ὁ Πατήρ, καὶ ἐγὼ ζῶ δὲ πατὴρ*. Sic ego vivo, beneficio patris.

v. 5. *Ρῆα μὲν γὰρ βεῖδεν, ῥία γὰρ βεῖδοντα χαλῆται*] Uterque Codex MS. utroque loco legit *ῥία*, quam veram lectionem esse Tretzes ostendit: Τὸ *ῥία* συνίζοντες ἔτι δ' *ῥία* μακρὰς συνιδέσθαι, καὶ δ' ἄλλα εἰς μίαν μακρὰν. Nec aliter apud Homerum in omnibus legitur codicibus Iliad. ρ.

Ρῆα μὲν γὰρ φερόμενον ἔσθ' ἐκ Τρώων ὀρυμμάδι.

Quæ loca malè Gulielmus Canterus, decus nostræ Trajecti, sollicitavit. Hesiodus:

Ἐἴμῃ πολλῶν, δίδως γὰρ τρωμένη ἰσ' ἀπατήσιν.

Ubi rursus malè mutat in *ἰσ*. Hom. Il. π.

Αἶκα ζῶν πείμλῃς Σαρπηδόνα ὄνδρ δ' αὖ μὲν δέ.

Idem Iliad. v.

Ἴσθι τείνοντι πολέμῳ τῶνδ', ἢ μὴ μάλα ῥῖα. v. 6. *Ἀδύλον αἰέει*] *Obscuram augeat*, hoc est, evehit, ornat, Callim. hymno in Jovem v. 95: *Ὀὐκ ἀρετῆς ἀπὸς ὄλβος ἐκτετατοῖς ἀνδρῶν αἰέειν*. *Sine virtute divitiæ non possunt homines ornare*. Homero est *πῆμ' ὀφείλων*. In qua notione quum & Latinis augere ponatur, retinui hoc verbum in versione. Sueton. Claud. *In se met augendo parvus atque civilis nomine Imperatoris abstinuit, nimios honores recusavit*. C. Nepos Phocione: *Namque auctus ornatusque à Demosthene cum quem tenebat gradum adscenderat*.

v. 7. *Ἀγλῶρα κάρην*] Versiones vulgatae: *superbum contrahit*. Alii: *desiccet*. Ineptè. Rectè Proclus ostenderat *κάρην* hinc esse *ὠτὸν πῦρ* καὶ *καπνὸν*. Vertimus cum Horatio, *attenuat*, qui hunc locum expressit, ut pridem Muretus observavit:

Valet ima summis

Mutare, & insignem attenuat Deus. inferius v. 575:

Ὀρ καὶ ἀμυντὶ ὅτι τ' ἡλίου χρεὶ κάρην.

Tempore messis quando sol corpus attenuat, hoc est, corporis vires exhaurit, atterit.

v. 9. *Δίκη δ' ἰδύει δέμους*] *Iuste rege judicia*. Sic benè prisci omnes Interpretes hunc locum declarant, qui hæc retulerunt ad Jovem. *Δίκη* est ἡ *δική*, sive *σὺν δίκη*, ut Moschopulus. *Δίκη* ἰδύειν *δέμους* est præesse judiciis, & ea sic gubernare ut leges exerceantur, & iustæ ferantur sententiæ. *ἰδύειν* est regere, gubernare. Hesych. *ἰδύειν, ἀποδοῦν, ἐξισοῦν, διοικῶν, ὑδύειν, κυβερνῶν*. Jupiter enim Justitiæ Præses & vindex habebatur. Plutarchus: *ὅς ἐστιν ἡμέτερα ἀπαίδουτορ*. Ὁ γὰρ Ζεὺς ἐκ ἔχῃ γὰρ Δίκην πείρωσιν, ἀλλ' αὐτὸς Δίκην καὶ θέμει

Θέμις δ' αὖ, καὶ ἡμῶν ὁ σφοδρῶτατος καὶ παλαιότατος. *Jovi Justitia non adsidet; sed ipse est Justitia & Themis, & lex antiquissima & perfectissima.* Callimachus hymno in Jovem: v. 81.

Δῶκε δ' ὁ πολέεσσι φυλασσέμεν, ἵζο δ' αὐτὸς
 Ἀρχὴς ἐν πολλοῖσιν ἐπολέει, οἷτι δίκησι
 Λαὸν ὑπὸ σχολῇς, οἷ τ' ἐμπάλιν ἰδύμεσιν.

Constituisti qui urbes custodiant: tuque ipse praesides in arcibus, Inspector tam eorum qui legibus populum sub iniquis, quam eorum qui aliter gubernant. Sic hic locus vertendus. Jovi enim arces sacrae sunt, teste Aristide hymno in Jovem, qui & ibi docet Jovem esse praesidem Justitiae. Vide & Euripidis Troad. In Theogonia eodem sensu dixit Ἀσχεῖναι δέμους δίκης vers. 85, de rege:

Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι Ἀσχεῖνόν τε δέμους
 ἱεῖναι δίκην.

Omnes ipsum respiciunt reddentem jus rectis judiciis V. 886. Ingenio: quidem vir summus pro Πέρση legit Πέρση. Sed quomodo ἰδὼν αἰὼν τε commodè possit tribui Persae non video: quin tota oratio videretur huic emendationi & sententiae ἢ πάντῃ adversari. Haec enim Poetae mens est, audi intuens & auscultans, uti jus valeat regente te, utique ego Persa vera praecipiam. Aliquid petit in publicum, aliquid sibi. Sic olim sentiebam de hoc loco, sed accuratius cum nunc illum expenderem, vidi eundem esse in sententiam magni viri Danielis Heinsii, qui contra veteres Interpretes vidit non haec referenda esse ad Jovem, perpetramque vulgò hos versus legi & distinguere. Sententiam autem esse, Vide & attende Persa, & sine ambitione judica: ego verò, ὁ Persa, tibi vera praecipiam. Itaque sic cum Heinsio interpungo. καὶ ἰδὼν αἰὼν τε δίκη δ' ἵδου δέμους Τύνη, ἰγὼ δὲ καὶ Πέρση ἐτήτυμα μωθουμένην. In meo sanè MS. legitur Πέρση, non Πέρση. Ceterum non Pausanias tantum quod Scaliger observavit, sed etiam Aristarchus hos priores decem versus obelis suis ju-

gulavit, & Praxiphanes discipulus Theophrasti, notante Tzetze, in pervetusto libro illos se non reperisse testatus est. Praxiphanes autem iste videtur esse ille, qui à Diogene Laërtio in vita Platonis, narratur Platonis & Isocratis sermonem de Poëtis prodidisse memoriae. Hujus Praxiphanis etiam alibi meminit Diogenes. Cujus ætatis fuerit non observant docti Interpretes, quod ex hoc Tzetze annotatione discimus.

v. 11. Τὴν μὲν καὶ ἐπαινεῖσθαι νόησας] Uterque MS. Vossianus & editio Basileensis Isingrini: ἐπαινεῖσθαι. Quod quis non probet præ duro illo diplasmato?

v. 13. Διὰ δ' ἀνδρα θυμὸν ἔχοντες] Mirum quid Interpretibus Latinis in mentem venerit, qui hæc ita vertunt: *in diversa autem animum distrahunt.* quo nihil à Poetae sensu & Græcis verbis potest fingi alienius. Ἀνδρα θυμὸν ἔχειν Homero est δῖχα θυμὸν ἔχειν, dissentire, discrepare. Il. v, v. 31:

Βάν δ' ἴδμεναι πειριμένους τοὶ δῖχα θυμὸν ἔχοντες.

Ibant in prælum Dii discrepantem animum habentes.

hoc est, à se invicem dissentientes, aliis stantibus pro Troja, aliis in Trojam. Ubi vulgò versiones ineptæ: *divisum animum habentes*, pro quo alii dicunt ἀνδρα θυμὸν ἔχειν. Quid verò miri Poëtam ἵεσθαι tribuere animum, quum inter Deas referantur & hic & in Theogonia?

v. 15. Ἀλλ' ὅς' ἀνέγκυς.

Ἀθανάτων βουλῇσιν ἵεν πρῶτον βαρύν] Hæc cum Tzetze non sic accipienda sunt, quasi Deus sit malorum auctor. Sed hæc est Hesiodi mens, omnia quæ geruntur Dei numine geri: illud hominibus aut propter vitia, quibus sunt obnoxii, aliasque causas nobis sæpè parum exploratas, corrumpere consilia, sanam eripere mentem, & contendendi ac litigandi libidinem immittere. Penelope apud Homer. Οδυσ. ψ.

Maia

Μαῖα φίλη, μαργώ σι δού δίσσω, οἱ τε δύ-
ταυται

Αρεῖνα πύπται, ἢ ἐπὶ φρεσὶ μάλ' ἔοντα,

Καὶ τε χαλκουργίοντα σαρκερῶν δόκτω.

Nutrix dilecta, insanam te Dii fecerunt, qui possunt insipientem reddere, qui vel prudentissimus fuerit, & delirum prudentiae compositum reddiderunt.

Nam ut benè alius Poëta :

Οὔτως γὰρ δὲ δαμόνιον βλέπει πᾶς,

Τέτλη τὸ πρῶτον ἐξαμαρτῆται φρεσὶν,

Τὸν γὰρ ἢ ἰδὼν οἷς ἢ ἢ χεῖρ' ἑπείκει

Γνώμῳ, ἢ οἷδ' ἢ μὲν ὡς ἀμαρτάνει.

Quando ira deorum aliquem lēdit, huic primò eripit prudentiam, & sanam mentem, & in deterius mutat consilia, ut non videat quæ peccat. P. Syrus Mimus: Fortuna quem vult perdere stultum facit.

V. 17. Νύξ ἱρὴν] Nox habetur mater omnium rerum tristem & malarum, sicut in sacris litteris tenebræ. *Opera tenebrarum* apud Apostolum, *projici in exteriores tenebras*, apud Matthæum. Sic contra Deus dicitur apud Prophetam *indutus luce, habitare in luce inaccessa*, & felicitas sempiterna sæpè *lux* appellatur.

V. 19. Γαίης ἐν ἑζήσῳ] Hæc verba non referenda esse ad Jovem, cum antiquis Hesiodi Interpretibus, præclare monuit Daniel Heinsius ὁ πᾶν, cui Hesiodus & omne litterarum genus plurimum debet. Nihil certius quam hæc ad *ἑν* pertinere bonam, quam Philosophi *φιλίαν* dicunt, quæ dicitur in terra habitare inter homines. Inde Empedocles Agrigentinus Physicus antiquissimus, qui principia omnium rerum præter quatuor elementa constituit Νῆκ' & *φιλίαν*.

Τέσσαρα γὰρ πάντων ἑζήματα πρῶτον ἄντι.

Ζεὺς ἄργος, ἥν τε φρέσος, ἢ δ' Αἰδωνός.

Νῆστι δ' ἢ δακρύοις τήγχι κρᾶνμα βρότειον.

Νῆκ' ἢ ἢ ἢ δόξα δὲ δὲ ἀτάλαντον ἀπᾶντα.

Καὶ φιλίη ματὶ πῖσιν, ἴσθι μῶκός τε πᾶς

τὸ τε.

Quatuor omnium rerum principia prius audi, Jupiter candidus, Juno alma, & Pluto, At Nestis quæ lacrymis tingit humanas scatebras, Et contentio perniciofa quæ absque iis par est ubique, Et amicitia cum his quæ æquè longa ac lata est. De quibus Sextus Empiricus adversus Mathematicos: Εξ ἑσδίδου τὰς ἑστὸν ἀρχάς· τίς ποτε μὲν τὰς ἑλκίς, γλῶ, ὑδὼν, αἶρα, πῦρ δὲ τὰς δρασηίους φιλίαν ἢ νῆκ'. *Sex tradit rerum principia. Quatuor quidem materialia, terram, aquam, aërem, ignem. Duo autem operantia, amicitiam & discordiam.* Vide & Diogen. Laërt. in vita Empedoclis. Latini Interpretes Hesiodi πολλὰν ἀμείνω cum ἀνδρῶν conjungunt, quasi Hesiodus dixerit contentionem bonam longè meliorem esse hominibus: quos redarguit copula & συνίπται, quæ ita constituenda. Θῆκα δὲ μὴ πολλὰν ἀμείνω scilicet *ἑν Κερίδης ἐν γαίης ἑζήσῳ καὶ ἀνδρῶν*. Posuit illam longè meliorem in terræ radicibus, hoc est, in terra & inter homines. *Ἐν ἑνὶ κοινῷ* repetendum.

V. 20. Εἰς ἑπείν γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργον χατίζων Πλάσιον, ὅς σπώδει ἀεὶ μὲναι ἢ δὲ φυτῶν] Hic rursus Interpretes malè gesserunt suas partes, qui secundum versum sic transtulerunt, ut si ὅς hic esset relativum, quum tamen hic ponatur pro *ἑστ*, quod dilcere poterant ex Moschopulo & Proclo. Glossæ MS. Vossianæ: ὅς, ἑπεί, πᾶς. Iners, inquit, videns alium labore divitias invenisse, & ipse eadem ratione opes quærere studet. Eodem sensu inferius:

Εἰ δὲ καὶ ἐργάζῃ, τάχα σι ζῆλος αἰργὸς Πλεπῶτα.

Quod si laborares mox te amulabitur otiosus discescentem.

Tzetzes videtur legisse *ὅς*. Porro in MS. legitur ἀεὶ μὲναι. quam lectionem tuetur Tzetzes, qui propter liquidam μ τὸ εὖ produci contendit. Proclus verò hoc à Græcorum Poëtarum consuetudine alienum esse in talibus infiniti-

vis affirmat, ideoque τὸ μ geminandum.

v. 23. Εἰς ἀφρονὶ ἀσυνέδοντα] MS. I. Voss. εἰς ἀφρονὶ ἀσυνέδοντα. Sic etiam Moschopulus: Ἀφρονὶ ὁ ἀπὸ τοῦ ὠρεῶν τῷ ἐνταυτῷ ἀδελφίζοντι πᾶσι. τὸ αὐτὸ καὶ βίον, ἀφ' ἧ βίοντις διλογίῃ. λέγεται δὲ ὁ ἀφρονὶ ἀσυνετικῶς, καὶ τὸ ἀφρονὶ ἀσυνετικῶς. Sic legendus hic locus. Vulgò malè & sine sensu ἀπὸ τοῦ ὠρεῶν τῷ ἐνταυτῷ. Eadem ratione peccarunt in ἀφρονὶ apud eundem Moschopulum v. 32. ubi vide Proclum.

v. 29. Ἀγορῆς ἐπακκοὶ ἐόντα] Græci Scholiastæ omnes rectè ἀγορῆς explicant ἐπακκοὶ καὶ ἐμῶν ἦσαν φιλοεικῶν καταμύων ἐν ἀγορῇ. Latinos verò quis ferat, qui *fori auscultatorem* transfulerunt? Quis Latine sciens intelligat quid sibi velit *fori auscultator*? Verte: *concionum auditor*. Ἀγορῆς ἐπακκοὶ sunt homines subrostranei, ἀγοραῖοι, Aristophani ἀγορῆς ἀστεϊσμοί, circumforanei, concionales, qui, ut Livius ait, *concionibus hærent adfixi & in foro vivunt*: sive ut Cic. I. de Orat. c. ult. *qui in subselliis habitant*, quamvis ibi loquatur de causidicis. Latinis propriè tales homines canalicolæ. Gell. IV, 20: *Qui jurabat cavillator quidam & canalicola, & nimis ridicularius fuit*. Vid. Festum: Dicuntur & homines ordinarii. Festus: *Ordinarium hominem Oppius ait dici solitum scurræ, & improbum, qui assidue in litibus moraretur, ob eamque causam in ordine staret adeuntium prætorem*. At *Ælius Stilo qui minime ordine viveret*. Ἀγορῆς ἐπακκοὶ ἢ Plauto est *foro operam dare*. Terent. *lites sequi*. Posses tamen etiam exponere ἀγορῆς ἐπακκός, *fori auditor*, ut apud auctorem dialogi de causis corruptæ eloquentiæ, quem ego quidem Quintiliani

esse nullus dubito. Rationes aliàs dabo. Is cap. 34. adolescentes, qui in subselliis quotidie nobiles causarum patronos audiebant orantes, vocat *fori auditores*: *Atque bercule, sub ejusmodi præceptionibus juvenis ille de quo loquimur, oratorum discipulus, fori auditor, sectator judiciorum, eruditus & assuefactus alienis experimentis, &c.* Sed hic in bonam partem accipitur.

v. 30. Ὡς γὰρ τ' ὀλίγη πύλαται] Non est ut recedamus à lectione librorum & Interpretum veterum expositione, qui aiunt ὥς γὰρ ψαλλῶμαι, & interpretantur *oportet*, sicut MS. I. Vossianus cum Glossis: ὥς γὰρ νεκρίαν τ' ἀγορίαν τε, ἢ θορύβους διασκευῶν. Verba verò hæc ὥς γὰρ ὀλίγη πύλαται νεκρίαν τ' ἀγορίαν τε sunt ὀλιγορεῖ νεκρὰ καὶ ἀγορὰς, vel ὀλιγορεῖν καὶ νεκρὰ τ' ἀγορὰς τε, non curare debet forenses curas. Inferius v. 208. Τῇ δ' εἴς, ἢ σ' ἀν' ἐγὼ ἀφ' ἄλλου. *Hac is, qua te duco*. hoc est, ire debes. Hom. Iliad. χ, v. 62. Ἀῖδι μὲν μὲν τοῖσι διδρυμῶν εἰσὶν ἐλθῆς; ἢ δὲ δια μετὰ σ' αὐτῆς; *Illic maneo cum bis expectans donec venias? An te sequor rursus? Miror*. δῖος, est μὲν, δῖος δὲ. Luc. VIII, 19. Σὺ δὲ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν. *Tu ne es qui venturus es, an alium expectamus?* vide & Matth. XXVI, 8. πύλαται pro πύλας δὲ. Sic sæpè præsens accipitur. Eurip. Hec. 163.

Πύλας ἢ ταύτας, ἢ κείνας εὐχῶ; *Quamnam, hancne an illam eo?* pro εὐχῶν δὲ. Quomodo non infrequenter occurrit apud Scriptores sacros. Matth. III: Πᾶν ἢ Νύδρον μὴ ποῖν καρπὸν καλὸν ἐκπέμπεται καὶ οἷς πῦρ βάλλεται. *Omnis arbor non ferens fructum bonum excinditur & in ignem conjicitur*. Hoc est, excindi & in ignem conjici debet.

CAPUT IX.

Hesiodi obscurus locus expositus contra Græcos & Latinos Interpretes. Ὠραῖος βίος· ὠραῖοι καρποί. ὠραῖον ὕδωρ. ὠρα ἔτος. Lectio antiqua Poëtæ bis asserta. ἐργάζεσθαι. ἔργον. Dimidium plus toto. πηδάλιον. Scutum in Pandectæ illustratum, repudiata Commentatorum sententia. Gubernacula in navibus Veterum duo. Hesiodus emaculatus. Γυοκέροι μελαδῶνες. Interpretum varii lapsus.

v. 31. Ω Τινι μὴ βίος ἔσθ' ἐπιταγὸς κα-
τὰ κλητύμῳ
Ωραῖος] Blos ὠραῖος Latini interpretantur, *videtur tempestivus*. Græci verò magistri, *ex singulis anni partibus collectus*. Quod quidem ferri posset. Nam ὠραῖοι καρποί sunt omnes fructus è terra provenientes qui in mensis secundis apponuntur pro anni & temporis ratione, ut verni flores, æstiva mala, pira, pepones, autumnales uvæ, & quæ hyeme possunt haberi. Antigonus Carystius in vita Menedemi. Τράγικα μὲ δῖρμος, ἢ κίωμα δυνάμει· ποτὶ δὲ καὶ ὦρ' ὠραῖον εἰσφέρει τὴν, τὴν μὲ δῖρμος ἀπὸ τῆς ἔσας. τὴν δ' ἔσας ὄρεσι, καὶ τὴν χερμαστὴν ὡς ἰσάδης. Pro bellariis dabantur lupinum & sæpius faba: Nonnumquam ex fructibus, quos illa pars anni ediderat, quidpiam apponebatur, æstate malum Punicum, vere ervilia, hyeme carica. Malè Interpres Diposophistæ reddit: *ex fructibus horariis*. vid. Galen. de aliment. facult. II, 2. qui docet propriè Græcis ὠραῖος καρπὸς dici de talibus τραγίμοις, non de frumento, de quo hic tamen agi omnes vident. Sic & apud Ælian. Var. Hist. I, 31. ὠραῖα τραγίματα. Persuasissimum itaque habeo ὠραῖον βίον esse fructus æstivos, qui ἐν ὠρῃ ἔργον ἐν ὠρῃ ἔτος, æstate, diebus canicularibus tempore messis colliguntur. ὠρα enim & ὠρα ἔτος κατ' ἔξοχον significat æstatem, & quidem adultam, dies canicula-

culares, ut Galenus in variis locis tradit. Hinc ὠραῖος est æstivus. ὠραῖον ὕδωρ apud Hippocratem Galenus ostendit esse pluviam aquam, quæ media æstate cadit, καὶ τὴν καλεῖται ἐκκίνον ὡς ἐνομαζομένη ὠραῖον ἔτος. tempore illo quod vocant ὠραῖον ἔτος, hoc est, dies caniculares. Plinius sanè ὠραῖον μέλι vertit mel æstivum, ut pulcrè notavit vir Magnus ad Athenæum III. Animadvers. cap. 6. Nec aliter capiendum inferiùs v. 305:

Ὡς καὶ τοὶ ὠραῖοι βίοντες πλάσσειν καλὰ.

Ut videtur æstate collecto impleantur horrea.

In sequente versu nescio cur contra manu exaratorum librorum & priscarum editionum fidem recentiores scribant τὴν καὶ κακοιστάμενον. sed video hoc ab H. Stephano profectum qui καὶ putat se jungendum & pro ἀν ponit. Sed rectiùs MSS. & omnes scholiorum Auctores scribunt κακοιστάμενον· cuius libertatis poëticæ exempla quis desideret nisi puer? Nemo enim ignorat apud Homerum κακὶ δύναισι pro κύνδωσι, λελέδωσι pro λελύωσι. Levia hæc sunt, fateor, nec monerem, nisi Stephani auctoritas multos in errorem induxisset.

v. 39. Δίκεν δυνάσται] MS. uterque & editio Ulpian apud Isingrinum, δικάσει. Stephan. δικάσει. Sed rectiùs vulgatæ, metro poscente. Phocylides etiam in editione Stephani:

Ἡν οὐ κακῶς διδάτης, ὃ διὸς ματίπητα δι-
χέμεται.

Scaliger in libro suo notavit, ἰδέσθαι hic positum esse pro ἡδεῖον. verè.

v. 40. Οὕτω πλέον ἤμισυ πάντες] Quàm varix sint hujus loci expositiones nemo ignorat. Mihi maximè probatur Platonis & Aristotelis. uterque, ille III. Lib. de legib. hic IV. Polit. præstare censet dimidium, si illo moderatè utaris, toto, hoc est, magnis divitiis, si luxu diffluas, aut turpiter prodigas. Eiusdem ferè sententiæ est illud Catonis in distichis : *Quod nimium est fugito, parvo gaudere memento.* Sed tamen hic propriè docet fratrem Poëta, omisissis litibus, præstare quietam possessionem dimidii, quàm totius litibus quærendam, præsertim si parcè vivas. Nam ut verè Lucretius Lib. V. *Quod si quis vera vitam ratione gubernat, Divitiæ grandes homini sunt vivere parcè.* Sequens versus id docet, in quo parcimoniam, quæ tam magnum est vectigal, tantopere laudat. Propter eandem causam Pythagoras quoque deterrebat ab usu carniū homines, ὥς εὐπορίσας αὐτοῖς τῇ τὰς προβάς, ἀπυρα ποροφειμύοις, καὶ λίπον ὑδωρ πίνασιν. ἐν πύδαν γὰρ καὶ σῶμα τῷ ὕδατι, καὶ ψυχῇ δὲ ὕδατι φερνίνδης, ut homines victui tenui assuefierent, ut cūm cibis minimè coctis uterentur, & aquam solam biberent, facilem haberent vivendi rationem. Hinc etiam tam corporis sanitatem, quàm acumen animi illis accessuram, teste Diog. Laërtio in Pythag.

v. 43. Πνιδίας γὰρ κεν ἐπ' ἡμῶν ἐργασίῳ] Verte : *Facile enim uno die tantum quæsviisses.* Vulgo : *tantum operatus esses.* Sed ἐργάζεσθαι hic est labore parare, acquirere. Subintelligendum autem ex præcedente versu βίον. Quod loquendi genus postea imitatus est Andocides : ἐργασάμεθα τὸν βίον ἐκ τῶ διχῶν καὶ τῶν χρεῶν. *victum quærere jussit suis manibus.* Εργάζεσθαι βίον est victum parare, quærere unde utamur, *vitam quærere*, ut Ennius

loquitur. *Nautisque mari quærentibus vitam.* Vita Latinis, æquè ut Græcis βίος, est victus, alimenta, quæ ad vitam tuendam pertinent. Et sic hoc loco capiendum, non pro incertis vitæ casibus, ex sequentibus liquidd apparet. Εργάζεσθαι eandem vim quoque apud Platonem tenet : Καὶ τὰ ἐπιπιδεῖα ταῦτ' αὖ ἐργασασθῆναι καὶ οἰκίας ἀρέφουσιν. *Et alimenta ipsam quæsituram, & familiam sustentaturam.* Herod. I, 34. ἐργασάμενον ὃ χεῖματα μεγάλα, διέλιπας ὁπίσω ἐς Κβεῖνδον ἀπικέσθαι. *Cum magnam pecuniam acquisivisset voluisse redire Corinthum.* Joh. VI, 27. ἐργάζεσθαι μὴ τὴν βρώσιν καὶ σπικυλιν, hoc est, *nolite conquirere victum qui perit.* Obscurè vulgatus. *Operamini non cibum, qui perit.* Nec meliùs Beza, *Operamini non cibo qui perit.* Hinc & ἐργάζεσθαι simpliciter est quæstum facere, acquirere, ut apud Demosthenem in orat. contra Apaturium : ναυπηκῶς ἐργάζεσθαι est quæstum facere pecunia in fœnore nautico collocata. Sic optimè illum locum emendavit maximus virorum Salmasius, cui nihil viget par & secundum. Inde ἔργον est lucrum, quæstus. Sophocles :

Αλλ' ἔστιν ἔργον ταῦτα θρῆνείδης μάττω.

Sed nullum lucrum est ista deplorare. Ubi Scholiastes : ἔστιν ἔργον, ἔστιν ὄφελος. Quia verò nullus quæstus est uberior, quàm qui ex uluris & fœnore capitur, ἔργον, & ἐργασία κατ' ἐξοχὴν dicitur de fœnore : ἐργάζεσθαι χεῖματα est exercere pecuniam, fœnori locare, ut rectè à viris doctis ostensum est jam pridem. Matth. XXVI, 16. ἐργάζετο ἐν αὐτοῖς, scilicet, πέντε ταλάντοις. *quæstum fecit illis scilicet quinque talentis.* Est Hebræicum loquendi genus ἐργάζεσθαι ἐν πνι, pro quo Græci ἐργάζεσθαι πνι. Vide Bezam.

v. 45. Αἰψὰ καὶ πνιδάλιον] Miror omnes versiones Latinas quas mihi videre licuit, πνιδάλιον hic interpretari temonem, stivam, quum mihi sit exploratissimum intelligi clavum navis, seu gubernaculum. Glossæ MS. Vossii : πνιδάλιον αἰχένιον. sed, etli

et si aliz decissent rationes non sinit nos dubitare de hac interpretatione v. 627:

Πηδάλιον δ' ὑπὲρ καπνῷ κρεμάσκει.

Clavum artificiosè factum super fumum suspendito.

Ibi præcepta expendit quid hyeme, confecta navigatione, sit faciendum: solebant autem tum clavos in fumo suspendere, quo credebantur indurari ac à putredine servari, æquè ut nunc caro salita fumo induratur. Virg. i. Georg.

Et suspensa focis exploret robora fumus.

Aristophanes in Ορνισι:

Πρῶτα μὲν ὄρας εὐνοομεν ἡμεῖς ἔπος, χειμῶντος, ὁπώρας.

Ἐπειρεν μὲν, ὅταν γέρανθ' ἀρόζον ἐς τὴν Λιβύην μεταχωρεῖ,

καὶ πηδάλιον τὸν ναυκλῆρον ἐκείναι κρεμάσκει καθεύδον.

Primum quidem tempora ostendimus nos veris, hyemis, autumnus,

Seminare quidem quando grus crocians in Libyam decedit,

Et tunc jubet nautam suspendentem clavum dormire.

hoc est, quum tempus est naves subducendi, clavum suspendendi, & nautæ possunt securè in utramque aurem dormire. Malè & ibi Interpretes πηδάλιον remonem vertunt. Aristophanem hæc loca Hesiodi, de quibus agimus cum maximè, respicere facillè intelligunt omnes, & clarè Scholiastes ostendit: καὶ εὖτε παρὰ τὸ Ησίοδον, αὐτίκα πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταδέσκει. καὶ πηδάλιον δ' ὑπὲρ καπνῷ κρεμάσκει. Duas vitam tuendi rationes Veteres præcipuè coluisse in hoc opere docet Hesiodus, navigationem nimirum & agriculturam. Aut mare exercebant negotiando, aut terram conferendo & colendo. Utroque hoc victum parandi modo æturnoso & laborioso essemus levati, inquit Poëta, neque in mari jactari cum tanto periculo, neque opere rustico nos defatigari necesse esset, si Deus non occultasset facilem il-

lam victum & amictum curandi viam. Suspenderes clavum fumo, quod solebant hyeme facere, quum clausa essent maria, & naves subductæ, & navigandi studium deponeres, numquam mare tentares & infidis procellis tuum caput quæstus causâ committeres. Nec aliter Proclus. Vidit quoque D. Heinsius sensum hujus loci in Introductione, sed nec ipse in tot suis editionibus scædum hoc mendum expunxit, nec ab aliis editoribus fuit auditus. Ab hoc more proverbium natum ὑπὲρ καπνῷ πηδάλιον, de iis qui artem desinunt, nec amplius exercent, sed otio se dedunt. Eustath. ad Iliad. I. pag. 650. edit. Basil. δῆλον δ' ἐν τῷ καπνῷ καὶ περιμῖα τὸ ὑπὲρ καπνῷ τὸ πηδάλιον ἐπὶ τῷ ἀργύρῳ, καὶ κατεμελούσων τὰς τέχνας, ὅποιον καὶ τὸ ἐπὶ πτωχῶν τῶν ἢ κιδάραι ἀγκρεμάσκει. Unde liquet paræmia ducta à fumo, super fumum gubernaculum, de otiosis, & artes desinentibus, quale est in clavo suspendere arcum aut citharam. Hæc de πηδάλῳ disputatio in mentem mihi revocat Scutum Claudianis temporibus factum, cujus fragmentum nobis servatur lib. XLVII Π. Tit. IX, l. 3. §. 8: *Ut si quis ex naufragio clavum vel unum ex his abstulerit, omnium rerum nomine teneatur.* Hic Interpretibus aqua hæret dubitantibus quid per clavos Imperator intelligat, quum non nisi unum in navi clavum esse existiment. Sunt viri eruditissimi qui docent clavum modò pro ἀρχῇ τῷ πηδάλῳ, modò pro toto poni gubernaculo, & clavos hic esse gubernacula clavo annexa. Quod sanè ego quid sit non capio. Gubernaculum enim habet unum clavum, numquam duos. Gubernaculi partes sunt οἶαξ, ῥάβδι, πηρύγιον, αὐχρῶν. Οἶαξ est clavus, quo, ut Isidorus inquit, regitur gubernaculum. Naves verò Veterum paulò majores duo habebant gubernacula, duos clavos. Hinc Græcis dicuntur ἀμφίπεμμοι tales naves. Petron: *Nunc per pappim per ipsa gubernacula dilabendum est, à quorum re-*
gione

gione funis descendit, qui scaphæ custodiam tenet. Idem: *Pergit interim tempestas mandata fatorum exequi, omnesque reliquias navis expugnat. Non arbor erat relicta, non gubernacula, non funis, aut remus.* Apud Heliodorum V. Æthiopic. Theagenes & Chariclea ad Ithacæ promontorium appellant, ἢ πηδαλίον διπτερον ἀπὸ πηδαλίου, altero clavo amisso. Lucas Act. xxvii. in Pauli nave dixit in numero multitudinis τὰς ζουγκίας ἢ πηδαλίον, vincula clavorum. Sed omnium clarissimè genuinus Hippolytus de Anti-Christo quem ante non multos annos edidit Marquardus Gudius, vir doctissimus & mihi conjunctissimus, cui brevi plurimum res litteraria debet, in elegantissima comparatione Ecclesiæ cum navī: Ὁλόκληρά ἐστιν ὁ κόσμος, ἐν ᾧ ἡ ἐκκλησία, ὡς ναὺς ἐν πηλάγοι χειμαζέται μὴ ἀλλ' ἐν ἀνέμοις. ἔχει γὰρ μαστὶς αὐτῆς ἢ ἑμπνεον κυβερνήτην Χριστόν. Φέρει γὰρ αὐτὴν ἡ τὸ πῦρ πῦρον τὸ χρὶ τὸ θανάτου, ὡς ἢ σπινθὴρ τῆς Κυβέλης μαστὶς αὐτῆς βασίζουσα. Ἐστὶ γὰρ αὐτῆς μὴ σφοδρὰ ἢ ἀνατολὴ, ἀφίμνα ἢ ἡ δόξα· τὸ δὲ κύκλον, μυστηρία. οἶακες γὰρ δὴ αἱ δὴ οὐρανὸς. Sic enim rectè MS. Eboracensis. Possunt hi clavi videri in columna Trajani & Argo navi, in signis cœlestibus apud Aratum. Vide Lipsium ad II. Taciti annalem c. 6. Samuel. Bochartum, virum summæ eruditionis, qui in omni doctrinæ genere primas tenet, in Hierozoico, & Cl. Schefferum de militia navali. Sed hæc in transcurfu.

v. 48. Περιμνῶν ἀγκυλομήτης] MS. II. ἀγκυλομήτης, quomodo legendum censet Moschopolus: sicut ποικιλομήτης, δολομήτης, quæ tamen in secundo casu inflectuntur ac si primi λῆξις esset πτης. Sic noster in Theog. αἰολομήτης Περιμνῶν. Apud Hom. πολυμήτης, εὐμήτης. Proclus tamen secutus auctoritatem Plutarchi, qui & ipse olim in Hesiodum Commentarios edidit, quos Gellius laudat Noct. Att. XX, 8, & Proclus frequenter, tueretur ἀγκυλομήτης. Eustathius verò ad Odys.

γ, ait utramque terminationem apud Veteres inveniri. Illam in πτης esse à μῆδω, hanc verò à μῆτις, ἢ βολῇ.

v. 51. Δίδος παρὰ μνηστῆρων] Imperitè μνηστῆρας & μνηστῆρας vertunt *consultus*, quum potius sit consilii plenus, consiliorum auctor, μῆλα βυλοῖον ut rectè circumscribit Theocritus notante Eustath. ad Iliad. α. Nec hoc prætermiserunt viri eruditi, sed surdis narrarunt fabulam. In præcedente versu πῶς Ιαπτεῖο verte: *filius Japeti*. Gloss. Vetus: Πῶς ὁ υἱός, *Filius*. Non ignoro Latinis quoque Poëtis puer pro filio dici, ut *Veneris puer* apud Ovidium Cupido, *Latona puer* Horatio Apollo, sed in versionibus, quæ in tiro-num & Græcæ linguæ non satis peritorum gratiam adornantur, hæc non habent locum. ἵος autem reddidi *egregius*. Moschopolus exponit καλός. Et Hesych. ἵος, ἀγαθός, καλός, μέγας, ὠπλητός. Glossæ MS. Voss. ἵος, μέγας. Sanè apud Hom. conjungitur ἵος τε μέγας τε. Sic in Aeneid v. 25. ἵος πῶς Ἀλκαίῳ. *egregius filius Alcai*. ubi Interpretes: *præstans puer*.

v. 55. Pro χείρων prior liber Vossianus χείρης.

v. 63. Ἀθανάτους τε Διᾶς εἰς δῖα ἵσταν] MS. I. editio Isingrini, Tzetzes: ἀθανάτους Διᾶς. Idem codex, ut & Palatinus, sequenti versu legunt παρδινῶς pro παρδινῶς, quam lectionem Proclus quoque agnoscit. Nec aliter scripsit Hesiodus. Glossæ MS. Palatini libri exponunt optime παρδίνω. Vossianæ addunt subintelligendum ποιῆν. Pertinet παρδινῶς εἰδῶ ad Pandoram non ad Deas, ut vulgò capiunt. Jupiter, inquit, iussit Vulcanum quàm celerrimè ex luto formare massam, illamque voce humana instruere & viribus, & tanta pulcritudine virginali ut ad formam Dearum accedat. Equidem ex vulgata lectione nullum sensum idoneum posse confici facillè vident qui animus advertunt.

v. 66. Γυρόμενος μελιδόνας] Veteres quidem magistri in explicando γυρόμενος mire ambi-

ambigunt, sed mihi rectè vidisse videntur illi, qui exponunt τὰς μὲν κοσμίους, sicuti præter Moschopulum & Proclum Vossianæ Glossæ & Phavorinus. κοῖν' est κοσμίον, καλλυπτικόν. Hesych. κοῖν', κοσμίον, καθεύδον. Unde & νικῶν, qui templum ornât & tuetur, ædituus. In Actibus Apostolorum Ephesus dicitur νικῶν Ἀρτίμυδος, ædituus Dianæ. Sicut & in nummis Græcorum frequenter urbes & populi νικῶνι Καίσαριον appellantur; quia templa in honorem illorum excitant, quibus ornandis & colendis

operam suam devoverant, ut quasi essent Cæsarium æditui, ut monuit vir illustris Caspar Gevartius, sicut Ephesii Dianæ sunt, νικῶνι, propter illustrissimum & maximi operis templum, quod in ejus Deæ honorem in sua habebant urbe. Γυκῶνι μαλιδόνι sunt curæ, quæ totæ in ornando corpore sunt occupatæ. Mulieres verò quo studio magis tenentur quàm comendi & excolendi corporis, quibus, ut Plantus ait, *nulla satis ornandi satietas est?*

CAPUT X.

In Hesiodo tres mendæ deletæ. Idem expositus. Ἀμφιζότης. Φωνή. Jovis dona quomodo rejicienda esse Hesiodus doceat. θαλάσσι τέρπειδαι. Hesiodo versus fugitivus, qui in nullis editionibus conspicitur, restitutus. Antiquissimorum hominum vivendi ratio. Pecus non aiebant. Varro emendatus. μήλα, Poma omnes arbutei fructus. μήλα pro opibus. ἐπὶ βασι κπίνου. Homerus explicatus. Hesiodus bis emendatus. Interpretes sæpius reprehensi. Ηἴρα ἐσάμυδροι.

v. 69. Ως ἴατ', οἱ δ' ἐκιδόντ] Vitia hæc sunt ne in pueris ferenda, & tamen omnes occupant editiones. Scribendum, ὡς ἴατ', οἱ δ' ἐκιδόντ. Nec aliter MSS. Sequenti versu Ἀμφιζότης est πάλ' ὡς βιβλαμυδόν. ὡς κατ' ἴξον dicuntur manus & pedes. Homer.

Γυῶσα μὲ σφοῖν ἢ ἀγματον ὄκλει ἴππερ.

Frangam quidem pedes celerium equorum ante currus.

Γυῶσα enim, ut benè Porphy. ad Homerum observat, est σκαλιστὴς ποίησα. Latinis utroque pede claudus, pedibus captus. Quod quum à Græcis propriè tribuatur Vulcano, quibus familiare est ἐκιδόντ singulis Diis & Heroibus assignare, iisque uti loco ipsorum propriorum, Latini verò careant tali voce, qua illum

commodè possint exprimere, ut Vulcanum per eam significari intelligant omnes, *Ambiclaudus* enim Latium vetus ignorat, vertendum est, Vulcanus: ut Ἰννοσίγαιος Neptunus. Ridiculus esset qui verteret *Terram concutiens* quum pro ipso Neptuno ponitur. Talia apud Græcos ὅσα κόνις. v. 77. σῆθεσι MS. I. pro σῆθεσι.

v. 71. Παρθένῃ αἰδίδῃ ἱκαλον] Hoc est, ἱκαλον χῆμα, similitudinem virginis, id est, imaginem, statuam. Plin. *ingere ex argilla similitudines*. Sic ferè Latinis similis simpliciter pro simulacro, imagine accipitur. Juvenalis: Sat. II. v. 6. *Si quis Aristotelem similem vel Pittacem emit*, hoc est, Aristotelis vel Pittaci imaginem. Multis exemplis declararunt docti viri ad Statium.

v. 79. Εἰ δ' ἄρα φωνὴν δῖα δῖον κῆρυξ] Quærunť Græci Magistři quomodo hîc Mercurius vocem Pandoræ indidisse potuerit, quum paulò ante Vulcano ejus confectio mandata fuisse dicatur. Itaque φωνὴν v. 61. interpretantur ὄργανον φωνῆς. sed licet hæc exponendi ratio possit probari, nondum tamen essemus defuncti. In præcedente enim versu jam commemoraverat Mercurium Pandoræ pectori inseruisse αἰμυλίης λόγους. quomodo verò illos sine voce; & quomodo res ab eodem gesta tamquam diversa à diversis acta narratur? Quid quærimus? φωνὴ hîc est ὄνομα, ut apud Hom. Il. γ.

Πελαῖος δ' ἑλέην ἐκαλέσαστο φωνῇ.

Priamus Helenam vocavit nomine. ubi φωνῇ perperam παρέλκεν docent, & exponunt voce. Gregor. Μᾶτι ἡμᾶς ὠδυῖντι τὸ ὑψηλότερας φωνῆς. Ne nos increpetis ob verbum insolentius. ἐνὶ δὲ φωνῇ est nomen imposuit. Ita omnino Hesiodum intelligendum ipse docet: ὀνόματι δ' ἐπὶ τῷ γυναικί. Πανδῶν, appellavit autem mulierem hanc Pandoram.

v. 86. Μῖποτι δῶρον δέξαται] Jovis igitur dona sunt rejicienda? Sed egregiè hujus loci mentem declarat Plutarchus, in libello quomodo adolescenti Poëtæ sint audiendi, ostendens διὸς δῶρα esse fortunæ munera: Ο Ἡσίοδος τὴν Πεσμονδία ποίῳ τῇ Επιδιδία δῶρα καλεῖται, μῖποτι δῶρον

Δέξαται παρὰ Ζηνὸς Ολυμπῶν, ἀλλ' ἀποτίμειν,

ὅτι τῇ τὸ πῦρ δυνάμει τῇ Διὸς ὀνόματι κέρχῃ. τὰ γὰρ πύρρα εἴς ἀγαθῶν Διὸς δῶρα κέκληται, πλάτης, καὶ γάμους, καὶ ἀρχάς, καὶ πάντα ὅλας τὰ ἐκτός, ὧν ἡ κτῆσις ἀνθρώπος ὄχι τοῖς χερσὶν καλῶς μὴ δωρεῖται. διὸ, καὶ τὸ Επιδιδία φῶλον ὄντα καὶ ἀνθρώπου, οἷται δὲ τὴν φυλάττειν καὶ δεδιέναι τὰς ὑπὸ πύρρας, ὡς βλαβεροῦς καὶ ἀσφαλιστοῦμενον ὡς αὐτῶν. καὶ πάλιν ὅτι λέγει

Μῖποτι ὑλοφύλῳ πνίλῳ συμφορὰν ἀνδρῶν

Τέτραδ' ὀνειδίζειν, μακρόν δ' ὄσον αὐτὸν ἰόντων.

διδόσκειν οὐκ ἔτι πύρρον ἀρκεῖν, ὅς ἐκ ἀξίον ἐγχαλεῖν τοῖς ἀφ' ὧν πύρρον πνομήσκει, ἀλλὰ πῶς καὶ ἀρχάς, καὶ γάμους, καὶ μαλακίας, καὶ πολυπλοκίας ἀπειλῶν, αἰσθάνει καὶ ἐπνοοῖσιν ἴσως. Hesiodus ubi Prometheum inducit fratri Epimetheo suadentem ne à Jove nulla dona accipiat, sed ea aliò dimittat, Jovis nomen de potentia fortunæ usurpavit. Bonis enim fortunæ tribuit appellationem donorum Jovis, opibus, conjugis, imperiis, & omnibus in universum bonis externis, quorum possessio inutilis est rectè uti iis nescienti. Itaque etiam Epimetheum hominem vitiosum & fatuum cavere sibi jubet & metueret à rebus secundis, damno nimirum ei & exitio futuris. Iterum ubi ait, Numquam pauperiem perniciosam animumque excruciantem exprobra homini, quia deorum munus est, Deorum munus vocat id quod fortuna obtigit, innuens non esse eos culpandos, qui fortunæ injuria pauperes sunt, cum ignavia potius, socordia, mollitie & luxu conjunctas divitias in turpibus & vituperatione dignis habendas. Vide ibi plura, & ejusdem libellum de Fortuna in fine. v. 87. pro παρὰ Ζηνὸς MS. II, παρὰ Ζηνὸς.

v. 96. Εἰ ἀγγέλλοι δῶρον] Queruntur veteres Critici, valdè ἀκυρολόγως dolum appellari hîc δῶρον. Inde & Seleucus pro δῶρον scribebat πῖδον, ut Proclus notat. Seleucum, qui hunc locum sic emendandum judicavit, existimo fuisse Grammaticum illum Alexandrinum, qui Romæ docuit, & Homericus dicebatur. Hunc enim in omnes ferè Poëtas commentarios edidisse Suidas auctor est. Quæ à viris doctis afferuntur ad istam translationem asperam molliendam, arguta quidem sunt & ingeniosa, sed quæ facilius rejici possunt quàm probari. His equidem argutiis non est opus. Δῶρον enim quodvis receptaculum, & vas notat. Euripides arcas cedrinās, in quibus vestes recondabantur, καθρίνας δῶρον vocat. Alcest. v. 158.

Εν δ' ἑλῶσι καθρίων δέμων

Εἰδῶτα, κόσμον τ' ὡς ἑπὶ πόσις ἡκούετο.

Ex cedrinis domibus (hoc est, arcis) *vestem sumens & mundum decentem paravit*. Sic & Philoni vestes dicuntur οἰκίαι φορηταί, *portatiles domus*, quia homines tegunt ad instar domorum, ut eruditè notavit vir dignitate & doctrina præcellens Gisbertus Cuperus *Observat.* III, 18.

v. 99. Αἰγέχῃ βελῆσιν] Hunc versum inducendum esse rectè Aristarchus & D. Heinsius censuerunt.

v. 102. Νῦνσι δ' ἀδράποιον ἐφ' ἡμέρῃ ἡδ' ἐπὶ νυκτὶ] MS. I. ἐπ' ἡμέρῃ. lege ἐφ' ἡμέρῃ. Sic emendaveram, & rectè me emendasse postea ex Plutarcho cognovi, in cuius consolatione ad Apollonium sic legitur.

v. 105. Οὕτως ἔπ' π. ἐπὶ Διὸς νόον ἔξαλλάσσει] MS. I, ἔπ' π. Sic & Tzetzes. π. nonnunquam æquè παράλλει ac π. Διὸς νόος est Jovis sententia, consilium, decretum. Hesiodi sententiam Tacitus refert: *Quæ fato manent, quamvis significata, non visitantur*. Sequenti versu idem liber: οἱ δ' εἰδότες.

v. 113. Νόστον ἄτερ π. πόων] In utroque MS. abest π. Et sanè abesse debet. Tzetzes. πόων δ' τὸ π. κοινὴ ἐστὶ συλλαβή. ὑπὸ γὰρ π. ἀματυρία ἐκτείνεται. sic & superius v. 91. in manu exaratis libris legitur. Νόστον ἄτερ κ. πόων. Ubi H. Stephanus perperam incuriæ editores insinuat. Inferius v. 674. Μὴ μῦθον οἶνον δ' νέον κ' ὀπίσθινον ὁμῶς. Sic MS. I. Vossianus. vulgò μὴδ' μῦθον. versu præcedente in nonnullis editionibus legitur ζῴοισιν pro ἔζων. Quod auribus meis magis arridet.

v. 115. Τέρποντ' ἐν θαλάσσῃ] Suaviter tempus transigebant in conviviis, nimirum quæ instruxerant ex iis quæ sponte ferebat injussa tellus. pro quo statim:

— οἱ δ' εἰδότες

Ἡσυχὸι ἔργα νέμοντο σὺν ἰδιόισιν πολέουσιν.

— ipsique ultro

Tranquilli quæ collegerant dividebant cum multis bonis.

hoc est, ut Virgilius exposuit, *in mediū quærebant*, & iis in otio sine contentione & invidia fruebantur. Hæ sunt illæ θαλάαι. de ἀθανάτοις & Deorum epulis Hesiodus hîc non cogitavit, quod & ille versus luculenter ostendit: qui in nostris quidem editionibus nunc desideratur, sed olim non desiderabatur in iis, quibus usus fuit Diodorus Siculus. Is in libro V. bibliothecæ huic, quem nunc exponimus, istum subjicit:

Ἀφνειοὶ μῆλοισι, φίλοι μαχάρῃσι Διόσι.

Abundantes pomis, cari beatis Diis.

Dignus sanè est qui loco suo, de quo fuit injuria temporum & hominum deturbatus, restituatur. Ceterum hunc versum malè intellexit & interpretatus est vir Græcè doctissimus, Laurentius Rhodomannus. Ἀφνειὸς μῆλοισιν vertit: *felices gregibus*. μῆλα hîc non sunt greges. Nam quamvis pastoritia vita sit simplicissima, & aliis vitam tolerandi rationibus vetustior, ignorata tamen fuit antiquissimis illis hominibus, qui Saturno dicuntur egisse. Hi enim iis solum se tuebantur, quæ terra sponte ad eorum victum ferebat. Omitto Ovidium, aliosque Poëtas. Varro II. de R. R. cap. 1. *Et homines & pecua quum semper fuisse sit necesse, natura, (sive enim aliquod fuit principium generandi animalium, ut putavit Thales Milesius, & Zeno Citicus, sive contra horum principium exstitit nullum, ut credidit Pythagoras Samius, & Aristoteles Stagiritæ) necesse est humanæ vitæ à summa memoria gradatim descendisse ad hanc ætatem ut scribit Dicæarchus: & summum gradum fuisse naturalem, quum viverent homines ex iis rebus quas inviolata ultro ferret terra: ex hac vita in secundam descendisse pastoritiam, è feris atque agrestibus, ut ex arboribus & virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora, pomæque collegerant ad usum, sic ex animalibus, propter eandem utilitatem, cum quæ possent silvæstria depre-*

benderent, concluderent & mansuefac-
rent. Sic hic locus legendus & inter-
pungendus videtur, in quo tamen emen-
dando Gronovio πὸ πάνυ debentur, colle-
gerant, & mansuefacerent, quæ repo-
suit pro colligerent, & mansuescerent.
Τὸ cum intellectu revocandum ad su-
periora; quasi scripsisset; pastoritiam:
cum, ut ex arboribus & virgultis decer-
pendo glandem, arbutum, mora, poma-
que in usum colligere consueverant an-
te hac, sic ex animalibus sylvestria quæ
possent caperent, septo custodirent, man-
suefacta redderent. Hic videtur superva-
cium vel quod prius posuerat è feris &
agrestibus, vel quod post dixit, ex ani-
malibus sylvestria. At hæc est illius re-
petitio propter ἡρπάζων, sensui magis
quam verbis conveniens. De quo gene-
re Gronov. ad Senec. I. de ira, 3. Μῆλα
autem hoc loco sunt omnes arbuti fru-
ctus, qui edules sunt, sicut apud Latini-
nos poma. Nam & nuces, & ficus, &
uvæ ἡρπάζονται mala dicuntur. Vid. leg. CV.
de verb. signif. Varro cap. 59. lib. I. de
R. R. profiteretur se acturum de pomis
condendis, & ibidem tradit, quomodo
pira, rapa, nuces juglandes sint servan-
dæ, quia rapa, pira, nuces in pomis nu-
merabantur. Hesych. Μῆλα παντὸς ἄνδρι
καρπῶς, ἡρπάζονται ὃ ὁ μὴ λείπει, καὶ πάντα τὰ ἄν-
δρα. In hoc ipso verbo offenderunt in-
ferius Latini Interpretes, sed ratione di-
versa v. 162.

Ὡς δὲ μαρμαίφους μύλων ἔνεκ' Οἰδιπόδαο.

*Perdidit pugnantes propter oves Oe-
dipi.*

sed non pugnabant propter oves, sed
propter opes, regnum, facultates Oedi-
pi. De quo Græci Magistri: Μῆλα, κτή-
σεις, πλείους, βασιλείαι. Hos Latini debe-
bant sequi. Veterum enim divitiæ in pec-
udibus, præcipuè in ovibus. Varro di-
cto loco libri secundi: *In quæis* (nimi-
rum animalibus agrestibus, quæ compre-
henderebant & mansuefaciebant) *non si-
ne causa putant oves assumptas, & pro-*

pter utilitatem, & propter placiditatem.
Non longè post: *De antiquis illustrissi-
mus quisquis pastor erat, ut ostendit Græ-
ca & Latina lingua, & veteres Poætæ,*
qui alios vocant πολύδρα, alios πολυμήλας,
alios πολυέτας, & quæ sequuntur. Sic
apud Hesiodum inferius πολυμήλας est o-
pulentus. Ceterum in hoc, quem repo-
suimus, versu, φίλοι μακρόισι θίοισι, idem
est quod ἡδαιμονες. Sic & intelligendum
in disticho illo in Epictetum:

Δύλῳ Ἐπιχέτους ἡνέμην, καὶ σὼμ' ἀνάπνεος
καὶ πνίνῃ ἔσσι, καὶ φίλῳ ἀθανάτοισι.

*Servus Epictetus sum, & corpore muti-
lus, & paupertate Iruis, & tamen Deis
carus, id est, felix.* Terent. *Solus es
quem Dii diligunt.* Vid. Meric. Casaub.
præfationem in accuratissimam Epicteti
editionem à se editam. Porro quod viri
docti notant ὅτι βυὸν κτείνεσθαι ἢ θνήσκειν
esse in prima pueritia occidi, mori, id
verò ex exemplis, quæ afferuntur, non
potest intelligi. Nihil aliud verba, quæ
Iliad. ζ. leguntur, volunt, quàm illos de-
prehenso esse apud armenta & gregem,
ibique occisos. Alioquin κτείνεσθαι ἐν
οἴκῳ eandem haberet vim. Iliad. v. ve-
rò Æneas non ait se metuere Achillem,
quod aliquando cum eo esset congressus
ὅτι βυὸν, sed contra ea Æneas ibi excu-
sat certamen cum Achille ineundum,
quia jam olim expertus sit vim Achil-
lis, & robur ejus hastæ, quum salutem
suis debuerit pedibus servatus ἀπὸ λαοφρονέ-
γωνα,

Ὅτι βυὸν ἐπὶ λυθὶν ἡμετέρῳ.

quum armenta nostra invasisset, inquit
Æneas. Quod & ipsum Achilles ei post-
ea exprobrat:

Ἦδ' ἔ σέ γε (φίμῃ) καὶ ἄλλο τι δυνεὶ φόβου
ἢ ἐ μέμνη ὅτι πέρ σε βυὸν ἀπο μύθον ἐόντα
Σῖτα κατ' ἰδαιὼν ὄρεων ταχέοςι πόδεσσιν
καρπαλίμως; τίττε δ' ἔπ' μεταπτοπαλίζεις
φύλον.

Jam enim te puto & alias hasta terrui.
An non recordaris quando te apud boves
solum existentem repuli ab Idaeis monti-
bis

bus velocibus pedibus celeriter? Tunc verò non convertebaris fugiens. Vides nullam hñc reconditæ notionis formulam latere, sensum esse simplicissimum & apertum.

v. 122. Τοι μὲ δαίμονες] Aristides, Plutarchus de oraculorum defectu, Plato in Cratylo, & V. de legibus hos versus sic legunt:

Τοι μὲ δαίμονες ἰδιόλοι ἐπιχθόνιοι τελέδουσιν Ἀγροί, ἀλιεῖται καὶ φύλακες ἀνθρώπων. Quam lectionem vulgatæ præferendam existimo tot summorum virorum auctoritate munitam. Sed de his Geniis, cujus fuisse naturæ credebantur olim, vide Plutarchum in laudato libro de oraculorum defectu, multis disputantem.

v. 124. Οἱ ἔα φυλάσσοντες τὸ δίκαιον] MS. I. φυλάσσουσιν. Sic hic versus legitur inferius,

254, & 233.

τίκτουσι τὸ γυναικῆς εὐκότῃ τέκνα.

Hom. Il. α. Σπένδιον· λαοῖσι δ' ἀφένδρα μὲν κείνῃ. Infinita hujus paragoges exempla ex Græcis Poëtis facillè colligas.

v. 125. Ἡέρα ἱσαμένους] Retinenda est antiquior versio: *aëre induti*. Virgil. *obscuro aëre septi*, hoc est, oculis subducti sunt ut à nemine possint videri. Versu sequente, γίρας βασιλῆιον non est regale munus, sed regius honor. Hinc postea de argentei sæculi dæmonibus dicit, illos quidem his esse inferiores, nec regia majestate illustres, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ παῖσι δῶκεται. *Verum etiam hi honore sunt conspicui*. Cur autem dæmonibus tribuatur regius honor hanc rationem affert Plutarchus, libro de defectu oraculorum, quia βασιλικὸν τὸ εὖ παῖσιν.

CAPUT XI.

φύλ. νόημα. Hesiodus expositus. Muliebris educatio puerorum inter mala argenteæ ætatis. Μέτρον ἦεν, μελάσσης. Elegans Græcorum Poëtarum periphrasis. Hesiodo vetus lectio restituta. Eiusdem vexatus locus expositus. Dæmones mori, exacta certa periodo. Dæmonum sunt diversi gradus. Ἀθάνατοι δεύτεροι. Secundus. Καλέσται. Ἀπληστοί. Εὐρώης δόμος αἰδύς. Κρυερὸν. Γενεά. varii Interpretum errores ostensi.

v. 129. Οὐτε φύλιν ἐνάλιχον ἔτε νόημα.] Verbe: *Neque corporis habitu simile, neque ingenio*. φὺλ hñc non est sola statura & proceritas corporis sed conjuncta cum dignitate formæ, ut rectè Græci magistri docent. Νόημα est ingenium. Glossæ MS. Vossianæ: νόημα φρονήσις. Homero φρένις Iliad. α.

— ἐπεὶ δ' ἔδον ἔτι χερσίων

Οὐ δέμας, ἢ δὲ φὺλιν, ἢ τ' ἀρ' φρένας, ἢ τὴν πύργον. Quoniam illi non est inferior, neque corpore, neque forma, neque ingenio, nec operandi peritia.

v. 130. Ἀλλ' ἑκατὸν μὲ παῖς] In I. MS. μὲ desideratur. Viri doctissimi ἀλλὰ hñc accipiunt pro ἀλλ' ὅμως, quasi Poëta dixerit inferiorem quidem hanc ætatem esse & deteriolem superiore, hoc tamèn habuisse bonum, quod pueri aliquamdiu simpliciter, sine malo, & εὐήδως apud matres fuerint educati, ut hanc longam ἐν γυναικονίῃ δὲ ἀγαθῶν habuerit inter notas & bona hujus ætatis, quibus sequentem antecellat. Quod planè Poëtæ menti adversatur, qui maternam educationem depravationi hujus sæculi adscribit,

ex quo appareat longè deteriore esse hanc *ῥυτὴν* priore aurea, quia pueri diu in Gynæceis latitent, & in sinu matrum adolescent, & corroborentur; qua muliebri educatione redderentur molles, imperiti, effæminati. Inde ait pueros evadere *μάλα νηπίος* valdè rudes. Quo nomine Plato quoque educationem filiorum Regum Persiæ reprehendit. Quid verbis opus, res loquitur. Nec Veteres umquam aliter hunc locum ceperunt.

V. 131. *Ἦεν μίτρον ἰκοίτο*] Interpp. *Pu-
bertatis terminum attigisset*. Hesych.
quidem *μίτρον* dicit esse *πῆρας*: sed Poëtis
Ἦεν μίτρον nihil aliud est quàm ipsa *ἡβή*.
Sic inferiùs *μίτρα θαλάσσης* est *θάλασσα*.
Hom. *μίτρα καλέωδε, κέλευδε*. In epita-
phio Hesiodi, quod Pindaro ascribitur
μίτρον σοφίης est *σοφία*, ut ibi legendum in-
feriùs ostendemus.

V. 134. *Ἀλλ' ἔχοντες Ἀφροδίτης*] MS. I.
ἀφροδίτην.

V. 135. *Ἦεν γὰρ ἀπιδυλον*] Hi sunt
mollis istius maternæ educationis fru-
ctus. *Nihil magis facit iracundos*, in-
quit Seneca, *quàm educatio mollis &
blanda; ideo unicis, quò plus indulge-
tur, pupillisque quò plus licet corruptior
animus est*.

V. 141. *Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι*] MS. I. *Τοὶ
μὲν τι χθόνιοι*. Nonnulli codices, quod
Stephanus notat, *ἐπυχθόνιοι*, quam lectio-
nem Tzetzes tuetur. Nihil verius, quam-
vis alteram sequantur Proclus, Moscho-
pulus, & omnes quas vidi editiones. Ve-
rùm si argentæ ætatis homines postquàm
mortem obierunt sunt *ὑποχθόνιοι δεύτεροι*,
quinam sunt *πρῶτοι ὑποχθόνιοι*, quod Tze-
tzes meritò urget. Vir magnus multus
quidem est in asserenda lectione vulgata,
præfatus *δευτέρους δαίμονας* hîc conjungen-
dum, non *δευτέρους ὑποχθόνιους*. ex illa e-
nim lectione hanc absurditatem nasci,
quòd tum *δευτέροι* etiam cum *ἐντὶ* sit
conjungendum: hinc verò confici pri-
mos etiam fuisse *ἐντὶς* contra doctrinam
Platonicam, non tamen est contra He-

siodi, qui dæmonas quoque *ἐκαστα* certa
periodo mori cecinit. Plutarchus de ora-
culorum defectu: *Ο Ἡσίοδος οἶται ἃ περι-
δοῖς ποτὶ χρόνῳ γίνεσθαι τοῖς δαίμοσι τὰς πεν-
τάς· λέγει γὰρ ἐν τῷ τῇ Ναϊδὸς περὶ σάτυ καὶ τὴν
χρόνον αἰνιγμένον*.

*Ἐνεία τοι ζῶει ῥυτὴς λαχέριζα κορῶν
Ἀνδρῶν ἰκόντων· ἑλαρος δὲ π τοῖς ἀκρόατος·
Τρεῖς δ' ἑλάρος ὁ κόραξ γηράσκειται. αὐτὰρ
ὁ φοῖνιξ
Ἐνεία τὸς κόραξ· δίκῃ δ' ὁμῆς τὸς φοῖ-
νικας*

Νύμφας ἑὺπλοκάμοι, κῆρας Διὸς αἰγίβοιο.

*Hesiodus certis temporum conversioni-
bus mortem dæmones oppetere censet,
& tempus etiam sub involucri proponit,
hæc sub Naidis persona loquens: No-
vem hominum vegetorum ætates garru-
la cornix vivit, cervus autem quatuor
cornicum, tres autem cervi corvus. Sed
phœnix novem corvorum: vos autem
Nymphæ formosæ, Jovis filia decem
phœnicum. Vide ibi plura. Sanè primos
δαίμονας ætatis aureæ fuisse quoque ἐντὶς
annon ista verba ostendunt? V. 116.*

*Θνήσκον δ' ὡς ὕπνῳ δαδμυμένοι. Morieban-
tur vero tamquam somno obruti. & v.
121.*

*Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸτο γένος κτ' αἶψα κάλυψεν.
Verum postquam & hoc genus terra te-
xit. hoc est ὀφθαλμικῶς, ἀπιδυλον, inquit
Tzetzes MSus Vossii, in edito enim
hæc desiderantur. Verborum autem He-
siodi hæc est συνήκη. Τοὶ μὲν μάλιστα ἐν-
τὶ καλέονται δεύτεροι ἐπυχθόνιοι. Hi beati
mortales secundi sunt terrestres, scilicet
dæmones: hoc est secundi gradus, infe-
riores illis dæmonibus, qui ex aurei sæ-
culi ἐντὶς sunt orti. Qui quidem non
regium honorem sunt adepti, ἀλλ' ἔμπης
ἤμῃ καὶ τοῖσιν ὀππῆει. sunt tamen & bi in
dignitate constituti. Dæmones esse di-
verforum graduum nemo dubitat. Εἰσὶ
γὰρ ὡς ἐν ἀνθρώποις, inquit Plutarchus, καὶ
δαίμοσιν ἀρετῆς διαφοραί. sunt enim sicut in-
ter homines, sic etiam inter dæmones
diversi virtutum gradus. Δαίμονες δὲ ἐν-
τὶ*

en sunt inferioris loci & ordinis dæmones, ut Δούτιροι ἀδάνατι, Dii inferiores, minorum gentium, apud Maximum Tyrium, dissertat. xxvi. Θιός μ' ἐν αὐτῷ καὶ χεῖρα ἰδρυμένη, οἰκομένη δ' ἱερὰν καὶ πλεὶς ἐν ἱερῷ τέλει. Εἰσι δ' αὐτῷ φύσις, ἀδάνατι δούτιροι, ἐν μεθυσίᾳ γὰρ καὶ ἱερῷ πετυγμένοι, οὗ μ' ἀδανίτες, ἀνδράπων δ' ἰσχυέστεροι, &c. *Deus quidem eodem in loco manens, cælum regit, omniaque in eo ordinat ac disponit. Immortales autem quasdam habet potentias, quas secundos immortales vocant. Hi sunt Deo infirmiores, hominibus vero potentiores.* Senecæ dicuntur inferioris notæ Dii, ep. 110. *Unicuique nostrum pædagogum dari Deum, non quidem ordinarium, sed hunc inferioris notæ, ex eorum numero, quos Ovidius ait de plebe Deos.* Sic & Iervi apud Florum III, 20. *secundum hominum genus, quasi sint villiores & inferiores aliis hominibus: Enim vero servilium armorum dedecus feras. Nam & ipsi per fortunam in omnia obnoxii, tamen quasi secundum genus hominum sunt.* Cic. III. de Off. *quasi secunda quædam honesta esse dicunt.* Et tela secunda apud Ovid. Superi vocant illud fulmen cui dextra Cyclopium flammæ & iræ minùs addidit. Senec. p. 92. *Excedat ex hoc animalium pulcherrimo, ac Diis secundo, mutis aggregetur animal pabulo letum.* Idem IV. Nat. Quæst. 3. *Ex his me testibus numera secundæ notæ, qui vidisse quidem se negant, sed audisse.* Inde & illæ loquutiones apud Græcos δούτιροι ποιεῖν, τίδειν, ἀγειν, postponere. Lucian. Εἰ μὲ δούτιρον ἄγεις Ερμῖον, si Hermioni me postponis. Καλέονται verò hic est εἶδος. Superiùs v. 122. dixit δαίμονες εἶσι δαχιδόται, hîc dicit eodem sensu καλέονται δαχιδόται. In sacris litteris καλέονται υἱοὶ Θεοῦ, hoc est, ἱσούνται. Apud nostrum inferiùs v. 1715.

Μὴδὲ πολὺξενον, μὴδ' ἄξενον καλέειν.

Nec vero multorum hospes, neve nullius sis.

In Theogon. v. 410.

Ἠγάγετο μίχα δόμα φίλων καλῶς ἀκοῖτην.

Duxit in amplam domum sua ut sit uxor.

De quo loquendi genere Sacris pariter & τοῖς ἔξω Scriptoribus familiari plura pridem præceperunt viri magni, Casaubonus ad Theocritum, & Grotius ad Novum Fœdus.

v. 149. Ἀπλάσαι] Latinis sunt *inconditi*, qui moribus sunt inculti. Tzetzes ἀγροί. Cic. *vasti & agrestes.* v. 194. Uterque codex MS. σκαργίσι μίχασιν. Versus sequens in primo sic se habet: ἦ δ' ἐν χάλκῳ τούχῳ, χάλκῳ δὲ τοι οἶκος. Vers. vero 151. idem liber μίχας pro μίχαι.

v. 153. Βῆσαν ἐς ὑπώντη δόμον χρυσεὸν αἶδμα] Εὐρώης δόμος multis antiquis & recentioribus est πλατὺς, laxa, ampla domus. Et sic C. Barthius Adversar. XXX, 13. qui hoc loco utitur ad firmandam correctionem Horatii, in quo pro *domus exilis Plutonia* substituunt *domus exilis Plutonia*. Sed hanc emendationem meritò rejecit Vir magnæ & diffusæ eruditionis Johannes Gerhardus Vossius, qui docuit sedem exilem Plutoniæ Horatio non esse amplum illud mortuorum receptaculum, sed sepulchrum. quod certissimum. ὑπώντης hîc est squalidus ab ὑπὸς situs, squalor. ut Virgilius *loca senta sisu* dicit: aut tenebricosus. Glossa MS. Vossii: ὑπώντης, σκοτεινός. Suidas: ὑπώντης, σκοτεινὰ, ζοφώδην. Sic & Hesychis & Etymologicum Magnum. Sophocles Ajace Flagellifero v. 615. Αἶδμαλον Ἀδμα, Homerus & noster in Theogon. ζῶρον ἡρώντη, Æschylus Prometh. 432. Κελαῖνός αἶδμα μυχός. Latini sæpè *cæca tartara*. Inferius in Theogonia v. 729.

Ενθα δὲ τοὶ Τίτηνες ὑπὸ ζῶρον ἡρώντην

Κεκέρησιν, βαλῶσι Διὸς νεφέλην ἡρώντην,

Χόρῳ ἐν ὑπώντην.

*Illic Dii Titanes sub caligine opaca
Absconditi sunt, consilio Jovis nubes
cogentis,*

Loco in squalido.

sic

fic & v. 739. Κρυερός verò non est meo iudicio frigidus, sed dirus, illatibilis, horrendus, ut in Theog. 657. ἀπὸ κρυερός, grave damnum, & 636. πάλαι κρυερός, horrendum bellum. In Λαοῖσι κρυεῖς Τάρταρος, eadem ratione dicitur, pro quo in eodem carmine: νυκτὸς ἐρεμνὴ οἰκία δεινὰ, ποδῶν ὀφθαλμοὶ domus horrenda. Hesych. Κρυερός, φοβερός, μυστήριον, ἀτακτός, φοβερόν, ἰδέσθον, οἰκτρόν, δεινόν, χαλεπόν, πονηρόν, κακόν, δύσχευς.

v. 156. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸν ἥϊον] Quæ viri docti de διαστολαῖς hic subtiliter disputant inter λήξεις diversarum ætatum, ego sanè ut ex Poëtæ verbis cogi possint nullus video. Tertiæ enim ætati illud ipsum Poëta ἀπὸ τῆς, quod iis, quibus λήξιν assignasse dicitur. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸν ἥϊον καὶ γὰρ λέγει.

v. 162. Πρωτὴν ἡμῶν] Verte: *priori ætati*, non *generationi*, ut vulgò. Qui error passim quoque obviis in sacrarum litterarum Interpretibus. Γενὰ Latinis est ætas, quod Homerus dixit:

Τῷ δ' ἦδη δύο μὲν ἡμεῖς μερόπων ἀνθρώπων

ἑρδίαδ'

hoc Ovidius interpretatur XII. Metam. *vixi Apnos bis centum, nunc tertia vivitar ætas*. Horatio est ævum, cui Nestor perhibetur *sexages ter ævo fundus*. Ante Olympiades Græci per ἡμῶν rationes temporis colligebant, ut Porphyrius ostendit, qui ἡμῶν definit πῶς τὴν πικτεν καὶ ἡμῶν πελασπον. sicut & Plutarchus, qui quum dixisset Heraclitum ἐπὶ πελάκοντα ποιεῖν τὴν ἡμῶν, subjicit, ἐν ᾧ χρόνῳ ἡμῶν παρέρχεται τὸ ἐξ αὐτῆς γεννηθὲν ὁ ἡμῶν. spatium quod à natali pertinet ad tempus generationi aptum, quod circumscribunt triginta annis. Alii tamen productiores, alii fecerunt angustiores ἡμῶν. Sunt enim qui uno anno, sunt qui septem, decem, viginti, quinque & viginti, triginta, sunt & qui centum annis definiunt ἡμῶν. Quò sunt antiquiores tantò sunt longiores, monentem eodem Porphyrio.

C A P U T XII.

Versus Hesiodi fugitivus ex MSC. & antiquis Interpretibus revocatus & suo loco repositus. Saturnus Rex Heroum in beatis Insulis. Hæ in Oceano locatæ. Hesiodus bis restitutus, & aliquot locis expositus. παλιγενεσία. Elegans futurorum usus. Θεῶν ὄψις. Hesychius correctus. ὅπιν ἔχειν. οὐπὶς. Εἰδέν. Hesiodo denuò medela. φύλα Θεῶν. Trajectio versuum in Hesiodo observato. Versio Latina sæpiùs castigata.

v. 169. Τῆλ' ἀπ' ἀθανάτων πῶσι Κρόνον ἐμβασιλεῖν] Hunc versum ex MSto II. hic reposui, quem olim quoque in antiquis extitisse exemplaribus, sed à nonnullis fuisse ejectum cum sequente tamquam ineptum, & qui Hesiodo sit indignus, Proclus testatur. Quorum iudicio si stamus, proximus etiam versus

est expungendus. A Tzetze sanè non videtur agnitus esse, nisi credibilis sit alterum illum quem cum hoc prisca Critici ὀφείλουσιν etiam nunc desiderari, sicut quem nunc ex MS. reponimus, in editionibus desideratur, propter illam causam quam Proclus nobis ostendit. Eam tamen mihi non probant acerbi illi censores,

fores, quorum obelis quàm multi confoderentur, si ad hanc legem essent exigendi? Plures enim hoc longè deteriores in Hesiodo reperiuntur. Quin hunc optimis non dubito accensere. Quid enim siue verba spectes, numerosius, siue sententiam, pulcrius? Imperium autem in heroes in beatis Insulis degentes Veteres Saturno tribuunt. Inscriptio elegantissima monumenti Regillæ uxoris Herodis:

Ἡοὶ πρὸς ἡερὸν ἱδὸς ἐν Ἰνσουλῇ γυναικὸς
 Ἀγλαῆς, αὐτῇ δὲ μετ' ἡρώου ἐνέσται
 Ἐν μακρῇ ῥηοσίᾳ, ἵνα Κρόνος ἐλευσέσθῃ.
 Quibus (sc. Deabus) sacra hæc statua pulcræ fæmina

Dedicata est. Ipsa vero inter Heroidas habitat

In beatorum Insulis, ubi Saturnus regnat.

Ultimus versus ex isto Hesiodi est expressus. Salmasius dubitat an usquam legatur beatas Insulas fuisse sub Saturni imperio. Sed præter Hesiodum Diodorus Siculus etiam lib. III. hoc tradit.

v. 171. Πᾶς Ὀκίανον βασιλεύον] Græci Magistri Ὀκίανον hîc locant & exponunt ἐν τῇ αἰεὶ. poterant aliud agere. Poëtæ enim beatas Insulas statuebant in Oceano. Horat. libro IV. carm. 16.

Nos manet oceanus circumvagus: arva beata

Petamus arva, divites & Insulas.

v. 173. Τελὲς γὰρ ἔστι] Restitui lectionem veterem, quam MS. I. & Tzetzes nobis servavit: τὲς ἔστι. Sic inferius τὲς ὕδατος παύχην. Vidit & H. Stephanus.

v. 174. Μῆκερ' ἔστιν ἄφρον] Ordo verborum quem in his binis versibus Tzetzes instituit tam ineptus, quàm sensus quem ex iis conficit. Ait enim Hesiodi voti hunc esse sensum, se maluisse mori ante heroici seculi exitum, quàm post illum nasci. Sed hoc ab Hesiodi mente alienum planè est, qui optat ἢ ὡς δὲ δαῖτον quàm quinta ætas ingruerit, ἢ ἔστιν

ἡνδαι, quum meliora scilicet tempora reflorescent. Persuasum enim habebant Poëtæ & plerique Philosophi, præcipuè Platonici, exacta hac misera ætate, παλαιότητι futuram, omnia reditura in suos ortus & pristinam felicitatem. Inde Probus ad illud Virgilii,

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.

notavit Cumæum carmen esse carmen Hesiodi, quod sic dicatur à patre Dio, qui Cumæus fuerit. Sed quid his immoramur? Nihil est in Poëtis decantatius, qui tamen omnes videntur hanc opinionem ex isto Hesiodi loco hausisse.

v. 178. Εὐ τ' ἂν γονιῶν πολιορκέταροι τρέδων] Insulè Interpretes Latini: *Postquàm facti circa tempora cani fuerint.* An ἡνδαι πολιορκέταροι τρέδων est fieri canum? quid absurdius fingi potest? γονιῶν sunt πηδῆρες. Sic autem verte: *Quam vix nati canescant,* hoc est, senescant, quum vix postquàm lucem adspexerunt senio conficiantur. Hinc paulò post αἰεὶ γαστρονομίας τούτων appellat. Conqueritur de vitæ brevitate, cui quintæ hujus ætatis homines sunt obnoxii, quòd celeriter tacitis consenscant annis. Hoc est de quo toties conqueruntur Poëtæ, meliores annos esse fugacissimos. Theocritus: Μὴ καυχῶ τάχα γὰρ σὺ παύχεται, ὡς ὄναρ, ἦν. *Noli superbire. celeriter enim te relinquit, tanquam somnium, adolescentia.* Sed hæc Anthologiarum Scriptoribus relinquamus.

v. 180. Οὐδὲ πατὴρ παῖδων ὁμοῖος] Non hæc referenda sunt ad ἰδίας ὁμοιότητάς, ut non nemo facit, sed ad γένους. Loquitur de discordia & dissensione animorum, quæ miseros mortales hujus ætatis sic exagitat, ut omnia sint ὅπλη, nusquam candor, fides, non fucatus amor, ne inter parentes quidem & liberos. Ovid.

Filius ante diem patrios inquirat in annos.

Glossæ MS. Vossii: ὁμοίῳ, ὁμοιοῦμεν.
Græci magistri, ὁμοίῳ, ὁμοιοῦντες, σύμ-
φωνῳ. Alia ratio est inferius, v. 235.

Τίκτουσιν ὃ γυναικας ἐκκύβη τέκνα γονεῶν.

*Pariunt vero mulieres similes pa-
rentibus liberos.*

Hic utique loquitur de εἶδος ὁμοιότητι. Li-
beri enim qui parentum os referabant
habebantur pro nota & argumento ma-
ternæ pudicitiz. Horat. IV, 6.

*Nullis polluitur casta domus stupris,
Mos & lex maculosum edomuit ne-
fas,*

Laudantur simili prole puerperæ:

Culpam pœna premit comes.

Cui non dictus Hylas?

v. 185. Απμήσουσι] Barbarè Interpre-
tes: *Dehonorabunt.* Απμήσουσι autem est
ἀπμῆν φιλεῖσι. Sic & versu sequente μίμ-
νονται est μίμνηται φιλεῖσι, & vers. 189.
ἔπερ' δ' ἐτέρῳ πόλιν ἐξαπατάζει, est ἐξαπατά-
ζειν εἰώθετο solet expugnare. vers. 225. οἱ
τὲ μιν ἐξελάσσοι, *qui ipsam expellere so-
lent*, sic ex MSS. ibi legendum. & v.
323.

— οἷα τὲ πολλὰ

Γίνονται, αὐτ' ἂν δὴ κέρδεος νόον ἐξαπατήσῃ,
id est, ἐξαπατᾶν φιλεῖ. & μοχ v. 327.

Ἴσον δ' ὅς δ' ἱκέτιον ὅς τὲ ξείνον κακὸν ἔρχει.
hospitem malo afficiet, hoc est, afficere
solet. Homerus Iliad. α. ὅτε χρώνται ἀνδρὶ
χέρει, *quando irasci solet viro inferiori*,
& sic sæpè. Aristoph. Pluto:

Ὁ Πάμφιλος δ' ἐχ' ἄλ' ὅτ' ἐν κλαύσει;

*Pamphilus nonne propter hunc plo-
rare solet?*

Sic & Scriptores Sacri, Marc. III, 27.
καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσσει. & tunc do-
mum ejus diripiet, hoc est, diripere so-
let. Joan. XV. 6. Εὰν μὴ πε μείνῃ ἐν ἡμῶι,
ἐκλήσθ' ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξερᾶνθ' ἔξω. *Si quis
non in me manserit, ejici solet foras,*
& tamquam palmes crescere. Interpre-
tes ibi hæsitant. vide Bezam. In hac
notione legitur etiam imperfectum, ut
ἔδου. Marc. XIV. 12. *μαεῖναι solent.* &
XV. 6. ἀπέλαιν, *dimittere solebat*, ut bene
hic vetus Interpres.

In Scuto Herculis, v. 402.

Ὡς ὃ λέοντες δύο ἀμφὶ καταμάχης ἐλάφοιο

Ἀλλήλοισι κοτέοντες, ὅτι σφίς ὁρμήσασσι.

*Ut autem leones duo pro occiso cervo si-
bi mutuo irati in se ipsos impetum fa-
cere solent.* In Theogon. v. 750.

Ἡ μὲ καταλήσεται, ἢ ὃ δὴραζεν ἔρχεται.

*Hæc quidem intrabit, illa vero foras
egreditur.* h. e. intrare solet. In ἔργοις
v. 523.

Νυχτὴν καταλέξει' ἐνδοθ' οἶκος.

Noctu cubare solet intra domum.

Et v. 370.

Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστία ὤλισται ἀν-
δρας.

*Credulitas pariter ac diffidentia perdere
solet homines.* Et v. 443.

Ρῆμα δ' ἀρείλετο φαινομένην ἐδίδοκ' ἡ θυμῷ.

*Facile vero auferre solet apparentem vo-
lens saltem animo.* Interpretes Latini:
abstulit. Et v. 284. Ζεὺς δὲ τὴν Ἰεὺν ἐπημύ-
ψα. *Jupiter tum Irim mittere solet.*
Theogo. v. 7.

Ἀκροτάτῃ Εὐκῶνι χροὺς ἐνεποιήσαντο Κα-
λῆς.

*Summo in Helicone choreas ducere
solent pulcras.*

Sic & Scriptores in oratione pedibus so-
luta loquuntur frequenter, ut & Sacri
Marc. XIV, 12. ὅτε τὸ Πάσχα ἔδου, *quo
tempore Pascha maεῖναι solent*, & XV,
6. ἀπέλαιν solebat dimittere. Sic & Lati-
ni hoc tempore utuntur, hinc in versione
retinui. Horat.

Non hic cuiquam parceret amico.

hoc est, parcere solet. Pers. Sat. 11.

*At bona pars procerum tacita liba-
bit acerra.*

hoc est, libare solet, ut benè ibi. πολυ-
μαδίεσσι Casaubonus, quem vide, qui
& Hebræos hoc genere loquendi usos
esse docet. à quo nec Græcos abhorre-
re, quod non à quoquam antehac ob-
servatum esse memini, hi loci Hesiodi
argumento sunt. Aoristis quidem hanc
vim inesse tralaticium est, ut & apud
nostrum 240.

Τοῖσιν δ' ἐκαίδεν μὲν ἱππῶν πῆμα Κε-
νίων.

*Illis autem cælitus magnum impor-
tare solet malum Jupiter.*

& sæpè aliàs. Theogon. v. 87.

Αἶψα τε καὶ μὲν ἰνὶ οὐρανῷ κατὰ
πῦρ.

*Statim etiam magnam contentionem
scite dirimere solet.*

v. 187. Οὐδὲ δῖον ὅππῃ εἰδότες] Imperi-
tè Interpretes: *Neque Deorum oculum
veriti.* Verte: *neque Deorum iram ve-
riti.* Inferiùs v. 252. δῖον ὅππῃ ἐκ ἀλέγον-
τος, *Deorum animadversionem non cu-
rantes.* Ubi iterum Interpretes sine sen-
su: *Nullam Deorum reverentiam cu-
rantes.* Homerus Iliad. π.

Οἱ βίη εἰν ἀγορῇ σπυλὸς κείνοισι δῖμος,
ἐκ δ' δίκην ἐλάσσει, δῖον ὅππῃ ἐκ ἀλέγον-
τος.

Hic Interpretes: *Deorum rationem nul-
lam habentes,* quod ferri posset, ut apud
Herodotum Calliope: ἔτι δαμνῶν, ἔτι
δῖον ὅππῃ ἔχοντες. *Neque Geniorum, ne-
que Deorum rationem habentes.* At O-
δυσ. φ. v. 29.

Σχέτλιοι ἐν δῖον ὅππῃ ἡδίστου' οὐδὲ γὰρ
πῆμα.

Interpretes rursus inscitè vertunt: *Deo-
rum providentiam reveritus.* In omni-
bus his locis ὅππῃ est ira, poena, vindicta,
animadversio. Hesych. ὅππῃ, ἐπεσφῶν,
ἐντοσπῶν. Item: ὅππῃ, ἀεὶ σφῶν, φωνή. Cor-
ruptissimè lege: ἐπεσφῶν, ποιῶ. Noster
in Theogonia, 222. de Parcis:

Οὐδ' ἄποτε λήγσει διαλ' ἀντιόχο χάλοιο,
Πεῖρ γ' ἀπὸ τῆ δώσωι καλῶν ὅππῃ, ὅς τις ἀ-
μάρτη.

*Non ante deponunt Deæ gravem
iram,*

*Quàm ab illo pœnas sumserint ma-
gnas, qui peccavit.*

Unde & Nemesis ὅππῃ, & Ionicè ὅππῃ
dicitur in Inscriptione Herodis Attici:

Ἡ δὲ ἐπὶ ἔργα βροτῶν ἐλάσσει Παμύσιας Οὐρανίας.
*Quæ facinora hominum punis Rha-
mnusias Upi.*

Ut benè emendavit & exposuit maxi-
mus Salmasius. Quam appellationem
Nemesis quidem ὅππῃ ἔππῃ accepit, non
tamen hoc nomine, quodd ὅππῃ seu curata
gerat rerum humanarum, sed quodd ani-
madvertat & puniat mala & improba
audacium & insolentium hominum fa-
cinora. Quas Nemesis partes esse ne-
mo ignorat. Videte apud Hesiodum sunt
φολέμοροι. Hesych. εἰδότες, ἐπεσφῶν. v. 190.
pro ἐλαπάζει MS. II. ἐλαπάζει. Malè.

v. 199. Αδαιάτων μὲν φύλον ἴτων] Φύλον
ἐνικῶς apud Græcos Scriptores in hac no-
tione non legitur. Itaque hic locus mi-
hi mendi dudum fuit suspectus, quod
deterfit MS. II. ex quo legendum φῶλ'
ἴτων. ἴτων fuit etiam in codice Palatino
& conspicitur in margine Stephanianæ
editionis. Hinc & statim φῶλ' ἀνθρώπων non
φῶλ' ἀνθρώπων. Αδαιάτων φύλα sunt Dii. & sic
vertendum, non ut vulgò: *familie Deo-
rum.* sic superius φῶλ' ἀνθρώπων sunt ho-
mines, φῶλ' γυναικῶν mulieres.

v. 207. Δαιμονίη τί λέλασας] MS. I. λέ-
λασας. probat Tzetzes.

v. 210. Αἴψων δ' ὅς κ' ἐδύλο] Versum
istum & sequentem obelis suis confodit
Aristarchus, quia brutis non convenient
γῶμαι, sententiæ. Et mihi videtur ab-
surdum. Επιμύθια enim à λογοποιῶς so-
lent addi. Itaque jam olim persuasum
mihi fuit accuratius de hoc loco cogi-
tanti ab antiquissimis temporibus hos
versus laborare trajectione, qui sic resti-
tuendi sint suo ordini:

Δαίμων δ' αἰὲν ἐδύλο ποιήσεται, ἐπὶ μεθήσεται.

ὅς ἐπ' ἀνθρώπων ὅππῃ τανυστήσας ὅππῃ.

Αἴψων δ' ὅς κ' ἐδύλο φῶλ' ἀνθρώπων ἀντι-
φείζων,

Νίκης τε σφῶν, πῆμα τ' αἴψων ἀλγῶν πάσας.

In hac opinione me confirmavit Manu-
scriptus prior Vossianus, in quo idem
ordo servatur, nisi quodd sequens versus
Ω Πέρση, οὐ δ' αἰὲν δίκης malè præcedat
ἐπιμύθων. Sic enim ille liber, recens qui-
dem, sed ex optimo exemplari descri-
ptus hos versus digert:

Ως ἔφατ' ὠκυπίνης ἱρή τανυστήρεσσι ὄρις,
Ω Πέρση, σὺ δ' ἄκτι δίκης μὲν ὕβρις ὀ-
φελι.

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐδίλοι, &c.

Tzetzes totam hujus fabulæ, quæ eodem ordine in exemplaribus ejus tunc descripta erat, ut nunc in nostris, συντάξιν da-

mnat, non verborum, quasi aliquid σολοικόν, aut σολοικοφανές hîc sic commissum, ut viri docti ceperunt, sed sententiæ & totius orationis, quæ non videtur commodè coherere. Hinc & ipse versus alio locat ordine, quàm quem vulgò tenent. Vide ejus commentarium.

CAPUT XIII.

Εὐδλός. Bonus. Δειλός. Hesiodus ter explicatur. ἰθὺν νέμειν. Εὐλάσων. Εργα θαλίης. Hesiodus quater emendatus. Ἀπαυρῶν. Επαυρῶν βασιλῆος, ἀνδρὸς, κακῆραφίας. Interpretum Homeri & Hesiodi aliquot errata. Κυδρὸς. Ονομάζειν δύνει. πεπηγὸς. Hesiodi non intellecto loco lux. Δίκαια. Ἀλήθεια. βλάπτειν δύνει. Versus Hesiodi supposititius indicatus.

v. 214. **Υ**βρις γὰρ τι κακὸν δειλῷ βροτῇ. ἔδ' ἔμ' εὐδλὸς Πηδίας φρέμειν δυνάτω] Εὐδλός, ut rectè vidit Plutarchus hoc loco est ὁ τῇ πύχῃ καὶ τῇ δυνάμει φερόχων, potens, nobilis, dives, ut, apud Latinos, bonus. Flor. l. 7. *Ipse in senatum cædibus, in omnes superbia, quæ crudelitate gravior est bonis, grassatus.* Plaut. Curc. IV, 1, 14. *In foro infimo boni homines atque divites ambulant.* Cic. IX, ad Att. 12. *Ædiles ludos parant? viri boni usuras perscribunt.* Apud quem infinita sunt ferè exempla. Δειλός contra est tenuis, inops. Glossæ MSS. Vossii, & Græci magistri δειλῷ, ἀγνῷ, ἀδινετήρῳ. Hunc sensum esse hujus loci ex præcedente fabula quoque intelligitur. In versu antecedente ἄκτι δίκης est obtempera justitiæ, sequere justum. Inferiùs v. 273. ἐπαυρῶν δίκης.

v. 219. Αὐτίκα γδ πείχῃ] Hunc Versum optimè ὁ πένυ interpretatur. Significat enim Hesiodus religionem jurisjurandi, qua se judices obstringunt, violari, simul ambitioni subscribunt aut gratiæ, aut largitionibus corrumpuntur; hanc

verò læsam fidem sacramenti sequi poenam perjuris debitam. Nam versu sequente ἐλκομένης est ἀγομένης βίαιος, σὺ βίη, jus quod aut gratiâ inflectitur, aut potentiâ perfringitur, aut pecuniâ adulteratur, & violenter opprimitur, ut Cic. inquit.

v. 222. Ἡδὴ λαὸν] Stultissimè Interpretes: *mores populi.* Ἡδὴ hîc sunt ἀποτεταί, τόποι, vici, domus, sedes populi qui tales injustos habent magistratus, v. 525.

Εἰ τ' ἀπύρρον οἶκον ἔν' ἡδὴσι λουγαλέωσιν.

In frigida domo, & in ædibus tristibus.

Nihil tritius.

v. 224. Καὶ ἐκ ἰθὺν ἔνιμα] Ridiculè Interpretes: *neque rectè distribuunt.* ἰθὺν νέμειν Aristoteli V. Ethic. est δίνειν νέμειν, jus reddere, in sequente versu, δίνεις δίδωαι ἰθὺς. *rectam ferre sententiam.* Optimè hunc locum interpretatur Eustathius ad Iliad. 4.

Εἰδ' ἀγ' ἰγὼν αὐτὸς δίκην, καὶ μ' οὐ πηρὶ φρενὶ

Ἄλλον ἐπιδίδωμι Δαναῶν ἰθὺς γδ ἔσται.

Age ipse judicabo & me nullum puto Repræ-

*Reprehensurum Græcorum. rectum
erit iudicium.*

Ubi Eustathius notat ad ἰδέα subintelligi δίκην. Τὸ δὲ ἰδέα ἰλλοποιεῖ καὶ αὐτὸ εἴρηται: Εἰληπταὶ γὰρ ἀπὸ κοινοῦ τὸ δίκην ὄνομα ἐκ τοῦ διχόμεσθαι ἔμματα. οἷς δὲ σαφέναι δὲ ποιότητος λέξεως χάρισμα ἐν Ηοϊδῶν τὸ ἰδέα ἐνομασθαι, ὅπου πῶς εἰδὼς τὴν δίκην. In hoc versu legitur in utroque MSto οἱ τε μὲν ἐξελόμενοι pro ἐξελόμενοι. Optimè. Hom. Iliad. π.

Οἱ βίη ἐν ἀγορῇ πολλὰς κείνους δέμους,
Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσσει, δίδων ὅππῃ ἐκ ἀλέγοντες.

v. 231. Θαλίης δὲ μαμνὰς ἔργα νέμονται]

Hic verò mirificè Interpretes: *In conviviiis autem partis opibus fruuntur.* Unde hanc versionem exsculperint, quid viderint, legerintque ego quidem exputare nullus possum. Quid enim à Poëtæ verbis comminisci poterant remotius? ubi partarum opum mentio? Hinc non immeritò olim à viris doctis hæc versio fuit improbata. Sed nec hi, quod pace illorum dixerim, posse viderunt. Volunt Θαλίης μαμνὰς esse per idiosmum Poëtis familiarem ἀλλοιον, legendumque Θαλίης μαμνὰς ac vertendum fructus colligunt florentes. Hæc quidem eruditionis & acuminis specie blandiuntur, sed revera à Græcæ linguæ indole abhorrent & mente Poëtæ. Sensus est simplicissimus per Θαλίης μαμνὰς ἔργα intelligi ipsa convivia, sicut ἔργα Ἀρεσδίτης sunt συνείασι, ἔργα Ἀρεσδῆς bella: seu opera pertinentia ad convivia, quæ grata sunt convivis. Θαλίης μαμνὰς ἔργα νέμονται, exercent opera grata convivis est id ipsum quod superius dixerat τέρποντ' ἐν Θαλίης, convivia celebrant. Νέμειναι Θαλίης ut apud Pindarum νέμειναι αἰῶνα. Δάχνης νέμονται αἰῶνα, hoc est, ἀλέγουν, ut scholia antiqua exponunt. Superius apud nostrum v. 119. Οἱ δ' ἰδωμένοι Ηούχῃ ἔργα νέμονται σὺν ἰδωμένοις παλαιοῖσι. Illi verò pro arbitrio Tranquilli res suas curabant cum bonis multis, si-ve vivebant sine curis. Ubi itidem malè Interpretes: *Ipsique altro Quietis partis fruebantur.* Nimirum, qui iustitiam co-

lunt, illos Poëta affirmat, aureæ ætatis hominibus similem vitam agere, in perpetuo gaudio sine curis & mœrore. Hinc & addit illos non currere per maria & undas, sed contentos coenis terrestribus, & post quas non lavandæ sunt manus, & quos humus fert fructibus pasci, æquè ut illi beati seculi mortales. Proclus sic hunc locum intellexit: homines iustos vivere semper in conviviis, & in iis agere opera ad agriculturam pertinentia. In MS. I. legitur Θαλίης. In 2. Θαλίης, in casu secundo. In præcedente versu liber I. ἰδωμένοι.

v. 233. Ἀκρὴ μὲν τε φέρε βαλάντας, μέσση δὲ μέλιναν] MS. I. ἀκρὴ, μέσση. Videtur Tzetzes hanc lectionem agnovisse, qui exponit ἐν ἀκρῇ, ἐν μέσση. Vulgata tamen lectio melior. v. 237. pro νέστονται MS. I. νέστονται.

v. 240. Πολλὰ καὶ ἔμματα πῖλιν κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ] MS. I. ἀπύρα. Sic legit Æschines oratione contra Cresiphontem, Tzetzes, antiquus Scholiastes Pindari ad Pythionic. 111. Eustathius ad Iliad. α. cuius verba sunt: ἵνα λέγῃ σιμῶς ἐν ἐφάμῃ, πάντες ἐπαύονται βασιλείας σέως κακοῦ κατὰ τὸ,

Πολλὰ καὶ ἔμματα πῖλιν κακοῦ ἀνδρὸς ἀπύρα.

ἵνα δὲ τὸ ἀπαυρεῖν ταῦτον ἐν τῷ Ομηρικῷ ἐπαυρεῖν, διὸ καλῶς ἢ αὐτῶν ἑρμηνεία. Apud Hesiodum, inquit, ἀπαυρεῖν eandem vim habet quam apud Homerum ἐπαυρεῖν. Ecquis dubitet Hesiodum scripsisse ἀπύρα, quodd postea scioli mori vocis insolentia in hac notione mutarunt? Ἐπαυρεῖν enim pro δαπαίνειν pœnas dare, damno afficere frequenter apud Homerum aliosque legerant, sed ἀπαυρεῖν in hac significatione non nisi in hoc Hesiodi loco, nisi me fugit memoria, reperitur. Alioquin pro ἀπαυρεῖν & apud Homerum & apud nostrum sæpius legitur. Non dubitavi redde-
dere suam lectionem Hesiodo fundatam, tot antiquorum Scriptorum auctoritate, quamvis editi libri repugnent omnes.

Cetc-

Ceterum verba illa Homeri, ad quæ Eustathii scholion laudavimus, Iliad. α, ἵνα πάντες ἐπαύρων βασιλῆα, Latini Interpretes transtulerunt: *ut omnes fruantur rege*. poterantne infusius? ἐπαύρονται βασιλῆα est plectantur propter regem, luant regis stultitiam. Nec melius. Iliad. ζ.

Τύτφ δ' ἔτ' ἀρ' ὦν ὅρνευς ἔμπροσθ' ἰδ' ἀρ' ὀπίσσω

Εὐστον. ἢ καὶ μὴν ἐπαύρουντο οἱ αἰ.

Huius enim neque animus constans est, neque in posterum

Erit; idcirco ipsam pœnas daturum puto.

Sic vertendi hi versus. Iliad. ο.

Οὐ μὲν οἶδ' εἰ αὐτὲ κακοῦργαίης ἀλγαιῆς
Πρώτῃ ἐπαύρου.

*Nescio an non insidiarum infelicium
Prima pœnas suas.*

Similiter peccarunt Latini Interpretes inferius apud Hesiodum v. 419. Πλεῖον ὃ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, hoc est, *magis autem nocte laborat*, subintelligitur hinc καμᾶν. πλεῖον καμᾶν ἐπαυρεῖ majores capit labores. Illi ineptè: *magis autem nocte fruatur*. Ἀπαυρεῖν, & ἐπαυρεῖν βασιλῆα, ἀνδρὸς, κακοῦργαίης, sunt loquutiones concisæ, in quibus subintelligitur κακὸν & ἐκ, aut ἔνεκα, ut integra sint ἐπαυρεῖν κακὸν ἔνεκα βασιλῆα, ἐκ κακοῦργαίης. sanè κακὸν additur ὀδῶς. σ.

Μᾶλλον π κακὸν ἢ μείζον ἐπαύρης.

Ne majus malum capias. Sic & ἐπαύρειν ἀγαθὸν apud Andocidem. Similiter inferius Theog. v. 882. κείνῳ πμᾶν sc. ἔνεκα. *certare de honoribus*. Tales ellipses Græcis Scriptoribus tam qui soluta, quàm qui pedibus constricta utuntur oratione, non sunt infrequentes.

v. 248. Καταφράζειν καὶ αὐτοὶ πλῶδε δίκην] Est, *Considerate & ipsi hanc pœnam*, quæ injustis magistratibus & iniquis infligitur hominibus. Respicit enim ad illam δίκην, de qua paucis abhinc versibus egerat:

Τοῖς ὃ δίκην Κερειδὸς τεκμαίρεται ὑπόστα Ζεὺς.

sanè quàm inficetè Latini Interpretes hinc: *Considerate hanc justitiam*.

v. 256. Σκολιῶς ὀνοτάζων] ὀνοτάζων Eustathius exponit μισήων. Hesych. ἐκπαυρίζων, ἰκείζων. Proclus ἐκχαράττων, ut apud Cic. *adulterare pecunia jus*. quod qui faciunt contumelia Deum afficiunt. Pauld' ante παραλίπεν δικας Cic. est *inflectere jus gratiâ*.

v. 257. Κυδὼν τ' αἰδοῖν] MS. II. κυδρῶ, & Proclus: ἀπὸ τοῦ κυδρὸς, inquit, γίνεται κυδρὸς, καὶ κυδρῶ, ὡς ἀπὸ τ' ἰχθὺς ἰχθύς. Sic & Etymol. Magni auctor & Hesychius: κυδρῶ, ἐνδοξῶ, σέμνῃ, πῆμα, ἔμπρη. Hom. Διὸς κυδρῶ παράκοιτις. Κυδὼνς nihili vox est. Restitui hanc vocem κυδρὸς inferius Hesiodo in Theogon. v. 318, & 442. Vide & Hom. Iliad. σ. v. 184, & Od. λ. v. 579.

v. 260. Ἀπαυρίας βασιλῆων] Uterque MS. Vossianus, Palatinus, editio Iungri: βασιλῆων probante Tzetze, qui ait καὶ ὡν coalescere in unam longam.

v. 265. Pro οἱ αὐτοὶ MS. I, οἱ δ' αὐτοὶ.

v. 267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμοῖς] Hunc cum sequentibus sex versibus expungit Plutarchus. vide Proclum.

v. 273. Δία τριππέρανον] MS. I. Δία μπηβέντα. Glossa MS. βελουκπκόν.

v. 277. Οἰωνοῖς πτεπεινοῖς] Uterque Codex Vossianus: πτεπεινοῖς. Sic etiam Moschopuliani codices: πτεπεινός, inquit, ποιητικῶς, κοινῶς ὃ πτηνὸν καὶ πτεπεινόν. Apud Porphyrium de abstinentia, ubi hos versus laudat, animalium, extat quoque πτεπεινοῖς.

v. 280. Εἰ γὰρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν Γινώσκων] Nec Græci nec Latini Interpretes hunc locum ceperunt. δίκαια non sunt iusta, quod omnes existimant, sed ἀληθῆ vera ut ex ἀντιθέσει patet. Verum autem pro iusto, & iustum pro vero in utraque lingua frequens esse in tanta litterarum luce multis docere putidum est. Priscianus lib. XVIII. *Iustum pro vero & verum pro iusto frequenter tam nos quàm Attici ponimus*. Inferius 768. ἀλίδεια pro iustitia:

Εὐτ' ἂν ἀλλοθὶν λαοὶ κείνοντες ἄγουν.

Cum in rebus agendis populus est occupatus. in jure dicendo. κείνον ἀλλοθὶν est, res agere, jus dicere. Hinc & in sacris μαμμωνᾶς τῆς ἀδικίας, & μαμμωνᾶς ἀδικίᾳ, sunt opes non veræ, fluxæ nimirum & hæ caducæ, quæ opponuntur μαμμωνᾷ ἀληθινῷ, opibus veris, divinis scilicet. Sanè ἀδικία in sacris litteris nonnumquam est mendacium. Joann. VII, 18. 1 Cor. XIII, 6. Sic & apud Latinos veritas pro justitia. Cic. XIII. ad Fam. 57. *Ut suum negotium habeat cum populo Sardiniano, pro causæ veritate, & pro sua dignitate conficiat.* Pro Cælio: *Equidem vós ducam à testibus, neque hujus veritate judicii, quæ mutari nullo modo potest, in voluntate testium collocari sinam.* Alia quamvis multa notant viri docti, præcipuè Joann. Frid. Gronovius ad Senecam & Tacitum. Et in lingua Hebræa, Syra, & Arabica una eademque voce justitiam & veritatem denotari præclare docuit vir insignis Ludovicus de Dieu.

v. 283. Εἰ ὃ δίκην βλάπτει] βλάπτειν δίκην est hic justitiam impedire, falsum scilicet testimonium perhibendo; impedire ne judices possint secundum illum dare, à quo jus & fas stat. Sic βλάπτειν apud Homer. Οδυσ. N.

Αὐτὸς ἰὼν ἂν τῶνδε ἑσπέρῳ, μὴ πν' ἐταίρων
βλάπτει ἐλαυνόντων, ὅπῃτι σπινχρίαν' ἐριτ-
μοῖς.

*Ipse iuit per navem sub transiris ne
aliquem sociorum*

*Impediret propellentium navem,
quia properabant, remis.*

Utrobique Latini Interpretes malè: *lenderent.* Apud Poëtam hunc, alibi quoque hujus significationis ὃ βλάπτειν occurrit exempla.

v. 288. Οὐλὴν μὲν ἄβῃς] Plato II. de Rep. & Xenophon II. Ἀπομνημ. legunt λήν, optime.

v. 291. Εἰς ἄλγεα ἵκνται] Hunc locum miror inquinatum etiam nunc in omni-

bus circumferri editionibus, quum pri- dem sit emaculatus ab Heinsio, Scaligero, Meurfio, qui ἵκναι legendum esse præceperunt, ut omnes veteres Interpretes qui explicant ἵκναι. Sed jam olim Erasmus in adagiorum farragine rectam lectionem proposuerat, & in versione secutus erat. Lucianus in νεκρομαρτεία ver- sus Hesiodi vocat πᾶνδρμα ἱκναι celebres & omnibus notos. Hunc locum pulchrè imitatur Silius Italicus, ubi Virtus sic alloquitur Scipionem dubium animi, virtutine se dederet, an voluptati.

*Ardua saxoso perducit semita clivo,
Aspera principio, nec enim mihi sal-
lere mos est,*

*Prosequitur labor ad nitendum in-
trare volenti.*

Vide quoque Catalecta Virgilii de litte- ra Pythagoræ.

v. 293. Οἱ αὐτῶν πάντα νόον] Hæc inepta lectio omnes fœdavit editos libros. Antiquam tamen & veram nobis servavit Aristoteles I. Ethic. ad Nicom. cap. 4. Clemens Alexandrinus III. Pædagog. cap. 8. Aristides in λόγῳ περὶ τῆς Παιδείας, Plutarchus aliique, qui & hic pro αὐτῶν legunt αὐτῶν, & v. 296. ὅς δ' ἂν καὶ μὴτ' αὐτῶν νόον. Et Zeno in sua imitatione:

Κείνος μὲν παρδείξας ὅς τ' αὐτῶν πάντα νόον,

Εἰδὼς δ' αὖ καὶ κείνους ὅς αὐτῶν πάντα νόον.

Sic enim isti versus leguntur, apud Diogenem Laërtium. Hos tantos auctores qui non sequitur, næ ille miser iratis Musis natus est. Et licet absque his esset, ipsa tamen Græcæ linguæ indoles faciliè non oscitantem lectorem depravationis, quæ nostras editiones contaminat, admoneret.

v. 294. Φρασάμεναι τὰ κ' ἱκναι] Non agnoscitur hic versus ab omnibus illis antiquissimis Scriptoribus, quos hoc loco usos esse diximus, nisi ab Aristotele. In vetustis tamen codicibus fertur desiderari. Sanè nec Eustratius qui reliquos exponit, hujus meminit, ut & alii prisca Aristotelis Interpretes. Nec Latinis fuit cogni-

cognitus, qui hunc locum in sua transtulerunt scripta. Liv. 32. *Sæpè ego audiui milites eum primum esse virum, qui ipse consulat quid in rem sit: secundum eum qui bene monenti obediat: qui nec ipse consulere nec alteri parere sciat. esse extremi ingenii.* Cic. in Cluentiana: *Sapientissimum esse dicunt eum, cui quod opus sit veniat in mentem:*

proximè accedere illum, qui alterius benè inventis obtemperet. Hesiodi tamen Græci Interpretes in suis libris illum invenerunt, ut ipsorum declarant explanationes. Hinc verò apparet non heri aut nudius tertius, sed ante multa sæcula hunc versum esse Hesiodo subiectum. Supposititium enim esse & Poëtâ indignum ego quidem nullus dubito.

C H A P. XIV.

Hesiodi insignis locus explicatus contra omnium Interpretum sententiam. *Εν θυμῷ βάλλεσθαι. ἀκούειν. Μίτρεα ἔργα.* Hesiodo & Theocrito lux. *Μιτρείας λόγους. Μίτρεα.* Commodus. Epitaphium Hesiodi, quod Pindaro tribuitur, emaculatur. *Μίτρεα σφίσις.* Hesiodus sæpè expositus, aliquoties emendatus & ab Interpretum inciscitia vindicatus. *ὀπιζέειν, κατηπαζέειν.* Tzetzes emendatus. *καὶ. Εὐνή. Αλιτάνειν. Γήραος εὐδός.*

v. 295. **M**ΗΤ' ἄλλω ἀκούειν ἐν θυμῷ βάλλεσθαι] Ex versione Latina & Interpretibus Græcis huius loci sensum nemo eruat. Quid enim est? *Neque alium audiens id in animum admittat.* Notissimus Hellenismus omnes fugit. *ἀκούειν ἐν θυμῷ βάλλεσθαι*, est *ἀκούειν ἐν θυμῷ βάλλεσθαι*. *neque alii parere in animum inducat.* *Εν θυμῷ βάλλεσθαι* est in animum inducere, ut *βιβλαμίνος εἰς τὴν* apud Chrysostomum qui in animum induxit, & ut faceret consilium cepit, ut eleganter notavit vir magnus Gu. Budæus, quem tamen miror in eodem loco hunc Hesiodi versum exponere: *nec cum ab alio audiverit animadvertit & in memoria versat.* Sed *ἀκούειν* hîc esse parere, obsequi, dicto audientem esse, ut sæpè, & ex sensu verborum & interpretatione Livii, qui *alii parere sciat* exposuit, facilè erat animadvertere. In eundem impeerunt lapidem Interpretes inferiùs v. 709.

— *Εἰ δὲ καὶ ἀρχῇ*

Ἡ τοῦτο εἰπὼν ἀποδύμων, ἢ τὴν ἔργα.
Si autem cæperis aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere. vulgò vertunt: si cæperis locutus, faciens.

v. 300. *Εὐστράτος Δημότρη*] Græci magistri nescio quas comminiscuntur ineptias cur Ceres *εὐστράτος* dicatur, quas excutere non est operæ. An hoc ulli Poëtæ Interpreti potest obscurum esse, Cereri dedicari coronas spiceas, & illis semper ornata eam Divam conspici? Nummus aureus.

Vide & argenteum apud Fulv. Ursinum in familia Cassia. Ovid.

Festa

*Festa pia Cereris celebrabant annua
matres,*

*Ille, quibus nivea velata corpora
veste*

*Primitias frugum dant spicea festa
suorum.*

Idem in Amor.

*Flava Ceres tennes spicis redimita
capillos.*

Tibullus:

*Flava Ceres tibi sit nostro de rare
corona*

*Spicea, quæ templi pendeat ante
fores.*

Horat. carm. sæculari:

Fertilis frugum pecorisque tellus

Spicea donet Cerecem corona.

v. 304. *Ἰκαλ' ὄρευν*] Malui *similis*
cupiditate, quàm cum Interpretibus *flu-*
dio. Tzetzes *ὄρευν* exponit. Hesych. *ὄ-*
ρευν, *βελὸν*, *ἐπιδυμῶνα*. *Κέδρε* est vocula *μυ-*
ρῶς, de cuius expositione varia vide Pro-
clum. Hesych. *Κέδρε*, *ἀργὸς*, *ἀκαρπής*.
Eadem Phavorinus, & addit: *κέδρε* ἢ
ὁ κλέπτης ἢ *ὁ κριπτής*.

v. 306. *Σὺ δ' ἔργα φίλ' ἔσθ' ἴμεν μίτρεα κορυμνῶν*] *Verte: Tibi vero curæ sit opera decentia*
curare. *ἔργα μίτρεα* sunt, ut benè Scho-
liastes Vossianus, *ἔργα ἀρίστη*, sive, ut
Tzetzes, *μὴ ἀπρίστη*. Monet fratrem ne
otii ac ignaviæ blanditiis malis rebus &
operibus animum applicet, & cupidita-
te auferatur alieni laboris fructus inter-
cipiendi, ut fuci illi qui miserorum su-
dore & laboribus pascuntur, sed potius
in talibus occupetur operibus quæ se vi-
rosque bonos decent. Hæc sunt *μίτρεα*
ἔργα quæ opponit *ἔργοις ἀκαρπῶν*. *Μίτρεα*
esse *μύρας*, *ἔξοχα* in animum equidem
ego inducere non possum, quum potius
veteribus Criticis sit *μικρὸς*. Hesych. *μί-*
τρεα, *μικροί*, *μυροπαθῆς*, *μικρὰ πύργων*. Apud
Platonem verò *μυροί* λέγονται est conve-
nienter loqui, commodè dicere & pro
rei dignitate, quæ maximè ad rem fa-
ciunt, ut apud Thucydidem lib. 2. *κα-*
λεπὴν γὰρ τὴν μυροίαν εἰπὴν, ἢ *ὅτι μύρις* ἢ *ὁ δ-*

κρῶς ἢ *ἀλυσίως βιβλίσταις*. Ibi optimè Scho-
liastes vetus: *μυροί*, *συμμίχτης*, *ἀξίως*. In
Theocriti epigrammate: *μυροί* ἢ *ἐν πύ-*
ργων, non est, excelluit in omnibus, sed,
moderatus fuit in omnibus, modum in
omnibus rebus tenuit, fuit ubique mo-
destus. Hi enim dicuntur *μυροί*. Hesych.
μυροί, *ἐπιμύχης*. Apud Demosthenem *μί-*
τρεα & *ἐπιμύχης* conjunguntur. Quod ho-
minum genus, quia singulari morum fa-
cilitate est & humanitate, *μυροί* τὰ ἴδια
Aristoteli IV. Ethic. dicuntur, homines
commodi, faciles, homines commodis
moribus. Cic. pro Muræna: *Nemo Ca-*
tone proavo tuo commodior, comior, mo-
deratior fuit, ad omnem rationem hu-
manitatis. Id. de amicitia: *Atque hoc*
quidem videre licet, eos qui antea com-
modis fuerunt moribus, imperio, pote-
state, prosperis rebus immutari. Epita-
phium verò Hesiodi, quod Pindaro tri-
buitur, foedissimè deformatum est. Vul-
gò sic legitur:

Χαῖρε δὲς ἱέλους, ἢ δὲς τὰς ἀνθρώπους,
Ἡρόδ' ἀνθρώποις μίτρεα ἔχον σφίσι.

Cælius vertit:

Salve cui pubes, tumulusque bis ob-
tigit unus,

Tu sapias Hesiodæ, quantum ho-
mini sapere est.

Sic quidvis ex quovis potest verti. Quid
est *ἀνθρώποις μίτρεα ἔχον σφίσι*? Qui *ἡλει-*
πῶς ἀνθρώποις pro *ἐν ἀνθρώποις* positum
contentent, illi siles possunt conco-
quere. Nihil hac lectione absurdus.
Veram, elegantem, dignam auctore il-
lius epigrammatis, quicumque sit, acci-
pe ex MSto Vossiano:

Ἡρόδ' ἀνθρώποις μίτρεα ἔχον σφίσι.

Hesiodæ hominibus tradens sapien-
tiam, sive præcepta sapientie.

Totidem litteris in illo Codice scriptum
legimus, nisi quod corruptè. *Ἡρόδ' pro*
Ἡρόδ' μίτρεα σφίσι est loquendi genus Poë-
tis familiare pro *σφίσι*, ut supra *μύτρεα*
ἱέλους, pro *ἱέλου*. v. 131. vide ibi notas.

v. 314. *Δαίμονι δ' οἶον ἴνδρα*] Interpre-

tes Græci mirè hîc argutantur. Omnes δαίμονα capiunt pro πύχη, hoc, ut videtur, sensu, cuiuscumque sortis & conditionis fueris. Δαίμονος hîc esse quod Æschylo κρείττονος, non assequor. Est, ut verum fatear, mira locutio, quam ita iudico exponendam esse: τοῦτο ἐπὶ οὐ οἷο δαίμον, hoc est, ἴσως εἴς τι σὺ similis Deo es. ut apud Xenophontem: χαιρέδμον οἷον σοι ἀνδρὶ, pro χαιρέδμον τοῦτο ἀνδρὶ οἷο σὺ. Et apud eundem: ἡμεῖς δὲ ἐγνωμεν τῆς οἰοῖς τι ἡμῶν, καὶ ἡμῶν χαλεπὴν πολιτείαν ἢ δημοκρατίαν. pro τῆς πύχους οἰοῖς ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς, ut hæc duo loca Stephanus rectè exponit. Sensus Poëtæ est, si labore tibi victum comparaveris, beatus eris. Terent. *Deus sum si ita est.*

v. 318. ἡδ' ὀνίρην] MS. I. ἡδ', II. ἡτ'. lege: Αἰδὼς ἡδ' ἀνδρας μέγα σίνε, ἡδ' ὀνίρην. *Pudor alius vehementer obest, alius vero prodest.* Versu sequente in utroque MS. πρὸς ἀνοχίαν, & πρὸς ὄλκον. nisi quod in secundo vitiosè ὄλκων. ὄλκων etiam Palatinus codex habet, utrumque Tzetzes & Stobæus.

v. 321. Χερσὶ] Latini hoc unitatis numero malunt exprimere *Manu agere*. Florus: *Matrimonia manu capta*. nihil notius. v. 326. Ἀνέει τὸ tritissima Poëtis Græcis enallage pro ἀνέεις τῶ. utrumque Latinos Interpretes fugit. pudet hæc annotare.

v. 324. Αἰδὼς δὲ τ' ἀναιδέην κατοπάζει] MS. I. Voff. αἰδὼς δ' ἐτ' ἀναιδέην κατοπάζει, alii libri αἰδὼς δὲ γ' ἀναιδέην κατοπάζει, quod probat vir doctus & exponit: *pudor impudentiam sequatur, id est, posthabeatur.* sed ego vulgatam lectionem retineo, quæ sic exponenda: *Pudorem vero cum impudentia vicerit.* Οπάζειν & κατοπάζειν est sequi jubere, ut victores solent victos, aut domini jubere solent servos sequi. Apud Hom. ὀπάσας, teste Eustath. est δὲς ἱππῶν. Hesych. ὀπαζέμεναι, διαπύσσει. ὀπαδὲς, ἀκόλυθος, δῦλον.

v. 326. Ρεῖα τέ μιν μαυρῶσι θεοὶ] MS. II. Ρεῖα δὲ μιν ἀμαυρῶσι. Proclus etiam videtur ἀμαυρῶσι legisse.

v. 328. Κακὸν ἔρξει] MS. II. ἔρξει cum editione Isingrina & pluribus aliis antiquioribus. sed rectius ἔρξει legitur. ἀξέζω est ξέζω, & καὶ μεταδύσειν ἔρξει, ut benè veteres magistri. Tzetzes hîc foedè corruptus est. Ἴσον, inquit, τῷ δότορκα δρᾷ, ὅς περ εἰς ἱκατέρων τε καὶ εἰς φίλον, ἢ οἷς ἀλλοδαπὸν [ὡς ἔξει] καὶ ποιήσειν βλαβερόν π. Heinsius legit pro ὡς ἔξει, λέξει καὶ ποιήσει. Scaliger uncis inclusit. Uterque malè. Scribendum: ἀλλοδαπὸν ἔρξει, καὶ ποιήσειν βλαβερόν π. Exponit quid sit ἔρξει. καὶ est ἔργον, hoc est, exponendi vim habet. ut paullo post: τὸ καὶ πνός. τὸ, hoc est, πνός. Aristoph. Plut. Κακὸς ἐπεσπῆν καὶ πνός ἦν. *Male egit, hoc est, pauper erat.* sic καὶ millies apud priscos Græcorum Scriptorum Interpretes. Emendationem nostram video firmari MSto Vossiano.

v. 329. Κρυπλάδης ἐὼν] Est, *furtivi concubitus.* ineptè Interpretes: *secreti lecti.* Εὼν enim est *συνουσία*. Hom. Iliad. Ω.

Τέκνον ἡμῶν, τίς μέγχις ὀδυρόμεθα καὶ ἀχέων

Ζῆν ἔδσαι κραδίην, μαμμημένος ἐδὲ π' οἶνε
Οὐτ' ἐὼν] ;

Mi fili, quamdiu lamentans & dolens tuum cor comedis, neque cibi neque Veneris recordans? Ubi Interpretes æquè imperitè ἐὼν cubile verterunt, ut hoc loco. Hos tamen potuisset huius erroris admonuisse Eustathius, si ipsum consuluissent. Qui asseverat ἐὼν esse μῆξιν præfatus propterea nonnullos hos versus ἀδελφεῖν, quia οἱ ἀδελφοὶ τ' τ' ἀδελφὴν πάντα καίον ἐκ ἐπιδόσας τῇ γυναίκε. sed & quæ statim sequuntur ἐὼν Homero esse *συνουσία* ostendunt: ἀγαθὸν ὃ γυναίκε ὅρ' ἐν φιλοτην μίσγεται. *Bonum vero est cum muliere consuescere.* Phavorinus: Εὼν οὐ μόνον τ' κοίτην δηλοῖ ἀλλὰ καὶ τὴν συνουσίαν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῷ γυναίκεσσι παρὰ τῷ Ἰπποκράτει. Hinc & ἐν ἁδῶν ἐὼν δέσσεια. Ὀδυσ. ε. παρ' ἀνδράσιν ἐν ἁδῶν ἐστι cum viris consuescere. Paulo in litteris ad Romanos exaratis κοίτη eadem ratione est *συνουσία*, cum cap.

cap. XIII. vetat *θευπατειν εν κοιταις η ασηλγειαις*.

v. 330. *Αλιτρώνεται*] Reposui ex MS. II. & vetere Palatino, *ἀλιτρώνεται*. vide Etymologicum Magnum. v. 331. *γάρου* id est ipsa senectus. Nec aliter Latine debet exprimi. Tales periphrases innu-

meræ apud priscos Græcos Poëtas occurrunt, ut de multis jam nos ipsi & alii viri docti monuerunt. Pleræque abhorrent ab usu & consuetudine Latinæ linguæ, in quam illas verbum de verbo exprimendo transferre imperitia est.

C A P U T XV.

Θύος, θύον. Vetustissima sacrificia gramen, & alia quæ tellus producit, non animalia. κλῆρος ager. Χρῆμα ἐγγώριον. Χῶρος. Χωρεΐτης. Tzetzes & Proclus correcti. *Μετρηῖσθαι. Καί.* Hesiodus ter emendatus. *Ἀρχεῖδ' πίθ'· βλαβερόν.* Obnoxius. *Θυμὸς ἐν Φρεσὶ.* Multæ Interpretum hallucinationes.

v. 338. *Σπονδῆσι θύουσι τε ἱερίαις*] MS.

II. editio Stephani, Isingriani, aliæque meliores: θύουσι. Itaque ut versus constet, legendum *σπονδῆς θύουσι*. Proclus etiam sic legisse videtur: *Καὶ ἀγῶνις, ἢ πεδερῶνις, καὶ θύουσι ἢ σπονδῆς ἱεροθύουσι*. Latini verò Interpretes pessimè vertunt: *Libaminibus atque hostiis placare*. Atqui de hostiis jam dixerat præcedente versu: *ὅτι δ' ἀγλαὰ μυρία κείν'· ἡντιτὰ femora adole*. Sic interpretare. *ἀγλαὰ* sunt nitentia adipe, qua cooperiebantur ut docet in Theog. Stultè igitur hîc rursus hostias inculcet. *Θύω* Græcis est θυμίαμα, odoramentum, odores, qui Diis adolentur, quod propriè vocant θύον, hoc est, odoramenta accendere, quibus folis olim faciebant. Synes. hymno VII. de Magis:

Ἀγ' ὅπως κομίζετι,

Σμύρνης ἱναρίσματα,

Χρυσὸν τ' ἀναθήματα,

Λιβάνη τε θύον ἁλά.

Eia munera ferte Myrrhæ libamina, Aurique donaria, Thurisque odores suaves. Θύον enim est θυμῶν suffire, ut tradit Porphy. II. de abstinentia anima-

lium. Postea ad alia quoque quæ Diis offerebantur munera translaturum, & tandem ad victimarum macstationem. Porphy. II. de abstinentia animalium: *Δένδρα μὲν γὰρ διὰ τοῦ ζῶντος ἀνέδωκεν ἡ γῆ. ὅψι δὲνδρον καὶ πολλὸν σπένδον τιμὴ ἐπίτητον γαιτανόφωλον πῖον, ὥς θριπτόμενοι φύλλα καὶ ῥιζαὶ καὶ τὰς ὅλας τ' φύσιν αὐτῶν βλαστῶν, κατὰ τὴν ταύτην τὴν φαινομένην ἑρπύλλων θύον τῇ θυσιᾷ δεξιόμενοι, καὶ ἀφ' τοῦ πυρὸς ἀπαθανάττοντες αὐτοῖς τὰς τιμὰς. τόποις γὰρ καὶ τὸ πῦρ ἀθάνατον φυλάττομεν ἐν ταῖς ἱερῇς, ὅν μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιάττων. ἐκ δὲ τῆς θυμώσεως τ' ἐκ τοῦ γῆς, θυμιατῆρά τι ἐκάλει, καὶ τὸ θύον, καὶ θυσιὰς, ἃ δι' ἡμεῖς ὡς τιμὰ ὑπεραν πλημύλλων ἐκφαίνοντα οὐκ ὁρθῶς ἐξαίνομεν τιμὰ ἀφ' ὅψι ζῶντος δοκῶσι θυσιὰς καλοῦντες θυσιὰν. Terra prius arbores quàm animalia protulit: ante arbores verò gramen quotannis nascens, cujus folia & radices, totaque illius naturæ germina colligentes flammis adolebant: hoc sacrificio Deos visos cælestes excipientes, & per ignem honores illis reddentes immortales. His etenim ignem perpetuum, cùm sit iis simillimus, in templis asservamus. At ex eorum quæ terra nascuntur sufficientis in sacris adhibitis,*

bitis, acerram θυμωτικὴν appellant, & sacra facere θύειν, & sacrificia θυσίας, quæ omnia nos non rectè interpretamur, quasi erroris illius qui postea irrepsit, essent indicia, ideoque cum, qui ex animalium maculatione videtur esse, cultum θυσίας vocamus. Idem inferius eodem libro: Επεὶ καὶ Ἀπὸλλων παλαιῶν θύειν καὶ τὰ πάτρια, πατέσιν καὶ τὸ ἴδιον καὶ πατέρων, ἅπαν ἄγειν ἔοικαν εἰς τὸ παλαιὸν ἔθος. Τὸ δὲ παλαιὸν ἄλλ' ὑπομένων καὶ καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν, ὡς ἀποδείξαμεν. Ὅθεν καὶ θυσίαι καὶ θυσιᾶι, καὶ θυμέλαι ἐκαλεῖτο, καὶ αὐτὸ τὸ θύειν τῷ θυμῷ εἶχετο, καὶ τῷ νῦν παρ' ἡμῶν λεγομένῳ θηθύειν. ὃ γὰρ ἡμῖς νῦν θύειν λέγομεν ἔθεν ἐλεγον. Ερδὸν Ἀπὸλλωνι πηλῖσας ἐκατόμβας ταύρων ἰδ' αἰγῶν. Quia etiam Apollo cum præcipit sacra facere secundum patrios, id est, patribus receptos ritus, ad antiquum morem nos reducere videtur. Vetus autem sacrificandi mos erat per placentas & fructus, uti demonstravimus. Unde sacrificia θυσία, & θυσιᾶι, & θυμέλαι dicebantur, & ipse actus sacrificandi τὸ θύειν, idem valuit, quod suffire vel adolere, quod nunc vocatur θηθύειν. Quod enim nos θύειν dicimus, illi ἔθεν dicebant. Θύειν igitur est suffire. hinc θυῖον est odoramentum, unde Latinum thus, ut à πῦον pus, ut ostendit vir maximus ad Solinum. Quia præcipuè in sacrificiis postea thure sunt usi. Inde nobis etiam thus wvroock dicitur, quasi sacer fumus, sicut in Germania festi dies quibus natalis Christi celebratur, wvnacht, hoc est, sacra nox ab illa nocte, quam præcipuè colunt, quia in illa Christus natus esse creditur. Galenus θύν optimè exponit θυμώματα, ἀρώματα. Proclus & Moschopulus hoc loco ψαίσια. Eustathius πίμματα. Postea enim ad omnia quæ Diis offerebantur translaturum, ut & θύειν. Sed hic in propria notatione capiendum.

v. 341. ὅφ' ἄλλων ὠν καὶ κλῆρον] Interpretes: ut aliorum emas sortem. Malè. Verendum: ut aliorum emas agrum. Κλῆρος est fundus, ager, possessio, quia agri

sunt præcipua facultatum & bonorum, quæ possident homines, pars. Κλῆρος omnia bona significat. Hesych. κλῆρος, εἰσία. Propriè tamen bona quæ hereditate venerunt, ut Latinis fors. Liv. Puer in nullam sortem bonorum natus, est qui non habet patrem in cujus patrimonium successionem speret. Consortes ἐμῶν κληροῖ, ejusdem hereditatis participes, coheredes. Olim enim sorte hereditas dividebatur. Postea omnia bona quæ possidemus quacumque ratione parta, & κατ' ἐξοχὴν agri, possessiones dicuntur κλῆρος. Theocritus Ηρακλίσκην.

Ὀππότε κλῆρον ἄσπαστα καὶ αἰνέπιδον μέγα
Τυδεύς

Ναῖν.

Quum omnem agrum & viniferum
latum solam Tydeus

Teneret.

Herodot. Melpom. εὐδαίμων καὶ Σελίαν τὴν κλῆρον. Syrorum agros vastans. Hinc & κληρῶχος apud eundem est colonus, cui data pars agri colenda & possidenda.

v. 342. Τὸν φιλοῦντ' ἐνὶ δῶτα χαλεῖν] Aliud non tantum præcipit Christus apud Lucam XIV, 12. sed & ipse Plato in Phædro: εἰ καὶ τοῖς θεοῖς μάλιστα χαλεῖται προσήκει, προσήκει καὶ ὅτ' ἄλλων μὴ τοῖς βελτίστοις, ἀλλὰ τοῖς ἀπρωτάτοις εἶποιεν. μάλιστα γὰρ ἀπαραλλήλως κακῶν, πλείους χαλεῖν αὐτοῖς εἰσονται. Καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἰδίαις διατάξαι εἰς τοὺς φίλους ἄξιον εἶναι χαλεῖν, ἀλλὰ τοῖς προσσημιώταται, καὶ τοῖς θεοῖς πλεονεκτοῦσι. Ἐκείνοι γὰρ καὶ ἀγαπήσουσι, καὶ ἀκολουθήσουσι, καὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἕξουσιν, καὶ μάλιστα ἰδόντων, καὶ ἐκ ἐλαχίστων χαλεῖν εἰσονται, καὶ πολλὰ ἀγαθὰ αὐτοῖς εἴξουσιν. Si egenis gratificandum est maxime, convenit omnino non meliores juvare homines, sed pauperrimos. Maximis enim liberati malis gratias ingentes habebunt. Privatius quoque & propriis sumptibus non vocandi amici erunt, sed esurientes & supplices. Hi enim beneficium maximi facient, te sectabuntur, ad fores opperientur, applaudent, gratias agent, vota pro te fundent.

v. 344. Εἰ γὰρ τοι καὶ χρεῖμα ἐγγράειον ἄλλο
ῥήνται.] *Si enim tibi negotium aliud ru-*
sticum incidit. Sic versus exponendus.
Vulgò ineptè: *Si res aliqua fortuita*
eveniat. Χρεῖμα ἐγγράειον, est res, quæ ad
agrestes, & ruricolos pertinet, opus &
negotium rusticum. χώρα enim & χωρὶς
est vicus, pagus, ager. Hesych. χωρὶς
ἀγρός. χωρίτις est rusticus. Item: χωρίτις,
ἀγρότης, ἀγροικὸς, χωροκατῶν in agro spatia-
ri. Chorobates apud Vitruv. instrumen-
tum quo agros metabantur, Latinis gru-
ma, quamvis & aquis libandis inservi-
ret. χωρίον villa, prædiolum. Sanè in Sa-
cristis quoque litteris χώρα est ager. Luc.
XXI, 21. οἱ ἐν ταῖς χώρας μὴ εἰσπελάσασθαι εἰς
αὐτὴν. *qui in agris sunt non ingredian-*
tur in eam, sc. Urbem. pro quo Matth.
XXIV, 18. ὁ ἐν ἀγρῷ. Sic olim χωροκόμοι
erant rustres Episcopi, qui in vi-
cis & pagis rem sacram faciebant. Pro-
clus legit olim ἐγκόμιον, uti ex ejus ex-
plicatione apparet, quamvis vulgò lega-
tur ἐγγράειον. ἐγκόμιον verò idem est quod
ἐσγράειον, nempe quod in eadem κόμῃ ge-
ritur. Posses quidem etiam exponere
ἐγγράειον οἰκῆριον, ut sit negotium in tuis
ædibus incidens, domesticum. Suid. ἐσγρά-
ειον οἰκῆριον. Sed altera præstat interpreta-
tio. Rustica enim hæc præcepta sunt,
quæ χωρίτις dantur.

v. 346. Πῶμα καὶς γείτων] Ad quod
confirmandum Proclus & Tzetzes affe-
runt Αἰτωλὸς καὶ Ἀκαρναντίας, Καρχηδονίους καὶ Βυ-
ζαντίους, qui propter vicinitatem mutuis
cladibus & damnis perierint. Sed quid
audio? Num Carthaginienfes & Byzan-
tini tantis locorum intervallis disjuncti
sunt vicini? legendum Χαλκεδονίους, Chal-
cedon enim contra Byzantium sita. Mox
Tzetzes: δεικνύσι τὸτο Πλάτωνα χρεῖμα. Οἰμω-
κλῆα γὰρ φασὶν ὅτι Πλάτωνα παρὰ δόκοντα ἔτη ἀγρὸν
λέγειν, ὅτι ἀγρὸν ἔχει γείτωα. Non hoc Pla-
tonis dictum est sed Catonis; legendum
ἰgitur Κἀτωνα. Sic etiam Vossianus codex.
Sed hæc præstat differre ad Interpretes,
ex quibus infinitas prænè mendas eluimus.

v. 348. Οὐδ' ἂν βῆς] Hoc versu probat
Heraclides in fragmentis de rebus pu-
blicis, ubi agit de re publica Cumæorum
legem illorum, qua sanxerant, ut si quis
aliquid amitteret, furto à vicinis damnum
resarciretur: ἔδοξε δὲ αὐτοῖς εἰς τὰ κλοπιμαῖα
συμβάλλειν τοὺς γείτονας, διὸ καὶ ὁλίγα ἀπέλλω-
ται, πάντες γὰρ ὁμοίως ἐτάραν. καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῷ
δὲν δοκεῖ λέγειν ὅτι ἂν βῆς ἀποδοίτ' εἰ μὴ γείτων
κακὸς εἴη. *Moris erat apud eos, ut vici-*
ni omnes conferrent ad resarciendum
quæ furto ablata fuerunt. Quæ propter
pauca furto amittebantur, quod univer-
si pariter sua aliorumque diligenter cu-
stodirent. Atque hinc videtur petitum,
quod apud Hesiodum est: Bos non faci-
le peribit, nisi vicinum malum habueris.
Eadem lex fertur esse apud Japonenses
in ultimo Oriente.

v. 349. Εἰ δὲ μὴ μετρίῳ] Glossæ MS.
Vossii: καλὸς δανείζωμαι. Hesych. μετρί-
ον, δανείζω. Μετρίῳ est sub usura mutuum
petere sive mensura, sive pondere, sive
numero constet. Cic. I. de Off. *utendum*
accipere vertit: Quia si ea quæ utenda
acceperis, majore mensura, modo possis,
jubet reddere Hesiodus, quidnam bene-
ficio provocati facere debemus? Malè
ergo Interpretes: *Recta mensura mu-*
tuum accipe; quasi de iis solis rebus lo-
quatur Poëta, quæ mensura consistunt,
ut multis docuit Salmasius libro de Usu-
ris. Inferius v. 296.

ὡς καὶ γὰρ ἐπ' ἐμ' ἔλθης, ἐγὼ δὲ τοι ἐκ δανεί-
ου

Οὐδ' ἐπιμετήσω.

Sicut & nunc ad me venisti, ego ve-
rò tibi non amplius domabo,

Nec amplius mutuum dabo.

Glossæ Vossianæ MS. ἐπιμετήσω, δανείσω.
Proclus. ὁ χρεῖμα. benè. Notant enim
veteres Grammatici χρεῖμα δανείων dici,
δανείων ἐπ' ἀλλοτρίων. Suidas: δανείωμαι δανεί-
ωμαι. Antiquissimis certè Scripto-
ribus δανείζω, non est scœnori locare, sed
mutuum dare sine usuris.

v. 353. Τῷ περὶ τὸν περὶ τὸν] An hoc
est

est quod Interpretes volunt, *juvantem te juva?* Quanto rectius Græci magistri *invitentem invise?* Qui eo, inquit, ingenio sunt, ut mutuis amicitiae & consuetudinis commerciis delectentur, cum iis cole amicitiam. Idem sensus versûs sequentis: qui libenter sua cum aliis communicant, iis tu libenter impertire, si quibus opus habuerint. v. 351. MS. I. *ἴσα ἀτῆσον.*

v. 357. *Κἄν μέγα δῶν*] Revocavi pristinam lectionem ex MS. II. & Proclo, qui legunt *ἡ μέγα δόλιν*. Καί, quod Interpolatores fugit, est *κἄν, κἄντι, καὶ εἰ*, ut statim: *ἡ τὸ σμικρὸν ἔόν*. *et si sit exiguum* Aristoph. Plut. *Ἐὰν δ' αὖτις ὄν λάλω πρὸς ἡμῶν, ἢ ἰσχυρὸν τῶτον διδόν ἡμῶν ποίησαι τίμασθαι.* *Si socium cepero aliquem et si imbecillum, potentem tamen hodie faciam.* Pro quo Scriptores orationis solutæ malunt dicere *καὶ τοι, καὶ τοιγα*. V. 358. *ὡπὸς* est *ἐθελών* libens, uti in aliis locis accipi viri eruditissimi docuerunt.

v. 361. *Ἐπὶ σμικρὸν καταδέσσει*] MS. *σμικρὸν*. quod verum est. Tzetzes versu ab hoc secundo: *ὅς δ' ἐπ' ἔντι φέρεται*. v. 382. *ἔργον τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι*. Subscribunt Moschopulus & Tzetzes, & veteres Scriptores plurimi qui hunc locum laudant.

v. 364. *Ἀνὴρ κἀκεῖ*] Et *hominem sollicitum habet*, non *lædit*. Hom. *κἀκεῖ δὲ θυμὸν*. *Animum sollicitat*. Sequenti versu, *βλαβερὸν* est damno, periculis & variis casibus obnoxium. perperam Interpp. *noxium*. Sic etiam Latinis *obnoxius* simpliciter, est opportunus injuriæ. Flor. III, 20. *Et ipsi (servi) per fortunam in omnia obnoxii*. Lib. IV, 4. *Cum intra decem & octo annos, tenerum & obnoxium & opportunum injuriæ juvenem videret*. Phædrus: *servitus obnoxia, quia, quæ volebat, non audebat dicere*. Senec. ep. 61. corpus humanum vocat *obnoxium domicilium animi*.

v. 368. *Ἀρροῦν δὲ πῖνον ἡμῶν καὶ λήγοντ' ἡμῶν*] Stultè Latini Interpretes: *Incipiente verò dolio & desinente saturato*

te. Quid incipere & desinere dolium Latinis auribus sonet ego non exputo. Verte: *Quum relinitur dolium, & ferè est epotum, saturare*. *Ἀρχαῖον πῖνον* est *ἀνοίγειν πῖνον*, Theocrito *ἀρχαῖον*, Terentio *relinere dolium*. Longè ineptius inferiùs in *ἡμῶν* v. 51. *ἀείδον ἀρχαῖον πῖνον* vertunt: *optimam implendis doliis, quum sit, optimam aperiendis doliis*. Vers. sequ. *δειλὸν* uterque MS. ut benè restituit Heinſius. Ceterùm de sententia hujus versûs, & cur vinum in medio dolio sit optimum disputat Plutarch. Sympof. III, 7. & Macrobius VII. Saturn. c. 12. quos vide, & ride Alexionem apud Plutarchum, qui irridet hunc versum Hesiodi, quod in medio sit vinum optimum. Atqui hoc ipsum quoque dicit Hesiodus, ideoque tum parcius illo utendum esse, ut diutius optimo fruamur. Vetus est, vini medium, olei summum, mellis imum optimum esse.

v. 370. *Μιδὸς δ' ἀνδρὶ*] Hic cum sequentibus duobus versibus in MSco primo non compareret, & expunctos olim fuisse à nonnullis Proclus testatur, à Plutarcho tamen vindicantur & probantur. Vide Proclum. Sed ipse Plutarchus in Theseo tribuit hunc versum Pittheo, Aristotelemque laudat. Cujuscumque sit sententia, est optima: si cum amico tibi res quædam sit, fac ut primò cum illo paciscaris de mercede, quam sibi deberi putat, ut omnes querelæ præcidantur.

v. 376. *Μυροῦν δὲ πῖναι σάκεα*] MS. I. *ἔν*, cum glossa *σάκεα*. Pulcrè D. Heinſius observavit hos versus esse transpositos, & eleganter illos exponit, quem vide. Sine MSS. auctoritate nihil tamen sustinui mutare.

v. 381. *Ἐν φρεσὶ ἥσιν*] MS. I. *σῆσιν* II. *σῆσιν*. leg. *φρεσὶ σῆσιν*. *θυμὸν ἐν φρεσὶν*, ut apud Plautum: *Mens animi*. & Catullum: *Nec potis est dulces Musarum exponere sætus Mens animi*.

C A P U T XVI.

Distinctio vulgaris librorum Hesiodi deleta. Hesiodus bis emendatus. Veteres nudi faciebant opus. Ἔργα Διαιτῆς καὶ ἡμετέρας. Proclus emendatus. οἱ περὶ Τιμώθου. Χρήματα. Χρησθήεα. Nicolai Damasceni locus vindicatus. Ἄλιαν Interpretes ter reprehensi. Τητῶν, πτῶν. Quærere. Ἐργον. Opus. οὗτος ἥλιος. Sol acutus. Sol acris. Sirius acris. Claudianus emendatus. Χιῶν ὄρεα. Ζεὺς pro cœlo. Lapsus crebri Interpretum indicati.

BΙΒΛΙΟΝ β] Expunxi hanc distinctionem quam & codices manu exarati, & veteres Scriptores cum Interpretibus ignorarunt. In primo Vossiano hinc omnia perpetuâ & continuâ serie sine ullo distinctionis vestigio perscripta sunt: sicuti & in Procli commentario manu exarato, quem mihi utendum dedit Marquardus Gudius noster. In secundo nonnihil quidem spatii inter versum 383. & sequentem intercedit, ut possit capere indicem hunc, qui vulgò præponitur. Sed nec hic nec alii, si qui sunt, libri nobis tanti sunt, ut istam distinctionem χθις καὶ πρῶτον natam ferendam existimemus ingratis totius antiquitatis, quæ nullum hujus operis divisionem in duos libros agnoscit. Clarissimè id liquet etiam ex Servii procemia in Virgilio Georgica. *Hesiodus fuit de Ascre civitate; qui scripsit ad fratrem Persen, librum, quem appellavit ἔργα καὶ ἡμέραι, id est, opera & dies. Hic autem liber continet, quemadmodum agri, & quibus temporibus sint colendi.*

v. 383. Πλῆιδδων Ἀτλαφρίων] Latinis dicuntur Vergiliæ, quarum ortum & occasum in primis observabant Veteres, ita ut æstatis atque hyemis initia, & mesium atque arationum tempus ab illis numerabant. Vide Eratosthenis κατασκευαίς, quos primus ad Aratum edidit

summè Reverendus Præsul Oxoniensis Joannes Fell, mihi, dum fata sinerent, amicissimus cap. 23. De illarum verò ortu & occasu quam variæ fuerint Veterum sententiæ, vide Petavii disputationem in variar. Differtat. Lib. II. Cap. 9. quæ Uranologio adjecit.

v. 389. Ἐργὸν καὶ ταιτάω] MS. I. & II. ταιτάω nisi quod in secundo addatur σιν. Et sic versu abhinc tertio uterque pro ταισιν, ταισι. Est hæc Dorum dialectus. Vide suprâ ad v. 224. In hoc ultimo versu, liber secundus inferit δ: Ναισιν γυμνὸν δὲ ποσειδῶν γυμνὸν δὲ βοῶντιν.

v. 392. Γυμνὸν δ' ἀμᾶν] MS. I. Vossianus, & Codex Palatinus: ἀμᾶν. Sic etiam in carmine, quod dicitur certamen Homeri & Hesiodi. Nec aliter Proclus legit: Ἀμᾶν, συναρπύζειν, ἢ διείζειν. Illud enim ἀμᾶν quod in edito Procli Commentario præcedit τὸ ἀμᾶν à sciolo ex Hesiodi vulgatis editionibus insertum esse puer admodum vidi. Et rectè me vidisse codex postea manu exaratus Marquardi Gudii ostendit: qui illud ἀμᾶν non agnoscit. In quo & paullo ante legitur, γυμνὸν δ' ἀμᾶν] ὅς ἐν πρῶτον. Non ut vulgò ἀμᾶν, quod ab imperitis in Hesiodo primum suppositum qui secundam ab ultima in ἀμᾶν non productè poni sibi persuaserant. Cur verò nudis arandum, ferendum & metendum

tendum esse præcipiat Hesiodus, sicut & eum secutus Virgilius Georg. I. *Nudus ara, sere nudus*, docet Servius: *Nudus ara, id est, adeo sereno cælo, ut vestimentis non egeas. Nam dicit nudum esse debere, quasi aliter non oporteat aut possit: sed sub tanta serenitate dicit hæc agenda, ut & amictus possit contemni.* Quam explicationem Servius debet Proclo, cujus priorem expositionem vide: binas enim hujus loci affert. Sed prior verior est. Veteres tamen nudos plerumque fecisse opus ostendit Plutarchus in vita Catonis Majoris: Πυθόμβροτος ὃ πῶ αὐτοργίαν καὶ δίδωται αὐτῷ παρὰ ἑῶν οἰκετῶν, καὶ θαυμάσας ἐξηγούμενον ὅτι παρὰ μὲν εἰς ἀγορὰν βαδίζει καὶ πωλεῖται τοῖς δημοσίοις, ἐκ νεολῶν δ' εἰς τὸ χωρίον, ἀν μὲν τῇ χειμῶν, ἐξαμίδια λαβὼν, θέρους δ' ἡμιότους ἐργασάμενος μὲν ἑῶν οἰκετῶν, ἰδὼν δ' αὐτὸν ἄρτοι ὅμοι καὶ δέμας, καὶ πίνει τὸν αὐτὸν οἶνον. *Cujus cum labores & rationes vivendi accepisset (Valerius Flaccus) à servis, mirareturque cum narrarent illi mane cum forum adire, & præsto esse ejus opera utentibus: regressum ad villam tempore brumali vestitum exomide, æstate operari cum servis nudum, eadem mensa, eodemque vesci pane, atque idem vinum bibere.* Et Aurelius Victor in Quintio Cincinnato: *Quintius Dictator dictus, ad quem missi legati nudum cum arantem trans Tiberim offenderunt, qui insignibus sumtis Consulem obsidio liberavit.* Et apud Poëtam: *nudi messorum.* Non tamen hæc sic capienda sunt, ac si essent sine omni vestitu. Tunica tantum erant induti, sine toga, si Romani, aut pallio, si essent Græci. Sic & Saul dicitur nudus cecidisse coram Samuele, 1 Sam. XIX, 24. hoc est, in interula seu vestitu interiore per totam noctem extra se raptum fuisse. Sic Petrus dicitur nudus abjecisse se in mare, hoc est, deposita veste superiore. Vide ibi Grotium, & in primis Amplissimi Cuperi Observat. 1. cap. 7. De veste autem interiore in-

telligendum esse Hesiodum ostendit etiam in Scuto v. 296.

— οἱ δ' ἀροτῆρες

Ἡρεκον χθόνα διὰν, ὅσσον ἀδύω δ' χιτῶνας ἐσάλατ'.

— agricolæ autem

Proscindebant terram bonam, ornateque aricas succinxerant.

Ergo non nudi arabant.

v. 397. Θεοὶ διτεκμήρατο] Per Deos Græci hîc intelligunt alii stellas, alii elementa, qui non sunt audiendi. Dii, inquit Hesiodus, labores hominibus imposuerunt.

Εφ' ἃ ἰδεῖς, ὅστις ἐ ποιεῖ βροτῶν.

Nemo enim est mortalium qui non laborat. ut Sophocles ait. Hoc autem à Diis, qui, secundum Epicharmum, ἑῶν πόνον πωλοῦσι ἡμῖν πάντα πάγκατα, labore omnia bona nobis vendunt. Quod hauserunt ex Mose ut infinita alia, apud quem ad Adamum ipse Deus: *Εν ἰδῶν τῇ θεωσίᾳ σου πάντα τὰ ἐν σοὶ.* Εργὰ ἀστεκμήραται, est labores imponere. ἀστεκμήρειν, τεκμῆρειν non solum est σημεῖον, sed & κατασκευάζειν. Etymologici Magni auctor: τεκμῆραι σημαίνει τὸ κατασκευάζειν, καὶ τὸ σημεῖον. Superius v. 228.

— αὐτοῖς

Ἀργαλέον πόλεμον τεκμῆρει] Εὐρύπια Ζεὺς.

— Ipfis

Molestum bellum immittit omnia videns Jupiter.

Rectè Glossæ MS. hoc loco διτεκμήρατο, θεωσιτάξαντο.

v. 402. Χρῆμα μὲν ἐ σφέρεσι] Terent. Adelph. *Numquam rem facies, abi, nescis inescare homines.*

v. 405. Οἶκον μὲν περὶ πάντα γυναῖκα π] Non hic ab Hesiodo intelligi uxorem, ut vulgus cum Interpretibus Latinis accipit, sed ancillam, quæ domum custodiat, versus sequens arguit, qui hanc γυναῖκα κτηνὴν ἐ γαμήτην emptam non nuptam appellat, quod olim monuerunt ad hunc locum veteres magistri. Aristoteles quidem in Oeconomicis & Politicis γυναῖ-

γυναικας sumsit pro uxore, non verò κτηνῶν, ut viri docti affirmant. Nec judicandum est Philosophorum principem Hesiodi mentem non habuisse exploratam: sed potius eum hunc versum suo voluisse accommodare instituto, ut sæpè solent Philosophi. Nam Mureto, homini quotquot à renatis litteris fuerunt, disertissimo, qui auctoritate Aristotelis permotus sequentem versum tamquam supposititium jubet expungi, non est ut suffragemur, si vera sunt quæ Timotheus apud Proclum de Aristotele commemorat, illum nimirum adductum hac Hesiodi sententia post obitum uxoris cum Herpylide ancilla consuevisse & ex illa sustulisse filium. Quamvis & hîc Aristoteles maluerit suo obsequi ingenio & auctoritate Hesiodi suam tueri vivendi rationem, quam Poëtæ monita sequi. Nam Poëta nec de pellice, nec de uxore loquitur, sed de famula pretio comparata. Vide Proclum, apud quem pro οἱ οὐ Τίμων legend. οἱ οὐ Τίμων. de quo Diog. Laërt. in vita Aristot. οἱ οὐ Τίμων verò non sunt Timothei discipuli, sed ipse Timotheus Atheniensis, qui vitas Philosophorum à Laërtio toties laudatas memoriz prodidit. οἱ οὐ τὸν Τίμων, elegantissimo idiotismo est ipse Timotheus. ut apud Polyb. οἱ οὐ Ἀννονα ἢ τὸ Βάρκα est Anno & Barcas. οἱ ἀμφὶ τὸν Κεῖπανα ἢ Σιμμίας apud Ælian. Crito & Simmias. & mille talia.

407. Χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἄρματα ποιήσασθαι] Homeri, & Hesiodi tempestate χεῖματα notabant omnes facultates, omnia quæ in bonis habebant, non nummos aut pecuniam, cujus usus tum adhuc erat Græcis ignotus. Hoc loco autem singulari notione significat οἰκτικὸν σκεῦος, instrumentum domesticum, suppellectilem, utensilia. nimirum οὐκ ἔστι οὐκ. Propter eandem causam ab Alcæo in Paliphaë χεῖματα σκευδεῖα dicuntur. Quamvis Plato Comicus in Hellade illa tantum vasa, quibus utebantur οἱ οὐκ εἶναι.

εἶναι ἢ δοῦναι, dixerit χεῖματα, Tectè tamen etiam omnia τὰ κατ' οἰκίαν χεῖματα appellari χεῖματα docuit Pollux X. cap. 1. Sanè in hac notione legitur apud Nicolaum Damascenum in fragmento historiz universalis, quod Stobæus nobis servavit; Αἰετοὶ οὐκ ἐμ-λύχων ἐδὲν ἀποκτείνουσιν, τὰ δὲ καρέμια τὴν χεῖματα ἐν χεῖμασι ἐκτείνουσιν. *Aristoni nullum animal maculant. Vasa figulina ad quotidianos usus parata in aureis involucribus custodiunt.* Sic rectissime hunc locum vertit vir incomparabilis, quem honoris causa nomino, Henricus Vallesius. Benè se omnia habent. χεῖματα sunt vasa domestica, utensilia, sive sint pretiosa, sive vilia, & nullius rei. Strabo lib. XV. p. 722. Πολλὰ δὲ κατέκλυον ἢ οὐκ σκευάτων καὶ τὴν χεῖματα δαπνῶν χειμαρρῶν νύκτωρ, ἢ τὸ βασιλικὸν τὸ κατὰ σκευὴν ἐκτείνοντο. *Multa autem corpora utensilia noctu ingruens torrens hausit, & magna pars regie suppellectilis ablata.* Eadem autem ratione ut χεῖματα sic & χρήματα omnem notant suppellectilem, κατ' ἐξοχὴν tamen de vasis & sacra templorum suppellectile frequenter accipiuntur. Ælian. Ποικιλ. ἱστορ. lib. 1. cap. 20. Διόνυσος ἐξ' ἀπάντων οὐκ ἐν Συρακούσαις ἡρώων ἐσθλῶν τὰ χρήματα. Ubi Gesnerus vertit: *Dionysius ex omnibus Syracusarum templis & delubris per sacrilegium pecuniam abstulit.* Paullo post: Τὰ οὐκ Ἀπόλλωνος ἢ τὸ Λευκοθέαις ἅπαντα ἐσθλῶν χρήματα. Ubi rursus Interpres: *Universas Apollinis & Leucotheæ pecunias nefaria scelere abripuit.* Pessimè: cum utroque loco significantur vasa sacra diis illis consecrata, quæ abstulit Dionysius, sicut inter illa commemoratur ibi mensa sacra Apollini dedicata. Lapsus quoque est idem vir doctissimus, in Interpretatione hujus vocabuli in lib. VI, cap. 6. Λευκοθέαις ἀποστεύουσιν τὰ ἐν τῇ πατρὶς χρήματα ἅμασιν ἐπὶ σφατίαν. *Aristoteles abliguritis omnibus pecuniis, quæ ex hereditate parentis ad ipsum venerant, in militiam profectus est.* Vertendum erat, consum-

tis omnibus facultatibus. Quamvis non ignorem pecuniam apud Latinos etiam pro toto patrimonio capi, sed Interpretem de nummis solum cogitasse, cum ita verteret, satis constat. Sic & χρηματα quasvis facultates notant apud Marc. X, 23.

v. 408. Ο δ' ἀρνῆται, οὗ ὃ πτῆ] MS. I. Voss. ο δ' ἀρνῆται, οὗ ὃ πτῆ. quod glossæ MS. explicant: στείση τοῦ χωρικοῦ ὄργανον. Videntur sanè veteres dixisse πτῆν & πτῆν. Hesych. πτῆν, στείσην. Apud eundem tamen legitur etiam πτῆν, ἀνεία, ἔρδεια, ἔρρησις. Τητώμην στερωμένη. Τητώμην, στερωμένη. Auctor Etymologici magni: τῆτῆ Ἡρόδοτος, σημαίνει τὸ ζητεῖν, ἐκ τῆ τῶν οὗ σημαίνοντο τὸ ζητῶ γίνεται καὶ ἀναδιπλασιασμὸν τῆτῶν, τῆτῶν, καὶ κατ' ἐκτασιν τῆτῶν, & quæ sequuntur. Platoni III. de leg. φρονῶν τῆτῶν, sunt mente capti. Sophocles Philoctete: πῶς οἶκός οἱ ἔμῳ τῆτῶν. Navigo ad meam patriam meis rebus privatus. Sicut autem τῆτῶ proprie est quæro, deinde careo, destituor, sic & Latinis quæri est abesse, desiderari. Senec. ep. 91. *Lugdunum quod ostendebatur in Gallia quæritur.* Petron. de Eunuchis: *quærit se natura nec invenit*, hoc est, desiderat suum opus, quæ marem condidit, nec tamen invenit marem esse, quem fecerat. Stat. Theb. II. *Jam trepidi se se quærant numerantque.* Cic. ad II. in Verr. cap. 10. *Nego esse quicquam à testibus dictum, quod aut vestrum cuiquam esset obscurum, aut cujusquam oratoris eloquentiam quæreret.* hoc est, ad quod explicandum desideretur vir disertus. Dicere quod quærat eloquentiam est infantem esse, indifertum. Nam quæ quærentur non ad sunt. Hinc & Plauto in *quæstione esse, quæstioni esse*, est abesse, non præsto esse, in Pseud. Cistellaria, & Casina. Hinc & illæ venustæ locutiones *Siciliam in Sicilia*, apud Cic. in *epulis epulas* apud Ovid. *Samnium in Samnio* apud Flor. *pontum in ponto quærere* apud Mani-

lium, de quibus Cl. Gronovius in observationibus.

v. 409. Μυῖδην δ' ἐπεὶ ἔργον] Hoc est, ne cum tempus effluxerit, non possis opus, quod tum faciendum erat, facere. Εργον κατ' ἐξοχὴν hic est opus: labor rusticus, qui impenditur agro colendo, ut & versu sequente & ipso indice libri hujus ac infinitis aliis locis. Florus I, 9. *Medium erat fortè tempus sementis, cum patricium virum innixum aratro suo licetor in ipso opere deprehenderet.* Apud Terent. Cic. *opus facere*, de opere rustico. Hæc trita sunt.

v. 411. MS. uterque ἀτρη.

v. 414. Ημως, δὴ λυγρὸν μὲν οὐδέος ἡλίου] Οὐδέος ἡλίου non est celer ut Græci volunt magistri, sed θυμὸς, fervens, ardens, acer. Pindar. Olympionic. 7.

— ἔχει τὴν μὲν ὁ—

ἔχων ὁ ῥωδῆσιος ἀκτίνων Πατήρ

Πῶρ πνέοντων ἀγρὸς ἵππων.

Habetque ipsam (Rhodum) fervidorum genitivus radiorum pater, ignem spiritantium dux equorum. Aratus de Siro:

— ἡ δὲ οἱ ἀκρη

Ἀστὲρ βέλωνται δεινὸν ῥῆμα, ὅς ἐστι μάλιστα

Οὐδὲα σπειλάει, καὶ μὴν καλέουσ' ἀνδραποὶ

Σείειον.

Vertit Avienus:

Æstuat in mente, multus rubor imbuit ora.

Stridit anbelanti face pestifer aëra motu,

Torret & immodicis terras coquit ignibus astri.

Horum imitatione Horatius solem ferventissimum dixit *acutum*. Lib. I. ep. 10.

Est ubi plus tepeant byemes? ubi gratior aura

Lentat & rabiem canis & momenta leonis,

Cum semel accepit solem furibundus acutum?

Lib. I. Sat. 6. vocat solem *acrem*.

*At ubi me fessum sol acrior ire la-
vatum.*

Admonuit.

Lucret. VI.

*Hunc homines fontem nimis admi-
rantur & acri*

*Sole putant subter terras fervere
raptim.*

Florus II. 6. *Observato loci genio, quod
& sol ibi acerrimus, & plurimus pul-
vis.* Restituenda est hæc vox Claudia-
no. In epigramm. de crysallo, cui aqua
inerat :

*Quem neque constrinxit hyems, nec
Sirius acris.*

sic enim hic versus legendus. Vulgo cir-
cumfertur : *strinxit hyems, nec Sirius
axis*, sine sensu. In nonnullis codicibus
est *ardens*, quos sequitur Nicolaus Hein-
sius, vir suavissimi ingenii & summæ
eruditionis, qui in carminibus novis pan-
gendis, & veteribus castigandis, ac suo
decori restituendis nulli, qui in hoc stu-
diorum genere elaborant, est secundus.
Mibi tamen *ardens* videtur glossa & ex-
plicatio *acris*, quod vitio descripto-
rum transit postea in *axis*, quod non
frustrâ tot codices retinent. Sicut verò
hic *ἄρδς ἡλίου*, sic contrâ apud Pindarum
χρὼν ἔξῃα, nix acuta, ut apud Horatium
frigus acutam, est vehemens, & *acris
hyems*, sæva. Apud Sophoclem Ajace
Flagellifero, v. 258. *ἄρδς ἵβης*, *Auster
vehemens*. Omnia enim quæ penetrant
& vehementer lædunt Latinis dicuntur
acuta, acria, Græcis *ἔξῃα*.

v. 415. *Καίματ' ἰδαλίμω*] Est ἰδρῶτα
κρῖντος, ut melius omnes Græci, quàm
Latini, qui stultè: *caloris humidi*. He-
sych. *ἰδαλίμω καίμα τὸ ἰδρωτοποιῖν*.

v. 415. *Μετ' αὖτ' ὁμβροῦται*] MS. I. *ὁμβροῦται*. Græci Ma-
gistri nescio quid de Jove cœli & plu-
viarum domino hîc nugantur, cùm Ju-
piter hîc sit, ut sexcenties Poëtis, cœ-
lum, ær. Inferius 488.

Τῦμος Ζεὺς οὐκ ἐτίθ' ἥματι, μὴδ' ἀπαύγει.
*Tunc Jupiter pluuit triduo, neque
desinat.*

v. 564.

*Ἐστ' ἂν δ' ἐξήκοντα μὲν ποταμοὶ ἡλίου
Χεῖμας ἐκπαύσῃ Ζεὺς ἥματι.*

*Cum autem sexaginta post conver-
sionem solis*

Hibernos perfecit Jupiter dies.

Theocritus :

*Κ' ὃ Ζεὺς ἄλλα καὶ μὲν πλεῖν αἰδεῖται, ἄλλα
καὶ δ' οὐκ.*

Jupiter alibi est serenus, alibi pluit.

Horat. *Nivesque deducunt Jovem.* Sed
hæc quis ignorat ?

v. 416. *Μετὰ δὲ κίπτεται βροτοῦ χροῖς*] *Perverterunt sensum hujus loci Inter-
pretes, cum vertunt μετακίπτεται, muta-
tur.* Vertendum : *movetur*. Facilius,
inquit, movetur corpus autumnno, quia
vires suas jam recepit, quas nimii so-
lis ardores attriverant, ut pares nunc
possint esse laboribus ferendis, & mate-
riæ cædendæ.

CAPUT XVII.

Σείριος pro sole & quovis sydere. Hesiodi aliquot loca illustrata. Αθλωαίης δμωός. Εργάνη. Θιάσση ἄροτρα. Αὐτήνουν ἄροτρον. Buris. Γύης. Πηκτόν ἄροτρον. Ελυμα. Ισοβοούς. Interpretum crassi aliquot errores. Pollux emendatus & mox Hesiodus. Ελικας βόας. Αρρατος. Ζεὺς Χθόνιος. Pluto & Proserpina Dii agricolarum. Pluto divitiarum dator. Hesiodo rursus medela.

v. 417. Δ Η γὰρ τότε Σείριος ἀστήρ] Sirius hic non est caniculæ syds, sed sol, ut non solum antiqui Interpretes Hesiodi; sed & Suidas interpretatur: Σείρ, σείρεῖς ὁ ἥλιος, οἱ δὲ καὶ σείριος. Noster inferius vers. 587.

Επεὶ κεφαλὴν καὶ γόνατα Σείριος ἄζει.

Quoniam caput & genua sol affigit.

In Theogonia, v. 152.

Ὅστις δὲ σπὶ σελὶ ξινόο σαπίσης

Σείριος ἄζαλειο καλαυτὴ πύδιτο αἶψα.

Ossa autem ipsi pelle circum putrescunt sole sub torrido in nigra putrescunt terra. Archilochus:

Πολλὰς μὲν αὐτῶν Σείριος καταμανεῖ

ἄξυς ἐλάμπων. Multos illorum sol siccabat acutum splendens. Sic hunc locum capiendum esse docet Hesych. Σείριος κυνὸς δίκην. Σοφοκλῆς δὲ ἀστὴρ κύων. ὁ δὲ Ἀρχιλόχῳ δὲ ἥλιος, Ἰκυκος δὲ πάντα τὰ ἄστρα. Idem. Σείριος ὁ ἥλιος, καὶ ὁ γὰρ κυνὸς ἀστήρ. Lycophron in Alexandra de corpore Ajacis in litus ἐκ τοῦ mari ejecto: Εὐκλειθεσμένον νέκυν ἀπὸς Σείριος καταμανεῖ. Cadaver expulsum siccabit solis radius, quod & observavit Vir eximius & singularis eruditionis Hadrianus Junius in animadversionibus. Quin & Virgilium sic interpretantur ὁ κυνὸς.

Jam rapidus torrens sitientes Sirius Indos Ardebat cælo.

Non solem autem, sed etiam omnia sydera dici Σείριος ex Ibyco modo docuit

Hesychius. Inde & Latinorum syds à σείρει esse ingeniosè nuper ostendit χαλεπίστος Tanaquillus Faber ad Dionysium Longinum.

v. 419. Πλέον δὲ τι νυκτὸς ἐπαυρεῖ] MS. I. ἐπαυρεῖ. corruptè. De hujus loci interpretatione ambigitur. Alii enim ἐπαυρεῖν νυκτὸς πλέον exponunt πλέον ἀπλάμψαντα καὶ ἀπλάμψαντα δὲ νυκτὸς, plus nocte frui, diutius quiescere, qui respiciunt illam pervagatam Poëtarum opinionem, solem noctu strigare & quiescere. Hos sequuntur Latini. Alii πλέον ποτίειν καὶ φέρεται ὑποκάτω δὲ γῆς majores capere labores sub terra in opposito mundi latere quod dum peragrat, quod verum esse ex oppositione liquidò apparet: brevi tempore, inquit, super nostra conspicitur terra interdum, noctu verò majorem capit laborem. Vide quæ suprâ notavi ad vers. 240.

v. 422. Μιμηριδῆος ὄκειον ἔργον] MS. I. ὄκειον ἔργον. Vers. seq. MS. II. Ὀλμον μὲν τελεπιδίω κόπτεται. Idem v. 425. Ἰπὸ καὶ σφύραν καὶ τὰ μύρια.

v. 430. Αθλωαίης δμωός] Quæ hæc est vesania Αθλωαίαν habere pro Attica Cere, quod Latini fecerunt Interpretes? Quis umquam fando cognovit Αθλωαίαν dici Cererem? Estne qui ignoret Minervam esse præsidem artium & opificum, in primis verò fabricæ magistræ, indeque dici Εργάνη, Cic. in Arateis:

*Ut nemo cui sancta manu doctissi-
ma Pallas,
Sollertem ipsa dedit fabricæ ratio-
nibus artem,
Tam tornare cate contortos possiet
orbes.*

Ejus simulacrum erat apud Thespenses, cui Plutus assistebat, quo significabatur opibus illam Deam cumulare suos cultores strenuos nimirum opifices. Vide Pausan. in Bœoticis & Aristid. hymnum in Minervam. Julianus Imperator in fragmento orationis, p. 531. edit. Petav. Οράτω ὅσα ἐξήντη τ' Ἐργάνης Ἀθηνᾶς δῶρα. *Vide de quo opificis Minervæ in nos derivata sint munera.* Ἀθηνᾶς δῶρα est τίκτω, faber qui aratra faciebat. Sequentē versū πλάσας σεσορήντας est σεσορήντας ut suprà vers. 1. ἐνέπντε κλέντας, pro κλέντας. In MS. I. Voss. est σεσορήντας. v. 432. Δίδω ἀροτῆρα non est disponere aratra, sed ποιῆν, κατασκευάζειν, ut sexcenties apud Græcos Scriptores tam vinctæ quàm solutæ orationis τίδημι pro ποιῶ usurpatur. Inferius v. 518. προχαλὸν δὲ γέροντα τίδημι. *incurvum vero senem facit.* & v. 556. χρῶτά τε μυδιᾶλλον δέει. *Corpus madidum faciat.* Equidem Latina hac Hesiodi versione nihil est insulsius, & imperitius, in qua vix ullus versus legitur sine gravi hallucinatione. Vide quàm ineptè mox duo illa aratorum genera αὐτόγυον & πικτόν exponant v. 432.

Δοῖα δ' ἰδὼς ἀροτῆρα ποικιλομήνῳ κατ' οἶκον
αὐτόγυον ἢ πικτόν. vertunt:

Bina verò disposito aratra domi laborans

Dentatum & compactum.

Quid est aratrum dentatum? An quod dentale habet? Nonne & πικτόν habet dentale? Hunc errorem faciliè potuissent declinare, si Veterum consulissent expositiones, quæ docent αὐτόγυον ἀροτῆρα esse quod habet burim suoptè ingenio curvam, illamque non clavis affixam temoni & dentali, sed quod totum ex uno ligno conficiebatur. de buri Virgil. I. Georg.

*Continuè in sylvis magna vi flexa
domatur*

*In burim, & curvi formam accipit
ulmus aratri.*

hoc est ulmus feu ulmi rathus inflexus natura sua à rustico continuè seu per aliquot annos semper magis magisque inflectitur, ut sic curvus adolescat in burim, ut naturaliter curvus & aptius sit ad burim. Buris verò sive bura, Græcis γῶν, est propriè infima pars temonis. malè vulgò *dentale* exponitur à viris doctis, cum dentale aptetur buræ; Hesych. Γῶν τὸ κατώτατον μέρος τ' ἰσοθεῖας ἐν τῷ ἀροτῆρι. αὐτόγυον δὲ τὸ μὴ συνίδνται, ἀλλ' ἐξ ἐνὸς ξύλου. Γῶν est *infima pars temonis in aratro.* αὐτόγυον est *non compositum, sed ex uno ligno.* Inde & Proclus ad h. l. λέγει δὲ γῶν ὅτι αἰὶ παρὲς τὸ γῶν ἔστιν. αὐτόγυον ὀνομάζεται ἀροτῆρα πικτόν, quod non ex uno ligno, sed variis est conflatum & compactum. Eratosthenes in Architectonico utrumque describit apud Scholiasten Apollonii Rhodii: Δύο ἀροτῆρων εἶδη εἶδεν τὸ μὲν πικτόν, τὸ δὲ αὐτόγυον. πικτόν μὲν τὸ ἐκ συμβολῆς ἔχειν τὸ ἔλυμα. ἐστὶ δὲ ἔλυμα, ἐν ᾧ ὁ ὕμνις ἐντίθεται. τὸ δὲ ξύλον τὸ παρὰ τοῦ ἔλυματος τῆνον ὄντι τὸς βόας, γῶν καλεῖται. τὸ δὲ παρὰ τῷ γῶν ἰσοθεῖας. τ' δὲ ζυγὸν τὰ ὄντι τὰς αὐγὰς ὅσ' ἂν ὀπίσθινον ὀπίσθινον οἱ μὲν ζεύγλας, οἱ δὲ μίωσαλα λέγουσι. Τοῦτο μὲν τὸ πικτόν. αὐτόγυον δὲ ὄντι ἔστιν τὸ ἔλυμα ἐκ ὅσων ἐκ συμβολῆς. *Sunt duo aratorum genera: quorum alterum non compositum. Compactum quidem habet dentale quod cum aliis committitur. Est autem dentale cui vomer includitur. Lignum verò quod à dentali extenditur ad boves vocatur buris, quod verò à bura temo. Illam vero partem jugi, quæ cervicibus boum imponitur alii vocant ζεύγλας, alii μίωσαλα. Tale quidem est compactum aratrum. Non compositum vero est, cujus dentale non committitur; nimirum clavis & arte cum aliis aratri partibus, sed est unum lignum ex quo dentale, buris, temo. Inde apparet quam egregios Interpretes egerint*
in

in versibus paulld præcedentibus exponendis, qui de Græco Latinum fecerunt Hesiodum:

Εὐτ' ἂν Ἀδωνίης δ' ἄνδρ' ἐν ἑλῳματι πῆξας
Γόμφῳσι πελάσας πρὸς αὐτῷ ἰσθμῷ.

Nempe cum Atticæ Cereris famulus temoni inficiens Clavis adjunctum stiva aptaverit. Quot ferè verba tot errata. De Atticæ Cereris famulo antè dictum Num ἑλῳμα est temo, ἰσθμοῦς stiva? Perverterunt omnia. Stiva est postrema aratri pars, Græcis ἑτέλη ἰσθμοῦς prima illa temonis nimirum pars, quæ inter boves protenditur. ἑλῳμα est dentale. Eratosthenes: ἑλῳμα ἐν ᾧ ὄντις ἐντίθεται. ἑλῳμα ἐστὶν οὗτος ὁ ὄντις ἐντίθεται. Proclus; ὄντις ἐστὶν τὸ σίδηρον αὐτὸ τὸ ἐν τῷ ἀγροῦ ἐν ᾧ τὸ πῶν γλῶττι τὸ δὲ τῷ ἑλῳματι σελήματος ἀνὰ τὸν ἐμβέληται εἰς αὐτὸ τὸ κοῖλον ὄν. ὄντις ἐστὶν ferrum quo in arando terra scinditur. Hoc vero adaptatur ἑλῳματι superius injectum ubi cavum est. ἑλῳμα Latinis dicitur dentale. Servius: *Dentale est lignum in quod vomer includitur.* Varroni dens dicitur, lib. IV. de Lat. lingua: *Rutrum ut ruitum à rucendo: aratrum quod eruit terram. Ejus ferrum vomer, quod vomit eo plus terram. dens quod eo mordetur terra.* Alii tamen in medio aratro ἑλῳμα locant, & sic appellant commissuram, qua γῶνς & ἰσθμοῦς conjungitur. Tzetzes: ἑλῳμα τὸ μέσον τῷ ἀγρῷ, ὅπου ὁ γόμφος βληθεὶς συνελθὼν τὴν γῶνιν καὶ τὸν ἑλῳμον. ἑλῳμα ἐστὶν medium aratri, ubi clavis impactus committit burim & temonem. Proclus paulld antè: ἑλῳμα μέσον τῷ ἀγρῷ ἐν τῷ μέσῳ ὄν, ἐν δὲ συμβάλλεται ὁ γῶνς τῷ ἰσθμῷ. ἑλῳμα τὸ παρὰ τὸ ἑλῳμα ὅ ἐστι καλύπτειν. ἑλῳμα pars aratri in medio, ubi committitur buris cum temone. Dicitur autem ἑλῳμα ab ἑλῳειν, quod est, tegere. Veram hanc observationem non esse Procli, sequens annotatio ostendit quæ accuratè ἀγροῦ κατεσκευαῖν docet, ejusque partes enarrat. Inde tamen hausit Etymologici magni auctor qui iisdem verbis utitur. In hunc

verò errorem hos omnes induxerunt malè intellecti Hesiodi versus, quod modò produximus: Εὐτ' ἂν Ἀδωνίης δ' ἄνδρ' ἐν ἑλῳματι πῆξας &c. Hos isti Grammatici ita ceperunt quasi ἐν ἑλῳματι impingeretur & ἰσθμοῦς & γῶνς, quæ partes per ἑλῳμα conjungerentur. Sed falsi sunt. Hesiodus dicit: burim inventam impinge dentali, illique buri adapta clavis temonem. Pollux lib. I, cap. 13. ὅ ἐστιν ἐν ἑλῳματι ἑλῳμα. τὸ δὲ ἀγρῷ σιδήρεον ὄντις. ἵς τὸ ἀγρῷ νόμῳ. ὁ δὲ ὅ ἐστιν ἑλῳμα ἐκ τῶν δὲ τὸ δὲ ὅ ἐστιν ἀγρῷ τείνεται, τὸ ἑλῳμα γόμφῳσι, γῶνς. τὸ δὲ γῶνις ἰσθμοῦς. Cui temo adaptatur ἑλῳμα, dentale. terram vero arans ferrum ὄντις, vomer. cuius suprema pars νόμῳ. Temο vero aptatur ex his partibus. Pars ejus curva, cui subnectitur dentale clavis adfixum, γῶνς, hoc est buris vocatur. quod vero post burim, ἰσθμοῦς, hoc est temo. Sic autem legendus hic locus. Vulgò legitur: ὅ ἐστιν ἐν ἑλῳματι ἑλῳμα. quod falsum. vide & Favorinum & præcipuè Proclum ad hunc locum. Sed de hac aratorum antiquorum forma & confectio alibi pluribus egimus.

v. 436. Ἀγρῷ ἑλῳμα, ἀγροῖο γῶνι] MS. uterque: ἀγρῷ γῶνι.

v. 450. Χείματος ὥρη δειπνεῖ ὀμβρῶν] Emenda ex Palatino & Vossiano codice I. aliisque ὀμβρῶν, imbriferi, pluvialis.

v. 452. ἑλῳμα βίαι] Hesych. ἑλῳμα, ἑλῳμα καὶ βίαι, ὅπου τὰ κέρατα ἔχοντες. Qui cornua habent introrsum reflexa. Quæ vera notio est hujus vocis. Latinis dicuntur camuri. Philargyus ad Virgil. III. Georg. v. 55.

Et camuris birtæ sub cornibus aures.

Camuri bonum sunt qui conversa introrsum cornua habent: quibus contrarii patuli, qui cornua diversa habent: laevi quorum cornua terram spectant. His contrarii licini, qui sursum versum cornua habent. Eadem Servius habet nisi quod malè laevi apud hunc omisum.

Patuli enim sunt qui cornua diversa habent, hoc est, extrorsum flexa, qui opponuntur camuris, lævi verò licinis. Festus: *Camara & camuri boves à curvatione, & Græco κμπή*. Boves nimirum camuri à curvatione cornuum camurà sic dicuntur.

v. 454. Απαρνήσασθαι] MS. I. ἀπαρνήσασθαι. MS. II. ἀπαρνήσας, quasi ab ἀπαρνήσας. Sed ἀπαρνήσας videtur quoque Proclus agnoscere: Τὸ γὰρ αἰτῆσαι ὑπερέχειν. ἀλλὰ τὸ ἀπαρνήσας καὶ μὴ δύναι ὑπερέχειν. Sed vulgata præstat.

v. 458. Εὐτ' ἂν ᾖ φέρης ἄροτος] MS. uterque, & Proclus: εὐτ' ἂν δὴ, quos sequor. Ἀροτος hinc est tempus arandi, non ipsa aratio, ut messis, sæpè messis tempus: πλάσσει ἀροσὶ, tempus quo maxima est in foro hominum frequentia: prima fax, tempus quo vesperi faces accenduntur, & mille talia. Versu sequente MS. uterque δὴ τὸ ἐφορμηθῆναι.

v. 462. Εἴσειε πολέιν] Uterque codex: πώλειν. Glossæ prioris, πώλει, ἀνάγειν. Nonnulli legerunt ἔεισε πολέιν, quæ pro varia lectione prioris libri margini erant adscripta. Nihil muta. Vide suprà ad vers. V. Hesiodum Ennius imitatur, qui eadem ratione dixit *polire* agros pro vertere. Hoc enim est à πώλειν. inde & *interpolare*.

v. 465. Εὐχέσθαι Διὶ χθονίῳ] Interpp. Latini: *Supplica Jovi terrestri*. Quisnam ille terrestris Jupiter? Quæ Tzetzes de sua εἰμαρδία inculcat hinc & aliis pluribus in locis, nugæ sunt. χθονίος Ζεὺς est Jupiter inferus. χθονία Græcis dicuntur quæ sub terra sunt, κατὰ χθονία. χθονιοὶ δὲοὶ sunt Dii inferi. Hinc sæpè in Græcis inscriptionibus ΧΘΟΝΙΟΙΣ ΘΕΟΙΣ, quod in Latinis est *Diis manibus*. In aliis verò θιοῖς κατὰ χθονίους. Sic commemoratur in monumentis antiquis χθονίος Ἑρμῆς, *Mercurius infernus*, qui animas corpore solutas ducit ad inferos. Sicut apud Homerum κατὰ χθονίον ζεύς est qui nostro χθονίος. Æschylo in *iat.* v. 164.

dicitur Ζεὺς κακμυκόντων. *Jupiter mortuorum*. Hesych. χθονίος Ζεὺς ὁ ἄδης. Ab aliis Græcis Poëtis dicitur & χθονίος βασιλῆς. In Theog. 767. θιὸς χθονίος. Et Proserpina dicitur χθονία, scilicet βασίλισσα, Regina infera. Euripidi Furæ sunt χθονίαὶ θεαί. Nec hoc ignoravit Proclus, sed cur Pluto ab agricolis sit invocandus nescivit. Id verò inde est quod Plutonis ditioni & potestati subjecerint terram & omnia quæ sub terra sunt, illumque crederent esse datorem illarum divitiarum quæ ex terra proveniunt. Onomacritus hymno in Plutonium, qui sub Orphei nomine circumfertur:

Πλουτοδότην γαῖαν βροτῶν καρποῖς ἐνιαυτῶν.
Divitias largiens humano generi fructibus annuis.

Cic. II. de Natura Deorum: *Terrena autem vis omnis atque natura Diti patri dedicata est: qui dives ut apud Græcos Πλούτων, quod recidant omnia in terras, & oriantur è terris*. Plutus in Timone Luciani ad Mercurium: Οὐδὲ ὁ Ζεὺς ἀλλ' ὁ Πλούτων ἀποστέλλει με παρ' αὐτῶν, ἅτε πλουτοδότης καὶ μεγαλίδωρος ἢ αὐτὸς οἶν. Διολογῶν ἢ τῆ ὀδύμην. *Non Jupiter, sed Pluto me mittit ad eos, qui & ipse divitiarum dator est, & magnorum largitor, quod suo etiam nomine declarat*. Nimirum sicut Πλούτων apud Græcos à Πλούτος, sic propter eandem rationem Latinis Dis dicitur, quod divitiarum dator sit. Refert huc quoque Arnobius raptum Proserpinæ ex veteribus Mythologis: *Ille qui raptam Dite à patre Proserpinam dicit, non, ut reris, in turpissimos appetitus viraginem dicit raptam; sed quia glebis oculimus semina, isse sub terram Deam, & cum orco significat fœdera genitalis conciliare fœtura*. Vide Porphyrium apud Eusebium de Præparat. Evangelica lib. III. cap. 3. Hinc & Proserpina numinibus agricolarum accensebatur. Augustinus IV. de Civit. Dei, cap. 8. *Præfecerunt Proserpinam frumentis germinantiæ*. Arnob. III. ad-

adversus gentes: *Et quod sata in lucem proserpant cognominatam esse Proserpinam.*

v. 466. *ἵεν ἀκτῶν*] Delenda hīc distinctio. Nam *ἵεν* *ἀκτῶν* pertinet ad versum sequentem, *ἀρχόμενος τὰ πρῶτα ἀέριον*. Incipiens arationem supplica Plutoni, ut opus fortunet. *Ἀέριον*, rectè MS. secundus. In primo ut & editionibus *ἀέριον*. perperam. Supra v. 384.

*Πληιάδων Ἀτλαγέων ἐπιπλομένων
Ἀρχεὶ ἀμνὲν ἀέριον ἢ δυοσμήων.*

Pleiadibus Atlante natis exorientibus

Incipe metere, arare vero occidentibus.

Ἐκτελεία βεῖδειν verò in initio hujus versus est: *Ut matura grandescant. Lustricum*

carmen apud Catonem: *Mars pater te precor, quæsoque uti tu fruges, frumenta, virgulta, vineta grandire beneque evenire sis.* Accius Meleagro: *Fruges prohibet pergrandescere.* Hinc *grandia frumenta* apud Virgil. IV. *Æn.* v. 405.

— *pars grandia trudent*

Obnixæ frumenta humeris.

& apud alium Poëtam *grandia farra.* Contra *vegrandia farra* apud Ovid. III. *Falstor.*

— *vegrandia farra coloni*

Quæ male creverunt, vescaque parva vocant.

v. 468. *Ὀρπια βοῶν ἐπὶ νῶτα ἵκειαι*] Legendum puto: *ἵκειαι*. *Temonem tergis boum immittas, serias temone terga.*

C A P U T XVIII.

Hesiodus ter emendatur, semel Proclus. *Μίσαιον, μέσασον*. Pollux emaculatus. *Εὐθημοσύνη, κακοθημοσύνη*. *Βιότῃ αἰρεῦμνος*. *Εὐοχτίων*. *Ἡλίῃ τροπαὶ* bruma. Hesiodi locus non intellectus adhuc exponitur. *Ἡμερον ἀμῶν*. *Κάθεσθαι*. Sedere. Desidere. *οὐχ ἔδος*. *Χαλκήϊος ὄψεως*. *Λίχα*. Stationes. Atheniensium Garrulitas & nimium novarum rerum studium. *Λεσχῶν* multitudo Athenis. *πρὸς λέγειν κακά*. *Δεικνύειν*. Ostendere. *Μέμυκε γαῖα*. Orpheus emendatus. *Καλιαί*.

v. 469. *Ἐνδρὺν ἐλκόντων μισάων*] Lege ex utroque MS. *μισάων*. Jam olim de lectione hujus loci incertos animi fuisse viros eruditos, qui in hoc Scriptore non negligenter sunt versati, Proclus ostendit, qui utramque lectionem affert & exponit. Vulgatam ut tueatur ibi vide. De hoc nostra sic disputat: *Ἐλκόντων μισάων*] (sic lege ex MS. Gudii, vulgò malè *μισάων*) τὰ μισάατα μισάων, λέγονται δὲ αἱ τῶ ζυγῷ γλυφαί. Καὶ ὁ Καλλίμαχος μισάατα βῆς ἱπποδύς. *Ἐλκόντων* *ἔξ* βοῶν τὸ ἐνδρὺν *ἔξ* μισάων, ἢ ζυγὸν ἐν ᾧ

αἱ γλυφαί, ἔνθα οἱ αὐχένες *ἔξ* βοῶν δένονται. Sed melior hoc loco Tzetzes: *Εὐχὴ τῇ χθονίῳ εἰμαρμένῃ ὅταν ἀρχὴ ἀεστεῖν, ἢ οἱ λαοὶ τοῦ ζυγῆ ἔλκωσι ἢ ζυμὸν δουλοῦν *ἔξ* βοῶν πινυμένων*. *Precare terrestrem Providentiam cum inceptis arare, ὅς* lora jugi traxerint temonem, bobus scilicet moventibus. Est enim *μισάων* & *μέσασον* lorum quo boves alligantur temoni. Pollux I, 13: *Ὁ πᾶσις ἵμας ὁ τῷ ζυγῷ παρακαταπλεόμενος ἐχέσσιον, ἢ μέσασα, καὶ μισάων* (sic lege ex MS.) *καλεῖται*. *καταλαμβάνουσιν αὐτὸν ὅταν περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ ζυγὸν τρέπηται* καὶ

καρὶδα ξυλὶον ἐμβαλόντες ἢ καλεῖται ἔμβρον ἢ ἔνδρον. *Lorum latum jugo adnectum vocatur ἔχθρον, & μέσθρον, & μέσθρον, quo utuntur cum in jugi foramen immittunt paxillum ligneum, quem ἔμβρον aut ἔνδρον vocant.* Valdè appositè ad hunc locum. Sanè ἔνδρον Proclus quoque δρῦνον πικρὰν ποτὶν quernum paxillum exponit, qui infigitur foramini jugorum ne lora, quæ temonem trahunt & boves illi alligant, excident. Plerisque tamen est ipse ἔσθρον, seu ξυλός. Sed, puto, συνκαθάρων, ut postea temo pro ipso aratro.

v. 472. *Εὐδημοσύνη γὰρ ἀρίστη*] Uterque codex *ἰσχυροσύνη*, sicut & sequente versu *κακαδομοσύνη*, qui tamen non sunt sequendi. Nec Latini Interpretes, qui imperitissimè vertunt *industria*, & *ignavia*. Diu est quodd non solum Proclus, sed viri etiam nostræ ætatis doctissimi clamarint, *ἰσχυροσύνη* esse concinnam rerum dispositionem, cum omnia rectè & ordine geruntur & collocantur; *κακαδομοσύνη* verò ordinem confusum, cum res malè digeruntur, nihil via & ratione agitur, nihil loco fit. *ἰσχυροσύνη*, qui omnia benè & ordine disponunt. Æschylus Choëphoris:

Δομοὶ γυναικας δομῶντων ἰσχυροσύνης.

Ancille domum ordinantes.

Scholias tes antiquus: *Τὴν δὲν ἀσπένδης τὴν πρὸς τὴν χεῖρα τὴν οἶκον.* Vide viri sine dubitatione doctissimi P. Leopardi Emendat. lib. V. cap. 2. In eodem versu in MS. I. legitur *σπένδης κατακρίπων.*

v. 476. *Βύθιο ἐρύμβρον*] Si Moschopuli interpretatio accipienda legendum *ἐρύμβρον*. Tradit enim Hesiodo positum esse pro *ἐρύμβρον*. Idque esse abundantem, ab *ἐρύ* quod significet copiam divitiarum, per translationem à stomacho petitam, qui non ructet nisi cibo sit repletus. Sed hæc perquam dura est translatio & inconcinna. MS. Vossianus legit *βύθιο αἰρύμβρον, victu fruentem.* Quæ quin vera Hesiodi lectio sit nullus dubi-

to. Est constructio Attica, ut *ἐρύ* τοῦ ἀρτύ, qua lectionem vulgatam etiam tucetur Moschopulus. Videtur confirmare Proclus, qui ἐκ πόνων ἔχει καρπὸς, sicut & Tzetzes, qui μεταλαβάνοντα τὸ βύθιο ἐξ αἰῶνος exponit, quamvis apud hos etiam legatur *ἐρύμβρον*.

v. 477. *Εὐχῶν*] Repone ex Proclo, Moschopulo, Eustathio, & antiquioribus nonnullis editionibus, *ὑποχῶν*, benè instructus cibis. Vidit & D. Heinsius & Isaacus Casaubonus ad Athenæum.

v. 479. *Εἰ δὲ καὶ ἡλίοιο σπονδῆς ἀρίστη*] Per *ἡλίοιο σπονδῆς* hîc intelligi *χειμαστὶς* liquidò constat. Vertendum ego: *si brumis araveris.* Cic. II. de Nat. Deorum c. 7. *Solis accessus discessusque solstitiis brumisque cognosci.* Veteres solstitium æstivum κατ' ἐξοχὴν solstitium dicunt: quod verò vulgò hibernum solstitium appellatur, melioris ætatis Scriptores appellant *brumam*.

v. 480. *Ἡδὺν ἀμῶν*] *Ἡδὺν ἀμῶν* non est, quod omnes Græci Latinique volunt, sedere in metendo propter culmorum raritatem & brevitatem. Non vidi Interpretem, qui hunc locum intellexerit. *Ἡδὺν ἀμῶν* est tempore messis, cum alii occupantur & exercentur in demetendis & congerendis frugibus, otiosum esse, nihil habere quod agas, quia ager nullos tulit fructus ob serotinam arationem. Græcis enim & Latinis *sedere* est otiosum esse. Demost. Philipp. II. *πολλὸν γὰρ πλοῦτος ἀπορμαῖς αἰς τὸ τὸν θεῶν ἔσθην εὐνοίας ἔχειν ὑμῖν ἐνέσσαι ἢ ἐκείνῳ· ἀλλ' οἶμαι κατὰ μέτρον ἔσθην ποιῆντες.* *Plures occasiones rei bene gerendæ se nobis offerunt quàm Philippo, quæ sunt significationes benevolentiae Deorum erga nos. sed sedemus, ut video, nihil molientes.* Non longè post: *Τὴν δὲ ἄλλαν σπονδῆν πολλὰς πάντας, καὶ κατ' ἑκάστην ἐν μέρῳ. τὰ δὲ ὑμῶν αὐτῶν ἀπολαυκότες κἀνδρα.* *Alios plerumque universos ac singulos conservastis, nunc amissis vestris sedetis.* Bacchylides: *ἰδὲ ἔσθαι ἔργον ἰδὲ ἀμύβας.* *Non est*
S f *seden-*

sedendi tempus & cunctandi. pro quo
Homerus ἰχ' ἰδὲ, *non est sedendi tem-
pus.* Iliad. α.

— Ἡδὲν δ

Θέον) θεὶ ἄνδρ' ἐλίκωπες Ἀχαιοί
Ἀχαιῶσι χ' οἷα καὶ δῖος Ἄρης
Ἰχ' ἐσσυμένους πολέμῳ βασιλῆες Ἀχαιῶν.

*Mane autem committent pugnam circa
urbem nigris oculis Græci. Hi enim
indignantur sedentes, neque possunt con-
tinere cupidos pugnandi Græcorum re-
ges.* Cic. pro Rosc. *Cum jam proscrip-
tionis mentio nulla fieret, cum etiam
ii qui antea proscripti erant, sederent,
nomen refertur in tabulas S. Roscii.* Id.
in Pison. *An potest ulla esse excusatio
non dicam male sentienti, sed sedenti,
dormienti in maximo reipublicæ metu
consuli?* In Verr. *Quid sedes Verres?
quid spectas?* Lib. XVI. epist. ad Fam.
3. *Iis enim ventis isthinc navigatur,
qui si essent, nos Corcyræ non sedere-
mus.* Sic & desiderare, & residere: hunc
deses, reses, desidia. Terent. *Frustrà
ubi totum desedi diem.* Sueton. Jul. *A
quo ad arcessendam classem in Bythy-
niam missus, desedit apud Nicome-*

v. 485. Εἰ δὲ καὶ ὁ δ' ἀέρος] MS. I.
ἀέρος.

v. 490. Οὕτω καὶ ὁ φάρως πρὸς τὴν ἰσο-
ραεῖζοι] MS. I. πρὸς τὴν ἰσοραεῖζοι. MS.
II. ἰσοραεῖζοι. Scribendum, ἰσοραεῖζοι quod
& Guierus monuit.

v. 493. Πὰρ δ' ἰδὲ χαλκίον δῶκον] Inter-
pretes: *Præteri autem æneam sedem.*
sed vertendum: *officinam ærariam*, seu
ferrariam quæ omnibus patebant, in
quibus solebant pauperes confabulari,
quin & dormire. Homerus Odyss. σ.
vocat χαλκίον δῶκον, ubi Melanthe ad
Ulysses, quem pro mendico habebat:

Οὐδ' ἰδὲ καὶ εὐδὲν χαλκίον ἐς δῶκον ἔλθων
Ἥε περ ἐς λέγων.

*Non vis cubitum ire in fabri ferrarii
officinam, aut aliquam tabernam.* Vide
ibi Eustath. ὦκον enim hîc idem est

quod δῶκον, officina, taberna, locus ubi
commoramur. Noster alibi:

Θέλον ὃ σκεπὲς δῶκον καὶ ἐπ' αὐτῷ κοῖτον.

*Fuge opacas domos & matutinum so-
mnum.* Hinc δῶκον est commorari in
aliquo loco. Hesych. δῶκαί, καὶ δῶκαί, ἰμ-
ναί. Λέγας sunt porticus, basilicæ, taber-
næ, aliaque loca publica in quibus otio-
si confabulandi causâ conveniebant. La-
tini vocant stationes. Plin. II, ep. 9.
*Prenso amicos, supplico, ambio domos,
stationesque circumco.* Sueton. Neron.
37. *Salvidieno Orfito obiectum est quod
tabernas tres de domo sua circa forum
civitatis ad stationem locasset.* Poste-
rioribus temporibus scholas dixerunt, ut
multis docet Vir summus, Thomas Rei-
nesius ep. 36. ad Rupertum. Tales λέγας
& stationes Athenis trecentas & sexa-
ginta fuisse Proclus ad hunc locum re-
stat. Quod nemo mirabitur qui me-
minerit Atticos fuisse valdè garrulos,
novaque audiendi præcipuè de aliorum
vita & rebus percupidos. Dicæarchus
ἐν βίῳ ἰωνῶν. Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι περὶ τῶν ἁ-
λῶν, ὑπελπίον, σπουδαῖον, ὁδῶν, ἰσχυρῶν
& ἐνικῶν βίῳ. *Athenienses sunt valde de-
diti inanibus confabulationibus, occulti,
sycophantæ, exploratores vitæ aliorum.*
quod confirmant egregiè verba Lucæ in
Actibus Apostolorum. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες
καὶ οἱ ἐπιδημιῶντες ἐντοίχοι εἰς ἑὸν ἴδιον ἰσχυρῶν
& λέγοντι τὴν καὶ ἀλῶν καὶ ὁδῶν. *Athenienses
autem omnes & inquieti peregrini nul-
li alii rei vacabant, nisi aut dicendis aut
audiendis rebus novis.* Probo verò hîc
lectionem, quam ex antiquo codice pri-
mus prodidit G. Canterus, ἐπὶ λέγων.
Eam agnoscit quoque codex Vossianus
primus cum interpretatione διερμηνεύων.

v. 499. Κατὰ περιστάσειν δῶκον] Latini
Interpretes in recentioribus editionibus:
animum suum increpat. perabsurdè.
quantò rectius antiquiores: *mala versat
in animo.* Περιλάγειν κατὰ est κατὰ ἐννοεῖν
ἐν ἑαυτῷ ψυχῇ, ut rectè Græci magistri.
nimi-

nimirum cogitare de furtis, latrociniiis, sacrilegiis aliisque malis vitam tuendi artibus, ad quas compellit paupertas, quæ crimina suadet ingeniis, ut Claudianus ait. Sicut autem λέγω, λέγω, λέγωμαι, φράζω, φημι, sic & θεωλέω, non solum de oratione, sed & ratione & cogitatione dicuntur.

v. 502. Δείκναι ὅ δ' ὁμοίως] Præclare D. Heinſius docuit δείκναι hîc esse dicere. Sic & Latinis ostendere. Cic. V. ad Fam. 12. Cum mihi sæpe ostenderis te accuratissime nostrorum temporum consilia & eventus litteris mandaturum. hoc est, dixeris, declaraveris. lib. IV. ep. 1. Eadem omnia quæ à te de pace & Hispaniis dicta sunt ostendi me esse dicturum. Lib. I. ep. 9. In eo ipso quod te ostendis esse facturum, h. e. dicis, scribis. Sallust. Jugurth. 30. Multa superba & crudelia facinora nobilitatis ostendere. commemorare. C. Nepos Epaminond. Micystus Epaminondam convenit, & causam adventus Diomedontis ostendit. pro δεικναι MS. I. δεικναι.

v. 508. Μύμνη δὲ γαῖαν] Hunc locum optimè exposuit vetus Scholiastes Nicandri ad Theriacōn v. 626. qui contendit μύμνη hîc esse clauditur, constringitur gelu terra, ἐπιθῆ πάντα ἐν χειμῶνι σω-
καυμένα εἰσι καὶ ὑποκαυμένα. quodd omnia hyemis tempore clausa & constricta frigore rigeant. Vide Proclum quoque ad hunc locum. Orpheus in descriptione hyemis, quam Hesiodum hîc aiunt esse imitatum :

Παλλὰν ἑραρόδιν καὶ ἐπαρτίαν ἐκ νεφέλων
Τῆμος ἐπὶ πρυμνῶν προγῶν καὶ δινδρῶν ἄλλοις
Οὐρεῖσι τῆς σποπῆς τῆς καὶ ἀνδράποισι βελ-
δύμοις

Πηχλίδες, καὶ ἴσσηται ἀμειδίης. αἱ δὲ γὰρ
ὄντως

Τρύχων καὶ δῆρας ἐν ἔρσην, ἐξὶ τῆς ἀνδρῶν
Προβλήσκων μαζάρων δυνάται καὶ γαῖα δι-
μαδίς

Ἐνχαὶ λευγαλέης πᾶσιν δὲ καὶ γαῖα με-
μνη.

Multa de cælo & crebra & nubibus tunc incidit fagus & aliis arboribus montibusque & rupibus & hominibus mæstis glacies, & erunt adspectu tristes. Illa enim affligit & animalia in montibus neque mortales prodire ex ædibus possunt, quia membra arantur frigore acri, geluque membra constringuntur. In tertio versu scripsimus ἀμειδίης. sicut apud Poëtam ἀμειδίητι νύκτες, tristes noctes. Latinis, tristis hyems. vulgo legitur sine sensu : ἀμειδίης. Sed hoc vitium D. Heinſium quoque deprehendisse postea cognovi.

v. 503. Ποιῶν καλῶν] Est extruite ædes, tuguria. καλῶν enim & καλοὶ sunt ædiculæ, calæ. sic & suprâ v. 305.

Ὡς καὶ τοὶ ὁρατοὶ βίβου πλῆθος καλῶν.
Ut tibi æstate collecto victu impleantur tuguria. Quamvis propriè ibi dici de horreis Veteres notent. Hesych. Καλοὶ τὰ εὐτελέα οἰκήματα. Idem : οἱ μικροὶ οἶκοι κα-
λῶν καὶ καλῶν. Vulgò nidos componite vertunt. Novi apud Latinos interdum etiam nidos dici tenuiores ædes, & quosvis secessus, sed in versione præstat propriis uti vocabulis.

v. 510. Πληγῇ] MS. I. πλῆγῃ, II. Co-
dex : πτῆγῃ. quod non improbem. Hinc πτῆγῃ apud Homerum, teste Eustathio, est σπασμένη. Et πλῆγῃ. Hesych. πλῆγῃ, ἐκτείνε.

v. 513. Ἀλλὰ τὴν καὶ οὐκ ἔχουσαν ἰὼν ἀλγῶν]
Non intellexerunt hujus loci sensum Interpretes, cum vertunt : quas nibilominus frigidus existens perflat. Verte : sed & has frigidus valde perflat. Tῶν hîc ut sæpe apud Poëtas pro τῶν. Quod & Moschopulus monuit & auctor glossarum ineditarum codicis Vossiani. Δα-
στέρα & τριπτεῖα vulgò interpretantur hirsuta. Sed Latinis non dicuntur hirsuta quæ villosas habent cutes, sed quæ seto-
sas, ut porcorum, aprorum, echinorum. Cic. de Nat. Deorum : Quarum animan-
tium aliæ coriis tectæ sunt, aliæ villis vestitæ, aliæ spinis hirsutæ.

CAPUT XIX.

Επηταῖον. Ἀνόςτος. Κυάνιος niger. Πανέλλιος. Μυλιᾶν, Μαλκιᾶν. Cratis correctio in Hesiodo probata. Proclus correctus. Crates Mallores. Νιψ. Hesiodus leviter emendatus. κλαῖνα, læna. Πῖλοι. Ἀρνακίδες. Pollux emendatur. Πέλωτρα. Πίδα. Αναξυρίδες. Σκελίας. Rursus Polluci duo loca restituta. Διφτέρα.

v. 517. ΟΤΙ ἐπιταῖαι τείχες αὐτῶν] Επιταῖαι τείχες Latinis Interpretibus sunt annui villi. Sed Græci erant audiendi qui bene explicant δασαί, ἢ ἀφελήπια, σπινθίς, villi densi, spissi, quibus opponuntur rari. Επηταῖος sæpè est affluens, copiosus. Hesych. Επηταῖον, σπινθίς, ἀφελήπιον, παρταταμῖον. Ἀφ' πάντῃ τ' χέρνυ, δαψιλές. Homer. Οδυσ. δ.

Ἀλλ' αἰεὶ παρέχουσιν ἐπιταῖον γάλα δῖος.
Sed semper præbent copiosum lac mulgendum.

Οδυσ. δ.

— λίω γὰρ ἀεικέλιος ἰδαμάδιω
Κύμασιν ἐν πολλοῖς, ἐπεὶ ἢ κορυφῇ καὶ ῥῖα
Ἦεν ἐπιταῖος.

Miserrime vexatus in fluctibus immensis, quoniam commectatus abundans non erat in navibus. Vide ad utrumque locum Eustathium.

v. 520. Ἐν ποδί φίλῃ παρὰ μντίει μίμνῃ] MS. primus: ἔν ποδὶ μίμνῃ ἔδῃ μντίει καδνῇ.

v. 523. Νυχὴν καταλέγεται ἔνδοθεν οἴκῳ] MS. I. Νυχὴν καταλέγεται ἔνδοθεν οἴκῳ, quod non improbem. Νυχὴ MS. glossæ ejusdem libri exponunt ἔνδοτος. Nimirum νυχὴ est quæ ἐν νυχθ' ὄρμῃ, ut Homerus loquitur, in interiore ædium parte versatur, quæ Græcis dicitur θαλάμος παρδινῶν & Gynæconitis. Hinc ἐκ θαλάμου παρδινῶ Theocrito est virgo, quæ in thalamo versatur, innupta puella. Stat. I. Theb.

Nec mora præceptis cum protinus utraque virgo

Arcano egressæ thalamo.

quod nemo accedit nisi propinqua cognatione conjunctus, ut C. Nepos ait. Sic & Proclus legisse videtur, qui exponit εἶσω μυχῶν τ' οἴκῳ παρδινουμένην.

v. 524. ΟΤ' ἀνέστη ὃν πόδα τέμνει] Antigonus Carystius in Ἑδαδίων συναγωγῇ, cap. 25. legit τέμνει. Ο ὃ πολύπτε, inquit, ἐν τῇ χειρὶ τὰς πικτάναι αὐτῷ κατεδίει τὸτ' ὅδῃ

Ἡμαρ χειμεῖον ὅτ' ἀνέστη ὃν πόδα τέμνει.
Polypus hyeme suos comedit cirros. Hoc significat: Tempore hiberno quando exoffis Polypus suum pedem arrodit. Quod Hesiodus πόδα πολυπόδης, hoc Antigonus πικτάναι nominat, Philes verò & Ælianus πολύπτε. Inde proverbium cujus Hesychius meminit: Πολύποδης δὴ καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν καταφαγόν. Observatu verò dignum est quod notavit Moschopulus ἀνέστηον esse Lacedæmoniorum vocem, sicque eos appellasse πολύποδα.

v. 527. Κυανέον ἀνδρῶν] Κυάνιος quidem proprie est cæruleus, ἑρανοειδὲς χρώμα. Κυανῶ enim est color cæruleus: sed sæpè etiam ponitur pro nigro. Hesych. Κυανίον μέλαν. Κυανὴν μέλαινα, φαῖδ. Dionysius Characenus v. 586.

Μέσθ' ὅτ' κυανίος νοτίων ὄδῳ αὐτὸς ἰδούῃ.
Donec ad nigros (Æthiopes) australem viam rursus confeceris. De India v. 1112.

Τῷ

Τῷ γαίης νάτου ᾧ ὑπὸ χεῖρα κωλύουσιν
Θιωσίον λιπώντες.

*Quare terræ habitatores quidem corpore
sunt nigro mire pingues.*

v. 528. Πασιπύλλων] Non vertendum
universis Græcis, ut vulgò; sed simpli-
citer Græcis. Πασιπύλλων enim tempore
Hesiodi, Homeri, Archilochi appella-
bantur Græci ad differentiam Ελλήων
propriè sic dictorum. Hellenes autem
tum temporis dicebantur Phthiotidis in-
colæ, quod nomen acceperunt ab Hel-
lene Deucalionis filio, qui illius partis
Thessalia Rex fuit. Ante hunc nomina-
bantur Γραικοί, quod Latini retinuerunt.
Hinc Homerus Achillis populares & sub-
jectos vocat Myrmidones & Hellenes.
Achilles autem imperabat Phthiotidi.
Hi itaque cum propriè dicerentur Ελ-
λήων, reliqui Græciæ populi dicti sunt
Πασιπύλλων. Vide Thucydidis procemium,
Strabonem lib. VIII. Apollodor. lib. I.
Biblioth.

v. 530. Λιχρὸν μολύβωντες] Suidas: μολύ-
βωντες, θρυπώντες. Proclus: ὁσπταμύβοι ἢ
συγκυφόντες ὑπὸ τῷ κρύει. Ut apud Phæ-
drum: *Musca contracta frigore.* Alii
tamen omnes μολύβη putant esse κινὴν καὶ
συγκρίειν ἰδόντας ὑπὸ τῆς ψυχρότητος, quod
Matthæo est βρυγμὴς ἰδόντων. Tertulliano
frendor dentium. Sed frigus ferarum
æquè ut hominum dentes collidere quis
vidit, quis tradit? Mallem itaque cum
Crate legere μαλκιδόντες. Μαλκιδόν, μαλ-
κιδόν, μαλκιδόν est frigore rigere, ἄλλ' ὥστε
μὴ ἔχειν ὑκινήτην δυνάμει χρῆσθαι. Ut E-
tymologici magni auctor exponit. A-
ratus:

— Τότε δὴ κρύει ἐν Διὶς ἔστι.

Ναὶ τῇ μαλκιδόντι κακώτερον.

Vertit Cæsar Germanicus:

*Tunc rigor, ut rapidus ponto tunc
incubat Auster,*

*Tarda ministeria. & nautis tremor
alligat artus.*

Ad hanc quoque lectionem puto perti-
nere Procli expositionem illam, ὁσπταμύ-

βοί καὶ συγκυφόντες. Sic lege, non συ-
κυφόντες. Apud eundem corruptè quo-
que legitur ἱσχυρότης, pro κρείτης. Cratis
enim Mallotæ Grammatici Pergameni
celeberrimi, qui Aristarchi æmulus fuit
& perpetuus adversarius, hæc est lectio,
non Illocratis. Etymologici Magni au-
ctor: Μολύβωντες. Ἡσίοδος τὰ χεῖρα κινώντες,
ὑπὸ τῇ ψυχρότητος ἢ συνάγοντες, ἢ τὰς μύλας
συγκρίοντες. Κρείτης δὲ χράσι μαλκιδόντες. Εἰ
δὲ τὸ ἄλλ' ὥστε μὴ ἔχειν ὑκινήτην δυνάμει
χρῆσθαι.

v. 535. Νίφα λευκῶν] Omnes tradunt
νίφα dici per ἀποκοπὴν pro νιφάδα, quod
mibi nulla ratione probatur. Non dubi-
to esse accusativum verum obsoleti no-
minativi νιφ, νιφός, unde Latinum *nix*.
Hoc quidem nomen interiit ut infinitæ
alix omnium ferè linguarum origines,
de quibus vide eruditam diatriben do-
ctissimi Christiani Daumii nostri. Ab
hoc antiquato νιφ est νίφω, & νιφολύτης.
Ἀλλως in Antholog. Alpes nive consper-
sæ.

v. 537. Χλαῖναν τε μαλακῶν] MS. II.
χλαῖναν ᾧ μαλακῶν. Sic metro consulitur.
Glossæ MS. exponunt ἱμάτιον παχύ. rectè.
Latinis dicitur læna non chlæna, ut He-
siodi Interpretes. Erat vestimentum cras-
sius quo utebantur ad arcendos imbres
& frigus. Varro IV. de L. L. *Læna*
quod de lana multa. Duarum enim so-
garum instar: ut antiquissimum mulie-
rum viciniam: sic hoc duplex virorum.
Sed in veriverbio labitur Romanorum
doctissimus. Est enim læna à Græco
χλαῖνα, sine dubio, abjecto χ, sicut ab
antiquo γλαξ γλακτὶς est lac.

v. 541. Βοὸς ἱφι κταμύβοιο] Omnes Græ-
ci rectè exponunt bovis nec senio nec
morbis confecti, sed qui in ipso robore
& flore ætatis vi occiditur, cujus corium
calceis, qui non faciliè deteruntur, &
contra frigus maximè muniunt, sit aptis-
simum. Sic apud Homerum ἱμάς βοὸς ἱφι
κταμύβοιο, *lorum bovis vi occisi.* Ratio-
nem reddit Plutarchus II. Sympos. nimi-
rum.

rum pelles animalium ferro jugulatorum esse tenaciores, nec tam flaccidos ac tam facile rumpi, quàm pelles animalium quibus morbus aut senectus mortem attulit. Veteres ex crudo corio calceos conficiebant, Latinis perones dicuntur.

v. 542. Πίλους ἐν ποδὶ πυκνούς] Quis non miretur stuporem Interpretum, qui reddunt: *pilis intus condensans*. Quis umquam fando audivit πῖλῳ Latinis significare pilum? πῖλοι sunt lanei calcei, qui sub peronibus inducebantur ad arcendum frigus. Latinis dicuntur *udones*. Ulpianus Π. de auro & argento legato: *Alia causa est udonum, quia usum calceamentorum præstant*. Domi nimirum cum non prodirent; sicut & soleæ. Alioquin calcei cum prodirent in publicum semper superinducebantur à Romanis, ut ostendit Salmasius ὁ πᾶν ad Lampridium. Sunt etiam laneæ fasciæ pedules, ut inferius ostendemus. Quicquid enim ex lana coactili conficiebatur dicebatur πῖλῳ. Tam capitis tegumentum, ut statim v. 546. quod hinc Latinis etiam pileus dicitur, quàm pedum. De pedulibus Lucian. Πητόρων διδασκαλῶ, ἢ ἐμβὰς Σικωνία πῖλοις ποῖς λευκοῖς ὀππρέπυσσα. *Sicyonius calceus albis decorus soccis*. Pollux VII, c. 33, sect. 4. Οὐ μόνον ὁ ὀππὶ κεφαλῶν ὀππιδέμενῳ πῖλῳ ὕψος ἐκβαλεῖτο, ἀλλὰ καὶ ὁ σὺ τῶς ποσὶν, ὡς δηλοῖ Κρατῖνῳ ἐν Μαλθακοῖς λέγων. λευκὸς ὑπὸ ποσὶν ἔχεν πῖλος. Οὔτε Πλάτων ἐν συμποσίῳ. Καὶ ἀργακίδας τοῖς πῖλοις περὶσθῆσιν, ἐντελιγμένον τὰς πόδας εἰς πῖλος τε καὶ ἀργακίδας. *Non solum quod capiti imponitur πῖλῳ dicitur, sed & quod pedibus inducitur, ut Cratinus ostendit in μαλθακοῖς. Albos sub pedibus calceos laneos habens. Sed & Plata in symposio etiam ἀργακίδας cum πῖλοις conjungit: Involutum pedes in calceos laneos & agninas pelles*. Sic lege. Ἀργακίδας erant calcei ex pellibus agninis (ἀργακίς enim est agnina pellis cum ipsa lana) quibus hyeme utebantur, sicut πῖλοι ex lana coactili. Udonēs apud Mar-

tialem lib. XIV. ex hircinis pilis confecti narrantur:

Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti,

Cinyphio poterit planta latere sinu.

Cinyphius sinus est calceus ex caprinis pilis contextus. Πίλος Æschylus & Sophocles dixerunt πῖλωττα, Critias πῖδια. Pollux VII, 22. Α ὃ πόδια Κερίας καλεῖ, οἷτε πῖλος οἰκτιόν, εἴτε ἐντελιγμένα ποδῶν, ταῦτα πῖλωττα καλεῖ ἐν Φοινίσσας Αἰγυλῳ.

Πῖλωττ' ἔχουσιν ἰδιότοις ἐν ἀργακίαις,

Τὰ δὲ πῖλωττα εἶδος ὑποδήματῳ, ὡς καὶ τὰ πῖδια, ἀ ταῦτα ἦν ταῖς ἀναξυρίσιν, ὡς σικιλίας ἱνιοὶ ὀνομάζουσιν. Κράτης δ' ἐν ἰορταῖς ἐπὶ καὶ δὲ πόδια τεμνίπτα. Sic hunc locum partim ex MStis, partim ex conjectura restitui, qui corruptus est in editis libris. Confundit Pollux hoc loco crurales fascias cum pedulibus. ἀναξυρίδας & σικιλίας sunt propriè crurales fasciæ, πῖλοι verò, πῖλωττα, πόδια, pedules. Idem Pollux lib. X, cap. 11. Α ὃ ὑπεῖναι δὲ πόδια, πῖλοι, πῖλωττα. ὕψος γὰρ Σοφοκλῆς τὰ πόδια καλεῖ τὰς δ' ὡς τοῖς ποσὶ πῖλος ἐ Πλάτων μόνον ἐν συμποσίῳ φησὶς, ἐντελιγμένον τὰς πόδας εἰς πῖλος τε καὶ ἀργακίδας, ἀλλὰ καὶ Κρατῖνῳ ἐν Μαλθακοῖς. Λευκὸς ὑπὸ ποσὶν ἔχον πῖλος. ἔστι δ' εἰπὴν καὶ πλεονέξας πῖλος. καὶ ὅτι τ' ὀνομαζομένων ἰδῶναι πῖλος τεμνίπτας, Λυσίππῳ εἰπέντῳ ἐν Βάκχαις. ἀλλὰ τῆς μὲν δὲ πλεονέξας. Sic istum locum ex suo optimo Codice legendum esse; qui gravissimis mendis & lacunis miserè foedatus est in editis libris, ostendit mihi nuper Vir Maximus & undique eruditissimus Isaacus Vossius. Verum postquàm hæc fuerunt edita, de his Pollucis locis eruditissimam ad me scripsit epistolam, quæ cum multa doceat exquisita, non possum non eam tecum communicare. Cum utrumque locum in optimo suo Codice sic legi ostendisset, ut à me editus est, nisi quod in priore pro εἴτε πῖλος οἰκτιόν scribatur εἴτε αὐτὰ οἰκτιόν. & pro ἀ ταῦτα ἦν, ταυτὸν ἦν. & pro πῖλωττα, πῖλωττα, subjicit: Cudones vel udonēs apud Veteres pro eadem re

calceamenta sine fasciis sumi solita se puero. Latinis etiam dicuntur *empilia*. Ulpianus l. 25. D. de auro & argento leg. §. 4. *Fasciæ cruales pedulesque & impilia vestimenta sunt, quia partem corporis vestiunt.* Πῦλον & ἐμπύλον est condensare, cogere, coactilia facere; unde πῦλον & *implia*, quam vocem malè juris Interpretes notant dici, quasi sine pilis. Hinc & *pilare*. Festus: *pilare & compilare sunt Græcæ originis. Græci enim fures piletas dicunt.* Hinc & *compilare* non est congerere, ut vulgò dicunt, & putant, sed furari. *Compilare ædes*, furto ex ædibus aliquid auferre, quod nobis est *besteeleu*. Πῦλοι etiam dicuntur tegumenta ex lana coacta, sub quibus hyeme habitant Scythæ iusti Herod. IV, 23. malè ibi Interpretes vertunt *pilei*. Sic & impegerunt qui Strabonem verterunt. Nam ubi lib. XVI. legitur ἱερὸν πῦλον ridiculè exponunt *virgatis pilis*, cùm legendum sit ἱερὸν πῦλον *virgatis maculis*, ut monuit Salmasius ad Vopiscum. De πῦλον capitis tegumento loquitur statim v. 546. Πῦλον ἔχειν ἀσκήν, *pileum habere bene factum*. Fuisse tales proprios Theffalis ad arcendum solis fervorem docet Eustath. ad Iliad. x. Antiquissimis temporibus πῦλον non alium usum capiti præstabat, quàm πῦλοι, qui calceis inferebantur. Galeæ enim interiores his muniebantur, qualis ille erat galeæ Ulyssis, quem acceperat à Merione, Iliad. x. v. 265.

Μέσση δ' ἐνὶ πῦλον ἀρῆται.

Mediæ autem inerat pileus aptatus, ubi rectè antiqua scholia τὸ ἱερὸν πῦλον ἡλίου, *coacta lana*. Eustathius verò ad illum locum docet omnes olim galeas lana coactili fuisse munitas, inde posteriores, cùm quævis capitum tegumenta πῦλος dicerent, Ulyssî adscripserunt pileum, quali tum utebantur. Sic enim semper exprimitur. Et sicut clava Herculis est insigne, sic pileus Ulyssis, ut constat ex nummis, monumentis & testimoniis Ve-

terum. de quo Ulyssis pileo vide Albertum Rubenium, virum politissimum, de Re vestiaria lib. II, cap. 15. Primus autem Apollodorus sic pinxit Ulysssem testante Eustathio ad Iliad. x. p. 723. edir. Basil. Eustathius ad Iliad. i. apud Veteres κρινῶν appellari capitis tegumentum, quod nunc communiter dicatur σινδών, & quòd ab Hesiodo dicatur πῦλον ἀσκήν. Tradunt plerique capitis tegumenta veteribus Græcis usitata non fuisse. Eustathius ad Odys. i. ait Latinos nudi capitis consuetudinem à priscis Græcis accepisse. Romanos enim Saturnalibus pileum gessisse, aliis diebus nudo capite incessisse, aut caput veste velasse. Apud Homerum pileum & causiam ne semel nominari. Quod verum est si pileum accipias hujus generis, quali postea utebantur, non tamen olim apud Græcos aut Latinos, nisi cùm iter facerent in magno æstu, aut frigore, aut tempore pluvio. Quod pileos Romani vocabant petasos, qualis conspicitur in Mercurii simulacris. Hinc tamquam singulare notatur à Suetonio in Julio Cæsare, illum semper incessisse nudo capite cùm iter faceret, *seu sol, seu imber esset*. Alioquin in Urbe lacinia togæ caput velabant. A πῦλον est πλῆν, *fur, deceptor*, superius v. 373. quod Æolicè dicitur pro πλῆν. Vide Etymol. magnum de hujus vocis origine, quæ inepta sunt. Sed credo antiquissima voce esse πλῆν, sicut Æolica dialectus est vetustissima, pro quo leniore postea sono usi alii Græci πλῆν dixerunt. Fures autem & impostores dictos esse πλῆν, quòd pilo sive capitis tegumento se velarent, ne facillè possent agnosci. Sic Æoles dixerunt ἀμπῖ communiter ἀμπῖ; πῦν, alii φῦν, lampas, lychniuchus. Latina lingua tota formata est ex Æolia, cujus dialecti qui peritus est, facillè plerarumque omnium Latinarum vocum origines invenire potest. sæpissimè pro communi Græcorum & utitur Æolico π. Latinis

apud,

αργα, Græcis ἀργα. φούνξ, Poenus, & plura hujus generis, quod dudum observavit Caninius in Hellenismo.

v. 543. Πεπλεγμένον ἱεῖον] Simylus in Moreto:

— *cinctus villosæ tergore capræ.* Hoc vestimenti rustici genus, quod ex pellibus hædinis conficiebatur, Græcis dicitur ἀρδία, unde ἀρδιεύει pastores & Attici rustici talibus vestimentis amicti. Theocrito Idyll. III, 25. & v. 15. dicitur βαίται, ubi Scholiastes docet alio nomine

appellari μιλαιῶν, qui prophetarum vestitus fuit, ut ex sacris voluminibus constat. Latini hic habitus rusticus nominatur rheno. Ovidio *pastoritia pellis*. Glossæ: Segestre ἀρδία. Segestre teges erat ex fegetibus primo facta, sed postea ex pellibus, quibus milites in castris, nautæ & pauperiores utebantur, ut Varro docet, & ad Varronem Josephus Scaliger. ἀρδία nimirum est omne vestimenti genus ex pellibus rudibus factum.

CHAP. XX.

Hesiodus quinquies emendatus. ἀλεῖ. Duo epigrammata in catalectis veterum Poëtarum correctæ. μάκαρς. Beati. χαλεπός. Gravis. In Virgilio lectio Servii probata. Oceanus cur facer. Theocrito lux. Alcæi fragmentum elegans correctum. πετραίη σκιά. Πέτρα antrum in rupe. μάζα ἀμολγαῖη. ὑπερμαζᾶν. Θάλλει boum pabulum. ἀκερὴς ζῆφυρος. Ἐπεριδύει βίος. Ποιῶνται ἦτα. Facere populum. Floro lux. Facere pro gignere. ἡμερόκοιτος.

v. 544. Ο φε' ὅτι ἴσται] Moschopulus: ὅτι ὅμω. quod rectum est. Quæ enim induuntur dicuntur humeris injici non tergo. Exemplorum ubique magna messis. Sequentia verò: ὑπὸ ἀμφοτέρω ἀλάν. pessimè interpretantur, *pluvie arceas teporem.* cum sit, *pluvie arcendæ, sive præsidium, munimentum injicias adversus pluviam.* Quod à nobis defendat pluviam. ἀλάν enim est ἀλάνη, συγκοπή, καταφυγή, ut bene magistri, ἀλάν verò tepor.

v. 546. Ἰν' ἕατα μὲ καταδύω] Est per synecdochen dictum, ne caput tibi madesfaciat. Τίτος ἕατα καταδύω imber perfluens caput in memoriam mihi revocat elegantissimum epigramma ex catalectis veterum Poëtarum de Priapo, sed quod aliquot mendis deformatum suo nitore restituemus.

Parum est, miser quod hic fixi sedem

*Agente terra per caniculam rimas,
Sisticulosam sustinens die æstatem.*

Parum quod imos perfluunt sinus imbres,

Et in capillos grandines cadunt nostros

Rigetque duro barba victa crystallo.

Sic scribendi hi versus. In tertio vulgò legitur: *diu æstatem.* In quarto: *Parum quod imi perfluunt sinus imbres.* In sexto: *juncta crystallo.* ineptissimè. Sed & qui duobus interpositis sequuntur ex veteribus editionibus sic sunt refigendi:

Huc adde quod me fuisse de rudi vilem

Manus sine arte rusticæ dolaverunt,

T t

Inter-

Interque cunctos ultimum Deos nomen

Cucurbitarum ligneus vocor custos.

sed hæc præter institutum & pensum nostrum, ad quod nos revocamus.

v. 549. Ἀπὸ πλεονασμοῦ τίτληται] MS. I. πλεονασμὸς ἐν τίτληται, cum interpretatione, σπουδαίῳ ἐπὶ τίτληται. Seleucus verò legit ἀπὸ πλεονασμοῦ observante Proclo. Μάκαρις hîc, ut apud Latinos, *beati, fortunati* sunt homines copiosi, opulenti. Catullus: *O quantum est hominum beatorum?* Dicuntur & Græcis *μακάριοι*. Versu sequente uterque Codex & Tzetzes: ἀρυσάμενοι. Ibidem liber primus ποταμῶν αἰὲν ἰόντων. secundus autem αἰναιόντων. quod verius. Sic quoque Tzetzes. Isingrini editio proximè verum: αἰὲν ἰόντων. Sic & apud Hom. Odys. N. v. 109. ἰδὲ αἰναιόντων, ubi quoque vulgate αἰναιόντων.

v. 554. Τὸν σπιδάμενον ἔργα πλείους] Ut versus constet, reponere lectionem veterem ex utroque codice: Τὸν σπιδάμενον ἔργον πλείους. Extat & apud Moschopulum.

v. 558. Χαλεπὸς σείδεται] Noxius ovibus, ut Latinis *gravis*. Virg. III. Georg. 415.

Galbanoque agitare gravi nidore che-lydros.

Sic legit Servius & exponit, *serpentibus noxio*. Ovid. IV. Metam. v. 497.

Inspirantque graves animas.

Lib. VII, 6. *Grave tempus & forte annus pestilens erat.* Versu sequente uterque codex: ἢ πλείον ὄν.

v. 561. Ταῦτα φυλασσόμενοι] Hunc & sequentes duos versus pro subditiis expungendos esse censuit olim Plutarchus. Nec illos videtur agnovisse Moschopulus. Rectius sanè abessent.

v. 566. Ἱερὸν Ὠκεανόν] Omnes Ἱερὸν hîc esse magnum, immensum interpretantur. Non nego sic posse accipi. Verum tamen est Ἱερὸν hîc propriam notionem non migrare. Oceanus enim sacer erat, quia erat Deorum domicilium, Neptuni, The-

tyos, Solis, astrorum, quæ credebantur mare subire. Fabianus apud Senec. I. controvers. *Sacrum quidem terris natura circumfudit Oceanum.* Hinc & *dium* appellatur, Plautus apud Varronem ex emendatione Scaligeri:

— *conseria rate inarataque perire*

Qui dium mare cuncti sudantes atque sedentes.

Sic sæpè apud nostrum & alios *ois Æliar.* In mare *dium*. Quin & Oceanus pro Deo habebatur, Cæli & Telluris filio, patre verò Saturni & Opis. Hinc Alexander M. ei fecit tamquam Deo. Justinus: *Expugnata deinde urbe, reversus in naves Oceano libamenta dedit, prosperum in patriam reditum precatus.*

v. 568. Ορδωρόν Πανδωρίς] MS. II. Proclus, Tzetzes: ὁρδωρόν. Sic & Hesychius & Etymologici magni auctor, Suidas tamen & MS. I. stat à vulgata. v. 570. MS. I, σπεινόμενοι. v. 574. MS. II. κοίται.

v. 582. Ημεῖς ὃ σέβουμεν τ' ἀνδρῶν] Hoc tempus significat Theocritus Idyll. VI, 15.

Α δὲ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀγρόν τεταται, ὡς ἀπ' ἀγρόντας

Ταὶ καπνεραι χαῖται, τὸ καλὸν δῖον ἀνίνα φέρτεται.

Quæ sic reddenda sunt: *Illæ vero suæ sponte lascivit, sicut cardui flores sunt languidi, cum pulchra æstas ardet.* Versionibus vulgatis nullus sensus. Χαῖται καπνεραι ἀπ' ἀγρόντας, sunt *pappi volantes* Lucretii. Pappi enim sunt flores carduorum. καπνεραι quia fervore solis flaccidæ decidunt & per aërem feruntur. Elegans fragmentum Alcæi de hoc ipso tempore nobis servavit Proclus: Ὅση σέβουμεν τήν. (Sic MS. Gudii) Τὸ δὲ ἄστρον σπεινόμεναι. Ἡ δὲ ὥρα χαλεπὴ. Αἱ δὲ ἐκ πνέωνται τὰς ἐν τήν. ἀνδρῶν καὶ σέβουμεν. Corrupta D. Heinſius sic emendat, ἀχῆ δ' ἐκ πνέωνται ἀχῆται τήν. Sed videtur potius

tius scripsisse: ἀχὺ δ' ἐκ πετρίων ἀνα δὲ
πίττει. *Suave canis.* ut exprimat illud
Hesiodi, ἀχὺν καταχέουτ' ἀνδρῶν, ubi ta-
men MS. II. ἀχὺν.

v. 584. Καματῶν] MS. uterque κα-
ματῶν, ut & vers. 664.

v. 589. Εἰν πετρίῳ τι σκῆ] Mirifice In-
terpretes Latini, ut solent *Petrosaque*
umbra. Πέτρεον σκῆ est σκῆ ἐν πετρίῳ,
umbra in antro. ut supra v. 532. γλῆφῳ
πέτρεον, est antrum in petra. Ubi rursus
Interpretes, *caverna petrosa*. Πέτρεα Ho-
mero aliisque Græcis Poëtis sæpè est an-
trum in rupe excavatum. Iliad. β.

Ἡὲτι ἰδὺνα ἴσιν μελισσῶν ἀνδάν

Πέτρεον ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ τίον ἐχρησάμεν.

Quemadmodum populi evolvant apium
confertim ex cavo rupis antro novo exa-
mine exeuntium. Idem Iliad. δ. Πέτρεον
ἐκκαίνοντα δὲ δρυμῶν ἐκ πετρίων. *Ex ru-*
pis antro exeuntem excipiens insidiis.

v. 590. Μᾶζα τ' ἀμαλγία] Est polenta
pastoritia, ποιμήνικα, ut Athenæus expli-
cat. Μᾶζα est polenta farina conspersa
& subacta aqua & oleo. Hesych. Μᾶζα,
ἀλφιτα πιτυρίδιον ὕδατι καὶ ἐλαίῳ. A μᾶζα
perelegans vocabulum ἀμαλγία apud Si-
moccattam ep. 77. & Alciphronem ep.
18. legitur. quod est è nimia alimento-
rum copia lascivire. Id ipsum quod Bel-
gæ eadem ratione pervenisse dicunt:
broot-droncken zijn. Hesych. ἀμαλγία,
ἀμαλγία. Nugatur Tzetzes, qui μᾶζαν
dici putat quasi τὴ μὴ ἀζαν. Μᾶζα est à
μάζω, subigo. Est enim farina subacta
aqua. hinc Latinis massa. Siculi ζ & ω
invicem mutant. Pro μάζω dixerunt
μάζω. pro ἀνέω ἀνέζω, ζάκωδω Sagun-
tus.

v. 591. Βίος ἰλαράγῳ] Interpretes: *bo-*
vis quæ pascitur frondibus. Ex enim pa-
bulum boum. Hesych. βίος βοῶντος, ὁ
ἰδιότης οἱ βίος. Phædrus:

Hæc inter ipse dominus à cæna re-
dit

Et quia corruptos viderat nuper
boves

Accedit ad præsepe: Cur frondis
parum est?

In eadem fabula: *Fromdem bubulcus af-*
fert. Ovid. III. Metam. v. 730. Res tri-
ta est.

v. 594. Ἀρτίον ὑπέρβιον ἀνέμῳ] Revoca-
vi lectionem veterem, quam servavit
MS. I. & omnes Græci Interpretes præ-
ter Tzetzem, qui hunc versum non ex-
ponit. Legunt autem omnes ἀρτίον ζέ-
φει. Homer. Odyss. β.

Τοῖσιν δ' ὑπέρβιον ἔσθ' ἐν γλαυκῶντι Ἀδελῶν
Ἀρτίον ζέφει, καλῶν δ' οἶνον αἶον-
τον.

His vero serenem ventum immisit ca-
sis oculis Minerva purum Zephyrum,
resonantem per obscurum pontum. Sic
exponunt Græci magistri ἀρτίον purum,
nullis aliis ventis permixtum. Alii ἱέρμα
πύοντα, leniter spirantem. quod non pro-
bo. Nam & Boreæ tribuit Homerus
Odyss. ξ.

Ἐδδμάτῃ δ' ἀναβάντες ἀπὸ Κρήτης ὑπέρβιον

Βαλῶντες βορρῇ ἀνέμῳ ἀρτίῳ καλῶ.

Septimo vero conscendentes à lata Creta
navigavimus Boreæ vento puro bono. Vi-
de ibi Eustath. Sed ad priorem locum
Odyss. β. Scholiorum brevium auctor, qui
pro Didymo venditatur: ἀρτίον ζέφει
ἀρτίον ἀρτίον, πύοντα αἶον τὴν γαίαν, ὅτι
πύον ὅτι ἰλαρῶν, ἢ τὴ μὴ κακῶν ζέφει.
Ἀρτίον ζέφει, commodum, spirantem
quantum opus est, neque nimis vehe-
menter, neque nimis remisse. Aut non
mixtum, sed purum Zephyrum. In MS.
II. est ὑπέρβιον ζέφει, sicut & apud Ho-
merum nonnullos legisse ὑπέρβιον ζέφει
Eustathius & Scholiastes observant. Sed
præ tuli consensum libri antiqui cum In-
terpretibus, ut & ἀρτίον in Homero re-
tinetur.

v. 596. Τεῖς δ' ὕδατος μετρίῳ] Latine
redditur imperitissime: *Tertiam aquæ*
partem infunde, quartam vero misce vi-
no. Estne qui intelligat? Hoc verò di-
cit Hesiodus: *Tres partes aquæ prius*
infunde, quartam vero vini admisce.

Tribus partibus aquæ unam vini admiscendam esse præcipit.

v. 601. Επαρμόδιον βίον] Latini Interpretes: *viduum sufficientem*, cum sit *conditum, repositum*. Superius v. 407.

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντα ἄρμυρα παύσασθαι. *Instrumenta vero omnia domi disposita para*. v. 627.

Ὅπλα δ' ἐπαρμόδια πάντα τῶν ἐξέσθαι οἴκῳ. *Armamenta vero disposita omnia domi repone*. v. 617.

Πλείων δ' ἢ χεῖρ ῥογὸς ἄρμυρ εἶναι. *annus vero in opere sic recte dispositus sit*. Si hæc feceris, omnia gerentur suo tempore, totum annum rectè dispensaveris in opere faciendo. Vulgò inficere vertitur: *ita annus in opere rustico absolutus sit*.

v. 602. Ποιῶντα θυγάτηρ] Est quærere, comparare sibi servum, ut alio loco ποιῶντα γυναῖκα invenire uxorem. Marc. III, 14. καὶ ἐποίησεν δούλῳ ἵνα διακέλλῃ. *Et elegit duodecim quos mitteret. ἀργύριον ποιῶν*. Demosth. *comparare argentum*. ποιῶν πέντε τάλαντα. Matth. XXV. 16. *quinque talenta lucrari, facere*. Ubi malè Interpretes hoc loquendi genus incusant Latinismi, à quo abhorreat Græca Lingua. Latinos sic loqui verum est, Cic. I. *divinat. Etiam Philosophum, si commodum ei esset, pecuniam facere posse*. Sic rem facere. Sed Græci etiam ac Hebræi hoc loquendi genere usi sunt, ut Drusus & Grotius ad Matthæum ostenderunt. Nec alienum est à nostra vernacula, in qua dicimus *groot geld maecken*. Hinc facere est κατὰ comparare, colligere. Florus lib. I, cap. 1. ubi aqua hæret viris

dòctis: *Ex variis elementis congregavit corpus, populumque Romanum ipse fecit*. Ipse collegit. ut apud Sallust. *exercitum argento facere*, est colligere, comparare. Herodotus I. II. Κερίσθ' δὲ ἀμαρτὴν τοῦ χροσίου ἐποίησε στρατὸν εἰς Καππαδοκίαν. Cræsus autem oraculo elusus adversus Cappadociam conscribebat exercitum. Nihil certius. Non spero futuros imposteros quibus hic locus Flori mendii sit suspectus, quique fateantur se ignorare quid faciat hoc loco fecit. Posses quidem etiam exponere *populum Romanum ipse fecit*, hoc est, genuit quasi populum Romanum, est parens populi Romani. Nam facere nonnumquam est gignere. Varro III. de R. R. 22. *plerumque pullos similes sui faciunt*. Sic κατὰ ποιῶν apud Lucam XIII. 9. quod non ineptè vetus vertit Interpreter, *fructus facere*, pro ferre, gignere. Romulus dicitur etiam Romani populi fator. Ennius:

— O Romule, Romule dic ὁ
Qualem te patriæ custodem Di genuerunt.

Tu produxisti nos endo luminis auras

O pater! ὁ genitor! ὁ sanguinem dis oriundum.

sed verius est, quod prius dixi.

v. 605. Ημερόκοιτος] Latinis *dormitator*, Glossæ Vet. ἡμερόκοιτος *dormitator, fur nocturnus*. Plautus: *Ni illic homo est aut dormitator aut scētor zonarius*. Huic opponitur *interdiarius*. Eadem glossæ: *Interdiarius ἡμερόκοιτος*.

C A P U T XXI.

Theocriti epigramma duobus distichis ineditis ex MS. auctum. Idem emendatum. Hesiodi locus novè expositus. Idem bis restitutus. *Μίτρεα Φυλάσσειε*. Elegans epigramma in Anthologia emendatum & expositum, repudiata magnorum virorum interpretatione. Nemesis homines pro meritis accipit. Infesta est superbis & ostentatoribus, & nimix felicitati. *Επιεικής. Καίρος.* Tempus.

v. 619. **E** *Ττ' ἂν Πλειάδης δῖος*] Quàm periculosi sint tum cursus maritimi insigni exemplo ostendit Theocritus in epigrammate in Cleonicum, qui circa occasum Pleiadum in mari periit. Hujus epigrammatis quatuor versus nunc primi edimus ex codice Palatino veterrimo; quem Fridericus Sylburgius contulit cum Anthologia. In qua ut & in Theocriti editionibus prius solum distichon extat.

*Ἀνδραπῆ, ζῶης ἐσθραΐδεο, μὴδ' παρ' ὄρωι
Ναυτίλος ἴδω, ὡς ἔ πόλυς ἀνδρὶ βίος.
Διλαΐε Κλεόνικα, σὺ δ' οἷς λιπαρὴν Θάσον
ἰλθῶν
Ἡπείῳ κοίλῃς ἔμπροσθ' ἐκ Σελείας.
Εμπόρος, ὃ Κλεόνικα, δῖον δ' ἔσθ' Πλειά-
δης αὐτῇ
Ποντοπόρῳ ταύτῃ Πλειάδι συγχρότης.
lege: ποντοπόρος ταύτης.*

Homo parce vitæ, neque tempore alieno Naviga, quia vita hominis est brevis. Miser Cleonice, tu in optimam Thasum venire properasti mercator ex Cælesyria. Mercator Cleonice, sub ipsum Pleiadis occasum Mare transiens nauta cum Pleiade simul occidisti.

v. 643. *Νῦν ὁρίων αἰνῶν*] Tricantur Græci Magistri, qui contendunt αἰνῶν οὐρονικῶς esse χαίρον ἔαν, quamvis iis adstipuletur Plutarchus libello de audiendis Poëtis. Qui, cum hunc locum produ-

xisset, ait: *τῷ μὲν δὲ αἰνῶν σημαίνει*] τὸ ἔπαυ-
σιν. αἰνῶν δὲ ἔπαυσιν ἀντὶ τοῦ παραιτῆσαι τὸν
κέρχεται, καὶ δὲ πρὶν ἐν τῇ συνειδήσει καλῶς φαι-
νέσθαι, καὶ χαίρον καλεῖσθαι, ὅταν μὴ δῶκεται
μὴδ' λαμβάνωμεν. ἔτω τῷ δὲ ἔπαυσιν Περσεφ-
ωνειαν ἔτι οἱ φασὶν ὡς παραιτητὴν εἰρῆσαι. Αἰνῶν
hic ἔπαυσιν significat, id est, laudare.
Laudare autem pro recusare ponitur hoc
loco. Sicut usitatum nobis est dicere be-
nè habet & valeat, cùm aliud nolumus
& non accipimus. Atque sic quidem
aiunt Proserpinam vocari ἔπαυσιν quasi
aspernandam. Vide Eustath. ad Iliad. κ.
p. 720. edit. Basil. Sed non erat ut alie-
nam τῷ αἰνῶν significationem hîc affin-
gerent. Dictum enim est ab Hesiodo eo
sensu quo à Virgilio: *laudato ingentia
rura, Exiguum colito.*

v. 647. *Βίλμαι δ' ἄλγιστα*] MS. I, & II. βέ-
λαια. In secundo præterea ἀπρῆτα μὲν.

v. 655. *Τὰ δ' ἐπεπράδμεθα πολλά*] La-
tini Interpretes: *prædeliberata verò mul-
ta.* Inscitè. ἐπεπράδμεθα sunt ἐπεκα-
ταγμένα. Per præcones indicata, prædi-
cta. Sed πῶς δα ἄλλα hîc est *præmia
proponere*, non *certamina*, ut malè In-
terpretes, monente Amplissimo Cupero
in Observat. lib. III. c. 20. Vide & quæ
notavi ad Luciani Solœcistam. Sic &
πῶς δα ἄλγιστα in fragmento Pindari apud
Plutarchum de animalium sollertia:

Τὶς δὲ μὲν ἀγῶνων ἀντίστασις ἀγῶν
Εἰς αἰπὴν ἔκαλε σποδός.

Propositorum præmiorum certaminis declaratio Virtutem in altis coniecit tenebras.

v. 657. Τὴν νικῶντα φέρειν τελεποδ' αὐτῶν-
τα] Monet Proclus quosdam scribere Τ-
μὴν νικῶντα ἐν Χαλκίδι δῶρον Ομηρον. qui
non sunt audiendi. Decisum enim jam
est & constitutum ab iis, qui temporum
rationes descripserunt, Heliodum mino-
rem esse Homero centum quasi annis,
nec potuisse cum eo de palma certare.

v. 667. Εἰ μὴ δὴ πρῶτον] MS. I. Εἰ δὴ
μὴ πρῶτον. v. 669. τίς est imperium,
potestas, magistratus. Hinc οἱ ἐν τίλει
qui sunt cum imperio, magistratus.

v. 679. Ἡμεῖς δὴ τῶν αὐτῶν] Sic omnes
editiones, quas vidi; cum scribendum
τὶ πρῶτον cum MSS. Hoc mendum &
in aliis locis sæpe sustulimus.

v. 688. Ὅσ' ἀγορεύει] MS. II. ὅς ἀγο-
ρεύει. Sic & in quodam libro se reperisse
testatur Commelinus.

v. 691. Μετὰ κύμασι πύμασι κύμασι] MS.
I. πύμασι. non inuenta paranomasia, ut
παθήματα μεθήματα, & infinita talia. Ver-
su sequente scribe: Δείνον γ' εἰς ἐφ' ἑμαῶν
cum libro primo & Græcis Interpretibus
omnibus.

v. 694. Μίτσα φυλάσσει] Non video
cur viri doctissimi μίτσα hīc velint expo-
ni tempus. Quis μίτσα accepit pro κερφ.
Μίτσα φυλάσσει est modum tenere. Lu-
ciano μίτσην ἵππευ. Epigramma de Ne-
mese in Antholog.

Ἡ Νέμεσις πῆχυν κερτῆν. πῶς ἔνις; λέ-
γει.

Πᾶσι ἀπαγγέλλω. μὴδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον.
*Nemesis cubitum teneo? quomobrem?
queris. Omnibus præcipio: nequid su-
pra modum.* Extat de eadem Dea in
iisdem Floridis Græcorum Poëtarum a-
liud epigramma ejusdem argumenti, sed
turpissima macula scædatur, quam mi-
rum tot viros doctos, qui in illo verten-
do elaborant, non animadvertisse.

Ελπίδα καὶ Νέμεσιν Εὐνὸς παρὰ βασιλῶν. ἔ-
τουζε

Τὴν μὲν ἐν ἐλπίδι, & δ' ἴνα μὴδὲν ἔχον.
Vertit magnus Politianus:

*Spem simul & Nemesein posita di-
cat Eunus in ara,*

*Scilicet ut speres omnia, nil ha-
beas.*

Sic & Henricus Stephanus, & plurimi
alii. Rem prorsus admirabilem Eunum
Spem & Nemesein in eadem ara conse-
crasse, ut sperare quidem liceret, sed
numquam potiri! Ad illam aram mor-
tuos arbitror fecisse, quibus omnis vitæ
rerumque jucundarum spes delicuit, non
miseros, quos bona illa Dea fovet, &
melius cras fore semper ait. Deinde
quis umquam auditit Nemesein tam cru-
delem esse, quæ omnium desideriis in-
tercedat, neminemque votorum compo-
tem fieri sinat? Quin contra Nemesis
credebatur esse Dea, quæ omnes pro
meritis accipiebat, ab improbis & inso-
lentibus exigebat supplicia, bonos &
modestos augebat præmiis, sic dicta ἐν
τῇ τῇ ἴσῃ νέμεσις ἐκείνη, quod suum cuique
tribuat. Artemidorus lib. II. Οὐνεγκεῖται.
Νέμεσις δὲ τῶν καὶ νόμον ζῶντι ἀγαθῇ, καὶ μα-
τερίοις ἀνθρώποις, καὶ φιλοκόμοις, τοῖς δ' ὀφθαλμο-
μοῖσι, καὶ τοῖς δὴ πηδερμίοις ποῖσι, καὶ τοῖς μεγάλων
ἀρχαῖοις περὶ γυμνασίων ἐναγία κερδισαται, καὶ
ἐμπόδιον ἔστι δὴ χειρὶ μὴδὲν. *Nemesis sem-
per propitia est viventibus secundum le-
gem, & moderatis hominibus, & phi-
lologis. At verò contra leges delinquen-
tibus, & his qui aliquibus insidias
struunt, & magnas res moliantur, ad-
versatur, eorumque conatus impedit.*
Amm. Marcell. lib. XIV. *Hæc & bu-
jusmodi innumerabilia ultrix facinorum
impiorum, bonorumque præmiatrix ali-
quoties operatur Adrastia, atque utinam
semper, quam vocabulo duplici etiam
Nemesein appellamus.* propterea & paul-
lò pōt addit veteres Theologos finxisse
Nemesein esse Justitiæ filiam. Vides er-
go non solum acumen & venustatem
huic

huic epigrammati detraxisse descriptores aut corruptores; sed & ipsum sanum sensum. Omnia restitues, si mecum scribes ut Poëtam scripsisse planè decrevi & pro compertissimo habeo:

Ελπίδα καὶ Νέμεσιν Εὔνους ἐν αὐτῇ ἁρῶν ἔ-
τευξεν

Τὴν γὰρ ἐν ἑλπίδι, καὶ δ' ἐν αὐτῇ ἁρῶν.

Spem simul & Nemesin Eunus in eadem ara posuit, Illam quidem ut speres, hanc ut ne quid nimis. Eunus Nemesin & Spem in eadem ara dedicarat, ne improbas spes concipiamus, & immodica desideremus, ut simul ἐπιπνεῖς, neque ultra sortem nostram efferamur. Sic enim dicebantur qui sic se comparabant, ut semper in omni vitæ ratione tenerent illud μὴδὲν ἄγαν. Galenus III. in πορρεπικὸν Hippocratis: Ἀνδραπονον ἐπιπνεῖν καλῶμεν καὶ μέτερον, καὶ μὴδὲν ἄγαν ἀφελῆσαι κατὰ τὴν βίον. *Hominem ἐπιπνεῖν vocamus modestum, cui ne quid nimis in omni vita curæ est.* Has esse præcipuas Nemeseos partes, præter id quod superius attulimus, aliud ejusdem sententiæ epigramma antiquum testatur:

Ἡ Νέμεσις περὶ λέγει τῇ πίχῃ τῷ τε χαλινῷ
Μὴτ' ἀμετρίῳ τε πωλεῖν, μὴτ' ἀχάλῃα
λέγειν.

Nemesis monet hoc cubito & hoc freno ne immoderatè quid agas, nec effrenatè loquaris. Ἀχάλῃα λέγειν, ut apud Euripid. ἀχάλῃον σῶμα. Tacito, *procaz lingua.* Tumidis verò, vanis ostentatoribus, & improba spe magna affectantibus Nemesis est infestissima. Claud.

Sed Dea quæ nimis obstat Rhamnusia votis

Ingemuit flexitque rotam.

Lucanus:

Et tumidis infesta colit quæ numina Rhamnus.

Ovidius ad superbum & suam felicitatem jactantem:

Non metuis dubiæ fortunæ flantis in orbe

Numen, & exosæ verba superba Deæ.

Nec ista Diva valdè magna patiebatur esse diuturna. Inde & si quid excellens peribat, adsignabatur Nemesi. Statius II. Sylvarum mortem formosissimi pueri adscribit Nemesi, quia nimiam ejus pulcritudinem ferre non potuerit:

Nectere tentabat juvenum pulcherrimus ille

Cum tribus Eleis unam trieterida lustris:

Attendit torvo tristis Rhamnusia vultu,

Ac primum implevitque toros, oculisque nitorem

Addidit, & solito sublimius ora levavit.

Hæu misero letale favens, seseque videndo

Torsit, & Invidiam Mortemque amplexa jacenti

Infecit nexus, carpsitque immitis adunca

Ora verenda manu.

Vide & Epicedium in Glauciam. Hoc caput ex Animadversionum Variarum libellis libuit hîc interferere. Redeamus nunc ex diverticulo in viam & ad Hesiodum. Μῆσα hîc nihil aliud esse quàm modum, non tempus, ut viri Græcè doctissimi notarunt, etiam ex præcedentibus apparet. Præcipit enim Poëta, ut modum servemus in omnibus rebus, neque nimium credamus navibus, neque nimium onus imponamus curribus, utque singula agamus suo tempore, neque hyeme, neque vere mare tentemus, sed æstate, quod ille tempus navigandi optimum ducit. Hinc & statim sequitur præceptum de legitimo tempore uxorem ducendi. Καὶ ἐστὶν ἔστιν tempus justum, opportunum. ut etiam apud Latinos. *Tarent. in tempore venire quod rerum omnium est primum.* Apud eundem: *per tempus advenis.* Donatus: *oportune.* Sic igitur videtur hic versus interpungendus:

Μέ-

Μίττε φιλάνειδς. Καίεις δ' ἐπὶ πάνι ἀ-
εισθ.

*Modum tene. Tempus verò in om-
nibus est optimum.*

v. 696. Μίττε πεικόντων ἐπίων] In MS.

II. pro varia lectione notatum erat : πει-
κόντα, quam lectionem Tzetzes probat
invitis Mufis.

v. 698. Τίπρ' ἰδών] MS. II. ἰδών. Pro-

clus, Tzetzes, Moschopulus, Pollux, do-
cent omnes hîc omissum esse Νίκα, &
Poëtæ sententiam esse, puellam quatuor-
decim annorum esse nubilem. Sed &
hîc Latini Interpretes maluerunt errare,
quàm eruditorum magistrorum sententiæ
subscribere.

v. 702. Οὐ μὲν γάρ π] MS. I. ἐδὲν γάρ
τι.

C A P U T XXII.

Hesiodus emendatus. γήραι θῆκε. γλώσσης χάριν. Gellius ex conjectu-
ra emendatur. κατὰ μέτρον ἵσαι. Hesiodus interpunctione restitu-
tus. Noctes cur dicantur esse Deorum. Noctu in terris versari
Deos Veterum opinio. Quintilianus in declamationibus emen-
datus. Αὐλή. Αἰχμαυλοὶ πιμυμέν. Concubitum polluere Veteres cre-
debant. τάφος coena funebris. κυτρόπιδες. Ανθράκινια. Hesychius
emendatus. Δάσυνα. Mos Veterum in novis vasis lustrandis. Im-
buere. Ακίνητα. Multi & graves aliquot Interpretum lapsus.

v. 705. Ω Μῶ γήραι θῆκε] In secundo
MSCto alia manus : ὁμῶ.
γήραι θῆκε. Et sic Stobæus legit cum Pro-
clo & Tzetze. Ille enim exponit : τὸ
ὁμῶν τὸ γήρας τῶ ἀνδρὶ πδείσσει. Hic : καὶ παρ'
ἡλικίαν πδείσσει γήρατον καὶ ἀφάνισα. In cru-
dam senectutem ponit, facit ut ante tem-
pus senescat. γήραι θῆκε per ellipsin pro
ἐν γήραι θῆκε, hoc est, πέναι ἔωθε. Vul-
gata lectio non potest ferri.

v. 709. Γλώσσης χάριν] Et quod aliter
dicitur ὅμῳ χάριν, dicis gratia. Glossæ
Latino-Græcæ : dicis causa ὅμῳ χάριν.
Dicis gratia ὅμῳ χάριν ὡς παρὰ Γαίῳ τῶ
νομικῶ. Interpretes sine sensu : lingua
gratia. Sequentia lege ex MS. I.

— εἰ δὲ κιν ἄρχη

Ἡ ἐπὶ τ' εἰπών. Vertunt perperam :
Si autem cœperis aut verbum aliquod lo-
cutus infestum, aut facias. Vide quæ
notavimus ad vers. 294.

v. 712. Ἡγῆτ' ἐ φιλόπτη] MSS. ambo
ἡγῆτ'. v. 714. Σὲ δὲ μὴ π ἰδὲ κατὰ γῆτα
ἴδδς, σὲ ἰδὲ, pro σὲ ἰδὲ. Quæ ἀντίπρωσι
Homero familiaris. Quod non mone-
rem, nisi tantillæ rei ignorationem frau-
di fuisse Interpretibus, ut ineptissime
hunc versum redderent, deprehendissem.

v. 716. Νεικασῆρα] Uterque codex :
νεικασῆρα. Secundus pro ἔπαρον ἐ τῶρων. Vul-
gatam tuetur Eustathius ad Iliad. κ, p.
713. Εκ τῶ νεικῶ, νεικίσω, καὶ ὁ παρ' Ἡσίοδῳ
νεικασῆρ.

v. 719. Γλώσσης τῷ θησαυρῷ] Hunc lo-
cum Latinè fecit Gellius lib. I. Noct.
Att. 15. Hesiodus Poëtarum prudentis-
simus linguam non vulgandam, sed re-
condendam esse dicit, perinde ut thesau-
rum; ejusque esse in promendo gratiam
plurimum, si modesta, & parca, & mo-
dulata sit. Sed aut Gellius non intellexit
quid sit καὶ μίτηρ ἵσαι, quod non est
mo-

modulata, sed modum tenens, quæ co-
ërcet & reprimat effrenem loquacitatem,
ἀχαλίνους λόγους, inanem futilitatem, quæ
μῆτρα φιλᾷσιν in loquendo: aut forsitan
scripsit: & parca & moderata sit.

v. 721. Εἰ δὲ καλὸν εἶπες] Affert hic
Proclus similem Alcæi sententiam: εἰ καὶ
εἶπες τὸ δίκαιον, ἀκούεις τὸ κ' ἢ δίκαιον. Quam
quasi de verbo ad verbum Latinè expres-
sit Terentius: si mihi pergit quæ vult
dicere: ea quæ non vult audiet.

v. 722. Μὴδὲ πολὺ εἶναι δευτέρους διασπόμενος
ἦ] ἐκ καὶ τοῦ] Hujus loci hic est sensus:
Ne in convivio quod multi instruunt
amici sis morosus de symbolis. Δαίς πο-
λύθεν] ἐκ καὶ τοῦ est convivium quod de
symbolis instruitur à multis amicis. Ta-
lia convivia dicebantur ἑταῖροι. Hesych.
ἑταῖρος ἦν πολλῶν ὁμόχῳ. Terentio de sym-
bolis esse. Convivæ ἑταῖραι, εἰσὶν αὖτε. Sed
hæc obvia sunt & à viris doctis pridem
observata.

v. 726. Οὐδὲ τίνα κλύων] MS. ἢ δὲ δ'
οἷα.

v. 727. Οὐδὲς ἰμύχον] MS. I. ἰσπὸς. ma-
lè. Veteres qui vestibus longis uteban-
tur, exoneraturi vesicam non erecti sta-
bant, sed procumbebant in terram, ut
pedes vestibus tegeerentur. Hinc pedes
vestibus tegeerentur. Hinc pedes tegere
sacris Scripturibus est ventris aut vesicæ
excrementa ejicere. Græcis καθάρια καὶ
ἰσπὸς. Ad idem vestitus genus pertinet
istud præceptum, quo statim Hesiodus
vetat nudari αἰδοῖα meientum.

v. 728. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ δὴ] Uterque co-
dex: Αὐτὰρ ἐπὶ καὶ δὴ. Primus postea:
μυμηθῆνός ἐς ἀντίον. post ἀντίοντα delen-
da distinctio. Sic autem vertendi sunt
hic & sequens versus. Sed etiam post-
quam occidit, memor ejus rei, adversus
orientem, neque in via, neque inter eun-
dum extra viam meas. In vulgata ver-
sione nihil sani.

v. 730. Μαχέρον τὸι νύκτας ἴσασιν] MS. I.
ἴσασιν. Quæ hic Moschopulus & alii tra-
dunt de sententia Hesiodi, cur noctes

dicat esse Deorum, non sunt nauci. Ne-
mo Poëtam interpretaturus tam hospes
esse debebat in lectione Poëtarum, ut
ignoraret illorum sententiam fuisse, no-
ctu Deos versari in terra & hoc orbe no-
stro inter homines, interdum sedes supe-
ras colere. Stat. I. Sylv. I.

— Huc sub nocte silenti

Cum superis terrena placent, tua
surba relicto

Labetur cælo.

Quintil. declamat. X. Quotiescumque
domus fuerat grato sopore prostrata, ad-
erat ille, quales humanis se offerunt ocu-
lis propitii Dii, quale letissimum nu-
men est cum se patitur videre. Sicut
omnis religio templorum, omnis religio
lucorum, cum tacere mortalia, & pro-
fani procul, errare sedibus totis, solitu-
dine frui, & de suis dicitur exire si-
mulacris: ita juvenis meus noctibus
totis agebat filium, & paterna domo ac
penatibus suis fruebatur placidus & mi-
tis, & matri propitius, ut numen &
Deus delabi syderibus, & venire de li-
quido puroque aëre videbatur. Sic le-
gendus hic locus, & distinguendus. Vul-
gò malè habet. Hinc pleræque ἐν πόντοις
non solum apud gentiles, sed etiam in
sacris libris noctu dicuntur factæ.

v. 732. Εὐρεῖα αὐλῆς] Αὐλὴ non est
atrium, ut Interpretes existimant; sed
caula. uti ferè semper antiquissimis Scri-
ptoribus αὐλαὶ sunt mansiones ὑπαύραι, in
quibus oves, capræ & alia animalia mi-
nora stabulabantur. Pollux lib. I. ἢ π' οἱ
βοῖς ἴσανται βόσκημα, βοεῖλαι, βοσκόσις. ἢ δὲ
αἱ οἷς καὶ αἴγαι, αὐλὴ καὶ σπηῖς. Apollon. Ar-
gon. I. 575. & 1173. ac sæpè apud Ho-
merum. Quoniam verò sub dio erant,
inde αὐλίζεν & ἀρχαυλῆν est sub dio agere.
In Theog. v. 26. ποιμῆνις ἀρχαυλοῖ, sunt
pastores sub dio agentes, non, ut Inter-
pretes, in agris pernoctantes. Quem er-
rorem quoque B. Lucæ Interpretes erra-
runt, in capite secundo: sed quem du-
dum castigavit I. Casaubonus.

v. 733. Μὴδ' αἰδοῖα γυνὴ παραγαυῖον] Immeritò Proclus hīc Hesiodum exagitat, quasi in nimis exilibus tradendis versetur, & de rebus levibus praecepta praescribat, dum verba in propria notione accipit. Sed Hesiodi verba sunt μουσικὰ πύρα. Hoc autem vult à concubitu etiam legitimo non rem sacram esse faciendam, ne domi quidem, nedum in publico, ni antè lauto & lustrato corpore. Tibullus:

— discedat ab aris

Cui tulit besterna gaudia nocte Venus.

Hinc solebant se purificare. Suet. Aug. 94. de Attia Augusti matre, quæ cum dracone in templo visa sibi est volutari: *expergefacta quasi ex concubitu mariti sese purificavit.* Quin & alia negotia suscipere non licebat iis qui propter dormierant, nisi antea essent lustrati. Columell. XII. 4. de piscatoribus, cocis, cellariis: *His omnibus placuit eam qui rerum harum officium suscepit, castum esse continentemque oportere, quoniam totum in eo sit, ne contrectarentur pocula, vel cibi, nisi aut ab impube, aut certe abstinentissimo rebus Veneris: quibus si fuerit operatus, vel vir vel femina, debere eos flumine aut perenni aqua priusquam penora contingant ablui.* Propter quod bis necessarium est pueri vel virginis ministerium, per quos promanatur, quæ usus postulat. Nec Christianis olim licebat statim sacris operari, si cum uxoribus consueverant. Gregorius M. respons. ad Quæst. X. Aug. Episco. Ang. *Vir cum propria conjuge dormiens intrare Ecclesiam non debet, sed neque lotus intrare statim debet.* Paulò post: *Et quamvis de hac re diversæ hominum nationes diversa sentiant atque custodire videantur, Romanorum tamen semper ab antiquioribus usus fuit post admixtionem propriæ conjugis & lavacri purificationem ab ingressu Ecclesiæ paulatim reverenter abstinere.* Sed quantò

rectius sapiens illa scemina, cum consuleretur, quando post concubitum liceret mysteriis interesse, respondit; si cum tua uxore rem habuisti, statim, si cum aliena numquam.

v. 735. Μὴδ' ἀπὸ δυσφήμιου τάφου] Τάφου hīc non est bustum, sepulcrum, ut rursus male Interpretes, sed ~~δειδήμων~~, sili-cernium, cœna funebris, quæ opponitur ~~δειτὶ δῖον~~, hoc est convivio quod celebratur die festo, aut post sollempne sacrificium. Nullum enim sacrificium sine epulis. Hesych. Τάφου τὸ γυνέθρον ~~δειδήμων~~ ἐστὶ τῇ τῇ κατοιχομένην πρὸς τὸν ~~ταφόν~~. Τάφου *est convivium quod celebratur in mortuorum honorem.* Homer. Iliad. f. v. 29.

Ἀλλὰ τὰ τῶν ταφῶν μενοινία δύναι.

sed ille his funebres epulas lautas instruxit. Ab hac ferali cœna redeuntēs vetat Poëta liberis operam dare mali ominis causâ, quia, ut puto, vana superstitione capti credebant minimè vitales futuros, qui ex hac μίξῃ procrearentur. Hinc vocat δυσφήμις, & quia Græci & Romani statuebant omnia feralia pollgere propterea purgabantur ab exequiis redeuntēs. Festus: *Funus profecti redeuntēs ignem supergredebantur adpersi: quod purgationis genus vocabant suffitionem.*

v. 748. Ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπρόκταν] *Ab ollis nondum dedicatis.* Sic verte. *Χυτροπόδες* enim χύτρας, ut Proclus aliique monent. Alioqui sunt ἐχάρατ' ἢ μαγέρον, foculi sive sint fixi, sive mobiles, qui carbonibus implebantur & quibus imponebantur ollæ, quæ & λάσσαι dicuntur & ἀνδράκια. Hesych. Ἀνδράκιον τὸ μικρὸν τετραπόδιον, καὶ λίθος πύμῳ ὃ ἐν δακτυλῷ, καὶ χυτροπόδιον, καὶ πᾶσα μικρὰ χύμῳ. Sic scribendus hic locus, sine sensu vulgò legitur & laudatur à viris Græcè doctissimis χυτροπόδιον. Pollux X, 24. *Χυτροπόδες* ἐστὶ μὲν καὶ λάσσαι καλῶν ἑοῦν, ὡς Διοκλῆς ἐν Μελίσσι. Ἀπὸ λαοῦν Σερμὴν ἀφαιρῶν. Ἐν δὲ τῇ περὶ τῆς ἱππώαντος ἱάμβων εἰρηται χυτροπόδιον. ὡσπερ καὶ παρ' Ἡσίοδῳ.

Μὴ δ' ἀνὶ χυτρώποδι ἀντιπείκτω ἀνάλιν-
τα.

Αλλὰ οὗτο μὲν ἔπειν πὶ δαίσι. ὅταν δὲ Δίφιλῳ
ἐν ἐπαύρῳ λέγει, Χύτρον μίγαν παρὰ τῆ μαίρει.
Διλονίη πῶς χύτρον λέγει, ἀλλ' ἢ τὸ χυτρώποδι.
Paucis interjectis: Χυτρώποδι καὶ περὶ τὴν ἀν-
δράκειον ὅπως, Αἰξιδίῳ οἰκόντι ἐν Αἰμίῳ. Καὶ
μὴν παρὼν μὲν ἀνδράκειον ἐν μύθῳ πῶς τὰ χυτ-
ρῶν μυστῶν. Καὶ γὰρ ὁ οἰκὼν ἀγγεῖον ὃ καλεῖται,
ἢ ἀλλὰ πὶ τῶντων ἐπαύρων. Καὶ μὴν ἰσχυρὰ εἶ-
ποις ἀνὰ τὸ ἀνδράκειον οὗτο καὶ ἰσχυροί. Αἰσθη-
τος ἐν παλαιότητι οἰκόντι ἰσχυροί. ὁ δὲ Στράτων
ἐν Φυλακῇ. Πῶς ἀνὰ κοινὴν μὴ πῶς θυμολογῶν
μυστῶν ἰσχυρῶν. Apposui plura verba,
quia ex illis discimus quid fuerit χυτρώ-
πος, λέσσαν, ἀνδράκειον, quod video igno-
rari. Plerique enim putant esse *trullam*,
ut P. Septimius Florens, vir elegantis-
simus, in Aristophanis ἑρμῇ, qui hos
versus

— ἰσχυρὰ γὰρ

Πῶς τῆ παλαιοῦ τὴν λέσσαν τῇ βουλῇ πῶς ἔν.
sic interpretatur:

— ante bellum hic scilicet

Trulla fletere in gratiam Senatûs.
Cum non sint trullæ, sed foci ad quos
carnes coquebantur Senatui post sacrifi-
cia. Vide ibi antiqua scholia. χυτρώποδι
autem sunt ipse χύτρος ἀντιπείκτω, ut
templa lapidata apud Sueton. Calig. 6.
non sunt grandine icta, ut exponit vir
plurimæ lectionis C. Barthius in Adver-
sariis, sed Dii lapidibus impetiti. Ve-
teres autem nullis vasis solebant antè uti
ad cibum potumque capiendum, nisi

antè lustrata essent libatione ex iis Diis
facta. Proclus ad hunc locum καὶ χύ-
τρος μὴ πῶς τῶν φάγῃς πῶς πῶς ἐξ αὐτῶν
τῶν δαίσι. *Ex ollis non antè cibum ca-
pias, quàm ex iis Diis libaveris.* Sic
patinam dedicat Vitellius apud Sueto-
nium: *Hanc quoque (carnem) supera-
vit ipse dedicatione patinæ, quare ob
immensam magnitudinem clippentem Mi-
nerve Αἰξίδα πολέως διέκτεbat.* Hoc
Latinis propriè est imbui, quia tum
vasa illa imbuebant vino quod Diis li-
babant. Inde postea *imbui* de omni-
bus rebus, quæ primo usus nostri ac-
commodantur. Catullus de Argo nave:
*Illa rudem cursu prima imbuit Am-
phitriten.* Etiam de ipsis hominibus di-
citur: Florns II, 3. *Cotidiani & do-
mestici hostes tyrocinia militum imbuc-
bant.* Tacit. I. ann. 26. *Imbutæque
præda manus in direptionem Galliarum
erupturas.* Id. III. Hist. 15. *Ut civili
præda miles imbueretur.*

v. 750. Μὴ δ' ἀνὶ χυτρώποδι ἀντιπείκτω] Re-
ad ἀντιπείκτω Veteres exposuerunt τῶν.
In bustis enim stare, sedere, imò busta
videre habebatur pro diro & infausto
omine. Quam superstitionem gentilium
deridet Theodoretus sermone VII. Σε-
ραπεικῶς ἰλλῶν. Μῶς ἰσχυρὰ ἀντιπείκτω τὸ πῶς
λέγει τῶν τῶν. *Nefas habetis accede-
re ad sepulcra.* De his multa viri do-
ctissimi notarunt ad Theophrasti chara-
cteres.

CAPUT XXIII.

Vulgatus index *ἡμέραι* expunctus. Fausti dies & infausti, sicut & horæ in fastis notatæ. Commoda sydera. A Jove omnes dies. Hesiodus emendatus ter. *πεπνυκασµένος*. Antiqua lectio Poëtæ vindicata. *τεπλεσµένον ἡµαρ*. Quaternarii numeri sanctitas. *φύσις αἰόλα, παναίολος*. Nicomachus Gerasenus & Anonymus antiquus Scriptor correctus & explicatus. Hesiodo lux. Orcus. *ορκός* sepulcrum. Menandro medicina. Orcus perjurii vindex. Virgilius defensus. Hesiodus denuo correctus. *μετῶδον*.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΗΜΕΡΑΙ] Nec hic index in Vossii codicibus, nec in Gudii Proclo est. Quin nec ullum distinctionis vestigium apparet. In nonnullis tamen libris recentioribus titulum istum exstare viri docti monuerunt, in Veteribus verò non conspici, à quorum auctoritate nobis discedere religio est.

v. 765. *ἡµαρ δ' ἐκ Διδων*] Veteres, ut etiam nunc superstitiosi homines, alios dies faustos, alios infaustos ac inauspicatos ad aliquod opus inchoandum ducebant, quos vocabant *δαιµονίους*, *ἀπαισίους* Latini *Aegyptios*, *ominales*, *religiosos*, *incommodos* (sicut contrà ea *commoda sydera* sunt fausta. Propert. II, el. 26. *Quæritis & cælo Phœnicum inventa sereno Quæ sit stella homini commoda, quæque mala*. Eodem modo Græcis *ἡμεῖς δαιµόνιοι, & ἀπαισίονιοι*) qui in veterum fastis erant notati ut semper cognosci possent ab aliquid aggressuris, felix ne esset ille dies, nec ne. Petronius narrat in triclinio Trimalcionis duas tabulas fuisse in utroque poste defixas, quarum altera *lunæ cursum, stellarumque septem imagines pictas*, (sc. habebat) & *qui dies boni, quique incommodi essent, distinguente bullâ notabantur*. Non verò dies tantum sed & horæ fau-

stæ habebantur, aliæ infaustæ. Quod & Proclus observavit addens Diis dicatum esse meridiem, Heroibus verò tempus pomeridianum, ideoque esse inauspicatum: auspicatissimum verò matutinum & vespertinum. Hinc superstitiosi nihil auspicabantur, nulli se accingebant operi, nisi inspectis ephemeridibus, ex quibus capiebatur dies & hora fausta. Juven. Sat. VI. v. 576.

Ad primum lapidem victari cum placet, hora

Sumitur ex libro: si prurit frictus ocelli

Angulus, inspectâ genesi collyria poscit. &c.

Hæc superstitio primum ab Aegyptiis profecta, unde dies *Aegyptiaci* dicuntur. Augustinus in epistolam ad Galatas: *Jam vero ne aliquid inchoetur aut ædificiorum, aut ejusmodi quorumlibet operum diebus, quos Aegyptiacos vocant, sæpe etiam nos monere non dubitant*. Damnati sunt à Conciliis & Patribus primæ Ecclesiæ. Merid. Nec tamen nostrorum fastorum auctores ab hac ridicula gentilium opinione possunt deduci. Tam difficulter inveteratæ opiniones & errores eradicantur. Hesiodus autem felicitatis dierum & infelicitatis causas tribuit Jovi.

ἡµα-

ἡμέρα δ' ἐκ Διὸς πενταγυμνὸς ἢ κατὰ
μῦθον.

Dies vero ex Jove observans ut decet.
Et paullo post:

Αἱ γὰρ ἡμέραι εἰς Διὸς παρὰ μνηστῆρας.

*Dies enim sunt à Jove sapiente. Ubi
malè Interpretes: hæc enim dies. Omnes
dies sunt à Jove. Noster iterum:*

Ὅσων γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διὸς εἰσι.

*Quotquot noctes ac dies à Jove sunt. Ut
mirer doctos viros hñc tricarì. Superius
in ἔργοις v. 563.*

Εὖτ' ἂν δ' ἐξέκοντα μὲν τροπὴς ἡλίου
Χαίμεν ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμέρα.

*Cum autem sexaginta post brumam hy-
bernos dies Jupiter exegerit. Homerus;*

Τῷ γὰρ ὃς εἶν' ἐπ' ἡμερῶν ἀνδρῶν
Ὅλον ἐπ' ἡμέρ' ἄγνοι πατὴρ ἀνδρῶν τε θιῶν
τε.

*Talis est hominum terrestrium mens
Qualem diem inducit pater deorum
& hominum.*

Sic enim antiquissimos accepisse hos ver-
sus testantur Eustathius & Sextus Empi-
ricus lib. V. adversus Mathematicos, qui
Chaldæorum opiniones explodit. Vide
& viri præstantissimi & magnæ eruditio-
nis Merici Casauboni, magni parentis
dignissimi filii dissertationem de hoc Ho-
meri loco, æternum monumentum ami-
citæ, quæ inter nos intercedit.

v. 765. Τετράδα μῶνός] Τετράς est ul-
tima dies, sive trigesima cujusvis men-
sis. Veteres olim singulos menses crede-
bant esse triginta dierum, quamvis id,
si calculos ponas accuratè, verum non
sit. Solon, teste Plutarcho, hunc trige-
simum diem vocavit ἑνὴν καὶ νῆσαν, veterem
& novam, quia pars ejus diei pertinebat
ad lunam veterem, pars ad novam. Vi-
de quæ hñc notant Proclus, Moschopu-
lus, Tzerzes, & in primis Petavius in
variis dissertationibus ad Uranologiam,
Lib. IV, cap. 13.

v. 781. Σπέρματος ἀρχαδα] MS. I. σπέρ-
ματα δίδουσι, quod & in secundo habe-
tur pro varia lectione. Metri causâ le-

gendum δίδουσι. Sed vulgatam non
damno.

v. 783. Κέρη δ' ἐὶ σύμφερές ἐστι] MS. I.
ἀσύμφερές.

v. 785. Κέρη τε γαῖδα] Nullus dubito
quin omnes probaturi sint MS. I. lectio-
nem: κέρησι γαῖδας. Sic quoque legendum
versu 794. κέρησι δὲ τε πεσάς. Vulgò in-
epiò: κέρη δὲ τε πεσάς. In recentissimis
editionibus cum jactura metri, κέρη δὲ
πεσάς.

v. 793. Ἰσοῖα πάντα γίνεσθαι. μέγα γάρ τε
νῆος πενταγυμνὸν ἐστίν] MS. I. γαῖδας. MS.
II. μάλα. Sic & Palatinos codices legif-
se testatur Commelinus, quibus adstipu-
lantur editiones Basileenses Ifingrii &
Oporini, quas sequor. Ibidem malè non-
nulli scribunt πενταγυμνόν. πενταγυμνόν
enim Græcis dicitur homo prudens, &
versutus eadem ratione qua Latinis cal-
lidus, cujus scilicet animus ita rerum
usu occalluit, ut falli facillè non possit.
Phædro *retorridi* dicuntur. Hoc verò
sine præclaris ingenii dotibus consequi
nemo potest, etsi à primis annis in luce
fori & hominum fuerit versatus.

v. 797. Περὶ αὖτε δὲ θυμῷ πεσάς ἀλκυ-
δα] Hos tres versus ineptissimè & im-
peritissimè verterunt Interpretes: *cau-
tus verò esto animo ut quartum vites
desinentis & incubati mensis, doloribus
conficiendo animo, valdè hæc accommoda
est dies.* Nihil potest fingi imperitius,
nihil insulsius. Miror viros eruditissi-
mos, qui hunc Poëtam ediderunt, istam
inscitiam non castigasse. Hesiodi vero
hæc mens est: *Teneto verò memoria
quarto die ut vites finientis & incuban-
tis mensis doloribus conficere animum;*
valdè hæc sacra est. Vides sententiam
Poëtæ rectà adversari Interpretum La-
tinorum versioni. περὶ αὖτε θυμῷ, ut supe-
riùs: ἐν θυμῷ δ' ἢ πάντα φυλάσσω, *animo
autem studiose omnia custodi.* Τετράδα
νοῦ ἡμέρ' est ἡμέρ', ut apud Gregor. πλεῖν
ἱερῶν est festum celebrare. ἱερὴ ἐστὶν χεῖρ
τετράδις, festus dies Christo dicatus, qui
cele-

celebratur in honorem Christi. Quis ignorat *παιτής*? Quarta verò finientis mensis est quarta & vicesima mensis dies: quarta verò inchoantis est quarta à kalendis. Apud Græcos enim in quolibet mense tres erant quartæ dies, *πρώτη ἡμέρα, δεύτερη μέσση, τρίτη φθίνουσα*. Prima quarta, *πρώτη ἡμέρα*, est quarta à kalendis: secunda quarta *πρώτη μέσση* est quarta post decimam: tertia quarta *πρώτη φθίνουσα* est quarta post vicesimam. Sic etiam sunt tres tertiæ, quintæ, sextæ, septimæ, octavæ, nonæ in singulo mense. Paullò ante *μέσση τριτάτη, media quarta* meminit, quæ est quarta decima, *πρώτη μέσση*. Versu 812. & sequentibus tres nonæ, *ἐνέστης, ἑπτάστης, ὀκτώστης* commemorantur. Et hæc satis obvia, quæ non notassem, nisi viderem esse qui nesciant qui per *τριτάτη φθίνουσα ἢ ἡμέρα* dies sunt intelligendi. Ceterum numerus quaternarius quàm sanctus fuerit antiquis, præcipuè Pythagoreis, & quam vim ei tribuerint neminem paullò humaniorem fugit. Inter varia cognomina dictus etiam fuit *Φῶς Αἰόλου*. Nicomachus Gerasenus in *Ἀριθμητικῶν διολογισμῶν* libris: *Ἡ δὲ τριτὰς πάλιν αὐτοῖς δαῦμα μέσση, ἄλλη δὲ οὐδὲν, &c.* *Ἐστὶ γὰρ αὐτοῖς τὴν φυσικὴν ἀποταλίσματων, πρὶν καὶ κλειδῶν, ἢ φύσις, &c.* *ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις καὶ Αἰόλου.* Vertit A. Schottus: *Quaternarius item magno ipsis est miraculo, novus Deus &c.* *Fons ipsis est naturalium effectuum, atque naturæ claviger, &c.* *Imo natura ipsa est & varietas.* Sed num *Αἰόλου* est varietas? Meursius in denario Pythagorico legit: *Αἰόλου φύσις* ex Anonymo in Theolog. Arithmeticis: *Αἰόλου φύσιν κατανόμαζον τὴν τριτάτην τὸ ποικίλον ἐμφαίνοντες τὸ οὐκ ἐκείνη καὶ ὅτι ἐκ αὐτῆς τῆς ἡμετέρας ἀλεκτρυονίς. Ἐδὲ καὶ κλειδῶν πᾶσα ἢ φύσις αὐτῶν πανταχῶς ἐπινοήμαζον.* *Æoli naturam appellabant quaternarium, varietatem proprietatis indicantes: & quod absque eo non sit universalis constitutio, unde etiam clavigerum naturæ quemdam*

ipsum undique cognominabant. Sed quid est *Æoli natura*? *Æolus* Vulcaniarum Insularum Rex fuisse traditur, & coelestium motuum peritus, ideoque ventorum dominus. Quid verò ille ad naturam rerum omnium parentem? Rectè se habet *leῖτιο* Nicomachi, nisi quoddam copula sit exterenda, legendumque: *ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις αἰόλου.* Dorica Dialecto, qua utebantur Pythagorei & omnes magnæ Græciæ incolæ pro *αἰόλου*. Sic vice versa emendandus Anonymus ex Nicomacho, non contrà. *Αἰόλου, & Παραίολου* sunt φύσις propria epitheta. Ratio nemini potest esse obscura. Inscriptio antiqua apud Gruterum:

ΦΥΣΙΣ ΠΑΝΑΙΟΛΟΣ
ΠΑΝΤ. ΜΗΤ.

Fuit, qui me reprehendit, quoddam Nicomachum Gergasenum dixerim, uti vocatur apud Photium, præfatus nullos umquam fuisse Gergasenos, sed eos dici Gerasenos. Verum si Photio non credit, credat Matthæo, qui eos vocat, Cap. VIII. 28. *Gergesenos*. Nimirum eadem urbs vocabatur *Γέρασα, & Γέργασα*, incolæ Geraseni, Gergaseni, & Gergeseni, quos etiam hoc nomine appellat Josephus II. de Bello Judaico 20.

v. 804. *Ὀρκον πνυμφίας*] Interpp. *Perjurium vindicantes*. Quis audivit *ὄρκον* esse perjurium? *ὄρκον ἀσφαλίαν* est iurandi fidem violare, perjurum fieri. Sed *ὄρκον* numquam simpliciter est perjurium. Ceterum in MS. I. legitur: *ὄρκον γενέμενον. Orcum natum*. Sanè sic legisse videtur Virgilius: *quintam fuge: pallidus Orcus Eumenidesque satæ*. Ubi Servius: *Hesiodus Orcum quintà lunā dicit natum*. Ex Celso quoque tradit *Orcum* esse iurjurandi Deum, pallidum dictum quia jurantes trepidatione pallebant. Apud *Orcum* enim defunctas animas jurare, ne quid suos, quos in vita reliquerunt, contra fas adjuvent.

Or-

Orcus Latinis est Pluto, summus inferorum Deus. Cic. in Verr. *Ut alter Orcus venisse Aetnam, & non Proserpinam, sed ipsam Cererem rapuisse videtur*, hoc est, alter Pluto. Plaut. Poen. I, 130.

Quo die Orcus ab Acheronte mortuos amiserit.

Et sic Latini frequenter. Nonnullis tamen non Pluto, sed Charon Orcus est. Glossæ Philoxeni: Orcus χάρον. Quin & Silius Italicus Cerberum dicit Orcum.

Illatrat jejunis faucibus Orcus

Armenti quondam custos immanis Iberi.

Ut Veteres videantur omnibus inferis tribuisse nomen Orchi, quod à Græcis illos accepisse certum est, quod ὄρκιον vocarunt sepulchrum, ut benè observat Maximus Scaliger ad Varronem ex Menandro:

Οὐ πώποτε ἔχλασεν πολυτάλι νεκρῶν.

Εἰς τὸ ἴσον ὄρκιον τῶ σφιδῶν ἔρχεται ὑπὸ τῆς.

Numquam invideo mortuo opulento, in simile sepulchrum venit etiam valde tenuis. Sic hic locus legitur; pro quo malè substituit vir summus ὄρκιον rectè tamen scripsit ὑπὸ τῆς, cum aliter legeretur ὑπὸ τῆς. ὄρκιον sanè fuisse Deum inferorum, patet ex hoc loco Hesiodi, qui illum conjungit cum Furiis, & natum dicit ab Eride in perjuratorum poenam. Vide & in Theog. v. 231. Sicut autem ἄδης, hoc est, Pluto, sic & ὄρκιος inferorum Deus pro sepulchro ponitur. Ex lectione autem nostri codicis apparet Virgilium non esse hallucinatum, quod Salmasius in libro de annis climactericis

contendit, cum scripsit Orcum natum esse quinto die. Sic enim invenit in suis exemplaribus, ut legitur in primo Vossiano. In hoc tamen abit à sententia Hesiodi, quod illo die Erinnidas quoque natas canat: cum Hesiodus tantum dicat illas versari apud superos, ad vindicanda scelera flagitiosorum hominum. Sed forsan in hoc secutus est Orpheum, & Melampodem; qui & ipsi commodorum & incommodorum dierum ephemerides ediderunt cum illorum causis, ut Græci Interpretes, qui illorum testimoniis sæpè utuntur, ostendunt.

v. 812. Ἐδὼν μὲν γὰρ τὸ πρῶτον φτερόμεν] MS.

I. Ἐδὼν μὲν γὰρ τὸ πρῶτον φτερόμεν. Bona siquidem est hæc ad plantandum.

v. 818. Πῶροι δὲ τὸ ἀληθὲς κηρύττουσι]

Pauci veracem dicunt. Inde Virgilius ait illum diem esse contrarium furtis. *Nona fugæ melior contraria furtis.* Furibus enim fraudi est veritas. Hic est hujus loci sensus, quem & Salmasius ostendit.

v. 820. Μίστρον πῶροι δὲ αὖτε μετ' εἰσέδου] MS. I. μιστὸν πῶροι δὲ μετ' εἰσέδου quod placet. Subintelligendum autem hic ἴουσι. Paullò antè τῶ πολλὰ κλίσου perperam vertunt *bene clavatam*, cum sit πολλὰ κλίσου in qua multa sunt sedilia remigum. Κλίσου enim sunt transtra. v. 823. Μιστὰ δουροὶ sunt μεταξὺ πηλῶσι, dies *intercidentes*, qui inter faustos & infavos volvuntur. Vulgò *incerti* vertunt. Δουρῶν est πηλῶ. Unde Catadupa Cicero-
ni Nili catarrectes dicitur, quod de altissima rupe præceps cadat.

VARIORUM NOTÆ
I N
HESIODUM.

VARIORUM NOTÆ

I N

THEOGONIAM.

V. 1. **M**ουσῶν Ελικωνίδων ἀρχαί-
μας' αἰείδουσιν] Priores cen-
tum quindecim versus
sunt suppositi. Theogonia incipit versu
116. Ἦτοι γὰρ ἀθάνατος χῶρος ἦεν &c. *Clericus*.

1. Ελικωνίδων] Rectè vetus Scholia-
stes patrias Musas à Bœoto vate invoca-
ri observat. *Helicon* mons fuit Bœotiz,
ita dictus à Phœnicio *hbalik* חֲבַלִּיק aut
חֲבַלִּיקֹן *hbalikon*, quæ vox *montem al-*
tum sonat. Vide *Sam. Bochartum* Lib.
I. Chanaanis, Cap. XVI. ubi ostendit
plenam fuisse Bœotiam & colonis & no-
minibus Phœniciis. *Clericus*.

2. Ἱερὸν τι] *Divinissimum* montem
vocat, propter numerum Deorum, qui
in eo versabantur; quales Musæ, Orea-
des, Dryades, Naïdes &c. Infrà v. 129.
vocat

— ἵστα μακρὰ θῶν χερσὶντος ἱερόν
Νυμφῶν.

*Longos montes Deorum grata habitacu-
la Nympharum.* *Clericus*.

3. Ἰωνία] Malim *μαρμαρυγῶν* interpre-
tari. *Ἰὼν* ὡς *ferrugine*, quia eo epithe-
to significatur copia aquæ; quæ non est
ἰωνία, nisi sit profunda, ac proinde co-
piosa, & perennis, quæ laus est fontis.
Idèd *Homerus*, & post eum *Hesiodus*
vocant *ἰωνία πόντος*, id est, profundum.
Idèd Poëtæ Latini *caeruleos* fontes vo-
cant, ut *caerulea Liriope* dicitur *Ovidio*
Metam. III. Confirmatur hæc interpre-
tatio, ipsâ significatione propriâ vocis,

quæ significat quod habet *ἵδωρ*, seu *spe-*
ciem ὡ. Non potest autem dici fons
speciem habere *floris*, licèt sit floribus
cinctus; sed rectè dicitur habere *speciem*
ferruginosam, ad colorem quod attinet.
Clericus.

4. Καὶ βαμὼν ἱεραδῶν Κερύωντος.] Non
modò in altaribus sacra faciebant, in
honorem Deorum, sed & circa illa cho-
reas agitabant. Vide not. ad Exod. C.
XXXII, 6. *Clericus*.

5. Περμερῶς] Intellige ὕδωρ, *agua*,
quod in versione exprimendum fuit. Per-
messus est Phœnicie מַעַן-מַר *phaer-*
metso, hoc est, *pateus* aut *fons parvus*,
nam Radix מַר hanc significationem
obtinet, apud Arabas. Commodior hæc
visa derivatio quàm *Bocharti* מַעַן-מַר
beer-metso, fons processus, nempe, *a-*
quarum. Fons est, aut fluviolus ex He-
licone profluens, & qui cum Olmio
confluit in Copaïdem lacum. Vide *Stra-*
bonem Lib. IX. *Clericus*.

6. Ἰωνυπλῆς] Phœnicie dixeris, ut
rectè *Bochartus*, eodem loco, חֲבַלִּיק
happigiran, quod *fontem erumpentem*
sonat, & corruptum in *Hippocrenen*,
ortum fecit fabulæ, quasi esset ἰων
ἵππῳ *fons equi*, seu ab equo excitatus.
Clericus.

Ολμῶς] Phœniciâ voce, חֲבַל מַיָּה
hbal-majo, dulcis aquis, eodem conje-
ctore. *Divinus* dicitur, propter memo-
ratam rationem, cùm de Helicone ser-
mo esset, ad v. 2. *Clericus*.

X x 2

8. Emē-

8. *Ἐπιζώοντο*] *Firmiter saltabant.* Ita verito, cum aliæ editiones habeant *vehementer tripudiabant.* Vox Græca *ὄν* & *stabilitatem* denotat. Hesychius *Ρόμην καὶ ἰσχυρὸν ἐπέβαλον.* Et *firmiter* saltare decorum habetur. Sic. Schol. Antiq. *Ἐξαιρέτως καὶ παντίως ἀρχόντο, ἢ διαταγόμενοι ἔχουσιν.* Rob.

9. *Ἡέτι πολλὰ*] Pleræque Editiones habent *πολλὰ.* Sed MSS. Gresh. & Bodl. scribunt *πολλῶν*, quam quidem lectionem præfero; *ἀλλ'* enim frequentius masculino genere usurpatur. Rob.

10. *Ὅσων*] *Τὴν θεῶν φωνήν, καὶ τὰς θεῶν καλεσθῆναι, ὡς παρ' Ὀμήρῳ. ἢ ὅσων ἀκούσας —* *Εκ Διός.* Schol. Ant. In sacris Scripturis majestas quædam terrificæ, & vis fatalis *θεοῦ* voci attribuitur. Vide *Deuteronomi* 4. 33. | 5. 25. | *Psal.* 18. 13. | 46. 6. | 68. 38. Credebant etiam Ethnici longè diversam esse deorum vocem ac hominum. Sic Virgil. *Æn.* l. 1. *Nec vox hominem sonat; O dea certe!* *Ὅσων* verò non aded strictè pro *divina voce* usurpatur, quin sæpè cujusvis animalis vocem significet. Vide infra v. 831. Quod ipse etiam Scholiastes postea agnoscit — *Πᾶσαι τῶν φωνῶν ὁ Ἡσίωδός ὅσων καλεῖ.* Rob.

16. *Ἐλικοκλίραρον*] *Volubilibus palpebris*, id est; *patam*, ut Venerem vocabant Latini. Lasciviæ est indicium nictare frequenter, & signum amantium. *Clericus.*

16. *Ἐλικοκλίραρον*] Vetus Schol. exponit *arcuatis*, vel *orbiculatis* palpebris — *τὴν ἑλικοειδῆ, καὶ στρογγύλην, καὶ ἀμφιεπὴν, καὶ ἀνακακλασμένην τὰ βλέφαρα ἔχουσαν, ἐκ μεταφορᾶς ὅτι ἡ ἀμπέλη ἐλίκων.* Quæ quidem interpretatio bene convenit significationi vocis *ἐλίσσειν*, *torquere*, *volvere*. Interpretes autem Homericæ, & Lexicographi penè omnes exponunt, *nigrum*. Et Hesychius. *Ἐλίκων, μύλας.* Rob.

30. *Καὶ μοι σὺν ᾄδον ἔδον, δάφνης ἱερῆς ἕλκον*] *Ἐδον* pro *ἔδωκα*. Rhapsodi ramum lauri tenebant recitantes. Vide Lucianum in Dialogo cum Hesiodo p. 659. *Guictus.*

30. *Καὶ μοι σὺν ᾄδον ἔδον, δάφνης ἱερῆς ἕλκον*] Scholiastes postquam dixit *Heliconem* *πολύδακτον* esse, & laurum æquè potuisse esse donum Apollinis, ac Musarum, quæ ad rem non multum faciunt, veram ejus rationem reddit hisce verbis: *παρόσον ἢ δαφνὴ ἐνεργαῖα ὡς τὰς ἐνδυσασιμὰς. Σοφοκλῆς ἐν Κασάνδρᾳ δάφνην παρὰν ὀδόντι στίβει το σῶμα. καὶ Λυκόφρων δάφνην παρὰν ποίεσεν ἐκ λαιμῶν ὄπα. καὶ τὰ ποίηματα δὲ καὶ διὰ ἐμπροσθεν ἔρται: quia laurus efficax est ad afflatus creandos. Sophocles in Cassandra: Cum comedisset laurum, dentes instar serræ in ore concutiebat. Et Lycophron: cum laurum comedisset, vaticinabatur emittens vocem ex gutture. Certe Poëmata Dei afflatu sunt effusa.* Sequentia verba rem dubiam esse non patiuntur. Cum ergo Laurum sibi traditam dicit *Hesiodus* à Musis seque ab iis afflatum, perinde est ac si facultatem poëticam sibi ab illis concessam diceret. Quam in rem, paucula ex *Claud. Salmastio* huc apponemus. Sic ille in *Solimi Polyhistora* p. 609. ubi postquam multis ostendit *ἑλκόν* dictos fuisse *ἐπὶ τῷ ἑλκῶν* *τὰς ὁδοὺς*, quòd veluti *consuerent* varias partes Poëtarum, quas canebant, non *ἐπὶ τῷ ἑλκῶν*, addit: “Antequàm mos ille “*τῷ ἑλκῶν* aliena carmina natus ac notus esset, auctores ipsi ac Poëtæ hym- “nos & alia carmina in honorem Deo- “rum à se composita sic pronunciare “consueverant, cum virga è lauru in “manibus. Dicebantur *ἐπὶ ἑλκῶν ἄδιν.* “*Pausanias* pag. 586. Lib. IX. seu Boe- “oticis de *Hesiodo*, qui cum cithara pi- “ctus erat: *ἔδιν τοι Ἡσόδῳ οἰκῶν φόρμα.* “*ἦν δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν ὅτι ἐπὶ ὅπῳ ὅπῳ ἔδιν.* “*δὲ δάφνης ἦν:* nequaquam fuit proprium *Hesiodo gestamen; manifestum enim est, etiam ex ipsis ejus versibus, eum ad lauri ramum cecinisse.* “Intel- “ligit hos versus ex Theogonia, *Καὶ μοι “σὺν ᾄδον* &c. Traditum sibi à Musis ex “lauri ramo baculum dicit. Tamquam “vati futurorum præscio, nontamquam Poë.

“Poëtæ, datum possumus interpretari, “propter illa, ὅτι κλείομι τὰ τ' ἰστούμενα ὡς “τ' ἴοντα. Sed Poëtica erat conjuncta cum afflatu, non minùs ac vaticinandi facultas; imò non erat sine vaticinatione, cùm non possent scire Poëtæ gesta apud Deos, aut clam apud homines, aut ante omnem hominum memoriam; vel potius fingere se ea scire, nisi simul afflatum simularent. Pergit *Salmasius*: “Laurum gestabant & admordebant, “qui vaticinandi scientiâ callero volebant, unde *δαφνοφόροι* vates. *Asclepiades*, in statuum *Homeri*:

“Καὶ σοὶ χαλκίπτελλον ἐρωστέμεναι σελὶ πᾶ-
“σαι

“Ὀριζαν δάφνης ἱερὸν ἀκρόμονα.

Fallitur, ut sæpè Critici, qui non significant unde depromserint quæ dicunt. Epigramma est in statuum *Hesiodi*, quod legitur Lib. IV. Anthologiæ, p. 368. Ed. H. Stephani. Integrum ita habet:

Αὐταὶ ποιεῖσθαι μασθεῖναι μῦθον οἱ
Μῦσαι

Εδρανον ἐν κραναοῖς ἔρπον, Ἡσίοδε.

Καὶ σοὶ χαλκίπτελλον ἐρωστέμεναι σελὶ πᾶσαι

Ὀριζαν δάφνης ἱερὸν ἀκρόμονα.

Δάφνας δ' ἑλκύνει Εὐκλείωνος ἐνδον ὕδαρ,

Τὸ πταρὺ πάλιν σελίδιν ἔκοψεν ὄνυχ.

Οὐδ' οὐ κορυστέμεναι μακρόν γένος, ἔργα τῶ
μολεπῆς,

Καὶ γένος ἀρχαίων ἔγραψεν ἡδίων.

Ipsa pascentem meridie oves Musæ viderunt te in asperis montibus, Hesiode; & tibi pulcra folia habentem decerpentes omnes porrexerunt lauri sacrum ramum. Dederunt verò fontis Heliconis divinam aquam, quam volucris equi prius erupit ungula. Quà tu satius beatorum genus, & res gestas cantibus, & genus priscorum descripsisti juvenum. Sed audiamus *Salmasium*: “*Pausanias* de virga laurea accepit, cum “qua Veteres Poëtæ carmina sua recitabant. Quem morem etiam postea “*ἑσπεδοὶ* imitati sunt, qui aliena pronunciarunt. Nam & hi virgam è lau-

“ru tenebant, cùm carmina recitarent “ex aliquo Poëta. Cetera apud ipsum leguntur. *Clericus*.

32. Τὰ τ' ἰστούμενα ὡς τ' ἴοντα] Poëtice, nempe, est *μαντικής* genus, unde Poëtæ Latinis *Vates*. Utinam exstaret integer Liber VII. *Strabonis*! Aliquid hac de re haberemus, in descriptione Pieriæ, cùm legamus in excerptis, quo loco de hac regione egerat, ὅτι τὸ πηλεῖον, οἱ μάντις καὶ μουσικὴν ἐργάζοντο: olim vates exercuisse & musicam. *Clericus*.

32. Ὡς κλείοιμι] Vulgo legitur ὅτι κλείοιμι. Sed ex fide MSS. restitui κλείοιμι. Dixerat poëta ἐνέπνευσαι ἢ μοι αὐδὴν δέειν. Non autem necesse erat ut Musæ ei vocem inspirarent ὡς κλείοιτο, ut intelligeret, sed ὡς κλείοιτο, ut caneret. Rob.

34. Σπᾶς δ' αὐτὰς πρῶτον τε καὶ ὕστερον αὐτὴν αὐδῆν] Imitatus *Horatius* Lib. I. Ep. I. *Primâ dicte mibi, summâ dicendæ Camænâ,*

Mæcenas &c. Clericus.

35. Ἀλλὰ τί μοι ταῦτα σελὶ δρῶν ἢ σελὶ πίπτον] Hoc est, σελὶ τὰ ἀπὸ σκοπῆς, subintellige λίγνται. *Guicetus*.

35. Ἀλλὰ τί μοι ταῦτα σελὶ δρῶν ἢ σελὶ πίπτον] Hoc est, quid hæc ad rem, quam aggressus sum? ut rectè Scholiastes. *Homerus* paulld aliter hanc Paroemiam profert *Iliad*. X. v. 126. ubi *Hector* de inanibus sermonibus, quos *Achillem* laturum non fuisse, si ad eum adisset, suspicatur:

Οὐ μὲν πως νῦν ἔστιν ἀπὸ δρυὸς, ἔδ' ἀπὸ πίπτης,

Τὸ δαεζέμεναι, ἅτι παρδίνος ἡδίδης τι,

Παρδίνος ἡδίδης τι δαεζέσθων ἀλλήλοισιν.

Non quidem ullo modo nunc licet, à quercu, neque à petrâ cum hoc confabulari, ut virgo & adolescens, virgo, inquam, & adolescens, confabulantur. Volunt Scholiastæ ortam loquutionem ex veteri fabula, quâ homines ex lapidibus aut quercubus nati ferebantur, & quæ pueris sermones præbebat, adeoque inanes sermones signari. At non video quid

locus *Hesiodi* hinc possit explicari, cujus sensus est is quem diximus. Crediderim potius petitum adagionem ex iis, qui aggressi montem, aut sylvam describere, ad alia divagarentur, quæ à scopo aberrarent. Est tamen alius locus *Homeri*, ex quo sententiæ suæ confirmationem petere posse primo intuitu videntur. *Odyssææ* τ, v. 163. cum rogasset Penelope Ulysssem, quem non agnoscebat, unde esset, addit:

Ὅ γ' ἔτι δρυὶς ἱοῖ παλαμάρῳ, ἔδ' ἔτι
πίτῃς.

*Non es enim à vetere quercu, aut à
petra.* Quibus in verbis, *Homerus* al-
ludit ad memoratam fabulam; sed is
sensus neque alteri loco *Homeri*, neque
versui *Hesiodi* aptari potest. *Clericus.*

36. Τῶν Μουσῶν ἀρχαίμεθα.] Τὸ τῶν ἡὶ
age, agendum significare videtur. Sed
hic omnino scribendum videtur, τῶν
Μουσῶν ἀρχαίμεθα. hoc est, ἀπὸ τῶν Μου-
σῶν ἀρχαίμεθα. *Hesych.* τῶν ἀπὸ τῶν.
Hunc locum respexisse videtur. *Guicetus.*

38. Εἰρούσῃ τὰ τ' ἔόντα.] Iisdem utitur
verbis *Homerus* Il. α. v. 70. de Cal-
chante Græcorum vate,

Ὅς ἤδη τὰ τ' ἔόντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸς τ'
ἔόντα.

Plurimi præterea versus apud utrumque
poëtam iidem occurrunt, quorum non-
nullos suis locis infrà notabimus, ex qui-
bus placuit aliquibus inferre *Homerum*
Hesiodo antiquiorem fuisse. Perperam
omnino; nisi aliis argumentis probari
possit *Hesiodum* potius *Homerum*, quam
hunc illum imitatum esse. Porro dehinc
videre est à priscis etiam temporibus va-
ticinandi artem poëtis attributam fuisse;
unde etiam à Latinis *Vates* appellantur.
Vide quæ in hanc rem jocatur *Lucianus*
in *Dialogo cum Hesiodo.* *Rob.*

39. Ομπεύσαι.] *Hesychius:* ὁμπεύειν,
συμφωνεῖν. Ομπεύσαι, τὸ συμβολῆσαι ὁμοφω-
νεῖσαι, ὅμῃ λέγεσθαι. Ομπεῖν, ὅμῃ εἰρμῶσαι (l.
ἀρμῶσαι) συμφωνεῖν, hoc est, concinere,
ex ὅμῃ simul & εἰρῇ, dico. Hinc credi-

bile est nomen factum *Ομπεύς*, qui post-
quàm carminibus suis innotuisset, non
amplius *Melesigenes*, sed *concentor*, qua-
si *Musarum*, dictus est. Nomen ei in-
ditum fuerat *Melesigeni*, à fluvio *Me-
lete*, qui non procul à Cumis *Æolicis*
fluit, & ad quem eum mater *Critheis*
pepererat, ut docet *Herodotus*, in ejus
vita, Cap. III. Idem oculorum usum
amisisse eum narrat, Cap. VII. & pro-
pterea Lingua Cumæa Cap. XIII. ὁμπερ
dictum, id est, cæcum. At vehementer
suspicio opinionem de cæcitate *Homeri*
fictam à Cumæis, quodd nomen ejus per-
peram ex Lingua sua interpretarentur;
solent enim Græci, ex nominibus perpe-
ram intellectis, historiolas fingere, ut vel
ex nomine *Hippocrenes*, de quo dixi-
mus, colligere est. Profec̃d multò ve-
risimilius est, tantum Poëtam cognomen
ex arte adeptum esse, quàm ex infortu-
nio. *Clericus.*

40. Γὰρ ἂν τὰ δώματα παύσῃ.] Hoc est,
summā voluptate afficitur cœli regia.
Poëtæ passim & dolore, & gaudium
tribuunt rebus inanimis, ut significant
maximam esse rationem dolendi, aut læ-
tandi, & quæ vel ipsa inanima, ut so-
let dici, movere possit. *Theognis* ini-
tio, cum alia de *Apollinis* natalibus di-
xisset, hæc habet:

— ἐλάσσει δ' αἶψα πλάρη,

Γάσσον δ' βαδὺς πόντος ἀλὸς πολὺς.

Risit magna terra. *Lucretius* ad Vene-
rem Lib. I. v. 8.

— tibi suaves *dadala* tellus

*Submittit flores, tibi RIDENT
æquora ponti.*

Ad quem versum, vide quæ collegit
Dion. Lambinus. *Clericus.*

44. Θῶν γένος, ἢ τὰ ἐξ ἑνός.] Probè ani-
madvertendum hic signari tria genera
rerum, I. Terram & Cœlum, quæ ante
omnes Deos, qui *Hesiodi* ævo maximi
habebantur, fuerint: II. Deos ex hisce
genitos, οἱ τ' ἐκ ἑνὸς ἐγένοντο Θεοὶ δῶτῃς ἰάνων,
qui Dii ex hisce geniti sunt datores bo-
notum,

norm, quos enumerat à v. 116. ad 155. Hi dicuntur ab *Hesiodo* Dii, quoddam nomen denegatur Coelo & Terræ, suntque veluti prior Deorum ætas: III. Altera est filiorum Saturni, quos significat hoc versu *Hesiodus*: Δούρειν ἄντι Ζῆνα, Θῆν πατὴρ ἰδὲ ἱὲ ἀνδρῶν, hoc est, secundo loco *Jovem*, qui est *Rex Deorum*, qui nunc potissimum coluntur, & *hominum*. Qui vivebant *Hesiodi* ævo, & superioribus aliquot ætatibus, duplicem hunc duntaxat ordinem Deorum norant, hoc est, hominum in Deorum numerum post mortem relatorum; si altius originem eorum repeterent, nihil antiquius reperiebant, quàm Coelum & Terram, hisque vetustius Chaos, nec ultrà progrediebantur. Notio Dei horum conditoris usque adedò obscurata erat, ut de eo prorsus tacerent; aut etiam, si quæ ejus evanida vestigia in eorum animis hæserant, ea miscebantur, cum iis quæ vulgò de Jove & æqualibus illi Deis ferebantur. Quæ omnia, in sequentibus, explicatione ipsâ involucrorum Poëticorum, evolventur & ob oculos ponentur. *Clericus.*

52. Μῦθον] Primum videndum quæ sint *Musæ*, dein à quibus progenitæ. Ex descriptionibus cum omnium reliquorum Poëtarum, tum etiam *Hesiodi*, colligere est Musas invenisse Eloquentiam ac Musicam, artesque quæ elegantiores habentur. Ut solius *Hesiodi* testimoniis utamur, ex argumentum non verum modò, sed etiam fictum omnium orationum, comminisci poterant. Sic enim eum alloquuntur v. 27. hujus Poëmatis.

Ἰδμεν ψεύδῃ πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὅμοια,

Ἰδμεν δ' εὖτ' ἰδόμεν ἀληθῆα μυθήσασθαι.

Scimus multa falsa veris similia, scimus & quando volumus vera dicere. Ait v. 60. fuisse novem puellas:

— ἦσαν αἰοιδῆ

Μέμνηται, ἐν εἰρηστικῇ ἀκρόασι θυμὸν ἐχέσας,

quibus cantio cordi est, & quæ habent animum sine curis. v. 65.

— ἱερὰ τῶν δ' ἀλφ' ὄσσην ἱέου

Μέλπονται πάντων τε νόμων καὶ ἅδια καδ' ἄ

Ἀθανάτων κλέουσιν,

amabilem vocem ore emittentes canunt, omniumque leges, & mores venerandos Immortalium celebrant. Plura non exscribam, nam ex hisce satis liquet quod volo; nec mirum erit si dicam nunc, ab antiquissimis Græciæ colonis phoenicisstantibus, dictas esse *Musas* ab inventionione; nam, Phoeniciâ Linguâ, מוֹסָא est *inventrix*. Credibile autem est, antiquissimis temporibus, per Boeotiam, Thessaliamque ac vicinas Græciæ oras, celebrem factum fuisse cantilenis, seu propter inventionem, seu propter elegantiam styli, pro ætatis captu, seu propter cantum, seu propter omnia illa simul, *chorum novem puellarum*; quem instituit Jupiter, ut postea videbimus, Thessaliæ rex. Deinde posteritas, quæ omnia adauxit, & præsertim Poëtæ finxerunt eas inventrices Poëticæ Deas esse; quo honore etiam macati sunt inventores aliarum artium. *Pater Musarum* dicitur Jupiter, quoddam primus puellarum concentum instituerit; quæ loquutio etiam Phoenicia est, nam Gen. IV. 20, 21. Jabal dicitur *pater Scenitarum & Nomadum*, Jubal verò *cytharæ & organo canentium*; hoc est, eorum vivendi generum, earumque artium institutores. Μνημοσύνη verò seu *Memoria*, καὶ ἀεσθονομίαν, dicitur earum *mater*, quoddam memoria suppeditet materiam poematum & orationum. Hoc satis ostendit Jovem non habitum esse patrem propriè dictum Musarum, cum *Memoria* sit dumtaxat *persona poetica*, quæ nunquam in rerum natura fuisse credita est. Non exigua pars artificii hujus Theogoniæ, ut postea videbimus, sita est in Prologopœis. *Clericus.*

Ibidem. Ολυμπιάδης] Ita dictæ Musæ, quoddam circa montem Olympum diu verfatæ

fatæ essent, in Jovis regia, ut ipse Poëta testatur qui aliquoties hoc repetit, ut v. 68.

Αἱ τὸτ' ἴσαν αἰεὶ Ὀλυμπον, ἀγαλλόμεναι
ἐπὶ καλῇ.

*Quæ iverunt tunc ad Olympum super-
bientes voce pulcrâ. Clericus.*

53. Τὰς ἐν Πιερίῃ] Hæc est patria puel-
larum, quas Poëtæ immortalitati conse-
cravere. *Pieria* nomen est montis &
regionis ei subjectæ, atque ad Thermai-
cum sinum porrectæ; quâ Thessalia ad
septemtriones clauditur, Macedonia ad
austrum. In ea etiam Pimplæus mons
Musis sacer. Hinc dictæ Musæ *Pieri-
des*, potiori jure quàm *Heliconiades*,
Olympiades &c. unde enim potius cog-
nomen duxissent, quàm à patria, ex qua
profectæ, cantibus, finitimarum orarum
incolas in admirationem sui rapuerunt?
Illinc eas ad se evocat *Hesiodus*, initio
Operum & Dierum:

Μῦσους Πιερίην ἀοιδῶσι κλέουσσι,

Διῶτι, καὶ τὰ ἑξῆς.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3. in de-
scriptione Macedonia: *hic Musarum*
PARENS DOMUSQUE *Pieria*.
Si Phœniciis litteris hanc vocem scriba-
mus, מִיָּרִיָּה, invenietur in ea signifi-
catio *puteorum* (nam מִ & י miscentur
passim apud Orientales) vel *fertilitatis*:
quam non respuit regionis situs, aliquot
fluvii rigatæ. Vide Tabulas *Ptolemæi*,
& *Livii* Lib. XLIV. c. 6, 7, 8. *Cle-
ricus*.

54. Γυνόισιν Ελευθερίας μεδύσσει] Γυνὼν in-
terpretatur Scholiastes γονιμώτατος τόπος
fertilissima loca. Malim βυβὺς interpre-
tari, seu *colles*, pro quibus Æoles dixe-
runt γυνὴς, ut urbs *Argos* illis erat ἀρχὴς.
Ita vocem interpretatus est *Laur. Valla*,
apud *Herodotum* Lib. IV. Cap. XCIX.
ubi τὴ γυνὴν τὴν Σαριακὴν, vertit *jugum Su-
niacum*, ex re ipsa, nam fuit illic collis,
cui erat impositum templum *Minervæ*.
Pausanias in Atticis, initio: Ναὸς Ἀθην-
αῶν Σαριακὸς ἐπὶ κορυφῇ τῆ ἀκρῆς: *Templum*

Minervæ Suniadis est in vertice pro-
montorii. Nam *Eleuther* mons est, ita
vocatus, ut aiunt, ab Eleuthere Apolli-
nis filio; unde & dictæ *Eleusberæ*,
urbs ad eum montem sita. Phœniciis
litteris scribas עֵלְעִיִּיר *balesbir*, quæ vox
altam speculam sonat, à עֵלְהָלֵה *alah* ad-
scendit & עֵלְהָלֵה *thour* *speculatus est*;
quod optimè in montem quadrat, in quo
speculatores solebant collocari, qui de
adventu hostium monerent.

Scholiastes hic habet: ὁ δ' Ελευθερίαν ὀνο-
μα πόλιν ἐστὶ τῆς Βοιωτίας, ἀπὸ τοῦ βασιλέως
αὐτῆς τὸ πῆλιν ὕψος ὀνομασμένη, ὡς Ἀπολλωνίος
ὁ Αἰδύςιος τὸ Ποσειδώνιον: *Eleuther* est
nomen urbis *Boeotiae*, à quodam Rege ejus
urbis sic dicto, filio *Apollinis* & *Atbu-
sæ filia* *Neptuni*. Ελευθερία, alii vocant
urbem, quæ fuit ambigui juris, inter At-
ticos & Boeotios. Vide *Stephanum* By-
zantium, in hac voce, & quæ ad eum
Luc. Holstenius & *Abt. Berkelius*. Per-
git Scholiastes: ἔστι δ' ἡ πόλις, ὡς φασιν, ἐπὶ
ὀρέματι τῷ Ἡρώϊ: *est etiam mons, ut di-
cunt, cognominis Heroi*. Fortè ita di-
cta, ob causam allatam, pars aliqua *Ci-
thæronis* montis, ad cujus radices sitæ
erant *Eleutheræ*. *Pausanias* in Atticis
p. 72. Ελευθερίαν δὲ ἦν μὲν ἐπὶ τῷ τεύχε, ἦν
δ' καὶ οἰκὴν ἱερῆται· δῆλον δὲ σέοις ἐστὶ πῆλιν
ὄλignon ὑπὲρ τῆ μεδύς αἰεὶς τῷ Κισσαίωνι οἰκιστῇ-
σιν: *Eleutherarum cum mari, tum æ-
dium erant vestigia*, (cùm loca visibam)
*quæ manifestò ostendunt urbem condi-
tam fuisse paullo supra planitiem ad Ci-
thæronem*. Vide not. ad v. 329.

Quod ab Heroë nomen ejus deducit
Scholiastes, post alios, id non majoris
esse ponderis debet, quàm quod addit:
ἦτοι δ' λέγεται ὅτι ἐκεῖ ὁ Διόνυσος τὸ μανίας ἐπαύ-
σαστο ἢ ἐλᾷσιν: *sic etiam dicitur, quod*
*illic Bacchus desit furere & morbo libe-
ratus est*. Fingebant Græci Heroas &
fabulas, ut ex sua Lingua originem no-
minum deducerent.

Multò verisimiliora sunt, quæ sequun-
tur de ratione, ob quam *Hesiodus* ma-
trem

trem Musarum Eleutherarum reginam fuisse dixit. Καὶ οὕτω ὃ δόξαν ἀποδομένην τῇ ἑαυτῇ πατρίδι, λέγει ὅτι ἐξανέστη μὲν ἐν τῇ Πιερίᾳ, ἡ δὲ μήτηρ αὐτῶν ἐκ Βοιωτίας ἦν: *Idque gloriam addens patriæ suæ, dicit genitas quidem esse Musas in Pieria, matrem vero illarum è Bœotia fuisse.* Clericus.

58. Αἰὲς ὅτε δὲ ἔ' ἐνιαυτὸς ἔην] Hoc est, fermè annus, decimo mense Lunati ex-
αἰο. Clericus.

Ibidem. Πτεῖ δ' ἔτρεπον ὄρα] Hoc est, *circumactæ sunt tempestatæ*, nam hoc propriè significat ὄρα, nec nisi serò duo-decimam partem diei significavit. Vide *Jos. Scaligerum* de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, & *Ger. Joan. Vos.* *sium* in Etymol. ad vocem *Flora*. Adde & hoc exemplum ex *Horatii* Lib. I. Od. 12. ubi sic describitur Jupiter:

— *qui res hominum ac Deorum,
Qui mare & terras, variisque mun-
dum Temperat HORIS;*

Hoc est, ut habet Verus Scholiastes: *an-
ni partibus, vere, æstate, autumnò, hye-
me.* Crediderim ὄρα primùm dictum de diurno tempore, quod unà cum nocturno est temporis spatium, de quo primùm cogitarunt homines, indeque translatum ad quodvis tempus; omnino enim ὄρα videtur ἀπὸ τοῦ ἴδω *our, lucere*, dictum. Clericus.

59. Πτεῖ δ' ἔματα πολλ' ἐπυλάδην.] Phœnices etiam *dies* vocabant annum. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 3. ubi multi Intt. *dies multos* annum esse putant, & ad Gen. XL, 4. Clericus.

60. Κίρας ὀμβροπας] Τὸ αὖς hic secundùm Doricam dialectum corripitur, ut supra μῦς ἑρπῆς Ηλείοιο. *Quietus.*

66. Μέλπονται πάντων τὴ νόμος &c.] Dupli-
cili sensu exponi possunt hi versus; Vel

*Canunt omniumque leges, & mores
venerandos*

Immortalium celebrant —

Vel, pro νόμος scribendo νομῆς,

*Canunt omniumque sedes, & domi-
cilia veneranda &c.*

Eodem sensu quo dicit Homerus Il. ζ. v. 511.

— ἀνὰ ἡδία καὶ νομὸν ἵππων.

Negat certè Aristarchus, teste Budæo, vocem νόμον Homeri ætate pro lege usurpatam fuisse. Similiter Josephus l. 2. contra Apion. p. 1375. Ed. Hudf. Μὴδ' αὐτὸ νόμος (sc. ὁ νόμος) πάσαι ἐξιδόσαντο οὐδ' τοῖς Ἕλλησι καὶ μαρτυρεῖ Ομηρὸς ἑδμεῖν τῆς ποιήσεως αὐτῷ χρησάμενος. De qua re vide Clerici notam ad Epy. v. 276. Postremò, Hesychius eandem etiam sententiam amplectitur. Νόμος. Ὁ ποιητὴς ὅς ἐστι ἡμῶς νόμον ἐκ οὗδε, θεμῶς δὲ, καὶ ἐνομίας λέγει, ἀπὸ τῆς νομίσσεως. Sic enim verba corrigenda sunt cum Salmasio. Huic opinioni si suffragemur, reddere oportet *δοτομίας* *δοτ.* v. 230. *difficilem vivendi rationem.* Et Epy. v. 276 &c.

— Νομὸν (haud νόμον ut vulgò) δῖταξεν
Κερῖον

Ἰχθυοὶ μὲν καὶ θηρῆς, καὶ οἰωνοῖς πεπρωτοῖς,
ἔδωκεν ἄλλῃλος.

*Hanc vivendi rationem (hoc quasi
pro pabulo) constituit Saturnius
Piscibus, & feris, & volucris,
Devorare se invicem.*

Sed dura est hæc interpretatio, & nequaquam necessaria, cum aliis in locis omnino oporteat τὸ νόμον *legem* exponere. *δοτ.* v. 417.

Ἐγδον ἱερὰ καλὰ καὶ νόμον ἰδοσκυται,

Vertendum est

*Faciens sacra fausta secundum le-
gem placaverit.*

Eodem sensu quo Pythag. χρυσ. ἐπ.

Ἀθανάτους μὲν αἰῶνα θεὸς, νόμον αὖς δάκεν],
Sic etiam Epy. v. 388.

Οὕτως τοι μέλιον πίλεται νόμος —

Vertendum est

— *Hæc quidem arborum est lex —*

Nec in alium sensum, ut arbitror, torqueri potest. Omissio autem vocis νόμος apud Homerum nihil est ad rem, nec in argumentum trahi debet, vel quod

istâ voce Hesiodus non usus est, vel si usus sit, quod Homero est junior. Benè enim notavit Clericus casu potuisse contingere eam vocem non adhiberi ab Homero, qui sanè integram linguam Græcam suis versibus non est complexus.

Rob.

71. Ο δ' ἔσαν ἱμβαστοί,] Hic est absurda mistura, ut diximus, veteris doctrinæ de Deo; Deum enim in cœlo singulari ratione habitare credebant prisci mortales, nec sine causa. Itaque cùm Græci Jovem Deorum summum esse crederent, eum collocabant subinde in cœlo. Quia verò Jupiter habitabat in Olympo Thessaliæ monte, veluti prioris opinionis obliti non minùs frequenter domum Jovis in *Olympo niveo* ponunt, ut ex 62. versu, & multis aliis liquet. Ut Jovis hominis notionem miscent, cum notione veri Dei: ita Olympum cum cœlo confundunt; unde fit ut de Jove nunc quasi de homine, nunc quasi de Deo loquantur; deque ejus sede nunc quasi de monte Thessaliæ, nunc quasi de cœlo. Nisi hæc teneamus, necesse est ignoremus rationem innumerarum loquutionum, quæ in Poëtis occurrunt.

Clericus.

74. Ἀθανάτοις δὲ ταξιν ὁμῶς, καὶ ἐπὶ φραδὶ πμῆς.] Scrib. ἀθανάτοις δὲ ταξιν ὁμῶς, καὶ ἐπὶ φραδὶ πμῆς. ἐπὶ φραδὶ, hoc est, ἐπὶ νόθου, commentus est, invenit. Hesych. ἐπὶ φραδὶ, ὑπονοῶσι ἢ ἐπὶ νόθου. *Guicetus.*

82. Γενόμενον τ' εἰδέναι] Quia quæ nobis cordi sunt ea sæpe respicimus, idèd *adspicere aliquem* perinde est ac illi favere. Sic loquebantur etiam Phœnices, sic & Latini. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 4. & quæ Scholiastes hîc habet. *Clericus.*

82. Γενόμενον τ' εἰδέναι] Scholiastes. Ἀπὸ τῶ ἐν ὁμῶς διδάσκονται, καὶ ὅτι πᾶσι βασιλῆα διδάσκονται καλοῖς ὀφθαλμοῖς, Ἐν τῷ δὲ καὶ καλὸν ἔχει.

Μῦθος γὰρ ὅσους ἴδον ὁμῶς πᾶσι,
Μὴ λοξῶς, πολλὸς ἐκ ἀπείδειτο φίλος.

Eadem usus phrasi Horatius l. 4. Od. 3
*Quem tu, Melpomene, semel
Nascentem placido lumine videris.*

Rob.

83. Γλυκερῶ χεῖρσιν ἔρπον] Hoc est, mel, ut rectè eruditi interpretantur. Symbolum est mellitæ eloquentiæ, unde fictum, ut opinor, à Græcis Platonis infantis, & dormientis in Hymetto, apes os implevisse melle. Vide *Olympiodorum*, initio ejus vitæ. *Clericus.*

83. Γλυκερῶ χεῖρσιν ἔρπον] Eadem usus metaphora Nestoris eloquentiam descripsit Homerus ll. α. 249.

Τὴ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέει αἰσῆ.

Sic etiam Euripides Incert. v. 333.

Εἰ μοι Νεστωρὸν εὐγλωσσον μέλι,
Ἀπὸ τοῦ τοῦ τῷ φρυγῶς, δὴν δὲ.

Et Theocrit. Idyl. ζ. v. 82.

Οὐ γὰρ οἱ γλυκὺ Μοῖσα καὶ Σόμῃος χεῖρ ἔκλειπ.

De triplici genere eloquentiæ quod descripsit Homerus in Menelao, Ulyssæ, & Nestore, vide Gisberti Cuperi Apotheos. Hom. p. 113 &c. & Petri Victorii Var. Lect. l. 15. c. 17. & Clariss. Popii Nostri carmen triplicem hanc vim eleganter exprimens protulit,

Dulcem in pancia, ut Plisthenidem;

Et torrentem, ceu Dulichii

Ningida dicta;

Et mellitæ neßare vocis

Dulcia fatu verba canentem

Nestora regem.

Hanc ob causam non possum non mirari quamobrem Cicero, in libro de claris Oratoribus, *eloquentiæ studium non commune Græciæ, sed proprium Athenarum, & in illam insuper civitatem recentibus temporibus introducendum fuisse*, affirmat. Atticini fuerunt tres illi insignes Oratores ab Homero celebrati? Vel recentia Trojani belli tempora? Vel Hesiodus ipse, qui tantis eloquentiam laudibus extollit, inter recentiores habendus? Quodd si concedatur hosce characteres à poëta pro arbitrio fictos fuisse, hujus-

huiusmodi tamen fictio eloquentiam tunc temporis & in usu, & laudi datam fuisse confirmat. Quod ipse quidem Cicero in tertio de Oratore libro fatetur. *Hanc, inquam, cogitandi, pronuntiantique rationem, vimque dicendi Veteres Græci sapientiam nominabant.* Et postea *Vetus quidem illa doctrina eadem videtur & rectè faciendi, & bonè dicendi magistra; neque diffuncti doctores, sed iidem erant vivendi præceptores, atque dicendi; ut ille apud Homerum Phoenix, qui se à Peleo patre Achilli iuveni comitem esse datum dicit ad bellum, ut illum efficeret oratorem verborum, actoremque rerum* —

Τὴν μὲν ἀρχαὴν διδασκόμενοι τὰ δὲ πάντα, Μῦθον τε ἔντιμ' ἔμμεναι, ὀφικτῆρά τε ἔργον.
Il. I. v. 442. Rob.

85. Πάρις ἰς αὐτὸν ἰπὸν] Venerandi & eloquentis viri auctoritatem pulcherrimè etiam descripsit Virgilius. *Æneid. l. I.*

Ac veluti populo in magno cum sæpe coorta est

Seditio; sævitque animis ignobile vulgus;

Jamque faces & saxa volant, furor arma ministrat:

Tum pietate gravem & meritis si forte virum quem

Conspexere, silent, arrectisque auribus astant:

Ille regit dictis animos, & pectora mulcet. Rob.

93. ἱπὸ δῶκε] De significatione ἱπὸς apud poëtas vide Stephanum. Vocat Homerus interdum ἱερῶν, quod generi humano utilitatem aliquam affert, atque ita urbes ἱερῶν, quia sunt *φωλακταὶ* &c. Interdum verò ἱερῶν, appellat quicquid in suo genere cæteris præstat, seu magnum est; sicut & ἱερῶν ἱερῶν quidam apud eos exponunt. Utroque sensu ἱπὸς δῶκε commodè exponi potest. Rob.

96. Ex Ἀ Διὸς] Hoc etiam usurpavit Callimachus in hymno in Jovem —

— τοῖς δὲ, λήγας εὖ οἰδῶναι οἶμαι.

Ex ἧ Διὸς βασιλῆος — Rob.

97. Γλυκαὶ οἱ ἀπὸ σώματος ζῆναι αὐδῶ] Hæc imitatio est *Homeri*, qui de Nestore, Pyliorum Rege, ita prior loquutus est, *Iliad. A. v. 249.*

Τὸ δ' ἐκ' ἀπὸ γλώσσης μάλιστα γλυκίον ζῆναι αὐδῶ.

E cuius lingua melle dulcior fluebat sermo. Clericus.

98. Νικανδῆ] Animadvertite vim ἱπὸς καὶ. Vehementissimus est recens dolor, & sedatu difficillimus. Sic Scholiastes. *Ερταῦδα δίκτυον πλὴν δὴ αὐτὸν ἡ μισοῦντος ἀπὸ τὸν ἰπὸν [νικανδῆ θυμῶ] δυσκατάπαιστον τὸ γένος πάρος.* Rob.

99. — αὐτὰρ αἰοῖσθε, Μουσῶν διερχομένων κλέα ἀσέβων ἀνθρώπων Τμήσον, καὶ τὰ ἐξῆς.] Hæc quoque imitatus ex *Homero Hesiodus*. Ille ait legatos ab Agamemnone ad Achillem missos oppressisse eum cytharâ canentem, *Il. I. v. 189.*

Τῇ ὅγ' θυμὸν ἔτρεπον, ἀνδρὶ δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.

quâ animum delectabat, canebat autem gloriam virorum. Talia multa sunt, quæ ostendunt *Hesiodum* recentiore *Homero* fuisse, ut plerorumque fert sententia. Multis hac de re egit *Claud. Salmasius*, in *Exercitationibus Plinianis* p. 607. & seqq. Ed. *Ultrajectinz.* Clericus.

103. Παρίσταται δῶρα] *Guietus* censet subintelligendum esse τὸ αὐτῶν; & interpretes vertunt *deduxerunt* eum alio. Commodius tamen videtur subintelligi posse τὸ αὐτῶν ad præcedens τὸ καὶ τῶν referendum, adeo ut exponatur versus, *deduxerunt eos*, sc. dolores, *dona deorum.* Rob.

105. Κλέειν ἀδανείων] Hoc est, per me, δ' ἡμῶν. Poëtæ omnes invocant *Musas*, orantque ut canant quod ipsi postea dicunt, quod se habeant quasi *ἑσπέρους* *Musarum*, hoc est, vates qui canant dictata à *Musis*, non à se inventa. *Theocritus* vocat Poëtæ *Μουσῶν ἱπὸς ἑσπέρους*,
Y y 2 *Mu-*

Musarum sacros vates. Idyll. XVI, 28.
Clericus.

Ib. αἰὲν ἰόντων] Hoc est, *semper futurorum*, non æternorum, sive initio & fine carentium, nam postea liquebit Diis Græcorum omnibus initium fuisse. Vel sequentes duo versiculi hoc ostendant.

106. Οἱ γὰρ ἐξ ἁπτόντων καὶ τοῖ ἐξ οὐρα] Hic tres ordines Deorum memorantur: 1. Qui ex coelo & terra nati, hoc est, cœlestes & terrestres Dii: 2. Qui fuere proles Noctis, hoc est, inferni Dii, seu Erebi, Pluto, Proserpina, Stryx, Furia, &c. 3. Quos aluit Pontus, seu mare, hoc est, marini Dii. Sic eadem Numina ad varias classes referuntur, prout variè spectantur. *Clericus.*

115. Εξ ἀρχῆς.] Hoc est, ab initio mundi. Vide not. ad Genes. I, 1. *Clericus.*

116. Ὡς ἂν ἀρχῆς] Hic incipere videtur Hesiodus. Superiora supposita & addititia videntur. Sic Εργα incipiunt à v. 10. ἐκ ἀρχῆς μῦθον ἔννις ἔειπεν ἄνακτος. *Guiccius.*

116. Πρώτη χάος γένετ'] Phoenicià, seu Hebraicà Linguà dixeris: וְכֹרֶהוּ בְרֵאשִׁית יְהִי חֹהֶר *breschith jehi sbobou vabobou*, nam χάος est sbobou vabobou, hoc est, immensum inane; ἀπὸ τοῦ χαίνεν, *hiare*: quia vasa vacua *hiare* dicuntur. Perinde ergo est, ac si Hesiodus diceret fuisse tempus quo nihil erat eorum, quæ videmus, quod cum Mosàica rerum genesi consentit. *Clementinarum Homiliarum* Scriptor interpretatur quidem ἐγένετο, quasi dixisset Hesiodus ἐγένετο, *genitum est Chaos*, sed est inanis argutia. Allato hoc Hesiodi loco, ita loquitur Homil. VI. §. 3. τὸ δ' ἐγένετο ὁδὸν ὅτι γινώσκου ὡς γινώσκου σημαίνει, ἢ τὸ αἰεὶ εἶναι ὡς ἀγένετα: factum fuit *clarum est significare elementa, ut genita, ortum habuisse, non semper fuisse ut ingenita.* Sed si hoc cogitasset Poëta, causam aliquam commentus esset, à qua genitum Chaos

dixisset. Dicenti enim *factum est*, illico obijcitur, *à quo?* Nihil enim fit, sine factore. *Clericus.*

116. Ὡς ἂν ἀρχῆς χάος γένετ'] Ver-
te, Primò quidem Chaos *genitum est*, ut infra 137, 930. Ita enim Veteres hunc locum intellexerunt, non ut Clericus, *fuit*. Diogenes Laërtius lib. 10. Seg. 2. causam tradens, ob quam se primum ad philosophiæ studium Epicurus contulit, hæc habet verba. Ἀπολλόδορος δ' ὁ Ἐπικύρειος ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίῃ, φησὶ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς φιλοσοφίαν, κατεργασθῆναι τῇ σφίσι καὶ χαμματισθῆναι, ἐπειδὴ μὴ ἰδὺναι τὸν ἐπιμύθεον αὐτῶν τὰ περὶ τοῦ Ἡσιόδου χάος. *Apolloдорος autem Epicureus, in primo de vita Epicuri refert, illum ad Philosophiam se contulisse, sophistas insectantem & grammaticos, quod percontanti, quidnam esset apud Hesiodum Chaos, exponere non potuissent.* Idem plenius narratum legimus apud Sextum Empiricum adversus Mathematicos l. 9. Ο ἂν εἰπὼν

Ὡς ἂν ἀρχῆς χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' ὑπέρσταντο, πάντων ἰδοῦς —

Εξ αὐτοῦ φανερὸν ἐστίν· ἐξ οὐδὲν γὰρ πῶς αὐτὸν ἐκ πῶς γέγονε τὸ χάος, ἐκ ἑξῆς λέγει. Καὶ τὸτο φασὶν ἔνιοι αὐτὸν γέγονεαι Ἐπικύρειον δ' ὅτι τὸ φιλοσοφεῖν ὁρμῆς· χαμῶδ' ὃ μείρακιστος ὢν ἤρετο τὸν ἐπαισιμασκόοντα αὐτῷ Γραμματιστῇ [ἦτοι μὲν ἀρχῆς χάος γένετ'] ἐκ τίνος τὸ χάος ἐγένετο, εἶπε ἀπὸ τίνος ἐγένετο· τὸτο δ' εἰπὼντος μὴ αὐτῷ ἔργον εἶναι τὰ τοιαῦτα διδάσκειν, ἀλλὰ ὅτι χαλκῶν φιλοσόφων, τίνων ἔρπον ὁ Ἐπικύρειος ἐκ' ἐκείνων μὲν βαδιστὸν εἶναι, ἑπὶ αὐτοῖς δ' ὄντων ἀλῆθειαν ἴσασιν. *Qui enim dixit Exortum primum chaos est, deinde Terra pectore lato, cunctorum sedes, à se ipso evertitur. Nam si quisquam eum roget, ex quo ortum sit chaos, non poterit dicere. Idque nonnulli dicunt fuisse causam Epicuro, cur se contulerit ad Philosophiam. Nam cum esset valde adolescens, rogavit Grammaticum illud sibi prælegentem [primum quidem chaos genitum fuit] ex quonam chaos exortum esset,*

esset, si quidem primum exortum erat. Dicente illo, talia docere non esse sui muneris, sed illorum esse qui vocarentur Philosophi; igitur, inquit Epicurus, ad illos mihi accedendum est, quando ipsi sunt, qui rerum veritatem perspetam habent. Tantis illi in tenebris versabantur, qui, exclusa summa omnium rerum causa, per alias Hypotheses mundi originem explicare sunt conati. Eadem enim quaestio necesse est recurrat in perpetuum, Ex quo hoc genitum est? donec ad supremam aliquam & increatam causam devenit sit. Rob.

117. Γαῖ' ὑπέρτατον] Terra etiam prima fuit, secundum Mosem. Clericus.

1b. Πάντων ἰδὸς ἀσφαλὲς αἰὶν Ἀθανάτων, καὶ τὰ ἔξω] Nempe, Dii quos memorat primum fuere in terra, deinde benevolentia ac fama hominum in coelum sublati. Clericus.

118. Ἀθανάτων, οἱ ἔχουσιν χάριν] Hic verus est suppositivus. Guicetus.

118. Οἱ ἔχουσιν χάριν νικητὴς Ὀλύμπου] Ita dictus is mons, ut Phoeniciè loquar, כי עולם ב' quia in illo sunt aeterni, olamim-bo, unde factum עולם olimpo, sive Ὀλύμπου. Passim in eo describit Hesiodus αἰὼν ὄντας, sive αἰωνίους δαίμους. Clericus.

119. Τάρταρος τ' ἡρόντα] Τὸ ὑπὸ τῆς γῆς μέρος τῆς χάος. Guicetus.

119. Τάρταρος τ' ἡρόντα] Unà cum Terra fuit Tartarus, quia fingitur esse — μυχῷ χθονὸς ὑποδαίνυς,

in intimo recessu latae terrae. Vide & infra v. 717. & seqq. Si Phoeniciis literis scribas טרררר tarabbtarabb, derivabitur ea vox à radice Hebraica & Arabica טרר tarabb, quae significat molestiam creavit, & longe amovit; ac repetitio quidem radicalium, in Hebraica Lingua, est superlativi loco; quae optimè conveniunt Tartaro, qui simul molestissimus locus & à caelo remotissimus fingitur; in quem propterea Jupiter Titanas conjecit. Ideo ipse Hesio-

dos v. 840. τέταρα γαῖας habet ad significandum remotissimum terrae locum, ad quem sonitus tonitruum pervenit. Clericus.

120. Ἠδ' Ἐγὼ] Hac voce Amor signatur, qualem in animalibus, procreationis causâ, cernere est. Is Amor ἀνιστοποιῶντος describit vim omnium genitricem, cui Hesiodus tribuit ortum omnium rerum. Qua in re, tenue est & penè evanidum vestigium naturae melioris, hoc est, Dei, qui omnia creavit. Hanc eandem nomine Veneris describit Lucretius Lib. I.

Quae mare navigerum, quae terras frugiferentes

Concelebrat, per quam quoniam genus omne animantium

Concipitur, visitque exortum lumina solis.

Hunc Hesiodi locum imitatus est Aristophanes, in Avibus, p. 573. ed. Genev. in fol. ubi licet absurdè aves loquentes inducat, attamen antiquissimae famae, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χάος ἦν καὶ Νύξ, Ἐρεβὸς τε μέλαινα φῶτον, καὶ Τάρταρος ὑπὸ γῆς.

Γῆ δ' ἰδ' αἶψα, ἰδ' ἑρᾶνδ' ἦν. Ἐρεβὸς δ' ἐν ἀπείροσι κόλποις

Τίκτηι φερόντων ὑπὸ γῆμι Νύξ ἡ μελανόπις ἐν αἶνι,

Ἐξ ἧς πεπιλλομένης ἄρας ἔκλασεν ἔρας ὁ ποσειδῶν, καὶ τὰ ἔξω.

Chaos erat & Nox, Erebusque niger primum & Tartarus latus. Terra vero neque aër, neque caelum erat. Erebi verò in infinito sinu parit primò Nox, nigris alis praedita, ventosum ovum; ex quo, circumactis tempestatibus, pullulavit Amor desiderabilis &c. Sed quem admodum absurdè Hesiodus δημιουργὸν δημιουργὸν posteriorem Chao facit: non melius Aristophanes fingit eam ex ovo natam; quia Amor volucris dicebatur. Aeternam esse oportuit eam vim, aut numquam neque ipsa, neque quidquam aliud fuisset, nam è nihilo nihil. Clericus.

123. Εκ χάριτος δ' Ἐρεβός τε μέλαινά τε Νύξ ἐγένοντο.] Antequam quidquam esset, erat עֲרֵב *ereb*, aut עֲרֵבָה *erbo*, hoc est, *tenebræ*, sive *nox*, quod docet etiam Moses. Ac sanè nox est tantum absentia lucis, luceque nondum condita, tenebras esse oportuit. Hæ personæ masculini & foeminini sexus finguntur, pro genere vocum Græcarum, quibus vocabantur; pluresque sunt aut pauciores, pro earum vocum numero & copia. Non repetemus quæ antea diximus de conubiis, & consanguinitate Personarum harumce poeticarum, sed hîc est in memoriam revocandum. *Clericus.*

124. Νυκτός δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐγένοντο.] Vocem Αἰθήρ crediderim hîc non summam partem aëris, sed αἰθήριον intelligi, hoc est, *serenitatem*; quæ unâ cum Die ex tenebris nata dicitur, quod fuerint post tenebras. Aptius jungitur *serenitas* cum *Die*, quàm *aether*, qui nocte obscuratur; estque æquè cum ea conjunctus, ac cum die. *Clericus.*

126. Γαῖα δὲ τοι κοίτην ᾧ ἐγένετο ἴσταν Ὀυρανὸν ἀπερείδ' ἵνα μὴ σελὶ πάντα καλύπτῃ.] Sic & Moses post Terram Cœlum formatum docet. *Clericus.*

128. Ὅρ' εἴη μακρότεροι θεοὶς ἰδὸς ἀσφαλὲς αἰὲ.] Postquam, nimirum, terram per vitam inhabitassent, in æthereas sedes, post mortem demum, transferendi erant. *Clericus.*

129. Γένετο δ' ἕρτα μακρὰ

— 131. ἡδὲ καὶ ἀπύχτων πέλαγος.] Terra primum erat æquabili superficie, & aquâ, quæ levior est, undique recta; ut ergo terra existeret nonnullis in locis, hîc à Deo excavatæ valles, illic subvecti montes, & circumpositum solum firmatum. Docet hoc Moses, nec contradicit *Hesiodus*; nam tum demum fuit mare à terra discretum, cum loca profundiora fuerunt, in quæ aqua deflueret, cumque alia eminere cœperunt. Nec aliter intelligere possumus quæ

— * ipse tener mundi concreverit orbis.

Tum durare solum & discludere Nevea ponto

Cœperit, & rerum paulatim sumere formas.

Græci & rem & nomina ὄριον καὶ πλάγος, à Phœnicibus acceperant; quibus עֲרֵב *bar*, aut *bor*, est *mons*, עֲרֵבָה *pbeleg* verò *alveus* in quem aqua derivatur. Ἀπύχτων, quod additur, malim interpretari ex significatione radice πύχτω, quæ apud *Hesychium* occurrit, & significare dicitur ξηραίνω *exsiccō*, quàm *sterilem*. Aptius certè epitheton est maris. Τρυγία autem videtur esse propriè ξηραίνω *accis* πλὴν τρυγίας *siccare ad faciem usque*, unde postea quidvis *exhaustire* significavit. Eadem de causa, crediderim *Homerum* vocasse αἰθήρα ἀπύχτων *Iliad. O. 425.* quia nunquam pluvias demittere prorsus desinit. Attamen † *Eusebius* ignem etiam ἀπύχτων dictum contendit, quod vix puto, exemplum enim nullum affert. Igitur rectè diceretur mare ἀπύχτων, hoc est, *cujus πύχτω seu infimam aquam nemo vidit, nemo videbit, sive inexhaustum.* *Clericus.*

132. Πόντον ἄτρη φίλοπτην.] Intelligit mare internum, cujus nomen Phœnicio more scribere possis עֲרֵבָה-יָם *pho-nitha*, quod solenni mutatione ב in פ, est *in eo terminatus*, nempe, amplissimus Asiae tractus, præsertim minoris, quæ ad occasum Hellesponto, ad septem triones Ponto Euxino finitur. *Clericus.*

133. Οὐρανὸν ὕψις θύοισα τίς Ἀχαιῶν βαδύδινον.] Non repetemus Terram & Cœlum quasi personas à Poëta induci, figurâ consuetâ omnibus Linguis; at notandum Terram propiorem Cœlo factam peperisse Oceanum, quando ex terris sublati defluxere aquæ in profundissimas valles quas tunc tegunt. De Oceano multis egit *Sam. Bochartus* in suo Chanaane Lib. I. c. 36. ostenditque olim

* Virgil. Eclog. VI, 34. † Il. O. p. 1003. Ed. Rom.

vulgò notum Oceano terras ambiri, & conjicit dictum fuisse à Phœnicibus חוּג *hûg*, hoc est, *circulum*, quia instar circuli terram cingit. Malim dictum חוּג *ogano*, quod & *circulum* sonat apud Chaldæos, ut liquet ex Paraphrasi Chaldaica Cant. VII, 2. & præterea *craterem*, & *lacum*, quæ omnia optimè conveniunt Oceano. Antiquissimis Græcis dicebatur etiam Ωκεανός, quod similis Hebraico חוּג *aggan*, aut Chaldaico חוּג *ogan*, quæ *craterem* & *lacum* sonant. Vide laudatum *Bochartum*. Clericus.

134. Κοῖναι τῶν καὶ τὰ ἱερὰ] Hæc partim sunt nomina virorum & mulierum, partim personarum poetarum, quales sunt Θέμις & Μνημοσύνη. *Justitia* & *Memoria*. Homines vocant Poëtæ cæli & terræ *liberos*, quos antiquissimos omnium esse putabant; ob tenuem memoriam antiquissimæ Traditionis, ex qua acceperant Cœleste Numen ex terra primos homines formasse. *Clericus*.

137. Κέλους ἀγκυλομήτης] Magnificum nomen. קרנא Phœnicibus dicitur *radius*, quæ appellatio digna fuit *filio Cæli*; nec malè *radius*, ex Phœnicis Linguae Analogia, dixeris *filium cæli*. *Clericus*.

139. Κύκλωπας] Hoc est, ut egregiè *Sam. Bochartus* in Chan. Lib. I. c. 30. אנשי חיקלוב *viros Cbek laub*, viros sicut Lilybæatani, qui fuere antiquissimi Siciliæ coloni, de quibus multis vir summus, quem adito. *Clericus*.

144. Κύκλωπας δ' ὄνομα ἵου] Ineptè ex Græca Lingua nomen illà vetustius deduxerunt Poëtæ, ut solent; atque ex nomine ab illa Lingua deducto fabulas finxerunt, de viris qui *oculum unum rotundum* in media fronte gerebant. Ceterum hi dicuntur Διοὶς ἱεράρχηαι, *Diis similes*, hoc est, σεβασμίαις ἀνδράσι οἱ παλαιὴν τῶν Ἑλλάδων ἐκτίσθησαν, *venerandis viris, qui primi Græciam colonis instruxerunt*; Θέμις enim, apud antiquissimos Græcos, significabat propriè non naturam æter-

nam, sed eximiam ac venerandam, ut *עֶלֹבִים elobim*, apud Hebræos; & hominibus supra vulgus erectis tribuebatur. Multis hoc ostendimus in *Arte Critica* P. 2. Sect. I. C. 3. Ejus significationis primigeniæ vestigia remansere semper in Lingua Græca, ut demonstravimus. Sed tamen frequentius postea significavit naturas humanæ præstantiores, adeoque immortales. Ex hoc usu vocis Δέμω, *Hesiodum* perperam interpretatus, *Crates* emendari volebat Poëtam, & versui

Οἱ δὲ τῶν καὶ μὴ ἄλλα Διοὶς ἱεράρχηαι ἵου
hunc substituebat:

Οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τέλει αὐθιγότες.
Qui ex immortalibus vixerunt homines celebres; quod ab Apolline interemti dicerentur. At Θέμις, antiquissimis temporibus, immortalem naturam non significabat, sed eximiam in suo genere, quo factum ut omnia eximia dicerentur *divina*. Fortè Δέμω propriè *admirabilem* significavit, unde Δέμωμαι *admiror*, θνητὸς *admirabilis*. Apud Chaldæos, חקלוב *zhebab* sonat *admirari*. *Clericus*.

146. Μηχαναί] Hoc est, machinationes, quales multæ in fabrorum officinis. Significat *Hesiodus* Cyclopas non modò viribus, sed & arte pollentes fuisse. *Clericus*.

148. Οὐκ ὀνομασθῆναι] *Non nominandi*, sive, *Qui nominari non debent*. Vox usurpatur de impiis hominibus qui latine dici solent *nefandi* vel *nefarii*. In sequentibus tamen meliori sub charactere hi ipsi gigantes exhibentur, grati animi officia erga Jovem præstantes, ei contra Titanas auxiliatores strenui, eorundemque in vincula conjectorum fidi custodes. Sic enim Cottus Jovem alloquitur Διογ. 657 &c.

Σὺς δ' ἐπαράδμοσιν ἀπὸ ζέφου ἱερώντος
Αἰχμήν δ' ἐξ αὐτοῦ ἀμυλίκων ἀπὸ Διομῶν
Ἠλύδαμην. —

Τῷ καὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ τε νόφου, καὶ ὀπίρρου βελῆ
Ρυσόμεθα κρατὸς ὑμῶν ἐν αἰνῇ διοτρίῃ.

Et

Et postea 733 &c.

Ενθα Γῆρας, Κρόνος τε, καὶ ὁ Βριάρεως μεγά-
θυμος

Ναίων, φίλακας πρὸς Διὸς αἰχρόχοιο.

Dicitur etiam ab Homero Briareus contra Deos conjuratos auxilio Jovi fuisse. Iliad. α.

Οἱ πότι μιν ξυνέσταν Ολύμποι ἤδελοι ἄλλοι,
Ἡρην τ', ἠδὲ Ποσειδάων, καὶ Παλλὰς Ἀθήνη·
Ἀλλὰ σὺ τ' γ' ἐλθῖσα, Διὶ, ἐπλύσας δαμῶν,
Ὀχ' ἐκπύρχειον καλίσσας ἐς μακρὸν Ολύμ-
πον,

Ὅν Βριάριον καλέουσ' ἱοὶ, ἀνδρες δὲ τι πάντες
Αἰγαίονα —

Alii tamen Poëtæ eundem Briareum inter Gigantes numerant qui Jovi bellum intulerunt. Sic Virgil. Æn. lib. 10.

Ægeon qualis centum cui brachia dicunt

Centenasque manus, quinquaginta oribus ignem

Pectoribusque arsisse, Jovis cum fulmina contra

Tot paribus streperet clypeis, tot stringeret enses.

Et Horat. lib. 3. Od. 4.

Magnum illa terrorem intulerat Jovi

Fidens juvenus horrida Brachiiis.

Et postea de Gyge Briarei fratre,

Testis mearum centimanus Gyges Sententiarum.

Callimachus Briareum Ætnæ subiectum fuisse tradit, Virgilius Enceladum, alii Tyhoeum. Adeo incerti sunt Poëtæ in fabulis narrandis. Rob.

149. Κρόνος τε καὶ τὰ ἑξῆς] Videntur fuisse tres latrones antiquissimi, & valido corpore terribiles, & numero prædonum quibus imperabant. Unde factum ut quinquagena capita, & centena brachia singulis tributa sint. Terribilia sunt horum nomina, si Phoeniciis litteris scribantur. קוט Kot, & additâ terminatione Græcâ Κρόνος, fastidiosum & rixatorum sonat. בריא-יירי briab-jiri est creatura timeto. גוג gog denique signifi-

cat *ducem improborum*, si interpretemur ex Arabica radice גוג agag. Idem ab Hesiodo dicuntur ἐκ ὀνομασίου, hoc est, δυσάνυμοι, *male ominati nominis*. Clericus.

151. Απασι] Malim interpretari ad quos impunè accedere non liceret, quàm *magnos*; ita ut vox deducatur ex α privativo & πλάζω *adpropinquare*. Clericus.

152. Ες ὅμων] Hic versus suppositivus videtur. *Quietus*.

155. Σφίτῳ δ' ἔχοντο τοῦτι.] Cum pater horum dicatur Cælum, quoddam propter vetustatem ignoraretur; loco Cœli, substituendus alius quispiam priscorum mortalium, qui primi ex Asia in Græciam colonias duxere. Nec unum patrem tot liberorum fuisse crediderim, sed plures, qui latent sub uno vocabulo Cœli. Hi homines cum fertilissimas Græciæ oras occupassent, liberos suos, statim ac sibi prospicere poterant, remotiores tractus cultum ire jubebant, ipsi in pinguioribus sedem figebant. Interea imperium sibi patrium in liberos vindicabant, nec eo clementer admodum utebantur. Idem Hesiodus patre inimico usos esse dicit. *Clericus*.

156. Τῶν μὲ ὅπως τις ἀπῶτα ἤμοιτο, Πάριος ἀνκρήσασσι] Hoc est, à se amandabat procul à suis sedibus, statim ac primam juventutem attigerat. Quod nec ab uno, nec semel factum crediderim, sed fortè per aliquot ætates, quæ omnia in unam personam Cœli à Poëtis contracta sunt; quia circumstantias harum historiarum nemo scriptis mandaverat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria, vetustas. *Clericus*.

158. Γαίης ἐν κυρμαῶνι] Procul, in locis abditioribus, confidere jubebant juvenes. Sic infra Hesiodus collocat Hesperidum Nympharum hortos, in extrema Africa sitos, ἐν ἱερῇ καὶ δειῇ γαίῃ, *in obscuræ latibulis terræ*, v. 334. Posset tamen & de antro intelligi, quod loco car-

carceris fuisset, ut infra v. 483. At quando hæc facta, & ubi? Ut à posteriori incipiam, ex sequentibus apparet primos Græciæ incolas in Macedonia & Thessalia sedes fixisse, quandoquidem illic erat Saturnus, cum à Jove victus est, & Jupiter in Thessalia regnavit, ut postea videbimus. Certè ex Asia venientes; si-ve trajecerint Bosporum, si-ve pedestri itinere, circa Pontum Euxinum, & Mæotidem paludem progressi sint, deinde ad meridiem iter flexerint; post Thraciam, quæ asperior est; exceperunt fertilissimi Macedoniæ & Thessaliæ tractus. Ad tempus verò quod attinet, hæc aliquot ætatibus, post generis humani divisionem, fortè paulò ante Abrahami tempora, contigisse videntur. Cum viveret Moses, dudum cultos fuisse hos Græciæ tractus liquet ex Gen. X, 4. ad quem locum vide à nobis notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuisse instructos, quia eorum solorum Græciæ tractuum meminit Moses. *Clericus.*

159. Στοιχίζετο γαῖν πλεόρη] Hoc est, procul acri juvenes, qui hîc dicuntur *terra*, more Phœnicio, ex quo *terra* pro terræ incolis frequentissimè in sacris Hebræorum libris occurrit. Vide Gen. XI, 1, 9. *Clericus.*

161. Ποίησαν γινῶ πολὺ ἀδάμαστο] Hoc est, hi homines arma sibi fabricarunt, fortè in Thracia, aut in Epiro, in quibus magna olim fuerunt metalla. *Αδάμας* enim est *ferrum*. Sic in scuto Herculis v. 136.

— κυνὴν ὑπὸ πτενὶ ἰδμεν

Δαυδάλιν ἀδάμαστο.

galeam bene fabrefactam & elegantem ex ferro posuit. Ubi vide Scholiasten. Sic & *Horatius* Lib. I. Od. VI.

Quis Martem tunica tectum adamantinâ

Dignè scripsit?

Hoc est, ferreâ. Sic & intelligendi *adamantini clavi* Lib. III. Od. XXIV. Delirant, qui lapillum pretiosum hîc somniant. *Clericus.*

178. Ωρίζετο χεὶρ] Subintellige, apprehendit manu sinistra genitalia patris. Sic habitum metentis expressit, qui sinistra manu spicas & dextra falcem tenet, Catullus. *Gnietus.*

180. φίλον δ' ἀπὸ μήδης πατὴρ Εὐρυδάμῃ] Hîc & passim alibi φίλον dici non *amicum*, sed *suum* simpliciter, rectè observavit *Dan. Heinsius* Cap. V. Lect. in *Theocritum*. Sed quænam sunt hæc μήδης, quæ abscidit Saturnus? Omnino existimo *Hesiodum*, & qui eum, hac in re, antecesserant, aut sequuti sunt, luisse in ambiguo. Vox μήδης duo significabat, *pudenda* & *consilium*, cumque audissent dici Saturnum patri δαυτιμὴν μήδης, datâ operâ ita rem acceperunt, quasi narraretur ei pudenda refecuisse, ut παραποροῖαι, quas hac de re habent, locus daretur; quamvis probè scirent *consilium*, seu *consiliarios* intelligi, quorum suasu Thessaliâ excedere coactus fuerat Saturnus. Hosce consiliarios fugavit, & navibus in Asiam redire coëgit; ex quibus rebus, nata videntur quæ habentur à v. 181. ad 200. Μήδης autem significare consilia ostendit ipse *Hesiodus*, infra v. 559. Similem verò ludum in ambiguo vocem μήλον suppeditasse postea probabimus. *Clericus.*

181. Πάλιν δ' ἔξῃψι φέρεται Εξοπίου] Ut in Asiam redirent, unde venerant. Πάλιν manifestò ostendit agi de hominibus, qui remissi sunt eò, unde profecti erant, non de genitalibus. *Clericus.*

183. Οὔτις γὰρ ῥαδάμυγας, καὶ τὰ ἔξῃ.] Hoc est, quicumque aufugerunt Saturnum & socios, irati, & suorum cæde cruentati per vicinas oras sparsi sunt, aut in Asiam fugerunt; unde postea Jovi, contra Saturnum, auxilium tulerunt. *Clericus.*

184. Πόδας δὲξατο γαῖα] Hoc est, omnes, qui fugerunt, in regione quapiam amicè excepti sunt. *Clericus.*

185. Γένηται Εὐρύς τε κρατερὸς] *Furia* seu *Erinyes* significant passim ultionem

divinam, quæ magnorum scelerum reos persequi putabatur. Credebantur enim Erinyes excitare bella, ut passim docent Poëtæ. Hic autem magnum scelus Saturni, patrem folio deicientis, describitur; & bella postea à filio ei illata narrabuntur, quibus poenas dedit violati parentis. Igitur terra dicitur genuisse *Erinyas*, quodd postea vicinæ gentes, aut qui paruerant Saturno Jovem adjuverint. *Clericus.*

Ibid. Μιγάλης τε Γίγαντας, τῶν τε λαμπρόν.] Hoc est, post hoc Saturni scelus, aliaque similia ejusdem ætatis, fuerunt frequentia bella, quibus exercitati homines sunt, quo factum ut plures essent militares viri, quàm antea. Γίγας hominem fortem sonat, aut militiæ adfuetum. Radix Arabica *gag*, ut antea diximus, significat *ducem improbitatis esse, & impetum facere*, qui significatus optimè huic negotio convenit. Hinc, ut puto, LXX. Intt. solent vocem *gibbor*, quæ fortem propriè sonat, γίγας vertere. Vide Genes. IV, 6. X, 8, 9, &c. Descriptio ipsa *Hesiodi* ἦν γίγαντων ostendit milites tantum fuisse, cum eos Poëta *armis splendentes, & longas hastas manibus tenentes* describat. Posteriores Poëtæ illis postea magnitudinem corporis portentosam tribuerunt, quâ factum ut videretur esse merum poëticum figmentum quidquid de Gigantibus dicebatur, cum tamen originem traheret ex vero, ut ex *Hesiodo* intelligere licuit. *Clericus.*

187. Νύμφας δ' ἄς Μελίης καλέουσ' ἐπ' ἀντίονα γαίαν.] Planè mihi persuasum est vocem *νύμφας*, quâ significatur natura quædam intelligens, per terram inconspicua hominibus errabunda, aliud nihil esse, præter Hebræicum *נפש* *nephesch*, *anima*. Sic *Porphyrus* credidit *antrum Nympharum* dici sacrum animabus. In Quæst. Homericis p. LXIII. Ed. *H. Stephani* præfixæ Poëtis Græcorum Heroicis: Πύλαι δ', inquit, καὶ γάματα οἰκῶνται

ὀδρίαν νύμφας, καὶ ἐπὶ γὰρ μᾶλλον νύμφας ταῖς ψυχαῖς, ἢ ἰδίαις μελίωσι οἱ παλαιοὶ ἐκάλεον: *fontes, & fluentia propria sunt Nympharum aqualicarum, vel potius Animarum quas propriè veteres Melissas vocabant.* Multò verius *Melias* dixisset, ut ex hoc *Hesiodi* loco liquet, quamvis non ignorem quæ de *Melissis Nymphis* soleant dici. Sed quænam sunt *Melias*? Hebraicè, seu Phoeniciè dicam, מלחמות נפש *nephaschoth meluoth*, vel Syriacà inflexione, מלחמות נפש *naphschon malejon*, hoc est, *animæ plenæ*, seu quibus expletum vitæ tempus, quales vocat Apostolus ad Hebræos Cap. XII. 23. πνεύματα δικαίων περιπατούντων. Ait ergo Poëta, postquàm bella ab ætate Saturni cœperunt, *animos occisorum* hominum proborum per totam terram plurimos errasse. Ceteræ *Nymphæ* non dicuntur *Melias*, quia credebantur esse tantum מלחמות נפש *nephaschoth*, *animi* immortales, qui numquam humano corpore induti fuerant, quales ab Hebræis & Christianis *Angeli* vocantur. *Clericus.*

189. Κάλλει δ' ἐπ' ἡπείρην πολυκλήϊον ἐνὶ πόντῳ] Versus iste interpolatus est propter ἑρδόμεον, ut alibi supra. Scribe: Κάλλει δ' ἐπ' ἡπείρην πολυκλήϊον ἐνὶ πόντῳ. *Guietus.*

189. Κάλλει δ' ἐπ' ἡπείρην πολυκλήϊον ἐνὶ πόντῳ] Rectè coniecit *F. Guietus*, morosus ceteroqui Criticus, legendum ἐπ' ἡπείρην, hoc est, *ἐκ continentis coniecit in pontum*; neque enim hæc in Epiro gesta sunt, sed in Thessalia. At non est mutandum πολυκλήϊον ἐνὶ πόντῳ, ut ille volebat, nam non opus est, cum passim ἐν significans motum ad locum, ut loquuntur Grammatici, conjungatur cum Dativo; præterquàm quodd ultima vocis πολυκλήϊον sit brevis, quam longam esse necesse est. Obiter observandum ἡπείρην dici *continentem* ab Hebraica voce, quæ pulverem sonat, רבב *barbar*, aut Syriacà inflexione *barbro*, unde addito Σ, more Græco, ἡπείρως. *Clericus.*

190. Ως φέρετ' ἀμπίλας πύλον χθονος.] Nonnulli ex consiliariis patris Saturni diu navibus huc illuc acti sunt, donec iverint in Cyprum, atque è Cypro in Cythera venerint, ut docent sequentia. *Clericus.*

Ibid. Ἀμφὶ δὲ λευκὸς &c.] Hæc sunt παραποροίαι poetice, ex ambiguitate vocis λευκὸς natæ. *Clericus.*

191. Τῷ δ' ἐνὶ κέρει ἰδρύσθην.] Consilarii patris Saturni in Cyprum cùm pervenissent, illic didicerunt cultum Ἀφροδίτης, quem postea, viſto Saturno, in Græciam retulerunt. *Clericus.*

192. Πρώτων δὲ Κυθίρης (ἀδελφῶν) Homo Græcus popularibus suis hîc gratificatur, cùm ex insula Cytheris, in Laconico sinu, vult Veneris cultum translatum in Cyprum; cùm in Cypro antiquissimus sit ejus cultus. Alii tamen Græci Poëtâ, qui non proficitur se verum dicere, aut candidiores, aut accuratiores Cypriam Venerem Cytherensi antiquiorem fuisse fatentur. *Herodotus* Lib. I. c. 105. loquutus de templo Veneris Uraniæ (Syris dicebatur בעלת השמים *Domina* vel *regina cæli*, ut ostendit *Joan. Seldenus* de Diis Syris Synt. II. Cap. 2.) quod erat Ascalone in Palæstina, quodque ait fuisse πρώτων ἀρχαῖωτων ἱερὸν ὅσα ταύτης ἐστὶν θεῶ, antiquissimum templorum omnium quæcumque sunt hujus *Deæ*, pergit his verbis: Καὶ γὰρ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱερὸν ἐνδεύτην ἔχοντα, ὃς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριον· καὶ τὸ ἐν Κυθίρῃσι φοινίκης οἰσὶν οἱ ἰδρυσάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς Συρίας ὄντος: *Siquidem templum, quod est in Cypro, hinc ortum duxit, ut ipsi dicunt Cyprii. Templum verò, quod est in Cytheris, condiderunt Phœnices, ex hac eadem Syria.* Similia habet *Pausanias*, non uno loco; cujus verba non addam, quia allata sunt ab *Sam. Bocharto*, in *Chanaane* Lib. I. c. 22. ubi rectè ostendit insulam Cythera dictam ita fuisse à Phœnicia voce קתרית *Ketbarim*, petræ, quia illa insula scopulis cincta est. *Clericus.*

194. Ἀμφὶ δὲ πῖν] Eandem ferè imaginem Veneris exhibet *Lucretius* lib. 1. *Te, Dea, te fugiunt venti, te nubi-*

la cæli
Adventumq; tuum; tibi suaves dæ-

Summittit flores; tibi ridet æquo-

ra ponti,
Placatumque nitet diffuso lumine

cælum.
Similiter de lecto Jovis & Junonis Il. ξ. 347.

Τῷ δ' ὑπὸ χθονὸς δῖα φῶν τοδολία πῶντα,
Λατὸν τ' ἐροῦντα, ἰδὲ κερκον, ἰδ' ὑδάτων
Πυκνὸν, καὶ μαλακὸν, ὃς ὑπὸ χθονὸς ὑψὸς
ἔσται.

Quem locum quam pulchrè imitatus sit *Miltonus* nostras Vid. *Parad. Amis.* lib. 9. *Rob.*

195. Τὸν δ' Ἀφροδίτην —

Κυθίωται θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι, ὅτι ἐν ἀφροδίτῃ.] Græculi omnia ex Lingua & Gente sua deducunt. Dicta verò est Phœnicicè אפרודיטה *aphradatha*, hoc est, separata à viro, libidinis causâ. Hoc sensu radix Hebræica פרח *pharad* occurrit *Hof. IV, 14.* Non opus est ut ostendamus quàm aptè hoc nomen Veneri conveniat; sed diligenter observandum hîc ab *Hesiodo* Venerem statui Jove majorem natu, aut certè ex alio natam circa eadem tempora, cùm alii Poëtæ eam faciant subinde Jovis filiam. *Clericus.*

197. Κυθίωται θεοὶ καὶ ἄνθρωποι.] Ita loquitur *Hesiodus*, quia *Homerus* varia nomina profert, quæ similia apud Homines & Deos fuisse negat. Sic *Iliad.* A. v. 403.

Ὅτι Βερέων καλῶνται θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ πᾶν-
τες

ἀγῶντα.

Quem Dii vocant *Briareum*, homines verò omnes *Ægeonem*, Z. v. 291.

Χαλκίδα κυθίωται θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ κύμνιδον.
Quæ avis est montana, nigra, magnitudine accipitris, & carnivora. T. v. 74. de Phrygiæ fluvio:

Ον Πάνδον καλέουσιν Διοί, ἄνδρες δ' Ἀφροδίτην.

Ad quem locum ita habet Scholiastes: Τῶν Διωνύμων τὸ μὲν παλαιότερον ὄνομα εἰς τὸν Διὸς ἀναφέρει ὁ Ποιητής· τὸ δὲ μεταφαιέται εἰς ἄνδρας: eorum, quibus duo nomina indita sunt, nomen antiquius ad Deos refert Poëta, recentius vero ad homines. De Venere melius dixisset Hesiodus:

Ἀσάρτην καλέουσιν Διοί, ἄνδρες δ' Ἀφροδίτην.

Nam *Astarte* nomen est Phœnicum, *Aphrodite* verò Græcorum. Clericus.

203. Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς πμὴν ἔχει καὶ τὰ ἔξω.] Hoc est, antequàm Jupiter regnaret, hoc illi honoris concessum erat, ut rebus veneris præficeret; seu, jam Dea habebatur in Asia, & quidem amorum,

* priusquàm

*Sumeret agrestem, posito diadema-
te, falcem*

Saturnus fugiens, tunc cum virguncula Juno,

Et privatus adhuc Idæis Jupiter antris.

Non semel ἐξ ἀρχῆς sumitur eo sensu, in hoc Poëmate. Postea verò Jupiter Diis novos honores tribuit, aut veteres confirmavit, ut non semel docet *Hesiodus*. Clericus.

207. Τὸς δ' πατὴρ Τιτίδης ἐπὶ κλῆστον κατέσπιν — φάσκει δὲ τιταίνοντας ἀπαυδαλὴν μέγα ἔξωαι ἔργον.] Poëta voluit à Cœlo Titanas dictos esse καὶ τὸ πταίνειν, *placere*. At vocati sunt à voce Phœnicia *tit*, id est, lutum, unde passim dicuntur γη-*γῆνης*, *terrâ geniti*, & πλοχνοί, è *luto nati*; quæ vox contumeliosa est, quia hominem ad originem suam è vili luto amandat. Vide *Callimachum* Hym. in Jovem v. 3. ejusque Interpretes. Hinc Cœlus dicitur ab *Hesiodo* eâ voce usus πῦδας νεκείων, *objurgans filios*. Clericus.

209. Τιταίνοντας.] *Porrigentes*, hoc est, καὶ χεῖρα ὀρέγοντας. suprâ ὀρέξαντες *χεῖρας αὐτῶν*. *Quietus*.

214. Δούτερον αὖ Μῶμον.] Notum est *Momum* dici Numen, quod vitia quæ infunt operibus Deorum & hominum callidissimè animadvertit. Quare autem noctis filius fertur? Quia, nimirum, clam faciliùs aliena mordere, quàm palam. Quare *Momus* vocatur? A Phœnicia voce *מום momum*, aut *mom*, quæ vitium sonat; quod ita consentit cum iis, quæ dicuntur καὶ τότε διὸ μωμοσύνη, ut Etymologia hæc nostra vix in dubium possit revocari. Ita se ipse describit *Momus*, apud *Lucianum*, in Deorum Conventu T. 2. p. 709. Ed. Amstelod. Πάντες μὲ ἴσασιν ὡς ἐλευθέρως εἰμι πῶ γλῶτται, καὶ ἐδὲν ἂν καταπαύσασαιμι ἥβη καλῶς γενομένην. διλήγῃ γὰρ ἅπαντα καὶ λέγω τὰ δοκυντά μοι ἐς τὸ φατερόν, ἔπε διδώς πτα, ἔπε καὶ αἰδῶς ἐγκαλύπτειν πῶ γράμην. ὥστε καὶ ἐπαχθὴς δοκῶ τοῖς πολλοῖς, καὶ ευκατατυχὴς καὶ φρίσσιν, δημόσιος τις κατήγορος καὶ αὐτῶν ἐπονομαζόμενος: Omnes me norunt liberum esse linguâ, & nihil reticere eorum, quæ bene non sunt. Arguo enim omnia, & dico quæ mihi videntur apertè, neque quemquam veritus, neque, præ verecundiâ, meam celans sententiam. Itaque molestus videor plerisque, & naturâ ad calumniandum propensus; publicusque accusator ab iis appello. *Lucianus* quidem, qui *Momum* in concilio Deorum de se loquentem induxit, eum palam carpentem quæ sibi displicerent describere debuit; sed naturam maledicentiæ ex vero pinxit *Hesiodus*, cum è nocte natam cecinit. Vide hac de re elegantissimum libellum *Luciani*, καὶ τὸ μὴ ἑαδὸς περὶ τὴν ἀποβολήν, in Tom. II.

Ex hac eadem significatione vocis μῶμος, natum est adjectivum ἄμωμος quod infrâ habemus v. 259. ubi forma sine vitio ita dicitur. Clericus.

Ibidem. Καὶ οἷζον ἀλγόνισσαν.] Quia nocte anxietates augentur; unde *Ovidio* dicitur *curarum maxima nutrix*. Clericus.

215. *Εσπερίδες* π] *Hesperides* Nymphæ dicuntur quæ ad Occasum habitabant; Occasus autem, ex sententia Veterum, qui rationes mortis Solis, aut potius Terræ, ignorabant, magnam cum Noctæ affinitatem habebat. Locus in quo Hesperides esse credebantur non unus fuit, attamen in Africa constabat earum sedes fuisse. *Plinius* Lib.V. Hist. Nat. c. 5. de Berenice Cyrenaicæ urbe: *Berenice in Syrtis extremo cornu est, quondam vocata Hesperidum supradictarum, vagantibus Græciæ fabulis.* Idem de *Lixu* urbe Mauritanicæ Tingitanæ, ultra quam ad Occasum nihil esse credebatur, Lib. ejusdem Cap. I. *Ibi regia Antæi, certamenque cum Hercule & Hesperidum borti.* Idem habet Lib. XIX. c. 4. Aliam affert Hesperidum Genealogiam *Diodorus Siculus* Biblioth. Lib. IV. Sed nec eum, nec recentiorem quemquam alium moramur, præ *Hesiodo*; Græculi enim certatim addidere veteribus fabulis, quæ proinde in antiquissimis quibusque minùs corruptæ inanibus additamentis inveniuntur. *Clericus.*

217. *Καὶ Μοῖραι καὶ Κῆραι*] Hoc est, *Parcas*, quæ duplici illo nomine vocari solent. Sed *Hesiodus*, Poeticâ licentiâ ludens, totidem facit Deos, aut Semideos, variis rebus præfectos, quod sunt illarum nomina, licet idem prorsus significantia. Quod manifestò ostendunt sequentia, & præsertim quidem versus 228.

Ταμίνας πὶ Φόβος π, Μάχας τ' Ἀνδροκτα-
σίας π.

Nam *Pugnæ, Cædes, Prælia & Strages virorum* sunt unius ejusdemque rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingendarum, & quidem divinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum, de qua multis diximus in *Criticæ* P. 2. C.VIII. Ut ad Numina, de quibus hîc *Hesiodus*, redeam, fatales Dædictæ sunt *μοῖραι fata, sortes, παρὰ τὸ μοῖραν ἰσχύει, quia unicuique divisa sunt.*

Sed vox *Κῆρ* omnino facta est à Phœnicia voce *קר* Kor, *frigus*; nec frequentius additur ullum epitheton *morti*, quàm *frigida*, eo quodd mortuorum illico frigescant membra. Quin & *Horatius* Sat. Lib. II. Sat. I. v. 62. *frigus* ponit pro morte:

— ὦ πuer, ut sis

Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus.

Frigore te feriat.

Vetus Scholiastes: *Morte te afficiat, quæ frigida est, ut Virgilius: frigida mors.* Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem operâ, dicam unde mihi videantur *Parcæ* dictæ Latinis; nimirum, à voce ejusdem Linguae *פרק* *rupit, fregit*, unde dicta *פרקא parka* Dea quæ abrumpit filum; quod *Atropos* potissimum facere dicitur, sed non dissentientibus sororibus. Omnes aliæ Etymologiæ ineptæ sunt, quas licet quæras apud *G. Joan. Vossium* in Etymologico. *Clericus.*

220. *Αἱ τ' ἀνδρῶν πὶ θῶν π παρακάστας ἐπέκρουον*] Hoc est, quæ & hujus ætatis homines morte plectunt, & olim de antiquissimis Græciæ incolis in Deorum numerum relatis, quosque aded nunc Deos dicimus, easdem pœnas sumserunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet, *Hesiodi* ætate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quæ præesse credebantur Morti, & fato hominum, Diis ipsis superiora numquam habitassent. *Clericus.*

223. *Τίτη δὲ καὶ Νέμεον.*] Hæc vox idem significat ac *Μοῖρα*, est enim à *νέμω*, quod idem ac *ρέμω*, id est, *divido*. Numen est, quod superbis distribuere credebatur pœnas, & persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quæ de ea collegit *Rob. Constantinus* in Lexico, nemo enim plura & aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non est miscendum,

dum, quod ille observare omisit, hoc Numen cum alio ejusdem nominis, quod præest pudori, quo delicta vetantur. Est, nimirum, ejus munus in eo situm ut excitetur in hominum animis timor *δικαίας μίμνης justæ vituperationis*, ut loquitur *Eustathius*. Hæc Nemesis antevertit peccata; illa commissa plectit. Nemesis benignioris meminit ipse *Hesiodus*, in *Operibus*, v. 220. ubi descripto sæculo ferreo, ita loquitur:

Καὶ τότε δὴ αἰεὶς Ὀλύμπῳ καὶ χθονὸς ἐν-
ρουδίνης,

Λευκαῖσι φαιέτοσι καλυψαμένη χροὰ καλὸν,
Ἀθανάτων μὲν φίλ' ἴπην, ἀεθλιπτόντ' ἀνδρά-
ποις,

Αἰδὼς καὶ ΝΕΜΕΣΙΣ.

Turn demum ad cælum à terra spatiosa candidis vestibulis tectæ corpus pulcrum, ad Deos ibant, relictis hominibus, Pudor & NEMESIS. Interpretatur *Proclus* δίκης ἄγγελον, *justitiæ Angelum*; sed tantum abest, ut is ad Deos sæculo ferreo ivisse dici possit, ut contra numquam magis verlatus fuerit inter homines, quam ea ætate, quâ maxima scelera admitta censentur. Verum de hac dicemus & ad *Opera* *Hesiodi*. *Clericus*.

223. Νέμεσις] *Ἀσκληπιάδης* ἐν τοῖς πρὸς Ὁμήρου ἐπιστολῇς εἰς κύκλον φησὶ μεταβληθῆναι τὸ Δία, καὶ Νέμεσις μωγῆσαι. *Schol. Ant.* Hæc fabula, ut opinor, ex eo traxit originem, quodd ad Deum, ut loquitur *S. Scriptura*, vindicta pertineat, eique curæ sit maleficia hominum punire. *Rob.*

224. Καὶ Φιλότης] Non est vertendum *Amicitiam*, ut vulgò solent, sed *Concubitum*; intelligendusque meretricius, qui meritò inter maxima mala recensetur, & Noctis est infausta soboles: Non rarò φιλότης, apud *Hesiodum*, & *Homerum*, eo sensu occurrit, ut *Lexica* docebunt. Vide v. 177. Nec potuit foror ei convenientior dari quàm Ἀπάτη, hoc est, *fraus, simulatio, captio, fallax suadela*, quibus meretrices alliciunt adulescentes. Res est nimis nota, & plenæ

sunt exemplis *Comœdiarum*. Igitur necessaria non est violenta emendatio *Fr. Guicti*, qui volebat legi φιλότης pro φιλότης. *Clericus*.

224. Φιλότης] Assentior *Clerico* qui φιλότης interpretatur *Meretricium Amorem*, dicitque *fororem* ei convenientiorem assignari non posse quàm Ἀπάτη. Cui adjungo, quodd nec mater ei convenientior dari possit quàm Νύξ ἰλὼς, cujus sub umbra hæcce facinora perpetrari solent. *Rob.*

230. Δυσνομίην] Ἡ Δυσνομία τῇ εὐνομίᾳ opponitur, ut notavit *Guictus*. Haud igitur incommode verti potest, *legum malarum institutionem*. Quo sensu ἡ Δυσνομία, & ἡ ἀτὴ optimè dicuntur familiares esse, quia nihil majus damnum infert hominibus quàm malæ leges. Sed si concedatur τὸν νόμον nunquam ab *Homero* vel *Hesiodo* usurpari, quærenda est alia significatio τῇ δυσνομίᾳ. Nec sanè incommode verti potest *difficilis vivendi status*, in quo boni à malis opprimuntur, quo sensu haud malè conjungitur τῇ Ἀτῇ. Ita verti potest εὐνομίᾳ *bona vivendi ratio*, ut apud *Homer.* *Odyss.* β. v. 487.

Ἀνδρῶπων ὕβρις τε, καὶ εὐνομίᾳ ἐφ' ὧν τες.

Ubi *Scholias* exponit εὐνομίᾳ, εὐνομίᾳ καὶ εὐνομίᾳ, καὶ εὐνομίᾳ, καὶ εὐνομίᾳ. Vide quæ adnotavi supra ad V. 66. *Rob.*

233. Νηρέα τ' ἀΐουδία] *Nereum* vocari filium maris nemo mirabitur, qui sciet *Phœniciâ* Linguâ, נָהָרָה *nabaro* esse fluvium. Fluvii meritò dicuntur filii maris, cum ex eo orientur, quod non fuit ignotum *Hesiodo*, ut apparet ex v. 336. & seqq. Crediderim *Phœnices* dixisse mare esse *patrem fluviorum* נָהָרָה נָהָרָה ab *nabare*, quod *pater Nerei* malè versum est. Eodem errore, judicarunt *Nerea* esse numen maris, cum fluviorum potius *Deus* haberi deberet. Unde verò factum sit ut ei laudes tribuerentur, quas in eum congerit *Hesiodus*, quærent *Interpretes*. *Ridiculus* hic est *Joannes*

Dia-

Diaconus, ut solet, qui hanc ejus rei rationem reddit: παρρησιόδιστοι οἱ ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἐν θαλάσῃ ἀλάντες καὶ ταυτολόμοι· οἱ ἀνδρῶτες ἀλάντες τε καὶ ἀφουδῆς εἶναι. καὶ ἀφ' οὗτο καὶ ἑταῖροι καὶ γαρεσί. ὁ δὲ καὶ ἀλάντες αὐτοῖς ἐλπίδων δάντες ἀναπείδει νημερτοῖς τε καὶ περὶ τῶν, καὶ μὴ διμυσίων ἐπλανήσανται μὴδὲ διαγνοῦντες, μὴδὲ ἰσότητος: quia solent, ut plurimum, homines qui in mari vitam agunt & navigant veraces esse & mendacii immunes, proptereaque honore & veneratione digni. Mors enim, quam quotidie expectant, persuadet ut sint veraces & milites; nec licet illis oblivisci aut justitiam, aut equitatem. Certè hac ratione in officio contineri debèrent nautæ, sed quis nescit contraria omnia esse vera? Hic nos- ter Joannes vixerat fortè in oppido mediterraneo, in quo de nautis philosophabatur, ut nos de incolis Planetarum, quos ne in somnis quidem vidimus. Confugiendum hîc nobis iterum ad Linguam ejus Gentis, quæ frequentibus navigationibus ceteris maria aperuit. Eâ autem Linguâ radices נָבַר *nabar*, נָוַר *navar*, & נָאָר *naar* sonant *splendere, lucere*; quod à luce corporea translatus ad animum significat *scire, intelligere, sapere*. Itaque laudes, quibus hîc Nerea ornat Poëta, videntur natæ ex altera significatione ejus nominis. Fortè propterea & Nerea & Protea fatidicos Deos esse crediderant Veteres. *Clericus.*

235. ————— ὅδ' ἐμυσίων

Λήδης) ἀλλὰ δίκαια καὶ ἡμεῖς δῖνα ὀδῶν.] Queritur quid propriè significet vox δῖνα, quæ & apud *Homerum* aliquoties occurrit. *Iliad.* Δ, 361. Agamemnon de Ulyssæ: ἡμεῖς δῖνα ὀδῶν. Interpretantur vulgò βουλευματα *consilia*, dictaque ea vult *Eustathius*, ad locum allatum *Homeri*, παρὰ τὸ δῖν, ὁ σημαίνει τὸ ἐπὶ πολλῶν. ἀφ' οὗ καὶ δῖναος ὁ πολυχρόνιος. γέρον δὲ γέρον τῶν ὀρδα βουλευμάτων: à δῖν, id est, diu, unde & δῖναος longævus. Tempore enim

opus est iis, qui recta consulunt. Similia *Erymologici Magni* auctor, & alia non meliora habet. Quoniam verò hîc mentio fit justitiæ, omnino crediderim δῖν esse propriè *judicium*, à radice Phœnicia דִּין *doun*, *judicare*, unde דִּין *din*, aut דִּינָא *dino*, *judicium*, quod à voce δῖν, si pronunties H ut I, solâ terminatione in Σ differt. *Clericus.*

235. Οὐδὲ διμυσίων — Λήδης] Hanc ob causam videtur *Horatius Nereum* potissimum elegisse qui naviganti *Paridi* fata caneret. Non modò ob veritatis amorem, ut ait *Dacierius*, quem ei attribuit *Hesiodus*, sed etiam ob æquitatis & justitiæ studium, quam *Paris* per raptum *Helenæ* tam insigniter violaverat. *Rob.*

237. Θαύματα μύθοι] Cum *Thaumas* quidem dicatur filius *Nerei* & pater *Iridis*, oportet eâ voce intelligi quidpiam, cujus natura sit affinis mari & *Iridi*. Cum verò sit ille filius *Terræ*, necesse etiam est quod vocatur *Thaumas* posse dici à terrâ oriri. Vix ergo aliud esse potest, quàm nescio quod Numen, quod sit vaporum & nubium præses; nam hæc nascuntur ex mari & terra, & pariat *Iridem*. Ita dictum fuerit, quòd meteora hominibus sint admirationi, aut à verbo Græco θαυμάζω, aut à Phœnicia voce תָּמָא *thamab*, quæ idem sonat, & à qua Græcum verbum deductum est. Homines, ut verbis *Lucretii* utar, è Lib. VI.

— mirantur quâ ratione

Quæque geri possint, præsertim rebus in illis,

Quæ supra caput ætherei cernuntur in oris. *Clericus.*

Αἰώπορα φέρων] Hic videtur homo fuisset, qui navigationis peritus fuerit, & remotissimas oras navibus adierit. Nam cum res ipsa hoc ostendat, ut postea videbimus, Radix פֶּרַק *pbrak* apud Syros est *discessit, amovit se* &c. *Clericus.*

238. Κητὸ καλλιπάρηον] Nescio quare *Hesiodus* Cetonem pulcrā vocet. Si enim pulcrā fuit, habuit dissimillimas sibi filias, ut postea videbimus. Ex filiabus si conjiciamus de matris nomine, judicabimus dictam à radice קור *Kour*, fastidire, litigare. Soror ejus nomen Græcum habet, sed mali etiam ominis, nec melior fuit filiabus sororis, cum dicatur

Εὐρύβη ἀδάμαστος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσα,
Eurybie ferreum animum in pectore habens. Clericus.

240. Μυγῆρατα τέλα θιάων, ποίτη ἐν ἀ-
πυγίῃ] Hæ sunt nymphæ marinæ, hoc est, animi eorum qui in mari olim perierant, aut etiam eorum qui insulas Maris Interni primi coluerant. Nomina illis Græca, pro arbitrio, imposuerunt Poëtæ. *Clericus.*

266. Ωκυίας τίματ' ἱερ.] Cum Veteres animadverterent arcum celestem cerni cum plueret, facile intellexerunt ortum eum ex pluvia; quo factum, ut à mari oriri dicant Poëtæ. Sed propter elegantiam colorum, crediderunt, aut se credere finxerunt scalam esse è cœlo demissam, per quā nuntii à Diis ad homines descenderent. Illi autem spiritus, quos nos Græcā voce appellamus *Angelos*, hoc est, nuntios, ab Hebræis vocantur quandoque עירם *birim*, vel *irim*, hoc est, aut *vigiles*, aut *monitores*. Hinc ergo factum nomen *Iridis*, nuntia Deorum, quæ propterea dicitur *celer*, quoddam Deorum nuntii celerrimi esse existimantur. *Clericus.*

267. Ηὐκόμης δ' Ἀρπύιας καὶ τὰ ἑξῆς] Ostendimus multis, in Dissert. de *Statua Salina*, Harpyias esse locustas, quas hic facit *Hesiodus* Thaumantis Meteororum Præsidis filias, quia ex nubibus sæpè ferri videntur; μεταχεινίας γὰρ πολλόν, *sublimis enim volans*. Vide quæ illic diximus. *Clericus.*

268. Αἰ εἰ' ἀέριον] Hyperbole apud Latinos frequens, *Volat ocior Euro*. Sed

merito culpandus est Noster, qui cum ventorum celeritatem Harpyiis attribuisset, eandem statim avibus æquiparando nobilem hanc imaginem deprimit, atque imminuit. Haud ita Horatius; qui hujusmodi comparationibus simul usus, per Climacem tamen assurgit, fortio rem Hyperbolen posteriore loco adhibens. *Carm. lib. 1. Od. 16.*

Ocior cervix, & agente nimbo

Ocior Euro. Rob.

270. Γραία τέλα καλλιπάρηος] Vox γαία idem sonat Græce, ac Γραῖς *anus*. Inde finxerunt Poëtæ *Græas* fuisse canas, cum nascerentur. At si scribamus גראב *graab*, vel גריאב *griab*, vox deduci poterit à Radice, quæ apud Arabas & Chaldæos significat, *audax, animosus fuit, irritavit*; quæ significatio non male quadrat in Phorcynis filias. Quod addit *Hesiodus* à Diis æquè ac ab hominibus vocatas γαίας, perinde est ac si diceret antiquissimum hoc earum esse nomen. Vide not. ad v. 195. *Clericus.*

272. Χαμαι ἐρχόμενοι ἀνδράσιν] Haud paullo elegantius legas ἐρπόμενοι *repentes*, cum ἐρχομαι rarius significet *incedere*. *Clericus.*

272. Ερχόμενοι] Frustrā est Vir doctus qui ἐρχομαι rarius significare *incedere* contendit. Sed ita prorsus scripsit Homerus *Il. E. v. 441 &c.*

Οὐ ποτὶ φίλον ὁμοῖον

Ἀθανάτων τι δεινόν, χαμαὶ ἐρχόμενοι δ' ἀνδράσιν. *Rob.*

273. Περφιδῶ τι Εὐνὸς τι] Nomina hæc Græca sunt convenientia cum nomine Phœnicio; nam Περφιδῶ vel, ut scribunt alii, Περφιδῶ, est à περικίνασι *inhorruisse, fremuisse*. Εὐνὸς verò nomen est *Bellona*, εὐνὸς τὸ ἵνα, ἵνα, ὃ ἐστὶ φοβούω, *occido*, ut conjicit *Eustathius*. *Clericus.*

274. Γοργὸς δ' αἰ ταῖσιν πέρην κλύει Ωκεανόῳ

Εξαπῇ σέβει νυκτός· ἢ' Εσπερίδης λιγύρωνοι]

Phœnices, qui ab antiquissimis temporibus

bus extremam Africam ad occasum aliquatenus circummierant, cum narrarent quæ in illis locis vidissent, à Græcis Interpretibus non satis intellecti, auctores fuerunt hujus fabulæ. Hoc intelligere licet ex *Hannonis* Periplo, in quo similia narrantur iis, quæ antiquiores *Hannone* Pœni, aut Phœnices, dixerant. Quæ de re vide quæ diximus in Dissert. de *Statua Salina*, ne ea hîc repetere cogamur. Πέρην ἀναγνῶ, est hîc aut ad Oceanum, aut in insula Oceani, ut jam diximus ad v. 215. *Contra eosdem* (Catoblepas) *sunt insulæ Gorgades, domus, ut arunt, aliquando Gorgonum.* Verba sunt *Pomp. Mela* Lib. III. c. 11. qui subjicit: *ipsæ terræ promuntorio, cui ἰαώρη κίρας nomen est, finiuntur*, unde colligere licet intelligi insulas, quæ dicuntur *Promuntorii Viridis*. Attamen quæ retulit *Hanno* de insula in qua mulieres inveniabantur, ex quibus nata Gorgonum fabula, melius quadrant in insulam Gambiam, inter duo ostia Nigri fluvii, è regione Gorgadum, sitam. Idem *Mela*, memoratis Africæ incolis ignis usûs ignaris: *Super eos, inquit, grandis littoris flexus grandem insulam includit; in qua tantum FOE MINAS esse narrant, toto corpore birsutas, & sine coitu marium suâ sponte sæcundas; aded asperis efferrisque moribus, ut quædam contineri, ne reluctentur, vix vinculis possint.* Hoc *Hanno* retulit, & quia detracta occisis coria pertulerat, fides habitata est. Hæc autem loca dicuntur esse ad extremam noctem, quod Veteres crederent in ultimo occasu æternam esse noctem, quasi illic Sol exstingueretur. *Clericus.*

276. Στὴν δὲ π. &c.] Gorgones hæc sunt, quæ *Hesperides* etiam generis nomine vocabantur; *Hesperides* enim erant omnes illæ occidentales Nymphæ. *Clericus.*

280. Τῆς δ' ὅτι δι Περσέως κεφαλῇ ἀπο-
δεικνύμεται,
Εξ ἰσορῆς Χρυσαῖος π. μίλας, ἢ Πάλας
ἰππῶ.]

Unde singulæ circumstantiæ hujus fabulæ natæ sint nemo dixerit. Sed summam conijcere est latere hîc aliquid veri, de equis ex ultima Africa in Asiam avectis. Ejus rei hæc clara sunt vestigia. Primò *Perseus* commodè deducitur à voce Phœnicia פֶּרְסָא *pharso*, hoc est, eques; quæ derivatio optimè in eum quadrat, cum Pegaso veheretur, equo alato. Secundò, si scribas vocem Πάλας Phœniciè, hoc modo, * פֶּרְסָא *pagsons*, vocem habebis compositam ex פַּג *pag*, hoc est, *lupatum*, & סוּס *sous*, hoc est, equus. Tertio, notissimum est Mauros & Numidas extremæ Africæ incolas semper equis abundasse, atque ex iis pugnasse. Nihil frequentius in Romana Historia occurrit. Quin & videtur pars aliqua illarum Gentium *Persarum* vocabulo dicta, eadem de causa, non quod ex Perside venissent. *Sallustius* in Bello Jugurthino, ejus rei meminit, quasi ex *Punicis* libris, qui *Hiempsalis* regis dicebantur; sed eos ex reliquiis exercitûs Herculis fuisse vult. *Postquam in Hispania Hercules, sicut Afri putant, interit; exercitus ejus compositus ex gentibus variis, amisso duce, ac passim multis sibi cuique imperium petentibus, brevi dilabitur.* Ex eo numero *Medi, PERSÆ, & Armenii*, navibus in Africam transvecti, proximos nostro mari locos occupavere. Sed *PERSÆ* intra oceanum magis, hique alveos navium inversos pro tuguriis habuere. Græci postea Argivo suo *Perseo* tribuerunt, quæ de gente cognomine à Phœnicibus audiverant, omniaque mendaciis novis incrustarunt. Credibile est, occisis custodibus, abductos fuisse equorum greges ex Africa in Asiam. *Clericus.*

283. Ο Α' ἄρ' χρύσων ἔχων] Hinc dictus, si Græcis credimus, *Chrysaor*, quem vellem ab *Hesiodo* descriptum. Certè munus quod illi tribuit ferendi fulminis & fulguris, vel eorum custodis, colligere est ex ejus nomine Phoeniciis litteris scripto, nam חר-אור *hbaris-or*, vel *chrisaor*, significat *custodem ignis*; cùm חר-אור *custodem*, apud Arabas, & apud Hebræos, aliosque Orientales populos, אור *or* non modò *lucem*, sed & *ignem* sonet. Hæc ostendunt Phoeniciam esse fabulam, etiamsi omnibus ejus ambagibus expedire nos non posse videmur, sine filo quopiam Ariadnes. *Clericus*.

284. Χθονα μητέρα μύλων] Hoc est, *terram matrem malorum citreorum*, non *ovium*; ut intelligere licet ex iis, quæ diximus de Hesperidum hortis. *Clericus*.

287. Τετραπύλον Γερυονία] Quare ex Chrysaore natus dicatur Geryon, vel Geryoneus, ignoremas necesse est, quia de Chrysaore nimis pauca habet *Hesiodus*; nam recentiores nihil moror, novis mendaciis veteres historias nimium corrumpentes. Hoc unum dici potest, patriam Chrysaoris fuisse continentem Africam, sedes verò Geryonis insulam ab ea non remotam, sed propiorem Hispaniæ, de qua insula postea dicemus. Quæsierunt dudum Grammatici, quorum conjecturas collegit *N. Loydinus* in Lexico Historico-Poëtico, quare Geryoni tributa sint tria capita. Nos ex Lingua Phoenicia rem deducendam putamus, cùm Tyrii insulam illam habuerint, ab Hercule Tyrio occupatam. Cùm ergo Hercules, hoc est, mercator Tyrius, in eam insulam exscensionem fecisset, occurrerunt illi tres globi ejus incolarum; quos ille, cum Phoenicibus suis, vicit. Res autem ita Phoeniciâ Lingua exprimitur: גריחם שלש ראשי הכח *icchab schel schab rasche gerehem*, aut more Syriaco גריחון *greboun*, hoc est ad verbum, *percussit tria capita greboun*, quæ ultima vox si pro nomine proprio viri sumatur,

statueretur fuisse vir quidam triceps nomine *Geryon*. Sed est appellativa, significatque *ilorum incolarum*; & sensus locutionis Phoeniciæ hic est: *tria agmina incolarum cecidit*. Nam Phoeniciæ דרשם *reschim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula tricipitis Geryonis. *Clericus*.

290. Βού παρ ἑλκιδίον ἐκέρχεται ἐν Ερυθρίῳ.] Quæ de hac insula collegit *Sam. Bochartus* Chan. Lib. I. c. 34. non repetam. Ille eam à Tyriis conditam, Veterum consensu, ostendit. Sed ex *Hecataeo* negat Herculem Argivum umquam in hæc loca navigasse, nititurque probare in Erythia non fuisse boves, quòd gramen esset illic siccius quàm ut bobus saginandis par esset; quam in rem profert verba *Strabonis*, in quibus oves, non boves, saginatæ dicuntur in Erythia. At verum quidem est Argivum Herculem non omnia fecisse quæ ei tribuuntur, ut ostendimus in *Scutum*. Sed verba *Strabonis* nequaquam ostendunt saginari non potuisse boves in Erythia insula, cùm idem gramen, quo usque aded distendebantur oves, ut nisi trigesimo die mitteretur iis sanguis, suffocarentur; idem, inquam, gramen posset boves saginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Genevensis Casaubonianæ: Ερυθρίαν τὰ Γάδαρα ὅμοια λέγονται ὁ Φερικύδης, ἐν ᾧ τὰ σέλι & Γερυονίῳ μύλων. Ἄλλοι δὲ τὸ Φερικύδην τούτῳ τῇ πόλει γινώσκον, καὶ μὴ τὰ Γάδαρα. τὸ δὲ σέλι ὁρῶντες, ὅτι τὸ γερυονίον αὐτῶν ἐκέρχεται τὸ γάλα, ὅθεν ἡ ποιὴν πωρεῖται δὲ πολλὰ ὕδατα μύλωνος ἀπὸ τῆς πόλεως. ἐν τριτάτῳ τὴν ἡμέραν πίνονται τὸ ζῆον, οἱ μὴ πινέμενοι δὲ ἀποθνήσκουσι. Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῷ γερυονίῳ βοτάνηται, ἀλλὰ πίνειν σέλιον. ταυμασθέντες δὲ ἐκ τῆς περὶ τὸν σέλιον & μύλωνος & σέλι τὰ βελόνια & Γερυονίαν. *Erythiam Gadira videtur vocare Pherecydes, in qua quæ de Geryone dici solent fabulantur contigisse. Alii eo nomine vocant insulam obiectam huic urbi, & freto unius stadii distantem; videntes bonitatem pascuorum, cùm ovium illic pascen-*

tium

rium lac serum non faciat. Cæsum vero faciunt admixtâ multâ aquâ, propter pinguedinem; & triginta diebus suffocatur pecus, nisi quis ei aliquantum sanguinis mittat. Herba quâ pascuntur sicca est, sed valde saginata. Hinc colligunt fictam esse fabulam de armentis Geryonis. Integra verba adscripsimus, ut appareat nullius ponderis esse rationem viri summi; herba enim, quæ usque aded saginabat oves, non semper sicca erat, & poterat etiam sicca saginare boves, cum non minùs pascuntur foeno, quàm viridi gramine. Idem durâ Erymologiâ vult dictam insulam *Erythiam*, à voce Phœnicia עֶרְיָה *basbaroth*, hoc est, greges ovium, quam verterint Græci ἄν' Εἰρύης, *arbs Erythæ*. Nos multò commodius derivamus à voce עֶרְיָה *baroth*, quæ gramina, aut herbas virides sonat, Esai. XIX. 7. Postea dicta est *Aphrodisias*, & insula *Janonis*, à templis Deæ Tyriorum *Astartes*, quam Græci & *Venerem* & *Janonem* interpretabantur. Adi *Bochartum* loco laudato, & *Claud. Salmasium* in *Solinum*, p. 201. Ed. Ultrajecti. Clericus.

290. Βούτ' ἄλλ'] Haud aliter narrat Homerus cædem Andromaches fratrum II. ̄. V. 423. &c.

Κατεπίθη ποδαῖς δὲ Νῆας Ἀχαιῶν
Βούτ' ἐπ' εἰλεπόδων, καὶ ἀργαῖς οἰκῶν. *Rob.*

293. Οὐδὲν γὰρ σῆιναι καὶ βέλαντι Εἰρυτιῶνα.] *Orthum* canem fuisse Geryonis docet *Hesiodus* v. 309. eumque Echidnæ & Typhonis foetum facit; sine dubio quia fingebatur δούρα, ut docet *Apollodorus* Bibl. Lib. II. c. IV. §. 10. à quo etiam vocatur Οὐδύς. Dicebatur à Phœnicibus אֹתְרֵרוֹשׁ *othrerosch*, hoc est, *biceps*, à אֹתְרֵר *othre*, duo, & רוֹשׁ *rosch*, caput, & præfixo נ, quod in nominibus frequens est. Ex *Othreras* factum *Orthras* & *Orthos*, corruptione facili. Malim tamen apud *Hesiodum* scribi Οὐδύς, quia minùs abijt ab origine Phœnicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum fortè est à

Phœnicibus, ob frequentem latratum, cui caput unum sufficere vix videbatur. Ed. *son* est אֶרְיָה *barob-ison*, pastor ovium, qui simul bubulcus esse potuit. Nomen Phœnicium in Græcum non infrequens, cum similibus soni esset, mutatum est. *Clericus*.

293. Οὐδύς] MS. Bodl. 109. Legit *Op-
por*, quem restitui. *Rob.*

297. Ἑσπερίης Ἑχιδνῆς.] *Hesiodus*, nullâ habitâ ratione temporum & locorum, Medusæ, quia monstrum erat, progeniem fuisse narrat monstra omnia, quæ priscis fabulis erant incluta; pro more, quem non semel observavimus, & quonaturâ affinia matrimoniis & consanguinitatibus conjungit. Medusa, ut vidimus, erat Nympha *Hesperis*, hoc est, extremæ Africæ, ad occasum. Hic verò filiam ejus *Echidnam* collocat ἐν Αἰγυπτῷ, hoc est, in una ex regionibus, quæ à Syris dicebatur אֶרֶם *aram*; quæ oræ omnes erant ad orientem Maris Interni, circa Euphratem, ut ostendit multis *Joan. Seldenus* in Proleg. Operis de Diis Syris, & *Sam. Bochartus*, in *Phalego*, & quis non? Res enim est lippis & tonsoribus nota.

At non ita vulgò notum, quare Ἑχιδνῆς in Syria esse dicatur, & cum Typhone connubio juncta, & sub terra, in profundissimis cavernis. Latet hic verissima historia, quam narrarant Græcis Phœnices, quippe quæ contigerat in regione ipsis finitima; sed quam Græci Interpretes non adsequeuti sunt, propter ambiguitatem vocum. *Aegyptus* dicitur tractus *Palæstinæ*, in quo erant *Sodoma*, *Gomorrah*, *Adma*, & *Tsebobimi*, quarum incolæ voce אֶרֶץ *tipbo* signabantur, quia submersum sonat. Rem pluribus persequuti sumus, in Dissert. de *Sodomæ subversione*, §. VII. Vox vero Ἑχιδνῆς est interpretatio vocis אֶרֶץ *tseboab*, unde factum nomen urbis *Tsebohim*; nam אֶרֶץ *serpentis* genus est, ut ostendit *Sam. Bochartus* in *Hierozoico* Part. 2. Lib. III. c. 7.

Narraverant ergo Phœnices, כִּי צְבֹרִי עִם שׁוֹפָר רִדִּי בַמַּעְרוֹת אֶרֶץ בְּאֵרֶם *chibsebohi him tipbo jarad bimbaroth erets baaram*, hoc est, *Tseboitam cum submerso descendisse in terra cavernas, in Aethiopia*. Verterunt Græci; *vipera cum Typhone descendit* &c. Εχιδνα συν Τυφῶνι κατέβη εἰς ἀνυλάμια γῆς, ἐν Αἰθίοπαις. Nomen incolarum urbis *Tsebohim* crediderunt esse nomen serpentis צְבֹרִי, & nomen appellativum שׁוֹפָר, quo signabantur omnes submersi lacu Asphaltite, existimarunt esse nomen proprium nescio cuius monstri; qua de re iterum aliquid dicemus. *Clericus*.

297. Θέιν κρατερῆς Εχιδνῶν] Miretur quis quamobrem appellaverit Hesiodus ἡ Εχιδνῶν *divinam*, cum jam præcedente versu dixisset eam *monstrum esse* nihil simile immortalibus Diis. Animadvertite igitur quoddam dissimilitudo intelligenda sit de forma solummodo externa; infra enim ad v. 305. dicitur de Echidna quoddam sit *immortalis*, Ἀθάνατος νύμφη καὶ ἀγέλατος ἡματα πάντα, qua de causa haud immerito dici potest *divina*. Porro, τὸ θεῖον quandoque usurpatur quasi τὸ θαυμάσιον *admirabile, spectabile*. Hesych. Θεῖον, τὸ ἄξιον λόγου, ὡς θαυμάζειν. Eodem etiam sensu τὸ θεῖον usurpari credo in descriptione illa HomERICA ejusdem monstri. Il. 2. 180.

— Ἡδ' ἄρ' ἐν θεῖον γένος, ἔδ' ἀνδράπων.

Rob.

307. Δεινὸν δ' ἑλσῶν] Qui legerit Genes. C. XIX. non dubitabit quin Tsebohitæ θεῖοι & ἑλσῶν essent. Sed hic subjicitur vox ἀνέμος *ventus*, quâ homines inventum mutantur; eo quoddam esset Τυφῶνι καὶ ἀνέμοι, dictus fortè à Phœniciis טופון *touphon*, à radice טָפַח *toaph*, inundare, submergere, quoddam submergeret naves. Sic ob nomen simile, res diversissimæ mixtæ sunt. *Clericus*.

307. Ἀνέμος] Codices nonnulli habent τ' ἀνέμωνδ', quæ vox bene convenit præcedentibus epithetis, et characteri Ty-

phaonis. An ῥῖμος verò ab Hesiodo unquam adhibeatur, vide quæ adnotavi supra ad v. 66. *Rob.*

310. Κέρβερον] Crediderim canem aptum fugandis lupis, & invadendis aliis fœris, dictum fuisse קֶרֶבֶרֶשׁ *Kerbrosch*; quæ vox composita est ex קֶרֶב *Krab*, prælium, & רֶשֶׁשׁ *rosch*, capax, vel *dux*, quod dux prælii haberetur ejusmodi canis. Verum Interpretes Græci intellexerunt dictum קֶרֶבֶרֶשׁ *chabrosch*, hoc est, *quasi multorum capitum*; quo factum ut nonnulli tricipitem fecerint. *Hesiodus* verò πεντηκοντακέφαλον, *quinquaginta capitum* facit, quo *Pindarus* minimè contentus ἑκατοντακέφαλον *centum capitum* dixit. *Clericus*.

310. Οὔτε πατεῖν] Vide quæ in Synonymam vocem adnotavi ad v. 148. *Rob.*

319. Ἡ δ' χίμαιραν ἵπκτε] Chimæræ etiam meminit *Homerus* Iliados 2. eamque hisce verbis describit. v. 180.

— Ἡδ' ἄρ' ἔλω θεῖον γένος, ἔδ' ἀνδράπων, Πειδὸν λέων, ὅπισθεν δ' ὄφρακον, μέσση δὲ χίμαιρα

Δεινὸν θαυμάσιον πνεῦς μὲν αἰδομένοιο.

Hæc certè erat divinum genus, non hominum; ante leo, post draco, media capra, terribilemque exhalans vim ignis ardentis. Hesiodus posteriores etiam duos versus aut ab *Homero* mutuos sumpsit, aut fortè, cum vulgò ore hominum ferrentur, Poëmati suo inseruit. Sed præterea addit tria capita ei fuisse totidem animalium. *Homerus* docet id monstrum fuisse in Lycia, ubi à Bellerophon-te interfectum narrat, quemadmodum *Hesiodus*. Ex hac descriptione colligere licet, quid nomine Chimæræ intellexerint. Si Phœniciis litteris scribamus Si Phœniciis litteris scribamus *chamirab*, comperiemus eâ voce *adustam* significari, quod nomen optime convenit ei quam fingunt *ignem spirasse*. At qui potuit fingi animal, quod ignem spiraret? Reverà non fuit animal, sed mons *Chimæra*, qui eo nomine propterea appellabatur, quoddam flammæ eructaret.

ret. Memorizæ prodiderat * Ctesias Cni-
dius, ὅτι πῶς ἐστὶν ἕως φασγάνου ἐν Λυκίᾳ ἀδι-
εργον, καὶ ὅτι αἱ χεῖρες ἐπὶ πτέραις, καὶ κέρατα καὶ
βίβρα. Quæ verba vertit Plinius Hist.
Nat. Lib.II. c.106. *Flagrat in Phaselide*
mons Chimæra; quidam immortalis
diebus ac noctibus flammâ. Phaselis au-
tem fuit pars Lyciæ. De hisce monti-
bus ita Strabo Lib.XIV. p.458. Περὶ τού-
των μωδόντος τοῦ ὄρη τοῦ αἰετὸς καὶ χιμαιρας :: His
montibus fabula Chimæræ affingitur::
Cætèrum ab Hesiodo Chimæra fingitur
habuisse tria capita; leonis, capræ & ser-
pentis, fortè propter tria juga, quæ ju-
dicabantur aliquatenus referre figuram
capitum illorum animalium. Anteriori-
jugum simile censebatur capiti leonis,
posticum serpentis, medium capræ; un-
de nota est altera fabulæ circumstantia.

Hæc sunt, nisi fallor, multò similiaiora vero, quàm quæ coniecit *Bochartus*, Chanaan. Lib. I. c. 6. signari tribus Chimæræ capitibus tres duces Solymorum Pisdia populorum, quorum nomina significasse tria illa animalia putat. Nam ut ne repetam quæ jam dicta sunt, ut nomina illa significant id quod vult, sunt mutanda; quod si licet, in omnibus nominibus omnia inueniuntur. Miror viro accuratissimo nihil suboluisse de nomine Chimæræ; ex quo ænigmati hujusce mythici solutio pender. *Clericus.*

325. Τῶν μὲν Πήλαρος ἦσαν καὶ ἰδιῶτες Βαλλερῶντος] Intelligendi sunt incolæ trium memoratorum jugorum, quos Bellerophon non solus, sed cum exercitu illinc dejecerit. Pegafum illi equum dat Poëta, quia propter altitudinem illorum jugorum, pene opus erat alis, ut ita loquar, ut invitis incolis eâ adscenderet. Hinc † Arimazes, qui, Alexandro Asiam subigente, Petram Sogdianam occuparat, petentibus Macedonibus ut eam dederet, quærebat *an Alexander volare posset?* Cujus Petræ cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato, qui missus erat:

ad Arimazen, ut eum ad deditionem compelleret, juvenes in cacumine ostendit, ejusque superbix haud immerito illudens *pennas ait milites habere Alexandri*. Simile quid de Bellerophonte dictum, quo factum est ut Poëta Pegasus ei tribuerint. *Clericus.*

326. Η δ' ἄρα Σφίγ' ὁλοὺ τίνα] Sic describitur Sphinx ab Apollodoro Biblioth. Liball. c. v. §. 8. Εἶχε σφισσῶν μὲ γυναῖκα, σῆδε' ὃ τὴ βάσι· καὶ ὅρα· λέοντος, καὶ πτερυγας ὀρθῶν· *Habebat faciem quidem mulieris, pedes vero, pedes et caudam leonis, accipennis avis*. Subjicit: μαδύα δ' αἰνιγμα-
τα παρὰ Μούσῃ, ὅθι το Φίλον ὄρος ἐκαδίζετο, καὶ τὺτο σφίστην ἐμάλαις: *cum accepisset enigmata à Musis, montem Phiceum in-
scendit, atque hoc proponebat Thebanis*. Tum addit occisos eos qui non poterat id sol-
vere; & ita omnes, qui hanc fabulam
narrant. Viderunt jam dudum Veteres,
sub hac fabula, Historici quidpiam late-
re. Scholiastes: ἰδ' Σφίγ' σφισσικῶς μὲ
γυνὴν ὡς λέοντος, καὶ εἶχε πολλὰς αὐτῇ τὴς
σφαρπίζοντα: *Sphinx revera fuit mulier
latrociniiis dedita, et habuit multos se-
cum, qui una rapiebant*. Pausanias in
Boeoticis p. 580. describens agrum The-
banum, mentione injectà Templi Her-
culis Hippodoti: Περιδύοντων δὲ τὸ ὄρε-
σιν ὅσιν ἢ Σφίγγα λέγουσιν ὀρμαῖς, ἐκ' ὀλέθρου
τ' ἀπαζομένην αἰνιγμα ἀδύσῃ. Οἱ δὲ λυστά-
σιν δωδεκάη ναυτικῇ πλαναμένῃ φασὶν αὐτῇ, ἐς
τ' αἰὲς Ἀντιδύοντι χαίει δαίκαται· καταλαβέσθαι δ'
τὸ ὄρος τὺτο ἀπαζῶς χρῆσθαι, καὶ ἐξῆλιν Οἰδί-
πῳ αὐτῇ, ὑπερβαλόμενος πλῆθει στρατῶς ὡς ἀρι-
στατοῦ ἔχον ἐκ Κορίνθου: *Progredientibus oc-
currit monti, unde aiunt erupisse Spin-
gem, in perniciem eorum qui rapiebant-
ur, enigma cantantem*. Alii verò latro-
ciniis deditam et cum copiis navalibus
errantem, aiunt eam tenuisse mare us-
que ad Anthedonem; deinde hoc monte
occupato, latrocinia exercuisse, antequàm
Oedipus, eam interfecisset, superatam
multitudine copiarum quibus instructus

* Apud *Pharmacop.* Cod. LXXII. † *Curtii Lib. VII. c. LI.*

Corintho venerat. Sed paullo distinctius circumstantiæ fabulæ sunt explicandæ. I. Dicebatur *Sphinx*, à voce Phœnicia שפס, quæ si confundatur cum שפס, prout solent ש & ס misceri in Linguis Orientalibus, duo significabit, 1. *perplexus, implexus fuit*, quales sunt spinæ inter se implicatæ; 2. *effudit sanguinem, homicidium commisit.* Itaque שפס *sphica erit perplexa, & homicida*; quorum priori convenit cum eo quod dicitur de ænigmatibus perplexis Sphingis; posteriori cum cædibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Muliebri erat vultu, quodd inter latrones qui montem illum infederant, mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob crudelitatem & atrocinitia; alas verò ob celeritatem, quâ per rupes ferebatur, & quærentes fugiebat. III. Ænigmata proferre dicebatur ob malè intellectum nomen שפס quod αἰνυµατώδης versum est, cum debuisset verti βατώδης, quod nomen fuit globi latronum latentium postdumos, aut inter spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui ænigma solvere non poterant, quia errantes in dumis Phiceï montis, & eos quærentes, subito erumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum eò facilius cum perplexitate ænigmatum mixta est; quodd apud Phœnices, quos Bœotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus ænigmatibus veluti ludere, propositâ multâ in eos qui ea solvere non possent, & lucro promisso soluturis. V. Ab Oedipo dicitur solutum ænigma, quodd invento in sylvis latibulo latronum, illinc dejectos occiderit.

Objici fortè queat conjecturæ de nomine *Sphingis* dictam eam à Bœotiis φῖνξ non Σφίγξ & φῖνων ὄρε non Σφίγγων. Prius habet Scholiastes, posterius *Pausanias*. Verum ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Bœotio, quâ perperam detrahebatur & ante φ; quodd verisimilius eò videtur, quodd Sphingem di-

cant omnes alii Græci. Nolim ex posteriorum Bœotorum consuetudine, *Hesiodum* emendare. *Clericus*.

331. Καρῆϊον Τρετῶο] Plerique interpretes vocem τρετῶο adjectivum faciunt cum Νεµῶος concordans, eamque exponunt *cavernosæ*. Sed perperam. Hæc enim vox revera designat montem Tretum, in quo erat spelunca Nemeæi leonis; quod verba Diodori lib.4. satis demonstrant. Οὗτος (ὁ λέων) μεγάλῃ καὶ ἰσχυρῇ λῶ, ἀγρῶτος δὲ ὅν σιδῆρον καὶ χαλκῶ καὶ λίθῳ, καὶ κατὰ χεῖρα βαλὼν ἀνθρώπους ἀνίστατο. δῖα τελεῖ καὶ μέγιστα μεταξὺ Μυκηνῶν καὶ Νεµῶος ἐπὶ τοῖς τοῦ καλέσθαι καὶ τῷ συμβεβηκότος ΤΡΗΤΩΝ. οἷον καὶ ἐπὶ τῷ ἐξῆς διὰ τὴν ἀπαιτείαν, καὶ ὅτι ἐν τῷ δόξαι φησὶ τὸ δεινόν. Eadem penè historia in Pausaniæ Corinthiacis occurrit. Hæc satis indicant quod in monte *Treto* leonis Nemeæi antrum fuerit, ac propterea hic versus hoc modo pungi & exponi debeat,

Καρῆϊον Τρετῶο, Νεµῶος, καὶ Ἀπίουτος.

Imperans Treto, Nemeæ, & Apesanti. Rob.

334. Γείνατο δεινὸν ὄρε καὶ τὰ ἐξῆς] Non semel, in fabulari historia, serpentes custodes constituuntur rerum diligentissimè servandarum. Sic Delphis τὸ μάλιστα ἐργάει Πύθων ὄρε, oraculum servabat *Pythion serpens*. *Apollodorus* Lib.I. Cap.IV. §.1. Martium fontem Thebis vicinum servabat serpens. Idem Lib.III. C.IV. §.1. Custodiebat etiam draco vellus aureum. Idem Lib.I. C.IX. §.23. Unde verò hoc factum? Nimirum, vigilem oportet esse & oculatum quicumque custodit rem pretiosorem. Hoc autem significatur vocibus ὄρε & ὄραων, nam Radices, ex quibus hæ voces deductæ sunt, ὄραμαι & ὄραμαι significant *videre*. Similiter Phœnicia vox שפס *nabhasch*, quæ serpentem sonat, est à radice, quæ *speculari* significat. Igitur credibile est, in prisca Phœnicum Lingua, eam vocem *custodem* & *serpentem* significasse, ex qua ambiguitate natæ sunt fabulæ. *Clericus*.

337. Ποταμὸς τῆς ἀπαιτίας] Facile est in-

Intellectu quare fluvii dicantur nasci ex mari, cum non sit tantum affinitas naturæ; sed etiam ex vaporibus marium nascantur pluviae, unde fluvii. Idem dixeris de fontibus & stagnis, de quibus postea. *Clericus.*

338. Νῆλος] Scholiastes ad hunc locum habet: Εκ τούτου φαίνεται Ἡρόδοτος Ομήρου τῶν ποταμῶν, καὶ ὅς οἱ ὄμμεται Αἰγυπτίον ποταμὸν καλεῖν τὸν Νῆλον: *Hinc apparet Hesiodum Homero recentiorem esse, nam Homerus Nilum Ægyptum vocat.* Existimabat, scilicet, fluvii quo Ægyptus irrigatur nomen tempore *Homeri* nondum Græcis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cum innotuisset, ab *Hesodo* prolatum esse. Ego verò vix crediderim Ægyptum notiozem fuisse *Hesodo* Boeotio, qui fortasse numquam peregrinatus fuerat, quàm *Homero*, qui permultas oras lustraverat, nec Geographix imperitus erat, ut passim ostendit *Strabo*. Certe *Nῆλος* non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, & ita in Ægypto vocabatur unus ille fluvius, quo fecundatur, κατ' ἔθος. Vide quæ notavimus ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis & fortè eadem ratio effecit ut fluvius Hesperiorum Æthiopum Idem ac Nilus esse crederetur. *Pomponius Mela* Lib. III. C. 9. *In horum finibus fons est, quem Nili esse aliquà credibile est. Nuebal ab incolis dicitur, & videri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptus.* נחל nubbul & נחל nbbil, unde Νῆλος, sunt nomina appellativa quæ fluvium quemlibet significant, ut Hebraicè נחל nabbal. Accolæ solent vicinum amnem, simpliciter fluvium vocare, & sic fiebat in Ægypto, fortè & in Æthiopia. Sed Græci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putarunt, quæ erant appellativa. *Clericus.*

340. Ἀχαιῶν ἀργυροδίνην] Scribendum videtur ἀχαιῶν τ' ἀργυροδίνην. *Clericus.*

347. Ἀνδρας κείζων] Hoc est, κείζων. *Hesych.* κείζων, ἀπύμμετον. ἱερὸν capillum tondentes Apollini & fluvii dedicare solebant. Vide *Martialis* epigramma de *Encolpi* capillo. *Clericus.*

365. Βένδρα λίμνη] Hoc est, θαλάσσιον, ἀπύμμετον. *Homer.* Ἥλιος δ' ἀνέρουσι λιπὼν πᾶσι εὐχέλεια λίμνῃ. *Clericus.*

371. Θεία δ' Ἥλιον τε μέγαν, λαμψάν τε Σελήνην, καὶ τὰ ἔξω] In voce Θεία videtur latere Phœnicium תיבובת ibobou, quod inanitatem significat & nomen est τὸ χάλυς. Cum ignorarent antiquissimi Græci creationem Solis ab æterno numine, scirentque eum prodiisse תיבובת mitthobou, è *ibobou*; mutatà hac voce in תיב תביא, è *Chao* Deam fecerunt. In qua mutatione, nihil esse alienum à Linguarum Orientalium ingenio ii norunt, qui eas vel à limine salutarunt. Nihil vetat nos hîc paucis indicare originem nominum Græcorum Solis & Lunæ. Videtur ergo Sol ἥλιος dictus à Phœnicio תיבובת ibeloz, id est *altus*; quod quamvis omnibus astris conveniat, non mirum Astrorum notissimo, & maximo, ad nos quod attinet, tribui. Propterea dicitur *Hyperione* patre natus. Nimirum, ἐν τῷ πρῶτῳ μέγαν τὸ χάλυς ἱερὸν καὶ ἥλιον. Luna vero dicitur σελήνη, vel Dorice σελάνη à Phœnicio תיבובת scbelanab, hoc est, quæ pernoctat, ex תיב scbe quæ & תיב lanab pernoctavit.

Observandum autem hîc est distinguî *Solem* & *Lunam*, ab *Apolline* & *Diana* liberis Jovis, qui postea cum iis misti sunt, quodd mortuorum animi ad illa astrâ, ut iis insiderent, migrasse existimarentur, qua de re postea ad v. 918. agemus. *Clericus.*

374. Τπομυδιόν] Nonnullæ editiones habent ὑπομυδιόν, sed ex MSS. restitui τπομυδιόν, quæ vox passim usurpatur ab *Hesiodo*. *Rob.*

375. Κεῖφ δ' Εὐρυβίην καὶ τὰ ἔξω] Crius & *Eurybie*, eorumque filii *Astræus*, *Pallas* & *Perseus*, neque ex rerum natura, neque ex

ex prisca Hystoria malè intellecta nati videntur, sed ex cerebro Poëtarum, datà operà mentientium; ex quo nata & pleraque nomina Nympharum, quæ ab *Hesiodo* recensita sunt. Matrimoniorum causà, videntur hæc partim ficta, ne Deabus notissimis deessent mariti; nam tres Deas tribus Cui filii postea collocat noster Poëta. *Clericus.*

376. *Κεῖνα δ' Εὐρύκλῃ τίκτω*] Scribo *κρίνα*. Suprà *κοῖον* τὴ *κρίον* τὴ &c. à *κρία* regno *κρία*, *κρίου*. *Guictus.*

377. *Ὁς καὶ πᾶν ματίσθηεν*] Scribe *ὁ πᾶσι ματίσθηεν*. *Guictus.*

378. *Ἀστάρη δ' Ἦος ἀνίμυς τίτα*] Quia venti ex alto flant, & quia astra alta sunt, videntur *Astræi* filii fingi; Auroræ verò, quæ ex terra oritur, quia terram verunt & perfiant. *Clericus.*

379. *Ζήρεον, Βορέην τὴ καὶ Νότον*] Mirum est cur *Hesiodus* Orientalem ventum omiserit, cum nihilo sit inferior reliquis ventis, & aptius dici possit Aurorà natus, quàm ceteri. Certum est enim in amplissimis maribus, surgente Aurorà, vehementiorem subsolanum sentiri. Sed Physicus non erat *Hesiodus*, neque in suis figmentis accuratus, certarumve legum observans. Vide ad v. 869. *Clericus.*

381. *Τὴς ὃ μὲν ἄστρα τίκτω Εὐφροβην*] Mirum est Auroram matrem dici Luciferi & stellarum, cum, Aurorà apparente, obscurentur, & paullo pòst oculos fugiant. Sed accuratus esset *Hesiodus*, suspicaretur *Hō* dici non matutinum sed vespertinum crepusculum, quod & Luciferum & cetera astra coelo inducere videtur. *Clericus.*

383. *Σπῆ*] Intelligendi sunt accolæ hujus fontis, qui fuit in Arcadia. Hi auxilium Jovì tulerunt, & contra patrem bellaturo ex Arcadia primi adfuerunt. De fonte ipso agemus ad v. 774. ubi pluribus describitur. *Clericus.*

384. *Ζήλον καὶ Νιδῶν καὶ τὰ ἐξῆς*] Sunt quidem nomina à Poëta pro arbitrio Stygis

liberis imposita; sed ex quibus colligere liceat fortissimos viros ex Arcadia ad Jovem venisse, qui non parvum momentum attulerint ad victoriam, & qui deinde satellites Jovis fuerint. *Clericus.*

386 &c. *Τῶν ἐκ ἑς*] Allegorià perquam splendidà & sublimi omnipotentiam Dei significat Poëta, quem sequitur Callimachus in hymno in Jovem

Σὴν τε Βίην, τὴν τε Κέρκρον, ὃ καὶ πάλαι εἶπεο δῖον.

Similis descriptio apud Miltonum occurrit ubi Victoriam Messæ comitem adjungit

— At his right hand Victory
Sate eagle-wing'd — *Rob.*

393. *Μὴ πὶ δαίτρεσσιν γὰρ ἐμῶν*] Iis qui honores obtinuerant, apud Cœlum aut Saturnum, similes promisit Jupiter, si in partes suas transirent, & novis præmiis se affecturum eos, quos nullo loco habuerat Saturnus; quibus pollicitationibus, multos in partes suas pertraxit. Hæc omnia clarè ostendunt homines fuisse, qui hominibus bellum inferrent, & sollicitarent adversariorum auxilia ad defectionem, spe præmiorum. *Clericus.*

404. *Φαίβη δ' αὖ Κοῖνι πολυήρατον ἦλθεν ἐκ ἐνὶ λῶν*] Cum inter posteros hujus Phœbes fuerint Numina fatidica, & quæ vaticiniis præesse credebantur; existimarim, Phœniciis litteris, scribi posse nomen ejus hoc modo פה-בה phe-bah, *os in illa*, nimirum, os fatidicum; nam Phœnicià Linguà *os Dei* est oraculum, & *consulere os Dei*, est consulere oraculum. *Clericus.*

406. *Ἀντὶ χαρμῶν πᾶλον*] Nomen fortè habuit à לוט *lout*, hoc est magicis carminibus-uti, לטו *lito*, vel *leto*. Apollo certè & Diana hujus liberi magicarum artium periti fuisse dicuntur, easque docuisse alios. Circe, filia Solis, seu Apollinis, nobilissima etiam fuit venefica. *Clericus.*

408. *Μεῖλιχον ἐξ ἀρχῆς ἀγαθότατον ἔν τις Οὐλύμπῳ*] Hic versus spurius est, & delendus. *Guictus.*

408. Μήλινον ἐξ ἀρχῆς] Hunc versum spurium esse existimat Guetius, hanc opinor ob causam, quia τὸ μήλινον geminatum redundare videtur. Atqui nesciebat ὁ κειμήλιος. quanta huic figuræ vis & venustas insit, utque amplificet & illustret orationem. Vide Cicer. de Orat. lib. 3. & Quintil. de Inst. Orat. lib. 9. Omni certè caret venustatis sensu, qui non extemplò persentit quanto major & pulchrior exhibetur Latonæ benignitas per hujusce vocis repetitionem. Eadem indole Ovidius hanc Deam præditam describit, eamque inhospitales Lycios mitissima oratione compellantem introducit

*Quem non blanda Dea potuissent
verba mouere?* Metam. l. 6. Rob.

409. Γείνατο Ἀστεῖον] Phoeniciῆς ἡ δὲ Πηνελόπεια latenter significat, quod nomen non malè conveniat filix veneficæ; quæ mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipsum nomen fuit Insulæ Deli, dum latuit, unde colligere licet veram esse allatam Etymologiam. Callimachus, in Hymno εἰς Δῆλον, ita insulam compellat, v. 37.

ἔνομα δ' ὤνοσε

Ἀστεῖον τοπалаδὸν, ἐπὶ βαδὺν ἦλατο τάρσῳ
Οὐρανίδην φεύγουσα Διὸς γάμον, ἄστει ἴον.
Nomen autem erat tibi Asterie olim, quoniam profundam insilueras fossam, cælitus fugiens Jovis concubitum astro similis. Videtur voluisse Callimachus Deam Asteriam in insulam fuisse mutatam, primum quidem sub aqua latentem, deinde δῆλον conspicuam factam. Clericus.

Ibidem. Ἦν ποτὶ Πέρσας ἡγάγετ' ἐς μίτρα
δῆμα] Suspicio Persam vocari virum hujusce veneficæ, quod inaudivisset jam Hesiodus Persas esse veneficiis ac magicis artibus summopere deditos, qua de re vide Lib. II. Tb. Stanleii Philosophie Orientalis. Clericus.

410. Φίλιν καλῶσαι ἄκοιτον] Τὸ καλῶσαι πρό τῷ ἵναi frequentissime usurpatur, præcipuè verò apud poetas.

Τῷ δὲ κα νικῶσιν φίλιν καλῶσαι ἄκοιτον,
Il. γ. 138.

Καὶ ἔνιχα σὶ δὲ καί τις

Κέλευμα. Il. δ. 61. Rob.

411. Εἰσπῆλυ τῆς] Dicta est à Phoenicibus hæc Dea ἡ Πηνελόπεια aut Πηνελόπεια *ecbatha*, hoc est, *unica*, qua de causa ab Hesiodo v. 426. dicitur *μυνομένης unigenitῆς*. Hæc Dea, ut notissimum est, credebatur esse Numen, quod insideret Lunæ miscebaturque cum Diana, & præesse magicis artibus putabatur. Videntur Phoenices ita eam vocasse, quia Luna sola existimabatur esse in cælo sui generis; cum maximus, post Solem, Planetarum esse censeretur, quod maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis sacris præesse, quia noctu fiunt, inspectante veluti Lunâ. Solebant Græci unoquoque mense, cum Luna esset nova, in compitis, cœnam apponere, quæ vocabatur *cæna Hecate*, & à pauperibus auferebatur. Aristophanes in *Pluto*, p. 63. Ed. Majoris Genevensis, de Hecate:

οὗτοι δ' αὖτε

Τὸς μὲν ἔχοντες καὶ πλεῖντας δειπνοὺς κατὰ
μὴνα προσάγειν,

Τὸς δ' οὐκ ἔχοντας τῷ ἀνδρὶ πῶς ἀρτίζεν ἄν
καταδίδου.

Est enim ipsa, qui habent, & divites sunt, eos cœnam unoquoque mense offerre, pauperes verò homines rapere, semper antequam sit appositæ. Ubi ita habet Scholiastes: Τῶν ἐν ταῖς τελεῖσιν ἐπὶ τῶν τοπалаδὸν, ἀλλὰ τὸ ἵνα αὐτῶν σπλῆνῃ, καὶ Ἀστέρια καὶ Εἰσπῆλυ καλεῖται. Κατὰ δὲ νουμηνίαν οἱ πλείστοι δειπνοὶ ἱεῖρας, οἱ δὲ θυῖας, τῇ Εἰσπῆλει προσάγουσιν ἐπὶ ταῖς τελεῖσιν ἐπὶ τῶν οἱ δὲ πίνοντες ἔχοντο πεινῶντες, καὶ ἔδον αὐτὰ, καὶ ἔλεγον ὅτι ἡ Εἰσπῆλη ἔφαγε αὐτὰ: quam in triviis olim colebant, quia eandem vocabant Lunam, Dianam & Hecaten. Novâ Lunâ, divites vesperi cœnam, quasi sacrificium Hecate, offerentes, in compitis ponebant. Pauperes verò veniebant esurientes, & eam comedebant, dicebantque Hecaten comedisse. Quæ hunc in locum transtulimus, duabus de causis; primum ut constet hinc studiosissimè cultam hanc fuisse Deam

Deam; ex consilio *Hesiodi*; deinde ut intelligatur locus *Esaïæ Prophetæ*, de hoc Numine; ex quo loco colligimus simili ratione, apud Orientales, cultam Hecaten fuisse. Ita loquitur Cap. LXV, 11. *Vos qui deseritis Jehovah, obliti montis sanctitatis meæ, instruentes לַגְגָּד לַמֶּנִּי laggad menſam & implentes לַמֶּנִּי lamni libamen.* Ex quopiam idiomate Orientalium Dialectorum, videtur pro ח esse נ, aded ut נר sit idem ac חר aut חתה vel חתה *echatba*, nam hæc omnia *unam* significant, nisi fortè sit legendum לחר *labbad*. Certè Numen quoddam, apud eundem Prophetam, vocatur in Cap. sequente חתה *ebhath*. Sic loquitur v. 17. *Qui purificant se in hortis post חתה ebhath*; sic enim *Massorethæ* legunt. Sequens vox מְנִי *mni* planè eadem est, ac vox Græca μῆν *menſis*, unde dicta μῆν *Luna*. Respicit Propheta ad cœnas illas, unoquoque mense Hecatæ oblatas, quasi Numini Mensum præſidi; notum enim est, apud Orientales, menses fuisse Lunares. Huc respexisse videtur vetus Scriptor libri supposititii, qui dicebatur κήρυγμα Πέτρου, *prædicatio Petri*; ubi inſimulabantur Judæi, quasi λατρεύοντες ἁγγέλους, ἢ μὲν, ἢ ἀγγέλους, *colentes Angelos, mensē, & Lunam*. Locus exstat, apud *Origenem* Tom. XIV. in Joannem.

Præter rationes allatas, ex quibus Hecatam Orientale Numen esse intelligimus, est & alia ratio: quodd, nimirum, sol diceretur apud eosdem populos חרר *bbadad*, hoc est, *unus*, quo credibilis sit Lunam חתה *ebhath* dictam fuisse, hoc est, *unam*. *Macrobius* Saturnalium. Lib. I. c. 23. *Affyrîi Deo, quem summum, maximumque venerantur, ADAD nomen dederunt. Ejus nominis interpretatio significat UNUS.* Nihil esse corruptum puto, in loco *Macrobii*, neque audivisse eum *Adad* vel *Achad*; nihil enim verat, quin Dialecto quapiam Orientalis חרר dixerint, quod Chaldæi solent חר *bbad*. Sed ad *Hesiodum* redeundum est. *Clericus.*

440. Εξαζοντα] *Propriè colunt.* Intellige piscatores, qui ex maris proventu vivunt, ut agricolæ ex agrorum cultu, unde deducta est metaphora. *Clericus.*

450. Θῆκα Νέμω Κρονίδης καὶ Σατύρῳ] Alios etiam Deos καὶ Σατύρῳ constituerat Jupiter, ut liquet ex v. 346. Præesse autem nutritioni puerorum Lunam non mirum videbitur, si in animum revocemus intra novem aut decem lunas, seu menses, formari & in lucem edi pueros. Hoc unum accepit à Jove, cetera omnia obtinebat καὶ παλαιὰ διόσῳ, *cum prioribus Diis*, hoc est, sub Cœlo & Saturno. Atque hoc est ultimum Numen prioris ætatis Deorum. *Clericus.*

454. Ἑστῶ] *Vesta* dicitur à Latinis, præfixo Digammate Æolico V vel F. Viri docti rectè hoc nomen deducunt ἀπὸ τῆς ὤλης *esch* ignis, aut Syriacâ inflectione, חשכה *eschtha*. Notissimum est hanc Deam creditam præesse igni, & foco. Eruditum de ea Syntagma scripsit *Just. Lipsius*, qui adiri poterit. *Clericus.*

Δήμιττα] Δημιτῆς dicitur per contractionem, plenius verd Διὸς μήτηρ. Si scribamus Phœnicidè דַּיַּת, derivanda vox erit à radice דַּי *dai*, quæ significat *sufficientiam; capiam*; nomen convenientissimum huic Deæ, quæ inventrix erat & præses fructuum; quorum proventum augere, aut minuere credebatur, prout propitia erat aut irata. *Callimachus* his versibus claudit hymnum in honorem hujus Deæ:

——— φέρε δ' ἀρχέδν νόστιμα πάντα,
φέρε βόας, φέρε μᾶλα, φέρε σάχυν, οἶσιν
διγισμὸν.

φέρε καὶ σιπάραν, ἢ δὲ ἄριστον, κῆνος ἀμύμον.
Ἰλαδί μοι τίλλῃσι, μέγα κρεῖσσον θείων.

Refer ex agris matura omnia, pasce boves, pasce oves, ser spicam, ser messem. Fove pacem, ut qui aravit ille & metat. Propitia mihi sis, ter optata, magna regina Dearum. Historiam hujus Deæ multis prosecuti sumus Gallico sermone, *Biblioth. Universalis* T. VI. *Clericus.*

Ηἱλω]

ἑλω] Phoeniciè עירא *bira*, aut ערה *harab*, inter alia significata, *emulam*, seu *zelotypam* sonat; quā nominis significatione, nulla aptius quadrare potest in Junonem, quā perpetuā zelotypiā erga virum laborans describitur. Jupiter eam disertè vocat ζήλομα, *zelotypam*, apud *Callimachum*, Hymno in Dianam v.30. Vide & Dial. Mercurii & Neptuni apud *Lucianum* T.I. ubi de natalibus Bacchi. *Clericus*.

455. Ἰσομύων τ' Αἰδῶν, ὅς ἐστι χθονὶ δόματα ναιῶν] In explicatione historica Fabulæ Cereris, multis egimus de Platone, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen ejus Αἰδῶν, aut ἄιδω deducendum ex voce Phoenicia ʿĪd ed, aut *ajid*, quā significatur *mors*, aut *exitium*; nec opus est monere quā aptè hoc conveniat Numini, quod mortuis imperare credebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, Νηλεὺς ἦτορ ἔχον, *cor immisericors habens*, quia mors pœmini parcit. Voce autem illā signari non locum, ut existimant Grammatici, qui ex α privativo & ἴδω *video* deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione οἷς Αἰδῶν, in qua subintelligitur οἶκον, in *Aidis domum*, aut simile quidpiam.

II. Epiri Regem fuisse statuimus, cujus rei prisca in Historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus* in vita Thesei, descensum hujus Herois in inferos, aliud nihil creditum fuisse, præter iter in Epirum, ad *Aidoneum* eorum tractuum Regem. Non potest quidem idem censerī ac Pluto, de quo nunc sermo est, cū Pluto aliquot sæculis ante Theseum vixerit. Verū hinc liquet, ex antiqua fama, vulgò persuasum fuisse Aidem in Epiro regnasse; quam vanam non fuisse sequentia etiam ostendent.

III. Cū Epirum dicimus, non intelligimus dumtaxat regnum illud exiguum, cujus fines postea non latè patuerunt; sed & finitimos aliquot tractus, cū re-

gnorum fines, pro variis temporibus, diversissimi fuerint. Plutonem statuimus, in iis oris, metalla exercuisse, unde maximas sibi divitias conflaverit. Hinc nata universa ejus fabula, quod particulatim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro & Macedonia fodinas auri, argenti, ferri & æris in earum regionem descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum ut Aides putaretur non mortuorum modò Rex, sed & Deus divitiarum, unde Πλάτων dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in ditione sua, eum non mirum est divitiis præesse creditum. 4. Mortuorum verò Deus habitus est, quia mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinæ; unde fit ut non rarò in Veterum scriptis inter se hæc conferantur, & quasi vicina habeantur. Apud *Plautum*, in Captivis Act.V. 8.4. sic loquitur adolescens è lapidinis rediens:

Vidi ego multa sæpè picta quæ Achærantī fierent,

Cruciamēta, verū enim verò nulla adæquè est Achæruns,

Atque ubi ego fui, in lapidinis.

Posidonius apud *Strabonem* Lib. III. p. 101. de Turditanæ fodinis: παρ' ἑαυτοῖς οἷς ἀναδύει τ' ἰσοχθονίων τόπων, ἢ οἱ Αἰδῶν, ἀλλ' οἱ Πλάτων κατοικεῖ: certè, apud eos, subterranea loca, non *Hades*, sed *Pluton* habitat. Similiter quando cogitabant Poëtæ de regno mortuorum, vocabant Jovis & Neptuni fratrem *Aidem*, aut *Hadem*; quando de divitiis, *Plutonem*. *Plinius* Lib. XXXIII. c. 1. *Imus in viscera terræ, & in sede Manium opes querimus.* Paullò post de metallis: *Illæ nos premunt, illæ nos ad inferos agunt.* 5. Potuit etiam Aides rex mortuorum haberi, quod permulti eorum, quos in fodinas demittebat, illic interirent; potuit credi pœnas de miseris mortalibus exigere; quales describantur in inferis, propter miserrimam hominum ad metalla damnatorum vitam. Digna sunt lectu quæ habet *Diodorus* Siculus, de fodinis

Ægyptiorum Lib. III. p. 159. & Lib. V. p. 313. Posteriora tantum, brevitatis causâ, proferam: οἱ κατὰ γῆς, inquit, ἐν ταῖς ὀρυγμασι, καὶ κατὰ ἡμέρας καὶ νύκτα καταξαινούμενοι τὰ σῶματα, πολλοὶ μὲν λανθάνουσιν ἂν ἢ ὑπερβολῶς ἢ κακοπαθείας (ἀνίας γὰρ ἢ παύλα ἢ ἔργων ἐκ ἐστὶν αὐτοῖς, ἀλλὰ ταῦν ἢ ἀπὸ πολλῶν, ἀναγκαζόντων ὑπομνήσας ἢ διελύττας ἢ κακῶν, ἀπὸ χαλῶς φερίνται τὸ ζῆν.) πρὸς δὲ τῆς δουλείας ἢ σωματικῆς καὶ ἢ ψυχικῆς κατεπίστας ὑπομύοντες, πολλὴν χεῖρον ἔχουσι τὴν πλαισιωμένην. αἰρητότερος γὰρ αὐτοῖς ὁ θάνατος ὢν ἢ ζῆν, ἂν μὲν μὴδὲ ἢ πλαισιωμένης: dum sub terra, in fodinis, eorum corpora atteruntur, multi intereunt, propter nimiam vexationem. Neque enim remissio, aut quies operum illis est, sed præfectorum verberibus gravitatem malorum ferre coguntur, quo fit ut infelicem vitam amittant. Nonnulli qui robore corporum, animorumque patientiâ, laborem sustinere possunt, longum in tempus ærumnas illas habent. Optabilior enim illis mors est, quàm vivere, propter miseriarum magnitudinem. Qui imperant ejusmodi hominibus usque aded miseris, & solis lucem numquam videntibus, illi merito dici queant, non vivis, sed

κυκλώσι κατὰ χθονίους ἀνδρες, regnare in mortuos, qui sunt sub terra. Clericus.

456. Καὶ ἱεῖς πονοῦν *Εὐνοστάου*] Hoc est, Ποσειδῶνα, qui mari præesse creditus est, quoddam classibus vivus id obtinuerit, atque insulas occupavit. Dictus est *פוסדון* *posodon*, ejus ætatis linguâ, hoc est, *frator navium*. *Εὐνοστάου* est epitheton quo designatur Neptunus, seu maris Deus, quia mare procellâ concussam videtur etiam ipsam terram concutere. *Clericus.*

457. Ζῆν π.] Hoc est antiquissimum nomen Jovis, non *Ζεὺς*, eique apprimè convenit, cum Phœniciâ Linguâ *ני זאני* significet *scortatorem*; quam appellationem jure merito Jupiter est adeptus, innumeris amoribus & stupris. *Clericus.*

Id. Θιὼν πατὴρ ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν] Hic patris nomen est dignitatis, non naturæ, significatque Regem Deorum & Hominum. Sic apud *Homerum* passim vocatur, & promiscuè usurpantur *Ζεὺς πατὴρ* & *Ζεὺς βασιλεὺς*, ut & apud reliquos omnes Poëtas. Videtur, antiquissimis temporibus, vox *πατὴρ* *regem* significasse, quod patres essent veluti *reges* familiæ suæ; cum homines nondum in societates majores coivissent. Hæc ratio est cur Jupiter simpliciter quandoque *Pater* vocetur, apud Græcos & Latinos Poëtas, ut apud *Homerum*, *Iliad. Π. v. 250.* ubi postquam Achilles duo à Jove petiisset, quorum alterum dumtaxat impetravit, ita loquitur Poëta:

Τὸ δ' ἔπειτα μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἔπειτα δ' ἀνέειπεν.

Ei alterum dedit pater, alterum verò abnuvit. Similiter *Virgilius Georg. Lib. I. v. 121.*

———— *Pater ipse colendi*

Haud facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eustathius*: *Απολότως πατέρα ἐν τούτοις λέγει ὡς ἀρχέτυπον. τὸ γὰρ ἐν ἀνδράποισ πατέρα ἀρχέτυματά τ' αὐτοῦ πατρὸς Διὸς φασιν οἱ παλαιοί: absolutè Patrem ut archetypum in hisce dicit. Veteres enim dicunt patres inter homines esse exemplum hujusmodi patris Jovis. Veteres illi, quicumque sint, fallebantur; nam erant patres ante Jovem, Coelus, Saturnus, & alii Dii, quos memoravit *Hesiodus*. Ab hominibus translata ea vox est ad Deos illos, quia homines prius fuerunt, quàm ejusmodi Dii. Plura exempla, ex quibus constat *pater* esse dignitatis vocabulum, vide apud *Adr. Turnebum*, in *Adversariis Lib. XIII. c. 8.* Si prima origo vocis quaeratur, derivandam crediderim à prisca radice *פטר* *patar*, quæ apud Arabas, & Æthiōpas, significat *condidit, creavit*, unde *פטר* *patir* est creator. *Clericus.**

458. Τὸ καὶ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἱεῶν] Postquam Jovem miscuerant cum summo Nu-

Numine, ei fulmina tribuerunt; quæ cum & è nubibus mittantur, & à causa ignota oriantur, Numinis manu mitti credebantur. Antiquiori ævo, non dubitabant

* *Juppiter, an venti discussâ nube tonarent.*

sed horrendum illum fragorem Deo ipsi acceptum ferebant. Clericus.

459. Καὶ τὸς μὲν κατὰ τὴν Κεῖρον μίγας.] Scimus quibus allegoriis Græculi hoc Saturni factum interpretari & ad commodum sensum redigere conati sint; sed omnia sunt somnia, antiquitatis, rationisque suffragiis destituta. Si rem ipsam expendamus, veteremque Saturni ætatis Linguam consulamus, faciliè intelligemus Saturnum, ne à liberis suis folio dejiceretur, ex quo ipse patrem deturbaverat, eos in carcerem coniecisse; unde postea egressi quod timuerat perfecerunt, ut in sequentibus docet Hesiodus. Ex ventre nihil egreditur præter excrementa; à morte nihil prorsus redit. Itaque quoniam *deglutiti* illi liberi Saturni redierunt, eos neque verè *deglutitos*, neque occisos oportet fuisse. Error Poëtarum natus est ex voce ambigua, quæ & *deglutire* & *abscondere* significat. Ea est radix בלח *balah*, quæ utrumque significatum obinet; & quam cum hæc ἁπλῶν vertere debuissent Græci, transulerunt κατακλῆν. Quod autem dicimus Saturnum abdidisse liberos in carcerem, id iis mirum non erit, qui legerint simile quid à Cælo factum esse; qua de re, vide dicta ad vss. 156 & 158. Clericus.

464. Οὐτὶς οἱ παλαιὸς] Veteres Poëtæ Τύχῳ ignorabant, noverant παλαιόν, seu μῦθον, hoc est, fatum; sed nec imitabile putabant, nec Deos quasi immutabile credidissent, sese gerentes inducebant, ut liquet ex hoc Hesiodi loco. Vide & *Aut. Gellium* Noct. Att. Lib. XIII. c. 1. Interea hinc colligere licet ab antiquissimis temporibus notum fuisse, esse nescio quam Naturam superio-

rem ipsis Diis, qui colebantur, ex cujus immutabili voluntate pendebant; quia, nimirum, Dii illi mortales fuerant, divinæ Providentiæ subjecti, quemadmodum ceteri homines. Postea hæc Stoici mirum in modum incrusterunt, disputationibus suis de Fato. Grammatici interpretantur παλαιόν, quasi παλαιότης, hoc est, ἀρχαιοσύνη, præfinitam, nam παλαιός est finis, ὡς τὸ παλαιός finis. Subintelligitur βούλη, quemadmodum post fatum subintelligendum consilium. Clericus.

477. Λύκτω] *Homerus* Λύκτω vocavit, ut docet *Strabo* Lib. X. quamvis Codices nostri habeant Λύκτω, non aliter ac apud *Hesiodum*. Vide *J. Casaubonum* ad *Strabonem*, qui tamen Casaubonus perperam abijt à *Strabone*. Λύκτω vera est lectio, ut ex hac historia colligere licet. Rhea enim latibulum quærebat, hoc est Phœniciè לִיטון *lytton*, aut לִיטון *lytton*, à radice לָטַן quæ significat occultavit, ut & לָטַן, apud Hebræos. Huc accedunt nummi antiqui Lyttorum, in quibus hoc oppidum dicitur ΛΥΤΤΙΟΝ. Vide illustrem ac eruditum virum *Ezech. Spanhemium* in Hymnum Callimachi in Apollinem v. 33. *Strabo* docet Gortynam centum Stadiis à Lytto abesse, Lyttum verò à mari Libyco octoginta, pag. 328. Ed. Genev. *J. Casauboni*. Clericus.

Ibidem: Δῆμον] *Tractum* vertimus non *populum*, propter adjunctum Epithetum; quod tractui melius convenit, quàm populo. Δῆμος *tractus* dictus est ab אָדָם *adamo*, terra; deinde tractus incolæ eâ voce significati. Clericus.

482. Πρωτὴ ἐς Λύκτω] Cum Rhea Lyttum, mediterraneam urbem, itura, appulisset in Cretam, peperit antequàm eò perveniret; atque ex eo loco delatus primùm infans est Lyttum à Cretensibus: (nam terra sunt incolæ terræ) deinde translatus in montem Ægeum, procul situm à Lytto. Hoc indicat vox πρωτὴ, quæ

* Quærentem hoc inducit Pythagoram *Ovidius* *Metam.* XV.

quæ ridiculè abundaret nisi δούτιον, secundum, aliò translatus fuisset Jupiter. Hoc observamus, quia non est à viro doctissimo animadversum. *Clericus.*

484. Αἰγῶν ἐν ὄρεσιν] Rectè idem vir eruditissimus ita legendum esse animadvertit, ex Scholiaste, & collem Idæi montis intelligendum. Jupiter aut ab hoc monte, aut à clypeo capræ pelle tecto, dictus est αἰγώγος, hoc est, aut habitans *Aegeum montem*, aut habens *Agidem*, seu clypeum quem dixi. Non possum tamen, non obiter Lectorem monere de ambiguitate vocis Phœnicicæ צבאות *isebaoth*, quæ & exercitus, & capreas significat, & conjungi solet ab Hebræis cum nomine Dei, qui dicitur יהוה צבאות *yabvob isebaoth*; quæ possunt verti *Yabvob exercituum*. An perperam verterunt Græci loquutionem Phœniciam, ut de summo suo numine dicerent quod à Phœnicibus de Deo vero dici audiverant? *Clericus.*

484. Αἰγῶν ἐν ὄρεσιν] Legendum forsan Ἰδαίῳ ἐν ὄρεσιν. Sic Callimachus in hymno in Jovem

Ζεῦ, σὶ μὲν Ἰδαίοισιν ἐν ὄρεσιν πατὴρ γένεσθαι.

Ad quod sic commentatur Ill. Spanhemius. De Ida in Creta, non altero in Phrygia monte intelligit hîc Poëta, ut verè notant Scholia, quod tamen in dubio relinquunt eruditi ad Apollonium Critici l. 3. v. 134. Ἰδαίῳ ἐν ἄντρον, nempe ἢ τῷ τῆς Κρήτης, ἢ τῷ τῆς Τροίας, certare enim, quod addunt, etiam Troas de Jovis natalibus, prout id tradit Demetrius Scopsius. Adde, quod Ἰδαίῳ Διὸς aram à Mida in Phrygia exstructam tradit Plutarchus in Parallel. & ad quam respicit Æschylus in Niobe apud Strabonem l. 12. p. 580.

Οἷς ἐν Ἰδαίῳ πάγος.

Διὸς πατρὸς βασιλὸς ὄντι.

Quibus in Idaea rupe paterni Jovis ara est.

Occurrunt verò Titi & Domitiani nummi, in quibus Διὸς Ἰδαίου cum aquila; qui

tamen de Cretensi Jove debent intelligi; & firmare videtur quoddam foedus inter Cretenses & Apolloniatas jure jurando sancitum fuerit, παρὰ τῆς Διὸς Ἰδαίου, auctore Polybio in Excerpt. Vales. p. 133. *Rob.*

485. Τῷ δὲ σαργασίῳ μίγας λίθον ἐγγυλάειν Οὐρανίδῃ] Natum hoc commentum ex ambiguitate vocis אבן *eben* quæ in Lingua Phœnicia, quemadmodum in Arabica, *lapidem*, quæ ac *filium* significabat; aut si mavis רבן *habben* sumserunt pro אבן, *eben*, filium pro lapide. Cum Saturnus liberos suos in carcerem conjiceret, dedit ei Rhea *filium*, non suum, sed alienum pro suo. Colligere hoc est ex alia hujus fabulæ circumstantia. Lapis ille vocabatur *Abaddir*, quod videtur esse idem ac אבן דיר *eben dir*, quorum prius *filium*, posterius *alienum* significat, solemni mutatione אבן דיר, nam דיר *zar* alienum sonat. *Priscianus* Lib. V. fol. 21. averso, ed. Ascensianæ: *Abaddir Deus est. Dicitur & hoc nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur devorasse, pro Jove; quem Græci βατύλοι vocant. De Batulis vide Sam. Bochartum* Chan. Lib. II. c. 2. quamquam ab illo dissentimus de origine vocis *Abadir*, quam putat significare *lapidem rotundum*; quasi verò Saturnus lapidem aut deglutierit, ut dicunt Poëtæ, aut, ut nos, in carcerem conjecerit! *Clericus.*

493. Επιπλομήν δ' ἐνιαυτῷ] Nisi sit hîc immanis παραπολογία Poëtica, legendum επιπλομήν ἐνιαυτῷ, *revolutis annis*, nam Jupiter non est tantus factus, vertente anno, ut Patri insidiari posset. *Clericus.*

493. Επιπλομήν δ' ἐνιαυτῷ] Vulgo legitur επιπλομήν δ' ἐνιαυτῷ. Sed hæc nimia esset παραπολογία, ut animadvertit Clericus. Restitui igitur ex MS. R. S. επιπλομήν δ' ἐνιαυτῷ, quam etiam veram esse lectionem Stephanus & Guietus conjecerant. Jovem tamen mirabiliter præcocem alii etiam poëtæ cecinerunt. Callim. in Hymno in Jovem

Καλὰ μὲν ἦξευ, καλὰ δ' ἔπρεπε, ἔρανος Ζεῦ. Οἷον

Οὐδ' ἀνέχουσιν, ταχέως δ' αὖτις ἴλδον ἵελοι.
 Αλλ' ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐν ἑρῳατο πάντα τί-
 λουσι. *Rob.*

495. Οὐ γόνον ἀπ' ἀνέκκα] Postea est ἐξ-
 μῶσι, *euomuiis*. Hoc est, carcere emisit,
 Quemadmodum verbum quod significat
deglutire, & quod antea diximus perpe-
 ram intellectum, sonat etiam *abdere*: ita
 verbum *ἐκκ* *Ko*, quod est *vomere*, trala-
 titio significatu est *ejicere, emittere*. Sic
 terra Chanaanæ dicitur *euomuisse*, hoc
 est, *ejecisse incolas suos*, Levitic. XVIII,
 28. Similiter Saturnus fertur *euomuisse*
 filios, quos *deglutierat*; hoc est, emisisse
 carcere, in quem eos abdiderat. *Cleri-*
cus.

507. Κέρω δ' ἰάπτω] Eruditi vulgò
 volunt hunc fuisse *Japhethum* Noachi
 filium, cujus posterii Europam incolue-
 runt. Quod dubium non esset, si omnes
 populi Europæi à Japeto originem du-
 xisse dicerentur. Attamen quia vetustis-
 simæ historiæ postea interpolatæ sunt in-
 numeris mendaciis, mirum non est, si
 farrago vero & falso mista secum non
 satis consentiat. Sed & veri fortè vesti-
 gium in eo est quoddam ab aliis *Prometheus*,
 Japeti filius, humani generis conditor
 fuisse dicitur; quia omnes, aut prope-
 modum omnes Europæi ex Japhetho ejus
 patre oriundi sunt. Vide *Apollodorum*
 Biblioth. Lib. I. c. VIII §. I. & *Hygini*
 Fab. CXLII. *Clericus*.

509. Ἡ δ' οἱ Ἀτλαντὶ κρατερῆσθαι γέιναι
 πῦρα] Hic postea dicitur cælum sustine-
 re, in terræ finibus, è regione Hesperid-
 um. Credibile est hunc conditorem
 fuisse Atlantiorum populorum, qui ulti-
 mam Africam incolebant, circa montem
 Atlantem. Is mons, propter summam al-
 titudinem, videbatur sustinere cælum, &
 quia ad ultimum occasum situs credebatur,
 qua in parte existimabant cælum
 terris succumbere. Dictus autem est
 ἡ τῆς *batla*, aut simili nomine, à radi-
 ce ἡ τῆς *thalab*, hoc est, *pendere*, quia al-
 tissimæ rupes pendere videntur, aut quia

suspensum sustinere censebatur cælum.
 Nomen montis inditum videtur primo
 eorum duci, qui ejus juga, aut valles
 cultum iverunt. Certè *Herodotus* scripsit
 vicinos populos *Atlantis* dictos Lib. IV.
 c. 184. Τοῖσι, inquit, ἑνομάσθη Ἀτλαντὶς, οἱ
 ἀνδρῶν οἱ εἰς μέντοι ἀνδράπων τ' ἡμεῖς ἰδμεν:
hisce nomen est Atlantibus, qui sine no-
mine (nempe, proprio singulorum, ut
 postea docet) *sunt soli hominum quos*
norimus. Idèd fortè Atlas in montem
 mutatus fingitur. Eum ita describit *Pom-*
ponius Mela Lib. III c. 10. postquam di-
 xit media Africæ, ad occidentem, ex-
 usta esse: *Exustis, inquit, insule opposi-*
te sunt, quas Hesperidas tenuisse me-
moratur. In arenis mons est Atlas den-
sè consurgens, verum incisis undique ru-
pibus præceps, invius, & quo magis sur-
git exilior; qui quoddam aliis quam con-
spici potest, usque in nubila erigitur, cæ-
lum & sidera non tangere modo vertice,
sed sustinere quoque dictus est. Herodo-
tus hæc de eo monte antea scripserat
 Lib. IV. c. 184. ἔστι σενὸν καὶ κυκλωτὶς πάν-
 τω. ὑψιλὸν δ' ἔτι δὲ πὶ λίγαται ὡς τὰς κορυφὰς
 αὐτῆς ἔχ' οἷά τι εἶναι ἰδύσαι. ἔδρασε δ' αὐτῆς
 ἀπὸ λείων ἰσθμὸς ἔτι δὲ τῶν, ἔτι χειμῶνος. τῶν
 ΚΙΟΝΑ τ' ἑρᾶν λέγουσι οἱ ὀπίσθιοι τ' : ἐστὶ
 ἀνγύστus & undique rotundus, & ut fer-
 tur aded excelsus, ut ejus summa juga
 nequeant cerni; nunquam enim iis de-
 sunt nubes, neque æstate, neque hyeme.
 Hunc COLUMNAM cæli esse dicunt
 incolæ. *Clericus*.

510. Τίκτη δ' ὑπερβόρην Μενόινον] Hic
 Menecius postea dicitur ὑπερβόρην, *flagitio-*
sus, contumeliosus, quod non ab à si-
 gnificatione radicis ὑπερβόρην, quæ,
 apud Chaldaeos, significat *terrui*. *Cle-*
ricus.

Ἡ δ' Ἀτλαντὶς] *Atlanctis* & *Atlanctis*
 nomina Græca sunt, non quæ antiquissi-
 mā Linguā primorum Græciæ colono-
 rum imposita hisce Titanibus fuerant.
 Vel, si mavis, cognomina sunt, quæ lo-
 co nominum postea fuerunt, cum longa
 atlas

ætas ea oblivione sepeliisset. Πεμπιδεύς dictus est ὑπὸ τῷ αἰσχυρίῳ, *prædiscere*, quod prudentis est; Εμπιδεύς vero ὑπὸ τῷ δαίμονι, *in ipsa re discere*, quod est improvidi. Sin audimus *Sam. Bochartum*, * nomen verum *Promethei* fuit *Magog*. quia 1. ut Japhethi filius *Magog*: ita Japeti *Prometheus*: 2. *Caucaso* *Prometheus* affixus fuisse fingitur, quia vel ipse, vel gens *Scytharum* ab ipso oriunda in *Caucaso* fixerat sedes: 3. dicitur ignem è cœlo in terram detulisse, quia metallis, circa *Caucasum* montem effossis, artem metalla igne excoquendi illic aut invenit, aut restituit. Liqueet hoc ex *Prometheo* victo *Æschyli*, ubi sic loquens inducitur:

Χαλκὸν, σίδηρον, ἄργεον, χρυσόν τε πε-
φύσθην ἀν' ἀέρι δὴν ἐξουρῶν ἐμῷ;

Æs, ferrum, argentum, aurumque quis dixerit se ante me invenisse? 4. Fabula de *Promethei* hepate, vel corde, quod à vulturibus erofum contabescit, videtur niti nomine *Magog*; est enim ab *Hebræo* מַגּוּג *moug*, vel מַגָּג *magag*, quod est *liquefieri, contabescere*. Hæc *Bochartus*, quæ si vera sunt, fortasse verum nomen *Epitheti* fuit *Gog*; filius enim alius *Japhethi* sic vocabatur, qui *Magogi* vicinus erat, hoc est non procul à *Caucaso* habitabat; qua de re, vide eundem virum doctissimum, in *Phalegi* Lib. III. c. 13. Dictus autem fuerit *Epimetheus Gog*, à radice גּוּג quæ apud *Arabas* significat *arsit, flagravit*, ed quodd exarferit amore mulierum; quod significatur *Pandoræ* fabulâ, ut mox videbimus. At si *Prometheus* & *Epimetheus* iidem ac *Gog* & *Magog* statuuntur esse & *Japhethi* filii, quæret quispiam, qui *Jovi* cœvi fuerint quem existimamus non ita multo ante tempora *Abrahami* Patriarchæ vixisse? Sed longævitæ vitæ humanæ, eâ ætate, rem extra dubitationis aleam ponit, & ex *Chronologia* *Mosaica* liqueet *Noachum* multis annis, post natum *A-*

brahimum mortuum fuisse. *Clericus*.

510. Ποικίλον, αἰολόμην] Hæc & quæ postea dicuntur de prudentia & calliditate *Promethei*, confirmantur iis quæ de illo habet *Æschylus*, qui in *Prometheo victo*, omnium ferme artium inventorem facit. Plurimis enumeratis, ita eum loquentem inducit:

Βραχὺ δ' ἴμῳ, πάντα συνάλλω μῦθον.
Πᾶσαι τέχναι βροτοῖσιν ἐν Περμίδει.

Brevi oratione, omnia simul accipe: omnes artes mortalibus à Prometheo profectæ sunt. *Clericus*.

511. Ἀμαρτηρόν τ' Εμπιδέα] *Imprudentia* *Epimethei* in eo videtur sita fuisse, quodd *Pandoram* à *Diis* missam uxorem duxerit, ut sequente versu docet *Hesiodus*, & pluribus in sequentibus à v. 569. & in *Operibus* & *Diebus*, v. 60. & seqq. Videntur autem *Pandorâ* significari formosæ mulieres, quibus fortè nimium dediti populi, qui erant inter mare *Caspium* & *Pontum Euxinum*. Certè etiamnum hodie pulcris mulieribus abundat ea ora, nec aliis fermè *Gynæcea* *Regum Persarum*, *Turcarum* & *Indorum* sunt referta. Quod oriri videtur ex cœlo, quod idem temporibus *Jovis* fuit, ac nunc est. *Clericus*.

520. Δῖος δ' αἰολοπόδῃσι Προμίδει ποικιλόμην.] *Omnes Poëtæ* in monte *Caucaso* factum testantur. Itaque ex quatuor fratribus unus in extremam *Africam* navibus aufugit ex Imperio *Jovis*, hoc est, ex *Græcia*, & præsertim *Thessalia*; alius verò per *Bosporum Thracium* & *Pontum Euxinum* in *Colchidem* ivit. Credibile est nonnullos, tyrannidem *Jovis* fugientes, in extremum orbem sese contulisse. Dicitur autem vixisse *Prometheum* in *Caucaso*, ed quodd illuc compulsum, non passus fuerit in *Græciam* redire non aliter ac si catenis victum illuc tenuisset. *Clericus*.

523. — αὐτὰρ οὐκ ἦν παρ' Ἐδνν ἀδά-
τατον.] Hæc ipsa res est, quæ consideran-

* In *Phalegi* Lib. I. c. 2.

da est, omiſſis omnibus παύροις. Si autem Phœniciâ Linguâ *Jecur* dicere velimus, utemur voce כבד *chabed*, quæ efferri, iisdem ſervatis conſonantibus, poſteſt *chabod*; quæ vox non raro *divitias* ſignificat. Itaque ſimilitudine vocum decepti, pro *divitiis* Promethei, dixerunt ejus *Jecur*. Nimirum, cùm Prometheus metalla exercebat circa Caucaſum, neque fodinas umquam exhaurire poſſe videretur; vulgò ferebant quod interdium fodinis hauriebatur, id noctu iterum creſcere, ut ſignificarent exhauriri non magis poſſe fodinas, quàm ſi tantumdem metallorum enatum fuiſſet ſingulis noctibus, quantum quotidie effodiebatur. Hinc nata fabula, quæ ornamentis poëticiſ adauſta paulatim nimium quantum ab origine receſſit. *Clericus*.

Ibid.] Hanc fabulam ſic exponit Scholiaſtes, Ο Ν αὐτῶν, βιωτικὰς μερίμνας καὶ ἱερμαίναν, αἵτις συνέχον τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀναλίσκον τὰς σφινὰς ἐν ἡμέραν, ὥσπερ καὶ αἰτὶς τὸ ἥπαρ. *Volucer autem ſignificat curas illas quæ in vita quotidie occurrunt, comprimentes hominem, ejuſque animum affidue conſumentes, ut Jecur volucer.* Similiter Lucretius l. 3. Tityi fabulam exponit.

Tityos nobis hic eſt, in amore
jacentem

Quem volucres lacerant; atque eſt
anxius angor,

Aut alia quavis ſcindunt cuppedine
curæ. *Rob.*

§27. Ηρακλῆς ἱκτῶν] Non Thebanus, ſed alius multò antiquior, Tyrius הרכל *harochel*, hoc eſt, mercator, qui navibus Colchidem petiit & incolæ fortè nonnullos illinc in Græciam tranſtulit. Plures fuiſſe Hercules oſtendemus, in Diff. de Hercule. Sed Bœotus vates populari ſuo tribuit, quæ antiquioris erant. *Clericus*.

§32. Ταῦτ' ἀρ' ἀζύμῳ τιμα ἀειδίκατον ὕδρ.] Eſt verſus ſuppoſititiuſ. *Guietuſ*.

§32. Τῶν ἀρ' ἀζύμῳ] Vulgo legitur

Ταῦτ' ἀρ' ἀζύμῳ τιμα ἀειδίκατον ὕδρ.
Καὶ ἀρ' ἀζύμῳ παύδῃ χρόνῳ ὅν σφιν ἔχουσιν.

Guietuſ cenſet priorem verſum eſſe ſuppoſititiuſ, hac, arbitror, de cauſa, quoniam mera eſt repetitio verſuum præcedentium. Videor igitur veram lectionem eruiſſe è Codice R. S. qui ita ſcribit,

Ταῦτ' ἀρ' ἀζύμῳ παύδῃ χρόνῳ, ὅν σφιν ἔπειχον.

Duobus enim verſibus in unum coaleſcentibus vitatur παντολογία, longeque commodior ſenſuſ exhibetur. *Rob.*

§34. Οἱ ἐκείνων θῆαι, θῆται τ' ἄνθρωποι.] Dii dicuntur hic Saturni liberi, alique eorum ſocii; homines verò incolæ, ut videtur, Peloponneſi, quos fortè ſibi ſubjicere volebat Jupiter. Hujus contentioni nulla, quod equidem ſciam, alibi occurrit mentio. Interea hinc quoque apparet Deos & homines ejuſdem fuiſſe generis, hoc eſt, mortales, ſed nobilitate & opibus antecelluiſſe Deos. *Clericuſ*.

§35. Μυκῶν] Hoc eſt, Sicyone, vetuſtiſſima urbe Peloponneſi; cujuſ Reges antiquiſſimi Græciæ habebantur. Certè *Eusebiuſ* Egialeum, primum Sicyonis Regem, æqualem facit Nino & Abrahamo. Vide initium ejus *Chronicarum Canonum*. Strabo autem docet Sicyonem priuſ Meconen dictam. Τὴν Σικώνα πρῶτον Μυκῶνιν ἑκάλεον, *Sicyonem priuſ vocabant Meconen*. Lib. VIII. p. 265. Ed. Genevenſiſ. Hinc emendandus Scholiaſteſ, cujuſ verba ſunt hæc corruptiſſima. Urbs eſt Achaïæ propriè dictæ, non Argolidiſ, ut ille perperam habet. *Clericuſ*.

§36. Διαζύμῳ πύδῃ] Ut eligeret Jupiter quem vellet, ita ut altera pars Diis cederet, altera hominibuſ. Quod factum videtur diremto certamine, cùm victor eſſet Jupiter. *Clericuſ*.

Ibid. Διὸς ὕδρ' ἱεραρίσκειν] Scribendum videtur ἱεραρίσκειν. *Guietuſ*.

542. Πάντων ἀειδέκατ' ἀνάκτων] *Reges* hīc sunt *Dii*, ut alibi sæpè. Prometheus hīc dicitur inter omnes Deos conspicuus, nimirum artium variarum peritiā. *Clericus*.

550. Γινώξ' ἢ ἠγνοῖσιν] *Scivit, neque ignoravit*. Hoc est, planè sciebat. Sic frequenter loquuntur Hebræi & omnis generis Scriptores. Vide quæ notavimus ad Gen. XI. 30. Ceterum *Hesiodus* ausus non est dicere Jovem deceptum fuisse, ne Deo illudere videretur; attamen sequentia deceptum ostendunt. Nam nisi deceptus fuisset nulla ratio erat, cur usque adedò indignaretur Prometheus, & quidem tum demum cum ossa vidit esse sub adipe. Vide *Lucianum* in *Prometheo*, sive *Caucaſo*. *Clericus*.

555. Εκ τῷ δ' ἀθανάτοισιν ὅτι χθονί, καὶ τὰ ἔξω.] Videtur hoc velle *Hesiodus*, originem adolendorum ossium inde ortam; quod tamen absurdum est, cum debuerint homines peccati potius abolere memoriam, & cavere ne Diis contumeliosum Promethei factum in animum revocarent. Si dixisset hinc natam consuetudinem offerendorum holocaustorum, quorum omnia comburebantur, nulla esset difficultas, in hac ejus αἰτιολογία. *Clericus*.

562. Οὐκ ἰδὶδὲ μάλιστα πύρρ' ἴμερος ἀγαμέμνιο] Hoc est, ut videtur, Peloponnesiis, aut aliis populis interdixit usu ignis, in officinis in quibus metalla conflagabantur; ne fortè in ferrariis officinis tela fierent, aliaque arma, quibus adversus Jovem ipsum uterentur. Nam omni usu ignis neque carere possunt homines, neque arceri. Simile interdictum memorato legere est 1. Sam. Cap. XIII. 19. *Clericus*.

562. Μάλιστα] Huic interpretationi favet lectio quam exhibent Codices Bodl. & R. S. Ibi enim pro μάλιστα legimus μάλιστ', quæ vox *hastis* significat, ut passim videre est apud Homerum. *Rob.*

565. Κλέψαι ἀκαμάτσιο πύρρ' ἠλέστοπον αὐγλῶ] Hoc est, invito Jove, iterum instituit ejusmodi officinas; cujus rei vestigium cernere licuit, ab antiquissimis temporibus, apud *Chalybes*; quos primos calluisse artem tractandi ferri testantur Veteres, quo factum ut ab *Æschylo* dicantur σιδεοτέκτονες, in *Prometheo* vincto, v. 688. ubi memoratis *Scythis*, ira loquitur Prometheus:

Ἀδῶς δὲ χεῖρ' οἱ σιδεοτέκτονες
Οἰκῶσι Χάλυβες.

Ad sinistram autem manum fabri ferrarii sunt Chalybes; nimirum, ad Ponti Euxini orientalia littora, quæ à sedibus Promethei non fuerunt remota. *Tzetzes* *Chiliad*. X. 338.

Χάλυβες ἱδνός ἔργισα πέλιν' ἢ Τραπεζύντες,
Θύπαι λέγονται σιδερον ἱερουργήσαι σφεῶσι.
Καὶ ἢ χαλκὸν ὃ χαλκῶν, χαλκὸν τε λέγουσι μὲν,

Ὅσα καὶ τῶτον ὑπόμα πέλιν' ταῖς χαλκῶν.
Chalybes, gens est proxima Trapezunti; hi dicuntur ferrum invenisse primi. Æs etiam vocant & Chalybum & æs, quasi hoc quoque sit inventum Chalybum. Virgilius *Georg.* I. v. 58.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæi,

At Chalybes nudi ferrum. *Clericus*.

569. Τὴν καὶ ἀνδράποισιν] Hoc est, formosis meretricibus immixtis, populos ceteroqui fortes emollivit, quā arte ferocem Lydorum indolem domuisse proditur Cyrus, consilio Croesi. Cum enim victi sæpius rebellassent, Croesus sententiam rogatus de ratione quā Lydi in officio in posterum contineri possent, inter alia hæc respondit: σφείπει αὐτοῖσι καὶ δαείζειν τε καὶ ψάλλειν, καὶ καμπάλλειν παίδευειν τοὺς παῖδας, καὶ ταχίως σφείπει, ὃ βασιλεῦς, γυναικας ἀντ' ἀνδρῶν ὅψαι γεγονότας; * *edicito illis ut liberos cytharam pulsare, psallere, & cauponari doceant; & brevi eos, ὃ Rex, videbis mulieres pro viris factos.* Hæ artes olim ferè perinde habebantur,

* *Herodotus* Lib. I. c. 155.

quasi lenocinium exercere, ideoque *Ju-
stinus* Lib. I. c. 7. ita rem expressit: *In-
terjecto deinde tempore, Lydi rebella-
vere, occupato in aliis bellis Cyro; qui-
bus iterum victis, arma & equi ademi-
ti, jussitque cauponias, & ludicras ar-
tes, & lenocinia exercere. Et sic gens
industria quondam potens & manu stre-
nuæ, effæminata molliæ, luxuriæque
virtutem pristinam perdidit. Ac sanè,
ut alibi docet *Herodotus*, * τὸ Λυδῶν δῆμι
αὶ θυγατρὶς ἰπαρχοῦντο πῶσι, οὐλλόγισσι οἷον
φάρδς, *Lydorum populi filia omnes pro-
stabant, sibi dotem colligentes. Conji-
cimus Epimetheo & popularibus similia
contigisse, ex v. 590. & sequentibus, ex
quibus non difficile est intellectu nomi-
ne Pandore meretrices describi. Ceteræ
circumstantiæ sunt ornamenta Poëtica
veteris historiæ. Clericus.**

569. Τούτῃν καὶ ἀνδράποισι] Non so-
læ meretrices, ut vult Clericus nomine
Pandoræ significantur, quanquam vox
ἀνδράποισι, quæ infra occurrit v. 589. ex-
ponitur αὖ πάλιν τὴν ἀνδρῶνα κατὰ φύσιν
Schol. Homer. ad Il. Θ. v. 520. Patet au-
tem ex versibus 602. & sequentibus to-
ti sæmineo sexui, etiam uxoribus, ini-
quo, uti spero, Poëtæ nostri judicio,
hanc descriptionem competere. Rob.

605. Διὰ κτῆσι δαπάνῃ] Magnam ef-
se dolori accessionem declarat Home-
rus, si, amisso filio, ad peregrinos tran-
situra sit hæreditas.

Τὸν δ' ἔπειτα ἄλλον ὅτι κτήματα λιπὲς.
Εὐδ' ὅρα τίς ἐνδεὲς, φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμὸν
ἀμφοτέρῃν πατρίε' ὃ γόνι, ἢ κῆρα λυγρὰ
Λήϊα, ἐπεὶ ἔζωοντ' ἄλλοις ἐκροχέοντο
Δίεσσαν χροῦσιν δὲ κτῆσι δαπάνῃ.

Il. E. v. 154, &c.

Vide etiam Gen. cap. 15. ubi frustra
sibi divina munera Abramus collata ex-
istimavit, cum, deficiente filio, familia-
rem servum hæredem sibi fore credide-
rit. Rob.

608. Καὶ ὁ δὲ ἀντιπείλει — ἡμῶμαι]

Dicit Scholiastes, Τὸ ἡμῶμαι παύλιν. Ita-
que plerumque vertitur, *Malum perpe-
tuum cum bono certat.* Ego autem τὸ ἡ-
μῶμαι παύλιν non existimo, sed verten-
dum esse, *Malum perpetuum certat cum
bono ut sit.* Qui aliter exponunt, ini-
quum ferunt judicium de conjugali vita,
existimantes in felicissimis nuptiis ma-
lum bono æquale esse; cum Poëta nihil
ultrà videatur innuisse, quàm quod in
sortem felicissimam mala quædam se
semper intrudant. Rob.

616. Βεῖδρις δ' αἶς αἰετῶν] Unicum
hoc, quod novi, occurrit exemplum vo-
cis Βεῖδρις in quatuor Syllabas dissolu-
tæ, productâ primâ. Poëtæ omnes tam
Græci quam Latini trisyllabam exhibent,
penultima & antepenultima correptis,
ut suprâ v. 149. Κόηβς τῆ, Βεῖδρις τῆ, &
infra v. 733, & 816. Hoc tamen exem-
plum à communi usu recedens Doctiss.
Bentleium videtur effugisse, qui cum
hanc vocem in quatuor Syllabas resolu-
tam apud Miltonum invenerit, idcirco
illud carmen in editione sua quasi Ilu-
strissimo Poëta indignum expunxit. Ne-
scio tamen annon quibusdam potius vi-
deatur versus mutilus esse & ἀκέραιος,
quam prima in Βεῖδρις syllaba produci.
Potuit sane librariorum incuriâ excidere
articulus τῆς, qui versum perfecisset; e-
undemque memini articulum alibi à poë-
ta huic nomini adnexum; infra nempè
v. 733.

Εὐδὲ Γύγης, Κόηβς τῆ, καὶ ὁ Βεῖδρις με-
γάθυμος. Rob.

619. Τὸ χθονὸς ὑπερσθῆς] In carcere,
nimirum, subterraneo, aut quem sub-
terraneum fingit Poëta. Hinc *Hesiodus*
incipit narrare bellum, quod patri intu-
lit Jupiter. Clericus.

629. Τῶν δὲ τῶν δὲ καὶ ὅσων Κεῖν ἐξή-
γοντο] Dii quidem prioris ætatis *Titanes*
dicti, quasi *luto geniti*, ut antea dixi-
mus; Dii verò posteriores à Saturno or-
ti, simpliciter *Dii*. Clericus.

* Lib. I. c. 93.

631. Οἱ μὲν ἀπὸ ἱερῶν ὄρεων Τηθύος ἀ-
γαυοί] Saturnus cum suis videtur Othryn
montem quasi arcem occupasse, & ob-
sessus fuisse in eo loco; qui fortè duxit
hinc nomen, nam ἡτύρ *batar* est cinxit.
Mons est qui Phthioidem à meridie
claudit. *Clericus.*

632. Οἱ δ' ἀπὸ Ὀλύμπου θεοί] Olym-
pus est ad septem triones ejusdem Theſ-
ſaliæ tractus, in quo Jupiter sedes fixit.
Antiquus auctor **Eubemerus*, ut verbis
utatur *Lactantii* è Lib. I. c. 11. Inst. Divi-
narum, qui fuit ex civitate Meſſana, res
gestas Jovis & ceterorum; qui Dii pu-
tabantur, collegerat; historiamque con-
texuerat ex titulis & inscriptionibus sa-
cris, quæ in antiquissimis Templis ha-
beantur, maximeque in fano Jovis Tri-
phylii, ubi auream columnam positam
esse ab ipso Jove titulus indicabat. In
qua columna, gesta sua perscripserat, ut
monumentum esset posteris rerum sua-
rum. Hanc historiam interpretatus erat
Ennius, & sequutus; cujus hæc sunt
verba, prout ea recitat *Lactantius*, lo-
co memorato: *Eâ tempestate, Jupiter*
in monte Olympo maximam partem vi-
tæ colebat; & eò ad eum in jus venie-
bant si quæ res in controversia erant.
Item, si quis quid novi invenerat, quod
ad vitam humanam utile esset, eò ve-
niebat, atque Jovi ostendebat. Ex eo
igitur monte Jupiter, cum suis, egressus,
bellum intulit Saturno; neque enim pu-
tandum eos, ex montibus aliquot milli-
bus passuum remotis, missilia in se invi-
cem conjecisse. *Clericus.*

634. Οἱ γὰρ τότε ἀλλήλοισι μάχην θυμολογῶ-
ντες] Hinc manifestò liquet, ut ex
innumeris aliis, Deos fuisse antiquissi-
mos incolas Græciæ. Sacra Historia ita
habebat, ut docet *Lactantius* Lib. I. c.
14. *Jovem adultum, cum audivisset*
patrem atque matrem (à Titanibus) cu-
stodiis circum septos atque in vincula
conjectos, venisse cum magna Creten-

sium multitudine, Titanemque ac filios
ejus pugnando vicisse; parentes vincu-
lis exemisse, patri regnum reddidisse,
atque in Cretam remeasse. Post hæc
deinde Saturno datam sortem, ut cave-
ret ne cum filius è regno expelleret; il-
lum elevandæ sortis, atque effugiendi
periculi gratiâ, insidiatum Jovi, ut cum
necaret. *Jovem cognitis insidiis, regnum*
sibi denuò vindicasse, ac fugasse Satur-
num; ex Theſſalia, nimirum. Scio *Eu-*
bemerum, quasi hominem vanum tra-
duci, sed non est hic locus ejus defen-
dendi. Interea omnia suadent Theſſa-
liam fuisse sedem belli inter Deos, &
præmium victoris. *Clericus.*

639. Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τὰ περ θεοὶ
αὐτοὶ ἔδουσιν] Si hic urgeremus verbum
ἔδουσιν, sequeretur utrumque esse cibum,
neutrum potum; attamen plerique am-
broſiam cibum fuisse contendunt, νέκταρ
potum. At est locus *Homeri* planè huic
contrarius, ex quo colligere eadem ra-
tione possis utrumque fuisse potum. Ex-
stat *Odyss.* τ. v. 359. ubi Polyphemus
de vino, quod ei bibendum dederat U-
lyſſes:

Ἀλλὰ τὸ δ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔστιν ἀνθρώ-
ποις.

Verùm hoc ambrosiæ & νέκταρος est ri-
vus. Ad quem locum *Eustathius*: ση-
μειώσας, inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐμπαίνει ὁ
ποικίλος ὡς ἐν ἀπῶδον ὅτι νοσηται καὶ πλεὺς ἀμβρο-
σίαν ὑγρόν πῶς καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀνθρώπῳ
τοῖς ὑγροῖς παροτρύνει, διηλοὶ γὰρ ἀπορροῖαν. ὅ-
τι γὰρ καὶ ἐποικίλον πῶς ὅτι νοσηται, πλεὺς ἀμ-
βροσίαν λαβόντες εἰς ὑγρὴν θεῖαν τροφήν. ἵσως δ'
καὶ συμπεδικῶς παρὰ μόνον τὸ νέκταρ κέεται ἢ
ἀνθρώπῳ, ὡς χρῆναι ἀλλὰ πῶς ὄνομα ὅτι τῆς ἀμ-
βροσίας νοτῶν: observa voce ἀνθρώπῳ ὅτι
Poëtam non absolum esse intellige-
re ambrosiam quoque esse liquidum quid,
quemadmodum νέκταρ; nam ἀνθρώπῳ li-
quidus convenit, significat enim efflu-
vium. Sic & fecerunt quidam recen-
tiorum, qui accipiunt ambrosiam quasi

* Verba tempore *Cassandri*, *Anipari* F. Regis *Macedoniæ*, ante Chr. Nati. cccx.

liquidum alimentum Deorum. Fortè etiam synecdochicè ad solum nectar referendum ἀπὸ τοῦ, ita ut alterum nomen subintelligendum sit, quod ad ambrosiam referatur. Verum multò simplicius dixerimus & Homerum & Hesiodum minùs accuratè loquutos, neque ex ἀμβροσία ullum confectarium esse deducendum. Verum tamen est nonnullis Veteribus Nectar fuisse solidum cibum, ambrosiam verò potum, quod ostendit Eustathius, in sequentibus verbis, ex Anaxandride, Alcmane & Saphone. Sic parum sibi constant Poëtæ, in meris fgmentis.

Si originem vocis νέκταρ à Græcis petamus, respondent * ita dici οἷον θεῶν πόμα, οἷον τὸ σκέρον πὺς πίνοντας αὐτὸ ἐν νότῃ, ὅθεν τὸ νέον καὶ τὸ ἔχω, νεόκταρ, καὶ κτ' συγκοπὴν νέκταρ· διὸ καὶ Ἡβὴ αὐτὸ κερῶ, Ἰλιάδ. Δ. Alii verò deducunt ὅθεν τὸ νε σεργικὸν καὶ κτὼ τὸ φονεύω. Dicere debuissent κτείρω, unde κτείρω. *justa facio & κτείρω mortui. Quam Etymologiam, si Græca vox sit, veram esse suadet vox ἀμβροσία, quæ ejusdem est significationis; de qua & hoc observandum, non esse nomen substantivum, sed adjectivum, cum quo subintelligenda vox τροφή, cibus. ἀμβροσίῳ passim, apud Poëtas, divinum significat, non secùs ac νεκταρίῳ. Quod si verum sit, videbitur Hesiodus hoc velle Jovem immortalitate donasse socios suos, præbitis nectare & ambrosiâ, quibus soli Dii uti credebantur; quo munere accepto, fortius in Titanas pugnant. Sed mihi verisimilius νεκταρ aut nektar vocem esse Phœniciam, quæ suffitum sonat; qui veluti potus Deorum habebatur, ut caro victimarum cibus. Adi Luciani librum de Sacrificiis. Clevicus.*

655. Πῶς μὲν περὶ τοῦ] Scribendum videtur: πῶς σοι περὶ τοῦ, πῶς δ' ἐστὶ νόημα. *Guictus.*

657. Σὺς δ' ὑποφραδμοσύνησιν] Scribo

* In Etymol. Magno.

ὑποφραδμοσύνησιν. Hesych. ὑποφραδμοσύνησιν ὑποφραδμοσύνησιν, ὑποφραδμοσύνησιν, οὐκ ἔμελλε. *Guictus.*

665. Μάχην δ' ἀμείψαντες ἔγχεαν.] Ex hac descriptione prælii Deorum & Titanum satis constat Poëtam nostrum non solum, ut vult Quintilianus, in mediocri illo dicendi genere excelluisse, sed etiam ad summum Poëtices fastigium assurgere potuisse. Nihil certè grandius occurrit vel in descriptione illa HomERICA τὸ διομαχίας, quæ aded à Longino celebratur.

Ὡς τὸς ἀμφοτέρους μάχης διοὶ ἐπύκνοντες
Σύμβουλον, ἐν δ' αὐτοῖς ἔειδα ἐγγυωτο βαρύναν.

Διὸν δ' ἑρόντας πατὴρ ἀνδρῶν τε, θεῶν τε
Τυφάδην· αὐτὰρ ἑρῶντι Ποσειδάων ἐπὶ νῆα
Γαῖαν ἀπειρώσιν, ὅρῳ τ' αἰπεινῷ κέρητα.
Πάντες δ' ἐπύκνοντο πόδες πολυπόδαυ Ἰδης,
Καὶ κορυφαί, Τρώων τε πόλεις, καὶ νῆες Ἀχαιῶν.
Ἐδδοῖσιν δ' ὑπὲρθεον ἀναξ' ἐτέρων Αἰθιδεύς,
Διόσας δ' ἐκ θεῶν ἄλλοι, καὶ ἰσχυρὸν μὴ οἱ
ὑπὲρθε.

Γαῖαν ἀναξ' ἔχοντι Ποσειδάων ἐπὶ νῆα.
Οἰκία δ' ἐπὶ νῆα, καὶ ἀναξ' ἔχοντι φαεινὴ
Σμαρδαλέ, ἐπὶ νῆα, καὶ τὸ συγγενὸς θεοῖς ἔσθ.
Τόσας ἀπὸ κτύπου ὅρτο θεῶν ἔειδα ἐπὶ νῆα.

Hos versus merito celebrat Longinus cap. 9.

“ Εὐφρόνης, ἐταῖρε, ὡς, ἀναξ' ἐγγυωτο μὲν ἐκ
“ βάδων γῆς, αὐτὸ δὲ γυμνασίου ταῖς πόλεις, ἀνα-
“ προπὴν δὲ ὅλη, καὶ διάσπιν τὸ πόντος λαμβάνον-
“ τος, πάντ' ἄμα, ἑρῶντι, ἄδης, τὰ θεῶν, τὰ
“ ἀδανάτων, ἄμα τῇ τότε συμπολιμῇ καὶ συγγεν-
“ ὀνδρῇ τῇ μάχῃ;

Si vero præsentis pugnae descriptionem conferamus, in ea etiam omnia æque terribilia apparebunt; concussio terræ, ponti, cœli, tartari; mortalium omnium, atque immortalium confusio.

Διὸν δ' ἑρῶντι πόντος ἀπείρων·
Γῆ δ' ἐμὲν ἑρῶντι πόντος ἐπὶ νῆα
Σεισημανός, πιδδὲν δ' ἐπὶ νῆα μακρὸς Ο-
λυμπος

Πῶς δ' ἀδανάτων· ἐπὶ νῆα δ' ἑρῶντι βαρεῖα
Ταρτάρου ἑρῶντι — ἔσθ.

Et

Et infra 838.

Ἀμφὶ δὲ γαῖα
 Σμερδαλέον κοτάσσουσ', καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ὤ-
 πεθιν,
 Πόντος τ' Ὀκεανὸς τε ῥοαὶ, καὶ πύρρα γαῖης.
 Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀδανάτων μίγας περιμύζει· Ὀ-
 λυμπῶ
 Ορυμύθιοι ἄνακτος· ἐπιστενάχζ' ὃ γαῖα.
 Κάπμα γ' ὅπ' ἀμφοτέρων κέτιχεν ἰοειδία πέν-
 τον,
 Βροτῆς τε, σπρωπῆς τε, πυρὸς ἀπὸ τοῦο πε-
 λάρε,
 Πρηστῆρων αἰέμων τε, καραυνῷ τε φλεγμένους.
 Τρίσ' Αἰδὼς δ' ἐνέροισι καταρδιμύθοισιν ἀ-
 γάσων.
 Τυτῆνίς δ' ὑποταγείλοι Κρόνον ἀμφοῖς ἴοντες,
 Λοκίς τε χιλάδιο, καὶ αἰνῆς δνιστήτορ.

Observare liceat, quod hanc trepidationem Plutonis, utpote imaginem nobilissimam, & excellissimam, Latini etiam Poetæ imitati sint.

Virgil. Aen. 8.

Non secus ac si qua penitus vi terra debescens

Infernas referet sedes, & regna recludat

Pallida, diis invisa, superque immane baratrum

Cernatur, trepidentque immisso lumine manes.

Et Ovidius lib. 5. Metam.

Inde tremis tellus, & rex pavet ipse silentium

Ne pateat, latoque solum retegatur biatu;

Immissusque dies trepidantes terreat umbras. Rob.

687. Ex δὲ τὴ πᾶσαν --- Φαῖνι Βίον] Potentiam Jovis imminuit Poëta, cum dicat, omnibus ei viribus opus esse ad vincendos hostes. Messiam in Angelos rebelles fulminantem grandius describit Miltonus lib. 6.

Tet half his strength he put not forth, but check'd

His thunder in mid volley, for he meant

Not to destroy, but root them out of heaven. Rob.

699. Θιασίον κέτιχεν χάος] χάος hic signat sine dubio ingentem aëris extensionem, quæ vacua capitibus nostris imminet; nam *Hesiodus* describit prælium, quod supra terram, non infra, commissum est. Nec obstat quod antea dixit, *flammat ad aërem pervenisse*, cum quia sunt hic frequentes repetitiones, tum quia hæc aliquatenus differunt; nam *κῆμα θιασίον ingens ardor*, aut *incendium* est effectus flammæ. Sic χάος usurpavit *Aristophanes* in *Nubibus*, p. 151. Ed. Genevensis majoris, ubi ita loquentem Socratem inducit, inanem aërem ostendentem:

Ἄλλο τί δὴτ' ἐ νομῆς εἶ; ὅθεν ἐδύνα, πλὴν ἅπτερ ἡμῆς,

Τὸ χάος ἐστὶ καὶ τὰς νεφέλας καὶ τὴ γλῶτταν, τεία ταυτί.

Aliud quidquam non existimabis Deum esse, præter ea quæ nos existimamus; hoc Chaos & Nubes & Linguam, tria hæc. Ubi *Scholias*: χάος λέγει τὸ αἶρα, παρὰ τὸ κεχύδαι, imò verò παρὰ τὸ χαίρειν, biare. Vide dicta ad v. 116. Vide etiam *Aristophanem* p. 164. & alibi. *Clericus.*

Ibid. Κάπμα δὲ θιασίον κέτιχεν χάος] Non assentior Clerico, qui supponit τὸ χάος hic significare ingentem aëris extensionem, quæ vacua capitibus nostris imminet. Nam præterea quod, hoc sensu admissio, inepta esset repetitio versus 696 ubi dicitur, φλέξ δ' ἥρα δῖαν ἵκαται -- ἄσπετος, quis non sentit longe grandiore esse imaginem Jovis, ultra ipsius mundi limites fulgura torquentis, quàm ejusdem, flammæ in ambientem aërem jaculantis? Miltonus nostras veterum Poetarum æmulator, & perfectior, hunc locum respexisse videtur lib. 6.

Eternal warth

Burnt after them to the bottomless pit.

*Confounded Chaos roar'd
 And felt tenfold confusion in their fall
 Through*

*Through his wild Anarchy, so huge
a rout*

Incumber'd him with ruin. Rob.

719. Τῶων ἐντὺς] Similis apud Homerum occurrit Tartari descriptio Il. 8.

Ἡ μὲν ἑλὼν ἔλθω ἐς Τάρταρον ἡρώοντα
Τῆλε μάλ', ἔχει βάδισον ἑπὶ χθονὲς ἐπὶ βά-
ρυδρον

Ενθα σπέρσεται τε πύλαι, ἐν χάλκῳ ἑδὲ,
Τῶων ἐντὺς αἰδῶ, ὅσσον ἑρπὲς ἐς' ἑπὶ γαίης.

Et hinc etiam Virgil. Aen. 6.

Tum Tartarus ipse

*Bis patet in praecept tantum, ten-
ditque sub umbras,*

*Quantus ad aethereum caeli prospe-
ctus Olympum.*

*Hic genus antiquum terrae, Tita-
nia pabes,*

*Fulmine dejecti, fundo voluuntur in
imo.* Rob.

727. Αὐτὰρ ὑπὲρδ' ἔλθω γῆς ἑλῆαι περὶ κασι
Tartara, nimirum, non intra terram esse putabant, sed inferiora, in tenebricosis spatiis, quæ terræ subiecta esse existimabant; cum nescirent terram esse rotundam, & vicibus soli sua hemisphaeria ostendere. Clericus.

730. Χάρω ἐν ὑπέρδ' ἑλθω γαίης] Hic versus addititius videtur. Guetius.

730. Πλάσας ἑλθω γαίης] Hic versus Gueto videtur addititius esse, cui assentior. Mendosus enim est, nec Grammaticæ congruens. Rob.

739. Χάσμα μὲν] Pulcherrimam illam ideam *Satanæ* per Chaos iter facientis abhinc videtur traxisse Miltonus Lib. 2.

A vast vacuity: all unawares

*Fluttering his pennons vain plumb
down he drops*

*Ten thousand fathom deep, and to
this hour*

*Down had been falling, had not by
ill chance*

The strong rebuff of some tumultuous cloud

*Instinct with fire and nitre hurried
him*

As many miles aloft — Rob.

740. Οὐδὲς ἴκοιτ', εἰ πρῶτα πύλαι ἐντο-
δι ἥροισι] An scribendum? ἴδης ἴκοι εἰ
πρῶτα πύλαι ἐντοδι ἥροισι. Sic in ἑργοις,
ἐπὶ δ' εἰς ἀκρον ἴκασι scribendum, pro quo
vulgò scriptum ἴκαται. Guetius.

741. Πρὸ δούλλα δούλλα] Scribo φέρι πρὸ
δούλλα δούλλα ἀρραλέν. φέρι φέρ pro φέρρι
una voce. Homer. Od. 7. ἔπειτά μ' ἀναρ-
πάσσα δούλλα οἴχοιτο φέρριμα. Guetius.

747. ἄσσον ἴσσαι] Vulgo legitur ἀμρὲ;
sed monente Grævio, & consentiente
MS. Bod. restitui ἄσσον, quod sequentia
verba ἀλλὰς φερσίμων requirere viden-
tur. Rob.

755. Καίγρητον δανάτῳ] Similiter Ho-
merus Il. ξ.

Εἰδ' ἑπὶ γῆρας, καίγρητον δανάτῳ.
Et Virgil. Aen. 6. *Et consanguineus le-
thi sopor.* Rob.

758. ——— ἑδὲ ποτ' αὐτὸς

Ἡλῖος φάιδων ἐπιδέχεται ἀκτίνισιν
Οὐρανὸν οἰσταντὸν, ἑδ' ὑπὲρδ' ἑλθω γαίης
καίγρητον.]

Videtur esse imitatio *Homeri*, qui ita
de Cimmeriis Odyss. A.

——— ἑδὲ ποτ' αὐτὸς

Ἡλῖος φάιδων ἐπιδέχεται ἀκτίνισιν
Οὐδ' ἐπὶ δ' αὐτὸς φάιδων ὑπὲρδ' ἑλθω γαίης
Οὐδ' ὅταν αὐτὸς ἑλθω γαίης ἀπ' ὑπὲρδ' ἑλθω
καίγρητον.]

*Neque unquam eos Sol lucidus adspicit
radiis, neque cum it ad cælum stella-
tum, neque cum iterum ad terram è
cælo convertitur.* Clericus.

773. Ἰσθμὸς τ' Αἰδῶ καὶ ἑπὶ κασι Περσεφ-
όνης] Ἰσθμός, ubi de Deo sermo est, ver-
ti debet ἰσχυρὸς potens, non fortis, præ-
sertim cum loquatur Poëta de *Plutone*.
Persephone filia *Cereris* dicitur alio no-
mine *Pherephatta*, quod si scribamus
Phoenicio charactere פֶּרֶפֶתָה *pherphe-
the*, significat *fructum copiosum*; no-
menque hoc terribile habebatur, quia
sacrum. *Plato* in *Cratilo*, p. 265. eo
prolato subjicit: πολλοὶ καὶ τὰτο φοβόνται τὸ
ὄνομα, multi reverentur hoc nomen. Περ-
σεφόνη

σπόννυ viri docti interpretantur, ex eadem Lingua, *περὶ σπῶν* *peri-sphoun* fructum occultum, quod signat semen-tem terræ commissam. Malim intelligere *reconditum* in horreis. Utrumque nomen aptissimum est filix Διὸς, hoc est, *Dea copix*. Ceres Regina fuit Siciliæ, cujus filiam rapuit Pluto, aut raptam uxorem duxit; quod in Enarratione * Gallica Mysteriorum Cereris multis ostendimus. *Clericus*.

775. Διὸς Στύγος θυγατρὸς ἡ Ἰστέου Ωκεανοῖο] Non difficile est intellectu cur Stygem vocet *Hesiodus* filiam Oceani, cum sit tanta rerum affinitas; ne dicam ex vaporibus Oceani, qui in pluvias densantur, oriri fontes. Sed tria sunt hęc, non ubique obvia, animadvertenda. Primum est descriptio Stygis, quam prorsus fictam esse nos credere vetat quod habet *Pausanias* in Arcadicis, seu Lib.VIII. p. 483. ubi postquam meminit ruderum Oppidi Arcadici, cui Nonacri nomen erat: Τῶν δ' ἱερῶν, inquit, ἡ πύξω χρημὸς ἔστιν ὁ Ἰστέος· ἡ γὰρ ἔστιν ἐν πύξω ἀνέκοντα ὕψος οἶδα. καὶ ὕδωρ καὶ τὸ χρημὸν εἰσέρχεται καὶ ἔστι δ' Ἑλλάνης αὐτὸ ὕδωρ Στύγος. Εἶναι δὲ πύξω Στύγα Ἡσίοδος μὲν ἐν Θεογονίᾳ ἐποίησεν· (Ἡσίοδος γὰρ δὲ ἐπὶ πύξω Θεογονίᾳ εἰσὶν οἱ νομίζοντες) περιποιηθεὶς ἐν ἔστιν ἐν πύξω Ωκεανὸς θυγατέρα πύξω Στύγα, γυναικὰ δὲ αὐτῷ τὴν Πάλλαντα· non procul à ruderibus, est alta montis crepido; non aliam vidi, quæ in tantam altitudinem attollatur; aqua vero secundum præruptam rupem stillat. Vocant Græci hanc aquam *Stygis*. Esse autem Stygem *Hesiodus* in *Theogonia* cecinit; (neque enim desunt qui *Theogoniam* opus *Hesiodi* esse credant) cecinit autem Stygem fuisse Oceani filiam, & uxorem *Pallantis*. Hoc fictum quidem est, ut pleraque alia, sed ex verbis *Pausaniæ* intelligere licet, quare dicat *Hesiodus*:

κλυτὰ δώματα ταῖσι

Μαχρῆσι Πέτρῃσι κατηρέε', ἀμφὶ δ' πάντα
Κίσιν ἀρρυπτοῖσι σέως ἑρῶν ἐσέκταται.

*Inclytas ædes incolit ingentibus faxis
supernè sectas, circumquaque vero col-
umnis argenteis ad cælum firmatæ
sunt.*

Alterum, quod hęc animadvertendum est, ad id pertinet quod *Poëtæ* aiunt aquam esse inferorum; quod inde ortum, quod aqua illa lethalis esset, quemadmodum pauld post docet *Pausanias*: Θάνατος δ' τὸ ὕδωρ φέρεται τῷτο καὶ ἀνθρώπων καὶ ἄλλων ζώων παντί: lethalis est hæc aqua & hominibus, & omnibus aliis animalibus. Alios etiam habet miros effectus aquæ illius omnia perrumpentis, præter ungulam equinam; sed qui fortè minùs veri sunt. Verùm hinc liquet, cur in inferis collocetur, nec dubito quin ea aqua ab antiquissimis Græciæ colonis dicta sit *ἡ σιωπὴ τοῦ ποταμοῦ*, hoc est, *aqua silentii*, quod ad regna silentium eos demitteret. Eodem respicere videtur *Hesiodus*, in sequentibus, ubi dicit eam quæ per Stygem pejeravit καὶ δαμνᾶται ἀναυδῶν, *jacere sine voce*.

Tertiò observandum aquam hujus fontis fuisse iurijurando consecratam; quod quæ potuerit fieri, si lethifera erat, non immeritò quærant Lectores. Videtur enim qui jurabat bibisse ἐν χειρὶ σιωπῆς allatam aquam ab *Iride*. Alioqui necesse non erat eam afferri. Crediderim hanc fuisse opinionem eorum temporum, eum qui accusabatur cujuscumque sceleris, cujus reus non erat, potuisse sine noxa eam aquam bibere; addito iurejurando, quo innocentiam suam testatam faceret; sin minùs, aquam noxiam suam naturam obtinuisse, & homini mortem, aut gravem morbum creasse. Non unus hic fons habitus aptus explorandæ veritati iurijurandi. Vide quæ habet *Macrobius* de fonte *Palicorum* *Saturnal*. Lib.V. c.19. *Clericus*.

783. Μέγαν ὄρκον] Hoc est, per quem magnum iusjurandum concipitur. Sic *Homerus* vocat ὄρκια πρὸς ἀγνους qui ad-

hibebantur ad solenniùs jurandum. Iliad. Γ. v. 245. *Clericus.*

785. Ο, τ' ἐκ πίστεος καταλείβει] ἡλεκάνω] Respicit ad id quod ex *Pausania* protulimus, qua de causa etiam *Homerus* * vocat καταλείβειν Στυγὸς ὕδωρ, *stillantem aquam Stygis*. Ταῦτα μὲν δὲ ἐν ἰστορίαις, inquit *Pausanias*, ὡς ἐν ἰδίῳ ἐστὶ τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς αἰζῶν: *hæc cecinit, quod viderit aquam Stygis stillantem.* *Clericus.*

794. Κρίτου νυμφὸς καὶ τὸ ἐξῆς] Hæc poetice ficta & adaucta, sed ex vero nata; nimirum, ex noxia Stygiæ aquæ natura. *Clericus.*

805. Ὠρόμεν] Græci antiquam interpretantur, quasi ab *Ogyge*, antiquissimo Rege nescio quo. Intelligimus *amaram*, quod apprimè quadrat in exitialem effectum hujus aquæ potæ; ex Phœnicia Lingua, in qua Ὠν agag significavit, ut apud Arabas, *amaram reddidit aquam*. Hinc quoque dicta *amara*, aqua illa jurisjurandi & zelotypiæ, quam, apud Hebræos, bibere jubebatur mulier adulterii suspecta. Vide Num.V. *Clericus.*

806. Ἐνθα δ' ὡς δροφίης] Hic & tres sequentes versus è superioribus repetiti sunt, post versum enim 734. collocantur. Sed hinc fortasse tollendi. *Guictus.*

806. Ἐνθα δ' ὡς δροφίης ἐν τῷ ἐξῆς] Hæc sunt παραλογίαι poetiæ, quæ nihil ex vero ducunt. *Clericus.*

808. Πάντων πηγαὶ καὶ ποταμοὶ ἑάν] Πηγαὶ hîc videtur *initium* significare, nam solius ποταμοῦ posset dici *fons*, non terræ, tartari, aut coeli. *Clericus.*

820. Τυφία] De hoc egimus ad v. 307. Describuntur scelerati homines Jordanis accolæ, quorum historiam & excidium Græcis olim narraverant Phœnices; hoc est, mendaces mendacibus angenda atque exornanda tradiderant. *Clericus.*

822. Ὡς χεῖρες μὲν ἑάντ' ἐπ' ἰγυὶ ἔγγυατ' ἔχουσιν] Vertunt: *cujus manus quidem*

sunt ob robur occupatæ, aut *operibus aptæ*, quasi ἔγγυα idem sit hîc ac ἔργον. Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoëi, seu antequam à Jove vinceretur, seu postquam in Tartara detrusus est? Deinde quid frigidius hac descriptione virium, *cujus manus propter robur habent opera*? Non potuit hoc ferre *Fr. Guictus*, qui suspicatur legendum δαίμα ἀνέμου, *mirabile auditu*. Verùm tanta mutatione opus non est, cum præsertim non minùs frigidum sit, & minus Græcum: *cujus manus sunt in robore*. Cum olim sine notis accentuum & spirituum scriberent Græci ΟΥ. æquè facillè potuit efferri & non ac ἔ, *cujus*, quod si feceris sententia egregia erit: *Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant; & pedes fortis illius Dei sunt indefessi*. Ἐγγυατὰ hîc deducimus ab ἔργον, *coërceo, prohibeo*. Hoc unum in hac nostra interpretatione paullo durius videri queat, quod particula negativa sit paullo remotior à verbo. Sed nec defunt ejus rei exempla, & eam omnino postulare videtur sensus. *Clericus.*

826. Πῦρ ἀμάραντον] *Ignis* hîc vocatur oculorum splendor, ut & in sequente versu, nequis putet Poëtam ignem propriè dictum in oculis hujus monstri collocasse. Superant hæc omnem παραλογίαν. *Clericus.*

836. Θνητῶν καὶ ἀθανάτων ἀναξίον] Fortè nata est hæc circumstantia ex narratione Phœnicum, qui dicebant inferioris Jordanis accolæ *bellum Deo & hominibus indixisse*, aut utrorumque *hostes ac spretores* fuisse. Quæ loquutiones perperam intellectæ monstra hæc pepererunt, quasi fuisset terræ filius Draco, qui bellum Jovi intulisset. Certè *Lucretius* describens *Epicuri* dogmata de Numine, quod verbo posuit, re sustulit, ita de Epicuro loquitur quasi ei bellum intulisset, Lib.I initio:

* Iliad. O. v. 37. ubi Juno jurat per Stygem.

Quare Religio pedibus subjecta vicissim

Obteritur, nos exæquat victoria cælo. Clericus.

838. Σελήνην ἱερήματα] Non malè hisce verbis describitur subversio Sodomæ, Gomorræ vicinarumque urbium, de qua vide Diss. nostram. *Clericus.*

840. Τάρταρα γαίης] Hoc est, remotissimæ partes terræ, quæ est significatio vocis *tartara*. Vide not. ad v. 119. *Clericus.*

841. Ποσειδ' ὦν ἀθανάτων] Patem in his versibus reperias sublimitatem ac in Homericis illis à Longino celebratis, utpote quæ ἀρχαίων π, καὶ μέγα τὸ θαύμασιον, καὶ ἀρχαίων θαύμασιον.

— Τρέμα δ' ὤρεα μακρὰ, καὶ ὄλη Ποσειδ' ὦν ἀθανάτων Ποσειδῶντος ἱέρως. Eandem sublimitatem Miltonus assequitur,

*Under his burning wheels
The steadfast Empyrean shook through-
out;*

All but the throne itself of God-- Rob.

843. Ιουδία πόντος] Hic intelligendum mare mortuum, seu lacus Asphaltites. *Clericus.*

846. Εἰς τὸν Ἰορδάν πῶσα] Vicina, nempe, infimis partibus Jordanis; qua de re vide memoratam Dissertationem. *Clericus.*

858. Τοιοῦτον ἀνάντης] Ἀνάξ, nimirum, ut jam diximus, vox est honorifica quæ Regem quidem sonat ut plurimum; sed eximium etiam quidpiam significat, quale erat in suo genere hoc monstrum. *Clericus.*

859. Οὐρεὶ ἐν βύσσινον] Inter montes Moabitidis & Chananææ situs est lacus Asphaltites, in profunda valle. *Clericus.*

869. Νόστι Νόστ, Βορέα π, καὶ Ἀργεῖον Ζεφύριον] Hic mirum est fieri duntaxat mentionem trium ventorum, omisso *Euro*, qui tamen ματαῦραι non potest vocari. Quod cum non concoquerent non-

nulli, legerunt καὶ Ἀργεῖον, Ζεφύριον π, quem admodum habet in Allegoriis *Joannes Diaconus*; quod etiam respicit alter Scholiastes, qui memoratis quatuor ventis cardinalibus, ut vocantur, subjicit: Ἀργεῖος ὁ Ἀπυλιώτης, ὃν λέγει ὁ Οὐμπερτὸς Ἐγγον: *Subsolanus quem vocat Homerus Eurum*. Recta sine dubio esset lectio, si constaret ἀργεῖον uspiam dici *Eurum*, cum contrà constet esse occidentalem ventum, qui & *Corus* vocatur. *Plinius* Lib. II. H. N. c. 47. *Sunt bini, in quatuor cæli partibus; ab oriente æquinoctiali Subsolanus, ab oriente brumali Vultur-nus; illum Apelioten, hunc Eurum Græci appellant. A meridie Ausfer, & ab occasu brumali Africus; Noton & Lyba nominant. Ab occasu solstitiali Favonius, ab occasu solstitiali Corus; Zephyrum & ARGESTEN vocant.* Præterea eosdem ventos tres commemorat v. 379. ubi ἀργεῖος est etiam epitheton Zephyri, quemadmodum hic ex vulgata lectione. Crediderim hanc omissionem esse negligentiam tribuendam; nam non ignorabat *Hesiodus* esse Orientalem ventum.

Idem *Plinius* paullo antea: *Veteres quatuor omnino servavere, per totidem mundi partes (ideo nec Homerus plures nominat) hebeti ut mox judicatum est ratione.* Vide *Homerum* *Odyss.* E. v. 295. *Hesiodus* autem *Homero* in ejusmodi rebus nequaquam inferior erat, ut satis liquet ex Operibus & Diebus. Obiter notandum *Hesiodi* πνο vocem ἀργεῖος nondum fuisse nomen venti, qui à *Zephyro* distingueretur; cum conjungatur ea vox cum *Zephyro*, quasi epitheton, quo significetur ejus celeritas, aut simile quidpiam. *Clericus.*

871. Ἀλλὰ ματαῦραι] Ματαῦραι scribo. *Hesych.* ματαῦραι, ματαῖαι αἶραι, ἡχῶσι πνοαί. vulgò scriptum ἄμμοι pro αἶραι. ex ἀτ fit ματ retro, in casum. Sic ex αἶρος, μωκός, μωξ mox, ὠδός. *Guicetus.*

884. Διδοῖσιν πῦρ] Hoc est, munerata

nera illis divisit, sed posteritas eos honores intellexit de iis, quibus singula Numina praeesse postea credita sunt. *Clericus.*

885. *Αλογον δέτε Μῆτηρ*] Clarum est hic allegoricum esse matrimonium, quod Regi conjunctus nihil esse debeat quàm *prudentia*. *Clericus.*

885. Per hanc Allegoriam significat Poëta, conjunctissimam esse Divinæ Naturæ sapientiam. Similis figura in libro, qui nuncupatur *Sapientia Solomonis*, pulcherrimè usurpatur. Cap. 8.

Ταύτην (sc. ἡ σοφίαν) ἐβίβλου, καὶ ἐξέζητησα ἐν νότῳ τῷ μου.

Καὶ ἐζήτησα νόμον ἀγαθῶν ἐμαυτῆς.

Sapientiam amavi, & exquisivi ab adolescentia mea,

Et eam pro sponsa expetivi mihi.

Rob.

887. *Αδών*] Deam disciplinarum & fortitudinis meritò Prudentiæ filiam facit Poëta; cum absque hac nulla sit vera fortitudo, nec eruditio. Ceterum *Αδών* est, Phœniciâ linguâ, *אדון etbania*, hoc est, fortis, ut ab aliis jam animadvertum. *Clericus.*

894. *Τειρηγίνας*] Sic dicitur Minerva quasi genita à capite Jovis, nam si scribamus Phœniciis litteris *תריתא tbritho*, intelligemus deducendam vocem à *תרית resib*, quod, pro mutatione solenni *ר* & *ש*, idem esse potuit ac *שריש resch*, Chaldaicè & Syriacè *caput*. Ejus antiq̃æ vocis significatio remanserat etiamnum apud Athamanas. *Hesychius*: *Τειρηγίνας* ὁ Κολοπάνιος φησὶ πλεὺς κεφαλῶν καλεῖται Ἀθαμάνης. Apud Creteneses, idem hac voce significatum esse auctor est *Eustathius* in *Illiad.* Δ. Ed. Rom. p. 504. Hanc quidem circumstantiam Palladis natalium hic non tradit *Hesiodus*, sed summo consensu reliqui omnes Mythologi & Poëtæ habent. Facile est intellectu cur sapientissima Dea & Artium Præfecta à cerebro, vel capite Jovis nateretur, cum caput existimetur esse se-

des animi. Aliæ vocis Etymologiæ non sunt flocci faciendæ, si cum hac conferantur. *Τειρηγίνας* verterant Romani veteres *Capitam*. *Ovidius* sub finem Lib. III. *Fastorum*:

Parva licet videas Capite delubra Minervæ,

Quæ Dea natali caput habere suo.

Nominis in dubio causa est, capitale vocamus

Ingenium sollers; ingeniosa Dea est.

An quia de capitis fertur, sine matre, paterni

Vertice, cum clypeo profiluisse suo? Clericus.

898. *Εἰν ἐγχεῖσθαι νοδόν*] Hoc est, prudentiam perpetuè sibi adesse consiliariam voluit, nec umquam eam dimisit. *Clericus.*

899. *Ὡς δὲ οἱ φράσσεται διὰ ἀγαθὸν τε καὶ κακόν*] *Bonum & malum* omnia significant, apud *Homerum*, & in Hebraico etiam sermone. Vide not. ad *Genes.* III, 5. *Clericus.*

900. *Θίμω*] Dea hæc est Præses Justitiæ, quæ non minùs ac Prudentia Regibus necessaria est. Si scripseris Phœniciis litteris *תמי*, illico liquebit esse vocem Phœniciam, à *תם integer, probus*, ita ut nomen Themidis integritatem sonet. *Clericus.*

Ibid. *Ἡ ῥίαν ὤραι*] *Hora* est ab Hebraïca voce *ור*, *or*, quæ lucem sonat propriè, & tralatitio significatu cognitionem, quæ in Rege unà cum integritate conjuncta esse debet. Possset huc fortè trahi conjunctio *Urim & Thummim*, in Pont. Maximo Hebræorum. Affinitas *Horarum* harumce cum Dea Justitiæ significatur earum nominibus *Εὐνομία*, *Δίκη* & *Εὐλογία*, quæ sunt Justitiæ consecratoria, & veræ eruditionis comites. *Clericus.*

903. *Μοῖραι δ' ἔς τε πλοῖσιν πηλὴν πόρε ματινὰ Ζεὺς.*] Quamvis affinitas sit inter Justitiam & munus harum Dearum; non est

est credibile hos versus esse *Hesiodi*, cum alios parentes Parcis tribuerit antea v. 215. Homo ineptus, qui supplere conatus est quod non deerat *Hesiodo* sed deesse putabat, hos de Parcis versus adfuit, & fortasse plures. *Clericus*.

903. Μοῖρας δ'] Eadem, quæ Clerico, fuit sententia Doctiss. Thomæ Gale in notis ad Apollodorum p. 6. Sed utrisque ut opinor, fraudem fecit prava *Hesiodi* interpretatio. Non enim in hoc loco asserit poeta Themis peperisse *Parcas*, quæ supra *Noctis* esse filia dicuntur, sed Themis peperisse *Horas*, quæ venustatem operibus hominum, *Parcisque* conciliant. Accusativus casus Μοῖρας, ut Grammatici loquuntur, proximum verbum τὸ ἀγείναι, non τὸ τίαν sequitur; & sententia sic exposita sensum exhibet verissimum, viz. *Bonæ leges, justitia, & pax humanam sortem pulchram, & felicitatem reddunt*. Rob.

917. Ἀπὸ δ' Ἀπὸλλων] De nomine Latonæ, egimus ad v. 406. Nunc dicendum quare ejus filius vocaretur Φοῖβος Ἀπόλλων, nam passim ita appellatur ab *Homero*, quasi *Apollo* sit cognomen. Si autem scribas Hebraicè: פֶּה-בּוֹ הַפּוֹלֶלֶן *phe-bo hapollon*, Linguae Hebraicæ peritus statim interpretabitur *os in eo mirum*, quod apprimè convenit Deo fatidico. Vide dicta de *Phæbe*, ad v. 404.

Ibidem. καὶ Ἀρτεμὶς ἰοχάρων] Phœnicio charactere הַרְתְּמִי *hartzemi*, significat, *mons admiratio mea*, ab הַר *har*, *mons* & תְּמָה *thamah*, *admiratus est*. Diana, nimirum, venatrix montibus maximè delectabatur. Antiquissimus hymnus in Dianam, qui *Homero* tribuitur, sic eam describit:

Ἡ γὰρ ὅθι σκίβεται, καὶ ἀκρεῖα ἠνιμοῖσας

Ἀχέη περιπαθεῖν παρ' ἑσέσσι τῶν πτόων.

Quæ per montes umbrosos & promuntoria ventosa, venatione oblectata totum aureum arcum tendit. Sic ipsa, apud *Callimachum* in Hymno, qui ipsi in-

scriptus est, loquitur, v. 19.

— ἀπαρὸν γὰρ ὅτ' Ἀρτεμὶς ἄστυ χάρειται,
οὐρεσιν εὐκλῶσιν.

Raro Diana in urbem ibit, in montibus habitabo. Vide ejusdem Hymni vs. 3 & 18. Apud *Lucianum*, in Dialogis Deorum, p. 212. T. I. dicitur ἄστυς *montana*; & p. 217. T. I. Amor negat se posse vulnerare Dianam φέρουσα δὲ δῖα καὶ ὄρεσιν, *fugientem semper per montes*. Talia innumera possent proferri.

Observandum hîc & alibi clarè distinguere Apollinem & Dianam à Sole & Luna, qui v. 371. dicuntur Hyperione & Thia nati. Attamen constat postea Apollinem quidem & Solem unum Numen creditum fuisse, Lunam verò ac Dianam alterum; quod idè factum puto, quia Apollinis quidem animum, post mortem, in Solem ivisse, ut æternæ illi flammæ præset, dicebant antiquissimi Poætæ; Dianæ verò mentem Lunam infudisse. Genus hoc fuit adulationis, quo vetustissimi Græci prosequuti sunt liberos Jovis. Sic & Ægyptii Isidi adulati erant, cum columnæ, sepulcro Isidis impositæ, cum alia, tum etiam hæc inscripserunt: * Εγώ εἰμι ἡ ἐν τῇ ἀστροὶ τῇ κυνὶ ἐκτρέφουσα: *Ego sum, quæ in Canis fide exorior*. Indidem factum ut stellis omnibus imposuerint nomina illustrium virorum & sceminarum; qua de re agit *Hyginus*, In Lib. II. Poëtici Astronomici, *de signorum cælestium Historiis*. *Clericus*.

920. Λοιδότητι δ' Ἡρην θαλιρὴν ποίησας ἀκοίτην] Attamen hæc sola legitima uxor habita, ceteræ omnes pellices. Dicitur, apud *Lucianum*, Jovis ἡ νόμιμος γαμήτη *legitima conjux*, in Dialogis Deorum p. 192. Tom. I. & Jovi συμβαλλόντων, p. 213. *Clericus*.

921. Ἡδὲ] Hæc Dea fuit juventutis præses, quam nomen traxisse liquet ex Hebraica voce בֶּן *eb*, viror, qui juventutis est Symbolum; quod plantæ tum

vigeant maximè, cum maximè virent. Hinc apud Poëtas, passim *viridis juvenis* dicitur, imò & senectus cum contingit eam juventuti esse similem. *Virgilius* *Æneid.* V. 295.

Euryalus formâ insignis VIRIDIQUE juveniâ.

Idem *Lib. VI.* 304. de Charonte :

Jam senior, sed cruda Deo VIRIDISQUE senectus.

Ibidem. *Apud.*] Notissimum est Martis sedes haberi montes Thraciæ, quos aut filius Jovis, Thessaliæ Regis, aut ex ejus posteris quispiam infedit, unde dictus est הרי *hari*, hoc est, *homo montanus*, nam, ut diximus, הרי est *mons*, *deus*. Cum autem ex bello & latrociniiis viveret, creditus est post mortem præesse bello, cui tam sæpè vivus interfuerat. Elegans est descriptio palatii Martis, apud *Statium* *Lib. VII.* Thebaidos, ubi de Mercurio ad illum misso, cujus descriptionis hoc est initium :

Hic steriles delubra notat Mavortia sylvas,

Horrescitque tuens, ubi mille furoribus illi

*Cingitur adverso domus immanisue-
ta sub Armo :*

qui, ut notum, mons est Thraciæ. Hinc à Thracibus Mars impensè cultus. *Herodotus* *Lib. V.* c. 7. Θίς δ' εἰσὶν αἱ μένους τῆς δὲ, Ἀρτα, καὶ Διδυμον, καὶ Ἀρτεμιν; *Deos hos Solos colunt, Martem, Liberum, Dianam.* Ac sanè mores eorum cum ejusmodi Religione consentiebant. Idem Scriptor paullò ante de moribus Thracum: ἀργὸν εἶναι καλλίσον, γῆς δ' ἐργάτην ἀπμύτατον· τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ ληϊσμοῦ καλλίσον: *otiosum esse honestissimum, agricolam vero contemptissimum. E bello atque rapto vivere pulcherrimum.* Clericus.

Ibidem. *Εἰσαΐσμα.*] Vox הילידא *belidia* aliunde non potest deduci quàm ab היליר *belid*, hoc est, *fecit parere*; sic enim formari potest *Hipbil* in verbo היליר

jalah peperit, æquè ac in aliis verbis ejusdem formæ. Quàm hoc autem nomen benè conveniat Deæ partui præsidî nemo non videt. Observatu dignum est distingui hoc Numen à Diana, cum ab *Hesiodo*, tum à Scriptore antiquissimo Hymni in Apollinem, qui *Homero* tribui solet, narrat enim primum *Eileithyiam* nescivisse Latonam parturire, deinde ait advocatam è cœlo fuisse, & partum Latonæ venientem accelerasse. Sic habet v. 97.

Μένει δ' ἐκ ἐπιπυσο μογοςόκος Εἰλαΐσμα.

*Sola nescierat partus laborem levans
Eileithyia.*

Postea v. 15.

Εὐτ' ὅτι Δάμα ἔβαινε μογοςόκος Εἰλαΐσμα

Τὴν τότε δὴ τίκει ἱλαί, μανθίνουσι δὲ τὰ
κίδα.

Ubi in Delo incessit partus dolores levans Eileithyia, tunc illam partus cepit, & parata erat parere. Qui ergo factum ut Diana cum hoc Numine misceretur & partibus etiam præficeretur? Qui potuit credi τὰς τιμὰς μαιῖν παρδύνειν, ut utar verbis Junonis apud **Lucianum*? Nimirum, credebant Lunæ Numen præesse partui, quod præsit mensibus, intra quorum certum numerum foetus in lucem eduntur; cumque eo Numine misceretur Dianam, quæ, eo pacto, quamquam virgo, obstetricis munere fungi statuebatur. Aliam rationem comminiscitur *Callimachus*, Hymno in Dianam v. 20. & seqq. ubi sic Dea loquitur :

— Πόλιν δ' ἐπιμύχομαι ἀνδρῶν

Μένον ὅτ' ἐξείασι καὶ ἀδιντοσι γυναικίς

Τειρόμεναι καλέουσι βοῶντων ἦσι με μωῖραι

Γενομένην τοπῶτον ἐπελήρωσ' ἀρήγειν

Ὅτι με καὶ τίκυσσα, καὶ ἐκ ἡλγος φέρουσα

Μήτηρ.

Urbibus vero admiscebor hominum, tantum cum acutis parienti doloribus mulieres oppressæ vocarint me opitulatricem; quibus me Parca, ut primum nata sum, sortem adsignarunt opem fe-

rendi; quoniam & cum me pareret, & cum me ferret non doluit mater. Sed commentum hoc est *Callimachi*, qui credidit indignum Dea esse dolere, instar mulierum; non sententia antiquissimorum Græcorum, qui Diis incommoda, imò & vitia humanæ naturæ tribuere solent. Philosophi postea, cum non possent hæc concoquere, ad allegorias conversi sunt; & Poëtis recentioribus corrupendæ veteris Historiæ, dum *Διοσκουρίδης* volunt loqui, occasionem præbuerunt. At qui me audiet is antiquissimam Græciæ famam esse credet, quâ humana Diis tribuuntur, quodd ejusmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, si aliter sensissent Græci. Imò verò periculosissimum fuisset *Διοσκουρίδης* de Deo sentientibus talia obtrudere. Contrà verò & Philosophi & recentiores Poëtæ graves rationes habuerunt, cur humana incommoda & vitia Diis detraberent; nec sine Religionis specie, adprobationeque audientium turpes de Diis historias mutare aggrediebantur, quod non semel facit in hisce Hymnis *Callimachus*, & præsertim quidem Hymno in Jovem. Sed ne conjecturis agere videamur, en locum ex Hymno Homérico in Apollinem, in quo contraria affirmantur v. 91.

Λυτὸ δ' ἐννῆμαρ τι καὶ ἑντα ῥύκτας ἀλγῆτος,
ὠδύνοντι πάντα το.

Latona novem diebus & novem noctibus incredibilibus doloribus torquebatur. Dabimus etiam auctorem gravissimum sententiæ de Luna partium præside. Is est *Cicero* de Nat. Deorum Lib. II. c. 207. *Dianam*, inquit, & *Lunam* eandem esse putant; cum — *Luna à lucendo nominata sit, eadem est enim Lucina.* Itaque ut apud Græcos *Dianam* eamque *Luciferam*: sic apud nostros, *Junonem Lucinam* in pariendo invocant. — *Adhibetur autem ad partus, quod ii maturescunt aut septem nonnumquam, aut plerumque novem Luna cur-*

sibus; qui quia mensa spatia conficiunt, menses nominantur. Clericus.

926. *Εν φιλότητι μνηστὰς*] Legendum: *φιλότητι μνηστὰς*, nam quemadmodum Jupiter solus genuisse dicitur Minervam: sic & Juno *Ζεῦσι καὶ ἑαυτῇ παρὰ κοίτην*, intendit vires, & contendit cum suo marito, genuitque sola & peperit Vulcanum. Sic quoque legit Scholiastes, qui habet: *Ἐξ ἡμῶν ἐν μόνῃς ἡμῶν εἰσάγει*, hic (*Hesiodus*) ex sola *Junone Vulcanum* inducit; ὁ δ' *Ὀμήρου* ἐκ τοῦ *Ζεὺς καὶ Ἥρας*, *Homerus vero ex Jove & Junone.* Ex *Hesiodi* sententia, adoptavit Juno celeberrimum fabrum, qui vocabatur *Ἡρακλῆς*, Phœniciis litteris *הפשתן ephescho*, hoc est, qui coquit in igne, nimirum, metalla; nam *הפח* est coxit, & *שחן* ignis, unde Græcè *ἱστία*, focus. Sic legit hunc locum *Hesiodi* *Lil. Gyraldus*, ostenditque olim ita lectum. Clericus.

930. *Τείρων ὑπελίνετο φρεσὶ μῆλας*] Nomen *קריטון* deduxerim à *רטט* retet, timor, aut à *רטט* retat, Chaldaice tremuit & Arabicè, tumultum excitavit, clamorem edidit. Nomen non malè convenit Deo cui tribuitur

*Buccina, quæ, medio concepit ut
• aëra ponto,*

Littora voce replet sub utroque jacentia Phæbo.

Quæ verba sunt *Ovidii*, *Metam. I. Clericus.*

936. *Ἀρμονίην δ' ἐν Κάδμῳ ἱερὸν δόμον* *ἔκ' ἀκαίμην.*] Ingeniosè *Sam. Bochartus* Chanaanis Lib. I. c. 19. nomen *Cadmi* conjicit significare ejus patriam; erat, nimirum, *קדמוני Kadmoni*, ex iis *Cadmonæis* de quibus *Moses* Gen. XV, 19. *Harmoniam* verò dictam ex monte *Hermone*, quæ pars fuit Antilibani, ad ortum fontium *Jordanis.* Clericus.

937. *Ἀτλαντὶς Μαίη τέκε κούρην Ἑρμῶν*] Primum, hîc animadvertendum *Μαίην*, quæ fuit una *Pleiadum*, dici filiam *Atlantis* altissimi montis, qui coelum ipsum ferre dicebatur; ob nexum, scilicet, & vici-

viciniam. Deinde Pleias hæc dicitur Maia, hoc est, מַיָּם sive *agrosa*, nam מַיָּם *majim* aquæ dicuntur, à veteri singulari מַי *mai* aqua. *Agrosa* autem nomen optimè convenit nobilissimæ Pleiadum, quandoquidem Pleiades passim *imbriferæ*, *madidæ* & *agrosæ* dicuntur à Poëtis; quodd iis, initio veris, orientibus, pluvium soleat esse cælum. Vide collecta hanc in rem à Nicol. Loydio in Lex. Historico. Filius hujus Pleiadis dictus est Ερμῆς, hoc est, מרמָה *berma*, quod à Radice מרמָה, *haram*, caliditate usus fuit. Quo nomine egregiè describitur indoles Dei furum, & fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in *Mercurium*, ex quo pauculos dumtaxat versus, quibus describitur ejus ingenium, proferemus; ubi ita de Maia, v. 13 & seqq.

Καὶ τὴν ἔπειτα παῖδα πολύτροπον, αἰμυλομήτην,

Ἀνίστη', ἐλατῆρα βοῶν, ἡγῆτορ' ὀνοίρων,

Νυκτὸς ὀπαιπτήρα, καὶ τὰ ἔξω.

Tunc peperit filium vasfrum & blandiloquum, prædonem, abactorem boum, ducem somniorum, noctis spectatorem &c. Hæc epitheta Mercurii, historiâ ejus fraudium, quam multis prosequitur, in sequentibus confirmat Poëta. *Clericus.*

939. Καὶ μὲν δ' ἄρα οἱ Σαμῆλν τίνα παῖδ' ἔμνην ἔδεν] Quoniam hic est primus, qui ab Hesiodo ex Deo & mortali muliere, genitus dicitur, inquirendum est hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquissimis Græcis nonnulli filii Deorum crediti & dicti sint, quos non diffitebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bacchus & Hercules Thebani, aliique innumeri. Sed antea animadvertendum est horum generationem narrari, post Deorum omnium natales ex Deabus; unde intelligere est mulierum hosce liberos esse natos iis temporibus, quibus jam primi Græciæ coloni Dii habebantur, & colebantur, nec tamen planè memoria

obsoleverat, quâ & ipsos homines fuisse constabat. Memorantur enim hi novi Dii, ex aliis cælo jam receptis, nati; quorum tamen parentes numquam cum mortalibus concubuisse dicti essent, nisi crediti fuissent & ipsi mortales fuisse.

Quod cum ita sit, triplici de causa homines potuere Deorum filii dici & credi. Prima est petita ex antiquissimorum Græcorum dialecto, in qua à *Diis nati* atque *educati* dicebantur quicumque aliqua in re Diis similes esse judicabantur. Reges, qui imperare videbantur hominibus, ut Jupiter Diis & Regibus, propterea vulgò dici solebant *Διογενεῖς* & *Διοτρεφεῖς*, à *Jove geniti & educati*, ut ex innumeris *Homeri* locis liquet. Sic loquitur Poëta *Iliad. B. v. 196.*

Θυμὸς δ' ἦ μέγας ἐν Διοτρεφὶ βασιλῆος

Τίμῃ δ' ἐν Διὶ ἔσσι φίλοι δ' ἰμπεριτὰ Ζῶς.

Ira est magna à Jove nutriti Regis. Honor autem à Jove est, & illum (Regem) amat consiliarius Jupiter. Ad quem locum, sic habet *Eustatbius*: Εὐσταθίου δὲ π. διογενεῖς καὶ διοτρεφεῖς τοὺς βασιλεῖς λέγει, ἐκ ὅτι ἐκ Διὸς τὸ γένος ἔλαυσεν, ἀλλ' ὅτι ἐκείνους αὐτοῖς ἡ τιμὴ: ostendit cur Reges dicat à Jove natos & educatos, non quia ex Jove genus ducunt, sed quia ex illo est iis honor. *Callimachus* Hymno in Jovem v. 76. & seqq.

Ἀδελφὰ χαλκίνας πρὶ ὀφείομαι Ἡφαίστιο,

Τευχεύας δ' Ἀρης, ἐπακτῆρας τε Χιτώνας

Ἀρτίμυδος, Φοῖβον δ' Ἀῖον ἐὺ εἰδότες οἶμος.

Εκ δ' Διὸς βασιλῆος ἐπὶ Διὸς ἔδεν ἀνέκλων

Θεόπτερον.

Primò quidem fabros canimus esse Vulcani, Milites deinde Martis, Venatores vero Cbitones Dianæ, & Phœbi qui lyra probe sciunt modos. At ex Jove sunt Reges, quandoquidem Regibus nihil divinius est quam Jupiter.

Quæ verba nos admonent secundæ rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phœnicia, *pater artificum* dicitur is qui

qui eorum artificium primus invenit, & magister discipulorum. Vide Genes. IV, 21. ubi *pater* artificum dicitur qui primus eos artem docuit. Sic & Propheta dicitur *pater* discipulorum suorum, 1. Sam. X, 12. & discipuli *ejus filii*, 2 Reg. II, 3. IV, 38. Sic Æsculapius & Orpheus dicti sunt Apollinis filii, quod ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam *Dei filii*, dicti, qui Dei virtutes imitantur, ut liquet ex Gen. VI, 2.

Tertiò filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus, vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quæ ab iis ludificatæ fuerant, consuleretur. Cum, nempe, in lucis Diis illis sacris gravidæ factæ essent, aut compressæ à Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo statæ Deorum indui solebant; non sine quadam specie veri, apud rudes populos, poterant dicere se ex Diis gravidas esse; rumoremque ejusmodi occultè adjuvantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habetur, præsertim si nati ex furtivo concubitu postea rebus gestis aut inventis famam sibi parerent. Apud Ovidium Metam. III. Juno sub persona Beroës nutricis Semeles, ita hanc alloquens inducitur

Optem

Jupiter ut sit, ait: metuo tamen omnia, multi

NOMINE Divorum thalamos iniere pudicos.

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non facile creditum Bacchum illum Thebanum esse filium Jovis. Si hæc sæpius, & alibi facta sunt, ut credibile est, præsertim ruidiori ævo, non est cur miremur tot Deorum filios in antiquissima Græciæ Historia occurrere. *Clericus.*

Ibidem. Σμύλα] Phœnicium nomen fortè fuit צמלא *tsmelah*, quod virginem viro maturam apud Thalmudicos sonat. Solent Phœnices ortum cujuspiam ab alio hisce verbis exprimere: צא מירכר *jatfa mijerecho*, *egressus est ex ejus fe-*

more, ut liquet ex Genes. XLVI, 26. Hinc nata fabula de Baccho Thebano è femore Jovis nato. Ceteræ circumstantiæ confictæ sunt à Græculis, ut rationem redderent loquutionis quam non intelligebant. *Clericus.*

940. Διδύμων πολυμήδεια] Bacchum multò antiquiorem fuisse Cadmo, nec alia de causa Thebanum creditum, quàm quia conditores Thebarum ejus cultum ex Oriente attulerant multis ostendit Sam. Bochartus Chanaan. Lib. I. c. 18. Existimat Ille Nimrodum fuisse qui Chaldaicè dicebatur בר-כוש *bar-chousch*, hoc est, *filius Chusi*, filii Chanannis, qui nepos fuit Noachi ex Chamo. Quæ felix est conjectura; at coacta est, nec ullo modo toleranda ea, quæ vult Διδύμων dictum, ex inscriptione altaris a Mose, quod dictum fuit יהוה נסי *jehova nissi*. Quasi Tyrii, Egyptii aut alii populi, ex ejusmodi re nomen fecerint antiquiori multò Mose Numini! Debuit vir summus scribere Chaldaicis litteris hoc nomen די אונים, deinde quærere quid *Dionis*, Lingua Chaldaica, significare queat; & invenisset hanc vocem significare eum *qui vi imperat*, nam די est *qui* & אונים *ones*, *vi imperans*, ab Radice אנס *anas*, coëgit. Quod egregiè convenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuisse censetur. Postea Græci perperam crediderint Διδύμων dictum ex Genitivo Διὸς *Jovis*, & Νύκτα urbe Arabiæ, in qua fuerit educatus. *Clericus.*

942. Αλκμήων δ' ἄρ' ἔπαυε βίην Ἡρακλείην] Hoc est, Herculem, de quo in singulari Diss. in qua ostendemus Herculem Thebanum, nec unum, nec antiquissimum fuisse eorum qui *Hercules* dicti sunt. *Clericus.*

944. Ἀγλαίην δ' Ἡραίου &c.] Dignum est notatu Vulcano dari uxorem primogenitam Gratiarum non Venerem; nam ceteri omnes Poëtæ Vulcani Venerem uxorem tribuunt. *Clericus.*

946. Διδύμων & ἑαδὴν Λεϊάδην] Fortè uxor

uxor fuit Bacchi, eo modo quo Paulina Mundi; hoc est, Sacerdotis cujuspiam Bacchi. *Clericus.*

949. Ἡὸν δ' &c.] Fortè fingunt Deam juventutis collocatam Herculi, quodd, cum unum hominem fuisse crederent, nec intelligerent quæ vita unius hominis sufficere posset, ad eas res gerendas, quas gessit, æternam juventutem ei datam à Diis putarent. Cujus rei vestigium cernere est in v. 954. quamvis dicatur de Hercule in Deorum numerum jam relato. Nam erant & alii Dii semper juvenes, ut Apollo, Bacchus, Mercurius &c. *Clericus.*

966. Οὐρα δὲ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσι υἱοῖσι Ἀδάνατοι γένεον θοῖς ἐπὶ κλά τίκτα] Vidimus quare nonnulli dicti sint Deorum filii, sed omnes rationes, quas attulimus, huc pertinere non possunt; attamen Dearum filii potuere dici, qui similes videbantur Deabus. Sic formosi vocati fortè sunt filii Veneris, ut Æneas, aliique quorum mater ignorabatur, & forma eximia erat. Sed & fortè Deorum Antistitæ, aliarque quæ clanculum pariebant, liberos suos tribuebant Deabus, quæ præsidebant lucis, in quibus infantes expositi inveniebantur; nec amasii, ut consulerent earum honori, contradicebant; præter quàm quodd honorificum videbatur concubuisse cum Dea; qua de causa infantes tollebant, quos se ex Deabus suscepisse jactabant. *Clericus.*

968. Δημότης γὰρ Πλούτωνος γένεον] Partus hîc est metaphoricus, quo significatur ex copiosis segetibus nasci divitias. *Plutus* persona est Poëtica, de qua vide *Lucianum* in *Timone*. *Clericus.*

974. Ἀρμυρίν.] De hac diximus, ad v. 934. Cum esset formosa & strenua, & ignorarentur ejus parentes, Marti & Veneri tributa est. *Clericus.*

979. Κέην δ' Ὀυρανὸν, καὶ τὰ ἕξιν] Hæc omnino addita videntur ab imperita manu, quia res jam dicta est supra v. 287. & seqq. hoc verò in loco est planè alie-

na. Nam hîc sermo est de iis quos viri mortales susceperunt ex Deabus, oporteretque Chrysaorem virum mortalem haberi, quod contrarium est iis quæ antea, loco memorato, dixit *Hesiodus*. *Clericus.*

983. Τιθύρη δ' Ἡὸς τὴν Μήνονα &c.] Crediderim *Memnonem* & *Hemathionem* ab antiquissimis Græcis dictos fuisse, Phœnicismo noto, *Auroræ filios*, quodd essent *Orientalium* regionum incolæ collati cum Græcis. Certè superior *Ægyptus*, aut *Æthiopia*, cujus Rex fuisse dicitur *Memnon*, collata Græciæ ad orientem solem spectat. *Hemathionis* nomen alludit ad appellationem Syriacam ܡܡܢ ܒܠܡܬܗ, quomodo vocabatur Syriæ urbs, ad quam pertingebant Septentrionales fines Terræ Promissæ. *Clericus.*

986. Ἰφιδίμον Φαίδοντα] Alius fuit *Solis* & *Clymenes* filius, cujus fatum descripsit *Ovidius* *Metamorph.* Lib. II. *Clericus.*

988. Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα] Puerum puerilia sapientem. Scribendum videtur ἀπαλὰ, ab ἀπαλός, ἀπαλίσσων. *Guicetus.*

1012. Ἀγέστον ἢ Λατῖνον] *Latinum* *Hyginus* Fab. cxxvii. *Circes* & *Telemachi* filium prodidit. *Dionysius* verò *Halicarnassæus*, ex veteri *Italorum* fama, narrat Lib. I. p. 34. *Herculem* suscepisse *Λατῖνον* ἢ *πρὸς Ἀφροδίτῃ κόρη*, *Latinum ex quadam septentrionali puella*, eamque postea nuptum dedisse *Fauno* *Aboriginum* Regi, quo factum ut plerique *Latinum* hujus putarint filium, non *Herculis*. Hinc *Virgilius* Lib. VII. *Æneid.* v. 45.

— Rex arva *Latinus* & urbes
Jam senior longa placidas in pace
regebat,

Hunc *Fauno* & *Nymphæ* genitum
Laurente *Maricâ*

Accipimus. *Fauno* *Picus* pater, if-
que parentem

E c c

Te,

*Te, Saturne, refert, tu sanguinis
ultimus auctor.*

Sed veluti sui oblitus Lib. XII. v. 164.
Solem avum ejus vocat, quasi fuisset filius Circes solis filia; ad quem locum ita *Servius*: *Latinus secundum Hesiodum in dandoniâ* (imo *Θρυονία*) *Ulyssis & Circes filius fuit, quam multi Maricam dicunt; secundum quem, nunc dicit, Solis avi specimen, Nam Circe Solis est filia. Sanè sciendum Virgilium in varietate Historiæ sua dicta variare.*

Pro *Αγαιον* libenter legerim *Αδριον*, propter Adriaticum pelagus. Mos enim est Veterum à priscis heroibus deducere nomina regionum, ut vel ex Latini nomi-

ne liquet, à quo volunt dictum Latium. Certè in MSS. Codd. exiguum est discrimen inter Γ & Δ, si basis vñ Δ deleta sit, aut fugiat oculos. Ceterum dicit *Hesiodus Agrium & Latinum* procul à recessibus sacrarum Insularum imperare Tyrrhenis; quia in continenti imperabant accolis utriusque Maris, non in Insula *Æa*, quæ sedes fuit matris Circes, eique sacra. *Clericus.*

1015. *Ναυόδοον & Ναυπόον* vocat filios Ulyssis ex Calypsone Nympha, quia Ulysses animum habebat in navi celere, cum esset apud Calypsonem, hoc est, vehementer optabat habere navem quâ rediret. Vide Odyss. E. v. 219. & seqq. *Clericus.*

VARIORUM NOTÆ

I N

SCUTUM HERCULIS.

V. I. **H** *οἷν*] Scribendum omnino videtur *οἷν*. Matutina Alcmena. *Gaietus.*

I. H *οἷν*] Hæc est, ut quidem videtur, *ταῖσδε* comparationis, cujus *αἰσχροῖς*, cum initio Poëmatis, periit. Cum ergo antecessisset *τῶν μὲν*, *qualis quidem* &c. crediderim sequutum *ταῖσδε*, *talis* &c. ut in hoc Homericò versu Iliad. Z. 146.

Οἷντις φίλων ἔσθ' ἂν τοῖσδε ἢ ἀνδρῶν.

Qualis foliorum soboles, talis & hominum. Vide & v. 9. Fortasse cum Dea quapiam conferebatur Alcmena, ut apud *Homerum* Odyss. Z. 102. Nauficaa, ubi comparatio incipit à vocibus, *οἷν μὲν*. Quam hisce expressit *Virgilius*, *Æneid.* I. 502. & seqq.

*QUALIS in Eurota ripis, aut per
juga Cynthi*

Exercet Diana choros &c.

*TALIS erat Dido, talem se lata
ferebat*

Per medios &c. Clericus.

I. H *οἷν*] Quin poëma hoc, quod *Λαοῖς Ηρακλῆος* nuncupatur, majoris poëmatis fragmentum sit, nulli dubitant. Aliquibus videtur pars esse istius poëmatis, quod *Μιγάλας Ηοίας*, sive *Γυναικῶν Κατάλογος* inscribitur, cui à crebra repetitione vocum *ἢ οἷν*, cujusque foeminae Encomio præfixarum, istum titulum adnexum credant; cumque eadem voces in hoc etiam poemate sint primæ, illud existimant *Μιγάλας Ηοίων* istam esse partem

tem in qua Alcmenæ laudes celebrantur. Conjectura sanè probabilis — cui tamen objici potest, quòd absurdum videatur in poemate foeminarum laudibus dedicato Alcmenæ Encomium paucissimis versibus concludere, deinde vero Hercules res gestas, ejusque clypei struaturam quadringentis carminibus celebrare; præterea quòd absoum esset & inelegans post tam longam digressionem poematis subjectum ex improvviso resumere, & alterius foeminæ Encomium vocibus à oīn inchoare. His rationibus inductus crediderim Ασπιδος fragmentum esse poematis Γενεαλογίας Ηρωικῆς sive Ηρωγόνια nuncupati, quod inter Hesiodi poemata ab antiquis scriptoribus recensetur, in quo cūm Herculem Alcmenā natum poeta indicasset, sic forsan progressus est,

Η οἷν περιπύσσα δόμος ἐν πατρίδα γαῖαν.
Non ἢ οἷν, aut qualis, ut vulgò, sed ἢ οἷν, illa sola. Hanc tamen opinionem meam nolui obtrudere, ideoque antiquum textum lectori exhibui. Rob.

5. Εἰδὲ τί, μεγίστη τί] Haud aliter Xenophon in Κύρου παιδείᾳ lib. E. à corporis proceritate laudat Pantheam, foeminam elegantissimam. Διωύργη δ' ἐνταῦθα περὶ τὴν μεγίστην, ἔπειτα δὲ τὴν ἰσχυρήν &c. Ad quem locum vide quæ adnotavit Clar. Hutchinsonus. Quibus adjicias & illud Theocriti de Helenā, Idyl. 18.

Ὡς ἐν ἡρώσῃ Ελένα διαφαίνεται ἐν ἡμῖν,
Πύρρα, μέγαλα, ἃ τ' ἀνδράσιν ὄγμος ἀρέσκει,
Ἡ κῆρυς κυπρίσῃ, ἢ ἄρματι Θάλασσῃ
ἱππῇ.

Et Virgilianum illud de Diana Æn. I.

Qualis in Eurotæ ripis, aut per jug
ga Cynthi

Exercet Diana choros, quam mille
secutæ

Hinc atque hinc glomerantur Orca-
des : illa pharetram

Fert humero, gradiensque deas su-
pereminet omnes. Rob.

6. Τῆς δ' οὐκ ἐστὶν κρήνη] Ab his versibus,

ut opinor, pulcherrimam illam Veneris descriptionem mutuatus est Virgilius Æn. 1mo.

— Avertens rosea cervice resulsit,
Ambrosiæque comæ divinum verti-
ce odorem

Spiravere — Rob.

9. Η Ν ἐν ὧς] Quamvis pulcherrima esset, maritum suum deamabat. Sarcasmus in foeminas formosas, quas suæ formæ conscias, crebrisque blanditiis insolentes, maritos suos spernere solere innuit poeta. Rob.

11. Η μὲν οἱ πατὴρ ἰδὼν ἀπύκταν] Fal-
latur Scholiastes Apollonii, qui ad lib. I.
v. 747. hæc habet verba. “ Η Τάφος τῶτος
“ ἔστι μία οὗς ἔχοντες, ἐν ὅκῃσι Τηλεφῶς οἱ
“ πρῶτοι δ' Αἰακίαν οὐκ ὄντες ἀνδρὶς Αἰακίδ-
“ ται τοὶ δ' ἐπὶ τῷ Ἄργῳ ἐπὶ τῶν τῶν τῶν
“ Ηλεκτρίωνος βίας ἀπύκταν τῷ πατρὶς Αἰακί-
“ νος. γενομένης δ' μάχης, ἐν ὅ Ἡλεκτρίων, ἐν οἱ
“ τότε πᾶσις ἀντιδρῶν. δὲ Αἰακίῳ μετῆν,
“ ἐν ἀντιδρῶν δ' αὐτῶς γάμον τῷ πμωροσμένῳ
“ δ' πατρὶος φόνος. πμωροσμένῳ δ' Αἰακίῳ
“ ἔγμῳ. ἢ ἰσοεία σαφὲς παρ' Ησίοδῳ.” Alia
certe est apud Hesiodum historia. Dicit
vero Apollodorus Electryonem filiam
suam Amphitryoni despondisse, postea-
que ab eo fortuito interfectum; itaque
narratur historia in Scholiis Joannis Dia-
coni. Rob.

22. Ο οἱ δὲ δὲν δέμῃς ἔιν] Subintellige
ἐκτελέσει. δέμῃς ἔιν fas erat, hoc est, ἀναγ-
κῶν. Sic Horatio nefas est ἀδελφῶν,
quicquid corrigere est nefas. Guictus.

24. Τῆρ σακίων πνέοντες] Hoc est, sub
scutis caput non occultantes, intrepidi,
audaces. Guictus.

24. Recte Guictus, super clypeis, non
sub ut in plerisque editionibus. Τῆρ σα-
κίων πνέοντες] Παλμικοί: ὡς μάντα πνέοντες
Αἰακί. ἢ κρήνην δ' ὅσον, ἀλλ' ἀντικρὺς μα-
χόμενοι. Tzet. Rob.

32. Τυφάονος] Cūm Typhaonii mon-
tis in Boeotia nusquam alibi occurrat
mentio, contrā verò celebris fuerit Τυ-
φάονος ὄρεα, mons Tylphosius, sub quo erat
fons

sons *Tilphosius*, fortasse pro *Typhosion* legendum hñc *Typhosion*. Vide *Strabonem* Lib. IX, in descriptione Bœotiz. *Phici*, in quo fuerat *Phix*, ut loquebantur Bœotii, seu *Sphinx*, non rara mentio apud Poëtas & Mythographos. *Clericus*.

42. *Λαυσόν*] *Λαυσίος*, libenter. *Guicetus*.

42. *Λαυσόν*] Hæc vox etiam, apud *Homerum* *Odyss.* E, v. 398. quem locum imitatur hñc *Hesiodus*. *Clericus*.

46. *Πανύχθον*] Est *ἄκυσον*, nam aliquam noctis partem cum *Alcmena* consumserat *Jupiter*. *Clericus*.

Ibidem. *Πατρίδα γαῖαν*] *Mycenas*, quarum Rex fuerat *Electryon* ejus pater. Vide *Apollodorum* Lib. II. Cap. 4. quamvis per omnia non consentiat cum *Hesiodo*. Neque enim in hisce notulis historiam fabularum narrare instituimus. *Clericus*.

50. *Κασιγνήτω γὰρ ᾧ ἦσαν*] Hæc est *versus futura ruentis*, nam superiora verba rem satis docent. *Clericus*.

55. *Κακειμένην φήν*] Hoc est, sobolem *Ἀκακίειμένην* *distinctam*, seu quæ facile secerni poterat. *Clericus*.

58. *Εν πεμάνει Ἀπέλλανθον*] Quod erat in *Pagalæo* agro, ad Septentrionem *Pelagici* situs. Vide v. 70. *Clericus*.

72. *Τίς κιν ἐκείων*] Vulgo legitur *ἐκείων*, illi, *Sc. Marti*. Sed *MS. Harl.* legit *ἐκείων*, quod quidem restitui utpote accommodatius ad id quod sequitur,

Κείων γὰρ μάλιν τὴ βίην, ἐν χεῖρσι ἄσπλοι, Καπνιστίον vero usurpatur tam cum Genitivo, quam Dativo. *Rob.*

80. *Ἡλπην Ἀμφισύων*] Quasi, nempe, irati *Dii* ei objecerint locerum occidendum; quo facinore admisso in exilium abire coactus est. Nam *Deos* putabant ad prava facinora interdum homines impellere, ut liquet vel ex v. 89. Quamobrem eos meritis castigavit *Plato* Lib. II. de *Republica*. *Clericus*.

83. *Ἰκτε δ' ἐς Κρήοντα, καὶ Ἡρόχον παρὶ*

πύλον] Illa vocatur *Εὐειδίκη* *Sophocli. Antig.* i 194.

Καὶ μὲν ὁρῶ πάλαιαν Εὐειδίκην ὁμῶς Δάμαρτα ἢ Κρέοντος — Rob.

89. *Τὴ μὲν φήνας ἔξελετο Ζεὺς*] Sic & *Æschylus*, cujus hæc verba habet memoratus *Plato*.

— *Θεὸς μὲν αἰτίαν φησι βροτοῖς*

Ὅταν κεκῶσαι δῶμα παμπόδον θύῃ.

Deus causam præbet mortalibus, cum prorsus perdere domum vult. Incertus alius *Tragædus*, in *Grotianis Excerptis* p. 461.

Ὅταν ὃ Δαίμων ἀνδρὶ ποροῦναι κεκῶ,

Τὸν γὰρ ἔβλεψεν ποροῦν ὃ βυβαίνεταί.

Quoties alicui destinat clades Deus, Vim lædit illam in mente, quæ de- liberat.

Alia multa similia impiè dicta occurrunt apud Poëtas, quorum *Dii* non multò meliores hominibus. *Clericus*.

89. *Τὴ μὲν φήνας ἔξελετο Ζεὺς*] Idem de *Glaucō* *Homerus* II. ζ. quod tamen in splendidiorum alium sensum torquere frustra conatur *Cl. Popius* nostras. Et II. ι. de *Agamemnone*,

Εκ γὰρ οἱ φήνας εἴλετο μάλιστα Ζεὺς.

Vide etiam exempla, quæ citavit *Clericus* in nota sua, ubi dicit, alia multa similia impiè dicta occurrere apud Poëtas. Ego autem nullam hisce dictis impietatem inesse existimo, cum in ipsis *S. Scripturis* dicatur *Deus obdurare cor, oculos occæcare, & aures occludere*. Idem penè dixit *Paterculus* de *Cæsare* l. 2. c. 57. *Ineluctabilis fatorum vis, cujus cum fortunam mutare constituit consilia corrupis.* Hujusmodi phrasæ ab impietate vindicavit *Grævius* in nota sua ad *ep. v. 15.* quam vide. *Rob.*

104. *Ταύρος Ἐννοσθαιος*] Vide *Joannem Tzetzem* ad hunc locum. Ex hoc *Neptuni* cognomine dicta *Ταύρεα*, quæ, ut docet *Hesychius*, fuit ἐκ τῆς πρὸς ἀγομένης *Ποσειδῶνος*. *Clericus*.

104. *Ταύρος Ἐννοσθαιος*] *Ἦγεν δὲ ἢ ἔξ κυμάτων ἔχον, ὡς ταῦρε γὰρ μυκῶνται ἢ ὅπ ταυρεῖ-*

ταυροκράτης ἔστι· ἢ ὅτι Ταύρεος Ποσειδὼν ἐν πόλει Βαιωτίας, διὰ τὸ ταύρος θύεσθαι αὐτῷ, καὶ μάλιστα ἐν Ορχοῖς. Διὰ τοῦτο καὶ ταυροκράτης τὸς ποταμούς· Tzetzes.

Dicitur Neptunus Taurinus, vel à son ita fluctuans, qui mugit, ut tauri; vel quoddam taurinum caput habeat; vel quoddam colatur Taurinus Neptunus in urbe Boeotia sacrificio taurorum, & præcipue Onchesti. Inde etiam vocantur fluvii tauriformes. Vide Grævii notam, & Dacierii ad Horat. l. 4. od. 14.

Sic tauriformis voluitur Ausidus.

Rob.

112. Διὸ πάϊδας] Hic πάϊς pro quolibet è posteris sumitur; nam Hercules quidem filius erat, Iolaus verò nepos Amphitruonis. *Clericus.*

120. Ἀρείονα κυανοχάτην] Ἀρείον ἵππον, ὃν ἔλαβεν ὕστερον Ἀδράστος. Ομηροῦ.

Οὐκ εἴη καὶ μετόπισθεν Ἀρείονα δῖον ἐλαύνεις, Ἀδράστῃ πατρὶν ἵππον.

Οὕτως καὶ Ἀρκίδοι, ὅτε ἐθάρματο ὁ Ἡρακλῆς τῷ Ἀρείοι φασὶ ἵππῳ καχεῖσθαι, ὃ ἐποχέριτο Ἀδράστῃ ἐν τῷ Θίβει ἐξίειναι. Tzetzes. Vide quæ plurima de hoc equo ex Poëtis &c. excerpta congeffit Nicolaus Lloydius in Di&. Historico Poëtico. Rob.

137. Ἀδάμαντος] Hoc est, ferri durissimi, subintellige τὴ ἐξ ἀδάμαντος. *Guicetus.*

137. Ἀδάμαντος] Non dubito quidem quin lapillorum pretiosissimus ἀδάμανς sit dictus, quasi ἀδάμαντος, ob duritiem. *Nomen*, inquit Plinius, Lib. XXXVII. c. 4. *indomita vis Græcâ interpretatione accepit.* Sed & metallorum durissimum chalybs, hoc est, ferrum probè purgatum ac temperatum, eadem de causa ἀδάμανς dictum est, quod ægrè dometur. Ex hoc genere adamantis conflata erat galea Herculis, & reliqua omnia, quæ cùm conflare possent ex metallo, *adamantina* dicuntur. Itaque delirat *Diaconus*, qui hîc lapillum intelligi somniat. Sed & illi falluntur, qui *adamantinum* dici putant dumtaxat durum; cùm, ubi de la-

pillo fermo non est, conflata ex ferro, aut quæ certè eo possunt conflare sola dicantur *adamantina*. *Clericus.*

139. Χιρσί γὰρ μὲν σάκος ἔλεγε] Qui clypeos Homeri, & Hesiodi inter se comparaverit, hac in parte Homerum, in illa Hesiodum superiorem inveniet. In utroque poëta proelii descriptio occurrit, in qua quidem palmam Hesiodo dare non dubitem.

Εν δ' ἦν ὑσμίνη Λαπιδίων αἰχμητῶν

Εν δ' Ἀριος βλοσυροῖο ποδῶν καὶ ἑσπέρῃ ἵππῳ
Χρυστοῖ· ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ἐναρπάζετο ἄλιος Ἀρης
Αἰχμὴν ἐν χερσὶν ἔχων, σφυγέας καλοῖαν,
Αἵματι φοινικέας, ὥστε ζῶντας ἐναεῖζαν,
Δίφθῳ ἐμβέβαδ'· παρὰ δὲ Δερμῆς τε, Φε-

βροῦ τε
Ἑσπέρῃ, ἥμενοι πύλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν.
Εν ᾧ Διὸς θυγάτηρ Ἀχλαΐη Τριπλῆνη,
Τῇ ἱκίλη, ὥσπερ τε μάχην ἰδύμενα κορύσσειν,
ἔχοντες ἔχουσ' ἐν χερσὶ, χρυσῶν τε πεφάλακα,
Αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· ὅππῃ δ' ὄρετο φύλοπν
αἰνῆν.

Et infrà.

— Τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον, αἱ δ' αὖτε αὐτῆς
ἔχον κούρεται, λευκὰς ἀραβέουσας ἰδόντας,
Διωνετοὶ, βλοσυροὶ τε, δαρεινοὶ τ', ἀπλη-

πί τε
Δῆριν ἔχον περὶ πτόντων. πάσαι δ' ἄρ' ἔινταν
Αἶμα μέλαν πίον· ὃν δ' ὀρεῖτον μεμῆποιον
Κεῖμενον, ἢ πτόντων νύκτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῶν.
Βαλλ' ὄνυχας μεγάλας. &c.

In his Contentio, Metus, Fuga, Parca, Mars, Pallas, aliæque omnes imagines poëticae, quæ terrorem excitare possint, mira arte componuntur. Non tamen exinde inferre velim, in hujusmodi descriptionibus semper plus posse Hesiodum Homero; *Quis enim Hesiodi tam fautor inepte est?* Cum autem in præcedentibus Iliados libris omnimoda præliorum genera depinxisset Homerus, facile se excusandum putavit, si eandem rem hic loci minus accurate tractaverit. Sed Hesiodus, quanto erant apud se ra-

riores

riores istiusmodi descriptiones, tanto ubi magis elaborandum duxit, ut occasione oblata hunc locum pro virili ornaret.

Obsidio apud Homerum in singulis circumstantiis accurate describitur. Senes, & mulieres muros defendentes, juvenes portis erumpentes, insidiæ positæ, armentorum interceptio, ortumque exinde prælium, verissime pinguntur.

Τὴν δ' ἐτέρην πάλιν ἀμφὶ δύο στρατοὺ εἶπε
λαῶν,

Τεύχεσι λαμπύροισι δ' ἔχον δὲ σπρίον ἥνδαν
βελὴν,

Ἡ δὲ ἀφραδίην, ἢ ἀνδιχα πάντα δέσασθαι
ἐκπῆσι, ὅσην πολλοὶδρον ἐπ' ἄρτον ἐστὶν ἔργῳ.
Οἱ δ' ἐπὶ πείθοντο, λόχῳ δ' ἑσθλαῖσι.
Τείχεα μὲν ἔ' ἀλοχοί τε φίλαι, καὶ τέκνα τέκνα,
Ρῖα τ' ἐφ' ἑσθλαῖς, ματὶ δ' ἀνέρες, ὅς ἔχον γῆρας.
Οἱ δ' ἔχ' ἔχον δ' ἀρὰ σπρίον ἄρης, καὶ Παλλὰς
Ἀθηνῆν,

Ἀμφὶ χροσσίῳ, χρυσῷ δὲ εἴματα ἔδον,
Καλῶ, καὶ μεγάλῳ σὺν τεύχεσιν, ὥς τε θύοι
πρ,

Ἀμφὶ ἀριζήλων, λαοὶ δ' ἐπολιζόντες ἔσθ'.

Οἱ δ' ὅτε δὴ ἔ' ἔχοντο, ὅδ' σπρίον ἔχοντο
χῆσαι &c.

In obsidione Hesiodi pauciores quidem sunt imagines, illæ tamen grandiores, & magis magnificæ. Viri pro liberis, & parentibus pugnantibus; fletus mulierum de turribus prælium spectantium; Senes pro portis trepidantes, & pro filiis in conspectu suo pugnantibus vota facientes, sublimiter admodum, & pathetice describuntur.

Ἄνδρες ἐμαρνάδην πολέμῳ πύχ' ἔχοντες
Τοὶ μὲν σπρίον σπρίον πόλιν, σπρίον τε
τοκίων

Λογὸν ἀμύγοντες· τοὶ δ' ἀφραδίην μαμαῶτες.
Πολλοὶ μὲν κάπτο, πόλιν δ' ἐπ' ἔδον ἔχον.
Τες

Μάρτυρα· αἱ δ' ἡμεῖς ἐν δόμῳ ἐπὶ πύργῳ

Χάλαρον ὅζ' ἔβον, κατὰ δ' ἐδρῶντο παρὰ
ρεῖας

Ζῶσιν ἱκαλαί, ἔργα κλυτὰ θεῶν ἑρμῶν.

Ἄνδρες δ' οἱ σπρίοντες ἔσθ', γῆρας τε μέμαρ-
πον,

Ἄνδρες ἐκπῆσιν πύλιν ἔσαν, ἀν δ' εἰσὶν
Χεῖρας ἔχον μαμαῶτες, καὶ σπρίοντες τέκνα
Δουλοῦτες.

Imago quidem Tristitiæ (ut cap. 9. καὶ
ἐφ' ἧς animadvertit Longinus) odiosa potius est, quam terribilis, ἢ δὲ σπρίοντες τὸ
εἶδον, ἀλλὰ μιστὴν. Sed, pace tanti viri dixerim, non ideo reprehensione dignus est Hesiodus. Describendæ sunt res, ut sunt. Odiosam depinxit Tristitiam, & odiosa est, & nequaquam ad incutiendum terrorem accomodata.

Ut vero prælia, & objecta terribilia in Hesiodi Scuto melius depinguntur; sic Ruris descriptio apud Homerum sub hisce quinque imaginibus comprehensa viz. arationis, messis, vindemiæ, armenti, pecoris, longe elegantior est, & accuratior quam apud Hesiodum. Nec adeo mirandum est, hoc ita evenisse. Poëta enim rusticus, qui antea hanc rem ex destinato tractaverat, descriptionem ruris obiter illatam exornare noluit. Sed Poëta ille πολέμῳ, ruris prospectu quasi fortuito oblato, majorem ei depingendæ operam dat. Simples nempe sunt, & inornatæ Hesiodi descriptiones. Homericæ selectis pulcherrimis circumstantiis variantur.

Aratoribus, eum terminum jam agri attigissent, vinum ministratur.

Οἱ δ' ὅποτε σπρίοντες ἰκοῦντο τέλιν ἀνέρας
Τοῖσι δ' ἐπειτ' ἐν χερσὶ δὴ πᾶς μελινδύ-
οις

Δόσκειν ἀνὴρ ὅπως.

Messores ipse dominus gaudens intuetur, iisque servi sub arbore prandium parant.

— Βασιλεὺς δ' ἐν τοῖσι σιῶν

Σκῆπτρον ἔχων ἐσθλὴν ἐπ' ὄγκῳ γυνάμῳ
κῦρ.

Κῆρυκας δ' ἀπάνδρην ὑπὸ δρυὶ δαῖτα πί-
νοντα. &c.

Vindemiatoribus citharoedus interludens operam levat.

Τοῖσιν δ' ἐν μέσσοις παῖς φέμμιγγι λυγρῇ
Ἰμμερὲν κιδάριζε· λίγον δ' ὑπὸ καλὸν ἀνδρῶν
ἀντῶν.

Αετὶ λέγει φανῆ· τὸ δ' ἔχουσιν οἱ μάρτυ
Μολπῇ τ' ἐν γυμνῇ τε, ποὶ σκιάσιν τε ἔσονται.
Utriusque clypei ambitus Oceanum con-
tinet, qui nullo vel verborum, vel rerum
ornatu ab Homero describitur

Εν δ' ἐπιδειν ποταμῶιο μέγα δῖος Ὀκεανῶιο
Αἰγυρία πᾶς πυμάστιν οὐκ οὐκ πύξ· σπειπτῶ.
Sed summa ab Hesiodo elegantia, pul-
cherrimisque imaginibus decoratur,

Ἀμφὶ δ' ἔπυε δῖος Ὀκεανὸς πᾶσι δὲ τοῖς
Πάν δ' ὁ σκευὴς οὐκ οὐκ πολυδιδάσκων· οἱ δ' ἄν
κατ' αὐτὸν
Κύων ἀεισπύῳ) μεγάλη ἔπυον· οἱ δ' ἄν πολ-
λοι

Νύχον ἐπ' ἄλκον ὕδωρ· πᾶρ δ' ἔχθρ' ἔλα-
τῶντο &c.

Ut jam de utroque clypeo iudicium
meum interponam, Homericum certe
præstantiorem censeo, Hesiodum vero
proximum non longo intervallo. Ideo-
que recentiores illi Critici iniqui Home-
ri fautores habendi sunt, qui utrique
clypeo Sannazarii versum applicuerant,
Illum hominem dicas, hunc posuif-
se Deum. *Rob.*

148. Διὶ δ' εἰς πᾶσι πᾶσι] Non modò
intoleranda est licentia Poëtæ, quòd mul-
tò plura poneret in clypeo, quàm pote-
rant contineri; sed quòd eum imple-
ret αὐτομάτων, qualia multa postea occurrunt.
Scio nonnullos propterea abjudicasse
hoc Poëma *Hesiodo*; sed iidem deleant
etiam oportet quod habet *Homerus* de
ancillis aureis Vulcani, suspectamque
habeant descriptionem clypei Achillis,
quæ est *Iliados* Σ. Atqui veteres illi Poë-
tæ nullam verisimilitudinis rationem ha-
bebant, ubi sermo erat de operibus Deo-
rum. Quamobrem non semel *Hesiodus*
monet hæc fuisse εὐνοῖα ἔργα ἀεισπύωντος Ὁμή-
ου, ut fictionum audaciam minuat. *Cle-
ricus.*

148. Διὶ δ' εἰς πᾶσι πᾶσι] In Clerici no-
ta ad hunc versum duas reperiet obje-
ctiones Lector. 1. Quod plures imagi-
nes in clypeum congesterit Poëta, quam
poterant in eo contineri. 2. Quod eum

impleverit τοῖς αὐτομάτοις, rebus sese ultro
moventibus.

Priorem objectionem diluerunt Boivi-
nius in dissertatione sua de clypeo Ho-
merica, & Cl. Popius in notis suis, qui
clypeum in partes dividentes, suum cui-
que imagini locum facile assignarunt.
Ad 2^{am} respondeo, Quod τὰ αὐτομάτα
nequaquam in clypeo coelegantur.

Διὶ δ' εἰς πᾶσι πᾶσι, i. e. coelata erat
imago Contentionis volitantis. Semper
intelligenda sunt ὅσοι, ἔλατ', &c. quæ
in aliis locis exprimuntur.

Καὶ τὸ συναίχθη, ὅσοι ζῶσι ἐπ' ὕδατι. 189.

Αἰματι φοινικῶσι, ὅσοι ζῶσι ἐπ' ἄλκῃ. 194.

Τῇ ἑλῆει, ὅσοι τὴν μέγαν ἑλῆει κορύμπη.

198.

Δελφίνης τῇ ἐν τῇ ἑλῆει ἑλῆει, ὅσοι ζῶσι ἐπ' ὕδατι.

Νηχομένους ἑλῆει.

Sic etiam Virgilius, subacti iudicii Poë-
ta, in descriptione clypei Æneæ, nota
loquendi figura, imagines quasi vivas,
& actiones quas veras describit.

Et circum argento clari delphines in
orbem

Æquora verrebant caudis, æstumque
secabant.

Et iterum.

Atque his auratis volitans argenteus
anser

Porticibus, Gallos in limine adesse
canebat.

Quis sanus suspicetur anseres in clypeo
revera volitantes, vel Delphines natantes
Virgilium introduxisse. In his omnibus
intelligas, *quasi, similis, videbatur, &c.*
ut idem postea Poëta.

Ipsa videbatur ventis regina vocatis

Vela dare. *Æn.* l. 8. *Rob.*

153. Σείριος] Quamvis *Ibycus*, si *He-
sychio* credimus, omnia astra σείρια voca-
verit; ceteri tamen omnes Poëtæ aut
Solem, aut Caniculam eo nomine appel-
larunt. Quæ astra cùm omnium, inter
errantes, inerrantesque stellas, potissima
haberentur, credibile est dicta σείριος qua-
si *principes*, nam τῷ σέβας Phœniciā
Lin-

Lingua princeps dicitur. Sol certè dicebatur *præesse*, vel *dominari dici*. Vide Gen. I, 16. & quæ ad eum locum notavimus. *Clericus*.

156. Εν δ' Ερι, εν δ' Κυδοιμὸς ἰδυίων] Hic versus, & tres sequentes in Homeri etiam Scuto occurrunt, nisi quod apud Homerum legitur ὁμίλιον; quod verbum cum minus violentiæ in concurrando exprimat, minus videtur accommodatum personis introductis quam τὸ ἰδυίων. Barneſius vero, nescio quamobrem, nisi ob τὴν φιλομειαν, præfert τὸ ὁμίλιον. *Rob.*

170. Οὐδὲ νυ τῶν] Aliæ Editiones habent τῶν, sed ex MS. Harl. restitui τῶν, quod melius videtur — τῶν ἰδίων. *Rob.*

181. Μόλον τ' Ἀμπυκίδην, Τιταρῆσιον] Existimasse videtur Grævius Τιταρῆσιον fuisse nomen proprium Lapithæ, distinctum. Errat certe vir Doctiss. Est enim nomen gentilitium, Mopsioque attributum à patria sua. Hoc satis confirmat Diaconus, quem non bene hic loci reprehendit Grævius.

Τὸν Μόλον δ' ἦδ' εἰὼν Ἀμπυκος τὸν Τιταρῆσιον ὑπὸ Τιταρῆσι τῶν. De eodem Tzetzes in Scholiis ad Lycoph. Ο Μόλος εἶς ἐς τ' Ἀργοναυτῶν ἦν ὁδὸς Ἀμπύκου, καὶ Χλαείδης δ' Ὁρχειδῆς. ὁ δὲ Ἀμπύκος ὁδὸς Τίλαιωνος, ἀφ' ἧ καὶ πόλις. Ipse etiam Lycophron ad v. 881 &c. ejusdem Mopsi mentionem facit —

Μόλον Τιταρῆσιον ἔνθα ναυᾶ
Θανάτα ταρχύσμετο, πυρρῆαν δ' ὕπερ
Κρηιδ' ἀνιήλωται, Ἀργεὺς δὲ εὖρος
Κλαδὴν πέτρων, νετῆρας κειμήλιον
Λύσηδα, Κινύρεον ἢν τήγγων ἕως
Ναυμοῖς λιπαίνει.

Sic etiam Ammianus lib. 14. Et Μόλον ἰσία, vatis illius domicilium Mopsi, quem à commilitio Argonautarum cum aureo vellere direpto, & errore abstractum delatum ad Africæ litus mors repentina consumpsit; & ex eo cespite Punico tecti Manes ejus Heroici dolorum varietati medentur plerumque hospitales. *Rob.*

184. Κένταυροι] Narrant Poëtæ hos fuisse Ixionis filios, ex Nephele, hoc est ut putant, *nube*, quam pro Junone amplexus est, & compressit. Hæc verò nos de hac fabula, deque nomine Centaurorum conjiciebamus. Ixion, antiquissimus tractus Thessaliæ Regulus, videtur Jovis totius Thessaliæ & Græciæ Regis conviva fuisse, deinde in carcerem missus; qua de causa, dictus est εἰς ἄδ' detrusus. Duxerat ille uxorem mulierem נפילית, hoc est, stirpe *Nephileorum*, vel *Nephilim*; quo nomine Phœnices vocabant equites latrocinia exercentes, à verbo נפל *naphal*, irruit. Vide notata à nobis ad Gen. VI, 4. At Græci posteriores ex Lingua sua, quæ ab antiqua, lapsu temporis migrationibusque gentium, immensum quantum mutata erat, interpretati sunt νεφέλην *nubem*. Ex hoc connubio nati dicuntur *Centaurs*, seu כנותרים *cnoterim*, hoc est, *quasi observantes*, vel insidiantes; qui crediti sunt semihomines & semiequi propter diuturnam equitationem, quâ circumcursabant vicina omnia, & subitis incursionibus infesta habebant. *Clericus*.

185. Ασβολον] In miscellaneis Auctorum emendationibus, quæ singulis mensibus edebantur, hanc observationem legimus. “Λαπίδης auctor ad nomen Centauri in Fornace, Poëmata proculdubio recenti, alludit.”

Ἀμφὶ μέγαν Περσῆϊον ἰδ' Ασβολον οἰανισίν.
In Fornace. — Σμάραγόντε, ἢ Ασβολον.
Ex qua, inter alias rationes concludit Vir Cl. τὴν Λαπίδα esse recentem, nec genuinum Hesiodi opus. Sed hoc nequaquam pater. Quo enim probatur argumento Scutum Herculis ad Fornacem alluisse?

De Scuti quidem antiquitate ambigitur; sed Fornacem recentem esse constat. Verisimile igitur est, siqua hic loci sit allusio, Fornacem ad Scutum, non Scutum ad Fornacem alluisse. Miror vero quamobrem Vir Cl. in antiquis codicibus

dicibus versatissimus, affirmaverit, τὸν Ἀσכולὸν in Fornace legi. In vetustissimis, omnibusque aliis, quos vidi, libris legitur Ἀσκντον, quem quidem Barnesius, nulla, quam scio, auctoritate fretus, in Ἀσכולον commutavit.

Ἀσכולος antiquissimum est Centauri nomen. In Epigrammate veteri à Philostrato in Heroic. citato ab Hercule crucifigi dicitur.

Ἀσכולος ἔστι δῖον ὁμοίαν ὄντι, ἕτ' ἀνδρώ-
πων,

Τὴν κούριον κρημαστὸς ἀπ' ὠλισπίος κατὰ πού-
λης

Σύγκρισις μὴ δῖον ἀμετρίοις κοράκοις.
Eundem, ut credere par est, inter Scrip-
tores Ante-Homericos numerant Vete-
res. (Vid. Fabric. Bib. Græc.) Ideoque
nequaquam probari potest ἡ Ἀσπίδα re-
centem esse ex eo quod in isto poemate
hoc nomen occurrat. *Rob.*

203. Ἀγνὺν Ὀλύμπου.] Hoc est fracto
cytharæ sonitu resonabat. Vide viri do-
ctissimi Lectiones Hesiodicas. *Clericus.*

204. Πῶς δ' ὄλος ἀπύειτο.] Si qui
faverent Codices, multò malle legere
ὄχλος, hoc sensu: *Erat in coelo cætus,*
& circumquaque stabat turba immensa
Immortalium instar corone; audien-
tium, nempe, certamen musicum Apol-
linis & Musarum. ὄλος quid sit hoc in
loco, & quid ad rem faciat, neminem
puto intelligere; ego certè non intelli-
go. At in ἀγορᾷ vel concione Deorum
ὄχος sit necesse est, propter innumerabi-
lem Deorum turbam. *Clericus.*

204. ὄλος.] Notat *Clericus* "siqui
"faverent Codices multo malle legere
"ὄχλος &c." Ego vero, etiamsi faverent
Codices, vix admitterem ὄχος, qui sæ-
pissime malo sensu usurpatur, & signi-
ficat *multitudinem tumultuosam*, ideo-
que non bene exprimit coetum Deo-
rum. Quid verò ὄλος ad rem faciat pau-
cis accipe. Non semper significat hæc
vox ἡ πᾶσι, sed nonnunquam, sensu
metaphorico, ἡ ὁδονομία, (vid. Phavo-

rin.) ut *beatus* à Latinis ponitur pro
divite. Quare igitur non legamus? *im-*
mensa autem beatitudo circumfusa erat.
Quid melius convenit coetui deorum,
quàm infinita felicitas? Illum tamen
sensum præfero, qui maxime communis
est hujus vocis, *divitiæ, pompa, splen-*
dor. Erat, inquit poëta, coetus immor-
talium, *circumfusus autem erat immen-*
sus splendor. In simili apud Homerum
descriptione eodem sensu usurpatur ἄ-
σος quo hic loci ὄλος. Il. δ. v. i.

Οἱ δ' ἄσος παρ' ἑλπίος καὶ δόξης ἔχοντες

Χρυσὸν ἐν δαπιδῷ, μετὰ δὲ σπρίσι πύρρινα
ἦσαν &c.

Ad quem locum Scholiastes — Ἀπὸ τῆς
ἐν τῷ καρχηδονίῳ, ἢ καλῶς πύρρι. Ἰσὶον δὲ,
ὅτι, ὅταν μὲν σπρίον λέγεται βέλῳ, τότε πολὺ χαλ-
κὸν φασὶν ὅταν δὲ, καλὸν, χρυσὸν λέγει ἔχοντες.
Rob.

211. Αναρπάζοντες.] Hoc est, *respiran-*
tes; qua de causa, Delphini ad summam
aquam emergunt, caputque è mari pro-
ferunt. *Plinius* Lib. IX. c. 8. *Cum fa-*
me conciti fugientem in vada ima per-
sequuti piscem diutius spiritum conti-
nuere, ut arcu emissi ad respirandum
emissant; raptaque præda in aëre ve-
scentur. Quales duo describuntur hic
ab *Hesiodo*. *Clericus.*

218. Ἐπὶ ἰδαμῇ ἐστέικτο.] Quæ nota-
ta sunt ad v. 148 huc etiam referenda
sunt. Ut imago Persei nullibi niteretur
fieri non potest; sed profecto tanta ar-
te-coelata fuit, ut nullibi niti videretur.
Sic recte *Diaconus*. Οὕτω δὲ ὁ τεχνίτης
αὐτὸς κατεσκεύασεν, ὥστε δοκεῖν μὴ ἐστίναι ἐπὶ π-
νθ. *Rob.*

221. Ἀσ.] Aliàs dicitur ἄσπιν ἰδαμν-
τιν, *chalybeus gladius*. Quæ vox est à
Phœnicia חרבו harbo, aut חרבון bhar-
pbo, quæ gladium sonat. Vide hanc fa-
bulam, apud *Apollodorum* Lib. II. c. 4.
Clericus.

222. Ως τι νῆμ' ἰπάζοντο.] Deos cogi-
tationis celeritatem motu æquare non
raro dicunt Poëtæ, quæ celeritate major
F f f nullà

nulla esse potest. Hymni in Apollinem v. 186. ita describitur ejus Numinis ad cœlum iter :

Εἰδὼν δὲ πρὸς Ὀλύμπου, καὶ χθονὸς, ὥς
τῆμα,

Εἶσι Διὸς πρὸς δῶμα.

Hinc ad Olympum, à terra, instar cogitationis, it ad Jovis domum. At de αὐτομάτῃ idem dici nequit, sine ipsa illa licentia, quæ statuas per se mobiles hîc nobis peperit; hoc est, sine sp̃e quam conceperat Poëta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quæ sanè inanis non fuit. *Clericus.*

224. Κίβρις] Quidquid Græculi censeant de origine hujus vocis, derivandam omnino existimo à Radice Phœnicia קבט *Kabats*, quæ colligere, & adstringere significat; quod fit ope sacci, aut manticæ, quippe quæ quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phœnicicæ fabulæ clara vestigia, quæ hîc occurrunt, rem propemodum mihi persuadent. *Clericus.*

227. Κεῖτ' Αἰδὸς κυῖν] Hanc etiam induit Minerva (Il. E. v. 845) ut Martem lateret.

Αὐτὰρ Αἰδὼν

Δὺν Αἰδὸς κυῖν, μὴ μὴ ἴδῃ ὄφριμος Ἀρης.
De qua Scholiastes. Αἰδὸς κυῖν. Νέφος τι, καὶ ἀορασίαν. Et Hesychius. Νέφος τι σέβας. Et Suidas. Περσιμῖα πρὸς τὸς ἐπικρίπτοντας ἑαυτὸς διὰ πῶν μηχανημάτων. *Rob.*

275. Αἰδομένην δαΐδων] Ita Homerus in Scuto Achilleo,

Νύμφας δ' ἐκ Παλλάδος, δαΐδων ἱστολαμπο-
μήδων,

Ἡγήτοιν ἀνὰ ἄστυ.

Eundem morem memorat Euripides Helen. v. 728.

Νῦν ἀγαγεῖμαι τ' ὅν ὑμῶσιον πάλλιν,
καὶ λαμπάδων μνημήμει, αἶς πτεράβρις
ἱπποῖς τευχάων περιφύειν. *Rob.*

281. Κῶμαζον ὡ' αὐτῷ] Hic κωμάζειν non significat convivium nocturnum celebrare, sed canere & saltare; nam hæc significationes sunt vocis primitivæ κῶ-

μα, ut docet Hesychius: Κῶμοι, ἀσπλη-
ῶσμηται περιχθὲς συμποσίαι, ὠδαί. Κῶμος εἶδος
ὁρχήσεως ποιμήριος πινῶ, ἢ μέλη (lege, μέλη)
πινός. Unde sic verbum ipsum interpre-
tatur: Κωμάζει, κῶμον ἄδει. Κωμάδεις, ὁρ-
χήδαι. Sic apud Pindarum Olymp. Od.
XI, 16. συγκωμάζειν, significat unā saltare & canere. *Clericus.*

327. Λυγγῆος γυνή] Lyngæus pater fuit Abantis, Abas Acrisii, Acrisius Danæes, Danaë mater Perfei, Perseus pater Alcæi, Alcæus Amphitryonis, Amphitryon verò Herculis & Iphicli, ejus filius Iolaüs, Tzetzes.

327. Hunc versiculum inter Fragmenta perperam collocatum orandus est Lector ista pagina ut debeat. *Rob.*

331. Γλυκεῖς αἰὼν] Solet alioquin αἰὼν esse masculi generis. Est, si Græcis credimus, derivandum ab αἰὼν *semper*, quia *semper* id esse dicitur quod est δι' αἰῶνα, *per totam vitam*. Posset tamen derivari nomen, aut certè adverbium à Phœnicia voce חיה *bbajab*, vita, nisi Phœnices etiam חיות *bbajon* dixerint. *Clericus.*

333. Ἀρὴν ἐπιόντα δοκῶσας] Minervæ & Martis inimicitie à poëtis passim prædicantur. Il. E. Ad hunc deum vulnerandum Minerva Diomedem incitavit. Eidem Il. E. in deorum pugna opposita erat, eumque prostravit. Significabant quippe poëtæ repugnantiam inter sapientiam & bellicosum furorem. Sed hic loci mirari possumus, quamobrem Homerus, cum Il. E. Dione enumeraret mala quæ dii ab hominibus passi fuerant, & præsertim quas ipse Mars ab Aloidis poenas sustinuerat, hanc tamen historiam tam præclaram & appositam prætermiserit, perinde ac illam quam infra v. 359 memorat Hesiodus. *Rob.*

353. Τρηχῖνα] Urbem Thesaliæ non procul à sinu Maliaco, sub Oeta monte. Itaque Hercules ex regionibus Pelio Thesaliæ monti subjectis ad Oetam iter habebat. *Clericus.*

367. Λιπὸν ἔσχα βερείντα] Cur igitur v. 336. negatur Herculi fas fuisse arma Martis auferre? Nimirum, fabulæ non magis sibi sæpè constant, quàm somnia. Οἷος, ut utar verbis *Platonis* ex Lib. II. de Republica, καὶ ὡς περὶ τῆς μάλιστα μίμνῃσθαι, ἀλλὰς τε καὶ ἰάν τις μὴ καλῶς φεύδῃται. *Quod oportet ante omnia & maxime vituperare, cum aliis, tum si quis non recte mentiat.* Quo in loco, invehitur *Philosophus* in *Homerum & Hesiodum*. Clericus.

374. Ως δ' ὅτ' ἀρ' ὑψέλης] Si alibi jejūnus sit & siccus *Hesiodus*, subjecto suo potius quam ingenio hanc inopiam adscribere debemus, quippe qui in hoc poëmāte ornamentis poëticis abundat, & in hac pugna describenda comparationibus ipso *Homero* haud indignis ad rem illustrandam utitur. *Rob.*

380. Μυρμιδῶν τε πόλιν] Phthia *Achillis*, *Myrmidonum* postea ad *Trojam* ducis, patria. Aliæ sunt vicinæ urbes. At absurdum est fingerè voce duorum virorum tot tractus personuisse. Poëtica hæc sunt περιπλοκά, quæ non ferimus tantum, sed & miramur, elegantia & ὠρῳαῖς versuum veluti fascinati. *Clericus.*

384. Ψιδῶς βάλλει αἵματόεντα] Imitatur *Homerum*, sed pravè; nam *Homerus* *Iliados* II. 459. fingit à *Jove* tales guttas demissas in honorem *Sarpedonis* filii occisi a *Patroclo*; hic verò *Hesiodus* easdem ab eodem *Jove* delapsas, non à *Marte* *Cygni* patre, præfagia facit victoriæ *Herculis*. *Clericus.*

426. Σώματι κύρως] Hoc est, ζώον. *Guicetus.*

426. Ως σώματι κύρως] Σῶμα pecudem, hic, & quidem vivam, præter morem, significat. *Clericus.*

426. Σώματι] Vivum corpus æquè ac cadaver appellari σῶμα multis exemplis demonstrabunt *Lexicographi*; quod tamen facile cognoveris ex loco parallelo *Homerico*. II. Γ. v. 23.

Ὡς δὲ λίαν ἔχρη μεγάλη δὴ σώματι κύρως,

Εὐρών ἢ ἑσπέρων καρὸν, ἢ ἄχρῃον αἶμα,

Ποιόντων· μάλα γὰρ πᾶσι κεπιδόει, εἴπωρ ἂν αὐτὸν

Σούων] ταχέως τὸ κύρως, ἀλλήλῃ τ' αἰχμῇ.

Ad quod *Scholias*tes. Μιγάλα ζώον ἐπικύων· νεκρὸ γὰρ φασὶ σῶματος μὴ ἀπὸ τοῦ λίοντος. *Rob.*

432. Οὐδ' ἐπὶ αὐτῷ] Aliæ editiones habent αὐτὸν, sed monente *Codice* *Harleiano* restitui αὐτῷ referendo ad τὸ ἄντα. Hunc versum imitatos esse posterioris ævi scriptores observarunt jam viri docti ad *Callimachum*, ubi poëta de *Cyclôpibus*, (*Hymn. in Dian.*)

Τῷ σπείας ἐκ ἐπύλασσαν ἀνδρῶν Ὀχρεῖναι

Οὐτ' ἄντην ἰδίαν —

Hoc quidem præ metu & terrore; sed aliam ob causam, nempe ob splendorem nimium, de *Apolline* dictum, *Apollon*. *Argonaut. lib. 2. v. 683.*

ἔδ' ἐπὶ τῷ

Ἀπὸν αὐχάσας ἐκ ὀφθαλμῶν κατὰ θεοῦ.

Quod bene observavit præstantissimus *Spanhemius*. *Rob.*

455. Ορεξάμεν δὲ πᾶσι] Manum porrigens à curru. *Guicetus.*

456. Εγχεῖν δὲ μὲν ἔσχα] Si *Minerva* à corpore *Herculis* telum à Deo missum potuit avertere, quidni etiam *Mars* telum hominis in se ipsum declinare potuit? Sed & talla non semel finxit *Homerus*, quæ profectò Criticis veteribus videri debuerunt non tantum nequaquam vera, sed nequidem ἐπίμοιρον ὁμοία, veris similia, ut loquitur noster *Hesiodus*. *Clericus.*

463. Φόβος καὶ Δεῖμος] Aurigæ *Martis*, ut vidimus ad v. 195. Timor & pavor injecti hostibus eos fugant, faciuntque ut *Mars*, hoc est, victor eos persequatur. Idem timentium sibi à victore accelerant fugam, iisque instar aurigarum sunt, ut hoc in loco. Hinc facile σφοδρῶς ποιοῦν ratio intelligitur. *Clericus.*

466. Μακρὸν Ὀλύμπου] In magnum *Olympum*. *Guicetus.*

469. Πῶλιν Τρηχῖν' ἰκόντη] Mirum est quod *Hercules*, occiso genere, ad socerum

rum ausus sit ire, aut certè ivisse à Poëta fingatur. *Clericus.*

474. *Αἰδώς*] Quam *Αἰδώς* antea vocavit Poëta. Itaque malè nonnullæ edi-

tiones habent *Αἰδώς*. *Clericus.*

480. *Ὅτις ἀγοὶ καὶ τὰ ἱξίη*] Ut initio multa defunt: ita nec finem Poëmatis hîc fuisse crediderim. *Clericus.*

VARIORUM NOTÆ

I N

O P E R A E T D I E S.

I. **D**Ecem primos vèrsus hujus operis non esse Hesiodi ait Pausanias, eosque deesse in vetustissimo libro plumbis laminis scripto. *Jos. Scaliger.*

Ibid. Μῦθος] Vide *Heinsium* ad v. 11. Quod quidem spectat Eratonis factum, ut in re joculari ac fervente contentione, potuit ille omittere exordium, quod ad rem nihil faciebat, & à contentione initium canendi desumere. Quæ pars etiam τὰ πρῶτα ἔξ ἑξων optimè vocari potest, quoniam verè hinc præceptiones suas inchoat *Hesiodus*, post solemnem Jovis & Musarum invocationem. Sed, ut quod res est fatear, me maximè movet *Aristarchi*, *Pausania*, aliorumque auctoritas, facileque adducor, ut credam hoc Proœmium esse aliqujus rhapsodi, vetustissimi tamen; nam ex suo exordia & epilogos alienis poëmatis adfuere solebant. Docet hoc *Pindarus* Nemeacorum Od. II. cujus hoc initium.

Ὄδῳ δὲ καὶ Ὀμηρίδῳ

Πατρῶν ἐπὶ τὰ πολλὰ ἀοιδὸν ἀρχόντι

Διὸς ἐκ προοίμιου.

Unde sanè *Homericæ*, sutilium carminum ut plurimum Poëta, auspiciantur à Proœmio Jovis. Ubi vide Scholiastem. *Ex schedis Patris.* *Clericus.*

4. *Πᾶσι τ' ἀξέστωι τῇ*] Quamvis emollitur repetitio, addito puncto ad finem superioris versiculi; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec sanè opus est, cum frequentes sint antiquissimis Poëtis, & præsertim in *Hesiodo*. Vide v. 71. *Clericus.*

5. *Βεῖδῳ*] *Βεῖδῳ* in hoc versu primùm transitivum, deinde absolutum est. *Scaliger.*

9. *Κλῶδι ἰδὼν αἶαν τῷ δίκῃ δ' ἰδὼν δέμους*] Duos hosce versus quin ad Jovem referant uno ore Grammatici, dubium non est. Et maximus Poëta *Odyssææ* secundo Jovem cum *Themide* eodem modo conjungit, tamquam *ἐπιστατῶντα* τῷ δίκῃ.

— *Ζεὺς δὲ Ὀλυμπίῳ ἔδδ' ἑμίστο,*

Ἦτ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἡμῶν λίσσῃ, ἥδ' ἐκκαθίζει.

Ex quo loco Interpretes notarunt, effigiem illius *Deæ* ante inchoationem judiciorum & dimissionem, in Ecclesias ferri solere: quo signo vel judicare incipiebant, vel desinebant. Sed jejunam hanc observationem & ambitionem existimo. Vult enim simpliciter, ut ego quidem arbitror, Poëta, τῷ θεῷ τῷ δίκῃ, unà cum Jove, *ἐπιστατῶν*, & omnem potestatem τῷ λίσσῃ καὶ ἐκκαθίζειν τὰς ἀγορὰς, penes illos esse. Ceterum *Hesiodus* τῷ πᾶσι

τῶ βασιλεὺς, id est, τὰ δίκας, τὰ δίκας-
εἴη, τὰς δίκας, judicia inspectionem-
que eorum, hoc libro, non Jovi, sed
ejus vicariis Dæmonibus tribuit, utpote
ἐν τῇ ἀταξίᾳ ἡ παρρησία τῶ Διὸς, ut alibi dis-
putavimus. Quæ omnia cognoscere eum
oportet, qui, cum fructu suo & aliorum,
Hesiodi hoc Scriptum interpretabitur.
Unde infra, postquam eòs dixit, φυλάττειν
τὰς δίκας, concludit ἔχειν αὐτὸς τὸν χάρος
βασιλῆος. Quam postremam vocem non
benè videntur percepisse Eusebius & alii.
Porro, existimo ego, si hæc verba ita
scribantur, ut ex tertio casu fiat quin-
tus, posse hos versus commodè ad Per-
sen referri, & ita interpungi:

Κλῦθι ἰδὼν αἰῶν τῆς δίκης δ' ἰδὼν δέμους
Τύνη, ἐγὼ δ' ἄρα Πέρση, ἐπὶ πύμα μωθροαίμων.
Est enim elegantissima quædam operis
totius περιόδου, quæ hîc proponitur. Ita
dicebatur antiquissimis usitatum ἐν κέντρῳ
ἢ σαρμῆναι χάμα quoddam, in procemiis.
Cohæret id autem cum proximè præce-
denti, ubi ad attentionem Perses invita-
tur. Illa autem verba, Κλῦθι ἰδὼν αἰῶν τῆς,
nihil ampliùs designant, quàm quod in-
frà:

Ω Πέρση, σὺ δ' ἄρα τῶν ἐν κέντρῳ θυμῶ.
Sequentia, δίκης δ' ἰδὼν δέμους, cur ad
Persen referri nequeant non video, cum
totum hoc opus eo spectet, ut αἰὲς τῶν δι-
κῶν Persen moneat. Qui donis labefa-
ctando judices, iniquè cum fratre egerat,
& ut Grammatici loquuntur, δίκας κα-
τέχευε τῶ Hesiodῶν. Huc spectant, cum alia
multa, tum integer locus ille à versu il-
lo, Μὴ δ' οὐδεὶς χαλὸς χαρτος, ad eum usque,
cujus initium est, Πηδῖος γὰρ καὶ. Præter-
ea, τὸ ἰδὼν non denotat τῶν aut pote-
statem in judicandò; verùm cum Poëta
passim hoc opere τὰς εὐθείας δίκας τὰς πο-
λιὰς opponat, mirum non est si ex Ar-
chaismo vetere πλῆθος ἔχοντος Grammati-
cus, qui hoc exordium præfixit, δίκης
ἰδὼν δέμους dixerit, pro δίκῃ δὲ δίκας;
quamvis ἰδὼν plerumque Poëtis sit non
aliud quàm περιέπειν. Dan. Heinsius.

10. Εγὼ δ' ἄρα Πέρση] Est hîc occultior
oppositio, inter id quod petit Hesiodus
à Jove, & id quod se ipse pollicetur fa-
cturum; quasi diceret: *Tu quidem jure
dirigito judicia*; hoc est, fac ut judices
juris rationem habeant in judicando:
ego verò Persæ vera dixerò; id est, nam
ad me quod attinet vera quidem Persæ
dicere queam, sed non possum facere ut
veritatem præferat mendacio, aut justiti-
am injustitiæ. Nam vox Græca ἐπὶ πύ-
μας & Latina verus utrumque signifi-
cant, ut notum est. Clericus.

11. Οὐκ ἄρα μῦθον] Sic incipit Hesiodi
liber ἔργων ἢ ἡμερῶν. anteriora addititia
sunt teste Plutarcho. Guetus.

11. Οὐκ ἄρα μῦθον ἔν.] Secuti Plutar-
chum & Pausaniam seorsim hæc olim
edidimus, magnoque caractere distin-
ximus: quorum alter Sympof. VIII.
Probl. 1. Eratonem cum Hesiodi ἔργων
principium caneret, ab hoc versu in-
choasse dicit. Alter Bæotos præemium
ad Musas omisisse, & principium ope-
ris τὸ ἐς τὰς εἰσόδους statuisset. Hujus verba
sunt: Βοιωτῶν δὲ οἱ αἰεὶ τῶν Εὐκλῶνα οἰκῶντες
παρρησιμῶς δόξῃ λέγουσι, ὡς ἄλλο Hesiodῶν
ποιῶναι ἔδιν ἢ τὰ ἔργα, καὶ τῶν δὲ τὸ ἐς τὰς
Μούσας ἀπαρῶσι περιόχων, ἀρχὴν τῶν ποιήσεων τῶν
τὸ ἐς τὰς εἰσόδους λέγοντες. Illius: διὸ περ-
τῶν μὲν ἐκείνων ἄσαι τῶν ἑρῶντας περὶ τῶν
ἄσων τῶν τὰ περὶ τῶν ἔργων, Οὐκ ἄρα μῦθον
ἔν τῶν εἰσόδων ἔν τῶν, ἐπὶ πύμας τῶν καὶ τῶν
τῶν ἀρμολογῶν. Nunc leviter distinxi-
mus. Heinsius.

12. Νόητος] Moschopolus & Tzetzes
hîc subintelligendum volunt articulum
tis, ut series sit: ἐπαινέσθην αἰ τῆς νόητος,
vir intelligens laudaverit: Neque enim
cujusvis est, sicut rectè Proclus, secerne-
re contentiones, ut intelligat quid com-
modi vel incommodi afferre possint. Igi-
tur ὁ νόητος hîc est ὁ νῦν χῆς, prudens, quæ
notione non raro usurpatur verbum νόη.
Quamobrem nullà ratione ab Heinsio re-
prehendendi fuerunt Interpretes, cum
præsertim totam suam observationem
H.

H. Stephani Thesauro acceptam referre debeat, ubi & *Phocylidis* versus adducitur malè à *Stephano* intellectus. Sic habent ejus verba :

Οὐ χαρεῖ μέγ' ἄλλω διδάχην ἀδίδακτοῦ ἀ-
κείν,

Οὐ γὰρ δὴ νόεσ' οἱ μηδὲ ποτ' ἰδὼν μαθόντες.

- *Indoētus non capit magnam doctrinam, neque enim intelligunt (nempe, eam doctrinam) qui nunquam bona didicerunt.* Sic, in hoc loco *Hesiodi*, νόσας est *prudentes*, seu *qui rei naturam intellexerit*. *Hesychius* νόσι interpretatur *σωῖσι*, & νόημα *σώσιον*. *Ex Patris Schedis*. Clericus.

12. Τὴν μὲν καὶ ἱπαιέσων νόσας.] Non perceperunt hoc, ut debebant, Græci interpretes: multò minùs verò qui secuti hos sunt Latini. Οἱ νόντες sunt οἱ σοφοί, & Ποῆτις, νόσας, ὁ σοφός. Sic *Phocylides* eadem elegantia: Οὐδὲν γὰρ νόεσ' οἱ μηδὲ ποτ' ἰδὼν μαθόντες. Ubi ὁ νόεσιον, est ὁ σοφός εἶσιον. Mens est. Duo sunt contentionum genera, quorum alterum laudavit sapiens. *Sapiens*, ὁ νόσας. Unde νόημα Ποῆτις toties ὁ σοφός. Hinc illud, ὅτι φωνὴν ἐναλίγκη ὕπερ νόημα. Fallitur ergo *Proclus*, qui *πρ* subintelligi notat. Nihil familiarius est Ποῆτις, quàm articulum negligere, in ejusmodi: quod cùm imitantur Latini, interdum obscuritatem parit. Ita *Virgilius*:

— numero *Deus* impare gaudet.

- Vult enim ὁ δῖος quo designatur ille de quo agit: ὁ Αἰδης, nimirum. Ita hîc νόσας, est ὁ σοφός, sicut in *Theogonia* νικησας est, ὁ νικητής, dissimulatione eadem. Νικήσας δὲ βίη καὶ καρτερίᾳ καλὸν ἀέθλον Ρεία φέρει. Nihil elegantius. *Heinsius*.

15. Αλλ' ὦ ἀνάγκη.] Nempe, furii à Diis immisiss, aut furiatà mente atri. Nihil frequentius, apud *Homerum* & *Hesiodum*, quàm homines à Diis in scelera impelli. Vide dicta ad *Theog.* v.27. & *Scut.* 80. *Clericus*.

• 16. Πρωτέρην μὲν ἐγένετο νύξ ἐρίων.]

- Hoc est, statim post homines natos or-

ta est. ἡ ὑφ' ἑνὸς παρὰ τὸ ὑφ' ἑτέρων, διδασκῶν. *Guilielmus*.

18. Θῆκε δὲ μὲν *Κερίδης*] Tres Græci interpretes ne ordinem quidem horum verborum perceperunt, qui illa γαῖνς ἐν ἑζῆσι ad Jovem referunt. Antiqui amicitiam ἐν τῇ ἑλπίδι constituebant, quam ἀρετὴν *Hesiodus* dixit. Hæc contentio à veteribus Philosophis φιλία, appellata fuit: quarum alteram mundo καὶ τῷ παντί, alteram hominibus tribuebant. Altera est quam ἀρμονίαν τῷ παντί dicebant, quam *Hesiodus* ἐν γαῖνς ἑζῆσι constituit: altera quam *Philosophus* lib. *Eth.* VIII. magis necessariam esse ait, quàm est ἡ διακοσμίαν, Rebus Publicis. Notat enim ibi, quosdam existimasse τῇ ὁμοιότητι πλεονεχίαν constare, quosdam τῇ ἑλπίδι. Locus elegantissimus est, & qui adscribi meretur, ubi de amicitia disputat. Διαμφορεστέτηται ὃ καὶ αὐτὸς ἐκ ὁλίγα: οἱ γὰρ ὁμοιοῦνται πάντα πείσασιν αὐτῷ, καὶ τὰς ὁμοίας φίλους. ὁδὸν τὴν ὁμοίαν φασιν ὡς τὸ καλοῖν ποτὶ καλοῖον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. οἱ δ' ἐξ ἐναντίας, κραμεῖς πάντας τὰς τοιαύτας ἀλλήλοισι φασιν εἶναι καὶ καὶ αὐτῶν σῶσαι ἀνθρώπων ὁπλίζοντες καὶ φυσικῶς τρεφον. Εὐελπίδης μὲν φάσκων, ἔρῃ μὲν ὁμοῖον γαῖαν ἐνεαυδέσσω, ἔρῃ δ' ὁμοῖον ἑρῶν πεινέμενον ὁμοῖον, πεισῇ ἐν γαῖαν καὶ Ἡράκλειτοῦ, τὸ ἀντίθεν συμφέρον, καὶ ἐκ τῆς ἀφ' ἑρῆς καλλίστην ἀρμονίαν, καὶ πάντα κατ' ἔριν γίνεσθαι. ἐξ ἐναντίας δὲ σέπεις, ἄλλοι τε καὶ ἑμπεδοκλῆς. τὸ γὰρ ὁμοῖον τοῦ ὁμοίου ἐρίδος. Interpretibus autem qui verba illa, γαῖνς ἐν ἑζῆσι, ad Jovem referunt, non ad τὸ ἔριν, nescio quid in mentem venerit. Sed de his ad ipsos. *Heinsius*.

19. Καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω.] Sic interpretes: Inter homines longè meliorem alteram. *Scaliger*.

22. Αἰεμύδαυαι ἡδὲ φουτῖναι.] In ἀρμόμυδαυαι sunt duo μ, ut producatur es, nam aliter esset breve propter o; sed si esset ω, non opus esset duobus μ. *Scaliger*.

24. Εἰς ἀρινον παύδοντα.] Ο ἀρινον est commune, sed τὸ ἀρινον est Atticismus. *Scaliger*.

25. Κοτίη] Hæc prava invidia est, non laudabilis æmulation. Itaque ad priorem melius referretur. Sed ordo à Poëtis, ut à Geometris, non est exigendus. *Clericus.*

27. Ω Πέρση, σὺ δὲ] Veteres post vocativum ponebant σὺ δὲ. *Scaliger.*

29. Νείκε' ὀππιδεύοντα] Interpretes non satis expresse vim participii ὀππιδεύοντα, nam ὀππιδεύον νείκεα non est simpliciter *lites spectare*, sed curiosè & anxie considerare; ut ii faciunt qui, rebus relictis, solas lites attendunt. Sic Iliad. Δ. Τί πιδάσεις, τί δ' ὀππιδεύεις πολέμοιο γούρας; *Quid trepidas, quid anxie aciei intervalla circumspicis?* Rursus Iliad. Η. Ἀδδρη ὀππιδεύσαι, *clam attentè considerans.* Ad quæ verba *Eustathius* docet ὀππιδεύειν esse ὀππιδεύειν ἢ ὀππιδεύειν, *introspicere, & observare.* Denique Odyss. Τ. ὀππιδεύεις γυναικας, interpretatur *περίργως βλέπων, curiosè intueri.* Vult autem factum esse ab ὀπιδ, ex quo ὀπιδίω & per reduplicationem ὀππιδεύω, unde *παρθενόπιδης, curiosus virginum observator.* Ex schedis paternis. *Clericus.*

30. Ως γάρ τ' ὀλίγη] Quamvis, contra Græcorum Interpretum & plerarumque Editionum auctoritatem, nihil temerè mutaverim; tamen, si quid mutandum, lubens Aldinam editionem sequerer, quæ ὅς, cum spiritu aspero, habet; quam etiam *Heinsius*, in minoris formæ editione, unà cum vulgata Latini versione, sequutus est. Sensus esset longè præstantior; nempe, ei cui victus in annum domi non fuerit repositus, breve tempus esse, quod litibus impendat. Sic loquitur *Homerus*, Odyss. Α. Ως γάρ τ' ὀλίγον χρόνον, ὅς γ' ἔτι ὕπνῃ, *tempus quidem est multorum sermonum, tempus verò & somni.* Odyss. Ζ. Νῦν δ' ὅς ἔτι ὄρετοιο, *nunc tempus est cænæ.* Ex Schedis paternis. *Clericus.*

33. Νείκεα ἢ ὅτιν ἀρέλαις] Οὐκ ὅτι πάσις τις ὅν ἀρέλαις εἶναι φιλόδικας, ἀλλ' ἐκ φιλοτίας ὑποδείκνυται αἰεὶ ὅτι Πέρσην, ὅτι μέλις πλά-

σας ὅν χαλὸν ἀγὼν ἀρέλαις εἰς τὸ πλεῖστον διατελεῖν καὶ ἀγοράς. νῦν δὲ ἀπορεῖς δι' αἰεὶς τοῖς ἔργοις ἂν μέλιστα ἀγῶνις ἀπ' ὅν δυνάσθαι ποιεῖσθαι σαυτὴ βίον. *Proclus.* Non quòd dives litigiosus esse debeat; sed à foriori demonstrat *Perseæ*, quod, si dives cum fueris, vix debueris litibus & foro vacare, nunc certe, cum pauper sis, multo magis te in illis operibus occupari decet, unde tibi ipsi victum possis comparare. *Rob.*

34. Σοὶ δὲ ἐκ τῆς δούτερον ἔσται Ωδ' ἔρδειν] Non benè venustatem hujus formulæ, quæ hic later, assequuntur magistri. Tres enim Græci interpretes, illud δούτερον per τὸ πάλιν, vel τὸ ἐκ δούτερον exponunt, quasi hoc dicat Poëta, Primò hoc fecisti, non facies secundò: semel fecisti, non facies iterum. Verùm aliud voluit. De quo obiter. Antiqui cum strictè aliquem cogerent, unam conditionem proponebant, cui astringebant eum: cum minus cogerent, sed plus permitterent, secundam statuebant, usitata formula, τὸ δούτερον ἔσται: id est, si primum non placeat, licebit & secundum. Δούτερον ἔσται, nihil aliud est quàm ἔξισι, & potentiam denotat, seu licentiam potius. Errant igitur, primò cum τὸ ἔσται per se, hic, ἀπὸ τοῦ ἔξισι poni existimarunt: secundò τὸ δούτερον, pro πάλιν acceperunt. Mira venustate dictum est; σοὶ ἐκ τῆς δούτερον ἔσται Ωδ' ἔρδειν, pro, σοὶ ἐκ ἔξισι τὸ πάλιν ποιεῖν τὸ δούτερον. ordinem non denotat, sed licentiam. *Heinsius.*

37. Κλῆρον ἑτασάμεθ'] Patrimonium dividerè, aliter herciscere. vide Festum, & quæ ad illum notavi. *Scaliger.*

Ibid. Ἀλλὰ τι πολλὰ] Lege: ἀλλὰ τὰ πολλὰ. *Guietus.*

37. Ἀλλὰ τι πολλὰ] Omnes Codices habent ἄλλὰ τι πολλὰ, alia autem multa; sed melior est lectio quam *Guietus* proposuit, ἀλλὰ τὰ πολλὰ, sed plurima. *Hæreditatem*, inquit *Hesiodus*, *divisimus*, æqualiter sc. Tu vero ambitu & donis τὰ πολλὰ, majorem partem rapuisti.

Πολλὰ

Πολλοὶ sine articulo, *multi*, οἱ πολλοὶ, comparativo penè sensu, *major pars*, *plurimi*. Rob.

39. Δωροφύγης] Quòd, cùm, re familiari neglectà, audiendis ac dirimendis litibus operam darent, publicè exigèrent aliquod donum mercedis loco, & privatim à litigantibus munera acciperent. Adi quæ de Deioce habet *Herodotus* Lib. I. Erant autem aliquando uno in populo plures hujusmodi Reges, ut liquet ex *Homero* *Odyss.* Θ. vss. 40, & 41. ubi plures Phæacum Reges memorantur. Erant, nimirum, Judices, ac Senatores potius quàm Reges. Vide notata ad *Theogoniam* v. 85. *Clericus.*

39. Δωροφύγης] Ita penè *Proclus.* Βασίλειος δὲ νῦν τὰς δίκας, καὶ τὰς ἀρχοντας λέγει ἔτι καὶ αὐτὰς ἐκείνους οἱ παλαιοί, ὡς Ομήρου.

Αλλ' ἤτοι βασιλεὺς Ἀχαιῶν εἰσὶ καὶ ἄλλοι.

Qui nunc sunt iudices & præfetti eos vocat reges; ita enim eos nominarunt Veteres, ut Homerus.

Sed quidem & alii sunt Achivorum reges.

Sed quod simul notat Vir Cl. ejusmodi iudices Δωροφύγης vocari, "quòd, cùm re familiari neglecta, audiendis ac dirimendis litibus operam darent, publice exigèrent aliquod donum mercedis loco," id nondum compertum habeo, nec cujus historię testimonio innititur scio. Contrarium certe inferri potest ab his quæ de Deioce habet *Herodotus* lib.

π. Πλεῖστον δὲ αἰεὶ γινόμενον τοῦ ἀπαιτιώμενου, οἷα πωδαγομένων τὰς δίκας ἀποβαίνειν κατὰ τὸ ἐόν, γνὼς ὁ Διότιμος εἰς ἐαυτὸν πᾶν ἀνακείμενος, ἔτι κατίζει ἐπ' ἡδὲ ἐν δάπτει πλείονος περικατίζων ἐδίκασε, ἔτ' ἐπ' ἐκ δίκης ἐπ' ἐ γὰρ οἱ λυσιτελεῖν τ' ἐαυτῷ ἐξημεληκότα, τῷσι πῖλας δι' ἡμέρας δικάζεν. Quum verò numerus accurrentium semper cresceret, utpote qui intelligerent sententias ex vero terminari, Deioces animadvertens universa in se unum incumbere, neque amplius illic considerare, ubi prius præsidens judicabat, volebat, neque omnino se judi-

caturum amplius dixit; si quidem non è re sua esse, si totum diem, rebus suis neglectis, dirimendis aliorum litibus impenderet. Si verò dona accepisset Deioces mercedis loco, vana esset de neglectis rebus privatis querela; & si in illis temporibus mos esset, ut dona iudicibus publice darentur, haud sanè passus esset Medorum populus tam justum laudatumque virum mercede solita carere. Omnino igitur Δωροφύγης vocantur iudices, non quòd munera publice acciperent, sed quòd donis privatim acceptis corrupti justitiam perverterent. Rob.

40. Οὐκ ἔστιν ἡμῶν πατὴρ] *Plato* Lib. V. de Republ. hoc præceptum ingerit avidioribus Magistratibus, ut eos coercerent. Sic & III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum & Messeniorum, qui rapacitate se & universam Græciam in exitium præcipientes dederant: Ἀρ' ἐκ ἀγροσύνης τ' ἠσώδου ὀρθότατα λέγοντα, ὡς τὸ ἡμῶν τοῦ πατρὸς πολλάκις ἐστὶ πλέον; ὅπῃταρ ἢ τὸ μὲν ἔλατ λαμβάνειν ζημιώδες, τὸ δὲ ἡμῶν μίσειον, τῆτι τὸ μίσειον τ' ἀμύτην πλέον ἡγίσταται, ἀμεινον δὲ χεῖρον. Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent *Hesiodum* rectissime dicere, dimidium toto sæpè præstare? Quandoquidem damnosum est rem totam accipere, dimidium tantum accipere moderatum est. Moderatum vera immodico & immoderato, tamquam potius pejori, antecellit. Ex *Schedis* paternis. *Clericus.*

41. Οὐδ' ὅσον ἐν μάλαχῃ τι καὶ ἀσφοδέλῳ] Duo ἔστιν ὄντας constituit *Homerus*: τὸς Διὸς, καὶ τὸς Περικλύτας. Cur ἀσφοδέλῳν λειμῶνα mortuis tribuat, multum olim disputarunt veteres, quamquam frustra. Nam quòd apud *Eustathium* legitur hoc fieri, ἂν τὸ πρὸς τὴν ἀσφὸν ὁμοίωσαν, & ἀσφodelon, dictam, quasi ἀσφάδελον, ἂν τ' ἢ καὶ χαμῶδον νεκρῶν ἀσφόν, quid est, nisi miserum Grammaticorum ἀσφαλιστικὸν delirium? Rectè *Asphodelon* λειμῶνα illis tribuit, quòd extra necessitatem vitæ hujus sint, nec cura rei familiaris illis impendeat,

pandeat, sed victu simplicissimo vivant: qualis ἡ μαλάχη ἡ ἀσπιδέλῃ est, quibus ante τὸ ἐκιδυμνικὸν homines vivebant, & sanctissimi quique Philosophorum postea, qui illam in vivendo ὑπέλειπον, quam poëtae βίον ἥμισυν vocant, sequebantur.

Quod Horatius his verbis respexit:

Premant Calenâ falce quibus dedit

Fortuna messem: dives & aureis

Mercator exsiccat culullis

Vina Syrà reparata merce

Diis carus ipsis: quippe ter & quater

Anno revisens æquor Atlanticum

Impane: me pascunt olivæ,

Me cichorea, leveſque matuæ.

Hinc mortuis hominibus in tumulto mal-
viam, asphodelumque serebant, ne deesset
illis cibus. Et hoc voluit sibi Porphyrius
in quodam Epigrammate, ubi tumulum
his verbis introducit: Νότῳ δὲ μαλάχῃ τε
καὶ ἀσπιδέλῳ παλίσκοις, Κέλπῃ δὲ τὸ δῖον ἵχθυον,
id est: *Foris quidem matuam asphode-
lumque habeo: Intus verò mortuumum
claudio.* Nam non integros versus citat
Eustathius, neque ad verbum, quod in-
dicat vox δῖον, qua utimur, ut legum
consulti, voce Titii. Hinc Homerus quo-
ties campum eum describit, quem *A-
sphodelum* vocat, his plerumque verbis
utitur: Τῷ δὲ ἥμισυν βίῳ τε καὶ ἀσπιδέλῳ, id
est, *Ubi facilissima vivendi ratio est ho-
minibus.* Opponunt autem poëtae τὸ
ἥμισυν ζῆν vitæ regum & injustorum prin-
cipum plerumque, καὶ τῷ πολυτελεῖ ἀδίκῳ.
Nam τὸ ἥμισυν ζῆν & ἀδίκῳ, pro simpli-
cissima voluptate ponunt, quæ ut lon-
gissimè ab ἐκιδυμνικῷ sæculo abest: ita
maximè ad ἡμιονικὸν, & priscam illam
vitam accedit. Sic Theocritus de Cy-
clope suo: Οὕτω γὰρ ἥμισυν δῖον ὁ Κύκλωψ ὁ
παρ' ἡμῖν Ὀρχαῖος Πολύταμος. Hesiodus ne-
gat injustos judices illos, quid sit τὸ ἥμισυν
ζῆν scire; & per consequens μαλάχῃ &
ἀσπιδέλῳ ignorare: ex quo tempore Dii
vivendi genus, quod sub ἡμιονικῷ fuit,
sub ἐκιδυμνικῷ abscondere coeperunt. At-
que hæc causa est, cur Lucanus vitæ

hanc simplicitatem, *Deorum munera*
vocet, *nondum intellecta*: eodem pla-
nè modo cum Hesiodo nostro lib.v.

— o vitæ tuta facultas

*Pauperis, angustique Lares, & mu-
nera nondum*

*Intellecta Deum! quibus hoc con-
tingere templis*

*Aut potuit muris, nullo trepidare
tumultu*

Cæsareâ pulsante manu? —

Nec aliter intelligendus ille Claudiani
locus, qui vivendi facultatem vulgò esse
negat. i. in Ruffinum:

*Hæc mihi paupertas angustior. hæc
mihi tectâ*

*Calminibus majora tuis, tibi quærit
inanes*

*Luxuries nocitura cibos: mihi do-
nat inemptas*

*Terra dapes, rapiunt Tyrios tibi
vellera succos,*

*Et picturata satiantur murice ve-
stes,*

*Hæc radiant flores, & prati viva
voluptas*

*Ingenio variata suo. fulgentibus il-
lic*

*Surgunt strata toris: heic mollis
panditur herba,*

*Sollicitum curis non abruptura so-
porem.*

*Turba salutantum latas tibi perstre-
pit ædes:*

*Hæc avium cantus, labentis mur-
mura rivi.*

*Vivitur exiguo melius: natura bea-
tis*

*Omnibus esse dedit, si quis cogno-
verit uti.*

*Hæc si nota forent, frueremur sim-
plici cultu.*

*Classica non fremerent, non stridula
fraxinus iret,*

Non ventus quateret puppes —

*Beatos vocat, quos Homerus μακάρας, &
ἥμισυν. quorum ignotam esse ait vi-
tam,*

tam, sicut Hesiodus κακίρδαι τὸν βίον. Quales nec ii sunt qui ex judiciis vivunt, nec ii qui ex bello, sed nec ii qui ex navigatione, id est, *Mercatura*; quibus omnibus poetæ opponunt τὸ ξῆμα ζῆν, & τὸ εὐπλοῖς, quod ex ἀσφοδέλῳ, & μαλάχῃ percipitur. Quæ vita maximè ad illam, quæ sub ἡμμονικῇ fuit, accedit. Fuit enim hæc opinio eorum, πᾶν τὸ σύμφυτον ἀγαθόν, πᾶν δὲ τὸ ἀπικτητὸν κακὸν εἶναι. *Heinsius*.

41. Εἰ μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μετ' ὄνειρα] *Plutarchus* in Convivio septem sapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μαλάχῃ βρωδύσασαι, γλυχὺς δὲ ὁ ἀσπιδεὺς: bona est ad edendum malva & dulcis anthericus; hoc est, scapus asphodeli. Frugalitatem hoc versu commendari idem Scriptor docet; nam postquam egit de Epimenidis, eo victu utentis, dicta, *Hesiodique* versum protulit, subjicit: οἷον γὰρ ὁ Hesiodus ἐννοῶσι π πλοῦτον, ἐκ ἐπιμνήτων ὄντα φειδύς ἀεὶ, καὶ πρὸς τὰ λιπότερα τ' ὄψων ὡς ἴδιστα εὐδαιμονεῖν ἡμᾶς; *Existimas* verò tale quid *Hesiodo* in mentem venisse, ac non potius eum, ut est assiduus parsimonie laudator, ad cibos vilissimos nos, quippe dulcissimi qui sint, voluisse adhortari? Tum verba allata subjicit. Ceterum quæ de Diis, facile viventibus, & defunctis, qui in Elysiis campis malva & asphodelo vesci finguntur, hoc loco, affert *Heinsius*, sunt ἀσφοδόνισσα; præsertim cum numquam is cibus Deorum fuisse dicatur. *Ex Schedis paternis*. De Asphodelo egerat *Hesiodus* in alio Opere, in quo in *Sylvis* nasci dixerat, ut docet *Plinius* Lib. XXII. c. 22. ubi & *Alimon* malè cum eo confundi ostendit; qua de re vide & *Claud. Salmasium* Exercit. *Plinian.* Cap. XI. p. 122. Ed. *Ultrajectinæ*. *Clericus*.

41. Ασφοδέλῳ μέγα ὄνειρα] Apparet ex hoc veteres ex Asphodelo comedisse. *Scaliger*.

42. Θεοὶ] Tribuit hic *Hesiodus* omnibus Diis, quod sexto abhinc versu soli Jovi acceptum refert; quod non raro

unius factum, ad omnes ejusdem generis, vel ordinis referamus. *Ex paternis Schedis*. *Clericus*.

43. Πνιδίως γὰρ καὶ καὶ ἐπ' ἡματι ἐργάσαιο, ὡς σὶ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν] Venustissimo idiomate οἱ εἰς ἐνιαυτὸν ἔχοντες dicuntur οἱ πλείστοι, quibus opponebantur οἱ εἰς ἡμέραν ἔχοντες. *Herodotus* Clione: Οὐ γὰρ τοι μέγα πλείστον μάλλον οὐ ἐπ' ἡμέραν ἔχοντος ἐλβώτερος ἐστὶ, εἰ μὴ ἢ πύχον ὀήσῃται, πάντα καὶ ἔχοντι τελευτῆσαι τὸ βίον. *Heinsius*.

43. Εἰ ἡματι ἐργάσαιο] *Εργασίαν* φησὶν ἡ μαχρὴν, ἢ δ' ἐτέραν τέχνην πνὰ, ἢ γὰρ ἢ, ἀλλὰ πνὸ συλλογὴν τῆς καρπῶν. *Tzetzes*. *Per* ἐργασίαν intelligit non agriculturam, aliamve quamvis artem, illæ enim nondum inventæ erant, (ante sc. illa tempora quibus Jupiter vitam absconderat) sed collectionem frugum (sponte nascentium.) Poëta enim loquitur de aurea ætate, de qua infra dicit,

Καρπὸν δ' ἔριπε ζείδωρος ἄρσρα

Αὐτομάτη πολλὸν τε, καὶ ἀρδονον. *Rob.*

45. Πνιδίον] *Gubernaculum*, hoc est, non cures neque navigationem, neque agriculturam. *Scaliger*.

45. Ὑπὲρ καπνῷ] Ne corrumpatur, putrescat. πνιδίον est gubernaculum. *Guicetus*.

45. Πνιδίον ὡς καπνὸν καλᾶδον] Hoc est, uno die piscatus tantam piscium copiam caperes, ut diu quiescere posses, atque interea clavum ad focum suspendere. Vide v. 629. De hisce in *Theogonia*, v. 440. *Clericus*.

47. Ἀλλὰ Ζεὺς ἐκρυψε] Ope *Pandoræ*, de qua in *Introductione* nostra. Quomodo à *Fortuna* coeperit κακίρδαι ὁ βίος, etiam Philosophi ostendunt: ut merito *Antoninus*, Imperator & Philosophus, πνὸ πύχον in vita humana ἀτίκμαρτον dixerit, rem impervestigabilem quæ veluti nubem quamdam & caliginem, reliquis rebus humanis induxit: ut impossibile sit hominem ad finem in re *Oeconomica* & reliquis, ad quæ virtutis operâ pervenitur, pertingere inoffenso gradu. *Tir.* dicunt

dicunt Platonici, ἔγωγε παρὸς καὶ ἀσφαλὲς ὁδοποιέω, ὥς μὴ ἐν πυρὶ βαδίζων χαράδρα ἀφανῆ, ἢ χάρακα ἀδύνατον, ἢ κρημινὸν, ἢ πέτρην; τίς δὲ ἔγωγε κυβερνήτης ἀγαθὸς καὶ ἰσχυρὸς, ὥς ἀπειρατοὺς διηγεῖν ἀνὰ κλύδωνας καὶ ζάλην, καὶ πνευμάτων ἱμβολὰς, καὶ αἶρος τετραγυρίην; Itaque concludunt: virtutem quidem per se certam esse, sed in lubrica & incerta materie versari, causâ scelestæ illius veneficæ, quam cum ebria anu conferunt: est enim revera χεῖμα πηλὸν, καὶ ἀσάδμυτον, & χέλυμα πᾶσι καὶ κρημινὸς τῇ ὁδοποιίᾳ, quæ totam vitam possidet, ac ne quidem nobis, qui minima speramus, certi quid relinquit. In Academiis sæpè, more Græcorum, τείδων καὶ πύρων sufficiunt; præclara contrâ ingenia, & quos nihil pejus habet, quàm quod quicquam Fortunæ debere coguntur, per omnem vitam τῇ βελτίᾳ συνία σφροδύουσιν. *Heinsius.*

48. Εξ ἀπάτης Προμίδου.] Vide Theogoniam v. 521, & seqq. & quæ illic notata. *Clericus.*

52. Τερπικλείων.] Nonnulli, teste Moschopulo, hanc vocem exposuerunt *torquentem fulmen*, sive *hostes fulmine subvertentem*, facta metathesi τῷ ζῖ in τῷ ἑξῆς. Sed perperam. *Rob.*

56. Πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειῶσι.] Multum sæpenumero errarunt viri magni, quod in Græcorum Poëtarum scriptis non distinguerent epitheta quæ καὶ παράλειπον ponuntur, ab iis quæ δύνανται, & ex sensu pendent. Nec propterea à summis hujus ævi viris Homerus reprehendi debuerat, quod Achillem lachrymantem πόδας ἄκων fecit. Est enim illud παρορκεῖν, & quod Achillem comitatur καὶ παρορκεῖν, non ἐκ δύνατος. Sic, ne longè exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai manum παρὰ χεῖρα dixit ἐκ δύνατος: in Odyssea Penelopes καὶ παράλειπον, & ut antiqui loquebantur, καὶ ἀπερραξίαν. Eodem modo noster in Clypeo ἀνδράσιν ἀλφειῶσι, κατὰ παρορκεῖν. Αἱ μὲν γὰρ ἱκαναὶ μετὰ φωνῆς, ὅρα δύνανται ἀνδράσιν τ' ἀλφειῶσι ἀγῆς ἀλλήλων φωνῆς. Hoc loco ἐκ δύνατος. Ita ut ex hac

voce magna pars Mythologiæ hujus pendeat, quam nos libro singulari primi eruimus. Dedit, inquit, Pandoram, maximum obstaculum iis hominibus, qui circa investigationem rerum necessaria rum versantur. *Heinsius.*

56. Σοὶ τ' αὖτ' ἄνδρα πῆμα.] Idem penè de Paride sæpius Homerus. Il. Γ. 50 &c.

Πατρί τε σὺ μίχα πῆμα, πολλὴν τε, πατρί τε δῆμῳ,

Δυσμάρτυρ' ἐμὴν χάριμα, κατὰ φῶν δὲ σοὶ αὖτ'.

Et rursus Z. 283.

Μίχα γὰρ ἐμὴν Ολύμπιος ἔτρεψε πῆμα

Τροίᾳ τε, καὶ Πειδῆμ' μεγαλήτορι, τοῖς τε πωλόν. *Rob.*

58. Αμφοραπῶντες.] *Vehementer amantes.* Ita verro, non ut aliqui interpretes, simpliciter, *amplectentes.* Hesychius tamen Αμφοραπῶντες, Αμφοζύβητοι. Languidius dictum de Pandora, quam omnes Dii amabilem effinxerant. Et Moschopulus, Πειδάλποντες, αμφοτέρως ἀγαπῶντες τὸ ἕν καὶ τὸ ἄλλο. *Rob.*

59. Εκ δ' ἐγλάσσει.] *Moschopulus* interpretatur de effuso risu; nam irascitur quidem contemptus, sed ridet, si sciat se facile ultionem sumturum. *Tzetzes* vult esse *subridere*. Sic sanè *Virgilius* Mezentium indignantem inducit *Æneid. XI. Ad quem subridens, misit Mezentium irā.* Utroque modo verbum ἐγλάσσει interpretatur *Eustathius* apud *Homerum*, τὸ ἐξ ὀφθαλμοῦ γλῶσσαν, ἢ τὸ σφραγῶς γλῶσσαν. *Ex schedis paternis.* *Clericus.*

59. Εκ δ' ἐγλάσσει.] *Origenes* hunc verbum citans pro ἐγλάσσει habet ἐγλάσσει quam nonnulli meliorem esse lectionem existimant, utpote convenientiorem Jovi tunc temporis irascenti -- Τὸν δ' ἐγλάσσει. Sed venustior est sententia Scholiastæ, θυμῷ μὲν σφραγῶς γλῶσσαν, γλῶσσαν δ' ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τῇ πρὸς νῆα. *Irascitur quidem contemptui habitus, ridet verò si ultionem speraverit.* Sæpiissime quidem risus cum contrariis affectibus conjungitur;

tur; in cujus exemplum apte satis Mezentium Virgilianum adducit Clericus,

Ad quem subridens mista Mezentius ira.

Homerus etiam Andromachen inducit Il. 7. *δακρυῖν γάλασσιν*. De impiis hominibus dicunt S. Scripturæ, quod, *sedens in cælis videbit, Deus subsannabit eos*. Et Miltonus nostras de Angelis rebellibus.

*Mighty father, thou thy foes
Justly hast in derision, and secure
Laughst at their vain designs, and
tumults vain.*

His rationibus inductus τὸ ἰγλάσσει veram esse lectionem censeo. Venustior certe est, eique omnes Codices patrocinantur. Alios etiam Hesiodi versus haud satis accurate citavit Origenes, labenti forsan memoriæ confusus, unde licet conjicere in hunc etiam versum errorem irrepsisse. *Rob.*

62. *Ἀθανάτως ὃ θάϊς εἰς ὅπα τίσκειν*] Ita Homerus de Helena Il. 7.

Αἰὼς δ' ἀθανάτῃσι θάϊς εἰς ὅπα ἵσκειν.

Rob.

65. *Καὶ χάριν ἀμφιχέει*] Pulchritudo Veneris esse donum dicitur à Poëtis. Il. 7. 54 &c.

*Οὐκ ἄν τοι χάρισμα κίδαεις, τί τε δῶρ
Ἀφροδίτης,*

Ἥτι κόμην, τί τε ἱδρὸς, ὅτ' ἐν κοίτῃσι μεγέμε.

Et Il. 2. 215 &c. in Veneris cingulo istiusmodi oblectamenta inclusa esse dicuntur.

— *Εὐδάδ' οἱ δακτύλῃσι πάντα τίτυκτο*

*Εὐδ' ἐν ῥ' φιλότῃς, ἐν δ' ἱμαρῶ, ἐν δ'
δαεινός,*

Πάρεσσι, ἃ τ' ἐκλεψε νόον πύκα πῆρ φρονέοντων. *Rob.*

75. *Ὡραι καλλίκομοι σέφον*] Ita Venerem inducit Homerus ab Horis ornata.

*Τὸν ὃ χρυσάμπυκας Ὡραι
Δίξαντ' ἀπαύσιος, ὅτ' ἂν ἀμύροτα ὄματα
ἴσταν.*

Κρατὶ δ' ἐπ' ἀθανάτῃ σφραγὴν ὑπὸ κλον ἴδμεν,

*Καλὸν, χρυσίην· ἐν ὃ σφραγίσαι δοκοῖσιν
Ἀνδρῶν ὄρεϊ χάλκι, χρυσόιο τὶ πμμέντος·
Δειρὴ δ' ἀμφ' ἀπαλῇ, καὶ σήθεν ἀργυροῖσιν
Ὀρμασι χρυσόισιν ἐκδομῶν, οἷσι φ' αὐτὰ
Ὡραι ἐκδομῶν χρυσάμπυκας, ὅππότε ἴσιν
Εἰς χορὸν ἱμαρῶν ἴσιν, καὶ δώματα πατρῶς.
Αὐτὸρ ἐπειδὴ πάντα σφ' ἔχει κόσμον ἴδμεν
Ἥγον ἐς ἀθανάτους.* Hymn. in Vener.

Rob.

89. *Ὅτι δὴ καλὸν εἶχ', ἐνέον*] *Εἰ ὁμοιον τὸ τὸ Ὀμήρῳ· Περὶ δὲ τὸ νύκτωρ ἔχον.* Affinis est sententiæ illi Homericæ, *Rem jam factam vel stultus animadverterit.* *Proclus.*

92. *Αἱ τ' ἀνδράσι γῆρας ἴδμεν*] Codices Bodleiani 7mus & 60mus, Codex Coislinianus, Origenes, & Scholiastæ veteres legunt κῆρας, quam tamen veram esse lectionem non existimo, quoniam versus qui infra sequitur,

Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγίρασκουσιν.

Ad ipsum hoc γῆρας ἴδμεν manifestissime respicit. Præterea, per τὸ γῆρας longe elegantior sensus efficitur. Morbi afferunt *mortem*, tritissima est observatio. Figurata magis & arguta est sententia, quæ dicit, *Morbi afferunt Senectutem*, imbecillitatem nempe & incommoda Senectutis. Idem infra dicitur Hesiodus de mala uxore quod hîc de morbis,

*Οὐ μὲν γὰρ πῦλαι καὶ ἀνὴρ λήϊζ' ἄμενον
Τῆς ἀγαθῆς· ὃ δ' αὖτε κακὸς ὃ ῥέγιον ἄλλο
Δειπνολόβῃς· ἥτ' ἀνδρα καὶ ἱφθιμὸν φ' ἴόντα
Εὐεῖ ἀπὸρ δαλῶ, καὶ ἀμφ' ὧραι θῆκεν.*

Porro, per τὸ γῆρας distinguuntur infelices posteriorum sæculorum homines ab iis qui in aurea illa ætate vixerunt. De illis enim dicitur infra 112 &c.

*Ὡς τε θιοὶ δ' ἔχων, ἀκλιδία θυμὸν ἔχοντες,
Νόσφιν ἀπὸρ τε πόρων, καὶ οἷζ' ὧς· ἔδ' ἐπ' ἀνδρῶν*

Γῆρας ἐπὶν. *Rob.*

94. *Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρσι*] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem suam allegoricam confirment, τὴ γυνή, συλλαβικῶς accipere videntur, & ad universum mulierum genus referunt; cum simpliciter

ἀντὶ

ἀντινομαστικῶς ponatur: nihil enim hīc plus est, quān Πανδύρα in præcedentibus. *Heinsius.*

96. Εἰ ἀρξέκτωσι δόμοισι] Frustrā fuerunt viri docti, qui hujus loquutionis rationem alibi quæsiuerunt, quān in Lingua Phœnicia. Hoc voluit *Hesiodus*, in interiore parte pyxidis, quæ aperta quidem, sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum imposito, nihil ex ea posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxidis, remansisse spem. Vocavit autem interiorem eam partem δόμος, ut Phœnices vocabant בית *betb*, seu domum, interiora cuiusvis vasis, unde בית *mibbetb* significat *intrinsecus*. Antiquissimi Græci, & Bœoti præsertim, multa habebant Phœniciis similia, ut passim ad Theogoniam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animadverterunt. *Clericus.*

96. Εἰ ἀρξέκτωσι δόμοισι] Non potuit concoquere Seleucus antiquus magister, qui à Proclo citatur, πόσιν ab Hesiodo δόμον vocari: rescripsit igitur εἰ ἀρξέκτωσι πόσοισι. Sed loquendi rationem non intellexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellæ solent παρανούεσθαι, δόμον & οἶκον Hesiodus vocavit, quod & infra ostendimus. Homerus μυχὸν δόμου & μυχὸν θαλάμης posuit, pro δόμῳ & θαλάμῳ, idem enim illis est δόμος & δάλαμος: quia pars intima erat. Eustathius ad *Odys.* Γ. Οὔτ' αἰδέσθω ὡς ἐν Ἰλιάδι, ὅτε καὶ ὁδὸν λέγει πλὴν ἱερῶν ἐν μεγάροις οἰκῶν, πλὴν εὐδὸς μὲν πλὴν αὐτῶν ὅσων τ' ἐνδοτάτω θάλαμον, καὶ μυχὸν ὅδε δόμου. Hesl. infra: Ἡ τι δόμον ἔντοδιν οἶκον παρὰ μνηστῆρας μίμνη Οὔτω ἔργ' οἰδύρα πολυχρῖστος Ἀφροδίτης, de virgine. Omnes autem virtutes & affectiones τὰς μάλα καὶ θαρσεύουσας Poetæ virgines faciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omnibus malis à vase volantibus, solum Spem dicat tamquam θαρσεύουσαν, μίμνην ἐν δόμοισι. Elegantissima loquendi ratio: quæ ab eo quod sequitur satis confirmatur, ὅδε δόμῳ ἐξήκην. *Heinsius.*

97. Πίδου ὑπὸ χεῖλεσσι] Πίδου ὑπὸ χεῖλεσιν, & ἔνδοι, idem est: nam ὑποχειλὲς minùs est quān ἐπ'χειλὲς, quod tamen πῶς παληραμύθῳ opponitur, cū ad ipsum vas refertur. Et ἐπ'χειλὲς mensura quædam erat non plena: quod alludit Comicus *1 π. π.* Ὁς ἐποίησε πλὴν σβλιν ἡμῶν μετρώ, εὐδὸν ἐπ'χειλῇ. Hefychius ἐπ'χειλὲς, τὸ ἐπιλείπει. Sicut autem illa quæ ἐν θαλάμῳ sunt, longissimè à foribus absunt; sic τὰ ὑπὸ χεῖλεσιν ὄντα, longissimè à vasis orificio. *Heinsius.*

99. Αἰχόχου βελῆσι] Mirum est quod hīc nobis accidit. Liberè καὶ τ' Αἰσώχου versum hunc inducendum iudicaveramus. Hanc sententiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum hunc versum prætermittit, vel ut νοθεύοντα, vel ut ignotum omnino tum temporis. *Heinsius.*

113. Νόσθιν ἄτερ τι πόσων καὶ οἷζυος] In quibusdam Siculi Diodori exemplaribus uno versu auctior hic locus legitur, hoc modo:

Νόσθιν ἄτερ τι πόσων, καὶ ἄτερ χαλεποῦ πόνοιο,
Νέσθων τ' ἀργαλίων, καὶ ἀπόμενοι. ἔδ' ἐμείλονται
γῆρας ἐπὶ πλὴν ———

Suprà,

Πεῖν μὲν γὰρ ζώσας ὅττι χθονὶ φῶλ' ἀνδράπων,
Νόσθιν, ἄτερ τι κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῦ πόνοιο,
Νέσθων τ' ἀργαλίων. αὐτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδουκα. *Heinsius.*

115. Τέρπον τ' ἐν θαλίῃσι] Græci sæpe numerò totam πλὴν ἀθανάτων voce θαλίᾳ designant, quod Latini *Divum epulas* dicunt. Theocritus, Εἰδα πῶς ἀλλοιοῖσι θαλίᾳ ἄγει ἐρασιδῆσι. Quod cū exprimit Maro, *epulis divum accumbere*, dicit, sicut Theocritus θαλίᾳ ἄγει. Tu das epulis accumbere Divum. Hæc causa est, non quam reddunt interpretes. *Heinsius.*

122. Τοῖς μὲν δαίμοσι] Apud Platonem, omnes

omnes hi versus aliter in Cratylō concipiuntur. hoc, nimirum, modo:

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τὰ τοιαῦτα καὶ μοῖρ' ἐκέλευεν,
οἱ μὲν δαίμονες ἀγροὶ δὴχθόνιοι καλέονται,
ἐδαοὶ ἀλιζήεσσι, φύλακες δὴντων ἀνδρῶν.
πῶν.

Aristides apud Photium, Platonem sequitur: qui consulendus. *Heinsius.*

125. *Ἡέρα ἐσάμειβοι*] Nescio quid impulerit veteres Grammaticos, cur hunc locum omnes *οἱ Ἡρώων* adducerent, qui ab Hesiodo *οἱ δαίμονες* usurpatur, & tantā quidem confidentiā, ut ex eo etymologiam ejus vocis deducant. Interpretes Homeri: *Ἡρώας δὲ φασὶ κληδύναι, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς· ἢ ἀπὸ τῆς ἀέρος, ὡς φασιν Ἡσίοδος ἐν τοῖς Ἑργοῖς καὶ τῇ Ἡμέραις, Ἡέρα ἐσάμειβοι, πάντα ποιεῖν ἐπ' αἶαν.* Eodem modo Etymologus. Et Eustathius, postquam probavit ἀπὸ τῆς ἀρετῆς Heroas dici, addit &, ἀπὸ τῆς Ἡέρος. Quod probat partim ex Porphyrio, partim ex Hesiodo. Verba ejus sunt, *Iliad. A. οἱ δ' ἀπὸ τῆς ἀέρος, ὡς δὴ λέγεται καὶ ἐν πινυ τῇ Περφύει δὴχθαμμάτων* (erant autem epigrammata ea, quæ ex Aristotelis Peplo desumpserat ille) *ἐν τῇ κείνῃ τῷ Σάμα μὲν ἐν πόντῳ κείνῃ, πτελόμενα δ' ἀπὸ δαί' ἔχει* (Fortasse *Σάμα μὲν ἐν πόντῳ κείνῃ τῷ δαί' ἔχει*, πτελόμενα δ' ἔχει αἶας.) *φασὶ δ' καὶ Ἡσίοδος, Ἡέρα ἐσάμειβοι, πάντα ποιεῖν ἐπ' αἶαν.* Necesse esset igitur eosdem esse Heroas & δαίμονας, quod falsissimum est in Hesiodo. Qui *καθαρώς καὶ διωρισμένως*, ut notant veteres, omnium primus τῶν λογικῶν τίσασθαι γλῶσσαν ἐξέθηκε, nisi grammaticos lapsos esse, quod non insolentes faciunt, hac quidem in re malimus: cum alter ex altero falsum adducere, quàm Hesiodum consulere maluerit. *Heinsius.*

Ibid. — *πάντα ποιεῖν ἐπ' αἶαν Πλυτοδότης*] Postquam Jupiter reliquique Dii desierunt esse αἶων δωτήρες, & πλυτοδότης, vicem eorum subierunt οἱ δαίμονες. Postquam Jupiter in terris τῇ δίκῃς δῖσταιν desit, id munus ad ejus vicarios rediit τοῖς δαίμονας, qui res forenses inspicere cœperunt, quod βασιλῆιον ab Hesiodo di-

citur. Commodè autem duo hæc munerera adscribit τοῖς δαίμονας. Quia circa duo hæc totius ferè operis subiectum vertitur. Ceterum πλυτοδότης dicuntur οἱ τῆς γαιορίας δῖσταιν. Apparent in Hesiodo passim veteris simplicitatis vestigia, in verbis non minus quàm in rebus. Est enim propriè πλῆτος ἢ ἐπιγαμία, seminum in terra absconditorum felix ubertas. Hesychius: *Πλῆτος, ἢ ἐκ τῆς ἀγορμῆς τῆς ἐπιγαμίας, καὶ ἢ πανσπερμία*, sicut apud Latinos Opes. Ops enim Terra mater est. Inopes sunt οἱ ἀδαπῆοι, & οἱ ἀποροι. Hinc πλυτοδότης dicti sunt Dii, qui τῷ ἐπιγαμίας promoverent, & quocumque modo terræ præessent. In sacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Λιτωαῖκοις, ubi ὁ δαδύχθ' gestans facem clamabat ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audiebant, respondebant ΣΕΜΒΑΛΗ' ΙΑΚΧΕ ΠΛΟΤΤΟΔΟΤΑ. Πλῆτος enim id dicebant quod in cornu copiarum continebatur: & τὸ κανῶν, id est, canistrum in quo sacra hordea erant, ὑπλάτων vocabant. Hesychius ὑπλάτων κανῶν, ὃ ἔχον πλῆτος. Ipsa autem hordea, utpote terræ fructum, ita dicebant, ἀπὸ τῆς, inquit, ἐπ' αὐτῇ ἐλάς. πλῆτος γὰρ ἐλγόν τῷ ἐκ τῆς κείνῃ καὶ τῆς πυρῶν σπείρας. *Heinsius.*

130. *ἀλλ' ἐκ τῶν μὲν παῖς*] *ἀλλὰ* eleganter hoc loco pro ἀλλ' ὅμως ponitur. Inferior quidem hæc ætas, inquit, & deterior superiore erat, ἀλλ' ὅμως οἱ παῖδες, id est, quamvis multa erant, quam in superiori deteriora, hoc bonum tamen erat, quod pueri aliquamdiu simpliciter & sine malo, & ut Philosophi verbo utar, qui in Rhetoricis de hac ætate ita loquitur, ὑπόδως educabantur, apud matres suas. Jam quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia à Græcis interpretibus id prætermisum. Sicut puella ad nuptias usque, ita filii, ut ab improbitate abstinerent omni, οἷς τῷ γυναικαγίνεσθαι cum matribus suis & sororibus ablegabantur. Quod id diutius fiebat, eo simpliciores magisque malorum ignari, &

& ævi corruptelarum expertes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui provectiores ætate erant, quoties locus in coenaculo deesset, pransum coenatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εις γυναικωνίπδα ablegat. Πάειδι, ἔφη, καὶ σὺ, ὦ Μίκυλλε, καὶ συνδύεσθαι μετ' ἡμῶν, ἐν τῇ γυναικωνίπδῃ. ἢ ὕδν γὰρ ἐγὼ καλεῖσθαι μὲν τὴν μνηστὴς ἐστραδιῶσαι, ὡς σὺ χάραν ἔχης. Quid igitur diutius ibi versabantur, eò simpliciores erant. Hesiodus, ut ævi illius ὠιδεῖαν notet & ἀνακίαν, centum annos in Gynæceo eos egisse dicit. Εἰν οἴκῳ αὐτὴν ἐστὶν τῇ θαλάμῳ. ita enim locum illum vocant Poëtae, qui Homerum sequuntur. Unde Theocritus, virginem innuptam, παρθένον ἐκ θαλάμῳ dicit, quam τῇ τῆς ἡμέρας opponit, ut ad illum notamus. Οἶκον dixit Poëta, ut Vitruvius, cum de eodem, nimirum, de Gynæceo, loquitur, lib. vi. c. xx. *In his locis introrsus constituuntur oeci magni, in quibus matres familiarum cum lanificiis habent sessiones.* Hic mos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cum scelestissimi Eunuchi matronarum oecos invaserunt. Hoc est, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Παισίδειν ὑπὸ γυναικῶν τι καὶ ὑνέχων παιδευθέντας αὐτῶν τὰς ἡμέρας. Hesiodus: ἀφίσταται παρὰ μνηστῆρα dixit, ut Lucianus μὲν τὴν μνηστὴς ἐστραδιῶσαι. *Heinsius.*

130. Αὐτ' ἔχον] Omnino fallitur vir doctissimus. Increpat enim Hesiodus mollem istam & effoeminatam educationem, quæ, ut ait Quintilianus, *nervos omnes & mentis & corporis frangit.* Sed ignoscendum literatis viris, si remotos sensus exquirentes à scopo interdum aberrant. *Rob.*

137. Κατ' ἡδία] An? per colonias, oppidatim, pagatim, supple sacra facere. placet. non *ex more*, ut vulgò exponitur. *Guietus.*

137. Κατ' ἡδία] Omnino κατ' ἡδία, *oppidatim*, ut Guietus, non *de more*, ut habent Interpretes. Homerus II. 2. § 11.

Πίμψα ἔστι γυνὴ φέρεται μετὰ τ' ἡδία καὶ νομῶν ἵππων.

Et Noster infra 167.

Τοῖς δ' ἵδχ' ἀνδρῶν βίον καὶ ἡδία ὀπάσας.

Rob.

143. Ζεὺς δὲ πατὴρ τέκνον] Fabula hæcce de viris ænei sæculi à Mosaïca illa antiquorum Gigantum descriptione originem trahere videtur. Gen. 6. 4. *Gigantes erant in terra diebus illis; ac etiam postea, cum ingrediebantur filii Dei ad filias hominum, quæ liberos pariebant illis; ii sunt potentissimi illi, qui fuerunt jam olim viri celeberrimi.* Eadem penè de Gigantibus istis in Baraci cap. 4. v. 26 &c. leguntur, quæ hîc loci. *Illic fuerant Gigantes illi nominati, qui principio erant permagni, periti rei militaris. Non bos elegit Deus, neque viam scientiæ tradidit eis. Sed perierunt eò quod carerent prudentia, perierunt propter vacuitatem consilii.* *Rob.*

145. Εὐκλειῶν] Scribendum ἐκ τῆς μελῆς δεινῆς τῆς προ ἐκμελῆς τῆς δεινῆς τῆς. Hesych. ἐκμελῆς, ἀνδρῶν, ἀπακτός, ἀξένητος. ἐκμελῆς ἀπὸ τῆς ἐκ καὶ μελῆς, sonus quasi dissonus, absonus. Aliud spectant quæ cecinit Virgilius Æn. VIII.

Hæc nemora indigenæ Fauni Nymphæque tenebant.

Gensque virum truncis & duro robore nata. *Guietus.*

145. Εὐκλειῶν] Has voces interpretes omnes reddunt, *de fraxinis*, quasi innuisset Poëta hoc genus hominum duræ firmæque texturæ fuisse. Eademne autem generatio & ænea fuit, & fraxinea? Ligna potius ætas vocaretur, si Jupiter ex arboribus homines formasset. Præterea, cum nunquam significaverit Hesiodus ex qua materia aureæ & argentæ ætatis homines formati sunt, unde, quæso, in describenda ænea ætate accuratior evasit? Punctis paululum mutatis verus loci sensus erui potest.

Zd's

Ζεύς δὲ πατήρ τείνει ἄλλο ῥήϊ' ἑμείπων
ἀνθρώπων

Χάλκειον ποῖντ' ἐκ ἀργύρου ἔδιν ὁμοῖον,

Ἐκ μαλῶν δεινόν τε, καὶ ὁμειμον, οἷον Ἀ-
ργύρου

Εργ' ἑμλε σφένδα.

Ἐκ μαλῶν δεινόν τε, καὶ ὁμειμον verito, *His-
tis terribile & validum*. Τὸ μαλῶν est
Genitivus pluralis Dorice pro τῶ μαλῶν.
Μετρία autem non solum pro *fraxino* u-
surpatur, sed Metaphorice etiam ab Ho-
mero, cæterisque poetis pro *basta*. Sic
Il. B. 542.

Τῷ δ' ἄμ' Ἀχαιεὶ ἔποιτο θεοὶ ὅπδιν κο-
μῶντες,

Λίχμητα, μαμαῶτες ὀρεκτῆσι μελίησι
Θάρηκας ἔχεν.

Scholiales ad locum exponit Μελίησιν,
δύρασιν ὑπὸ μελίας ξύλου γεινομένης. Sic in No-
stro, Τῷ, ἐκ μαλῶν δεινόν, & τῷ, ἄμ' ἔμ-
λιων, vel πῶς μελίας δεινόν, eandem esse
significationem existimo. Utraque præ-
positio ἐκ, & ἄμ', ab optimis tum poë-
tis, tum prosaïcis scriptoribus indiscri-
minatim usurpatur. Sic Thucydides, Ἐκ
ῥῆς ὅπλων pro ἄμ' ῥῆς ὅπλων, *vi armorum*.
Obiter notari potest in huiusce conje-
cturæ confirmationem, Ovidium, qui in
quatuor ætatum descriptione ad Hesio-
dum respexit, æneum sæculum per ar-
morum studium ab aliis distinguere,

*Tertia post illas successit ænea pro-
les,*

*Scævior ingeniis, & ad horrida prom-
prior arma. Theobaldus.*

150. Τοῖς δ' ἦν χαλκία μ' τουχία] A
metallo de quo arma fiebant nomen
suum traxit hæc ætas; ad quod illustran-
dum, hunc Herodoti locum adhibere
non piget lib. 2. Πέμφανθ' οἱ ἐς τὸ χρυσί-
ειον, ἢ λθε χρυσός, ὡς πῶς ἦεν ὑπὸ θαλάσσης
χαλκίαν ἀνδρῶν ἐμφανέων. καὶ τῷ μ' δὴ ἀπ-
στὴν μεγάλη ἀπκήχυτο χαλκίης οἱ ἄνδρες ἦεν
ἐπικέρες. χεῖρον δ' ἐ πῶς διελδόντες, ἀναγ-
κῇ κατέλας ἰωνάς τε καὶ Κῆρας ἄνδρας κατὰ
λῆιν ἐκπύσσωτας, ἀπνιχθῆναι ἐς Αἴγυπτον.
ἐκείντας δ' ἐς γῆν, καὶ ἐπιδέντας χαλκῷ, ἀγ-

χάλλει ῥῆς περ Αἰγυπτίων ἐς τὰ ἔλατα ἀπκήχυτος,
τῷ ψαμματίχῳ, (ὡς ἐκ ἰδῶν περὶ τὸν χαλκῷ
ἀνδρας ἐπιδέντας) ὡς χαλκοὶ ἄνδρες ἀπγυφίης
ὑπὸ θαλάσσης λιπατῆσι τὸ πῶς. ὁ δ' ἡ μάδων
τὸ χρυσίον ἐπιδενκόμενον &c. Rob.

151. Μέλας δ' ἐκ ἰσκι σίνης] Si consta-
rent sibi figmenta Poëtica, hanc proge-
niem occidisse oporteret, ante tempora
Promethei; qui ferri cudendi artem in-
venisse à Poëtis, magno consensu dici-
tur. Verum non tantopere exulta erat
ars mentiendi, iis temporibus, ut men-
dacii partes consentire necesse esset.
Clericus.

151. Μέλας δ' ἐκ ἰσκι σίνης] Existi-
mant nonnulli, ferrum quamvis rarum
etiam in æneo sæculo inventum fuisse;
ideoque ne fides Hesiodo derogeretur, le-
gunt Μίρας δ' ἐκ ἰσκι σίνης, sed qua au-
thoritate, vel sermonis proprietate, ne-
scio. Verisimile est ferrum æneis homi-
nibus incognitum fuisse, cum Trojanis
temporibus adeo rarum fuisse & pretio-
sum accepimus, ut vel arma ex ære fie-
rent, ut ex innumeris apud Homerum
locis patet.

Ferro vinum emerunt Achivi M.H. 442.

Εὐδιν δ' ἄρ' οἰνίζοντο καρποκρόντες Ἀχαιοὶ

Ἄλλοι μὲ χαλκῷ, ἄλλοι δ' αἰῶνι σίνῃ.

In illis quidem locis quibus captivi fer-
rum pretium redemptionis pollicentur,
dici potest, ferrum illud ob artem so-
lummmodo qua erat elaboratum pretio-
sum fuisse — χρυσός τε, πολυκμήτος τε σί-
νης. Il. Z. 46. Sed in Il. I. 366. ubi opes
suas enumerat Achilles, ferrum etiam si
non artificiose elaboratum, pretiosum
fuisse innuit Poëta,

Εὐδίνδ' ἡ χρυσόν, καὶ χαλκόν ἐρυθρόν,

Ἡδὲ γυναικας ὑψόνας, πολέων τε σίνης

Ἀξομαι —

Hoc verò evidentissime patet Il. V. 827.
ubi Achilles discum ferreum etiam à for-
nace rudem in isto certamine victori in-
signe præmium proponit, Αὐτὰρ Πηλεΐδης
δῆκεν σέλον αὐτοχρόνον &c. Ad vocem αὐτο-
χρόνον Scholiales; Ἐκ χρυσῆς ὕλης οἰκῶ
κεχρω-

καρνευμένον ἀντιχάριτον, οἷον μὴ ἔχοντα καρπευὴν τρεπλὴν, εἴτ' ἐν τυχινῇ, ἀλλ' ἐκ μόνης χαρείας ἀναληφθέντα. *Rob.*

152. Καὶ τοὶ μὲν χεῖρον] Non intellexerunt Græci interpretes & cum iis Latini ἀσολὰς quas Poëta ponit inter λήεις diversarum ætatum. Quas sine λήει interiiisse dicit, eas ait vel δαμῦσαι, vel δατὰν καλύπτειν. Quas autem significare vult λήειν constitui ex se, nec interiiisse funditus; ait ὑπὸ γῆς καλύψας: quod primæ & secundæ ætati contigit. Tertia ætas contrā, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χεῖρον ὑπὸ σπριτέρῃ δαμύντες βάσαι ἐς εὐρώεντα δόμον κρυφὴ Αἴδαο Νάυμοι. Tales ἀσολὰὶ Homero familiares sunt. Sic *Iliad.* γ. Οππότερ' τάδε ἔργα μετ' ἀμφοτέρωσιν ἔδνηε, Τὸν δὲ δαπνδύμῃον δύνειν δόμον Αἰδὸς εἴσω. Ubi manifesta fit διασολή, non placet tamen frigida illa Grammaticorum. *Eustath.* τὸ δὲ δαπνδύμῃον δύνειν εἰς ἄδην, περὶ διασολὴν οἶνται ὅτι δίχα φθορὰς μυθολογίαν δύναι εἰς ἄδην, ὅποιος ὁ Περσεύς, καὶ ὁ Θητύς, καὶ ὁ Οδυσσεύς, καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Sicut igitur ibi *Homerus* δαπνδύμῃον δύναι εἰς ἄδην dixit, περὶ διασολὴν. ita *Hesiodus* homines ætatis tertiæ, βύλαι εἰς ἄδην, sed δαμαδύντας ὑπὸ σπριτέρῃ χροί: secundò τανύμως. Observatio illa etiam magis necessaria est in Heroum ætate, quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum gesserunt, & qui Trojanum. Priores interiiisse dicit sine λήει, sicut tertiam: posteriores partim interiiisse, partim λήειν habuisse, idque ἐν μακάρεσσιν ἵκοις. Divisio quam malè perceperunt interpretes, ibi est:

Εὐθ' ἦτοι τὰς μὲν δατὰς τέλος ἀμφιγέλυσε,

τοῖς δὲ διχ' ἀνδράπων.

Illud enim τὰς μὲν & τὰς δ' eos distinguit qui funditus interierunt, ab iis qui translati in beatorum insulam fuerunt. Quales apud *Homerum* Menelaus est, cui prædicat Proteus:

Σοὶ δ' ἐδύρατόν ἐστι δουσιφῆς, ὃ Μενέλαε, Ἀργεῖ ἐν ἱπποδότην δαμένει, καὶ πότμον ἐπαυεῖν, Ἀλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης Ἀθάναται πέμψουσιν ———

Hoc *Hesiodi* loco decepti fuerunt ii, quos magistri notant insulas beatorum Thebis constituisse. Thebanos *Hesiodus* sine λήει, suo scelere, interiiisse dicit, nec λήειν constitui. Trojanos partim interiiisse, partim λήειν constitui cognominem, id est, Heroicam; quibus opponuntur οἱ τανύμως δτήσκοντες. Ex iis maximè excipiebantur illi qui in undis perierant, quorum præcipuus fuit Ajax, cui ne locum quidem in sua νικυῖα concessit *Homerus*, quod funditus interiiisse existimaretur. Quod & *Synæsius* notavit: Εμὲ δὲ ἐν τοῖς δεινοῖς, ὀμνυμῶσι θεὸν ὃν φιλοσφία περισφύει, τὸ Ὀμηρικὸν ἔδραπεν ἐκεῖνο, μὴ ἄρα ἀλυσίς ἐστι, ἀ καὶ ὑδατος θάνατον, ὅλκρον τῷ καὶ αὐτῆς τῇ ψυχῆς. λέγει γὰρ ὅτι ὅπου ὅτι ἐπὶ τῶν, Αἴας δ' ἐξαπόλωνεν ἐπεὶ πῖν ἀλμυρὸν ὑδάτος, ἀ ἐν θαλάττῃ θάνατον ἀπεισιτάτῃ ἀπώλειαν τῷ πτόνῃ. ἔδραπεν γὰρ ἄλλον ἐξαπολλέμεν φθόν, ἀλλ' ἔπειτα δαπνδύσαν, αἰδὸς δ' ἐπέθηκε. ταῦτ' ἄρα καὶ ἐν δουῖν νικυῖαν ὁ μικρὸς Αἴας ὑδατὶ τῷ δράματι εἰσηγήθη, ὡς τῇ ψυχῆς ἐκ ὕψους ἄδην. *Heinsius.*

158. Δικαίωπερ'] Si ætas illa melior fuit antecedente, sceleratissimam profecto fuisse priorem oportuit: quæ enim scelera de hac non narrantur? Quam confcelerata fuit Oedipi familia? Quam mali homines, Troicis temporibus? Verum *Homerus* usque aded laudarat eos, qui ad Trojam bellum gesserant, tamque caros Diis descripserat, quamquam meros latrones, si rem introspiciamus; ut *Hesiodus* deteriores eos superioribus dicere ausus non fuerit. Sic temerariæ priorum ætatum laudes ad posteros transmittuntur, & quos vituperaremus, si de iis sine præiudicio iudicaremus, ad cælum tollimus, quia sunt olim à Majoribus nostris, præ imperitia, laudati. *Clericus.*

158. Δικαίωπερ'] Haud sanè mortaliū optimi οἱ ἐπὶ αὐτῶν fuerunt, si *Homerum* audire fas est. Ille enim *Il.* Δ. v. 409. Sthenelum Capanei filium ita loquentem inducit,

H h h

Κρίνοι

Κείνοι δὲ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο.

Rob.

162. Τὸς μὲν ἐπὶ ἐπιπύλῳ] Intelligit non tantum tunc ἐπὶ δὴ Θέαις dictos, sed etiam eos qui Ἐπύγοι dicebantur, id est, ἧς ἐπὶ τῇ δὴ Θέαις filios. Utrique Thebas adorti sunt. Diodorus Siculus libro III. Οἱ δὲ τότε τῶν παῖδες Ἐπύγοι ὀνομαζόμενοι, τῇ τῷ πατρὶος θανάτῳ ἐπιζήσαντες, ἐχρυσάσαντο καὶ οὕτως ἐπὶ τῇ Θέαις. Æschylus quoque non tantum ἐπὶ δὴ Θέαις tragicædiam, sed etiam Ἐπύγον scriptit. Ex ea interpretes Pindari versus ἀπὸ χρόνων adferunt: καὶ δὲ καὶ Αἰγύλιος ἐν Ἐπύγοις.

Λοιβὰι Διὸς μὲν ὁρῶντες ὄραϊν γέμει

Ἡρὰς τε, καὶ τὴν δευτέρην χρόνον γέμει.

Τείτλιω Διὸς σὺν τῷ ὄραϊν γέμει.

qui corruptissimè ibi scribuntur. Et Androgonus ab Athenæo narratur ὑπομνησκέναι τὴν Ἐπύγον. *Heinsius.*

163. Μύλων ἔνι Οἰδύποδῳ] Tametsi rectè Interpretes Græci observarunt μύλων hic dici metonymicè omnis generis divitias; tamen vertendum non censuimus *opes*, pro *ovibus*, in translatione verbis usque aded adstricta; cum nihil vetet *oves* nos in ea interpretari, ut μύλων in Græcis *Hesiodi* verbis. Hebræi מִקְנֵה *mikneh* promiscuè vocant *divitias* & *pecudes*; quia, ut omnibus notum, divitiarum antiquissimis temporibus in pecudibus præsertim erant sitæ. *Clericus.*

167. Ἡδία] Lucretius quietes vocat. *Scaliger.*

171. Ἐν μακρῶν ῥήσιν] Etiam si *Homerus* insulas non memoravit, attamen plerique eum auctorem hujus fabulæ fuisse volunt; inter quos *Strabo*, qui Lib. I. à Poëta *Elysium campum* dictas *beatorum insulas* fuisse contendit. Profert p. 2. celebrem locum ex *Odyss. Δ.* ubi describuntur campi *Elysii*. Quibus subjungit: καὶ αἱ τῆς μακρῶν τῇ ῥήσιν ἀπὸ τῆς μακρῶν εἰς τὴν ἑσπέρην θύαν: *beatorum verò insulæ sunt à regione ultimæ Mauritanicæ ad occasum.* Attamen *Elysios* campos quaerit etiam in continente Hi-

spania, addit enim: καὶ δὲ μίαν συντέλει τὴν τῇ Ἰβηρίᾳ τὴν αὐτὴν πύλιν: *eodemque Hispaniæ occidentis fines pertinent.* Verum hoc posterius copiosius prosequitur Lib. III. p. 103. & seq. ubi docet Poëtam, cum sciret multas expeditiones in extremam usque Hispaniam susceptas fuisse, & de fertilitate earum orarum à Phœnicibus aliquid rescivisset, ibi piorum sedes sitas & *Elysium campum* finxisse. Adsentitur ei *Eustatius*, ad memoratum *Homeri* locum, cujus imitatore *Hesiodum* hic esse leberide cæcior viderit. Ita etiam senserat *Plutarchus*, quem vide non procul ab initio vitæ Sertorii. *Hæc ex schedis paternis.* Ceterum quod habet *Strabo* de Phœnicibus qui fertilitatem *Bæticæ Homero* descriperant, viam ostendit *Sam. Bocharto* invenientem rationis, cur campi illi *Elysii* dicti sint. In lingua, nimirum, Phœnicia, עִלְיָן *halizim* dicuntur *gaudentes*. Eum adi Chanaanitis Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim *Homerum* finxisse esse aliquam beatitudinem post hanc vitam, de qua nemo antè, apud Græcos, quidquam dixisset; sed cum dudum recepta hæc esset opinio, nec constaret quo rerum naturæ loco collocandi essent beati animi, ex ingenio sedes felicitatis illius in ultima Hispania, aut in Insulis Fortunatis, posuisse. *Clericus.*

171. Παρ' Ὀκεανὸν βαδύνειν] Veteres Critici, totum hoc, παρ' Ὀκεανὸν, interpretati primò omnium videntur ἐν τῇ αἰῶνι: postea vocem Ὀκεανὸν ita sumserunt, quasi quæ per se τῇ αἰῶνι designaret. *Hesych.* Ὀκεανὸς αἰὼν, δαίμων. Item, Ὀκεανὸς πόντος, τῇ αἰῶνι εἰς ἣν αἱ ψυχὴ τῆς περὶ τὴν πόλιν ἀποχρῶν. Postremò alia. Atque hinc Heroas suos, qui παρ' Ὀκεανὸν constituuntur, *Aëris in latis campis* constituit *Maro*. At Græci interpretes magno se ἀπὸ τῆς πύλης traduxerunt, cum, παρ' Ὀκεανὸν, verterunt; καὶ τῇ Ὀκεανὸν, quod & reliqui secuti sunt. Melius multò & prudentius *Silius, Ultra Oceanum* reddidit lib. XIII.

Ve-

Veniens ultra Oceanum sacro con-
temna fonti,

Lethæos latice & sacra oblivia po-
lat.

Quod Græcè esset πῖρα ἢ Ωκεανῷ. Ceterum cur ibi Heroas constituat Hesiodus, ratio hæc est. Oceanum veteres causam aliquam statuebant ἢ ἀδίκου διαίτης, quæ iustissima & facillima, καὶ μὲν δικαιοσύνης, è terra petebatur prius: postea cum Oceanum πῖρα εἶναι tentarent, actum de iustitia fuit. Atque hæc causa vera est, cur Hesiodus vitam illam, quam Homerus βίον εὖισον vocat, ultra Oceanum esse voluerit, quod nihil plus commercii cum Oceano & ejus præside Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in multis Homeri & Hesiodi interpretes, eleganter, ubi καὶ μακρόν καὶ σύντονον νότον ἀγῖται, negat illis σύντονον νότον ἀγῖται εἶναι. Quem locum in hanc sententiam & Theon adducit. Verba ejus sunt ad illum Arati, ubi Astræa describitur, & de sæculis agitur: Αὐτὸς δ' ἔξωον. χαλεπὴ δ' ἀπὸ κεντο δάλασσα. ἐκείνη τὰ ἐπιχρύσεια ἔχει τε καὶ ἔχεισι. καὶ Πίνδαρος. Οὐδὲ σύντονον νότον ἀγῖται εἶναι. Ubi legendum κεντὰν ἀγῖται εἶναι ex ipso Pindaro. Opponit κεντὰν ἀγῖται εἶναι Oceani, τῇ εὖισον βιοτῇ. Quamvis nobis ipse Arati locus quoque usui esse potest, ubi hunc βίον εὖισον describens Oceanum ab illis sejungit: Αὐτὸς δ' ἔξωον. χαλεπὴ δ' ἀπὸ κεντο δάλασσα, καὶ βίον ἔπω νῆις ἀνέπρωτον ἐνέπρωτον, ἀλλὰ βίος καὶ ἀετρεα. Sicut ante ἐπιδυμῶν & ἐπιδυμῆκον, Oceanus ignotus erat, aut semotus: ita Heroum καὶ ἑστὶ μακρόν animæ ultra Oceanum constituuntur, quod extra ἐπιδυμῶν sint, quæ qui carent εἶσα ζῶειν dicuntur. Veteres enim, teste Synesio, qui hunc Arati locum ἐν τῷ Πίει ἀπονοίας eleganter interpretatus est, iustitiæ locum esse existimabant ἀπονοίας μακρίας, ναυπηγίας δὲ ἀπονοίας. Hesiodus in hoc libro (nam in eo laboramus ut auctorem, præcipueque mentem hujus libri interpretemur) injustitiæ poenam constituit τὴν

Ωκεανὸν, tamquam necessarium, à quo etiam justos separat: quibus hoc præmium proponit, futurum, ut ne Oceano quidem opus habeant. Θάλασση δ' ἀγαθοῖσι ἀγαθὰ, ἐστὶ τῶν Νείωνται, καὶ τὸν ἑστὶ ζῶειν ἀρετὰ. Ipse Poëta cur Heroas suos παρ' Ωκεανὸν constituat, causam satis ostendit, cum addit, τῶν μακρινὰ καὶ τῶν Τεῖς τῷ ἑστὶ δάλλοντα ἑστὶ ζῶειν ἀρετὰ. Terræ enim fructum, quem εὖισον βίον vocant, Oceano opponit; sicut Horatius paratas epulas, ut alibi ostendimus, mari & mercaturæ. Poterat præterea epithetum βαθυδίνης grammaticos in officio continere, & eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent, quæ nihil præter ostentationem nobis eorum detegunt, ut cum de Horizonte & aliis. At Homerus, ex quo tam multa nugati sunt, simplicissime locutus erat, cum καὶ μακρόν νότον dixerat. Αλλ' αὖτις Ζεφύριον λογοποιήσας αἶψας Ωκεανὸς ἀνέπρωτον. Duo enim significarat Poëta: primò secutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem ventorum statuunt, pro diversis ejus partibus, sicut Herodotus fluvios τῶν αὐρῶν, id est, vaporum, qui ab aliis νηέλαι dicuntur: unde Nilus ἀνέπρωτον à quodam dicitur. Secundò, ostendit situm eorum παρὶς δίσση esse, quem ubique ex ventis designat: nec enim voce Zephyri ibi Poëta utitur καὶ τὸ ἐπιδυμῶν, ut magistri loquuntur, & frustra: vel, quod sæpè facit, ὅς τινος φιλῶν ἀνέμους μάλιστα, sed ut dixi. Notarunt jam olim etiam veteres Homeri interpretes toto hoc opere τὴν δάλασσαν καὶ τὸν Ωκεανὸν Ἡσιόδῳ βλάστημον εἶναι. Ceteri Poëtæ cum Hesiodum & Homerum non benè percepissent, ipsum Ωκεανὸν sedem beatorum statuerunt. Plato in Phædone ἢ Ωκεανὸν τῷ Ἀχίλλει simpliciter opponit: quod spectasse videntur etiam ii, quos Patriarcha Photius notat scripsisse, ἢ εἰς ἀδὲν καὶ τὸν ὅσον ἢ Ωκεανὸν μακρινὰς τῷ ὀδυσσει, ἢ κατὰ τὸ Σικελίαν. ubi παρὰ Hesiodico modo sumitur. Heinsius.

174. Μάκρ' ἔπειτ' ὄφελον ἐγώ] Hunc locum eleganter expressit Valerius Catto:

*Ergo quod Deus atque Heros, cur
non minor ætas?*

*Infelix ego, non illo qui tempore
natus,*

*Quà facilis natura fuit: sors ô mea
læva*

*Nascendi, miserumque genus, &
særa libido*

Tanta meæ, &c.

Opponit minorem ætatem, id est, τὸ μικρόν γένος, τοῖς καὶ ἥρωσι. Deos ætatem auream vocat: quia ætas illa τὰς δαίμονας κατὰ λῆξιν constituit. Facilem naturam dixit, τὴν εὐρίστον βίον. Legendum autem versu secundo, *Sors ô mea lenta Nascendi*. Ita planè mentem Hesiodi dat. *Heinsius*.

174. Μάκρ' ἔπειτ'] Priorem hujus voti partem pulchre exprimit Horatius. Sat. 2. Lib. 2.

Hos utinam inter

*Heroes natum tellus me prima tu-
lisset. Rob.*

175. Ἡ ἔπειτα γενέσθαι] Hoc est, post quintam generationem, quasi sequentes meliores sint futuræ. *Guetus*.

176. Νῦν δ' οὐκ ἔστι σπέρμα] Ætas igitur hæc proximè successerat Troicæ. Quando autem hæc ætatem dicimus, intelligimus σπέρμα, hoc est, prolem quamdam hominum, non intra triginta, aut triginta quinque annos, natorum, sed per majorem annorum numerum florentium. Ceterum quid deterius habuerint Hesioidea tempora Troicis, me nescire fateor. Præsentia, nimirum, dumtaxat mala sentimus, præteritorum obliti. *Clericus*.

176. Νῦν δ' οὐκ] Τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus est, quæ sumi παρακῶς à Grammaticis dicuntur: tale est illud Ho-meri:

— νῦν μὲν γὰρ καὶ τοῖς πῶτον ἐ-
μαγῆται.

182. Οὐδὲ πατὴρ παίδων ὁμοῖος] Ex his ferrei sæculi notatur infelicitas, in quo permolere alienas uxores vulgatum erat: contrà inter præcipuas felicitatis notas recenset *Hesiodus*, in sequentibus, similitudinem liberorum cum parentibus, v. 235. Quod habet Poëta, quia Veterum ea erat opinio, dissimiles parentibus partus pro non legitimis habendos, ut qui adulterii suspicionem moverent. Res manifesta fit ex hisce *Catulli* versibus, in *Julia & Mallii Epithalamio*:

Torquatus volo parvulus,

Matris è gremio suæ,

Porrigens teneras manus,

Dulce videat ad patrem

Semibianste labello.

Sit suo SIMILIS patri

Mallio & facile insciis

Noscitur ab omnibus,

Et PUDICITIAM suæ

Matris indicet ore.

Sic & *Theocritus* in Encomio *Ptolemæi*:

Ἀσπρὺν δ' ἰουδαῖος ἐπ' ἀλλοτρίῳ ἔβος αἰδῶ,

Πνίδαι δ' ἰοναί, τέκνα δ' ἔποτ' ἰοκότα πα-
τεῖ:

*Mulieris autem conjugali amore carentis in alieno viro semper est animus. Sed facilis cognitu est soboles, nec liberi umquam sunt similes patri. Ex pater-
nis schedis. Clericus.*

191. Ἵκεν] Ἀπὸ τοῦ ἵκειν καὶ χαλεγόνανδραπον. Τοῖστον καὶ τὸ παρ' Εὐειπίδῃ ἐν Θύεσσιν. Πόλεμον, ἀπὸ τοῦ πολεῖν, πόλεμον. *Proc.* Recte observavit *Proclus* ἵκειν significare ἵκειν. Sed πόλεμον etiam poni pro πόλεμον haud scio an ullis exemplis probari possit. Ista autem fabula *Euripidis* præter paucos versus penitus interiit. A Latinis quidem interdum ponitur Substantivum pro Adjectivo amplificationis causa. Sic *Martialis*,

*Non vitiosus homo es, Zoile, sed
vitium.*

Lucretius,

*Parvula, pumilio, hæc est ia, tota
merum Sal.*

Et

Et à Græcis etiam pro Participio, ut à versu sequente patet,

Magna atque immanis, κατὰ πληγίς, plenaque honoris.

ubi κατὰ πληγίς idem sonat ac ἡ κατὰ πληγίς. *Rob.*

198. Αἰδοῦσιν φερίον] Per candidas vestes sanctimonia & puritas denotantur. Sæpiissime in sacris Scripturis hæc figura occurrit. Sic Αποκαλύψ. 4. 4.

Καὶ κυκλόθεν τῷ θρόνῳ θρόνοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες· καὶ ὅτι τὸς θρόνους εἶδον τὸς εἴκοσι καὶ τέσσαρες θρόνους καὶ θρόνους, ὡς ἐβλέπωντες ἐν ἱματίοις λευκοῖς.

Et 7. 9. Ἰδὲ, ὅχλος πολλὸς, ὃν ἀειδόμενοι αὐτὸν ἐδείκνυον, ἐκ παντὸς ἔθνους, καὶ φυλῶν, καὶ λαῶν, καὶ γλωσσῶν, ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ὡς ἐβλέπωντες ὡς λαοὶ.

Et 19. 8. Καὶ εἶδον αὐτῇ ἵνα ἐβλέπεται βίοντον καὶ λαμπρόν. τὸ γὰρ βίοντον τὰ διασημὰ ὅτι ἄγιον. *Rob.*

200. Νέμεσις] Vide dicta ad Theogoniam v. 223. Hæc est altera illa Nemesis, quæ homines, non secus ac pudor, ad virtutem incitabat. Proprie est νέμεσις, *justa vituperatio*, quo sensu sæpè, apud *Homerum*, occurrit, ut animadvertit *Eustathius*; cuius vituperationis metu, à delinquendo abstinemus. Ided cum Pudore conjungitur hæc ab *Hesiodo*. Quare idem Grammaticus observavit ὅτι ἡ Νέμεσις ὡς τὸ Αἰδῶ ὡς ὡς πὶ λέγεται, Αἰδὼς τε γὰρ ἡ Νέμεσις γινόμεναι ἀπὸ τοῦ Νέμεσις ἢ ἡ μίμης ἐκ τῆς αἰδέμεναι γινόμεναι: *Nemesis esse correlatam ad Pudorem; Pudor enim est attentio orta propter Nemesis, (seu Castigationem) Nemesis verò vituperatio ab aliquo quem reveremur profecta.* Loca *Eustathii* indicabit Index Romanus. Hanc Nemesis, pro more suo, *ἑσσωποποιῶν* *Hesiodus*. Altera Nemesis fuit Dea Justitiæ præses, quæ peccata plectere putabatur & quam descripsit *Ammianus Marcellinus* Lib. XIV. C. II. ad quem vide Interpretes, ut & ad A. XXVIII, 4. *Clericus*.

200. Περιπύτ'] Pro *περιπύτ* Nominativo Duali Fœminino. Figura apud poetas usitata, ut notavit Scholiastes Sophoclis ad Oedipum Colon. v. 1672.

Ἰδόντι καὶ παύσῃ] ἀντὶ τοῦ ἰδῆσαι καὶ παύσῃ. πολλὰ καὶ τὸ χρέματι χρεῖται, ἀντὶ τοῦ δηλοῦν τὰ ἀρετῆς πειθεῖς. καὶ ἐν Ἠλέκτρῳ,

Ὡ τοῖσιν ἐχθροῖς εἰ βέλονται ποτὶ,
Ψυχὴ ἀφαιδύσαστε ἀντιτάττω φόνε.

Καὶ πάλιν

Ὅρα, κακῶς περὶ σπονδῆς, μὴ μείζω κατὰ
Κτησώμεθα.

Καὶ Ομηρῶ

Τάδε βάρη τέλειον πλείονι ἰδμάθ' ὁμοίαι.

Καὶ Ἡσίοδος — Περιπύτ' ἀνδράπο.

Porro, hunc locum videtur respexisse Juvenalis Sat. 6.

Credo pudiciam Saturno rege moratam

In terris, visamque diu.

Paulatim deinde ad Superos Astra recessit

Hæc comite, atque duæ pariter fugere sorores. *Rob.*

219. Ορκος] Hic Ορκος est Numen, quod præesse finxit *Hesiodus* religioni jurisjurandi, & de quo Theogonia v. 231. Sed quare injusta judicia comitari, & quidem curriculo, dicitur hoc Numen? Nimirum, ut perjuros iudices plectat, quemadmodum ex superioribus & sequentibus liquet. Eodem sensu, Justitia dicitur ἑπιδῆναι, sequi populos & urbes de quibus poenas sumit, v. 222. Vide & *Hieroclem* in 2. v. Pythagoricorum Carminum. Similis fictio adhibetur in insigni Oraculo Pythiæ, quod extat apud *Herodotum* Lib. VI. c. 86. dignumque est quod hæc adscribatur:

Γλαῦκ' Ἐπιμεδίδη, τὸ μὲν ἀπὸ τῆς κέρδοις ἔτα
Ορκὸν νικῶσαι, καὶ χρέματα λήσασθαι.
Ὁμῶς, ἐπεὶ θάνατος γὰρ καὶ εὐορκον μὴδ' ἀνδρα.
Ἀλλ' Ορκὸν πάντες ἔχον ἀνδάνυμι, εἰδ' ἐπὶ χεῖρεσ
Ὅδ' ἡ πόλις· κρατὸς δὲ μετ' ἄρχεται, εἰς τὴν
πάντας

Συμμάχους ὁλοσθ' ἔχον, καὶ οἶκον ἅπαντα.

Glauce

Glauce fili Epicydidi, in praesentia quidem satius sic iurejurando vincere & pecunias praedari. Jura, quandoquidem mors etiam in iurejurando religiosum virum manet. Sed iurisjurandi filius est qui nomine caret, neque ei adsunt manus, neque pedes; celer tamen consequitur, donec universam correptam sobolem perdidit, & totam domum. Clericus.

219. Τῆς δ' Δίκης ῥέδω] Male vertunt Interpretes, *Justitiae est fremitus. Verte, Justitiae aspera est semita.* Plutarchum asperas & montosas vias ῥέδω appellasse notat Scholiastes, ex quo infert, Hesiodum intellexisse, asperam esse & indirectam viam, per quam Justitia à corruptis judicibus trahitur. Τὸν ῥέδω οἱ μὲν ἵκυσαν τὸ ψέγον, ὅθεν καὶ ῥέδωτον καλεῖται τὸ κτυπεῖν κύμα, καὶ ῥέδωμα. Πλάταρχός δὲ Βοιωτὸς ζων, [ἔτι καλεῖν Βοιωτὸς] τὰς ὁρεῖδας ὁδὸς τὰς στείρας, καὶ δυσάντους ῥέδωτος ὀνομαζέσθαι φησιν. Εἰ ἐν τούτῳ κρατοῖν, λέγοι ἂν ὅτι, τὸ Δίκης ἐλκομένης ἕπο τὸ ἐπὶ δώροις τὰς δίκας κρινόντων χαλῶς, ῥέδωτος ἔστι τὸτ' ὅτι, δυσάντης ἢ ὁδὸς καὶ στεγχεῖα δι' ἧς ἔλκεται ἕπο τὸ δικάζων. *Rob.*

227. Τοῖσι τέθνηκε πέλις] Cum hisce temporibus immortalitas animi crederetur, mirum est, in recensione poenarum & praemiorum, alterius vitae nullam mentionem fieri. Quod & apud *Homerum*, non uno loco videre est. Perpaucos enim in inferis poenas dare fingit, propter insignia scelera; Elysios verò campos implet non bonis, sed celebribus viris, quales Heroës Troïcorum temporum latrociniiis quàm virtutibus clariores. *Clericus.*

229. Αργαλέον πέλεμον τεκμαίρεται] Hesiodus voce τεκμαίρεται utitur de Diis, sicut Aristophanes voce ἀπικυλεύει. Pluto;

Ἀτὰρ τί γὰρ ταῦτα ἀπικυλεύεται ποιεῖν ἡμᾶς,

Loquitur ibi de Jove Carrio, sicut hîc Hesiodus: quamobrem frustra non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ: quæ nos monent, τεκμαίρεται παρ' Ομήρῳ

τὸ τελεῖν, παρ' Ἡσίοδῳ δὲ τὸ βυλεύειν: quodd Comicus ἀπικυλεύειξ dixit. Ceterum, quod notabunt utriusque Poëtæ studiosi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui τὸ τεκμαίρεται est τὸ τελεῖν: antiqua enim lingua τεκμαρ ita in usu erat. Philosophus Rhetor. 1. τὸ γὰρ τεκμαρ καὶ πέρας ταύτων ὅτι καὶ τὸ ἀρχαῖον γλῶτταν. *Heinsius.*

231. Θαλίης δὲ μεμνηότα ἔργα νέμονται] An μεμνηότες? Sic placet Heinsio & mihi. Θαλίης μεμνηότες, οἱ πάλῃ μεμνηότες, πολέμῳ μεμνηότες, hoc est, πλοῖνοι, πλεμμοκοί. *Guicetus.*

235. Τίκτουσιν δὲ γυναῖκες] Hinc peti- tum Horatianum illud

Laudamus simili prole puerperæ.

Rob.

240. Πολλὰ καὶ ζῦμπασι πέλις] Si dicent Poëtæ urbem dare poenas, eo quodd viri unius scelera aut pravos mores probet, vel certè ferat, cum nec probare, nec ferre deberet: nihil esset cur eos de Numinis justitia malè sensisse quereremur. Qui enim probat, aut facilè patitur scelus, haud melior est eo, à quo perpetratur. Sed cum immeritos dare poenas peccatorum alienorum volunt, tum verò Deo injustitiam apertè adscribunt. Quamobrem à Philosophis meritò damnantur. Hæc quoque Theologos oportet diligenter ad animum revocare. *Clericus.*

244. οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν] Vide exemplum Gen. XX, 17. Adi & *Callimachum* Hymno in Dianam v. 127. & notata ab Illustriss. Viro *Ezech. Spanhemio.* *Clericus.*

246. Ἡ ὄγ᾽ τῆχος] In Clerici editione ὄγ᾽ τῆχος mutatur in τίγ᾽ τῆχος, sc. quia ὄγ᾽ redundare videatur. Perperam. Nam vox ὄγ᾽ ita prolata peculiarem Emphasin habet, & affirmationem quodammodo adauget. Sic noster infra v. 321.

Εἰ γὰρ τις, καὶ χερσὶ βίη μέγαν ὄλβον ἔλκεται,

Ἡ ὄγ᾽ ὑπὸ γλώσσῃς λήϊσσι.

Et 732.

Εὐρύμα-

Εξέμμενος δ' ὅγε δῖος ἀνδρὲς πεπρωμένα εἶδεν,
 Ἡ ὅγε παρὲς πύχον πλάσας κύρτους αἰλῆς.
 Homerus Il. Γ. 409.

Εἶσθε σ' ἢ ἄλοχον ποίονθ', ἢ ὅγε δέλλω.
 Callimachus Hymn. in Bacchum.

Ελπομαι, ἢ Αἴγυπτον ἀφίξεται, ἢ ὅγε Κύ-
 προν.

Pariter Latini. Virgil. Georg. 4. v. 254.
*Continuū est agris alius color; bor-
 rida vultum*

*Deformat macies; tum corpora lu-
 ce carentum*

*Exportant testis, & tristia funera
 ducunt;*

*Aut illæ pedibus connexæ ad limina
 pendent.*

Horat. Epod. 9.

*Terra marique victus hostis Punico
 Lægubre mutavit sagum;*

*Aut ille centum nobilem Cretam
 urbibus*

Ventis iturus non suis.

Et Od. 9. Lib. 1.

Nec dulces amores

Sperne puer, neque Tu choreas.

Quem versum optime defendit Celeber-
 rimus Bentleius. "Displicet viro sum-
 mo Julio Scaligero prænomen *Tu*, hic
 "intrusum. *Versus*, ait, *coegisse videtur*
 "eum ut prænomen interponeret: Sane
 "à codicibus Petrensi & Galeano abest
 "*Tu*; fortasse quidd & Librariis quoque
 "otiose positum videbatur. Cur igitur
 "iisdem Virgilio ignoscunt, qui eodem
 "plane modo locutus est *Æn.* 5. 456.

"*Præcipitemque Daren ardens agit*
 "*æquore toto,*

"*Nunc dextra ingeminans ictus,*
 "*nunc ille sinistra.*

"Senec. Herc. furen. 1246.

"*Per sancta generis sacra, per jus*
 "*nominis*

"*Utrumque nostri, sive me altorem*
 "*vocas,*

"*Sive Tu parentem.*

Similis est Doctissimi Viri Samuelis Clat-
 kei nota ad Il. Γ. 409. ubi præter exem-

pla à Bentleio prolata citat etiam Odyf.
 B. 326.

Ἡ πῶς ἐκ Πύλου ἄξει ἀμύντορας ἡμαδίντων,
 Ἡ ὅγε ἐν Σπάρτῃσιν. *Rob.*

249. Τῶ δ' δίκῳ] Hanc litem meam,
 non ut interpp. *Hanc justitiam.* Sic
 supra v. 39. οἱ τῶ δ' δίκῳ ἐδίδου δικάσαι.
 Sic Tzerzes. Et inferius 269: Τῶ δ'
 δίκῳ πάλαι. *Guicetus.*

252. Τεῖς δ' μῶσαι] Vide not. ad
 Theogon. vff. 187, & 215. Invehitur in
 hunc locum *Clemens Alexandrinus*, in
 Admonitione ad Gentes; sed ita ut liqueat
Hesiodi integrum locum ei præ oculis
 non fuisse. *Clericus.*

253. Φίλακος ἐνὸς ἀνδρός] Sextus
 Empiricus adversus Mathemat. lib. 8.
 hunc versum citans legit *μεγίστων ἀνδρῶ-
 των*; memorizæ forsan lapsu. Omnes e-
 nim quos vidi codices habent *ἐνὸς ἀνδρός*. *Rob.*

260. Ὀπ' ἀντιπρὶν Δῆμος ἀπαθάλιας βασ-
 λῆος] Vide ad v. 240. Stipsa Justitiæ
 Dea præses efficit ut *quicquid delirant*
Reges plectantur Achivi, quamvis im-
 probent ac vitent vitia ac delicta Re-
 gum, ubi erit Justitia? *Clericus.*

265. Οἱ αὐτῶν καὶ πύχον ἀνδρῶν] Hos duos
 versus coherere rectè observavit *Hein-
 sius*; sed in eo peccat quodd *βουλὴ* pro
ἐπιβουλῇ, *insidiis*, accipi debere conten-
 dit, quamvis nullà id auctoritate firmare
 possit. Rem optimè intellexit *A. Gel-
 lius* Lib. IV. c. 5. quamquam ei inequi-
 tat vir doctus. In Senario: *malum con-
 siliū consultori pessimum est*, vocem
consultor esse eum qui consilium dat, ne-
 mo non videt, ut in hisce Marii verbis,
 apud *Sallustium* in Bello Jugurthino:
egomet in agmine, in prælio, consultor
idem & socius periculi adero. Ex Pa-
 tris schedis. *Clericus.*

266. Ἡ δ' καὶ βουλὴ] Hos septem ver-
 sus, nimirum, hunc, & sex illum sequen-
 tes, teste Proclo, Plutarchus rejiciebat,
 cui facilè assentior. *Guicetus.*

266. Ἡ δ' καὶ βουλὴ] Particula δ' poni-
 tur pro καὶ, ut *Iliad.* A.

Εἰ δὲ οὐ κέρτερός ἐστι διὰ δὲ σε γένετο μήτηρ.

Si præstantior es, teque peperit Dea mater; ubi posterius ὅ ἐστι pro κῆ. *Ex Patris schedis.* Clericus.

266. Η δὲ κακὴ βουλὴ] Malè hunc verbum veteres plerique & recentiores acceperunt partim; partim supinè interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad hujus intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. xi. & Verrii Flacci lib. i. agit: nisi quodd illud ambiguum sit, & utroque modo accipi possit. Ceterum minimè exprimitur istà interpretatione quod Hesiodus voluit; *Malum consilium consultori pessimum.* ἡ κακὴ βουλὴ, est, ἡ ἐπὶ βουλὴ. ὁ βουλόμενος, est, ὁ ἐπιβουλόμενος, hoc est, quod in proximè præcedenti versu fuit ὁ κακὸς πύχων. Germanum sensum eundemque planè hi duo versus habent. Posterior à priori divulgus fuit maleque usurpatus. Nam nec τὸ *consultor*, nec τὸ *consulens*, quod alii, vocem βουλόμενος exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidiæ insidiatori pessimæ*; vel, *Malum consilium ei qui concepit pessimum.* Heinsius.

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Ægyptiorum, oculus & δίκτυον significabat, teste Siculo Diodoro, vel & δίκτυον τηρτικόν. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem Διὸς nunquam in hoc libro propriè accipi notarunt, quod valdè ea confirmat, de quibus nos in Introductione disputavimus. Theon Διὸς ὀφθαλμὸν & αἶρα interpretatus est. Hesiodus, inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός. & αἶρα ὕψος καλῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. *Heinsius.*

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς] Hunc & sex sequentes versus obelo configit Plutarchus quasi injustitiam & impietatem redolentes. Ο Πλάταρχος, ait Proclus, τὸς ἐπὶ τὴν σίχυν ἐκάλει ὡς ἀναξίως & Hesiodus οὕτως

δικλὼν κῆ ἀδίκων κρίσις. Sed nequicquam hæc res Plutarchum sollicitum habuit, cum versus 273 ab omni prorsus impietate Poetam absolvar,

Αλλὰ τὰ γ' ἔγωγε ἔολπα πλεῖν διὰ περικέ-
ρανον.

Haud dissimiliter de providentia divina locutus est Psalmista ipse entheus Ps. 73.

Ὡς ἀγαθὸς ὁ Θεὸς πρὸς Ἰσραὴλ, τοῖς ἐνθέσι τῇ
καρδίᾳ.

Εγὼ δὲ παρὰ μικρὸν ἐπαισύνθησα οἱ πόδες.

Παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ ἀσκήματα μου.

Ὅτι ἐξήλωσα ὅτι τοῖς ἀνόμοις

Εἰρήνη ἀμαρτωλῶν διαρῶν.

Sed postea v. 18. quicquid difficile & incongruum in hac re videatur, id divinx justitiæ & sapientiæ conciliat Psalmista.

Πλὴν ἀπὸ τῆς ἀδολότητος ἔδω αὐτοῖς.

Κατὰ βάλε αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπαρῶναι.

Πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; *Rob.*

Μὴτ' ἐμὸς υἱὸς] Ἰστέον ὅτι υἱὸς Hesiodus Μῆσας ἔστι φιλόχορος δὲ Στρώχορος ἐστὶ & ὑπὸ Κλυδῶν. ἄλλοι δὲ Ἀρχέπ. *Proc.*

270. Νῦν δὲ ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς &c.] Virum optimum non fuisse *Hesiodum*, si modò dicti hujus sui memor fuerit, intelliget quisquis secum animo reputabit virtutem, in hisce terris, numquam fuisse vitio beatiorē, si omnia expendantur; imò verò semper fuisse gravissimas querelas de infelicitate bonorum. Non satis ergo cautè faciebat, qui virtutem suam pendere volebat ex felicitate, quam in hac vita à Numine expectaret, & quam perpauci consequuntur. *Clericus.*

273. Αλλὰ τὰ γ' ἔγωγε] Ut, scilicet, injustus litem vincat. *Guietus.*

274. Ἰχθύσι μὲ καὶ θηρίοις] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus est versus istos:

Natura hominis omnia sunt paria,

Qui pote plus urget, piscis ut sæpe minutos

Magnus comest, ut aves enecat accipiter. Scaliger.

276. Τὸν δὲ τῷ ἀνδρώποισι νόμον δέταξι
 [Josephus Lib. II. contra Apio-
 nem, p. 1070. negat olim fuisse notum
 nomen legis, apud Græcos, eò quodd, apud
 Homerum, non exstaret vox νόμος, sed
 suppar ei Hesiodus ostendit hominem
 falli, & os sublitum ei fuisse à Græculo
 quopiam, à quo hoc acceperat argumen-
 tum. Verba ejus sunt μὴδ' αὐτὸ τένομα
 πάλαι ἐμνώσκετο παρὰ τῆς Ἑλλὰς καὶ μάρτυς
 Ὅμηρος ὑδαμὴν τ' ποιήσας αὐτῷ χροσάμεναι :
 ne nomen quidem (legis) olim notum
 erat apud Græcos. Testis Homerus,
 qui nusquam in suis poematibus eo usus
 est. Verùm casu contigit eam vocem
 non adhiberi ab Homero, qui sanè inte-
 gram Linguam Græcam suis versibus non
 est complexus : quemadmodum in Cice-
 rone desunt voces, quæ in ejusdem æta-
 tis optimis Scriptoribus sæpè leguntur.
 Leges porro Jovis dictæ videntur anti-
 quissimæ consuetudines, quarum auctor,
 propter vetustatem, ignorabatur. Sic
 apud Sophoclem Antigone v. 455. quæ,
 spreto Creontis edicto, Polynicen fra-
 trem sepeliverat, quærentem Creontem
 cur id facere aulæ esset, alloquitur v. 455.
 & seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἔω κηρύξας τάδε,
 Οὐδ' ὁ ξυώκοις τ' ἥδ' ἑταῖροις Δίκη,
 Οἱ γὰρ δ' ἀνδρώποισι νόμον ὤρεον.
 Οὐδ' ὅστις πῶτον ὠμίλῳ τὰ σέ
 Κηρύμαθ' ὥς ἀρχαῖα χροσάμεναι Διὸς
 Νόμῳ δαῖναι δυνάται ὅντ' ὑπεδραμεῖν.
 Οὐ γάρ τι νῦν γὰρ κήρυξας, ἀλλ' αἰεὶ ποτὶ
 Ζῇ ταῦτα, κοῦδεις οἶδ' ἐξ ὅσων φάνη.
 Τύτων ἐγὼ ἔκ ἑμῶν, ἀνδρὸς ὑδαμὸς
 Φρόνημα δέσσω, ἐν Διόσι τ' ἑταίρῳ
 Δάσσω.

Neque enim Jupiter erat, qui mihi hæc
 edixerat, neque Justitia, quæ habitat
 cum Diis inferis; qui hæc leges homi-
 nibus præscripserunt. Neque posse tan-
 tum putabam tua edicta, ut non scripta
 & certa Deorum jura posset mortalis
 violare. Non enim nunc demum & be-
 ri, sed semper vigent, nec quisquam no-

vis unde edita sint. Horum ego causâ,
 hominis cujusquam animum timens, non
 debui apud Deos pœnas dare. Clericus.

281. Οὐδὲν δὲδὶ εὐρύπτα Ζεὺς] Ut ne-
 gari nequit quin interdum ὁλοῖσι fuerint,
 qui justiore ceteris vitam agebant : sic
 nemo vereatur affirmare non minùs fre-
 quenter homines malos feliciores bonis
 fuisse. Mala & bona, scilicet, hujus vi-
 tæ nec irascentis nec faventis Numinis
 indicia sunt, cùm promiscuè in quovis
 effundantur : quod multis locis Veterum
 probare liceret, nisi res experienciâ quo-
 tidianâ sat liqueret. Itaque Poëtæ no-
 stri pollicitationes & minæ non sunt ma-
 gni faciendæ. Ad alteram dumtaxat res-
 piciendum vitam, ut monuerunt Philoso-
 phi & Poëtæ recentiores. Clericus.

281. Οὐδὲν δὲδὶ] Pari ratione Vir Cl.
 affirmare potest sacrorum etiam scripto-
 rum pollicitationes & minas magni non
 esse faciendas. Nonne talibus pollicita-
 tionibus minisque Scripturæ abundant ?
 Ps. 92.

Δίκαται ὡς φοίνιξ ἀνθήσκει,
 ὡσεὶ κέδρος ὃ ἐν τῷ Ἀβὲνι πλανυθήσκειται.
 Ἐπὶ πλανυθήσκειται ἐν γένει πόντι, ἐν οὐπα-
 δύντις ἵσκειται.

Et Ps. 112.

Μακάριος ἀνὴρ ὃς φοβέμεθα τὸ Κρίνον.
 Δυνατὴν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ,
 Γενὰ εὐδύνων ἐλογυθήσκειται.
 Δόξα, καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

Ex his omnibus satis liquet, viris bonis
 hujusce vitæ æque ac futuræ promissio-
 nem esse. Hæ autem promissiones, quam-
 vis non ita stricte accipiendæ sunt, ut
 res ita necessario eventuræ putentur, bo-
 nam tamen spem divini favoris afferunt,
 nec mediocria ad virtutem incitamenta
 sunt. Rob.

288. Οὐλὴν μὲν ὁδὸν] Plato & Xeno-
 phon hunc versum citantes legunt λήν.
 Pulchrior certe λήν quàm ὁλὴν, præfer-
 tim cum postea dicitur μάλα δ' ἐγγυδιναί,
 & virtutis semitæ παρόντων huic ipsi λή-
 νη opponi videtur. Sed dissidentibus

codicibus nihil mutò, Hesiodum, qualem invenio, exhibiturus. Fieri certe potuit ut vel memoriz lapsu ita scripserint Plato & Xenophon, vel etiam, si casu quodam è libris suis literulam o excidisse contigit, ob similitudinem ἢ λίγν, & ἢ λήν, posteriorem hanc vocem legerint. *Rob.*

290. Μακρὸς δὲ καὶ ὄρδιος οἶμος] A Criticis nonnullis hoc traditur præceptum, ut Poëtæ & Oratores res ipsas, quas describunt, vocum tum sono, tum structura debeant imitari. Ita Dionys. Halicar. ἐν συνδίστοις. cap. 20. Ταῦτα ἢ ὁρδιότης δὲ ἢ ἀχρόν ποιητικὸν τὴν καὶ ἔντα μίμητον εἶναι ἢ ἀσφαλισμάτων, ὅσα ἂν τὴν λόγους ἐκφέρῃ, μὴ μόνον κατὰ τὴν ἐλλογίαν ἢ ὀνομασίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν συνδίστον. Οὗ ποιεῖν εἰσὶν ὁ δαμονιδεύτης Ομηρος

Καὶ μὴ Σίαντες εἰσὶν κρατερὴ ἀλγὰ ἔχοντα,
Λῆαν βασιλῶντα παλαίον ἀποτίρπον.

Ἡτοι ὁ μὲν ἀσφαλισμάτων χροὸν τὴν ποσὶν τὴν,
Λῆαν αἶσα ὠδισαὶ ποτὶ λόγον. καὶ τὰ ἔξῃς.

Τὸν ἢ ὑπὸ κορυφῆς ὀππρῆφοντα πάλιν καὶ κατὰ κυλιδωμον πύρρον ἢ ἢ αὐτὸν ἡμῖν οὐκ ἐφῶπον, ἀλλ' ἐπιτεχνῶν καὶ συρρίλαι ἢ συνδίστον.

Αὐτὸς ἔπειτα πύρρον καλὸν δὲ λαμὲ ἀγαιδὴς.

Hunc ipsum locum, artificii HomERICI specimen, à cultissimi viro ingenii Josepho Addisono prolatum invenio, qui tamen istam observationem nimis temere sibi propriam dicavit, eatenus Criticis intactam. Pulcherrima etiam de hac arte præcepta recentiores Critici tradidere. *Vida Poetic. lib. 3.*

Haud satis est illis utcumque claudere versum,

Et res verborum propria vi reddere claras;

Omnia sed numeris vocum concordibus aptant,

Aique sono quæcumque canunt imitantur, & apta

Verborum facie, & quæsito carminis ore.

Nam diversa opus est veluti dare versibus ora,

Diversosque habitus, ne qualis primus & aliter,

Talis & inde alter, vultuque incedat eodem.

Hic melior motuque pedum, & pernicibus alis,

Molle viam tacito lapsu per levia radit.

Ille autem membris ac mole ignavius ingens

Incedit tacito molimine subsidendo.

Hanc autem artem recentiorum Poetarum summus Alexander Popius optime & præcepit & assecutus est in *Arte Critica*, Poemate Angl. sermone conscripto.

Ista autem hac de causa notavi ut ostenderem hanc artem nec Hesiodo nostro ignotam fuisse, quod ex hoc præcipue loco illustrandum duxi, quoniam prælaudatis illis versibus Homericis affinis est.

Τῆς δ' ἀγέτης ἰδρῶτα διοὶ ἀσπέρειδιν ἔδνηκα.

Αἰδάτατοι μακρὸς δὲ καὶ ὄρδιος οἶμος ἐπ' αὐτῶν,

Καὶ περὶ τὸ πρῶτον ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκται,

Πυδὴν δ' ἥπειτα πύρρον, χαλεπὴν ὅρ εὔστα.

In illo versu quo via longa & ardua esse dicitur, tria nomina eandem terminationem habentia, ideoque longiorem vocis pausam facientia, usurpantur — μακρὸς καὶ ὄρδιος οἶμος. Asperitatem vero viæ describit asperrimis literis coeuntibus, & longiori pausa in versu medio — καὶ περὶ τὸ πρῶτον. Quum vero facilitatem progressus in cacumine velit describere, diversis numeris utitur, & vocales adeo frequentes, celeremque verborum cursum exhibet, ut quemadmodum loquitur Dionysius, ταῦτα ἢ φυσικῶς ἔστιν αὐτοματῶς ἔργον, ἀλλὰ τῆς μιμήσεως τὰ γινόμενα ποιητικῆς.

Πυδὴν δ' ἥπειτα πύρρον, χαλεπὴν ὅρ εὔστα. *Rob.*

291. Ἰκται] Cum veteres hunc locum lau-

laudantes habeant ἰκνῶται, nec diffident
Codices, mallem hoc retinere; non enim
video cur *via* dici nequeat εἰς ἄκρον ὄρεα
ἰκνῶται, pervenire ad summum montem.
Imò subaudiendum ἰδὼς ostendit sequens
fœmininum ἐνιδίον. *Clericus.*

291. — ἰκνῶ δ' εἰς ἄκρον ἰκνῶ] Cum
hunc librum aliquot juvenibus nuper ex-
plicarem, monebam eos, emendandum,
ἰκνῶται, quamvis apud Clementem, Philo-
nem, Xenophontem & alios aliter legi
non ignorarem: de eodem postea me
monuit illustrissimus Scaliger, & doctissi-
mus Meursius. *Heinsius.*

293. Ὅς αὐτὸς πάντας νόους] Quomodo
νοεῖν apud Hesiodum sumatur, ostenden-
dimus suprâ, ad locum illum, ἃ μὲν καὶ
ἐπαγγέλλονται νόους. Cujus significationis ele-
gantiam si perpendissent interpretes, le-
gendum notassent, ὅς αὐτὸς πάντα νόους.
Cæterum αὐτὸς sumitur elegantissimè sic-
ut apud Theocritum in illo, Πολλὰ μὲν παλ-
αῖες ποτὶ τ' οὐλίον αὐτὰ ἀπᾶλλον. Apud Vir-
gil.

*Ipsæ lacte domum referunt discentia
capellæ*

Ubera —

Ipsæ, id est, sponte sua. ὁ αὐτὸς νοεῖν πάν-
τα, est, ὁ κατὰ πάντα αὐτὸς, περὶ κατ' αὐτὸν,
σοφὸς ὢν, qui opponitur, πρὸς ἄλλ' ἐτέρῳ πρὸς
νοετήσας σοφῇ γαργόπῃ. *Heinsius.*

293. Οὗτος μὲν πάνδεσσι] Ζήνων μὲν ὁ Στωϊ-
κὸς ἐνέλαπτε σὺν σέχῃ, λέγων

Οὗτος μὲν πάνδεσσι ὅς αὐτὸς ἐπὶ πάντων

Εὐδὸς δ' αὖ καμῖν' ὅς αὐτὸς πάντα νόους,
τῇ ἐπαθείᾳ φροσύνη διδόν, τῇ φρονήσει δὲ τὰ
δωτηρεῖα. Λεῖσιππος δ', ἀπ' ἑαυτοῦ, ὁ Σωκρα-
τικός, ἔλεγε, συμβόλῃ δίδωται χεῖρον τῇ φροσυ-
τείῃ. *Proc.* Horatius autem (Epist. 17.
Lib. 1.) prudentiæ principatum attribuit.

*Quantvis, Scæva, satis per te tibi
consultis* —

Ad quem locum apposite Dacierus citat
Livium Hesiodi verba pene transferen-
tem. “Sæpe ego audiui, milites, eum
“primum esse virum, qui ipse consulat
“quod in rem sit; secundum, eum qui

“bene monenti obediat; qui nec ipse
“consulere, nec alteri parere scit, eum
“extremi ingenii esse”. Huic licet ad-
jicere & illud Sophoclis Antig. v. 731.

Φημι ἔγωγε φρονεῖν πολὺ

Φύλας ἃ ἄνδρα πάντ' ἐπιστήμης πλέω.

Εἰ δ' ἔνι (φιλήν) ὃ σὺτο μὴ ταύτῃ ἔπειν)

Καὶ ἔλγνεται οὐ καλὸν τὸ μαθεῖν. *Rob.*

299. Δῖον γένος] Valdè hujus Epitheti
prodigi, ut ita loquar, erant Veteres, ut
vel ex *Homero* liquet, qui Δῖον οὐδῶται,
divinum subulcum vocat *Odyss.* v. 234.
Sed & eo abutitur hîc *Hesiodus*, qui non
tam magnificè loquitur de patre suo, in-
frâ vss. 633. & 634. *Clericus.*

299. Δῖον γένος] Δῖον γένος ἃ Πέρσιω λέ-
γει, ἢ διότι παῖδες Δίῳ πρὸς ἡδὴ, ἢ διότι εἰς τὰς
Διὸς ἀνέφερον ἃ γένειον. εἰς ὃ Οὐρέα, καὶ Καλ-
λιόπῃ τὸ γένος ἀνέγον. *Moschop.* Quicun-
que sensus verbis affigatur, ego certe non
intelligo quo pacto versus 633. & 634
nobilitati hujus generis contradicant,
nisi probaverit Vir Cl. neminem bona
stirpe oriundum pauperem posse deve-
nire. *Rob.*

300. — ὅρα σι λιμὸς Εχθαίρη, φίλην
δ'] Parodiam hujus loci elegantem Cra-
tinus fecerat;

Ἐδοι καὶ σὴ κατὰ δίδε χάριν, ὅρα σι λιμὸς

Εχθαίρη, Κοινᾶς δὲ πολυτέρων εὐχίῃσι.

Erat autem Connas ille tibicen, poculis
addictus admodum, qui Olympicorum
certaminum cū victor aliquoties decla-
ratus fuisset, pauper admodum, nihil præ-
ter κόπρον quo Olympici victores corona-
bantur, reservaverat. Aristophanes *Ιππ.*
Ὡς Κοινᾶς τέρας μὲν ἔχων αἶον, δ' ἰ-ψὴ δ' ἀπο-
λοῦς. *Heinsius.*

305. — πύχυσιν αἰργαί] Pro eo Sto-
bæus, ῥήποιον ἔδει. *Heinsius.*

306. Μέτεια κοσμεῖν] Τὰ ἐν τῷ μέτρῳ ὄν-
τα, ἔχον τὰ μέτρα ἔχοντα, hoc est, τὰ ἃ ἀρε-
τῆς, τὰ σωφροσύνης, τὰ ἀείας, ἔχοντα, Pindarus
epitaph. Hesiodi: Ἡσίοδ' ἀνδρὸς ποτὶ μέτρον
ἔχων σοφίας, hominum præstantissimus,
summam habens sapientiam. Μέτεια sunt
bona, convenientia. *Guietus.*

306. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσσι μέγιστα κοσμεῖν]
 Μέγιστα ἔργα quæ dicat Hesiodus non per-
 ceperunt Interpretes. Ac primum Mo-
 schopolus, qui μέγιστα reddit σύμμετρα τῇ σφί-
 δυνάμει : neque Tzetzes, qui σφινδὲ καὶ μὴ
 ἀσφινδῇ. Multò minùs Latini, qui *medio-*
cria reddiderunt. Philosophi sæpe μέγιστον
 dicunt, id quod in unaquaque re bona
 maximum est. Sic & apud Platonem με-
 γίστος λέγειν, ubique est, optimè & verissi-
 mè dicere : quod quia observatum non
 est, & ex eo locus hic dependet. unum
 & alterum adducemus. Plato Phædone :
 τότε γὰρ ὅμιλον αὐτῷ, πατρί δ' ἄλλον ἔειπε, ὅτι ἀφ' οὗ
 ἐδίδου καὶ πίπνῃ. ἐπειδὴν γὰρ ἐκ τῶ στίχου τῷ μὲν σα-
 ρξὶ σαρκας προσήκοντα, τοῖς δ' ἑτέροις ἑσθῆ, καὶ ἔσσι
 καὶ τῷ αὐτῷ λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτῷ οἰκεία
 ἐκείνοις προσήκοντα, τότε δὲ τῷ ἐλίγον ὄγκον ὄν-
 τα, ὅτε πολλὰ γεγονέναι, καὶ ἔσσι γένεσθαι τῷ σμι-
 κρῷ ἀνθρώπων, μέγιστον. ἔσσι τότε ὅμιλον, ὃ δὲ καὶ
 σοὶ μέγιστος ; Εἰμὶ γὰρ ἔσσι ὁ Κέκως, id est : *Il-*
lud certè antea existimabam apud omnes
in confesso esse, edendo bibendoque illud
fieri. Postquam enim cibus caro carni
accefferit, ossibus similiter ossa, atque ita
eadem ratione reliquis quæ cum singulis
maximè conveniunt, maximeque iis pro-
pria sunt, tunc illud quod minimum est,
maximum evadere. Ita tum temporis
arbitrabar : nonne tibi videor optimè ?
Ominino, inquit Cebes.

Ubi cum ex præcedentibus, tum ex
 Cebetis responso videmus manifestè quid
 sit μέγιστον. Ita μέγιστον paulò antè Dialo-
 go eodem : τῷ αὐτῷ ταυτῷ οἶμαι εἰκόνα δέ-
 ξαιτ' ἂν ἢ ψυχῇ, αὐτῷ σῶμα, καὶ πῶς λέγων αὐτῷ
 ταῦτα αὐτῷ μέγιστον μοι φαίνεται λέγειν, ὡς
 ἢ ψυχῇ γὰρ πολυχρόνιον ἔστι, τὸ δ' οἶμα ἀδινέσ-
 τει καὶ ἀλγοχρονιώπῃ : id est, *Eodem mo-*
do ad corpus se habeat anima. Ac si quis
eadem de illis diceret, optimè mihi dice-
re videretur : animam, nimirum, tem-
poris longissimi esse, corpus verò imbecil-
lius minoriſque temporis. Hesiodus post-
 quam exemplum τῷ ἀφελῶν adduxit, αὐτῷ
 ἔργα μέγιστα adhortatur fratrem, id est, la-
 bores indefatigatos : causam addit : ὡς

καὶ τοὶ ἀγαθὶ βίβου πλάθωσι καλὰ. Porro τὸ
 πλάθωσι non nisi ex maximis quibuscum-
 que contingit. τὸ μέγιστον autem est, τὸ πέ-
 ραι, *extremus rei terminus.* Theocritus
 in Epigrammatis victorem quemdam ce-
 lebrat Demotelem, quem ait μέγιστον γέ-
 νῃσσι ἐν πᾶσι, quod est, *excelluisse in omni-*
bis, contrà ac existimant Interpretes :

Δαμοτέλης ὁ χορῶν, ὃς τῷ πέπῳ, ὃ Διόνυσος,
 καὶ οἱ τῷ ἡδίστῳ δῖῳ μακρόν ἀναδείξας,
 Μέγιστος γὰρ ἐν πᾶσι. χορῶν δ' ἐκπύματον νίκην
 ἀνδρῶν, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ προσήκον ὄρων.

Eodem modo Hesiodus in epitaphio,
 quod Pindaro adscribitur, μέγιστον σοφίης ha-
 bere dicitur, id est, *multum sapientiæ,*
 vel, *in sapientiâ excellere.* Id enim quod
 optimum est, extra mediocritatem esse
 non potest, quia aliàs ad vitium deflece-
 ret, & τὸ προσήκον καὶ τὸ καλὸν transcende-
 ret; ut multis docet in moralibus Phi-
 losophus. Μέγιστον igitur est τὸ ἕχον in
 omni re præclara. μέγιστος erat in omni-
 bus Demoteles, id est, *excellens* : μέγιστα
 ἔργα laudat Hesiodus, id est, τὰ ὡς μέγιστα
 συντελῆ, καὶ καλὰ. Quod Interpretes Græ-
 ci minimè observarunt, multò minùs
 alii. *Heinsius.*

311. Ἔργον δ' ἐστὶν ὄνομα] Nihil pla-
 nius hujus versûs sententiâ, cum præfer-
 tim toto hoc opere *Hesiodus* fratrem ad
 laborem hortetur, & ab inertia deterreat.
 Attamen Veteres ἔργον construxerunt cum
 ὄνῃ, quod ansam præbuit Socratis accu-
 satoribus accusandi hominem, quasi ju-
 venibus nullam rem, quamvis flagitio-
 sam, prohiberet. Quod videre est ex
 Lib. I. *Xenophontis* de Memorab. Socra-
 tis, ubi sic rem narrat : “ Dixit, inquit,
 “ ejus accusator illum illustrissimorum
 “ quorumque Poëtarum pessimis senten-
 “ tiis electis, iisque in testimonium ad-
 “ ductis discipulos ad vitium & tyranni-
 “ dem impellere ; interque eas Hesio-
 “ deam illam sæpè usurpare, *Opus nul-*
lum est probrum, inertia vero probrum
est. Quibus Poëtam dicebat suadere
 “ à nulla actione, sive injusta, sive turpi,
 “ absti-

tam. Sensus *Hesiodi* est, non oportere quemquam opus refugere, quodcumque sit, si modò illicitum non est, nec aliud quidquam honestius suppetat, quo victum quærat. Ex paternis schedis. *Clericus.*

318. Αἰδώς ἢτ' ἄνδρας] Ita pene filius Sirachi cap. 4. 21.

Ἔστιν αἰσχρὴν ἐπ' ὅλης ἀμαρτίας, καὶ ἔστιν αἰσχρὴν δόξα καὶ χάρις. *Rob.*

327. Ἴσον δ' ὅς δ' ἰκύντω] Ex comparatione scelerum, liquet quanti facerent Græci, ab antiquissimis usque temporibus, supplicibus opitulari; cùm eos neglexisse æquè scelestum habeatur ab *Hesiodo*, ac fratris uxorem corrupisse &c. Qui mos etiam diu viguit, ut liquet ex vita Themistoclis, apud *Plutarchum*, ubi narrat quomodo Admeto, Molosso Regi, supplicarit, p. 124. inviolabilisque suâ illa *ἰκύντω* factus fuerit. *Clericus.*

329. Κρυπὰδ' ἰν' οὐν] Moschop. & Proclus τὸ ἔνικα, hîc subintelligunt. Tzetzes τὸ Ἀφ' supplet. Τὸ ἔνικα placet. Sic in *Λαπρ.* v. 406. μαχάδ' ἰν' Αἰγὸς ὀρεσιν ὅπως ἢ ἀχροτέρησιν ἐλάφω. supple ἔνικα. Sic & versu sequente *κρυπὰδ' ἰν' οὐν* subintellige ἔνικα. deinde lege: *Θαλασσίαια, ἀπὸ πᾶν καὶ ἀνδρῶν.* *Moschop. Guictus.*

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγείνεται] Jupiter, nimirum, *ἰκατῆσθαι*, ut loquitur *Hæmerus* *Odyss.* ubi Ulysses, qui se deceptum à Phæacibus putabat, sic loquentem inducit. v. 213.

Ζεὺς σφέας τίσσει ἰκατῆσθαι, ὅς τε καὶ ἄλλος Ἀνθρώπων ἐφορᾷ καὶ τίννυται, ὅστις ἀμάρτη.

Jupiter eos ulciscatur supplicum vindex, qui & alios homines inspectat, & plectit quisquis peccaverit. *Clericus.*

336. Καδδύωμεν ἔρδειν] Socrates frequenter hunc versum in ore habebat, ut prodidit Xenophon Lib. I. memorabilium Socratis. *Clericus.*

336. Καδδύωμεν δ' ἔρδειν] Huic præcepto conforme est Horatianum illud, quo Mæcenatem è gravi morbo recreatum hortatur,

Reddere victimas

Ademque votivam memento;

Nos humilem feriemus aquam. Lib.

2. Od. 17. Et Lib. 3. Od. 23.

Cælo supinas si tuleris manus &c. *Rob.*

338. Θύεσσιν τε ἰδοσκάδ'] Grævii sententiæ accedo, qui hoc in loco θύεσσιν vertit non *hostiis*, sed *odoramentis*. In priore versu præceperat Poëta, ut *hostiæ* Diis mactarentur, quæ quoniam fieri quotidie, à pauperioribus saltem, non possent, monet igitur, ut libaminibus & odoramentis, cultu sc. faciliore & magis expedito, matutino & vespertino tempore Dii placarentur. Porro si τὸ θύον & τὸ θυμὰ ejusdem sint significationis, satis constat τὸ θύον opponi πῶς ἱερῶν. Sic enim *Thucydides* lib. 1. Ἔστι δ' καὶ Ἀθηναίους Διάσια, ἀ καλεῖται Διὸς ἑορτὴ Μελιχίης μέγιστη, ἧς καὶ πόλιος ἐν ἧ πανδημίᾳ θύουσιν πολλοί, καὶ ἱερῶν, ἐλάττω δὲ θυμὰτα ὀπιχόρεια. Nam apud *Athenienses* quoque sunt *Diasia*, quæ maximus Jovis *Milichii* dies festus vocantur, & extra urbem celebrantur: In quo ex omni hominum genere multi immolant non *hostias*, sed *placentas* quasdam, quibus indigenæ uti solebant. Ad hunc locum videtur respexisse *Julius Pollux* lib.

1. cap. 1. ubi τὸ θυμῶν exponit ἀρώματα λέγειν (lege θύειν) ἐν πυρὶ. Τὰ δ' ἀρώματα καὶ θυμιάματα καλεῖται. *Θουκυδίδης* δ' αὐτὰ εἰρηκεν ἀγὰ θυμὰτα, σφῆς τὰ αἰμάσσοντα καὶ σφαλίτμια ἀναπνεύσας σμύρναν, λιβανωτίν. *Aromata* vero ipsa & *suffimenta* vocantur. Sed *Thucydides* ea vocavit pura sacrificia, oppositionem faciens inter animalia quæ mactata aras cruentant, & inter myrrham atque thur. *Rob.*

342. Τὸν φιλέοντ' ὅτι δούτα καλῶν] Quis verò umquam, prætermittis amicis, inimicos ad convivium vocavit? Profectò nemo. Itaque à præcipiendo supersedere potuisset *Hesiodus*, qui hîc nescio quid habet senile & frigidum. *Clericus.*

342. Sæpe in notis suis *Joannes Clericus* sterilitatis & frigiditatis *Hesiodum*

accusat. Ad hæc satis erit hoc in loco semel respondisse. Elegantiam & acumen quæ recentiores tam sedulo sectantur, in antiquis illis scriptoribus frustra requiras. Illi nudam simplicitatem, & veritatem non fucatam amaverunt, deliciarum omnium & facetiarum incuriosi. Quod quidem tum ex sacro Codice, tum ex Homero, qui solus ex profanis Authoribus ad Hesiodi ætatem creditur assurgere, abunde constat. *Rob.*

344. *Εγχείριον*] Legit hîc *Stephanus*, in voce *κάρμιν*, *εγκάρμιον*, quemadmodum legit etiam *Proclus*. *Εγκάρμιον* idem est ac *εγχείριον*, quia *κάρμιν* & *χάρμα* idem sunt: nempe, *vicus*. Ideoque adjectiva hæc sonant *incolam vici*, aut *pertinentem ad vicum*. Perinde est utramvis lectionem sequamur. *Clericus.*

344. *ἄλλο γένος*] Τὸ ἄλλο hîc fortuitum exponit *Heinsius*, cujus vide notas. vers. sequ. *γείτονες ἀΐσονται*, vicini inermes. *ζώοντο δὲ ποῖ*. tardiùs veniunt ad suos. *Gaietius.*

344. *ἄλλο γένος*] Rem non tantùm *inexpectatam*, sed *malam* quæ *alia* dicitur *κατ' ἐφευρίαν*, significari dudum ostendit *David Clericus*, patruus meus. Quæstionum sacrarum XVI. quam adito. *Clericus.*

344. *Εἰ γὰρ τοι καὶ χεῖρ' ἐγχείρειν ἄλλο γένος*] Elegantissimum est illud ἄλλο, quo hoc loco eâ ratione usus est, quâ frequenter Scriptores Attici πρὸς ἄλλους. Sic apud *Lucianum* *Venus* in *Judicio* *Deorum*, cùm instaret *Mercurius*, ut causam sciret, cur de *Paride* tam studiosè inquireret, respondet, ἄλλως ἑρμηνεύω. Est igitur, χεῖρ' ἄλλο ἢ βλάδην, ἢ πύχην ἀπιστοῦσα, ἢ βλάδην, ἢ φεικτοῦ πρὸς πύχην λαοθάλασσαν. detrimentum sive infortunium *inexpectatum* & fortuitum χεῖρ' ἄλλο vocat. *Virgilius*, id quod Græci ἄλλως dicunt, *tantùm* redidit. Sic in illo *Sileni*,

Serta procul tantùm capiti delapsa jacebant.

οἱ σέραντο ἄλλως ἐκείντο. *Quintus Calaber*,

vitam humanam, ἀνθρώπων βίον *eleganter* ἄλλον esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine ulla ratione attribuuntur. Locus est elegantissimus elegantis *Poëtæ*:

——— τὰ δ' ἄλλως ἄλλα φέρονται
Προῖν ὡς ἀνέμοιο, καὶ ἀνέει πολλὰ καὶ ἰδὼν
Ἀμφιχῶδην μέγα πῆμα· λυγρὴ δ' ὅττι κακ-
ποσιν ὄλεθρον
Οὐ π' ἐκόν. ἄλλως δ' πάλιν βίον ἀνθρώπων. *Heinsius.*

353. Τὸν φιλέοντα φίλον] Hic & duo sequentes versus planè sunt illiberales. Attamen propterea eos non abjudicavim *Poëtæ*, ut fecit *Plutarchus*; quod nos docent Græci Scholiastæ; nihil enim verat eum parum liberalis, atque parum erectæ fuisse indolis. Hæc eadem ratio facit ut minimè admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Hesiodum* præcipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici & ab inhumanitate sint remoti; iisque dandum, qui liberales sint, non avaris; præterquàm quodd vel hoc sensu frigidissima sunt hæc præcepta. Quis enim ejus amicitiam colat, qui sibi non sit amicus? Quis eum muneribus donet, qui sit dumtaxat avarus, nec umquam velit ea ullo officio remunerari, quamvis possit. *Clericus.*

360. Φίλον ἦτορ] Vulgares editiones habent φίλον καὶ. Sed cum omnium Codicum consensu restitui φίλον ἦτορ, quam etiam lectionem tuetur *Suidas*. *Rob.*

369. Δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμῶνι φειδῶ] Scribo *δειλὴ*. Sic *Poëtis* *δειλὸν*, μὲν πλεονασμὸς *Ιωνικῆς*, est *δειλόν*. Sic *δειλὸν* μὲν συγκοπῆς, idem est quod *serum*: quamobrem omnes quotquot hæc tangunt Scriptores *serum* vertunt. Sic in *Catale&is* *Virgilii*:

Et belluato sera patrimonio

In fratre parsimonia.

Namque huc respicit ὁ *χαλάρωτος*. quod non fugit quoque magnum *Scaligerum*. *Sera parsimonia*, δειλὸν φειδῶ, sicut δειλὸν ὀψία. & similia. *Heinsius.*

370. Μιδὼς δ' ἀνδρὶ φίλῳ] Hoc velle videtur *Hesiodus*, amico indigenti, si ejus opera

opera utamur, constituendam esse mercedem ejus operæ convenientem, non ejus amicitia abutendum. Digna sunt notatu quæ de hoc versu habet *Plutarchus*, initio fermè vitæ Thefei, ubi sic de Pittheo, Thefei avo: Δόξαν μάλιστα πάντων, ὡς ἀνὴρ λόγιος ἐν τοῖς τότε καὶ σοφώτατος, ἔχεν. ἦν δὲ ὁ σοφίας ἐκείνης τοιαύτη τις ἰδέα καὶ διύαμις, οἷα χρυσάμηνος Ἡσόδου εὐδοκίμει μάλιστα πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Ἑλλοῖς γνωμολογίας, καὶ μάλιστα γὰρ τούτων ἐκείνων λέγουσι Πιτθίδας εἶναι, Μιδῶς καὶ τὰ ἑξῆς. Τὸ τοῦ μὲν καὶ Λειστοῦτος ὁ φιλόσοφος εἶρεκεν: *habuit præ omnibus illius ævi famam eruditi & sapientis viri. Erat autem sapientiæ illius ea species & vis, quâ usus Hesiodus famam sibi peperit, præsertim in sententiis quæ sunt in Operibus. Unam harum illam ferunt Pittbei fuisse, Merces &c. Atque hoc etiam Aristoteles Philosophus tradidit.* Clericus.

371. *Επὶ μάρτυρα δίδωμι*] Si agatur, nempe, negotium alicujus momenti; alioqui vita non esset vitalis, si omnes infidiatorum loco essent habendi. Vivebat *Hesiodus*, apud Græculos, de quorum multis dici fortasse potuit, quod de Populo Romano scripserat *Lucilius*, cujus verba exstant, apud *Lactantium* Inst. Divin. Lib.V. c.9.

Uni se atque eidem studio omnes dedere & arti,

Verba dare ut cautè possint, pugnare dolosè;

Blanditiâ certare, bonum simulare virum se,

Insidias facere, ut si hostes sint omnibus omnes. Clericus.

372. *Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς*] Scribo, postulante versu: *Πίσεις δ' ἄρ' τοι ὁμῶς*. Interpres *πίσις* legit in singulari, vertit, *credulitas*. Phædrus imitatus est hunc locum fabula X. lib.3. *Periculosum est credere & non credere.* Guicetus.

373. *Πυγρόλοι*] Stolz muliebres tunc temporis fortasse, in postica parte, erant in nodum collectæ. Jam à multis annis,

in magna Europæ parte, sunt omnes mulieres *πυγρόλοι*. Clericus.

375. *Φιλότης*] Est verbum purum putum Æolicum, quod in magna Græcia dicebant *πλητής*. Scaliger.

375. *Φιλότης*] An *φιλήτης*. A *φιλήτης* τὸ φιλεῖν, ἀπατῶ, φιλήτης impostor, ἀπατεῶν, placet τὸ φιλήτης. habet *Hesychius* & alii. Tzetzes dubitat de vocabuli scriptura & τὸ φιλήτης videtur præferre. *ἐπύχων*. *Guicetus*.

375. *Φιλότης*] *Halladius* Bezzantinus in Chrestomathia, quæ est apud *Photium*, in Bibliotheca: Κατ' εὐφημοσιν οἱ Ἀττικοὶ ὁ κλέπτης φιλητὴν λέγουσι· οἷον ἐμνηστὴν· ἢ καὶ φιλητὴς ὁ κλέπτης, διότι φιλεῖ λαμβάνειν τὰ ἀλλότρια: *Attici boni ominis causâ, furem φιλητὴν dicunt, quasi exosum* (nempe καὶ ἀντιφρασιν) *vel φιλητὴς fur, quia amat accipere aliena.* Crediderim potius dictum sic propriè furem non quemvis, sed qui amicitiam simulans furatur; quales mulieres, quas describit hîc *Hesiodus*. Vide tamen *Vossium* in Etymolog. ad vocem *Pilo*. Clericus.

377. *Φερέμεν· ὡς γὰρ πᾶς*] Hic versus quàm ineptè cum sequenti cohæreat, fieri non potest, quin animadvertat quivis, nam planè τὸ ἀκόλουθον desideratur. Ego dubitare non possum, *Hesiodum* hoc modo scripsisse, ut versus transponantur:

Μυνομένης ὃ παῖς σάζοι πατρίδιον οἶκον,

Γυραίς ὃ θάνοις ἔτιρον παῖδ' ἑγκαταλείπων

Φερέμεν· ὡς γὰρ πᾶς ἀέξει ἐν μεγάροις.

Ita rei causa sequitur, quæ interpellata erat, absurdè interjecto illo versu: *Ρεῖα δὲ καν*: nam τὸ δὲ apud *Hesiodum* αἰπολογικὸν esse, qui eum triverunt, ignorare non possunt. Porro *ἑγκαταλείπων ἔτιρον παῖδα φερέμεν*, rectè dictum est. Pueri *φέρεται* dicuntur, dum in tenera illa ætate sunt, quæ crescunt nutriunturque, ut & *βόσκειται*. Tale est illud *Sophoclis* *Ajace*:

Τέως ὃ, κακοῖς πνεύμασι βόσκει, νέαν

Ψυχὴν ἀτάλλων, μητεὶ τῇ δὲ χαμυνῶ.

Idem est *βόσκειται*, *φέρεται*, *ἀτάλλειν*. Mens hæc erit:

Unicus

*Unicus verò filius domum paternam
servet,*

*Senex verò priusquam moriaris a-
lium relinques*

*Crescentem: ita enim divitiæ in æ-
dibus crescant.*

*Jupiter enim pluribus faciliè plures
adjungit opes.*

dubitare non possum. *Heinsius.*

378. Επειν] MS. ἀταλὸν πῖδν, hoc est, tenerum puerum. Nam quid sibi vult ἐπειν πῖδν? Ex senis felicitate est puerum heredem relinquere, nam provectiones patribus molesti esse solent. ex ἀταλὸν ἀταλν, ex quo ἐπειν. Hic versus Proclo ἀλγύωντος & rejiciendus, Heinſio transponendus. vide notata. vers. sequ. ὡρίσθων, subintellige, sibi invicem succedentibus. v. sequ. 380. ἐπιδίκα. subintelliges curæ. *Guicetus.*

378. Πυγοφόρον] Apud Suidam exponitur *Lena, Meretrix, Πεσαυγὸς, Μαυκίστρια*. A Moschopulo, Επεινὲς ἰαυλὸν ἐπὶ πυρὶν σολίζουσα. Quibus assentitur Proclus. *Rob.*

383. Επειλλομένην] Nullus Poëta, præter hunc, inseruit α in genitivo adjectivi nominis. *Scaliger.*

383. Πλειάδων] Hoc est, circa 11. Maii, nam hæc intelligenda sunt de ortu Heliaco Pleiadum, qui sæculo *Hesiodi*, ex calculo *Dionys. Petavii* Variar. Dissert. Lib. II. c. 9. factus est in gradu Tauri I. Nam hoc circiter est tempus initii messis, in Græcia. Præterea *Hesiodus* Agricolas scribens de ortu loquutus est, qui conspicuus est, non de eo qui vulgò animadverti nequit, nec, nisi rationibus Astronomicis, innotescit. Multa habet, hanc in rem, *Claud. Salmasius* Cap. XXXVII. Exercitat. Plinianarum, sed ea valdè intricata & perplexa, quæ castigavit *Petavius* memorati Operis Libro VII. Utrumque adire poterunt ii, quorum intererit nosse errata *Salmasii*, quæ ad *Hesiodum* nostrum non pertinent. *Clericus.*

385. Ἀέθριον δὲ δασυρόμενον] “Matutinum ortum φανόμενον, seu ἡλιακόν, significari, ac δίστον ἰσθμὸν, seu occasum cosmicum ne pueri quidem nesciunt. *Hesiodi* sæculo ortus ille contingebat in Tauro. Stellæ sunt Vergiliæ plures, una est ex iis lucidior ceteris, magnitudinis tertiæ. Ea tempore *Hesiodi* occidebat heliacè in Gradu Arietis, 4, 8'. oriebatur in Tauri gradu 11. 4'. At prima stella, versùs occidentem, occasum Heliacum faciebat in gradu Arietis 0, 51'. Intervallum inter occasum primæ Pleiadum & ortum lucidæ gradus 40. Meritò itaque diebus abscondi quadraginta Vergilias canit *Hesiodus*. Sol in Arietem vero motu subibat, *Hesiodi* tempore, Martii 31. Quippe anno Per. Julianæ 3714. verus locus solis in Arietis initio fuit Athenis Martii 31. horâ post mediam noctem 1, 24'. Itaque Taurum ingrediebatur Aprilis 30. Maii proinde 11. die, lucida Pleiadum oriebatur, ultima verò Pleiadum ad orientem Maii 16, quo tempore Messis incipiebat in Græcia. Occasus earundem matutinus in Libra 19. gradu fiebat, sed verus nec adspectabilis. Idèd circa initium Scorpii ἐπικατάδουσι φαινομένην accidit ineunte Novembri. Nam æquinoctium autumnale, per idem tempus, incidit in Octobris initium. Tum igitur arationis ac sationis tempus appetit; quod *Virgilius* hisce versibus expressit:

“Ante tibi Eoæ Atlantides abscondantur

“Gnosique ardentis decedat stella

“Coronæ,

“Debita quam sulcis committas semina.

Hæc aliaque, in eam rem, habet *Petavius* Var. Dissert. Lib. II. c. 9. Igitur in verbis *Hesiodi* mentio fit unius ortus Heliaci Pleiadum, & duplicis earum occasus. Ortus tempus referendum ad 11. Maii. Prior occasus, qui arationis tempus

pus indicabat, fuit Cosmicus occasus, cum oriente Sole unâ cum Scorpione, in quo est, Pleiades in Tauro sitæ horizontem ex adverso subeunt. Quod circa initium Novembris factum, tempore *Hesiodi*. Posterior verò occasus obscurius indicatur v. 368. estque Heliacus occasus qui fiebat 3. Aprilis. & post quem in radiis solaribus per quadraginta dies latebant Pleiades. Ita tamen loquutus est *Hesiodus*, quasi confunderet utrumque illum occasum; nemo enim non dixerit, lectis ejus versibus, occasum ejus meminit v. 384. eum esse post quem Pleiades latent per quadraginta dies ante messem. Sed sunt ejus verba benignius explicanda, cum non ignoraret quantum tempus sit inter arationem & messem. *Clericus*.

385. *Τιαπαράκωντα*] Vide not. ad v. antecedentem. *Clericus*.

386. *Κεκύρα*] Astrologi δύνειν ἡλιακῷ occasum solarem dicunt quando stella involuta est radiis solaribus, quod vulgò vocant combustam stellam. Illa autem δύνειν deberet dici κρύβει. Est enim occultatio potius, quàm occasus. Quando verò stella explicatur ex radiis solis, quod propriè dicitur ἐξαυρασις, hoc vocant ἀναπαύειν ἡλιακῷ. Intervallum autem ab occultatione ad ἐξαυρασιὸν Astrologi dicunt esse quindecim graduum, quod est circiter totidem dierum. Sed *Hesiodus* dicit non quindecim sed viginti dierum esse ἢ κρύβειν, & totidem dicemus ἢ ἐξαυρασιὸν. *Scaliger*.

386. *Πειραδομένη ἐνιαυτῷ*] Itaque intra quadraginta illos dies, quibus latere dicuntur Vergiliæ, collocandum *Hesiodi* anni principium; quod fortasse referendum ad initium Tauri; quò spectare videntur verba *Virgilio* Georg. I, 217.

*Candidus auratis aperit cùm cornibus annum
Taurus.*

Hoc unum ex verbis *Hesiodi* colligi potest. Vide tamen quæ habet *Jos. Scaliger*

Emend. Temp. Lib. I. de periodo Thebana. Clericus.

387. *Φαίνοντα*] Annus Thebanus tempore *Hesiodi* erat idem cum Delphico, & idem principium habebat à mense qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur *θαργελιών*, vere adulto. *Scaliger*.

391. *Γυμνὸν ἀπέφειν*] Antequam sit nimis acre frigus; sub finem Octobris, quo tempore in Græcia clemens est cœlum. *Clericus*.

392. *Εἰ χ' ὦρεα πάντ' ἐδάμνα*] *Ὀλεον* non est semper τὸ κενὸν ὄρεα, sed & τὸ ἐντελής in fructibus: dicebantur autem ἐντελής fructus & *πλεισφόροι*, cum non minùs fecundi essent, quàm destinarat cultor. Ita *Ὀλεον ἐνιαυτῶν* dixit *Theocritus* ἢ ὄλεον, & ne uno quidem die pleno minorem. Et *πλεισφορία* pro frugibus illis celebrabatur, quas *Hesiodus* καρπὸς ὤρεος vocat, sicut οἶκος πλεισφόρος ille dicebatur, in quo erant maritus, uxor, liberi. Et tantùm πλεισφόρον, ὄλεον ἢ ἐνιαυτῶν, dicunt Poëtæ: unde illud, πλεισφόρον εἰς ἐνιαυτῶν, quod *Theocritus* ἔπος ὤρεον dixit. *Hesiodus* eleganter ἢ χ' ὦρεα πάντ' ἐδάμνα Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτρως. id est, ὅτι πλεισφόρος ἢ ἐντελής τὸν καρπὸν κομίζεσθαι ἰδίῃς. *Heinsius*.

403. *Ἀρχὴος δ' ἔσται ἐπίων νομὸς*] Hoc est νόμισις, tributio, partitio, distributio in utramque partem, utrimque. *Homer.* Πολλὸς δ' ἐπίων νομὸς ἔνθα ἢ ἔνθα. distributio. *Moschopolus* πλάτος vertit. *Guicetus*.

405. *Γυναικῆ*] non intelligit uxorem, sed Ancillam. *Aristoteles* in *Oeconomicis* falsus est memoriâ, cum hoc versu absolutam sententiam contineri & γυναικῆ putat esse γαμετῶν. *Scaliger*.

406. *Κτητὴν ἢ γαμετῶν*] Notarunt jam olim viri docti Philosophum in *Oeconomicis* etiam ἢ κτητῶν pro conjuge sumere. In jure certe Attico, etiam conjux inter τὰ κτήματα numerabatur, & maritus ὁ κύριος appellabatur. Unde cùm lis intentaretur uxori, præco clamabat Ἡ ΔΕΙΝΑ ΚΑΙ Ο ΚΥΡΙΟΣ, id est, *Ejusmodi mulier accusatur cum domino suo.* Qua occasione

sione Comicus Smicythen perstringens, parumque virilem ostendens, κύνειον illi dat. χρυσὸν δίδξεις Σμικυθίῳ καὶ κύνειον. Ἰππῶν. Hominibus etiam mollibus per contumeliam eleganti scommate κύνειον assignabant, quasi eos inter τὰ κύνια & κτήματα cum uxoribus numerarent: quales erant impuri illi senes Lampridii sub καταράτῃ Heliogabalo, qui, *maritos se habere jactabant*, scelestæ principis sui libidinis affectu. *Heinsius.*

406. Κύνειον, ἢ γαμινίον] Ad hæc Proclus. Οὐ λέγει ἐν πανταίῳ, ἀλλὰ φίλας τ' οἶκον, καὶ τ' βούην. Μάλιστα ἐν λέγειν οἱ φεῖ Τιμαίων, Ἡρόδοτος & Λεισοτίλως περὶ δόμου, καὶ τὴν τ' γυναικὸς περὶ τὴν, Ερηνυλίδην συνῆναι τῇ διαπραπίῃ, ἢ ἐς αὐτὸν χεῖν ὑβρίν. Ego quidem Grævio adsentior, qui Aristotelem uxores inter τὰ κύνια numerare negat. Aristoteles certe (Pol. lib. 1. cap. 2.) uxores à servitute vendicat. *Αἰσχύλῳ δὲ φεῖται συνδράζοντες τὸν ἀνδρα ἀλλήλων καὶ διαμαρτύνοντες ἑαυτοὺς οἷον Σῆλον καὶ ἄλλους τ' γυναικας ἔτιαν. Ἀρχὸν τ' φύσει καὶ ἀρχόμενον, καὶ τ' συνάγειαν. τὸ μὲν γὰρ δυνάμενον τῇ ἀφροδίτῃ ποιεῖν, ἀρχὸν φύσει, καὶ διαμαρτύνον τὸ τ' διαμαρτύνον τὴν σύμπτῃ ταῦτα ποιεῖν, ἀρχόμενον, καὶ φύσει δύναν. διὸ διαπύτη καὶ δέλεον ταῦτα συμφορῶν. φύσει μὲν ἐν δίδεσκαι τὸ Σῆλον καὶ τὸ δύναν. *Necesse igitur est primum eos conjungi, quorum alter sine altero esse non potest, ut marem & feminam procreationis causa. Coniunguntur, autem etiam id quod natura imperat, & id quod imperio patet, propter salutem. Nam quod mentis agitatione providere potest imperandi jus habet natura, & dominatur natura. Quod autem corpore imperata potest præstare, id sub imperio est, & natura servile. Quapropter domino & servo idem expedit. Femina igitur & servus distincta sunt natura.* Emendationem vero Prochi, οἱ φεῖ Τιμαίων pro τῇ, οἱ φεῖ Τιμαίων suggestit Vir Cl. Ægidius Menagius ad Laërtium, cujus notam operæ pretium erit inspicere. “*Εἰσι τ' ὑβρίν Νικομάχῳ ἐξ Ερηνυλίδος & πολλὰ καὶ, ὡς φησι Τιμαίων*”] Inde emendandus*

“forte Proclus ad Hesiodi *Εργ.* 405. *Μάλιστα ἐν λέγειν*, inquit, οἱ φεῖ Τιμαίων. An legendum οἱ φεῖ Τιμαίων? Nihil tam mutuo: Nam & Suidas in *Λεισοτίλως*. Τιμαίος φησι καὶ Λεισοτίλως, ἢ αὐτὸν αὐχέρῃ, θρασύν, φερεται &c. quod accipio de Timæo Siculo. Erat autem Timæus ille maledicentissimus, invidus, & calumniator; unde à reprehendendi studio *ἑπὶ Τιμαίους* dicebatur, ut est apud Strabonem & Diodorum Siculum. Sed pro *Ερηνυλίδην* legendum proculdubio *Ερηνυλίδι*, immo *Ερηνυλίδι* per duplex λ, ut & ratio nominis, & Athenæi auctoritas satis probant. *Λεισοτίλως ὁ Στραβόνος* ἐκ ἐξ *Ερηνυλίδος* &c. *Deipnos. lib. 13. Rob.*

410. *Εντην*] *Harporation*: *ἔντω* τ' καὶ οἱ ἔντω τὸ οἱς τῷ τῷ λέγει, καὶ ἀπὸ τοῦ τὸ ἔντω διασυνδράζοντες τὸ φεῖται καὶ παραλλήλως διὰ τοῦ. Mirum est ἔντω præteritum tempus dici, ἔντω verò futurum. *Hesychius* ἐν καὶ ἔντω τὸ μὲν τ' αἰεῖται. Alii, ut Proclus, referunt ad ἔντω καὶ νῦν, quæ erat trigesima mensis dies. Sed hoc quoque parum verisimile, nam ἔντω simpliciter non dicebatur. Præterea accentus variatio rem dubiam facit. Crediderim potius ἔντω contractè dici pro ἔντω, unde additâ syllabâ poëtica ἔντω, fit ἔντω, ita ut subaudiamus ἔντω, aut si libet ἔντω annos, significeturque dilatio in longum tempus. Sic *Horatius* de Poëmate, cujus editionem diu differendum suadet, *Art. Poët. v. 388.*

— *nonnunquam prematur in annum, Membranis intus positis.* Clericus.

418. *Κυεῖται ἄνδρα*] Nempe, eorum qui sunt cis æquatorem, quibus post æstivum solstitium arcus diurnus solis minor est. Non ignoravit *Hesiodus* solem tunc diutius lucere *Æthiopibus* illis, qui sunt trans æquatorem. Vide infra v. 527. *Clericus.*

420. *Ἀδύκτατα*] Illa, nempe, anni tempestate cæsa minus est obnoxia veribus; qui in tenero cortice, aut alburno, deponunt ova, ex quibus postea exclu-

clufi vermes lignum rodunt. De hisce vermibus vide quæ collegit *Sam. Bochartus* Hierozoici P.II. Lib.IV. c.27. *Clericus*.

423. Ολμων ῥε Τειπόδων] Siquis, ut supra ad v.342. Joannes Clericus, Hesiodi μικρολογίας irrideat, Plutarchum audiat hoc in loco à Proclo citatum. Πολλὸς ἐν ταῖς οὐκ Πλάτωνος ἀμυνόμενος τὸς γλῶντας ἢ Hesiodon ἢ μικρολογίας, καὶ Πλάτωνα λίγων οὐκ ἢ τὸ περὶ τὴν ἐν ταῖς οὐκαὶ διελέχθαι καὶ ἐμμελείας καὶ Λυκίον οὐκ ἢ τὸ περὶ τὴν κατὰ σκευήν, ἢν ἀπὸ πείρου οὐκ καὶ πλάκας μόνον ἀπείκασται. Δὲ ἐν ἀποδείξει καὶ ἢ Hesiodon μέτρα οὐκ ἔχοντα καὶ ἄλμα, καὶ ὑπέρ, καὶ ἄγονος, καὶ σφύρας καὶ τὰς ἀρχαίας ἢ πολλὰ καὶ τῶν παιδείας λόγον, καὶ τὸ εὐρεῖν Πάμφων ῥε πῶς δὲ καὶ λυγρὸν περὶ τοῦ οὐκ, καὶ τὸ ἐκ τούτου φῶς εἰσάγει τὴν ἢ τῶν Πιδίων δῖμον ἀπὸ τούτου ὅπως ἐνομάσαι, δὲ καὶ τὸ πῶς ἐπινοήσονται ἢ πλάσσειν. ὥς μὴ τὸ πολυτέλειαν περὶ τὴν δαυμάζειν, ἀλλὰ ἢ τὸ χρεώδην, καὶ οὐτὶν πυργάνη, οὐκ ἐπείναι. *Rob.*

426. Τεισπιδάμων] Trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, απιδάμων verò dodrans. *Scaliger*.

426. Τεισπιδάμων] In longitudinem. Versu præcedente pro σφύρας καὶ τήμοιο, leg. σφύρας καὶ τήμοιο. *Guicetus*.

Ibid.] Ἀφιν τήμον] Aratro, plostellō, à la charruë de deux pieds & demy de large. An scribendum & distinguendum; τεισπιδάμων δὲ ἄφιν τήμον δὲ καὶ ἀμείζον καὶ ἑπικαμπύλα καὶ α. Ordo τήμον δὲ καὶ α. appositivè. Placet τὸ ἑπικαμπύλα, seu potius ἑπικαμπύλα, accentu in antepenultima, una vox composita. *Idem*.

427. ὅπου ἢ γίλυ] Hoc est, ubicumque inveneris dentale, aufer illud tecum, rarè enim occurrit. *Idem*.

430. Ἀδωαῖος δμῶς] Δμῶς metaphrasus, declinatio pro declinatione. *Scaliger*.

430. Ἀδωαῖος δμῶς] Ο τήλων. *Guicetus*. Sic dicitur faber lignarius, quia fabrilis etiam arti præesse credebatur Minerva, quo fit ut Epeus equum illum li-

gneum, cujus ope capta est Troja, dicatur, divinâ Palladis arte, ædificasse, Lib. II. *Æneidos* v.15. *Isidorus* Orig. Lib. XIX. c.20. *Olea quoque banc dicunt inventricem & fabrica multarumque artium repertricem. Ideoque illi vulgò opifices supplicant.* *Clericus*.

430. Ἀδωαῖος δμῶς] Viri docti interpretationem suam Proclo debent, qui sic exponit — Ἀδωαῖος δμῶς. Οὐκ ἔστιν οὐ τήλων ἢ Ἀθηναῖος δμῶς.

Εὐ εἰδὸς σφύρας ἑπικαμπύλων Ἀθηνῶν. Καὶ Ομηροῦ φησὶ τήλων ὡσαύτως. *Rob.*

436. Βὸς δὲ ἐνναετήρ] *Aristoteles Hist. Anim.* Lib.VI. c.21. de bove: ἀκμῶς δὲ μάλα πνιῆσται ὧν. δὲ καὶ Ομηρὸς φησὶ πεπαικέναι πνὲς ὀρθῶς, πνιῆσται ἀρσενὰ πνιῆσται — καὶ τὸ βοῦς ἐνναετὴρ δὲ τῶν τῶν: *viget quinquennis maxime; quocirca Homerum rectè dixisse aiunt marem bovem quinquennem — & bovis novennis, hæc enim idem valere.* Apud *Homerum*, scilicet, *Iliados* H. Agamemnon mactat bovem πνιῆσται, ut & filii Autolyçi *Odyss.* T. At *Odyss.* K. *Æolus* excoriat utrem bovis ἐνναετὴρ, quo ventos includit. Hæc quorsum idem dixerit *Philosophus* divinare nequeo; nisi velit novennem bovem tam florere, quàm quinquennem, quia usque ad nonum annum est in pleno ætatis vigore. Unde *Hesiodus*, in *Operibus*, βὸς δὲ ἐνναετὴρ &c. Hæc habet *Sam. Bochartus* Hieroz. P.II. Lib.II. c.28. Fortasse voluit indicare *Aristoteles* bubulam carnem optimam esse circa quintum annum, robur verò corporis & pellis firmitatem, circa nonum. *Clericus*.

436. Πείρω ἢ γίλυ] Nonnunquam legitur πείρω γίλυ, invito metro. Sed suadentibus MS^o. Bodl.60. & Scholiaste *Aristophanis* restitui πείρω δὲ γίλυ. *Heinsius* autem legit πείρω γίλυ. *Rob.*

442. Τετράστροφον, ἐκ τεσσάρων] Hic τετράστροφον quatuor dicuntur, quemadmodum apud Latinos *quadræ*, quæ paribus interstitiis in pane erant distinctæ. *Auctor Moreti*:

— jam—

— jamque subactum
 Formas opus, palmis/que suum dila-
 tat in orbem,
 Et notat impressis, æquo discrimi-
 ne, quadris.

Hesychius: πῖρος, κλάσμα ἄρτου. Quam vocem crediderim Veteribus Glossis restituendam, in quibus, *Quadra*, τῖπος; imo πῖρος. Βλαμῖος verò, hoc in loco, minus frustum significat. *Hesychius*: βλαμῖος, ἰχθυόμας, ubi legendum viderunt docti ἰχθὺς φάρμας, *buccæa tentis*. Quod tamen non est ita intelligendum apud *Hesiodum*, cum, ut rectè *Isaac Casaubonus* ad *Athenæum* Lib.III. c.29. absurdum sit existimare rustici hominis famem octo buccellis posse expleri. *Athenæus* quidem: βλαμῖος τις ἄρτους ὑπομαζίδου λέγει (Philemon) τὸ ἰχθὺς ἐν τομαῖς, ὡς Ῥωμαῖοι καθάρως λέγουσι: *Blomilios* vocari dicit panes incisuris divisos, quos *Romani quadratos* vocant, id est, in quadras incisos. *Clericus*.

442. Οκτὲλωμον] Hinc explicatur Horatii versus 49. Epist.17. Lib.1.

Et mihi dividuo findetur munere quadra. Rob.

444. Πλατύνων μὲν ὁμίλιν] Non attendens sulcos, sed circumspiciens an amicum aliquem sit conspecturus. Ex negligentia ejusmodi desumpta est sententia Christi Luc.IX, 62. Οὐδεὶς ὀφθαλμὸν ἢ χεῖρα ἐπ' ἄερον, ἢ βλέπων εἰς τὰ ὀπίω, εὐδαίμων ἔσται ἢ βασιλεὺς ἢ Θεὸς. *Hesychius*: πλατύνων, διεκτέλειν πάντη· πλατύνοντα, ὁρῶντα. Sic quoque interpretatur *Eustathius*: τὸ ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ὁμιλίας ἢ δῖαν, τῆς διεκτέλειν. *Clericus*.

447. Επλοῖνται.] Hoc est, æquales animo agitat, lasciviendi cupidine commoto. Nam πλοῖομαι, unde, interposito ι, πλοῖομαι, est non tantum timore, sed quovis alio affectu vehementiore commoveri. *Hesychius*, Πλοῖομαι, πλοῖομαι λέγεται τὸ περιστρέφειν πρὸς τὰ ἀρετὰ. Exemplum sunt, apud optimos Scriptores, frequentia. Unum tantum adscribam ex *Dione*

Prusæo, quod mihi commodum hisce diebus elegantissimum Scriptorem lectitanti occurrebat. Sic loquitur de Homero Orat. II. de regno: ταῦτα δὲ λέγει διδάσκων καὶ παραινῶν, ὡς δὲ καὶ τραπέζης ἐπιμαλῶσαι τὰς ἀραδὰς, ἐπὶ πρὸς καὶ παντοίας καὶ πολυτελείας ἐκ ἐπύχων ἀπεφοῦ ὄν. ὥς τὰς οὐ τοῦτα γὰρ ἐπιμαλῶσαι Πέρσας καὶ Σύρους καὶ Ἑλλήνων Ἰταλίους καὶ Ἰωνας, μηδὲ ἑγγὺς ἐπικνηῖσαι ἢ παρ' Ὀμήρου χορηγίας καὶ ἀδελφότητος: hæc autem dicit docens et admonens, bonos oportere et mense curam gerere, quandoquidem cibi varii et pretiosi non erat inexpertus; ita ut qui nunc hisce valde afficiuntur, Persæ et Syri et Græci, Italique et Iones longè absint à sumptibus et deliciis quæ sunt apud Homerum. *Clericus*.

447. Επλοῖνται] Appositum magis exemplum occurrit apud Callimachum in Hymno ad Dianam v.190.

Ἡς ποτὶ Μίνως

Πταχθὲν ὑπ' ἑρῶν κατέδραμον ἦρα Κρήτης.

Cujus quondam Minos

Percussus amore pervagatus est montes Cretæ. Rob.

448. Εὐτ' ἂν γάρ γε φησὶ ἐπαύσης] Multa ad hujus loci illustrationem congeffit *Sam. Bochartus* Hieroz.P.II.Lib.I.C.11. quæ non exscribemus. Observandum dumtaxat hîc sermonem esse de migrante grue, non de adveniente. *Clericus*.

448. Φησὶ γάρ γε] Similiter *Aristophanes* Ορν.5. v.711. à quo confirmatur tum id quod observavit *Bochartus*, viz. hic loci sermonem esse de migrante grue, non adveniente; tum id quod notavit *Salmasius*, viz. tertiam hic arationem intelligi, qua fata inarantur.

Σπείρον μὲν, ὅταν γένηται

Κρόζυς ἐς τὸ Λιβύην μεταχωρῇ.

Sere quidem, quando grus

Clangens ad Libyam discedat. Rob.

450. Ἡ τ' ἀρετὴ πρὸς σῆμα φέρει] Copiosissimè de variis arationibus egit *Claud. Salmasius* ad *Solinum* Pag.509. & seqq. Ed. Ultraject. ubi inter alia, hæc habet:

Ter-

Tertiam arationem, quâ sata inarantur, Hesiodus ἀρεπν̄ propriè vocat. De prima dixit ἰαει πολὺν; de secunda, διερὶ ἢ νωμὸν, quæ est rians vel iteratio; de tertiâ, ἀρεπν̄, quâ voce sationem ubique intelligit, quia simul serebant, arabant-que tertid. Sic de gruis adventu (imò verò abitu) ἢ τ' ἀροτοῖο τι συμῆ. &c. ὅραυλλὸ ποστ̄: αὐλὸν καὶ δὴρῶν ἀρεπν̄, ἀρεπτοῖο καὶ ὠρίω, hoc est, ξυρὰν καὶ ὄρεαν ἀρεπν̄ καὶ τ' τοῦ ἀρεπν̄ ὄρεαν. Ita alibi, apud eundem, ἀρεπν̄ est serere: εἰ δὲ καὶ ἡλιόιο προπῆς ἀρεπν̄ χθονὰ διαν. Vetat terram seri circa brumam. Nimirum, ἀρεπν̄ est quidem semper arare, sed quia cum ultima aratione conjuncta erat satio, priore & posterius significatur. Intelligitur autem hîc & alibi satio tritici, de qua sola, quasi potissimum agit Hesiodus, in hoc Opere. Clericus.

462. Εἰσεί πολεῖν, ἑρπὶς ἢ νωμὸν] *Clauâ. Salmasius p. 510. Exercit. Solinianarum, ostendit Græcos quidem recentiores νῶν ac νῶζεν dicere de terra, quæ primâ aratione novatur, quæ primùm proscinditur; sed vetustissimos vocasse νῶσιν secundam arationem, non primam, ex hoc Hesiodi loco. Prima aratio fit verno tempore, secunda æstate; quod νῶν vocat Hesiodus, Latini iterare. Νῶν similiter vocant terram novalem, quæ iterata est. Et sanè hæc etiam significatio est verbi νῶν, de novo enim fieri, & novari dicitur quod secundò fit. Græci Interpretes veteres interpretantur ἐπιλαύειν γῆν καὶ ἐρύπειν, καὶ ὁμαλῶσαι, ἀνακατασκευάζοντων αὐτὴν αὐτῶν καὶ νῶν ποίοντων. Quæ omnia secundam arationem Latinorum & iterationem designant. Quod offringere propriè dicebant; nam proscissione, hoc est, primâ aratione grandes glebæ excitantur, quæ iteratione offringuntur, & rumpuntur, æquantur-que. Hæc aliaque similia sæpius repetit, pro more suo, vir summus. Clericus.*

463. Νῶν ἢ ἀρεπν̄] Idem pag. 514. observavit cum toties novetur terra, quoties aratur, νῶν dici non tantùm agrum

primùm proscissum, sed quamvis terram per omne id tempus quo vertitur & aratur, donec conferatur, quod liquet ex hoc Hesiodi loco. Sic & Odyss. E. 127, νῶν ἐνὶ περὶν, in novali ter versato, quod tertiatum est, sive tribus arationibus motum. Xenophon: εἰ μάλιστα ἀγαθὴ ἢ νῶς ἵσταται, ὅλως τε δὲ καὶ δαρῶν αὐτῶν εἶναι, καὶ ὅπῃ ὅπῃ μάλιστα περὶς τ' ἥλιον: si bona futura est novalis, debet esse pura ab omni sylva, & quàm maxime torrerì à sole. Sed nec, quòd Hesiodus νωμὸν vocat terram, quæ æstate iteratur secundâ novatione, inde sequitur νῶν propriè dici de iteratione. Nam & πολῶν γῶν non de prima tantùm, sed etiam de secunda ac tertia dicitur. Unde διπολεῖν & τριπολεῖν γῶν. Alia hanc in rem, apud ipsum Salmasium, lege. Clericus.

464. Εὐκνήτερα] In copia imprecationes non fiunt, sed in inopia, vide Proclum. Vult Hesiodus agrum probè cultum suppeditare victum familiæ, quæ alioqui infensa sit patrifamilias, diris eum devovet, nec nisi cibo potest placari. Clericus.

470. Ἐχον μαχλῶν] Non propriè intelligitur ligo, sed malleus ad occas frangendas. Scaliger. Imò verò ad invertendam in sementem terram; nam hæc est tertia aratio, non occatio, quæ secunda est. Vide ex Salmasio notata ad v. 462. Clericus.

476. Ερεύμερον] Malim legi ἐρεύμερον, quàm elidi γ, quod durum est. Hoc est, redundantem intus positis; ab ἐρεύομαι, ἐρεῦτο, & metaphoricè redundo. Clericus.

477. Εὐοχῶν] Εὐοχθίαν hîc legunt Moschopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Hesych. εὐοχθεῖν ὃ ἔχειν, εὐθυμῶν παρὲν, εἶναι, τὸ πορθεῖν. ὃ καὶ γὰρ ἡ πορθεῖν. Διῶτες εὐοχθεῖν opipara, læta convivia, ὅθεν τὸ εὐ ἔχειν, Athen. εὐοχθεῖν quasi εὐκτῶν. Sed εὐκτῶν magis placet. Guicetus.

477. Εὐοχθεῖν δὲ ἴζηαι] Male εὐοχῶν substituitur ab aliis. Eustathius: ὅθεν καὶ Η.

σποδὲς ἰδοχθεῖν λέγει, τὸ ὅτι καλλοῖς κοπῶν. ἢ καὶ ἄλλως ἰχθύουσι. τὸ εἰς ὕψος ἐπ' ἄρας ἢ θυμῶν. Item, ἐπαύειν π καὶ τὸ ἐχθρὸν μὲν ὀφείλοντας ἢ ἐσθλὰ ἀρ' ἢς καὶ τὸ εὐοχθεῖν κατὰ πᾶσι παρ' Ἡρόδοτ. *Heinsius.*

479. Εἰ δὲ καὶ ἡλιόσιο ἐσθλῶς] Hoc est, circa Solstitium hibernum. Ex his constat, verba sunt *Cl. Salmasii* p. 517. Exercit. Plinianarum, legitimum sementis tempus, præcipuè triticeæ, in Africa & Græcia omni, fuisse ab occasu Vergiliarum. Hoc *Hesiodus*, *Theophrastus*, *Xenophon*, & *Plinius* testantur. Et *Xenophon* quidem totum illud tempus ferendi eis ἀερίμων, καὶ μίσσην καὶ ὀφείλοντας distinguit. Festinata satio à Vergiliarum occasu incipiebat, serotina circa brumam. *Hesiodus* ὀφείλων vocat, qui eo tempore ferit, ut contra ἀερίμων qui circa Vergiliarum occasum, v. 490. *Columella* Lib. II. c. 8. *Intelligi debet tritici satio dierum sex & quadraginta ab occasu Vergiliarum, qui sit ante diem IX. Calend. Novembris ad Brumæ tempora. Sic enim servant prudentes agricolæ, ut quindecim diebus priusquam conficiatur Bruma, totidemque post eam confectam, neque arent, neque vitem aut arborem putent.* Fallitur tamen vir summus in eo quod hic habet ἀερίμων ἢ ὀφείλων, de quo vide ad v. 486. *Clericus.*

480. Ἡδὲ καὶ ἀμύμον] Hoc est, otio: è, nam non erit cur festines. Alioqui segetem copiosam metentes satis temporis non habent, ut inter metendum sedeant. Festinandum enim periti Rei Rusticæ suadent. *Columella* Lib. II. c. 21. *Sed cum matura fuerit seges, antequam torreatur vaporibus æstivi sideris qui sunt vastissimi per ortum Caniculæ, C E L E R I T E R demetatur; nam dispendiosa est cunctatio.* Cujus rei rationes postea tradit. At in raris segetibus, messis brevi absolvitur, etiam non festinantibus. *Clericus.*

Ibid. Πᾶσι χρόνῳ ἔργων] Psaltes Psalm. CXXIX. 7. *non implevit manum suam*

messor, neque sinum suum colligator. *Clericus.*

482. Πᾶτες δὲ σὶ θύισονται] Psaltes de tenui messe Ps. CXXIX, 7. *non dicunt transseunt, benedictio Jehovæ vobis.* *Clericus.*

486. Ἡμῶς κέκωξ κοκκύζει] Initio veris. *Plinius* Lib. XVIII. c. 26. de spatio quod est inter æquinoctium verum & exortum Vergiliarum: *In hoc temporis intervallo, quindecim diebus primis Agricola rapienda sunt ea, quibus peragendis ante æquinoctium non suffecerit: dum sciat inde natam exprobrationem scdam, putantium vites per imitationem cantus alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim habetur, opprobriumque meritum, falcem ab illa volucre in vite deprehendi.* *Clericus.*

486. Ἡμῶς κέκωξ] Sic Aristophanes in *Opis.*

Κ' ὅπιδ' ὁ κέκωξ εἶπαι κέκωξ, τὸ δ' οἱ φοίνικας ἀπάρτες εἰς πυρὸς ἀν καὶ τὰς κριδαῖς ἐν τοῖς μέσσις ἰδέσθον. *Rob.*

491. Ἐν θυμῷ δ' εἰ πάντα θυλάσσω] Hoc est, recordare. Est loquutio Phœnicia, de qua diximus ad Gen. XXXVII, 11. *Clericus.*

493. Λέχων] Adde iis, quæ de hac voce notata sunt, locum *Harpocrationis*: Λέχων, Ἀντιφῶν ἐν τῷ πρὸς Νικολέαν, Λέχων ἐλθόντων δημοσίων πᾶσι τέπτοι, ἐν οἷς πολλοὶ ἀγορεύοντες πολλοί. *Ομηροῦ,*

Οὐ δ' ἰδέσθεις ἄλδων καλῶν ἐς δόμα ἐλθόν,

Ἡ δὲ πρὸς Λέχων.

Κλεινόν, ἐν τῷ πρὸς Θεῶν, ἀπονημῶναι τὸ Ἀπύλλωνι τὰς λέχων πῶν. ἑξήρατος ὁ ὁμοίως γινώσκαι αὐτὸς, καὶ παρ' ἑνὶ τῷ Θεῶν Λεχόντων ἀνταλῶναι: *Antiphan* in *Oratione contra Nicoclem.* *Leschas* publica vocabant loca, in quibus otiosum vulgus defidebat. *Homerus*: non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam *Lescham*. *Cleantes* libro de *Diis*, ait *Leschas* *Apollini* consecratas; esse autem *exedris* similes *Deumque* cognomine *Leschenorium* à quibusdam vocari. *Adi & I.*

Casaubonum in Characterem ἀδελφός, apud *Theophrastum*, Clericus.

493. Λόγος] A λέγω derivatur ἑλληγος, vulgatus, de quo sermo est publicus. Herod. Lib. 1. Τοῖσι, ὃν ἐγὼ ἱμαῖνα, ἢ τὰ ἰσθμίων πίδατα ἔσται ἑλλεγα, ἀλλὰ τὰ οὐκ αἶμα. *His*, si modo sim incolumis, non Ionum, sed propria sua incommoda erant in circularis deploranda. Et in Lib. 2. Πικελήγοντος, ejusdem vox significationis. *Rob.*

497. Παχὺ πίδα] Aristoteles in problematis: famelicis superiora arescunt, inferiora tument. *Scaliger.*

500. Ελπίς δ' ἐκ ἀραδῆ] Ελπίς ἐκ ἀραδῆ Hesiodo est νόημα κακόν. Pindarus eam partem in homine ἐπίδα vocat, quæ cogitationibus vacat. *Heinsius.*

504. Μῆνα Ληναῖωνα] Plutarchus nescit quis sit ille mensis. certum est esse brumalem, respondebat Attico Ποσειδῶνι, aut Γαμηλιῶνι. *Scaliger.*

504. Μῆνα ὃ Ληναῖωνα] Κατὰ τὸν μῆνα, subintellige, sunt. Mensem in quo sunt mali dies. Vel sic distinguendum: Μῆνα ὃ Ληναῖωνα (καὶ ἡμέρατα, βέδρα πάντα) ὅσων ἀλείαδς. &c placet. hoc est, mensem verò Januarium, (mali sunt dies, bobus nocentes omnes) hunc vita; pro, hunc inquam, vita. Vel appositivè μῆνα ὃ Ληναῖωνα καὶ ἡμέρατα, βέδ. π. hoc est, Mensem Januarium, malos dies: hoc est, qui mali sunt dies, hunc, inquam, vita. *Guicetus.*

504. Ληναῖωνα] Apud Thebanos primus mensis dicebatur Βυκάπιον, respondens Gamelioni Attico. Plutarchus in Pelopida: ὃ νόμος καλεῖσθαι ἐν τῷ πρῶτῳ μηνὶ ὅσων ἀλείαδς ἐστὶν Βουκαπάρχιας ἐπέτης, ὃν Βυκάπιον ὀνομάζουσιν. cum lege sancitum esset ab iis dari Bucotarchiam primo mense, quem vocant Bucatium. Hunc autem eundem, quem Hesiodus Ληναῖωνα vocat, esse putat *Plutarchus*. *Hesychius*: Ληναῖων Ὀδύνα μὲν ὃ μνηστῶν Βουκοί ἔσται καλῶσι, εὐκάζει ὃ Πάριος Βυκάπιον, καὶ ὃ Φυχεῖς ὄν. Secundus mensis erat Ερμῆος. Sequitur apud *Hesychium*: ἔτι τοι ὃ Ἐρμῆος, ὃς μὲν ὃ Βυ-

κάπιον ὄν. καὶ ὃ Ἀθωαῖος ὃ ὃ Ληναῖων ἐστὶν ἐν αὐτῷ ἔργον. Hæc ex *Jos. Scaligeri* Lib. I. de Emend. Temporum. Posteriori rationi *Hesychii* repugnat quod alii docent de tempore celebrationis *Lenæorum*, quam referunt ad finem autumnii. Vide *J. Meursium* in Græcia feriata, ad vocem Ληναῖα. Itaque in priore acquieverim. *Clericus.*

507. Ὅτι ἀπὸ Θέτιος] Operæ pretium est notare inter duos Poëtas antiquissimos in ejusdem rei descriptione similitudinem. *Homer.* Il. 1. v. 5.

Ὅτι δ' ἀνέμοι δύο ἰόντων δέοντες ἰχθυοῦντα, Βορέας καὶ Ζέφυρος, τὰ τε Θρηάκων ἀντων, Ἐλδόντ' ἑξάπινος. ἀμυδὲς δὲ τε κύμα καλαινόν

Καυδύται, πολλὰν δ' παρὶξ ἄλα γῆρας ἔχουσαν. Sicut autem venti duo pontum commovent piscosum,

Boreas & Zephyrus, qui è Thracia spirant

Adventu repentino, simul autem & unda nigra

In acervum attollitur, multamque extra mare algam fundunt.

In Thracia autem Boreæ speluncam collocat *Callimachus* in hymno in Delum v. 62.

Ὁ μὲν πίδατον ἐπείγειο

Ἡμεῖς ὁ ἰσθμὸς κορυφῆς ὅτι Θρηάκος Αἴμου, Θέρος Ἄρης ἰσθμῶν σὺν ἔντισσι τὰ δὲ αἰ ἰππα

Ἐπὶ δὲ μυχῶν Βορέας ὅδ' ἀνέμῳ ἰσθμῶν.

Ille quidem solum terræ continentis,

Stans in excelsa vertice Thraciæ Æti,

Crudelis Mars observavit cum armis: ejus autem equi

Septemphicem Boreæ juxta specum stabulabantur.

Quem locum egregie exponit, ut solet omnia, *Illust. Spanhemius*. "Thraciæ nempe dicti hujus venti specum, seu antrum, non jam in Æoliis insulis cum Homero aut Marone, sed in Thracia cre-

"credita sc. Aquilonis, de quo ante ad
"v. 26, patria, & quidem circa montem
"Æmum collocat hic Callimachus, è quo
"eundem Boream oriri dixit etiam su-
"periori Hymno in Dianam v. 114.

Λίμνη ἐπὶ Θρηίκῃ, πόθεν Βορέας κατὰίξ
ἔρχεται.

*Æmum ad Threicium, unde Boreæ
procella oritur.*

"Hinc à Dionysophane juxta eruditos
"Apollonii enarratores lib. 1. v. 826.
"traditum, foveam extitisse in Thracia,
"è qua fierent flatus ventorum, atque
"ita inde habitam, & qua de re jam su-
"pra ad v. 26, Thraciam ventorum do-
"micilium, Θράκιω ἀνέμῳ οἰκηθεῖον. Imo
"sicuti Martis, Thracum nempe Dei,
"equi juxta illud Boreæ antrum stabula-
"re dicuntur hoc loco; ita ipse Boreas,
"& socii venti Thraces equi indigitan-
"tur à Valer. Flacco lib. 1. v. 611. Et
"similiter quidem Boreæ procella ἄμνη-
"ποι, equis similes, seu equestri celerita-
"te à Sophocle vocantur juxta priscos
"ejus interpretes, Antig. v. 996. ubi
"præterea ejusdem Boreæ antra prope
"Thracium sinum Salmydessum collo-
"cantur, qui sinus monti Æmo, seu Hæ-
"mimonto, Thraciæ regioni, ab eo de-
"nominatæ, erat vicinus". Hæcenus
Spanhemius; quem tamen non solito
acumine notare credo, Boreæ specum ab
Homero & Virgilio in Æoliis insulis col-
locari. Hi quidem Poëtæ has insulas
commune omnibus ventis receptaculum
assignant, uterque tamen Boream in Thra-
cia quasi in proprio suo domicilio collo-
cat; quod de Homero patet ex supra
citatis, & de Virgilio ex Æn. 12. v. 365.

*Ac velut Edoni Boreæ cum spiritus
alto*

Insonat Ægeo.

Edoni, Thracii, quoniam in Thracia ha-
bitare fingitur. *Rob.*

524. Ἀνέμῳ] Κλείταρχος ἐν γλωσσῇ τῇ
Πολύποδι κατὰ Παπαδαμηνίαν Ἀνδρῶν φησὶ κα-
λεῖσθαι, Λευσσέλης δὲ φησὶ Χεῦδος ἢ τὸ χεῖ τῆς

Πολύποδος· αὐτὸς γὰρ ἑαυτὸς μὴ κατεδίδην, ἀλλ'
ὑπὸ τῇ Παγύρων κατεδίδης. *Proc.* Suidas au-
tem dicit Eledonen esse Polypi speciem,
& sic nominari, λ redundantem, quod se-
ipsum comedit ἐλεδὼν. ἴδως πολύποδος, ἥ τις
ἔχει κατηλυδὼνα, καὶ ὅστιν ἐπὶ λέπτις, ὡς φησὶν Αἰλία-
νός· ἐστὶ γὰρ τὸ λ σιωπῶν. καλεῖται γὰρ ἐλεδὼν ὑπὸ
τῷ ἑαυτῷ ἴδην. Polypi etiam seipsum
comedentis meminerunt ab Athenæo ci-
tati Alcæus, Ἐλεδὼν ἑμαυτὸν ὡς Πολύπτος. Et
Comicus Pherecrates in fabula cui titu-
lus est, *Agrestes*. Ὡπύται δ' ἦδη φωνήσι
σφόδρα, ὡσπερ οἱ τὰς Πολύποδας νύκτωρ σφαί-
ζον αὐτῶν τὰς δακτύλους. Et Diphilus in
Emporo,

Πολύπτος ἔχον ἀπίους ὀλομαλῆς τὰς πικρί-
δας,

Οὐ σφαίριζον αὐτὸν ὅτι, φίλτατα.

Polypum verò seipsum arrodere negat
Athenæus lib. 7. τύπῃ δ' ἐστὶ χεῦδος· ὑπὸ γὰρ
τῇ γόγγρῳ διακρίμῃ τὰς πόδας ἀδικεῖται.
Quod etiam confirmat Plinius lib. 9.
cap. 29. *Ipsam brachia sua rodere fal-
sa opinio est: id enim à congris evenit
ei.* Nam cap. 30. tradit idem, *Avidis-
simos esse concharum; illas ad tactum
comprimi, præcidentes brachia eorum,
altroque escam ex prædante capere. In-
sidiantur ergo polypi apertis, impositoque
lapillo extra corpus, ne palpitatu ejicia-
tur, ita securi grassantur, extrahuntque
carnes, illæ se contrahunt, sed frustra,
discuneatæ.* Polypodis vero cubile, quod
τὸ οἶνον, & τὰ ἄδνα vocat Hesiodus ἡ θαλά-
μη ab aliis scriptoribus sæpissime nuncu-
patur. Homer. Odyf. B. v. 432.

Ὡς δ' ὅτι πολύποδος θαλάμη ἐξελκομένη.

Et in Hymno in Apoll. v. 77.

Πολύποδος δ' ἐν ἐμοὶ θαλάμη, φῶναι τε
μύλαιναί

οἶμα ποίησινται ἀλκῆτα.

Et Callimachus in Epigrammate

Μυλῶ μοι ἐν θαλάμῳ ἔδ', ὡς πίετος, (εἰ-
μὲ γὰρ ἄπνους)

τίκτεται νοστής ὡς Ἀλκυόνες.

Ita enim optime hunc versum emenda-
vit Celeberr. Bentleyus. Eandem vocem

sc. ἢ ἀλλήλων eodem sensu usurpaverunt Aristoteles, Theophrastus &c. *Rob.*

527. *Ἐπὶ κυνῶν ἀνδρῶν*] Qui intelligebat solis arcum diurnum, tempore brumæ minorem apud Græcos, majorem esse in Æthiopia, quam hîc describit, debuisset intelligere esse Antipodas. Attamen, admissio priore, posterius, quamquam necessarium consuetudinem, intelligere non potuerunt Veteres. *Clericus.*

533. *Τεῖποδι βεῖπυς Ἴσι*] Hoc est, seni. Respicit *Hesiodus* ad ænigma Sphingis, τί ἐστὶ τὸ αὐτὸ δῖπυν, τεῖπυν, καὶ τετράπυν; quid sit idem bipes, tripes & quadrupes? Οὐδὲ τις ἀπεφάνητο ἀνδρῶν ἢ τὸ περὶ λαδίν. νύπιοι μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπέρχοντα τετράπυν ἢ αὐξήσονται ὃ δῖπυν γινώσκοντα ὃ τεῖπυν, βακτυεῖα γινώσκοντα δὲ ὃ ἀδίναν: *Oedipus* declaravit hominem esse quod propositum erat, infantem enim quadrupedem esse, autem verò bipedem, senem denique factum quadrupedem, scipione utentem, propter infirmitatem. Verba sunt *Diodori*, ἐξ Ἰβ. Bibliothecæ. *Clericus.*

538. *Σπῆμονι δ' ἐν πύρρῳ*] *Κεῖως* est *flocus*, *κεῖων*, aut *κεῖξ subtemen*. Idem vestes, quæ ad hyemem & frigus parantur, raro stamine, denso subtemine texti jubet *Hesiodus*: *Κεῖως* enim ἐν τῇ *κεῖων*, non in stamine. Idem durius & retortiore filo stamen, molliore & magis laxo subtemen. Nam in solo subtemine mollities illa lanuginosa, quo panno supereminet, & quam pectit ac polit spina fullonis. Insignitè factus ad hoc probandum locus *Platonis*, qui vulgò malè exponitur ab Eruditis & non rectè legitur. Est in Politico: ὅσα δὲ γὰρ αὐτῇ τῇ γὰρ αὐτῇ ἑκάστη ἐμύτης πύρρῳ μαλακότητα ἔχει, ταῦτα ἀπὸ κρόκων μὲν ἰσχύοντα, ὃ δὲ ἀπὸ ταχυγυμνῶν αὐτῶν ἵναί τινος χυλῶν προκοινητῶν: *Quæcumque spinæ fulloniæ tractui accommodatas habent molliciem, ea esse subtemen cum neta sunt, artem verò iis præfectam artem nendi subtemen*. Hæc aliâque huc spectantia habet *Claud. Salmasius* Exercit. *Plinian.* p. 277. *Clericus.*

542. *Πίλοις*] *Coactilibus*, & propterea udones illi à Jurisconsultis ἐμπύλα dicuntur, quæ aliter pedulia in Regula Sancti Benedicti. Erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis vestimentis. Stat. IV. *Sylv.* in *Risu Saturnalitio* v. 24. *Cæsis pilia fusa de lacernis*. & sæpe apud Martialem. *Scaliger.*

542. *Πίλοις δ' ἐνδοθεὶ πυκνῶσαι*] Etymologicum magnum: Πίλος, τὸ ἐξ ἐλαίου ἐργασµένον, ὡς τὸ κοιµᾶσθαι ἐκπύλαιον· ὃν ἡµεῖς πύλινον φεµέν· quod ex lanis elaboratur ad cubandum paratum, quem nos pilotum vocamus. Tum affertur locus *Homeri* & v. 545. *Hesiodi*, ac tandem hic 542. verficulus illustratur: Σηµαίνει δὲ ἀρτῆρια, παννία, ὅς παρὰ τῇ αὐτῇ, πύλλα, καὶ ἐξῆς. Πίλοις ἐνδοθεὶ πυκνῶσαι. *Ἰβ.* τὸ πύλλω, αἰονεὶ πύλλω περὶ ὧν, καὶ κτ' ἐκείνην πύλλω. Quæ verba multis interpretatur *Claud. Salmasius* in *Lampridii Alexandrum Severum*, pag. 521. ed. *Parisinæ*, ubi ostendit πύλλω esse udones, hoc est, laneos calceos ex lana coacta factos: qui intra calceum quidem habebantur, ut hîc, verum & ipsi vicem calceamenti præstabant, domi & intra cubiculum. *Calceones* eos hodie vocamus. *Clericus.*

543. *Πρώγονων*] Sive, ut habent Græci Interpretēs, præstantissimi sint foetus ii, quos pecudes primos in flore ætatis pariunt; sive, singulari idiomate Linguae Bæoticæ, *primogenitæ* dicerentur pecudes in suo genere eximie, quemadmodum apud Hebræos בכורים *ebchorim*, ut Hebræi Lexicographi docebunt. *Clericus.*

546. *Πίλον ἔχον ἀσπιτὸν*] Græcis, ut habet *Salmasius* ad *Capitolini* Pertinacem; πύλλω & pedum & capitis dicitur, quod hoc loco *Hesiodi* probat. Diminutivum ejus est πύλλον, unde *pilcum* Latinis. Apud Latinos *cudo* utrumque significabat, & galerum, vel pileum, & pedule; nam *cudo* est πύλλω à *cudendo*. *Cudere* autem est ferire & fundere. Alia, apud eundem, vide. *Ibid.*

549. Αἶρ πύρεος] Voce *aër* intelligenda tenuis illa nebula, quæ unà cum rore, è cœlo in terras decidit, non excluso tamen rore crassiore. Sæpè *aër*, apud *Hesiodum*; nebulam significat, ut v. 255. Vide & sequentes versus, ubi hic *aër* ex humore evectus dicitur & ventos creare; unde manifestò liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum hunc locum *Hesychii*: Αἶρας, καῦμα, ὁμίλη, hoc modo: Αἶρ, πῶμα, ὁμίλη, *ventus, nebula*; ita ut *Hesychius* ad hunc *Hesiodi* locum respexerit. *Id.*

550. Αἰνάντων] Scribendum videtur αἰνάντων. Quidam codd. αἶν ἀέντων. quam lectionem sequitur Tzetzes. ex ea, quamvis sequiore, nostra confirmatur. *Guicetus.*

558. Χαλῆς πρόσδωτος] Oblitus jam videtur *Hesiodus* eorum, quæ supra ad v. 516 dixerat

Πότα δ' ἔπιν,
Οὔνικ' ἐπιπύσαναι τεύχεα αὐτῶν, ἢ ἀλγόντων
ἱς ἀνέμους βορρῆς.

Sed optimis poetis nonnunquam fas est obrepere somnum. *Rob.*

561. Τετρασμένον] Hæc declarant manifestò annum desinere statim à frigoribus. ergo ver erat initium anni in signo tauri. Virgil. I. Georg. v. 222: *Candidus auratis aperit cum cornibus annum.* Annus incipiebat à matutino ortu Pleiadis. *Scaliger.*

562. Ἰσοῦς νύκτας τε καὶ ἡμέρας] Hoc est, cibos præbe ad mensuram laboris diurni & quietis nocturnæ, ita ut per totum annum dies & noctes æquentur; hoc est, labori dierum alimenta debita, quieti nocturnæ respondeant. καὶ δόλου τ' ἵους βλέπων εἰς τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας, καὶ αὖτις ταύτας ἰοῦν τὰ ἔργα καὶ τ' ἡρόν, obscurus & implicitus locus. *Guicetus.*

566. Αρκτῦος] Temporibus *Hesiodi* bruma erat circa 7. aut 8. Januarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri *Arcturum*. Hoc autem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore sine dubio fuit

Hesiodus. Sunt autem 2370. anni à prima Olympiade, incepitque hoc proximo solstitio præterito 1594. bis millesimus trecentessimus & septuagesimus annus. *Scaliger*. Incidebat bruma in 30. Decembris, tempore *Hesiodi*, ex calculo Petaviano, Var. Diff. Lib. VII. c. 5. *Clericus.*

566. Αρκτῦος καὶ τὰ ἔξω] *Plinius* de seculo Juliano Lib. XVIII. c. 26. *A Favonio in Equinoctium vernum Cesari significat XIV. Calendas Martii triduum variè, & VIII. Calendas hirundinis visu, & postero die Arcturi exortu vespertino.* Columella Lib. IX. c. 2. *IX. Calendas Martias Arcturus primâ nocte oritur.* At in Petaviano laterculo acronychus exortus *Arcturi* fit in piscium gradu 14. qui in Calendario Martii V. convenit. Sed ortus vespertinus verus, quem tabula præbet, posterior est apparenti. Hæc & alia *D. Petavius* Lib. II. c. 8. Var. Differt. *Clericus.*

567. Ἀρκαρία] Idem est quod dicitur ἀρκυρία, nam ἀρκυρία idem est ac ἀρκυρία, seu *primordium noctis*. Intelligendus, ut videtur, de ortu apparente. Ortus autem, ut hoc in gratiam tironum addatur, vespertinus verus est, cum occidente sole, stella oritur ex adverso, neque tamen, propter solis aut lucis vespertinæ fulgorem, aspectabilis est. Ortus verò vespertinus apparens, quando sol longiusculè ab horizontali diametro progressus est, aded ut post ejus occasum emergens ab oriente stella conspicua sit. *Clericus.*

568. Ὀρδον] Quia summo mane solent hirundines canere. Alii tamen legunt ὀρδον, ut *Hesychius* & auctor Etymologici magni, cujus hæc sunt verba: Ὀρδον. ἢ μεγάλην ὀρδον. ἢ ὀρδον. ἢ ὀρδον. ἢ ὀρδον. ἢ ὀρδον. ἢ ὀρδον. ἢ ὀρδον. ἢ ὀρδον. ἢ ὀρδον. Sic Ὀρδον esset *excitans ludum*. Prior tamen lectio magis placet. De ludu hirundinis vide quæ ex Poëtis collegit *Sam. Bo-*

chartus Hieroz. Part. 2. Lib. I. c. 10. *Clericus*.

568. Ὁρδὸν Πανδίωνος] *Hor. lib. I. Epist. 7.*

— *Te, dulcis amice revifet
Cum Zephyris, si concedes, & hirundine prima.* Rob.

570. Τὴν ὁρδὸν οἶνας δεταμνίμην] *Columella* Lib. IX. c. 1. postquam VII. Cal. Martias conspici dixit hirundinem, paulo post, à *Calendis Martiis*, inquit, *eximia est vitium putatio, usque in decimum Calendarum Aprilium, si tamen se gemmæ nondum moveant.* *Clericus.*

571. Φηόικον] *Albenseus* Lib. II. p. 63. Ἡσίωδες ἢ κοχλίας φηόικον καλεῖ, καὶ Ἀναξίλας δὲ,

Ἀπὸ πτεροῦ εἰς τὴν κοχλίαν πολλὰ πᾶν,

Οἱ φηόικον ὡς ἀπὸ πτεροῦ τὰς οἰκίας :

Hesiodus Cochleam vocat domiportam, Anaxilaus verò: Cochleis tu es multò diffidentior, quæ præ diffidentia circumferunt domos. Cicero de Divin. Lib. II. c. 64. Quid me igitur mones? ut si quis medicus agroto imperet ut sumat

Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam,

potius quàm hominum more cochleam dicere. Quod cum ita sit, miror cur interpreter Latini *testudinem* hæcenus essent interpretati, præsertim cum testudines in arbores non repant; quod jam observarat ante nos *Sam. Bochartus* Hieroz. Part. 2. Lib. IV. c. 30. *Clericus.*

578. Ἡὸς γὰρ τ' ἔργον] [Ad hunc locum notavit Plutarchus, Homerum Epitheta pulchritudinem & delectationem exhibentia Auroræ attribuisse, nempe *κροκόπιλον*, & *ροδοδάκτυλον*; eam vero Hesiodum per utilitatem suam melius descripsisse. Τὸν γὰρ ἔν Ομηρῶν φησὶ ὁ Πλάταρχος ἀπὸ τῆς εἰς τὴν γῆν ὡδοκαμνύει τὴν ἡμέραν κοσμεῖσαι, κροκόπιλον αὐτῇ λέγοντα καὶ *ροδοδάκτυλον*. ἢ ὡς Ἡσίοδον μετὰ τὸν ἔργον ἐπὶ αὐτῇ ποιῆσαι καὶ τὰς ἀνθρώπους, καὶ τὰς φυλάσσοντας εἰς τὴν ἀργὸν μετέπειτα ζῶν. *Proc.* Notari tamen debet, nullam exinde laudem ad Hesio-

dum accedere, vel detrahi ab Homero; quoniam ille Auroræ utilitatem data opera descripsit, hic vero obiter tantum Auroræ meminit. In aliis locis, ubi levis tantum incidit Auroræ mentio, iisdem Epithetis, quibus Hesiodus, utitur Hesiodus. Sic v. 610.

Ἀρκτὺρον δ' ἐσὶν ὁδοδάκτυλος Ἡὸς. *Rob.*

579. Ἡὸς τοι σπορέει] Non dubium est quin huc respexerit Aristarchus, cum in illo Theogoniæ loco, *καλλιπῆ, ἢ μὲν σπορέισατι ἔστιν ἀπασίαν*, exponit, *σπορέισατι πτωχότατον.* Vetus Glossa ad Theogoniam. Ἀεὶταρχος τὸ σπορέισατι, ἀντὶ τὸ πτωχότατον ἡκούσιν ὡς ἀδύλον, πότρεον τῇ πμῇ, ἢ τῇ χεῖρ σπορέισατι. οἱ δὲ ἐν πτωχότητι. *Eustathius*: τὸ δὲ σπορέει σπορέοντι ἔστι τῆς σποράς, ἀπὸ τῆς παρὰ τοῖς ὕστερον σποροεικὸς παρὰ τὸν λόγον. ὅτι ὁ σπορέει καὶ τὸ νικᾷν λέγεται, ὅθεν καὶ ὁ σπορέισατος, ὅθεν ἔστι. Ἡσίοδος ὅτι ἐν τῷ σπορέει μὲν ὁδὸν, σπορέει ὅτι καὶ ἔργον, ἐπεὶ οἷον π σημαίνει πτωχόν τὸ σπορέει ὑποκρίνεται καὶ ἐκ αὐτοῦ χρεῖμα λαμβάνει ἀντὶ τὸ σπορέει, ἀλλ' ἀντὶ τὸ σποράγει, σπορόπλην ποιεῖ, σποροεικὸν. *Hesius.*

582. Σκόλυμος] *Artichaut sauvage*, aliter *chardonette*. *Κινύρα artichaut cultivé.* *Κάκτος carda.* De Scolymo vide *Dioscorid. lib. III. 16.* de casto vide *Athenæum. Scaliger.*

582. Σκόλυμος] Graviter errant, ut putat *Claud. Salmasius* ad Solinum p. 161. hujus ætatis eruditi ferme omnes herbarii, qui *σκόλυμον* Græcorum persuadere nobis volunt fuisse, quem Latini propriè *Carduum* vocabant, nos *Articactum*. Hanc saltem differentiam agnoscunt, quod *σκόλυμος* agrestis sit. *Carduus* sativus. Ego genere distingui censeo. *Σκόλυμος* vox Græca est, quæ nomen in Latino non habet; idè *Scolymus* Latine suâ voce vocandus est, non *Carduus*, ut faciunt vulgò apud *Theophrastum* & *Dioscoridem*. Græci omnes, non solum *Paulus* & *Aëtius*, verum etiam *Dioscorides* ipse *Κινύραν* & *Σκόλυμον* separant. Atqui certum est *κινύρας* Græcis dici, quem *La-*

Latini vocant *Carduum*, Siculi κάλιον. *Scolymus* Græciæ notissimus, unde illud *Hesiodi* & ex eo *Aristotelis* ἐπὶ Σκολύμῳ. Hoc florente, mulieres libidinis avidissimæ. *Scolymum* in cibos Oriens & Græcia receperat. *Plinius* Lib. XXII. c. 22. *Scolymum* quoque in cibos recipit Oriens & alio nomine *Limoniam* appellavit. *Frutex* est nunquam cubitali altior, crispisque foliorum ac radice nigrâ, sed dulci. *Eratostheni* quoque laudata in pauperis cæna. Edulis est potissimum radix, sed & herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir summus, quem vide. *Clericus*.

582. Ημερὶς ὁ Σκόλυμος] *Ephemeris Hesiodi* ætatem definit ἐπὶ σκολύμῳ. Multi viri docti disputarunt, quid sibi velit *Philosophus* in *Problematis*, cum hoc modo hunc versum adducit: Διὰ τί ἐν τῷ θέρει οἱ πρὸ ἀνδρῶν ἦσαν θύναται ἀφροδιτάζον. αἱ δὲ γυναῖκες μαλλον, καδάρ κὺ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σκολύμῳ, Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαιρόταται δὲ πρὸ ἀνδρῶν. Quo loco quidam, inter quos fuit vir summus *Camerarius*, σκολύμῳ legerunt: alii σκολύμῳ: κάλιος enim, dicunt, ἑκταυλῆς exponitur ab *Hesychio*. Sed mirum viris doctis, in re tam levi aquam hæsisse, præsertim qui *βραχυλογία* *Aristotelicam* cognitam haberent. *Hesiodus* ætatem constituit ἐπὶ σκολύμῳ κὺ τέττην, ita loquuntur eleganter οἱ χερεινῆς, id est, tempore cardui & cicadæ, vel, dum carduus & cicada est. Hoc secutus *Aristoteles*, dixit *Hesiodum* salacitatem mulierum, viroverò impotentiam constituere ἐπὶ σκολύμῳ. Non vacabat *Aristoteli* aliud agenti citare versus illos, Ημερὶς δὲ σκόλυμος τ' ἀνδρῶν, & quæ sequuntur, Μαχλόταται ὁ γυναῖκας. Propterea, eleganti ratione dixit, καδάρ κὺ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σκολύμῳ, sicut *Poëta Hesiodus* dicit de tempore quo viret carduus. Quod hinc desumit *Alcæus*, cum dixit: Ἀνδρῶν κὺ σκόλυμος· νῦν δὲ μαροῦται ὁ γυναῖκας. Diximus *Hesiodum*, in libris *Ἑργων*, etiam *τετραμελὲς* complexum esse. Ostendit ita-

que hîc, postquam ver absolvit, quid agendum sit ἐπὶ σκολύμῳ κὺ τέττην. *Heinsius*.

582. Ηχέτα τέττη] *Alcæi* versus citantur à *Proclo*, quibus hunc *Hesiodi* locum *Poëta* ille imitatus est. Τέττην πιδίμονας οἶνον. τὸ δὲ ἄσπον ἀφαιρῶνται. αἱ δὲ ὕρα χαλεπαί. ἀχρεὶ δὲ ἐκ πάλαν ἀχρεὶ τέττη. ἀνδρῶν κὺ σκόλυμος. νῦν δὲ μαροῦται ὁ γυναῖκας. λεητοὶ δὲ τὰ ἀνδρῶν· ἵπποι καραλῶ κὺ γόατα Σείκειος ἀζει. Hanc etiam anni tempestatem eodem modo descripsit *Aristophanes* *Eqp.* 1159.

Ηχίαν δὲ ἀχέτας
Λέων δὲ ἰδὼν νομόν,
Διασκοπῶν, ἥδεται,
Τὰς Ἀθηναίους ἀμπελῆς,
Εἰ ποταίνουσιν ἥδην. *Rob.*

589. Πιτσαίν τε σκὴν] Quæ nulla major ac frigidior. Similis imago obversabatur animo *Prophetæ Esaiæ*, cum scribebat *Cap. XXXII*, 2. de re exoptatissima: *Erit instar rivorum aquæ in sicco loco, atque instar umbræ ingentis petræ, in sticula terra.* *Clericus*.

589. Βύβλινος οἶνος] *Byblinum* vinum, cujus meminit *Festus* & *Theocritus*, est vinum cujus vitis delata erat ex urbe *Syriæ Byblo*, ut *Romæ Nitiobrix*, de *Bordeaux*. *Scaliger*.

589. Βύβλινος οἶνος] Huc transferemus integram adnotationem *Lucæ Holstenii* ad vocem *Βύβλιν*, quem *Stéphanus Byzantius* docet fuisse nomen regionis *Thraciæ*, à qua vinum *Biblinum* dictum. “*Alcæus* Lib. I. p. 31. Ἀχρεὶ δὲ Βύβλινον “(ἱππυρεῖ) Ἐδελύτο, Βύβλινε μεθύειν ἑκπώματι. “Καλεῖται δὲ ὕψος ἀπὸ πηλῶν χερεινῶν ὕψος γοφουομένων. φασὶ δὲ κὺ Φίλινον, “Ὅτι παρὲξ Λέσβου, Χίον. Πάπυ. “Θάσσον, Βύβλινον, Μενδαῖον, ὥστε σὺ μὲν “Κραιπαλῶν. “Ἐπίχαρμος δὲ ἀπὸ πηλῶν ὕψων Βύβλινον φασὶν αὐτὸν τὸν ὀνομάσαι. Ἀριφρίδας δὲ Θράκης φασὶν ἔχειν δὲ Βύβλινον, ὡς αὐτοὶ Τισαίην κὺ Οἰοῦ. “μὲν φερσαγοφουδύται. ἑπικῆος δὲ ἡ Θράκη “Ἐδελύζειτο ὡς ἰδύειν, καὶ συνάγει τὰ πᾶν. “ὅτι αὐτὴς χερεινῶν

“*Nits*

“Νῆες δ' ἐκ Λήμνου παρέσασθ' οἶνον ἀγνους.

“Ἰππίας ὃ ὁ Πρηνεὺς ἔειπεν χαλκιδεύῳ ἀμπε-

“λον Βιβλίας φησὶ καλεῖσθαι, ὡς Πόλλιν ἢ Ἀργεῖον,

“ὃς ἐκασίλευσε Συρακούσων, παρ' ὅτον εἰς Συρακού-

“σαι κομίσου ἐξ Ἰταλίας· εἴη δὲ ἢ ὁ παρὰ Σικα-

“λίωται γλυκὺς χαλκιδεύῳ Πόλλιν, ὁ Βίβλι-

“νός οἶνος. *Achæus Biblinum commen-*

“*das*: excepit Biblini vini poculo. *Sic*

“*autem vocatur à loci cuiusdam nomine.*

“*Dicit etiam Philinus*:

“Præbiturum me tibi Lesbium, Chi-

“um. Papæ!

“Thasium, Biblinum, Mendæum, ita

“ut tu non

“Inebrieris.

“*Epicharmus à quibusdam Biblinis mon-*

“*tibus vocatum ait. Armenidas verò*

“*tradit Thraciæ partem vocatam esse*

“*Bibliam, quam Tisaram & Oesynam*

“*dicunt. Thracia quidem, ob vini quod*

“*fert præstantiam, & vicina omnia ei*

“*loci admirationi fuit*:

“Naves ex Lemno aderant vinum

“vehentes.

“*Hippias Reginus quam vitem tortuo-*

“*sam vocabant, Biblinam dictam fuisse*

“*ait, eamque Argivum Pollin, qui re-*

“*gnovit Syracusis, primum ex Italia*

“*Syracusas invexisse. Quamobrem quod*

“*dulce vinum Siculi nuncupant Bibli-*

“*num fuerit. Quem locum idè ad-*

“*scripsi, ut qui eum legerint de scriptu-*

“*ra certi corrigant porro vulgatos He-*

“*siodi Codices in Operibus, v. 589. in*

“*quibus Βίβλινος οἶνος legitur, pro Βίβλι-*

“*νός. Ad quem locum Moschopulus*:

“Βίβλος ποταμός ἢ πόλις Θράκης. *Distin-*

“*ctius Proclus*; sed foedo vitio infectus:

“οἶνον Βίβλινον (pro Βίβλινον) ὃν ἀξιοῖ (lege,

“οἱ Νάξιοι) παρ' αὐτοῖς γινώσκοντες ποταμὸν

“ἢ ποταμὸν (lege, παρὰ ποταμὸν) *Tze-*

“*tes* ineptit suo more. A corrupta au-

“tem lectione *Hesiodi* deceptus est *Eu-*

“*statius*, qui ad *Iliad. A. p. 871. Βίβλι-*

“*νον οἶνον, & Βίβλίας χώραν* scribit, tam-

“quam *Hesiodo* auctore. Adde *Theo-*

“*critum* qui *Idyll. XIV, 15.*

“ ——— ἀνῶξα δὲ Βίβλινον αὐτῷ

“Εὐόδῳ πετῶραν ἐτίων.

“*Aperui istis vinum Biblinum, odora-*

“*tum quatuor annorum. Pro Βίβλινον,*

“*Denique Suidam, apud quem, Βιδῖν*

“*πόλις Σκυθίας, pro Βίβλιν, ut hîc, quem-*

“*admodum ex ipsa litterarum serie ma-*

“*nifestum est. Hactenus Holstenius, qui*

“*in loco Athenæi nescio quare prætermi-*

“*serat verba Philini, quæ quàm maximè*

“*faciunt ad rem, nosque docent cur He-*

“*siodus suadeat æstate bibere vinum Bibli-*

“*num. Ex iis enim liquet fuisse tenue vi-*

“*num, & quod non faciliè inebriaret; qua-*

“*le bibendum æstate, non generosius, cu-*

“*jus fumi faciliè inebriant, & vis etiam ve-*

“*hementior incendit. Ceterum universa*

“*Thracia, propter frequentiores montes,*

“*non est ferax vini, sed tantùm partes me-*

“*ridianæ. Clericus.*

589. Εἴη ποτῶν τε οὐκ] Hæc mihi le-

genti veniunt in mentem summi Poætæ

carmina, quæ, licet politissima, haud ta-

men penitus ab antiquo nostro & rustico

Poëta abhorrent.

Rura mihi & rigui placeant in val-

libus amnes;

Flumina amem sylvasque inglorius;

O ubi campi,

Sperchiusque, & virginibus baccha-

ta Lacænis

Taggeta! O qui me gelidis in valli-

bis Æmi

Sisfat, & ingenti ramorum protegat

umbra! Georg. 2. Rob.

598. Εἴτ' ἂν ποτὶ παρ' ὅν δ' ὁ Ωείωνος]

Orionem *Theophrastus*, in Libro de ven-

tis, ait oriri ἐν ἀρχῇ ἢ ὁπώρας, δύνειν δὲ ἐν

ἀρχῇ ἢ χειμῶνος, ubi ὁπώρα pro æstate jam

inclinante sumit, diebus aliquot à conse-

cto solstitio. In laterculo Petaviano, lu-

cida pedis Orionis Heliacum ortum fa-

cit Carcinonis XVIII Julii XII. Sed *Theo-*

phrastr ævo & Athenis maturius id fie-

bat. Verùm post ortus heliaci diem ex

tabulis confectum, apparentes iidem ora-

tus matutini reperiuntur. Itaque propa-

ga-

gatus hic ortus est usque ad *ἰπώρας* initium. *Polybius* Lib. I. scribit Romanos in Africam è Sicilia trajecisse, inter ortum Orionis & Sirii, incommodà tempestate. Ortum intelligit utrobique heliacum. Nam Sirius Leontonos VIII. ineunte Augusto, Orion paulld post solstitium oriri incipiebat. Ergo Julio mense navigarunt. Sic *Hesiodus* messis ac trituræ tempus circumscribit Orionis exortu. Hæc aliaque id genus habet *Petavius*, Variarum Dissert. Lib. II. c. 8. *Clericus*.

599. *Χάσση ἰν ἀγρίῳ*] *Varro* de R. R. Lib. I. c. 51. *Arcam esse oportet in agro, sublimiore loco, quâ persflare possit ventus*. Vide & *Columellam* Lib. II. c. 20. *Clericus*.

610. *Ἀρκτούρου δ' ἐοίδη ἡρόδοτος*] *Arcturi* intelligitur *Heliacus* ortus, qui incidit in Virginis 27. gradum, hoc est, Septembris XXI. quod *Hesiodi* ævo aliquot diebus prius fiebat. Is est verus ortus, nam apparens aliquot diebus serius sit. *Clericus*.

613. *Ἐκτὸ δ' εἰ ἀγρὶ ἀφίσταται*] *Miror Hesiodum* nihil de calcatione racemorum, expressioneque succi, vi torcularis dixisse. Præterea ei exigua oportet esse vineta, qui racemos soli & umbræ tamdiu exponat; nam in ingenti racemorum copia fieri hæc, sine multis incommodis, non possunt. Fortè de exigua copia vini, ejusque præstantissimi, conficienda agit. *Clericus*.

615. *Πλειάδης δ' ἑτάδης π*] De *Pleiadum* occasu egimus ad v. 384. Superest ut aliquid dicamus de occasu duorum aliorum Asterismorum, quorum hic meminit *Hesiodus*. Utriusque autem intelligit occasum matutinum, seu Cosmicum. In *Petaviano* laterculo, *Palilicium*, id est, lucidissima *Hyadum* in oculo *Tauri* posita, mane occidit, in gradu IX. *Scorpii Romæ*; id est, Novembris II. quo die *Columella* *Tauri* caput occasum facere scribit. At in *Ægypto*, matutinus

occasus fiebat in gradu *Scorpii* XI. Novembris IV. Sed idem *Columella* fuculam mane occidere ait XXI. Novembris, qui est apparens occasus matutinus, vero posterior. Vide *Petavium* Var. Dissert. Lib. II. c. 8. *Clericus*.

Ibid. *τὸ πρὶν αὐτῶν αὐτῶν*] *Lucida* stella pedis Orionis mane occidit, *Scorpionos* V. Octobris XXIX. *Zonæ mediæ* *Scorpionos* XII. Novembris V. *Humerus dexter* *Scorpionos* XXI. Novembris XIV. Itaque initio *Hyemis* verè dictus est occidere. *Clericus*.

616. *Ἀέθου μνημόνεον*] Vide notata ad v. 384. *Clericus*.

617. *Πλειῶν*] *Annus*, *πλειῶν* non dubito dictum esse, quia maxima pars *Græcorum* annum ἀπὸ τῆς *πλειάδος* incipiebant, unde *πλειῶν* dictus. *Scaliger*.

Ibidem.] *Arati* Scholiastes ad *Tmea* 24. τῶν *ραυτομένων* Ed. *Morelianæ* anni 1559. ἀπὸ τούτων, inquit, κατ' ἐξοχὴν καὶ *πλειῶν* ἐκλάθῃ ὁ ἐνιαυτός: ab hisco, per excellentiam, *Pleion* vocatus est annus. *Hesychius* tamen aliunde deducit, sic enim interpretatur: *Πλειῶν*, ὁ ἐνιαυτός, ἀπὸ τῆς πάντας τῆς καρπὸς τῆς γῆς συμπληρώσει. Hæc vox occurrit & in *Castandra Lycophronis*:

Εἰς πάντα πρὶν πλειῶνας ἱμερῶν λέχους.

Quinque circiter annos lecti cupidus. *Clericus*.

617. *Ἀρμύνης ἔτι*] Hoc est, singulæ anni tempestates, singulique menses ita in opera rustica describantur ac dividantur; ut totus in opera, suis temporibus adscripta, impendatur. Quapropter *Rei Rusticæ* Scriptores diligenter annum diviserunt, & notarunt quæ singulis ejus partibus fieri oporteat. Vide *Varronis* de R. R. Lib. I. c. 27. & sequentibus, & *Columellam* Lib. XI. c. 2. *Clericus*.

617. *Πλειῶν δ' ἔτι χερσὶ*] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo *Mischopulus* quantum à sensu horum verborum absit, perspicuè fatetur, cum ἔτι per ἴσον reddit. Satis superque alibi probavimus, ne iterum hic repetendum sit,

in libro nostro singulari, contra Tzetzen, Ephemeridem in operibus Hesiodi, non in diebus, esse: cum autem designatio ejus passim ferè sparsa sit, manifestè tamen ibi incipere: *Μῆνα δ' Ἀλωαῖῶνα*. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride desinat. Hanc postquam cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno desinit, totam simul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clausulâ, concludit: *Πλειῶν δ' ἡμετέριος ἀρμύνη ἐστίν*, quod interpretes Latini, secuti Græcos, reddiderunt, *Annus verò per terram accommodus sit*. Ineptissimè. Multùm torsit omnes illud *ἡμετέριος*, quæ verba absolunt agriculturæ præcepta, simulque ad navigationem viam præparant: ita ut illud quod sequitur, *Εἰ δὲ σὺ ναυπλῖνς*, ita cum hoc cohæreat; quia enim *τῇ Παρθένῳ* veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce *βοῦτειν* dicebant, Hesychius: *βοῦτειν, ἀροῦν* ὅταν ὁ Δελφὶν δύνῃ) navigare autem desinebant, eleganter hac occasione alteram Oeconomiz rationem orditur. At Proclus optimè ad hunc locum notarat, *πλειῶν δ' ἐνιαυτός, τῷ δὲ γῆς ἔργον ἔτι ἐν τῷ ἔχει*: potuisset tamen melius aliis consulere infra: si pro illis, *ἐν ταῦτα ποίησας, ὁ ἐνιαυτός ὅλος ἀρμύνης ἔσται*, notasset, *ὁ ἐνιαυτός ὅλος παραρμύνης ἔσται*. Tzetzes nugari maluit, quæ hîc omitti poterant. *ἀρμύνη* igitur est τὸ παραρμύνη: *ἡμετέριος*, est *ἡμετέριος ἔργον*: nam ita transit ad τὰ δ' ἀλάσως. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: *Πλειῶν δ' ἡμετέριος ἀρμύνη ἐστίν*. Sic annus in opere rustico absolutus est. Ita sumendum. *Heinrichus*.

619. *Σελήνην δ' ὅταν Δελφὶν δύνῃ*] Quia, nimirum, occasu matutino Orionem antecedunt, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc *Hesiodi* locum respexisse videtur *Quintus Smyrneus*, Lib. V. v. 367.

Πλειῶν δ' ἡμετέριος ἀρμύνη ἐστίν ὅταν Δελφὶν δύνῃ, ὅταν πάλιν ἀρμύνην Δελφὶν δύνῃ, ἡμετέριος ἀρμύνη ἐστίν. *Heinrichus*.

Cum Pleias indefessis Oceani fluentia subit, timens inclytum Orionem, aëra perturbans, pontus verò procellâ furit. Clericus.

628. *Νῆες πῆρὰ παντοπόροιο*] Hoc est, vela & remos. Ex simili loquutione perperam intellecta nata est fabula *Dædali* & *Icari*, qui *alis* fugisse Cretam dicuntur, hoc est, remis & velis. Idèd, ut hîc *Hesiodus* *alas* navibus tribuit: *Virgilius*, vice versâ, *alis* *Dædali* *remigium* adscribit, *Æneid.* VI. 19.

Dædalus, ut fama est, fugiens Minovia regna,

Præpetibus pennis ausus se credere cælo.

Insectum per iter gelidas enavit ad Arctos &c.

Redditus his primùm terris, tibi, Phœbe sacravit

Remigium alarum. Clericus.

629. *Τῇ ἡμετέριος ἀρμύνη*] Vide not. ad v. 45. Clericus.

637. *Οὐκ ἀφινὸς φεύγων*] Si, more *Aristarchi*, delendi essent versus indigni *Pœta*, qui tantam famam adeptus est, quantam *Hesiodus*, hic versus cum sequente esset jugulandus; quippe qui Gallicâ, ut aiunt, nive sunt frigidiores. Clericus.

637. *Οὐκ ἀφινὸς φεύγων*] Nimis delicatus est *Joannes Clericus* hos versus obelo configens; & fortasse eorum sensum non est affecutus. Innuit *Hesiodus*, patrem suum patria excessisse *non sine causa, non novitatis, vel peregrinandi studio, sed quod se domi alere non potuit*. Sic senex ille *Heautontimorumenos*, *In Asiam hinc abiit propter pauperiem*. Rob.

640. *Ασπερ*] *Samuel Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem *Asra* deducit ab *אשר* *ascherab*, hoc est, lucus, ubi steriles sunt arbores; *Hesychii*que hunc locum profert: *Ασπερ, ὁπὺς, ἀσπερ*. Attamen cave credas sterilem locum fuisse, cum in epitaphio *Hesiodi*, quod profert *Pausanias* in *Bœoticis*, p. 600. dicatur *πληλὺς*, hoc est, *ferax segetum*. Situm ejus

ejus & conditores memorat idem *Pausanias* p. 583. *Clericus.*

643. Νῦν ἱκίλῃ αἰνῶν] Imitatus est Virgilius, quamvis contrarium dicat, Georgicum II, 412. *laudato ingentia rura, exiguum colito.* Scaliger.

643. Νῦν ἱκίλῃ αἰνῶν] Simulata verborum laudatione plerumque id efficitur quod toto pectore improbamus, atque damnamus; quo factum est ut verbum ἱκίλῃ, quod Græcis *laudo* significat, pro *recuso*, *nolo*, *improbo* usurpetur. Aristophanes in ranis, κέλευς, ἱκίλῃ. Nisi me fallit animus, eadem ratione dicendi Virgilius est usus, cum 2do Georgico scribit

— laudato ingentia rura
Exiguum colito.

Nam latifundia improbat, modicumque agri modum præfert; ac mihi videtur æmulatus esse Hesiodum qui lib. 2. *Erg.* scripsit, Νῦν ἱκίλῃ αἰνῶν. *Turneb. Advers. lib. 20, cap. 14.*

646. Τεῖχος] Scribendum videtur ἡσίου. *Guicetus.*

647. Χρῖα πῶς αἰσθάνη] Τὸ πῶς versum im-
pedit & est inutile. *Idem.*

648, & 649. Hi duo versus, teste Proclo, insititii videntur Plutarcho, quem vide. Placet iudicium Plutarchi. Νῦν ἡσίου σπουδαίῳ subintellige σελ. *Idem.*

654. Επ' αἶθλα] Ex hoc loco occasionem arripuit nescio quis fingendi certaminis *Homeri* & *Hesiodi*, quod cum alibi sæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis nostri Poætæ, quam *Dan. Heinsio* debemus. *Clericus.*

657. Τεῖχος ὁπότεντα] Ejus meminit *Pausanias* in *Boeoticis*, pag. 588. Editionis *Hanovianæ*. *Clericus.*

658. Ἀντίοχος] Inscriptio, si credere fas est, fuit hæc:

Ἡσόδῳ Μῦσος Ἑλικωνίῳ, τὸνδ' ἀντίοχον
Τῆς νικίης, ἐν Χαλκίδι, δῶρον Ὀμηρον:
*Hesiodus Musis Heliconem colentibus
hunc apposuit, cum cantu vicisset Chal-
cide divinum Homerum.* Eam profert,

inter alios, *Dion Chrysostomus* Orat. II. de Regno. *Clericus.*

659. Εὐδαίμα τὸ αἰσθάνη καὶ τὸ ἔξῃ] Contrarium hoc est iis quæ habuimus in *Theogonia* v. 20. & seqq. *Clericus.*

659. Εὐδαίμα] Si vult *Hesiodus* se primum in hoc certamine *Chalcidico* Poëticen attigisse, hoc certe iis est contrarium quæ in *Theogonia* leguntur. Sed quis suspicari potest eum in tam celebri conventu primum ingenii sui tentamen facere voluisse? Quomodo igitur exponendum ἐπὶ κένου ἀνδρός? Mea quidem sententia, non simpliciter, *compotem fecerunt cantus*, sed potius, *Poëtices culmen fecerunt ascendere*, quod merito de se post tam illustrem victoriam prædicare potuit. *Homerus* *Odyss.* x. 424.

Τέλει δὲ δόξα πῶς ἀναιδέως ἐπὶ κένου.
Ad quod Scholiastes. *Αναιδέως ἐπὶ κένου.*
Επὶ πολὺ τ' ἀναιδέως ἐπὶ κένου. *Rob.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἱκίλῃ] Ως, hoc est, ὅμως. *vers. seq. ἀδίστατον*, hoc est ἀγαν δίστατον. *Guicetus.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἱκίλῃ] Rectè *Guicetus*. Sic *Homerus* *Iliad.* A. 116. cum induxisset *Agamemnonem* vehementi amore *Chrysidis* incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἱκίλῃ δέματι πάλιν, εἰ τί γ' ἄμνηται.

Sed & sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum Scholiastes. ὅμως. *Eustathius* verò: φέρεται ἐν τοῖς *Ηρακλέους* καὶ *Απώνος*. ὅτι τὸ Ως, ὅτι δηλοῖ τὸ ὅμως, φεραῖται. fertur in commentariis *Herodori* & *Apionis* Ως, cum significat, tamen, circumflecti. *Clericus.*

663. Ημέματα πντήκοντα καὶ τὰ ἔξῃ] Si nulli hic desunt versus, frustra sanè *Hesiodus* jactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quàm coërcere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur à solstitio æstivo? Cum præsertim solstitium æstivum incideret in III. Julii. Per quin-

quaginta etiam dies ante id solstitium non minùs tutò navigari omnes accolæ maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiàm quod sentio, crediderim hîc deesse duos versiculos, quorum hæc fuerit sententia:

Ἡματα πενήκοντα πρὶν ἡλίοιο τερπνῶν
 Ασφαλέως γλαυκῶν ἐχρᾶσθαι, αὐτὰρ ἔπειτα
 Ἡματα πενήκοντα, ἢ τὰ ἐξῆς.

Diebus quinquaginta ante conversiones solis, tutò cæruleum mare exercebis, rursum deinde quinquaginta diebus post conversiones &c. De fine prioris versûs, deque altero, dicere nihil ausim; sed non absurdè mihi conjicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarii duos priores versus omiserint, jam ab antiquis temporibus. Exempla similium omissionum vide in *Criticæ* nostræ Part. III. Sect. I. c. 5. Quidvis certè malim suspicari, quàm *Hesiodum* tam supinè ignorantiz insimulare. *Clericus*.

678. Ἀλλ' οὐδ' ἐλαυνὼς] An verna dicitur navigatio quævis, quæ fit ante solstitium æstivum, quod tempore *Hesiodi* erat, ut ostendit *Dionys. Petavius* Var. Differt. Lib. VII. c. 5. Julii III? Non puto. *Hesiodus* enim tempestatem hujus navigationis satis indicat, emissione foliorum ficûs, quæ fit ante æstatem; est enim instantis æstatis indicium, ut nos docet testis omni exceptione major *Matt. XXIV, 32.* Ἀπὸ τοῦ ὅτι οὐκ ἔστι μᾶλλον ἢ ὅταν ἦν ὁ κλάδος αὐτοῦ γέννηται ἄφυλλος, καὶ τὰ φύλλα ἐκρῖν, γινώσκουσι ὅτι ἔγγυς ὁ θεός: *ex ficu intelligite parabolam, cùm jam ramus ejus tener factus fuerit & folia emisserit, scitote vicinam esse æstatem.* Intelliguntur autem ferotinz ficus, de quibus vide notata à nobis ad *Marc. XI, 13.* in additamentis *Hammondianis*. Inchoata verò æstate, hoc est, postquàm Sol Tauri signum ingressus erat, non licuisse navigare, nisi furtim, credidisse non videtur *Hesiodus*. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuisse, eo ævo; sed cùm experienciâ didicissent nautæ

quinquaginta diebus post solstitium æstivum tutam esse navigationem, ab eadem magistra discere eos necesse fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id solstitium, mensibus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hîc habet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit mense Aprili, qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni menses, est obnoxius. Certè eo mense ficus folia emittere incipiunt. *Clericus*.

689. MSS. Bodl. 699. & Coisl. αὐτὸ ἀγορεύω. *Rob.*

694. Μίσσα φυλάσσεται] Non intellexerant hæc interpretes. *Hesiodus* μίσσα φυλάσσει vocavit τὸ ἀρᾶν πλῆν. Sic eleganter, Δείξω δὲ τοὺς μίσσας πολυφλοίσβοιο θαλάσσης: quamobrem quæ *Moschopulus*, *Proclus*, *Tzetzes* & συμμετείας hîc dicunt, ostendunt eos non benè mentem *Hesiodi* vidisse. Dum suadet μίσσα φυλάσσεται, suadet ut mercator usque ad æstatem maneat, quia usitatissimus alter ille πῶς, veris, nimirum, ἀρᾶς fit. Quod quid sit ad interpretes diximus. *Heinsius*.

696. Μῆτις τεσσάρων] *Tzetzes* legendum contendit τετάρων. Placet. *Guicetus*.

698. Τέτορ ἡρόν] Scribendum videtur τέτορ. subintellige ἔτη, hoc est, τέτορ ἔτη ἡρόν, hoc est, πέντε ἢ ἑπτά. τέτορ, τέτορ ὅτι δέκα. πέντε, hoc est, πέντε ἢ δέκα. Ratio hæc numerandi sumpta est à mensibus lunaribus. Vide infra πέντε μῶν, ἔτη μῶν. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est decimo sexto nubat, quæ ætas nuptiis aptissima est. *Guicetus*.

698. Τέτορ ἡρόν] Mirifice inter se discrepant Interpretes de tempore quo puellis nubere Poëta præcipit. Sed omnes ferè consentiunt 14um primum esse puellis pubertatis annum. Monet igitur Poëta ut per 4 annos pubescant, i.e. per 15um, 16um, 17um, 18um, 5to autem pubertatis anno, sc. 19no nubant. Sic *Proclus*. Τὸ γὰρ κατὰ τὴν φύσιν τῆς γυναικὸς

† ἢ ἰπποκρίδης χεῖρον ἔσθ' — Τίω Ν γα-
μοῖδαι μὲν ἢ ἔστω ἔτος ἀνέμηνον ἔτος. ἔθ' ἢ ἢ
ἔστω παλαιότερον ἔτος. Tzetzes vero

— Η ἢ γὰρ γαμοῖδαι μὲν ἢ ἔστω ἔτος ἀνέμηνον
ἔτος. ἔθ' ἢ τίω ἔστω παλαιότερον ἔτος, καὶ
ἀνέμηνον καὶ ἔτος ἀνέμηνον, ὡς ἔθ' ἔθ' 13. Alii sup-
ponunt Νε subintelligi, & sic reddunt,
*Mulier autem 14° anno pubescat, 15°
nubet.* Sed si hic esset sensus, necesse
est scriberetur πενήντη ἔτη, non τίτω ἔτη,
sicut postea πένην γαμοῖτω. Nam Νε
τίτω ἔτη non potest significare 14° an-
no pubescat, sed 14 annos pubescat. Rob.

702. Οὐ μὲν γὰρ π γυναικὸς ἀνδρ] *Clemens
Alexandrinus* Strom. Lib. VI. nos docet
Simonidem sic hunc *Hesiodi* locum imi-
tatum esse :

Γυναικὸς ἔδεν χεῖμ' ἀνδρὶ ληΐζεται

Ἐδλὺς ἀμνον, ἔδλ' ἔργον κακόν.

*Uxor nullam rem vir possidet bonā me-
liorem, neque deteriozem malā. Cleri-
cus.*

704, 705. Hi duo versus suspecti.
v. 704. ὡς ἐστὶν consumit τὰ ὄντα, ἢ ἔσται
ἀφαισίου. *Guicetus.*

705. Καὶ ἐν ὁμῶ γήραι δύναι] *Stob.* καὶ ἐν
ὁμῶ γήραι δύναι. *Heinsius.*

705. ὁμῶ γήραι.] ὁμῶν γήρας hic signi-
ficat *præmaturam senectutem*, quæ an-
te tempus venit. Sic de Laërte Odyss.
O. v. 354.

Ἐκπύλως γδ πινυθε ἰδύμε] ὀχρεόχρουν,

Κυρίδης τ' ἀλβύσιο δαίμονος, ἢ ἰ μάστιγι.

Ἡκαχ' ἀποδιδύμεν, καὶ ἐν ὁμῶ γήραι δύναι.

Ad quod Scholiastes. Περὶ ὧν γήραι
ἰπποκρίδης. Cruda tamen senectus apud La-
tinos diversam longe significationem for-
tita est, sc. *firmam, robustam.* Sic Vir-
gilius de Charonte.

*Jam senior, sed cruda deo viridisque
senectus.*

supra citati vero versus Homericæ suspi-
cionem inducunt quod τὸ ἐν hoc versu
excidit. Rob.

706. Οὐκ ἀνδράρην] *Ultricem* Deo-
rum curam, quæ mortales à tergo sequi-
tur. Ab ἐπὶ, quod notat *post*, ὡς & ἔπειτα.

*Tibullus: Nescio ultricem post caput
esse Deum.* ab ὡς, κατὰ, ὡς, ὡς, ὡς.

Guicetus.

708. Εἰ Ν κα ποιήσῃ] *Nemo enim po-
test magis nocere eo, qui, amicitia re-
nunciata, fit inimicus; quia aut arcana
novit, quorum revelatio nocere potest;
aut certè ea scit, quæ nos quàm maxi-
mè lædere possunt.* Itaque, quantum
quidem est in nobis, amicitias oportet
esse æternas, ut suadet *Hesiodus*. Eadem
de causa, sic præcipiebat Solon: φίλους μὴ
ταχὺ κλέω' ὡς δ' ἀνδρὶ, μὴ ἀποδοῦμαι:
*amicos ne citò comparato, quos verò ac-
quisiveris, ne repudies.* Apud *Diogenem
Laërtium*, Lib. I. §. 60. *Clericus.*

709. Γλῶσσος χεῖν] *Qui ultrò, non ro-
gatus, prudens & sciens mendacium lo-
quitur.* Sic apud *Theognid.* v. 488. ἢ
κοπίδης μωδῶς, ἀρχὴν autem id est ἀρχήν.
sic vet. Interp. *Scaliger.*

709. Μὴν ψεύδῃ] *Neque mentiaris
illi, supple, ne verbo quidem decipias.*
Guicetus.

709. Μὴν ψεύδῃ γλῶσσος χεῖν] *Quia
ejusmodi mendacia anxios sæpe habent
ad breve tempus; nec satis arctam ami-
citiam redolent, quæ nunquam patitur
alii fieri à nobis, quod ab eo nobis fieri
nolimus.* *Clericus.*

711. Δὲ τίνα τίρωμαι] *Pessimum præ-
ceptum; cum sola Ratio suadet pec-
cantes aut de industria, aut imprudentiā
amicos ferre, ut ad amicitiam redeant,
aut certè ut nos pristina amicitia hoc
tribuere intelligamur.* Quantò melius
Cicero, de Amicitia, Cap. 21? *Primum
danda opera est, ne qua amicorum diffi-
dia fiant; sin tale quid evenerit, ne ex-
stincta potius amicitia, quàm oppressa
esse videantur. Cavendum verò, ne etiam
in graves inimicitias convertant se ami-
citia; ex quibus jurgia, maledicta, con-
tumelia gignantur; quæ tamen, si tole-
rabilia erunt, ferenda sunt; & hic ho-
nos veteri amicitia tribuendus est, ut is
in culpa sit, qui faciat, non qui patitur*

injuriam. Rectè etiam, *Cicerone* anti-
quior, *Auctori* Pythagoricorum versuum,
qui aurei vocantur, v. 7.

Μηδ' ἔχθαιρε φίλον σὺν ἀμαρτιάδῳ ἑνὲ καὶ
μυρίῳ.

*Neque oderis amicum tuum propter
exiguum peccatum.* Clericus.

712. Δίνῃ δόδω] Satisfacere ver-
bis, aut jacturam, si quam creavit, sarcir-
re. *Clericus.*

714. Σὺ δὲ μὴ π ῥόν κατεργάσθαι εἶδος] Videtur esse præceptum, cui nullus est cum superioribus ac sequentibus connexus, & quo præcipit Poëta, non tantum cavendum esse ne dicamus quæ occulta esse volumus, sed etiam ne vultu prodamus id quod silentio tegimus. Itaque εἶδος hic est externa species, quæ frequentissima vocis est significatio. Hoc autem præceptum, si ad dissimulationem, nocendi causâ, referatur, qualis erat Tiberiana, rejiciendum; sed si ad prudentiam spectet, quæ nonnulla intempestivè aperiri vetat, quamvis utilia iis quibus aperirentur, ambabus ulnis est excipendum. *Clericus.*

719. Γλώσσης τοι θησαυρὸς] Sententiam horum versuum illustrarunt interpretes Jacobi ad Cap. III. 9. & seq. *Clericus.*

721. Εἰ δ' ἔχῃ] Proclus ad locum. Ἀλλὰ Εἰ δ' ἔχῃ τὰ δέλεα, ἀλάστους τὰ κ' ἔδλεα. Καὶ Ομηρὸς. Οπποῖον καὶ ἔπιδρα ἔπος, τοῖον δ' ἐπακέσται. *Rob.*

722. Δυσπήμελον] Mare quidem dicitur δυσπήμελον ab *Hesiodo*, in Theogonia, quo non sine periculo transmitti possit; hoc verò, ubi sermo est de convivio, δυσπήμελον dici videtur qui ægrè adducitur, ut velit symbolum suam conferre ad convivium, seu ἔρανον. Hoc nos docuerat *Hesychius*, sed verba ejus corrupta sunt. Δυσπήμελον, ὅτι οὐ τ' ἀλάστους, ἢ δυσπήμελος, ἢ παρὰ τὴν καὶ παραχρῆσιν. ὅτι δὲ τ' κολυμβητὴ, δυσπήμελος. Respicit ad locum *Homeri* Iliad. II. v. 141. ubi hominem mortuum ex curru decidentem urinatori, è fundo maris ostrea petenti, confert Patroclus, hisce verbis:

Πολλὰς δ' ἂν κορέσσειν ἀνὴρ ὅδε τήδεα θηῶν

Νηὸς ἀνδροπόσκον, εἰ καὶ δυσπήμελον ἦν.

Multos satiare vir hic ostrea quærens, ex navi defiliens, quamvis procellosum esset; nempe, mare. Ad quæ verba hæc habet *Eustatbius*, quæ in Lexicon suum transtulit *Phavorinus*: Δυσπήμελος δ' ὁ πόντος ὁ δυσπήμελος. δι' ὃ δυσπήμελος τῶν πέμπεται. ὅθεν καὶ Ἡσίοδος δυσπήμελον τ' ναυπλίου φησὶ. Ζητῶντος δὲ φασὶ πολλοὺν πικρὸν χάρει· εἰ καὶ δυσπήμελοι εἴην, οἱ πολλοὶ, δειδῶτα, ἐκείνοι, οἷς τὰ τέδεα ἔδραπιδεν, ὁ δὲ δυσπήμελος, ὡς καὶ Ἡσίοδος· μηδὲ πολυζεῖν δαίτης δυσπήμελον εἶναι, ὁ δὲ δύσκολος, δυσματάπημος: *difficilis, qui ægrè adduci potest ut veniat*, quamvis accersitus. De ἐξάνφ autem multa habet *Isaacus Casaubonus* ad Characteres *Theophrasti*. *Clericus.*

722. Μηδὲ πολυζεῖν δαίτης] Ut hoc præceptum, quod est περὶ συμβόλων & χαλκολίων, quæ collatis ab unoquoque sumtibus instituebantur, constet sibi, sublata distinctione, ita lego: Μηδὲ πολυζεῖν δαίτης δυσπήμελον εἶναι. Εἰ καὶ οὐ σιγῇ τὴν χάριν, δαπάνη τ' ὀλιγίστη. Sensus est hoc modo mirè directus & perspicuus. *Heinsius.*

725. Χερσὶν ἀνίπτοι] Faciebat hoc non parum ad munditiam, quæ à sacra facturis postulabatur. Vide not. ad Gen. XXXV. 2. Hinc in proverbium abiit *illotis manibus* aliquid facere, quod perinde est ac imparatum esse. *Clericus.*

727. Μηδ' ἄρ' ἡλίαι] Hic *Hesiodus* non vetat de die meiere, sed tantum stantem, ad solem conversis ac relictis pudendis. Malè hunc locum acceperat *Claud. Salmasius* Exercit. Plinianarum p. 431. quasi *Hesiodus* velit de nocte tantum lotium emitti; quod absurdum est, nec potest observari. Itaque eum castigavit, sed acrius æquo, *Dionys. Petauius* in Miscellis Exercit. Cap. I. & rectè observavit hunc versum interpunctione & sententiâ à sequenti esse distractum. *Clericus.*

Ibidem. Οἶδ'] Stans, ut Gallicè *droit*. Vide

Vide Iliad. Σ. 246. & locum *Herodoti* laudandum ad v. 731. *Clericus*.

728. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ δὴ μνησθέντες ἔς τ' ἀνίστα] Ab occasu ad ortum rectum meiere licet. Malè interpretes. στυγὴ τελεία post τὸ ἀνίστα. *Guicetus*.

728. Αὐτὰρ ἐπὶ καὶ δὴ] Hoc versu & duobus sequentibus, ut rectè *Petavius*, hortatur Poëta, ut ne post occasum solem, ac nocte quisquam ambulando meiat, aut denudatus, quoddam nocti veneratio quædam adhibenda sit. Igitur post ἀνίστα non est ponenda τελεία στυγὴ, ut multi fecerunt. *Clericus*.

730. Μὰ δ' ὑπομνησθεὶς] Cum Græci tunicas quidem breviores, nisi fortè hyeme, sed sine clausis femoralibus gestarent, non necesse habebant retegere pudenda ut meierent; sed tantum inflexis genibus clunes in talos dimittere, ut tunica inferior ora magis dilataretur, ne lorio maderet. De iis quæ dicuntur *feminalia* vide *Isaac. Casaubonum* ad Augusti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium*. *Clericus*.

Ibid. Μὰ δὲ καὶ νύκτες ἕσονται] Non tantum vult interdium non debuisse homines meiere stantes, ac relictis ad solem pudendis; sed ne nocte quidem incedentes, aut pudendis nudatis; quia noctu Dii frequentius inter homines versantur, ut rectè ad hunc locum *Proclus*. *Clericus*.

731. Ἐξέμεινον] Hoc est clunibus ad talos demissis. *Sam. Bochartus* Hieroz. Parte I. Lib. II. c. 56. postquam ostendit Judæos stantes solitos mingere, observat Græcos sedentes minxisse nusquam reperiri, nisi apud unum *Hesiodum*, cujus vs. 731. & 732. profert, tum subdit: *Itaque, Hesiodi ævo, Græci bene instituti, vel sedentes mingebant, vel ad parietem accedentes. Sed posterioribus sæculis, prius illud à viris usurpari desistit, & mulieribus relictum. Itaque in Græcorum monumentis nullum exstat exemplum viri, qui sedens minxerit.*

Deinde allatis multis contrariis exemplis, addit hoc *Herodoteum*, quo brevitaris causâ, hæc contenti erimus: *Herodoto*, inquit, *nihil expressius, qui ut probet Egyptios in plerisque aliter se gerere, quam reliquos homines, inter cetera hæc habet* Lib. III. c. 35. Οὐκ οὐκ αἱ γυναῖκες δεδαλ, οἱ δὲ ἀνδρες καὶ ἄνθρωποι, *fæminæ quidem stantes mingunt, viri verò sedentes*. *Clericus*.

734. Ἐστὶν ἐμπλασθὲν παροφαιένειμιν] Quia, nimirum ad focum erant Dii Penates, focusque, ut habet *Proclus*, erat domestica ara, in qua libationes quotidie fiebant, & se pollutos existimabant. Itaque prius abluere se se necesse habebant, si præcepto *Hesiodi* obsequi volebant. Sic apud *Herodotum*, Lib. I. 198. ὁπίπεις δ' ἂν μυχθῇ γυναῖκα τῇ ἑαυτῇ ἀνδρὶ Βαβυλωνίως, — ὅρδρε ὑπομνήναι λύνται ἀμφότεροι, ἄγγος γὰρ ἑδνὸς ἑστῶτος ἐπὶ τῷ λίσσονται: *quoties autem cum uxore miscetur vir Babylonius, — orto diluculo abluuntur ambo, nullam vas priusquam se abluerint tacturi*. Quæ narratio ostendit, apud Græcos, *Herodoti* ætate, vulgè observatum non fuisse *Hesiodi* præceptum. *Clericus*.

736. Ἀπὸ δαυτῆς] A Deorum conviviis, quæ sacrificiis peractis fiunt, festis Deorum sollemnibus. *Guicetus*.

742. Ἀπὸ πινυζοῖο] A manu quæ habet quinque digitos, ut πέντε ὅζες, *quinque ramos*. Αὐτὸν verò τὸ χλόρε, ut docent Græci Interpretes, est pars sicca, hoc est extrema unguium, quæ separatur ab ea quæ carni adhæret. Hoc præceptum, obscurius exprimitur ab *Hesiodo*, sicut obscurè exprimebantur symbola à *Pythagora*, ut res nullius pretii viderentur nescio quid reconditius completi, & imperitis essent admirationi. Solent enim quàm maximè mirari quæ non intelligunt. Hoc videtur velle *Hesiodus*, non esse expectandum, ad manus abluendas, & unguium, ut probè purgentur, retrimenta secanda, tempus ipsum con-

convivii, sed manibus lotis accedendum. Alioquin nè in familiari quidem convivio ungues quisquam secet, qui nolit retributa in patinas exsilire; quod, ut opinor, non gratus fuisset Græcis, quàm nobis nunc est. *Clericus.*

743. ἄρν' ἐπὶ χλωρῷ] Ungues à carne. *Guetus.*

744. Μὴν' ποτ' αἰνοχέω] Hæc est anilis superstitio, potius quàm præceptum ethicum, symbolorum more expressum. Hic enim Poëta religiosa tradit, non moralia. Itaque frustra est *Proclus*, qui vult mysticè ab *Hesiodo* significari, non esse privata præferenda communibus, quia κρατὶς commune erat, quo ex αἰνοχέω hauriebant. Verùm communis etiam erat αἰνοχέω, quandoquidem ex ea etiam vinum commune hauriebant omnes convivæ. Alia ejus interpretamenta non sunt verisimiliora, ut nec cetera omnia allegorica commenta, quæ ad incrustanda superstitiosa deliria Majorum suorum Græci posteriores adinvenerunt; ut sapientiores viderentur fuisse, quàm fuerant. Etiamnum hodie veterum superstitionum vestigia videre licet, multis in locis. Sunt qui, exempli causâ, mali ominis esse putant panem inversum, ita ut planior pars sit superior, cultros decussatim in mensa jacentes, salillum in mensam effusum, & similia; quibus mysticos sensus non minùs facile esset invenire, quàm Hesiodeis nugis. *Clericus.*

746. Ἀνιχέισιν κατὰ λείπην] Superstitiosum hic aliquid esse mihi persuadeo, potius quàm id quod volunt Græci Interpretes: qui putant irrisionem significari eorum, qui imperfectum ædificium sunt conspiciunt. Existimasse videtur *Hesiodus* mali esse ominis, si cornix imperfecto ædificio insideret, quod faciliè & frequentius fieri potuit, si diu imperfectum relinqueretur. Agit autem hic de lignea rustici casa, ad quam absolvendam longo tempore opus non est. Ejus opinionis vestigia remanserant apud Romanos,

tempore *Plinii*, qui H. N. Lib. X. c. 12. sic de Cornice loquitur: *Ipsa ales est inauspicata garrulitatis, à quibusdam tamen laudata.* Deinde: *inauspicatissima factus tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, ostendit à multis feralē habitum si domui insideret, quod confutat hisce verbis: *Privatorum domibus insidentem, plurimum scio non fuisse feralē.* Simile quiddam de cornice sensisse *Hesiodum* credibile mihi fit. Prodidit etiam *Albanus* de Animalibus Lib. III. c. 9. imam cornicem mali esse ominis: οἱ τὴν ἄρνην ἐπὶ τῶν καὶ πικρῶν ἐσθλαίωντες ἐκ τῶν συμβόλων οἱς μαρτοίαν ἐπιδόσαν ἵναί φασιν, εἰ παρακίοντο κορὸν μῖα: qui observant ubi insideant aves, & earum volatus non esse faustam auguria captantibus aiunt, si audiat una cornix. Scio interdum boni ominis fuisse cornicem, qua de re vide Intt. ad Eclog. IX. *Virgilii*, v. 15. Sed satis mihi est inauspicatam sæpe fuisse, ut eò *Hesiodum* respexisse existimem. *Clericus.*

748. Ἀνιχέισιν] Scio quidem vasa dedicare solitos veteres, sed vox hæc, & verbum ἀναίρειν suadent agi potius de carne rapta ex olla, sive de *aulicoquis extis*, ut loquitur *Festus*, antequàm sacra essent facta. Adsentior itaque *Sam. Bocharto* sic hunc locum interpretanti Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 50. Fuere qui dapes propè crudas eripuerint non solum ex popinis, sed etiam ex locis sacris. Vide 1. Sam. II. 13. ubi filii Helis ita se gessisse narrantur. Qualis apud *Atbenæum* describitur mulier quædam, quæ sacra nondum immolata devorabat, ἐκπαίλειο ὀκνίοντι, à verni illa rapiens; & in *Suetonio* Vitellius c. 13. homo non profundè modò, sed intempestivè quoque ac sordide gula, ne in sacrificio quidem unquam, aut itinere ullo, temperavit, quin inter altaria ibidem statim viscus & farræ panè rapta è foco manderet. Denique, ut Poëta auctor,

Est etiam è mediis victima rapta focus.

Cu-

Cujusmodi ventres ferit illud *Simonidis*, quod tandem in proverbium cessit :

Αδύτα δ' ἐνὰ πολλὰς κατὰ δύναι.

Nondum immolata sacra sæpe devorat. Proinde in *Hesiodo*, inter alia præcepta, hoc itaque habetur, *ne ab ollis nondum sacrificatis (cibum) rapiens comedito.* Nam ut ἔξω & ἐνέξω sacrificare est : ita ἀνιέξω est ἀδύτα, *nondum sacrificatus vel immolatus*, ut à *Tzetze* redditur. Addatur hîsce locus *Ciceronis* à Lib. II. de Fin. c. 7. *Reperimus aſotos primum ita non religioſos, ut edant de patella.* Non necesse est nos hîc colligere quæ à Veteribus dicta sunt ἐλ τ βωμολέγων & θυσιάζων, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiebant; neque enim de iis verba facit *Hesiodus*; sed de iis qui ipsi sacra facientes, nondum peractis sacris, hoc est antequam propicias portexissent, & adolevissent, carnes victimæ suæ comedeabant. *Clericus.*

750. Μὴδ' ἐν' ἀνιήτων κατὰ δύναι] Per ἀνιήτων solum & lapides intelligere videtur, quæ frigida sunt & dura. Hoc præceptum Pythagorico illi cognatum videtur, ne sedeas super lapidem. Vel ἐν' ἀνιήτων κατὰ δύναι est ἀνιήτων πινῆν. *Theocr.* ὅτι ἐνέξω κατὰ δύναι. *Guicetus.*

750. Εἰς ἀνιήτων] *Proclus* sepulcra interpretatur, quæ movere nefas erat; at eodem jure terminos agrorum interpreteris. Malim intelligere de saxis quibusvis, quibus imponi pueros nollet *Hesiodus*; sed tantum tabulis ligneis, aut aliis, quæ possunt amoveri. Videtur credidisse si duodecimo die, aut duodecimo mense puer collocaretur in rupe, infirmum eum fieri. Quod si diceretur de frequenti impositione pueri in sedili laxeo, & per totam infantiam, non careret ratione; sed ea res exitialis non fuit duodecimo die vel mense, quàm aliis infantis temporibus. Mera hæc fuit superstitio, cujus ratio certa non magis reddi potest, quàm somniorum febricitantis. *Clericus.*

750. Μὴδ' ἐν' ἀνιήτων κατὰ δύναι] Notum

est omnibus quàm multa de his Veteres. Ceterum cur hoc præceptum, de non movendis sepulcris, ad πῶδα δουδεκατῶν spectet, numquam ostendere potuerunt. Nos hos versus, etiam sine Grammaticorum suffragio, hoc modo transponendos esse non dubitamus, qui nimium miserè truncarunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tamquam vultures quidam *Homerum* & *Hesiodum* :

Μὴδ' ὡνακίῃσιν λυτῶν χρεὼ παιδρὺν ἔδαι
Πῶδα δουδεκατῶν, ὅτ' ἀνέξ' ἀθνηοῖα ποιεῖ,
Μὴδ' δουδεκατῶν, ἵσον καὶ οὗτο τίτυκ'
Αἰεὶ· κουράλει γὰρ ὅτι χρεὼν ἔς' ὅτι καὶ τὸ
Εἰοίη.

Quantâ curâ τὰ δευτέρω ὅτ' λυτῶν, quæ ὡνακίῃα vocabant, & absolute λυτῶν, in deliciarum descriptionibus, *Lampridius lavacra muliebria*, *Capitolinus excalationes*, sicut viri magni nuper notarunt, veteres distinxerint, pueris notum est; cum ex aliis, tam ex *Comico*, qui ἐν τ' λυτῶν totam disciplinam Atheniensium considerari vult. Pueri autem δουδεκατῶν & δουδεκαμῶν, omnia communia cum matribus habebant, *Ναῦται, τοφίδαι, αἰκόν*, id est, ipsum *Gynæceum*. *Hesiodus* ergo ne ejusmodi pueros matrum λυτῶν adflescere sinant, ex disciplina veteri, quia δουδεκατῶν τὰ σῶματα ex aquæ tepore existimabant, diligenter monet. Sensus erit ita perspicuus planusque, ut nihil suprâ, hoc modo.

Neque muliebri lavacro corpus purgare

Puerum sinas duodecennem, quia masculos enervat,

Neque duodecim mensium: nocet & illud aequali modo

Viro: dura enim suo tempore & hanc rem sequitur

Pana.

Apparet hinc ante omnia præceptum πει εἰς ἀνιήτων huc non spectare: quod seorsim considerabimus. *Heinsius.*

Ib. Μὴδ' ἐν' ἀνιήτων κατὰ δύναι] Αἰνιῶται sicut αἰνιῶν: de quibus usitatam fuisse ελε-

elegantissimam parcemiam μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, qua hic Hesiodus utitur, satis ex illo Platonis apparet, tertio De legibus: Οὐκ ἔν τῷς νομοθεσίαις ἡ μέγιστη τῶ μάλιστα, ἰσότης αὐτοῖς πᾶσι κατασκευάζουσι τὸ ὅσιαι, ἢ ὅφ' ἐν αὐταῖς νομοθετησέμεν πόλιν πολλὰς γίνεσθαι, ἐάν τις ζητῇ γῆς τε κτήσιν κινεῖν, καὶ χερσὶν ἀφελουσι, ὅρων ὡς ἐκ ἀνδύνατο αὐτοῦ τὸν γένεσθαι ποτὶ τὸ ἴσον ἰκαίως. ὡς ἐπιχειρῶντα δὲ νομοθέτη κινεῖν τὸ τοιούτων πᾶς ἀπαντὰ λέγων, μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα. Et Eusebius Præparat. Evang. lib. III. Ημεῖς δὲ τὰ μέγιστα ἀσθεῖν τὰς ἔσας ἐμμενῶν καὶ οὐκ ἐπιμενῶν διαμένει ἐν ἑδρῇ λόγῳ περὶ αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ δὲ ὁδομαρτυροῦν, διὸν οὐδεὶν ἕκαστον τὰ πάρεα, μὴ δὲ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, σιγῇ δὲ καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ τῇ τῷ πατρὶος ἰσοστάσει, ἀλλὰ μὴ πολυπραγματεῖν ἔστω κακοποιῶν. Καθίστηται ἔκ' ἀκινήτου, pro κινεῖν τὰ ἀκίνητα, quàm eleganter dictum sit, ostendimus ad Proclum. *Idem.*

Ibid. Οὐδ' ἄμεινον] Vetus clausula quæ potissimum utebantur in interdictis suis Principes, erat, ἢ δ' ἄμεινον. Sic apud Herodotum in cautione sepulcrali in Epiraphio Nitocridis; ὅφ' τις ἐμὲ ὕστερον γονομαρτυροῦν βασιλεῖον, ἢν ἀσπίδα καὶ μάστιγας, ἀνείκας τὸ τάφον, λαβέτω ὅκοντα βέλετα χρήματα, μὴ δὲ τοῖα μὴ ἀσπίδας καὶ ἢ δ' ἄμεινον. Quia autem vulgò etiam in Ethicis cautionibus ea utebantur clausula, Horatius Philosophiam alibi, *meliora dixit*, id est, τὰ ἀμείνω.

*Cum tu còemptos undique nobiles
Libros Panæti, Socraticam & do-*
ctum,

Mutare loricis Iberis

Pollicitus meliora tendis.

Pollicitus meliora, est, ὃ τὸ φιλοσοφίας ἀπὸ τοιούτων. *Heinsius.*

753. Μὴδὲ γυναικίῳ λεγέμεν] Nihil fecerunt posteriores Græci hoc Hesiodi præceptum, quod iis exprobrat Clemens Alexandrinus, in Pædagogico, Lib. III. c. 5. ubi agit πῶς δεῖ τὰ λεγόμενα ἀναπνεύσειν, & hæc habet: ἔστι δὲ τῶς φυλομορίαις τῶ ἀλλοτρίων οἶκοι τὰς κατακλείουσας γυναικας ἐν τῶς βαλάνοις διασώζουσι: ἐν ταῦτα δὲ ἀποδύνασθαι τῶς δια-

ταῖς, ὡς καὶ καπνῶν σωματῶν, καὶ αἰσχροῦ. ἄλλ' ὃ δὲ Hesiodus: Μὴδὲ γυναικίῳ λεγέμεν γυναικας φασιδύνασθαι, παραινέει. κοινὰ δὲ ἀνείκτας, ἀνδράσιν ὁμοῦ καὶ γυναιξὶ τὰ βαλάνια: *Licet autem aliis volentibus eas, quæ domi sunt incluse, nudas videre in balneis; hic enim se exuere spectantibus, tamquam corporum cauponibus, non erubescunt. Sed Hesiodus quidem corpus sæmineo non exhibere lavacro, suadet. Viris autem & sæminis communia aperta sunt balnea.* Nonnulli tamen Principes hoc, apud Romanos emendare conati sunt. Vide Hieron. *Mercurialem de Arte Gymnast.* Lib. I. c. 10. *Clericus.*

756. Μωμένειν αἰδύνα] Hoc est, ut quidem videtur, irridere ritus, quorum rationem ignoraveris, q' a tibi non placeat. Quod præceptum superstitionissimas qualque cærimonias in tuto locat, quæ poterunt semper defendi ab iis quibus placebunt, hoc prætextu quoddam earum rationes ab iis, qui eas improbant, ignorentur. At quidquid Rationi & rectæ de Numine notioni adversatur, id merito possumus μωμένειν, quamvis institutionis ejus causas ignoremus. Res ipsa sæpè docet nullas satis graves esse potuisse. *Clericus.*

757. Μὴδὲ ποτ' ἐν σπυγῇ] Hos versus delendos censet Plutarchus, teste Proclo. *ἐπιχρ.* vide Plut. *Quietus.*

760. Δοντὶ δὲ βροτῶν ἀσπασίῳ φημί] Non sunt, nimirum, ea facienda; quæ cùm omitti sine crimine possint, si fierent, famam pravam crearent; nam in rectè factis, & quæ virtus à nobis postulat, parum curandam famam docent Philosophi. Ubi agitur officium quodpiam, à vera virtute præscriptum, *nihil magis præstandum est, quam ne, pecorum ritu, sequamur antecedentium gregem, pergentes non quod eundem est, sed quia itur.* Atqui nulla res non majoribus malis implicat, quam quod ad rumorem componimur; *optima ratio ea quæ magno ad sensu recepta sunt, quorumque exempla nobis*

bis multa sunt; nec ad rationem, sed ad multitudinem vivimus. Inde ista tanta coacervatio aliorum supra alios ruentium. Verba sunt *Senecæ*, ex Cap. I. de vita beata, ubi & alia in eandem sententiam. *Clericus.*

765. *Ἡμεῖς δ' ἐν δόξῃ*] De superstitiosis hisce deliri, hac certè in re, Poëtæ præceptis judicium *Plutarchi* vide ad v. 824. *Clericus.*

766. *Παραδύμῳ*] Hoc est, prius doce, ne quid infaustis diebus aggrediantur. *Hesychius*: *ῥέζειν, δύναι, σμῦναι, λέγει.* Quamobrem & apud Romanos, nonnullorum in Tricliniis, affixæ erant Tabulæ, in quibus *qui dies boni, quique incommodi essent* notatum erat, & est apud *Petronium* Cap. XX. *Clericus.*

Ibid. *Τελευταίον μὲν δὲ αἶμα*] Hoc est, ultimum diem cujusque mensis; nam antiquissimi Græci, ut etiam Orientales, menses Lunares habebant, quos singulos triginta diebus clauderant, ut ostendit multis *Dionys. Petavius* Lib. I. de Doctr. Temporum, & eminentissimæ dignitatis ac eruditionis vir *Henr. Norisius* in Disfert. de Mense & Anno Macedonum Cap. I. *Clericus.*

767. *Ἐποπύειν*] Hoc est, diligenter expendenda servis attributa opera in mensem, ut videas an ea rectè perfecerint. *Clericus.*

Ibid. *Ἀρμαλὴν*] *Hesychius* interpretatur *ἀρμαλὴν τὴν πρὸς τὸν πύργον, παρὰ ἧς ἀρμύζειν ἢ ἐξυποποιεῖν τὰ μύλα.* Hanc quoque, & alias originationes non meliores habet *Erymologicon Magnum*. At satius est interpretari *ἀρμαλὴν τὴν πρὸς τὸν πύργον, convenientem unicuique cibum*, quem *demensum* vocabant Latini, & quem singulis Calendis distributum servis docuerunt viri docti ex hoc *Plauti* loco, in *Sticho* Act. I. S. 2. v. 3. ubi herus servos sic alloquitur: *vos meministis quos Calendis petere demensum cibum.* Ad quem locum vide *Intt. Pignorumque & Popmam* de Servis. *Clericus.*

768. *Ἔτ' ἐν ἀλυσίῳ*] Quamvis communis interpretatio bona sit, tamen aliter intelligo. Nam *ἐτ' ἐν ἀλυσίῳ* indicari illis verbis tempus diei, quod vocatur *ἀλυσίον ἀγορὰ*, frequens forum quando jus dicitur, hoc verò est *ἀλυσίον κείμεν*. *Scaliger.*

Ibid.] Plenius mentem suam expressit *Jos. Scaliger* de Emend. Temporum Lib. I. p. 4. ubi agit de partibus diei. Itaque verba ejus hîc apponemus: "Tempus antemeridianum designantes dicebant *ἀλυσίον* vel *ἀλυσίον ἀγορὰς*, convenientibus, scilicet, eo tempore in comitium viris; ut *Hesiodus* dicit, *ἔτ' ἐν ἀλυσίῳ λαοὶ κρινόντες ἄγαν*. Quod tamen longè aliter Græci Interpretes illius Poëtæ exponunt. Aiunt enim *Hesiodum* intellexisse de tricesima mensis Lunaris, & sensum loci Hesiodi esse perinde ac si dixisset: *quando homines veram triacada lunarem agunt*, & non secundum usum politicum, sed secundum motum Lunæ. Quod tamen nobis valdè coactum videtur, & mentem *Hesiodi* hanc fuisse dicimus: *τελευταία* esse valdè idoneam rebus gerendis eâ horâ, quâ homines ad jus in forum conveniunt. *Homerus* *Odyss. M.*

" — *Ἡμεῖς δ' ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορεύειν ἀρῶμεν*

" *Κεῖν ὅν τε καὶ πολλὰ διαζόμενον αἰζῶμεν.*

" *Quando ad cœnam vir è foro surrexit, postquam judicavit de multis litibus, juvenibus litigantibus.* Quæ sane interpretatio melior vulgari. Sic etiam paulò pòst dicit, *ἡμεῖς ἐκ πένθ*, quod nos interpretamur, *jam adulto die*. Hæc vir summus, cui adsentimur. Nimirum, hîc *ἀλυσίον* non est *veritas*, sed *jus*, aut *justitia*, ut passim apud Poëtâs; & *κρίνειν ἀλυσίον* idem est ac *κρίνειν δέμους*, ut loquitur *Hesiodus* *Theogon. v. 85.* hoc est, *jus dicere*. *ἄγαν* verò vox est juridica, quæ dicitur de occupatione Judicium jus dicentium, hominumque propterea ad eos convenientium, de qua vide Inter-

pretes ad A&. XIX. 38. Aliter sensum exprefferis his verbis: ὅτι ὡς τῶν λαῶν ἄσονται ἀγῶναι καὶ κείνονταί τε καὶ ἀλίσθαιαν: cum à populis celebrantur dies fasti, quibus jus dicitur, & lites secundum iustitiam judicantur. Clericus.

769. Διὸς ᾧ μὴ μὴντῷ] Erravit summus Angelus Politianus, cum tres dies Jovis ab Hesiodo statui observat, ex hoc loco. Vetustissimi Poëtæ, ominis causâ, ulebantur ἐκ θεῶν voce Διὸς eleganter, in narrationibus etiam, quacumque de re agebant. Ita in principio continuè ἔφ' ἔργων, Οἱ τε ἀφ' ἑσπέρης ἀνδρὶς ἡμῶς ἀρατοὶ τε πατοὶ τε, Ρατοὶ τ' ἄσπυτοὶ τε, Διὸς μάλιστ' ἔκπ. Ubi illud postremum ominis causa ponitur, & ex abundanti: nam nihil est quod referatur. Peculiariter autem singulos dies Poëtæ, ἡμέρας ἐκ Διὸς dicunt simpliciter. Sic in illo ὅσων γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διὸς εἰσι. Auctor Megaræ Idyllii Dorici: οὐ δ' ἦν τε λήϊαια ἵδωρ Νύκτας τε κλαύουσα καὶ ἐκ Διὸς ἡμαδ' ὅποσσοσα. Ita Hesiodus cum rationem τῶν ἡμερῶν incipit, in genere jubet φυλάσσειν ἡμέρας ἐκ Διὸς, id est, simpliciter, dies quos natura constituit: ita ea vox millies à Poëtis ponitur. Sic Apollonius & Nomus αἶψας ἐκ Διὸς dixerunt, sicut Hesiodus ἡμέρας ἐκ Διὸς. Omnes enim res ominis causa Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐκ θεῶν, in usu remanserit. Ita cum Theocritus dixit, Μουσίων ἀπάνδρι, Διὸς μέγα βελέοντος: quod etiam veteres magistri videntur ex eo loco ad Homerum notare. Id quod illi toties ἐκ Διὸς dicunt, Hesiodus hîc ᾧ Διὸς, dixit. Αἱ γὰρ, inquit, ἡμέραι εἰσι παρὰ Διὸς: id est, *Hi sunt dies de quibus averti sumus*: quicquid non interpretamur, ominis causa dicitur. Atque hæc causa est, cur Proclus, qui tam studiosè ex more familiæ suæ, dies persæcutus est, nihil ἐκ Διὸς ἡμερῶν dicat, nisi quod πῶς τις ἀραδὲς ita dici existimat. Atqui Hesiodus, post hanc formulam, non τῶν ἀραδῶν solum, sed & τῶν κελῶν aggreditur divisionem. Tzetzes ad omnes

dies retulit: quanquam more suo nugacissimè suprâ, ἐκ Διὸς, ἐκ τοῦ καὶ θεογόνων exponat, hîc verò παρὰ τῶν εἰμαρμένων. Sed veniam meretur qui à Grammaticis dissentit, cum ipsi toties à se abeant. *Heinsius*.

770. Πρῶτον ἔην] ἔην vocabatur temporibus Hesiodi prima mensis. Sed Solon omnium primus vocavit τὴν πελαγίδα ἔην καὶ ἔην. *Scaliger*.

770. Καὶ ἑβδομή] Nimirum, mensis, non hebdomadis, ut rectè ostendit *Joan. Seldenus* de Jure Nat. & Gentium Lib. III. c. 17. contra Veteres & Recentiores, qui frustra hîc vestigia Judaici Sabbathi quæsierant. *Clericus*.

Ibid. ἑρὼν ἡμῶν] Non significatur dies profestus, quo ferias agitari oporteret, sed dies faustus. Vide v. 819. Idem est ac τετλησμένον ἡμῶν v. 799. hoc est, dies valde accommodus ad res gerendas, quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Clericus*.

771. Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χερσὶν αἰνέει] Nempe, mensis Thargelionis. *Diogenes* in vita Platonis §. 2. Γίνεται Πλάτων — Θαργελίωντος ἑβδομή καὶ ὑπὸ Δελίου τῷ Ἀπόλλωνα γένεσθαι φασί: nascitur Plato Thargelionis septimo, quo Delii natum Apollinem dicunt. Ad quem locum, vide Intt. quibus succenturiandus vir illustris atque eruditus *Ezech. Spanhemius*, ad Callimachi hymnum in Delum v. 251. Propterea uniuscujusque mensis dies septimus sacer erat Apollini, non tantum dies ille Thargelionis mensis, ut observavit & *Seldenus* eo, quem antea indicavimus, loco. *Clericus*.

775. Οἷς πείκει] *Sam. Bochartus* Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 45. postquam egit de vulsione lanæ; “Vellendi, inquit, morem quod attinet, is olim Romæ fuit in usu, & in vicinis locis, non in Judæa, nec in Græcia. Saltem, apud *Hesiodum*, qui de re pecuaria scripsit primus omnium. οἷας πείκει, non est oves vellere, sed tondere, ut in *Theocriti* Bucolias. — ἐπ.

Hæc *Cl. Salmasius* ad *Julii Capitolini* *Perrinacem* p. 127. quæ vera sunt, quamquam ex memoria male *Hesiodi* versum proferret. *Clericus*.

780. Μηνὸς δ' ἰσαμβίου] Posterioribus temporibus, ἰσαμβίος μῆνι ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribuebatur μισῶντι μηνί. Vide *Julium Pollucem* Lib. I. c. VII. §. 5. Sed *Hesiodi* ævo, ad vigesimum diem mensis erat ἰσαμβίος. Vide v. 798. *Clericus*.

782. Ἐκτὴ δ' ἡ μέση] Hoc est, ἑκτὴ μισῶντος, ἔκτῃ δὲ δέκα *Guietus*. Fallitur *Pollux*, loco antea memorato, ubi dicit *Hesiodum* vocare μέσῃν decimam quintam cum sic vocet omnes dies secundi μηνός. Μιστὰ δ' I, inquit, Ἡσίοδος μὲν E, πλὴν μέσῃν φησὶ post decimam *Hesiodus* quintam vocat mediam. *Clericus*.

785. Ἡ ἑξήτη ἑκτὴ] Hoc est, sextus dies primæ decadis, seu μιστὸς ἰσαμβίου. *Clericus*.

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Nimium hic nos frustrantur Interpretes. Itaque quamvis hæc rejicere poteramus in notas nostras, ad ipsos, hîc tamen monere visum. Εἰκάς in mense multiplex est: μεγάλη dicitur postrema, respectu priorum. Atque hæc est causa, cur in *Nebulis Comicis* dicat σελήνην ἄγειν εἰκάδας. Ορῶν ἄγρου σου δ' σελήνην εἰκάδας. Non bene intellexit locum illum Græcus Interpres. Quæritur enim cur cum τῇ τετακτάδι finis sit plerumque lunæ & mensis, cum τῇ τετακτάδι sit satisfaciendum foenatoribus, miser tamen *Strepsiades* οὐδὲ τῇ εἰκάδων agat. Atque hîc Interpretis rationes videntur mihi λίαν ἀποροδιδόνουσι. Εἰκάδες eleganter πλεονεκτῶς dicuntur, cum plures sint. Ἡ μεγάλη εἰκάς ultima est mensis Veterum. Est autem dies illa, quæ vigesimarum ultima est: μεγάλη enim est ἡ ὕστατη quæ δ' ἐντὶ τῇ νύκτι præcedit. Observant enim Veteres, etiam Athenienses ante *Solonem*, ἄχει τετακτάδος μόνον δ' μῆνα περὶ μνηστῆρας. Εἰκάς μεγάλη, est *Pridie Calendarum*: nona & vigesima. At Interpres *Aristophanis* ἡ με-

γάλη εἰκάς, inquit, ἀπὸ εἰκοστῆς ἡμέρας, ἡδὲ εἰκοστῆς ἐννάτης δ' ἡ δέκατος. Ita totum tempus à XXI. usque ad XXIX. μεγάλη εἰκάς esset. Sed hîc, ut diximus, terminus illius temporis intelligitur, quæ est vicesima & nona. Quàm nugentur Interpretes, qui πλεον ἡμῶν idem cum εἰκάδι μεγάλῃ esse putant, in notis ad ipsos ostendimus: ex quibus reliqua petenda quæ ad *Hesiodi* intellectum faciunt. Quicquid enim hîc prætermittimus, ad Interpretes olim notavimus. *Heinsius*.

794. Τετράς μέση] Hoc est, quartus dies δ' μισῶντος μηνός. *Clericus*.

799. Ἀλλὰ θυμολορεῖν] Omnes, nempe, dies fausti erant hilariter transigendi, ne diei faultitas ominosa tristitia corrumpetur. Itaque, quoad licuit, oportuit, *Hesiodo* auctore, quarto, decimo quarto, & vigesimo quarto, conviviis ac computationibus tristitiam & curas animo pellere. Miror hunc sensum fugisse *Plutarchum* & Græcos alios Interpretes. *Clericus*.

804. Ορκοῦ πιτυμύχαι] Scripsimus in versione *Horcum*, ut hoc Numen ab Orco, hoc est, *Plutone* secerneretur; nam perperam confunderentur. Nemo Poëtarum dixit *Plutonem* esse *Eridis* filium, quod de *Horco* hîc habet *Hesiodus*. Alibi Deum jurisjurandi præsidem diximus. Vide not. ad v. 219. *Clericus*.

805. Μέση δ' ἐξοδμάτη] Decimo septimo. Vide v. 794. Cum sic diuiderent mensem in tres decadas, mirum est secundæ decadi, *Hesiodi* tempore, non fuisse nomen. Vide not. ad v. 780. *Clericus*.

809. Πίγνυται ἀραιάς] Scribe, πίνγνυται ἀραιάς. suprâ ἀρχαὶ ἀμυγῶ. compingere tenues, non crassas. vulgò *biantes*. *Homer*. λάβοντες γλώσσοισι ἀραιήσιν, hoc est, λεπταῖς tenuibus. *Guietus*.

809. Αραιάς] Meritò improbat *Guietus* verti hîc *biantes*, nam *biantes* naves dicuntur quæ tempestate, aut illusione fractæ aquam per rimas admittunt. *Tenuis*

naes vertimus, quoddam tenues sint navium parietes, cum ea sit frequens vocis ἀραιά significatio. Fortè etiam *leves* potuissimus vertere, ut fluctuantes insulæ dicuntur ἴσσοι ἀραιαί, ut habet *Eustathius* ad *Iliad.* pag. 1151. Ed. Rom. Sic *Callimachus* de Insula Delo, Hymno in Delum v. 191.

Ἐστὶ δειδωμένη τις ἐν ὕδατι νῆσος ἀραιά,

Πλαζομένη πλάγιοι.

Est nota quædam in aqua Insula levis, errans per maria. Ad quem locum, consule virum doctissimum *Ezech. Spanheimium*. Clericus.

818. ΑΛΗΘΙΑ] Hoc est, cui prorsus fidere queas, si vera sit hæc lectio. Plerique, nempe, diem illum non quidem παράκαλον, sed nec παράκαλον dicebant, verum dubium & incertum; quo, nempe, suscepta interdum bene, interdum male succederent. Clericus.

824. ΑΛΩΘΙ Δ' ἄλλοις αἰνῇ] Videtur *Plutarchus*, in Commentario ad *Hesiodi* Opera & Dies, ex quo multa Græci Interpretes subinde Scholiis suis adspargunt, egisse de hac quæstione, utrum sint alii dies fausti, alii vero infauti. Certe in vita Camilli, memorata Allienſi clade, ita porro pergit: *ὅτι δ' ἡμερῶν ἀναφύων, εἴ τι καὶ πιδιδάται πῆλαι, εἴ τι μὴ, Ἡράκλειος ἐπιπλήξεν Ἡσιόδῳ τὰς μὲν ἀγαθὰς ποιμήνους, τὰς δὲ φαύλας, ὡς ἀγνοῦντι φύσιν ἡμέρας ἀπάσης μίαν ἔσσαν, ἐπὶ τῷ διδωμένῳ: de diebus nefastis habendi ne sint quidam necne, & an recte Hesiodum, qui alios bonos, alios statuit malos, quasi ignoret cuiusvis diei eandem esse naturam, reprehenderit Heraclitus, alio loco disputavimus.* Postea recenset exempla dierum, quibus non semel clades accepta fuerat, aut victoria relata. Deinde, ne credas ex iis exemplis ullum certum confectarium duci posse, contraria profert, hisce verbis: *Ρωμαῖοι δ' αὐτῆς ἡμέρας περὶ τὴν μὲν ὑπὸ Κίμβρων τὸ μὲν Κηπίου ἀπέβαλον στρατοπέδον, ὑστερον δὲ Λουκίλλου στρατηγούτου Ἀρμενίους καὶ Τιγράνην ἐνίκησαν, Ἀθηναῖοι δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ Πομπηῖος*

Μάγνῳ ἐν τοῖς αὐτοῖς γυνεθλοῖς ἀντίδανον. καὶ ὅλων ἐπὶ πολλὰς ἐπ' ἀμφοτέρω τῶν αὐτῶν χρόνων ἀνδρείου δειλῶς: Eodem die Romani prius, duce Cæpione, à Cimbris castris exuti sunt: postea vero ductu Luculli Armenios & Tigranem vicerunt. Attalus autem Rex & Pompeius Magnus natalitiis suis mortui sunt. Paucis ut dicam, multos possum ostendere qui in utramque partem iisdem usi sunt temporum periodis. Hæc cum ita sint, credibile est *Plutarchum* probasse castigationem *Heracleti*, si modò sibi constitit; adeoque iudicasse Poëtam non fuisse recensendum inter paucos qui scirent singulorum dierum fata, quibus se accenseri voluit, sed inter omnes omnino mortales, quibus nihil simile compertum est. Quis enim non videt anilia esse & vana omnia, quæ hîc habentur? Clericus.

827. Ἐργάζονται ἀνάνητο ἀδανάτοιον] Hoc est, nihil inconsultis & invitis Diis aggreditur. *Guietus*.

Versu ult. Τυφασίας ἀλείντων] Non sunt intelligendæ omnes ὑπερβασίαι, sed ex demum, quæ committuntur contra auspiciorum disciplinam, ut verba proxime antecedentia suadent. *Τυφασίας* enim dicuntur quævis delicta, quibus modum & limites à Ratione positos transilimus. *Hesychius*: Τυφασίας, ὕβρις, ἀδικία, κέρως, μαρτυρία (nempe, ψευδής, nisi sit hîc mendum) ὑπερβασία, παραβασία ὀρκων, Τυφασίος, ἀδικίας, ὑπερβασίας. *Phocylides*.

Ἀρχὴ γίγνεται ὅτι καὶ ἀπὸ τοῦ μὴ ἀπὸ ὑπερβασίας.

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίαι δ' ἀλείνται.

Ab agro vicino abstine, neque transilias (terminos) omnium optimus est modus, transgressionem vero sunt noxia Idem.

Μέτρον μὲν φαγέειν καὶ πίνειν, μωδολογῆν τι.

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίαι δ' ἀλείνται.

Cum

Cum modo edito, & bibito, & loquitor.
Omnium optimus est modus, transgres-
sio vero vitanda. Qua in sententia, lon-
ge saluberrima, definimus, modum tan-

dem hisce commentationibus nostris im-
ponentes, ut ad alia graviora redeamus.
Clericus.

JOH.

JOH. ALBERTUS FABRICIUS

DESCRIPTIS

HESIODI.

JOH. ALBERTUS FABRICIUS

DESCRIPTIS

HESIODI.

PER opus Hesiodi cui auctoritatem Homericis scriptis proximam tribuit Velleius, suspicari liceat peculiariter ab eo intelligi Poëma cui titulus ΕΡΓΑ καὶ ΗΜΕΡΑΙ, *Opera & Dies*: nihil enim inter omnia Hesiodi scripta isthoc unico est celebrius, nihil in veterum scriptis frequentius usurpatum, imo quod solum pro Hesiodio agnoscebant Boeotii Heliconis accolæ teste Pausaniâ in Boeoticis p.771. Hoc perperam in duo diversa scripta distingui, quorum alterum ἔργα, alterum à v.763. ἡμέραι inscribitur, probat Dan. Heinſius in introductione c. 18. Olim enim doctrina τῶν ἡμερῶν sive de diebus homini œconomo observandis, sine ulla distinctione ἔργα sive vitæ præcepta subſequebatur, ita ut communis ac generalis esset inscriptio ἔργα καὶ ἡμέραι, quo nomine etiam allegant passim veteres unum aliquem versum poëtæ producentes, licet sæpius brevitatis causa tantum ἔργα appellant, neque causa est cur post versum 380. secundus liber ἔργων incipiat, neque enim constat ab Hesiodo in plures libros hoc opus divisum fuisse, neque hanc distinctionem vel scriptores antiqui vel codices MSS. probæ notæ agnoscunt, ut docuit Joh. Georgius Grævius elegantiori-

bus literis quas cum singulari laude ornabat nuper ereptus lection. Hesiod.c.9. Quamquam Poëmatibus istius à citharædis per partes decantari soliti, partes singulæ pro argumenti varietate à veteribus Grammaticis laudantur interdum sub titulis: δαιμονολογία, παυσίδια, παιδεία, ἰατρικὴ &c. Quemadmodum partes poëseos Homericæ similiter ab argumento appellatas notatum à me supra est c.3. num.28. Sic & ἡμέραι Hesiodi seorsim quandoque laudant Grammatici recentiores, ut Johannes Tzetzes Chiliad.12. v.174. καὶ τῶν βίβλων ἡμερῶν ἀπολογίᾳ δὲ πῶς; Eustathius ad Odyss.Σ. p. 661. ἡ καὶ ἐπὶ τοῖς ἡμερῶν βιβλίῳ ὁπότεον π καὶ τὸ Ὀρφεὺς καὶ Ἡσίοδος ἐπὶ ἡμερῶν.

Dicitur Hesiodus in hoc opere imitatus esse ἔργα καὶ ἡμέραι Orphei, de quibus dixi Lib. I. c.XIX. §. III. Sed Plinius Lib.XIV. c.1. affirmat Hesiodum præcepta agricolis pandere orsum, & Lib. XVIII. c. 25. principem omnium de agricultura præcepisse. Ac valde incertum est poëmata Orpheo tributa Hesiodo fuisse antiquiora perinde ut fallitur idem Joh. Tzetza qui in scholiis p.180. b. editionis Heinſianæ putat Hesiodum quædam hausisse ex *Melampode*, cum Melampus ille ex quo ibi nonnulla à

1 Vide Eustath. in Iliad. α. p.1501. Heinſii introduction. c. 7. Hesiodum μελποδὴν vocat Lucianus in Hermotimo, T.1. p.522. 2 Hunc locum ni fallor respicit Salmasius p.825. de annis Climactericis, ubi Melampodem refert inter eos qui ἡμέρας scripserint. Sed & Hesiodi loca quædam illustrat ibidem vir Doctissimus.

Tzetzæ proferuntur longe sit Hesiodo junior & libros suos Ptolemæo Philadelpho inscripserit.

Quanquam vero vocabulum ἔργον peculiariter interdum dicitur de agricultura, operisque rura colentium, ut notavit Eustath. ad Iliad. ρ'. p. 1135. & de hoc ipso Hesiodi poemate agens Olympiodorus in 1. Meteor. praxi 17. Salmasius de usuris p. 299. Petrus Moll ad Longum p. 37. & Anna Daceria p. 22. ad Anacreontem, ac novissime Clariss. Lambertus Bos Observ. Critic. c. VI. p. 32. seq. Præterea Manilius quoque non aliud scriptum intellexit cum Lib. II. v. 19. sq. de Poëta nostro cecinit:

Quin etiam ruris cultus legesque rogavit

Militiamque soli, quos colles, &c.

Neque Plinius XIV. 1. *Tanta priscorum cura fertilior aut industria felicior fuit, ante millia annorum* (scripsit Plinius circa Annum U.C. 830.) *inter principia literarum Hesiodo præcepta agricolis pandere, orso, subsecutisque non paucis banc curam ejus.* Neque Themistius Orat. XXX. ubi ei Hesiodus dicitur τὴν πόλιν ἀγροίαν εἰς Ἡρόδω τε καὶ Μυσῶν ἐπαίνους, καὶ τὴν γαργίαν ἐν πέτραις τάξας. Tamen Hesiodi scopus princeps in hoc Poëmate non fuit agri colendi rationem tradere, sed *Persæ* fratrem suum (quem ἰσοποιδὴν nescio quam vere Suidas vocat) à voluptatibus & otio avocare, Ethicisque atque œconomicis præceptis imbuiere: ἔγραψε δὲ βίβλιον τὸ πρὸς Πέρην καὶ ἀδελφὸν παρρησίαν ἰδμεν καὶ οἰκονομικὰν ἀδείχον παντίαν, quam Tzetzæ observationem introductione sua multis confirmavit Dan. Heinsius, & capite ult. ostendit vocabulum ἔργα latius sumi debere, ac de universis quæ bono œconomo facienda incumbunt, esse intelligenda. Nam viri docti sententiam Scholiastes Nicandri quoque comprobare videtur dum p. 27. b. Hesiodum lau-

dat ἐν τοῖς παραπομπαῖς, præcipue vero Maximus Tyrius Heinsio ipsi commemoratus qui diss. 16. ait Hesiodum scripsisse τὰ εἰς τὸ βίον ἔργα καὶ ἀδελφῶν καὶ ἡμέρας ἐν αὐτῷ διαστῶν. Sic Σαλδασιὰ ἔργα scripserat Pancrates Arcas laudata Athenæo VII. p. 283. & alibi.

In deliciis hoc Poëma fuit olim Seleuco Nicatori, ita ut capiti ejus mortui appositum fuerit inventum teste Ptolemæo Hephæstione Lib. V. apud Photium cod. 190.

Primos decem versus Hesiodum autorem agnoscere negat Plutarchus qui Lib. IX. Symposiæcon problem. 1. versum ἐκ ἀρὰ μύθων ἔκω ἐείδων γένεσθαι vocat ποιεῖται ἔργων. Negat Pausanias in Bœoticis p. 771. ex mente accolarum Heliconis, qui procœmium in musas Hesiodo abjudicabant, & initium poematis affirmabant esse τὸ ἐκ ἐείδους, demonstratis scriptori illi antiquissimis plumbeis laminis in quibus τὰ ἔργα eo modo inscripta erant. Similiter Joh. Tzetzes auctor est procœmium Hesiodo abjudicatum esse ab Aristarcho, Praxiphane Theophrasti discipulo, aliisque ἰσὺν ὅτι Λεῖσαρχος καὶ ἑτέροι δόξαζον τὸ ποιεῖσθαι μύθων, καὶ Πραξιφάνης ὁ μαθητὴς Θεοφράστου, λέγων ἀποποιμαῖον βιβλίον ἐντυχεῖν, ἀρχομένη ἐν πῶδι. Οὐκ ἀρὰ μύθων ἐκ ἐείδων γένεσθαι. Rejicit etiam Heinsius c. 17. introductionis, professus mali Poëtæ esse sed boni Philosophi & qui cum cura hunc librum perlegerit. Neque defuisse olim, qui Hesiodi poemata interpolarent, docet Pausanias in Corinthiacis p. 171. At enim Dio Chrysostomus diss. 12. p. 199. ita hoc procœmium Hesiodi non dubitat, ut propter illud vocabulum etiam præferat Homero.

In ἔργα καὶ ἡμέρας triplicia Græca extant scholia atque commentaria, in quibus singulis procœmium quoque explicatur. Antiquissima sunt *Procli* neque integra illa sed excerpta tantum ἔκ τινος Περὶ τῶν Διαδ.

1 Ita conjicio ex verbis his Græcis quæ in editionibus præponi video. In MSto tamen Codice

χ^α, argumenti maximam partem Philosophici, moraliaque & παιδωνική^α persequentis. Secunda sunt ¹ *Job. Τζετζε* hominis non ineruditi, sed vani & Proclo sæpe præter rem petulanter insultantis. Tertia *Emanuelis Moschopuli* Grammatica & intelligendæ Poëtæ dictioni utilissima. Denique subjecta est *Job. Protospatbarii* ἐξήγησις φυσικὴ τοῦ ἡμεῶν Ησίοδου in filii gratiam ab auctore scripta & paucissimorum foliorum. Porro ediscendum pueris Hesiodum datum esse jam olim, docet vel Ciceronis illud Lib. VI. ad familiar. Ep. 18. *Lepta suavissimus ediscat Hesiodum, & habeat in ore: & δ' ἀειτῆς ἰδρῶτα*. Etiam à Rhapsodis cantatum ad lyram, testis Plutarchus IX. sympos. p. 736. 743.

Solet Hesiodi ἔργους vulgò subjici ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ sive *de scuto Herculis poema*, quod plurimi olim negarunt esse Hesiodi. Nam præter Bæotos quos sola ἔργα pro genuino Hesiodi scripto habuisse ex Pausania ante notavi, Aristophanes Grammaticus eam supposititiam esse ratus est, & ex Homeri descriptione ἀσπίδος Iliad. Σ. expressam, teste anonymo Græco scholii quod in editione Aldina Ἀσπίδι^α subjicitur. Longinus in libro περὶ ὁψέως p. 56. versum Ησίοδειον ex Aspide proferens addit: *εἴη Ησίοδου· καὶ τὴν ἀσπίδα θεῖον*. Theodosius Alexandrinus in scholiis ineditis ad Dionysium Thracem: *οὗ δὲ τὸ Γραμματικὸν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ βιβλία γινώσκουσιν*. Eisd. γὰρ καὶ ἐν αὐτῷ ὁμώνυμον βιβλίον ψευδές, οὗον ἡ ἀσπίς Ησίοδου καὶ τὰς Θουκυδίδου Νικάνδρου, ἐπὶ τῶν γὰρ οἱ ποιεῖν. In aliis ad eundem Dionysium scholiis ineditis: *ζητούμεν δὲ καὶ τὴν συγγραφήν, ἵνα τὸ ἀξιόπιστον ἢ μὴ τὴν συγγραφήν καταλάβωμεν*. Τὸ τοῦ δὲ ὁπλίσταρα (for-

τὸ ψευδολόγημα) οὗ βιβλίον, ὅς ἔχει ἡ ἀσπίς Ησίοδου, ἐπὶ γὰρ ὅτι. Εἰρηκῆ δὲ καὶ ὁπλίσταρα ἐχέουσιν τὸ Ησίοδου, ἵνα τῇ ἀξιόπιστῃ τὸ ποιητὸς ἀξία κειδῇ ἀπαγορεύσας. Eustathius ad Iliad. Σ. p. 1218. ex Homeri æmulatione (Ομηκεῖν ζῶν) quædam in illa expressa notat, sed p. 2110. tamen tantum ait interesse inter Homeri Ἀσπίδοποιον² & Hesiodi aspidem, quantum inter divinum opus & hominis.

In veteri scholio quod in editione Aldina subjicitur, notatur illius initium legi in quarto Hesiodi Catalogo. Τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ'. καταλόγῳ πέρ. μίχρ' εἰχων ὁ. καὶ σ'. Hunc quartum Catalogum viri docti non absurde sentiunt complexum fuisse Hesiodo tributas μεγάλας ἰσίας, Eunapio in Ἄδελφῳ aliisque pluribus commemoratas, quarum partem esse Aspidem, prima hujus poematis vox ἰσίου dubitare nos vix permittit, & jam pridem persuasum fuit Guil. Cantero Lib. IV. nov. lect. c. 3. Tres priores Catalogi subinde laudantur sub titulo καταλόγοι γυναικῶν. Sane Harpocrationi in μακρολόγοι & Suidæ in τῷ γένεσι οἰκόντες laudatur Hesiodus ἐν πέτῳ γυναικῶν καταλόγῳ. Post librum quartum ἰσίας μεγάλας complexum fuit quintus ἡρωϊκὴ γαταλογία, sive ἡρωονία, Heroum natales ex foeminis illustribus describens. Nam Teste Maximo Tyrio diff. 16. Hesiodus γυναικῶν ἡρώων, τῶν γυναικῶν ἀρχόμενος, κατέλεξε τὰ γένη, ὅστις ἐξ ἡς ἔφυ. Vide quæ in hanc rem disputata sunt viris doctissimis Samueli Petico ad leges Atticas p. 460. seqq. If. Casaubono ad Strabonem Lib. I. p. 26. Dan. Heinso ad Hesiodi interpretes p. 76. seq. & Joh. Meursio Atticarum lectionum Lib. II. c. 20. Quanquam vero Aspidem ita po-

dicat Judiano, qui editis locupletior non est, inscribitur: Πρώτη Διὰ δὲ τοῖς τοῖς ἔργοις καὶ ἡμέρας Ησίοδου. 1 Meminit Tzetzes ipse Chil. VI. v. 842. 2 Ut Homeri partem postremam Iliados Σ. ἀσπίδοποιον vocat Eustathius & Pseudo Didymus ad v. 491. ita Servio ad 12. Æneid. v. 161. Hesiodus etiam laudatur in Ἀσπίδοποιῳ. Philostratus junior teste Suida scripserat Παράφρασις τῶν Ὁμήρων ἡ ἀσπίς. Judice Ludovico Hastello (Clovis Hestean) Hesiodus Homericum Achillis scutum in suo poemate fideliter expressit. *Hesiodo en son Aspis n'a fait que rebatre le bouclier d'Achilles forgé par Homère*. Vide Antonii Verderii Bibliothecam Gallicam p. 232.

givus, qui in Theogonia sua Hesiodum sæpenumero castigavit teste Josepho lib. 1. contra Apionem p. 1034. neque *Eumelus* Corinthius, à quo non minus atque ab Acusilaò, Hesiodi Theogoniam profario sermone expressam & pro sua venditatum esse tradit Clemens Alexandr. 6. Strom. p. 629. Neque *Xenophanes Colophonius*, quem in elegiis suis ac Jambis perstrinxisse ea quæ Hesiodus de Diis scripserat, testatur Laërtius IX. 18. & Sextus Empiricus adversus Mathematicos lib. I. p. 57. & 341. Neque *Demoſthenes Thrax*, à quo ejusdem Theogoniæ Hesiodicæ metaphrasin profariam scriptam esse Suida referente cognoscimus, vel *Aristonicus* Grammaticus aut *Zenodotus* Alexandrini, quos in Hesiodi Theogoniam scripsisse, ut Sabinum Sophistam in Acusilai, ex eodem Suida constat. Nec *Zeno Stoicus*, quem Cicero lib. I. de natura Deorum c. 36. testatur Theogoniam interpretatum esse, nec *Chrysippus* denique, quem idem Cicero lib. II. auctor est fabulas Orphei, Musæi, Hesiodi, Homerique ad rerum naturam accommodasse.

Nihil vero aliud significare videntur

veterum Genealogiæ ac Theogoniæ, quales præter Hesiodum scripserunt Abaris¹, Musæus², Pherecydes Atheniensis³, Orpheus⁴ Aristæas, Epimenides⁵, Antiphon⁶, Hecateus, ⁷ Andron, ⁸ Dromocrides⁹, Æmilii Macer¹⁰, itemque alii, nihil inquam videntur significare aliud, quam Cosmogoniam *κοσμογονίαν* ac Geogoniam fabulis Poëticis obumbratam, ut recte observatum est acutissimo Philosopho Thomæ Burneto in Archæologia Philosophica p. 297. 399. seq. & in theoria telluris lib. 2. c. 7. ubi inter alia locum insignem in Aristophanis avibus p. 395. edit. Froben. confert cum Orpheo atque Hesiodo. Adde Simplicium ad³. de cælo; comment. VI. & Cotelærii notas ad recognitiones Clementis lib. X. c. 31. Nescio satisne firmum argumenti genus sit Thomæ Galei viri cum insigni Græcarum literarum jactura nuper denati, qui in notis ad Apollodorum p. 6. ex eo quod in Theogonia Hesiodi v. 218. *Parcæ* noctis filiæ esse dicuntur, at v. 913. *Jovis* ac *Themidis*; concludit, Poëma hoc non unius esse auctoris, & fortasse partem Theogoniæ Orphei Hesiodo adfuturam.

c. 2. (ubi male viri docti reponunt *Aræfilaus*.) Schol. Hesiodi ad Theogon. p. 269. Scholiastes Homeri, & Suidas, qui refert Acusilaum genealogias scripsisse *ἐν δὴ τῷ γαλαῶν*. Miror Clarissimo Dodwello in Diff. de ætate Phalaridis p. 25. seq. Acusilaum antiquiorem videri Hesiodo, vel saltem *ἰσὺν μεγαλῶν* scriptore. Arduum enim mihi esse videtur in tam remota antiquitate veritatem historicam argumentando assequi vel tueri contra diserta veterum scriptorum testimonia. Præcipue observandum, quod apud Suidam in *εὐσφράδῳ* diserte legitur, *πὶ Αὐκισλαῖν ἰσθμιάδῃ*. Confer Valesium ad Harpocrat. in *Ὀμηρίδῃ*. Alius fuit Acusilaus Atheniensis Rhetor, sub Galba, de quo idem Suidas. Alius denique Acusilaus Tarentinus Pythagoricus Jamblichò memoratus. 1 Suidas in *Λεγάμῃ*. 2 Laërtius in procæmio. 3 Vide quæ viri docti notant ad Laërtium in Pherecyde, & Suidam in *Φερειδῃ*. Idem opus nī fallor respicitur ab Eratosthene in Catasterismis, Scholiaste Homeri, Germanici, Pindari & Apollonii, quando Pherecydem laudant. 4 De hoc dixi supra Lib. I. c. 19. Adde Theodor. Canterum I. 26. & II. Var. Lect. & Rich. Bentleium in limine Epistolæ ad Joh. Millium. 5 Vide de Epimenide supra Lib. I. c. VI. §. 3. & de Aristæa Lib. I. c. II. §. 6. 6 Irenæus Lib. II. 19. 7 Athenæus lib. IV. 8 Schol. Apollonii. Confer H. Lindenbergium ad Censorinum p. 33. 9 Fulgent. II. 17. Mythol. 10 Nili apud Nonium in *præcinctus* (quæ avis est Marti dicata) legendum *Orniobogonia*, ut sane videtur. Confer Colomesium ad Gyraldum p. 217. Idem p. 120. notat *Cynæthorum* Lacedæmonium, cujus etiam *Ἡρακλείου* laudat Schol. Apollonii, non *Theogoniam* scripsisse, ut affirmat Gyraldus, sed *Telegoniam*. Atque ita Vossius quoque p. 13. de Poëtis Græcis ex Eusebii Chron. ad Olym. V. 3. quanquam Meursius IV. 17. Misc. Lacon. apud Hieronymum & Marianum Scotum putat legendum *Genealogiam*, quia Pausanias testatur eum *γενεαλογίῃσι* *ἱκανῶς*. Sed hoc etiam in Telegonia facere potuit. Constat tamen alioqui Telegoniam scriptam ab Engamone Cyrenæo, quem Æsopo æqualem facit Syn-cellus p. 239.

In

In Theogoniam exstant commentarii Græci duplices, quorum unus inscribitur: *Ἡσιότου καὶ Λογιστοῦ Κυρῆ Ιωάννη Διακόνε* & *Γαλήνῃ* εἰς *Ἡσιόδου Θεογονίαν ἀλληλοεῖαι*¹, alter vero: *ῥόλια* εἰς *Ἡσιόδου Θεογονίαν παλαιά*, quorum auctorem *Didymum* existimasse videtur Natalis Comes lib. 6. c. 18. Mythologiæ p. 633. Joh. Alexander Brassicanus A. 1530. præf. ad Salvianum testatur est se habere *Johannis Philoponi* cognomento Grammatici commentarios in Hesiodum, fortassis non alios intelligens quam quos sub *Johannis Galeni* nomine habemus, vel commentarios in *ἔργα καὶ ἡμέρας*, sed qui Tzetze sunt, non Philoponi. Alium tamen ineditum Hesiodi Scholiasten allegat Henr. Stephanus de instituendis Græcæ linguæ studiis p. 8. & Demetrii Triclinii Scholia in *Theogoniam Hesiodi* MSta exstare in Bibl. Vindobonensi testatur Nesselius IV. p. 21. ne deperditos Poëtæ exegetas memorem, *Demetrium Ixionem Adramyttenum* & *Dionysium Corinthium*, de quibus Suidas; tum commentarios *Plutarchi*² laudatos Gellio lib. XX. c. 8. & in Græcis ad Hesiodum scholiis passim: *Aristotelisque* *ὑπομνήματα* *Ἡσιόδου*, quæ inter Philosophi scripta refert Anonymus vitæ ejus auctor à Menagio vulgatus ad Laërtium p. 202. *Aristonici Alexandrini* *μετὰ τῶν σημείων* & *ἐν τῇ Θεογονίᾳ* *Ἡσιόδου*. Suid.

Theogoniam suam ita claudit Hesiodus, ut post genealogiam Deorum ad fœminarum genus decantandum Musas adhortetur:

Νῦν ὃ γυναικῶν ὄλον ἀείσατε Ἡδὲ Παιαί
Μῦσαι Οὐλυπιάδης κῆραι Διὸς αἰγυργίῳ.

Nimirum ut ad DEPERDITA HESIODI SCRIPTA [sedecim enim poemata ab Hesiodo composita esse affirmat

Joh. Tzetzes] pedem promoveamus, in iis primo statim loco memorandus venit:

ΓΥΝΑΙΚΩΝ, sive ut Eustathius ad Iliad. i. p. 643. allegat ΗΡΩΙΔΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Α, Β, Γ. tum

ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Δ, sive ΗΟΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ [quarum forte pars super est, Scutum Herculis] Et

ΗΡΩΓΟΝΙΑ sive ΗΡΩΙΚΗ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ. Vide si lubet quæ de quinque hisce libris ita distinguendis dixi paulo ante §. 12. ubi agebam de Aspide sive Scuto, nec male hac ratione constabit numerus librorum à Suida assignatus, cui inter Hesiodi scripta memorantur *Ηρωϊκῶν γυναικῶν κατάλογος* *ἐν βιβλίῳ πέντε*, quod opus ab Aspide ibidem distinguit non minus ac Tzetzes in suis ad Hesiodum prolegomenis. In illis Catalogis Hesiodum etiam de Deorum nuptiis egisse testatur Menander Rhetor. p. 628. *πολλὰ ὃ καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν γυναικῶν περὶ θείων συνώσεως καὶ γάμου*. Hesiodi exemplo *Ηρωϊκὰς* *Θεογονίας* scripsit *Pisander* Poëta memoratus Zosimo Lib. V, c. 28. Catalogi Hesiodi mentio etiam apud Lucian. in amoribus T. 1. p. 875. Stephanum in *μετρώϊα* &c. Dio autem Chrysostomus. 2. de regno p. 21. ex hoc probat Hesiodum ipsum se Homero inferiorem libenter agnovisse, quod Heroibus Homero relictis, ipse celebrandas sibi sumserit mulieres.

Præterea Hesiodo adscriptæ fuerunt ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ sive ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΧΕΙΡΩΝΟΣ ad Achillem instituendum, de quo scripto dictum est supra libro primo in *Chironæ*.

ΜΕΛΑΜΠΟΔΙΑ sive ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΝΤΙΝ ΜΕΛΑΜΠΟΔΑ. De hoc quoque poemate, ejus librum tertium laudat Athe-

¹ Allegoricos in Theogoniam interpretes legisse se innuit Eustathius ad Iliad x. p. 982. ² P. Lambecius in Lucubrat. Gellianis p. 117. pro verbis Gellii in *III. in Hesiodum commentario*, omnino scribendum suadet in *Isin & Osiridem commentario*. Sed quanquam in libro de Iside & Osiride gemina quædam leguntur iis quæ Gellius è Plutarcho producit, non audeo tamen conjecturæ Lambecianæ accedere contra fidem Codicum MSS. cum rem eandem tradere Plutarchus potuerit & tradiderit non semel pluribus in scriptis suis.

næus Lib. XIII. p. 609. egi superiore libro in *Melampode*.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ five ΑΣΤΡΙ-
ΚΗ ΒΙΒΛΟΣ. Plinius lib. XII. c. 25.
Occasum matutinum Virgiliarum Hesiodus, nam hujus quoque nomine exstat Astrologia, tradidit fieri cum æquinoctium autumni conficeretur. Scholiastes Arati ad v. 255. τὰς χαλεμίας ὁδοὺς, ὅν καὶ Ἡσίοδος ἐν τῇ ἀστροικῇ αὐτῷ τὰ ὄνυματα διδασκει βίβλῳ, λέγων. φαίνεται ἡδὲ κοινῶς, ἐν ἑσπερίῳ τε κλέει, φαίνεσθαι ἡμετέρας καὶ εὐδωρὶ τανύτητος. Eisdem versus profert Joh. Tzetzes in scholiis ad ἔργα p. 92. & Variar. Hist. Chil. 12. v. 169. seq. βίβλον ἀστροικὴν Hesiodi laudans, quam tamen non videtur ipse inspexisse. Respectu hujus operis potissimum Callimachus opinor Aratum ut Hesiodi ζηλωτὴν perstrinxit in notissimo epigrammate quod exstat in Arati vita apud Petavium in Uranologio p. 270. & emendatum est ab If. Casaubono in Lectionibus Theocriticis c. IV, à Fulvio Ursino in Virgilio cum Græcis scriptoribus collato p. 251. ab Hugone Grotio ad Aratum, à Salmasio ad Solinum p. 525. sq. ab If. Vossio ad Melam p. 68. ab Holstenio ad Stephanum p. 301. & novissime à Rich. Bentleio in Græviana Callimachi editione p. 204. & 232. Hesiodo tamen suppositam fuisse Astronomiam innuit præter Plinium Athenæus lib. XIII. p. 491. καὶ ὁ δὲ εἰς Ἡσίοδον ὃ ἀναριθμητὴν ποιήσας ἀστρονομίας. Cum admodum simplices & rudes essent observationes in illo opere & in ἔργοις traditæ, hinc apud Platonem & alios dicuntur ἀστρονομῶντες καὶ Ἡσίοδον, qui populariter & ad vulgi captum, non accuratius & μαθηματικῶς Astronomica tractabant.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΕΙΣ ΒΑΤΡΑΧΟΝ πρὸς τὸν ἐρμῆμον αὐτῷ. Memorat Suidas.

ΠΕΡΙ ΙΔΑΙΩΝ ΔΑΚΤΥΛΩΝ. Idem Suidas. Et ex hoc Poëmate fortassis scripsit Plinius lib. VII. c. 56. Hesiodum tradere quod ferrum in Creta repperint Idæi Dactyli.

ΕΠΙΘΑΛΛΑΜΙΟΣ ΠΗΛΕΩΣ καὶ ΘΕΤΙΔΟΣ. Hujus versiculos binos primores profert Isaacius Tzetzes prolegom. in Lycophronem, atque ex illo loco, licet dissimulet, Ismaël Bullialdus ad Theonem p. 283. Barnesius ad Euripidis Phœnissas v. 829.

ΓΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ memoratur à Strabone lib. VII. p. 302. Cæterum obiter notare liceat versum quem inter Hesiodi fragmenta ponit Heinsius ex Etymologico magno in βίβλος, non esse Hesiodi sed Dionysii Periegetæ. v. 912.

ΑΙΓΙΜΙΟΣ five in *Ægimium Poëma* ab aliquibus Hesiodo, ab aliis tributum Cercopi Milesio. Athenæus Lib. XI. p. 503. καὶ ὁ δὲ Αἰγίμιον ὃ ποιήσας εἰς Ἡσίοδον ἔστιν, ὃ Κέρκω δὲ Μιλήσιος. Delechampius Αἰγίμιον legendum conjicit, *de pascendis capris*, sed Scholiastes Apollonii quoque in libro 4. ὁ δὲ Αἰγίμιον ποιήσας, ἐν δευτέρῳ φησιν, ὅτι ἡ θείη εἰς λέοντα ὕδατος &c. Porro *Cercopem* illum Hesiodi æqualem atque æmulum fuisse noravi supra § 4. è Laërtio in vita Socratis, & ex argumento Aristophanis ranarum. Alius fuit & junior Cercops Pythagoræus de quo dixi L. I. c. XIX. sect. 2. Etiam Suidæ Αἰγίμιος est nomen proprium. Sed fuit quoque Ægimius quidam Eleus, Medicus antiquissimus, cujus περὶ παλμῶν memorat Galenus IV. de pulsibus, T. 3. p. 44. 50. περὶ πνεύματων Athenæus XIV. p. 643.

ΘΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΔΗΝ ΚΑΤΑΒΑΣΙΣ. Pausanias in Boeoticis p. 772. inter scripta Hesiodo tributa commemorat καὶ ὡς Θησίδος εἰς τὸν Αἰδῶν ὁμῶς Πηνελόπεια καταβᾶν. Confer Joh. Meursium in Theſeo c. 27.

ΕΠΗ ΜΑΝΤΙΚΑ καὶ ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ διὰ ΤΕΡΑΣΙΝ. Idem Pausanias: οἱ δὲ αὐτῷ ἐπὶ λέγουσι καὶ ὡς μαντικῶν Ἡσίοδος διδασχάειν παρὰ Λαερτιάδων, καὶ ἔστιν ἐπὶ μαντικῶν, ὅπως τε καὶ ἐπὶ λειζόμεθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐξηγήσεις διὰ τέρασιν. Nescio iidem ne fuerint.

ΘΕΙΟΙ ΛΟΓΟΙ, de quibus Maximus Tyrius diff. 16. de Hesiodo agens, καὶ

ἢ αὐτῶν, inquit, ποιῶντες οἱ ὅτιοι λόγοι, ἅμα ἢ τῶν λόگوις διανομία.

ΚΕΡΑΜΕΙΣ. Vide supra, c. 2. inter scripta Homeri deperdita num. 13.

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ. Athenæus lib. 8. p. 364. ἅπ' πάντα ἐκ τῶν εἰς Ἡσίοδον ἀναφερθέντων μεγάλων Ἡσίων καὶ μεγάλων ἔργων παρῶνται. Confer Langbænum ad Longinum p. 57. edit. Tollianæ.

ΚΗΤΚΟΣ ΓΑΜΟΣ. Idem Athenæus lib. II. p. 49. Οἱ Ἡσίοδος ἐν Κήκῳ γάμῳ καὶ Γραμματικῶν παῖδες ἀποξινῶσι τῶν ποιητῶν τὰ ἐπη ταῦτα, ἀλλ' ἡμῶι δοκεῖ ἀρχαῖα εἶναι, τείποδας τὰς τραπίζας φησί. Plutarchus VIII. 8. symposiac. ὡς ὁ τῶν Κήκους γάμῳ εἰς τὰς Ἡσίοδου περιμετρίων ἔρχεται.

DE HERBIS scripsisse Hesiodum colligunt viri docti ex Plinii Lib. 15. c. 1. Lib. 21. c. 17. & 20. Lib. 22. c. 22. Lib. 25. c. 2. Sed fortasse obiter in aliis poematis ista tractaverat Hesiodus, ut de scolymo & asphodelo dixit in ἔργοις.

DE MEDICINA scripsisse singulari quodam libro, minus adhuc mihi persuadeo, licet Cleodemus Medicus apud Plutarchum in convivio septem sapientum p. 158. contendit Hesiodum Medicum fuisse, qui tam accurate & perite de vitæ ratione, vini temperie, aquæ bonitate, lavacris, mulieribus, congressus tempore & infantum sessione differuerit.

Neque FABULARUM quæ Æsopo tribuuntur auctor fuit, aut singulari quodam opere *apologos* scripsit Hesiodus, licet eodem Plutarchi loco legas Æsopum sese Hesiodi discipulum jure profiteri posse, propter fabulam de accipitre & lusciniâ apud Hesiodum in ἔργοις v. 202. seq. & Quintilianus Lib. 5. c. 11. negat fabulas originem accepisse ab Æsopo, sed videri primum auctorem earum Hesiodum. Hermogenes in progymnasmo. Prisciano interprete: *Ubi sunt fabulæ vetustissimi quoque auctores ut Hesiodus, Archilochus, Horatius, Hesiodus quidem lusciniæ, Archilochus autem vulpis, Horatius muris.* Theon Alexandri-

nus in progymnasmo. p. 22. Αἰσώπῳ δὲ ὀνομαζόμενοι οἱ μῦθοι ὡς εἰπὼν, ἔχ' ὅτι Αἰσώπῳ πρῶτος εὐκρίτης τῶν μῦθων ἐγένετο, Ομηροῦ γὰρ καὶ Ἡσίοδου [confer Suidam in μῦθοις] καὶ Ἀρχιλοχοῦ καὶ ἄλλοι πῶς προσβύτησι γεγονότες αὐτῷ φαίνονται διηγεῖσθαι, καὶ δὴ καὶ Κόννης ὁ Κίλιξ [ita rectè Colomæsius in Opusculis p. 224. & p. 103. ad Gyraldum] καὶ Θύρου ὁ Σιβαίτης καὶ Κυβιστοῦ ἐκ Λέβους μνημονεύονται ὡς πῶς οἱ μῦθοποιοί, ἀλλ' ὅτι Αἰσώπῳ αὐταῖς μᾶλλον κατακρίσας καὶ διεξίαι ἐχρήσατο. Denique Euphorion, teste Suidâ, Heroicum Poëma edidit quod inscripsit Ἡσίοδον. Inter Teleclidis Comœdias quoque fuit Ἡσίοδος memorata eidem Suidæ in ἐδαμῇ, & Scholiasti Aristophanis, Athenæo Ἡσίοδῳ. Neque prætereundum est, quod *Eutbydemus* Atheniensis versus quosdam sub Hesiodi nomine vulgasse traditur ab eodem Athenæo L. III. p. 116. Pythagoram Homeri & Hesiodi carminibus decantatis animum suum delinire solitum refert Porphyrius in ejus vita p. 21. Neque Homeri tantum sed Hesiodi quoque carmina μεταφθεῖνται testatur Athenæus Lib. XIV. p. 620.

Superest ut jam deinceps editiones præcipuas scriptorum Hesiodi quæ exstant, succincte persequamur.

Editiones Hesiodi Græcæ,

Prima *Aldi Manutii* Romani, dicata Guarino Veronensi, & luculentis typis exscripta Venetiis 1491. fol. In hac post Theocritum & Catonis disticha à Max. Planude Græce versa sententiasque Theognidis, Pythagoræ ac Phocylidis, sequitur Hesiodi Theogonia, post Theogoniam scutum Herculis, & postremo loco ἔργα καὶ ἡμέραι. Quem ordinem in novissima editione Hesiodi servavit Vir Cl. Johannes Clericus. Est mihi exemplum editionis hujus Aldinæ idem, quo usus olim Daniel Heinsius, qui manu sua nonnulla annotavit, & quædam non vulgaria ex hac in reliquis recentioribus emendari posse monuit.

Ερῶν καὶ ἡμῶν Παρίſ. 1507. 4. curante Franciſco Tiſſardo. Confer A. Chevillierium de origine typographiæ Paρίſ. p. 249.

Hefiodus Græce apud Juntas. 1515. 8. & Baſil. apud Joh. Frobenium 1521. 8vo. Venet. 1542. 8. Francof. 1549. 8.

Inter Poëtas Principes Henrici Stephani A. 1566. fol. typis majoribus & luculentiffimis.

Editiones Hefiodi cum ſcholiis Græcis.

Prima Veneta, ex officina *Joh. Franciſci Trincaveſſi* A. 1537. in 4to. elegans & emendata, quam ex codice MSto. ſuppletam me memini videre in Bibliotheca Gottorpienſi Sereniſſimi Holſatiz Ducis, inter libros Wowerſianos. In hac editione, quædam melius legi quam in poſterioribus etiam Heinfiana, notatum Seldeno ad marmora Oxoniënſia p. 36. ſeq.

Secunda *Baſileënſis* A. 1542. 8. in qua Hefiodus cum verſione *Bonini Mombricii*: ſcholia Græca pleniora quam in priore ſed longe minus emendata, & augmentis quibuſdam non uno in loco interpolata potius quam ſuppleta, & hinc inde vitiata atque corrupta, adjunctis *Joh. Tzetæ* ſcholiis Latine verſis à *Georgio Heniſchio*.

Tertia cum ſcholiis ſive commentario ejuſdem Tzetæ, ad libri calcem. Baſil. 1574. 8.

Quarta *Heinfiana* Lugd. Bat. ex officina Raphelengii A. 1603. 4to. in qua poſt dedicationem ad Ordines Hollandiæ, ſequuntur *Dan. Heinfii* prolegomena, in quibus Poëtæ Hefiodi character ſimplex à Grammaticorum calumniis vindicatur. Inde poſt nonnulla ex Suida, Anthologia, Gyraldo aliſque de Hefiodo adſcripta, legitur elegans Heinfii in Pandoram hymnus Græcus, quem cum priorem nomine auctoris diſſimulato ſe-

orſum excuſum Joſeph Scaligero typographus communicaffet, vir ille doctiſſimus antiquo Poëtæ tribuere non dubitavit, teſte auctore Apologiæ pro Heinfio adverſus Crojum p. 129. Quin Heinfio ipſo teſte in literis ineditis ad Æliam Putſchium, negavit ſe, ex quo renatæ ſunt literæ, ſimile quid poematis Græci compoſitum vidiffe. Penultimus in appendice hymni verſus: Γεννᾶδωι τ' ἑλπία φῶλον ζῆνός αὖτις ἔννι omiſſus eſt in editione Heinfiana 1622. 8vo: poſt Synodum Dordracenam edita, [etiam in aliis recentioribus] * quod Heinfius non auderet tantis laudibus mactare nomen Hugonis Grotii, laudatiſſimum profeſſo, ſed prævalentibus tum in Belgio partibus in viſum. Poſt alia in Hefiodum Heinfii Epigrammata occurrunt argumentum ἔργον Hefiodi ab Heinfio Græce ſcriptum, in quo nonnulla ut parum Græciſmo congruentia perſtringit Johannes Crojus p. 251. ſeq. Obſervationum ſacrarum. Deinceps ſuccedit Hefiodus ipſe Græce & Latine cum Græcis ſcholiis, quæ ex editione Veneta per Bonav. Vulcanium MSti codicis auctoritate ſuppleta & caſtigata, collata inſuper Baſileënſi editione Heinfii recensuit. Iconem variorum inſtrumentorum ruſticorum quæ exſtat p. 310. quamque in ſua editione p. 261. repeti curavit Johannes Clericus, debuit Heinfius Conrado Geſnero pag. 81. Operis de quadrupedibus. Denique ſubjiciuntur *fragmenta Hefiodi* ex veteribus ſcriptoribus collecta à *Joh. Scaligero* & *Dan. Heinfio*, tum *Ἠλῶδ' καὶ Ομήρου ἀγών* Græce ex editione Henr. Stephani A. 1573. 8vo. Catalogus ſcriptorum Hefiodi, Heinfii-que introductio in doctrinam quæ libris Hefiodi ἔργον καὶ ἡμῶν continetur: notæ emendationes & obſervationes ejuſdem Heinfii in Hefiodi ἔργον & Scholiaſtas Græcos, Latinumque interpretem, & ſpicilegium fragmentorum Hefiodi à *Joh.*

* Johannis quoque Clerici. Vide memorias *Dombenſes* ſive *Trevoltianas* Anni 1701. p. 269. edit. Amſtælod.

Meursio suppeditatum, atque in Græcos Hesiodi commentatores locupletissimus index Græcus.

Editiones Hesiodi præcipuæ Græco-latinae cum versione & notis doctorum Virorum.

Cum versione Latina & variantibus lectionibus è MSS. Palatinis & notis doctorum virorum ex officina *Hieronymi Commelini* A. 1521. 8vo.

Cum versione emendata ab *Erasmo Schmidio* & in *ἔργα* enarratione *Melanchthonis* & 23. tabulis synopticis ejusdem Schmidii. Witebergæ 1601. 8vo.

Cum versione emendata à *Dan. Heinsio*, ejusdem introductione, notisque in opera & dies, & Hesiodi fragmentis. Lugd. Batav. 1613. & 1622. 8vo.

Cum versione ab Heinsio castigata, notis *Cornelii Schrevelii* & indice *Georgii Paforis* longe quam in ejus collegio Hesiodo Amst. 1632. 8vo. prodierat, locupletiore. ibid. typis Elzevirianis nitidissimis Anno 1657. 8vo. Huic editioni in quibusdam exemplaribus etiam additur fusiore *Lamberti Barlet* in Theogoniam commentarius, in quo analysis & Mythologia in titonum gratiam perspicue traditur.

Cum *Joh. Georgii Grævii* lectionibus Hesiodeis. Amst. 1669. 8vo.

Cum versione à *Joh. Clerico** emendata, Grævii lectionibus Hesiodeis auctorioribus, Dan. Heinsii introductione notisque: & *Josephi Scaligeri* ac *Francisci Guetii* in Hesiodum, tum in partem *ἔργων* *Stephani Clerici* annotatis, & filii ejus *Johannis Clerici* Viri Cl. animadversionibus in universa Hesiodi opera, Theogoniam præsertim, & fragmenta, quæ Latine vertit & illustravit, indicemque Georgii Paforis addi curavit Amst. 1701. 8vo.

Familiam quoque ducit Hesiodus in

editionibus Græcolatinis Poëtarum Georgicorum, Bucolicorum & Gnomiorum, sæpius editorum non uno in loco 8. & 12.

Olai Wormii quæstionum Hesiodearum heptades duæ lucem adspexerunt Hafniæ. A. 1616. 4to. *Radulphi Winterzoni* notæ in Hesiodum cum ejus Poëtis Græcis minoribus Cantabrig. 1652. 8vo. Prætereo *Johannis Spondani* in *ἔργα* notas vulgatas Rupellæ A. 1592. 8vo. & in idem poemata passim edita scholia *Jos. Castelli*, *Jacobi Ceporini*, *Johannis Frisii*, *Matthiæ Garbiti*, *Matthæi Flacii* & notata Ethica atque Oeconomica *Joh. Conradi Dieterici*, Lexilogiamque ejusdem Hesiodeam vulgacam Gieslæ 1659. 8vo. & *Georgii Henscbii* schematismos, Bas. 1508. tabulasque *Johannis Posselii*. Tum ineditum *Zach. Lundii* commentarium in Opera & dies, qui Hafniæ servatur MS. in Bibl. Excellentissimi Viri Johannis Moth.

Latino carmine *ἔργα* ὑψι *Huius* vertit paulo liberius *Nicolaus Valla* sive *de Valle*, Paris. & Lips. 1507. 4to. Strictius *Ulpus* Franeckerensis Frisius Bas. 1540. 8vo. Utraque metaphrasis addita est versioni prolaris & commentario *Stephani Riccii* in Hesiodi *ἔργα* recuso Lipsiæ A. 1611. 8vo. & prima vice edito ibid. A. 1580. 8vo.

Georgius Rotallerus carmine elegiaco reddidit Francof. 1576. 8.

Theogoniam transtulit versibus hexametris *Boninus Mombricitus* Patricius Mediolanensis & uberiore carmine elegiaco in libros quinque distributo *Burchardus Pylades*, Brixinius, Basileæ ap. Oporin. 1544. 8.

Scutum Herculis Heroico carmine *Johannes Ramus de Gōs*, quod cum *Nicolai Vallæ* Metaphrasi *ἔργων*, & *Mombricitii*, *Pyladæque* Theogonia existat in calce editionis Hesiodi Græcolatinæ Lipsiensis 1597. 8.

* Confer ejus Bibliothecam selectam T. XL p. 349. & Memorias litterarias Trevultinas sive Dombenenses A. 1701. T. 1. p. 250. seq.

Opera & dies Gallico carmine per Jo. Antonium Bayssium, cum aureis Pythagoræ carminibus sententiisque Phocylidæ & Naumachi Paris. 1578. 4. Hesiodæ tradit per le Gras. ibid. 5566. 12.

Rhythmis Danicis Hesiodum expressit Henr. Thomas Gerner.

Inter fragmenta Hesiodi ab Heinſio Clericoque omiſſus est locus, servatus ut-
cunque à Fulgentio Lib. III. Mytholog.
c. 1. quem hoc loco restituere conabor.
Fulgentii verba hæc sunt: Proetus Pam-
phyliæ lingua sordidus dicitur, sicut He-
siodus in Bucolico ludico scribit, dicens:
PEPRIGROSISTAFVLVEVLACTIS
MENESEMORUM. Id est sordidus
inſtar uvarum bene calcatarum ſangu-
neo rore. Antiquæ Fulgentii editiones,
verba Græca plane omiſere. MSti codi-
ces cum editione Mynckeri non ſapiunt
ultra ea quæ adſcripti. Vere monuit
Reineſius, Græca Latinis ſcripta literis,
per librarios præcipue adeo imperitos,
lectu & intellectu difficillima eſſe c. 13.
de lingua Punica num. 94. ſeq. Tentavit
tamen Iſ. Caſaubonus ad Suetonii Augu-
ſtum cap. 67.

Περίτης οὐδὲν βροχίαν δ' ἔχον αἱματίνην.

Jacobus Gronovius in Exercitationibus de Dodone. p. 36.

Ἐρίδωνται σαρκὶς οὐδ' αἵματος μῆτις ἐνὶ ἔργῳ.

Videndum veterine lectioni propius ac-
cedat & Fulgentii versioni melius re-
ſpondeat, quomodo ſcribendum conjic-
cio:

Περίτης ἢ ὡς σάρκα' οὐ λαμπούμεναι αἱμα-
τος ἔργῳ.

Alium Hesiodi verſum de Proeti filiabus ſervavit Suidas in μαχλοσύνῃ.

Εἶναι μαχλοσύνης συζῆς τῆν ὀλεσθ' ἀρ-
δῶ.

Hesiodum Homeri Imitatorem multi
obſervarunt, ita ut jam olim notaverint
Critici, Eustathius, alique verſículos præ-
ne eoſdem apud Homerum & Hesiodum
pariter occurrentes. Adde Bochartum
in Hierozoici T. 1. p. 681. Convenit
& in hoc Poëtæ noſtro cum Homero,
quod ſimiliter atque ille viſus eſt inter-
dum parum abhorrere à *Pbraſi Orientali-
um*, ut oſtendit Zacharias Boganus in
Homero & Hesiodo Hebraizante. Oxon.
1655. 8vo. Ne dicam de variis Etymo-
logiis ex Phœnicia lingua petitis, quibus
Hesiodi Theogoniæ lucem afferre cona-
tus eſt præ cæteris Johannes Clericus.

VARIANTES LECTIONES

IN

THEOGONIA.

2. **M**ΕΓΑ ζέδον τι. B. 109.
 14. Φοῖβον Απόλλωνα. B. 109.
 15. Γενέχον. B. 109.
 28. Ἰδμεν δ' αὐτ' ἄν. B. 109. R. S.
 30. Ἐδον. B. 109.
 31. Θεατόν. B. 109.
 32. Θείας ἵνα κλίσσιμι. B. 109.
 Θείω ἵνα. R. S.
 33. Καὶ μ' ἐβίονθ'. B. 109.
 39. Φωῆς. B. 109.
 42. Νιφόντα. B. 109.
 44. Αἰδῶ. B. 109.
 45. Εσπκτι. B. 109.
 48. Τμνῦσι. B. 109.
 49. Τόσον. B. 109.
 56. Μίσσηται. B. 109.
 63. Σφί. B. 109.
 73. Εἰςον. B. 109.
 74. Ἀδανάτων δέταξιν ὁμῶς, ἐπὶφράσθαι δ'.
 B. 109.
 90. Παριφάμενοι. B. 109.
 93. Οἶα τι. B. 109. R. S.
 107. Νυκτὸς ὃ δνοφίρης, ὡς ἄλμυρ. B. 109.
 116. Γίνετ'. B. 109.
 117. Γαῖα δ'. B. 109.
 119. Μυχῶν. B. 109.
 140. Ομβειμύδυμον. B. 109.
 148. Ομβειμοι. B. 109.
 153. Απλκτοι. B. 109.
 160. Απφράσασθ. B. 109.
 165. Πείθειδαι. B. 109. R. S.
 178. Λοχέιο. B. 109. R. S.
 184. Πάται ἐδέξαται. B. 109.
 186. Deest. B. 109.
 195. Τπῖ. B. 109.
 199. Κυσεργίην. ὅπ γέντο πολυκλύσθ' ἢ Πόν-
 τῳ. B. 109.
 200. Καὶ φιλομνηδία. B. 109.
 202. Γεναμύη. B. 109.
 203. Εχε. B. 109.
 204. Αἰδρῶποις. B. 109.
 217. Νηλεοπίνας. B. 109.
 220. Αφειπίσαι. R. S.
 228. Τομίνασε, Μάχας τι, φόνος. R. S.
 229. Ψάδα τι, λῆγες τ', ἀμυλογίας τι. B.
 109. R. S.
 230. Ἀλλήλοισιν. B. 109. R. S.
 238. Καλλιπάρων. B. 109.
 239. Ἀδῆμαρτα. R. S.
 246. & 247. Transponuntur. B. 109.
 R. S.
 249. Νησεία κ'. B. 109. R. S.
 254. Πραῦναι. B. 109.
 255. Εἰλμείδην. B. 109.
 259. Φωῖω ἐρατή. B. 109.
 270. Φορκυ — καλλιπαρίας. B. 109. Καλ-
 λιπαρίας. R. S.
 276. Σδίνα. B. 109.
 277. Αγήρας. B. 109.
 281. Χρυσάος τι. B. 109.
 282. Οτ' ἄν. B. 109.
 287. Τεικέραλον. B. 109. R. S.
 288. Deest, & inferitur post 277. B. 109.
 300. Ζαδίοις ὑπὸ καυδμόσι. B. 109.
 303. Εν δ' ἄρα οἱ δίσσινται. B. 109.
 305. Αγήρα. B. 109. Αγήνορ. R. S.
 307. Ανομὸν δ'. B. 202. R. S. Νύμφη. B.
 109.

310. Θεσπίν. B.109.
 312. Πεντηκοντακίφαλον. B.109. R.S.
 321. Τας δ' αὖ. B.109.
 323. Οπιδι. B.109.
 326. Σφγγ. B.109. R.S.
 328. Κιδν. B.109.
 336. Εκ Φόγκυ. B.109.
 345. Αρδισκαν. B.109.
 352. Ειδῆα π. B.109.
 356. Περσής τ' ἐρίσσε. R.S.
 358. Τελισα π. B.109.
 359. Κρησής τ'. B.109.
 364. Ωκασιδης. B.109.
 375. Κρείας δ' — τίκα εν. B.109.
 377. Ος π. πίσση. B.109.
 379. Αρξέστη, Ζίρσση. B.109.
 381. Εωσφρό. B.109.
 384. Νείκω. B.109.
 388. Εδρίωνται. B.109.
 397. Αφδττον. B.109.
 398. Σφῆσι. B.109.
 401. Εῶ. B.109.
 405. Οιδῶν. B.109.
 409. Πέρσις. B.109.
 410. Ηγασθ' ὄς. B.109.
 431. Θεσπώντα. B.109.
 435. Εδλοί. R.S.
 442. Κιδν. B.109.
 446. Εισκόπων οἶον. B.109.
 454. Χρυσπέδαλον. B.109.
 456. Εύρύκτυπον. B.109.
 471. Συμφράσασθαι. B.109.
 481. Μίν. B.109.
 483. Ζαδίοις. B.109.
 487. Εχάτδτε. B.109.
 489. Αήκασοι. B.109.
 491. Εχιλάεν. B.109.
 499. Παρδάσιο. B.109.
 513. Επιδεκτο. B.109.
 518. Πρέπαν. B.109.
 520. Εδύσατο. B.109.
 537. Τοῖς μὲν. B.109.
 544. Ζεῦ. B.109.
 549. Μείδαι. B.109.
 553. Θυμῶ. B.109.
 556. Βομμῶ. B.109.
 562. Μελίησι. B.109. R.S.
 573. Καταθῆκαν. B.109.
 592. Λοίμφοι. B.109.
 593. Σίμβολοι. R.S.
 609. Ον δ' αὖ τίμον. B.109.
 627. Κόινισι. B.109. R.S.
 646. Εξήλιντα. R.S.
 652. Τπό. B.109.
 653. Τπό. B.109.
 657. 658. Τπό. B.109. R.S.
 657. Επηρεσύντην. B.109. R.S.
 668. Ερέσθιν. B.109.
 683. Αλλήλοισιν ἴσσε. B.109.
 704. Επλετο. B.109.
 724. Διχάτη δ'. B.109.
 732. Τόχθ' ἡ περὶκαται. B.109.
 737. Εασον. B.109.
 747. Οπ — τίκον ἴσσε. B.109.
 763. Σιδήρη. B.109.
 780. Αγγλίν. R.S.
 794. Νηπότημος. B.109.
 810. Λάϊνος ἰδός. B.109.
 824. Κρατερίο δρέκοντα. R.S.
 831. Εελείχας — ἄχην. B.109.
 838. Ομβειμον. B.109.
 847. Αμφὶ κύματα. B.109.
 849. Τρέσσι δ' Αδης εν. B.109.
 850. Κέον. B.109.
 855. Εσση. B.109.
 861. Αὐτῶ. B.109.
 863. Ηδν. B.109.
 874. Αισι. B.109.
 876. Συναστῶντες. B.109.
 879. Πιμπλήσσι. B.109.
 886. Καὶ δπηθ'. B.109.
 889. Ες κάτδτε. B.109.
 891. Φρέσαντ'. B.109.
 914. Ερδαστο. B.109.
 917. Ιοχίεσαι. B.109.
 921. Τ' Αετα. B.109.
 959. Ειδῆαν. B.109.
 967. Γείνοντα. B.109.
 971. Γλω, κ. B.109.
 973. Ωπασι λαόν. R.S.
 978. Ωκασιδίο. B.109. R.S.
 980. Κάλλισον. B.109.
 982. Αμφιζύττω Εύρυδειή. B.109.
 1019. 1020. Defunt. R.S.

VARIANTES LECTIONES
QUAS IN
SCUTO HERCULIS

Exhibit Codex HARLEIANUS.

3. ΑΛΚΜΤΝΗ.
25. Φυλῆς.
28. Ως ἔα θωίσαν.
29. θυτῶσαι.
32. Τότ' δ' αὖτις.
33. Φύλον.
35. Ταχυστροφὴς Ηλαίσφονος.
49. Εφ' ἐπιπύλῳ.
72. Εκοίταν.
74. Πελὶ γ'.
85. Τίον δ' ἤ γ.
67. Εχον.
98. Υποδδῆς.
103. Ηδῶν, ἢ δλ.
110. Μαρτωμαδ' — ἔτοι.
114. Φέεπτα.
119. Τραχῶτα.
135. Θύμψ.
149. Βραχῶ.
151. Δύμψαι.
153. Μιλαίην.
159. Θ' ἱμῶν τι.
181. Ταρῆτον.
183. Deest.
188. Αργύριος — ἔχωντας.
193. Εγχο' ἐν.
195. Δίρεσι ἐπιμειδίας.
199. Χοεῖ.
200. Επὶ δ' ἔρχετο. Cxt. def.
203. Αγνός.
212. Εφοίτων.
213. Θέον.
225. Καταφύοντα.
239. Τῆς.
250. Δοπῶται.
252. Αὐτῶ.
255. Αὐτὰς ἀουτο.
259. Αλλ' ἄρα ἔδλ.
262. Θυμῆνασαι.
265. Αὐταλῆν.
266. Γουπαγδ.
275. Αγλαίαις.
283. Deest.
299. Τοῖς μὲ ἐν παύζοντες.
300. Σοήμψον.
305. Αἰδῶψ.
311. Εππῆδν.
314. Αμφὶ δὲ τοῖς ἐν.
317. Παρδ.
326. Φανίσας.
327. Αλγυκῶ.
333. Επὶ νῶτα δοκῶσας.
338. Εἰπίστα δίρεσι.
344. Πτειστεράχου.
348. Σρίση.
350. Τοῖσι νῶν ὀπίστας.
353. Τραχῶτα.
373. Πᾶς εὐρεῖα.
375. Αποδρόσασιν.
386. Πεσοπιδῶς.
398. Τῶμος.
406. Κράζοντι.
409. Απονίστανται.
412. Κικλῶντες.

428. Μάλας.
434. Αρσ' ἐστ.
435. Αχδόμωσ.

450. Πόιστ' ἄρς μεγαλύνει θυμῷ.
454. Παιδὸς ἐστ.
461. Σαρκός.

VARIANTES LECTIONES IN OPERIBUS & DIEBUS.

5. **P**ΕΑ Δ' βελ. B. 60. 699. 731. R. S.
12. Επιμύσαν, B. 60. 699.
19. Γαίης τ' ἐν. Omnes.
39. Δικᾶσαι. B. 699. 731.
43. Εργάσασθαι. B. 731.
55. Τάφροπύσας. Coisl.
63. Παρθινικάς. Omnes.
80. Ονόμωσ. B. 60.
92. Κήρας. B. 60. 731. Coisl.
97. Εμμεν. B. 60. 699. 731.
102. Εφ' ἡμέρη. αἰ δ'. B. 731.
116. Deest. B. 60. 699. 731. Coisl.
131. Αἰθέλλων. B. 60. R. S.
141. Τροχόδοι. R. S. Coisl.
145. Οὐραμον. Coisl.
148. Απλάτω. B. 731. Coisl.
149. Σπλάροισι μελίσσι. B. 60. 731.
150. Τῶν δ' ἦν. B. 60.
167. Οπάσας. B. 731.
173. Τεῖς τ' ἔσας. B. 699. 731. Coisl.
199. Φύλον ἴπλου. B. 60. Φύλον ἴτον. R. S. Coisl.
207. Αίλωνας. Omnes.
224. Εξιδάκων. R. S. B. 699. 731. Coisl.
226. Παραβαίνουσι. B. 699.
230. Ισυδύκωσι. B. 699.
231. Οὐδ' ἄπ. B. 60.
240. Επαυρεῖ. Omnes.
250. Φρόζονται. B. 699.
257. Κυδῆν. B. 60.

263. Ισύνετι Νηας. B. 60.
291. Ικνται. Omnes.
293. Αὐτῷ. Omnes.
296. Αὐτῷ. B. 60. 731. R. S. Coisl.
300. Φιλέη Ν' σ' οὐσίῳ. Coisl. B. 639. 731.
307. Πλάθουσι. B. 60.
310. Ακρῶν. Coisl.
319. Ανωσίη. Coisl. Ολφ. B. 60. 731. R. S. Coisl.
325. Παυρεῖσι τ' ἐπὶ. R. S.
338. Σπονδῶσι. B. 699. R. S. Coisl. Σύσση π. B. 699. R. S.
344. Εἰ γὰρ π. ἐν. Coisl.
352. Ισα ἄπαι. B. 60.
357. Οἱ κ' ἄν. B. 731. Δὴ B. 63. 699. 731. Coisl.
360. Φίλον ἴτον. Omnes.
362. Ερδεν. B. 60. 699.
369. Δείτη. B. 60. 699. 731. R. S.
375. Φιλότησι. Omnes.
381. Φροσὴ ἴσιν. Omnes.
382. Καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ.
389. Ναυτίνοσ'. Omnes.
391. Ναύσιν. Omnes.
392. Αμῶδ. Omnes.
404. Εσται. B. 60.
408. Αἰτέις — ἀγνέιται. B. 60.
412. Deest. R. S.
429. Πείνινον. B. 931. R. S. Coisl.
439. Ερίσαντι. B. 60.

448. Γράφει παρὶν. B. 699. 731. Coisl.
 451. Ομολογῶν. B. 60. 699.
 457. Δὲ ἔχον. B. 721.
 459. Δὲ τοῦ. B. 731.
 469. Μισαίει. Omnes.
 471. Σπέρμα καταχρύπτον. Coisl. B. 699.
 731. εὐδυμοσύνη. B. 60. R. S.
 472. Κακοδυμοσύνη. B. 60.
 477. Εὐοχῶν. B. 699.
 479. Τροπῆς. B. 60. 699. 731. R. S.
 485. Λεῖψης. B. 60. 699. 731. R. S.
 486. Κόκυνξ. Coisl.
 490. Πελαργότη. B. 60.
 494. Αἰγῶν. Coisl.
 495. Ιχθύων. B. 60. 699. 731. R. S. ἰσθ-
 λῶν. Coisl.
 497. Πιέζης. Coisl.
 506. Βορέας δυσπληροῦς. R. S.
 523. Οἶκον. B. 699.
 530. Δεία. B. 60. 731. Coisl.
 543. Οπότα. B. 60. Coisl.
 544. Επὶ γάτρ. Omnes.
 559. Βυσὶν ἐπ' ἀνέει Ν. B. 699. R. S.
 575. Κάφρι. B. 60. 731. Coisl.
 589. Βίβλου. B. 60. 731.
 594. Εὐκρασίον. B. 63. πείσαντα. B. 699.
 R. S. Coisl.
 601. Θῶτ'. B. 60. Θῶτα τ'. B. 699. 731.
 R. S. Coisl.
 604. Σίτον. R. S.
 616. Λεῖψης. B. 731. Coisl.
 618. Αἰγῶν. B. 60. Coisl.
 446. Τρέψης. B. 60. 699. 731. Coisl.
 647. Φύγον, καὶ ἀπερτία λιμῶν. B. 699. 731.
 Coisl.
 658. Μόσας. B. 699. 731.
 660. Νηὶν πενπείρημα. B. 60. νηὶν πε-
 πείρημα. Coisl.
 673. Deest. B. 699.
 688. Ως δ' ἀγορεύει. B. 699. Coisl.
 691. Πήματι. B. 699. πῆματι. Coisl.
 692. Επ' ἀμαξῶν. B. 60. 699. 731. Coisl.
 705. Γῆραι δύναν. Omnes.
 708. Περίπερ. B. 699.
 710. Επερ εἰπῶν. Coisl.
 712. Ηγῆτ'. B. 60. 699.
 721. Καλὸν καὶ ἔπης. B. 60. 699. R. S.
 Coisl.
 727. Ομύχλειν. B. 60.
 728. Βε' ἀνιόντα. Coisl.
 742. Περτοξία. B. 699.
 747. Μίση. B. 60. Κρόξην. Coisl.
 756. Θῶς νύ τοι. B. 60. Δέος τοι. Coisl.
 760. Τπαλδ'κο. B. 699.
 764. Φημίξοι. B. 731. R. S.
 781. Εκδρέλαδξ. B. 60. 699.
 783. Ανδρόλεγον. Coisl.
 785. Κύρητε. B. 60. 699. Coisl.
 793. Γοίνωδι. B. 60.
 801. Ερματι. B. 60.
 806. Σὲ σὺπερχάλε. B. 60.
 812. Φυτῶν τ' ἡδὲ. B. 60. φυτῶν ἡδὲ.
 Coisl.
 820. Μῶσιν παύει δ' αὐτῶν. B. 60. 699.
 R. S. Coisl.

INDEX HESIODEUS.

Litera θ. designat *Θεογονίαν*, Α. *Λατιάδα Ηρακλείας*, Ε. *Εργα ἢ Ημέρας*.

- Α.
ΑΓΑΤΗ. Θ. 246. Αγαυή. Θ. 975.
 ἀγαυή. Θ. 831.
 Αγλαίη. Α. 197. Αγλαίης. Θ. 318.
 Αγίσρατον. Θ. 924.
 ἀγκυλομήτις. Θ. 19. ἀγκυλομήτης. Θ. 137.
 168. 473. 495. 545. Ε. 48.
 ἀγκυλοχῆλαι. Α. 405.
 Αγλαίω. Θ. 909. 944.
 Αγχίστη. Θ. 1008.
 Αδμήτη. Θ. 349.
 Αιδά. Θ. 267.
 Αδύωαιη. Α. 126. 443.
 Αδνηαίης. Θ. 318. Ε. 430.
 Αδνη. Θ. 572. 576. Α. 325. 343. 455.
 470. Ε. 72. 76.
 Αδνήω. Θ. 13. 887. Ε. 63.
 Αϊακῷ. Θ. 1004.
 Αἰγυθίω. Α. 182.
 Αἶδαο. Ε. 152.
 Αἶδω. Θ. 311. 767. 773.
 Αἶδω. Θ. 455.
 Αἶδης. Θ. 849.
 Αἶδυνός. Θ. 913.
 Αἶπταο. Θ. 991.
 Αἶπτις. Θ. 956.
 Αἶπτης. Θ. 957.
 Αἶπτις. Θ. 993.
 Αἰδίππων. Θ. 984.
 Αἰνείας. Θ. 1007.
 Αἴσηπον. Θ. 342.
 Αἰσινίδης. Θ. 992. 998.
 Αχῆς. Θ. 356.
 Ακταίη. Θ. 249.
 Αλιάκμονα. Θ. 341.
 Αλιμήνη. Θ. 255.
 Αλκαίοιο. Α. 26.
 Αλκείδαο. Α. 112.
 Αλκμήνη. Θ. 942. Α. 3.
 Αλκμήνης. Θ. 526. 949. Α. 467.
 Αλφειον. Θ. 338.
 Αμβροσίη. Θ. 69.
 Αμβροσίω. Θ. 639. 641.
 Αμβροσίης. Θ. 795.
 ἀμύσης. Ε. 480.
 ἀμνη. Ε. 384. 575.
 ἀμᾶσαι. Ε. 775.
 ἀμᾶται. Ε. 777. ἀμάνη. Ε. 392.
 Αμφιγυῖς. Θ. 570. 578. 944. Α. 219.
 Ε. 70.
 Αμφιδάμαντος. Ε. 654.
 Αμφιδ. Θ. 360.
 Αμφιτείτη. Θ. 243. 254.
 Αμφιτείτης. Θ. 929.
 Αμφιτρυών. Α. 37. 44. 80.
 Αμφιτρυόνα. Α. 2.
 Αμφιτρυόνι. Α. 54.
 Αμφιτρυονιάδης. Θ. 317. Α. 165. 416. 433.
 459.
 Αμύνταις. Θ. 598.
 Αναμεις. Α. 477.
 Ανδρογύγος. Ε. 783. 788. 794.
 Ανδρα. Α. 381.
 Ανδρῶ. Α. 474.
 Ανδρῶ. Ε. 524.
 Απάτις. Θ. 224.
 Απίστωνος. Θ. 331.
 Απύλλων. Α. 68. 478.
 Απύλλωνα. Θ. 14. 917. Ε. 771.
 Απύλλωνι. Θ. 347.
 Απύλλωνος. Θ. 94. Α. 58. 70. 100.
 Αράχνης. Ε. 777.
 Αράχνια. Ε. 475.
 Αἰχμῶ. Θ. 484.
 Αργείω. Θ. 42.
 Αργειρόντις. Ε. 68. 84.

- Αργυρόντης. Ε. 77.
 Αργύτω. Θ. 869.
 Αργύτη. Θ. 379.
 Αργύω. Θ. 140.
 Αργυρόπιζα. Θ. 1005.
 Αρδύσκον. Θ. 345.
 Αρείον. Ε. 157.
 Αρείονα. Α. 120. Ε. 191.
 Αρείον. Α. 98. 191. 450.
 Αρεί. Α. 446.
 Αρεα. Θ. 921.
 Αρηί. Θ. 931. 935.
 Αρίω. Α. 59. 333. 425. 457.
 Αρηιόν. Α. 109. 181. 434. 444. Ε. 145.
 Αρητιάδην. Α. 57.
 Αειάδην. Θ. 946.
 Αείμοισιν. Θ. 304.
 Αεισάω. Θ. 976.
 Αρκτύρον. Ε. 610.
 Αρκτύρος. Ε. 566.
 Αρμονία. Θ. 974.
 Αρμονίην. Θ. 936.
 Αρην. Α. 475.
 ἄρης. Ε. 479.
 ἀξέβημαι. Ε. 22.
 ἄροσις. Ε. 485.
 ἄροτρα. Ε. 405.
 ἄροθρις. Α. 280.
 ἄρότιο. Ε. 384. 450. 460.
 ἄροτις. Ε. 460.
 ἄρότυ. Ε. 467. 616.
 ἄροτρα. Ε. 432.
 ἄροτρον. Β. 439.
 ἄροτρος. Ε. 467.
 ἄρυν. Ε. 429.
 ἄρων. Ε. 460.
 ἄρπας. Ε. 473.
 Αρπύας. Θ. 267.
 Αρτεμιν. Θ. 14. 917.
 Ασβολον. Α. 185.
 Αστν. Θ. 359.
 Ασκη. Ε. 640.
 Ασείν. Θ. 409.
 Ασφαῖον. Θ. 376.
 Ασφαίω. Θ. 378.
 ἀσφοδίω. Ε. 41.
 Ατλαγμέων. Ε. 383.
 Ατλαντα. Θ. 509.
 Ατλαντίς. Θ. 937.
 Ατλας. Θ. 517.
 Ατσοπον. Θ. 218. 904.
 Ατσοπ. Α. 259.
 Ατρυτώνην. Θ. 924.
 Αὐλίδ. Ε. 651.
 Αὐτόν. Θ. 976.
 Αὐτόν. Θ. 258.
 Αφρογνῆ. Θ. 196.
 Αφροδίτη. Θ. 988.
 Αφροδίτω. Θ. 16. 195. 821. 961. 1004.
 Ε. 65.
 Αφροδίτης. Θ. 974. 979. Α. 8. 47. Ε. 521.
 Αχαιοί. Ε. 651.
 Αχλαδίην. Θ. 340.
 Αχλιδά. Θ. 1006.
 Β.
 Βιλλερόντης. Θ. 325.
 Βύλιν. Ε. 589.
 Βοιωτοί. Α. 24.
 Βορέας. Ε. 506. 547.
 Βορέην. Θ. 379.
 Βορέω. Ε. 518. 553.
 Βορέω. Θ. 869.
 Βοωτήν. Ε. 391.
 Βειάρι. Θ. 616.
 Βειάριον. Θ. 816.
 Βειάριος. Θ. 149. 713. 733.
 Γ.
 Γαῖα. Θ. 117. 8c.
 Γαλαξάρη. Θ. 353.
 Γαλήνη. Θ. 244.
 γαμῶν. Ε. 699. 8c.
 γείτω. Ε. 23. 695.
 γείτονας. Ε. 400.
 γείτονες. Ε. 345. 347.
 γείτον. Ε. 349.
 γείτωσι. Ε. 701.
 γείτων. Ε. 23. 346. 348.
 γίνω — χυσιον, καὶ τὰ ἄλλα. Ε. 109. 8c.
 Γηρογῆα. Θ. 981.
 Γηρογῆ. Θ. 309.
 Γίγαντας. Θ. 185.
 Γιγάντων. Θ. 50.
 Γλαῖκη. Θ. 244.
 Γλαυκόν. Θ. 256.

γλαυκώπιδι. Θ. 894. 923.

γλαυκώπιδος. Θ. 586.

γλαυκῶπιν. Θ. 13. 887.

γλαυκῶπις. Θ. 572. Α. 325. 343. 455. 470.

Β. 72.

Γοργείοις. Α. 237.

Γοργόντις. Α. 230.

Γοργύς. Θ. 274. Α. 224.

Γραίας. Θ. 270. 271.

Γρηϊκόν. Θ. 342.

Γύγη. Θ. 617.

Γύγης. Θ. 149. 713. 733. 816.

γύν. Β. 427.

Δ.

Δανάης. Α. 216.

Δαναΐδης. Α. 229.

Δῆμον. Θ. 933.

Δῆμος. Α. 195. 463.

Δελφίτις. Α. 210. 212.

Δημήτρεος. Α. 290. Ε. 32. 393. 466. 597.

805.

Δημήτρεϊ. Β. 465.

Δημήτηρ. Θ. 967. Ε. 300.

Δημόπεια. Θ. 453.

Δημυτρεος. Θ. 911.

Δία. Θ. 11. 468. Ε. 52. 273.

Διάκτορον. Β. 68.

Διάκτορος. Β. 77.

Δίη. Θ. 36. 286. 88.

Δίκην. Θ. 901.

Διδών. Α. 22. Β. 17. 63.

Διδός. Θ. 13. 25. 88.

Διδώνη. Θ. 353.

Διδώνην. Θ. 17.

Διδόνυσον. Θ. 940.

Διδόνυσος. Θ. 946. Α. 48.

Δρυκλον. Α. 187.

Δρύαντα. Α. 179.

Δωαυδία. Α. 248.

Δωείδης. Θ. 241.

Δωείς. Θ. 250. 350.

Δωτώ. Θ. 248.

Ε.

Εἰληΐδων. Θ. 921.

Εχάτη. Θ. 441.

ἐκτεκίλειτο. Α. 100.

ἐκτεκίλει. Α. 58.

Εχάτιν. Θ. 411. 418.

ἐκτεκίλει. Α. 479.

ἐκτεκίλει. Θ. 94.

Ελπίς. Β. 165.

Ελευσινεύς. Θ. 54.

Ελίκη. Α. 381.

Ελίκην. Α. 475.

ἐλικοβλήφαρον. Θ. 16.

Ελικῶνι. Θ. 7.

Ελικωνιάδισ'. Ε. 658.

Ελικωνιάδων. Θ. 1.

Ελικῶντος. Θ. 2. 23. Ε. 639.

ἐλικώπιδι. Θ. 298. 997.

ἐλικώπιδι. Θ. 307.

Ελλὰς. Ε. 653.

Εννοσθαμον. Θ. 15. 456.

ἐνοσχέων. Ε. 667.

Εννοσθαμ. Θ. 441.

Εννοσθαμ. Θ. 929.

Εννοσθαμ. Θ. 817. Α. 104.

Ενυαλίω. Α. 371.

Ενυά. Θ. 273.

Εξάδων. Α. 180.

Επιμνῆτα. Θ. 511. Ε. 84.

Επιμνῆδος. Ε. 85.

Επὶάπορον. Θ. 341.

ἐπὶάπορον. Α. 49. Ε. 162.

Ερατώ. Θ. 78. 247.

Ερίβη. Θ. 125.

Ερμῶσφι. Θ. 668.

Ερμ. Θ. 123. 515.

Εερ. Θ. 225. Ε. 16.

Εειννύας. Ε. 803.

Εειννύς. Θ. 185. 472.

Εεις. Θ. 226. 781. Α. 148. 156. Ε. 24.

28. 804.

Ερμῶν. Β. 68.

Ερμῶ. Θ. 444.

Ερμῶν. Θ. 937.

Ερμων. Θ. 343.

Ερμ. Θ. 120. 201. 909.

Ερμῶν. Θ. 290. 982.

Εσπερίδης. Θ. 215.

Εσπερίδης. Θ. 275.

Εσπερίδων. Θ. 518.

Εσπερίων. Θ. 257.

Εσπερίων. Θ. 259.

Q 99 2

Εχέων.

Εὐδοίην. Ε. 651.
 Εὐδοίην. Θ. 244. 360.
 Εὐπνόν. Θ. 345.
 Εὐκράτη. Θ. 243.
 εὐκρινέες. Ε. 670.
 Εὐλιμήνη. Θ. 246.
 Εὐνοίην. Θ. 247.
 Εὐνομίην. Θ. 901.
 εὐόρκη. Ε. 190. 285.
 Εὐπόμπη. Θ. 261.
 Εὐρύαλη. Θ. 276.
 Εὐρύοιη. Θ. 375.
 Εὐρύοινη. Θ. 239.
 εὐρύοις. Θ. 930.
 Εὐρυόμνη. Θ. 358. 906.
 Εὐρυόπια. Α. 91.
 Εὐρυπτοία. Θ. 293.
 Εὐρώπη. Θ. 357.
 Εὐτίχη. Θ. 77.
 εὐφρόναι. Ε. 560.
 Εὐφροσύνη. Θ. 908.
 Εχέδνα. Θ. 304.
 Εχέδνα. Θ. 297.
 Εωσφόρον. Θ. 381.

Z.

Ζεύς cum suis casibus. *Passim*.
 Ζέφυρον. Θ. 379.
 Ζεφύρος. Θ. 869.
 Ζήλον. Θ. 384.
 Ζυγά. Ε. 815.
 Ζυγόν. Ε. 815.

H.

Ηένν. Θ. 17. 921. 949.
 Ηένε. Θ. 987. Ε. 133. 438.
 Ηύδνη. Θ. 255.
 Ηλέκτρα. Θ. 349.
 Ηλέκτρα. Θ. 266.
 Ηλεκτρούων. Α. 82.
 Ηλεκτρούων. Α. 16. 35.
 Ηλεκτρούων. Α. 3.
 Ηλέκτρα. Α. 142.
 Ημαδίονα. Θ. 984.
 Ηνιόχην. Α. 83.
 Ηνς. Θ. 451. Ε. 724. 821.
 ἡπειροί. Θ. 963.
 ἡπειροί. Θ. 189.
 ἡπειροί. Θ. 581.

ἡπειρος. Ε. 624.
 Ηρακλῆς cum suis casibus. *Passim*.
 Ηην. Θ. 314. 328. 926.
 Ηην. Θ. 11. 454. 920.
 Ηηνς. Θ. 951.
 ἡεργήματα. Θ. 381.
 Ηειδανόν. Θ. 338.
 ἡραος. Ε. 172.
 ἡραίοι. Θ. 969. 1008.
 ἡρας. Α. 37. 78. 118.
 ἡρώων. Α. 19.
 Ησιόδον. Θ. 22.
 Ηραίοιο. Α. 244. 297. 313.
 Ηραίων. Θ. 926. Ε. 60.
 Ηραίων. Θ. 944. Α. 319.
 Ηραίων. Θ. 865. Α. 123.
 Θ.

Θάλασσα. Θ. 77.
 Θαλίη. Θ. 245.
 Θαύματα. Θ. 237.
 Θαύματα. Θ. 779.
 Θαύμας. Θ. 265.
 Θεία. Θ. 371.
 Θέμιν. Θ. 16. 135. 900.
 Θιμιστόνην. Α. 356.
 Θιμισώ. Θ. 261.
 Θίπης. Θ. 244. 1005.
 Θέλαβνι. Θ. 530.
 Θέλα. Α. 2. 13.
 Θέλη. Θ. 977. Α. 49. Ε. 163.
 Θέλην. Α. 80.
 Θέλης. Α. 105.
 Θού. Θ. 245. 354.
 Θρηκίης. Β. 553.
 Θρήνης. Β. 507.

I.

Ιάννηα. Θ. 356.
 Ιάνθη. Θ. 349.
 Ιαπτιονίδην. Θ. 527. 542. 558. Ε. 54.
 Ιαπτιονίδης. Θ. 6. 13.
 Ιαπτιώ. Θ. 564. 745. Ε. 50.
 Ιαπτιός. Θ. 507.
 Ιασόν. Θ. 969.
 Ιαωλόν. Α. 174.
 Ιαωλός. Α. 380.
 Ιδης. Θ. 1009.
 Ιδύα. Θ. 352.

Ἰήσων. Θ. 999.
 Ἰμερς. Θ. 64. 201. E. 618.
 Ἰνός. Θ. 975.
 Ἰόλαι. A. 78. 118.
 Ἰόλων. A. 77.
 Ἰόλαος. A. 102. 323. 340. 467.
 Ἰολέω. A. 74.
 Ἰολέω. Θ. 317.
 Ἰπποδῶν. Θ. 251.
 Ἰπποδῶν. Θ. 251.
 Ἰππακρήνης. Θ. 6.
 Ἰππῶ. Θ. 351.
 Ἰεν. Θ. 266. 783.
 Ἰεός. Θ. 779.
 Ἰσπον. Θ. 338.
 Ἰρικλιδῶν. A. III.
 Ἰρικλῆα. A. 54.
 Ἰωλκόν. Θ. 996.

K.

Καδμείη. Θ. 939.
 Καδμείοισι. Θ. 326.
 Καδμείος. A. 13.
 Καδμίδδ. E. 162.
 Κάδμος. Θ. 936.
 Κάδμω. Θ. 974.
 Κάϊκον. Θ. 343.
 Καϊνία. A. 179.
 Καλλιόπη. Θ. 79.
 Καλλιόπη. Θ. 288. 351. 980.
 Καλυψώ. Θ. 359. 1015.
 Κενταυροί. A. 184.
 Κέρκερον. Θ. 311.
 Κερκίς. Θ. 355.
 Κεφάλω. Θ. 985.
 Κῆρα. Θ. 211.
 Κῆρας. Θ. 217.
 Κῆρες. A. 249.
 Κητῆς. Θ. 336.
 Κητῶ. Θ. 238. 270. 333.
 Κῆως. A. 354. 476.
 Κίρκη. Θ. 1010.
 Κίρκην. Θ. 956.
 Κλειός. Θ. 77.
 Κλυμῶν. Θ. 351.
 Κλυμῶν. Θ. 508.
 Κλυτῆ. Θ. 352.
 Κλυτῶ. Θ. 218. 904. A. 258.

Κοῖον. Θ. 134.
 Κοῖν. Θ. 404.
 Κοῖφ. Θ. 375.
 Κόκκυξ. E. 486.
 Κορώνη. E. 679. 747.
 Κόπρος. Θ. 149. 653. 713. 733. 816.
 Κόπρ. Θ. 617.
 Κρήτη. Θ. 480.
 Κρήτης. Θ. 477. 970.
 Κρονίδης, Κρονίων, Κρόνος, cum suis casibus.

Passim.

Κυανοχαίτη. A. 120.
 Κυανοχαίτης. Θ. 278.
 Κυθήρια. Θ. 933. 1007.
 Κυθήριαν. Θ. 196. 198.
 Κυθήριος. Θ. 192. 198.
 Κύκλωπας. Θ. 139.
 Κύκλωπας. Θ. 144.
 Κύκνος cum suis casibus. A. *Passim.*

Κυματολόγη. Θ. 253.
 Κύμην. E. 636.
 Κυμοδίκη. Θ. 252.
 Κυμοδῶν. Θ. 245.
 Κυμοπέλειαν. Θ. 818.
 Κύμω. Θ. 255.
 Κυπρογόνη. Θ. 199.
 Κύπρο. Θ. 193.
 Κύρμ. Θ. 199.

Λ.

Λάδωνα. Θ. 344.
 Λαομίδεια. Θ. 257.
 Λαομίδων. A. 178.
 Λατῖνον. Θ. 1012.
 Λάχων. Θ. 218. 904.
 Λάχως. A. 258.
 Λεαγρέη. Θ. 257.
 Λερναῖον. Θ. 314.
 Ληταῖον. E. 504.
 Λητοῖδος. A. 419.
 Λητῆς. A. 202.
 Λητῶ. Θ. 19. 406. 917. E. 771.
 Λοκροί. A. 25.
 Λυγγῆ. A. 327.
 Λύκων. Θ. 477. 482.
 Λυσίαστος. Θ. 258.

M.

M.

Μαίανδρον. Θ. 339.
 Μαίη. Θ. 937.
 μαλαχῆ. Ε. 41.
 Μέδυσσ. Θ. 276.
 Μελίαι. Θ. 187.
 Μελίτη. Θ. 246.
 Μέμνονα. Θ. 983.
 Μενεάδω. Θ. 357.
 Μινίππη. Θ. 260.
 Μενοίπποι. Θ. 510. 514.
 μισαίων. Ε. 469.
 Μήδειαν. Θ. 960.
 Μήδειον. Θ. 1000.
 Μηκάνη. Θ. 535.
 Μηλόδοτος. Θ. 354.
 Μῆππ. Θ. 471. 885. Α. 28.
 Μῆππς. Θ. 358.
 Μίμαντα. Α. 186.
 Μίνω. Θ. 947.
 Μνημοσύνη. Θ. 54.
 Μνημοσύνην. Θ. 135.
 Μνημοσύνης. Θ. 914.
 Μοίρας. Θ. 217. 903.
 Μόρον. Θ. 210.
 Μορφοῖο. Θ. 134.
 Μῦσαι. Θ. 25. 52. 75. 96. 114. 915. 965.
 1020. Α. 206. Ε. 1. 662.
 Μυσίαν. Θ. 1. 36. 93. 94. 100.
 Μύσση. Θ. 655.
 Μόψον. Α. 181.
 Μυρμιδόνων. Α. 380. 454.
 Μῶμον. Θ. 214.

N.

Ναυσίδοον. Θ. 1015.
 Ναυσίποον. Θ. 1016.
 ναυπλίνης. Ε. 618. 642. 649.
 Νείλον. Θ. 338.
 νεόν. νεός. Ε. 463. 464.
 νέκταρ. Θ. 639. 641.
 νέκταρ. Θ. 795.
 Νημειάδων. Θ. 327.
 Νημείης. Θ. 329. 331.
 Νέμεσση. Θ. 223.
 Νέμεσις. Ε. 1000.
 Νέσσην. Θ. 341.
 Νημερτής. Θ. 262.

Νηρέα. Θ. 233.
 Νηρῶ. Θ. 240. 263. 1002.
 Νηοσίη. Θ. 249.
 Νηοσί. Θ. 261.
 Νίκην. Θ. 384.
 νόμον. Θ. 417. Ε. 276.
 νόμος. Ε. 388.
 νόμης. Θ. 66.
 νομών. Ε. 526. νομός. Ε. 403.
 Νότον. Θ. 480.
 Νότυ. Θ. 869.
 Νότοιο. Ε. 675.
 Νύμφας. Θ. 187. Νυμφέων. Θ. 130.
 νύμφη. Θ. 305. νύμφη. Θ. 298.
 Νύξ cum suis casibus. Passim.
 Ζ.
 Ξάνθη. Θ. 356.
 Ξεινοδόκη. Ε. 183. Ξείν. Ε. 183.
 Ξείνοισι. Ε. 225. Ξείνον. Ε. 227.
 Ο.
 Οδυσσῆι. Θ. 1015.
 Οδυσσῆ. Θ. 1011.
 Οδρῶ. Θ. 631.
 Οιδιπόδαο. Ε. 163.
 Οἰζυῖ. Θ. 214.
 Ολμυς. Θ. 6.
 Ολυμπος cum suis casibus. Passim.
 Οπλέα. Α. 180.
 Οὐρανίδας. Θ. 502.
 Οὐρανίδης. Θ. 486.
 Οὐρανῆ. Θ. 78. 350.
 Οὐρανός cum suis casibus. Passim.
 Οὐρία. Θ. 129. 130. 834.
 Ούεον. Α. 186.
 ὄψαετης. Ε. 490.

Π.

Παραπαίν. Α. 70.
 Πάλλατα. Θ. 376.
 Πάλλατα. Θ. 383.
 Παλλας. Θ. 574. Α. 126. Ε. 76.
 Πανδορίς. Ε. 568.
 Πανδύρη. Ε. 81.
 Πανιδιώνισσι. Ε. 528.
 Πανθη. Θ. 250.
 Παρθένιον. Θ. 344.
 Παρρηνοῖο. Θ. 499.
 Πασιδίη. Θ. 247.

Πασιδών. Θ. 352.
 Πειδί. Θ. 349. Β. 73.
 Πειρίδων. Α. 179.
 Πιλίης. Θ. 995.
 Πιρσός. Θ. 280. Α. 216. 229.
 Πιρσφονίης. Θ. 767. 773.
 Πιρσφόνην. Θ. 912.
 Πέρση. Ε. 10. Πέρση. 27. 213. 274. 286.
 299. 397. 611. 633. 641.
 Περσής. Θ. 956. 396.
 Πέρσην. Θ. 376.
 Πέρσης. Θ. 409.
 Πιτταίν. Θ. 357. Β. 389.
 Πευκίδας. Α. 187.
 Περρῶδ'. Θ. 273.
 Πήλαστος. Θ. 281. 325.
 Πηλί. Θ. 1005.
 Πηρείον. Θ. 343.
 Πηρίδης. Α. 206.
 Πηρίη. Θ. 53.
 Πηρίνθεν. Ε. 1.
 Πηλιάδης. Ε. 572.
 Πηλιάδης. Ε. 615. 619.
 Πηλιάδων. Ε. 383.
 Πηξάμεν. Θ. 353.
 Πλάτων. Θ. 968. Β. 637.
 Πλητά. Θ. 355.
 Πολυδάρη. Θ. 354.
 Πολύδαρον. Θ. 977.
 Πολύμνια. Θ. 78.
 Πορτοπόρεα. Θ. 256.
 Ποσειδάων. Ε. 667.
 Ποσειδάων. Θ. 15.
 Ποσειδών. Θ. 731.
 Πυλονόμι. Θ. 258.
 Πρώλοχον. Α. 180.
 Προμηθεΐα. Θ. 510. 511.
 Προμηθεΐς. Θ. 445. 613. Ε. 48. 86.
 Προπύ. Θ. 261.
 Πρυμνός. Θ. 350.
 Πρωτομήδεα. Θ. 249.
 Πρωτά. Θ. 243. 248.
 Πυδοΐδης. Α. 480.
 Πύλη. Α. 360.

P.

Ρεία. Θ. 453. Ρείη. Θ. 624.
 Ρείη. Θ. 135.

Ρήσων. Θ. 340.
 Ροδία. Θ. 351.
 Ρόδιον. Θ. 341.
 ῥοδῶδ' ἀκτυλῶ. Ε. 610.
 ῥοδῶπης. Θ. 247. 251.

Σ.

Σαγγαίον. Θ. 344.
 Σαός. Θ. 243.
 Σάειος. Α. 397. Ε. 417. 587. 609.
 Σαίριν. Α. 153.
 Σαίων. Θ. 18. 371.
 Σιμέλη. Θ. 939.
 Σιμέλην. Θ. 975.
 Σθενώ. Θ. 276.
 Σιμῶντα. Θ. 342.
 Σκάμανδρον. Θ. 345.
 Σπιδ'. Θ. 245.
 Στυμμένα. Θ. 339.
 Σπυγί. Θ. 804.
 Σπύξ. Θ. 361. 383. 389. 397. 775.

T.

Τάρταρα. Θ. 119. 840.
 Τάρταρον. Θ. 681. 720. 724. 867. Α. 255.
 Τάρταρον. Θ. 735. 806. 821.
 Τάριον. Α. 104.
 Τάριον. Α. 19.
 Τελιδά. Θ. 358.
 Τερψιχόρη. Θ. 78.
 Τηδύν. Θ. 136.
 Τηδύν. Θ. 362.
 Τηδύς. Θ. 337. 368.
 Τηλικοάων. Α. 19.
 Τίρμυθ'. Θ. 292.
 Τίρμυθ. Α. 181.
 Τίταρσιον. Α. 181.
 Τίτῆνες cum suis casibus. Θ. *Passim*.
 Τρηχίνα. Α. 353.
 Τρηχίν. Α. 355. 469.
 τείποδ'. Ε. 657.
 τείποδ'. Ε. 533.
 τείπολη. Θ. 970.
 τείτο. Α. 312.
 τετοχίμεα. Α. 197.
 τετοχίμεα. Θ. 894. 923.
 Τροίην. Ε. 165. 652.
 Τυρσηνοίσιν. Θ. 1014.
 Τυράονα. Θ. 306.

Τυρά.

Τυφάονιον. Α. 32.
 Τυφάια. Θ. 820.
 Τυφάι. Θ. 868.
 Τύχη. Θ. 360.

Τ.

Τάλας. Ε. 615.
 Τάρην. Θ. 313.
 Τελείονα. Θ. 134.
 Τελιονίδαο. Θ. 1010.
 Τελιον. Θ. 374.

Φ.

Φαέδοντα. Θ. 986.
 Φαέδων. Θ. 759.
 Φάληρον. Α. 180.
 Φάστιν. Θ. 340.
 Φίλκ. Θ. 326.
 Φίλιον. Α. 33.
 Φιλήτησι. Ε. 375.
 Φιλλυρίδης. Θ. 1001.
 Φοίβη. Θ. 404. Φοίβην. Θ. 136.
 Φοίβον. Θ. 14. 933.
 Φοίβ. Α. 68.
 Φοίβη. Α. 100.
 Φόρκυι. Θ. 270. 333.
 Φόρκυν. Θ. 237.
 Φόρκυ. Θ. 336.
 Φυτιύην. Ε. 22. 812.

Φυτιύιν. Ε. 782.
 Φωκίης. Α. 25.
 Ψάκον. Θ. 1003.

Χ.

Χάεος. Θ. 123. 813.
 Χαλκίδα. Ε. 655.
 Χα. Θ. 116. 699.
 Χάειτας. Θ. 906.
 Χάειτες. Θ. 64. Ε. 73.
 Χαρίτων. Θ. 945.
 Χελιδών. Ε. 568.
 Χθονίη. Θ. 766. χθονίης. 696.
 Χθονί. Ε. 463.
 Χίμαρα. Θ. 323. Χίμαραν. Θ. 319. Χιμαί-
 ρης. Θ. 329.

Ψ.

Ψαμάδη. Θ. 260. 1003.

Ω.

Ωγύχον. Θ. 805.
 Ωκλανίται. Θ. 364. Ωκλανίτη. Θ. 389. 955.
 Ωκλανίτην. Θ. 507.
 Ωκλανς. cum suis casibus. Passim.
 Ωκυπίττω. Θ. 267.
 Ωκυρην. Θ. 360.
 Ωραι. Θ. 58. Ε. 75. Ωραι. Θ. 900.
 Ωρίων. Ε. 609. Ωρίων. Ε. 598. 615.
 619.

F I N I S.